NYANYUIE LA,
ABE ALESI MATEO ŊLƆE ENE.

Kristo ƒe dzidzimegbalẽ.

1. [a]Yesu Kristo, si nye Dawid vi,
amesi nye Abraham vi la, ƒe
dzidzimegbalẽ. 2 Abraham dzi
Isak, Isak dzi Yakob, eye Yakob
dzi Yuda kple nɔviawo; 3 Yuda
kpakple Tamar wodzi Perez kple
Zarax, Perez dzi Xezron, eye Xez-
ron dzi Aram;[c] 4 Aram dzi Amina-
dab, Aminadab dzi Naxeson, eye
Naxeson dzi Salmon; 5 Salmon
kpakple Raxab wodzi Boaz, Boaz
kpakple Rut wodzi Obed, eye
Obed dzi Isai; 6 Isai dzi Dawid,
fia la, eye [f]Dawid, fia la, kpakple
Uriya srɔ̃ wodzi Salomo; 7 Salo-
mo dzi Rexabeam, Rexabeam dzi
Abiya, eye Abiya dzi Asa;[h] 8 Asa
dzi Yosafat, Yosafat dzi Yoram,
eye Yoram dzi Uziya; 9 Uziya
dzi Yotam, Yotam dzi Axaz, eye
Axaz dzi Xizkiya; 10 Xizkiya dzi
Manase, Manase dzi Amon, eye
Amon dzi Yosiya; 11 eye Yosiya
dzi Yexonya kple nɔviawo, le
esime wokplɔ wo yi ɖe Babilonia.
12 Eye esi wokplɔ wo yi ɖe
Babilonia megbe la, Yexonya dzi
Sealtiel, eye Sealtiel dzi Zeruba-
bel;[n] 13 Zerubabel dzi Abihud,
Abihud dzi Elyakim, eye Elyakim
dzi Azur; 14 Azur dzi Zadok, Za-
dok dzi Yaxin, eye Yaxin dzi Eli-
hud; 15 Elihud dzi Eleazar, Elea-
zar dzi Matan, eye Matan dzi Ya-
kob; 16 eye Yakob dzi Yosef, si
nye Maria, amesi dzi Yesu, si
woyɔna [p]be Kristo la, srɔ̃.
17 Azɔ dzidzimeawo katã tso
Abraham dzi vaseɖe Dawid dzi
la wole dzidzime wuiene, eye tso
Dawid dzi vaseɖe kpɔkplɔ yi ɖe
Babilonia dzi la wole dzidzime
wuiene, eye tso kpɔkplɔ yi ɖe
Babilonia dzi vaseɖe Kristo dzi
la wole dzidzime wuiene.

a kp. 1—17 kpɔ Lu. 3, 23—38.
b Lu. 1, 27.
d Mo. IV. 5, 30.
e Rut 4, 18
f Sam. II. 12, 24; Kron. I. 3, 10.
g Lu. 1, 35.
h Kron. II. 10.
i Lu. 1, 31; 2, 21.
k Dɔ. 4, 12; 5, 31.
l Yes. 7, 14.
n Ezra 3, 2.
o Lu. 2, 7. 21.
p 27, 17.
r Lu. 2, 4; Yes. 60, 3.
s Mo. IV. 24, 17.

Maria ƒe fufɔfɔ. Ŋkɔ, si woayɔ na ɖevi la. Yesu dzidzi.

18 Ke Yesu Kristo ƒe dzidzi le
ale: Esime wodo dadaa Maria ŋu-
gbe na Yosef, eye hafi wova kpe
la, wokpɔ bena, efɔ fu tso Gbɔ-
gbɔ kɔkɔe la me.[b] 19 Ke [d]srɔ̃a
Yosef, si nye ame dzɔdzɔe, eye
mele didim be, yeado ŋukpee o
la, ɖo tame bena, yeagbl̃ee ɖi le
aɖaŋu me. 20 Ke esi wòle nu
siawo ŋuti bum la, kpɔ ɖa, Aƒetɔ
ƒe dɔla ɖe eɖokui fiae le drɔ̃eƒe
gblɔ nɛ bena: Yosef, Dawid vi,
megavɔ̃ srɔ̃wò Maria kpɔkplɔ va
gbɔwò o, elabena [g]fu, si ke wòfɔ
la, Gbɔgbɔ kɔkɔe la mee wòtso.
21 Adzi ŋutsuvi, eye nayɔ eƒe
[i]ŋkɔ be Yesu; elabena eyae [k]laɖe
eƒe dukɔ la tso woƒe nuvɔ̃wo me.
22 Ke esia katã va me, bene woa-
wu nya, si Aƒetɔ la gblɔ ɖi to
nyagblɔɖila dzi la nu bena: 23
[l]„Kpɔ ɖa, ɖetugbi, si menya ŋutsu
o la, le fu fɔ ge, eye wòadzi ŋu-
tsuvi, eye woayɔ eƒe ŋkɔ be Ima-
nuel, si gɔme enye: Mawu li kpli
mi." 24 Ke esi Yosef nyɔ tso alɔ̃
me la, ewɔ alesi Aƒetɔ ƒe dɔla
la gblɔ nɛ, eye wòkplɔ srɔ̃a va
eɖokui gbɔe; 25 [o]eye menyae o
vuu keke vaseɖe esime wòdzi eƒe
ŋutsuvi ŋgɔgbetɔ la, eye wòyɔ eƒe
ŋkɔ be Yesu.

Nunyalawo tso ɣedzeƒe.

2. Ke esi wodzi Yesu le Betle-
xem le Yudea, le fia Herodes
ŋɔli la, kpɔ ɖa, nunyalawo tso
ɣedzeƒe va Yerusalem va bia
bena:[r] 2 [s]Afika Yudatɔwo ƒe fia,
si wodzi la le? Elabena miekpɔ
eƒe ɣletivi le ɣedzeƒe, eye mieva
ta de ge agu na eyama esi. 3 Ke
esi fia Herodes se esia la, dzika
tso eya kple Yerusalem katã ƒo.

4 Eye esi wòƒo dukɔ la ƒe nunɔ-
lagãwo kple agbalẽfialawo katã
nu ƒu la, edzro me bia wo afisi
wodzi Kristo la le. 5 [a]Eye wo-
gblɔ nɛ be: Le Betlexem le Yu-
dea, elabena nenema woŋlɔ ɖi to
nyagblɔɖila dzi bena: 6 „Eye wò
Betlexem le Yuda-nyigba dzi, me-
nye suetɔ nènye le Yuda ƒe fia-
duwo dome kura o; elabena wò
me fia, si le nye dukɔ Israel nyi
ge la, ado atso.“[d] 7 Tete la He-
rodes yɔ nunyalawo yi ɖe adza-
me, eye wòbia ɣeyiɣi, si dzi ɣle-
tivi la do la wo tsitotsito. 8 Eye
esi wòɖɔ wo ɖo ɖe Betlexem la,
egblɔ bena: Miheyi ɖadi ɖevi la
vevie; eye ne miekpɔe la, migava
ka eta nam bena, nye hã mayi
aɖade ta agu nɛ. 9 Ke woawo
la, esi wose fia ƒe nya la, wotɔ
edzi heyi; eye kpɔ ɖa, ɣletivi, si
wokpɔ le ɣedzeƒe la, zɔ wo ŋgɔ
laa keke va tɔ ɖe aƒe, si me ɖevi
la le la ƒe tame. 10 Ke esi wo-
kpɔ ɣletivia la, dzi dzɔ wo geɖe
ŋutɔ. 11 Eye esi woyi ɖe aƒea
me la, wokpɔ ɖevi la kple dadaa
Maria; tete wodze klo de ta agu
nɛ, eye woʋu woƒe nuwo nu he-
tsɔ nunanawo, sika, kotoklobo
kple lifi nɛ.[f] 12 Eye esi Mawu gbe
nya na wo le drɔ̃eƒe be, womaga-
gbugbɔ ayi Herodes gbɔ o la,
woto mɔ bubu gbugbɔ yi wo de.

Sisi kple Kristo yi Egipte.

13 Ke esi wodzo yi la, kpɔ ɖa,
Aƒetɔ ƒe dɔla ɖe eɖokui fia Yosef
le drɔ̃eƒe gblɔ bena: „Fɔ, natsɔ
ɖevi la kple dadaa, eye nasi ayi
Egipte, eye nanɔ afima, vaseɖe
esime magblɔe na wò; elabena
Herodes le ɖevi la dim be, yea-
wu. 14 Tete wòfɔ, eye wòkplɔ
ɖevi la kple dadaa le zã me he-
dzo yi Egipte; 15 eye wònɔ afima
vaseɖe Herodes ƒe ku megbe, be-
na nya, si Aƒetɔ la gblɔ ɖe anyi to
[l]nyagblɔɖila dzi la, nava ve me
bena: „Keke Egipte ke meyɔ vi-
nye la tsoe.“

Herodes wu ɖeviwo.

16 Esi Herodes kpɔ bena, nu-
nyalawo flu ye la, edze agbo do
dɔmedzoe ŋutɔ, eye wòɖɔ woɖa-
wu ŋutsuvi, siwo katã le Betlexem
kple eƒe nutowo katã me, esiwo
xɔ ƒe eve kple esiwo mexɔ nene-
ma haɖe o, ɖe alesi wòbia ɣeyiɣi
la tsitotsito tso nunyalawo gbɔe
la nu. 17 Ale wowu nya, si wo-
gblɔ ɖe anyi to nyagblɔɖila Ye-
remya dzi la nu bena: 18 „Wose
ɣlidodo le Rama, avifafa kple nu-
blanuiɣli geɖe; [b]Raxel le fafam
na viawo, eye mele lɔlɔ̃m bena,
woafa akɔ na ye o, elabena wo-
megali o.“

Yesu ƒe dzilawo tso tso Egipte gbɔ, eye wova nɔ Nazaret.

19 Ke esi Herodes ku la, kpɔ
ɖa, Aƒetɔ ƒe dɔla ɖe eɖokui fia
Yosef le drɔ̃eƒe le Egipte 20 gblɔ
bena: Fɔ, nakplɔ ɖevi la kple
dadaa ayi ɖe Israel-nyigba dzi,
elabena amesiwo le ɖevi la ƒe ku
dim la, woku. 21 Tete wòfɔ he-
kplɔ ɖevi la kple dadaa va Israel-
nyigba dzii. 22 Ke esi wòse bena,
Arxelao ɖu fia le Yudea ɖe fofoa
Herodes teƒe la, evɔ̃ afimayiyi;
ke esi wònyé Mawue gblɔe nɛ le
drɔ̃eƒe ta la, edzo heyi Galilea-
nutowo me: 23 eye wòva nɔ du,
si woyɔna be Nazaret la me, bene
woawu nya, si wogblɔ ɖe anyi
to nyagblɔɖilawo dzi la nu bena:
Woayɔe be [e]Nazaretetɔ.

Yohanes gblɔ dzimetɔtrɔnya.

3 [g]Le ŋkeke mawo me la Yo-
hanes, mawutsidetanamela, va
do, eye wòle gbe ƒã ɖem le Yu-
dea-gbedzi 2 le gbɔgblɔm bena:
Mitrɔ le miaƒe dzi me: elabena
dziƒofiaɖuƒe la ɖo vɔ.[h] 3 Elabena
nenem me sia enye ame, si ŋuti
wogblɔ nya ɖi le to nyagblɔɖila
[i]Yesaya dzi bena: „Amesi le ɣli
dom le gbeadzi la ƒe gbe enye
esi: Midzra Aƒetɔ ƒe mɔ la ɖo,
miwɔ eƒe mɔtatawo dzɔdzɔe.“ 4
Ke Yohanes la ŋutɔ la, [k]kposɔfu-
wu le eŋu, eye lãgbalẽlidziblanu
le eƒe ali dzi; eye eƒe nuɖuɖu
enye ʋetsuviwo kple gbemenyi-
tsi. 5 Tete wotso Yerusalem kple
Yudea blibo la katã kple Yordan-
nutowo katã me godoo va egbɔ.
6 Eye wona wòde mawutsi ta na
wo ɖe Yordan-tɔsisi la me, le
esime woʋu woƒe nuvɔ̃wo me nɛ.[n]
7 Eye esi wòkpɔ farisitɔ kple za-
dukitɔ geɖewo va eƒe mawutsi-
dedetaname gbɔ la, egblɔ na wo
bena: [o]Dawo ƒe dzidzimewo! Ame-
kae gblɔe fia mi bena, miasi atso
dɔmedzoe, si gbɔna la nu mahã?

[a] Yoh. 7, 42.
[b] Yer. 31, 15; Mo 1. 35, 19.
[d] Mi. 5, 1. 3.
[e] Yes. 11, 1; 53, 2; Yoh. 1, 46.
[f] Lu. 2, 16; Yes. 60, 6.
[g] kp. 1–12 kpɔ Mar. 1, 1–8; Lu 3, 1–18; Yoh. 1, 6.
[h] 4, 17.
[i] Yes. 40, 3; Yoh. 1, 23.
[k] Fia. II. 1, 8.
[l] Hos. 11, 1; Mo. II. 4, 22.
[n] Dɔ. 19, 4.
[o] 23, 33.

8 Azɔ mitse ku, si dze dzimetɔ-
trɔ, 9 eye migabu ne miagblɔ le
mia ɖokui me bena: Abraham
enye mia fofo o; elabena mele
egblɔm na mi bena: Mawu ate
ŋu anyɔ viwo atso keke kpe sia-
wo me ke na Abraham.[b] 10 Ke azɔ
la wotsɔ fia ɖo atiwo ƒe ke dzi
gɔ̃ hã xoxo: Ati sia ati, si metsea
ku nyui o la, wolãnɛ, eye wotsɔnɛ
dea dzo me.[e] 11 Nye la metsɔ
tsi de mawutsi ta na mi hena dzi-
metɔtrɔ; gake amesi le megbenye
gbɔna la, tri akɔ wum, amesi ƒe
atokotawo medzem be, matsɔ wo
o la, eya atsɔ Gbɔgbɔ kɔkɔe kple
dzo aɖe mawutsi ta na mi;[f] 12
amesi si lugbɔnu le, eye wòakplɔ
eƒe lugbɔƒe keŋkeŋ, eye wòaƒo
eƒe lu nu ƒu alɔ ɖe ava me, ke
tsroa la, wòatsɔ dzo matsimatsi
atɔe.[i]

Yohanes de mawutsi ta na Yesu.

13 [k]Le ɣemaɣi me Yesu tso
Galilea va Yohanes gbɔ le Yor-
dantɔsisi la to, bena wòaɖe ma-
wutsi ta na ye. 14 Ke Yohanes xe
mɔ nɛ gblɔ bena: Nye boŋ wòhiã
bena, wò nade mawutsi ta na, eye
wòa nèva gbɔnyea? 15 Ke Yesu
ɖo eŋu gblɔ nɛ bena: Na mɔ azɔ,
elabena nenema koe dze mi bena,
míawu nu dzɔdzɔewo katã nu.
Tete wòɖe mɔ nɛ.[n] 16 Ke esi
wode mawutsi ta na Yesu vɔ la,
edo go tso tɔa me enumake; eye
kpɔ ɖa, dziƒowo ʋu nɛ, eye wò-
kpɔ Mawu ƒe Gbɔgbɔ la le ɖiɖim
abe akpakpa ene va edzi; 17 eye
kpɔ ɖa, [r]gbe tso dziƒowo le gbɔ-
gblɔm bena: Amesia enye viŋye,
si gbɔ nyemelɔ̃a nu lena o la, si
dzea ŋunye!

Abosam te Yesu kpɔ.

4. [u]Tete Gbɔgbɔ la kplɔ Yesu
yi gbedzii, bena Abosam na-
tee akpɔ. 2 Eye esi wòtsi nu dɔ
ŋkeke [v]blane kple zã hã blane
megbe la, dɔ va wui. 3 Eye tela
te ɖe eŋu gblɔ nɛ bena: Nenye
Mawuvi nènye la, ekema gblɔ na
kpe siawo be, woatrɔ zu abolo.[y]
4 Ke eya ɖo eŋu gblɔ bena: Wo-
ŋlɔ ɖi bena: „Menye abolo ɖeɖe
ko ŋuti ame lanɔ agbe ɖo o, ne-
gbe ɖe nya sia nya, si dona tsoa
Mawu ƒe nu me la ŋuti.“[z] 5 Tete
Abosam kplɔ eyama heyi ɖe du

[a] Ps. 91, 11. 12.
[b] Yoh. 8, 39.
[d] Mo Y. 6, 16: Mo. II. 17, 7.
[e] 7, 19.
[f] Yoh. 1, 26; Dɔ. 1, 5.
[g] Mo. Y. 6, 13.
[h] Yoh. 1, 51.
[i] Mal. 3, 2.
[k] kp. 13-17 kpɔ Mar. 1, 9—11; Lu. 3, 21. 22; Yoh. 1, 31—34.
[l] kp. 12-17 kpɔ Mar. 1, 14. 15; Lu. 4. 14. 15; ta 14, 3; Lu. 3, 19.
[n] Gal. 4, 4.
[o] Yes. 8, 22; 9, 1. 2.
[p] Lu. 1, 79.
[r] 17, 5; 12, 18; Yoh. 12, 28.
[s] Mar. 1, 14; ta 3, 2; 6, 33.
[t] kp. 18-22 kpɔ Mar. 1, 16—20; Lu. 5, 1—11.
[u] kp. 1—11 kpɔ Mar. 1, 12. 13; Lu. 4, 1—13.
[v] Mo. II. 34, 28.
[y] 3, 17; Mo. I. 3, 1—7.
[z] Mo. Y. 8, 3.

kɔkɔe la me, eye wòtsɔe da ɖe
gbedoxɔ ƒe tsutsuĕƒe, 6 eye wò-
gblɔ nɛ bena: Nenye Mawuvi nè-
nye la, ekema dzo naɖadze anyi-
gba; elabena [a]woŋlɔ ɖi bena:
„Ade se na eƒe dɔlawo le ŋutiwò,
eye woaxɔ wò ɖe asiwo me, be
nagatsɔ wò afɔ axlã ɖe kpe o.“
7 Yesu gblɔ nɛ bena: [d]Wogaŋlɔ
ɖi hã bena: „Megate Aƒetɔ, wò
Mawu la, kpɔ o!“ 8 Abosam ga-
kplɔe heyi ɖe to kɔkɔ ŋutɔa ɖe
dzi, eye wòɖe xexeame fiaɖuƒewo
katã kple woƒe ŋutikɔkɔe la fiae;
9 eye wògblɔ nɛ bena: Matsɔ nu
siawo katã ana wò, ne ėdze klo
de ta agu nam. 10 Tete Yesu
gblɔ nɛ bena: Te ɖa le gbɔnye,
Satana! Elabena [g]woŋlɔ ɖi bena:
„Aƒetɔ, wò Mawu la, nade ta agu
na, eye eya ɖeka ko [h]nasubɔ.“
11 Tete Abosam gblẽe ɖi, eye kpɔ
ɖa, mawudɔlawo va subɔe.

Yesu dze eƒe dɔ gome.

12 [l]Ke esi Yesu se bena, wotsɔ
Yohanes de asi la, edzo heyi ɖe
Galilea. 13 Eye esi wòʋu le Na-
zaret la, eva nɔ Kapernaum, si
le ƒua nu le Zebulon kple Naftali-
nutowo me, 14 bena woawu nya,
si wogblɔ ɖi to nyagblɔɖila Ye-
saya dzi la nu bena: 15 „Zebulon-
nyigba kple Naftali-nyigba, ƒuta-
mɔ, Yordan godo, trɔ̃subɔlawo ƒe
Galilea,[o] 16 dukɔ, si ke nɔ viviti
me la, kpɔ kekeli gãa de, eye
amesiwo nɔ ku ƒe anyigba dzi
kple eƒe vɔvɔli me la, kekeli dze
na wo.“[p] 17 Tso ekema dzi la
Yesu de asi gbeƒãɖeɖe me le gbɔ-
gblɔm bena: Mitrɔ le miaƒe dzi
me, elabena dziƒofiaɖuƒe la ɖo vɔ![s]

Yesu yɔ eƒe nusrɔ̃la gbãtɔwo.

18 [t]Ke esi wòle tsa ɖim le Ga-
lilea-ƒua nu la, ekpɔ nɔviŋutsu
eve, Simon, si woyɔna be Petro,
kple nɔvia Andrea, wole asabu
dam ɖe ƒua me; elabena tɔƒodela-
wo wonye. 19 Eye wògblɔ na wo
bena: Miva nɔ yonyeme, eye ma-
wɔ mi mianye ameɖelawo! 20
Enumake wogblẽ asabuawo ɖi,
eye wodze eyome. 21 Ke esi wò-
dzo le afima te yi ŋgɔ la, ekpɔ
nɔviŋutsu bubu eve, Yakobo. si
nye Zebedeo vi, kple nɔvia Yo-
hanes, wole ʋu me kple wo fofo
Zebedeo hele woƒe aɣliwo sam,
eye wòyɔ wo. 22 Enumake wo-

gblẽ ɒu la kple wo fofo ɖi, eye
wodze eyome.

Yesu yɔ ɖɔ ɖɔlẽla vovovowo.

23 Eye [a]Yesu yi ɖatsa le Ga-
lilea katã, le nu fiam amewo le
woƒe ƒuƒoƒewo, eye wòle gbe ƒã
ɖem fiaɖuƒe la ƒe nyanyuie, eye
wòle dɔlélewo katã kple lãme-
gbegblẽwo katã ƒomevi ɖem ɖa
le dukɔ la dome. 24 Eye eƒe ŋkɔ
ɖi hoo le Siria blibo la katã; eye
[e]wotsɔ amesiwo katã ƒe lãme gblẽ,
kple amesiwo le dɔ bubu ƒome-
viwo lêm, kple amesiwo le fu kpem,
kple amesiwo me gbɔgbɔ vɔ̃wo
le la, kple kpeŋuikulawo kple lã-
metututɔwo katã va egbɔ, eye wò-
da gbe le wo ŋu. 25 Eye [g]ame-
ha geɖewo dze eyome tso Galilea
kple Dekapoli kple Yerusalem,
Yudea kpakple Yordan godo.

To dzi nyagbɔgblɔ: Yayraŋyawo.

5. [i]Ke esi wòkpɔ ameha geɖe-
wo la, elia to la; eye esi wò-
bɔbɔ nɔ anyi la, eƒe nusrɔ̃lawo
te va egbɔ, 2 eye wòke nu, fia nu
wo gblɔ bena:

3 Woayra amesiwo da ahe le
gbɔgbɔ me la; elabena woawo tɔe
nye dziƒofiaɖuƒe la.[l] 4 Woayra
amesiwo le konyi fam la; elabena
woawoe woafa akɔ na.[n] 5 Woayra
amesiwo nye ame fafawo la; ela-
bena woawoe anyi anyigba la ƒe
dome.[o] 6 Woayra amesiwo dzɔ-
dzɔenyenye ƒe dɔ kple tsikɔ le
wo wum la; elabena woawoe aɖi
ƒo.[r] 7 Woayra amesiwo le nu-
blanui kpɔm na amewo la; ela-
bena woawoe woakpɔ nublanui
na.[t] 8 Woayra amesiwo dza le
woƒe dzi me la; elabena woawoe
akpɔ Mawu.[u] 9 Woayra amesiwo
lêa avu la; elabena woayɔ wo be
mawuviwo. 10 Woayra amesiwo
yome wotina le dzɔdzɔenyenye
ŋuti la; elabena woawo tɔe nye
dziƒofiaɖuƒe la.[y] 11 Woayra mi,
ne woadzu mi, eye woati mia yo-
me, eye woaka aʋatso agblɔ nya
vɔ̃ bubu ƒomeviwo katã ɖe mia
ŋuti le tanye.[a] 12 Dzi nadzɔ mi,
eye mitso aseye: elabena miaƒe
fetu sɔ gbɔ le dziƒo; [b]elabena ne-
nema ke woti nyagblɔɖila, siwo
dze mia ŋgɔ la yomee.

13 Miawoe nye anyigba ƒe dze;
ke ne dze bu eƒe vivi la, nuka
tsɔ ge woala ado vivi nɛ mahã?
Tso esia dzi la meganyo na na-
neke o; ke boŋ woatsɔe aƒu gbe,
bena amewo naɖo afɔ edzi.[b] 14
Miawoe nye xexeame ƒe kekeli.
Du, si le to dzi la, womate ŋu
aylae o.[d] 15 Eye womesia akaɖi
hã dana ɖe afianu te o, ke ɖe aka-
ɖiti dzi boŋ, eye wòaklẽ na ame-
siwo katã le aƒea me. 16 Nene-
ma ke mina miaƒe kekeli naklẽ
le amewo ƒe ŋku me, bena woa-
kpɔ miaƒe nu nyui wɔwɔwo, eye
woakafu mia Fofo, si le dziƒo.[f]

Sedziwowo nyuitɔ.

17 Migabu xa bena, meva se la
alo nyagblɔlawo tu ge o. Nye-
meva wo tu ge o, ke boŋ wo nu
wu ge meva.[h] 18 Elabena vavã
mele egblɔm na mi bena: Vase-
ɖe esime dziƒo kple anyigba nu
nava yi la, yota ɖeka alo ŋɔŋlɔ-
dzesi ɖeka nu mele yiyi ge tso
se la me, vaseɖe esime wo katã
nava ve me o.[k] 19 Eyaŋuti amesi
ke tu nenem se siawo dome suetɔ
ɖeka, eye wòfia amewo nenema
la, woayɔe be wo katã ƒe suetɔ
le dziƒofiaɖuƒe la me; ke amesi
ke wɔ edzi, eye wòfia amewo la,
woayɔ eyama be gã le dziƒofia-
ɖuƒe la me. 20 Elabena mele
egblɔm na mi bena: Ne miaƒe
dzɔdzɔenyenye la mafo agbalẽ-
fialawo kple farisitɔwo tɔ ta sã
o la, ekema miele yiyi ge ɖe dzi-
ƒofiaɖuƒe la me akpɔ o.[p]

21 Miese wogblɔ na blematɔwo
bena: Megawu ame o; ke amesi
ke awu ame la, adze ʋɔnudɔdrɔ̃.[s]
22 Ke nye la mele egblɔm na mi
bena: Amesiame, si le dɔmedzoe
dom ɖe nɔvia ŋuti la, adze ʋɔnu-
dɔdrɔ̃; eye amesi ke agblɔ na nɔ-
via bena takukutɔ la, adze daŋu-
dede gã, eye amesi ke agblɔ bena
lã la, adze dzomavɔɛmeyiyi.[v]
23 Eyaŋuti ne ètsɔ wò nunana va
da ɖe vɔsamlekpuia dzi, eye nèɖo
ŋui le afima bena, nyaa ɖe le nɔ-
viwò ƒe dzi me ɖe ŋutiwò la,[z] 24
gblẽ wò nunana la ɖe afima le
vɔsamlekpuia ŋgɔ, eye nayi aɖa-
dzra mia kple nɔviwò dome ɖo
gbãgbiagbã, hafi nava tsɔ wò nu-
nana la vae.[d] 25 Ŋkeke alesi nè-
gale mɔ dzi kple wò ketɔ la, wɔ
ɖeka kplii kaba bena, ne wò ketɔ
nagava tsɔ wò ade asi na ʋɔnu-

[a] Lu. 4, 14. 44; Ia 9, 35; 24, 14.
[b] Lu. 14, 34. 35; Mar. 9, 50.
[d] Lu. 8, 16; 11, 33; Mar. 4, 21.
[e] Mar. 6, 55.
[f] Pet. I. 2, 12; Yoh. 15, 8.
[g] Lu. 6, 17—19; Mar. 3, 7. 8.
[h] Ro. 3, 31; Lu. 16, 17.
[i] ta 5—7 kpɔ Lu. 6, 20—49.
[k] Ro 10, 4.
[l] Yes. 57, 15.
[n] Ps. 126, 5.
[o] Ps. 37, 11.
[p] 23, 2. 3. 23.
[r] Yoh. 4, 14; Ps. 42, 3.
[s] Mo. II. 20, 13; Mo. III. 24, 17.
[t] Yak. 2, 13.
[u] Ps. 51. 12; Yoh. I. 3, 2.
[v] Yoh. I. 3, 15; Ef. 4, 26.
[y] Pet. I. 3, 14.
[z] Mar. 11, 25.
[a] Pet. I. 4. 14.
[b] Kor. II. 4, 17; Yak 5, 10.
[d] Lu. 12, 58.

drɔ̃la, eye ʋɔnudrɔ̃la nagatsɔ wò
ade asi na atikplɔtɔ la, eye woa-
de wò gaxɔ me o. 26 Vavã mele
egblɔm na wò bena: Màdo go le
afima gbede o, vasede esime naxe
agaga mlɔetɔ hafi.[b]
27 Miese wogblɔ bena: Mega-
wɔ ahasi o;[e] 28 ke nye la mele
egblɔm na mi bena: Amesiame,
si ke kpɔ nyɔnua de wòdzroe la,
ewɔ ahasi kplii xoxo le efe dzi
me.[g] 29 Ke ne wò nudusi ŋku dia
nu wò la, hoe le eme, eye natsɔe
afu gbe, elabena enyo na wò be,
wò ŋutinuwo dome deka nagblẽ,
wu esi woatsɔ wò ame blibo la
katã afu gbe de dzomavɔe la
me.[h] 30 Eye ne wò nudusi dia
nu wò la, lãe da le ŋutiwò, eye
natsɔe afu gbe, elabena enyo na
wò be, wò ŋutinuwo dometɔ deka
nagblẽ, wu esi wò ame blibo la
katã nagblẽ le dzomavɔe la me.[i]
31 Wogblɔ hã bena: Amesi ade
asi le srɔ̃a ŋu la, nena kaklãgba-
lẽe;[k] 32 ke nye la mele egblɔm
na mi bena: Amesiame, si ke ade
asi le srɔ̃a ŋu, evɔ menye le aha-
siwɔwɔ ŋuti o la, eyae na wòwɔ
ahasi; eye amesi ke ade nyɔnu,
si ŋu wode asi le la, ewɔ ahasi.[n]
33 Miegase wogblɔ na blema-
tɔwo bena: Megaka atam dzodzro
o, ke nawɔ wò atamkaka dzi na
Afetɔ la.[o] 34 Ke nye la mele
egblɔm na mi bena: [p]Migatà nu
kura o, edanye dzifo o, elabena
Mawu fe zikpui wònye; 35 edanye
anyigba o, elabena efe afɔdodzi-
nue; edanye Yerusalem o, elabe-
na [s]fia gã la fe due. 36 Megatà
wò ta hã o; elabena màte ŋu awɔ
tada deka ɣie alo yibɔ o. 37 Ke
boŋ miafe nya nanye: Ẽ, ẽ; o, o;
eye nusi ke wu esiawo la, etso
vɔ̃ditɔ la me.[t]
38 Miese wogblɔ bena: Ŋku de
ŋku tefe, eye adu de adu tefe;[u]
39 ke nye la mele egblɔm na mi
bena: Migatsi tre de ame vɔ̃di la
ŋuti o; ke boŋ amesi ke fo wò
nudusi tome la, nyẽ ekeme hã
nɛ;[v] 40 eye amesi le didim be, yea-
drɔ̃ ʋɔnu kpli wò, bene yeaxɔ wò
awu le asiwò la, na ne wòaxɔ avɔ
hã le asiwò; 41 eye amesi ke azi
dzi wò be, nazɔ kplii gafofo deka
la, zɔ eve kplii.[y] 42 Na nu amesi
le nu biawòm, eye amesi le didim

a Mo. III. 19, 18. 34; Yak 2, 8.
b 18, 34.
d Ro. 12, 14. 20.
e Mo. II. 20, 14.
f Dɔ. 7, 59.
g Hi. 31, 1.
h 18, 9; Kol. 3, 5; Gal. 5, 24.
i 18, 8.
k Mo. V. 24, 1.
l Mo. III. 19, 2.
n 19, 3; Mar. 10, 11. 12; Lu. 16, 18; Kor. I. 7, 10.
o Mo. II. 20, 7; Mo. III. 19, 12; Mo. IV 30, 3.
p 23, 16; Yes. 66, 1; Dɔ. 7, 49.
r 23, 5.
s Ps. 48, 3.
t Yak. 5, 12.
u Mo. II. 21, 24; Mo. III. 24, 19. 20.
v Kor. I. 6, 7.
y 27, 32.

be, yeaɣe nu le asiwò la, megatrɔ
dzo le egbɔ o.
43 Miese wogblɔ bena: Lɔ̃ ha-
wòvi, eye nalé fu wò ketɔ;[a] 44
ke nye la mele egblɔm na mi be-
na: [d]Milɔ̃ miafe ketɔwo; miyra
amesiwo foa fi dea mi; miwɔ
nyui na amesiwo léa mi de ke
me; mido gbe da de amesiwo foa
di mi la ta; eye [f]mido gbe da de
amesiwo le mia yome tim la ta,
45 bena ne miazu mia Fofo, si
le dzifo la, fe viwo; elabena eyae
nana efe ɣe dzena na ame vɔ̃di-
wo kple ame nyuiwo, eye wòna-
na tsi dzana na ame dzɔdzɔewo
kple ame madzɔmadzɔwo. 46 Ela-
bena ne mielɔ̃a amesiwo lɔ̃a mi
la, fetu ka kpɔm miele mahã?
Alo menye nudzɔlawo hã wɔa
nenema ke o de? 47 Eye ne mie-
doa gbe na mia nɔviwo dede ko
la, wɔwui ka wɔm miele? Alo
menye xexemeviwo hã wɔa nene-
ma ke o de? 48 Eyaŋuti miawo
hã [l]mizu blibo, sigbe alesi mia
Fofo, si le dzifo la, le blibo ene.

Le damenyowɔwɔ, gbedododa kple nutsitsidɔ ŋuti.

6. Mikpɔ mia dokui dzi nyuie,
ne miagawɔ miafe dzɔdzɔe-
nyenyenu le amewo fe ŋku me,
be woakpɔ o; ne menye nenem
o la, fetua deke meli na mi le
mia Fofo, si le dzifowo la, gbɔ o.[r]
2 Eyaŋuti ne èna nu ame la,
megana kpẽ nadi le ŋgɔwò, sigbe
alesi alakpatɔwo wɔna le wofe
fufofewo kple ablɔwo me, bena
amewo nakafu yewo la, ene o. Va-
vã, mele egblɔm na mi bena: Wo-
xɔ wofe fetu yii xoxo. 3 Ke wò
la, ne èle nu nam ame la, mega-
na wò miasi nanya nusi wò nu-
dusi wɔna o, 4 bena wò nunana
nanɔ ɣaɣlafe, eye Fofowò, si le nu
kpɔmle ɣaɣlafe la, lado tefe na wò.
5 Eye ne miele gbe dom da la,
miganɔ abe alakpatɔwo ene o;
elabena wolɔ̃a gbedododa le tsi-
trenu le fufofewo kple ablɔwo fe
dzogoewo dzi, bena amewo nakpɔ
yewo. Vavã mele egblɔm na mi
bena: Woxɔ wofe fetu yi xoxo.
6 Ke wò la, ne èle gbe do ge da
la, yi de wò xɔgã me, eye esi
nètu ʋɔa la, nado gbe da na Fo-
fowò le ɣaɣlafe, eye Fofowò, si

le nu kpɔm le ɣaɣlaƒe la, laɖo
teƒe na wò. 7 Ke ne miele gbe
dom ɖa la, migagblɔ nyatsinyatsi
abe trɔ̃subɔlawo ene o; elabena
wobu xa bena, le yewoƒe nya ge-
ɖe gbɔgblɔ ŋuti la woaɖo to ye-
wo.[a] 8 Eyaŋuti migaɖi woawo o;
elabena mia Fofo nya nusiwo hiãa
mi, hafi miebianɛ. 9 Eyata mia-
wo mido gbe ɖa ale: [b]Mía Fofo,
si le dziƒowo! Wò ŋkɔ ŋuti nakɔ!
10 Wò fiaɖuƒe nava! Woawɔ wò
lɔlɔ̃nu le anyigba dzi, sigbe alesi
wowɔna le dziƒo ene! 11 Na miaƒe
nuɖuɖu, si asu mia nu egbe la
mi! 12 Eye natsɔ miaƒe vodada-
wo ake mi, sigbe alesi miawo hã
mietsɔna kea amesiwo daa vo ɖe
mia ŋuti la ene! 13 Eye mega-
kplɔ mi yi ɖe tetekpɔ me o; ke
ɖe mi tso vɔ̃ditɔ la si me! Ela-
bena [f]tɔwòe nye fiaɖuƒe kple
ŋusẽ kple ŋutikɔkɔe yi ɖe mavɔ-
mavɔ me. Amen. 14 Elabena ne
mietsɔ amewo ƒe vodadawo ke
wo la, ekema mia Fofo, si le dzi-
ƒo la, atsɔe ake miawo hã.[h] 15
Ke ne mietsɔ ke amewo o la, mia
Fofo hã matsɔ miaƒe vodadawo
ake mi o.

16 Ke ne mietsi nu dɔ la, mi-
gato mo sigbe alakpatɔwo ene o;
elabena wogblẽa mo na wo ɖo-
kui, bena amewo nadze si wo abe
amesiwo tsia nu dɔna la ene.
Vavã mele egblɔm na mi bena:
Woxɔ woƒe fetu yii xoxo.[i] 17 Ke
wò la, ne èle nu tsim le dɔdɔm
la, si ami ɖe ta, eye nafu mo, 18
bena amewo nagadze si wò nu-
tsitsidɔ o; negbe Fofowò, si le
ɣaɣlaƒe la ko, eye Fofowò, si le
nu kpɔm le ɣaɣlaƒe la, laɖo teƒe
na wò.

Nuxɔxlɔ̃ le anyigba dzi nuwo ŋuti.

19 Migadzra nu nyuiwo ɖo na
mia ɖokui le anyigba dzi, afisi
agbagblaʋui kple nusiwo ɖua nu
la, gblẽa nu le, eye fiafitɔwo dzea
kpɔ va fiaa nu le la o; 20 ke boŋ
midzra nu nyuiwo ɖo na mia ɖo-
kui le dziƒo, afisi agbagblaʋui
kple nusiwo ɖua nu la, megblẽa
nu le o, eye fiafitɔ medzea kpɔ
va fia nu le o;[n] 21 elabena afisi
wò nu nyui le la, afima wò dzi
hã lanɔ. 22 Ame blibo la ƒe aka-
ɖi enye ŋku; ne wò ŋku dzi dza
la, wò ame blibo la katã me lakɔ.[p]
23 Ke ne ŋku vɔ̃ li na wò la, wò
ame blibo la katã me laɖo viviti.
Azɔ ne kekeli, si le mewò la, zu
viviti la, aleke viviti ŋutɔ lahasɔ
gbɔe! 24 Amea ɖeke mate ŋu
asubɔ aƒetɔ eve o; elabena ɖewo
alẽ fu ame ɖeka, eye wòalɔ̃ eve-
lia, alo aku ɖe ame ɖeka ŋuti,
eye wòaɖo vlo evelia. Miate ŋu
asubɔ Mawu kple anyigba dzi nu-
wo o.[d] 25 Eyakeŋuti mele egblɔm
na mi bena: [e]Migatsi dzimaɖi le
miaƒe agbe ŋuti, nusi miaɖu kple
nusi miano o, alo le miaƒe ame
blibo la ŋuti, nusi miata o. Alo
agbe mewu nuɖuɖu o ɖe, eye ame
blibo la mewu avɔtata o ɖe? 26
Mikpɔ dziƒoxeviwo ɖa, womeƒãa
nu o, womeŋea nu hã o, eye wo-
meƒoa nuwo ƒu ɖe avawo me hã
o, ke mia Fofo, si le dziƒo la,
nyia wo. Alo ɖe mia tɔ mevena
wua woawo tɔ o mahã?[g] 27 Eye
amekae le mia dome, ne ele fu
ɖem na eɖokui la, wòate ŋu atsɔ
abɔ ɖeka akpe ɖe eƒe agbenɔɣi
ŋu mahã? 28 Eye nukaŋuti miele
fu ɖem na mia ɖokui le avɔtata
ŋuti mahã? Mibu dzogbenyã, si
le gbedzi la, ŋuti kpɔ, alesi wò-
wɔnae; mewɔa dɔ o, metrea deti
hã o; 29 ke mele egblɔm na mi
bena: Salomo le eƒe ŋutikɔkɔe
katã me la meɖo atsyɔ̃ kpɔ abe
esiawo dometɔ ɖeka ene o. 30 Eye
ne Mawu ɖo atsyɔ̃ na gbe, si le
gbedzi egbe, eye etsɔ kasia woa-
tsɔe aƒu gbe ɖe kpodzo me la,
ɖe mawɔ na miawo geɖe awu o
mahã? Mi xɔseʋeetɔwo![k] 31 Eya-
ŋuti migaɖe fu na mia ɖokui agblɔ
bena: Nuka miaɖu, nuka miano,
alo nuka miatsɔ ata mahã o. 32
Elabena nenem nusiawo katã tɔ-
gbe trɔ̃subɔlawo dina; ke mia
Fofo, si le dziƒo la, nyae bena, ne-
nem nusiawo katã hiãa mi. 33 Mi-
di mawufiaɖuƒe la kple eƒe dzɔ-
dzɔenyenye gbãgbiagbã, eye woa-
tsɔ nusiawo katã akpe ɖe eŋuti na
mi.[l] 34 Eyaŋuti migatsi dzimaɖi
le etsɔ si gbɔna la, ƒe nuwo ŋuti
o; elabena etsɔ si gbɔna la, adze
agbagba le eya ŋutɔ ƒe nuwo ŋuti.
Ŋkeke ƒe vɔ̃ la sɔ gbɔ ne.[o]

Le ʋɔnudɔdrɔ̃ ŋuti.

7\. Migadrɔ̃ ʋɔnu, ne woagadrɔ̃
ʋɔnu mi o. 2 Elabena ʋɔnudɔ-

[a] Fia. I. 18, 26.
[b] Lu. 11, 2–4; Ezra 36, 23.
[d] Yoh. I. 2, 15; Yak. 4. 4.
[e] Lu. 12, 22-31.
[f] Kor. I. 10, 13.
[g] 10, 31.
[h] 18, 21; Mar. 11, 25. 26.
[i] Yes. 58, 5.
[k] Ps. 90, 5.
[l] Fia. I. 3, 13.
[n] Lu. 12, 33; Tim. I. 6, 17; Yak. 5, 1.
[o] Mo. II. 16, 19.
[p] Lu. 11, 34.

drɔ̃, si miedrɔ̃ la, eya ke woatsɔ adrɔ̃
ʋɔnu mi; eye dzidzenu, si mietsɔ
dzidze la, eya ke woatsɔ adzidze na
miawo hã.[a] 3 Ke nuka wɔ nèkpɔa
ati fefee, si ɖo nɔviwò ƒe ŋku me
la, eye atikpo, si le wò ŋutɔ wò
ŋku dzi la, mèdzea si eya o ma-
hã? 4 Alo aleke lawɔ nagblɔ na
nɔviwò bena: Na mɔm, ne maɖe
ati fefee la le wò ŋku me, eye
kpɔ ɖa, atikpo le wò ŋutɔ wò ŋku
dzi mahã? 5 Alakpatɔ, ɖe atikpo
la le wò ŋutɔ wò ŋku dzi gbã,
hafi nakpɔ nyuie, alesi nawɔ aɖe
ati fefee la le nɔviwò ƒe ŋku me.
6 [f]Migatsɔ nu kɔkɔe la na avũ-
wo o, eye migatsɔ miaƒe dzonu
nyuiwo hã ƒu gbe ɖe hawo ƒe ŋku
me, ne woaganyã avuzi le wo dzi
kple woƒe afɔwo, hafi agbugbɔ
ava vuvu mi o.

Le gbedodoɖa ƒe ŋusẽ ŋuti.

7 Mibia, eye woana mi; midi,
eye miakpɔ; miƒo ʋɔa, eye woa-
ʋui na mi;[h] 8 elabena amesiame,
si biaa nu la, exɔa nu; eye amesi
dia nu la, ekpɔa nu; eye amesi
ƒoa ʋɔ la, woʋunɛ nɛ. 9 Alo
ameka le mia dome, ne via abia
aboloe la, wòatsɔ kpe anae mahã?
10 Alo ne abia tɔmelãe la, wòa-
tsɔ da anae mahã?[i] 11 Azɔ ne
mi, amesiwo nye ame vɔ̃ɖiwo la,
mienya alesi miana nunana nyui-
wo mia viwo la, ɖe mia Fofo, si
le dziƒo la, mana nu nyuiwo ame-
siwo bianɛ la, awu mi o mahã?
12 Eyaŋuti nusianu, si mielɔ̃na
bena, amewo nawɔ na mi la, mia-
wo hã miwɔ nenema ke na wo;
elabena esia enye se la kple nya-
gblɔɖilawo.[k]

Le Mawu ƒe lɔlɔ̃nu dzi wɔwɔ ŋuti.

13 Miyi ɖe agbo bii la me; ela-
bena agbo la keke, eye mɔ la le
gbadza, si kplɔa amewo yina ɖe
tsɔtsrɔ̃ me, eye ame geɖewo nye
amesiwo le edzi yina ɖe eme.[n]
14 Elabena agbo la le biie, eye
mɔ la hã xaxa, si kplɔa amewo
yina ɖe agbe la me, eye ame ʋee-
wo nye amesiwo kpɔnɛ.[p]
15 Mikpɔ mia ɖokui dzi nyuie le
[s]aʋatsonyagblɔɖilawo ŋuti, ame-
siwo vaa mia gbɔ le alẽgbalẽwo
me, evɔ le wo me la wonye ame-
gãxi nyanyrãwo. 16 Mitsɔ woƒe
tsetsewo dze si wo. Ɖe wogbea
weinkpo le aŋɔkawo dzi loo, alo

[a] Mar. 4, 24.
[b] 12, 33.
[d] 3, 10.
[e] Ro. 2, 13; Yak. 1, 22.
[f] 10, 11.
[g] 24, 24.
[h] Lu. 11, 9; Yoh. 14, 13.
[i] Yak. 1, 5. 17.
[k] Lu. 22, 40; Ro. 13, 8; Gal. 6, 14.
[l] Mar. 1, 22; Lu. 4, 32.
[n] Lu. 13, 24.
[o] Yoh. 7, 46.
[p] Dɔ. 14, 22.
[r] kp. 1—4 kpɔ Mar. 1, 40-44; Lu. 5, 12—14.
[s] 24, 4. 5. 24; Yoh. 14, 1; Dɔ. 20, 29.

wogbea gbowo le srẽwo dzi ma-
hã? 17 Nenema ke ati nyui sia
ati nyui tsea ku nyui; eye ati ma-
nyomanyo tsea ku manyomanyo.[b]
18 Ati nyui mate ŋu atse ku ma-
nyomanyo o, eye ati manyomanyo
hã mate ŋu atse ku nyui o. 19 Ati
sia ati, si metsea ku nyui o la,
wolãnɛ, eye wotsɔnɛ dea dzo me.[d]
20 Eyaŋuti mitsɔ woƒe tsetseawo
dze si woe! 21 [e]Menye amesiame,
si le gbɔgblɔm nam bena: Aƒetɔ!
Aƒetɔ! ayi ɖe dziƒofiaɖuƒe la me
o, negbe amesi le Fofonye, si le
dziƒowo la, ƒe lɔlɔ̃nu wɔm la koe.
22 Ame geɖewo lagblɔ nam le
ŋkeke ma dzi bena: Aƒetɔ! Aƒetɔ!
Alo menye wò ŋkɔ dzi miegblɔ
nya ɖe anyi le o ɖe, eye wò ŋkɔ
dzi mienyã gbɔgbɔ vɔ̃wo do goe
le o ɖe, eye wò ŋkɔ dzi miewɔ
ŋusẽdɔ geɖewo le o ɖe?[g] 23 Eke-
ma nye hã maʋu me na wo be-
na: Nyemenya mi kpɔ o, mi nu
madzɔmadzɔ wɔlawo; mite ɖa le
gbɔnye!
24 Eyaŋuti amesiame, si se nye
nya siawo, eye wòwɔ wo dzi la,
matsɔe aɖo ŋutsu nyanu, si tu eƒe
xɔ ɖe kpe gbadza dzi la ŋuti;
25 eye tsi dzana, eye tɔwo ɖɔna,
eye yawo ƒona, eye wova nyẽa zi
le nenem xɔ ma te, eye memuna
o; elabena woɖo egɔme anyi ɖe
kpe gbadza dzi. 26 Eye amesia-
me, si sea nye nya siawo, eye
mewɔa wo dzi o la, woatsɔe aɖo
ŋutsu manyanu, si tu eƒe xɔ ɖe
ke dzi la ŋuti; 27 eye tsi dzana,
eye tɔwo ɖɔna, eye yawo ƒona,
eye wova nyẽa zi le nenem xɔ
ma te, eye wòmu, eye eƒe anyi-
dzedze ɖi gbloo.
28 Eye wòva me, esime Yesu
wu nenem nya siawo nu vɔ la,
[l]kuvia ɖo amehawo le eƒe nufia-
fia la ŋuti; 29 elabena ele nu fiam
wo abe amesi si ŋusẽ le ene, eye
menye abe woƒe agbalẽfialawo
ene o.[o]

Yesu yɔ dɔ anyidzelaa ɖe.

8. [r]Eye esi wòɖi tso toa dzi la,
ameha geɖewo kplɔe ɖo. 2 Eye
kpɔ ɖa, anyidzelaa ɖe va dze klo
nɛ gblɔ bena: Aƒetɔ, ne èlɔ̃ ko
la, àte ŋu ana ŋutinye nakɔ. 3 Tete
Yesu do abɔ ɖa, eye wòɖe asi
eŋu gblɔ bena: Melɔ̃, ŋutiwò ne-

kɔ! Eye enumake eƒe anyi la kɔ
ḍa. 4 Eye Yesu gblɔ nɛ bena:
[a]Kpɔ ḍa, megagblɔe na amea ḍe-
ke o; ke heyi ḍatsɔ [b]ḍokuiwò fia
mawununɔla boŋ, eye natsɔ nu-
nana, [d]si Mose ḍo anyi la, ana,
ne wòanye ḍaseḍiḍi na wo.

Yesu da gbe le Kapernaum aʋafia la ƒe dɔla ŋuti.

5 [g]Eye esi wòva Kapernaum la,
aʋafiaa ḍe va egbɔ le kuku ḍem
nɛ 6 le gbɔgblɔm bena: Afetɔ,
nye dɔtsɔla mlɔ anyi le aƒe me
le lãmetutudɔ lèm, eye wòle fu
kpem ŋutɔ. 7 Egblɔ nɛ bena:
Nye la megbɔna be, mada gbe le
eŋu. 8 Eye aʋafia la ḍo eŋu gblɔ
bena: Afetɔ, medzem be, nava ge
ḍe nye xɔ te o; ke gblɔ nya ḍeka
ko, eye nye dɔtsɔla ƒe lãme asẽ.
9 Elabena nye hã menye amesi
le ŋusẽ te, eye asrafowo le nye
hã tenye; eye ne megblɔ na ame
sia be: Yi! eyina; eye ne megblɔ
na ame bubu bena: Va! evana;
eye ne megblɔ na ye dɔtsɔla be-
na: Wɔ esia! ewɔnɛ. 10 Ke esi
Yesu see la, eƒe mo wɔ yaa, eye
wògblɔ na amesiwo le eyome la
bena: Vavã mele egblɔm na mi
bena: Le Israel me hã la nyeme-
kpɔ nenem dzixɔse sia tɔgbe
kpɔ o. 11 Ke mele egblɔm na mi
bena: Ame geḍewo latsɔ ɣedzeƒe
kple ɣetoḍoƒe ava, eye woanɔ kplɔ̃
ŋuti akpe ḍe [l]Abraham, Isak kple
Yakob ŋuti le dziƒofiaḍuƒe la me;
12 hafi fiaḍuƒe la ƒe viwo la, woa-
tsɔ wo aƒu gbe [p]ḍe viviti, si le
egodo la me; afima avifafa kple
aḍukliḍuḍu lanɔ. 13 Eye Yesu
gblɔ na aʋafia la bena: [r]Heyi, eye
alesi nèxɔe se la, woawɔ na wò
nenema ke! Eye eƒe dɔtsɔla ƒe
lãme sẽ le gaƒoƒo ma ke dzi.

Yesu da gbe le Petro lɔ̃xo kple dɔléla bubu geḍewo ŋuti.

14 [s]Eye esi Yesu va Petro ƒe
me la, ekpɔ lɔ̃xoa le anyimlɔƒe,
le ŋuḍza lèm. 15 Eye wòḍe asi
eƒe asi ŋuti, tete ŋuḍza la dzo le
edzi; eye wòtsi tre hesubɔe. 16
Ke esi fiẽsi ḍo la, wotsɔ ame geḍe,
siwo gbɔgbɔ vɔ̃wo le wo me la,
va egbɔ: eye wògblɔ nya henyã
gbɔgbɔ vɔ̃awo ḍo goe, eye wòda
gbe le amesiwo katã ƒe lãme gblẽ
la ŋuti, 17 bena woawu nya, si
wogblɔ ḍi to [t]Yesaya, nyagblɔḍila
dzi la nu bena: „Eya ŋutɔ tsɔ
miaƒe gbɔdzɔgbɔdzɔwo kple dɔ-
lélewo ḍo edokui dzi.“

Yesu gbe nya na nusrɔ̃la eve.

18 Ke esi Yesu kpɔ ameha geḍe-
wo le eŋuti la, eḍo bena, yewoa-
tsɔ ƒu la ayi egodo.[e] 19 [f]Eye agba-
lẽfialaa ḍe va gblɔ nɛ bena: Nu-
fiala, afisi ke nayi ḍo la, manɔ
yowòme. 20 Eye Yesu gblɔ nɛ
bena: Abeiwo kpɔ dowo, eye dzi-
ƒoxeviwo hã kpɔ atɔwo; ke Ame-
gbetɔvi la [h]mekpɔ afisi wòatsɔ ta
aziɔ ḍo o. 21 Eye eƒe nusrɔ̃lawo
dome ame bubu gblɔ nɛ bena:
Afetɔ, ḍe mɔ nam, ne mayi aḍa-
ḍi fofonye gbɔ. 22 Ke Yesu gblɔ
nɛ bena: Nɔ yonyeme, eye nana
ame kukuwo naḍi woawo ŋutɔwo
ƒe ame kukuwo.[i]

Yesu tsi ahom nu le ƒu dzi.

23 [k]Eye esi wòḍo ʋua la, eƒe
nusrɔ̃lawo kplɔe ḍo. 24 Eye kpɔ
ḍa, ya seséa ḍe va ƒo ḍe ƒua dzi,
eye ƒutsotsoewo le ŋeŋem ḍe ʋua
me; ke eya ŋutɔ dɔ alɔ̃. 25 Eye
wova egbɔ, nyɔe gblɔ bena: Afe-
tɔ, ḍe mí, miele tsɔtsrɔ̃m! 26
Eye wògblɔ na wo bena: Nuka
wɔ miele vɔvɔ̃m ale, mi xɔseʋee-
tɔwo! Tete la wòtsi tre, eye wò-
blu ḍe ya kple ƒu la ta, eye ḍo-
ḍoe gãa ḍe zi kpoo. 27 Eye amea-
wo ƒe mo wɔ yaa, eye wogblɔ
bena: Ameka ƒomevi enye sia be,
yawo kple ƒu hã ḍoa toe?[n]

Yesu da gbe le gbɔgbɔ vɔ̃ tɔ eve ŋu.

28 [o]Eye esi wòva egodo le Ga-
daratɔwo ƒe anyigba dzi la, ame
eve, siwo me gbɔgbɔ vɔ̃wo le, eye
adã le mo na wo ŋutɔ, ale bena
amea ḍeke metea ŋu toa afimamɔ
o la, ḍo go tso yɔdowo me va
kpee. 29 Eye kpɔ ḍa, wodo ɣli
gblɔ bena: Nya ka le mia kpli wò
dome, wò Mawuvi? Ḍe nèva afi-
sia funyafunya wɔ ge mi, hafi ɣe-
yiɣi la naḍe mahã? 30 Ke aƒe-
hawo ƒe ha gãa ḍe le adzɔge le
gbe ḍum. 31 Eye gbɔgbɔ vɔ̃awo
ḍe kuku nɛ gblɔ bena: Ne ènyã
mi ḍo go la, ḍɔ mi ḍe hawo me.
32 Eye wògblɔ na wo bena: Mi-
heyi! Eye esi wodo go la, woyi
ḍe haawo me; kasia kpɔ ḍa, wo
katã wosi du kplikplikpli tso to
la kɔgo ge ḍe ƒu la me, eye woku
ḍe tsiawo me. 33 Tete wo kplɔ-
viwo si, eye esi wova ḍua me la,
woka nyaawo katã kple amesiwo

[a] 9, 30.
[b] Lu. 17, 14.
[d] Mo. III. 14, 2.
[e] Mar. 4, 35; Lu. 8, 22.
[f] kp. 19-22 kpɔ Lu. 19, 57—60.
[g] kp. 5—13 kpɔ Lu. 7, 1—10.
[h] Kor. II. 8, 9.
[i] Ef. 2, 1; Nyad. 3, 1.
[k] kp. 23-27 kpɔ Mar. 4, 36—41; Lu. 8, 23—25.
[l] Lu. 13, 28. 29; Mal. 1, 11.
[n] Lod. 30, 4.
[o] kp. 28-34 kpɔ Mar. 5, 1—17; Lu. 8, 26—37.
[p] 13, 42; 21, 43; 22, 13; 25, 30.
[r] 9, 29.
[s] kp. 14-17 kpɔ Mar. 1, 29—34; Lu. 4, 38—41; Kor. I. 9, 5.
[t] Yes. 53, 4; Pet. I. 2, 24.

me gbɔgbɔ vɔ̃wo do go le la, hã
fe nya ta na wo. 34 Eye kpɔ ḍa.
du blibo la katã do go yi Yesu
kpe ge; eye esi wokpɔe la, wode
kuku nɛ bena, wòadzo le yewofe
nutoawo me ayi.

Lãmetututɔ la.

9. [b]Eye esi wòḍo ʋu la, etso fu
la va ye ŋutɔ fe dua me. 2 Eye
kpɔ ḍa, wotsɔ lãmetututɔa ḍe, si
mlɔ aba dzi la, va egbɔ. Ke esi
Yesu kpɔ wofe xɔse la la, egblɔ
na lãmetututɔ la bena: Vinye,
na wò dzi nadze me, wotsɔ wò
nuvɔ̃awo ke wò. 3 Eye kpɔ ḍa,
agbalẽfialawo dometɔa ḍewo gblɔ
le wo ḍokui me bena: Amesia le
busunya gblɔm. 4 Eye esi Yesu
kpɔ wofe tamebubuwo la, egblɔ
bena: Nukaŋuti miele nu vɔ̃ḍiwo
bum le miafe dzi me ale mahã?[e]
5 Elabena kae bɔbɔ wu be, woa-
gblɔ: Wotsɔ wò nuvɔ̃wo ke wò
loo, alo woagblɔ bena: Tsi tre,
ne nazɔ azɔli mahã? 6 Ke ne
mianyae bena, ŋusẽ le Amegbe-
tɔvi la si be, wòatsɔ nuvɔ̃wo ake
le anyigba dzi; tete wògblɔ na
lãmetututɔ la bena: Tsi tre, kɔ
wò aba ḍzi, eye nayi afewò me!
7 Eye wòtsi tre heyi ḍe efe me.
8 Eye esi amehawo kpɔe la, wovɔ̃,
eye wokafu Mawu, si tsɔ nenem
ŋusẽ sia tɔgbe na amegbetɔwo.

Mateo yoyo. Yohanes fe nusrɔ̃lawo.

9 [h]Eye esi Yesu to afima yina
la, ekpɔ ŋutsua ḍe, si woyɔna be
Mateo, si nɔ anyi le nudzɔfe, eye
wògblɔ nɛ bena: Dze yonyeme!
Eye wòtsi tre dze eyome. 10 Eye
wòva me, esime wòle kplɔ̃ ŋuti
le afea me la, kpɔ ḍa, nudzɔla kple
nuvɔ̃wɔla geḍewo va, eye wobɔbɔ
nɔ anyi kple Yesu kpakple efe
nusrɔ̃lawo. 11 Ke esi farisitɔwo
kpɔe la, wogblɔ na efe nusrɔ̃la-
wo bena: Nukaŋuti miafe nufiala
ḍua nu kple nudzɔlawo kpakple
nuvɔ̃wɔlawo mahã?[k] 12 Esi Yesu
see la, egblɔ na wo bena: Menye
lãmesesẽtɔwoe hiã gbeḍala o, ne-
gbe dɔlélawo ko. 13 Ke miyi ḍa-
srɔ̃ nusia gɔme: [n]„Nublanuikpɔkpɔ
dim mele, menye numeme o.“
Elabena nyemeva ame dzɔdzɔewo
yɔ ge o, negbe nuvɔ̃wɔlawo ko.
14 [o]Tete Yohanes fe nusrɔ̃lawo
va egbɔ gblɔ bena: Nukaŋuti mia-

wo kple [a]farisitɔwo míetsia ɲu dɔ-
na atraḍii, ke wò nusrɔ̃lawo me-
tsia nu dɔna o mahã? 15 Eye Yesu
gblɔ na wo bena: Alo ḍe ŋugbe-
tɔsrɔ̃ la fe xɔlɔ̃wo ate ŋu afa ko-
nyi, ŋkeke alesi ŋugbetɔsrɔ̃ la li
kpli wo mahã? Ke ŋkekewo gbɔ-
na, esime woatsɔ ŋugbetɔsrɔ̃ la
ayii le wo gbɔ la, ekema woatsi
nu adɔ.[d] 16 Eye amea ḍeke me-
tsɔa avɔ matakpɔ fe nuḍeḍi he-
kaa avɔ xoxo o; elabena nuḍeḍi,
si wotsɔ kae la, aho avɔ la ḍe
eḍokui ŋu, eye efe vuvu la awu
tsãtɔ. 17 Wometsɔa aha yeye hã
dea lãgbalẽgolo xoxowo me o; ke
ne menye nenem o la, lãgbalẽ-
golowo awo, eye aha la afu gbe,
eye lãgbalẽgolowo agblẽ; ke wo-
tsɔa aha yeye dea lãgbalẽgolo ye-
yewo me, eye wo kpakple eve la
siaa wonɔna deḍie.

Yairo vinyɔnuvi kple nyɔnu, si lé nusiɖɔ.

18 [f]Esi wòle nusiawo gblɔm na
wo la, kpɔ ḍa, amegãa ḍe va dze
klo nɛ gblɔ bena: Ye nyɔnuvi ku
fifi laa; gake la va natsɔ wò asi
ada ḍe edzi, eye wòagbɔ agbe.
19 Eye esi Yesu tsi tre la, eya
kple efe nusrɔ̃lawo dze eyome.
20 Eye kpɔ ḍa, nyɔnua ḍe, si ŋu
ʋu le doḍom le fe wuieve sɔŋ la.
to emegbe va te ḍe eŋu, eye wò-
de asi efe awuto ŋu; 21 elabena
egblɔ le eḍokui me bena: [g]Ne
mede asi efe awu la ŋu ko la, ma-
haya. 22 Ke esi wòtrɔ kpɔe la,
egblɔ nɛ bena: Vinyɔnuvi, na wò
dzi nadze me! Wò xɔse la ḍe
wò. Eye nyɔnu la fe lãme sẽ le
gafofo ma ke dzi. 23 Ke esi Yesu
va amegã la fe me, eye wòkpɔ
dzekulawo kple ameha, siwo le
ʋunyaʋunya wɔm la, 24 egblɔ na
wo bena: Mite yi megbe! Elabe-
na nyɔnuvia meku o; ke alɔ̃e wò-
dɔ. Eye wokoe.[i] 25 Eye esi wo-
nyã ameha la do go la, eyi ḍe
eme, eye wòlé efe asi, eye nyɔ-
nuvi la fɔ ḍe tsi tre. 26 Nenem
efe ŋkɔ nyɔ kaka ḍe afima-nyi-
gba katã dzi.[l]

Ŋkuagbãtɔ eve kple aḍetututɔ la.

27 Esi Yesu dzo le afima yina
la, ŋkuagbãtɔ eve dze eyome, le
ɣli dom gblɔ bena: Dawid vi la,
kpɔ mia nublanui! 28 Eye esi
wòyi ḍe afea me la, ŋkuagbãtɔwo
va egbɔ, eye Yesu gblɔ na wo

[a] Lu. 18, 12.
[b] kp. 1–8 kpɔ Mar. 2, 7–12; Lu. 5, 17–26.
[d] Yoh. 3, 29.
[e] Yoh. 2, 24.
[f] kp. 18-26 kpɔ Mar. 5, 22-43; Lu. 8, 41–56.
[g] Mar. 3, 10; ta 14, 36; Lu. 17, 19.
[h] kp. 9–13 kpɔ Mar. 2, 13–17; Lu. 5, 27–32.
[i] Yoh. 11, 11.
[k] Lu. 15, *.
[l] Lu. 7, 17.
[n] Hos. 6, 6.
[o] kp. 14-17 kpɔ Mar. 2, 18–22; Lu. 5, 33–38.

bena: Miexɔe se bena, mate ŋu
awɔ esia mahã? Eye wogblɔ nɛ
bena: E, Afetɔ. 29 Tete Yesu de
asi wofe ŋkuwo ŋu gblɔ bena:
[a]Ava me na mi le miafe xɔse la
nu. 30 Eye wofe ŋkuwo ʋu. Eye
Yesu gbe nya na wo vevie gblɔ
bena: Kpɔ ḍa, migana amea ḍeke
nanyae o.[d] 31 Ke woawo la, esi
wodogo ko la, wona efe ŋkɔ ḍi hoo
le afima-nyigba blibo la katã dzi.
32 Eye esi woawo do go la, kpɔ
ḍa, wotsɔ aḍetututɔ, si me gbɔ-
gbɔ vɔ̃ le la, va egbɔ. 33 Eye
esi wònyã gbɔgbɔ vɔ̃ la do goe
la, aḍetututɔ la fo nu. Eye ame-
hawo fe mo wɔ yaa, wogblɔ bena:
Womekpɔ nusia tɔgbee le Israel
kpɔ o. 34 Ke farisitɔwo gblɔ be-
na: Gbɔgbɔ vɔ̃wo fe fia la dzie
wòto nyã gbɔgbɔ vɔ̃wo do goe.[g]

Yesu fia nu, eye wòyɔ dɔ amewo.
Nuŋelawo mede ha o.

35 Eye Yesu yi [k]ḍato duawo
kple kɔfeawo katã me, hele nu
fiam le wofe ƒuƒofewo, eye wòle
fiaḍufe la ŋutinya nyui la gblɔm
hele dɔlélewo kple lãmegbegblẽ-
wo katã ƒomevi ḍem ḍa le dukɔ
la dome. 36 Ke esi wòkpɔ ame-
hawo la, efe dɔme trɔ ḍe wo ŋuti;
elabena wofe lãme gbɔdzɔ, eye
woka hlẽ abe alẽ, siwo kplɔla meli
na o la ene.[n] 37 Tete wògblɔ na
efe nusrɔ̃lawo bena: Nuŋeŋe la
sɔ gbɔ; ke nuŋelawo mede ha o.[p]
38 Eyaŋuti miḍe kuku na nuŋeŋe
fe Afetɔ la bena, wòadɔ dɔwɔla-
wo aḍo ḍe efe nuŋeŋe la me.

Yesu dɔ efe nusrɔ̃la wuieveawo, na ŋusẽ wo,
eye wòfia nu wo.

10. [u]Eye wòyɔ efe nusrɔ̃la wuie-
veawo va egbɔ, hena ŋusẽ
wo ḍe gbɔgbɔ blibawo dzi bena,
ne woanyã wo ado goe, eye ne
woaḍe dɔlélewo kple lãmegbe-
gblẽwo katã ƒomevi ḍa.
2 [v]Apostolo wuieveawo fe ŋkɔ-
wo nye esiawo: Gbãtɔ enye Si-
mon, si woyɔna be Petro, kple
nɔvia Andrea; Yakobo, Zebedeo
vi, kple nɔvia Yohanes; 3 Filipo
kple Bartolomeo; Toma kple Ma-
teo, nudzɔla; Yakobo, si nye Al-
feo vi, kple Lebeo, si woyɔna hã
be Tadeo; 4 Simon Kanatɔ kple
Yuda Iskariot, si fia eyome mɔ
la hã.[a]

5 Nenem me wuieve siawo Yesu
dɔ hede se na wo gblɔ bena: Mi-
gayi ḍato trɔ̃subɔlawo fe mɔ dzi
o, eye migayi ḍe Samariatɔwo fe
dua ḍeke me hã o; 6 ke miyi ḍe
Israel fe me alẽ, siwo bu la, gbɔ
boŋ.[b] 7 Eye ne miele yiyim la,
miḍe gbe ƒã gblɔ bena: „Dzifo-
fiaḍufe la ḍo vɔ!"[c] 8 Miḍa gbe
le dɔlélawo ŋu, migbɔ agbe ame
kukuwo; mina anyidzelawo ŋuti
nakɔ, eye minyã gbɔgbɔ vɔ̃wo do
goe. Faa miexɔe, faa minae.[f] 9 Mi-
gadi sika alo klosalo alo akɔbli
de miafe gabutuawo me o; 10 mi-
gatsɔ mɔzɔkotoku alo awu eve,
atokotawo alo atizɔti o; elabena
dɔwɔla dze efe nuḍuḍu. 11 Ke
ne miayi ḍe du alo kɔfea ḍe me
la, midi amesi dze le eme la ve-
vie; eye minɔ afima, vaseḍe esi-
me miadzo.[h] 12 Eye ne [i]mieyi
afea me la, mido gbe na wo. 13
Ne afea dze la, miafe ŋutifafa lava
edzi; ne medze o la, miafe ŋuti-
fafa agagbugbɔ ava mia dzi. 14
Eye amesi ke mexɔ mi o, eye me-
do to miafe nyawo hã o la, mido
go tso afe ma alo du ma me,
eye [l]miʋuʋu ke le miafe afɔwo
ŋuti ḍe anyi. 15 Vavã mele
egblɔm na mi bena: Mele sesẽ ge
na Sodom- kple Gomora-nyigba
la le ʋɔnudrɔ̃gbe la, abe nenem
du ma ene o.[o]
16 [r]Kpɔ ḍa, nye la mele mia
dɔm abe alẽwo ene ḍe amegãxi-
wo dome; [s]eyaŋuti midze aḍaŋu
abe dawo ene, eye midza abe ahɔ̃-
nɛwo ene. 17 [t]Mikpɔ mia ḍokui
dzi nyuie le amewo ŋuti; elabena
woade mi asi na ʋɔnudrɔ̃lawo,
eye woafo mi kple atam le wofe
ƒuƒofewo; 18 eye woakplɔ mi ayi
ḍe mɔ̃mefiawo kple fiawo fe ŋku
me le tanye, ne wòanye ḍaseḍiḍi
na woa kple trɔ̃subɔlawo. 19 Eye
ne wode mi asi la, migaḍe fu na
mia ḍokui be, aleke alo nuka gblɔ
ge miala o; elabena le nenem ga-
ƒoƒo ma me la woana nusi ke gblɔ
ge miala la mi.[y] 20 Elabena me-
nye miawoe nye amesiwo le nu
ƒom o; ke boŋ mia Fofo fe Gbɔ-
gbɔ lae nye amesi le nu ƒom le
mia me.[z] 21 Nɔvi lade nɔvi ku
me, eye fofo lade vi asi, ḍeviwo
latsi tre ḍe dzilawo ŋuti, eye woa-
tsɔ wo ana woawu. 22 Eye wo

a 8, 13.
b 15, 24; Dɔ. 13, 46.
d 8, 4; Mar. 1, 44.
e 3, 2.
f Lu. 10, 9; ta 11, 5; Mar. 16, 17.
g 12, 24.
h Lu. 10, 7.
i Lu. 10, 5. 6.
k 4, 23; Dɔ. 10, 38.
l Dɔ. 13, 51; 18, 6.
n Yer. 50, 6; Mo. IV. 27, 17; Pet. I. 2, 25.
o 11, 24.
p Lu. 10, 2.
r Lu. 10, 3.
s Ro. 16, 19; Dɔ. 23, 6; 24, 10.
t kp. 17-22 kpɔ Mar. 13, 9–13; Lu. 21, 12–17; Dɔ. 22, 19. 25.
u kp. 1–15 kpɔ Mar. 6, 7–13; Lu. 9, 1–5.
v kp. 2–4 kpɔ Mar. 3, 14–19; Lu. 6, 13–16; Dɔ. 1, 13; ta 4, 18; Yoh. 1, 40. 41. 45; ta 9, 9; 27, 56; Yoh. 14, 22.
y Lu. 12, 11. 12.
z Dɔ. 4, 4.
a Yoh. 6, 71.

katã woalé mi ɖe ke me le nye
ŋkɔ la ŋuti; ke amesi ke ado dzi
vevie vaseɖe nuwuwu la, eya la-
kpɔ ɖeɖe.[b] 23 Ne woti mia yome
le du sia me la, misi yi ɖe bu-
bua ɖe me; elabena vavã mele
egblɔm na mi bena: Miele Is-
rael-duawo nu wu ge, hafi ame-
gbetɔvi la nava o.
24 Nusrɔ̃la mewua nufiala o,
eye subɔla hã mewua efe afetɔ
o.[e] 25 Esɔ gbɔ na nusrɔ̃la, ne
wòazu abe efe nufiala ene, kple
subɔla abe efe afetɔ ene.[f] Ne wo-
yɔ afetɔ la be Beelzebul la, aleke
woahayɔ efe afemetɔwo awui?
26 [h]Eyaŋuti migavɔ̃ wo o, elabena
naneke meli wotsyɔ nu edzi, si
womele ɖeɖe ge afia o; eye wo-
metsɔ naneke hã ɣla, si womele
nyanya ge o. 27 Nusi gblɔm mele
na mi le viviti me la, migblɔe le
kekeli me, eye nusi ke sem miele
ɖe to me la, miɖe gbe fãe le xɔ-
wo ta me. 28 Eye migavɔ̃ ame-
siwo le ŋutilã wum, eye womate
ŋu awu luʋɔ o la o, ke boŋ mivɔ̃
amesi ate ŋu atsrɔ̃ luʋɔ kple ŋutilã
siaa le dzomavɔʋe me. 29 Alo wo-
metsɔa atsutsurɔe eve flena xɔa
hotsui ewo oa? Eye ne menye
mia Fofo fe lɔlɔ̃nu o la, wo do-
metɔa ɖeke mele dzedze ge ɖe
anyigba o; 30 ke miafe taɖawo
katã hã woxlẽe! 31 Eyaŋuti mi-
gavɔ̃ o! Mia tɔ vena wu atsu-
tsurɔe geɖewo tɔ. 32 Azɔ ame-
siame, si aʋu menye le amewo
fe ŋku me la, nye hã maʋu eya-
ma me le Fofonye, si le dzifowo
la, fe ŋku me; 33 ke amesi ke
lagbe nu le gbɔnye le amewo fe
ŋku me la, nye hã magbe nu le
eyama gbɔ le Fofonye, si le dzi-
fowo la, fe ŋku me.[n]
34 [o]Migabu xa bena, meva to-
mefafa na ge le anyigba dzi o,
nyemeva tomefafa na ge o, ne-
gbe yi boŋ. 35 Elabena meva
ame kple fofoa, vinyɔnuvi kple
dadaa, ŋutsuvi srɔ̃ kple lɔ̃xoa do-
me mã ge;[r] 36 eye ame fe ketɔ-
wo anye ye ŋutɔ femetɔwo. 37
Amesi ke lɔ̃a fofo alo dada wum
la, eya medzem o.[s] 38 Eye amesi
ke metsɔ efe atitsoga ɖo eɖokui
dzi dze yonyeme o la, eya me-
dzem o. 39 Amesi ke ɖe efe agbe
la, eya labui; eye amesi ke bu

efe agbe le tanye la, eya lakpɔe.[a]
40 Amesi ke xɔa mi la, nyee wò-
xɔ, eye amesi ke xɔam la, exɔ
amesi dɔm ɖa.[d] 41 Amesi ke xɔa
nyagblɔɖila le nyagblɔɖila fe ŋkɔ
dzi la, eya laxɔ nyagblɔɖila fe
fetu; eye amesi ke xɔa ame dzɔ-
dzɔe le ame dzɔdzɔe fe ŋkɔ dzi
la, eya laxɔ ame dzɔdzɔe fe fetu.
42 Eye amesi ke tsɔ tsi fafa kplu
na ame tsɛ siawo dometɔ ɖeka
le nusrɔ̃la ɖeɖe fe ŋkɔ dzi ko la,
vavã mele egblɔm na mi bena:
Efe fetu la mele eŋu tsi ge o.[g]

Yohanes do efe nusrɔ̃lawo ɖe Yesu gbɔ. Yesu fe ɖasedidi le Yohanes ŋuti.

11 [i]Eye wòva me, esi Yesu de
se na efe nusrɔ̃la wuieveawo
vɔ la, edzo le afima, be yeayi aɖa-
fia nu, eye yeagblɔ nya le wofe
duawo me.
2 Ke esi Yohanes le [k]gaxɔ me
se Kristo fe dɔwɔwɔwo la, edɔ
efe nusrɔ̃lawo be, woaɖagblɔ nɛ
bena: 3 Alo wòe nye amesi gbɔna
loo, alo ame bubua ɖee miakpɔ
mɔ na mahã? 4 Eye Yesu ɖo eŋu
gblɔ na wo bena: Miyi ɖato nusi
miese kple nusi miekpɔ la, na Yo-
hanes: 5 Ŋkunɔwo le nu kpɔm,
eye tekunɔwo le azɔli zɔm, anyi-
dzelawo ŋuti le kɔkɔm, eye toku-
nɔwo le nu sem, ame kukuwo le
tsi tre tsim, eye wole nyanyuie
la gblɔm fia ame dahewo.[l] 6 Eye
woayra amesi ke mekpɔ nuɖiɖia
le ŋutinye o. 7 Ke esi woawo
trɔ yina la, Yesu de asi nyagbɔ-
gblɔ me na amehawo le Yohanes
ŋuti bena: Nuka kpɔ ge miedo
go yi le gbedzi mahã? Alo ayeti,
si ya le ʋuʋum mahã? 8 Alo nu-
ka kpɔ ge miedo go yii? Alo
amesi do awu bɔbɔewoa? Kpɔ
ɖa, amesiwo do awu bɔbɔewo la,
woawoe le fiawo fe afewo me.
9 Ekema nukaŋuti gɔ̃e miedo go
ɖo? Alo [p]nyagblɔɖila kpɔ gea?
Ẽ, mele egblɔm na mi bena: Ewu
nyagblɔɖila hã. 10 Eyae nye amesi
ŋuti woŋlɔ di le bena: „Kpɔ ɖa,
mele ye dɔla dɔm ɖo ɖe ŋgɔwò,
amesi adzra wò mɔ la ɖo le ŋgɔ-
wò.“ 11 Vavã, mele egblɔm na mi
bena: Le amesiwo nyɔnuwo dzi
dome la, amea ɖeke metsi tre
kpɔ, si wu Yohanes mawutsiɖe-
tanamela o; gake amesi nye suetɔ

a Lu. 17, 33; Yoh. 12, 25.
b 24, 13.
d Lu. 10, 16; Yoh. 13, 20.
e Lu. 6, 40; Yoh. 13, 16; 15, 20.
f 9, 34; 12, 24; Yoh. 8, 48; Fia. II. 1, 2.
g 25, 40; Mar. 9, 41.
h kp. 26-33 kpɔ Lu. 12, 2–9; Lu. 8, 17; Mar. 4, 22.
i kp. 2–19 kpɔ Lu. 7, 18–35.
k 14, 3.
l 15, 30; Yes. 35, 5; 61, 1.
n Lu. 9, 26.
o kp. 34-36 kpɔ Lu. 12, 51–53.
p Lu. 1, 76; Mal. 3, 1; Mar. 1, 2.
r Mi. 7, 6.
s 10, 29; Lu. 14, 26.

le dziƒofiaḍuƒe la me la, wu eyama.[a] 12 Eye tso Yohanes mawutsidetanamela ƒe ŋkekeawo dzi vaseḍe egbegbe dzi la woƒo zi ḍe dziƒofiaḍuƒe la ŋuti, eye amesiwo ƒo zi ḍe eŋuti la, woawoe le eham. 13 Elabena nyagblɔḍilawo katã kple se la wogblɔ nya ḍi vaseḍe Yohanes dzi. 14 Eye ne mielɔ̃ be, yewoaxɔe la, esia nye Eliya, si ke le vava ge la.[b] 15 Amesi to senu li nɛ la, nesee. 16 Ke ameka gɔ̃ ŋuti matsɔ egbevi siawo aḍoe mahã? Wodi ḍevi, siwo bɔbɔ nɔ asi me, eye wole wo tɔwo yɔm 17 le gbɔgblɔm bena: Mieku dze na mi, eye miedu ɣe o; miedzi konyifaha na mi, eye mieƒo akɔta o. 18 Elabena Yohanes va,[f] meḍua nu o, menoa nu hã o, eye wogblɔ bena: Gbɔgbɔ vɔ̃ le eme. 19 Amegbetɔvi la va, ḍua nu, noa nu hã, eye wogblɔ bena: Kpɔ ḍa, amesia enye nutsuḍula kple ahatsunola, nudzɔlawo kple nuvɔ̃wɔlawo ƒe xɔlɔ̃. Eye nunya la ƒe dɔwɔwɔ tso afia nɛ.[h]

Vɔ̃dodo na du, siwo metrɔ dzi me o.

20 [i]Tete la wòde asi nyahehe me ḍe du, siwo me wòwɔ eƒe ŋusẽdɔ geḍewo wu le la ŋuti, elabena wometrɔ le woƒe dzi me o. 21 Vɔ̃ ana wò, Korazin! Vɔ̃ ana wò, Betsaida! Elabena ŋusẽdɔwɔwɔ, siwo wowɔ le mewò la, ḍe wowɔ wo le Tiro kple Zidon la, ne wotrɔ le woƒe dzi me le blema le akpanya kple afi me. 22 Eye megale egblɔm na mi bena: Mele sesẽ ge na Tiro kple Zidon le ʋɔnudrɔ̃gbeŋkeke la dzi abe miawo ene o. 23 Eye wò, Kapernaum, alo menye ḍe wokɔ wò ḍe dzi yi ḍatɔ dziŋgɔli me oa? Woate wò ḍe to vaseḍe tsiẽƒe ke; elabena ŋusẽdɔwɔwɔ, siwo wowɔ le mewò la, ḍe wowɔ wo le Sodom la, ne etsi anyi vaseḍe egbegbe. 24 Gake megale egblɔm na mi bena: Mele sesẽ ge na Sodomnyigba le ʋɔnudrɔ̃gbeŋkeke la dzi abe wò ene o.[t]

Yesu kafu Fofoa.

25 [u]Le ɣemaɣi me la Yesu ḍo ŋu gblɔ bena: Fofo, dziƒo kple anyigba dzi Aƒetɔ, mekafu wò, elabena ètsɔ nusiawo ɣla ḍe nunyalawo kple nugɔmeselawo, eye nèḍe woawo fia vidzĩewo;[y] 26 ẽ, Fofo, elabena nenema enyo ŋuwò. 27 Fofonye tsɔ nuwo katã de asi nam; eye amea ḍeke menya Vi la kpɔ o, negbe Fofo la ko; eye amea ḍeke menya Fofo la hã kpɔ o, negbe Vi la ko, kple amesi ke Vi la lɔ̃ bena, yeaḍee afiae.

Agbagbadzelawo kpekpe.

28 Mite va gbɔnye, mi amesiwo katã le agbagba dzem, eye agba le mia wum la, eye nye la mana dzudzɔ mi.[d] 29 Mitsɔ nye kɔkuti la ḍo mia ḍokui dzi, eye miasrɔ̃ nu tso gbɔnye, elabena nye dɔme fa, eye mebɔbɔ ḍokuinye ḍe anyi le dzi me, eye miakpɔ dzudzɔ na miaƒe luʋɔwo. 30 Elabena [e]ye kɔkuti la le bɔbɔe, eye nye agba la le wodzoe.

Nusrɔ̃lawo ƒe lu tugutugu kple Yesu ƒe gbedada le Sabat dzi.

12. [g]Le ɣemaɣi me la Yesu yi ḍato lugbleawo me le Sabat dzi, eye dɔ wu eƒe nusrɔ̃lawo, eye wode asi lutiawo ŋeŋe me heva ḍuḍu ge. 2 Ke esi farisitɔwo kpɔe la, wogblɔ nɛ bena: Kpɔ ḍa, wò nusrɔ̃lawo wɔ nusi mele sekɔa nu o la, le Sabat dzi.[k] 3 Ke egblɔ na wo bena: Alo miexlẽ [l]nusi Dawid wɔ, esime dɔ wu eya kple amesiwo kpe ḍe eŋuti la, kpɔ o mahã? 4 Alesi wòyi ḍe mawuƒe la me, eye wòḍu ŋkumeḍobolo, si womeḍe mɔ le eŋuti nɛ bena, eya kple amesiwo kpe ḍe eŋuti naḍu o, [n]negbe nunɔlawo ko la oa? 5 Alo miexlẽ le se la me kpɔ bena, nunɔlawo gblẽa Sabatkɔ ḍo le mawuxɔa me, eye nuvɔ̃ mele wo ŋu o oa?[o] 6 Ke mele egblɔm na mi bena: Amesi wu mawuxɔa la, le afii.[p] 7 Ke ḍe mienya nusia bena: [r]„Nublanuikpɔkpɔ dim mele, eye menye numeme o" gɔme la, anye ne miedo ḍe amesiwo ŋu nuvɔ̃ mele o la, ta o. 8 Elabena Sabat ƒe aƒetɔ enye Amegbetɔvi la.

9 [s]Esi wòdzo le afima la, eyi ḍe woƒe ƒuƒoƒe; 10 eye kpɔ ḍa, amea ḍe li, eye titi lé asi nɛ. Eye wobiae bena: Ðe wòle se la nu bena, woaḍa gbe le ame ŋu le Sabat dzi mahã? bena woatso enu.[v] 11 Eye wògblɔ na wo bena: Ameka le mia dome, ne alẽ ḍeka le esi, eye alẽ ma dze ḍo

[a] 13, 17; Lu. 16, 16.
[b] 17, 10; Lu. 1, 17; Mal. 4, 5.
[d] Yes. 55, 1.
[e] Yoh. 1. 5, 3.
[f] 3, 4; Yoh. 10, 20.
[g] kp. 1–8 kpɔ Mar. 2, 23–28; Lu. 6, 1–5.
[h] Yoh. 2, 2.
[i] kp. 20-24 kpɔ Lu. 10, 12–15.
[k] Mo. II. 20, 10.
[l] Sam. I. 21, 6.
[n] Mo. II. 29, 33. Mo. III. 24, 9.
[o] Mo. IV. 28, 9.
[p] kp. 41, 42.
[r] 9, 13; Hos. 6, 6.
[s] kp. 9–14 kpɔ Mar. 3, 1–6; Lu. 6, 6–11.
[t] 10, 15; Lu. 12, 47.
[u] kp. 25-27 kpɔ Lu. 10, 21. 22.
[v] Yoh. 9, 16; Lu. 13, 14; 14, 3.
[y] 5, 3; Kor. I. 1, 26; Yoh. 17, 2; Ef. 1, 22; Yoh. 1, 18.

me le Sabat dzi la, malée, adee o mahã? 12 Azɔ amegbetɔ tɔ mevena wu alẽ tɔ oa? Ale wɔ wode mɔ bena, woawɔ nu nyui le Sabat dzi esi. 13 Tete wògblɔ na ame la bena: Mlo wò asi! Eye wòmloe, eye wògadɔ do zu blibo abe ekeme ene. 14 Ke esi farisitɔwo do go la, wode adaŋu le eŋuti, alesi woawɔ awui.[b]

15 Ke esi Yesu dze si esia la, ete edokui da tso afima, eye ameha gedewo dze eyome, eye wòda gbe le wo katã ŋu, 16 eye wògbe nya na wo bena, woagana woanya ye o;[e] 17 ne woawu nya, si wogblɔ di to nyagblɔdila Yesaya dzi la nu bena: 18 „Kpɔ da, ye dɔla, si metia; ye lɔlɔ̃tɔ, amesi dzea ye luʋɔ ŋu la; matsɔ ye Gbɔgbɔ la ada de eyama dzi, eye wòaka ʋɔnudɔdrɔ̃ ta na dukɔawo. 19 Mele nya he ge alo ɣli do ge gbede o; eye amea deke mele efe gbe se ge le ablɔwo me hã o. 20 Mele afla ŋeŋe la de ge le enu o, eye mele dovu bibi fidifidi la tsi ge o, vasede esime wòawu ʋɔnudɔdrɔ̃ nu hena dzidudu o.[h] 21 Eye dukɔwo lakpɔ mɔ na efe ŋkɔ."

Doyoyo gbogbo vɔ̃ toa de. Nuvɔ̃wowo de Gbogbo kokoe ŋu fe tohehe. Yona fe dzesi.

22 Tete wotsɔ amea de, si me gbɔgbɔ vɔ̃ le, eye wònye ŋkuagbãtɔ kple adetututɔ la, va egbɔe. Eye wòda gbe le eŋu ale bena, adetututɔ la fo nu, eye wòkpɔ nu. 23 Eye kuvia do ameha la katã, eye wogblɔ bena: Alo nenem me sia la menye Dawid vie o de? 24 Ke esi farisitɔwo see la, wogblɔ bena: "Nenem me sia manyã gbɔgbɔ vɔ̃wo ado goe, ne menye to Beelzebul, si nye gbɔgbɔ vɔ̃wo fe fia la dzi o. 25 Ke esi Yesu nya wofe tamebubuwo la, egblɔ na wo bena: Fiadufe sia fiadufe, si mã de ye ŋutɔ dokui ŋuti la, ezua afedo, eye du sia du alo afe sia afe, si mã de ye ŋutɔ dokui ŋuti la, mele anyi nɔ ge o;[p] 26 eye ne Satana nyã Satana do go la, emã de ye ŋutɔ dokui ŋuti; azɔ aleke lawɔ, eye efe fiadufe la anɔ anyi mahã? 27 Ne nye la menyã gbɔgbɔ vɔ̃wo do go to Beelzebul dzi la, ekema miafe ŋutsuviwo la, ameka dzi woto nyã wo do goe mahã? Eyakeŋuti la woawo azu miafe ʋɔnudrɔ̃lawo. 28 Ke ne nye la menyãa gbɔgbɔ vɔ̃wo doa go to Mawu fe Gbɔgbɔ la dzi la, ekema Mawu fe fiadufe la do de mia dzi. 29 Alo aleke ame lawɔ ayi de ŋusẽtɔ la fe me, bena [a]yeaha efe afemenuwo le esi, ne melé ŋusẽtɔ la bla gbã hafi oa? Ekema ko hafi wòaha efe afemenuwo. 30 Amesi ke mele kplim o la, eya to vo de ŋutinye; eye amesi ke mefoa fu kplim o la, eya kana hlẽna.[d] 31 Eyakeŋuti mele egblɔm na mi bena: Woatsɔ nuvɔ̃ sia nuvɔ̃ kple busunya sia busunya ake amewo; ke busunya de Gbɔgbɔ la ŋuti la, womatsɔe ake o. 32 Eye ne amea de agblɔ nya de amegbetɔvi la ŋuti la, woatsɔe akee, ke amesi ke agblɔ nya de Gbɔgbɔ kɔkɔe la ŋuti la, womatsɔe akee le xexe sia alo esi lava va la me o.[f] 33 Alo mido ati nyui la, eye efe kutsetse lanyo; alo mido ati manyomanyo la, eye efe kutsetse la manyo o; elabena ati fe tsetse wotsɔna dzea sii.[g] 34 Dawo fe dzidzimewo! Aleke lawɔ mi, amesiwo vɔ̃di la, miaṭe ŋu agblɔ nya nyuiwo mahã? Elabena nya, si ke wu dzi la, eya nu gblɔna.[i] 35 Ame nyui la dea nu nyuiwo doa go tsoa nunyuidzradofe la, eye ame vɔ̃di la dea nu vɔ̃diwo doa go tsoa nuvɔ̃didzradofe la.[k] 36 Eye mele egblɔm na mi bena: Nya dzodzro sia nya dzodzro, si amegbetɔwo lagblɔ la, woabu akɔnta le eŋuti le ʋɔnudrɔ̃gbeŋkeke la dzi.[l] 37 Elabena wò nyawo woatsɔ atso afia na wò, eye wò nyawo woatsɔ abu fɔ wò.

38 Tete agbalẽfialawo kple farisitɔwo dome tɔa dewo do eŋu gblɔ bena: [o]Nufiala, míedi be, míakpɔ dzesi tso gbɔwò. 39 Eye wòxɔ edzi gblɔ na wo bena: Dzidzime vɔ̃di wɔahasi le dzesi biam, eye womele dzesi na gee o, negbe nyagblɔdila Yona fe dzesi la ko;[r] 40 elabena abe alesi Yona nɔ fumelãtsu fe dɔ me xɔ ŋkeke etɔ̃ kple zã hã etɔ̃ la, nenema ke amegbetɔvi la anɔ anyigba fe tu me ŋkeke etɔ̃ kple zã hã etɔ̃.[s] 41 Niniwe-ŋutsuwo atsi tre le ʋɔnudɔdrɔ̃ la me kple nenem dzidzime sia, eye woabu fɔe; ela-

a Yes. 49, 24.
b Yoh. 5, 18.
d Mar. 9, 40.
e 9, 30; 16, 20; Yes. 42, 1—4; Dɔ.3, 13; Yes. 11, 2; 61, 1.
f Lu. 12, 10; Heb. 6, 4—6; 10, 26; Yoh. I. 5, 16.
g 7, 17; Lu. 6, 43.
h 11, 29; Ezra 34, 16.
i 3, 7.
k Lu. 6, 45; 15, 19.
l Ef. 4, 29.
n 9, 34.
o 16, 1.
p 9, 4.
r 16, 4.
s Yoh. 2, 1.

bena wotrɔ le woƒe dzi me le
Yona ƒe gbeƒãɖeɖe la nu; eye
kpɔ ɖa, amesi wu Yona la, le afii![a]
42 Dziehe-fianyɔnu la atsi tre le
ʋɔnudɔdrɔ̃ la me kple nenem dzi-
dzime sia, eye wòabu fɔe;[b] ela-
bena etso keke anyigba seƒe ke
va Salomo ƒe nunya se ge; eye
kpɔ ɖa, amesi wu Salomo la, le
afii! 43 Ke esi gbɔgbɔ bliba la
do go tso ame la me la, eyi ɖato
ƒuƒuiƒewo le dzudzɔ dim, eye me-
kpɔe o. 44 Tete wògblɔ bena:
Magbugbɔ ayi ɖe nye aƒe, si me
metso va la me; eye esi wòva la,
ekpɔe wòle ƒuƒlu, wokplɔ eme, eye
woɖo atsyɔ̃ nɛ. 45 Tete la wòtɔ
edzi heyi ɖatsɔ gbɔgbɔ bubu ada-
dre, siwo vɔ̃ɖi wu ye ŋutɔ la, he-
kpe ɖe eɖokui ŋuti, eye esi woyi
ɖe eme la, wonɔ afima;[f] eye ne-
nem me sia ƒe anyinɔnɔ megbetɔ
va vɔ̃ɖi wu gbãtɔ; nenema ke
wòanɔ na nenem dzidzime vɔ̃ɖi
sia hã.

Yesu fia asi amesiwo nye eƒe ƒometɔ vavãwo.

46 [g]Ke esi wògale nu ƒom na
amehawo la, kpɔ ɖa, dadaa kple
nɔviawo le tsitre le xexe le didim
be, yewoaƒo nu kpakplii. 47 Eye
amea ɖe va gblɔ nɛ bena: Kpɔ
ɖa, dawò kple nɔviwòwo le tsitre
le xexe le didim be, yewoaƒo nu
kpli wò. 48 Ke eɖo ŋu gblɔ na
amesi gblɔe nɛ la, bena: Amekae
nye danye, eye amekawo nye nɔ-
vinyewo mahã? 49 Eye wòdo eƒe
abɔ ɖe eƒe nusrɔ̃lawo dzi gblɔ
bena: Kpɔ danye kple nɔvinyewo
ɖa! 50 Elabena amesi ke le Fo-
fonye, si le dziƒowo, ƒe lɔlɔ̃nu wɔm
la, eyae nye nɔvinyeŋutsu, enye
nɔvinyenyɔnu, ganye danye hã.[k]

Lododo adreawo le dziƒofiaɖuƒe la ŋuti.

13. [l]Gbemagbe ke Yesu do go
tso aƒe la me yi ɖabɔbɔ nɔ
anyi ɖe ƒua nu. 2 Eye ameha
geɖewo ƒo ƒu ɖe eŋu ale bena,
wòyi ɖe ʋu me ɖabɔbɔ nɔ anyi,
eye ameha blibo la katã le tsitre
ɖe ƒua nu. 3 Eye wògblɔ nya
geɖewo na wo le lododowo me
bena: Kpɔ ɖa, nukuwula do go yi
nuku wu ge; 4 eye esi wòle ewum
la, ɖewo ge ɖe mɔ to, eye dziƒo-
xeviwo va mii; 5 ke bubuwo ge
ɖe kpenyigba dzi, afisi womekpɔ
anyi geɖe le o; eye wodo nu ɖa
enumake, elabena womekpɔ anyi
sɔ gbɔ o; 6 ke esi ɣe dze la, ŋdɔ-
kutsu ɖu wo, eye esi ke meli na
wo o ŋuti la, woyrɔ. 7 Bubuwo
ge ɖe ŋuwo me, eye ŋuawo mie
vu tsyɔ wo dzi. 8 Ke bubuwo
ge ɖe anyigba nyui la dzi, eye
wotse, ɖewo alafa, ɖewo blaade,
ɖewo blaetɔ̃. 9 Amesi to senu
li nɛ la, nesee.
10 Tete nusrɔ̃lawo va egbɔ gblɔ
nɛ bena: Nukaŋuti nèle nu ƒom
na wo le lododowo me? 11 Eye
wòxɔ edzi gblɔ na wo bena: Ela-
bena miawo la, wona mi bena,
mianya dziƒofiaɖuƒe la ƒe nu ɣa-
ɣlawo, ke woawo la, womena wo
o.[d] 12 Elabena [e]amesi ke nu le
esi la, eya woana nui, eye wòagbã
go nɛ; ke amesi ke nu mele esi
o la, nusi ke le esi la, woaxɔ eya
hã le esi. 13 Eyata mele nu ƒom
na wo le lododowo me ɖo, ela-
bena wole nu kpɔm, eye wome-
kpɔa nu o; wole nu sem, eye wo-
mesea nu ahayi egɔme se ge o.
14 Eye woawu Yesaya ƒe nya-
gblɔɖi, si wògblɔ le wo ŋuti la
nu [h]bena: „Miase nu kple to, eye
miele egɔme se ge gbeɖe o; mia-
kpɔ nu kple ŋku, eye miele si
dze gee gbeɖe o; 15 elabena du-
kɔ sia ƒe dzi ku atri, eye woƒe
towo sẽ, eye womiã woƒe ŋkuwo,
bena woagakpɔ nu kple ŋkuwo
o, eye woagase nu kple towo o,
eye woagase nu gɔme kple dzi,
ne woatrɔ, eye mada gbe le wo
ŋu o."[i] 16 Ke woayra miaƒe ŋku-
wo, elabena wokpɔa nu, kple miaƒe
towo hã, elabena wosea nu. 17
Vavã mele egblɔm na mi bena:
Nyagblɔɖilawo kple ame dzɔdzɔe
geɖewo di be, yewoakpɔ nusiwo
kpɔm miele, eye womekpɔe o;
eye be, yewoase nusiwo sem miele
la, eye womesee o.[n] 18 Miawo la,
azɔ mido to lododo la le nuku-
wula ŋuti. 19 Amesiame, si le
fiaɖuƒe la ŋutinya sem, eye me-
sea egɔme o la, vɔ̃ɖitɔ la lava
aha nusi wowu ɖe eƒe dzi me.
Esia enye amesi gbɔ wowui ɖe
mɔto le la. 20 Ke nusi wowu ɖe
kpenyigba dzi la, eya nye amesi,
ne ese nyaa la, exɔnɛ enumake
kple dzidzɔ; 21 ke esi ke meli
nɛ o ŋuti la, enɔa anyi ʋee ko, eye
ne fukpekpe kple yometiti le nya

a Yo. 3, 5.
b Fia. I. 10, 1.
d Yoh. 6, 37.44. 65.
e 25, 29; Lu. 8, 18.
f Pet. II. 2, 20.
g kp. 46–50 kpɔ Mar. 3, 31–35; Lu. 8, 19–21.
h Yes. 6, 9; Yoh. 12, 40; Dɔ. 28, 26.
i Ro. 11, 8.
k 7, 21; Yoh. 6, 40; Lu. 11, 27. 28.
l kp. 1–23 kpɔ Mar. 4, 1–20; Lu. 8, 4–15.
n Pet. I. 1, 10. 12.

la ŋuti va la, enumake wodia enu. 22 Ke nusi wowu ɖe ŋuwo me la, eya nye amesi le nya la sem, eye tete xexeame ƒe agbagbadzedze kple kesinɔnuwo ƒe beble vu tsyɔ nya la dzi, eye wòtsi matsematse la. 23 Ke nusi wowu ɖe anyigba nyui la dzi la, eya nye amesi le nya la sem, eye wòsea egɔme, amesi tsena, ɖewo alafa, ɖewo blaade, ɖewo blaetɔ̃ la.

24 Lo bubu wògado na wo bena: Dziƒofiaɖuƒe la ɖi amesi le nuku nyui wum ɖe eƒe abɔ me; 25 eye esi amewo dɔ alɔ̃ la, eƒe futɔ la va wu gbe wuwlui ɖe lua domee, eye wòdzo. 26 Ke esi lu la tsi, eye wòtse ku la, gbe wuwluiawo hã do. 27 Eye aƒeatɔ ƒe dɔlawo va egbɔ gblɔ nɛ bena: Aƒetɔ, alo ɖe menye nuku nyui nèwu ɖe wò abɔ me oa? Afika gbe wuwlui la tso? 28 Eya gblɔ na wo bena: Futɔ lae wɔ esia. Dɔlawo gblɔ nɛ bena: Ekema èlɔ̃ be, míayi aɖagae mahã? 29 Ke eya gblɔ bena: O, ne miele gbe wuwluiawo gam la, miava aholuawo hã akpe ɖe wo ŋuti mahĩ! 30 Mina wo kpakple eve la katã natsi vaseɖe nuŋeɣi, eye ne nuŋeɣia ɖo la, magblɔ na nuŋelawo bena: Miƒo gbe wuwluiawo nu ƒu gbã, eye mibla wo tatata, bena woatɔ dzo wo; ke lu la, miƒo eya nu ƒu ɖe nye ava la me.

31 [e]Lo bubu wògado na wo bena: Dziƒofiaɖuƒe la ɖi logoku, si amea ɖe tsɔ ƒã ɖe eƒe abɔ me; 32 evɔ wònye eyae nye suetɔ le atikuwo katã dome hafi; gake ne etsi ko la, ezua ati, eye wòƒoa abɔmetiwo katã ta; ale bena dziƒoxeviwo va wɔa atɔ ɖe eme.

33 Lo bubu wògado na wo bena: Dziƒofiaɖuƒe la ɖi amɔwɔ ʋaʋã, si nyɔnua ɖe tsɔ ɖe amɔwɔ dzidzenu etɔ̃ me, halase esime wòʋã keŋkeŋ.[h]

34 Nenem [k]nusiawo katã Yesu gblɔ na amehawo le lododowo me, eye ne menye to lododowo me o la, megblɔa nyaa ɖeke na wo o; 35 bena woawu nya, si wogblɔ di [n]to nyagblɔɖila dzi la nu bena: „Make nye nu kple lododowo; eye maɖe nu ɣaɣla, siwo woɣla tso keke xexeame ƒe gɔmeɖodoanyi me ke la afia.

36 Tete esi Yesu ɖe asi le amehawo ŋu la, eva aƒe me. Eye eƒe nusrɔ̃lawo va egbɔ gblɔ bena: Ɖe abɔ me gbe wuwluiawo ƒe lododoa gɔme na mí. 37 Eye wòɖo eŋu na wo bena: Amesi le nuku nyuia wum la, eya nye amegbetɔvi la; 38 ke abɔ la enye xexe la me; eye [a]nuku nyui la enye fiaɖuƒe la ƒe viwo; ke gbe wuwluiawo nye vɔ̃ɖitɔ la ƒe viwo; 39 eye futɔ, si le wo wum la, enye Abosam, eye nuŋeɣi la enye xexeame ƒe nuwuwu, ke nuŋelawo nye mawuɖolawo. 40 Azɔ la sigbe alesi woƒoa gbe wuwluiwo nu ƒu, eye wotɔa dzo wo la, nenema ke wòanɔ le xexeame ƒe nuwuwu. 41 Amegbetɔvi la laɖo eƒe dɔlawo ɖa, eye woaƒo amenuɖianuwo katã kple amesiwo le nu madzɔmadzɔ wɔm la, nu ƒu tso eƒe fiaɖuƒe la me, 42 eye woatsɔ wo aƒu gbe ɖe dzokpo la me; afima avifafa kple aɖukliɖuɖu lanɔ.[b] 43 Tete ame dzɔdzɔeawo laklẽ abe ɣe ene le wo Fofo ƒe fiaɖuƒe la me. Amesi to senu li nɛ la, nesee.

44 Dziƒofiaɖuƒe la ɖi kesinɔnu, si woɣla ɖe abɔ me, esi amea ɖe kpɔ, eye wòtsɔe ɣla; eye le dzidzɔ, si wòkpɔ le eŋuti ta la, [d]eyi datsɔ nusiwo katã le esi la dzra, eye wòƒle nenem abɔ ma.

45 Dziƒofiaɖuƒe la gaɖi asitsala, si le dzonu nyuiwo dim; 46 eye esi wòkpɔ dzonu ɖeka, si ƒe asi sẽ ŋutɔ la, eyi datsɔ nusiwo katã le esi la dzra, eye wòƒlee.[f]

47 Dziƒofiaɖuƒe la gaɖi ɖɔ, si woɖi ɖe ƒu me, eye wòɖe lã ƒomevi gedewo;[g] 48 eye esi wòyɔ fũ la, wohee va gota, eye wobɔbɔ nɔ anyi ƒo nyuiawo nu ƒu ɖe nuwo me, ke wotsɔ vloawo ƒu gbe. 49 Nenema ke wòanɔ le xexeame ƒe nuwuwu; mawuɖolawo laɖo go. eye [i]woamã ame vɔ̃ɖiwo tso ame dzɔdzɔewo gbɔ: 50 eye woatsɔ wo aƒu gbe ɖe dzokpo la me: afima avifafa kple aɖukliɖuɖu lanɔ.[l]

51 Yesu gblɔ na wo bena: Ɖe miese nusiawo katã gɔmea? Wogblɔ nɛ bena: Ẽ. 52 Eye wògblɔ na wo bena: Eyakeŋuti agbalẽfiala sia agbalẽfiala, si wowɔ nusrɔ̃lae na dziƒofiaɖuƒe la la, eɖi aƒetɔ, si ɖea nu yeyewo kple nu

[a] Kor. I. 3, 9; Yoh. I. 3, 8.
[b] kp. 50.
[d] Fil 3, 7.
[e] kp. 31. 32 kpɔ Mar. 4, 30–32; Lu. 13, 18. 19.
[f] Lod. 8, 11.
[g] 22, 10.
[h] Lu. 13, 20. 21.
[i] kp. 41.
[k] Mar. 4, 33. 34.
[l] 8, 12; 22, 13; 24, 51; 25, 30.
[n] Ps. 78, 2.

xoxowo de go tsoa efe nudzra-
dofe la me.

Vlododo Yesu le fofoa fe du me.

53 [a]Eye wòva ve me, esi Yesu
wu lododo siawo nu la, edzo le
afima. 54 Eye esi wòva fofoawo
de la, efia nu wo le wofe fufofe,
ale bena kuvia do wo wogblɔ be-
na: Afika amesia kpɔ nenem nu-
nya kple ŋusẽawo tsoe mahã?[e]
55 Nenem me sia la menye ati-
kpala fe vie o de? Alo menye
de woyɔa dadaa be: Maria, eye
nɔviaŋutsuwo be: Yakobo, Yosef,
Simon kple Yuda oa?[f] 56 Eye
nɔvianyɔnuwo la menye wo katãe
le mia dome o de? Afika gɔ̃ ame-
sia kpɔ nenem nusiawo katã tsoe
mahã? Eye efe nu dia nu na wo.
57 Ke Yesu gblɔ na wo bena: Wo-
medoa kpo nyagblɔdila bubu o,
negbe le ye ŋutɔ fofoawo de kple
ye ŋutɔ fe me ko. Eye mewɔ
ŋusẽdɔ gedewo le afima o, le wo-
fe dzimaxɔse ŋuti.[g]

Tatsotso le Yohanes nu

14. [h]Le ɣemaɣi me la dzidula
Herodes se Yesu ŋkɔ. 2 Eye
wògblɔ na efe dɔlawo bena: Yo-
banes mawutsidetanamela la enye
esi; eyae tsi tre tso ame kuku-
wo dome; eyaŋuti ŋusẽwo le dɔ
wɔm le eme alea.[k] 3 Elabena esi
Herodes lé Yobanes la, eblae hede
gaxɔ me le Herodia, si nye nɔvia
Filipo srɔ̃ la ŋuti. 4 Elabena Yo-
hanes gblɔ nɛ bena: [n]Womede mɔ
na wò be, nadee o. 5 Eye wòle
didim be, yeawui; gake evɔ̃ ame-
ha la, elabena [o]wobua eyama abe
nyagblɔdila ene. 6 Ke esi wodu
Herodes fe dzigbe la, Herodia fe
vinyɔnuvi la va du ɣe le wo titi-
na, eye wòdze Herodes ŋu. 7 Eyata
wòka atam do ŋugbe nɛ be, nu-
sianu, si ke wòabia la, yeanae.
8 Ke eya la, esi dadaa gblɔe di
nɛ là, egblɔ bena: Tsɔ Yohanes
mawutsidetanamela la fe ta de
agba me nam le afii! 9 Eye wòve
fia la, gake le atam, si wòka, kple
amesiwo nɔ kplɔ̃a ŋu kplii ŋuti
la, ede se be, woatsɔe nɛ, 10 eye
wòdɔ be, woayi adatso Yobanes
fe ta le enu le gaxɔ me. 11 Eye
wotsɔ efe ta de agba me vɛ, eye
wotsɔe na nyɔnuvia, eye wòtsɔe
yi na dadaa. 12 Ke efe nusrɔ̃-

[a] kp. 53-58 kpɔ Mar. 6, 1–6; Lu. 4, 15–30.
[b] kp. 13-21 kpɔ Mar. 6, 31–44; Lu. 9, 10–17; Yoh. 6, 1–13.
[d] 9, 36; 15, 32.
[e] 2, 23.
[f] 12, 46.
[g] Yoh. 4, 44; 6, 42.
[h] kp. 1–12 kpɔ Mar. 6, 14. 17. v. 30; Lu. 3, 19. 20; 9, 7–9.
[i] 15, 36.
[k] 16, 14.
[l] kp. 22-36 kpɔ Mar. 6, 45–56; Yoh. 6, 15–21.
[n] Mo. III. 18, 16.
[o] 21, 26.
[p] Lu. 6, 12.
[r] Lu. 24, 37.

lawo va kɔ efe kukua yi dadi,
eye woyi daka eta na Yesu.

Yesu nyi ame 5000.

13 [b]Ke esi Yesu see la, edo ʋu
dzo le afima, eye wòfo asa yi de
gbedzi. Eye esi amehawo see la,
woto afɔ tso duawo me va dze
eyome. 14 Eye esi Yesu do go,
eye wòkpɔ ame gede la, [d]efe dɔ-
me trɔ de wo ŋu, eye wòda gbe
le wofe dɔlélawo ŋu. 15 Eye esi
fiẽsi do la, efe nusrɔ̃lawo va egbɔ
gblɔ bena: Afisia gbedzie, eye
ɣeyiɣi la va yi xoxo; de asi le
amehawo ŋu azɔ, ne woayi de kɔ-
feawo me adafle nududu na wo
dokui. 16 Ke eya gblɔ na wo
bena: Mehiã bena, woayi o; mia-
wo mina nu wo woadu! 17 Eye
wogblɔ nɛ bena: Naneke mele mia
si le afisia o, negbe abolo atɔ̃ kple
tɔmelã eve ko. 18 Eye wòbe: Mi-
tsɔ wo vɛ nam! 19 Eye wòdo
bena, amehawo nabɔbɔ nɔ gbea
dzi; eye esi wòtsɔ abolo atɔ̃ la
kple lã eveawo la, ekpɔ dzifo, eye
wòyra de wo dzi, eye esi wòŋe
wo me la, etsɔ wo na efe nusrɔ̃-
lawo, eye nusrɔ̃lawo tsɔ wo na
amehaawo.[i] 20 Eye wo katã wo-
du nu, eye wodi fo, eye wofɔ ka-
kɛ, siwo susɔ la, de kevi wuieve
me fũ. 21 Ke amesiwo du nua
la, woanɔ ŋutsu akpe atɔ̃, nyɔnu-
wo kple deviwo mele eme o.

Yesu zɔ fu dzi, eye wòde Petro, si le to yim la.

22 [l]Eye Yesu foe de nusrɔ̃lawo
nu enumake bena, woado ʋu adze
ye ŋgɔ ayi go keme dzi, vasede
esime yeade asi le amehawo ŋu.
23 Eye esi wòde asi le amehawo
ŋu vɔ la, eya deka yi to la dzi
be, yeado gbe da. Eye esi zã do
la, eya deka tsi afima.[p] 24 Ke ʋu
la do fu titina xoxo, eye futso-
tsoewo le enyamam, elabena ya
fo le ʋu la kpem. 25 Ke le zã fe
ŋudzɔɣi enelia me la Yesu le fu
dzi zɔm gbɔna wo gbɔ. 26 Ke
esi nusrɔ̃lawo kpɔe wòle fu dzi
zɔm gbɔna la, dzika tso wo fo,
eye wogblɔ bena: [r]Dɔlie! Eye
wodo vɔvɔ̃ɣli. 27 Enumake Yesu
fo nu na wo gblɔ bena: Miafe
dzi nedze me, nye enye esi; mi-
gavɔ̃ o bee! 28 Eye Petro xɔ edzi
gblɔ nɛ bena: Afetɔ, nenye wòe
la, na bena, mazɔ tsia dzi ava gbɔ-
wò. 29 Tete wògblɔ bena: Va!

Eye esi Petro ɖi le ʋua me la, ezɔ tsia dzi va Yesu gbɔ. 30 Gake esi wòkpɔ ya le ƒoƒom la, evɔ̃, eye esi wòde asi toyiyi me la, edo ɣli gblɔ bena: Aƒetɔ, ɖem! 31 Eye Yesu do abɔ ɖa enumake, eye wòlée hegblɔ nɛ bena: Wò xɔseʋeetɔ, nukaŋuti nèke ɖi mahã? 32 Eye esi wòge ɖe ʋua me la, ya la dzudzɔ. 33 Ke amesiwo le ʋua me la, dze klo nɛ gblɔ bena: Mawuvi nènye vavã.

Yesu da gbe le dɔlélawo ŋu.

34 Eye esi wotso ƒua la, wodo Genezaret-nyigba la dzi. 35 Eye esi afimatɔwo dze sii la, wodo du ɖe afimanutoawo katã me godoo, eye wotsɔ dɔlélawo katã va egbɔ; 36 eye wova ɖe kuku nɛ bena, yewoade asi [b]eƒe awuto ko ŋuti; eye ame geɖe alesi nu ɖe asi eŋu la, ƒe lãme sẽ.

Farisitɔwo kple agbalẽfialawo va Yesu gbɔ le nusrɔ̃lawo ƒe asimaklomaklɔ ŋuti.

15. Tete [e]agbalẽfialawo kple farisitɔwo tso Yerusalem va Yesu gbɔ gblɔ bena: 2 Nukaŋuti wò nusrɔ̃lawo daa blematɔwo ƒe kɔawo dzi mahã? Elabena womeklɔa asi hafi ɖua abolo o. 3 Ke exɔ edzi gblɔ na wo bena: Nukaŋuti miawo hã miedaa Mawu ƒe se la dzi le miaƒe kɔawo ŋuti mahã? 4 Elabena [g]Mawu de se bena: Bu fofowò kple dawò! Eye amesi ke gblɔa nya vɔ̃ ɖe fofoa alo dadaa ŋuti la, ku ke wòaku. 5 Ke miawo la miegblɔ bena: Amesi ke lagblɔ na fofoa alo dadaa bena: Nusi ke nate ŋu akpɔ tso gbɔnye la, nanye nunana na Mawu la, eya magabu fofoa alo dadaa o![h] 6 Eye miegabua Mawu ƒe se la o le miaƒe kɔa ŋuti. 7 Alakpatɔwo! Yesaya gblɔe ɖi nyuie le mia ŋuti bena: 8 „Dukɔ sia le buyem kple nuyiwo; gake woƒe dzi te ɖa xaa tso gbɔnye.[k] 9 Eye dzodzro wole subɔyem hele nufiafia, siwo nye amewo ƒe sededewo la fiam.“

10 Eye wòyɔ ameha la va egbɔ gblɔ na wo bena: Miɖo to, eye miase nu gɔme. 11 Menye nusi ke [n]yia nu me la, gblẽa kɔ ɖo na ame o; ke nusi ke doa go tsoa nu me la, eya koe gblẽa kɔ ɖo na ame. 12 Tete nusrɔ̃lawo va egbɔ gblɔ nɛ bena: Enyae bena, esi farisitɔwo se nyaa la, eɖia wo nu mahã? 13 Eye wòxɔ edzi gblɔ bena: Ati sia ati, si Fofonye, si le dziƒo la, medo o la, woahoe. 14 Miɖe asi le wo ŋu![a] Mɔfiala ŋkuagbãtɔwo wonye na ŋkuagbãtɔwo. Ke ne ŋkuagbãtɔ le mɔ fiam ŋkuagbãtɔ la, wo kpakple eve la katã woayi aɖadze do me. 15 Eye Petro xɔ edzi gblɔ nɛ bena: Ɖe lo sia gɔme na mí. 16 Eye wògblɔ bena: Alo miawo hã ame masenugɔmewo mieganye mahã? 17 Alo miedze sii kpɔ bena, nusianu, si yia nu me la, eyina ɖe dɔ me, eye wotsɔnɛ ƒua gbe ɖe kpɔxa o mahã? 18 Ke nusiwo doa go tsoa nu me la, woawo doa go tso dzi me, eye nenem nu mawo ƒoa ɖi ame. 19 Elabena [d]dzi mee nu vɔ̃ɖi susuwo, amewuwuwo, ahasiwɔwɔwo, matrewɔwɔwo, fififiwo, aʋatsoɖaseɖiɖiwo kple ɖiŋudodowo doa go tsona. 20 Woawoe nye nusiwo ƒoa ɖi ame; ke ne woɖu nu asi maklɔmaklɔe la, eya meƒoa ɖi ame o.

Kanaan-nyɔnu la.

21 [f]Eye esi Yesu do go tso afima la, eva Tiro- kple Sidon-nutoawo me. 22 Eye kpɔ ɖa, Kanaannyɔnua ɖe do go tso afima nutoawo me, eye wòdo ɣli gblɔ bena: Aƒetɔ, Dawid vi la, kpɔ ye nublanui! Vinyenyɔnuvi le fu kpem ŋɔdzitɔe tso gbɔgbɔ vɔ̃ si me. 23 Ke medo nyaa ɖeke ŋu nɛ o. Eye esi eƒe nusrɔ̃lawo va egbɔ la, woɖe kuku nɛ gblɔ bena: Do mɔe, ne wòayi; elabena ele ɣli dom le mía yome. 24 Ke eya ɖo eŋu gblɔ bena: Womedɔm o, negbe ɖe Israel-ƒe me [i]alẽ bubuwo gbɔ ko. 25 Ke nyɔnua va dze klo nɛ gblɔ bena: Aƒetɔ, xɔ nam! 26 Eye wòdo eŋu gblɔ bena: Womeɖe mɔ bena, woatsɔ ɖeviwo ƒe abolo afu gbe na avũviwo o. 27 Ke eya gblɔ bena: Yoo, Aƒetɔ! Gake avũviwo hã ɖua abolo wuwlui, siwo duduna tsoa woƒe aƒetɔ ƒe kplɔ̃ dzi. 28 Tete Yesu xɔ edzi gblɔ nɛ bena: [l]O, nyɔnu, wò xɔse la lolo! Neva me na wò, abe alesi nèdi ene. Eye eƒe nyɔnuvi la ƒe lãme sẽ le nenem gaƒoƒo ma dzi.

a 23, 16; Lu. 6, 39; Ro. 2, 19.
b 9, 21; Lu. 6, 19.
d Yak. 1, 14; Gal. 5, 17; Mo. I. 6, 5; 8, 21.
e kp. 1–20 kpɔ Mar. 7, 1–23.
f kp. 21–28 kpɔ Mar. 7, 21–30.
g Mo. II. 20, 12.
h Lod. 28, 24.
i 10, 6.
k Yes. 29, 13.
l 8, 10. 12.
n Ro. 14, 14.

Yesu yɔ dɔléláwo.

29 Eye Yesu dzo le afima te yi
ŋgɔ va Galilea-ƒua nu; eye wòlia
to la hebɔbɔ nɔ anyi ɖe afima.
30 Eye ameha geɖewo va egbɔ;
eye wokplɔ tekunɔwo, ŋkuagbã-
tɔwo, aɖetututɔwo, ame glɔmɔ̃wo
kple dɔléla bubu ƒomevi geɖewo
ɖe asi vɛ, eye wotsɔ wo da ɖe
eƒe afɔ nu; eye wòda gbe le wo
ŋu.[a] 31 Esi ameha la kpɔ bena,
aɖetututɔwo le nu ƒom, ame glɔ-
mɔ̃wo le dzɔdzɔm, tekunɔwo le
azɔli zɔm, eye ŋkuagbãtɔwo le
nu kpɔm la, woƒe mo wɔ yaa, eye
wokafu Israel ƒe Mawu la.
32 [d]Ke Yesu yɔ eƒe nusrɔ̃lawo
ƒo ƒu ɖe egbɔ gblɔ bena: [e]Nye
dɔme trɔ ɖe ameha la ŋuti; ela-
bena egbe enye ŋkeke etɔ̃agbe
wole ŋutinye, eye naneke mele
wo si woaɖu o; ke nyemelɔ̃ bena,
mado mɔ wo dɔme ɣeyi o, ɖe-
wohĩ afetrɔ latsɔ wo le mɔ dzi.
33 Eye nusrɔ̃lawo gblɔ nɛ bena:
Afika míakpɔ abolo geɖe alea
gbegbe atsoe le gbe sia dzi, bena
ameha gã sia naɖu aɖi ƒo mahã?
34 Eye Yesu gblɔ na wo bena:
Abolo nenie le mia sii? Eye wo-
gblɔ bena: Wo ame adre kple
lãvi ʋeea ɖewo. 35 Eye wòɖo be-
na, ameha la nabɔbɔ nɔ anyigba;
36 eye wòtsɔ abolo adre la kple
lãwo, eye esi wòda akpe ɖe wo
dzi la, eŋe wo me hetsɔ na nu-
srɔ̃lawo, eye nusrɔ̃lawo tsɔ wo
na ameha la. 37 Eye wo katã
woɖu nu, eye woɖi ƒo, eye wolɔ
abolo kakɛ, siwo susɔ la, ɖe kevi
adre me fũ. 38 Eye amesiwo ɖu
nua la, wole ŋutsu akpe ene, nyɔ-
nuwo kple ɖeviwo mele me o.
39 Eye esi wòɖo mɔ amehawo la,
eɖo ʋu va Magdala-nutoawo me.

Yesu ƒo nu le farisitɔwo ƒe dzesibiabia kple woƒe amɔwɔ ʋaʋã ŋuti

16 [l]Eye farisitɔwo kple zadu-
kitɔwo va egbɔ, eye wole
etem kpɔ biae bena, wòafia dzesi
yewo tso dziƒo. 2 Ke exɔ edzi
gblɔ na wo bena: Fiẽsi la mie-
gblɔna bena: Xexeme le kɔkɔ ge;
elabena dziƒo biã.[o] 3 Eye ŋdi la
miegblɔna bena: Egbe la tsi le
dzadza ge; elabena dziƒo biã, eye
wòxe litii. Alakpatɔwo, miedzea
si dziƒo ƒe nɔnɔme, aleke wɔ miate
ŋu adze si ɣeyiɣiwo ƒe dzesiwo
o mahã? 4 Dzidzime vɔ̃ɖi wɔa-
hasi le dzesi biam, eye womele
dzesi na gee o, negbe Yona ƒe
dzesi la ko. Tete wògblẽ wo ɖi
hedzo.
5 Eye nusrɔ̃lawo va go keme
dzi, eye woŋlɔ abolotsɔtsɔɖeasi
be. 6 Ke Yesu gblɔ na wo bena:
Mikpɔ nyuie, eye milé be na mia
ɖokui le farisitɔwo kple zaduki-
tɔwo ƒe amɔwɔ ʋaʋã la ŋuti.[b] 7
Eye woawo ke ɖi le wo nɔewo
dome gblɔ bena, le esi yewome-
tsɔ abolo ɖe asi o la ŋutie. 8 Ke
esi Yesu nya eme la, egblɔ bena:
Nuka miele ɖi kem le mia nɔe-
wo dome be, mietsɔ abolo ɖe asi
o mahã?[f] Mi xɔseʋeetɔwo! 9 Alo
ɖe miedze si nu kpɔ oa?[g] Eye
mieɖo ŋku ame akpe atɔ̃ la ƒe
abolo atɔ̃ dzi kple kevi alesi nu
mielɔ o mahã? 10 Alo ame akpe
ene la ƒe [h]abolo adre dzi kple
kevi alesi nu mielɔ o mahã? 11
Aleke wɔ miedze sii kpɔ bena,
menye abolo ŋuti meƒo nu le na
mi o bena: Mikpɔ mia ɖokui dzi
nyuie le farisitɔwo kple zaduki-
tɔwo ƒe amɔwɔ ʋaʋã la ŋuti o
mahã? 12 Tete wodze sii bena,
menye ɖe wògblɔ bena, yewoa-
kpɔ yewo ɖokui dzi nyuie le fari-
sitɔwo kple zadukitɔwo ƒe amɔwɔ
ʋaʋã la ŋuti o, negbe le farisi-
tɔwo kple zadukitɔwo ƒe nufiafia
la ŋuti boŋ.

Petro ɖu Yesu me.

13 [i]Eye esi Yesu va Kaisarea
Filipi-nutoawo me la, ebia eƒe
nusrɔ̃lawo bena: Ameka amewo
gblɔna bena, Amegbetɔvi la nye
mahã?[k] 14 Eye woawo gblɔ be-
na: Ɖewo bena, Yohanes mawu-
tsidetanamelae, ke bubuwo bena,
Elia ye, eye amea ɖewo hã gblɔ
bena, Yeremya, alo nyagblɔɖila-
wo dometɔ ɖekae. 15 Egblɔ na
wo bena: Ke miawo la, amekae
miegblɔna bena, menye mahã?
16 Eye Simon Petro xɔ edzi gblɔ
bena: [n]Wòe nye Kristo, Mawu
gbagbe la ƒe vi! 17 Ke Yesu ɖo
eŋu gblɔ nɛ bena: Woayra wò,
Simon, Bar-Yona! Elabena ŋutilã
kple ʋu meɖe esia fia wò o, ne-
gbe Fofonye, si le dziƒowo la ko.[p]
18 Eye nye hã mele egblɔm na
wò bena: Wòe nye Petro, eye

a 11, 5.
b Lu. 12, 1: Gal. 5, 9: Kor. I. 5, 7. 8.
d kp. 32-39 kpɔ Mar. 8, 1—10.
e 14, 15.
f 6, 31.
g 14, 19.
h 15, 36.
i kp. 13-20 kpɔ Mar. 8, 27—30: Lu. 9, 18—21.
k 14, 2: 26, 64.
l kp. 1—12 kpɔ Mar. 8, 11—21.
n Yoh. 1, 49. 50.
o Lu. 12, 54: ta 11, 4: 12, 39.
p Yoh. 1, 42: Kor. I. 2, 10: 1, 18. 22.

nenem kpe gbadza sia dzi matu
ye ha la do, eye tsiẽfe fe agbo-
wo hā mele edzi du ge o. 19
Matsɔ dzifofiadufe fe safuiawo
ana wò, eye nusi ke nabla le anyi-
gba dzi la, anɔ babla le dzifowo,
eye nusi ke natu le anyigba dzi
la, anɔ tutu le dzifowo.[d] 20 Tete
wòde se na nusrɔ̃lawo bena, woa-
gagblɔe na amea deke bena, yèe
nye Kristo la o.

Yesu gblɔ efe fukpekpe dì zi gbãtɔ, eye wòfo nu le eyomedzedze ŋuti.

21 [e]Tso ekema dzi la Yesu de
asi efe nusrɔ̃lawo fiafia me, alesi
wòle nɛ godoo bena, wòayi Yeru-
salem, eye wòakpe fu gede atso
amegãwo kple nunɔlagãwo kpa-
kple agbalẽfialawo si me, eye
woawui, eye le ŋkeke etɔ̃agbe
woafɔe de tsitre.[g] 22 Eye Petro
de kpɔe, eye wòde asi nyagbe-
gbe me nɛ gblɔ bena: Mawu nehe
esia da xaa tso gbɔwò, Afetɔ; esia
nagava dziwò gbede o! 23 Ke
etrɔ gblɔ na Petro bena: Te da
yi megbenye, Satana! Nudiadia
nènye nam, elabena menye Mawu
tɔ nèsusu o, negbe nusi nye ame-
gbetɔwo tɔ ko. 24 Tete Yesu
gblɔ na efe nusrɔ̃lawo bena: Ne
amea de lɔ̃ bena, yeanɔ yonyeme
la, negbe nu le eya ŋutɔ dokui
gbɔ, ne wòatsɔ efe atitsoga la, eye
wòadze yonyeme.[k] 25 Elabena
amesi ke be, yeade yefe agbe la,
atsrɔ̃e; ke amesi ke atsrɔ̃ efe
agbe le tanye la, akpɔe.[l] 26 Ela-
bena vide ka wòanye na ame, ne
xexeme blibo la katã zu etɔ, ke
wòabu efe luʋɔ mahā? Alo nuka
amegbetɔ atsɔ ana agaxɔ efe lu-
ʋɔ mahā?[o] 27 Elabena Amegbe-
tɔvi la le vava ge le Fofoa fe
ŋutikɔkɔe la me kple efe dɔla-
wo; [r]eye ekema ado etefe na
amesiame le efe nuwɔwɔwo nu.
28 Vavā mele egblɔm na mi bena,
amea dewo le amesiwo le tsi tre
de afisia la dome, siwo mele ku
dɔ ge akpɔ o, vasede esime woa-
kpɔ Amegbetɔvi la le efe fiadufe
la me gbɔna.

Yesu trɔ efe nɔnɔme le toa dzi.

17. Le [t]ŋkeke ade megbe la
Yesu tsɔ Petro kple Yakobo
kple nɔvia Yohanes kpe de edo-
kui ŋuti, eye wòkplɔ wo yi to
kɔkɔa de dzi, woawo dede.[a] 2 Eye
efe nɔnɔme trɔ le wofe ŋku me,
eye efe mo klẽ sigbe ɣe ene, eye
efe awuwo fu tititi abe kekeli
ene.[b] 3 Eye kpɔ da, Mose kple
Eliya wode wo dokui fia wo hele
dze dom kplii. 4 Ke Petro do
eŋu gblɔ na Yesu bena: Afetɔ,
enyo na mí bena, míanɔ afisia.
Ne èlɔ̃ la, mawɔ agbadɔ etɔ̃ de
afisia; tɔwò deka, Mose tɔ deka,
eye Eliya tɔ deka. 5 Esi wògale
nufofo la dzi la, kpɔ da, alilikpo,
si klẽ la, do vɔvɔli de wo dzi;
eye kpɔ da, gbe tso alilikpo la
me gblɔ bena: [f]Amesia enye
vinye, si nyemelɔ̃a nu egbɔ o, si
dzea ŋunye; mido to eyama! 6
Eye esi nusrɔ̃lawo see la, wotsyɔ
mo anyi, eye wovɔ̃ ŋutɔ. 7 Eye
Yesu va wo gbɔ, eye wòde asi
wo ŋu gblɔ bena: Mitsi tre, eye
migavɔ̃ o! 8 Ke esi wowu mo dzi
la, womekpɔ amea deke o, negbe
Yesu deka ko.
9 Eye esi wole didim tso to la
dzi la, Yesu de se na wo gblɔ
bena: Migagblɔ nukpɔkpɔ la na
[h]amea deke o, halase esime Ame-
gbetɔvi la afɔ tso ame kukuwo
dome. 10 Eye nusrɔ̃lawo biae
bena: Nukaŋuti gɔ̃ agbalẽfialawo
gblɔ bena: [i]Ele na Eliya be, wòa-
va gbãgbiagbã mahā? 11 Ke edo
eŋu gblɔ bena: Ele me bena, Eliya
nava gbãgbiagbã, eye wòadɔ nu-
wo katã do. 12 Ke mele egblɔm
na mi bena: Eliya va xoxo, eye
womedze sii o; [n]ke boŋ wowɔ
nusianu, si wolɔ̃ la, de eŋu. Ne-
nema ke Amegbetɔvi la hā le fu
kpe ge atso wo si mee. 13 Tete
nusrɔ̃lawo dze sii bena, Yohanes
mawutsidetanamela ŋutie wògblɔe
le na wo.[p]

Yesu da gbe le kpeŋuitɔa de ŋu.

14 [s]Eye esi wova ameha la gbɔ
la, amea de va egbɔ, eye wòdze
klo nɛ 15 le gbɔgblɔm bena:
Afetɔ, kpɔ nye ŋutsuvi fe nubla-
nui! Elabena ele kpeŋui kum,
eye wòle fu kpem ŋɔdzitɔe; ela-
bena enuenu la edzea dzo me, eye
enuenu la edzea tɔ me. 16 Eye
mekplɔe va wò nusrɔ̃lawo gbɔ,
eye womete ŋu da gbe le eŋu o.
17 Ke Yesu xɔ edzi gblɔ bena:
O, dzidzime maxɔse kple dzidzi-
me, si tro kpadikpadi; ɣekaɣie

[a] 26, 37; Pet. II. 1, 16. 17.
[b] Mo. II. 34, 29; ta 28, 3.
[d] Yes. 22, 22; ta 18, 18; Yoh. 20, 23.
[e] kp. 21-28 kpɔ Mar. 8, 31-9, 1; Lu. 9, 22—27.
[f] 3, 17.
[g] 17, 22; 20, 18; Yoh. 10, 18.
[h] 16, 20.
[i] Yoh. 1, 21; Mal. 3, 1; Fia. II. 2, 11.
[k] 10, 38.
[l] Lu. 17, 33.
[n] 14, 10; Yoh. 5, 35; ta 16, 21.
[o] Ps. 49, 9.
[p] 11, 10. 14.
[r] 25, 34; Ro. 2, 6; Yoh. 5, 29.
[s] kp. 14-21 kpɔ Mar. 9, 14—29; Lu. 9, 37—42.
[t] kp. 1—13 kpɔ Mar. 9, 2—13; Lu. 9, 28—36.

manɔ anyi kpli mi ase ɖo? Eye
ɣekaɣie mado dzi ahe mi ase ɖo
mahã? Mikplɔe va gbɔnye afii![a]
18 Eye Yesu wo ɖe eta, eye gbɔ-
gbɔ vɔ̃ la do go tso eme, eye ɖevi
la fe lãme sẽ le nenem gafofo ma[b]
dzi. 19 Tete nusrɔ̃lawo ɖeɖe va
Yesu gbɔ gblɔ bena: Nukaŋuti
miawo miete ŋu nyãe do go o
mahã? 20 Ke egblɔ na wo bena:
Le miafe xɔse ʋee ŋutie;[d]elabena
vavã mele egblɔm na mi bena:
Ne xɔse le mia si abe logoku ene
la, miagblɔ na to sia bena: Te
ɖa tso afisia nayi afime, eye ate
ayi, eye naneke mele miafe ŋu-
tete wu ge o. 21 Ke esia fome-
vi la mele go do ge o, ne menye
to gbedododa kple nutsitsidɔ me o.

Yesu gblɔ efe fukpekpe di zi evelia.

22 [f]Ke esi wofo wo ɖokui nu
fu le Galilea la, Yesu gblɔ na
wo bena: Wole Amegbetɔvi la de[g]
ge asi na amewo,[h] 23 eye woawui,
eye le ŋkeke etɔ̃agbe la wòafɔ.
Eye woxa nu ŋutɔ.

Mawuxɔ me nudzɔdzɔ nana.

24 Esi wova Kapernaum la, ame-
siwo dzɔa ga la, va Petro gbɔ,
eye wogblɔ bena: Alo miafe nu-
fiala ya menaa mawuxɔ me [i]nu-
dzɔdzɔ o mahã? 25 Eye wòbena:
Enana! Eye esi wòva afe me la,
Yesu tre ebiabia gblɔ bena: Si-
mon, nuka nèsusuna? Anyigba
dzi fiawo la, ameka si woxɔa adzɔ
alo nudzɔdzɔ lena mahã? Le woa
ŋutɔwo fe viwo si loo, alo le ame-
dzrowo si mahã? 26 Egblɔ bena:
Le amedzrowo si. Yesu gblɔ nɛ
bena: Ekema viwo le wo ɖokui
si. 27 Ke ne míagaɖia wo nu o
la, yi futa nada fu, eye lã, si ke
naɖe gbã la, lée, eye ne èke efe
nu la, àkpɔ ga; eyae natsɔ ana
wo ɖe mia kpli wò ta.[p]

Ameka fo ta le mawufiaɖufe la me? Le nudia-
diananа ŋuti.

18. Le [t]gafofo ma dzi la nusrɔ̃-
lawo va Yesu gbɔ gblɔ bena:
Azɔ ameka fo ta le dzifofiaɖufe la
me mahã? 2 Eye Yesu yɔ ɖevi
suea ɖe va egbɔ, eye wòtsɔe ɖo
wo titina. 3 Eye wògblɔ bena:
Vavã mele egblɔm na mi bena:
Ne mietrɔ. eye miezu abe ɖeviwo
ene o la, miele yiyi ge ɖe dzifo-
fiaɖufe la me akpɔ o.[y] 4 Eya-

ŋuti amesi ke bɔbɔ eɖokui ɖe
anyi abe nenem ɖevi sia ene la,
eyae fo ta le dzifofiaɖufe la me.[a]
5 Eye amesi ke laxɔ nenem ɖevi
sia tɔgbe ɖeka le nye ŋkɔa dzi
la, nyee wòxɔ;[b] 6 ke amesi ke
laɖia nenem ɖevi sue, siwo xɔa
dzinye sena, dometɔ ɖeka nu la,
enyo nɛ bena, woatsɔ tė atsi ɖe
kɔ nɛ, eye woatsɔe ada ɖe fu fe
goglofe, be wòano tsi aku.[e] 7 Ba-
ba na xexeame le nuɖiaɖia ŋuti:
Elabena nuɖiaɖiawo lava tsã; ke
baba na nenem me, si dzi nuɖia-
ɖia lato ava la. 8 Ke ne wò asi
alo wò afɔ ɖia nuwò la, lãe ɖa,
eye natsɔe afu gbe le ŋutiwò;
enyo na wò bena, nayi ɖe agbe
la me kple afɔkpo alo abɔkpo wu
esi abɔ eve alo afɔ eve anɔ asi-
wò, eye woatsɔ wò afu gbe ɖe
dzo mavɔ la me.[g] 9 Eye ne wò
ŋku ɖia nuwò la, hoe le eme,
eye natsɔe afu gbe le ŋutiwò;
enyo na wò bena, nayi ɖe agbe
la me kple ŋku ɖeka, wu esi ŋku
eve nanɔ asiwò, eye woatsɔ wò
afu gbe ɖe dzomavɔe la me.
10 Mikpɔ nyuie, ne miagado vlo
nenem ɖevi sue siawo dometɔ ɖe-
ka o; elabena mele egblɔm na mi
bena: [k]Wofe mawudɔla, siwo le
dzifowo la, le Fofonye, si le dzi-
fowo la, fe mo kpɔm ɖaasi. 11 Ela-
bena Amegbetɔvi la va be, wòaɖe
nusiwo bu la.[l] 12 [n]Nuka miesu-
suna? Ne amea ɖe kpɔ alẽ alafa,
eye wo dometɔ ɖeka bu la, ɖe
magblẽ blasieke vɔ asieke la ɖe
toawo dzi, eye wòayi aɖadi esi
bu la o mahã?[o] 13 Eye ne eva
me bena, eyi ɖakpɔe la, vavã
mele egblɔm na mi bena, akpɔ
dzidzɔ le eya ŋuti awu le bla-
sieke vɔ asieke, siwo metra mɔ
o la ŋu.[r] 14 Nenema ke menye
mia Fofo. si le dzifowo la, fe lɔ-
lɔ̃nu bena, nenem ɖevi sue siawo
dometɔ ɖeka nabu o.[s]

Dusẽ, si le nusrɔ̃lawo si.

15 Ke ne nɔviwò wɔ nuvɔ̃ ɖe
ŋutiwò la, yi ɖaɖee fiae le mia
kple eya ɖeka ko dome; ne eɖo
to wò la, ekema èɖe nɔviwò.[u]
16 Ke ne meɖo to wò o la, yi
ɖatsɔ ame ɖeka alo eve kpe ɖe
ɖokuiwò ŋu, [v]bena le ɖasedila eve
alo etɔ̃ nu la woaɖo kpe nya sia
nya dzi. 17 Ke ne meɖo to woa-

a 23, 12.
b 10, 40.
d 21, 21; Lu. 17, 6.
e Lu. 17, 1. 2; Ro. 14, 13.
f kp. 22. 23 kpɔ Mar. 9, 31. 32; Lu. 9, 43–45.
g 5, 29. 30.
h 16, 21.
i Mo. II. 30, 13.
k Dɔ. 12. 15; Heb. 1, 14.
l 9, 13; Lu. 19, 10.
n kp. 12–14 kpɔ Lu. 15, 4–7.
o Ezra 34, 11.
p 3, 15.
r Lu. 15, 22.
s Pet. II. 3, 9.
t kp. 1–9 kpɔ Mar. 9, 33–37. 42–47; Lu. 9. 46–48.
u Lu. 17, 3; Mo. III. 19, 17; Gal. 6, 1; Yak. 5, 20.
v Mo. V. 19, 15; Kor. II. 13, 1; Tim. I. 5, 19. 20.
y 19, 14; Kor. I. 14, 20.

wo hã o la, yi ḍagblɔe na hame la, eye ne meḍo to hame la hã o la, na ne wòanɔ na wò abe trɔ̃subɔla kple nudzɔla ene. 18 Vavã mele egblɔm na mi bena: Nusianu, si ke miabla le anyigba dzi la, anɔ babla le dziƒo, eye nusianu, si ke miatu le anyigba dzi la, anɔ tutu le dziƒo.[d] 19 Megale egblɔm na mi hã bena: Ne mia dome ame eve woawɔ ḍeka le anyigba dzi le nusianu me, eye woaḍe kuku la, ava ve me na wo tso Fofonye, si le dziƒowo la gbɔ.[f] 20 Elabena afisi ame eve alo ame etɔ̃ wokpe ta ḍo le nye ŋkɔa dzi la, afima mele wo titina.

Lododo le fenyila ɣã la ŋu.

21 Tete Petro va egbɔ gblɔ bena: Aƒetɔ, zi nenie nɔvinye awɔ nuvɔ̃ ḍe ŋutinye, eye matsɔe akee mahã? Halase zi adre loo?[h] 22 Yesu gblɔ nɛ bena: Nyemegblɔ na wò bena, vaseḍe zi adre o, ke boŋ vaseḍe zi adre teƒe blaadre. 23 Eyaŋuti wotsɔ dziƒofiaḍuƒe la ḍo fiaa ḍe, si le didim be, yeabu akɔnta kple eƒe dɔlawo la ŋu. 24 Ke esi wòḍe asi ebubu me la, wokplɔ fenyila ḍeka, si talento akpe ewo le eŋu la, va egbɔ. 25 Eye esi naneke mele esi wòatsɔ axee o la, eƒe aƒetɔ la ḍe se bena, woatsɔ eya kple srɔ̃a kple viawo kple nusiwo katã le esi la aƒle, ne woatsɔ aḍo eteƒe.[n] 26 Tete dɔla ma dze klo ƒo koko nɛ gblɔ bena: Gbɔ dzi blewu, eye maḍo wo katã teƒe na wò. 27 Eye aƒetɔ la kpɔ dɔla ma ƒe nublanui, eye wòḍe asi le eŋu hetsɔ fe la kee. 28 Ke esi nenem dɔla ma do go la, ekpɔ eƒe hadɔtsɔlawo dometɔ ḍeka, si nyi denario alafa le esi, eye wòlée, lé ve nɛ gblɔ bena: Ɖo nusi nènyi la teƒe! 29 Tete eƒe hadɔtsɔla la dze klo ḍe kuku nɛ gblɔ bena: 30 Fa tu blewu, eye maḍo eteƒe na wò. Gake melɔ̃ o; ke boŋ eyi ḍatsɔe de gaxɔ me, vaseḍe esime wòaḍo nusi wònyi la teƒe. 31 Ke esi wo tɔwo kpɔ nusi va yi la, eve wo ŋutɔ, eye woyi ḍagblɔ nusiwo katã va ve me la, fia woƒe aƒetɔ eteƒeteƒe. 32 Tete eƒe aƒetɔ la yɔe va egbɔ, gblɔ nɛ bena: Dɔla vɔ̃ḍi! Esi nèḍe kuku nam, metsɔ nenem fe ma katã ke wò la; 33 alo mele na wò bena, wò hã nakpɔ wò hadɔtsɔla ƒe nublanui, abe alesi nye hã mekpɔ wò nublanui ene o mahã?[a] 34 Eye eƒe aƒetɔ la do dɔmedzoe, dee asi na ŋutasẽlawo,[b] halase esime wòaxe fe, siwo katã wònyi la. 35 Nenema ke Fofonye, si le dziƒo la, hã lawɔ mi, ne mia dome amesiame metsɔ ke nɔvia tso eƒe dzi me o.[c]

Le srɔ̃tɔwo ƒe asiḍeḍe le wo nɔewo ŋu ŋuti.

19. [g]Eye wòva me, esime Yesu wu nenem nya siawo nu la, edzo le Galilea, eye wòva Yudeanutowo me le Yordan godo. 2 Eye ameha geḍewo dze eyome, eye wòḍa gbe le wo ŋu le afima.

3 Eye farisitɔwo va egbɔ, eye wotee kpɔ gblɔ bena: Alo woḍe mɔ na ame bena, wòaḍe asi le srɔ̃a ŋu le nya sia nya ŋuti mahã?[i] 4 Ke eḍo ŋu gblɔ bena: Alo miexlẽe kpɔ bena, amesi wɔ ame le gɔmedzedzea me ke la, atsu kple asi wòwɔ woe o mahã?[k] 5 Eye wòbe: Le esia ta ame agblẽ fofoa kple dadaa ḍi, eye wòalé ḍe srɔ̃a ŋuti, eye wo kpakple eve la woanye ŋutilã ḍeka;[l] 6 nenem bena tso esia dzi yina la womeganye ame eve o, negbe ŋutilã ḍeka ko. Azɔ nusi ke Mawu bla la, ame nagamã eme o. 7 Wogblɔ nɛ bena: Azɔ nukaŋuti Mose ḍe se bena, woana gbegbegbalẽe, eye woaḍe asi le eŋuti mahã?[o] 8 Egblɔ na wo bena: Le miaƒe dzimesesẽ ŋutie Mose na mɔ mi bena, miaḍe asi le mia srɔ̃wo ŋuti ḍo; gake tso gɔmedzedzea me ke la mele nenema o. 9 Ke mele egblɔm na mi bena: Amesi ke laḍe asi le srɔ̃a ŋuti, ne menye le ahasiwɔwɔ ŋuti o, eye wòaḍe bubua ḍe la, eyae wɔ ahasi.[p] 10 Eye nusrɔ̃lawo gblɔ nɛ bena: Ne ŋutsu kple srɔ̃a dome nya le ale la, ekema menyo bena, woaḍe srɔ̃ o. 11 Eye wògblɔ na wo bena: Menye amewo katãe ase nya sia me o, negbe amesiwo wona la ko.[r] 12 Elabena ame tataa ḍewo li, siwo wodzi wo nenema tso keke wo dada ƒe dɔ me ke; eye ame tataa ḍewo li, siwo amewo ta wo; eye ame tataa ḍewo li, siwo ta

[a] Yak. 2, 13.
[b] 5, 25.
[d] 16, 19; Yoh. 20, 23.
[c] 6, 15.
[f] 7, 7.
[g] kp. 1—9 kpɔ Mar. 10, 1—12.
[h] 6, 14; Lu. 17, 4.
[i] 5, 31. 32.
[k] Mo. I. 1, 27.
[l] Mo. I. 2, 24; Kor. I. 6, 16; 7, 10.
[n] Fia. II. 4, 1.
[o] Mo. V. 24, 1.
[p] Lu. 16, 18.
[r] Kor. I. 7, 7.

wo ɖokui le dzifofiaɖuƒe la ŋuti.
Amesi ke ate ŋu ase eme la, nesee.

Yesu yra ɖeviwo.

13 [a]Tete wotsɔ ɖevi suewo va
egbɔ, bena wòada asi ɖe wo dzi,
eye ne wòado gbe ɖa; ke nusrɔ̃-
lawo blu ɖe wo ta. 14 Eye Yesu
gblɔ na wo bena: Mina ɖeviwo
nava gbɔnye, eye migaxe mɔ na
wo o; elabena nenem mewo tɔe
nye dzifofiaɖuƒe la.[d] 15 Eye wò-
da asi ɖe wo dzi, eye wòdzo le
afima.

Ɖekakpui kesinɔtɔ la.

16 [e]Eye kpɔ ɖa, amea ɖe va
egbɔ gblɔ nɛ bena: Nufiala, nu
nyui ka mawɔ, ne makpɔ agbe
mavɔ mahã? 17 Eye wògblɔ nɛ
bena: Nuka nèle biayem le nyuie
ŋuti mahã? Amea ɖeke mele
nyuie o negbe Mawu ɖeka ko;
ke ne èle didim bena, yeayi ɖe
agbe la me la, lé seawo me ɖe
asi. 18 Eye wòbena: Kawoe?
Yesu gblɔ nɛ bena: Megawu ame
o. Megawɔ ahasi o. Megafi fi o;
Megaɖi aʋatsoɖase o.[f] 19 Bu fo-
fowò kple dawò,[g] eye nalɔ̃ hawò-
vi abe wò ŋutɔ ɖokuiwò ene. 20
Ɖekakpui la gblɔ nɛ bena: Mewɔ
nusiawo katã dzi tso nye ɖevime
ke; nuka gasusɔ nama? 21 Yesu
gblɔ nɛ bena: Ne èle didim be,
yeazu blibo la, heyi ɖadzra nusi-
wo le asiwò la, ne natsɔ wo ana
ame dahewo, ekema kesinɔnu anɔ
dzifo na wò, eye nava anɔ yonye-
me.[h] 22 Ke esi ɖekakpui la see
la, edzo yi kple nuxaxa; elabena
nu geɖe le esi. 23 Eye Yesu
gblɔ na eƒe nusrɔ̃lawo bena: Va-
vã mele egblɔm na mi bena, esẽ
na kesinɔtɔ bena, wòayi ɖe dzi-
fofiaɖuƒe la me. 24 Eye megale
egblɔm na mi hã bena: Ele bɔbɔe
na kposɔ be, wòato abi ƒe vò me
wu alesi kesinɔtɔ nayi ɖe dzifo-
fiaɖuƒe la mee.[i] 25 Ke esi nusrɔ̃-
lawo see la, kuvia ɖo wo ŋutɔ,
eye wogblɔ bena: Ekema ameka
gɔ̃e ate ŋu akpɔ ɖeɖe mahã? 26
Eye Yesu le wo kpɔm dũ gblɔ
na wo bena: Amegbetɔwo gbɔ la
womate ŋu awɔ esia o; ke Mawu
gbɔ la woate ŋu awɔ nusianu.[k]
27 Tete Petro xɔ edzi gblɔ nɛ
bena: Kpɔ ɖa, miawo miegblẽ
nuwo katã ɖi, eye miedze yowò-
me: nuka gɔ̃e lanye mía tɔ mahã?

[a] kp. 13-15 kpɔ Mar. 10, 13-16; Lu. 18, 15—17.
[b] Lu. 22, 30; Kor. I. 6, 2.
[d] 18, 3.
[e] kp. 16-30 kpɔ Mar. 10, 17-31; Lu. 18, 18—30.
[f] Mo. II. 20, 12 v. 16.
[g] Mo. III. 19, 18.
[h] 6, 20; Lu. 16, 9.
[i] 13, 22.
[k] Lu. 1, 37.

28 Eye Yesu gblɔ na wo bena:
Vavã mele egblɔm na mi bena,
mi amesiwo dze yonyeme la, le
nuwo ƒe gbugbɔgadzi me la, gbe-
sigbe ke Amegbetɔvi la abɔbɔ
nɔ eƒe ŋutikɔkɔezikpui la dzi la,
miawo hã miabɔbɔ nɔ zikpui
wuieve dzi, eye miadrɔ̃ ʋɔnu Is-
rael ƒome wuieveawo.[b] 29 Eye
amesiame, si ke gblẽ nɔviŋutsu-
wo alo nɔvinyɔnuwo alo fofo
alo dada alo srɔ̃ alo viwo alo
abɔwo alo xɔwo ɖi le nye ŋkɔ
ŋuti la, elaxɔ teƒeɖoɖo geɖe, eye
anyi agbe mavɔ dome. 30 Ke ame
geɖe, siwo nye mlɔetɔwo, lazu
gbãtɔwo, eye gbãtɔwo lazu mlɔe-
tɔwo.

Lododo le weinbɔ me dɔwɔlawo ŋu.

20. Elabena dzifofiaɖuƒe la ɖi
afetɔa ɖe, si do go ŋdika-
nya, be yeadɔ dɔwɔlawo ɖe yeƒe
weinbɔ me. 2 Ke esi eya kple
dɔwɔlawo nyi denario ɖeka ƒe
asi ɖe ŋkeke ɖeka dzi la, eɖo wo
ɖe eƒe weinbɔ la me. 3 Eye esi
wòdo go le gafofo etɔ̃lia me la,
ekpɔ ame bubuwo le tsitre le asi
me le kuvia me; 4 eye wògblɔ
na wo bena: Miawo hã miheyi ɖe
weinbɔ la me, eye nusi ke anyo
la, mana mi. Eye woyi. 5 Ke
egado go le gafofo adelia kple
asiekelia me, eye wògawɔ nene-
ma ke. 6 Ke esi wòdo go le ga-
fofo wuiɖekelia me la, ekpɔ ame
bubuwo le tsitre, eye wògblɔ na
wo bena: Nukaŋuti mietsi tre le
kuvia me ɖe afisia ŋkeke blibo
la katã mahã? 7 Wogblɔ nɛ be-
na: Elabena amea ɖeke medɔ mi
o. Egblɔ na wo bena: Miawo hã
miheyi ɖe weinbɔ la me. 8 Ke
esi fiẽsi ɖo la, weinbɔtɔ la gblɔ
na eƒe xɔnuvi bena: Yɔ dɔwɔla-
wo vɛ, eye nana fetu wo, eye
nadze egɔme atso mlɔetɔwo dzi
vaseɖe gbãtɔwo dzi. 9 Eye esi
gafofo wuiɖekelia me tɔwo va la,
wo katã woxɔ denario ɖekaɖeka.
10 Ke esi gbãtɔwo va la, wobu
xa bena, yewoaxɔ ɖewo ɖe dzi,
eye woawo hã woxɔ denario ɖe-
kaɖeka. 11 Eye esi woxɔe la,
woli liʋiliʋi le afetɔ la ŋuti 12
gblɔ bena: Ame mlɔetɔ siawo wɔ
dɔ gafofo ɖeka ko, eye nèwɔ wo
wosɔ kpli mi, amesiwo kpe hiã

ŋkeke blibo la katã, eye ŋdɔku-
tsu ɖu mi la. 13 Eye wòɖo eŋu
gblɔ na wo dometɔ ɖeka bena:
Xɔ̃nye, nyemewɔ nu madzɔmadzɔ
ɖe ŋuwò o, alo mia kpli wò la
menye denario dzi mienyi asi ɖo
o mahã? 14 Tsɔ tɔwò nayi; gake
melɔ̃ bena, mana mlɔetɔ sia, abe
alesi mena wò ene. 15 Alo
ɖe mɔ mele asinye bena, mawɔ
nusi nye tɔnye la ŋuti ɖɔ, alesi
melɔ̃ o mahã? Alo nye ɖomenyo-
nyo ŋutie nèle ŋku biãm ɖe ŋu-
tinye ɖo mahã? 16 Nenem eye
[e]mlɔetɔwo lazu gbãtɔwo, eye gbã-
tɔwo lazu mlɔetɔwo; [g]elabena ame
geɖewo nye amesiwo woyɔ, eye
ame ʋeewo nye amesiwo wotia.

Fukpekpe vbɔgblɔɖi etɔ̃lia.

17 [h]Eye esi Yesu yina Yerusa-
lem la, ena nusrɔ̃la wuieve la ɖe-
ɖe va egbɔ, eye le mɔ dzi la
egblɔ na wo bena: 18 Kpɔ ɖa,
mieyina Yerusalem, eye woade
Amegbetɔvi la asi na nunɔlagã-
wo kple agbalẽfialawo, eye woa-
tso kufia nɛ;[i] 19 eye woatsɔe ade
asi na trɔ̃subɔlawo, bena woaɖu
fewu le eŋuti, eye woaƒoe kple
atam, eye woahee ɖe ati ŋuti; eye
ŋkeke etɔ̃agbe la wòatsi tre.[k]

Zebedeo vi eveawo. Ameka enye gãtɔ?

20 [l]Tete Zebedeo viwo dada va
egbɔ kple eƒe ŋutsuvi eve, eye
wòdze klo nɛ le nane biamii. 21
Eye wògblɔ nɛ bena: Nuka dim
nèle? Egblɔ nɛ bena: Na bena,
nye ŋutsuvi eve siawo nabɔbɔ nɔ
anyi, ɖeka nanɔ wò nuɖusi me,
eye ɖeka nanɔ wò mia me le wò
fiaduƒe la me.[o] 22 Ke Yesu xɔ
edzi gblɔ bena: Mienya nusi biam
miele o.[p] Alo miate ŋu ano kplu,
si no ge malaa? Eye mawutsi,
si woade ta nam la, woadee ta
na miawo hã mahã? Wogblɔ nɛ
bena: Miate ŋui. 23 Egblɔ na
wo bena: Ele me bena, miano nye
kplu la, eye mawutsi, si woade
ta nam la, woadee ta na miawo
hã; ke anyinɔnɔ ɖe nye nuɖusi
me kple mia me la, eya menye
tɔnye be, mana o, negbe amesiwo
Fofonye dzrae ɖo ɖi na la ko. 24
Ke esi ame ewo la see la, eve
ɖome na wo ɖe nɔvi eveawo ŋuti.[s]
25 Ke Yesu yɔ wo va egbɔ gblɔ
bena: Mienya bena, dukɔwo ƒe
dziɖulawo nye aƒetɔwo ɖe wo dzi,

[a] 18, 4; 23, 11.
[b] Mar. 9, 35.
[d] Yoh. 13, 14; Fil. 2, 7; Gal. 1, 4.
[e] 19, 30.
[f] kp. 29-34 kpɔ Mar. 10, 46-52; Lu. 18, 35—43.
[g] 22, 14.
[h] kp. 17-19 kpɔ Mar. 10, 32-34; Lu. 18, 31—33.
[i] 16, 21.
[k] 21, 39; 27, 2; Dɔ. 4, 27.
[l] kp. 20-28 kpɔ Mar. 10, 35-45; ta 27, 56; Mar. 15, 40.
[n] kp. 1—11 kpɔ Mar. 11, 1—10; Lu. 19, 29—38; Yoh. 12, 12-19.
[o] Ps. 110, 1; Fia. I. 2, 19.
[p] 26, 39; Yoh. 18, 11; Yes. 51, 17; Yer. 25, 15; Nyad. 14, 10.
[r] Zax. 9, 9; Yes. 62, 11.
[s] 18, 1; Lu. 22, 24. 27.
[t] Fia. II. 9, 13.

eye amegãwo kpɔ ŋusẽ ɖe wo dzi.
26 Neganɔ nenema le mia dome
o; ke amesi ke di bena, yeazu
amegã le mia dome la, nanye
miaƒe subɔla;[a] 27 eye amesi ke
di bena, yeanye gbãtɔ le mia do-
me la, nanye miaƒe dɔla;[b] 28 abe
alesi Amegbetɔvi la meva bena,
woasubɔ ye o, ke boŋ bena [d]yea-
subɔ, eye yeatsɔ eƒe agbe la ana
ɖe ame geɖewo ƒe xɔxɔ ta la ene.

Ŋkuagbãtɔ eve le Yerixo gbɔ.

29 Eye esi wodo go tso Yerixo-
dua me yina la, ameha geɖewo
dze eyome.[f] 30 Eye kpɔ ɖa, ŋkua-
gbãtɔ eve bɔbɔ nɔ mɔ to; esi
wose bena, Yesu le wo ŋuti tom
yina la, wodo ɣli gblɔ bena: Da-
wid vi la, kpɔ mia nublanui! 31
Eye ameha la blu ɖe wo ta, bena
woazi ɖoɖoe. Ke woawo gado ɣli
ɖe edzi gblɔ bena: Aƒetɔ, Dawid
vi la, kpɔ mia nublanui! 32 Eye
Yesu tɔ ɖe tsitre, eye wòyɔ wo
vɛ gblɔ bena: Nuka dim miele,
bena mawɔ na mi mahã? 33 Wo-
gblɔ nɛ bena: Aƒetɔ, bena miaƒe
ŋkuwo naʋu. 34 Eye Yesu ƒe
ɖome trɔ ɖe wo ŋu, eye wòɖe asi
woƒe ŋkuwo ŋu, eye enumake
wokpɔ nu, eye wodze eyome.

Yesu ƒe Yerusalem yiyi.

21. [n]Eye esi wogogo Yerusalem,
eye wova Betfage le Amito
la ŋuti la, tete Yesu ɖɔ nusrɔ̃la
eve 2 gblɔ na wo bena: Miyi
kɔƒe, si le mia ŋgɔ la me, eye
enumake miakpɔ tedzi kple via
le ka me; mitu wo, ne miakplɔ
wo vɛ nam. 3 Eye ne amea ɖe
agblɔ nane na mi la, migblɔ be-
na: Aƒetɔ la le wo hiãm, eye enu-
make adɔ wo ɖa. 4 Ke nusia va
me, bena woawu nya, si wogblɔ
ɖi to nyagblɔɖila dzi la nu bena:
5 [r]„Migblɔ na Zion viŋyɔnuvi la
bena: Kpɔ ɖa, wò fia gbɔna gbɔ-
wò; eƒe ɖome ..., eye wòɖo tedzi
kple dɔwɔlã, si nye tedzivi.“ 6
Ke esi nusrɔ̃lawo yi la, wowɔ abe
alesi Yesu ɖo na wo la ene; 7
eye wokplɔ tedzinɔ kple via vɛ,
eye watsɔ woƒe avɔwo ɖo wo dzi,
eye wòbɔbɔ nɔ wo dzi. 8 Eye
ameha la dome ame geɖe ŋutɔ
tsɔ woƒe [t]avɔwo keke ɖe mɔƒo;
ke bubuwo lã ati ƒe alɔwo ka-
ka ɖe mɔƒo. 9 Eye ameha, siwo

le eŋgɔ kple esiwo le eyome
la, do ɣli gblɔ bena: [a]Hosana
na Dawid vi la; woayra amesi
gbɔna le Afetɔ ƒe ŋkɔ la me; Ho-
sana le dziƒo ʋĩ! 10 Eye esi wò-
va Yerusalem la, du blibo la katã
ƒo zi gblɔ bena: Ameka nye esia?
11 Eye amehawo gblɔ bena: Ame-
sia enye nyagblɔɖila Yesu, si tso
Nazaret le Galilea.

Nudzralawo nyanyã le gbedoxɔ me.

12 [d]Eye Yesu yi ɖe mawuƒe la
me, eye wònyã amesiwo katã le
nu dzram kple nu ƒlem le mawu-
ƒea me la ɖo go, eye wòmu ga-
ɖuɖɔlawo ƒe kplɔ̃wo kple amesi-
wo le akpakpa dzram la ƒe zikpui-
wo ƒu anyi; 13 eye wògblɔ na wo
bena: [e]Woŋlɔ ɖi bena: „Nye aƒe
la, woayɔe be gbedoxɔ; ke miawo
mietsɔe wɔ [f]adzodalawo ƒe doe.“
14 Eye ŋkuagbãtɔwo kple teku-
nɔwo va egbɔ le mawuƒe la me,
eye wòda gbe le wo ŋu.[h] 15 Eye
esi nunɔlagãwo kple agbalẽfiala-
wo kpɔ nukudɔ, siwo wòwɔ, kple
ɖevi, siwo le ɣli dom le mawuƒe
la me bena: Hosana na Dawid vi
la! la, eve dɔme na wo. 16 Eye
wogblɔ nɛ bena: Ese nusi ame
siawo le gbɔgblɔm mahã? Eye
Yesu gblɔ na wo bena: Ẽ! Alo
miexlẽe kpɔ bena: [i]„Ɖeviwo kple
vi nonowo ƒe nu me nèdzra kafu-
kafu ɖo“ o mahã? 17 Eye wògblẽ
wo ɖi do go tso dua me yi ɖe
Betania, eye wòtsi afima dɔ.

Gboti matseku la.

18 Ke esi wògayina ɖe dua me
le ŋdi me la, dɔ wui. 19 Eye esi
wòkpɔ gbotia ɖe le mɔ to la, ete
ɖe eŋuti, ke mekpɔ naneke le
edzi o, negbe aŋgbawo ko, eye
wògblɔ nɛ bena: Tso esia dzi
yina la mègale tsetse ge halase
tegbetegbe o. Eye enumake gboti
la yrɔ sũ. 20 Eye esi nusrɔ̃lawo
kpɔe la, woƒe mo wɔ yaa, eye wo-
gblɔ bena: Aleke wɔ gboti la yrɔ
sũ enumake mahã? 21 Yesu ɖo
eŋu gblɔ na wo bena: Vavã mele
egblɔm na mi bena: Ne xɔse le
mia si, eye mieke ɖi o la, ekema
menye nusi wɔ gboti la ɖeɖeko
miawɔ o; ke boŋ ne miagblɔ na
to sia hã bena: Ho, ne nayi aɖa-
dze ƒu me la, ava ve me.[p] 22 Eye
nusianu, si ke miabia le gbedo-
doɖa me kple xɔse la, miaxɔe.[r]

[a] Ps. 118, 25. 26.
[b] kp. 23-27 kpɔ Mar. 11, 27-33; Lu. 20, 1-8.
[d] kp. 12-22 kpɔ Mar. 11, 11-24; Lu. 19, 45-48; Yoh. 2, 14-16.
[e] Yes. 56, 7.
[f] Yer. 7, 11.
[g] 14, 5.
[h] Yes. 35, 5.
[i] Ps. 8, 3.
[k] Do. 9, 10; Sam. I. 2, 8.
[l] 3, 1; Lu. 3, 2.
[n] kp. 33-46 kpɔ Mar. 12, 1-12; Lu. 20, 9-19.
[o] Yes. 5, 1. 2.
[p] Yak. 1, 6; 17, 20.
[r] 7, 7; 18, 19.

Yesu ƒe nyagbɔgblɔ le gbedoxɔ me.

23 [b]Ke esi wòva mawuƒe me,
eye wòle nu fiam amewo la, nu-
nɔlagãwo kple dumegãwo va
egbɔ gblɔ bena: Ŋusẽ ka nètsɔ wɔ
esiawoe, eye amekae tsɔ nenem
ŋusẽ sia na wò mahã? 24 Eye
Yesu ɖo eŋu gblɔ na wo bena:
Nye hã mabia nya ɖeka mi, eye
ne miegblɔe nam la, ekema nye hã
magblɔ ŋusẽ, si metsɔ wɔ esia-
wo la, na mi: 25 Yohanes ƒe ma-
wutsideɖetaname la ɖe, afika wò-
tso? Tso dziƒo loo, alo tso ame-
wo gbɔ mahã? Ke woawo ke ɖi le
wo nɔewo dome bena: 26 Ne mie-
gblɔ bena, dziƒo wòtso la, agblɔ
na mi bena: Ekema nukaŋuti
miexɔ edzi se o? Ke ne miegblɔ
bena, amewo gbɔ wòtso la, eke-
ma míevɔ̃ ameha la; [g]elabena wo
katã wobu Yohanes abe nyagblɔ-
ɖila ene. 27 Eye woɖo eŋu na
Yesu bena: Mienyɛ o. Eya hã
gblɔ na wo bena: Ekema nye hã
nyemagblɔ ŋusẽ, si metsɔ wɔ esia-
woe la, na mi o. 28 Ke nuka mie-
susuna? Vi eve le amea ɖe si,
eye wòva gbãtɔ gbɔ gblɔ bena:
Vinye, heyi nawɔ dɔ le weinbɔ
la me egbe. 29 Ke eɖo eŋu gblɔ
bena: Megbe! Ke emegbe la evee,
eye wòyi. 30 Eye esi wòva eve-
lia gbɔ la, egagblɔe nɛ nenema
ke. Eya ɖo eŋu gblɔ bena: Afetɔ,
mayi! Ke meyi o.[k] 31 Ame eve
siawo dometɔ kae wɔ fofoa ƒe
lɔlɔ̃nu mahã? Wogblɔ bena: Gbã-
tɔ lae. Yesu gblɔ na wo bena:
Vavã mele egblɔm na mi bena:
Nudzɔlawo kple ahasiwɔlawo tre
mawufiaɖuƒe la me yiyi na mi.
32 Elabena Yohanes va mia gbɔ
le dzɔdzɔenyenye ƒe mɔ dzi, eye
miexɔ eyama dzi se o; ke nudzɔ-
lawo kple ahasiwɔlawo xɔ edzi
se; gake miawo la, esi miekpɔe
la, mietrɔ miaƒe tame emegbe be-
na, miaxɔ edzi ase o.[l]

Lododo le weinbɔ gbledelawo ŋuti.

33 [n]Mise lo bubu: Afetɔa ɖe
de weingble, eye wòtɔ kpɔ ɖe
eŋu godoo, eye wòwɔ weinfiãnu
ɖe eme, eye wòtu mɔ̃ ɖe eme,
eye wòtsɔe de asi na [o]weingble-
delawo, eye wòyi nugbe. 34 Eye
esi kutseɣi ɖo la, edɔ eƒe dɔla-
wo ɖo ɖe agbledelawo gbɔ, bena
woaxɔ eƒe kutsetsewo vɛ. 35 Ke

agbledelawo lé eƒe dɔlawo, woƒo
ame ɖeka, wowu ame ɖeka, eye
woƒu kpe ame ɖeka.[a] 36 Egadɔ
dɔla bubu geɖewo sɔ gbɔ wu
gbãtɔwo, eye wowɔ woawo hã
nenema ke. 37 Ke emegbe la edɔ
via ɖo ɖe wo gbɔ gblɔ bena:
Woasi vinye ƒe ŋku me mahi. 38
Ke esi agbledelawo kpɔ via la,
wogblɔ le wo nɔewo dome bena:
Domenyila enye esi; [d]miva, ne
miawui, ne miaxɔ eƒe domenyinyi.
39 Tete wolée hetu asi ʋume nɛ
do go tso weingble la me, eye
wowui. 40 Azɔ ne weingbleatɔ
ava la, nuka wòawɔ agbledela
mawo mahã? 41 Wogblɔ nɛ bena:
Atsrɔ̃ ame vlo siawo ŋɔdzitɔe,
eye wòatsɔ weingble la ade asi
na agbledela bubu, siwo atsɔ ku-
tsetsewo nɛ ɖe woƒe ɣeyiɣi nyui-
wo dzi. 42 Yesu gblɔ na wo bena:
[f]Alo miexlẽ le ŋɔŋlɔawo me kpɔ
bena: „Kpe, si xɔtulawo gbe la,
eya ke trɔ zu dzogoekpe; Aƒetɔ
la gbɔ esia tso, eye wònye nu-
kunu le miaƒe ŋkuwo me“ o ma-
hã? 43 Eyakeŋuti mele egblɔm
na mi bena: Woaxɔ mawufiaɖuƒe
la le mia si, eye woatsɔe ana
dukɔ, si atse ku la.[h] 44 Eye amesi
ke ladze kpe sia dzi la, aŋe gu-
dugudu; eye amesi ke dzi wòa-
dze la, atui memie.
45 Ke esi nunɔlagãwo kple fa-
risitɔwo se eƒe lododoawo la, wo-
dze sii bena, yewo ŋuti wòdo wo
ɖo. 46 Eye wole didim be, ye-
woalée, ke wovɔ̃ ameha la, ela-
bena wobunɛ abe nyagblɔdila
ene.[n]

Lododo le fiavia ɖe ƒe srɔ̃ɖeŋkekenyuieɖuɖu ŋuti.

22. Eye Yesu ɖo ŋu, eye wò-
gaƒo nu na wo le lododowo
me gblɔ bena: 2 [o]Dziƒofiaɖuƒe la
di fiaa ɖe, si wɔ srɔ̃ɖeŋkekenyuie
na via,[p] 3 eye wòdɔ eƒe dɔlawo,
bena woayi aɖayɔ amesiwo wokpe
la, ava srɔ̃ɖeŋkekenyuieɖuƒee; ke
womelɔ̃ bena, yewoava o. 4 Ega-
dɔ dɔla bubuwo gblɔ bena: Mi-
gblɔ na amesiwo wokpe la bena:
Kpɔ ɖa, medzra nye nuɖuɖu ɖo;
wowu nye nyitsuwo kple lã da-
miwo, eye nuwo katã sɔ gbe;
miva srɔ̃ɖeŋkekenyuieɖuƒe. 5 Ke
womebui nɛ o, eye wodzo heyi,
ame ɖeka yi eƒe abɔ me, eye ame

[a] Dɔ. 7, 52.
[b] 21, 43.
[d] 26, 66; 27, 2. 23.
[e] Yes. 61, 10; Kol. 3, 12; Ef. 4, 22. 24.
[f] Ps. 118, 22. 23; Dɔ. 4, 11; Ro. 9, 33; Pet. I. 2, 6; Ef. 2, 20.
[g] 8, 12; 13, 50.
[h] 8, 11; 21, 9; Dɔ. 13, 46.
[i] 20, 16.
[k] kp. 15-22 kpɔ Mar. 12, 13-17; Lu. 20, 20—26.
[l] Mar. 3, 6; Mo. V. 1, 17; 10, 17.
[n] Lu. 7, 16.
[o] kp. 2—14 kpɔ Lu. 14, 16—24.
[p] Nyad. 19, 7.

bubu yi eƒe adzɔ ɖo ge. 6 Eye
mamleawo lé eƒe dɔlawo, wodo
vlo wo, eye wowu wo. 7 Ke fia
la do dɔmedzoe, eye wòdɔ eƒe
aʋakɔwo, eye woyi ɖagblẽ nenem
hlɔ̃dola mawo, eye wotɔ dzo woƒe
du. 8 Tete wògblɔ na eƒe dɔla-
wo bena: Srɔ̃ɖenuawo sɔ gbe; ga-
ke amesiwo wokpe la, womedze
o.[b] 9 Eyaŋuti miyi mɔ dzeveewo
dzi, eye amesiame, si ke miakpɔ
la, miyɔe va srɔ̃ɖeŋkekenyuieɖuƒe.
10 Eye nenem dɔla mawo do go
yi mɔwo dzi, eye woƒo amesiame,
si wokpɔ la, nu ƒu, ame vɔ̃ɖiwo
kple ame nyuiwo siaa, eye srɔ̃ɖe-
ƒe la yɔ fũ kple kplɔ̃ŋutinɔlawo.
11 Ke esi fia la va kplɔ̃ŋutinɔla-
wo kpɔ ge ɖa la, ekpɔ amea ɖe
le afima, si medo srɔ̃ɖewu o;[e]
12 eye wògblɔ nɛ bena: Xɔ̃nye,
aleke wɔ nèva afisia, eye mèdo
srɔ̃ɖewu o mahã? Eye eƒe nu tsi
te. 13 Tete fia la gblɔ na kplɔ̃-
ŋutisubɔlawo bena: Mibla afɔwo
kple asiwo nɛ, eye mitsɔe ƒu gbe
ɖe viviti tsiɖitsiɖi la me, afima
avifafa kple aɖukliɖuɖu lanɔ.[g] 14
Elabena ame geɖewo nye ame-
siwo woyɔ; ke ame ʋeewo nye
amesiwo wotia.[i]

Nudzɔdzɔ na kaisaro.

15 [k]Tete farisitɔwo yi, eye wode
adaŋu alesi woawɔ, ne woatsɔ
eya ŋutɔ ƒe nyagbɔgblɔ atre mɔ̃
nɛ alée. 16 Eye wodɔ woƒe nusrɔ̃-
lawo kple [l]Herodiahawo ɖo ɖe
egbɔ gblɔ bena: Nufiala, mienyɛ
bena, nyateƒetɔ nènye, eye nèle
Mawu ƒe mɔ fiam le nyateƒe me,
eye amea ɖeke ƒe nya meɖia wò
o; elabena mèkpɔa amewo ƒe ŋku
me o. 17 Eyaŋuti gblɔe na mi,
nuka nèsusuna mahã? Wode mɔ
bena, woadzɔ nu na kaisaro loo,
alo womeɖe mɔ o mahã? 18 Ke
esi Yesu dze si woƒe vɔ̃ɖinyenye
la, egblɔ bena: Nukaŋuti miele
teyem kpɔ? Alakpatɔwo! 19 Mi-
fia nudzɔsika lam. Eye wotsɔ de-
nario la va fiae. 20 Yesu gblɔ na
wo bena: Ameka ƒe nɔnɔme kple
ŋɔŋlɔ enye esia mahã? 21 Woɖo
ŋu nɛ bena: Kaisaro tɔe. Tete
wògblɔ na wo bena: Ekema mi-
tsɔ nusi enye kaisaro tɔ la. na
kaisaro, eye nusi enye Mawu tɔ
la, na Mawu. 22 Eye esi wosee
la, wotsi yaa, eye wogblẽe ɖi hedzo.

Ame kukuwo ƒe tsitretsitsi.

23 [a]Le ŋkeke ma dzi la zadu-
kitɔ, siwo gblɔna bena, tsitretsi-
tsi meli o la, va egbɔ, eye wobiae
bena:[d] 24 Nufiala, [e]Mose gblɔ be-
na, ne amea ɖe ku, eye viwo mele
esi o la, nɔvia naɖe srɔ̃a, ne wòa-
do ƒome ɖi na nɔvia. 25 Azɔ nɔ-
viŋutsu adre nɔ mia dome, eye
gbãtɔ, si ɖe srɔ̃ la, ku, eye esi
ƒomea ɖeke mele esi o la, eglẽ
srɔ̃a ɖi na nɔvia; 26 nenema ke
evelia kple etɔ̃lia hã wowɔ, va-
seɖe adrelia dzi. 27 Wo katã me-
gbe la nyɔnu la hã ku. 28 Azɔ
le tsitretsitsi la me ɖee, wo ame
adre la dometɔ ka srɔ̃ wòazu ma-
hã? Elabena wo katã woɖee kpɔ.
29 Eye Yesu ɖo ŋu gblɔ na wo
bena: Mieda ƒu, elabena mienya
ŋɔŋlɔawo kple Mawu ƒe ŋusẽ la
o. 30 Elabena le tsitretsitsi la me
la womeɖea srɔ̃ o, eye womenana
woɖea wo hã o; ke boŋ wole abe
mawudɔlawo le dziƒo ene. 31 Ke
le ame kukuwo ƒe tsitretsitsi go-
me la, ɖe miexlẽ nya, si Mawu
gblɔ ɖi na mi bena: 32 [k]„Nye
enye Abraham ƒe Mawu, Isak ƒe
Mawu kple Yakob ƒe Mawu“ la o
mahã? Menye ame kukuwo ƒe
Mawu wònye o, ke boŋ ame gba-
gbewo tɔe. 33 Eye esi amehaawo
see la, kuvia ɖo wo le efe nufia-
fia la ŋuti.

Se ƒoloto.

34 [n]Ke esi farisitɔwo se bena,
ede ga nu na zadukitɔwo la, woƒo
wo ɖokui nu ƒu ɖe afi ɖeka.
35 Eye wo dome ame ɖeka, si
nye sefiala la, biae hele etem kpɔ
bena: 36 Nufiala, se ka nye ve-
vitɔ le sea me mahã? 37 Eye wò-
gblɔ nɛ bena: „Lɔ̃ Afetɔ, wò Ma-
wu, kple wò dzi blibo kple wò
luʋɔ blibo kpakple wò tamesusu
blibo.“[o] 38 Esia enye se gbãtɔ.
si le vevie. 39 Eye evelia, si ɖii
la, enye bena: „Lɔ̃ hawòvi abe
wò ŋutɔ ɖokuiwò ene.“[r] 40 Se
blibo la katã kple nyagblɔɖilawo
ku ɖe nenem se eve siawo ŋuti.

Kristo enye Dawid vi kple eƒe aƒetɔ.

41 [s]Ke esi farisitɔwo ƒo ƒu la,
Yesu bia wo bena: 42 Aleke mie-
buna le Kristo la ŋutii? Ameka
vi wònyea? Woɖo ŋu nɛ bena:
Dawid vie.[t] 43 Egblɔ na wo be-
na: Aleke gɔ̃ wɔ Dawid yɔe le
gbɔgbɔ me be Aƒetɔ, esi wògblɔ
bena: 44 [b]„Aƒetɔ la gblɔ na nye
Aƒetɔ bena: Bɔbɔ nɔ anyi ɖe nye
nuɖusi me, vaseɖe esime matsɔ
wò ketɔwo ade wò afɔ te.“ 45 Azɔ
ne Dawid yɔe be Aƒetɔ la, aleke
wɔ wònye via mahã? 46 Eye amea
ɖeke mete ŋu ɖo nyaa ɖeke ŋu
nɛ, alo do dzi gabia nyaa ɖee
tso ŋkeke ma dzi heyina o.[f]

Vãdodo na farisitɔwo kple agbalẽfialawo. Yerusalem ƒe nuvɔ̃. Gbedoxɔ ƒe gbegblẽ gbɔgblɔɖi.

23. Tete [g]Yesu ƒo nu na ame-
hawo kple eƒe nusrɔ̃lawo
gblɔ bena: 2 Agbalẽfialawo kple
farisitɔwo bɔbɔ nɔ Mose ƒe zikpui
dzi; 3 eyaŋuti nusianu, si wogblɔ
na mi la, miwɔe, eye milé eme
ɖe asi; gake la migawɔ nu ɖe
woƒe nuwɔnawo nu o, elabena
wogblɔnɛ, ke womewɔnɛ o.[h] 4
Ke wodoa agba kpekpe, siwo wu
tsɔtsɔ la, hetsɔna ɖoa amewo ƒe
abɔta; gake woawo ŋutɔ melɔ̃na
be, woƒe asibide ɖeka naka wo
ŋu o.[i] 5 Eye wowɔa woƒe nuwo
katã, [l]bena amewo nakpɔ wo;
elabena wowɔa woƒe ŋkuɖodzi-
nuwo wokekena, eye wowɔa woƒe
awutogbowo wolɔlɔna; 6 eye wo-
lɔ̃a kplɔ̃tanɔnɔ le nuɖuƒewo kple
nɔƒe gbãtɔwo nɔnɔ le woƒe ƒuƒo-
ƒewo 7 kpakple gbedoname le
ablɔawo me, eye bena, amewo
nayɔ wo be Rabi. 8 Ke miawo
la migana woayɔ mi be Rabi o,
elabena ame ɖeka koe nye miaƒe
nufiala, eye mi katã la nɔviwo
mienye. 9 Eye migayɔ amea ɖeke
be mia fofo le anyigba dzi o;
elabena ame ɖekae nye mia fofo,
eyae le dziƒo. 10 Eye womegayɔ
mi be kplɔlawo o; elabena ame
ɖekae nye miaƒe kplɔla, eyae nye
Kristo. 11 Ke amesi nye gãtɔ le
mia dome la, nanye miaƒe subɔ-
la.[p] 12 Eye amesi ke laɖo eɖokui
ɖe dzi la, woabɔbɔe ɖe anyi, eye
amesi ke labɔbɔ eɖokui ɖe anyi
la, woadoe ɖe dzi.
13 Ke baba na mi, agbalẽfiala-
wo kple farisitɔwo, alakpatɔwo,
bena mietua dziƒofiaɖuƒe la ɖe
amewo nu; elabena mia ŋutɔwo
mieyina ɖe eme o, eye amesiwo
le yiyim ɖe eme hã la, mieɖea
mɔ na wo be, woayi o. 14 Baba
na mi, agbalẽfialawo kple farisi-

[a] kp. 23-33 kpɔ Mar. 12, 18-27; Lu. 20, 27—40.
[b] Ps. 110, 1; Kor. I. 15, 25.
[d] Dɔ. 23, 8.
[e] Mo. V. 25, 5.
[f] Lu. 14, 6.
[g] kpɔ Mar. 12, 38—40; Lu. 20, 45—47; 11, 39 v. 52.
[h] 5, 17. 20; Mal. 2, 7.
[i] Dɔ. 15, 10.
[k] Mo. II. 3, 6; Heb. 11, 16.
[l] 6, 1; Mo. V. 6, 8; Mo. II. 13, 9; Mo. IV. 15, 38 v. 40.
[n] kp. 34-40 kpɔ Mar. 12, 28-31; Lu. 10, 25—28.
[o] Mo. V. 6, 5.
[p] 20, 26; Lu. 14, 11; 18, 14; Pet. I. 5, 6; Lod. 29, 23.
[r] Mo. III. 19, 18; Ro. 13, 8. 10; Gal. 5, 14.
[s] kp. 41-46 kpɔ Mar. 12, 35-37; Lu. 20, 41—44.
[t] Yoh. 7, 42.

tɔwo, alakpatɔwo, elabena miemia
ahosiwo ƒe aƒewo, eye miedaa
alakpa nɔa gbe didiwo dom ɖa.
15 Baba na mi, agbalẽfialawo kple
farisitɔwo, alakpatɔwo, elabena
mietsana le ƒu kple anyigba dzi,
bena miawɔ trɔ̃subɔla ɖeka wòa-
zu Yudatɔ, eye ne ezui la, eke-
ma miewɔe dzomavɔʋe ƒe vi, si
wu mia ŋutɔwo zi eve.
16 Baba na mi mɔfiala ŋkua-
gbãtɔ, siwo gblɔna bena: Amesi
ke atá mawuƒe la, eya menye na-
neke o; ke amesi ke atá mawuƒe
me sika la, eyae nyi fe.[a] 17 Mo-
vitɔwo kple ŋkuagbãtɔwo, kae
lolo wu, sika loo alo mawuƒe, si
na sika la ŋuti kɔna, mahã? 18
Eye amesi ke atá vɔsamlekpui la,
eya menye naneke o, ke amesi
ke atá nunana, si le edzi la, eyae
nyi fe. 19 Ŋkuagbãtɔwo, kae lolo
wu, nunana loo alo vɔsamlekpui,
si na nunana la ŋuti kɔna, mahã?
20 Eyaŋuti amesi ke atá vɔsamle-
kpui la, eya tá eya kple nusianu,
si le edzi. 21 Eye amesi ke atá
mawuƒe la, eya tá eya kple amesi
nɔa eme. 22 Eye amesi ke atá
dziƒo la, eya tá Mawu ƒe zikpui
kple amesi nɔa edzi.
23 Baba na mi, agbalẽfialawo
kple farisitɔwo, alakpatɔwo, [g]ela-
bena miena ahame, sikɔni kple
tsyo ƒe memamã ewolia, eye mie-
gblẽ nusiwo le kpekpem wu le
sedede la me: ʋɔnudɔdrɔ̃ kple
nublanuikpɔkpɔ kple xɔse la ɖi;
ke esiawo le bena, miawɔ, eye
miagagblẽ ekemeawo ɖi mawɔ-
mawɔ o. 24 Mɔfiala ŋkuagbãtɔwo,
miele tagbatsu tsyɔm, ke kpɔsɔ
miemina.
25 Baba na mi, agbalẽfialawo
kple farisitɔwo, alakpatɔwo, ela-
bena mieklɔa kplu kple agba ŋuti,
ke wo me yɔ fũ kple adzodada
kple aɖifuɖiɖuɖu.[k] 26 Wò farisi-
tɔ, ŋkuagbãtɔ, klɔ kplu me gbã-
gbiagbã, bena eŋuti hã nadi.[l] 27
Baba na mi, agbalẽfialawo kple
farisitɔwo, alakpatɔwo; [o]elabena
mieɖi yɔdo, siwo ŋuti wosi akalo
ɖo, eye wole dzedzem nyuie la,
ke wo me yɔ fũ kple ame kuku-
wo ƒe ƒuwo kpakple ɖiƒoƒo katã.
28 Nenema ke miawo hã miedze-
na ame dzɔdzɔewo le gota le
amewo ƒe ŋku me; ke mia me

[a] 5, 33.
[b] Tes. I. 2, 16.
[d] 3, 7.
[e] Yoh. 16, 2; ta 10, 17.
[f] Mo. I. 4, 8; Kron. II. 24, 20. 21.
[g] Mo. III. 27, 30; Mi. 6, 8.
[h] Lu. 13, 34.
[i] Lu. 19, 44; Fia. I. 9, 7.
[k] Mar. 7, 4.
[l] Ti. 1, 15.
[n] kpɔ Mar. 13; Lu. 21, 5–36.
[o] Dɔ. 23, 3.

yɔ taŋ kple alakpadada kpakple
madzɔmadzɔnyenye.
29 Baba na mi, agbalẽfialawo
kple farisitɔwo, alakpatɔwo, ela-
bena mieɖɔa nyagblɔɖilawo ƒe
yɔdowo ɖo, eye miewɔa leke na
ame dzɔdzɔewo ƒe ɖiƒewo 30 he-
gblɔna bena: Ðe mieli le mia fo-
fowo ŋɔli la, ne miewɔ ɖeka kpli
wo le nyagblɔɖilawo ƒe ʋu la me o.
31 Alea mieɖia ɖase le mia ɖokui
ŋuti bena, mienye amesiwo wu
nyagblɔɖilawo la ƒe viwo. 32 Mia-
wo hã miyɔ mia fofowo ƒe dzi-
dzenu la nu![b] 33 [d]Dawo, ƒliwo ƒe
dzidzimewo! Aleke miawɔ asi atso
dzomavɔʋe ƒe ʋɔnudɔdrɔ̃ la nu
mahã? 34 Eyaŋuti kpɔ ɖa, mele
nyagblɔɖilawo, nunyalawo kple
[e]agbalẽfialawo dɔm ɖe mia gbɔ;
miawu wo dometɔa ɖewo, eye
miahe wo ɖe ati ŋuti, miaƒo wo
dometɔa ɖewo kple atam le miaƒe
ƒuƒoƒewo, eye miati wo yome tso
du me yi du me, 35 bena ʋu dzɔ-
dzɔe ƒe ɖesiaɖe, si woda ahe le
anyigba dzi la, nava mia dzi, tso
[f]Abel, ame dzɔdzɔe la, ƒe ʋu la
dzi vaseɖe Zaxarya, Baraxya vi
la ƒe ʋu la dzi, amesi miewu le
mawuxɔ kple vɔsamlekpui la do-
me. 36 Vavã mele egblɔm na mi
bena: Nenem nusiawo katã ava
dzidzime sia dzi.
37 [h]Yerusalem, Yerusalem, si wu
nyagblɔɖilawo, eye wòƒɔ kpe ƒu
amesiwo wodɔ ɖo ɖe egbɔ! Zi
nenie meɖi bena, maƒo viwòwo
nu ƒu, abe alesi koklonɔ ƒoa via-
wo nu ƒu ɖe eƒe aʋala te ene,
gake mielɔ̃ o! 38 Kpɔ ɖa, woa-
gblẽ miaƒe aƒe ɖi na mi aƒedoe.[i]
39 Elabena mele egblɔm na mi
bena: Tso esia dzi yina la mie-
gale kpɔ ye ge o, vaseɖe esime
miagblɔ bena: Woayra amesi
gbɔna le Aƒetɔ ƒe ŋkɔ la dzi.

Yerusalem ƒe aƒedozuzu. Kristo ƒe vava evelia kple xexeme ƒe ŋuwuwu. Nuxɔxlɔ̃ hena ŋudzɔmɔnɔ.

24. [n]Eye esi Yesu do go la,
egblẽ mawuƒe la ɖi dzo yi-
na, eye eƒe nusrɔ̃lawo va egbɔ,
bena woafia mawuxɔ ƒe tutume-
woe. 2 Ke eɖo eŋu gblɔ na wo
bena: Ðe miele nusiawo katã
kpɔma? Vavã mele egblɔm na mi
bena: Womele kpe gblẽ ge ɖe
kpea ɖeke dzi le afii, si womatu

asii afu anyi o. 3 Eye esi wòbɔbɔ
nɔ anyi ɖe Amitoa dzi la, nusrɔ̃-
lawo va egbɔ wo tɔxe gblɔ bena:
Gblɔe na mi, ɣekaɣie nusiawo
ava? Eye ka enye wò vava la
kple xexeame ƒe nuwuwu la ƒe
dzesii?[a] 4 Yesu ɖo ŋu gblɔ na wo
bena: Mikpɔ nyuie, bena amea
ɖeke nagaflu mi o.[b] 5 Elabena
[d]ame geɖewo ava le nye ŋkɔa
dzi agblɔ bena: Nye enye Kristo;
eye woaflu ame geɖewo. 6 Eye
miase aʋa kple aʋaŋutiɣliwo; kpɔ
ɖa, migaɖi vo o, elabena esiawo
ava me tsã; gake nuwuwu la me-
ɖo haɖe o. 7 Elabena dukɔ latsi
tre ɖe dukɔ ŋuti, eye fiaɖuƒe ɖe
fiaɖuƒe ŋuti, dɔwuame kple dɔlèa-
me kple anyigbaʋuʋu ava teƒe-
teƒewo.[g] 8 Ke nenem nusiawo
katã wonye fuɖuame ƒe gɔmedze-
dze. 9 Le ŋkeke ma me woade
mi asi na fukpekpe, eye woawu
mi, eye dukɔwo katã woalé fu mi
le nye ŋkɔ ŋuti.[k] 10 Ekema woa-
ɖia ame geɖewo nu, eye woade
wo nɔewo asi, eye woalé fu wo
nɔewo.[l] 11 Eye aʋatsonyagblɔ-
ɖila geɖewo atsi tre ahaflu ame
geɖewo.[n] 12 Eye le nu madzɔma-
dzɔ wɔwɔ ƒe agbɔsɔsɔ ŋuti la ame
geɖewo ƒe lɔlɔ̃ nu latsi. 13 Ke
amesi ke lado dzi vaseɖe nuwu-
wu la, eya lakpɔ ɖeɖe.[r] 14 Eye
woaɖe gbe ƒã fiaɖuƒeŋutinya nyui
sia afia amewo le xexe blibo la
katã me, bena wòanye ɖaseɖiɖi
na dukɔwo katã, eye ekema nu-
wuwu aɖo.
15 Azɔ ne miakpɔ afedo ƒe ŋu-
nyɔnu, si wogblɔ ɖi to nyagblɔ-
ɖila Daniel dzi la, anɔ tsitre le
kɔkɔeƒea la (amesi le exlẽm la,
nese egɔme),[t] 16 ekema amesiwo
le Yudea la, nasi ayi towo dzi;
17 amesi le xɔ ta la, megaɖi va
tsɔ naneke tso eƒe me yii o;[v]
18 eye amesi le abɔ me la, me-
gagbugbɔ va tsɔ eƒe avɔ yii o.
19 Ke baba na amesiwo fu le wo
ƒo kple amesiwo le notsi nam le
ŋkeke mawo me. 20 Ke mido gbe
ɖa bena, miaƒe sisigbe nagadze
vuvɔŋɔli alo [z]Sabat-ŋkeke dzi o.
21 Elabena le ɣemaɣi me xaxa
gã lava, esi meva kpɔ tso xexeame
ƒe gɔmedzedze vaseɖe egbegbe
o, eye megale vava ge akpɔ o.[d]
22 Eye ne womeɖe ŋkeke mawo

[a] kp. 36.
[b] kp. 11, 24; 7, 15. 22.
[d] Yoh. I. 4, 1; Pet. II. 2, 1.
[e] 7, 22; Tes. II. 2, 9.
[f] Lu. 17, 23.
[g] Do. 11, 28.
[h] Lu. 17, 37; Hi. 39, 30.
[i] Yes. 13, 10; Xez. 32, 7; Nyaɖ. 6, 12.
[k] Yoh. 16, 2; ta 10, 22.
[l] 11, 6.
[n] Tim. II. 3, 1.
[o] 16, 1; 26, 64; Dan. 7, 13; ta 23, 31.
[p] Tes. II. 1, 7; Kor. I. 15, 52; Tes. I. 4, 16.
[r] 10, 22; Yak. 1, 12.
[s] Yak. 5, 9.
[t] Dan. 9, 27; 11, 31.
[u] 10, 23; 18, 28.
[v] Lu. 17, 31.
[y] Pet. II. 3, 7.
[z] Mo. II. 16, 29.
[a] Mo. I. 6, 11; Lu. 17, 26.
[b] Pet. I. 3, 20.
[d] Yoel 2, 2–11.

dzi o la, ekema ŋutilãa ɖeke ma-
kpɔ ɖeɖe o; ke le ame tiatiawo
ta woaɖe ŋkeke mawo dzi. 23 Eke-
ma ne amea ɖe agblɔ na mi be-
na: Kpɔ ɖa, Kristo la le afii, alo
ele afii la, migaxɔe se o. 24 Ela-
bena aʋatsokristowo kple aʋatso-
nyagblɔɖilawo atsi tre, eye woa-
fia dzesi gãwo kple nukunuwo
bena, ne woate ŋui la, woaflu ame
tiatiawo hã.[e] 25 Kpɔ ɖa, megblɔe
ɖi na mi. 26 Eyaŋuti ne woagblɔ
na mi bena: Kpɔ ɖa, ele gbedzi,
migayi o; kpɔ ɖa, ele xɔgã me,
migaxɔe se o.[f] 27 Elabena alesi
dzi kea dzo le ɣedzeƒe, eye wò-
klẽna ɖe ɣetoɖoƒee la, nenema
ke lanye Amegbetɔvi la ƒe vava.
28 Afisi ke nu kuku le la, afima
hɔ̃wo ƒoa ƒu ɖo.[h]
29 Ke enumake le ŋkeke mawo
ƒe xaxa megbe la [i]ɣe la ado vi-
viti, eye ɣleti megale ɖiɖi ge o,
ɣletiviwo lage tso dziƒo, eye dzi-
ƒowo ƒe ŋusẽwo aʋuʋu. 30 Tete
Amegbetɔvi la ƒe dzesi lado ɖe
dziŋgɔli me, eye anyigba dzi ƒo-
meawo katã woado konyifaɣli, eye
woakpɔ Amegbetɔvi la le dziƒo-
lilikpowo dzi gbɔna kple ŋusẽ
kple ŋutikɔkɔe gede.[o] 31 Eye wòa-
dɔ eƒe dɔlawo kple [p]kpẽ ƒe ɖiɖi
gãa ɖe, eye woaƒo eƒe ame tia-
tiawo nu ƒu tso ya eneawo dzi,
tso dziƒogo ɖeka dzi vaseɖe go
keme dzi. 32 Ke misrɔ̃ lododo
le gboti ŋuti! Ne tsi ɖo eƒe alɔwo
me, eye wòto aŋgbawo la, ekema
midze sii bena, dzomeŋɔli le ɖoɖo
ge; 33 nenema ke miawo hã, ne
miekpɔ nusiawo katã la, midze
sii bena, egogo agbo la nu.[s] 34
Vavã mele egblɔm na mi bena:
Dzidzime sia nu mele yiyi ge, va-
seɖe esime nusiawo katã nava ve
me o.[u] 35 Dzi kple anyigba nu
lava yi, ke nye nyawo nu mele
yiyi ge akpɔ o.[y] 36 Ke le ŋkeke
ma kple gaƒoƒo ma ŋuti la, amea
ɖeke menyae o; mawudɔla, siwo
le dziƒowo, kple Vi la hã menyae
o, negbe Fofonye ɖeka ko. 37 Eye
sigbe alesi Noa ƒe ŋkekewo nɔ
la, nenema ke lanye Amegbetɔvi
la ƒe vava.[a] 38 Elabena alesi wo-
wɔ le ŋkeke, si dze ŋgɔ na [b]tɔ-
ɖoɖɔ me, wole nu ɖum, eye wole
nu nom, wole srɔ̃ ɖem, eye wole
wo tsɔm na, bena woaɖe, vaseɖe

ŋkeke, si dzi Noa yi ḍe aḍakaʋua
me, 39 eye womedze sii o, vaseḍe
esime tɔḍɔḍɔ va, eye wòkplɔ wo
katã yii la, nenema ke lanye Ame-
gbetɔvi la ƒe vava.[a] 40 Ekema
ame eve woanɔ abɔ me; woaxɔ
ḍeka, eye woagblẽ ḍeka ḍi;[b] 41
nyɔnu eve woanɔ teƒo; woaxɔ
ḍeka, eye woagblẽ ḍeka ḍi.
42 Eyaŋuti minɔ ŋudzɔ, elabena
mienya ŋkeke ka dzi mia Afetɔ
la ava o.[d] 43 Ke minya esia be-
na, ḍe wònye afeatɔ anya zã ƒe
ŋudzɔɣi, si me fiafitɔ ava la, anye
ne anɔ ŋudzɔ, eye mana mɔe be-
na, wòadze kpɔ age ḍe eƒe afe
me o. 44 Eyaŋuti miawo hã misu
te; elabena Amegbetɔvi la ava le
gaƒoƒo, si ŋuti miebu o la me.[g]
45 Azɔ amekae nye dɔla nuteƒe-
wɔla kple aḍaŋudzela, si eƒe afe-
tɔ la ḍo eƒe afemetɔwo nu, ne
wòana nuḍuḍu wo le ɣeyiɣi nyui
dzi mahã?[i] 46 Woayra dɔla ma,
si, ne eƒe afetɔ ava la, akpɔe be,
ewɔ nenema. 47 Vavã mele egblɔm
na mi bena, aḍoe eƒe nuwo katã
dzi.[k] 48 Ke ne dɔla vɔ̃ḍi la agblɔ
le eƒe dzi me bena: Nye afetɔ la
tsi anyi, 49 eye wòaḍe asi eƒe
haḍɔtsɔlawo ƒoƒo me, eye wòaḍu
nu, ano nu kple ahamulawo, 50
dɔla ma ƒe afetɔ ava le ŋkeke,
si dzi mele mɔ kpɔm nɛ o kple
gaƒoƒo, si menya o la dzi, 51 eye
wòaƒe eyama ḍe eve, eye wòana
eƒe gomee akpe ḍe alakpatɔwo
ŋu; [l]afima avifafa kple aḍukliḍu-
ḍu lanɔ.

Lododo le ḍetugbi ewoawo ŋuti.

25. Ekema dziƒofiaḍuƒe la aḍi
ḍetugbi ewo, siwo ḍo go
kple woƒe akaḍiwo, bena yewoayi
aḍakpe ŋugbetɔsrɔ̃.[o] 2 Eye wo
dome ame atɔ̃ nye abunetɔwo,
eye ame atɔ̃ hã nye aḍaŋudzela-
wo. 3 Elabena abunetɔwo la wo-
tsɔ woƒe akaḍiwo, ke wometsɔ
ami kpe ḍe wo ŋuti o; 4 ke aḍa-
ŋudzelawo ya tsɔ ami de woƒe
guiwo me kpe ḍe woƒe akaḍiawo
ŋuti. 5 Eye esi ŋugbetɔsrɔ̃ la tsi
anyi la, wo katã wodɔ akɔlɔ̃e,
eye wodɔ alɔ̃. 6 Ke le zãtitina
la ɣli ḍi bena: Kpɔ ḍa, ŋugbe-
tɔsrɔ̃ la gbɔna! Mido go yi ḍa-
kpee! 7 Tete ḍetugbi kemawo
katã fɔ, eye wodzra woƒe akaḍi-

a 1 Mo. 7, 8. — b Lu. 17, 34. — d 25, 13; Lu. 12, 39. — e 7, 23. — f 24, 42; Mar. 13, 33–37. — g Tes. 1. 5, 2. — h kp. 14-30 kpɔ Lu. 19, 12–27. — i Lu. 12, 42-46. — k 25, 21. — l Lu. 12, 47. — m 18, 23. — o 22, 2.

wo ḍo. 8 Eye abunetɔwo gblɔ na
aḍaŋudzelawo bena: Mina miaƒe
ami la ḍe mi, elabena miaƒe aka-
ḍiwo le tsitsim. 9 Ke aḍaŋudze-
lawo xɔ edzi gblɔ bena: O, de-
wohĩ made mia kpli miawo nu o;
miyi amesiwo le edzram la gbɔ
boŋ, ne miadzee na mia ḍokui.
10 Ke esi woyi edze ge la, ŋugbe-
tɔsrɔ̃ la va; eye amesiwo dzra
wo ḍokui ḍo la, wokpe ḍe eŋutı
yi srɔ̃ḍeƒe la, eye wotu ʋɔtru la.
11 Emegbe la ḍetugbi mamleawo
hã va gblɔ bena: Afetɔ, Afetɔ,
ʋui na mi! 12 Ke exɔ edzi gblɔ
bena: Vavã mele egblɔm na mi
bena: Nyemenya mi o.[e] 13 [f]Eya-
ŋuti minɔ ŋudzɔ, elabena mienya
ŋkeke la alo gaƒoƒo la o.

Amea ḍe ƒe talento mamã na eƒe dɔlawo

14 [h]Elabena ele abe amea ḍe,
si yi nugbe la ene, amesi yɔ eƒe
dɔlawo, eye wòtsɔ eƒe nuwo de
asi na wo la. 15 Eye wòna ta-
lento atɔ̃ ame ḍeka, eye eve ame
ḍeka, ke ḍeka ame ḍeka, wo dome
amesiame le eƒe ŋutete nu, eye
wòyi nugbe. 16 Enumake amesi
xɔ talento atɔ̃ la, yi ḍatrɔ le wo
dzi, eye wòḍe vi talento atɔ̃ de
wo dzi. 17 Nenema ke amesi
xɔ eve la, ḍe vi eve ḍe wo dzi.
18 Ke amesi xɔ ḍeka la, dzo yi
ḍaḍe do, eye wòyla eƒe afetɔ ƒe
klosalo la ḍe eme. 19 Ke le ŋke-
ke geḍe megbe la dɔla mawo ƒe
afetɔ la va, eye wòbu akɔnta kple
[m]wo. 20 Eye amesi xɔ talento
atɔ̃ la va, eye wòtsɔ talento atɔ̃
bubuwo vae gblɔ bena: Afetɔ,
ètsɔ talento atɔ̃ de asi nam; kpɔ
ḍa, meḍe vi talento atɔ̃ ḍe wo
dzi. 21 Eƒe afetɔ la gblɔ nɛ be-
na: Ehẽ, dɔla nyui kple nuteƒe-
wɔla! Ewɔ nuteƒe le nu ʋeewo
me, matsɔ wò aḍo nu geḍewo nu;
yi ḍe wò afetɔ ƒe dzidzɔ la me!
22 Eye amesi xɔ talento eve la,
hã va gblɔ bena: Afetɔ, talento
evee nètsɔ de asi nam; kpɔ ḍa,
meḍe vi talento eve ḍe wo dzi.
23 Eƒe afetɔ la gblɔ nɛ bena:
Ehẽ, dɔla nyui kple nuteƒewɔla!
Ewɔ nuteƒe le nu ʋeewo me, ma-
tsɔ wò aḍo nu geḍewo nu; yi ḍe
wò afetɔ ƒe dzidzɔ la me! 24 Ke
amesi xɔ talento ḍeka la hã va
gblɔ bena: Afetɔ, menya wò bena,
ame sesẽ nènye, èŋea nu le afisi

mèʄã nu ɖo o, eye nèƒoa nu ƒu
le afisi mèwu nu ɖo o, 25 eye esi
mele vɔvɔ̃m la, medzo yi ɖaɖi
wò talento la ɖe do me; kpɔ ɖa,
xɔ wò nu. 26 Eƒe aƒetɔ la xɔ
edzi gblɔ nɛ bena: Ɖɔla vɔ̃ɖi
kple kuviatɔ! Ɖe nènyae bena,
meŋea nu le afisi nyemeʄã nu ɖo
o, eye meƒoa nu ƒu le afisi nye-
mewu nu ɖo o mahã? 27 Ekema
ele na wò bena, natsɔ nye klo-
salo la ayi aɖana gasitsalawo, eye
le nye vava me la maxɔ ye nu
la kple deme. 28 Eyaŋuti mixɔ
talento la le esi, eye mitsɔe na
amesi si talento ewo le la. 29
Elabena amesiame, si nu le esi
la, woana nui, wòagbã go nɛ; ke
amesi si nu mele o la, nusi le esi
la, woaxɔ eya hã le esi.[d] 30 Eye
dɔla, si menyo na naneke o la,
[e]mitsɔe ƒu gbe ɖe viviti tsiɖitsiɖi
la me, afima avifafa kple aduklì-
ɖuɖu lanɔ.

Nuwuwu ŋɔnuɖodrɔ̃

31 Ke ne Amegbetɔvi la ava le
eƒe ŋutikɔkɔe me, eye dɔlawo
katã akpe ɖe eŋuti la, ekema abɔ-
bɔ nɔ eƒe ŋutikɔkɔezikpui la dzi;[f]
32 eye [g]woaƒo dukɔwo katã nu
ƒu ɖe eƒe ŋku me, eye wòamã wo
me atso wo nɔewo gbɔ, abe alesi
alẽkplɔla mãa alẽwo kple gbɔ̃wo
mee ene; 33 eye wòatsɔ alẽwo
aɖo eƒe nuɖusi me, ke atsɔ gbɔ̃-
wo aɖo eƒe mia me. 34 Tete fia
la agblɔ na amesiwo le eƒe nu-
ɖusi me la bena: Miva, mi Fo-
fonye ƒe ame yayrawo, minyi fia-
ɖuƒe, si wodzra ɖo ɖi na mi tso
xexeme ƒe gɔmeɖoɖoanyi me la,
ƒe dome![k] 35 Elabena dɔ wum,
eye miena nuɖuɖum; tsikɔ wum,
eye miena tsim; amedzro menye,
eye miexɔm medze mia gbɔ.[n] 36
Mele amama, eye miedo awu nam;
nye lãme gblẽ, eye mieva kpɔm
ɖa, mele gaxɔ me, eye mieva
gbɔnye. 37 Tete ame dzɔdzɔea-
wo axɔ edzi nɛ agblɔ bena: Aƒe-
tɔ, gbekagbee míekpɔ bena, dɔ
le wuwòm, eye míenyi wò, alo
tsikɔ le wuwòm, eye miena tsi
wò mahã? 38 Gbekagbe miekpɔ
wò nènye amedzro, eye míexɔ wò
nèdze mía gbɔ, alo amama, eye
míedo awu na wò mahã? 39 Alo
gbekagbe míekpɔ bena, wò lãme
gblẽ, alo nèle gaxɔ me, eye míe-

[a] 10,40; Lod. 19, 17; Heb. 6, 10.
[b] Lu. 13, 27; Nyad. 20, 15.
[d] 13, 12; Mar. 4, 25; Lu. 8, 18.
[e] 8, 12; 22, 13.
[f] 16, 27; 24, 30; Tes. I. 4, 16.
[g] Ro. 14, 10; Kor. II. 5, 10; Dɔ. 10, 42; 17, 31; Xez. 34, 17.
[h] Dan. 12, 2; Yoh. 5, 29.
[i] kp. 2—5 kpɔ Mar. 14, 1. 2; Lu. 22, 1. 2.
[k] 16, 27; Yoh. 5, 29; Ro. 2, 6; Ps. 37, 22.
[l] 16, 21.
[n] Yes. 58, 7; Xez. 18, 7.
[o] kp. 6—13 kpɔ Mar. 14, 3—9; Yoh. 12, 1—8; Lu. 7, 36—50.

va kpɔ wò ɖa mahã? 40 Eye fia
la aɖo eŋu agblɔ na wo bena:
Vavã mele egblɔm na mi bena:
Nusianu, si miewɔ na nenem nɔ-
vinye sue siawo dometɔ ɖeka la,
nyee miewɔe na.[a] 41 Tete wòa-
gblɔ na amesiwo le mia me la hã
bena: Mite ɖa tso gbɔnye, mi
amesiwo woƒo fi de; miyi ɖe dzo
mavɔ, si wodzra ɖo ɖi na Abosam
kple eƒe dɔlawo la me![b] 42 Ela-
bena dɔ wum, eye miena nuɖu-
ɖum o; tsikɔ wum, eya miena
tsim o; 43 amedzro menye, eye
miexɔm medze mia gbɔ o; menɔ
amama, eye miedo awu nam o;
nye lãme gblẽ, menɔ gaxɔ me,
eye mieva kpɔm ɖa o. 44 Tete
woawo hã woaxɔ edzi nɛ agblɔ
bena: Aƒetɔ, gbekagbe miekpɔ
wò bena, dɔ le wuwòm, alo tsikɔ
le wuwòm, alo nènye amedzro,
alo nèle amama, alo wò lãme
gblẽ, alo nèle gaxɔ me, eye mie-
subɔ wò o mahã? 45 Tete wòaɖo
ŋu na wo agblɔ bena: Vavã mele
egblɔm na mi bena: Nusianu, si
miewɔ na nenem me sue siawo
dometɔ ɖeka o la, miewɔe na nye
hã o. 46 Eye woawo la woayi ɖe
fukpekpe mavɔ la me, ke ame
dzɔdzɔewo la woayi ɖe agbe ma-
vɔ la me.[h]

Yesu ƒe fukpekpegbɔgblɔɖi mamletɔ.

26. Eye wòva me, esi Yesu wu
nenem nya siawo katã nu
vɔ la, egblɔ na eƒe nusrɔ̃lawo
bena: 2 [i]Minyae bena, ŋkeke eve
megbe la ŋutitoto la aɖo, eye
woade Amegbetɔvi la asi, be
woaklãe ɖe ati ŋuti.[l]
3 Tete nunɔlagãwo kple dume-
gãwo va kpe ta ɖe nunɔlagã, si
ŋkɔ nye Kayafa la, ƒe mɔ̃ la me;
4 eye wode adaŋu bena, yewoalé
Yesu le adaŋu me, eye yewoa-
wui. 5 Ke wogblɔ bena: Menye
le ŋkekenyuie la dzi o, bena zi
nagatɔ le dukɔ la dome o.

Amisisi na Yesu le Betania.

6 [o]Esi Yesu le Betania le Si-
mon, dzɔbutɔ la ƒe me la, 7 nyɔ-
nua ɖe va egbɔ kple alabastro-
gui, eye ami, si ƒe asi sẽ ŋutɔ la,
le eme, eye wòtsɔe kɔ ɖe ta me
nɛ, esi wòle kplɔ̃ ŋuti. 8 Ke esi
nusrɔ̃lawo kpɔe la, eve dɔme na
wo, eye wogblɔ bena: Nugbegblẽ

sia gɔme ɖe? 9 Elabena woate
ŋu adzra ami sia ho gãe, eye
woatsɔe ana ame dahewo. 10 Ke
esi Yesu dze sii la, egblɔ na wo
bena: Nukaŋuti miele fu ɖem na
nyɔnu la? Elabena ewɔ dɔ nyui
nam. 11 Elabena ame dahewo la
woli kpli mi [b]ɖaa, ke nye la nye-
meli kpli mi ɖaa o. 12 Elabena
esi wòtsɔ ami sia kɔ ɖe nye ŋutilã
dzi la, ewɔe hena nye ɖiɖi. 13
Vavã mele egblɔm na mi bena:
Afisi ke woaɖe gbe ʄã nyanyuie
sia afia le le xexeme blibo la katã
la, woagblɔ nusi nyɔnu sia wɔ la
hã hena ŋkuɖoɖo edzi.[e]
14 [f]Tete ame wuieveawo dome-
tɔ ɖeka, si woyɔna bena Yuda
Iskariot la, tɔ edzi yi ɖe nunɔla-
gãwo gbɔ gblɔ bena: 15 Nuka
mielɔ̃ be, mianam, ne made eya-
ma asi na mia? Ke woawo la
wona klosalo blaetɔ̃e.[k] 16 Eye tso
ekema dzi la ele asinu dim, be-
na yeadee asi.

Nuɖuɖu kɔkɔe ɖoɖoanyi.

17 [n]Eye le abolo maʋãmaʋã ʄe
ŋkeke gbãtɔ dzi la nusrɔ̃lawo va
Yesu gbɔ gblɔ bena: Afika dim
nèle bena, míadzra ɖo na wò, ne
naɖu ŋutitotolẽvi la le mahã? 18
Egblɔ bena: Miyi ɖe dua me ɖe
ame ma gbɔ, eye migblɔ nɛ be-
na: Nufiala la gblɔ bena: Nye azã-
gbe la le ɖoɖom, gbɔwò maɖu
ŋutitotolẽvi la le kple nye nu-
srɔ̃lawo. 19 Eye nusrɔ̃lawo wɔ,
abe alesi Yesu ɖo na wo la ene,
eye wodzra ŋutitotolẽvi la ɖo.
20 [r]Eye esi fiẽsi ɖo la, enɔ kplɔ̃
ŋuti kple ame wuieve la; 21 eye
esi wole nu ɖum la, egblɔ bena:
Vavã mele egblɔm na mi bena:
Mia dometɔ ɖeka adem asi. 22
Tete woxa nu ŋutɔ, eye wo dome
amesiame de asi biabia me gblɔ
bena: Afetɔ, nyee loo? 23 Ke eɖo
ŋu gblɔ bena: Amesi ʄe asi le
agba me dem kplim la, eya kee
ladem asi. 24 Amegbetɔvi la le
yiyim, abe alesi woŋlɔ dĩ le eŋuti
ene; ke baba na nenem me, si
lade Amegbetɔvi la asi! Enyo
na nenem me la bena, womega-
xae dzi o.[v] 25 Eye Yuda, amesi
fia eyome mɔ la, xɔ edzi gblɔ
bena: Nyea, Rabi? Egblɔ nɛ be-
na: Wòe gblɔe.

26 Eye esi wole nua ɖum la,
Yesu tsɔ abolo ɖe asi, eye esi
wògblɔ akpeɖanya la, eŋe eme
hetsɔ na nusrɔ̃lawo gblɔ bena:
Mixɔe ɖu! Esia nye nye ŋutilã![a]
27 Eye wòtsɔ kplu ɖe asi, eye esi
wòda akpe le eta la, etsɔe na wo
gblɔ bena: Mi katã mino le enu;
28 elabena esiae nye nye [d]ɔu, si
nye nubabla yeye la tɔ, si wokɔ
ɖe anyi le ame geɖewo ŋuti hena
nuvɔ̃keke la. 29 Ke mele egblɔm
na mi bena: Tso esia dzi la nye-
megale weinkutsetse sia me tsi
no ge, vaseɖe ŋkeke ma dzi, esi
mia kpli mi miano yeye le Fo-
fonye ʄe fiaɖuʄe la me o.[g]
30 Eye le akpeɖahadzidzi vɔ
megbe la [h]wodo go yi ɖe Amito
la ŋu. 31 [i]Tete Yesu gblɔ na wo
bena: Mi katã miele nuɖiaɖia kpɔ
ge le ŋutinye le zã sia me; ela-
bena woŋlɔ ɖi bena: „Mele alẽ-
kplɔla ʄo ge, eye alẽha blibo la ka-
tã laka ahlẽ.“ 32 Ke le nye tsitre-
tsitsi megbe la madze mia ŋgɔ ayi
Galilea.[l] 33 Ke Petro xɔ dzi gblɔ
nɛ bena: Ne wo katã woakpɔ nu-
ɖiaɖia le ŋutiwò la, nye la nyemele
ekpɔ ge gbeɖe o.[o] 34 Yesu to nɛ
bena: Vavã mele egblɔm na wò
bena: Zã sia me ke, hafi koklo
naku atɔ la, àgbe nu le gbɔnye
zi etɔ̃. 35 Petro gblɔ nɛ bena:
Ne anɔ nam bena, maku kpli wò
hã la, nyemele nu gbe ge le gbɔ-
wò akpɔ o. Nenema ke nusrɔ̃la-
wo katã wogblɔ.

Ŋlɔli le Getsemane.

36 [p]Tete woa kple Yesu wova
teʄea ɖe, si woyɔna be Getsema-
ne, eye wògblɔ na nusrɔ̃lawo be-
na: Mibɔbɔ nɔ afisia, vaseɖe esi-
me mayi aɖado gbe ɖa le afime.
37 Eye wòtsɔ Petro kple Zebe-
deo ʄe ŋutsuvi eveawo kpe ɖe
eɖokui ŋuti, eye wòɖe asi nuxaxa
me kple dzodzo me nyanyanya.[s]
38 Tete wògblɔ na wo bena: Nye
luʋɔ le nu xam kakaka vaseɖe
ku me; minɔ afisia, eye minɔ ŋu-
dzɔ kpakplim.[t] 39 Eye esi wòte
yi ŋgɔ ʋee la, edze klo tsyɔ mo
anyi heɖo gbe ɖa gblɔ bena: Fo-
fonye, ne àte ŋui la, na be, [u]kplu
sia nato ŋutinye ayi; gake la me-
nye alesi nye ŋutɔ medi o, negbe
alesi wòa nèdi ko. 40 Eye wòva
nusrɔ̃lawo gbɔ, eye wòkpɔ wo le

[a] Kor. I. 11, 23.
[b] Mo. V. 15, 11.
[d] Mo. II. 24, 8; ta 20, 28.
[e] 24, 14.
[f] kp. 14-16 kpɔ Mar. 14, 10. 11; Lu. 22, 3—6.
[g] 8, 11; Lu. 14, 15.
[h] Yoh. 18, 1.
[i] kp. 31-35 kpɔ Mar. 14, 27-31; Lu. 22, 31-34. 39; Zax. 13, 7.
[k] Mo. II. 21, 32.
[l] 28, 7.
[n] kp. 17-19 kpɔ Mar. 14, 12-16; Lu. 22, 7—13; Mo. II. 12, 1.
[o] Yoh. 13, 37.
[p] kp. 36-46 kpɔ Mar. 14, 32-42; Lu. 22, 40—46; Yoh. 18, 1.
[r] kp. 20-30 kpɔ Mar. 14, 17-26; Lu. 22, 14—23; Yoh. 13, 21-26.
[s] 17, 1; Mar. 5, 37; 13, 3.
[t] Yoh. 12, 27.
[u] 20, 22.
[v] kp. 64.

alɔ̃ me, eye wògblɔ na Petro be-
na: Ɖe miate ŋu anɔ ŋudzɔ kplim
gaƒoƒo ḍeka oa? 41 Minɔ ŋudzɔ,
eye mido gbe ḍa, ne miagadze
tetekpɔ me o; gbɔgbɔ la le lɔ-
lɔ̃m, [b]gake ŋutilã la gbɔdzɔ. 42
Egayi zi evelia, eye wòdo gbe ḍa
gblɔ bena: Fofonye, ne esia nu
mate ŋu ayi o, wònye ḍeko ma-
noe la, woawɔ wò lɔlɔ̃nu. 43 Eye
esi wògava la, ekpɔ wo le alɔ̃ me,
elabena woƒe ŋkuwo dzi wɔ dɔ̃.
44 Eye wògagblẽ wo ḍi hedzo yi
be, yeado gbe ḍa zi etɔ̃lia, eye
wògagblɔ nenem nya mawo ke.
45 Tete wòva nusrɔ̃lawo gbɔ, eye
wògblɔ na wo bena: Miyi alɔ̃dɔ-
dɔ dzi azɔ, eye migbɔ ḍe eme;
mikpɔ ḍa, gaƒoƒo la ḍo vɔ, eye
woade Amegbetɔvi la asi na nu-
vɔ̃wɔlawo. 46 Mitsi tre, mina mi-
dzo! Kpɔ ḍa, amesi le yonyeme
mɔ fiam la gogo.[g]

Yuda fia Yesu yome mɔ.

47 [h]Eye esi wòbe, yeaḍe nu le
eme kasia la, kpɔ ḍa, Yuda, ame
wuieveawo dometɔ ḍeka la, va
do, eye ameha gãa ḍe le eyome
kple yiwo kple kpowo tso nunɔ-
lagã kple dumegãwo gbɔ. 48 Eye
yomemɔfiala la ḍo dzesi ḍi na wo
gblɔ bena: Amesi ƒe nu gbugbɔ
ge mala la, eyae, ne mialée kpli.
49 Eye enumake wòte ḍe Yesu
ŋu, eye wògblɔ bena: Rabi, fiẽ
na wò loo! Eye wògbugbɔ nu nɛ.
50 Eye Yesu gblɔ nɛ bena: Xɔ̃,
nukaŋuti nèva do? Tete wote ḍe
eŋuti, eye wotsɔ woƒe asiwo do
Yesu dzi, eye wolée kpli. 51 Eye
kpɔ ḍa, amesiwo li kple Yesu la,
wo dometɔ ḍeka do eƒe asi ḍa,
di yi heḍa nunɔlagã ƒe dɔla, eye
wòkpa to nɛ. 52 Tete Yesu gblɔ
nɛ bena: Gbugbɔ wò yi la ḍo
eteƒe; elabena amesiwo katã dia
yi la, yi kee woatsɔ awu woe.[o]
53 Alo èsusu bena, nyemate ŋu
aḍe kuku na Fofonye, eye wòa-
tsɔ mawudɔlawo nam wòawu aʋa-
kɔ wuieve o mahã? 54 Ke aleke
awɔ ne woawu ŋɔŋlɔawo nu ma-
hã? Elabena ele be, woava me
nenema tsã![p] 55 Le gaƒoƒo ma dzi
Yesu gblɔ na amehawo bena: Alesi
wotsɔna ḍe hlɔ̃dola ŋuti la, nene-
mae mieva lé ye ge kple yiwo kple
kpowo; gbawotsyogbe mebɔbɔ nɔ
anyi ḍe mawuƒe la me le nu fiam,
eye mielẽm kpɔ o. 56 Ke esiawo
katã va me, bena woawu nyagblɔ-
ḍilawo ƒe ŋɔŋlɔawo nu. [a]Tete la
nusrɔ̃lawo katã gblẽe ḍi hesi.

Yesu léle kple ekpɔkplɔ yi nunɔla gã gbɔ.

57 [d]Ke amesiwo lé Yesu la, kplɔe
yi ḍe nunɔlagã Kayafa gbɔ, afisi
agbalẽfialawo kple amegãwo kpe
ta ḍo. 58 Ke Petro le eyome ʋi
gbɔna vaseḍe nunɔlagã ƒe mɔ̃ la
gbɔ, eye wòyi ḍe eme, eye wò-
bɔbɔ nɔ anyi ḍe dɔlawo gbɔ, be-
na yeakpɔ alesi woawu nui.
59 Ke nunɔlagãwo kple ʋɔnu-
drɔ̃lawo katã le aʋatsoḍaseḍiḍi-
wo dim ḍe Yesu ŋuti, bena ye-
woawui; 60 ke womekpɔ ḍeke o,
evɔ wònye aʋatsoḍaseḍila gede-
wo va hafi. Ke emegbe la aʋa-
tsoḍaseḍila eve va gblɔ bena:[e]
61 Amesia gblɔ bena: [f]Mate ŋu
agbã mawuxɔ la, eye magatui le
ŋkeke etɔ̃agbe. 62 Eye nunɔlagã
la tsi tre gblɔ nɛ bena: Mèle nyaa
ḍeke ŋu ḍo ge na amesiwo le
ḍase ḍim le ŋutiwò o mahã? 63
Ke Yesu zi kpi. Eye nunɔlagã
la xɔ edzi gblɔ nɛ bena: Metá
Mawu gbagbe la na wò, be na-
gblɔe na mi. nenye wòe nye Kristo,
Mawuvi la! 64 Yesu gblɔ nɛ be-
na: Wòe gblɔe; gake la mele
egblɔm na mi bena: Tso esia dzi
miele Amegbetɔvi la kpɔ ge, [i]wòa-
bɔbɔ nɔ anyi ḍe ŋusẽ ƒe nuḍusi
me, anɔ dziƒo ƒe [k]alilikpowo dzi
gbɔna. 65 Tete nunɔlagã la dze
eƒe awuwo gblɔ bena: Egblɔ bu-
sunya! Ɖaseḍila kawo gahiã mi?
Kpɔ ḍa, azɔ miese busunya la;
66 nuka susum miele? [l]Eye wo-
ḍo ŋu gblɔ bena: Edze ku. 67
[n]Tete wode ta ḍe mo nɛ, wotu
kɔe, eye amea ḍewo hã ƒo tome
nɛ 68 le gbɔgblɔm bena: Kristo,
amekae ƒo wò, gblɔe fia mi.

Petro ƒe nugbegbe le Yesu gbɔ.

69 Ke Petro bɔbɔ nɔ anyi ḍe
gota le akpata me, eye nyɔnudɔ-
laa ḍe va egbɔ gblɔ nɛ bena:
Wò hã ènɔ Yesu, Galileatɔ la gbɔ
kpɔ. 70 Gake esẽ nu le wo katã
ƒe ŋku me gblɔ bena: Nyemenya
nusi gblɔm nèle o. 71 Ke esi
wòto agboa nu do go la, nyɔnu-
ḍɔla bubu hã kpɔe, eye wògblɔ
na amesiwo le afima bena: Ame-
sia nɔ anyi kple Yesu, Nazaretetɔ
la kpɔ. 72 Eye wògasẽ nu kple

a kp. 31.
b 6, 13.
d kp. 57-75 kpɔ Mar. 14,53-72; Lu. 22,54–71; Yoh. 18,13-27.
e Mo. V. 19, 15.
f 27,40.63; Yoh. 2,19.21; Dɔ. 6,13.
g Yoh. 14, 31.
h kp. 47-56 kpɔ Mar. 14,43-50; Lu. 22,47–53; Yoh. 18,3–12.
i Ps. 110, 1; Dan. 7, 13.
k 16, 27.
l Yoh. 19, 7; Mo. III. 24, 16.
n Yes. 50, 6.
o Mo. I. 9, 6.
p Lu. 24, 44.

atamkaka gblɔ bena: Nyemenya
ame la o. 73 Eye esia megbe
ʋee la amesiwo le tsitre ḍe afi-
ma la, va gblɔ na Petro bena:
Nyatefee, wò hã wo dometɔ ḍeka
nènye; elabena wò nufofo le ha
ḍem wò. 74 Tete la wòde asi
fiƒoƒode kple atamkaka me bena:
Nyemenya ame la o. Eye kasia
koklo ku atɔ. 75 Eye Petro ḍo
ŋku Yesu ƒe nya, si wògblɔ nɛ
la dzi bena: Hafi koklo naku atɔ
la, àgbe nu le gbɔnye zi etɔ̃. Eye
wòdo go, eye wòfa avi vevie.

Yesu le Pilato ƒe ŋku me. Yuda ƒe nuwuwu.

27. Ke esi [b]ŋu ke la, nunɔlagãwo
kple dumegãwo katã de ada-
ŋu le Yesu ŋuti, bena yewoawui;
2 eye woblae, kplɔe yi ḍade asi
na Pontio Pilato, mɔ̃mefia la.[e]
3 Tete esi Yuda, amesi fia eyo-
me mɔ, kpɔ bena, wotso kufia nɛ
la, evee, eye wògbugbɔ klosalo
blaetɔ̃ la yi na nunɔlagãwo kple
amegãwo gblɔ bena: 4 Mewɔ nu-
vɔ̃ be, mede ʋu maḍifɔ asi. Ke
woawo gblɔ bena: Mia gbɔ nya
kae wòtsɔa? Wò ŋutɔ kpɔ edzi![f]
5 Eye wòtsɔ klosalo la ƒu gbe
ḍe mawuxɔ la me hedzo, eye wòyi
ḍade ka ve na eḍokui. 6 Ke nu-
nɔlagãwo fɔ klosalo la gblɔ be-
na: Womeḍe mɔ bena, woatsɔe
ade [g]nudzɔdzɔ me o; elabena ʋu-
ƒlegae. 7 Eye wode adaŋu, eye
wotsɔe ƒle zemela ƒe abɔ, ne wòa-
nye amedzrowo ƒe ḍiƒe.[h] 8 Eya-
ŋuti woyɔ abɔ ma be ʋubɔ va-
seḍe egbegbe. 9 Ale wowu nya,
si nyagblɔḍila Yeremya gblɔ ḍi
la nu bena: „Eye wotsɔ klosalo
blaetɔ̃, si enye amesi ŋu Israel-
via ḍewo do asi ḍo la, ƒe tanu,[k]
10 eye wotsɔ wo na ḍe zemela
ƒe abɔ ta, abe alesi Aƒetɔ la ḍo
nam ene."
11 [l]Eye Yesu le tsitre ḍe mɔ̃-
mefia la ƒe ŋku me, eye mɔ̃mefia
la biae bena: Wòe nye Yudatɔwo
ƒe fia la mahã? Yesu gblɔ nɛ
bena: Wòe gblɔe. 12 Eye esi
nunɔlagãwo kple dumegãwo tso
enu la, medo nyaa ḍeke ŋu o.
13 Tete Pilato gblɔ nɛ bena: Ḍe
mèle ḍase, si ḍim wole le ŋutiwò
la, sem o mahã? 14 Eye medo
nyaku ḍeka hɔ̃ hã ŋu nɛ o, ale
bena mɔ̃mefia la ƒe mo wɔ yaa ŋutɔ.

[a] kp. 15-26 kpɔ Mar. 15, 6–15; Lu. 23, 13–25; Yoh. 18, 39 v. 19, 1.
[b] Mar. 15, 1; Lu. 22, 66.
[d] Yoh. 19, 13.
[e] Lu. 23, 1; Yoh. 18, 28.
[f] kp. 24 lia.
[g] Mar. 12, 41.
[h] Da. 1, 18. 19.
[i] 23, 35.
[k] Zax. 11, 12. 13; Yer. 32, 6–9; 18, 2.
[l] kp. 11-14 kpɔ Mar. 15, 2–5; Lu. 23, 2. 3; Yoh. 18, 29. 38.
[n] kp. 27-30 kpɔ Mar. 15, 16-19; Yoh. 19, 2. 3.
[o] 26, 27; Yes. 50, 6.

Yesu kple Baraba.

15 [a]Eye le ŋkekenyuie sia dzi
ḍaa la mɔ̃mefia la lɔ̃a asiḍeḍe le
gatɔ ḍeka ŋuti na ameha la, amesi
ke wolɔ̃. 16 Ke le ɣemaɣi me la
gatɔa ḍe, si ameawo nya la, le wo
si, si woyɔna be Baraba. 17 Eya-
ŋuti esi woƒo wo ḍokui nu ƒu la,
Pilato gblɔ na wo bena: Ameka
ŋue mielɔ̃ bena, maḍe asi le na
mia? Baraba loo alo Yesu, si wo-
yɔna be Kristo la mahã? 18 Ela-
bena enyae bena, ŋuʋaʋã ŋutie
wotsɔe de asi ḍo. 19 Ke esi wò-
bɔbɔ nɔ ʋɔnudrɔ̃zikpui la dzi la,
srɔ̃a dɔ ḍo ḍe egbɔ gblɔ bena:
Megawɔ naneke kple ame dzɔ-
dzɔe ma o; elabena eto ƒe zã me
la mekpe fu geḍe le drɔ̃eƒe le
eta.[d] 20 Ke nunɔlagãwo kple ame-
gãwo ƒoe ḍe amehawo nu bena,
woabia Baraba, eye woawu Yesu.
21 Eye mɔ̃mefia la xɔ edzi gblɔ
na wo bena: Ame eve la dometɔ
ka ŋuti miele didim bena, maḍe
asi le na mi mahã? Ke woawo
gblɔ bena: Baraba ye! 22 Pilato
gblɔ na wo bena: Ekema nuka
mawɔ Yesu, si woyɔna be Kristo
la mahã? Wo katã wogblɔ bena:
Na woaklãe ḍe ati ŋuti! 23 Ke
egblɔ bena: Ekema vɔ̃ ka gɔ̃ wò-
wɔ mahã? Ke woawo do ɣli se-
sie wu bena: Na woaklãe ḍe ati
ŋuti! 24 Eye esi Pilato kpɔ be-
na, wɔwɔa ḍeke megali o, ke zi
tɔ hoo boŋ la, etsɔ tsi klɔ asi le
ameha la ƒe ŋku me gblɔ bena:
Nye la, ʋu sia mele asinye me o;
mia ŋutɔwo mikpɔ edzi! 25 Eye
dukɔ blibo la katã xɔ dzi bena:
[i]Eƒe ʋu neva mia kple mia viwo
dzi! 26 Tete wòḍe asi le Baraba
ŋu na wo; ke Yesu la, eƒoe kple
atam, eye wòdee asi, bena woa-
klãe ḍe ati ŋuti.

Woƒo Yesu kple atam, ḍu fewu le eŋu, klãe ḍe ati ŋu, eye wòku.

27 [n]Tete mɔ̃mefia la ƒe asrafo-
wo tsɔ Yesu, eye wokplɔe yi ḍe
ʋɔnudrɔ̃ƒe, eye asrafoha blibo la
katã ƒo ƒu ḍe eŋuti. 28 Eye wo-
ḍe awu le eŋuti, eye wotsɔ awu
dzĩ ʋlaya hedo nɛ. 29 Eye wo-
tsɔ ŋu he tsɬhe ḍɔ nɛ, eye wotsɔ
ayeti de nuḍusi me nɛ, eye wo-
dze klo ḍe eƒe ŋku me, ḍu fewu
le eŋuti gblɔ bena: Miedo gbe na
wò, Yudatɔwo ƒe fia! 30 Eye [o]wo-

ɖe ta ɖe eŋuti, eye woxɔ ayeti
la ƒo tame nɛ. 31 [b]Eye esi woɖu
fewu le eŋuti vɔ la, woɖe awu
ʋlaya la le eŋu, eye wogatsɔ ye
ŋutɔ ƒe awuwo do nɛ, eye wo-
kplɔe yina kaklã ge ɖe ati ŋuti.
32 Ke esi wodo go yina la, wo-
kpɔ ŋutsua ɖe, si tso Kirene, amesi
ƒe ŋkɔ enye Simon, eye wozi eya-
ma dzi bena, wòatsɔ atitsoga la
nɛ.[d] 33 Eye esi woɖo afisi woyɔ-
na be Golgata, si gɔme nye ame-
takolife la, 34 wotsɔ [f]aha tsitsi
kple veve tɔtɔ ɖo nu nɛ; eye esi
wòɖɔe kpɔ la, egbe be, yemele
eno ge o. 35 Ke esi woklãe ɖe
ati ŋuti megbe la, womã eƒe awu-
wo me, eye wodzidze nu ɖe wo
dzi, bena woawu nya, si nyagblɔ-
ɖila gblɔ ɖi la nu bena: „Womã
nye awuwo ɖe wo nɔewo dome,
eye wodzidze nu ɖe nye awu ʋla-
ya dzi.“ 36 Eye wobɔbɔ nɔ anyi
ɖe afima le eŋu dzɔm. 37 Eye
woŋlɔ eƒe nutsonya ɖo tagbɔ nɛ
bena: Yesu, Yudatɔwo ƒe fia la,
enye esi! 38 Eye woklã adzo-
dala eve ɖe ati ŋu kpe ɖe eŋuti,
ɖeka le nuɖusi me, eye ɖeka le
mia me.[h] 39 Eye amesiwo le eŋuti
tom le yiyim la, do ɖiŋu nɛ [i]le
ta ʋuʋum, 40 eye wole gbɔgblɔm
bena: [l]Wò, amesi le mawuxɔ la
gbãm gale etum le ŋkeke etɔ̃a-
gbe la, ɖe ɖokuiwò; nenye Ma-
wuvi nènye la, ekema ɖi le ati-
tsoga la ŋuti! 41 Nenema ke nu-
nɔlagãwo kple agbalẽfialawo kple
dumegãwo le fewu ɖum le eŋuti
le gbɔgblɔm bena: 42 Eɖe ame
bubuwo, eye mate ŋu aɖe ye ŋutɔ
ɖokui o; nenye Israel ƒe fia wò-
nye la, ekema neɖi le atitsoga la
ŋuti azɔ, eye miaxɔ edzi ase. 43
[r]Eɖo dzi ɖe Mawu ŋuti; eya na-
ɖee azɔ, ne elɔ̃nɛ, elabena egblɔ
be, Mawuvi yenye. 44 Nenema
ke adzodala, siwo woklã ɖe ati
ŋu kpe ɖe eŋuti la, hã dzui.
45 Ke tso gafoƒo adelia dzi la
zãdokeli do ɖe anyigba la katã
dzi vaseɖe gafoƒo asiekelia dzi.
46 Eye le gafoƒo asiekelia dzi
Yesu do ɣli kple gbe sesĩe bena:
Eli, eli, lama sabaxtani! si gɔme
enye: [s]Nye Mawu, nye Mawu, nu-
kaŋuti nègblẽm ɖi mahã? 47 Ke
esi amesiwo le tsitre ɖe afima
dometɔa ɖewo see la, wogblɔ be-

[a] 17, 10.
[b] kp. 31–56 kpɔ Mar. 15, 20–41; Lu. 23, 26–33 v. 49; Yoh. 19, 16 v. 30.
[d] Heb. 13, 12.
[e] Mo. II. 26, 31; Kron. II. 3, 14.
[f] Ps. 69, 22.
[g] Lu. 8, 2.
[h] Lu. 23, 32.
[i] Ps. 22, 8.
[k] 1), 39.
[l] 26, 61.
[n] kp. 57–61 kpɔ Mar. 15, 42–47; Lu. 23, 50–55; Yoh. 19, 38–42.
[o] Yoh. 19, 31.
[p] Yes. 53, 9; Yoh. 11, 38.
[r] Ps. 22, 9.
[s] Ps. 22, 2.
[t] 26, 61: 16, 21.

na: Amesia le Eliya yɔm.[a] 48 Eye
enumake wo dometɔ ɖeka ƒu du
yi ɖatsɔ ƒumekutsa, eye wòkɔ
aha tsitsi ɖe eme fũ, eye wòtsɔe
ɖo ayeti nu hekpe nɛ. 49 Ke ame
mamleawo gblɔ bena: Ðe asi le
eŋu! Na ne miakpɔe, abe Eliya
ava ɖee ene.
50 Eye Yesu gado ɣli kple gbe
sesĩe, eye wòtsɔ eƒe gbɔgbɔ la
hena. 51 Eye kpɔ ɖa, [e]mawuxɔ-
metsovɔ la dze ɖe eve tso ta-
gbɔ vaseɖe egɔme, eye anyigba
ʋuʋu, eye kpe gbadzawo wo,
52 eye yɔdowo nu ʋu, eye ame
kɔkɔe geɖe, siwo dɔ alɔ̃ la,
ƒe ŋutilãwo tsi tre, 53 eye esi
wodo go tso yɔdowo me le eƒe
fɔfɔ megbe la, woyi ɖe du kɔkɔe
la me, eye woɖe wo ɖokui fia
ame geɖewo. 54 Ke esi aʋafia
la kple amesiwo kpe ɖe eŋuti hele
Yesu dzɔm la, kpɔ anyigbaʋuʋu
kple nusiwo va dzɔ la, wovɔ̃ ŋutɔ
hegblɔ bena: Nyateƒe, Mawuvie
nye esia! 55 Eye nyɔnu geɖewo
le afima le nu kpɔm le adzɔge,
amesiwo dze Yesu yome tso Ga-
lilea le esubɔm;[g] 56 amesiwo do-
me Maria, Magdalatɔ, kple Maria,
si nye Yakobo kple Yosef dada,
kple Zebedeo ƒe viwo dada wonɛ.[k]

Yesu ɖiɖi.

57 [n]Eye esi fiẽsi ɖo la, ŋutsu
kesinɔtɔa ɖe tso Arimatia, si ŋkɔ
nye Yosef, amesi ŋutɔ hã nye
Yesu ƒe nusrɔ̃la, 58 amesia yi Pi-
lato gbɔ ɖabia Yesu ƒe kukua.
Tete Pilato ɖo bena, woatsɔe nɛ.[o]
59 Eye Yosef tsɔ ame kuku la,
eye wòtsɔ aklala, si fu tititi la
xatsa ɖe eŋuti; 60 eye [p]wòtsɔe
mlɔ ye ŋutɔ ƒe yɔdo yeye, si wò-
na woɖe ɖe kpe gbadza me la
me; eye esi wòmli kpe gãa ɖe
ɖo yɔdo la nu la, edzo. 61 Eye
Maria, Magdalatɔ la, kple Maria
keme la wole afima, eye wobɔ-
bɔ nɔ anyi hedze ŋgɔ yɔdo la.
62 Eye le dzadzraɖoŋkeke ƒe
ŋuíɔke dzi la nunɔlagãwo kple
farisitɔwo va kpe ta ɖe Pilato
gbɔ gblɔ bena: 63 Afetɔ, mieɖo
ŋui bena, esi ameblela ma le agbe
la, egblɔ bena: Le ŋkeke etɔ̃ me-
gbe la magatsi tre.[t] 64 Eyata de
se bena, woadzɔ yɔdo la ŋu va-
seɖe ŋkeke etɔ̃agbe, bene eƒe nu-
srɔ̃lawo magava afii ayii, eye woa-

gblɔ na amewo bena: Etsi tre
tso ame kukuwo dome, eye beble
megbetɔ la nagavɔ̃ḍi wu ŋgɔ-
gbetɔ la o. 65 Pilato gblɔ na wo
bena: Dzɔlawo nye ekem, miheyi
ne miadzɔe, abe alesi mienya ene.[a]
66 Eye wodzo heyi ḍatre kpe la
ḍe enu,[b]eye woḍo dzɔlawo afima.

Yesu ƒe tsitretsitsi. Eƒe ḍokuiḍeḍefiawo kple nusrɔ̃lawo dada hena mawunyagbogblɔ.

28. [d]Ke le ŋkeke, si dze Sabat
yome, si nye kwasiḍa ƒe
ŋkeke gbãtɔ ƒe ŋdikanya la, Ma-
ria, Magdalatɔ, kple Maria keme
la wova yɔdo la kpɔ ge ḍa. 2 Eye
kpɔ ḍa, anyigba ʋuʋu ŋutɔ, ela-
bena Aƒetɔ la ƒe dɔla ḍi tso dziƒo
va mli kpe la ḍa le yɔdo la nu,
eye wòbɔbɔ nɔ edzi. 3 Eye eƒe
kpɔkpɔme le abe dzikedzo ene,
eye eƒe awu fu tititi abe sno ene;[e]
4 ke dzɔlawo dzo nyanyanya, eye
wozu abe ame kukuwo ene le ŋɔ,
si wòdzi na wo la ŋuti. 5 Eye
mawudɔla la gblɔ na nyɔnuawo
bena: Miawo la migavɔ̃ o; elabe-
na menyae bena, Yesu, amesi wo-
klã ḍe ati ŋu la, dim miele. 6 Mele
afisia o, elabena etsi tre,[i]abe alesi
wògblɔ ḍi ene. Mite va kpɔ afisi
wòmlɔ la ḍa. 7 Eye miyi kaba
ḍagblɔ na eƒe nusrɔ̃lawo bena:
Etsi tre tso ame kukuwo dome;
eye kpɔ ḍa, edze mia ŋgɔ yi [l]Ga-
lilea, afima miakpɔe le; kpɔ ḍa,
metoe na mi. 8 Eye woḍo go tso
yɔdo la me enumake kple vɔvɔ̃
kpakple dzidzɔ gã, eye woƒu du,
bena woaḍaka eta na eƒe nusrɔ̃-
lawo. 9 Eye kpɔ ḍa, Yesu va
kpe wo gblɔ bena: Miḍo aƒe! Eye
wote ḍe eŋu lé eƒe afɔwo hedze
klo nɛ. 10 Tete Yesu gblɔ na
wo bena: Migavɔ̃ o! Miyi ḍaka
eta na [a]nɔvinyewo bena, woayi
Galilea, eye afima woakpɔm le.
11 Ke esi wole yiyim la, kpɔ
ḍa, dzɔlawo dometɔa ḍewo yi dua
me ḍaka nusiwo katã va dzɔ la
ta na nunɔlagãwo. 12 Eye esi
woa kple amegãwo ƒo ƒu la, wode
adaŋu, eye wotsɔ klosalo geḍe
na asrafoawo bena: 13 Migblɔ
bena: Eƒe nusrɔ̃lawo va le zã me,
eye wofii yii, esime míeḍɔ alɔ̃.
14 Eye ne nya sia ḍi mɔ̃mefia se
la, ekema míawo mialé enu, eye
miawo miavo atso fuḍeḍe me. 15
Eye woxɔ klosalo la, eye wowɔ,
abe alesi wofia mɔnu wo ene;
eye nenem nya sia kaka ḍe Yu-
datɔwo dome vaseḍe egbegbe.
16 Ke nusrɔ̃la wuiḍekɛawo yi
Galilea ḍe to, si Yesu fia wo ḍi
la dzi.[f] 17 Eye esi wokpɔe la, wo-
dze klo nɛ, ke amea ḍewo ke ḍi.[g]
18 Eye Yesu te va wo gbɔ, ƒo
nu na wo gblɔ bena: [h]Wotsɔ ŋusẽ
katã, si le dziƒo kple anyigba dzi
la, de asi nam. 19 [k]Miheyi ḍawɔ
dukɔwo katã ne woanye nusrɔ̃la-
wo, miade mawutsi ta na wo ḍe
Fofo la kple Vi la kpakple Gbɔ-
gbɔ kɔkɔe la ƒe ŋkɔa me, 20 mia-
fia wo bena, woawɔ nusiwo katã
meḍo na mi la; eye kpɔ ḍa, [n]nye
la meli kpli mi ŋkekeawo katã
vaseḍe xexeame ƒe nuwuwu.

[a] kp. 17.
[b] Dan. 6, 17.
[d] kp. 1–10 kpɔ Mar. 16, 1–10; Lu. 24, 1–10; Yoh. 20, 1–18; 27, 56.
[e] 17, 2.
[f] 26, 32.
[g] Lu. 24, 11; Yoh. 20, 25.
[h] 11, 27; Yoh. 13, 3; Fil. 2, 9.
[i] 12, 40; 16, 21.
[k] Mar. 16 15.
[l] 26, 32.
[n] 18, 20; 24, 3.

NYANYUIE LA, ABE ALESI MARKO ŊLƆE ENE.

Yohanes ḍe gbe ƒã Kristo, eye wòde mawutsi ta nɛ. Abosam te Yesu kpɔ; Yesu gblɔ nya, yɔ nusrɔ̃lawo, eye wòyɔ dɔ dɔlélawo.

1. Yesu Kristo, si enye Mawuvi
la, ƒe nyanyuie la ƒe gɔme-
dzedze enye esi. 2 [o]Abe alesi wo-
ŋlɔ ḍi le nyagblɔḍila Yesaya ƒe
agbalẽ la me ene bena: „Kpɔ ḍa,
mele ye dɔla dɔm ḍo ḍe ŋgɔwò,
amesi aḍzra wò mɔ la ḍo; 3 amesi
le ɣli dom le gbeadzi la ƒe gbe
enye esi: „Midzra Aƒetɔ ƒe mɔ la
ḍo, miwɔ eƒe mɔtatawo dzɔdzɔe."
4 Yohanes va do, amesi de ma-
wutsi ta na amewo le gbeadzi,
eye wòḍe gbe ƒã dzimetɔtrɔ ƒe
mawutsideḍetaname hena nuvɔ̃-
keke.[p] 5 Eye amesiwo le Yudea-
nyigba dzi, kple Yerusalemtɔwo
katã do go va egbɔ, eye wòde

[o] kp. 2–8 kpɔ Mat. 3, 1–12; Lu. 3, 1–18; Yoh. 1, 19–30; Mal. 3, 1; Lu. 7, 27; Yes. 40, 3.
[p] Yoh. 1, 6; Dɔ. 19, 4.

mawutsi ta na wo de Yordan-tɔ-
sisi la me, esi woʋu wofe nuvɔ̃wo
me nɛ. 6 Eye kposɔfuwu le Yo-
hanes ŋu, eye lãgbalẽlidziblanu
le efe ali dzi, eye wòdua ʋetsu-
viwo henoa gbemenyitsi. 7 Eye
wòde gbe fã gblɔ bena: Amesi
tri akɔ wum la, le megbenye gbɔ-
na, amesi fe atokota ŋu ka me-
dzem be, mabɔbɔ atu o.[b] 8 Nye la
metsɔ tsi de mawutsi ta na mi;
ke eya la atsɔ Gbɔgbɔ kɔkɔe ade
mawutsi ta na mi.
9 [e]Eye wòva ve me le ŋkeke
mawo me bena, Yesu tso Nazaret
le Galilea va, eye Yohanes de ma-
wutsi ta nɛ de Yordan-tɔsisi la
me. 10 Eye enumake esime wòle
go dom tso tsia me la, ekpɔ dzi-
fowo nu ʋu, eye Gbɔgbɔ la le
abe akpakpa ene hele didim de
edzi; 11 eye gbe di tso dzifowo
bena: Wòe nye vinye, si gbɔ nye-
melɔ̃a nu le o; wò ŋu mekpɔa
ŋudzedze lena.
12 [h]Eye enumake Gbɔgbɔ la
kplɔe yi de gbedzi. 13 Eye wònɔ
gbeadzi ŋkeke blane, eye Satana
tee kpɔ, eye wònɔ anyi kple gbe-
melã wɔadãwo, eye mawudɔlawo
va subɔe.
14 Ke esi wolé Yohanes de gaxɔ
me megbe la, Yesu va Galilea
hele gbe fã dem Mawu fe nya-
nyuie la bena:[i] 15 [k]Azãgbe la do
dzi, eye mawufiadufe la do vɔ.
Mitrɔ le miafe dzi me, eye mixɔ
nyanyuie la dzi se!
16 [l]Eye esi wòle Galilea-fua nu
tom yina la, ekpɔ Simon kple nɔ-
via Andrea wole asabu dam de
fu la me; elabena tɔfodelawo wo-
nye. 17 Eye Yesu gblɔ na wo
bena: Miva nɔ yonyeme, eye ma-
wɔ mi miazu amedelawo. 18 Eye
enumake la wogblẽ asabuawo di,
eye wodze eyome. 19 Eye esi
wòte yi ŋgɔ ʋee la, ekpɔ Yakobo,
si nye Zebedeo vi kple nɔvia Yo-
hanes, woawo hã le ʋu me le
asabuwo saŋ. 20 Eye enumake
la wòyɔ wo, eye wogblẽ wo fofo
Zebedeo kple ʋuléviawo di de
ʋua me. eye woyi dadze eyome.
21 [p]Eye wodzo yi de Kaper-
naum; eye enumake le Sabat-ŋke-
kea dzi la efia nu le fufofe la.
22 Eye [s]kuvia do wo le efe nu-
fiafia la ŋuti; elabena efia nu wo

[a] 5, 7.
[b] Dɔ. 13, 25.
[d] 9, 25.
[e] kp. 9—11 kpɔ Mat. 3, 13—17; Lu. 3, 21. 22; Yoh. 1, 31—34.
[f] Mat. 4, 24.
[g] kp. 29-34 kpɔ Mat. 8, 14—17. Lu. 4, 38—41.
[h] kp. 12. 13 kpɔ Mat. 4, 1—11; Lu. 4, 1—13.
[i] kp. 14. 15 kpɔ Mat. 4, 12—17; Lu. 4, 14. 15.
[k] Gal. 4, 4.
[l] kp. 16-20 kpɔ Mat. 4, 18—22; Lu. 5, 1—11.
[n] Dɔ. 16. 17; ta 5, 43.
[o] kp. 35-39 kpɔ Lu. 4, 42—44.
[p] kp. 21-28 kpɔ Lu. 4. 31—37.
[r] kp. 40-45 kpɔ Mat. 8, 2—4; Lu. 5, 12—14.
[s] Mat. 7, 28; Yoh. 7. 46.

abe amesi si ŋusẽ le la ene, eye
menye abe agbalẽfialawo ene o.
23 Eye enumake amea de, si me
gbɔgbɔ makɔmakɔ le la, le wofe
fufofe, eye wòdo ɣli gblɔ bena:
24 [a]Nya ka le mía kple wò dome,
wò Yesu Nazaretetɔ? Ɖe nèva
mía tsrɔ̃ ge mahã? Menya amesi
nènye, Mawu fe kɔkɔetɔ la nènye.
25 Eye Yesu blu de eta bena:
Mia wò nu, eye nado go le eme![d]
26 Eye gbɔgbɔ makɔmakɔ la nya-
mae, eye wòdo ɣli kple gbe se-
sĩe, eye wòdo go le eme. 27 Eye
wòwɔ nuku na wo katã, nenem
bena, wobia wo nɔewo bena: Nu-
ka enye esia? Nufiafia yeye! Etsɔ
ŋusẽ dea se na gbɔgbɔ makɔma-
kɔwo, eye wodoa toe. 28 Eye enu-
make la efe ŋkɔ di hoo le Ga-
lilea-nutowo katã me godoo.[f]
29 [g]Eye enumake esi wodo go
tso fufofea la, Yakobo kple Yo-
hanes kpe de wo ŋu yi de Simon
kple Andrea fe me. 30 Ke Simon
lɔ̃xo le anyimlɔfe le ŋudza lém,
eye enumake la wogblɔ eŋutinya
nɛ. 31 Eye esi wòte va la, elé
efe alɔnu hekɔe de dzi, eye ŋu-
dza la dzo le edzi, eye wòsubɔ
wo. 32 Ke le fiẽ me, esime ɣe
do to la, wotsɔ amesiwo katã fe
lãme gblẽ, kple esiwo me gbɔgbɔ
vɔ̃wo le la, va egbɔe. 33 Eye du
blibo la katã fo fu de ʋotrua nu.
34 Eye wòda gbe le amesiwo katã
le dɔ bubu fomeviwo katã lém
la ŋu, eye wònyã gbɔgbɔ vɔ̃ ge-
dewo do goe, [n]eye mede mɔ na
gbɔgbɔ vɔ̃wo be, woafo nu o, ela-
bena wonyae.
35 [o]Eye esi wòfɔ fɔŋli la, edo
go heyi de gbedzi, eye wòdo gbe
da le afima. 36 Eye Simon kple
amesiwo kpe de eŋuti la, di eyo-
me mɔ; 37 eye wokpɔe, eye wo-
gblɔ nɛ bena: Amewo katã le di-
wòm. 38 Eye wògblɔ na wo bena:
Mina ne miayi du bubuwo me,
bena magblɔ nya le afima hã; ela-
bena esia ta medo go do. 39 Eye
wòyi de wofe fufofeawo me le
Galilea katã hele gbe fã dem, eye
wòle gbɔgbɔ vɔ̃wo nyãm le go
domii.
40 [r]Eye anyidzelaa de va egbɔ
le kuku dem nɛ, eye wòdze klo
nɛ gblɔ bena: Ne èlɔ̃ ko, àte ŋu
aklɔ ŋutinye. 41 Eye esi efe dɔ-

me trɔ ɖe eŋuti la, edo eɖe abɔ
ɖa, eye wòde asi eŋu hegblɔ nɛ
bena: Melɔ̃, ŋutiwò nakɔ! 42 Eye
enumake la anyi la vɔ le eŋuti,
eye eŋuti kɔ. 43 Eye [a]esi wòblu
ɖe eta la, enyãe do go enumake,
44 eye wògblɔ nɛ bena: Kpɔ nyuie!
Megagblɔ naneke na amea ɖeke
o; ke heyi natsɔ ɖokuiwò afia
mawununɔla boŋ, [d]eye na nusiwo
ŋuti Mose de se ɖo la, le wò ŋuti-
kɔklɔ la ŋuti, ne wòanye ɖaseɖiɖi
na wo. 45 Ke eya do go de asi
gbeƒãɖeɖe me lelele kple nya la
kaka me ale gbegbe bena, Yesu
magate ŋu adze gaglã ayi du me
o, ke gbedzi ko wònɔna, eye wo-
tso afisiafi va egbɔ.[e]

Gbedada le lãmetututɔa ɖe ŋu.

2. [f]Eye esi wògayi ɖe Kaper-
naum le ŋkekea ɖewo megbe
la, wose bena, ele aƒea me. 2 Eye
ame geɖewo ƒo ƒu ale bena, wo-
megakpɔ nɔƒea ɖeke le ʋɔtrua nu
hã o, eye wògblɔ nya na wo.
3 Eye ame ene tsɔ lãmetututɔa
ɖe gbɔna va egbɔ. 4 Eye esi
womete ŋu te va egbɔ le ameha
la ŋuti o la, woyi ɖaɖe mɔ ɖe xɔ,
si me wòle la tame, eye esime
woŋɔe vɔ la, woɖiɖi aba, si dzi
lãmetututɔ la mlɔ la, ɖe anyi. 5
Eye esi Yesu kpɔ woƒe xɔse la,
egblɔ na lãmetututɔla bena: Vinye,
wotsɔ wò nuvɔ̃wo ke wò.[i] 6 Ke
agbalẽfialaa ɖewo bɔbɔ nɔ anyi
ɖe afima, eye wole ɖi kem le woƒe
dzi me bena: 7 Aleke wɔ ame-
sia ƒo nu alea? Egblɔ busunya;
ameka ate ŋu atsɔ nuvɔ̃wo ake,
ne menye Mawu ɖeka ko o mahã?
8 Eye enumake esi Yesu dze sii
le eƒe gbɔgbɔ me bena, wole ɖi
kem le woa ŋutɔwo ɖokui me ale
la, egblɔ na wo bena: Nuka wɔ
miele nusiawo ƒe ɖi kem le miaƒe
dzi me mahã?[n] 9 Kae bɔbɔ wu?
Be woagblɔ na lãmetututɔ la be-
na: Wotsɔ wò nuvɔ̃wo ke wò loo,
alo woagblɔ bena: Tsi tre natsɔ
wò aba, eye nazɔ azɔli mahã?
10 Ke ne mianyae bena, ŋusẽ le
Amegbetɔvi la si be, wòatsɔ nu-
vɔ̃wo ake le anyigba dzi, – egblɔ
na lãmetututɔ la bena: Mele
egblɔm na wò bena: Tsi tre, tsɔ
wò aba, ne nayi aƒewò me. 12
Tete wòtsi tre, eye enumake, esi
wòtsɔ eƒe aba la, edo go le wo
katã ƒe ŋku me nenem bena, ku-
via ɖo wo katã, eye wokafu Ma-
wu gblɔ bena: Miekpɔ ale nu-
siawo tɔgbe kpɔ o.

Yesu yɔ Mateo.

13 [b]Eye wògayi ɖe ƒu la nu, eye
ameha la katã va egbɔ, eye wòfia
nu wo. 14 Eye esi wòto afima
yina la, ekpɔ Lewi, Alfeo vi la,
bɔbɔ nɔ anyi le nudzɔƒe, eye wò-
gblɔ nɛ bena: Dze yonyeme!
Tete wòtsi tre dze eyome. 15 Eye
wòva ve me bena, esi wòle kplɔ̃a
ŋu le eƒe me la, nudzɔla kple nu-
vɔ̃wɔla geɖewo bɔbɔ nɔ anyi kple
Yesu kpakple eƒe nusrɔ̃lawo; ela-
bena ame geɖe wonye dze eyome.
16 Ke esi farisitɔwo dome agba-
lẽfialawo kpɔ bena, ele nu ɖum
kple nuvɔ̃wɔlawo kpakple nudzɔ-
lawo la, wogblɔ na eƒe nusrɔ̃lawo
bena: Aleke wɔ bena, wòɖua nu,
eye wònoa nu kple nudzɔlawo
kpakple nuvɔ̃wɔlawo mahã?[g] 17
Eye esi Yesu see la, egblɔ na wo
bena: Menye lãmesesẽtɔwoe hiãa
gbedala o, negbe dɔlélawo ko;
nyemeva ame dzɔdzɔewo yɔ ge
o, negbe nuvɔ̃wɔlawo ko.

Le nutsitsidɔ ŋuti.

18 [h]Eye Yohanes ƒe nusrɔ̃lawo
kple farisitɔwo tsia nu dɔna; eye
wova gblɔ nɛ bena: Nukaŋuti
Yohanes ƒe nusrɔ̃lawo kple fari-
sitɔwo ƒe nusrɔ̃lawo tsia nu dɔna,
eye wò nusrɔ̃lawo ya metsia nu
dɔna o mahã? 19 Eye Yesu gblɔ
na wo bena: Alo ɖe ŋugbetɔsrɔ̃
la ƒe xɔlɔ̃wo ate ŋu atsi nu adɔ,
esime ŋugbetɔsrɔ̃ la li kpli wo
mahã? Ŋkeke alesi ŋugbetɔsrɔ̃
la le wo gbɔ la, womate ŋu atsi
nu adɔ o.[k] 20 Ke ŋkekewo gbɔna,
esime woatsɔ ŋugbetɔsrɔ̃ la ayii
le wo gbɔ; ekema woatsi nu adɔ
le ŋkeke ma dzi.[l] 21 Amea ɖeke
metsɔa avɔ matakpɔ ƒe nuɖeɖi
kaa avɔ xoxo o; ke ne menye ne-
nem o la, avɔ yeye, si wotsɔ kae
la, aho avɔ xoxo la ɖe eɖokui ŋu,
eye eƒe vuvu awu tsãtɔ. 22 Eye
amea ɖeke metsɔa aha yeye dea
lãgbalẽgolo xoxowo me o; ke ne
menye nenem o la, aha yeye la
awo lãgbalẽgoloawo, eye aha la
kple lãgbalẽgoloawo siaa agblẽ;
ke wotsɔa aha yeye dea lãgbalẽ-
golo yeyewo me.

[a] kp. 25; 3, 12.
[b] kp. 13-17 kpɔ Mat. 9, 9–13; Lu. 5, 27–32.
[d] 5, 43; Mo. III. 14, 2. 3.
[e] Lu. 5, 15.
[f] kp. 1–12 kpɔ Mat. 9, 1–8; Lu. 5, 17–26.
[g] Lu. 15, 2.
[h] kp. 18-22 kpɔ Mat. 9, 14–17; Lu. 5, 33–38; 18, 12.
[i] Yoh. 5, 14.
[k] Yoh. 3, 29.
[l] Yoh. 16, 20.
[n] Yoh. 2, 25.

Nusrɔ̃lawo tugu lu le Sabat dzi.

23 [a]Eye wòva ve me bena, eyi
dato lugbleawo me le Sabat dzi,
eye le wofe yiyi me la efe nu-
srɔ̃lawo de asi lutiawo ŋeŋe me.
24 Eye farisitɔwo gblɔ nɛ bena:
Kpɔ da, wowɔ nusi mele sea nu
o la le Sabat dzi![d] 25 Eye wò-
gblɔ na wo bena: Alo miexlẽ nusi
Dawid wɔ la kpɔ o, esime hiã tui,
eye dɔ wu eya kple amesiwo kpe
de eŋuti la o mahã?[g] 26 [h]Alesi
wòyi de mawuxɔ la me, le esime
Abyatar enye nunɔlagã, eye wòdu
ŋkumedobolo, si womede mɔ le
ŋuti nɛ be, woadu o, negbe nu-
nɔlawo ko, eye wòna amesiwo
kpe de eŋuti la o mahã? 27 Eye
wògblɔ na wo bena: Wowɔ Sa-
bat le ame ta, eye menye ame le
Sabat ta o;[k] 28 eyaŋuti Amegbe-
tɔvi lae nye Sabat hã dzi Afetɔ.

Yesu da gbe le amea de, si titi lé asi nɛ
la ŋu le Sabat dzi.

3. [l]Eye wògayi de fufofe, eye
amea de le afima, si titi lé
asi na. 2 Eye wole ŋudzɔ nɛ be,
ada gbe le eŋu le Sabat dzi loo,
bena yewoatso enu.[p] 3 Eye wò-
gblɔ na amesi titi lé asi na la
bena: Tsi tre de titina. 4 Eye
wòbia wo bena: Ɖe wode mɔ be-
na, woawɔ nu nyui alo woawɔ
nuvɔ̃ le Sabat dzi, be woade ame,
alo woawui mahã? Ke woawo zi
kpi. 5 Eye esi wòkpɔ wo godoo
kple dziku la, exa nu le wofe dzi-
mesesẽ la ŋuti, eye wògblɔ na
ame la bena: Mlo wò asi! Eye
wòmloe, eye efe asi la gadɔ do.
6 Tete farisitɔwo do go enumake
kple [t]Herodiahawo, eye wode ada-
ŋu le eyama ŋuti, alesi woawɔ
awui.

Yesu yɔ dɔ gbɔgbɔ vɔ̃ to gedewo.

7 [u]Eye Yesu kple efe nusrɔ̃lawo
de wo dokui da yi fu la nu; eye
ameha gã tso Galilea kple Yudea
va dze eyome. 8 Eye esi wose
nusiwo wòwɔ la, ameha gãa de
tso Yerusalem kple Idumea kple
Yordan godo kpakple Tiro kple
Zidon-nutoawo me va egbɔ. 9 Eye
wògblɔ na efe nusrɔ̃lawo bena,
woadzra ɖuvi la ɖo na ye lę ameha
la ŋuti bena, ne woagamimi ye
do o; 10 elabena eda gbe le ame
gedewo ŋuti ale bena, ame gede
alesinu le veve sem la, te de edzi,
bena yewoade asi eŋu.[b] 11 Eye
gbɔgbɔ makɔmakɔwo, ne wokpɔe
ko la, wodzea klo de ekɔ me, eye
wodoa ɣli gblɔna bena: Wòe nye
Mawuvi la. 12 Eye wògbe nya
na wo vevie ŋutɔ bena, ne woa-
gana woanya ye o.[e]

Yesu tia efe nusrɔ̃la wuieveawo.

13 [f]Eye wòyi de to la dzi, eye
wòyɔ amesiwo ye ŋutɔ le didim
la, va egbɔe, eye woyi egbɔ.
14 Eye wòdo ame wuieve, bena
woanɔ ye ŋuti, eye bena yeadɔ wo
ado da woadade gbe fã, 15 eye
bena ŋusẽ nanɔ wo si hena gbɔ-
gbɔ vɔ̃wo nyanyã do goe. 16 [i]Eye
wòdo ame wuieveawo, Simon,
eyae wòna ŋkɔe bena Petro, 17 Ya-
kobo, Zebedeo vi la, kple Yohanes,
Yakobo nɔvi la, eye wòna ŋkɔ
woawo bena Boanerges, si gɔme
enye dzidegbeviwo; Andrea kple
Filipo, Bartolomeo kple Toma, Ya-
kobo, Alfeo vi la, Tadeo, Simon,
Kananitɔ la,[n] 19 kpakple Yuda
Iskariot, si fia eyome mɔ la hã.[o]

Yesu fo nu le nuvɔ̃wɔwɔ de Gbɔgbɔ kɔkɔe
ŋu fe tohehe ŋu na agbalẽfialawo.

20 Eye wòva afe me. Eye ame-
ha la gale fu fom ale bena, wo-
mete ŋu du abolo gɔ̃ hã o.[r] 21
Eye esi etɔwo see la, wodo go yi
elé ge; elabena wogblɔ be: Efe
tame da!
22 [s]Eye agbalẽfiala, siwo tso Ye-
rusalem va la, gblɔ bena: Beel-
zebul le eme, eye wònyã gbɔgbɔ
vɔ̃wo do go to gbɔgbɔ vɔ̃wo fe
fia la dzi. 23 Eye esi wòyɔ wo
va egbɔ la, efo nu na wo le lo-
dodowo me bena: Aleke Satana
ate ŋu anyã Satana ado goe ma-
hã? 24 Eye ne fiadufe mã de ye
ŋutɔ dokui ŋuti la, ekema fiadufe
ma mate ŋu anɔ anyi o. 25 Eye
ne afe mã de ye ŋutɔ dokui ŋuti
la, ekema afe ma mate ŋu anɔ
anyi o. 26 Eye ne Satana tsi tre
de ye ŋutɔ dokui ŋuti la, ekema
emã, eye emate ŋu anɔ anyi o,
ke boŋ enu lava tsi. 27 Amea
deke mate ŋu ayi de ŋusẽtɔ la
fe me, eye wòaha efe afemenuwo
o: negbe deko wòabla ŋusẽtɔ la
gbã hafi aha efe afe. 28 Vavã
mele egblɔm na mi bena: Woatsɔ
amegbetɔviwo fe nuvɔ̃, siwo katã
wowɔna, kple busunya, siwo wo-

[a] kp. 23-28 kpɔ Mat. 12. 1—8; Lu. 6. 1-5; Mo. V. 21. 25.
[b] Mat. 14. 36.
[d] Mo. II. 20, 10.
[e] 1, 24; Lu. 4. 41; ta 5. 43.
[f] kp. 13-19 kpɔ Mat. 10. 1—4; Lu. 6. 12—16; Mat. 5. 1.
[g] Sam. I. 21. 6.
[h] Sam. I. 22. 20; Mo. III. 24. 5-9; Mo. II. 29. 32.
[i] Yoh. 1. 42; Dɔ. 1, 13; Lu. 9. 54.
[k] Mo. V. 5. 14.
[l] kp. 1—6 kpɔ Mat. 12. 9—14; Lu. 6. 6—11.
[n] Yoh. 1. 41-45; 11. 16.
[o] Yoh. 6. 71.
[p] Yoh. 9. 16; Lu. 13, 14; 14, 3.
[r] 6, 31.
[s] kp. 22-30 kpɔ Mat. 12. 24-32; Lu. 11. 15-22; 12. 10; Mat. 9. 34.
[t] Yoh. 5. 18.
[u] kp. 7—12 kpɔ Mat. 12, 15. 16; Lu. 6. 17—19.

gblɔna la, ake wo; 29 ke amesi
agblɔ busunya ɖe Gbɔgbɔ kɔkɔe
la ŋu la, makpɔ tsɔtsɔke vaseɖe
mavɔmavɔ me o; ke boŋ enyi
nuvɔ̃ mavɔmavɔ ƒe fe; 30 elabena
wogblɔ be: Gbɔgbɔ makɔmakɔ le
eme.

Amesiwo nye Yesu ƒe ƒometɔ vavãwo.

31 [d]Eye dadaa kple nɔviawo va
afima, eye wole tsi tre le xexe,
dɔ ame ɖe egbɔ be, woayɔe ɖa.
32 Eye ameha la le anyinɔƒe ƒo
xlãe. Eye wogblɔ nɛ bena: Kpɔ
ɖa, dawò kple nɔviwòŋutsuwo kpa-
kple nɔviwònyɔnuwo le xexe le
diwòm. 33 Eye wòɖo ŋu na wo
bena: Amekawo nye danye kple
nɔvinyewo mahã? 34 Eye esi wò-
kpɔ amesiwo le anyinɔƒe ƒo xlãe
dzi godoo la, egblɔ bena: Mikpɔ
danye kple nɔvinyewo ɖa! 35 Ame-
si ke awɔ Mawu ƒe lɔlɔ̃nu la, eya
kee nye nɔvinyeŋutsu, ganye nɔ-
vinyenyɔnu, ganye danye hã.

Yesu do lo vovovowo le mawufiaɖuƒe la ŋu.

4. [e]Eye wògade asi nufiafia me
le ƒua nu, eye ameha gã ŋutɔ
ƒo ƒu ɖe eŋu ale bena, wòyi ɖe
ʋu me, eye wòbɔbɔ nɔ eme le
ƒua dzi, ke ameha la katã le ƒua
nu. 2 Eye wòfia nu geɖewo le
lododowo me, eye wògblɔ na wo
le eƒe nufiafia me bena: 3 Miɖo
to! Kpɔ ɖa, nukuwula do go yi
nuku wu ge; 4 eye wòva ve me
bena, esi wòle ewum la, ɖewo ge
ɖe mɔ to, eye xeviwo va mi wo.[h]
5 Eye bubu ge ɖe kpenyigba dzi,
afisi mekpɔ anyi geɖe le o; eye
wòdo nu ɖa enumake, elabena
mekpɔ anyi sɔ gbɔ o; 6 eye esi
ɣe dze la, ŋdɔkutsu ɖui; eye esi
ke meli nɛ o ŋuti la, eyrɔ. 7 Eye
bubu ge ɖe ŋuwo me; eye ŋuwo
mie, eye wovu tsyɔ edzi, eye me-
tse ku o. 8 Eye bubuwo ge ɖe
anyigba nyui la dzi, eye esi wo-
mie la, wotsi, eye wotse, ɖewo
blaetɔ̃, ɖewo blaade, eye ɖewo
alafa. 9 Eye wògblɔ bena: Amesi
to senu li nɛ la, nesee!
10 Eye esi wòsusɔ eya ɖeka ɖi
la, amesiwo kpe ɖe eŋuti kple
ame wuieve la, wobia lo la gɔme.
11 Eye wògblɔ na wo bena: Mia-
wo la wona mawufiaɖuƒe la ƒe
nuɣaɣla mi; ke ame mawo, siwo
le egodo la, wona nuwo katã wo
le lododowo me,[a] 12 bena ame-
siwo le nu kpɔm la, nakpɔ nu, ke
womagadze sii o; eye amesiwo le
nu sem la, nase nu, ke womagase
egɔme o, bena woagatrɔ, ne woa-
tsɔ woƒe nuvɔ̃wo ake wo o.[b] 13
Eye wògblɔ na wo bena: Ne mie-
se lo sia gɔme o la, aleke lawɔ,
eye mianya lododoawo katã gɔme
mahã? 14 Nukuwula le nya la
wum. 15 Ke esiawo nye amesiwo
le mɔ to, afisi wowu nya la ɖo;
eye ne wosee ko la, enumake Sa-
tana vana, eye wòtsɔa nya, si wo-
wu ɖe wo me la, yinɛ. 16 Ke esi-
wo wowu ɖe kpenyigba dzi la,
wonye amesiwo, ne wose nyaa la,
woxɔnɛ enumake kple dzidzɔ;
17 eye kè meli na wo o, eye wo-
nɔa anyi ʋee ko; ke ne fukpekpe
kple yometiti va le nya la ŋuti
la, enumake wozua nuɖiaɖia na
wo. 18 Eye bubu, siwo wowu ɖe
ŋuwo dome la, woawo nye ame-
siwo sea nya la, 19 eye xexeame
ƒe agbagbadzedzewo kple kesinɔ-
nu ƒe beble kpakple nu mamlea-
wo ƒe amedzodzro yina ɖe wo me,
eye wotsyɔa nya la dzi, eye wò-
tsia matsematse.[f] 20 Eye esiwo
wowu ɖe anyigba nyui la dzi la,
woawo nye amesiwo sea nya la,
eye woxɔnɛ, eye wotsena, ɖewo
blaetɔ̃, ɖewo blaade, ɖewo alafa.
21 [g]Eye wògblɔ na wo bena:
Ɖe wotsɔa akaɖi vanae, be woa-
da ɖe afianu alo abati te mahã?
Alo menye be woatsɔe ada ɖe
akaɖiti dzi oa? 22 Elabena naneke
mele ɣaɣla o, negbe ɖeko woaɖee
ɖe go afia; eye womewɔ naneke
hã le vivi me o, ke boŋ bena
wòava kekeli me![i] 23 Amesi to
senu li nɛ la, nesee. 24 Eye wò-
gblɔ na wo bena: Milé to ɖe nusi
sem miele la ŋuti; dzidzenu, si
mietsɔ dzidze nui la, eya ke woa-
tsɔ adzidze nui na mi, eye woade
edzi na mi.[k] 25 Elabena amesi ke
si nu le la, woana nui; ke amesi
si nu mele o la, nusi le esi la,
wòaxɔ eya hã le esi.[l]
26 Eye wògblɔ bena: Mawufia-
ɖuƒe la le ale, abe alesi ame tsɔa
nuku dea anyigbatu me ene; 27 eye
wòdɔa alɔ̃, eye wòfɔna zã kple
keli, eye nuku la miena, eye wò-
tsina ale bena, eya ŋutɔ menyanɛ
o. 28 Anyigba la na nuku wɔna

[a] Mat. 11, 25.
[b] Yes. 6, 10.
[d] kp. 31-35 kpɔ Mat. 12, 46-50; Lu. 8, 19—21.
[e] kp. 1—20 kpɔ Mat. 13, 1—23; Lu. 8, 4—15.
[f] 10, 23.
[g] kp. 21-25 kpɔ Lu. 8, 16—18; 11, 33; Mat. 5, 15.
[h] kp. 15.
[i] Lu. 12, 2; Mat. 10, 26.
[k] Mat. 7, 2; Lu. 6, 38.
[l] Mat. 13, 12; 25, 29.

le eḍokui si; gbã ewɔa togba,
ekema liŋɔ, emegbe la kutsetse
blibo nɔa liŋɔ la me. 29 Ke ne
kutsetse la ḍi la, enumake eḍɔa
nuŋehɛ ḍa; elabena nuŋeyi la ḍo.
30 [a]Eye wògblɔ bena: Nuka ŋu
míatsɔ mawufiaḍuƒe la aḍoe ma-
hã? Alo lo ka woado le eŋuti
mahã? 31 Ele abe logoku ene, esi
ne woƒãe ḍe anyigba me la, ele
sue wu atiku, siwo katã le anyi-
gba la dzi; 32 eye ne woƒãe la,
emiena, eye wòva lolona wua
abɔ me tiwo katã, eye wòḍea alɔ
gãwo nenem bena, dzifoxeviwo
ate ŋu adze ḍe eƒe vɔvɔli me.
33 Eye wògblɔ nya fia wo le
lododo sia ƒomevi geḍewo me,
abe alesi wòanya se na wo ene.
34 Eye ne menye lododowo o la,
meƒoa nu na wo o; ke ne eya
kple eƒe nusrɔ̃lawo ḍeḍe woli la,
eḍea nuwo katã gɔme fia wo.

Yesu tsi ahom nu le ƒu dzi.

35 [b]Eye le nenem ŋkeke ma dzi,
esi fiẽsi ḍo la, egblɔ na wo bena:
Mina ne míayi go keme dzi. 36
Eye esi wogblẽ ameha la ḍi la,
wokui yi, abe alesi wòle ʋu la me
ene; eye ʋu bubuwo hã kpe ḍe
eŋuti. 37 Eye ahom sesẽa ḍe va
tu, eye ƒutsotsoewo le ŋeŋem ḍe
ʋu la me, ale bena ʋu la de asi
yɔyɔ me. 38 Ke eya ŋutɔ le ʋu
gɔme, ziɔ suḍi le alɔ̃ dɔm, eye
wonyɔe gblɔ nɛ bena: Nufiala,
ḍe miaƒe tsɔtsrɔ̃ metsɔ gbɔwò
nya o mahã? 39 Eye esi wònyɔ
la, eblu ḍe ya la ta, eye wògblɔ
na ƒu la bena: Zi ḍoḍoe, dze
anyi! Tete ya la dzudzɔ ƒoƒo, eye
ḍoḍoe gãa ḍe zi. 40 Eye wò-
gblɔ na wo bena: Nuka wɔ mievɔ̃
ale? Ðe xɔse mele mia si o ma-
hã? 41 Eye wovɔ̃ geḍe ŋutɔ, eye
wogblɔ na wo nɔewo bena: Ame-
ka gɔ̃e nye esia bena, ya kple ƒu
gɔ̃ hã ḍoa toe mahã?[d]

Yesu da gbe le gbɔgbɔ vɔ̃ tɔa ḍe ŋu.

5. [e]Eye wòva ḍo ƒu la godo le
Gadaratɔwo ƒe anyigba dzi.
2 Eye esi wòdo go le ʋu la me
la, amea ḍe, si me gbɔgbɔ makɔ-
makɔ le la, do go tso yɔdowo me
va kpee, 3 amesi ƒe nɔƒe nye yɔ-
dowo me, eye amea ḍeke mete
ŋu blanɛ kple kɔsɔkɔsɔ gɔ̃ hã o;

[a] kp. 30-34 kpɔ Mat. 13, 31. 32; Lu. 13, 18. 19.

[b] kp. 35-41 kpɔ Mat. 8, 18. 23 v. 27; Lu. 8, 22-25.

[d] Ps. 107, 24; Lod. 30, 4.

[e] kp. 1—21 kpɔ Mat. 8, 28-34; Lu. 8, 26—40.

4 elabena enuenu wodea kunyo-
wu eƒe afɔwo, eye woblanɛ kple
kɔsɔkɔsɔwo, ke etsoa kɔsɔkɔsɔa-
wo, eye wòŋea kunyowuawo, eye
amea ḍeke metea ŋu nana eƒe mo
fana o. 5 Eye ḍaa zã kple keli
wònɔa yɔdowo me kple towo dzi
henɔa ɣli dom, eye wònɔa kpe
xlãm ḍe eḍokui. 6 Eye esi wòkpɔ
Yesu le adzɔge ke la, eƒu du va
dze klo nɛ; 7 eye wòdo ɣli kple
gbe sesẽ bena: Nya kae le mía
kpli wò dome, Yesu, Mawu dzifo-
ʋitɔ la ƒe Vi! Metà Mawu na wò
bena, megawɔ ƒunyaƒunyam o.
8 Elabena egblɔ nɛ bena: Do go
tso ame la me, wò gbɔgbɔ makɔ-
makɔ! 9 Eye wòbiae bena: Wò
ŋkɔ ḍe? Eye wòḍo eŋu nɛ bena:
Nye ŋkɔe nye Legio; elabena mí
ame geḍewoe. 10 Eye wòḍe kuku
nɛ vevie ŋutɔ bena, wòaganyã
yewo tso afima nutoawo me o. 11
Ke aƒehawo ƒe ha gãa ḍe le afima
le gbe ḍum le to la dzi. 12 Eye
woḍe kuku nɛ gblɔ bena: Dɔ mí
ḍe hawo me, ne míayi ḍe wo me.
13 Eye wòna mɔ wo. Eye esi gbɔ-
gbɔ makɔmakɔawo do go la, woyi
ḍe hawo me. Tete hawo katã si du
kplikplikpli tso to la kɔgo ge ḍe
ƒu la me, wo nu anɔ akpe eve, eye
wono tsi ku ḍe ƒu la me. 14 Eye
amesiwo le wo kplɔm la si, eye
woyi ḍaxlẽe fia le dua me kple
agbletawo. Eye wodo go va nusi
wònye va ve me la, kpɔ ge ḍa.
15 Eye wova Yesu gbɔ, eye wo-
kpɔ amesi me gbɔgbɔ vɔ̃wo ƒe
legio nɔ la, le anyinɔƒe, eye wòta
avɔ, eye eƒe mo kɔ, eye wovɔ̃.
16 Eye amesiwo kpɔe la, woxlẽ
nusi wòwɔ na amesi me gbɔgbɔ
vɔ̃awo nɔ la, kple hawo ŋutinya
hefia wo. 17 Eye wode asi ku-
kuḍeḍe me nɛ bena, wòadzo le
yewoƒe nutoawo me. 18 Eye esi
wòḍo ʋu la, amesi me gbɔgbɔ
vɔ̃awo nɔ la, ḍe kuku nɛ bena,
yeanɔ eŋuti. 19 Eye mena mɔe
o; ke egblɔ nɛ bena: Heyi aƒewò
me ḍe tɔwòwo gbɔ, eye naxlẽ nu-
sianu, si Aƒetɔ la wɔ na wò kple
alesi wòkpɔ nublanui na wò la,
afia wo. 20 Eye wòdzo yi hede
asi gbeƒãḍeḍe me nusianu, si Yesu
wɔ nɛ la le Dekapoli; eye wo
katã wotsi yaa. 21 Eye esi Yesu
ḍo ʋu gatso ƒua va egodo la,

ameha gãa ḍe fo fu ḍe eŋuti, eye
wònɔ fu la nu.[a]

Yesu da gbe le nyɔnu ʋusisidɔléla kple Yairo vinyɔnuvi ŋuti.

22 [d]Eye fufofe la fe amegãwo
dometɔ ḍeka, si ŋkɔ nye Yairo la,
va, eye esi wòkpɔe la, edze klo
ḍe efe afɔ nu, 23 eye wòḍe kuku
nɛ vevie ŋutɔ gblɔ bena: Vinye-
nyɔnuvi ḍo kudo nu, va ne natsɔ
wò asi ada ḍe edzi, bena efe lãme
nasẽ, eye wòatsi agbe. 24 Eye
wòyi kplii, eye ameha gãa ḍe
dze eyome ale be, womimii ḍo.
25 Eye nyɔnua ḍe, si ŋu ʋu le
dodom le fe wuieve sɔŋ, 26 eye
wòkpe fu geḍe tso gbedala ge-
ḍewo gbɔ hegblẽ nusiwo katã le
esi, gake mele nyonyom nɛ o, ke
boŋ wògado gã ḍe edzi wu la,
27 esi wòse Yesu ŋkɔ la, eva dze
amehawo le emegbe, eye wòḍe
asi efe awu ŋuti; 28 elabena egblɔ
bena: Ne mede asi efe awu ŋu
ko la, nye lãme asẽ. 29 Eye enu-
make efe ʋu la nu tso, eye wòse
le efe lãme bena, yefe dɔ la vɔ.
30 Eye enumake Yesu dze sii le
eḍokui me bena, ŋusẽ do go tso
ye me, eye wòtrɔ ḍe ameha' la
gbɔ gblɔ bena: Amekae de asi
nye awu ŋu mahã?[h] 31 Eye efe
nusrɔ̃lawo gblɔ nɛ bena: Ekpɔ
be, ameha la mimi wò ḍo tso, hafi
nèle gbɔgblɔm bena: Amekae de
asi ŋunye mahã? 32 Eye wòtsa
ŋku godoo, bena yeakpɔ amesi wɔ
esia. 33 Ke nyɔnu la le vɔvɔ̃m,
eye wòle dzodzom nyanyanya;
elabena enya nusi wòwɔ nɛ, eye
wòva dze klo nɛ, eye wògblɔ nya-
tefe blibo katã nɛ. 34 Ke egblɔ
nɛ bena: Vinyenyɔnuvi, wò xɔse
la ḍe wò; heyi le ŋutifafa me, wò
lãme nasẽ tso wò dɔléle la me!
35 Esi wògale nu fom la, du
tso fufofemegã la fe me va bena:
Wò nyɔnuvi la ku; nukaŋuti nè-
gale fu ḍem na nufiala mahã?
36 Ke esi Yesu se nya, si gblɔm
wole la, egblɔ na fufofemegã la
bena: Megavɔ̃ o, xɔ se ko. 37 Eye
meḍe mɔ na amea ḍeke be, wòa-
dze eyome o, negbe Petro kple
Yakobo kple Yohanes, Yakobo nɔ-
vi la ko. 38 Eye wòva fufofemegã
la fe me, eye wòkpɔ amesiwo le
ʋunyaʋunya wɔm, eye wole avi
fam le ɣli dom sesĩe la, le afima.

a Mat. 9, 1.
b Yoh. 11, 11.
d kp. 22–43 kpɔ Mat. 9, 18–26; Lu. 8, 41–56.
e Lu. 7, 14.
f 1, 34. 44; 3, 12; 7, 36; 8, 26. 30; 9, 9. 30.
g kp. 1–6 kpɔ Mat. 13, 53–58; Lu. 4, 16–30.
h Lu. 6, 19.
i Yoh. 6, 42.
k Yoh. 4, 44.
l Mat. 9, 35.
n kp. 7–13 kpɔ Mat. 10, 1. 9–15; Lu. 9, 1–6.

39 Eye esi wòge ḍe afea me la,
egblɔ na wo bena: Nukaŋuti miele
ʋunyaʋunya wɔm hele avi fam
ale?[b] Ḍevi la meku o, ke boŋ
alɔ̃ dɔm wòle. 40 Eye wokoe.
Ke esi wònyã wo katã do goe la,
ekplɔ ḍevia fofoa kple dadaa kple
amesiwo kpe ḍe eŋuti la, eye wòyi
afisi ḍevi la mlɔ. 41 Eye wòlé
ḍevi la fe alɔnu hegblɔ nɛ bena:
Talita kumi, si gɔme enye bena:
Nyɔnuvi, [e]mele egblɔm na wò be-
na: Tsi tre! 42 Eye enumake nyɔ-
nuvi la tsi tre, eye wòzɔ azɔli;
elabena exɔ fe wuieve, eye wo-
lulu ŋutɔ. 43 Eye wògbe nya na
wo vevie bena, amea ḍeke naga-
nyae o; eye wòbena, woana na-
nee, ne wòaḍu.[f]

Wodo vlo Yesu le Nazaret.

6 [g]Eye wòdo go tso afima, eye
wòva fofoawo de; eye efe nu-
srɔ̃lawo le eyome. 2 Eye esi Sa-
bat ḍo la, ede asi nufiafia me le
fufofe la, eye ame geḍe, siwo see
la, fe nu ku, eye wogblɔ bena:
Afika amesia kpɔ nusiawo tsoe,
eye nunya ka fomevi nye esi wo-
nae mahã, ale be ŋusẽdɔ siawo
va ve me to efe asi dzi mahã?
3 Alo amesia la, ḍe menye ati-
kpala, si nye Maria vi la, kple
Yakobo, Yose, Yuda kpakple Si-
mon nɔvi lae o mahã? Eye nɔ-
vianyɔnuwo hã mele mía dome
afisia o mahã? Eye wòzu nuḍiaḍia
na wo le eyama ŋuti.[i] 4 Eye Yesu
gblɔ na wo bena: Womedoa kpo
nyagblɔḍila bubu o, negbe le eya
ŋutɔ fofoawo de kple efomeawo
dome kpakple efe me ko.[k] 5 Eye
mete ŋu wɔ ŋusẽdɔa ḍeke le afi-
ma o, negbe dɔléla ʋeea ḍewo ko
ŋu wòda gbe le, le esime wòda
asi ḍe wo dzi. 6 Eye efe mo wɔ
yaa le wofe dzimaxɔse la ŋuti.
Eye wòtsa le kɔfe, siwo fo xlã
afima la me hele nu fiam.[l]

Yesu dɔ nusrɔ̃la wuieveawo.

7 [n]Tete wòyɔ ame wuieve la va
egbɔ, eye wòḍe asi wo dɔdɔ me
eveveve; eye wòna ŋusẽ wo ḍe
gbɔgbɔ makɔmakɔwo dzi; 8 eye
wòḍe se na wo bena, woagatsɔ na-
neke ḍe asi ḍe mɔzɔzɔ ŋu o, negbe
atizɔti ko; menye kotoku alo abolo
o, alo ga nanɔ wofe go nu hã o;
9 ke woado atokotawo; eye wo-

magado dziwui eve o. 10 Eye wò-
gblɔ na wo bena: Afisi ke miayi
ɖe afea ɖe me le la, minɔ afima
vaseɖe gbesigbe ke miadzo. 11
Eye teƒe, si womexɔ mi le o, alo
womeɖo to mi le o la, ne miele
dzodzo ge le afima la, miɒuɒu
ke le miafe afɔwo ŋuti ɖe anyi,
ne wòanye ɖaseɖiɖi na wo. Vavã
mele egblɔm na mi bena: Mele
sesẽ ge na Sodomtɔwo kple Go-
moratɔwo le ɒɔnudrɔ̃gbe la abe
du ma ene o.[a] 12 Eye esi wodo
go yi la, woɖe gbe ƒã bena, woa-
trɔ le woƒe dzi me. 13 Eye wo-
nyã gbɔgbɔ vɔ̃ geɖewo do go,
[b]eye wosi ami na dɔlèla geɖewo
heda gbe le wo ŋu.

Herodes Antipa tso ta le Yohanes mawutsidetanamela nu.

14 [d]Eye fia Herodes see; ela-
bena efe ŋkɔ ɖi hoo, eye wòbena:
Yohanes mawutsidetanamelae tsi
tre tso ame kukuwo dome; eya-
ŋuti ŋusẽwo le dɔ wɔm le eme.
15 Ke bubuwo gblɔ bena: Eliya
ye; eye bubuwo bena: Nyagblɔ-
ɖilae abe nyagblɔɖilawo dometɔ
ɖeka ene.[f] 16 Ke esi Herodes see
la, egblɔ bena: Yohanes, si nu
metso ta le la, eyae tsi tre tso
ame kukuwo dome.

17 Ke Herodes ŋutɔe dɔ wolė
Yohanes, eye woblae ɖe gaxɔ me
le Herodia, si nye nɔvia Filipo
srɔ̃ la, ŋuti, elabena eɖee. 18 Ela-
bena Yohanes gblɔ na Herodes
bena: [h]Womeɖe mɔ na wò bena,
naxɔ nɔviwò srɔ̃ o. 19 Eye He-
rodia lée ɖe dɔme, eye wòle di-
dim be, yeawui, ke mete ŋui o;
20 elabena Herodes vɔ̃ Yohanes,
amesi wònya bena, enye ame dzɔ-
dzɔe kple ame kɔkɔe wònye la,
eye wòkpɔ eta. Eye ne eɖo toe
la, eɖoa xaxa me le nu geɖewo
ŋuti, eye eƒe gbesese vivina nɛ.
21 Eye le ŋkeke, si dze eƒe dzi
ŋu dzi la Herodes tu aglo le eƒe
dzigbeŋkeke dzi na eƒe amegã-
wo kple aɒafia gãwo kpakple Ga-
lilea-me ŋkutawo; 22 eye esi He-
rodia vinyɔnuvi la ge ɖe eme,
eye wòɖu ɣe la, edze Herodes
kple amesiwo kpe ɖe eŋuti le
kplɔ̃a ŋuti la ŋu; eye fia la gblɔ
na nyɔnuvi la bena: Bia nusi ke
nèlɔ̃ lam, eye mana wò. 23 Eye
wòka atam nɛ bena: Nusi ke na-

[a] Lu. 10, 10-12; Dɔ. 13, 51; 18, 6.
[b] Yak. 5, 14.
[d] kp. 14-29 kpɔ Mat. 14, 1–12; Lu. 3, 19. 20; 9, 7–9. 19.
[e] Lu. 9, 10.
[f] 8, 28; Mat. 16, 14.
[g] kp. 32-44 kpɔ Mat. 14, 13-21; Lu. 9, 11–17; Yoh. 6, 1–13.
[h] Mo. III. 18, 16.
[i] 8, 1; Mat. 15, 32.

biam la, mana wò vaseɖe nye fia-
ɖuƒe la ƒe akpa afã dzi. 24 Eye
esi wòdo go yi la, egblɔ na da-
daa bena: Nuka mabia mahã? Ke
eya gblɔ bena: Bia Yohanes, ma-
wutsidetanamela, ƒe ta. 25 Eye
enumake wòɖe abla va fia la gbɔ,
eye wòbiae gblɔ bena: Medi be-
na, natsɔ Yohanes mawutsideta-
namela ƒe ta nam le agba me fifi-
laasi. 26 Eye wòve fia la ŋutɔ;
gake la le eƒe atamkaka kple
amesiwo le kplɔ̃a ŋuti kpakplii ta
la melɔ̃ be, yeagbe enana o. 27
Eye enumake fia la dɔ eŋudzɔ-
srafo ɖeka ɖa, eye wòde se nɛ
be, wòaɖatsɔ eƒe ta vɛ; 28 eye
wòyi, eye wòtso ta le enu le ga-
xɔ me, eye wòtsɔ eƒe ta ɖe agba
me vɛ, eye wòtsɔe na nyɔnuvi la,
eye nyɔnuvi la tsɔe na dadaa.
29 Eye esi eƒe nusrɔ̃lawo see la,
wova tsɔ eƒe kukua yi ɖaɖi.

Yesu nyi ame 5000.

30 Eye apostolowo ƒo ƒu ɖe Yesu
gbɔ, eye woxlẽ nusiwo katã wo-
wɔ kple nusiwo wofia la nɛ.[e] 31
Eye wògblɔ na wo bena: Miva,
ne miawo ɖeɖe miayi gbedzi, ne
miadzudzɔ mia ɖokui ɒee. Ela-
bena amesiwo le vavam gale yi-
yim la, wosɔ gbɔ, eye womekpɔ
asinu gɔ̃ hã, ne woaɖu nu o. 32
[g]Eye woɖo ɒu dzo heyi ɖe gbe-
dzi, woawo ɖeɖe. 33 Eye ame
geɖewo kpɔ wo woyina, eye wo-
dze si wo, eye wosi du tso dua-
wo katã me ƒo ƒu heto afɔ yi afi-
ma, eye wotre vava na woawo.
34 Eye esi Yesu do go la, ekpɔ
ameha gãa ɖe, eye [i]eƒe dɔme trɔ
ɖe wo ŋuti, elabena wole abe alẽ,
siwo nu kplɔla mele o ene, eye
wòde asi nu geɖe fiafia me wo.
35 Eye esi wòsusɔ ɒee, ne zã na-
do la, eƒe nusrɔ̃lawo va egbɔ gblɔ
bena: Teƒe la enye gbedzi, eye
zã hã le dodom; 36 do mɔ wo,
bena ne woayi ɖe agbleta kple
kɔƒe, siwo ƒo xlã mi la me, ne
woaƒle nuɖuɖu na wo ɖokui. 37
Eye wòxɔ edzi na wo gblɔ bena:
Miawo la mina nu wo, ne woaɖu.
Eye wogblɔ nɛ bena: Ekema ɖe
miayi aɖaƒle abolo denario alafa
eve nu, ne miatsɔ ana wo, ne woa-
ɖu mahã? 38 Eye wògblɔ na wo
bena: Abolo nenie le mia si ma-
hã? Miyi ɖakpɔe ɖa. Eye esi

wonyae la, wogblɔ bena: Wo ame
atɔ̃ kple tɔmelã eve. 39 Eye wò-
ɖo na wo bena, wo katã nanɔ anyi
hamehame ɖe gbe mumu la dzi.
40 Eye wonɔ anyi hamehame, ɖe-
wo alafa, ɖewo blaatɔ̃. 41 Eye
esi wòtsɔ abolo atɔ̃ la kple lã
eveawo la, ekpɔ dziƒo, eye wòyra
ɖe wo dzi, eye wòŋe aboloawo
me, eye wòtsɔ wo na nusrɔ̃lawo,
bena woatsɔ wo aɖo wo kɔ me,
eye wòmã lã eveawo hã me ɖe
wo katã dome. 42 Eye wo katã
woɖu nu, eye woɖi ƒo. 43 Eye
woƒɔ kakɛ, siwo susɔ la, ɖe kevi
wuieve me fũ kple lãwo ƒe ɖe
hã. 44 Eye amesiwo ɖu aboloawo
la, wo nu anɔ ŋutsu akpe atɔ̃.

Yesu zɔ ƒu dzi.

45 [b]Eye enumake wòƒoe ɖe eƒe
nusrɔ̃lawo nu be, woaɖo ʋu, ne
woadze ye ŋgɔ ayi go keme dzi
ɖe Betsaida, vaseɖe esime ye ŋutɔ
yeaɖe asi le ameha la ŋu. 46 Eye
esi wòɖe mɔ na wo megbe la,
edzo heyi ɖe to la dzi, be yeado
gbe ɖa.[f] 47 Eye esi fiẽsi ɖo la,
ʋu la ɖo ƒu titina, eye eya ɖeka
susɔ ɖe gota. 48 Eye wòkpɔ wo
wole fu kpem le ʋuakuku me;
elabena ya ƒo le wo kpem. Eye
anɔ zã ƒe ŋudzɔɣi enelia me la
ele ƒu dzi zɔm gbɔna wo gbɔ,
eye wòdi be, yeato wo ŋuti ayi;
49 ke esi wokpɔe wòle ƒua dzi
zɔm la, wobu xa bena, ŋɔlie, eye
wodo ɣli;[g] 50 elabena wo katã
wokpɔe, eye dzika tso wo ƒo. Ke
eƒo nu kpli wo enumake gblɔ be-
na: Mina miaƒe dzi nadze eme;
nyee nye esi, migavɔ̃ o hee! 51
Eye wòge ɖe ʋu la me le wo
gbɔ, [i]eye ya la dzudzɔ, eye woƒe
nu ku ŋutɔ; 52 elabena womenya
ta le aboloawo nu o, ke boŋ woƒe
dzime sẽ.

Yesu yɔ dɔ dɔléláwo.

53 Eye wotso ƒu la ɖi go ɖe
Genezaret. 54 Eye esi wodo go
le ʋua me la, enumake wodze sii,
55 eye du dzɔ le afima nutoawo
katã me godoo, eye woɖe asi ame-
siwo ƒe lãme gblẽ la tsɔtsɔ me
ɖe abawo dzi va afisi wose be,
ele. 56 Eye afisi wòyina ɖo le
kɔƒewo alo duwo me alo agble-
tawo la, wotsɔa dɔlélawo va dana
ɖe ablɔwo me, eye woɖea kuku
nɛ bena, [l]yewoaɖe asi eƒe awuto

[a] kp. 1—23 kpɔ Mat. 15, 1—20.
[b] kp. 45-56 kpɔ Mat. 14, 22-36; Yoh. 6, 15—21.
[d] Lu. 11, 38; Mat. 23, 25.
[e] Yes. 29, 13.
[f] Lu. 6, 12.
[g] Lu. 24, 37.
[h] Mo. II. 20, 12; Mo. II. 21, 17; Lod. 28, 24.
[i] 4, 39.
[k] 8, 17.
[l] 5, 28; Lu. 6, 19.

ɖedeko ŋu; eye ame alesi nu ɖe
asi eŋu ko la, ƒe lãme sẽna.

Yesu ƒo nu le nuɖuɖu kple asi maklɔmaklɔ ŋuti.

7 [a]Eye farisitɔwo kple agbalẽ-
fialaa ɖewo, siwo tso Yerusa-
lem va la, ƒo ƒu ɖe egbɔ. 2 Eye
wokpɔ bena, eƒe nusrɔ̃laa ɖewo
le abolo ɖum kple asi ƒoɖi, egɔ-
me nye asi maklɔmaklɔe la; —
3 elabena farisitɔwo kple Yuda-
tɔwo katã la, ne womeklɔ asi
nyuie o la, womeɖua nu o; ale
wonɔa ŋku lém ɖe amegãwo ƒe
kɔ la ŋuti veviе; 4 eye ne wotso
asi me gbɔ la, ne womele tsi o
la, womeɖua nu o, eye nu bubu
geɖewo li, siwo ŋuti wolẽa ŋku
ɖo le tsikpluwo kple zewo kple
ganuwo kɔklɔ la me.[d] — 5 Eye
farisitɔwo kple agbalẽfialawo biae
bena: Nukaŋuti wò nusrɔ̃lawo
mezɔna le amegãwo ƒe kɔa nu o,
ke boŋ woɖua abolo asi maklɔ-
maklɔe mahã? 6 Eɖo ŋu na wo
bena: [e]Yesaya gblɔe ɖi nyuie le
mi alakpatɔwo ŋuti, abe alesi wo-
ŋlɔe ɖi ene bena: „Dukɔ sia le
buyem kple nuyiwo; gake woƒe
dzi te ɖa xaa tso gbɔnye. 7 Ke
dzodzroe wole subɔyem, hele nu-
fiafia, siwo nye amewo ƒe sede-
ɖewo la fiam.“ 8 Miegblẽ Mawu
ƒe se la ɖi, eye mielé amewo ƒe
kɔnyinyi me ɖe asi le zewo kple
kpluwo kɔklɔ me; eye nu bubu
geɖe, siwo le abe esiawo ene la,
miewɔna. 9 Eye wògblɔ na wo
bena: Mieɖe Mawu ƒe se la ɖa
nyuie, bena mianyi mia ŋutɔwo
ƒe kɔ. 10 Elabena Mose gblɔ be-
na: [h]„Bu fofowò kple dawò; eye
amesi ke gblɔa nya vɔ̃ ɖe fofoa
kple dadaa ŋuti la, ku ke wòa-
ku;“ 11 ke miawo la miegblɔ be:
Ne amea ɖe lagblɔ na fofoa alo
dadaa bena: Nusi ke nate ŋu akpɔ
tso gbɔnye la, nanye korban (esi
gɔme enye nunana na Mawu), 12
miena mɔe be, wòagawɔ naneke
na fofoa alo dadaa o; 13 eye
mieŋa Mawu ƒe nya la tsi ma-
bumabu le miaƒe kɔ, si mieɖo
anyi la ŋuti; eye nusiawo tɔgbe
geɖe miewɔna.
14 Eye wògayɔ ameha la va
egbɔ, gblɔ na wo bena: Mi katã
miɖo tom, ne miase nu gɔme.
15 Naneke meli, si atso gota ayi

ɖe ame me, si ate ŋu aƒo ɖii o;
ke boŋ nusiwo le go dom tso ame
me la, woawoe nye nusiwo ƒoa
ɖi ame.[b] 16 Ne amea ɖe to senu
li nɛ la, nesee! 17 Eye esi wò-
dzo le ameha la gbɔ yi ɖe aƒe
me la, eƒe nusrɔ̃lawo bia lo la
gɔmee. 18 Eye wògblɔ na wo
bena: Ale miawo hã mienye ame
masenugɔmewoe nye esi mahã?
Alo miedze sii kpɔ bena, nusia-
nu, si tsoa gota yina ɖe ame mɛ
la, mate ŋu aƒo ɖii o;[f] 19 elabe-
na menye eƒe dzi me wòyina ɖo
o, hafi boŋ eƒe dɔ me wòyina ɖo,
eye wòɖadena ɖe kpɔxa, le esia
me nuɖuɖuawo katã ŋuti kɔna le-
na o mahã? 20 Eye wògblɔ be-
na: Nusi ke doa go tsoa ame me
la, eya ƒoa ɖi ame. 21 Elabena
tso ame ƒe dzi me ke nu vɔ̃ɖi su-
suwo doa go tsona, matrewɔwɔ-
wo, fififiwo, amewuwuwo,[h] 22 aha-
siwɔwɔwo, ŋubiabiãwo, nu vɔ̃ɖi
wɔwɔwo, beble, ahiãdzedze, ŋku
vɔ̃ɖi, busubɔbɔ, ɖada, movidzɔ-
dzɔ; 23 nu vɔ̃ɖi siawo katã doa
go tsoa eme ke, eye woƒoa ɖi ame.

Yesu da gbe le Kanaan-nyɔnu la ƒe
vinyɔnuvi la ŋu.

24 [k]Eye wòdzo le afima heyi ɖe
Tiro-nutoawo me. Eye wòɣi ɖe
aƒea ɖe me, eye melɔ̃ be, amea
ɖeke nanyae o, ke mete ŋu ɣla
eɖokui o. 25 Elabena nyɔnua ɖe,
si gbɔgbɔ makɔmakɔ le vianyɔ-
nuvi me la, se eŋkɔ, eye wòva
dze klo ɖe eƒe afɔ nu. 26 Ke nyɔ-
nu la nye Helatɔ, si wodzi le
Sirofoinike; eye wòɖe kuku nɛ
bena, wòanyã gbɔgbɔ vɔ̃ la ado
goe tso vianyɔnuvi la me. 27 Eye
wògblɔ nɛ bena: Na ɖeviwo naɖi
ƒo gbɔ; elabena menyo bena,
woatsɔ ɖeviwo ƒe abolo aƒu gbe
na avũviwo o. 28 Ke eya xɔ edzi
gblɔ nɛ bena: Yoo, Aƒetɔ! Gake
avũvi, siwo le kplɔ̃ te la, ɖua ɖe-
viwo ƒe abolo wuwluiwo tso. 29
Eye wògblɔ nɛ bena: Le nya sia
ŋuti la heyi; gbɔgbɔ vɔ̃ la do go
tso viwònyɔnuvi la me. 30 Eye
esi wòdzo va eƒe me la, ekpɔ
ɖevi la mlɔ aba dzi, eye gbɔgbɔ
vɔ̃ la do go.

Yesu da gbe le adetututɔa ɖe ŋu.

31 Esi wògado go tso Tiro-nu-
toawo me la, etso Sidon heto Ga-
lilea-ƒu la nu heva Dekapoli-nu-
toawo me ke.[a] 32 Eye wotsɔ amea
ɖe, si nye tokunɔ kple aɖetututɔ
la, va egbɔ, eye woɖe kuku nɛ
bena, wòatsɔ eƒe asi ada ɖe edzi.[d]
33 Eye wòtsɔ eyama heƒo asae
tso ameha la gbɔ, eye wòtsɔ eƒe
asibidewo ƒo ɖe eƒe to me, [e]eye
wòɖe ta ɖo eƒe aɖe nu; 34 eye
esi wòle dziƒo kpɔm la, eɖe hũ,
eye wògblɔ nɛ bena: „Hefata“,
si gɔme enye: Ʋua! 35 Tete eƒe
to la ʋu, eye enumake eƒe aɖeka
hã dɔ ɖo, eye wòƒo nu nyuie.
36 Eye wòɖe se na wo bena, woa-
gatoe na amea ɖeke o; ke geɖe
alesi wòɖe se na woe la, geɖe
wu woyi ɖakakae.[g] 37 Eye kuvia
ɖo wo ŋutɔ, eye wole gbɔgblɔm
bena: Ewɔ nuwo katã nyuie, ena
tokunɔwo sea nu, eye aɖetututɔ-
wo hã ƒoa nu.

Yesu nyi ame 4000.

8. Le ŋkeke mawo me, esi ameha
gãa ɖe gava, eye naneke mele
wo si, be woaɖu o la, Yesu yɔ
eƒe nusrɔ̃lawo va egbɔ gblɔ na
wo bena: 2 Nye dɔme trɔ ɖe ameha
la ŋuti; elabena egbee nye ŋke-
ke etɔ̃agbe wole ŋutinye, eye wo-
mekpɔ naneke, be woaɖu o;[l] 3 eye
ne medo mɔ wo dɔme ɣeyi, be
woayi aƒe la, aƒetrɔ latsɔ wo le
mɔ dzi, eye wo dome amea ɖewo
hã tso didiƒe. 4 Eye eƒe nusrɔ̃-
lawo xɔ edzi nɛ bena: Afika amea
ɖe late ŋu akpɔ abolo atsoe le
gbedzi afii, be amesiawo naɖi ƒo
mahã? 5 Eye wòbia wo bena:
Abolo nenie le mia si mahã? Ke
wogblɔ bena: Wo ame adre. 6 Eye
wòɖo bena, ameha la nabɔbɔ nɔ
anyigba; eye wòtsɔ abolo adre
la, eye esi wòda akpe ɖe wo dzi
la, eŋe me, eye wòtsɔe na eƒe
nusrɔ̃lawo, bena woatsɔe na wo,
eye wotsɔe ɖo ameha la kɔ me.
7 Eye lãvi ʋeea ɖewo hã le wo si,
eye esi wòyra ɖe wo dzi la, ena
wotsɔ woawo hã ɖo wo kɔ me.
8 Eye woɖu nu, eye woɖi ƒo, eye
woƒɔ kakɛ, siwo susɔ la, wòɖe
kevi adre.[n] 9 Ke wo nu anɔ ame
akpe ene, eye wòɖo mɔ wo. 10
Eye enumake wòɖo ʋu kple eƒe
nusrɔ̃lawo, eye wova Dalmanuta-
nutoawo me.

[a] Mat. 15, 29-31.
[b] Ro. 14, 14; Ti. 1, 15.
[d] Mat. 9, 32; Lu. 11, 14.
[e] 8, 23.
[f] Mat. 16, 9.
[g] 5, 43.
[h] Yak. 1, 14; Ro. 7, 14; Gal. 5, 17; Mo. I. 6, 5.
[i] kp. 1—10 kpɔ Mat. 15, 32-39.
[k] kp. 24-30 kpɔ Mat. 15, 21-28.
[l] 6, 34; Mat. 14, 14.
[n] Fia. II. 4, 44.

Yesu ƒo nu le dzesiwo kple farisitɔwo ƒe amɔwɔ ʋaʋã ŋuti.

11 [b]Eye farisitɔwo do go va,
eye wode asi nusesẽ me kplii hele
dzesi biamii tso dziƒo hele etem
kpɔ. 12 Eye wòde hũ le eƒe gbɔ-
gbɔ la me gblɔ bena: Nukaŋuti
dzidzime sia le dzesi dim mahã?
Vavã mele egblɔm na mi bena:
Womele dzesia ɖeke na ge dzi-
dzime sia o.[d] 13 Eye wògblẽ wo
ɖi gaɖo ʋu heyi go keme dzi.
14 Eye woŋlɔ abolotsɔtsɔ ɖe
asi be, eye ɖeke mele wo si le
ʋua me o, negbe abolo ɖeka ko.
15 Eye wòɖe se na wo bena:
[f]Mikpɔ nyuie, eye milé be na mia
ɖokui le farisitɔwo ƒe amɔwɔ ʋa-
ʋã kple Herodes ƒe amɔwɔ ʋa-
ʋã la ŋuti. 16 Eye woke ɖi le
wo nɔewo dome gblɔ bena: Le
esi mietsɔ abolo ɖe asi o la ŋu-
tie. 17 Eye esi wòdze sii la, egblɔ
na wo bena: Nuka miele ɖi kem
be, mietsɔ abolo ɖe asi o mahã?[h]
Ðe miedze si nu kpɔ haɖe alo se
nu gɔme hã oa, alo miaƒe dzime
ɖe wògasẽ mahã? 18 Ŋku li na
mi, miekpɔa nu o! Eye to li na
mi, miesea nu o! Eye mieɖoa
ŋku nu dzi o,[k] 19 bena meŋe abo-
lo atɔ̃ me hemã ɖe ame akpe atɔ̃
dome, eye abolo kakɛawo la kevi
nenie mieƒɔ mahã? Wogblɔ nɛ
be: Wo ame wuieve.[n] 20 Eye wo
ame adre ɖe ame akpe ene dome
la, kakɛawo la kevi nenie fũ mie-
fɔ mahã? Eye wobena: Wo ame
adre.[o] 21 Eye wògblɔ na wo be-
na: Ðe miese nu gɔme haɖe ke
o mahã?

Yesu yɔ ɖo ŋkuagbãtɔa ɖe.

22 Eye wòva Betsaida. Eye wo-
kplɔ ŋkuagbãtɔa ɖe va egbɔ, eye
woɖe kuku nɛ bena, wòaɖe asi
eŋu. 23 Eye esi wòlé ŋkuagbãtɔ
la ƒe alɔnu la, ekplɔe do go tso
du la me, eye esi wòɖe ta ɖe ŋku
dzi nɛ, eye wòtsɔ eƒe asiwo ɖo
edzi la, ebiae bena: Ele nane kpɔ-
ma?[s] 24 Esi wòwu ŋku dzi la,
egblɔ bena: Mekpɔ amewo; me-
kpɔ wo wole abe atiwo ene hele
azɔli zɔm. 25 Tete wògatsɔ eƒe
asiwo ɖo eƒe ŋkuwo dzi, eye wò-
klẽ ŋku sesie; eye wòɖɔe ɖo, eye
wòkpɔ nusianu nyuie. 26 Eye
wòɖɔe ɖo ɖe eƒe me gblɔ bena:
Megayi ɖe du la me o.[v]

Petro ʋu Yesu me.

27 [a]Eye Yesu do go kple eƒe
nusrɔ̃lawo heyi ɖe Kaisarea Fili-
pi ƒe kɔƒewo me; eye le mɔ dzi
la ebia eƒe nusrɔ̃lawo gblɔ na
wo bena: Ameka amewo gblɔna
bena, menye mahã? 28 Ke wo-
gblɔ nɛ bena: Yohanes mawutsi-
detanamelae, eye bubuwo bena:
Eliya ye; ke bubuwo bena: Nya-
gblɔɖilawo dometɔ ɖekae.[e] 29 Eye
wòbia wo bena: Ke miawo la,
ameka miegblɔna bena, menye
mahã? Eye Petro ɖo ŋu gblɔ nɛ
bena: Wòe nye Kristo la. 30 Eye
wògbe nya na wo bena, woaga-
gblɔ nya le ye ŋuti na amea ɖe-
ke o.[g]

Yesu gblɔ nya le eƒe fukpekpe ŋuti zi gbãto.

31 Eye wòɖe asi wo fiafia me
bena: Ele na Amegbetɔvi la be-
na, wòakpe fu geɖe, eye amegã-
wo kple nunɔlagãwo kple agbalẽ-
fialawo woaɖo vloe, eye woawui,
eye wòatsi tre le ŋkeke etɔ̃agbe.
32 Eye wòto nya sia na wo faa.
Tete Petro ɖe kpɔe, eye wòɖe
asi nyagbegbe me nɛ.[i] 33 Ke
etrɔ kpɔ eƒe nusrɔ̃lawo, eye wò-
gbe nya na Petro gblɔ bena: Te
ɖokuiwò ɖa yi megbenye, Sata-
na! Elabena menye Mawu tɔ nè-
susu o, negbe nusi nye amegbe-
tɔwo tɔ la ko.[l]
34 Eye wòyɔ ameha la kple eƒe
nusrɔ̃lawo va egbɔ gblɔ na wo
bena: Amesi ke le lɔlɔ̃m bena,
yeadze yonyeme la, negbe nu le
ye ŋutɔ ɖokui gbɔ, eye wòatsɔ
eƒe atitsoga, eye wòadze yonye-
me.[p] 35 Elabena amesi ke di be,
yeaɖe yeƒe agbe la, atsrɔ̃e; ke
amesi atsrɔ̃ eƒe agbe le nye kple
nyanyuie la ŋuti la, aɖee.[r] 36
Elabena viɖe ka wòanye na ame,
ne xexeme blibo la katã zu etɔ,
ke wòabu eƒe luʋɔ mahã? 37
Alo nuka amegbetɔ atsɔ ana
agaxɔ eƒe luʋɔ mahã? 38 Ela-
bena amesi ke kpe ŋu nye kple
nye nyawo le dzidzime wɔahasi
kple dzidzime wɔnuvɔ̃ sia dome
la, Amegbetɔvi la hã akpe ŋui,
ne ava le Fofoa ƒe ŋutikɔkɔe me
kple mawudɔla kɔkɔeawo.[t]

Yesu trɔ eƒe nɔnɔme le toa dzi.

9. [u]Eye wògblɔ na wo bena: Va-
vã mele egblɔm na mi bena:

[a] kp. 27–9, 1 kpɔ Mat. 16, 13–28; Lu. 9, 18–27.
[b] kp. 11–21 kpɔ Mat. 16, 1–12; Mat. 12, 38. 39.
[d] Lu. 11, 29.
[e] Mat. 14, 2; 17, 10.
[f] Lu. 12, 1; Gal. 5, 9; Kor. 1. 5, 6.
[g] 5, 43.
[h] 6, 52; 4, 12.
[i] Mat. 16, 22; Yoh. 11, 9.
[k] Lu. 24, 25.
[l] Sam. II. 19, 22.
[n] 6, 43.
[o] kp. 8 lia.
[p] Mat. 10, 38.
[r] Yoh. 12, 25.
[s] 7, 33; Yoh. 9, 6.
[t] Mat. 10, 33.
[u] 14, 62; Mat. 26, 64.
[v] 5, 43.

Amea ɖewo le amesiwo le tsitre
le afisia la dome, siwo mele ku
ɖɔ ge akpɔ o, vaseɖe esime woa-
kpɔ Mawu ƒe fiaɖuƒe la wògbɔna
kple ŋusẽ.
2 ᵃŊkeke ade megbe la Yesu
ɖe Petro, Yakobo kple Yohanes
kpe ɖe eɖokui ŋuti, eye wòkplɔ
wo yi to kɔkɔa ɖe dzi, woawo
ɖeɖe; eye eƒe nɔnɔme trɔ le woƒe
ŋku me, 3 eye eƒe awuwo trɔ le
dzo dam hefu tititi, eye nunyãlaa
ɖeke mele anyigba dzi ate ŋu awɔ
wo woafu alea o. 4 Eye Eliya
kple Mose woɖe wo ɖokui fia wo,
eye wole nu ƒom kple Yesu. 5 Eye
Petro xɔ edzi gblɔ na Yesu be-
na: Rabi, enyo na mi bena, mia-
nɔ afisia, eye miawɔ agbadɔ etɔ̃,
tɔwò ɖeka, Mose tɔ ɖeka kple
Eliya tɔ ɖeka. 6 Elabena menya
nusi wòagblɔ o, elabena wovɔ̃ ŋu-
tɔ. 7 Eye alilikpo va do vɔvɔli ɖe
wo dzi, eye gbe tso alilikpo la
me gblɔ bena: „Amesia enye vi-
nye, si nyemelɔ̃a nu egbɔ o, mi-
ɖo to eyama!“ 8 Eye enumake,
esi wole ŋku tsam godoo la, wo-
megakpɔ amea ɖeke o, negbe
Yesu ɖeka koe le wo gbɔ.
9 Eye esi wole ɖiɖim tso to la
dzi la, Yesu de se na wo bena,
woagagblɔ nusiwo wokpɔ la, na
amea ɖeke o, negbe ne Amegbe-
tɔvi la tsi tre tso ame kukuwo
dome ko.ᵈ 10 Eye wodzra nya la
ɖo, eye wobia le wo nɔewo do-
me bena: Nukae nye tsitretsitsi
tso ame kukuwo dome la mahã?
11 Eye wobiae gblɔ bena: Aleke
wòle be, farisitɔwo kple agbalẽ-
fialawo gblɔ bena: Ele na Eliya
be, wòava gbãgbiagbã mahã? 12
Ke egblɔ na wo bena: Eliya gbɔ-
na gbãgbiagbã, eye wòaɖɔ nuwo
katã ɖo; eye aleke woŋlɔ ɖi le
Amegbetɔvi la ŋuti bena, akpe
fu geɖe, eye woado vloe mahã?
13 Gake mele egblɔm na mi be-
na: Eliya va xoxo, eye wowɔ nusi
wolɔ̃ la, ɖe eŋuti, abe alesi wo-
ŋlɔ ɖi le eŋuti ene.

ᵃ kp. 2—13 kpɔ Mat. 17, 1—13. Lu. 9, 24—36; Pet. II. 1, 16 v. 18; Mo. II. 34, 29.
ᵇ Mat. 21, 21; Lu. 17, 5.
ᵈ Mat. 16, 20.
ᵉ kp. 30-32 kpɔ Mat. 17, 22. 23; Lu. 9, 43—45.
ᶠ kp. 14-29 kpɔ Mat. 17, 14-21; Lu. 9, 37—42.

Yesu da gbe le gbɔgbɔ vɔ̃ tɔa ɖe ŋu.

14 ᶠEye esi wòva nusrɔ̃lawo gbɔ
la, ekpɔ ameha gãa ɖe ƒo xlã wo,
eye agbalẽfialawo le nu sẽm kpli
wo. 15 Eye enumake, esi ameha
la katã kpɔe la, dzidzi ƒo wo ŋu-
tɔ, eye wosi du yi egbɔ hedo gbe
nɛ. 16 Eye wòbia wo bena: Nuka
miele nu sẽm kpli wo? 17 Eye
ame ɖeka tso ameha la dome ɖo
eŋu nɛ bena: Nufiala, mekplɔ vi-
nyeŋutsuvi, si me gbɔgbɔ maƒo-
nu le la, va gbɔwò; 18 eye afisi
ke wòlée le la, enyamanɛ, eye
futukpɔ dona le enu, eye wòɖua
aɖukli, eye wòɖia ku; megblɔ na
wò nusrɔ̃lawo bena, woanyãe ado
goe, eye womete ŋui o. 19 Eye
wòɖo eŋu na wo gblɔ bena: O,
dzidzime maxɔse! Ɣekaɣi manɔ
anyi kpli mi ase ɖo? Eye ɣe-
kaɣi mado dzi ahe mi ase ɖo ma-
hã? Mikplɔe va gbɔnye! 20 Eye
wokplɔe va egbɔ; esi wòkpɔe la,
enumake gbɔgbɔ la nyamae, eye
wòtsyɔ kplo hele dablibɛ ƒom le
futukpɔ ɖem. 21 Eye wòbia fofoa
bena: Ɣekaɣi nusia va edzi ma-
hã? Eye wòbena: Tso keke eƒe
ɖevime kee. 22 Eye enuenu wò-
tsɔnɛ ƒua dzo me kple tɔ me, bena
yeawui; ke ne àte ŋu awɔ nane
la, kpɔ miaƒe nublanui, ne naxɔ
na mi. 23 Eye Yesu gblɔ nɛ be-
na: Ne àte ŋui! Amesi xɔe se
la, ate ŋu awɔ nusianu.ᵇ 24 Enu-
make ɖevia fofo do ɣli gblɔ bena:
Mexɔe se, xɔ na nye maxɔse la!
25 Ke esi Yesu kpɔ bena, ameha
la le du ƒum gbɔna la, ewo ɖe
gbɔgbɔ makɔmakɔ la ta gblɔ be-
na: Wò gbɔgbɔ maƒonu kple to-
kunɔ, mede se na wò, do go le
eme, eye tso esia dzi la megayi
ɖe eme o! 26 Eye wòdo go kple
ɣlidodo hele enyamam ŋutɔ, eye
wòzu abe ɖe wòku ene; ale bena
ame geɖewo gblɔ bena: Eku. 27
Ke Yesu lé eƒe alɔnu hekɔe ɖe
dzi, eye wòtsi tre. 28 Eye esi
wòva afea me la, eƒe nusrɔ̃lawo
ɖeɖe va egbɔ biae bena: Aleke
wɔ míawo míete ŋu nyãe do go
o mahã? 29 Eye wògblɔ na wo
bena: Esia ƒomevi la mate ŋu
ado go to naneke me o, negbe to
gbedododa kple nutsitsidɔ me ko.

Yesu gblɔ nya le eƒe ŋukpekpe ŋu zi evelia.

30 ᵉEye esi wodze le afima la,
wotso Galilea me yi, eye melɔ̃ be-
na, amea ɖeke nanya ye o. 31 Ela-
bena efia nu eƒe nusrɔ̃lawo, eye
wògblɔ na wo bena: Woade Ame-
gbetɔvi la asi na amewo, eye woa-
wui, eye ne wowui la, agatsi tre
le ŋkeke etɔ̃agbe. 32 Ke woawo

la womese nya sia gɔme o, eye
wovɔ̃ le ebiabia ŋuti.

Ameka ƒo ta le mawuflaḍuƒe la me?
Le nudiadianana ŋuti.

33 [a]Eye wòva Kapernaum. Esi
wòva aƒe me la, ebia wo bena:
Nuka miele ḍi kem le mia nɔe-
wo dome le mɔ dzi mahã? 34 Ke
wozi kpi; elabena wole nya ɖlim
le wo nɔewo dome le mɔ dzi be-
na: Amekae nye gãtɔ mahã? 35
Eye esi wòbɔbɔ nɔ anyi la, eyɔ
amewuieveawo, eye wògblɔ na wo
bena: Ne amea ḍe di bena, yea-
nye gbãtɔ la, nanye wo katã ƒe
mlɔetɔ kple wo katã ƒe subɔla.[g]
36 Eye wòtsɔ ḍevi suea ḍe ḍo wo
titina, eye wòlée ḍe eƒe akɔnu
gblɔ na wo bena: 37 Amesi ke
laxɔ ḍevi siawo dometɔ ḍeka le
nye ŋkɔ dzi la, nyee wòxɔ, eye
amesi ke laxɔm la, menye nye
wòxɔ o, ke boŋ amesi dɔm lae.[i]
38 Yohanes gblɔ nɛ bena: Nu-
fiala, míekpɔ amea ḍe, si le gbɔ-
gbɔ vɔ̃wo nyãm le go dom le wò
ŋkɔ la dzi, eye míegbe nɛ, ela-
bena mele mía yome o. 39 Eye
Yesu gblɔ bena: Migagbe nɛ o![l]
Elabena amea ḍeke meli, si awɔ
ŋusẽdɔ le nye ŋkɔ la dzi, eye
wòate ŋu agblɔ nya vɔ̃ enumakɔ
ḍe ŋunye o. 40 Elabena amesi
ke meto vo ḍe mía ŋuti o la, eya
le mía dzi.[p] 41 Elabena amesi ke
ana tsi kplu ḍeka mi be, miano
le nye ŋkɔ me, esi wònye Kristo
tɔ mienye ŋuti la, vavã mele
egblɔm na mi bena: Eƒe fetu la
mele eŋu tsi ge o. 42 Ke amesi
ke laḍia ḍevi sue, siwo xɔa dzi-
nye sena, dometɔ ḍeka nu la,
enyo nɛ wu bena, woatsɔ té atsi
ḍe kɔ nɛ, eye woatsɔe aƒu gbe
ḍe ƒu me.[s] 43 Eye ne wò asi ḍia
nu wò la, lãe ḍa; enyo na wò be-
na, nayi ḍe agbe la me kple asi-
kpo, wu esi asi eve nanɔe na wò,
eye nayi ḍe dzomavɔɖe la me,[u]
44 afisi woƒe nyẽ mekuna le o,
eye dzo la hã metsina le o. 45 Ke
ne wò afɔ ḍia nu wò la, lãe ḍa;
enyo na wò be, nayi ḍe agbe la
me kple afɔkpo, wu esi afɔ eve
nanɔe na wò, eye woatsɔ wò aƒu
gbe ḍe dzomavɔɖe la me, 46 afisi
woƒe nyẽ mekuna le o, eye dzo
la hã metsina le o. 47 Eye ne
wò ŋku ḍia nu wò la, hoe le eme;

a kp. 33–50 kpɔ Mat. 18, 1–9: Lu. 9, 46–50.
b Mat. 5, 29.
d Yes. 66, 24.
e Mo. III. 2, 13.
f Lu. 14, 34: Mat. 5, 13.
g 10,43; Mat. 20, 26.
h kp. 1–12 kpɔ Mat. 19, 1–9.
i Mat. 10, 40: Yoh. 13, 20.
k Mat. 5, 31; Mo. V. 24, 1.
l Kor. I. 12, 3: Mo. IV. 11, 29.
n Mo. V. 9, 27.
o Mo. I. 1, 27: 2, 24: Ef. 5, 31: Kor. I. 6, 16.
p Mat. 12, 30.
r Kor. I. 7, 10.
s Lu. 17, 2; Ro. 14, 13.
t Mat. 5, 32; Lu. 16, 18.
u Mat. 5, 30.
v kp. 13–16 kpɔ Mat. 19, 13–15: Lu. 18, 15–17.

enyo na wò bena, nayi ḍe mawu-
fiaḍuƒe la me kple ŋku ḍeka, wu
esi ŋku eve nanɔe na wò, eye
woatsɔ wò aƒu gbe ḍe dzomavɔ-
ɖe la me,[b] 48 afisi woƒe nyẽ me-
kuna le o, eye dzo la hã metsina
le o.[d] 49 Elabena amesiame la
woatsɔ dzo ade dzee,[e]eye vɔsasa
sia vɔsasa la woatsɔ dze adee.
50 Dze la nu nyui wònye; ke ne
dze bu eƒe vivi la, nuka tsɔ ge
miala aḍo vivii mahã? Mina dze
naḍo mi, eye ŋutifafa nanɔ mia
dome.[f]

Le srɔ̃tɔwo ƒe mamã ŋuti.

10. [h]Eye esi wòdzo le afima la,
eva Yudea-nutoawo me kple
Yordan godo, eye amehawo gava
ƒo ƒu ḍe egbɔ, eye abe alesi wò-
nɔa wɔwɔm ene la, egafia nu wo.
2 Eye farisitɔwo va egbɔ, eye wo-
biae hele etem kpɔ bena: Alo
woḍe mɔ na ŋutsu bena, wòaḍe
asi le srɔ̃a ŋu mahã? 3 Eye wò-
ḍo ŋu na wo bena: Aleke Mose
ḍe see na mi mahã?[k] 4 Ke wo-
gblɔ bena: Mose ḍe mɔ bena, woa-
ŋlɔ srɔ̃gbegbalẽ, eye woaḍe asi le
eŋu. 5 Eye Yesu gblɔ na wo be-
na: Le miaƒe dzimesesẽ ŋuti wo-
ŋlɔ se sia ḍi na mi ḍo.[n] 6 Tso
nuwɔwɔ ƒe gɔmedzedzea me ke
la atsu kple asi wòwɔ woe.[o] 7 Le
esia ta ame agblẽ fofoa kple da-
daa ḍi, eye wòalé ḍe srɔ̃nyɔnua
ŋuti, 8 eye wo kpakple eve woa-
nye ŋutilã ḍeka, ale bena tso esia
dzi yina la womeganye ame eve
o, negbe ŋutilã ḍeka ko. 9 Azɔ
nusi ke Mawu bla ḍekae la, ame
nagamã me o.[r] 10 Eye le aƒea
me la nusrɔ̃lawo gabia le nya sia
ŋuti. 11 Eye wògblɔ na wo be-
na: Amesi ke aḍe asi le srɔ̃a ŋuti,
eye wòaḍe bubu la, ewɔ ahasi ḍe
eyama ŋuti;[t] 12 eye ne nyɔnu
agbe srɔ̃a, eye wòaḍe bubu la,
ewɔ ahasi.

Yesu yra ḍeviwo.

13 [v]Eye wotsɔ ḍevi suewo va
egbɔ be, wòaḍa asi ḍe wo dzi;
ke nusrɔ̃lawo blu ḍe amesiwo tsɔ
wo vɛ la ta. 14 Ke esi Yesu kpɔe
la, menyo eŋu o, eye wògblɔ na
wo bena: Mina ḍeviwo nava gbɔ-
nye, eye migaxe mɔ na wo o;
elabena nenem mewo tɔ enye ma-
wufiaḍuƒe la. 15 Vavã mele egblɔm

na mi bena: Amesi ke mexɔ ma-
wufiaḍuƒe la abe ḍevi ene o la,
mele eme yi ge o.[a] 16 Eye esi
wòlé wo ḍe eƒe akɔnu la, eyra
wo, le esime wòda asi ḍe wo dzi.[b]

Ðekakpui kesinɔtɔ la.

17 [d]Eye esi wòdze mɔ dzi la,
amea ḍe si du va dze klo ḍe eƒe
akɔ me, eye wòbiae bena: Nufiala
nyui, nuka mawɔ, bena manyi
agbe mavɔ la dome mahã? 18
Eye Yesu gblɔ nɛ bena: Nuka
nèle yɔyem bena nyui mahã? Amea
ḍeke mele nyui o, negbe Mawu
ḍeka ko. 19 Enya seawo benɔ:
[g]„Megawɔ ahasi o. Megawu ame
o. Megafi fi o. Megaḍi aɖatsoḍase
o. Megaba ame o. Bu fofowò
kple dawò.“ 20 Ke egblɔ nɛ be-
na: Nufiala, mewɔ nusiawo katã
dzi tso nye ḍevime ke. 21 Ke
Yesu kpɔe dũ, eye wòlɔ̃e, gblɔ
nɛ bena: Nu ḍeka susɔ na wò;
heyì ḍadzra nusiwo le asiwò, eye
natsɔ wo ana ame dahewo; eke-
ma kesinɔnu anɔ dziƒo na wò,
eye nava anɔ yonyeme,[i] eye na-
tsɔ atitsoga la. 22 Ke eto mo le
nya sia ŋuti hedzo kple nuxaxa;
elabena nu geḍewo le esi.

23 Eye Yesu tsa ŋku godoo gblɔ
na eƒe nusrɔ̃lawo bena: Aleke
gbegbe wòsẽ na amesiwo si ke-
sinɔnuwo le la, bena woayi ḍe
mawufiaḍuƒe la mee![l] 24 Ke nu-
srɔ̃lawo tsi yaa le eƒe nyawo ŋuti.
Eye Yesu gaxɔ edzi gblɔ na wo
bena: Viwo, esẽ bena,[n] amesiwo
ḍoa dzi ḍe kesinɔnuwo ŋuti la,
nayi ḍe mawufiaḍuƒe la me! 25
Ele bɔbɔe na kpɔsɔ be, wòato abi
ƒe vo me, wu alesi kesinɔtɔwo
nayi ḍe mawufiaḍuƒe la mee. 26
Eye kuvia ḍo wo ŋutɔ, eye wo-
gblɔ na wo nɔewo bena: Ekema
ameka gɔ̃e ate ŋu akpɔ ḍeḍe ma-
hã? 27 Eye Yesu kpɔ wo dũ gblɔ
bena: Amegbetɔwo gbɔ la wo-
mate ŋu awɔ esia o; gake Mawu
gbɔ la woate ŋui; elabena woate
ŋu awɔ nusianu le Mawu gbɔ.[s]

28 Petro de asi gbɔgblɔ me nɛ
bena: Kpɔ ḍa, miawo la miegblẽ
nuwo katã ḍi, eye míedze yowò-
me. 29 Yesu gblɔ bena: Vavã
mele egblɔm na mi bena: Amea
ḍeke meli, si gblẽ xɔ alo nɔvi-
ŋutsuwo alo nɔvinyɔnuwo alo
fofo alo dada alo srɔ̃ alo viwo

a Mat. 18, 3.
b 9, 36.
d kp. 17–31 kpɔ Mat 19, 16–30; Lu. 18, 18–30; 10, 25.
e Mat. 20, 16; Lu. 13, 30.
f kp. 32–34 kpɔ Mat. 20, 17–19; Lu. 18, 31–34.
g Mo. II. 20, 12 v. 17.
h Mat. 16, 21.
i Mat. 6, 20; Lu. 12, 33; 16, 9.
k kp. 35–45 kpɔ Mat. 20, 20–28.
l Mat. 13, 22.
n Tim. I. 6, 17.
o Ps. 110, 1.
p Lu. 12, 50.
r Dɔ. 12, 2.
s Lu. 1, 37.

alo agblewo ḍi le nye kple nya-
nyuie la ŋuti, 30 ne menye bena,
ḍe wòaxɔ teƒeḍoḍo alafa le ɣeyi-
ɣi sia me o: Xɔwo kple nɔviŋu-
tsuwo kple nɔvinyɔnuwo kple da-
dawo kple viwo kple agblewo he-
kpe ḍe yometitiwo ŋuti, kple agbe
mavɔ le xexe, si gbɔna la me.
31 Ke ame geḍe, siwo nye mloe-
tɔwo, lazu gbãtɔwo, eye gbãtɔwo
lazu mloetɔwo.[e]

Yesu gblɔ nya ḍi le eƒe ŋukpekpe ŋu zi etɔ̃lia.

32 [f]Eye esi wole mɔ dzi yina
Yerusalem la, Yesu dze wo ŋgɔ,
eye woƒe mo wɔ yaa, ke amesiwo
dze eyome la, wovɔ̃. Eye esi wò-
gayɔ ame wuieveawo va egbɔe
la, ede asi nusiwo le edzi va ge
la, gbɔgblɔ me na wo bena: 33
Kpɔ ḍa, míeyina Yerusalem, eye
woade Amegbetɔvi la asi na nu-
nɔlagãwo kple agbalẽfialawo, eye
woatso kufia nɛ, eye woatsɔe ade
asi na trɔ̃subɔlawo;[h] 34 eye woa-
ḍu fewu le eŋuti, eye woaḍe ta
ḍe eŋu, eye woaƒoe kple atam,
eye woawui, eye ŋkeke etɔ̃agbe
la atsi tre.

Zebedeo viwo.

35 [k]Eye Yakobo kple Yohanes,
siwo nye Zebedeo viwo la, va
egbɔ gblɔ nɛ bena: Nufiala, miele
didim bena, nusi ke miabia wò
la, nawɔe na mi. 36 Eye wògblɔ
na wo bena: Nuka dim miele be,
mawɔ na mi mahã? 37 Ke wo-
gblɔ nɛ bena: Na bena, mia do-
me ame ḍeka nabɔbɔ nɔ anyi ḍe
wò nuḍusi me, eye ḍeka hã nanɔ
wò mia me le wò ŋutikɔkɔe la
me.[o] 38 Ke Yesu gblɔ na wo be-
na: Mienya nusi biam miele o.
Alo miate ŋu ano kplu, si no ge
nye ŋutɔ malaa? [p]Alo woade ma-
wutsi ta na mi kple mawutsi, si
woatsɔ ade ta na nye ŋutɔ ma-
hã? 39 Eye wogblɔ nɛ bena:
Miate ŋui. Ke Yesu gblɔ na wo
bena: [r]Kplu, si ke nye ŋutɔ ma-
no la, mianoe, eye mawutsi, si woa-
tsɔ ade ta na nye ŋutɔ la, woa-
tsɔ ade ta na mi; 40 ke anyinɔnɔ
ḍe nye nuḍusi kple mia me la,
menye tɔnye be, mana o, negbe
amesiwo wodzrɛ ḍo ḍi na la ko.

41 Eye esi ame ewo la see la,
ede asi dɔmeveve me na wo le
Yakobo kple Yohanes ŋuti. 42 Eye
Yesu yɔ wo va egbɔ gblɔ na wo

bena: Mienyae bena, amesiwo ŋu bubu le bena, woaḍu dukɔwo dzi la, woawoe ḍua aƒetɔ ḍe wo dzi, eye woƒe amegãwo kpɔa ŋusẽ ḍe wo dzi.[a] 43 Ke neganɔ nenema le mia dome o; ke boŋ amesi di bena, yeazu gã le mia dome la, nanye miaƒe subɔla;[b] 44 eye amesi ke di bena, yeanye gbãtɔ le mia dome la, nanye amewo katã ƒe dɔla.[d] 45 Elabena Amegbetɔvi la hã menye ḍe wòva bena, woasubɔ ye o; ke boŋ bena, yeasubɔ, eye bena, yeatsɔ yeƒe agbe la ana le ame geḍewo ƒe xɔxɔ ta.[e]

Bartimeo.

46 [f]Eye wova Yerixo; eye esi wòdo go tso Yerixo kple eƒe nusrɔ̃lawo kple ameha gã la, Bartimeo, Timeo vi, si nye nubiala ŋkuagbãtɔ la, bɔbɔ nɔ anyi ḍe mɔ to. 47 Eye esi wòse bena, Yesu, Nazaretetɔ lae la, ede asi ɣlidodo me le gbɔgblɔm bena: Yesu, Dawid vi la, kpɔ ye nublanui! 48 Eye ame geḍewo blu ḍe eta, bena wòazi ḍoḍoe; ke egado ɣli geḍe wu tsãtɔ bena: Dawid vi la, kpɔ ye nublanui! 49 Tete Yesu tɔ ḍe tsitre gblɔ bena: Miyɔe ḍa. Eye esi woyɔ ŋkuagbãtɔ la la, wogblɔ nɛ bena: Na wò dzi nadze eme! Tsi tre, ele yɔwòm. 50 Ke esi wòḍe eƒe awu ƒu gbe la, etso hiã va Yesu gbɔ. 51 Eye Yesu xɔ dzi gblɔ nɛ bena: Nuka dim nèle be, mawɔ na wòa? Eye ŋkuagbãtɔ la gblɔ nɛ bena: Rabuni, bena makpɔ nu. 52 Eye Yesu gblɔ nɛ bena: Heyi, wò xɔse la ḍe wò! Eye enumake la wòkpɔ nu, eye wòdze eyome le mɔ la dzi.

Yesu yi Yerusalem.

11. [i]Eye esi wogogo Yerusalem te ḍe Betfage kple Betania ŋu le Amito la ŋuti la, edɔ eƒe nusrɔ̃lawo dome ame eve; 2 eye wògblɔ na wo bena: Miyi ḍe kɔƒe, si le mia ŋgɔ la me, eye enumake, ne miage ḍe eme la, miakpɔ tedzivi, si wode kae, esi dzi amea ḍeke menɔ kpɔ o; mitui, eye mikplɔe vɛ. 3 Eye ne amea ḍe lagblɔ na mi bena: Nukaŋuti miele esia wɔm mahã la, migblɔ be: Aƒetɔ la le ehiãm, eye enumake aḍoe ḍe afisia. 4 Tete wodzo yi, eye wokpɔ tedzivi la, wode kae ḍe agbo la nu le xexe le mɔ to, eye wotui. 5 Eye amesiwo le tsitre ḍe afima la, dometɔa ḍewo bia wo bena: Nuka wɔ, eye miele tedzivi la tum mahã? 6 Eye wogblɔ na wo, abe alesi Yesu gblɔ la ene; eye woḍe mɔ le eŋu na wo. 7 Tete wokplɔ tedzivi la va Yesu gbɔ, eye wotsɔ woƒe avɔwo ḍo edzi; eye wòbɔbɔ nɔ edzi. 8 Eye ame geḍewo keke woƒe avɔwo ḍe mɔ la dzi, ke bubuwo ya gbewo tso agblewo me.[e] 9 Eye amesiwo le ŋgɔ kple esiwo le eyome la, do ɣli gblɔ bena: Hosana! Woayra amesi gbɔna le Aƒetɔ la ƒe ŋkɔa me.[g] 10 Woayra mía fofo Dawid ƒe fiaḍuƒe, si gbɔna la! Hosana le dziƒo ʋĩ!

Yesu ƒo fi ḍe gboti matseku la, nyã nudzralawo le gbedoxɔ me; egblɔ ŋya le xɔse, gbedododa kple avuléle ŋuti.

11 [h]Eye wòyi Yerusalem ḍe mawuƒe la me, eye esi wòtsa ŋku nuwo katã godoo, eye fiẽsi le ḍodom la, eyi ḍe Betania kple ame wuieve la.

12 Eye esi ŋu ke wodo go tso Betania la, dɔ wui. 13 Eye esi wòkpɔ gbotia ḍe le adzɔge, si dzi aŋgbawo le la, eyi bena ḍewohĩ yeakpɔ nane le edzi; eye esi wòte ḍe eŋu la, mekpɔ naneke o, negbe aŋgbawo ko, elabena gbotiwo tseɣi meḍo haḍe o. 14 Eye wòḍe asi gbɔgblɔ me nɛ bena: Tso esia dzi yina la amea ḍeke maḍu wò kutsetsea ḍeke o halase tegbetegbe. Eye eƒe nusrɔ̃lawo see.

15 Eye wova Yerusalem; eye esi wòyi ḍe mawuƒe la me la, ede asi amesiwo le nu dzram kple amesiwo le nu ƒlem le mawuƒe la me la, nyanyã me do goe, eye wòmu gaduḍɔlawo ƒe kplɔ̃wo kple amesiwo le ahɔ̃newo dzram la, ƒe zikpuiwo ƒu anyi.[k] 16 Eye meḍe mɔ bena, amea ḍeke netsɔ goe ato mawuƒe la me o. 17 Eye wòfia nu gblɔ na wo bena: Alo womeŋlɔ ḍi bena: [l]Woayɔ nye aƒe la be gbedoxɔ na dukɔwo katã oa? [m]Ke miawo la mietsɔe wɔ adzodalawo ƒe doe. 18 Eye nunɔlagãwo kple agbalẽfialawo see, eye wodi, alesi woawɔ awui, elabena wovɔ̃e; elabena kuvia do

[a] Lu. 22, 25–27.
[b] 9, 35.
[d] Mat 18, 4; 23, 11; Pet. I. 5, 3.
[e] Fia. II. 9, 13.
[f] kp. 46–52 kpɔ Mat. 20, 29–34; Lu. 18, 35–43.
[g] Ps. 118, 25. 26.
[h] kp. 11–24 kpɔ Mat. 21, 12–22; Lu. 19, 45–48.
[i] kp. 1–10 kpɔ Mat 21, 1–9; Lu. 19, 29–38; Yoh. 12, 12–16
[k] Yoh. 2, 14.
[l] Yes. 56, 7.
[m] Yer. 7, 11.

ameha blibo la katã le eƒe nufia-
fia la ŋuti.
19 Eye ne fiẽsi ɖo la, edoa go
le dua me.
20 Eye esi wòva yina le ŋdi
me la, wokpɔ gboti la yrɔ sũ tso
keke eƒe ke te. 21 Eye Petro
ɖo ŋku edzi gblɔ nɛ bena: Rabi,
kpɔ ɖa, gboti, si nèƒo fi dee la
yrɔ. 22 Eye Yesu xɔ dzi gblɔ
na wo bena: Mawu dzi xɔse nenɔ
mia si! 23 Vavã mele egblɔm na
mi bena: [b]Amesi ke lagblɔ na to
sia bena: Ho, ne nayi aɖadze ƒu
me, eye mekea ɖi le eƒe dzi me
o, hafi boŋ wòxɔnɛ sena bena,
nusi gblɔm yele, le eme va ge la,
ava ve me nɛ. 24 Eyaŋuti mele
egblɔm na mi bena: [c]Nusianu, si
ke ta miado gbe ɖa le, eye mia-
bia la, mixɔe se bena, asu mia
si, eye ava ve me na mi. 25 Eye
ne miele tsitre le gbe dom ɖa,
eye nyaa ɖe le miaƒe dzi me ɖe
amea ɖe ŋu la, mitsɔe kee, bena
mia Fofo, si le dziƒowo la, natsɔ
miaƒe vodadawo hã ake mi.[f] 26
Ke ne mietsɔe ke o la, ekema mia
Fofo, si le dziƒowo la, matsɔ mia-
ƒe vodadawo hã ake mi o.

Yesu ɖli eƒe ŋusẽ ta.

27 [g]Eye wogava Yerusalem; eye
esi wòle tsatsam le mawuƒe la me
la, nunɔlagãwo kple agbalẽfiala-
wo kple dumegãwo va egbɔ; 28
eye wogblɔ nɛ bena: Ŋusẽ ka
nètsɔ wɔ esiawoe; alo ameka tsɔ
ŋusẽ sia na wò be, nawɔ esiawoe
mahã?[i] 29 Eye Yesu gblɔ na wo
bena: Nye hã mabia nya ɖeka
mi, ne mieɖo eŋu nam la, nye hã
magblɔ ŋusẽ, si metsɔ wɔ esia-
woe la, na mi. 30 Yohanes ƒe
mawutsidedetaname la ɖe, dziƒo
wòtso loo, alo amewo gbɔ wòtso
mahã? Miɖo eŋu nam! 31 Eye
woke ɖi le wo nɔewo dome bena:
Ne miegblɔ bena: Dziƒo wòtso
la, agblɔ bena: Nukaŋuti miexɔ
edzi se o mahã? 32 [k]Alo ɖe mía-
gblɔ bena: Amewo gbɔ wòtsoa?
— Wovõ dukɔ la; elabena amea-
wo katã bua Yohanes bena, nya-
gblɔɖila ŋutɔŋutɔ wònye. 33 Eye
woxɔ edzi gblɔ na Yesu bena:
Míenyae o. Eye Yesu gblɔ na
wo bena: Ekema nye hã nye-
magblɔ ŋusẽ, si metsɔ wɔ esia-
woe la, na mi o.

[a] kp. 1—12 kpɔ Mat. 21, 32-46; Lu. 20, 9—19; Yes. 5, 1; Ps. 80, 9.
[b] Mat. 17, 20; Lu. 17, 6; Kor. I. 13, 2; Yak. 1, 6.
[d] Do. 7, 52.
[c] Mat. 18, 19; 7, 7.
[f] Mat. 6, 14; 5, 23. 24.
[g] kp. 27-33 kpɔ Mat. 21, 23-27; Lu. 20, 1—8.
[h] Ps. 118, 22. 23.
[i] Yoh. 2, 18.
[k] Mat. 14, 5.
[l] Mo. V. 1, 17; 16, 17; 17, 15.

Lododo le weinbɔɛbledelawo ŋuti.

12 [a]Eye wòde asi nuƒoƒo me na
wo le lododowo me bena:
Amea ɖe de weingble, eye wòtɔ
kpɔ ɖe eŋu godoo, eye wòwɔ wein-
fiãnu ɖe eme, eye wòtu mɔ̃ ɖe
eme, eye wòtsɔe de asi na agble-
ŋlɔlawo heyi nugbe. 2 Eye esi
ɣeyiɣia ɖo la, edɔ dɔla ɖo ɖe
agbleŋlɔlawo gbɔ bena, yeaxɔ
agble la me kutsetsea ɖewo tso
eŋlɔlawo si me. 3 Eye wolée,
eye woƒoe, eye woɖoe ɖa asi ƒu-
ƒlu. 4 Eye wògadɔ dɔla bubu ɖo
ɖe wo gbɔ; eye wode abi eya
ƒe ta ŋu, eye wodo ŋukpee.[d] 5
Eye wògadɔ bubu ɖa; eye wowu
eya kple ame bubu geɖewo, eye
woƒo ɖewo, eye wowu ɖewo. 6
Azɔ esi vi ɖeka, si melɔ̃a nu
egbɔ o la, gale esi la, mlɔeba la
edɔ eya hã ɖo ɖe wo gbɔ gblɔ
bena: Woasi vinyeŋutsuvi la ɖa.
7 Tete agbledela mawo gblɔ na
wo nɔewo bena: Esiae nye dome-
nyila la, miva, ne miawui, eye
domenyinyi la nazu mia tɔ. 8
Eye esi wolée la, wowui, eye wo-
kɔe ƒu gbe ɖe weingble la xa.
9 Azɔ nuka weingble la ƒe afetɔ
awɔ mahã? Ava, eye wòatsrɔ̃
agbledelawo, eye wòatsɔ wein-
gble la ade asi na ame bubuwo.
10 Ɖe miexlẽ ŋɔŋlɔ sia hã kpɔ
bena: „Kpe, si xɔtulawo gbe la,
eya ke trɔ zu dzogoekpe;[h] 11
Afetɔ la gbɔ esia tso, eye wònye
nukunu le míaƒe ŋkuwo me“ o
mahã? 12 Eye wodi bena, ye-
woalée, ke wovɔ̃ ameha la; ela-
bena wonyae bena, yewo ŋu wò-
do lo sia ɖo; eye wogblée ɖi he-
dzo.

Nudzɔdzɔ na kaisaro.

13 Eye wodɔ farisitɔwo kple
Herodiatɔwo dome amea ɖewo
ɖo ɖe egbɔ, bena ne woalée le
nya me. 14 Eye esi wova la, wo-
biae bena: Nufiala, mienyae be-
na, nyateƒetɔ nènye, eye amea
ɖeke ƒe nya meɖia wò o; elabena
mèkpɔa ame ŋku me o; hafi boŋ
nèle Mawu ƒe mɔ fiam le nyateƒe
nu. Woɖe mɔ bena, woana nu-
dzɔdzɔ kaisaro loo, alo womeɖe
mɔ oa? Ɖe míana loo, alo míana
o mahã?[l] 15 Ke esi wòdze si
woƒe alakpadada la, egblɔ na wo
bena: Nuka miele teyem kpɔ ma-

hã? Mitsɔ denario la vɛ, ne makpɔ! 16 Eye wotsɔe vɛ. Eye wògblɔ na wo bena: Ameka ƒe tata kple ŋɔŋlɔ enye sia mahã? Eye wogblɔ nɛ bena: Kaisaro tɔe. 17 Eye Yesu gblɔ na wo bena: Nusi nye [b]kaisaro tɔ la, mitsɔe na kaisaro, eye nusi nye Mawu tɔ la, na Mawu. Eye woƒe mo wɔ yaa ŋutɔ le eŋuti.

Yesu ƒo nu le ame kukuwo ƒe tsitretsitsi ŋuti.

18 [e]Eye zadukitɔwo, amesiwo gblɔna bena, tsitretsitsi meli o la, hã va egbɔ, eye wobiae bena: 19 Nufiala, Mose ŋlɔ ɖi na mí bena: Ne amea ɖe nɔviŋutsu ku, eye wògblẽ srɔ̃a ɖi, eye viwo mele esi o la, nɔvia naɖe srɔ̃a, eye wòado ƒome ɖi na nɔvia. 20 Azɔ nɔviŋutsu adre nɔ anyi; gbãtɔ ɖe srɔ̃, eye wòku, megblẽ viwo ɖi o. 21 Eye evelia ɖee, eye wòku, megblẽ viwo ɖi o, eye etɔ̃lia hã nenema ke; 22 eye wo ame adreawo katã megblẽ viwo ɖi o. Le wo katã megbe la nyɔnu la hã ku. 23 Le tsitresitsi la me la, wo dometɔ ka tɔ nyɔnu la azu mahã? Elabena wo ame adreawo katã ɖee kpɔ. 24 Yesu gblɔ na wo bena: Alo ɖe menye esia ta mieda ƒu, elabena mienya ŋɔŋlɔawo kple Mawu ƒe ŋusẽ la o mahã? 25 Elabena ne woatsi tre atso ame kukuwo dome la, womaɖe srɔ̃ alo woana bena, woaɖe wo o; hafi boŋ wole abe mawudɔla, siwo le dziƒowo la ene. 26 Ke le ame kukuwo gome, bena woatsi tre la,[i] ɖe miexlẽ le Mose ƒe agbalẽ la me, alesi Mawu ƒo nu nɛ le ŋuve la me bena: „Nyee nye Abraham ƒe Mawu kple Isak ƒe Mawu kpakple Yakob ƒe Mawu“ la o mahã? 27 Mawu menye ame kukuwo ƒe Mawu wònye o; ke boŋ ame gbagbewo tɔe; mietra ŋutɔ!

Yesu ƒo nu le se lolotɔ ŋuti.

28 [l]Eye agbalẽfialawo dometɔ ɖeka va, amesi se woƒe nusesẽwɔwɔ la; esi wònyae bena, eɖo ŋu na wo nyuie la, ebiae bena: Seawo katã dome la kae nye gbãtɔ mahã? 29 Yesu ɖo eŋu bena: [o]Gbãtɔ enye: Israel, ɖo to, Afetɔ, miaƒe Mawu la, Afetɔ ɖeka wònye. 30 Eye nalɔ̃ Afetɔ, wò Mawu la, kple wò dzi blibo kple wò luʋɔ blibo kple wò tamesusu blibo kpakple wò ŋusẽ blibo, esia nye se gbãtɔ. 31 Evelia nye esia bena: [a]Nalɔ̃ hawòvi abe ɖokuiwò ene. Se bubua ɖeke meli, si lolo wu esiawo o. 32 Eye agbalẽfiala la gblɔ nɛ bena: Nufiala, ègblɔe nyuie le nyateƒe nu bena: Ɖeka eli, eye bubua ɖeke meli o, negbe eya ko;[d] 33 eye be woalɔ̃e kple dzi blibo kple gɔmesese blibo kple luʋɔ blibo kple ŋusẽ blibo, eye be woalɔ̃ ame havi abe ame ŋutɔ ɖokui ene la, [f]ewu numemewo kple vɔsasawo katã. 34 Esi Yesu kpɔ bena, eɖo ŋu na ye nunyatɔe la, egblɔ nɛ bena: Wò la méle adzɔge tso mawufiaduƒe la gbɔ o. Tso esia dzi la amea ɖeke medo dzi bia nyaa ɖekee o.

Kristo enye Dawid vi kple eƒe afetɔ.

35 [g]Eye esi Yesu le nu fiam le mawuƒe la me la, exɔ dzi gblɔ bena: Aleke wɔ, eye agbalẽfialawo le gbɔgblɔm bena, Kristo la nye Dawid vi mahã? 36 [h]Dawid ŋutɔ gblɔ le Gbɔgbɔ kɔkɔe la me bena: Afetɔ la gblɔ na nye Afetɔ bena: Bɔbɔ nɔ anyi ɖe nye nuɖusi me, vaseɖe esime matsɔ wò ketɔwo awɔ wò afɔɖodzinui. 37 Dawid ŋutɔ yɔe be Afetɔ, eye afika gɔ̃ wòtso wònye via mahã? Eye ameha gã la ɖo toe dzidzɔtɔe.

Nuxɔxlɔ̃ le agbalẽfialawo ŋuti.

38 Eye le eƒe nufiafia me la egblɔ bena: Mikpɔ mia ɖokui dzi le agbalẽfialawo ŋuti, amesiwo lɔ̃a tsaɖiɖi le awu ʋlayawo me kple gbedoname le ablɔawo me[k] 39 kple nɔƒe gbãtɔwo nɔnɔ le ƒuƒoƒewo kple kplɔ̃tanɔnɔ le nuɖuƒewo; 40 amesiwo mia abosiwo ƒe aƒewo, eye wodaa alakpa nɔa gbe ɖiɖiwo dom ɖa; amesiawo ƒe ʋɔnuɖɔdrɔ̃ le sesẽ ge awu.

Ahosi la ƒe nudzɔdzɔ.

41 Eye esi wòbɔbɔ nɔ anyi hedze ŋgɔ nudzɔɖaka la, ekpɔ alesi amewo le ga dam ɖe nudzɔɖaka la me; eye kesinɔtɔ gedewo tsɔ gede da ɖe eme.[n] 42 Eye ahosi dahea ɖe va tsɔ lepta eve da ɖe eme, siwo ƒe home enye hoka eve. 43 Eye wòyɔ eƒe nusrɔ̃lawo va egbɔ gblɔ na wo bena: Vavã mele egblɔm na mi

[a] Mo. III. 19, 18; Ro. 13, 8.
[b] Ro. 13, 7.
[d] Mo. V. 4, 35; Yes. 45, 6.
[e] kp. 18–27 kpɔ Mat. 22, 23–32; Lu. 20, 27–38; Dɔ. 23, 8; Mo. V. 25, 5.
[f] Sam. I. 15, 22; Ps. 40, 7; Hos. 6, 6; Mat. 9, 13.
[g] kp. 35–37 kpɔ Mat. 22, 41–46; Lu. 20, 41–44.
[h] Ps. 110, 1.
[i] Mo. II. 3, 6; Heb. 11, 16.
[k] kp. 38–40 kpɔ Mat. 23; Lu. 20, 45–47.
[l] kp. 28–34 kpɔ Mat. 22, 34–40; Lu. 20, 39. 40; 10, 25–28.
[n] kp. 41–44 kpɔ Lu. 21, 1–4.
[o] Mo. V. 6, 4. 5.

bena: Ahosi dahe sia ƒe nusi wò-
tsɔ da ɖe eme la, wu nusi ame
siawo tsɔ da ɖe nudzoɖaka la me;[a]
44 elabena wo katã wotsɔ woƒe
agbɔsɔsɔ vivivo la ƒe ɖe da ɖe
eme; ke eya la tso eƒe ahedada
la me wòtsɔ nusiwo katã le esi
na eƒe agbenɔnɔ la, da ɖe eme.

Yesu ƒo nu le Yerusalem ƒe aƒedozuzu kple Kristo ƒe vava zi evelia ŋuti, eye wòxlɔ̃ nu nusrɔ̃lawo le ŋudzɔnɔnɔ ŋuti.

13. [e]Eye esi wòdo go tso mawu-
ƒe la me la, eƒe nusrɔ̃lawo
dometɔ ɖeka gblɔ nɛ bena: Nu-
fiala, kpɔ ale kpe siawo kple ale
xɔtutu siawo ɖa! 2 Eye Yesu
gblɔ nɛ bena: Ele xɔtutu gã sia-
wo kpɔm mahã? Womele kpe
gblẽ ge ɖe kpe dzi, si womatu
asii aƒu anyi o.[g]
3 Eye esi wòbɔbɔ nɔ anyi ɖe
Amito la dzi hedze ŋgɔ mawu-
ƒea la, Petro kple Yakobo kple
Yohanes kpakple Andrea, woawo
ɖeɖe biae bena: 4 Gblɔ ɣeyiɣi,
si dzi nusiawo lava la, na mí,
eye nuka lanye dzesi na ɣeyiɣi,
si me nusiawo katã lawu nu
mahã? 5 Eye Yesu ɖe asi gbɔ-
gblɔ me na wo bena: Mikpɔ
nyuie, bena amea ɖeke nagaflu
mi o. 6 Ame geɖewo ava le nye
ŋkɔa dzi agblɔ bena: Nyee nye
si! Eye woaflu ame geɖewo. 7
Ke ne miase aʋawo kple aʋa-
ŋutiɣliwo la, migaɖi vo o, ele be,
esia nava me tsã; gake nuwuwu
la meɖo haɖe o. 8 Elabena dukɔ
latsi tre ɖe dukɔ ŋuti, eye fiaɖu-
ƒe ɖe fiaɖuƒe ŋuti, eye anyigba-
ʋuʋuwo lava teƒeteƒewo, eye dɔ-
wuame lava; nusiawo nye ƒudua-
me ƒe gɔmedzedze. 9 Ke [l]mia-
wo la mikpɔ mia ɖokui dzi nyuie;
elabena woaɖe mi asi na ʋɔnu-
drɔ̃lawo, eye woaƒo mi le ƒuƒoƒe-
wo; eye miatsi tre ɖe mɔ̃mefiawo
kple fiawo ŋku me le tanye, be
wòanye ɖaseɖiɖi na wo. 10 Eye
ele be, woaɖe gbe fã nyanyuie
la afia dukɔwo katã gbãgbiagbã.
11 Eye ne wokplɔ mi ɖe asi la,
migatsi dzimaɖi da ɖi ɖe nusi
gblɔ ge miala ŋuti o; ke boŋ nusi
woana mi le gaƒoƒo ma dzi la,
eya miagblɔ; elabena menye mia-
woe nye amesiwo le nu ƒom o;
ke boŋ Gbɔgbɔ kɔkɔe lae.[p] 12
Eye nɔvi lade nɔvi ku me, eye

fofo lade via asi, eye deviwo la-
tsi tre ɖe dzilawo ŋuti, eye woa-
tsɔ wo ana woawu.[b] 13 Eye ame-
wo katã woalé fu mi le nye ŋkɔ
la ŋuti; ke amesi ado dzi vaseɖe
nuwuwu la, eya lakpɔ ɖeɖe.
14 Ke gbesigbe miakpɔ [d]aƒedo
ƒe ŋunyɔnu, si nyagblɔɖila Da-
niel gblɔ ɖi la, wòanɔ tsitre ɖe
afisi mele nɛ be, wòatsi tre ɖo
o la – amesi le exlẽm la, nese
egɔme – ekema amesiwo le Yu-
dea la, nasi ayi towo dzi; 15 ke
amesi le xɔta la, nagaɖi va anyi
alo wòayi aɖatsɔ nane atso eƒe
xɔ me o;[f] 16 eye amesi le abɔ
me la, nagatrɔ ava tsɔ eƒe avɔ
ayii o. 17 Ke baba na amesiwo
fu le wo ƒo kple amesiwo le no-
tsi nam le ŋkeke mawo me! 18
Ke mido gbe ɖa bena, miaƒe sisi
nagadze vuvɔŋɔli dzi o. 19 Ela-
bena ŋkeke mawo lanye [h]xaxa,
si tɔgbe meva kpɔ tso nuwɔwɔ,
si Mawu wɔ la, ƒe gɔmedzedze
vaseɖe egbegbe o, eye megale
vava ge akpɔ o. 20 Eye ne me-
nye bena, ɖe Aƒetɔ la ɖe ŋkekea-
wo dzi o la, ŋutilãa ɖeke makpɔ
ɖeɖe o; gake le ame tiatia, siwo
wotia ŋuti la, eɖe ŋkekeawo dzi.
21 Eye le ɣemaɣi me, ne amea
ɖe lagblɔ na mi bena: Kpɔ ɖa,
Kristo la le afii alo kpɔ ɖa, ele
afime la, migaxɔe se o.[i] 22 Ke
aʋatsokristowo kple aʋatsonya-
gblɔɖilawo latsi tre, eye woawɔ
dzesiwo kple nukunuwo bena, ne
woate ŋui la, ne woaflu ame tia-
tiawo hã.[k] 23 Ke miawo la mi-
kpɔ nyuie! Kpɔ ɖa, megblɔ nu-
wo katã ɖi na mi!
24 Ke le ŋkeke mawo ƒe xaxa
megbe la ɣe la ado viviti, eye
ɣleti megale ɖiɖi ge o; 25 ɣletivi-
wo lage tso dziƒo, eye dziƒowo
ƒe ŋusẽwo aʋuʋu. 26 Eye eke-
ma woakpɔ Amegbetɔvi la le ali-
likpowo me gbɔna kple ŋusẽ kpa-
kple ŋutikɔkɔe geɖe.[n] 27 Tete
wòaɖɔ [o]eƒe dɔlawo ɖa, eye woaƒo
ame tiatiawo nu ƒu tso ya enea-
wo dzi, tso anyigba seƒe vaseɖe
dziƒo seƒe. 28 Ke misrɔ̃ lododo
la le gboti la ŋuti: Ne tsi ɖo eƒe
alɔwo me, eye wòto aŋgbawo la,
ekema midze sii bena, dzomeŋɔli
le ɖoɖo ge; 29 nenema ke mia-
wo hã, ne miekpɔ nusiawo le

a Kor. II. 8, 12.
b Mat. 10, 21.
d Dan. 9, 27; 11, 31.
e kpɔ Mat. 24; Lu. 21, 5–36.
f Lu. 17, 31.
g Lu. 19, 44.
h Yoel 2, 2; Dan. 12, 1.
i Lu. 17, 23.
k Mat. 7, 15. 22; Tes. II. 2, 9.
l Mat. 10, 17; Yoh. 16, 2.
n Lu. 21, 27; Dan. 7, 13.
o Mat. 13, 41.
p Lu. 12, 11; Mat. 10, 19.

eme vam la, midze sii bena, ego-
go agbo la nu.[a] 30 Vavã mele
egblɔm na mi bena: Dzidzime
sia nu mele yiyi ge, vaseḍe esime
nusiawo katã nava ve me o.[b]
31 Dzi kple anyigba nu lava yi,
ke nye nyawo nu mele yiyi ge
akpɔ o. 32 Ke le ŋkeke ma alo
gaƒoƒo ma ŋuti la amea ḍeke me-
nyae o, mawuḍɔla, siwo le dziƒo,
hã menyae o, Vi la ŋutɔ hã me-
nyae o, negbe Fofo la ko. 33 Mi-
kpɔ nyuie, eye minɔ ŋudzɔ; ela-
bena mienya ɣekaɣi azãgbe la
le edzi su ge o.[f] 34 Ele abe amea
ḍe, si yi nugbe, egblẽ eƒe aƒe ḍi,
eye wòna ŋusẽ eƒe dɔlawo, ame-
siame xɔ eƒe dɔwɔwɔ, eye wòḍe
se na xɔnuvi la bena, wòanɔ ŋu-
dzɔ la ene. 35 Azɔ la minɔ ŋu-
dzɔ. Elabena mienya ɣekaɣi dzi
Aƒetɔ la le vava ge o, eḍanye fiẽ
alo zã titina alo koklo kuatɔ
alo ŋdi o,[h] 36 bena ne eƒe vava
ḍi ḍe mi la, ne megakpɔ mi le
alɔ̃ me o. 37 Ke nusi gblɔm mele
na mi la, mele egblɔm na amewo
katã bena: Minɔ ŋudzɔ!

Amisisi na Yesu le Betania.

14. [i]Eye wòsusɔ ŋkeke eve, ne
ŋutitoto kple abolo maʋã-
maʋã ƒe ŋkekenyuie la naḍo; eye
nunɔlagãwo kple agbalẽfialawo
di alesi woawɔ alée le aḍaŋu me,
ne woawui; 2 elabena wogblɔ
bena: Menye ŋkekenyuie la dzi
o, bena zi nagatɔ le dukɔ la do-
me o.
3 [k]Eye esi wòle Betania le Si-
mon, dzɔbutɔ la, ƒe me le nuḍu-
ƒe la, nyɔnua ḍe va kple alaba-
strogoe, si me nardomi nyuitɔ,
si ƒe asi sẽ ŋutɔ la le, eye wò-
gbã goe la hetrɔe kɔ ḍe eƒe ta
me. 4 Ke eve dɔme na wo do-
metɔa ḍewo, eye wogblɔ bena:
Amigbegblẽ sia gɔme ḍe? 5 Ela-
bena ḍe wònye be, wodzra ami
sia la, ne axɔ asi awu denario
alafa etɔ̃, si woatsɔ ana ame da-
hewo. Eye woblu ḍe eta li liʋi-
liʋi le eŋuti. 6 Ke Yesu gblɔ be-
na: Mina mɔe; nuka ƒe fu ḍem
miele nɛ mahã? Dɔ nyui wòwɔ
nam. 7 Elabena [a]ame dahewo
le mia gbɔ ḍaasi, eye ɣesiaɣi, si
mielɔ̃ la, miate ŋu awɔ nyuie na
wo; ke nye la nyemeli kpli mi

[a] Yak. 5, 9.
[b] Mat. 16, 28.
[d] Mat. 24, 14.
[e] kp. 10. 11 kpɔ Mat. 26, 14-16; Lu. 22, 3-6.
[f] Mat. 25, 13.
[g] kp. 12-16 kpɔ Mat. 26, 17-19; Lu. 22, 7-13; Mo. II. 12, 1.
[h] Lu. 12, 35. 36; Tes. I. 5, 2. 6.
[i] kp. 1. 2 kpɔ Mat. 26, 1-5; Lu. 22, 1. 2; Yoh. 11, 47.
[k] kp. 3-9 kpɔ Mat. 26, 6-13; Yoh. 12, 1-8.
[l] kp. 17-25 kpɔ Mat. 26, 20-29; Lu. 22, 14-23; Yoh. 13, 21-26.
[a] Mo. V. 15, 11.

ḍaa o. 8 Ewɔ nusi wòate ŋui;
edze ŋgɔgbe va si ami na nye
ŋutilã la hena ḍiḍi. 9 Vavã mele
egblɔm na mi bena: Afisi ke woa-
ḍe gbe ƒã nyanyuie la afia le, le
xexe blibo la katã la, woaƒo nu
le nusi nyɔnu sia wɔ la hã ŋuti
hena ŋkuḍoḍo edzi.[d]
10 Eye Yuda Iskariot, ame
wuieveawo dometɔ ḍeka la, tɔ
edzi yi ḍe nunɔlagãwo gbɔ, be-
na yeade eyama asi na wo.[e] 11
Ke esi wosee la, dzi dzɔ wo, eye
wodo ga ŋugbe nɛ be, yewoanae.
Eye wòle asinu nyuia ḍe dim be,
yeadee asi.

Ŋutitotolẽvi la; nuḍuḍu kɔkɔe la ḍoḍo anyi.

12 [g]Eye abolo maʋãmaʋã ƒe
ŋkeke gbãtɔ, si dzi wowua ŋuti-
totolẽvi la le la, eƒe nusrɔ̃lawo
gblɔ nɛ bena: Afika dim nèle be,
miayi aḍadzra ḍo, ne naḍu ŋuti-
totolẽvi la le mahã? 13 Eye wò-
dɔ eƒe nusrɔ̃lawo dome ame eve
gblɔ na wo bena: Miyi ḍe dua
me, eye amea ḍe, si tsɔ tsize la,
akpe mi, midze eyome; 14 eye
afisi ke wòayi ḍe eme le la, mi-
gblɔ na aƒeatɔ bena: Nufiala be:
Afika dzenyeƒe le, afisi mia kple
nye nusrɔ̃lawo miaḍu ŋutitotolẽvi
la le mahã? 15 Eye eya ŋutɔ
afia xɔ gãa ḍe mi le dziƒoxɔ me,
si me woḍo nuwo ḍo, eye midzra
afima ḍo na mí. 16 Eye nusrɔ̃-
lawo dzo heyi, eye wova dua me,
eye wokpɔe, abe alesi wògblɔ na
wo la ene; eye wodzra ŋutitoto-
lẽvi la ḍo.
17 [l]Eye esi fiẽsi ḍo la, eya
kple ame wuieveawo wova. 18
Eye esi wobɔbɔ nɔ anyi le nua
dum la, Yesu gblɔ bena: Vavã
mele egblɔm na mi bena: Mia
dome ame ḍeka, si le nua dum
kplim la, laḍem asi. 19 Eye wo-
ḍe asi nuxaxa me le ebiam ḍeka-
ḍeka bena: Nyee loo? 20 Ke egblɔ
na wo bena: Enye ame wuievea-
wo dometɔ ḍeka, amesi ƒe asi le
agba me dem kplim. 21 Ke Ame-
gbetɔvi la le yiyim, abe alesi wo-
ŋlɔ ḍi le eŋuti ene; gake baba
na ame ma, si dzi woato aḍe
Amegbetɔvi la asi! Enyo na ame
ma bena, womegaxae dzi o.
22 Ke esi wole nua dum la,
etsɔ abolo ḍe asi, eye esi wògblɔ
akpedanya la, eŋe me, eye wò-

tsɔe na wo gblɔ bena: Mixɔe ḍu,
esia nye nye ŋutilã.[a] 23 Eye wò-
tsɔ kplu ḍe asi, eye esi wòḍa
akpe le eta la, etsɔe na wo, eye
wo katã wono le enu. 24 Eye
wògblɔ na wo bena: Esia nye
nye nubabla yeye ƒe ʋu, si wokɔ
ḍe anyi le ame geḍewo ta.[d] 25
Vavã, vavã mele egblɔm na mi
bena: Tso esia dzi la nyemegale
weintsetsea ḍeke me tsi no ge o
vaseḍe ŋkeke ma dzi, esime ma-
no yeye le mawufiaḍuƒe la me.
26 [e]Eye esi wodzi akpedaha vɔ
la, woḍo go yi ḍe Amito la ŋu.
27 Eye Yesu gblɔ na wo bena:
Mi katã miele nuḍiaḍia kpɔ ge
le ŋutinye le zã sia me; elabena
woŋlɔ ḍi bena: „Mele alẽkplɔla
ƒo ge, eye alẽawo laka ahlẽ.“
28 Gake [g]ne metsi tre megbe la,
madze mia ŋgɔ ayi Galilea. 29
Ke Petro gblɔ nɛ bena: Ne wo
katã woakpɔ nuḍiaḍia hã la, me-
nye nye o.[h] 30 Eye Yesu gblɔ
nɛ bena: Mele egblɔm na wò be-
na: Egbe ƒe zã sia me ke, hafi
koklo naku atɔ zi eve la, àgbe
nu zi etɔ̃ le gbɔnye.[i] 31 Eye wò-
ƒo nu kple kakaḍedzi wu bena:
Ne anɔ nam be, maku kpli wò
hã la, nyemele nu gbe ge le gbɔ-
wò akpɔ o. Nenema ke wo katã
hã wogblɔ.

Yesu ʋli le Getsemane.

32 [k]Eye wova ḍo teƒea ḍe, si
ŋkɔ enye Getsemane; eye wògblɔ
na eƒe nusrɔ̃lawo bena: Mibɔbɔ
nɔ afisia, vaseḍe esime maḍo
gbe ḍa. 33 Eye wòḍe Petro, Ya-
kobo kple Yohanes kpe ḍe eḍo-
kui ŋuti, eye dziḍi ƒoe, eye wò-
ḍe asi dzodzo me nyanyanya.[l]
34 Eye wògblɔ na wo bena: [n]Nye
luʋɔ le nu xam kakaka vaseḍe
ku me; minɔ afisia, eye minɔ
ŋudzɔ! 35 Eye wòte yi ŋgɔ ʋee,
eye wòdze klo tsyɔ mo anyi, eye
wòḍo gbe ḍa bena, ne ate ŋu ava
me la, ne gaƒoƒo sia nato ye ŋu
ayi. 36 Eye wòbena: Aba, Fofo!
Etea ŋu wɔa nuwo katã; tsɔ kplu
sia yii le gbɔnye; gake menye
nusi nye ŋutɔ melɔ̃ o, negbe nusi
wò nèlɔ̃ ko.[o] 37 Eye wòva kpɔ
wo wole alɔ̃ me, eye wògblɔ na
Petro bena: Simon, alɔ̃ dɔm nè-
lea? Màte ŋu anɔ ŋudzɔ gaƒoƒo
ḍeka oa? 38 Minɔ ŋudzɔ, eye mi-
do gbe ḍa, bena miagadze tetekpɔ
me o! Gbɔgbɔ la le lɔlɔ̃m, gake
ŋutilã la gbɔdzɔ.[b] 39 Eye wòga-
dzo yi ḍaḍo gbe ḍa, eye wògblɔ
nya ma ke. 40 Eye esi wògatrɔ
va la, egakpɔ wo le alɔ̃ me; ela-
bena woƒe ŋkuwo dzi wɔ dɔ̃, eye
womenya nya, si woaḍo eŋu nɛ
o. 41 Eye wòva zi etɔ̃lia gblɔ
na wo bena: Miyi alɔ̃dɔdɔ dzi
azɔ, eye migbɔ ḍe eme! Esɔ gbɔ,
gaƒoƒo la ḍo vɔ! Kpɔ ḍa, woatsɔ
Amegbetɔvi la ade nuvɔ̃wɔlawo
si me. 42 Mitsi tre, mina midzo!
Kpɔ ḍa, amesi le yonyeme mɔ
fiam la, egogo!

Yesu léle.

43 [f]Eye enumake esi wògale
nuƒoƒoa dzi ko la, Yuda, ame wuie-
veawo dometɔ ḍeka la, va do,
eye ame geḍewo le eyome kple
yiwo kpakple kpowo tso nunɔla-
gãwo kple agbalẽfialawo kple
amegãwo gbɔ. 44 Ke eyomemɔ-
fiala ḍo dzesi ḍi na wo gblɔ be-
na: Amesi ke ƒe nu gbugbɔ ge
mala la, eyae; milée, eye mikplɔe
yi kɔ̃. 45 Eye esi wova la, enu-
make wòte ḍe eŋu gblɔ bena:
Rabi! eye wògbugbɔ nu nɛ. 46
Ke woawo la wotsɔ woƒe asiwo
ḍo edzi, eye wolée. 47 Ke ame-
siwo le tsitre ḍe egbɔ la, dometɔ
ḍeka ḍi yi heḍa nunɔlagã la ƒe
dɔla, eye wòkpa to nɛ. 48 Eye
Yesu xɔ edzi gblɔ na wo bena:
Alesi wotsɔna ḍe adzodala ŋuti
la, nenema mieva lė ye ge kple
yiwo kpakple kpowo. 49 Gbawo-
tsyogbe menɔa mawuƒe la me
kpli mi nɔa nu fiam, ke mielėm
o; gake wowɔ esia, bena woawu
ŋɔŋlɔawo nu. 50 Eye wo katã
wogblẽe ḍi hesi.
51 Eye ḍekakpuia ḍe, si ta akla-
la ko la, kplɔe ḍo, eye wolée;
52 ke eglẽ aklala la ḍi hesi dzo
amama le wo gbɔ.
53 Eye wokplɔ Yesu yi ḍe nu-
nɔlagã la gbɔ, eye nunɔlagãwo
kple amegãwo kpakple agbalẽ-
fialawo katã ƒo ƒu ḍe eŋuti. 54
Eye Petro le eyome ʋĩ gbɔna va-
seḍe nunɔlagã la ƒe mɔ̃ me, eye
wòbɔbɔ nɔ dɔlawo gbɔ le dzo ƒum.

Ḍaseḍiḍi le Yesu ŋu kple eƒe fukpekpe le Kayafa ƒe ŋku me.

55 [p]Ke nunɔlagãwo kple ʋɔnu-
drɔ̃lawo katã di ḍaseḍiḍi ḍe Yesu

[a] Kor. I. 11, 23.
[b] Mat. 6, 13.
[d] Mo. II. 24, 8.
[e] kp. 26-31 kpɔ Mat. 26, 30-35; Lu. 22, 31–34. 39; Yoh. 18, 1.
[f] kp. 43-54 kpɔ Mat. 26, 47-58; Lu. 22, 47–55; Yoh. 18, 2–18.
[g] 16, 7.
[h] Yoh. 13, 37.
[i] kp. 72.
[k] kp. 32-42 kpɔ Mat. 26, 36-46; Lu. 22, 39–46; Yoh. 18, 1.
[l] Mat. 12, 1.
[n] Yoh. 12, 27; Lu. 12, 50.
[o] Mat. 20, 22; Yoh. 6, 38.
[p] kp. 55-65 kpɔ [redacted]; Lu. 22, 63–71; Yoh. 18, 19-24.

ŋuti, bena yewoawui, eye wome-
kpɔ ḍeke o. 56 Elabena ame
geḍewo va ḍi aʋatsoḍase ḍe eŋu-
ti, eye woƒe ḍaseḍiḍia ḍeke mesɔ
o. 57 Eye amea ḍewo tsi tre,
eye woḍi aʋatsoḍase ḍe eŋuti
bena : 58 Míese wògblɔ bena:
[b]Magbã mawuxɔ sia, si wotsɔ asi
wɔe la, eye ŋkeke etɔ̃agbe la ma-
gatu bubu, si wometsɔ asi wɔe
o. 59 Eye ale woƒe ḍaseḍiḍi la
hã mesɔ o. 60 Eye nunɔlagã la
tsi tre ḍe wo titina, eye wòbia
Yesu bena: Mèle nyaa ḍeke tsɔ
ge aḍo nya, si gblɔm amesiawo
le ḍe ŋuwò la ŋu o mahã? 61 Ke
[e]ezi kpi, eye meḍo nyaa ḍeke ŋu
nɛ o. Nunɔlagã la gabiae gblɔ
nɛ bena: Alo wòe nye Kristo,
Mawu, si wokafuna la, ƒe Vi ma-
hã? 62 Eye Yesu gblɔ bena:
Nyee! Eye miakpɔ Amegbetɔvi
la wòanɔ anyi ḍe ŋusẽ ƒe nuḍusi
me gbɔna kple dziƒo ƒe alilikpo-
wo.[h] 63 Tete nunɔlagã la dze eƒe
awu ʋlaya la gblɔ bena: Ɖase-
ḍila kawoe gahiã mi mahã? 64
Miese eƒe busunya la, nuka su-
sum miele mahã? Ke wo katã
wobu fɔe be: Edze ku. 65 Eye
amea ḍewo de asi taḍeḍe me ḍe
eŋu, eye wotsyɔ nu mo nɛ, eye
wotu kɔe, eye wogblɔ nɛ bena:
Fia amesi ƒo wò; eye dɔlawo ƒo
tome nɛ.

Petro gbe nu le Yesu gbɔ.

66 [i]Eye esi Petro le mɔ̃ la me
le anyigba la, nunɔlagã la ƒe nyɔ-
nudɔlawo dometɔ ḍeka gbɔna,
67 eye esi wòkpɔ Petro le dzo
ƒum la, ekpɔe dũ hebena: Wò
hã ènɔ Yesu Nazaretetɔ la gbɔ
kpɔ. 68 Ke esẽ nu gblɔ bena:
Nyemenya alo se nya, si gblɔm
nèle la gɔme o; eye wòdo go yi
ḍe akpata la nu; tete koklo ku
atɔ. 69 Eye esi dɔlanyɔnu la ga-
kpɔe la, egade asi gbɔgblɔ me
na amesiwo le tsitre le afima la,
bena: Amesia enye wo dometɔ
ḍeka. Ke egasẽ nu. 70 Eye emegbe
ʋee la amesiwo le tsitre le
afima la gagblɔ na Petro bena:
Vavã wo dometɔ ḍeka nènye;
elabena Galileatɔ hã nènye. 71
Ke eḍe asi fiƒoƒoḍe kple atamka-
ka me bena: Nyemenya amesia,
si ŋuti miele nu ƒom le la o. 72
Eye enumake la koklo ku atɔ zi
evelia. Eye Petro ḍo ŋku nya
la dzi, alesi [a]Yesu gblɔ nɛ bena:
Hafi koklo naku atɔ zi eve la,
àgbe nu le gbɔnye zi etɔ̃. Eye
wòƒu du do go, eye wòfa avi.

Yesu le Pilato ƒe ŋku me. Wotso kufia na Yesu, ḍɔ ŋukuku nɛ.

15. [d]Eye enumake le ŋdikanya,
esi nunɔlagãwo kple dume-
gãwo kple agbalẽfialawo kpakple
ʋɔnudrɔ̃lawo katã de adaŋu la,
wobla Yesu, eye wokplɔe yi ḍaḍe
asi na Pilato. 2 Eye Pilato biae
bena: Wòe nye Yudatɔwo ƒe fia
la mahã? Eye wòḍo eŋu nɛ gblɔ
bena: Wòe gblɔe.[f] 3 Eye nunɔ-
lagãwo tso enu le nu geḍe ŋuti.
4 Eye Pilato gabiae bena: Mèle
nyaa ḍeke ŋu ḍo ge o mahã?
Kpɔ alesi wole nuwò tsom le nu
geḍewo ŋuti ḍa! 5 Ke Yesu [g]me-
gaḍo nyaa ḍeke ŋu o, ale bena
Pilato ƒe mo wɔ yaa.
6 Eye le ŋkekenyuie dzi la eḍea
asi le gatɔ ḍeka ŋu na wo godoo,
amesi ke wobiae. 7 Ke gatɔ ḍeka
li, si woyɔna be Baraba, hekpe
ḍe amesiwo na zi tɔ la ŋuti; ame-
siwo do hlɔ̃ le zitɔtɔ la me. 8 Eye
ameha la yi dzi de asi biabia me
bena, newɔ na yewo, abe alesi
wònɔa wɔwɔm tsã la ene. 9 Ke
Pilato ḍo eŋu na wo gblɔ bena:
Ɖe miele ḍiḍim bena, maḍe asi
le Yudatɔwo ƒe fia la ŋuti na mi
mahã? 10 Elabena edze sii bena,
ŋuʋaʋã ŋutie nunɔlagãwo tsɔe de
asi ḍo. 11 Ke nunɔlagãwo ƒoe ḍe
ameha la nu bena, wòaḍe asi le
Baraba boŋ ŋuti na wo.[k] 12 Eye
Pilato gaxɔ edzi gblɔ na wo be-
na: Ekema nuka gɔ̃ miele ḍiḍim
bena, mawɔ amesi mieyɔna be
Yudatɔwo ƒe fia la mahã? 13 Ke
woawo gaḍo ɣli bena: Klãe ḍe ati
ŋuti! 14 Eye Pilato gblɔ na wo
bena: Nuvɔ̃ ka gɔ̃ wòwɔ mahã?
Ke wogaḍo ɣli sesie wu bena:
Klãe ḍe ati ŋuti! 15 Eye esi Pi-
lato lɔ̃ bena, yeawɔ ameha la ƒe
lɔlɔ̃nu la, eḍe asi le Baraba ŋuti
na wo, eye Yesu la, esi wòna
woƒoe kple atam la, etsɔe de asi,
bena woaklãe ḍe ati ŋuti.
16 Ke asrafoawo kplɔe yi ḍe
xɔ gã, si nye ʋɔnudrɔ̃ƒe la me,
eye woyɔ asrafoha blibo la katã
ƒoƒu. 17 Eye wotsɔ awu dzĩ ʋlaya

[a] kp. 30.
[b] Yoh. 2, 19. 21; Dɔ. 6, 13.
[d] Mat. 27, 1; Lu. 23, 1; Yoh. 18, 28.
[e] Yes. 53, 7.
[f] kp. 2–19 kpɔ Mat. 27, 11-30; Lu. 23, 2–25; Yoh. 18, 29 v. 19, 16.
[g] 14, 61.
[h] Mat. 24, 30.
[i] kp. 66-72 kpɔ Mat. 26, 69-75; Lu. 22, 56–62; Yoh. 18, 17. 25 v. 27.
[k] Dɔ. 3, 14.

hedo nɛ, eye wotsɔ ŋu he tsihe
dɔ nɛ; 18 eye wode asi gbedodo
me nɛ bena: Eme nefa na wò loo,
Yudatɔwo ƒe fia! 19 Eye woƒo
tame nɛ kple ayeti, eye woɖe ta
ɖe eŋuti, eye wodze klo nɛ hede
ta agu nɛ.

Yesu ƒe ku le atitsoga ŋu.

20 [b]Eye esi woɖu fewu le eŋuti
vɔ la, woɖe awu dzĩ la le eŋu,
eye wogatsɔ ye ŋutɔ ƒe awuwo
do nɛ, eye wokplɔe do goe, bena
woaklãe ɖe ati ŋuti. 21 Eye wozi
Simon, Kirenetɔ, Aleksandro kple
Rufo fofo, amesi tso agbleta va
to wo ŋuti yina la dzi bena, wòa-
tsɔ eƒe atitsoga la. 22 Eye wo-
kplɔe yi ɖe teƒe, si woyɔna be
Golgata, si gɔme nye ametakoliƒe.
23 Eye wotsɔ aha tsitsi kple mire
tɔtɔ hekpe nɛ, gake mexɔe o. 24
Eye woklãe ɖe ati ŋuti, eye wo-
mã eƒe awuwo, esi wodzidze nu
ɖe wo dzi, bene woakpɔ nusi ke
desiaɖe laxɔ. 25 Eye le gafoƒo
etɔ̃lia dzi woklãe ɖe ati ŋuti. 26
Eye woŋlɔ eƒe nutsotso heɖo eƒe
tagbɔ bena: Yudatɔwo ƒe fia la.
27 Eye woklã adzodala eve hã
kpe ɖe eŋuti, ɖeka le eƒe nuɖusi
me, eye ɖeka le eƒe mia me.
28 Eye [g]wowu ŋɔŋlɔ, si woŋlɔ ɖi
la nu bena: „Wobui kpe ɖe vo-
dalawo ŋuti.“ 29 Eye amesiwo
le eŋuti tom le yiyim la, do ɖiŋu
nɛ hele ta ʋuʋum, eye wole gbɔ-
gblɔm bena: [h]Hoo na wò, wò
amesi le mawuxɔ la gbãm, eye
nègale etum le ŋkeke etɔ̃agbe la;
30 ɖe ɖokuiwò, eye naɖi le ati-
tsoga la ŋuti! 31 Nenema ke nu-
nɔlagãwo kple agbalẽfialawo hã
le fewu ɖum le wo nɔewo dome
bena: Ame bubuwo la, eɖea wo,
eye mate ŋu aɖe eɖokui o. 32
Kristo, Israel ƒe fia la, azɔ ɖi le
atitsoga la ŋuti, bena miakpɔe,
eye miaxɔ ase! Eye amesiwo wo-
klã ɖe ati ŋuti kpe ɖe eŋuti la,
woawo hã dzui.
33 Eye esi gafoƒo adelia ɖo edzi
la, zãdokeli do ɖe anyigba blibo
la katã dzi vaseɖe gafoƒo asieke-
lia dzi. 34 Eye le gafoƒo asieke-
lia dzi Yesu do ɣli kple gbe se-
sie bena: [k]Eli, eli, lama sabaxtani?
Esi, ne wode egɔme la, enye: Nye
Mawu, nye Mawu, nukaŋuti nè-
gblẽm ɖi mahã? 35 Eye amesiwo

a Mat. 17, 10.
b kp. 20–41 kpɔ Mat. 27, 31–56; Lu. 23, 26–49; Yoh. 19, 16–30; Heb. 13, 12.
d Ps. 69, 22.
e Lu. 8, 3.
f kp. 42–47 kpɔ Mat. 27, 57–61; Lu. 23, 50–56; Yoh. 19, 31. 38 v. 42.
g Yes. 53, 12.
h 14, 58.
i kp. 1–8 kpɔ Mat. 28, 1–8; Lu. 24, 1–12; Yoh. 20, 1–10; ta 15, 40.
k Ps. 22, 2.

le tsitre ɖe egbɔ la, dometɔa ɖe-
wo, esi wosee la, wogblɔ bena:
Kpɔ ɖa, ele Eliya yɔm.[a] 36 Eye
ame ɖeka ƒu du, eye wòkɔ aha
tsitsi ɖe ƒumekutsa me, eye wò-
tsɔe ɖo ayeti nu hekpe nɛ gblɔ
bena: Miɖe asi le eŋu; mina mía-
kpɔ be, Eliya ava ɖee ɖe anyi
hã.[d] 37 Ke Yesu gado ɣli kple
gbe sesie, eye wòtsɔ eƒe gbɔgbɔ
la hena. 38 Eye mawuxɔmetsovɔ
la dze ɖe eve tso tagbɔ vaseɖe
egɔme. 39 Ke esi aʋafia, si le
tsitre dze ŋgɔe la, kpɔ bena, etsɔ
eƒe gbɔgbɔ la na ale la, egblɔ
bena: Nyateƒe, nenem me sia
enye Mawuvi.
40 Eye nyɔnuwo hã le tsitre,
le nu kpɔm le adzɔge; amesiawo
dome Maria, Magdalatɔ, kple Ma-
ria, Yakobo suetɔ kple Yose da-
da, kpakple Salome wole; 41 ame-
siawo hã dze eyome, le esime
wònɔ Galilea, eye wosubɔe kpe
ɖe nyɔnu bubu geɖe, siwo va
Yerusalem kpakplii la ŋuti.[e]

Yesu ɖiɖi.

42 [f]Eye esi fiẽsi ɖo la, elabena
enye dzadzraɖoŋkeke, si dze Sa-
bat ŋgɔ, 43 Yosef tso Arimatia,
si nye adaŋudela ŋkutatɔ, amesi
ŋutɔ hã le mɔ kpɔm na Mawu ƒe
fiaɖuƒe la va, eye wòɖo dzi yi ɖe
Pilato gbɔ ɖabia Yesu ƒe kukua.
44 Ke Pilato ƒe mo wɔ yaa be,
eku xoxo; eye esi wòyɔ aʋafia
la vɛ la, ebiae be, ɖe wòku xoxo
mahã? 45 Eye esi wòsee tso aʋa-
fia la nu la, etsɔ ame kuku la na
Yosef. 46 Eye wòƒle aklala, eye esi
wòɖee ɖe anyi la, exatsa aklala
ɖe eŋuti, eye wòtsɔe mlɔ yɔdo, si
woɖe ɖe kpe gbadza me la me;
eye wòmli kpe ɖo yɔdoa nu. 47
Eye Maria, Magdalatɔ kple Maria,
Yose dada, wokpɔ afisi wotsɔe mlɔ.

Yesu tsi tre tso ame kukuwo dome,
eye wòyi dziƒo.

16. [i]Eye esi Sabat la nu yi vɔ
la, Maria, Magdalatɔ, kple
Maria, Yakobo dada, kple Salome
woƒle atike ʋeʋẽe lilili, bena ye-
woasi nɛ. 2 Eye le kwasiɖa ƒe
ŋkeke gbãtɔ ƒe ŋdikanya, esi agu
dze la, wova yɔdo la gbɔ. 3 Eye
wogblɔ le wo nɔewo dome bena:
Ameka amli kpe la ɖa le yɔdo
la nu na mi mahã? 4 Eye esi

wowu mo dzi la, wokpɔ bena,
womli kpe la ɖe megbe xoxo;
elabena elolo akpa. 5 Eye esi
woyi ɖe yɔdo la me la, wokpɔ
ɖekakpuia ɖe le nuɖusi gome le
anyinɔfe, eye wòdo awu ɣi ʋlaya,
eye dzidzi ƒo wo.[d] 6 Eye wògblɔ
na wo bena: Dzidzi megaƒo mi
o! Yesu, Nazaretetɔ, amesi woklã
ɖe ati ŋuti la, dim miele; etsi
tre, mele afisia o; mikpɔ afisi wo-
tsɔe mlɔ la ɖa! 7 Ke miheyi ɖa-
gblɔe na eƒe nusrɔ̃lawo kple Pe-
tro hã bena: Edze mia ŋgɔ yina
Galilea, afima miakpɔe le, abe
alesi wògblɔ ɖi na mi la ene.[f] 8
Eye esi wodo go la, wosi tso
yɔdo la gbɔ; elabena dzodzo nya-
nyanya kple ŋɔdzi lé wo, eye wo-
megblɔ nyaa ɖeke na amea ɖeke
o; elabena wovɔ̃.

Yesu ɖe eɖokui fia.

9 Ke esi Yesu tsi tre le kwa-
siɖa gbãtɔ ƒe ŋdikanya la, eɖe
eɖokui fia Maria, Magdalatɔ gbã,
amesi me wònyã [i]gbɔgbɔ vɔ̃ adre
do go le. 10 Eya la yi ɖaka eta
na amesiwo li kpakplii tsã la, siwo
le konyi fam, eye wole avi fam
la.[l] 11 Eye woawo la, esi wose
bena, ele agbe, eye wokpɔe la,
womexɔe se o.
12 Ke nusiawo megbe la eɖe
eɖokui fia wo dome ame eve, si-
wo le tsa ɖim yina agbleta la, le

[a] Lu. 24, 12.
[b] kp. 14-18 kpɔ Lu. 24, 36—49; Yoh. 20, 19-23; Luk. 24, 25-27; Kor. I. 15, 5.
[d] Yoh. 20, 12.
[e] Mat. 28, 19; Kol. 1, 23; Yoh. 3, 36.
[f] 14, 72. 28.
[g] Dɔ. 16, 18; 2, 4.
[h] Lu. 10, 19; Dɔ. 28, 3. 8.
[i] Yoh. 20, 14; Lu. 8, 2.
[k] kp. 19. 20 kpɔ Lu. 24, 50—53; Dɔ. 1, 4—11.
[l] Yoh. 20, 18; Mat. 28, 8.
[n] Dɔ. 3, 16; 14, 3; Heb. 2, 4.

nɔnɔme bubu me.[a] 13 Eye woawo
hã wodzo yi ɖaka eta na ame
mamlewo; gake womexɔ woawo
hã dzi se o.

Mawuŋsiɖetaname ŋu se.

14 [b]Eya megbe la eɖe eɖokui
fia ame wuiɖekɛawo ŋutɔ, esi wole
nuɖuƒe; eye wòhe nya ɖe wo ŋu
le woƒe dzimaxɔse kple dzime-
sesẽ la ŋuti bena, womexɔ ame-
siwo kpɔe wòtsi tre la, dzi se o.
15 Eye wògblɔ na wo bena: Mi-
heyi ɖe xexe la me katã, eye mi-
ɖe gbe ƒã nyanyuie la na amewo
katã.[e] 16 Amesi ke xɔe se, eye
woɖe mawutsi ta nɛ la, woaxɔe
ɖe agbe; ke amesi ke mexɔe se
o la, woabu fɔe. 17 Ke dzesi siawo
lakplɔ amesiwo xɔe se la ɖo: Le
nye ŋkɔ la me [g]woanyã gbɔgbɔ
vɔ̃wo aɖo goe, eye woaƒo nu
kple aɖe yeyewo. 18 [h]Woalé da-
wo, eye ne wono nu wuame hã
la, mele wo si ge o; woatsɔ woƒe
asiwo aɖo dɔlélawo dzi, eye wo-
ƒe lãme lasẽ.

Yesu ƒe dziƒoyiyi.

19 [k]Esi Aƒetɔ la ƒo nu na wo vɔ
megbe la, wokɔe tẽ yi dziƒo, eye
wòbɔbɔ nɔ anyi ɖe Mawu ƒe nu-
ɖusi me. 20 Ke woamawo yi ɖa-
ɖe gbe ƒã nya la fia le afisiafi,[n]
eye Aƒetɔ la le dɔ wɔm kpli wo,
le ŋusẽ dom nya la to dzesi, si-
wo kpe ɖe wo ŋu la me.

NYANYUIE LA,
ABE ALESI LUKA ŊLƆE ENE.

Kpɔkplɔyiɖeme.

1. Esi ame geɖewo tsɔ asi ɖe nya-
totoa ɖoɖo me le nyadzɔdzɔ,
siwo nu wowu le mia dome la
ŋuti, 2 abe alesi amesiwo kpɔ
eteƒe kple ŋku tso gɔmedzedzea
me ke, eye wonye nya la ƒe dɔ-
lawo, tsɔe de asi na mi ene la,
ta la,[p] 3 enyo nye hã ŋu, esi me-
dzro wo katã me kpɔ tsitotsito
vaseɖe egɔme ke bena, maŋlɔe
na wò ɖekaɖeka,[r] amegã Teofil,
4 bena nadze si nya, siwo wofia
wò la, ƒe nyateƒenyenye.

[o] Kron. I. 24, 10.
[p] Yoh. I. 1, 1.
[r] Dɔ. 1, 1.

Mawuɖɔla ɖe gbe ƒã Yohanes mawutsiɖeta-
namela ƒe dzidzi.

5 Le Herodes, si nye Yudea-fia,
ƒe ŋkekewo me la mawununɔlaa
ɖe li, eŋkɔ enye Zaxarya, si tso
[o]Abiya ƒe ŋkekeɖoɖo me, eye srɔ̃a
tso Aron ƒe vinyɔnuviwo dome,
eye eƒe ŋkɔ enye Elisabet. 6 Eye
woa kple eve la katã wonye ame
dzɔdzɔewo le Mawu ƒe ŋku me,
eye wozɔna le Aƒetɔ la ƒe seawo
kple eƒe ɖoɖoawo katã nu mo ma-
kamakae. 7 Ke vi mele wo si o,
elabena Elisabet tsi ko, eye woa
kple eve la siaa woxɔ ƒe geɖe.

8 Ke eva me bena, esime wòle
nunɔnɔdɔ wɔm le edzidzedze ƒe
ŋkekeɖoɖo la nu le Mawu ƒe ŋku
me 9 le nunɔnɔdɔ ƒe kɔa nu la,
nudzidze dze edzi bena,[a] wòayi
ɖe Afetɔ la ƒe xɔa me, eye wòa-
mė nu. 10 Eye ameha blibo la
katã le gbe dom ɖa le gota le nu-
meɣi la. 11 Ke Afetɔ ƒe dɔla ɖe
eɖokui fiae, le tsitre ɖe numemle-
kpui la ƒe nuɖusi me.[b] 12 Eye esi
Zaxarya kpɔe la, eɖi vo, eye vɔvɔ̃
dze edzi. 13 Ke dɔla la gblɔ nɛ
bena: Megavɔ̃ o, Zaxarya; ela-
bena wose wò kukuɖeɖe la, eye
srɔ̃wò Elisabet adzi ŋutsuvi na
wò, eye nayɔ eƒe ŋkɔ be Yoha-
nes. 14 Eye wòanye dzidzɔ kple
aseyetsotso na wò, eye ame ge-
ɖewo adzɔ dzi le eƒe dzidzi ŋuti.
15 Elabena anye gã le Afetɔ la
ŋku me, eye mele wein alo aha
sesẽ no ge o, eye Gbɔgbɔ kɔkɔe
ayɔe fũ tso keke dadaa ƒe dɔ me
ke.[g] 16 Eye wòatrɔ Israel-viwo
dome ame geɖewo ava Afetɔ,
woƒe Mawu la gbɔ.[h] 17 Eye wòa-
nɔ eŋgɔ le Eliya ƒe gbɔgbɔ kple
ŋusẽ me be, wòatrɔ fofowo ƒe
dziwo ava ɖeviwo gbɔ kple tosẽ-
lawo ɖe ame dzɔdzɔewo ƒe nunya
me, ne wòadzra dukɔ la ɖo ɖi
wòasu te na Afetɔ la.[k] 18 Eye
Zaxarya gblɔ na dɔla la bena:
Nuka me madze si nusia le ma-
hã? Elabena nye la amegã ɖeɖi
menye, eye srɔ̃nye hã xɔ ƒe ge-
ɖe. 19 Eye dɔla la ɖo eŋu nɛ
bena: Nyee nye [n]Gabriel, si nɔa
tsitre ɖe Mawu ŋku me, eye wò-
dɔm ɖa, be maƒo nu na wò, eye
magblɔ nya nyui sia fia wò. 20 Eye
kpɔ ɖa, wò aɖe latu, eye mėle
ŋute ge aƒo nu o, halase ŋkeke,
si dzi nusiawo ava ve me, le esi
mèxɔ nye nya, siwo nu woawu le
woƒe ɣeyiɣi me la, dzi se o la
ŋuti. 21 Eye dukɔ la le Zaxarya
lalam, eye woƒe mo wɔ yaa le eƒe
mawuxɔ me tsitsi la ŋuti. 22 Ke
esi wòdo go la, mete ŋu ƒo nu na
wo o, eye wodze sii bena, ekpe
nu le mawuxɔ la me, eye wòmia
asi wo, eye wòtsi nu maƒomaƒo.
23 Eye wòva me bena, esime wò-
wu eƒe subɔsubɔ ŋkekeawo nu
la, edzo yi eƒe me.[p] 24 Eye le
ŋkeke siawo megbe la srɔ̃a Eli-
sabet fɔ fu, eye wòɣla eɖokui
ɣleti atɔ̃ hegblɔ bena: 25 Elabe-
na ale Afetɔ la wɔ nam le ŋkeke,
siwo me wòkpɔm ɖa, be wòaɖe
nye ŋukpe ɖa le amewo dome.

Mawudɔla Gabriel gblɔ Kristo ƒe dzidzi ɖi.

26 Eye le ɣleti adelia me la
Mawu dɔ dɔla Gabriel ɖo ɖe Ga-
lilea-dua ɖe, si ŋkɔ enye Nazaret
la me, 27 ɖe ɖetugbi, si ŋugbe
wodo na ŋutsua ɖe, si ŋkɔ nye
Yosef, tso Dawid ƒe me la gbɔ,
eye ɖetugbi la ŋkɔe nye Maria.[d]
28 Eye esi mawudɔla va me le
egbɔ la, egblɔ nɛ bena: Medo
gbe na wò, wò amesi nu wove!
Afetɔ la li kpli wò. 29 Ke eƒe
dzi lã kpo le nya la ŋuti, eye
wòde ŋugble sẽ bena: Nuka gbe-
doname gɔ̃ enye esi! 30 Eye dɔla
la gblɔ nɛ bena: Megavɔ̃ o, Ma-
ria! Elabena èkpɔ amenuveve le
Mawu gbɔ. 31 Eye kpɔ ɖa,[e] èle
fu fɔ ge, eye nadzi ŋutsuvi, eye
nayɔ eƒe ŋkɔ be [f]Yesu. 32 Eya
la anye gã, eye woayɔe be dzi-
ƒoviʋtɔ la ƒe Vi, eye Afetɔ Mawu
la[i] atsɔ fofoa Dawid ƒe fiazikpui
la anae; 33 eye wòaɖu fia le Ya-
kob ƒe aƒe dzi tegbetegbe, eye nu-
wuwu manɔe na eƒe fiaɖuƒe la o.
34 Eye Maria gblɔ na dɔla la
bena: Aleke nusia lava mee, esi
nyemenya ŋutsu o mahã? 35 Eye
dɔla la ɖo eŋu gblɔ nɛ bena:
[l]Gbɔgbɔ kɔkɔe ava dziwò, eye
dziƒoviʋtɔ ƒe ŋusẽ ado vɔvɔli ɖe
dziwò, eyaŋuti nusi dzi ge nala
la, woayɔe be kɔkɔe, Mawu vi-
ŋutsuvi. 36 Eye kpɔ ɖa, Elisabet,
wò ƒometɔ la, fɔ fu le ŋutsuvi
dzi ge le eƒe nyagãkuku me, eye
ɣleti sia enye adelia na eya, amesi
woyɔna be konɔ. 37 Elabena na-
neke mesẽ na Mawu o.[o] 38 Eye
Maria gblɔ bena: Kpɔ ɖa, Afetɔ
la ƒe dɔlanyɔnu menye, ava me
nam le wò nya la nu. Eye ma-
wudɔla dzo le egbɔ.

Maria va kpɔ Elisabet ɖa.

39 Eye Maria tsi tre le ŋkeke
siawo me, eye wòɖe abla yi to la
dzi, ɖe Yuda-dua ɖe me; 40 eye
wòge ɖe Zaxarya ƒe me, eye wò-
do gbe na Elisabet. 41 Eye wòva
me bena, esi Elisabet se Maria
ƒe gbedoname ko la, via ho le eƒe
dɔ me; eye Gbɔgbɔ kɔkɔe yɔ Eli-
sabet fũ, 42 eye wòdo ɣli kple
gbe sesẽ gblɔ bena: Woayra wò

a Mo. II. 30, 7.
b Mo. II. 30, 1.
d Mat. 1, 16—18.
e Yes. 7, 14.
f Mat. 1, 21—23.
g Mo. V. 6, 3.
h Mal. 3, 1.
i Yes. 9, 6; Sam. II. 7, 16; Yer. 23, 14.
k Mat. 17, 11-13.
l Mat. 1, 18. 20.
n Dan. 8, 16; 9, 21.
o 18, 27; Mo. I. 18, 14; Ro. 4, 21.
p kp. 39.

le nyɔnuwo dome, eye woayra
wò dɔmevi la![a] 43 Eye afika gɔ̃
nusia tso bena, nye Afetɔ la da-
da va gbɔnye mahã? 44 Elabena
kpɔ ɖa, esi wò gbedoname ɖi ɖe
nye to me la, ɖevi la ho le nye
dɔ me le dzidzɔ ŋuti. 45 Eye
[b]woayra wò, amesi xɔe se, ela-
bena woawu nusiwo wogblɔ na
wò tso Afetɔ gbɔ la nu.

Maria ƒe kafukafuha.

46 Eye Maria gblɔ bena: Nye
luʋɔ do Afetɔ la ɖe dzi,[d] 47 eye
nye gbɔgbɔ tso aseye le Mawu,
nye xɔla ŋuti,[f] 48 bena ekpɔ [g]eƒe
dɔlanyɔnu ƒe bɔbɔnyenye ɖa; ela-
bena kpɔ ɖa, tso esia dzi la ƒo-
mewo katã woayɔm be yayrame,
49 bena ŋusẽtɔ la wɔ nu dzɔ-
tsuwo nam, eye kɔkɔe nye eƒe
ŋkɔ.[i] 50 Eye eƒe nublanuikpɔkpɔ
li tso dzidzime vaseɖe dzidzime
na amesiwo vɔ̃nɛ.[l] 51 Ewɔ nu se-
sẽ kple eƒe abɔ; ekaka amesiwo
do wo ɖokui ɖe dzi le woƒe dzi-
mesusuwo me la me.[n] 52 Etu asi
ŋusẽtɔwo ƒu anyi tso fiazikpuiwo
dzi, eye wòdo ame bɔbɔɖanyiwo
ɖe dzi.[p] 53 Eyɔ dɔwuitɔwo kple
nu nyuiwo, eye kesinɔtɔwo la eɖo
wo ɖa ƒuƒlu.[s] 54 Eɖe eƒe dɔla
Israel dzi hena ŋkuɖoɖo nubla-
nuikpɔkpɔ dzi;[u] 55 abe alesi wòƒo
nu na mía fofowo ene, na Abra-
ham kple eƒe ƒome vaseɖe mavɔ
me.[y] 56 Eye Maria nɔ egbɔ anɔ
ɣleti etɔ̃; eye wògbugbɔ yi ye
ŋutɔ ƒe me.

Yohanes dzidzi kple ŋɔatsotso nɛ.

57 Azɔ la Elisabet ƒe vidziɣi
do, eye wòdzi ŋutsuvi. 58 Eye
esi eƒe afelikawo kple eƒe ƒome-
tɔwo se bena, Afetɔ kpɔ nubla-
nui geɖe nɛ la, wokpɔ dzidzɔ kpa-
kplii. 59 Eye wòva ve me le ŋke-
ke [d]enyilia dzi bena, wova aʋa
tso ge na ɖevi la, eye wotsɔ fo-
foa ŋkɔ Zaxarya nɛ. 60 Eye da-
daa xɔ edzi gblɔ bena: O! Ðeko
woayɔe be Yohanes.[e] 61 Eye wo-
gblɔ nɛ bena: Amea ɖeke mele
wò ƒome, si wotsɔ ŋkɔ sia na o.
62 Eye womia asi fofoa, alesi wòdi
be, woayɔ nɛ. 63 Eye wòbia nu-
ŋlɔkpe suea ɖe, eye wòŋlɔ bena:
Yohanes enye eƒe ŋkɔ. Tete wo
katã ƒe mo wɔ yaa. 64 Eye eƒe
nu ke enumake, eye eƒe aɖe trɔ,
eye wòƒo nu le Mawu kafum. 65
Eye vɔvɔ̃ va amesiwo katã ɖe
afelika kpli wo la dzi, eye woƒo
nu le nyadzɔdzɔ siawo katã ŋuti
le Yudea-tonyigba blibo la katã
dzi. 66 Eye amesiwo katã see la,
wolèe ɖe ta me le gbɔgblɔm be-
na: Nuka gɔ̃ ɖevi sia lava zu ma-
hã? Elabena Afetɔ la ƒe asi hã
li kplii.

Zaxarya ƒe kafukafuha.

67 Eye fofoa Zaxarya yɔ fũ kple
Gbɔgbɔ kɔkɔe, eye wògblɔ ɖe
anyi bena:[e] 68 Woakafu Afetɔ,
Israel ƒe Mawu la, elabena eva
kpɔ eƒe dukɔ ɖa, eye wòwɔ ɖeɖe
nɛ, 69 eye wòna xɔxɔ ƒe dzo do
na mi le Dawid, eƒe dɔla, ƒe me;[h]
70 abe alesi wòƒo nu to eƒe nya-
gblɔɖila kɔkɔe, siwo li tso blema
ke la, ƒe nu me ene: 71 Ðeɖe tso
miaƒe futɔwo kple amesiwo katã
lèa fu mi la, ƒe asi me;[k] 72 be
yeakpɔ nublanui na mía fofowo,
eye yeaɖo ŋku yeƒe nubabla kɔ-
kɔe, 73 atamkaka, si wòka na mía
fofo Abraham la dzi,[o] 74 be esi
wòɖe mi tso miaƒe futɔwo si me
la, wòana miasubɔe kple mavɔ̃-
mavɔ̃[r] 75 le kɔkɔenyenye kple
dzɔdzɔenyenye me, miaƒe ŋkeke-
wo katã le eƒe ŋku me.[t] 76 Ke
wò, ɖevi la, woayɔ wò be dziƒo-
ʋitɔ ƒe nyagblɔɖila; elabena àdze
Afetɔ la ŋgɔ, be nadzra eƒe mɔ-
wo ɖo,[v] 77 be nana xɔxɔ ƒe nya-
nya le woƒe nuvɔ̃tsɔtsɔke me[z]
78 le miaƒe Mawu ƒe dɔmetɔtrɔ
kple nublanuikpɔkpɔ ŋuti, esime
kekeli dze tso dziƒo ʋĩ va kpɔ
mí ɖa,[a] 79 be wòaklẽ na amesiwo
bɔbɔ nɔ viviti kple ku ƒe vɔvɔli
me, be wòaɖo míaƒe afɔwo ŋuti-
fafa ƒe mɔ dzi.[b]
80 Eye ɖevi la tsi, eye wòva sẽ ŋu
le gbɔgbɔ la me; eye wòle gbedzi
vaseɖe eɖeɖefia Israel ŋkeke dzi.

Yesu dzidzi.

2. Eye wòva ve me le ŋkeke ma-
wo me be, sedede tso kaisaro
Augusto gbɔ bena, woaxlẽ xexe-
me katã aŋlɔ. 2 Ðoŋlɔ gbãtɔ sia
va me, esime Kirenio le mɔ̃mefia
ɖum le Siria. 3 Eye amewo katã
dze mɔ heyi be, woaŋlɔ woƒe ŋkɔ-
wo, amesiame yi ɖe ye ŋutɔ ƒe
du me. 4 Eye Yosef hã dzo le
Galilea, tso Nazaret-du la me heyi
Yudea ɖe Dawid du, si woyɔna

a 11, 27.
b Yoh. 20, 29.
d Sam. I. 2, 1.
e Pet. II. 1, 21.
f Xab. 3, 18.
g Sam. I. 1, 11; Ps. 113, 6.
h Ps. 132, 17; Sam. I. 2, 10.
i Ps. 126, 2. 3.
k Yer. 23, 6.
l Mo. II. 20, 6; 34, 6.
n Yes. 51, 9.
o Mo. I. 22, 16; Mo. III. 26, 42; Mi. 7, 20.
p Pet. I. 5, 5.
r Ti. 2, 12. 14.
s Ps. 34, 11; Mat. 5, 3. 6.
t Ef. 4, 24.
u Ps. 98, 3.
v 3, 4.
y Mo. I. 17, 7; 18, 18.
z Yer. 31, 34.
a Mal. 4, 2.
b Mat. 4, 16.
d Mo. I. 17, 10.
e kp. 13.

be Betlexem la me, elabena etso
Dawid fe me kple efome la me,[a]
5 be woaŋlɔ eya kple Maria, amesi
ŋugbe wodo nɛ, si nye funɔ la,
fe ŋkɔ.[e] 6 Eye esi wole afima la,
eva ve me be, efe ŋkeke la de
be, wòadzi vi. 7 Eye [f]wòdzi ŋu-
tsuvi, si nye efe ŋgɔgbevi, eye
wòxatsa avɔ de eŋu, eye wòtsɔe
mlɔ lãnudunu me; elabena wo-
mekpɔ tefe le amedzrodzefe o.
8 Eye alẽnyilawo le nuto ma
ke me le gbedzi, eye wole wofe
alẽha ŋuti dzɔm le zã me. 9 Eye
Afetɔ fe dɔlaa de tsi tre de wo
gbɔ, eye Afetɔ fe ŋutikɔkɔe klẽ
fo xlã wo, eye wovɔ̃ ŋutɔŋutɔ.
10 Eye dɔla la gblɔ na wo bena:
Migavɔ̃ o! Elabena kpɔ da, me-
va dzidzɔ gã ŋutinya gblɔ ge fia
mi, esi lanye na dukɔ blibo la
katã; 11 elabena wodzi xɔla, si
nye Kristo, Afetɔ la, na mi egbe
le Dawid dua me. 12 Eye esia
anye dzesi na mi: Miakpɔ vidzĩe,
si woxatsa avɔ de eŋu, eye wò-
mlɔ lãnudunu me. 13 Eye kasia
dzifoʋakɔha gãa de kpe de ma-
wudɔla la ŋuti, wole Mawu ka-
fum le gbɔgblɔm bena: 14 Ŋuti-
kɔkɔe woana Mawu le dzifo boo,
eye ŋutifafa ava anyigba dzi;
amegbetɔwo ŋu woakpɔ ŋudze-
dze nyui le.[k]
15 Eye wòva me, esime mawu-
dɔlawo dzo le wo gbɔ heyi dzifo
la, alẽnyilawo gblɔ na wo nɔewo
bena: Mina ne míayi Betlexem,
adakpɔ nusia, si va dzɔ, esi Afetɔ
la na mienya. 16 Eye wode abla
va, eye wokpɔ Maria kple Yosef
kpakple vidzĩe, si le anyimlɔfe
le lãnudunu me. 17 Esi wo-
kpɔe la, wokaka nya, si wogblɔ
na wo le devi sia ŋuti. 18 Eye
amesiwo katã see la, wofe mo
wɔ yaa le nya, siwo alẽnyilawo
gblɔ na wo la ŋuti. 19 Ke Ma-
ria lé nya siawo katã de ta me,
eye wòbu wo ŋuti le efe dzi me.[n]
20 Eye alẽnyilawo gbugbɔ, eye
wole ŋutikɔkɔe kple kafukafu
tsɔm na Mawu le nusiwo katã
wose, eye wokpɔ la ŋuti, abe ale-
si wogblɔ na wo la ene.

**Wotso aʋa na Yesu hetsɔe do Mawu fe ŋku me.
Simeon kple Hana.**

21 Eye esi wotso aʋa nɛ le ŋke-
ke enyilia dzi la, wotsɔ ŋkɔ nɛ

a Sam. I. 16, 1; Mi. 5, 1.
b 1, 31. 59.
d Mo. III. 12.
e 1, 27.
f 1, 27.
g Mo. II. 13, 2. 12 v. 15.
h 23, 51; Dɔ. 13, [illegible]
i Yes. 11, 10; 42, 6; 49, 6.
k 19, 38; Ef. 2, 14. 17; Lu. 3, 22; Yes. 57, 19.
l Yes. 8, 14; Ro. 9, 33; Kor. I. 1, [illegible]
n kp. 51.
o Tim. I. 5, 5.

be Yesu, abe alesi mawudɔla yɔe
di, hafi wofɔ efe fu ene.[b]
22 Eye esi wowu wofe ŋutikɔ-
klɔŋkekeawo nu le [d]Mose fe se
la nu la, wotsɔe yi Yerusalem, be
woatsɔe ado Afetɔ ŋku me, 23
abe alesi woŋlɔ di le Afetɔ fe se
la me ene bena: „Atsu sia atsu,
si ʋu dɔnu la, woayɔ eya kɔkɔe
na Afetɔ la“;[g] 24 eye be woana
numeme, abe alesi wogblɔ le Afe-
tɔ fe se la me ene bena: „Akpa-
kpa eve alo ahɔ̃nevi eve.“
25 Eye kpɔ da, amea de le
Yerusalem, si ŋkɔ enye Simeon;
amesia enye ame dzɔdzɔe kple
mawumeme, si le Israel [h]fe akɔ-
fafa lalam, eye Gbɔgbɔ kɔkɔe le
eyama dzi. 26 Eye Gbɔgbɔ kɔ-
kɔe la dee fiae bena, mele kuku
ge, hafi akpɔ Afetɔ la fe Kristo
o. 27 Eye wòle Gbɔgbɔ la me
va mawuxɔa me; eye esi dzilawo
yi de eme kple devi Yesu, bena
woawɔ nɛ le se la fe kɔa nu la,
28 eya hã xɔe de efe abɔwo do-
me, eye wòkafu Mawu hegblɔ be-
na: 29 Afetɔ, azɔ èdo mɔ wò dɔla
le ŋutifafa me le wò nya la nu;
30 elabena nye ŋkuwo kpɔ wò
xɔxɔ, 31 si nèdzra do de dukɔwo
katã fe ŋku me;[i] 32 kekeli fe
nyadedefia na trɔ̃subɔlawo kple
wò dukɔ Israel fe ŋutikɔkɔe. 33
Eye fofoa kple dadaa fe mo wɔ
yaa le nya, siwo wògblɔ le eyama
ŋuti la ta. 34 Eye Simeon yra
wo, eye wògblɔ na dadaa Maria
bena: [l]Kpɔ da, wodo amesia anyi
na ame gedewo fe anyidzedze
kple tsitretsitsi le Israel, kple
dzesi, si woagblɔ nya de eŋuti;
35 ke wò la, yi ato wò ŋutɔ wò
luʋɔ me, bena woade ame gede-
wo fe dzimesusuwo afia. 36 Eye
Hana, nyɔnu nyagblɔdilaa de li,
enye Fanuel fe nyɔnuvi tso Aser-
fome me, si xɔ fe gede ŋutɔ, eye
wònɔ anyi kple srɔ̃a fe adre tso
efe detugbi me; 37 eye wònye
ahosi, si xɔ fe blaenyi vɔ ene,
eye medzona le mawufe la me o
hele Mawu subɔm kple nutsitsi-
dɔ kpakple kukudede zã kple
keli.[o] 38 Eya hã va tsi tre le ga-
fofo ma ke dzi, le Afetɔ kafum,
eye wòfo nu le eŋuti na amesiwo
katã le Yerusalem fe dede la-
lam.

39 Eye esi wowu nuwo katã nu
le Afetɔ ƒe sea nu la, wogatrɔ yi
Galilea ɖe woawo ŋutɔ ƒe du Na-
zaret la me.[d] 40 Eye ɖevi la tsi,
eye wòva sẽ ŋu, eye nunya yɔe
fũ, eye Mawu ƒe amenuveve le
edzi.[e]

Yesu, si xɔ ƒe wuieve, le mawuxɔ me; enɔ ɖevi me le Nazaret.

41 [g]Eye eƒe dzilawo yia Yerusa-
lem ƒe sia ƒe ɖe ŋutitotoŋkeke-
nyuieɖuƒe. 42 Eye esi wòxɔ ƒe
wuieve la, woyi Yerusalem le ŋke-
kenyuie ƒe kɔa nu. 43 Eye esi wowu
ŋkekeawo nu la, Yesu ɖevi la tsi
megbe le Yerusalem le woƒe tɔtrɔ-
gbɔ me, eye eƒe dzilawo menyɛ
o. 44 Ke esi wobu xa bena, anɔ
mɔzɔha la dome la, wozɔ ŋkeke
ɖeka ƒe mɔ, eye wodii le woƒe
ƒomeawo kple ame nyanyɛawo
dome; 45 eye esi womekpɔe o la,
wogatrɔ yi Yerusalem le edim.
46 Eye le ŋkeke etɔ̃ megbe la
eva ve me bena, wokpɔe le ma-
wuƒe la me le anyinɔƒe le nufia-
lawo dome, hele to ɖom wo, eye
wòle nya biam wo; 47 eye ame-
siwo katã see la, woƒe mo wɔ yaa
le eƒe nugɔmesese kple eƒe ŋu-
ɖoɖowo ŋuti. 48 Eye esi wokpɔe
la, kuvia ɖo wo, eye dadaa gblɔ
nɛ bena: Vinye, nukaŋuti nèwɔ
ɖe mia ŋu ale? Kpɔ ɖa, mia kple
fofowò miedi wò kple nuxaxa. 49
Eye wògblɔ na wo bena: Nuka
wɔ miedim ma?[i] Ðe mienya be-
na, ele nam be, manɔ nusiwo nye
fofonye tɔ me o mahã? 50 Eye
womese nya, si wògblɔ na wo la
gɔme o. 51 Eye wòyi kpli wo,
eye wòva Nazaret, eye wòbɔbɔ
eɖokui na wo, eye dadaa [l]tsɔ nya
siawo katã dzra ɖo ɖe eƒe dzi me.
52 Eye Yesu tsi ɖe dzi le nunya
kple tsitsi kple amenuveve le Ma-
wu kple amewo gbɔ la me.[o]

Yohanes ƒe dzimetɔtrɔ-nyagbɔgblɔ kple ɖaseɖiɖi le Kristo ŋu.

3. Eye le kaisaro Tiberio ƒe fia-
ɖuɖu ƒe ƒe wuiatɔ̃lia me, esi
Pontio Pilato le mɔ̃mefia ɖum le
Yudea, eye Herodes enye dziɖula
le Galilea, eye nɔvia Filipo enye
dziɖula le Iturea kple Traxoniti-
nyigbawo dzi, eye Lisania enye
dziɖula le Abilene, 2 eye Hana
kple Kayafa wonye nunɔlagãwo
la, Mawu ƒe nya va Yohanes, Za-
xarya vi la gbɔ le gbedzi.[a] 3 Eye
[b]wòva Yordan-nutowo katã me
godoo hele gbe ƒã ɖem dzimetɔtrɔ
ƒe mawutsideɖetaname hena nu-
vɔ̃wo ƒe keke; 4 alesi woŋlɔ ɖi
le nyagblɔɖila [f]Yesaya ƒe nya-
gblɔɖigbalẽ me bena: „Amesi le
ɣli dom le gbeadzi ƒe gbe enye
esi: Midzra Afetɔ ƒe mɔ la ɖo,
miwɔ eƒe mɔtatawo dzɔdzɔe. 5
Woaxe ʋe sia ʋe, eye woabɔbɔ
to sia to kple togbɛ sia togbɛ ɖe
anyi, eye mɔ gɔglɔ̃wo lazu dzɔ-
dzɔe, eye mɔ tsakliwo lazu zɔ-
zrɔ̃e! 6 Eye ŋutilã katã akpɔ Ma-
wu ƒe xɔxɔ la."
7 Azɔ egblɔ na ameha, siwo do
go, bena wòaɖe mawutsi ta na ye-
wo la bena: Dawo ƒe dzidzimewo!
Amekae gblɔe na mi bena, miasi
atso dɔmedzoe, si gbɔna la nu
mahã? 8 Azɔ mitse ku, siwo dze
dzimetɔtrɔ, eye migaɖe asi gbɔ-
gblɔ me le mia ɖokui me bena:
Abraham ye nye mía fofo o; ela-
bena mele egblɔm na mi bena:
Mawu ate ŋu anyɔ viwo atso kpe
siawo me ke na Abraham.[h] 9 Ke
wotsɔ fia ɖo atiwo ƒe ke dzi gɔ̃
hã xoxo; azɔ ati sia ati, si me-
tsea ku nyui o la, wolãnɛ, eye wo-
tsɔnɛ dea dzo me. 10 Eye ame-
hawo biae bena: Ekema nuka wɔ
ge miala? 11 Eye wòɖo ŋu gblɔ
na wo bena: Amesi awu eve le
esi la, nena amesi ɖeke mele esi
o, eye amesi nunyiame le esi la,
newɔ nenema ke. 12 Eye nudzɔ-
lawo hã va be, wòaɖe mawutsi
ta na yewo, eye wogblɔ nɛ bena:
Nufiala, nuka wɔ ge miala?[k] 13
Eye wògblɔ na wo bena: Nusi
ke woɖo na mi la, migaxɔ xɔɖe-
dzi o.[n] 14 Eye asrafowo hã biae
gblɔ bena: Miawo hã nuka wɔ ge
miala? Eye wògblɔ na wo bena:
Migado ŋɔdzi na amea ɖeke xɔ
nu le esi o, eye migatso amea
ɖeke nu hã dzro o, eye miaƒe fe-
tu nadze mia ŋu!
15 Ke esi dukɔ la le mɔkpɔkpɔ
me, eye wo katã wole ɖi kem le
woƒe dzi me le Yohanes ŋuti be,
ɖewo mahĩ eyae nye Kristo la la,
16 Yohanes ɖo ŋu gblɔ na wo be-
na: Nye la metsɔ tsi ɖe mawutsi
ta na mi; ke amesi tri akɔ wum,
amesi ƒe atokotawo nu ka me-

[a] Yoh. 18, 13.
[b] kp. 3–18 kpɔ Mat. 3, 1–12; Mar. 1, 3–8; Yoh. 1, 6–28.
[d] Mat. 2. 21.
[e] kp. 52.
[f] Yes. 40, 3–5.
[g] Mo. II. 23, 14. 15.
[h] Yoh. 8, 39.
[i] Yoh. 2, 16.
[k] Mat. 21, 32.
[l] kp. 19.
[n] 19. 8.
[o] kp. 40; Sam. I. 2, [illegible]

dzem be, matui o la, eya ŋutɔ
gbɔna be, wòatsɔ Gbɔgbɔ kɔkɔe
kple dzo ade mawutsi ta na mi;
17 amesi si lugbɔnu le, be wòa-
kplɔ eƒe lugbɔƒe keŋkeŋ, eye
wòaƒo lu la ƒu alɔ de eƒe ava
me; ke tsroa la, wòatsɔ dzo ma-
tsimatsi atɔe.
18 Eye wògblɔ nyanyuie fia du-
kɔ la hele nu xlɔ̃m wo le nu bu-
bu ƒomevi geɖewo hã ŋuti; 19
ke dziɖula Herodes, si wògbe nya
na le Herodia, nɔvia srɔ̃ kple nu
vɔ̃ɖi, siwo katã Herodes wɔ la
ŋuti la,[b] 20 etsɔ Yohanes de gaxɔ
me hekpe ɖe nusiawo katã ŋuti.

Wode mawutsi ta na Yesu; Yesu ƒe dzidzime-xexlẽƒiagbalẽ.

21 [e]Eye esi wòde mawutsi ta
na dukɔ la katã, eye wòdee na
Yesu hã la, edo gbe ɖa, eye wò-
va ve me bena, dziƒo ʋu, 22 eye
Gbɔgbɔ kɔkɔe la ɖi le nɔnɔme-
kpɔkpɔ me abe akpakpa ene ɖe
eyama dzi, eye gbe ɖi tso dziƒo
gblɔ bena: Wòe nye vinye, si
gbɔ nyemelɔ̃a nu le o, wò me me-
kpɔa ŋudzedze lena.
23 [g]Eye Yesu ŋutɔ, esi wòdze
dɔ gɔme la, exɔ ƒe anɔ ƒe blaetɔ̃,
eye wònye — le amewo ƒe susu
nu — Yosef vi, amesi nye Eli vi,
24 amesi nye Mata vi, amesi nye
Lewi vi, amesi nye Melxi vi, amesi
nye Yona vi. amesi nye Yosef vi,
25 amesi nye Matatia vi, amesi
nye Amos vi, amesi nye Nahum
vi, amesi nye Esli vi, amesi nye
Nagae vi, 26 amesi nye Mahat vi,
amesi nye Matatia vi, amesi nye
Semei vi, amesi nye Yosef vi, ame-
si nye Yuda vi, 27 amesi nye Yo-
hanan vi, amesi nye Resa vi, ame-
si nye Zerubabel vi, amesi nye
Salatiel vi, amesi nye Neri vi, 28
amesi nye Melxi vi, amesi nye
Adi vi, amesi nye Kosam vi, amesi
nye Elmadam vi, amesi nye Er
vi, 29 amesi nye Yose vi, amesi
nye Eliezer vi, amesi nye Yorim
vi, amesi nye Matat vi, amesi nye
Lewi vi, 30 amesi nye Simeon vi,
amesi nye Yuda vi, amesi nye
Yosef vi, amesi nye Yonan vi,
amesi nye Eliakim vi, 31 amesi
nye Melea vi, amesi nye Mena vi,
amesi nye Matata vi, amesi nye
[m]Natan vi, amesi nye Dawid vi,
32 amesi nye Isai vi, amesi nye

[a] Mo. I. 21, 2. 3; 11, 10—26; Kron. I. 1, 24 v. 27.
[b] Mar. 6, 17; Mat. 14, 3; 11, 2.
[d] Mo. I. 5, 32.
[e] kp. 21. 22 kpɔ Mat. 3, 13—17; Mar. 1, 9—11; Yoh. 1, 32. 33.
[f] kp. 1—13 kpɔ Mat. 4, 1—11; Mar. 1, 12. 13.
[g] kp. 23-38 kpɔ Mat. 1, 1—17.
[h] Mo. II. 34, 28.
[i] Mo. V. 8, 3.
[k] Mo. V. 6, 13; 10, 12. 20.
[l] Ps. 91, 11. 12.
[m] Sam. II. 5, 14.

Obed vi, amesi nye Boaz vi, amesi
nye Salmon vi, amesi nye Naha-
son vi, 33 amesi nye Aminadab
vi, amesi nye Aram vi, amesi nye
Esron vi, amesi nye Fares vi,
amesi nye Yuda vi, 34 amesi nye
Yakob vi, amesi nye Isak vi, ame-
si nye Abraham vi, amesi nye
Tara vi, amesi nye Nahor vi,[a] 35
amesi nye Seruk vi, amesi nye
Regu vi, amesi nye Peleg vi, ame-
si nye Eber vi, amesi nye Sala
vi, 36 amesi nye Kainan vi, amesi
nye Arfaksad vi, amesi nye Sem
vi, amesi nye Noa vi, amesi nye
[d]Lamex vi, 37 amesi nye Metu-
sala vi, amesi nye Enox vi, amesi
nye Yared vi, amesi nye Maha-
laleel vi, amesi nye Kainan vi,
38 amesi nye Enos vi, amesi nye
Set vi, amesi nye Adam vi, amesi
nye Mawu tɔ.

Abosam te Yesu kpɔ.

4. [f]Eye Yesu, esi wòyɔ fũ kple
Gbɔgbɔ kɔkɔe la, egbugbɔ tso
Yordan nu, eye Gbɔgbɔ la kplɔe
yi gbedzi, 2 eye Abosam le etem
kpɔ ŋkeke blane sɔŋ. Eye meɖu
naneke le ŋkeke mawo me o, eye
esi ŋkekeawo wu nu la, dɔ wui.[h]
3 Eye Abosam gblɔ nɛ bena: Ne-
nye Mawuvi nènye la, ekema gblɔ
na kpe sia, ne wòatrɔ zu abolo.
4 Eye Yesu xɔ edzi gblɔ nɛ be-
na: [i]Woŋlɔ ɖi bena: „Menye abolo
ɖeɖeko ŋuti ame lanɔ agbe ɖo o,
negbe le Mawu ƒe nya sia nya
ŋuti.“ 5 Eye esi wòkplɔe yi to kɔ-
kɔa ɖe dzi la, eɖe xexeme fiaɖu-
ƒewo katã fiae le aɖabaƒoƒo ɖeka
me. 6 Eye Abosam gblɔ nɛ be-
na: Wòe matsɔ ŋusẽ sia katã kple
woƒe ŋutikɔkɔe ana; elabena nyee
wotsɔe de asi na, eye matsɔe ana
amesi ke melɔ̃. 7 Azɔ wò la, ne
èɖe ta agu nam la, wo katã lazu
tɔwò. 8 Eye Yesu xɔ edzi gblɔ
nɛ bena: [k]Woŋlɔ ɖi bena: „Aƒetɔ,
wò Mawu la, nade ta agu na, eye
eya ɖeka ko nasubɔ.“ 9 Tete wò-
kplɔe yi Yerusalem, eye wòtsɔe
ɖo mawuxɔ ƒe tsutsuẽƒe, eye wò-
gblɔ nɛ bena: Nenye Mawuvi nè-
nye la, ekema tsɔ ɖokuiwò xlã
ɖe anyi tso afisia; 10 elabena [l]wo-
ŋlɔ ɖi bena: „Ade se na eƒe dɔ-
lawo le ŋutiwò bena, woakpɔ ta-
wò nyuie, 11 eye woƒe asiwo me

woatsɔ wò aḍo, bena nagatsɔ wò
afɔ axlã ḍe kpea ḍeke o.“ 12 Eye
Yesu xɔ edzi nɛ bena: Wogblɔ
ḍi bena: ᵃ„Megate Afetɔ, wò Ma-
wu la, kpɔ o!“ 13 Eye esi Abo-
sam wu tetekpɔwo katã nu la,
ete ḍa le egbɔ gbɔ.

Yesu dze efe dɔwɔwɔ gɔme, eye wògblɔ nya le Nazaret.

14 Eye Yesu gbugbɔ yi Gali-
lea le Gbɔgbɔ la fe ŋusẽ me;
eye efe ŋkɔ ḍi hoo le afima nu-
toawo katã me godoo.ᵈ 15 Eye
wòfia nu le wofe fufofewo, eye
wo katã wokafui.
16 ᶠEye wòva Nazaret, afisi wo-
nyii le, eye le efe kɔa nu la eyi
ḍe fufofe la le Sabat-ŋkeke dzi,
eye wòtsi tre be, yeaxlẽ agbalẽ.
17 Eye wotsɔ nyagblɔḍila Yesaya
fe agbalẽ nɛ, eye esi wòʋu agba-
lẽa la, ekpɔ tefe, afisi woŋlɔ ḍo
bena: 18 Afetɔ fe Gbɔgbɔ le dzi-
nye, le esi ta wosi ami nam ḍo,
bena magblɔ Nyanyuie afia ame
dahewo, edɔm, bena mayɔ dɔ ame-
siwo fe dzi gbã,ⁱ 19 eye be ma-
ḍe gbe fã ḍokuisinɔnɔ na aboyo-
mewo kple nukpɔkpɔ na ŋkua-
gbãtɔwo, be mana amesiwo wole
funyafunya wɔmi la, nanɔ wo ḍo-
kui si, eye be maḍe gbe fã Afetɔ
fe fe nyui la.“ 20 Eye esi wòtu
agbalẽa la, etsɔe na dɔla la, eye
wòbɔbɔ nɔ anyi, eye amesiwo katã
le fufofea la, fɔ ŋku ḍe edzi dzo-
ɣlii. 21 Eye wòḍe asi gbɔgblɔ me
na wo bena: Egbe wowu ŋɔŋlɔ
sia nu le miafe towo me.ˡ 22 Eye
ameawo katã ḍi ḍase nɛ, eye wofe
mo wɔ yaa le amenuvevenya, si-
wo do go tso efe nu me la ŋuti,
eye wogblɔ bena: ᵒAlo amesia la
menye Yosef vie o ḍe? 23 Eye
wògblɔ na wo bena: Miaḍo lo sia
nam tsã be: „Gbedala, ḍa gbe ḍo-
kuiwò ŋu!“ Nusiwo miese bena,
nèwɔ le ʳKapernaum la, wɔe le
mia de afisia hã. 24 Eye wògblɔ
bena: Vavã mele egblɔm na mi
bena: Nyagblɔḍilaa ḍeke medzea
ye ŋutɔ detɔwo ŋu o.ˢ 25 Ke nya-
tefe gblɔm mele na mi bena: Ahosi
geḍewo le Israel le ᵘEliya fe ŋke-
kewo me, esime wotu dzifo nu fe
etɔ̃ kple ɣleti ade, eye dɔwuame
gãa ḍe va anyigba la katã dzi;
26 eye womeḍɔ Eliya ḍe wo ḍo-
metɔa ḍeke gbɔ o, negbe ḍe Sa-
repta le Zidon-nyigba dzi ḍe nyɔ-
nu ahosia ḍe gbɔ ko. 27 Eye
anyidzela geḍewo le Israel le nya-
gblɔḍila Elisa ŋɔli, eye womeklɔ
wo dometɔa ḍeke ŋuti o, negbe
ᵇNaeman, Siriatɔ la ko. 28 Eye
esi amesiwo katã le fufofe la, se
nusiawo la, dɔme ve wo ŋutɔ;
29 eye wotsi tre, eye wotu asi
ʋume nɛ do go le dua me, eye
wokplɔe vaseḍe to, si dzi wotso
wofe dua ḍo la, fe abunu, bena
woatrɔ gboe afu abu me. 30 Ke
eto wo titina ke heyi kɔ̃.ᵉ

Yesu gblɔ nya le Kapernaum, afisi wòyo dɔ gbɔgbɔ vɔ̃ tɔa ḍe le.

31 ᵍEye wòḍi va Kapernaum, si
nye Galilea-du la me. Eye wòle
nu fiam wo le Sabat-ŋkeke dzi;
32 eye ʰkuvia ḍo wo le efe nufia-
fia la ŋuti, elabena egblɔ nya ŋu-
sẽtɔe.
33 Eye ŋutsua ḍe le fufofe la,
amesi me Abosam fe gbɔgbɔ bliba
le, eye wòḍo ɣli kple gbe sesie
bena: 34 Ago gbɔ, nya kae le mía
kplí wò dome, wò Yesu, Naza-
retetɔ? Ḍe nèva mia tsrɔ̃ gea?
Menya wò amesi nènye: Mawu fe
kɔkɔetɔ la nènye.ᵏ 35 Eye Yesu
wo ḍe eta gblɔ bena: Mia wò nu,
eye nado go le eme! Eye esi
Abosam la tsɔe xlã ḍe titina la,
edo go le eme, eye mewɔ nu ve-
via ḍekee o. 36 Eye kuvia ḍo
wo katã, eye wogblɔ le wo noe-
wo dome bena: Nuka nyae nye
esi ma? Elabena ekpɔ mɔ kple
ŋusẽ hedea se na gbɔgbɔ bliba-
wo, eye wodoa go. 37 Eye efe
ŋkɔ ḍi hoo le afima nutowo katã
me godoo.ⁿ

Yesu da gbe Petro-lɔ̃xo kple dɔléla bubu geḍewo ŋu.

38 ᵖKe esi wòtsi tre la, edo go
le fufofe la heyi ḍe Simon fe me.
Eye Simon lɔ̃xo le ŋudza sesẽa
ḍe lém, eye woḍe kuku nɛ ḍe
eta. 39 Eye esi wòtsi tre bi ḍe
edzi la, ewo ḍe ŋudza la ta, eye
wòdzo le edzi; ke etsi tre enu-
make, eye wòsubɔ wo.ᵗ
40 Eye esime ɣe le to dom la,
amesiwo katã si dɔléla bubu fo-
meviwo le la, wotsɔ wo va egbɔ,
eye wòḍa asiwo ḍe wo dome ḍe-
siaḍe dzi ḍekaḍeka heḍa gbe wo
ŋu.ᵛ 41 Eye gbɔgbɔ vɔ̃wo hã do
go le ame geḍewo me, eye wole

ᵃ Mo. V. 6, 16; Mo. II. 17, 7.
ᵇ Fla. II. 5, 14.
ᵈ Mar. 1, 14.
ᵉ Yoh. 8, 59.
ᶠ kp. 16-30 kpɔ Mat. 13, 54-58; Mar. 6, 1—5.
ᵍ Mat. 4, 13; Mar. 1, 21—28.
ʰ Mat. 7, 28; Yoh. 7, 46.
ⁱ Yes. 61, 1. 2.
ᵏ kp. 41; 8, 28; 1, 35; Yoh. 10, 36.
ˡ Mar. 1, 15.
ⁿ Mat. 4, 24.
ᵒ Yoh. 6, 42.
ᵖ Mar. 1, 29-31; Mat. 8, 14. 15; Kor. I. 9, 5.
ʳ Yoh. 4, 47; Mat. 4, 13; 8, 5.
ˢ Yoh. 4, 44.
ᵗ 8, 2.
ᵘ Fla. I. 17, 9; 18, 1; Yak. 5, 17.
ᵛ Mat. 8, 16; Mar. 1, 32. 34.

ɣli dom le gbɔgblɔm bena: Wòe
nye Mawu ƒe Vi la. Eye wòwona
ɖe wo ta, eye mena mɔ wo be,
woafo nu o, elabena wonyae be-
na, eyae nye Kristo la.[b]
42 Eye esi ŋu eke la, edo go
heyi gbedzi, eye amehawo dii,
eye wova egbɔ, eye wosikae ɖi,
bena megadzo le yewo gbɔ o.[d]
43 Ke egblɔ na wo bena: Ele nam
be, magblɔ mawufiaɖuƒe la ŋu
nyanyuie afia du bubuawo hã;
elabena eyata wodɔm ɖo. 44 Eye
wòle nya gblɔm le Galilea ƒuƒo-
ƒeawo.

Petro ƒe ɖɔkpɔkplɔ.

5. [f]Eye wòva ve me, esi ameha
la mimii ɖo, be woase mawu-
nya la bena, ye ŋutɔ le tsitre ɖe
Genezaret-ta la nu; 2 eye wòkpɔ
ʋu eve le ta la nu; ke ɖɔkplɔ-
lawo do go tso wo me, eye wole
woƒe ɖɔwo kpalam. 3 Eye esi
wòge ɖe ʋu ɖeka, si enye Simon
tɔ me la, eɖe kuku nɛ be, wòatee
ayii atso go ŋu ʋee. Eyè esi wò-
bɔbɔ nɔ ʋua me la, efia nu ɖo
ɖe amehawo. 4 Eye esi wòdzu-
dzɔ nuƒoƒo la, egblɔ na Simon
bena: Mite yi tɔ ƒo, eye midi mia-
ƒe ɖɔwo, ne miaɖe lã. 5 Eye Si-
mon xɔ edzi gblɔ nɛ bena: Ame-
gã, miedze agbagba zã blibo la
katã, eye miekpɔ naneke o, gake
le wò nya nu la maɖi ɖɔwo. 6
Eye esi wowɔ esia la, woɖe lã
gede ŋutɔ, eye woƒe ɖɔwo le dze-
dzem; 7 eye womia asi wo tɔ,
siwo le ʋu bubu me la bena,
woava ade asi eme na yewo. Eye
wova, eye woyɔ ʋuawo kple eve
fũ, ale be woɖe asi toyiyi me. 8
Eye esi Simon Petro kpɔe la, edze
klo ɖe Yesu ƒe afɔ nu gblɔ bena:
Afetɔ, do go le gbɔnye, elabena
ame wɔnuvɔ̃ menye. 9 Elabena
kuvia ɖoe kple amesiwo katã kpe
ɖe eŋuti, le ɖɔɖiɖi zi ɖeka ƒe lã,
si woɖe la ŋuti; 10 nenema ke
hãe nye Yakobo kple Yohanes,
Zebedeo ƒe viwo, amesiwo nye
Simon ƒe hadɔwɔlawo. Eye Yesu
gblɔ na Simon bena: Megavɔ̃ o!
Tso esia dzi yina la èle amewo
ɖe ge. 11 Eye esi woku ʋuawo
va ƒo ɖe go la, wogblẽ nuwo ka-
tã ɖi, eye wodze eyome.

a kp. 12-14 kpɔ Mat. 8, 1–4; Mar. 1, 40–45.
b Mar. 3, 11; Dɔ. 16, 17.
d Mar. 1, 35-39.
e 8, 56; Mo. III. 14, 2.
f kp. 1–11 kpɔ Mat. 4, 18–22; Mar. 1, 16–20.
g Mar. 1, 35.
h kp. 18-26 kpɔ Mat. 9, 1–8; Mar. 2, 1–12.
i 7, 48.
k Yes. 43, 25.
l 6, 8.

Yesu da gbe le anyidzelaa ɖe ŋu.

12 [a]Eye wòva ve me bena, esi-
me wòle duawo dometɔ ɖeka me
la, kpɔ ɖa, ŋutsua ɖe li, si ŋu yɔ fũ
kple anyi, ke esi wòkpɔ Yesu la,
edze klo tsyɔ mo anyi, eye wòɖe
kuku nɛ bena: Afetɔ, ne èlɔ̃ ko, àte
ŋu aklɔ ŋutinye. 13 Eye wòdo abɔ
ɖa hede asi eŋu gblɔ bena: Me-
lɔ̃, ŋutiwò nakɔ! Eye enumake
anyi la vɔ nɛ. 14 Eye wòɖe se
nɛ be: Megagblɔe na amea ɖeke
o, ke boŋ heyi ɖatsɔ ɖokuiwò fia
nunɔla, eye namè nu le wò ŋuti-
kɔklɔ la ŋuti, [e]le alesi Mose ɖe
se la nu, wòanye ɖaseɖiɖi na wo.
15 Ke geɖe wu nya la ɖe dzi le
eŋuti, eye ameha geɖewo va ƒo
ƒu be, yewoase nya, eye be wòa-
da gbe yewo ŋu le yewoƒe dɔlé-
lewo me. 16 Ke ete eɖokui heyi
[g]gbedzi, eye wòdo gbe ɖa.

Yesu da gbe le lãmetututɔa ɖe ŋu.

17 Eye gbe ɖeka la eva ve me
bena, esi wòle nu fiam, eye fari-
sitɔwo kple sefiala, siwo tso Ga-
lilea kple Yudea-duwo katã me
kpakple Yerusalem va la, wobɔ-
bɔ nɔ afima, eye Afetɔ ƒe ŋusẽ
li be, wòada gbe le wo ŋu. 18
Eye kpɔ ɖa, ŋutsua ɖewo tsɔ
amea ɖe, si nye lãmetututɔ la,
ɖe aba dzi vɛ, eye wodi alesi
woawɔ atsɔe ayi ɖe eme, eye be
woatsɔe aɖo eƒe ŋku me.[h] 19 Eye
esi womekpɔ alesi woawɔ atsɔe
vɛ le ameha la ŋuti o la, woyi
ɖe xɔta, eye woɖiɖii ɖe anyi to
mɔ, si woɖe la me kple eƒe aba
la ɖe titina ɖe Yesu ŋku me. 20
Eye esi wòkpɔ woƒe xɔse la, egblɔ
bena: Ame, wotsɔ wò nuvɔ̃wo ke
wò![i] 21 Eye agbalẽfialawo kple
farisitɔwo ɖe asi ɖikeke me gblɔ
bena: Ameka enye esia, si gblɔ
busunyawo? Ameka ate ŋu atsɔ
nuvɔ̃wo ake, ne menye Mawu ɖe-
ka ko oa?[k] 22 Eye esi Yesu dze
si woƒe ɖikekewo la, exɔ dzi gblɔ
na wo bena: Nuka ɖi kem miele
le miaƒe dzi me mahã?[l] 23 Kae
bɔbɔ wu, be woagblɔ: wotsɔ wò
nuvɔ̃wo ke wò loo, alo woagblɔ
bena: Tsi tre, eye nazɔ azɔli ma-
hã? 24 Ke ne mianyɛ bena, ŋusẽ
le Amegbetɔvi la si be, wòatsɔ
nuvɔ̃wo ake le anyigba dzi, —
egblɔ na lãmetututɔ la bena: Mele
egblɔm na wò bena: Tsi tre, eye

nakɔ wò aba dzi, eye nayi afe-
wò me. 25 Eye enumake wòtsi
tre le woƒe ŋku me, eye esi wò-
kɔ nusi dzi wòmlɔ la, edzo yi
eƒe me hele Mawu kafum. 26 Eye
kuvia ɖo wo katã, eye wokafu
Mawu, eye woyɔ fũ kple vɔvɔ̃ he-
gblɔ bena: Míekpɔ nu makpɔgbe-
ɖewo egbe.

Yesu yɔ Lewi.

27 [b]Eye nusiawo megbe la edo
go, eye wòkpɔ nudzɔlaa ɖe, eŋkɔ
enye Lewi, le anyinɔƒe le nudzɔ-
ƒe, eye wògblɔ nɛ bena: Dze yo-
nyeme. 28 Eye wògblẽ nuwo
katã ɖi, eye wòtsi tre dze eyome.
29 Eye Lewi ɖo kplɔ̃ gãa ɖe nɛ
le eƒe me; eye nudzɔlawo kple
ame bubuwo ƒe ha gãa ɖe bɔbɔ
nɔ anyi ɖe nuaɖuƒe kpli wo. 30
Eye farisitɔwo kple woƒe agba-
lẽfialawo li liʋiliʋi ɖe eƒe nusrɔ̃-
lawo ŋuti gblɔ bena: Nukaŋuti
mieɖua nu, eye mienoa nu kple
nudzɔlawo kpakple nuvɔ̃wɔlawo
mahã?[g] 31 Eye Yesu ɖo eŋu gblɔ
na wo bena: Menye lãmesesẽtɔ-
woe hiãa gbedala o, negbe dɔlé-
lawo ko. 32 Nyemeva ame dzɔ-
dzɔewo yɔ ge o, negbe nuvɔ̃wɔ-
lawo ko hena dzimetɔtrɔ.

Yesu ɖe nutsitsido gome.

33 [i]Ke woawo la wogblɔ nɛ
bena: Yohanes ƒe nusrɔ̃lawo tsia
nu dɔna atraɖi, eye wonɔa gbe
dom ɖa, nenema ke farisitɔwo
tɔwo hã wɔna; ke tɔwòwo ɖua
nu, eye wonoa nu. 34 Eye Yesu
gblɔ na wo bena: Alo ɖe ŋugbe-
tɔsrɔ̃ la ƒe xɔlɔ̃wo ate ŋu atsi nu
adɔ, esime ŋugbetɔsrɔ̃ la li kpli
wo mahã?[l] 35 Ke ŋkekewo gbɔ-
na, esime woatsɔ ŋugbetɔsrɔ̃ la
ayii le wo gbɔ; ekema woatsi nu
adɔ le ŋkeke mawo me.[n] 36 Eye
wòdo lo hã na wo gblɔ bena:
Amea ɖeke metsɔa avɔnuɖeɖi
yeye kaa avɔ xoxo o; ke ne me-
nye nenem o la, yeye la hã adze,
eye yeye la ƒe nuɖeɖi mawɔ ɖe-
ka kple xoxo la o. 37 Eye amea
ɖeke metsɔa aha yeye dea lãgba-
lẽgolo xoxowo me o, ke ne me-
nye nenem o la, aha yeye la awo
lãgbalẽgoloawo, eye eya ŋutɔ afu
gbe, eye lãgbalẽgoloawo agblẽ;
38 ke boŋ woatsɔ aha yeye ade
lãgbalẽgolo yeyewo me, eye wo
kpakple eve la siaa woanɔ ɖeɖie.
39 Eye amea ɖeke menɔa wein
xoxo nom tso, eye wògadia yeye
o; elabena egblɔ be: Xoxo la
enyo wu.

**Nusrɔ̃lawo ƒe lutugutugu kple Yesu ƒe gbeda-
da le amesi titi lé asi nɛ la ŋu le Sabat dzi.**

6. [a]Eye wòva ve me le Sabat
evelia, si dze gbãtɔ yome la
dzi bena, eto lugbleawo me yi,
eye eƒe nusrɔ̃lawo ŋe lutiawo,
eye wotugui kple asiwo heɖu. 2
Ke farisitɔa ɖewo gblɔ bena:
Nukaŋuti miewɔ nusi mele se la
nu be, woawɔ le Sabat-ŋkeke dzi
o mahã?[d] 3 Eye Yesu ɖo ŋu na
wo bena: Alo miexlẽ nusi [e]Da-
wid wɔ, esime dɔ wu eya kple
amesiwo kpe ɖe eŋuti, 4 alesi
wòyi ɖe mawuxɔ la me, eye wò-
tsɔ ŋkumeɖobolo, eye wòɖu, eye
wòna amesiwo kpe ɖe eŋuti hã,
si womeɖe mɔ be, woaɖu o, ne-
gbe nunɔlawo ɖeɖeko la, kpɔ o
mahã?[f] 5 Eye wògblɔ na wo
bena: Amegbetɔvi lae nye Sabat
la ƒe Afetɔ.
6 Eye wòva ve me le Sabat
bubu dzi bena, eyi ɖe ƒuƒoƒe la,
be yeafia nu; eye amea ɖe le
afima, si titi lé nuɖusi na. 7 Ke
[h]agbalẽfialawo kple farisitɔwo le
ŋudzɔ nɛ be, ɖewohĩ ada gbe le
eŋu le Sabat dzi, bena yewoakpɔ
nya atso enu. 8 Ke enya woƒe
tamesusuwo, eye wògblɔ na ŋu-
tsu, si titi lé asi na la bena: Tso,
eye natsi tre ɖe titina. Eye wò-
tso ɖe tsitrenu.[k] 9 Eye Yesu gblɔ
na wo bena: Mabia mi: Ɖe woɖe
mɔ be, woawɔ nu nyui alo woa-
wɔ nuvɔ̃ le Sabat dzi, be woaɖe
agbe alo woatsrɔ̃e mahã? 10 Eye
wòkpɔ wo katã godoo hegblɔ nɛ
bena: Mlo wò asi! Eye wòwɔe,
eye eƒe asi la gaɖɔ ɖo. 11 Ke
woawo la movidzɔdzɔ yɔ wo fũ,
eye woƒo nu na wo nɔewo, nusi
woate ŋu awɔ Yesu.

Yesu tia apostolo wuieveawo.

12 [o]Eye wòva ve me le ŋkeke
siawo me bena, edo go yi to la
dzi be, yeaɖo gbe ɖa, eye wòdɔ
ŋu hele gbe dom ɖa na Mawu.
13 Eye esi ŋu ke la, eyɔ eƒe nu-
srɔ̃lawo va egbɔ, eye wòtia ame
wuieve le wo dome, amesiwo
wòyɔ hã bena apostolowo: 14
Simon, si woyɔna hã be Petro,

[a] kp. 1–11 kpɔ Mat. 12, 1–14; Mar. 2, 23–3, 6; Mo. V. 23, 25.
[b] kp. 27-32 kpɔ Mat. 9, 9–13; Mar. 2, 14–17.
[d] Mo. II. 20, 10.
[e] Sam. I. 21, 6.
[f] Mo. II. 29, 33.
[g] 15, 2.
[h] 13, 14; 14, 3; Yoh. 9, 16.
[i] kp. 33-39 kpɔ Mat. 9, 14-17; Mar. 2, 18–22; ta 18, 12.
[k] 5, 22.
[l] Yoh. 3, 29.
[n] Yoh. 16, 20.
[o] kp. 12-16 kpɔ Mat. 10, 1–4; Mar. 3, 13–19.

kple nɔvia Andrea, Yakobo kple
Yohanes, Filipo kple Bartolo-
meo,[b] 15 Mateo kple Toma, Ya-
kobo, Alfeovi kple Simon, si wo-
yɔna be Zelotes, 16 Yuda, Ya-
kobo vi, kpakple Yuda Iskariot,
si zu yomemɔfiala.[d]

Yesu ƒe to dzi nyagbɔgblɔ.

17 [e]Eye esi wòɖi kpli wo la,
etsi tre ɖe gbadzaƒea ɖe, eye eƒe
nusrɔ̃lawo ƒe ha gãa ɖe kple ame-
wo ƒe ha gãa ɖe, si tso Yudea
katã kple Yerusalem kple Tiro
kpakple Sidon-ƒuta la, va be woa-
ɖo toe, eye be wòaɖa gbe le yewo
ŋu le woƒe dɔwo me; 18 eye wò-
ɖa gbe le amesiwo gbɔgbɔ bliba-
wo le fu ɖem na la ŋu.[f] 19 Eye
ameha la katã di be, yewoaɖe
asi eŋu, elabena ŋusẽ do go tso
eme, eye wòɖa gbe le wo katã
ŋu.

20 Eye wòwu eƒe mo dzi ɖe
eƒe nusrɔ̃lawo dzi gblɔ bena:
Woayra mi, amesiwo nye ame
dahewo; elabena miawo tɔe nye
mawufiaɖuƒe la. 21 Woayra mi,
amesiwo dɔ le mia wum azɔ la,
elabena miaɖi ƒo. Woayra mi,
amesiwo le avi fam azɔ la, ela-
bena miako nu.[h] 22 Woayra mi,
ne amewo alé fu mi, eye woaɖe
mi le woƒe ha me, eye woadzu
mi, eye woatsɔ miaƒe ŋkɔ aƒu gbe
abe vɔ̃ ene le Amegbetɔvi la ta.
23 Dzi nadzɔ mi le ŋkeke ma me,
eye midzo kpo, elabena kpɔ ɖa,
miaƒe fetu lolo le dziƒo, elabena
nenema ke wo fofowo wɔ nya-
gblɔɖilawoe.[l] 24 Gake baba na
mi kesinɔtɔwo; elabena miekpɔ
miaƒe akɔfafa la xoxo.[o] 25 Baba
na mi, amesiwo ƒe ƒodo yɔ; ela-
bena dɔ awu mi. Baba na mi,
amesiwo le nu kom azɔ la, ela-
bena miafa konyi, eye miafa avi.[r]
26 Baba na mi, ne amewo katã
aƒo nu nyuie le mia ŋuti; elabe-
na nenema ke wo fofowo wɔ na
aʋatsonyagblɔɖilawo.

27 Ke mi, [s]amesiwo le to ɖom
la, mele egblɔm na mi bena:
Milɔ̃ miaƒe ketɔwo, miwɔ nyuie
na amesiwo lé fu mi; 28 miyra
amesiwo ƒo fi de mi, mido gbe
ɖa ɖe amesiwo ƒo ɖi mi la ta. 29
Amesi ƒo tome ɖeka na wò la,
nyẽ ekeme hã nɛ, eye amesi tsɔ
wò awu la, megagbe wò avɔ hã

[a] Kor. I. 6, 7.
[b] Dɔ. 1, 13.
[d] Yoh. 14, 22; Yu. 1.
[e] kp. 17–49 kpɔ Mat. 4, 25; 5–7; Mar. 3, 7.
[f] Mat. 9, 21.
[g] Mo. II. 34, 6.
[h] Nyaɖ. 7, 16; Yes. 61, 2.
[i] Kor. I. 4, 5.
[k] Mar. 4, 24.
[l] Kor. II. 4, 17.
[n] Mat. 15, 14.
[o] Yak. 5, 1.
[p] Mat. 10, 24; Yoh. 15, 20.
[r] Lu. 2, 25.
[s] 23, 24; Dɔ. 7, 59.

tsɔtsɔ nɛ o.[a] 30 Na nu amesiame,
si le biawòm, eye amesi tsɔ wò
nu la, megabia ta se o. 31 Eye
alesi mieɖi bena, amewo nawɔ
na mi la, miawo hã miwɔ na wo
nenema ke. 32 Eye ne mielɔ̃a
amesiwo lɔ̃a mi la, akpedada kae
li na mi? Elabena nuvɔ̃wɔlawo
hã lɔ̃a amesiwo lɔ̃a wo. 33 Ela-
bena ne miewɔ nu nyui na ame-
siwo wɔa nu nyui na mi la, akpe-
dada kae li na mi? Nuvɔ̃wɔlawo
hã wɔa nenema ke. 34 Eye ne
miedo nu na amesiwo miele mɔ
kpɔm na be, woagaxee na mi la,
akpedada kae li na mi? Nuvɔ̃wɔ-
lawo hã doa nu na nuvɔ̃wɔlawo,
be woagakpɔ nenema nu ke. 35
Gake milɔ̃ miaƒe ketɔwo, eye mi-
wɔ nu nyui, mido nu, eye miga-
kpɔ mɔ na exɔxɔ o, ekema miaƒe
fetu alolo, eye mianye dziƒoʋitɔ
la ƒe viwo, elabena eya hã ƒe dɔ-
me nyo na ame madakpewo kple
ame vɔ̃ɖiwo. 36 Mizu nublanui-
kpɔlawo, abe alesi mia Fofo hã
nye nublanuikpɔla ene.[g] 37 Mi-
gadrɔ̃ ʋɔnu, eye woagadrɔ̃ ʋɔnu
mi o; migabu fɔ, eye woagabu
fɔ mi o, miɖe asi le amewo ŋu,
eye woaɖe asi le mia ŋu;[i] 38 mi-
na, eye woana mi, dzidzenu nyui,
si wote, eye woʋuʋu wògbã go
la, woatsɔ aɖo miaƒe akɔ; ela-
bena dzidzenu, si mietsɔ dzidze
la, eya ke woatsɔ adzidze na mia-
wo hã.[k]

39 Eye wòdo lo hã na wo bena:
Ɖe ŋkuagbãtɔ ate ŋu akplɔ ŋkua-
gbãtɔa? Alo ɖe wo ame eve la
katã madze do me o mahã?[n] 40
Nusrɔ̃la mewua eƒe nufiala o, ke
amesiame, si wofia nui la, lanɔ
abe eƒe nufiala ene.[p] 41 Ke nu-
kaŋuti nèkpɔ ati fefee le nɔviwò
ƒe ŋku me, eye mèdzea si atikpo,
si le wò ŋutɔ wò ŋku me la o
mahã? 42 Aleke lawɔ nate ŋu
agblɔ na nɔviwò bena: Nɔvinye,
na mɔm, ne maɖe ati fefee, si le
wò ŋku me, esi wò ŋutɔ mèkpɔ
atikpo, si le wò ŋku me la o ma-
hã? Alakpatɔ, ɖe atikpo la le wò
ŋku me gbã, eye ekema nakpɔ
nyuie be, naɖe ati fefee, si le
nɔviwò ƒe ŋku me. 43 Elabena
ati nyuia ɖeke meli, si tsea ku
manyomanyo o, eye ati manyo-
manyoa ɖeke hã metsea ku nyui

o.[a] 44 Elabena ati sia ati ŋutɔ
ƒe tsetse wotsɔna dzea sii; ela-
bena womegbea gbowo le ŋutiwo
dzi o, alo wotsoa weinkpo le ŋu-
ve me o.[b] 45 Ame nyui la ɖea
nu nyui doa go tsoa eƒe dzi ƒe nu
nyui dzraɖoƒe; eye ame vɔ̃ɖi la
ɖea nu vɔ̃ɖi doa go tsoa eƒe nu
vɔ̃ɖi dzraɖoƒe; elabena nya, si
ke wu dzi la, eyae nu gblɔna.[d]
46 Ke nukaŋuti miele yɔyem
bena: Aƒetɔ, Aƒetɔ, eye miewɔ
nusiwo megblɔ na mi la dzi o
mahã? 47 Amesiame, si va gbɔ-
nye, eye wòse nye nyawo, eye
wòwɔ wo dzi la, maƒia mi, amesi
wòɖi: 48 Eɖi amea ɖe, si le xɔ
tum, amesi ku do wògoglo, eye
wòɖo egɔme anyi ɖe kpe gbadza
dzi; ke esi tɔ ɖɔ, eye tɔsisi ƒo
ɖe xɔ ma ŋu la, mete ŋu ʋuʋui
o le eƒe tutu nyui ta. 49 Ke ame-
si senɛ, eye mewɔa edzi o la,
eɖi amea ɖe, si tu xɔ ɖe anyi-
gba, eye meɖo egɔme anyi o,
eye tɔsisi ƒo ɖe eŋu, eye wòmu
enumake, eye xɔ ma ƒe anyidze-
dze ɖi gblo.

Yesu da gbe le Kapernaum-naƒia la ƒe dɔla ŋu.

7. [f]Esi wòwu eƒe nyawo katã nu
le dukɔ la ƒe to me la, eyi
ɖe Kapernaum.
2 Eye aʋafiaa ɖe ƒe dɔla, si
nye ame vevi nɛ la, le dɔ lém ɖo
kudo nu. 3 Eye esi wòse Yesu
ŋkɔ la, edɔ Yudatɔwo ƒe ame-
gãwo ɖo ɖe egbɔ ɖe kuku nɛ
bena, wòava ɖe eƒe dɔla. 4 Eye
woawo la, esi wova Yesu gbɔ la,
woɖe kuku nɛ vevie gblɔ bena:
Edzee be, nawɔ esia nɛ; 5 ela-
bena elɔ̃ miaƒe dukɔ la, eye eya
kee tu miaƒe ƒuƒoƒe la na mi. 6
Eye Yesu yi kpli wo. Ke esi eya
kple aƒe la dome megadidi o la,
aʋafia la dɔ eƒe xɔlɔ̃wo ɖe egbɔ
gblɔ bena: Aƒetɔ, megaɖe fu na
ɖokuiwò o; elabena medzem be-
na, nava nye xɔ te o; 7 eyaŋuti
nyemebu ɖokuinye hã bena, edzem
be, mava gbɔwò o, ke boŋ gblɔ
nya ɖeka ko, eye nye dɔla ƒe lã-
me asẽ. 8 Elabena nye hã me-
nye ame le ŋusẽ te, eye asrafowo
le nye hã tenye, eye megblɔna
na amesia be: Yi, eye wòyina,
eye na ame bubu be: Va, eye
wòvana, eye na nye dɔla be: Wɔ

a Mat. 12, 33.
b Yak. 3, 12.
d Mat. 12, 35.
e Yoh. 11, 11; Fia. 1. 17, 17; Fia. 11. 4, 32; Mar. 5, 41.
f kp. 1–10 kpɔ Mat. 8, 5–13.
g kp. 18-35 kpɔ Mat. 11, 2–19; ta 3, 20.

esia, eye wòwɔnɛ. 9 Eye esi Yesu
se esiawo la, eƒe mo wɔ yaa le
eŋuti; eye esi wòtrɔ la, egblɔ na
ameha, si dze eyome la bena:
Mele egblɔm na mi bena: Le
Israel gɔ̃ hã la nyemekpɔ xɔse
sia tɔgbe kpɔ o. 10 Eye esi
ame dɔdɔwo trɔ yi aƒe la, wokpɔ
dɔla la bena, eƒe lãme sẽ.

Nain-ɖekakpui la.

11 Eye esi ŋu eke la, eva me
bena, eyi ɖe dua ɖe, si woyɔna
be Nain la me; eye eƒe nusrɔ̃la
geɖeawo kple ameha gãa ɖe kpe
ɖe eŋuti yi. 12 Ke esi wògogo
du la ƒe agbo nu la, kpɔ ɖa, wo-
tsɔ ame kukua ɖe, si nye tenuvi
na dadaa, si nye ahosi la, le go
domi, eye duametɔ geɖewo kpe
ɖe eŋuti. 13 Eye esi Aƒetɔ la
kpɔ ahosi la la, eƒe dɔme trɔ ɖe
eŋuti, eye wògblɔ nɛ bena: Me-
gaƒa avi o! 14 Eye esi wòte va
la, eɖe asi aɖaka la ŋuti; eye
etsɔlawo tɔ ɖe tsitre. Eye wò-
gblɔ bena: Ɖekakpui, mele egblɔm
na wò bena: Tsi tre![e] 15 Eye
ame kuku la fɔ bɔbɔ nɔ anyi, eye
wòɖe asi nuƒoƒo me, eye wòtsɔe
na dadaa. 16 Eye vɔvɔ̃ lé wo
katã, eye wokafu Mawu gblɔ be-
na: Nyagblɔɖila gãa ɖe tsi tre le
mia dome, eye Mawu kpɔ eƒe du-
kɔ la ɖa. 17 Eye nya sia ɖi hoo
le eŋuti le Yudea blibo la kple
nutoawo katã me godoo.

Yohanes dɔ eƒe nusrɔ̃lawo ɖe Yesu gbɔ.

18 [g]Eye Yohanes ƒe nusrɔ̃lawo
va gblɔ nusiawo katã nɛ. 19 Eye
Yohanes yɔ eƒe nusrɔ̃lawo dome
ame eve va egbɔ, eye wòɖɔ wo
ɖo ɖe Aƒetɔ la gbɔ gblɔ bena:
Alo wòe nye amesi gbɔna loo, alo
ame bubua ɖee miakpɔ mɔ na
mahã? 20 Eye esi ŋutsuawo va
egbɔ la, wogblɔ bena: Yohanes,
mawutsidetanamelae dɔ mi ɖo ɖe
gbɔwò bena: Wòe nye amesi gbɔ-
na loo, alo ame bubua ɖee mia-
kpɔ mɔ na mahã? 21 Eye le ga-
ƒoƒo ma dzi la eda gbe le dɔléla
geɖewo kple fukpelawo kple ame-
siwo me gbɔgbɔ vɔ̃wo le la ŋu,
eye wòna ŋkuagbãtɔ geɖewo kpɔ
nu. 22 Eye Yesu ɖo eŋu gblɔ
na wo bena: Miheyi ɖagblɔ nusi
miekpɔ kple nusi miese la, ƒia
Yohanes bena: Ŋkuagbãtɔwo le
nu kpɔm, tekunɔwo le azɔli zɔm,

eye anyidzelawo ŋuti le kɔkɔm;
tokunɔwo le nu sem, ame kuku-
wo le tsitre tsim, eye wole nya-
nyuie la gblɔm fia ame dahewo.[a]
23 Eye woayra amesi mekpɔ nu-
ɖiaɖia le ŋutinye o.
24 Ke esi Yohanes ƒe ame dɔ-
dɔwo dzo yina la, ede asi gbɔ-
gblɔ me na amehawo le Yohanes
ŋuti bena: Nuka kpɔ ge mledo
go yi gbedzi mahã? Alo ayeti,
si ya le ʋuʋum la mahã?[b] 25 Alo
nuka gɔ̃ kpɔ ge mledo go yie?
Alo amesi do awu bɔbɔea? Kpɔ
ɖa, amesiwo le awu ŋɔŋɔewo me,
eye wole agbe vivi nɔm la, woa-
woe le fiamɔ̃wo me.[d] 26 Ekema
nuka gɔ̃ kpɔ ge mledo go yie?
Nyagblɔɖilaea? Ɛ, mele egblɔm
na mi bena: Ewu nyagblɔɖila hã.[e]
27 Esia enye amesi ŋuti woŋlɔ
ɖo bena: „Kpɔ ɖa, mele ye dɔla
dɔm ɖe ŋgɔwò, amesi adzra wò
mɔ la ɖo le ŋgɔwò."[f] 28 Mele
egblɔm na mi bena: Le amesiwo
nyɔnuwo dzi dome la, ɖeke [g]me-
wu Yohanes o; ke amesi nye
suetɔ le mawufiaɖuƒe la me la,
wu eyama. 29 Eye esi dukɔ la
katã kple nudzɔlawo see la, wo-
tso afia na Mawu, eye wona wo-
tsɔ Yohanes ƒe mawutsi de ta na
wo.[i] 30 Ke farisitɔ kple sefiala,
siwo mede mawutsi ta na o la,[k]
wowɔ Mawu ƒe lɔlɔ̃nu numaɖinui
na wo ɖokui. 31 Ameka gɔ̃ ŋuti
matsɔ dzidzime sia ƒe amewo
aɖoe, eye ameka wodi mahã? 32
Wodi ɖevi, siwo bɔbɔ nɔ anyi ɖe
asi me, eye wole wo nɔewo yɔm
gblɔ bena: Míeku dze na mi, eye
mleɖu ye o; míedzi konyifaha na
mi, eye miefa avi o. 33 Elabena
Yohanes, mawutsidetanamela va,
meɖua abolo o, menoa aha o, eye
miegblɔ bena: Gbɔgbɔ vɔ̃ le eme.
34 Amegbetɔvi la va, ɖua nu, [o]noa
nu, eye miegblɔ bena: Nutsuɖula
kple ahatsunola, nudzɔlawo kple
nuvɔ̃wɔlawo ƒe xɔlɔ̃. 35 Eye nu-
nya la ƒe viwo katã tso afia nɛ.[p]

Nyɔnu nuvɔ̃wɔlaa ɖe si ami na Yesu.

36 Eye farisitɔa ɖe kpee be,
wòaɖu nu kplii. Eye esi wòyi
ɖe farisitɔ la ƒe me la, ebɔbɔ nɔ
kplɔ̃ ŋuti.[r] 37 Eye kpɔ ɖa, nyɔ-
nu nuvɔ̃wɔlaa ɖe le ɖua me, eye
esi wònyɛ bena, ele kplɔ̃ ŋuti le
farisitɔ la ƒe me la, etsɔ alabas-
trogoe, si me ami le la vɛ, 38
eye wòtsi tre ɖe emegbe le eƒe
afɔ nu hele avi fam, eye wòɖe
asi aɖatsiƒafa me ɖe eƒe afɔwo
dzi, eye wòtutu wo kple taɖa,
eye wòɖuɖɔ eƒe afɔwo ŋuti, eye
wòtsɔ ami la hesi na wo. 39 Ke
esi farisitɔ, si kpee la, kpɔ esia
la, egblɔ le ye ŋutɔ ɖokui me
bena: Ɖe amesia nye nyagblɔ-
ɖila la, anya amesi kple amesi
ƒomevi nye nyɔnu sia, si le asi
ɖem eŋu; elabena nuvɔ̃wɔla wò-
nye. 40 Eye Yesu xɔ dzi gblɔ
nɛ bena: Simon, nyaa ɖe le asi-
nye, be magblɔ na wò. Eye wò-
gblɔ bena: Nufiala, gblɔe. — 41
Fenyila eve wole fetɔ ɖeka si;
ɖeka nyi denario alafa atɔ̃, ke
bubu nyi blaatɔ̃. 42 Esi naneke
mele wo si be, woaxee o la, etsɔe
ke wo ame eve la katã. Azɔ wo
dometɔ kae alɔ̃e awu mahã? 43
Simon ɖo ŋu gblɔ bena: Mebu
xa bena: Amesi wòtsɔ gede wu
kee lae. Eye wògblɔ nɛ bena:
Ebui nyuie. 44 Eye esi wòtrɔ
ɖe nyɔnua gbɔ la, egblɔ na Si-
mon bena: Ele nyɔnu sia kpɔma?
[h]Meva afewò me, eye mèna tsim
be, maklɔ nye afɔwo ŋuti o, ke
eya la fa aɖatsi ɖe nye afɔwo
dzi, eye wòtsɔ eƒe taɖa hetutu
woe. 45 Mèɖuɖɔ [l]nu nam o; ke
eya la tso esime wòva eme la,
medzudzɔ nye afɔwo gbugbɔgbu-
gbɔ o. 46 Mèsi ami ɖe ta nam
o; ke eya la tsɔ ami hesi ɖe nye
afɔwo ŋuti. 47 Eyaŋuti mele
egblɔm na wò bena: Wotsɔ eƒe
nuvɔ̃, siwo sɔ gbɔ la kee, elabe-
na elɔ̃ geɖe; ke amesi wotsɔ ʋee
kee la, ʋee ko wòlɔ̃na. 48 Eye
wògblɔ nɛ bena: Wotsɔ wò nu-
vɔ̃wo kẹ wò![n] 49 Tete amesiwo
le kplɔ̃a ŋuti kplii la, ɖe asi gbɔ-
gblɔ me le woa ŋutɔ ɖokui me
bena: Amekae nye esia, si tsɔa
nuvɔ̃wo hã kena mahã? 50 Eye
wògblɔ na nyɔnua bena: Wò xɔ-
se la ɖe wò; yi ɖe ŋutifafa me![p]

Nyɔnua ɖewo ƒe Yesu subɔsubɔ.

8. Eye wòva ve me le esia me-
gbe ʋee la bena, eyi ɖato dua-
wo kple kɔƒeawo me, hele mawu-
fiaɖuƒe ŋu nyanyuie gblɔm fia;[s]
eye ame wuieveawo le eŋu 2 kple
nyɔnua ɖewo, amesiwo wòɖe tso

[a] Yes. 35, 5; 61, 1.
[b] Ef. 4, 14.
[d] Mat. 3, 4.
[e] 1, 76.
[f] Mal. 3, 1.
[g] 1, 15.
[h] Mo. 1. 18, 4.
[i] 3, 7. 12; Mat. 21, 32.
[k] Dɔ. 13, 46.
[l] Ro. 16, 16.
[n] 5, 20. 21.
[o] 15, 2.
[p] 8, 48; 17, 19; 18, 42.
[r] 11, 37.
[s] 4, 43.

gbɔgbɔ vɔ̃wo kple dɔlélewo me:
Maria, si woyɔna be Magdalene,[a]
amesi me gbɔgbɔ vɔ̃ adre do go
le 3 kple Yohana, Kuza, si nye
Herodes ƒe xɔnuvi la srɔ̃, kple
Susana kple ame bubu gede, si-
wo tsɔ woƒe nuwo subɔ woe.

Yesu do lo le agble ƒomevi eneawo ŋu.

4 [e]Ke esi ameha gã va ƒo ƒu,
eye wotso du sia ɖu me va egbɔ
la, eƒo nu le lododo me bena:
5 Nukuwula do go yi eƒe nuku
wu ge; eye esi wòle ewum la,
ɖewo ge ɖe mɔ to, eye woɖo afɔ
edzi, eye dziƒoxeviwo va mii. 6
Eye bubu ge ɖe kpe gbadza dzi,
eye wòmie, eye wòyrɔ, elabena
mekpɔ vɔnyigba o. 7 Ke bubu
ge ɖe ŋuwo me, eye ŋuawo mie
kplii, eye wovu tsyɔ edzi. 8 Eye
bubu ge ɖe anyigba nyui la dzi,
eye wòmie, eye wòtse teƒe alafa.
Eye esi wògblɔ esiawo la, edo
ɣli bena: Amesi to senu li nɛ la,
nesee!

9 Eye eƒe nusrɔ̃lawo biae bena:
Nuka lo nye esia? 10 Ke egblɔ
bena: Miawo la wona mi bena,
mianya mawufiaduƒe ƒe nu ɣaɣla-
wo, [h]ke na ame bubuwo la le lo-
dodowo me bena, esi wole nu
kpɔm la, ne woagakpɔe o, eye ne
wole nu sem la, ne woagase egɔ-
me o. 11 Ke lo lae nye esi: Nu-
ku la enye Mawu ƒe nya.[i] 12 Ke
esiwo le mɔ to la, woawo nye ame-
siwo le esem; tete Abosam vana,
eye wòɖea nya la le woƒe dzi me
yinɛ, bena woagaxɔ ase, eye woa-
kpɔ ɖede o. 13 Eye esiwo le
kpe gbadza dzi la, woawo nye
amesiwo, ne wole esem la, woxɔa
nya la kple dzidzɔ, eye esiawo
la ke meli na wo o, esiwo xɔna
sena ɣeyiɣia ɖe, eye le tetekpɔ
ƒe ŋkekewo me la wodea megbe.
14 Eye esi ge ɖe ŋuwo me la, woa-
wo nye amesiwo see, eye wodzo
heyi, eye agbagbadzedze kple
kesinɔnuwo kple agbe ƒe dzidzɔ-
wo vu tsyɔ wo dzi, eye wome-
tsena ɖina o. 15 Eye esi le anyi-
gba nyui la me la, woawo nye
amesiwo se nya la kple [l]dzi nyui,
si dza, eye wolé eme ɖe asi se-
sie, eye wotsena le [n]dzigbɔɖanyi
me.

16 [o]Ke amea ɖeke mesia akaɖi
ɣlana ɖe ze te alo tsɔnɛ dana ɖe
abati te o, ke boŋ wotsɔnɛ dana
ɖe akaɖiti dzi, bena amesiwo ge
ɖe eme la, nakpɔ keklẽ.[b] 17 Ela-
bena naneke mele ɣaɣla, si wo-
mele ɖede ge ɖe go o, eye na-
neke hã mele vivi me, si womele
nyanya ge alo le kekeli me va
ge o.[d] 18 Eyaŋuti mikpɔ nyuie,
alesi miese; elabena amesi nu le
esi la, woanae; eye amesi nu me-
le esi o la, woaxɔ nusi wòsusu
be, ele ye si hã le esi.

Amesiwo nye Yesu ƒe ƒometɔ vavãwo.

19 [f]Eye dadaa kple nɔviawo va
egbɔ, eye womete ŋu te ɖe eŋu
o le ameha la ŋuti. 20 Eye wo-
gblɔ nɛ bena: Dawò kple nɔvi-
wòwo le tsitre le xexe le didim
be, yewoakpɔ wò. 21 Eye wòɖo
eŋu na wo bena: Danye kple nɔ-
vinyewo nye esiawo, amesiwo le
mawunya la sem, eye wole edzi
wɔm.

Yesu tsi ahom nu le ƒu dzi.

22 [g]Ke eva ve me le ŋkeke ma-
wo dome ɖeka dzi bena, eya ŋu-
tɔ kple eƒe nusrɔ̃lawo yi ɖe ʋua
ɖe me, eye wògblɔ na wo bena:
Mina ne míayi ta la godo, eye
woɖe ʋu yi. 23 Eye esi woɖe
ʋua la, edɔ alɔ̃, eye ahom tu le
ta la dzi, eye woƒe ʋu la yɔ, eye
woɖo xaxa me. 24 Ke wova
egbɔ, eye wonyɔ̃e gblɔ bena:
Amegã, amegã, míele tsɔtsrɔ̃m!
Eye wòƒɔ blu ɖe ya kple ƒutso-
tsoeawo ta, eye wodzudzɔ, eye
ɖoɖoe zi kpoo. 25 Eye wògblɔ na
wo bena: Afika miaƒe xɔse le?
Eye esi wole vɔvɔ̃m la, woƒe mo
wɔ yaa wole gbɔgblɔm na wo
nɔewo bena: Ameka gɔ̃e nye
esia? Elabena ede se na yawo
kple tsi, eye woɖo toe.

Yesu da gbe le gbɔgbɔ vɔ̃ tɔa ɖe ŋu le Gadara gbɔ.

26 [k]Eye wòɖo Gadaratɔwo ƒe
anyigba, si le Galilea kasa la dzi.
27 Eye esi wòɖi go la, ŋutsua
ɖe, si gbɔgbɔ vɔ̃wo le eme, eye
megado awu kpɔ o, eye menɔa
aƒe me o, negbe yɔdowo me ko
la, do go tso dua me va kpee.
28 Ke esi wòkpɔ Yesu la, edo
ɣli, eye wòdze klo nɛ hegblɔ kple
gbe sesẽ bena: Nya ka le mía
kpli wò domea? Yesu, Mawu,
dziƒoʋitɔ la ƒe Vi! Meɖe kuku
na wò, megawɔ funyafunyam o.

[a] Mar. 15, 40. 41; 16, 9.
[b] Mat. 5, 15.
[d] Mat. 10, 26.
[e] kp. 4–15 kpɔ Mat. 13, 1–23; Mar. 4, 1–20.
[f] kp. 19–21 kpɔ Mat. 12, 46–50; Mar. 3, 31–35.
[g] kp. 22–25 kpɔ Mat. 8, 18. 23 v. 27; Mar. 4, 35–41.
[h] Yes. 6, 9. 10.
[i] Pet. 1. 1, 23.
[k] kp. 26–39 kpɔ Mat. 8, 28–34; Mar. 5, 1–20.
[l] Dɔ. 16, 14.
[n] Heb. 10, 36.
[o] kp. 16–18 kpɔ Mar. 4, 21 v. 25.

29 Elabena ede se na gbɔgbɔ
bliba la be, wòado go tso ame
la me. Elabena enyamanɛ enue-
nu, eye esi wole eŋu dzɔm la,
woblae kple kɔsɔkɔsɔ, eye wode
kunyowu eƒe afɔwo, eye wòŋe
gawo, eye gbɔgbɔ vɔ̃ la nyãe de
gbe. 30 Eye Yesu biae bena:
Ŋkɔwò ɖe? Eye wògblɔ bena:
Legio, elabena gbɔgbɔ vɔ̃ geɖe
yi ɖe eme. 31 Eye woɖe kuku
nɛ bena, megade se na yewo be,
yewoayi ɖe ɖo globo la me o. 32
Eye aƒeha geɖewo le afima le gbe
ɖum le to la dzi, eye woɖe kuku
nɛ bena, wòaɖe mɔ na yewo be,
yewoayi ɖe woawo me. Eye wò-
ɖe mɔ na wo. 33 Eye gbɔgbɔ
vɔ̃wo do go tso ame la me heyi
ɖe hawo me, eye hawo si du
kplikplikpli tso to la kɔgo ge ɖe
ƒu la me, eye wono tsi ku. 34 Ke
esi wo kplɔlawo kpɔ nusi va ve
me la, wosi, eye wogblɔe ﬁa le
dua me kple agbletawo. 35 Eye
wodo go, be woakpɔ nusi va ve
me, eye esi wova Yesu gbɔ la,
wokpɔ amesi me gbɔgbɔ vɔ̃wo
do go le la, ta avɔ hele anyinɔƒe
le Yesu ƒe afɔ nu, eye eƒe mo
kɔ, eye wovɔ̃. 36 Ke amesiwo
kpɔe la, gblɔe na wo, alesi woɖe
gbɔgbɔ vɔ̃ tɔ la. 37 Tete eye
Gadara nutometɔwo katã va ɖe
kuku nɛ be, wòadzo le yewo
gbɔ; elabena vɔvɔ̃ gã lé wo; eye
eya la, esi wòɖo ʋua la, egagbu-
gbɔ. 38 Eye ŋutsu, si me gbɔ-
gbɔ vɔ̃wo do go le la, ɖe kuku
nɛ bena, yeanɔ egbɔ; ke edo mɔe
gblɔ bena: 39 Trɔ yi aƒewò me,
eye naxlẽ nusiwo Mawu wɔ na
wò la aﬁa. Eye wòdzo yi hele
gbe ƒã ɖem nusiwo Yesu wɔ nɛ
la, to du blibo la katã me.

Yesu da gbe le Yairo ƒe vinyɔnuvi kple nyɔnua ɖe, si le ʋusisidɔ lém la ŋu.

40 [d]Ke esi Yesu trɔ va la, ame-
ha la xɔe kple dzidzɔ; elabena
wo katã wole elalam. 41 Eye kpɔ
da, ŋutsua ɖe, si ŋkɔ enye Yairo,
amesi nye ƒuƒoƒe ƒe amegã la va,
eye wòdze klo ɖe Yesu ƒe afɔ
nu hele kuku ɖem nɛ be, wòava
ye ƒe me; 42 elabena vianyɔnuvi
ɖeka pɛ, si xɔ ƒe anɔ ƒe wuieve
la, le esi, eye eya le kudɔ ƒom.
Ke esi wòyina la, ameha la mi-
mii ɖo.

43 Eye nyɔnua ɖe, si le ʋusi-
sidɔ lém ƒe wuieve sɔŋ, amesi
gblẽ eƒe agbemenuwo katã na
gbedalawo, eye ɖeke mete ŋu da
gbe eŋu o la, 44 va te ɖe eŋu le
emegbe, eye wòɖe asi eƒe awu to
ŋu; eye enumake eƒe ʋusisi la
nu tso. 45 Eye Yesu gblɔ be-
na: Amekae nye amesi de asi
ŋutinye mahã? Eye esi wo katã
wosẽ nu la, Petro kple amesiwo
kpe ɖe eŋu la, gblɔ bena: Ame-
gã, amehawo mimi wò ɖo, eye
wote ɖe dziwò, eye nèle gbɔ-
gblɔm bena: Amekae de asi ŋu-
nyea? 46 Ke Yesu gblɔ bena:
Amea ɖe de asi ŋunye; elabena
medze sii bena, ŋusẽ do go tso
menye. 47 Ke esi nyɔnua kpɔ be-
na, womeɣla ye o la, eva kple
dzodzo nyanyanya, eye wòdze klo
nɛ, eye wòxlẽ nusi ŋuti wòɖe asi
eŋu, kple alési eƒe lãme sẽ enu-
make la, ﬁa le ameha la katã ƒe
ŋku me. 48 Eye wògblɔ nɛ be-
na: Vinyɔnuvi, wò xɔse la ɖe wò,
yi ɖe ŋutifafa me![a]

49 Esi wògale nuƒoƒo dzi la,
amea ɖe tso ƒuƒoƒemegã la ƒe me
va gblɔ bena: Wò nyɔnuvi la ku,
megaɖe fu na nuﬁala o! 50 Eye
esi Yesu see la, exɔ dzi nɛ be-
na: Megavɔ̃ o, xɔe se ko, eye
woaɖee! 51 Eye esi wòva aƒea
me la, meɖe mɔ na amea ɖeke
be, wòava me kplii o, negbe Pe-
tro kple Yohanes kple Yakobo
kpakple ɖevi la fofo kple dada
ko. 52 Eye wo katã wole avi
fam, eye wole konyi fam nɛ. Ke
egblɔ bena: [b]Migafa avi o! Me-
ku o, alɔ̃ ko dɔm wòle. 53 Eye
wokoe, esi wonya bena, eku. 54
Eye esi wònyã wo katã do go la,
elé eƒe alɔnu, eye wòyɔe gblɔ
bena: Ɖevi, tsi tre! 55 Eye eƒe
gbɔgbɔ la gagbugbɔ, eye wòtsi
tre enumake, eye wòɖo bena,
woana wòaɖu nu. 56 Eye kuvia
do eƒe dzilawo; ke [e]egbe nya na
wo be, woagagblɔ nusi va ve me
la, na amea ɖeke o.

Yesu dɔ eƒe nusrɔ̃la wuieveawo.

9. [f]Eye wòyɔ nusrɔ̃la wuievea-
wo ƒo ƒu, eye wòna ŋusẽ kple
mɔ wo ɖe gbɔgbɔ vɔ̃wo katã dzi,
eye be, woaɖe dɔlélewo ɖa. 2 Eye
wòɖɔ wo ɖa be, woaɖe gbe ƒã

[a] 7, 50.
[b] 7, 12.
[d] kp. 40–56 kpɔ Mat. 9, 18—26; Mar. 5, 21—43.
[e] 5, 14; Mar. 7, [illegible]
[f] kp. 1—6 kpɔ Mat. 10, 1. 7. 9 v. 11. 14; Mar. 6, 7—13.

mawufiaḍufe la, eye be woada
gbe dɔlélawo ŋu. 3 Eye wògblɔ
na wo bena: Migatsɔ naneke ḍe
asi hena mɔzɔzɔ o, ati loo, alo
kotoku alo abolo alo klosalo
alo awu eve o. 4 Eye afe, si
ke me miage ḍo la, minɔ afima,
eye miagaḍze mɔ atso afima.[b] 5
Eye amesiwo mexɔ mi o la, ne
miele dzodzo ge le du ma me la,
[c]miouou ke le miafe afɔwo ŋuti
hena ḍaseḍiḍi ḍe wo ŋuti. 6 Eye
esi wodzo la, woyi ḍato kɔfeawo
me hele nyanyuie la gblɔm fia,
eye wole gbe dam le amewo ŋu
le afisiafi.

7 [f]Ke esi dziḍula Herodes se
nusiwo katã wòwɔ la, etsi dzo-
dzodzoe, elabena amea ḍewo
gblɔ be: Yohanes tsi tre tso ame
kukuwo dome; 8 eye ḍewo hã
gblɔ bena: Eliya ḍe eḍokui fia;
eye ame bubuwo gblɔ bena: Ble-
ma nyagblɔḍilaa ḍe gatsi tre. 9
Ke Herodes gblɔ bena: Yohanes
la, metso ta le enu, ke ameka nye
esia, amesi ŋuti mese nusiawo tɔ-
gbe le mahã? Eye wòdi be, yea-
kpɔe.

Yesu nyi ame 5000.

10 [h]Eye esi apostoloawo trɔ va
la, woxlẽ nusiwo wowɔ la fiae.
Eye wòtsɔ wo kpe ḍe eḍokui ŋu
hekplɔ wo ḍe aga ḍe dua ḍe, si
woyɔna be Betsaida la me. 11 Ke
esi amehawo dze sii la, wodze
eyome, eye wòxɔ wo, eye wòfo
nu na wo le mawufiaḍufe ŋuti,
eye amesiwo hiã gbedala la, eda
gbe le wo ŋu. 12 Eye esi fiẽ le
ḍoḍom la, ame wuieveawo va egbɔ
gblɔ nɛ bena: De asi le ameha
la ŋu, bena woayi ḍe kɔfeawo me
kple agbleta, siwo fo xlã mi la,
eye woadze afima, eye woakpɔ
nuḍuḍu, elabena gbedzi miele le
afisia. 13 Ke egblɔ na wo bena:
Miawo la mina nu wo, ne woaḍu.
Eye wogblɔ bena: Naneke mele
mía si wu abolo atɔ̃ kple tɔmelã
eve o; negbe ḍeko miayi aḍafle
nuḍuḍu na ameha sia katã. 14 Ke
wo nu anɔ ŋutsu akpe atɔ̃. Eye
wògblɔ na efe nusrɔ̃lawo bena:
Mina woabɔbɔ nɔ anyi le hahawo
me, desiaḍe blaatɔ̃. 15 Eye wo-
wɔ nenema, eye wona wo katã
bɔbɔ nɔ anyi. 16 Eye wòtsɔ abolo
atɔ̃ la kple lã eveawo, eye esi wò-
kpɔ dzifo la, eyra ḍe wo dzi, eye
wòŋe wo me hetsɔe na nusrɔ̃la-
wo be, woatsɔ wo ana ameha la.
17 Eye [a]woḍu nu, eye wo katã
woḍi fo; eye wofɔ kakɛ, siwo su-
sɔ la, ḍe kevi wuieve me heyii.

Petro nu Yesu me. Yesu gblɔ efe fukpekpe ŋu nya ḍi zi gbãtɔ.

18 [d]Eye wòva ve me bena, esi
eya ḍeka le gbe dom ḍa la, nu-
srɔ̃lawo le eŋu, eye wòbia wo
bena: Ameka amehawo gblɔna
bena, menye mahã? 19 Eye wo-
ḍo ŋu gblɔ bena: Yohanes ma-
wutsideṭanamelae, ke bubuwo be-
na: Eliya, eye ame bubuwo bena:
Blema nyagblɔḍilaa ḍe gatsi tre.
20 Eye wògblɔ na wo bena: Ke
miawo la, ameka miegblɔna be-
na, menye mahã? Eye Petro ḍo
ŋu gblɔ bena: Mawu fe Kristo la.
21 Ke egbe nya na wo, eye wò-
de se na wo bena, woagagblɔ
esia na amea ḍeke o 22 hegblɔ
bena: Ele na Amegbetɔvi la be,
wòakpe fu geḍe, eye amegãwo
kple nunɔlagãwo kple agbalẽfia-
lawo ado vloe, eye woawui, eye
ŋkeke etɔ̃agbe la atsi tre.[g]

23 Eye wògblɔ na wo katã be-
na: Ne amea ḍe le didim be, yea-
dze yonyeme la, negbe nu le ye
ŋutɔ gbɔ, eye wòatsɔ efe atitsoga
gbawotsyogbe, eye wòadze yo-
nyeme. 24 Elabena amesi ke di
bena, yeaḍe [i]yefe agbe la, atsrɔ̃e,
ke amesi ke atsrɔ̃ efe agbe le ta-
nye la, aḍee. 25 Elabena viḍe ka
wòanye na ame, ne xexeme blibo
la katã zu etɔ, eye wòatsrɔ̃, alo
wòabu ye ŋutɔ ḍokui mahã? 26
Elabena amesi ke kpe ŋu nye
kple nye nyawo la, Amegbetɔvi
la akpe ŋu eya hã, ne ava le eya
ŋutɔ kple Fofoa kple mawuḍɔla
kɔkɔeawo fe ŋutikɔkɔe la me.[k]
27 Ke mele egblɔm na mi nya-
tefetɔe bena: Amea ḍewo le ame-
siwo le tsitre le afisia dome, esi-
wo mele ku ḍɔ ge akpɔ, vaseḍe
esime woakpɔ mawufiaḍufe la o.

Yesu trɔ eḍokui fe nonɔme le to dzi.

28 [l]Eye wòva ve me anɔ ŋkeke
enyi le nya siawo megbe bena,
esi wòḍe Petro kple Yohanes kple
Yakobo kpe ḍe eḍokui ŋu la, eyi
to la dzi, be yeaḍo gbe ḍa. 29
Eye esime wòle gbe dom ḍa la,
efe mo fe dzedzeme trɔ, eye efe

[a] Fia. II. 4, 44.
[b] 10, 5—7.
[d] kp. 18-27 kpɔ Mat. 16, 13-28; Mar. 8, 27-9, 1.
[e] 10, 11.
[f] kp. 7—9 kpɔ Mat. 14, 1. 2; Mar. 6, 14—16.
[g] kp. 44; 18, 32. 33.
[h] kp. 10-17 kpɔ Mat. 14, 13-21; Mar. 6, 30—44; Yoh. 6, 1—13.
[i] 17, 33; Mat. 10, 39; Yoh. 12, 25.
[k] Mat. 10, 33.
[l] kp. 28-36 kpɔ Mat. 17, 1—9; Mar. 9, 2—8.

awu fu tititi hele dzo dam kaŋkaŋ.
30 Eye kpɔ ɖa, ŋutsu eve wole
dze ɖom kplii, amesiwo nye Mose
kple Eliya; 31 amesiawo ɖe wo
ɖokui fia le ŋutikɔkɔe me, eye
woƒo nu le eƒe [a]gododo, si nu wu
ge wòala le Yerusalem la ŋuti.
32 Eye alɔ̃ tsɔ Petro kple ame-
siwo kpe ɖe eŋu la ŋutɔ, ke esi
woƒe mo kɔ keŋ la, wokpɔ eƒe
ŋutikɔkɔe la kple ŋutsu eve, si-
wo le tsitre ɖe egbɔ. 33 Eye wò-
va ve me, esi wole dzodzom le
egbɔ la, Petro gblɔ na Yesu be-
na: Amegã, enyo na mí bena,
mianɔ afisia; eye miawɔ agbadɔ
etɔ̃, ɖewò ɖeka, Mose tɔ ɖeka,
kple Eliya tɔ ɖeka; eye menya
nusi gblɔm wòle o. 34 Ke esi
wòle nusiawo gblɔm la, alilikpo
va, eye wòdo ʋɔʋɔli ɖe wo dzi;
ke woʋɔ̃, esi woyi ɖe alilikpo la
me. 35 Eye gbe ɖi tso alilikpo
la me gblɔ bena: Amesia enye
vinye tiatia, miɖo to eyama![f] 36
Eye esi gbe la ɖi la, wokpɔ Yesu
ɖeka ko. Eye wozi kpi, eye wo-
meto nusiwo wokpɔ la ƒe ɖeke na
amea ɖeke le ŋkeke mawo me o.

Yesu ɖa gbe le gbɔgbɔ vɔ̃ tsɔa ɖe ŋu. Yesu gblɔ
eƒe fukpekpe ŋu nya ɖi zi evelia.

37 [i]Esi ŋu eke, eye wole ɖiɖim
tso to la dzi la, eva ve me bena,
ameha gãa ɖe va kpee. 38 Eye
kpɔ ɖa, ŋutsua ɖe tso ameha la
me do ɣli bena: Nufiala, meɖe
kuku na wò be, nakpɔ vinyeŋu-
tsuvi ɖa, elabena nye tenu wò-
nye; 39 eye kpɔ ɖa, gbɔgbɔa ɖe
léne, eye kasia wòdoa ɣli, eye
wònyamanɛ ale bena, futukpɔ do-
na le enu, eye bebli hafi wòdzona
le edzi, eye wògbãa lãme nɛ bli-
blibli. 40 Eye meɖe kuku na wò
nusrɔ̃lawo be, woanyãe do goe,
eye womete ŋui o. 41 Eye Yesu
xɔ edzi gblɔ bena: O, dzidzi-
me maxɔse kple dzidzime totro
kpaɖikpaɖi! Ɣekaɣi dzi manɔ
anyi kpli mi, eye mado dzi ahe
mi ase ɖo mahã? Kplɔ viwò
la va afisi. 42 Eye esi wògbɔ-
na la, gbɔgbɔ la hee ƒu anyi,
eye wònyamae ŋutɔ. Ke Yesu wo
ɖe gbɔgbɔ bliba la ta, eye wòɖa
gbe le ɖevi la ŋu, [o]eye wòtsɔe
na fofoa. 43 Eye kuvia ɖo wo
katã le Mawu ƒe gãnyenye ŋuti.

Ke esi wo katã ƒe mo wɔ yaa
le nusiwo katã wòwɔ ŋuti la,
egblɔ na eƒe nusrɔ̃lawo bena: 44
Miawo la milé nya sia ɖo miaƒe
towo me; elabena wole Amegbe-
tɔvi la de ge asi na amewo.[b] 45
Ke woawo la [d]womese nya sia
gɔme o; eye wòle ɣaɣla ɖe wo
bena, ne womagadze sii o, eye
woʋɔ̃ le nya sia biabia ŋuti.
46 Eye nuseséa ɖe ɖo wo do-
me bena, yewo dometɔ kae nye
gã wu? 47 Ke esi Yesu kpɔ woƒe
dzimesusuwo la, etsɔ ɖevia ɖe
ɖo exa; 48 eye wògblɔ na wo be-
na: Amesi ke axɔ ɖevi sia le nye
ŋkɔ dzi la, nyee wòxɔ, eye amesi
ke axɔm la, exɔ amesi dɔm la;
elabena amesi ke nye suetɔ le mi
katã dome la, eyae nye gãtɔ.[e]
49 Eye Yohanes xɔ dzi gblɔ be-
na: Amegã, miekpɔ amea ɖe le
gbɔgbɔ vɔ̃wò nyãm le go dom le
wò ŋkɔ dzi; eye miegbe nɛ, ela-
bena mele mia yome o. 50 Ke
Yesu gblɔ nɛ bena: Migagbe nɛ
o; elabena [g]amesi meto vo ɖe
mía ŋuti o la, eya le mia dzi.
51 Ke eva ve me, esime ŋke-
keawo le enu wu ge be, woakɔe
ayi dziƒo la, eya ŋutɔ tsɔ eƒe ŋku
ɖo Yerusalem yiyi dzi;[h] 52 eye
wòɖɔ dɔlawo ɖo ɖe eŋgɔ, eye esi
wole yiyim la, [k]wova ge ɖe Sa-
mariatɔwo ƒe dua ɖe me, be ye-
woadzra dzeƒe ɖo ɖi nɛ. 53 Eye
womexɔe o, elabena Yerusalem
yiyi ɖo eƒe ŋku me. 54 Ke esi
nusrɔ̃lawo, Yakobo kple Yohanes,
kpɔe la, wogblɔ bena: Aƒetɔ, èlɔ̃
bena, míana dzo natso dziƒo, eye
wòafiã wo mahã?[l] 55 Ke etrɔ,
eye wòblu ɖe wo ta gblɔ bena:
Alo mienya gbɔgbɔ ka ƒomevi tɔ
mienye o ba? 56 Elabena Ame-
gbetɔvi la meva, be wòagblẽ ame-
wo ƒe agbe o; ke boŋ, bena wòa-
ɖe wo. Eye wodzo yi ɖe kɔƒe
bubu me.

Yesu yomedzela etɔ̃awo.

57 [n]Ke esi wole mɔ dzi yina la,
amea ɖe gblɔ nɛ bena: Aƒetɔ,
afisi ke nayi ɖo la, manɔ yewò-
me. 58 Eye Yesu gblɔ nɛ bena:
Abeiwo kpɔ dowo, eye dziƒoxe-
ʋiwo hã kpɔ atɔwo; ke Amegbe-
tɔvi la mekpɔ afisi wòatsɔ ta azɔ
ɖo o. 59 Eye wògblɔ na ame bu-
bu bena: Dze yonyeme! Ke eya

[a] kp. 22.
[b] kp. 22.
[d] 18, 34.
[e] Mat. 10, 40.
[f] 3, 22.
[g] 11, 23; Fil. 1, 18.
[h] Mar. 10, 32.
[i] kp. 37-45 kpɔ Mat. 17, 14-23; Mar. 9, 14—32.
[k] Yoh. 4, 4.
[l] Fia. II. 1, 10. 12.
[n] kp. 57-60 kpɔ Mat. 8, 19—22.
[o] 7, 15.

gblɔ bena: Afetɔ, de mɔ nam, be
mayi adadi fofonye hafi. 60 Ke
egblɔ nɛ bena: Na ame kukuawo
nadi woa ŋutɔwo fe kukuawo; ke
wò la yi dagblɔ mawufiaɖufe la
fia. 61 Eye ame bubu hã gblɔ
bena: [b]Afetɔ, manɔ yowòme; ga-
ke de mɔ nam, be mayi adaklã
amesiwo le afenye me hafi. 62
Ke Yesu gblɔ nɛ bena: Amesi
tsɔ efe asi da ɖe kodzi dzi, eye
wògale megbe kpɔm la, medze
mawufiaɖufe la o.

Nusrɔ̃la blaadreawo dodɔ kple tɔtrɔ gbɔ.

10. [e]Ke nusiawo megbe la Afetɔ
la ɖo ame blaadre bubu, eye
wòɖɔ wo eveveve ɖo ɖe eŋgɔ ɖe
du kple kɔfe, siwo katã me to ge
ye ŋutɔ gbɔna la me.[g] 2 Eye wò-
gblɔ na wo bena: Nuŋeŋe la sɔ
gbɔ, ke dɔwɔlawo mede ha o;
eyaŋuti miɖe kuku na nuŋeŋe la
fe Afetɔ bena, wòaɖɔ dɔwɔlawo
aɖo ɖe efe nuŋeŋe la me.[i] 3 Mi-
heyi! Kpɔ ɖa, mele mia dɔm abe
alẽviwo ene ɖo ɖe amegãxiwo do-
me. 4 Migatsɔ [l]gakotoku alo mɔ-
zɔkotoku alo atokotawo o, eye
migaɖo gbe na amea ɖeke le mɔ
dzi o. 5 Eye afe, si ke me miayi
ɖo la, gbã migblɔ bena: Ŋutifafa
na afe sia! 6 Eye ne ŋutifafa-
mea ɖe le afima la, miafe ŋutifafa
anɔ edzi; ke ne menye nenem o
la, agagbugbɔ ava mia dzi. 7 Eye
afe ma me ke mianɔ, aɖu, eye
ano nusi ke le wo si; elabena
[o]dɔwɔla dze efe fetu. Migatsɔ
afe me yi afe me o. 8 Eye du,
si ke me mieyi ɖo, eye woxɔ mi
la, miɖu nusiwo ke wotsɔ ɖo mia
kɔme, 9 eye mida gbe le dɔléla,
siwo le eme la ŋu, eye migblɔ na
wo bena: Mawufiaɖufe la gogo
mi vɔ! 10 Ke du, si ke me miege
ɖo, eye womexɔ mi o la, miyi ɖe
efe ablɔwo me, eye migblɔ bena:
11 Mieʋuʋu miafe du me ʋuʋu-
ɖeɖi, si ke lé ɖe míafe afɔwo ŋuti,
gɔ̃ hã ɖi na mi; gake minya esia
bena, mawufiaɖufe la gogo. 12 Ke
mele egblɔm na mi bena: Mele
sesẽ ge na Sodom le ŋkeke ma
dzi abe du ma ene o. 13 Baba
na wò, Korazin! Baba na wò,
Betsaida! Elabena ɖe wowɔ ŋu-
sẽɖɔ, siwo wowɔ le mia dome la,
le Tiro kple Zidon la, ne wotrɔ

le wofe dziwo me le akpanya
kple afi me nɔnɔ me.[a] 14 Gake
mele sesẽ ge na Tiro kple Zidon
le ʋɔnuɖɔdrɔ̃ la me abe miawo
ene o. 15 Eye wò, Kapernaum,
alo menye ɖe wokɔ wò ɖe dzi
yi datɔ dziŋgɔli me oa! Woatе
wò ɖe to vaseɖe tsiẽfe ke. 16
Amesi ɖoa to mi la, nyee wòɖoa
toe, eye amesi gbea mi la, nyee
wògbena; ke amesi le gbeyem la,
ele amesi dɔm ɖa la gbem.[d]
17 Eye ame blaadre la gbugbɔ
va kple dzidzɔ gblɔ bena: Afetɔ,
gbɔgbɔ vɔ̃wo ke hã ɖoa to mi le
wò ŋkɔ la dzi. 18 Eye wògblɔ
na wo bena: Mekpɔ Satana abe
dzikedzo ene ge tso dzifo.[f] 19
Kpɔ ɖa, mena ŋusẽ mi be, miaɖo
afɔ dawo kple dziɖegbewo kpa-
kple ketɔ la fe ŋusẽ katã dzi, eye
naneke meli, si awɔ vɔ̃ mi gbeɖe
o.[h] 20 Gake migakpɔ dzidzɔ be-
na, gbɔgbɔawo ɖoa to mi o; ke
mikpɔ dzidzɔ bena, [k]woŋlɔ miafe
ŋkɔwo ɖi le dzifowo.

Yesu kafu Fofoa.

21 [n]Le gafofo ma ke dzi la etso
aseye le Gbɔgbɔ kɔkɔe la me gblɔ
bena: Fofo, dzifo kple anyigba fe
Afetɔ, mekafu wò, elabena ètsɔ
nusiawo ɣla ɖe nunyalawo kple
nugɔmeselawo, eye nèɖe wo fia
vidziewo; ẽ, Fofo, elabena nene-
mae nyoa ŋuwò. 22 Eye wòtrɔ
ɖe nusrɔ̃lawo ŋu gblɔ bena: Fo-
fonye tsɔ nuwo katã de asi nam;
eye amea ɖeke menya amesi enye
Vi la o, negbe Fofo la ko, kple
amesi enye Fofo la o, negbe Vi
la ko kple amesi ke Vi la lɔ̃ be,
yeaɖee afiae. 23 Eye wòtrɔ ɖe
efe nusrɔ̃lawo ɖeɖe ŋu gblɔ be-
na: [p]Woayra ŋku, siwo le nusiwo
kpɔm miele la kpɔm; 24 elabena
mele egblɔm na mi bena: [r]Nya-
gblɔɖila kple fia geɖewo di bena,
yewoakpɔ nusiwo kpɔm miawo
miele, eye womekpɔe o, eye be,
yewoase nusiwo sem miele, eye
womesee o.

Lododo le Samaria-ŋutsu amenuvetɔ la ŋu.

25 [s]Eye kpɔ ɖa, sefialaa ɖe tsi
tre le etem kpɔ gblɔ bena: Nu-
fiala, nuka mawɔ, be manyi agbe
mavɔ dome mahã?[t] 26 Eye wò-
gblɔ nɛ bena: Nuka woŋlɔ ɖe se-
gbalẽa me mahã?[t] Aleke xlẽm
nèlea? 27 Eye wòɖo ŋu nɛ be-

[a] Mat. 18, 21-22.
[b] Fia. 1. 19, 20.
[d] Mat. 10, 40.
[e] kp. 1—12 kpɔ Mat. 10, 7—16.
[f] Yoh. 12, 31; Nyaɖ. 12, 8. 9.
[g] Mar. 6, 7.
[h] Mar. 16, 18; Ps. 91, 13.
[i] Yoh. 4, 35; Mat. 9, 37. 38.
[k] Mo. II. 32, 32; Fil. 4, 3; Nyaɖ. 3, 5.
[l] 9, 3—5; Fia. II. 4, [illegible]
[n] kp. 21. 22 kpɔ Mat. 11, 25-27.
[o] Tim. 1. 5, 18.
[p] Mat. 13, 16. 17.
[r] Pet. 1. 1, 10.
[s] kp. 25-28 kpɔ Mat. 22, 35—40; Mar. 12, 28-34.
[t] 18, 18—20.

na: [a]Nalɔ̃ Afetɔ, wò Mawu, kple
wò dzi blibo kple wò luʋɔ blibo
kple wò ŋusẽ blibo kple wò ta-
mesusu blibo, kpakple [d]hawòvi,
abe alesi nèlɔ̃a wò ŋutɔ ɖokuiwò
ene. 28 Eye wògblɔ nɛ bena:
Eɖo ŋu nyuie; wɔ esia, eye na-
kpɔ agbe.[e] 29 Ke eya la, esi wòle
didim be, yeatso afia na eɖokui
la, egblɔ na Yesu bena: Amekae
nye hanyevi mahã? 30 Eye Yesu
xɔ dzi gblɔ bena: Amea ɖe tso
Yerusalem heyina Yerixo; eye
wòɖadze adzodalawo si me, eye
woɖe eƒe awu le eŋu, eye esi wo-
de abi eŋu la, wodzo hegblẽe ɖi
wòku afã kple afã. 31 Ke eva ve
me bena, mawununɔlaa ɖe va to
mɔ ma yina, eye esi wòkpɔe la,
eto eŋu heyi. 32 Nenema ke Le-
witɔa ɖe hã, esi wòva ɖo teƒe la,
eye wòkpɔe la, eto eŋu heyi. 33
Ke Samariatɔa ɖe le mɔ zɔm va
ɖo afisi wòle, eye esi wòkpɔe la,
eƒe dɔme trɔ ɖe eŋu; 34 eye esi
wòva egbɔ la, etsɔ ami kple wein
hekɔ ɖe eƒe abiawo me, eye wò-
bla wo, eye esi wòtsɔe ɖo ye ŋutɔ
ƒe lã dzi la, ekplɔe yi amedzro-
dzeƒe, eye wòkpɔ edzi. 35 Eye
esi ŋu eke la, etsɔ denario eve
na aƒeatɔ, eye wògblɔ bena: Kpɔ
edzi, eye nusi ke nagagblẽ ɖe
edzi la, nye la le nye tɔtrɔgbɔ
me la maɖo eteƒe na wò. 36 Ame
etɔ̃ siawo dome la kae nèsusu be,
ezu havi na amesi dze adzodala-
wo si me mahã? 37 Eye wògblɔ
bena: Amesi kpɔ nublanui nɛ lae.
Ke Yesu gblɔ nɛ bena: Heyi, eye
nawɔ nenema ke.

Nɔvinyɔnu eveawo le Betania.

38 Eye wòva ve me le woƒe mɔ-
zɔzɔ me bena, eyi ɖe kɔƒea ɖe
me; eye [i]nyɔnua ɖe, si ŋkɔ nye
Marta la, xɔe ɖe eƒe me. 39 Eye
nɔvinyɔnu, si woyɔna be Maria
la, le esi, eye eya bɔbɔ nɔ Afetɔ
la ƒe afɔ nu, eye wòse eƒe nya-
wo. 40 Ke Marta le sreɖi dzem
le subɔsubɔ geɖe ŋuti, eye wòva
tsi tre gblɔ bena: Afetɔ, ɖe mè-
tsɔ ɖeke le eme bena, nɔvinye
gblẽ nye ɖeka ɖi na subɔsubɔ o
mahã? Gblɔe nɛ azɔ, ne wòakpe
asi ɖe eŋu nam. 41 Ke Afetɔ la
xɔ edzi gblɔ nɛ bena: Marta, Mar-
ta, èle agbagba dzem, eye nèle
fu ɖem na ɖokuiwò le nu geɖe-

[a] Mo. V. 6, 5.
[b] Mat. 6, 33.
[d] Mo. III. 19, 18.
[e] Mo. III. 18, 5; Mat. 19, 17.
[f] kp. 2–4 kpɔ Mat. 6, 9–13.
[g] 18, 5.
[h] kp. 9–13 kpɔ Mat. 7, 7–11.
[i] Yoh. 11, 1; 12, 2. 3.

wo ŋuti, ke nu ɖeka koe le vevie;
42 elabena Maria tia nyuia gome,
si womele xɔxɔ ge le esi o.[b]

Yesu fia gbedododa eƒe nusrɔ̃lawo.

11 Eye wòva ve me bena, esi
[a] wòle gbe dom ɖa le teƒea ɖe,
eye wòdzudzɔ la, eƒe nusrɔ̃lawo
dometɔ ɖeka gblɔ nɛ bena: Afe-
tɔ, fia gbedododa mí, abe alesi
Yohanes fia eƒe nusrɔ̃lawo ene.
2 [f]Eye wògblɔ bena: Ne miele
gbe dom ɖa la, migblɔ bena: Mia
Fofo, si le dziƒowo, wò ŋkɔ ŋuti
nakɔ! Wò fiaɖuƒe nava! Woawɔ
wò lɔlɔ̃nu le anyigba dzi, sigbe
alesi wowɔna le dziƒo ene! 3 Na
miaƒe abolo, si asu mia nu gbe-
siagbe la mi! 4 Eye tsɔ miaƒe
nuvɔ̃wo ke mi; elabena mia ŋu-
tɔwo hã mietsɔnɛ kea amesiame,
si nyia fe le mia si! Eye mega-
kplɔ mí yi ɖe tetekpɔa me o, ke
ɖe mi tso vɔ̃ɖitɔ la si me!
5 Eye wògblɔ na wo bena: Mia
dometɔ ka si xɔlɔ̃ anɔ, eye wòayi
egbɔ le zãtitina, eye wòagblɔ nɛ
bena; Xɔ̃, do abolo etɔ̃ nam; 6
elabena xɔ̃nyea ɖe tso mɔ dzi va
gbɔnye, ke naneke mele asinye
maɖo ekɔme o; 7 eye ɖe ame ma
aɖo eŋu nɛ le xɔa me agblɔ be-
na: Megaɖe fu nam o; ʋɔ la le
tutu xoxo, eye vinyewo le aba dzi
kplim, nyemate ŋu afɔ ana wò o
mahã? 8 Mele egblɔm na mi be-
na: Ne mefɔ, eye [g]wònae le xɔ-
lɔ̃, si wònye nɛ ta o la, ekema
le fu, si ɖem wòle nɛ ta la afɔ,
eye wòanae alesi nu dim wòle.
9 [h]Eye nye la mele egblɔm na mi
bena: Mibia nu, eye woana mi;
midi nu, eye miakpɔ; mifo ʋɔa,
eye woaʋui na mi. 10 Elabena
amesiame, si le nu biam la, exɔ-
na; eye amesi le nu dim la, ekpɔ-
na; eye amesi le ʋɔa fom la, wo-
ʋunɛ nɛ. 11 Ke fofo ka le mia
dome, si via abia aboloe, eye
wòana kpee, alo tɔmelã, eye
wòana dae ɖe tɔmelã teƒe mahã?
12 Alo ne abia koklozi la, wòana
dziɖegbee mahã? 13 Azɔ mi,
amesiwo nye ame vɔ̃ɖiwo, mie-
nya alesi miana nunana nyui mia
viwo, ʋuu keke Fofo, si le dziƒo
la, mana Gbɔgbɔ kɔkɔe amesiwo
bianɛ la o mahã?

Yesu he nya ḍe farisitɔ, siwo di bena, yewoado vloe hebia dzesi tso dziƒo la ŋuti.

14 [b]Eye wòle gbɔgbɔ vɔ̃ maƒonu nyãm. Eye wòva ve me, esi gbɔgbɔ vɔ̃ la do go la, ame maƒonu la ƒo nu, eye amehawo ƒe mo wɔ yaa. 15 Ke wo dometɔa ḍewo gblɔ bena: Enyã gbɔgbɔ vɔ̃wo do go to Beelzebul, si nye gbɔgbɔ vɔ̃wo ƒe fia la dzi. 16 Eye bubuwo le etem kpɔ hele dzesi dim tso egbɔ tso dziƒo.[e] 17 Ke esi wònya woƒe tamesusuwo la, egblɔ na wo bena: Fiaḍuƒe sia fiaḍuƒe, si mã ḍe ye ŋutɔ ḍokui ŋuti la, ezu aƒedo, eye xɔ mu dze xɔ dzi. 18 Eye ne Satana hã mã ḍe ye ŋutɔ ŋuti la, aleke eƒe fiaḍuƒe la anɔ anyii mahã? Elabena miegblɔ bena, menyã gbɔgbɔ vɔ̃wo do goe to Beelzebul dzi. 19 Eye nye la, ne menyã gbɔgbɔ vɔ̃wo do goe to Beelzebul dzi la, ekema mia viwo la, ameka dzie woto nyã wo do goe mahã? Le esia ta woawo azu miaƒe ʋɔnudrɔ̃lawo. 20 Ke ne menyã gbɔgbɔ vɔ̃wo do go [h]to Mawu ƒe asibide dzi la, ekema mawufiaḍuƒe la ḍi ḍe mi. 21 Ne ŋusẽtɔ la do aʋawɔnuwo me hele eƒe mɔ̃ ŋuti dzɔm la, eƒe nuwo nɔa ḍedie; 22 [l]ke ne ŋusẽtɔ wu eya va dze edzi, eye wòḍu edzi la, atsɔ eƒe aʋawɔnu blibo, si ŋu wòle dzi ḍom ḍo la, le egbɔ, eye wòamã eƒe aboyonuwo me. 23 [n]Amesi ke mele dzinye o la, eya tsi tre ḍe ŋunye; eye amesi ke meƒoa ƒu kplim o la, ekana hlẽna. 24 Esi gbɔgbɔ bliba la do go le ame la me la, eyi ḍato ƒuƒuiƒewo le dzudzɔ dim; eye esi mekpɔe o la, egblɔ bena: Magbugbɔ ayi ḍe aƒe, si me metso va la me. 25 Eye esi wòva la, ekpɔe wòle kpɔkplɔ, eye woḍo atsyɔ̃ nɛ. 26 Tete la wòdzo heyi ḍatsɔ gbɔgbɔ bubu adre, siwo vɔ̃ḍi wu ye ŋutɔ hekpe ḍe eḍokui ŋuti, eye woyi ḍe eme, eye wonɔ afima, [s]eye amesia ƒe anyinɔnɔ mlɔetɔ va vɔ̃ḍi wu gbãtɔ.

27 Eye wòva ve me, esi wògblɔ nusiawo la, nyɔnua ḍe kɔ eƒe gbe dzi le ameha la dome gblɔ nɛ bena: [t]Woayra dɔ, si me nènɔ, kple no, si nèno. 28 Ke eya gblɔ bena: Ẽ, woayra amesiwo le mawunya la sem, eye wole edzi wɔm la boŋ.[a]

29 [d]Eye esi amehawo le ƒu ƒom ḍe egbɔ la, eḍe asi gbɔgblɔ me bena: Dzidzime sia enye dzidzime vɔ̃ḍi; ele dzesi dim, eye womele dzesia ḍeke na gee o, negbe Yona ƒe dzesi la ko. 30 Elabena sigbe alesi Yona zu dzesi na Niniwe-tɔwo la, nenema ke Amegbetɔvi la hã lanyee na dzidzime sia. 31 Dziehe-fianyɔnu la atsi tre le ʋɔnudɔdrɔ̃ la me kple dzidzime sia ƒe ŋutsuwo, eye wòabu fɔ wo; elabena etso anyigba seƒe ke va Salomo ƒe nunya se ge; eye kpɔ ḍa, amesi wu Salomo, le afisi![f] 32 Niniwe-ŋutsuwo atsi tre le ʋɔnudɔdrɔ̃ la me kple dzidzime sia, eye woabu fɔe; elabena wotrɔ le woƒe dzi me le Yona ƒe gbeƒãḍeḍe nu, eye kpɔ ḍa, amesi wu Yona, le afisi![g]

33 Eye amea ḍeke mesia akaḍi ḍana ḍe ɣaɣlaƒe alo afianu te o, ke ḍe akaḍiti dzi boŋ, bena amesiwo le yiyim ḍe eme la, nakpɔ kekeli.[i] 34 Ŋutilã [k]ƒe akaḍi enye wò ŋku; ne wò ŋku dzi dza la, wò ame blibo la katã hã me lakɔ; ke ne evɔ̃ḍi la, wò ame blibo la katã hã me lado viviti. 35 Eyaŋuti kpɔ nyuie, bena kekeli, si le mewò la, naganye viviti o. 36 Azɔ, ne wò ŋutilã blibo la me klẽ, eye afia ḍeke medo viviti o la, eme blibo la katã laklẽ, abe alesi akaḍi kple eƒe keklẽ klẽna na wò ene.

37 Eye esi wòle nu ƒom la, farisitɔa ḍe ḍe kuku nɛ be, wòava ḍu nu le ye gbɔ, eye esi wòyi ḍe eme la, ebɔbɔ nɔ anyi.[o] 38 Ke esi farisitɔ la kpɔe la, eƒe mo wɔ yaa bena, mele tsi gbã, hafi le nua ḍu ge o.[p] 39 Eye [r]Aƒetɔ la gblɔ nɛ bena: Mi egbe farisitɔwo, miekɔa kplu kple agba ŋuti, ke mia me yɔ fũ kple adzodada kple vɔ̃ḍinyenye. 40 Mi movitɔwo! Alo ḍe menye amesi wɔ eŋuti la, wɔ eme hã o mahã? 41 Gake mietsɔ nusiwo le eme la, wɔ nunana na ame ḍahewo, eye kpɔ ḍa, nuwo katã le dzadze na mi. 42 Ke baba na mi farisitɔwo! Elabena mienaa ahamee kple ƒãglo kpakple ama bubu ƒomeviwo katã ƒe ewolia, eye mietoa ʋɔnudɔdrɔ̃ kple Mawu ƒe lɔlɔ̃ ŋuti; ke esia-

a 8, 15. 21.
b kp. 14-26 kpɔ Mat. 12, 22-30. 43–45; Mar. 3, 22–27.
d kp. 29-32 kpɔ Mat. 12, 38-42.
e Mar. 8, 11.
f Fia. I. 10, 1.
g Yo. 3, 5.
h Mo. II. 8, 15.
i 8, 16; Mat. 5, 15.
k kp. 34-36 kpɔ Mat. 6, 22. 23.
l Kol. 2, 15.
n 9, 50.
o 7, 36; 14, 1.
p Mat. 15, 2.
r kp. 39-52 kpɔ Mat. 23, 1—36.
s Yoh. 5, 14.
t 1, 28. 48.

wo le be, miawɔ, eye miagagblẽ
ekeme hã ɖi mawɔmawɔ o. 43
Baba na mi farisitɔwo! Elabena
mielɔ̃a nɔƒe gbãtɔwo nɔnɔ le ƒu-
ƒoƒewo, kple gbedonamewo le
ablɔwo me.[c] 44 Baba na mi! Ela-
bena miele abe yɔdo, siwo mele
dzedzem o ene, eye amesiwo le
wo dzi zɔm la, womenyɛ o.

45 Ke sefialawo dometɔ ɖeka
xɔ dzi gblɔ nɛ bena: Nufiala, esi
nègblɔ esiawo la, èdzu míawo hã.
46 Eye wògblɔ bena: Baba na mi
sefialawo hã! Elabena mietsɔa
agba kpekpe, siwo wu tsɔtsɔ la,
ɖoa amewo dzi, eye mia ŋutɔwo
la mietsɔa miaƒe asibide ɖeka ka
agbawo ŋu o. 47 Baba na mi!
Elabena mieɖoa nyagblɔɖilawo ƒe
yɔdowo ɖo, ke mia fofowoe wu
wo. 48 Ale mienye ɖaseɖilawo,
eye miefiaa kpɔɖeŋu be, mia fo-
fowo ƒe nuwɔwɔ la nyo mia ŋu;
elabena woawoe wu wo, ke mia-
woe ɖoa woƒe yɔdowo ɖo. 49 Le
esia ta hã Mawu ƒe nunya gblɔ
bena: Madɔ nyagblɔɖilawo kple
apostolowo aɖo ɖe wo gbɔ, eye
woawu wo dome ɖewo, eye woati
wo yome, 50 bena woabia nya-
gblɔɖila, siwo katã ƒe ʋu woɖa
ahe tso xexeme ƒe gɔmedzedze
la, atso dzidime sia si me 51 tso
Abel ƒe ʋu dzi vaseɖe Zaxarya,
amesi wowu le vɔsamlekpui kple
xɔ la domee la, ƒe ʋu la dzi. Ɛ,
mele egblɔm na mi bena: Woa-
biae atso dzidzime sia si me. 52
Baba na mi sefialawo! Elabena
mietsɔ nunya ƒe safui la dzoe, mia
ŋutɔwo mieyi ɖe eme o, eye ame-
siwo le yiyim ɖe eme la, miexe
mɔ na wo.

53 Eye esi wòdo go tso afima
la, agbalẽfialawo kple farisitɔwo
lée ɖe dɔ me vevie ŋutɔ, eye wole
aɖe dem nu me nɛ le nu geɖewo
ŋuti, 54 hele eŋu dzɔm, be woaɖi
nyaa ɖe atso eƒe nu me.[k]

Yesu xlɔ̃ nu nusrɔ̃lawo le farisitɔwo ƒe nufiafia kple susu ŋuti.

12. Esi ameha, si ƒe xexlẽme aɖe
akpeakpewo, va ƒo ƒu ale be-
na, wole afɔ ɖom wo nɔewo dzi
la, ede asi gbɔgblɔ me na eƒe
nusrɔ̃lawo gbã bena: Mikpɔ mia
ɖokui dzi nyuie le farisitɔwo ƒe
amɔwɔ ʋaʋã, si nye alakpadada
la, ŋuti.[a] 2 Ke [b]wometsyɔ nu na-
neke dzi, si womele ɖeɖe ge ɖe
go o, eye [d]naneke mele ɣaɣla, si
womele nyanya ge o. 3 Eyaŋuti
nusianu, si ke miegblɔ le viviti
me la, woasee le kekeli me, eye
nusi miegblɔ ɖe to me le xɔgã
me la, woaɖe gbe ƒãe le xɔwo ta
me. 4 Ke mele egblɔm na mi,
xɔ̃nyewo, bena: Migavɔ̃ amesiwo
wua ŋutilã, eye esia megbe la na-
neke megale wo si wu bena, woa-
wɔ o la o. 5 Ke mafia amesi mia-
vɔ̃ la mi: Mivɔ̃ amesi, ne ewu
ame, emegbe la ŋusẽ le esi be,
wòatsɔe aƒu gbe ɖe dzomavɔʋe
me; ẽ, mele egblɔm na mi bena:
Eyama miavɔ̃! 6 Alo womedzraa
atsutsre atɔ̃ xɔa hotakpo ɔa? Eye
womeŋlɔ wo dometɔa ɖeke be le
Mawu ƒe ŋku me o. 7 Ke woxlẽ
miaƒe [f]taɖawo katã hã. Migavɔ̃
o; mia tɔ vena wua atsutsre ge-
ɖewo tɔ. 8 Ke mele egblɔm na mi
bena: Amesiame, si ke atsɔm aʋu
me le amewo ƒe ŋku me la, Ame-
gbetɔvi la hã aʋu eyama me le
mawudɔlawo ƒe ŋku me; 9 ke
amesi ke gbe nu le gbɔnye le
amewo ƒe ŋku me la, woagbe nu le
eya hã gbɔ le mawudɔlawo ƒe ŋku
me.[g] 10 Eye amesiame,[h] si agblɔ
nya ɖe Amegbetɔvi la ŋuti la,
woatsɔe akee; ke amesi agblɔ bu-
sunya ɖe Gbɔgbɔ kɔkɔe la ŋuti
la, womele etsɔ ge akee o. 11 Eye
ne wokplɔ mi yi ɖe ƒuƒoƒewo kple
dziɖulawo kple ŋusẽtɔwo ƒe ŋku
me la, migatsi dzimaɖi be, aleke
miawɔ alo nuka tsɔ ge miala aɖe
mia ɖokui nu alo agblɔ o:[i] 12 ela-
bena Gbɔgbɔ kɔkɔe la afia nusi
miagblɔ la mi le gaƒoƒo ma dzi.

Yesu xlɔ̃ nu nusrɔ̃lawo le anyigba dzi nuwo ŋuti.

13 Eye amea ɖe tso ameha la
me gblɔ nɛ bena: Nufiala, gblɔ
na nɔvinye be, wòamã domenyi-
nyi la me kplim. 14 Eye wògblɔ
nɛ bena: Ame, amekae ɖom ʋɔ-
nudrɔ̃la alo numãla ɖe mia dzi
mahã? 15 Eye wògblɔ na wo be-
na: Mikpɔ nyuie, eye milé be na
mia ɖokui le ŋukeklẽ ŋuti; ela-
bena ame ƒe agbe menɔa eƒe nu-
kpɔkpɔ vivivo la me o.[l] 16 Eye
wòdo lo na wo gblɔ bena: Ŋutsu
kesinɔtɔa ɖe ƒe anyigba wɔ nu
geɖe; 17 eye wòbu le eɖokui me

a Mat. 16, 6; Mar. 8, 15.
b kp. 2–9 kpɔ Mat. 10, 26-33.
d 8, 17.
c 20, 46.
f 21, 18.
g 9, 26.
h Mat. 12, 32; Mar. 3, 28. 29.
i 21, 14. 15; Mat. 10, 19. 20.
k 20, 20.
l Tim. I. 6, 9. 10.

bena: Nuka wɔ ge mala? Elabena
nyemekpɔ afisi mafo nye kutse-
tsewo nu fu ɖo o. 18 Eye wògblɔ
bena: Esia mawɔ: mamu nye ava-
wo, eye matu gãtɔwo, eye afima
mafo nye nukuwo kple nye nu
nyuiwo nu fu ɖo. 19 Eye magblɔ
na nye luʋɔ bena: Luʋɔ, èkpɔ
nu nyui geɖe, siwo nèdzra ɖo
hena fe geɖewo; gbɔ ɖe me, ɖu
nu, no nu, na dzi nadzɔ wò. 20 Ke
Mawu gblɔ nɛ bena: Ame tsibome,
zã sia me ke woabia wò agbe le
asiwò me; ke nusiwo nèdzra ɖo
la, ameka tɔ woazu mahã?[e] 21 Ale
amesi le nu nyuiwo dzram ɖo na
eɖokui, eye kesinɔnuwo mele esi
le Mawu gome o la, le enye si.[f]
22 [g]Eye wògblɔ na efe nusrɔ̃-
lawo bena: Le esia ta mele egblɔm
na mi bena: Migatsi dzimaɖi le
miafe agbe ŋuti nusi miaɖu o, alo
le miafe ŋutilã ŋuti nusi miado o.
23 Agbe la wu nunyiame, eye ŋu-
tilã wu nutata. 24 Mibu akpaviã-
wo ŋu bena, womefãa nu, alo ŋea
nu o, eye nudzraɖofe alo ava mele
wo si o,[i] ke Mawu nyia wo; mia-
wo la mia tɔ vena wua xewo tɔ.
25 Eye ameka le mia dome, ne
ele fu ɖem na eɖokui la, wòate
ŋu atsɔ abɔ ɖeka akpe ɖe efe
agbenɔɣi ŋu mahã? 26 Azɔ, esi
miate ŋu le nu suetɔ wɔm o la,
nukaŋuti miele fu ɖem na mia
ɖokui le nu mamleawo ŋuti mahã?
27 Mibu dzogbenyãwo ŋu, alesi
wowɔnae: Wometrea ɖeti, alo lɔ̃a
avɔ o; ke mele egblɔm na mi
bena: Salomo gɔ̃ hã le efe ŋuti-
kɔkɔe katã me meɖo atsyɔ̃ abe
esiawo dometɔ ɖeka ene o. 28 Ke
ne Mawu ɖo atsyɔ̃ alea na gbe,
si le gbedzi egbe, eye etsɔ woa-
tsɔe afu gbe ɖe kpodzo me la,
geɖe wu wòawɔe na miawo, mi
xɔseʋeetɔwo! 29 Eye miawo la,
migaɖi nusi miaɖu alo nusi miano
o, eye miafe tamesusu naganyama
mi o. 30 Elabena nusiawo katã
yome xexeame dukɔwo dina; ke
mia Fofo nya bena, nusiawo hiã
mi. 31 Ke boŋ miɖi efe fiaɖufe
la, eye woatsɔ nusiawo katã akpe
ɖe eŋuti na mi. 32 Ha sue, me-
gavɔ̃ o! Elabena edze mia Fofo
la ŋu be, yeatsɔ fiaɖufe la na mi.[n]
33 Midzra [o]nusi le mia si, eye
mina nu ame dahewo; miwɔ ko-

[a] 18, 22.
[b] kp. 35-48 kpɔ Mat. 24, 43-51; Mo. II. 12, 11; Pet. I. 1, 13.
[d] Mat. 25, 1—13.
[e] Heb. 9, 27.
[f] Mat. 6, 20.
[g] kp. 22-31 kpɔ Mat. 6, 25-33.
[h] Tes. I. 5, 2.
[i] Ps. 147, 9.
[k] Mat. 25, 21.
[l] Yak. 4, 17.
[n] 22, 29; Yes. 41, 14.
[o] kp. 33. 34 kpɔ Mat. 6, 20. 21.

toku, siwo medo xoxo o la, na
mia ɖokui, nu nyui, siwo nu me-
tsina o la, ɖe dzifo, afisi fiafitɔ
megogo o, eye agbagblaʋui hã
megblẽa nu le o.[a] 34 Elabena afisi
miafe nu nyui le la, afima miafe
dzi hã lanɔ.

Nuxɔxlɔ̃ bena ŋudzɔnɔnɔ.

35 [b]Mina miafe aliwo dzi nanɔ
babla, eye [d]miafe akaɖiwo nanɔ
bibim; 36 eye miawo la miɖi ame-
siwo le mɔ kpɔm na wofe afetɔ
bena, ne adzo le srɔ̃ɖefe, eye
wòava afo ʋɔa la, ne woaʋui nɛ
enumake. 37 Woayra dɔla ma,
siwo, ne afetɔ la va la, akpɔ wo
le ŋudzɔ; vavã mele egblɔm na
mi bena: Asa avɔ ɖe ali, eye wòa-
na be, woanɔ kplɔ̃ ŋuti, eye wòa-
tsa wo dzi asubɔ wo. 38 Eye ne
ava le ŋudzɔɣi evelia kple etɔ̃lia
me, eye wòakpɔ wo nenema la,
woayra woamawo. 39 Ke minya
esia bena,[h] ne afeatɔ anya gafofo,
si dzi fiafitɔ ava la, anɔ ŋudzɔ,
eye mana mɔe be, wòadze kpɔ
age ɖe efe afe me o. 40 Eyaŋuti
miawo hã minɔ dzadzraɖodi; ela-
bena Amegbetɔvi la ava le gafofo,
si miele mɔ kpɔm nɛ o la dzi.
41 Tete Petro gblɔ nɛ bena:
Afetɔ, miawoe nèle lo sia dom na
loo, alo na wo katã hã mahã? 42
Eye Afetɔ la gblɔ bena: Azɔ ame-
kae nye xɔnuvi nutefewɔla kple
nunyala, amesi efe afetɔ aɖo efe
afemetɔwo dzi be, wòana wofe
nuɖuɖu wo le ɣeyiɣi nyui dzi
mahã? 43 Woayra dɔla ma, si, ne
efe afetɔ va la, akpɔe be, ewɔ
nenema. 44 Vavã mele egblɔm
na mi bena, aɖoe efe nuwo katã
dzi.[k] 45 Ke ne dɔla ma gblɔ le
efe dzi me bena: Nye afetɔ la
fe vava he ɖe megbe, eye wòaɖe
asi dɔlaŋutsuwo kple dɔlanyɔnu-
wo fofo me, eye wòaɖu nu, ano
nu, eye wòamu aha; 46 dɔla ma
fe afetɔ ava le ŋkeke, si mele mɔ
kpɔm nɛ o kple gafofo, si menya
o la dzi; eye wòafee ɖe eve, eye
wòana efe gomee akpe ɖe ame
mawɔnutefewo ŋu. 47 Eye dɔla
ma, si nya efe afetɔ fe lɔlɔ̃nu,
eye medzrae ɖo alo wɔ efe lɔlɔ̃nu
o la, woafoe geɖe;[l] 48 eye amesi
menyae o, ke wòwɔ nusi dze fofo
la, woafoe ʋee. Eye amesiame, si
wona nu geɖee la, woabia nu geɖe

le esi; eye amesi wode nu gede
esi la, woabia nu gede wu le esi.
49 Meva dzo da ge de anyigba
dzi, eye nuka dim mele wu efe
xɔxɔ xoxo mahã? 50 Ke ele nam
be, woade mawutsi ta nam kple
mawutsia de, eye ale wotee de
ŋunye, vasede esime woawu enu!
51 [b]Miebu xa bena, ŋutifafa na ge
meva le anyigba dzi mahã? Kpao,
mele egblɔm na mi bena, mema-
mã boŋ ye; 52 elabena tso esia
dzi yina la ame atɔ̃ anɔ afe deka
me, eye woamã wo me, etɔ̃ atsi
tre de eve ŋuti, eye eve atsi tre
de etɔ̃ ŋuti. 53 Woamã fofo kple
viŋutsu me, eye viŋutsu kple fofo
me, dada kple vinyɔnu me, eye
vinyɔnu kple dada me; lɔ̃xo kple
visrɔ̃ me, eye visrɔ̃ kple lɔ̃xo me.

Yesu xlɔ̃ nu le ɣeyiɣi la ƒe dzesiwo kple ame dokui ƒe luɔ dede ŋuti.

54 Eye egblɔ na amehawo hã
bena: Ne miekpɔ alilikpo le do-
dom le ɣetodoƒe la, enumake mie-
gblɔna bena: Tsi gbɔna, eye wòva
vea me nenema.[f] 55 Eye ne dzie-
heya le ƒoƒom la, miegblɔna bena:
Xexeme le dzo xɔ ge, eye wòva
vea me. 56 Alakpatɔwo! Mienya
alesi miado anyigba kple dziƒo ƒe
ŋku me akpɔ; ke aleke wɔ, bena
mienya alesi miado ɣeyiɣi sia
akpɔ o mahã? 57 Eye nukaŋuti
miekpɔa nusi dzɔ la me le mia
ŋutɔwo mia dokui si o mahã?
58 Elabena ne mia kple wò ketɔ
miele fia ƒe ŋku me yim la, dze
agbagba le mɔ dzi be, nade do-
kuiwò le esi me; ne menye ne-
nem o la, ahe wò ayi ʋɔnudrɔ̃-
la gbɔ, eye ʋɔnudrɔ̃la ade wò asi
na atikplɔtɔ, eye atikplɔtɔ la ade
wò gaxɔ me.[h] 59 Mele egblɔm na
wò bena: Màdo go le afima o,
vasede esime naxe ho mlɔetɔ.

Yesu gblɔ dzimetɔtrɔnya le Galilea-tɔa dewo ƒe tsɔtsrɔ̃ ŋuti.

13. Ke le ɣemaɣi me la amea
dewo le afima, siwo ka Ga-
lileatɔ, siwo ƒe ʋu Pilato tɔtɔ
kple woƒe numemewo la, ŋuti-
nya ta nɛ. 2 Eye wòxɔ dzi gblɔ
na wo bena: Ɖe miesusu bena,
Galileatɔ siawo nye nuvɔ̃wɔlawo
wu Galileatɔwo katã, elabena wo-
kpe fu siawo mahã?[l] 3 Gbede, ke
boŋ mele egblɔm na mi bena:

a Ps. 7, 13.
b kp. 51-53 kpɔ Mat. 10, 34-36.
d Mat. 21, 19.
e Pet. II. 3, 9. 15.
f Mat. 16, 2. 3.
g Mat. 7, 32.
h Mat. 5, 25. 26.
i 14, 5.
k 19, 9.
l Yoh. 9, 2.

[a]Ne mietrɔ le miaƒe dzi me o la,
mi katã miatsrɔ̃ nenema ke. 4 Alo
ame wuienyi ma, siwo dzi Siloa-
mɔ̃ mu dze, eye wòwu wo la, de
miesusu bena, woawoe nye fenyi-
lawo wu amesiwo katã nɔ Yeru-
salem mahã? 5 Gbede, ke boŋ
mele egblɔm na mi bena: Ne mie-
trɔ le miaƒe dzi me o la, mi katã
miatsrɔ̃ nenema ke.

Lododo le gboti matseku la ŋuti.

6 Eye wòdo lo sia bena: Amea
de do gboti de efe weingble me,
eye wòva di kutsetsewo le edzi,
eye mekpɔ deke o.[d] 7 Eye wò-
gblɔ na agbledela bena: Kpɔ da,
ƒe etɔ̃ sɔŋ mele vavam le kutse-
tse dim le gboti sia dzi, eye nye-
mekpɔ deke o; lãe ƒu anyi, nuka-
ŋuti wòxe mɔ na anyigba la ma-
hã? 8 Eye wòxɔ edzi gblɔ nɛ
bena: Aƒetɔ, na wòanɔ anyi ƒe
sia hã, vasede esime made do
afɔ xlãe, eye maku adu de eŋu;[e]
9 dewohĩ ava tse ku; ke ne mele
nenema o la, nalãe aƒu anyi.
10 Eye wòle nu fiam le ƒuƒoƒea-
wo dometɔ deka me le Sabat dzi.
11 Eye kpɔ da, nyɔnua de, si me
dɔléamegbɔgbɔa de le ƒe wuie-
nyi, eye wòxa godã, eye metea
ŋu kɔa edokui de dzi kulẽ o la,
le afima. 12 Eye esi Yesu kpɔe
la, eyɔe va egbɔ, eye wògblɔ nɛ
bena: Nyɔnu, wotu wò tso wò
dɔléle la me! 13 Tete [g]wòtsɔ efe
asiwo do edzi, eye wòdzo enu-
make. eye wòkafu Mawu. 14 Ke
ƒuƒoƒemegã, si dome ve le Yesu
ƒe gbedada le Sabat dzi ŋuti la,
xɔ dzi gblɔ na ameha la bena:
Ŋkeke adee li, siwo dze be, ame-
wo nawɔ dɔ le me: eyaŋuti le
woawo me la miva, be woada gbe
le mia ŋu, ke menye le Sabat ƒe
ŋkeke la dzi o. 15 Tete Aƒetɔ la
xɔ dzi gblɔ nɛ bena: Alakpatɔwo!
Ɖe mia dome amesiame metua
efe nyi alo tedzi le lãnudunu la
ŋuti le Sabat dzi, be wòakplɔe
ayi tsinoƒe o mahã?[i] 16 Ke [k]Abra-
ham ƒe vinyɔnu sia, si Satana bla,
kpɔ da, ƒe wuienyi sɔŋ la, de me-
dze be, woatui le babla sia me le
Sabat ŋkeke dzi o mahã? 17 Eye
esi wògblɔ esiawo la, ŋukpe lé
efe adikãtɔwo katã, eye ameha la
katã kpɔ dzidzɔ le ŋutikɔkɔedɔ,
siwo katã wòwɔ la ŋuti.

Lododo le logoku kple amowɔ ʋaʋã ŋuti.

18 [a]Eye wògblɔ bena: Nuka ma-
wufiaɖuƒe la ɖi, eye nuka ŋu ma-
tsɔe aɖo mahã? 19 Eɖi logoku, si
amea ɖe tsɔ ƒã ɖe eƒe abɔ me,
eye wòtsi zu ati, eye dziƒoxeviwo
va wɔ atɔ ɖe eƒe alɔwo me. 20 Eye
wògagblɔ bena: Nuka ŋu matsɔ
mawufiaɖuƒe la aɖoe mahã? 21
Eɖi amɔwɔ ʋaʋã, si nyɔnua ɖe
tsɔ de amɔwɔ dzidzenu etɔ̃ me,
vaseɖe esime wo katã ʋã.

Nuƒoƒo le Israel ƒe tsɔtsɔƒugbe kple trɔ̃subɔlawo xoxɔ ŋuti.

22 Eye wòyi ɖato duwo kple
kɔƒewo me hele nu fiam, eye wòle
mɔ zɔm yina Yerusalem. 23 Eye
amea ɖe gblɔ nɛ bena: Aƒetɔ,
ame ʋeea ɖewo koe akpɔ ɖeɖe
mahã? Eye wògblɔ na wo bena:
24 Miʋli be, miayi ɖe agbo bii la
me, elabena mele egblɔm na mi
bena: Ame geɖewo laɖi be, woayi
ɖe eme, eye womate ŋui o.[d] 25 Tso
esia dzi, ne aƒetɔ la tsi tre, eye
wòtu ʋɔa, eye ne mietsi tre ɖe
egodo, de asi ʋɔtrua ƒoƒo me gblɔ
bena: Aƒetɔ, Aƒetɔ, ʋui na mi la,
axɔ dzi agblɔ na mi bena: Nye-
menya mi, afisi mietso ʋo; 26 eke-
ma miade asi gbɔgblɔ me bena:
Mieɖu nu, eye mieno nu le ŋku-
wò me, eye nèfia nu le miaƒe
ablɔwo me.[g] 27 Eye wòagblɔ be-
na: Mele egblɔm na mi bena:
Nyemenya mi, afisi mietso o; mite
ɖa le gbɔnye, mi nu madzɔmadzɔ
wɔlawo katã! 28 Afima [h]avifafa
kple aɖukliɖuɖu lanɔ, ne miakpɔ
Abraham kple Isak kple Yakob
kple nyagblɔɖilawo katã le ma-
wufiaɖuƒe la me, ke wotsɔ miawo
ya ƒu gbe ɖe egodo. 29 Eye
woatso yedzeƒe kple yetoɖoƒe
kple anyiehe kple dziehe ava, eye
woanɔ kplɔ̃ ŋu le mawufiaɖuƒe la
me.[l] 30 Eye kpɔ ɖa, mlɔetɔwo li,
siwo azu gbãtɔwo, eye gbãtɔwo
li, siwo azu mlɔetɔwo."

[a] kp. 18-21 kpɔ Mat. 13, 31-33; Mar. 4, 30-32.
[b] Ps. 118, 26.
[d] Mat. 7, 13. 14; Fil. 3, 12.
[e] 6, 6–11; 11, 37.
[f] Mat. 25, 11. 12.
[g] Mat. 7, 22. 23.
[h] kp. 28. 29 kpɔ Mat. 8, 11. 12.
[i] 12, 15; Mat. 12, 11.
[k] Mat. 23, 6.
[l] 14, 15.
[m] Mat. 19, 30.
[o] 18, 14; Mat. 23, 12.

Herodes di bena, yeawu Yesu. Konyifafa le Yerusalem ŋuti.

31 Le gaƒoƒo ma me ke farisi-
tɔa ɖewo va gblɔ nɛ bena: Do
go, eye nadzo le afisia; elabena
Herodes le didim be, yeawu wò.
32 Eye wògblɔ na wo bena: Mi-
heyi ɖagblɔ na abei sia bena:
Kpɔ ɖa, mele gbɔgbɔ vɔ̃wo nyãm,
eye mele gbe dam amewo ŋu egbe
kple etsɔ, eye ŋkeke etɔ̃lia dzi la
mawu enu. 33 Gake ele nam be,
mazɔ mɔ egbe kple etsɔ kple ŋke-
ke, si dze eyome; elabena wome-
ɖe mɔ be, woawu nyagblɔɖilaa
ɖe le afia ɖeke o, negbe le Yeru-
salem ko. 34 Yerusalem, Yerusa-
lem, si wu nyagblɔɖilawo, eye
wòƒu kpe amesiwo wodɔ ɖo ɖe
egbɔ! Zi nenie medi be, maƒo
viwòwo nu ƒu, abe alesi koklonɔ
ƒoa viawo nu ƒu ɖe eƒe aʋala
te ene, eye mielɔ̃ o! 35 Kpɔ ɖa,
woagblẽ miaƒe aƒe ɖi na mi aƒe-
doe. Mele egblɔm na mi bena:
Miegale kpɔ ye ge o, vaseɖe esi-
me miagblɔ bena: Woayra amesi
gbɔna le Aƒetɔ ƒe ŋkɔa me.[b]

Yesu da gbe le ame tetea ɖe ŋu le Sabat dzi, xlɔ̃ nu le dokuibɔbɔ kple dɔmenyowɔwɔ ŋuti.

14. Eye wòva ve me, esi wòyi
ɖe farisitɔwo ƒe amegãwo
dometɔ ɖeka ƒe me le Sabat dzi,
be yeaɖu abolo la, wole ŋudzɔ
nɛ.[e] 2 Eye kpɔ ɖa, ame tetea ɖe
le eƒe ŋku me. 3 Eye Yesu xɔ
dzi gblɔ na sefialawo kple fari-
sitɔwo bena: Woɖe mɔ be, woa-
da gbe le Sabat dzi loo, alo wo-
meɖe mɔ o mahã? Ke woawo la
wozi kpi. 4 Eye esi wòde asi eŋu
la, eda gbe le eŋu, eye wòdo mɔe.
5 Eye wògblɔ na woawo bena:
Ameka le mia dome, ne via alo
eƒe nyi ge ɖe vudo me la, maɖee
le eme enumake le Sabat ŋkeke
dzi o mahã?[i] 6 Eye womete ŋu
gaɖo nusiawo ŋu o.
7 Eye esi wòdze si, alesi ame
kpekpeawo tia nɔƒe gbãtɔwo la,
edo lo na wo gblɔ bena:[k] 8 Ne
amea ɖe kpe wò va srɔ̃ɖeƒe la,
meganɔ nɔƒe gbãtɔ o; ɖewohĩ wo-
kpe ame ŋkuta wu wò vɛ; 9 eye
amesi kpe mia kple ame ma la,
ava gblɔ na wò bena: Tsɔ nɔwòƒe
na amesia, eye ekema àde asi
nɔƒe mlɔetɔ tsɔtsɔ me kple ŋu-
kpe. 10 Ke boŋ, ne wokpe wò la,
yi danɔ nɔƒe mlɔetɔ bena, ne
amesi kpe wò va la, agblɔ na wò
bena: Xɔ̃, te yi kplɔ̃ ta; ekema
anye bubu na wò le amesiwo ka-
tã le kplɔ̃a ŋuti la, ƒe ŋku me. 11
Elabena amesiame, si ado edo-
kui ɖe dzi la, woabɔbɔe ɖe anyi,
eye amesi abɔbɔ edokui ɖe anyi
la, woadoe ɖe dzi."

12 Eye wògblɔ na amesi kpee
hã bena: Ne èdo ŋdɔ- alo fiẽkplɔ̃
la, megayɔ xɔ̃wòwo alo nɔviwò-
wo, alo wò ƒometɔwo, alo hawò-
vi kesinɔtɔwo o, bena woawo hã
nagakpe wò, eye wòadọ etefe na a 9,[22.
wò o. 13 Ke boŋ, ne èdo kplɔ̃ la,
yɔ ame dahewo, nuwɔametɔwo,
bunɔwo, ŋkuagbãtɔwo,[b] 14 eye na- b Mo.IV. 14, 29.
zu yayrame, esi naneke mele wo
si be, woadọ etefe na wò o ŋuti;
ke woadọ etefe na wò le [d]ame d Yoh. 5, 29.
dzɔdzɔewo ƒe tsitretsitsi la me.

Lododo le fiẽnuɖuɖu gã la ŋu.

15 [e]Eye esi kplɔ̃ ŋuti nɔlawo do- e kp. 15-24 kpɔ Mat. 22, 2–10; ta 13, 29.
metɔ ɖeka se nusiawo la, egblɔ
bena: Woayra amesi aɖu abolo le
mawufiaɖuƒe la me! 16 Eye wò-
gblɔ nɛ bena: Amea ɖe ɖo fiẽkplɔ̃
gãa ɖe, eye wòkpe ame geɖewo;
17 eye esi fiẽnuɖuɣi la ɖo la, edɔ
eƒe dɔla la be, woagblɔ na ame-
siwo wokpe la bena: Miva, ela-
bena nuawo sɔ gbe vɔ. 18 Eye
ameawo katã de asi taflatsedodo
me kple tame ɖeka. Gbãtɔ gblɔ
nɛ bena: Meƒle anyigba, eye wòle
vevie nam be, mayi aɖakpɔe ɖa;
meɖe kuku na wò, bui taflatse
nam. 19 Bubu gblɔ bena: Meƒle f Mat. 5, 13; Mar. 9, 50.
nyi eveveve teƒe atɔ̃, eye meyi-
na be, mado wo akpɔ; meɖe kuku
na wò, bui taflatse nam. 20 Eye
bubu gblɔ bena: Meɖe srɔ̃; eyata
nyemate ŋu ava o.[g] 21 Eye esi g Kor. I. 7, 33.
dɔla la trɔ va la, exlẽ nusiawo fia
eƒe aƒetɔ. Tete aƒetɔ la do dɔme-
dzoe, eye wògblɔ na eƒe dɔla la
bena: Do go kaba yi ɖe du la ƒe
ablɔwo me kple kpɔdomiwo, eye
nakplɔ ame dahewo kple nuwɔa- h 5, 30.
metɔwo kple ŋkuagbãtɔwo kple
bunɔwo va afii. 22 Eye dɔla la i kp. 4–7 kpɔ Mat. 18, 12-14.
gblɔ bena: Aƒetɔ, wowɔ se, si
nède la dzi, eye gake nɔƒe gali.
23 Eye aƒetɔ la gblɔ na dɔla la
bena: Do go yi mɔ gãwo dzi kple
kpɔwo godo, eye nazi wo dzi be, k Xez. 34, 11.16; ta 19, 10.
woava me, bena nye aƒe la nayɔ
fũ. 24 Elabena mele egblɔm na
mi bena: Ŋutsu mawo, siwo wo-
kpe la, dometɔa ɖeke maɖɔ nye
fiẽnuɖuɖu la akpɔ o.

Nugbegbe le ame ɖokui gbɔ.

25 [l]Eye ameha geɖewo yi kplii, l kp. 26. 27 kpɔ Mat. 10, 37. 38.
eye wòtrɔ gblɔ na wo bena:
26 Ne amea ɖe va gbɔnye, eye
[m]melé fu fofoa kple dadaa kple m Mo. V. 33, 9. 10; ta 18, 29. 30.
srɔ̃a kple viawo kple nɔviaŋu-
tsuwo kple nɔvianyɔnuwo, ẽ, ye
ŋutɔ ƒe agbe gɔ̃ hã o la, mate ŋu
anye nye nusrɔ̃la o. 27 Amesi ke
metsɔ eƒe atitsoga, eye wòva dze
yonyeme o la, mate ŋu anye nye
nusrɔ̃la o.[a] 28 Elabena ameka le
mia dome, ne ele didim be, yeatu
mɔ̃ la, mabɔbɔ nɔ anyi gbã, eye
wòabu eŋu kɔnta, ne nu le esi,
be wòawu enu la o mahã? 29 Me-
nye bena, ne eɖo egɔme anyi tso,
eye mete ŋu wu enu o la, ne ame-
siwo katã kpɔe la, nade asi fewu-
ɖuɖu me le eŋuti o, 30 agblɔ be-
na: Amesia de asi mɔ̃tutu me, eye
mete ŋu wu enu o. 31 Alo fia ka
li, si, ne eyina aʋa kpe ge kple
fia bubu la, mabɔbɔ nɔ anyi, eye
wòade adaŋu, ne ate ŋu atsɔ akpe
ewo akpe amesi tsɔ akpe blaave
gbɔna edzi dze ge la, o mahã?
32 Ke ne mele nenema o la, adɔ
dɔlawo aɖo ɖe amesi le mɔ dzi
ʋi gbɔna la gbɔ, be wòabia tome-
fafa. 33 Azɔ nenema ke mia do-
me amesiame, si megbe nusiwo
katã le esi la o la, mate ŋu anye
nye nusrɔ̃la o. 34 Dze la, nu nyui
ye; ke ne dze hã bu eƒe vivi la,
nuka woatsɔ ado vivi nɛ mahã?[f]
35 Menyo na anyigba alo na aɖu-
kpo dzi hã o; ɖeko woatsɔe aƒu
gbe. Amesi to senu li nɛ la, nesee.

Lododo le alẽ, klosalo kple vi bubu la ŋuti.

15. Ke nudzɔlawo kple nuvɔ̃-
wɔlawo katã nɔa egbɔ vam
nɔa to ɖomii. 2 Eye farisitɔwo
kple agbalẽfialawo li liʋiliʋi gblɔ
bena: Amesia xɔa nuvɔ̃wɔlawo,
eye wòɖua nu kpli wo.[h]
3 Ke edo lo sia na wo gblɔ be-
na: 4 [i]Ameka le mia dome, ne
alẽ alafa le esi, eye wo dometɔ
ɖeka bu dee la, ɖe magblẽ blaa-
sieke vɔ asieke la ɖe gbeadzi,
eye wòadi esi bu la, vaseɖe esi-
me wòakpɔe o mahã?[k] 5 Eye ne
ekpɔe la, akɔe aɖa ɖe eƒe abɔta
kple dzidzɔ. 6 Eye ne eva aƒe
la, ayɔ xɔlɔ̃awo kple aƒelikawo
aƒo ƒu, agblɔ na wo bena: Mikpɔ
dzidzɔ kplim, elabena mekpɔ nye
alẽ, si bu la. 7 Mele egblɔm na
mi bena: Nenema ke wòanye dzi-
dzɔ le dziƒo le nuvɔ̃wɔla ɖeka, si
trɔ le dzi me la ŋuti wu ame
dzɔdzɔe blaasieke vɔ asieke, si-
wo mehiã dzimetɔtrɔ o la.

8 Alo nyɔnu ka si klosalo ewo
le, ne ebu ɖeka la, ɖe masi aka-
ɖi, eye wòakplɔ xɔa me, eye wòa-
di vevie, vaseɖe esime wòakpɔe
o mahã? 9 Eye ne ekpɔe la, ayɔ
xɔlɔ̃awo kple afelikawo afɔ ƒu,
agblɔ na wo bena: Mikpɔ dzidzɔ
kplim, elabena mekpɔ klosalo, si
mebu la. 10 Mele egblɔm na mi
bena: Nenema ke wòanye dzidzɔ
le [a]mawuɖɔlawo ƒe ŋku me le | a Ef. 3, 10.
nuvɔ̃wɔla ɖeka, si trɔ le dzi me | b kp. 2.
la ŋuti.

11 Eye wògblɔ bena: Ŋutsuvi
eve le amea ɖe si; 12 eye wo do-
me ɖevitɔ gblɔ na fofoa bena:
Fofo, tsɔ nuawo ƒe akpa, si nye
tɔnye la nam. Eye wòmã nuawo
me na wo. 13 Eye mede ŋkeke
geɖea ɖeke o, ŋutsuvi ɖevitɔ la
ƒo eƒe nuwo katã nu ƒu, eye wòɖu
heyi anyigba didia ɖe dzi, eye
[d]afima wògblẽ eƒe nuwo le kple | d Lod. 29, 3.
agbe baɖabaɖa nonɔ. 14 Ke esi
wògblẽ wo katã vɔ la, dɔwuame
sesẽa ɖe va anyigba ma katã dzi,
eye hiã de asi etutu me. 15 Eye
wòyi ɖatsɔ eɖokui lé ɖe anyigba
ma ƒe dumetɔa ɖe ŋu, eye wòɖɔe
ɖe eƒe abɔ me, be wòanyi hawo.
16 Eye wòdi be, yeatsɔ akanyi,
si hawo ɖuna la, ade yeƒe dɔ me,
ke amea ɖeke menae o.[e] 17 Ke | e Lod. 23, 21.
esi wòyi eɖokui me la, egblɔ be-
na: Fofonye ƒe agbatedɔwɔla
nenie kpɔ abolo sɔ gbɔ, ke nye
la mele tsɔtsrɔ̃m le dɔwuame ta.
18 [f]Matsi tre, eye mayi fofonye | f Yer. 2, 12. 13.
gbɔ, eye magblɔ nɛ bena: Fofo,
mewɔ nuvɔ̃ [g]ɖe dziƒo ŋu kple | g Ps. 51, 6.
ŋutiwò. 19 Nyemegadze be, nayɔm
be viwò o; wɔm abe wò dɔlawo
dometɔ ɖeka ene. 20 Eye wòtsi
tre va fofoa gbɔ. Ke esi wòle
mɔ dzi ʋĩ gbɔna la, fofoa kpɔe,
eye eƒe dɔme trɔ ɖe eŋu, eye
wòƒu du ɖadze eƒe kɔ dzi, eye
wòɖuɖɔ nu nɛ. 21 Ke ɖevi la
gblɔ nɛ bena: Fofo, mewɔ nuvɔ̃
ɖe dziƒo ŋu kple ŋutiwò, eye
nyemegadze be, nayɔm be viwò
o. 22 Ke fofoa gblɔ na eƒe dɔla-
wo bena: Miyi ɖatsɔ awu nyuitɔ
vɛ, be miado nɛ, eye mide asigɛ
asi nɛ, kple atokotawo ɖe eƒe
afɔwo; 23 eye milé nyivi dami
la vɛ, miwui, eye mina miaɖu nu,
eye miakpɔ dzidzɔ; 24 elabena
vinyeŋutsuvi sia ku, [h]eye wòga- | h Ef. 2, 1. 5; 5, 14.
gbɔ agbe; ebu, eye wogakpɔe.
Eye wode asi dzidzɔkpɔkpɔ me.
25 Ke viaŋutsuvi xoxoetɔ le agble
me; eye esi wòva tu aƒe la, ese
saŋkuɖiɖi kple ɣeɖuɖu. 26 Eye
wòyɔ dɔlawo dometɔ ɖeka va
egbɔ, eye wòbiae bena: Nukawo
nye nu siawo mahã? 27 Eye wò-
gblɔ nɛ bena: Nɔviwò va, eye fo-
fowò wu nyivi dami; elabena ega-
kpɔe dedie. 28 Eye [b]wòbi dzi,
eye melɔ̃ be, yeayi ɖe aƒea me
o. Ke fofoa do go va ɖe kuku
nɛ. 29 Eye wòɖo ŋu gblɔ na fo-
foa bena: Kpɔ ɖa, nenem ƒe geɖe
siawo mesubɔ wò, eye nyemeda
wò seawo dzi kpɔ o, ke nye la
mèna gbɔ̃ tatam kpɔ bena, mia
kple xɔ̃nyewo miakpɔ dzidzɔ o;
30 ke esi viwòŋutsuvi sia, si gblẽ
wò nuwo kple nyɔnu wɔahasiwo
la, va ko la, nèwu nyivi dami nɛ.
31 Eye wògblɔ nɛ bena: Vinye,
wò la èle gbɔnye ɣesiaɣi, eye nu-
siwo katã nye tɔnye la, tɔwòe. 32
Ke ele be, dzi nadzɔ wò; elabena
nɔviwò sia ku, eye wògagbɔ agbe;
ebu, eye wogakpɔe.

Lododo le xɔnuvi madzɔmadzɔ ŋuti.

16. Eye wògblɔ na nusrɔ̃lawo
hã bena: Ŋutsu kesinɔtɔa ɖe
li, si xɔnuvi le esi, eye wotso
eyama nu nɛ bena, ele eƒe nuwo
gblẽm. 2 Eye wòyɔe gblɔ nɛ
bena: Aleke wɔ, eye mese esia
le ŋuwò mahã? Bu akɔnta le wò
xɔnuvinyenye la ŋuti, elabena mè-
gale ŋu te ge anye xɔnuvi gbeɖe
o. 3 Ke xɔnuvi la gblɔ le ye ŋu-
tɔ ɖokui me bena: Nuka wɔ ge
mala? Elabena nye afetɔ le xɔ-
nuvinyenye la xɔm le asinye, nye-
mate ŋu ade agble o, eye nubia-
bia kpea ŋu nam. 4 Menya nusi
mawɔ bena, ne wodem ɖa le xɔ-
nuvinyenye la nu la, ne woaxɔm
ɖe woƒe aƒewo me. 5 Eye esi
wòyɔ eƒe afetɔ ƒe fenyilawo katã
va egbɔ ɖekaɖeka la, egblɔ na
gbãtɔ bena: Ho nenie nènyi le
nye afetɔ si mahã? 6 Eye wò-
gblɔ bena: Amigo alafa. Tete wò-
gblɔ nɛ bena: Tsɔ wò fegbalẽ
nabɔbɔ nɔ anyi, eye naŋlɔ kaba
be blaatɔ̃. 7 Eye yome wògblɔ
na ame bubu bena: Ke wò ɖe,
ho nenie nènyi? Eye wògblɔ be-
na: Bli golo alafa. Egblɔ nɛ be-

na: Tsɔ wò fegbalẽ, eye naŋlɔ
blaenyi. 8 Eye afetɔ la kafu xɔ-
nuvi madzɔmadzɔ la, elabena ewɔ
nu le aɖaŋu me. Elabena xexe
sia me viwo dze aɖaŋu wu [a]ke-
keliviwo hena woa ŋutɔwo ƒe dzi-
dzimeviwo. 9 Eye nye hã mele
egblɔm na mi bena: Mitsɔ anyi-
gbadzinu madzɔmadzɔwo dze xɔ-
lɔ̃woe na mia ɖokui bena, ne wo
nu tsi la, woaxɔ mi ɖe agbadɔ
mavɔwo me.[b] 10 Amesi wɔa nu-
teƒe le nu suetɔ ke me la, enyea
nuteƒewɔla le nu geɖewo hã me,
eye amesi wɔa nu madzɔmadzɔ
le nu suetɔ ke me la, enyea nu
madzɔmadzɔ wɔla le nu geɖewo
hã me.[d] 11 Eyaŋuti, ne miezu nu-
teƒewɔlawo le anyigbadzinu ma-
dzɔmadzɔwo me o la, ameka atsɔ
nyateƒenu aɖe mia si mahã? 12
Eye ne mienye nuteƒewɔlawo le
ame tutɔ ƒe nuwo me o la, ame-
ka atsɔ mia ŋutɔwo tɔ ana mi
mahã? 13 Dɔlaa ɖeke mate ŋu
asubɔ afetɔ eve o; elabena ɖewo
alé fu ɖeka, eye wòalɔ̃ evelia,
alo aku ɖe ɖeka ŋuti, eye wòa-
do vlo evelia. Miate ŋu asubɔ
Mawu kple anyigbadzinuwo o.[e]

Yesu he to na farisitɔ fewuɖulawo.

14 Eye farisitɔwo, siwo nye ga-
lɔ̃lawo la, se nusiawo katã, eye
woɖo hehe ɖe eta.[f] 15 Eye wò-
gblɔ na wo bena: Miawoe nye
amesiwo le afia tsom na [g]mia ŋu-
tɔwo mia ɖokui le amewo ƒe ŋku
me, gake [h]Mawu nya miaƒe dzi-
wo me; [i]elabena nusi nye nu gã
le amewo dome la, enye ŋunyɔnu
le Mawu ƒe ŋku me. 16 Se la
kple nyagblɔɖilawo nɔ anyi va-
seɖe Yohanes dzi; tso ekema dzi
la wole mawufiaɖuƒe ƒe nyanyuie
la gblɔm fia, eye amesiame yi ɖe
eme sesẽtɔe.[l] 17 Ke ele bɔbɔe,
be dziƒo kple anyigba nu nayi wu
esi se la ƒe ŋɔŋlɔdzesi ɖeka na-
tsi anyi.[n] 18 Amesiame, si aɖe
asi le srɔ̃a ŋu, eye wòaɖe bubu
la, ewɔ ahasi; eye amesi aɖe esi
ŋu ŋutsua ɖe ɖe asi le la, ewɔ
ahasi.[o]

Lododo le kesinɔtɔ kple ame dahe Lazaro ŋuti.

19 Eye ŋutsu kesinɔtɔa ɖe li,
si doa awu dzĩ kple aklalabiɖi-
biɖiwu, eye wòɖua agbe gbesia-
gbe le dzidzɔ me; 20 ke ame da-
hea ɖe, si ŋkɔ nye Lazaro la, mlɔ

[a] Ef. 5, 9; Tes. I. 5, 5.
[b] 14, 14; Mat. 6, 20; 10, 40; 19, 21.
[d] 19, 17.
[e] Mat. 6, 24.
[f] Mat. 23, 14.
[g] 18, 9–14.
[h] Ps. 7, 10.
[i] Lod. 6, 16. 17.
[k] Tím. II. 3, 16.
[l] Mat. 11, 12. 13.
[n] Mat. 5, 18.
[o] Mat. 5, 32; 19, 9.
[p] Mat. 18, 6. 7.

eƒe agbo nu, eye abiwo yɔ eŋuti
fũ; 21 eye wòle didim be, yeaɖu
nusiwo le dudum le kesinɔtɔ la
ƒe kplɔ̃ dzi la, aɖi ƒo; ke avũwo
hã va, eye woɖuɖɔ eƒe abiwo mo
nɛ. 22 Eye wòva ve me bena,
ame dahe la ku, eye mawudɔla-
wo tsɔe yi ɖaɖa ɖe Abraham akɔ-
nu; eye kesinɔtɔ la hã ku, eye
woɖii. 23 Eye le tsiẽƒe, esi wòle
fukpekpe me la, ewu eƒe mo dzi,
eye wòkpɔ Abraham ɖa ʋĩ, eye
Lazaro le eƒe akɔnu. 24 Eye wò-
do ɣli gblɔ bena: Fofo Abraham,
ve nunye, eye nadɔ Lazaro ɖa
bena wòatsɔ eƒe asibidenu atɔ tsi
me, eye wòafa aɖe nam, elabena
mele fu kpem le dzo ƒe aɖe sia
me. 25 Ke Abraham gblɔ bena:
Vinye, ɖo ŋku edzi bena, èxɔ wò
nu nyuiwo vɔ le wò agbenɔɣi
me, eye nenema ke Lazaro xɔ
vɔ̃awo; ke azɔ la wole akɔ fam
nɛ le afii, eye wò la èle fu kpem.
26 Eye kpe ɖe nusiawo katã
ŋuti la ʋe gãa ɖe le mía kple
miawo dome, ale bena, ne ame-
wo le didim be, woatso afii ayi
mia gbɔ la, womate ŋui o, eye
afimatɔwo hã mate ŋu ava mía
gbɔ o. 27 Eye wògblɔ bena:
Ekema meɖe kuku na wò, fofo
bena, nadɔe ɖe fofonye ƒe me;
28 elabena nɔvi atɔ̃ le asinye,
bena wòaɖi ɖase na wo, bena
woawo hã nagava fukpeƒe sia o.
29 Ke Abraham gblɔ bena: Mose
kple nyagblɔɖilawo le wo si:
woaɖo to woamawo![k] 30 Eye wò-
gblɔ bena: Gbeɖe, fofo Abraham;
ke boŋ ne amea ɖe tso ame ku-
kuwo dome yi wo gbɔ la, woa-
trɔ le woƒe dziwo me. 31 Ke
egblɔ nɛ bena: Ne womeɖo to
Mose kple nyagblɔɖilawo o la,
ne amea ɖe tsi tre tso ame ku-
kuwo dome hã la, mele ŋu te gɛ
afoe ɖe wo nu o.

Yesu ƒo nu le nuɖiaɖianana, nuvɔ̃tsɔtsɔke kple xɔse ƒe ɖɔ ŋuti.

17 Eye wògblɔ na eƒe nusrɔ̃la-
wo bena: Womate ŋu axe
mɔ na nuɖiaɖiawo ƒe vava o; ga-
ke baba na amesi dzi woato ava.
2 Enyo nɛ be, woatsɔ té atsi ɖe
kɔ nɛ, eye woatsɔe aƒu gbe ɖe
atsiaƒu me wu esi wòaɖia ɖevi
sue siawo dometɔ ɖeka nu.[p]

3 Mikpɔ mia ɖokui dzi! Ne nɔ-
viwò wɔ nuvõ la, ka ŋku me nɛ;
eye ne etrɔ le eƒe dzi me la, tsɔe
kee.[a] 4 Eye ne ewɔ nuvõ ɖe ŋu-
wò zi adre le ŋkeke ɖeka dzi,
eye wògatrɔ zi adre va ɖe kuku
na wò la, tsɔe kee.[d]
5 Eye apostoloawo gblɔ na Aƒe-
tɔ la bena: Na miaƒe xɔse nadzi
ɖe edzi na mí.[f] 6 Eye Aƒetɔ la
gblɔ bena: Ne xɔse le mia si abe
logoku ene la, miagblɔ na gboti
sia bena: Ho ɖokuiwò nadado ɖe
atsiaƒu me! eye aɖo to mi.[g] 7 Ke
mia dome ameka ƒe ɖɔla le agble
ŋlɔm alo le lã nyim, eye ne etso
agble va aƒe la, wòagblɔ nɛ bena:
Va kaba, eye nabɔbɔ nɔ anyi ma-
hã? 8 Alo menye ɖe wòagblɔ
nɛ bena: Dzra nusi maɖu la ɖo,
nasa avɔ ɖe ali asubɔm, vaseɖe
esime meɖu nu, eye meno nu, eye
esia megbe wò hã naɖu nu, eye
nano-nu o mahã? 9 Alo ɖe wòa-
da akpe na ɖɔla la bena, ewɔ nu-
siwo ƒe se wòɖe nɛ la dzi mahã?
10 Nenema ke miawo hã, ne mie-
wɔ nusiwo katã woɖo na mi la,
migblɔ bena: Dɔla madzemadze-
wo míenye; nusi le na mí be,
míawɔ la, eya koe miewɔ.

Samariatɔ akpedala.

11 Eye wòva ve me, esi wole
mɔ dzi yina Yerusalem la bena, eto
Samaria kple Galilea titina.[o] 12
Eye esi wòyi ɖe kɔƒea ɖe me la,
ŋutsu ewo, siwo nye anyidzela-
wo la, va kpee, eye wotsi tre ɖe
adzɔge;[p] 13 eye wokɔ woƒe gbe-
wo dzi gblɔ bena: Yesu, amegã,
kpɔ mía nublanui! 14 Eye esi wò-
kpɔ wo la, egblɔ na wo bena:
[s]Miheyi ɖatsɔ mia ɖokui fia nu-
nɔlawo. Eye wòva ve me, esi
woyina la, wo ŋuti kɔ. 15 Ke wo
dometɔ ɖeka, esi wòkpɔ bena,
woda gbe le ye ŋu la, egbugbɔ
le Mawu kafum kple gbe sesẽ,
16 eye wòdze klo tsyɔ mo anyi
ɖe eƒe afɔ nu hele akpe dam nɛ;
eye eya la Samariatɔ wònye. 17
Eye Yesu xɔ dzi gblɔ bena: Alo
menye ame ewo ŋutie kɔ o ma-
hã? Ke afika wo ame asieke la
le? 18 Alo amesiwo atrɔ atsɔ
bubu na Mawu la meli o, negbe
amedzro sia ko mahã? 19 Eye
wògblɔ nɛ bena: Tsi tre, nadzo,
wò xɔse la ɖe wò.[z]

Le mawufiaɖuƒe la ƒe vava ŋuti.

20 Eye esi farisitɔwo bia ɣeyi-
ɣi, si dzi mawufiaɖuƒe la ava lae
la, eɖo eŋu na wo gblɔ bena:
Mawufiaɖuƒe la megbɔna kple zi,[b]
21 alo woagblɔ bena: kpɔ ɖa,
afii alo afimee o; elabena kpɔ ɖa,
mawufiaɖuƒe la le mia dome.[e]
22 Eye wògblɔ na nusrɔ̃lawo
bena: Ŋkekewo gbɔna, le esi me
miadi be, miakpɔ Amegbetɔvi la
ƒe ŋkekewo dometɔ ɖeka, eye
miakpɔe o. 23 Eye woagblɔ na
mi bena: Kpɔ ɖa, afimee, kpɔ ɖa,
afii! Migayi o, eye migadze wo
yome o![h] 24 Elabena alesi dzi-
kedzo, ne eke dzo le dziƒo ƒe go
ɖeka me, wòklẽna ɖe dziƒo ƒe go
keme dzii la, nenema Amegbetɔ-
vi la lanɔ le eƒe ŋkeke la dzi.[i]
25 Gake ele nɛ gbã be, wòakpe
fu geɖe, eye dzidzime sia laɖo
vloe.[k] 26 Eye alesi wòva ve me
le Noa ƒe ŋkekeawo mee la, ne-
nema wòanɔ le Amegbetɔvi la ƒe
ŋkekeawo hã me.[l] 27 Wole nu-
ɖuɖu dzi, wole nunono dzi, wole
srɔ̃ɖeɖe dzi, eye wole wo tsɔm
na, be woaɖe, vaseɖe ŋkeke, si
[n]dzi Noa yi ɖe aɖakaʋu la me,
eye tsiɖɔɖɔ va, eye wòtsrɔ̃ wo
katã. 28 Alesi ke wòva ve me
le Lot ƒe ŋkekeawo me: Wole
nuɖuɖu dzi, wole nunono dzi,
wole nuƒeƒle dzi, wole nudzadzra
dzi, wole nukuwo ɖoɖo dzi, wole
xɔtutu dzi; 29 ke le ŋkeke, si dzi
Lot do go tso Sodom la, dzo kple
dzokpe wu tso dziƒo, eye wòtsrɔ̃
wo katã;[r] 30 nenema ke wòanɔ
le ŋkeke, si dzi Amegbetɔvi la
laɖe eɖokui afia. 31 Le ŋkeke
ma dzi la amesi lanɔ xɔta, eye
eƒe nuwo le xɔ me la, magaɖi be,
wòatsɔ wo ayii o, eye nenema
ke amesi le agble me la, mega-
gbugbɔ ɖe nusiwo le emegbe la
ŋuti o.[t] 32 Miɖo ŋku Lot srɔ̃ dzi![u]
33 Amesi ke le didim be, yeaɖe
yeƒe agbe la, abui, eye amesi ke
labui la, agaxɔe agbagbee.[v] 34
Mele egblɔm na mi bena: Le zã
ma me la ame eve woanɔ abɛ
ɖeka dzi, woaxɔ ɖeka, eye woa-
gblẽ ekeme ɖi. 35 Nyɔnu eve
lanɔ teƒo, woaxɔ ɖeka, eye woa-
gblẽ ekeme ɖi. [y]36 Ame eve lanɔ
abɔ me, woaxɔ ɖeka, eye woa-
gblẽ ekeme ɖi. 37 Eye woxɔ dzi

a Mat. 18, 15.
b Yoh. 18, 36.
d Mat. 18, 21. 22.
e Mat. 24, 23.
f Mar. 9, 24.
g Mat. 17, 20; 21, 21.
h 21, 8.
i Mat. 24, 26. 27.
k 9, 22.
l Mat. 24, 37-39.
n Mo. I. 7, 7—23.
o 9, 51; 13, 22.
p Mo. III. 13, 46.
r Mo. I. 19, 15. 24. 26.
s 5, 14; Mo. III. 14, 2. 3.
t Mat. 24, 17. 18.
u Mo. I. 19, 26.
v 9, 24.
y Mat. 24, 40. 41.
z 7, 50.

gblɔ nɛ bena: Afikae, Afetɔ? Eye
wògblɔ na wo bena: Afisi nu ku-
ku le la, afima hɔ̃wo ƒoa ƒu ɖo.[b]

Yesu do lo le ahosi kukuɖela la ŋu.

18. Eye wòdo lo na wo, le alesi
wòle na wo be, woado gbe
ɖa ɖaa, eye ɖeɖi nagate wo ŋu o
la ŋuti,[e] 2 gblɔ bena: ʋɔnudrɔ̃laa
ɖe nɔ dua ɖe me, amesi mevɔ̃a
Mawu o, eye mesia ame hã o. 3
Ke ahosia ɖe nɔ du ma me, eye
wòvaa egbɔ enuenu gblɔna bena:
Ðem le nye ketɔ si me. 4 Eye
melɔ̃ o eteƒe didi; ke esiawo me-
gbe la egblɔ le ye ŋutɔ ɖokui me
bena: Esi nyemevɔ̃a Mawu o, eye
nyemesia ame hã o la, 5 gake le
esi ahosi sia le fu ɖem nam ŋuti
la, maɖee, bena mlɔeba la wòa-
gava ade ƒe ŋku me nam o.[h] 6 Eye
Afetɔ la gblɔ bena: Mise nusi ʋɔ-
nudrɔ̃la madzɔmadzɔ la gblɔ. 7
Ke ɖe Mawu maɖe eƒe ame tiatia,
siwo le ɣli dom nɛ ŋkeke kple
zã, eye magbɔ dzi ɖi na wo o ma-
hã? 8 Mele egblɔm na mi bena:
Aɖe wo kaba. Gake ne Amegbe-
tɔvi la va la, ɖe wòakpɔ xɔse la
le anyigba la dzi mahã?

Lododo le farisitɔ la kple nudzɔla la ŋuti.

9 Eye wòdo lo sia na amea ɖe-
wo, siwo ɖo dzi ɖe woa ŋutɔwo
ɖokui ŋu bena, yewonye ame dzɔ-
dzɔewo, eye wobu ame bubuwo
be, womenye naneke o la bena:
10 Ame eve yi mawuxɔ me, be
yewoado gbe ɖa; ɖeka nye fari-
sitɔ, eye evelia nye nudzɔla. 11
Farisitɔ la le tsitrenu, eye wòdo
gbe ɖa ɖe ta me be: Mawu, meda
akpe na wò bena, nyemele abe
ame bubuawo, adzodalawo, ame
madzɔmadzɔwo, ahasiwɔlawo,
alo abe nudzɔla sia hã ene o.[l] 12
Metsia nu dɔna zi eve le kwasiɖa
ɖeka me, eye [n]metsɔa nusiwo ka-
tã sua asinye la, ƒe ewolia nana.
13 Ke nudzɔla la tsi tre le adzɔ-
ge ke, eye melɔ̃ be, yeawu eƒe
mo hã dzi akpɔ dziƒo o; ke boŋ
eƒo akɔta gblɔ bena: [o]Mawu, kpɔ
nublanui na nye, nuvɔ̃wɔla! 14
Mele egblɔm na mi bena: Ame-
sia la wotso afia nɛ, eye wòtre
afemeyiyi na ame keme; elabena
amesiame, si doa eɖokui ɖe dzi
la, woabɔbɔe ɖe anyi; ke amesi

a 14, 11; Mat. 23, 12.
b Mat. 24, 28.
d kp. 15-17 kpɔ Mat. 19, 13-15; Mar. 10, 13-16.
e Ro. 12, 12; Kol. 4, 2; Tes. 1. 5, 17.
f Mat. 18, 3.
g kp. 18-30 kpɔ Mat. 19, 16-29; Mar. 10, 17-30.
h 11, 7. 8.
i Mo. 11. 20, 12 v. 16.
k Mat. 6, 20.
l Yes. 58, 2. 3.
n Mat. 23, 23.
o Ps. 51, 3.

bɔbɔa eɖokui ɖe anyi la, woadoe
ɖe dzi.[a]

Yesu yra ɖeviwo.

15 [d]Eye wotsɔ vidziewo hã va
egbɔ, bena wòaɖa asi ɖe wo dzi;
ke esi nusrɔ̃lawo kpɔe la, woblu
ɖe wo ta. 16 Eye Yesu yɔ wo va
egbɔ gblɔ bena: Mina ɖeviawo
nava gbɔnye, eye migaxe mɔ na
wo o; elabena nenem mewo tɔe
nye mawufiaɖuƒe la. 17 Vavã
mele egblɔm na mi bena: Amesi
ke mexɔ mawufiaɖuƒe la abe ɖe-
vi ene o la, mele eme yi ge o.[f]

Ðekakpui kesinɔtɔ la. Xaxa, si le kesinɔnu ŋu.

18 [g]Eye amegãa ɖe va biae be-
na: Nufiala nyui, nuka mawɔ, be
manyi agbe mavɔ la dome mahã?
19 Ke Yesu gblɔ nɛ bena: Nuka
nèle yɔyem be nyui mahã? Amea
ɖeke mele nyui o, negbe Mawu
ɖeka ko. 20 Enya seawo bena:
[i]Megawɔ ahasi o; megawu ame
o; megafi fi o; megaɖi aʋatso-
ɖase o; bu fofowò kple dawò. 21
Ke eya gblɔ bena: Mewɔ nusia-
wo katã dzi tso nye ɖevime ke.
22 Eye esi Yesu see la, egblɔ nɛ
bena: Egasusɔ nu ɖeka na wò;
dzra nusiwo katã le asiwò la, eye
namã wo na ame dahewo, [k]eye
nu nyui anɔ dziƒo na wò; eye na-
va adze yonyeme. 23 Ke esi wò-
se esiawo la, evee ŋutɔ; elabena
kesinɔtɔ ŋutɔ wònye. 24 Eye esi
Yesu kpɔe la, egblɔ bena: Ale
wòsẽ na amesiwo si nu le la be,
woayi ɖe mawufiaɖuƒe la me enye
esi. 25 Elabena ele bɔbɔe na
kpɔsɔ be, wòato abi ƒe vo me wu
alesi kesinɔtɔ nayi ɖe mawufia-
ɖuƒe la mee. 26 Ke amesiwo see
la, gblɔ bena: Ekema ameka gɔ̃e
ate ŋu akpɔ ɖeɖe mahã? 27 Eye
wògblɔ bena: Nusiwo womate ŋu
awɔ le amegbetɔwo gbɔ o la, woa-
te ŋu awɔe le Mawu gbɔ. 28 Ke
Petro gblɔ bena: Kpɔ ɖa, miawo
la míegblẽ miaƒe nuwo ɖi, eye
míedze yowòme. 29 Eye wògblɔ
na wo bena: Vavã mele egblɔm
na mi bena: Amea ɖeke meli, si
gblẽ aƒe alo srɔ̃ alo nɔviŋutsuwo
alo dzilawo alo viwo ɖi le mawu-
fiaɖuƒe la ŋuti, 30 eye wòado kpo
teƒeɖoɖo geɖe xɔxɔ awu le ɣe-
yiɣi sia me kple agbe mavɔ la
xɔxɔ le xexe, si lava va la me o.

Yesu de gbe fã le efe fukpekpe ŋu zi etõlia.

31 [a]Eye wòyɔ ame wuieveawo
va egbɔ gblɔ na wo bena: Kpɔ
da, mieyina Yerusalem, eye woa-
wu nuslwo katã woŋlɔ dl to nya-
gblɔdilawo dzi le Amegbetɔvl la
ŋuti la nu. 32 Elabena woadee
asl na trɔ̃subɔlawo, eye woadu
fewu le eŋutl, eye woado vloe,
eye woade ta de eŋu; 33 eye woa-
foe kple atam, eye woawui, eye
ŋkeke etɔ̃agbe la wòatsi tre. 34
Eye womese nuslawo dometɔa
deke gɔme o, eye nya sia le ɣa-
ɣla de wo, eye womedze sl nusi-
wo wògblɔ la o.[g]

Yesu da gbe le ŋkuagbãtɔa de ŋu le Yerixo gbɔ.

35 [i]Eye wòva ve me, esi wò-
gogo Yerlxo la bena, ŋkuagbã-
tɔa de bɔbɔ nɔ mɔ to le nu biam;
36 ke esl wòse bena, ameha le
eŋuti tom yìna la, ebla be: Nukae
nye esia? 37 Eye woto nɛ bena:
Yesu, Nazaretetɔ lae le eŋuti
tom. 38 Eye wòdo ɣli gblɔ bena:
Yesu, Dawid vl la, kpɔ nye nu-
blanui! 39 Eye ameslwo dze ŋgɔ
la, blu de eta bena, wòazi dodoe;
ke eya do ɣli wu tsãtɔ bena: Da-
wid vl lee, kpɔ nye nublanui! 40
Eye Yesu tɔ de tsitre, eye wòde
se be, woakplɔe ava ye gbɔe:
eye esi wòte va egbɔ la, eblae
bena: 41 Nuka dim nèle, be ma-
wɔ na wò mahã? Eye wògblɔ
bena: Afetɔ, bena makpɔ nu! 42
Eye Yesu gblɔ nɛ bena: Kpɔ nu,
wò xɔse la de wò." 43 Eye enu-
make wòkpɔ nu, eye wòdze eyo-
me le Mawu kafum, eye dukɔ la
katã, esi wokpɔe la, wotsɔ kafu-
kafu na Mawu.

Yesu dze Zaxeo gbɔ.

19 Eye esi wòva Yerlxo la, etso
me yi. 2 Eye kpɔ da, ŋu-
tsua de, si ŋkɔ woyɔna be Zaxeo
la li, eye wònye nudzɔlawo fe
amegã ganye kesinɔtɔ hã. 3 Eye
wòdi be, yeakpɔ Yesu, amesi wò-
nye, eye mete ŋui o le ameha la
ŋuti; elabena ame kpui wònye.
4 Eye wòfu du dze ŋgɔ dalia gbo-
tia de dzí, be yeakpoe, elabena
egbɔna afima to ge. 5 Eye esl
Yesu va do tefea la, ewu mo dzi
gblɔ nɛ bena: Zaxeo, dl kaba;
elabena ele nam egbea be, manɔ
afewò me. 6 Eye wòdl kaba, eye
wòxɔe kple dzidzɔ. 7 Eye esl
wokpɔe la, wo katã woli liʋiliʋi
gblɔ bena: Eylna ŋutsu, si nye
nuvɔ̃wɔla gbɔ dze ge.[b] 8 Eye
Zaxeo tsi tre gblɔ na Afetɔ la
bena: Kpɔ da, Afetɔ, metsɔ nye
nuwo fe afã na ame dahewo, eye
ne medzɔ nu le amea de sl dzro
la, [d]medoa etefe nɛ zi ene. 9 Eye
Yesu gblɔ nɛ bena: Egbe xɔxɔ
va afe sia me, [e]le esi eya hã nye
Abraham vl ŋuti. 10 Elabena
Amegbetɔvi la va, be yeadl, eye
yeade ameslwo bu la.[f]

Yesu do lo le pounde mamã ŋuti.

11 [h]Eye esl wole nuslawo sem
la, edo lo fu dzi na wo, elabena
egogo Yerusalem, eye woawo bu
xa bena, mawufiadufe la le dodo
ge enumake. 12 Eyaŋuti wògblɔ
bena: Ame ŋkutaa de yi de anyi-
gba didia de dzi be, yeaxɔ fia-
dufe na ye dokui, eye yeagatrɔ
agbɔ.[k] 13 Eye esi wòyɔ efe dɔla-
wo dome ame ewo vɛ la, etsɔ
pounde ewo na wo, eye wògblɔ
na wo bena: Mitrɔ le wo dzl, va-
sede esime magagbɔ. 14 Ke efe
dumetɔwo lé fui, eye wodɔ ame
de eyome gblɔ bena: Mielɔ̃ bena,
amesia nadu fia de mía dzi o.[l]
15 Eye wòva ve me, esl wòxɔ fla-
dufe la vɔ, eye wòtrɔ gbɔ la, be-
na ena woyɔ dɔla siawo, amesi-
wo si wòtsɔ ga dee la, vɛ nɛ,
bena wòanya amesi de vi, kple
vl, si wòde. 16 Eye gbãtɔ va do
gblɔ bena: Afetɔ, wò pounde la
de vi pounde ewo de edzi. 17
Eye wògblɔ nɛ bena: Ehẽ, dɔla
nyui, esl nèzu nutefewɔla le nu
suetɔ me ŋuti la, ŋusẽ anɔ asiwò
de du ewo dzi.[o] 18 Eye evelia
va gblɔ bena: Afetɔ, wò pounde
la de vi pounde atɔ̃. 19 Eye wò-
gblɔ na eya hã bena: Wò hã ànɔ
du atɔ̃ dzi. 20 Eye bubu va gblɔ
bena: Afetɔ, kpɔ da, wò pounde,
si metsɔ dzra do de taku nu la,
nye esi; 21 elabena mevɔ̃ wò, esi
nènye ame sẽŋuta ŋuti, ètsɔa
nusi mèda dl o, eye nèŋea nusl
mèfã o. 22 Egblɔ nɛ bena: Wò
ŋutɔ wò numenya metsɔ drɔ̃ ʋɔ-
nu wò, dɔla vɔ̃dl! Enyae bena,
nye la ame sẽŋuta menye, metsɔa
nusl nyemeda dl o, eye meŋea
nusl nyemefã o la, 23 nukaŋuti
mètsɔ nye ga na gasltsalawo, eye

a kp. 31-34 kpɔ Mat. 20, 17-19; Mar. 10, 32-34; ta 9, 22. 44.
b 15, 2.
d Mo. II. 21, 37.
e 13, 16.
f 5, 32; Tim. I. 1, 15.
g Mar. 9, 32.
h kp. 11-27 kpɔ Mat. 25, 14-30.
i kp. 35-43 kpɔ Mat. 20, 29-34; Mar. 10, 46-52.
k Mar. 13, 34.
l Yoh. 1, 11.
n 17, 10.
o 16, 10.

nye la le nye vava me la, ne ma-
xɔe kple deme o mahã? 24 Eye
wògblɔ na amesiwo le tsitre le
egbɔ la bena: Mixɔ pounde la le
esi, eye mitsɔe na amesi pounde
ewo le esi! 25 Eye wogblɔ nɛ
bena: Afetɔ, pounde ewo le esi!
26 Mele egblɔm na mi bena:
Amesiame, si nu le esi la, woana
nui; ke amesi nu mele esi o la,
nusi le esi hã la, woaxɔe le esi.[b]
27 Gake nye ketɔ ma, siwo melɔ̃
be, madu fia ɖe wo dzi o la, mi-
kplɔ wo va afii, eye miwu wo le
ŋkunye me. 28 Eye esi wògblɔ
esiawo la, edze ŋgɔ yina Yerusa-
lem.

Yesu ƒe Yerusalem yiyi.

29 [f]Eye wòva ve me, esi wògo-
go Betfage kple Betania le to, si
woyɔna be Amito la ŋuti la, edɔ
eƒe nusrɔ̃lawo dome ame eve 30
gblɔ bena: Miyi kɔƒe, si le mia
ŋgɔ la me, eye ne miege ɖe eme
la, miakpɔ tedzivi le ka me, esi
dzi amea ɖeke menɔ kpɔ o; mitui,
eye mikplɔe vɛ. 31 Eye ne amea
ɖe bia mi bena: Nukaŋuti miele
etum hã la, migblɔ ale: Afetɔ la
le ehiãm. 32 Eye esi ame dɔdɔ-
wo yi la, wokpɔ alesi wògblɔ na
wo. 33 Ke esi wole tedzivi la
tum la, nuatɔwo gblɔ na wo bena:
Nukaŋuti miele tedzivi la tum?
34 Eye wogblɔ bena: Afetɔ la le
ehiãm. 35 Eye wokplɔe vɛ na
Yesu; eye wotsɔ woƒe avɔwo ɖo
tedzivi la dzi, eye wokɔ Yesu ɖo
edzi. 36 Eye le eƒe yiyi me la
wotsɔ woƒe avɔwo keke ɖe mɔƒo
me. 37 Ke esi wògogo va ɖo afisi
woɖia Amito la ƒe abu lena la,
nusrɔ̃lawo ƒe ha blibo la katã ɖe
asi dzidzɔkpɔkpɔ kple mawukafu-
kafu me kple gbe sesẽ le ŋusẽ-
dɔwɔwɔ, siwo katã wokpɔ la ŋuti
38 gblɔ bena: Woayra fia, si gbɔ-
na le Afetɔ la ƒe ŋkɔa me; [k]ŋuti-
fafa le dziƒo, eye ŋutikɔkɔe le
dziƒo boo! 39 Eye farisitɔwo do-
metɔa ɖewo tso ameha la dome
gblɔ nɛ bena: Nufiala, gbe nya
na wò nusrɔ̃lawo. 40 Eye wòxɔ
edzi gblɔ na wo bena: Mele
egblɔm na mi bena: Ne amesia-
wo zi kpi la, kpewo ado ɣli.

Yesu fa avi ɖe Yerusalem ŋuti.

41 Eye esi wòte va, eye wòkpɔ
dua la, [l]efa avi ɖe eŋuti 42 gblɔ
bena: [a]Wò hã, ɖe nènya nusi na
ŋutifafa wò le wò ŋkeke sia me;
ke azɔ la eɣla ɖe wò ŋkuwo! 43
Elabena ŋkekewo ava dziwò, eye
wò ketɔwo aƒu kpo ɖe ŋuwò, eye
woaɖe to aƒo xlã wò, eye woa-
xaxa wò ɖe eme le goawo katã
dzi, 44 eye woaxlã wò kple viwò,
siwo le mewò la, ɖe anyi, eye
womele kpe gblẽ ge ɖe kpe dzi
le mewò o, le esi mèdze si wò
kpɔkpɔɖaɣi o la ta.[d]

Yesu dzra mawuƒe la me ɖo.

45 [e]Eye esi wòyi ɖe mawuƒe
la me la, ede asi amesiwo le nu
dzram kple amesiwo le nu ƒlem
la nyãnyã me do goe 46 gblɔ na
wo bena: [g]Woŋlɔ ɖi bena: „Eye
nye aƒe la anye gbedoxɔ; [h]ke
miawo miewɔe adzodalawo ƒe do."
47 Eye wòle nu fiam le mawuƒe
la me gbesiagbe. Ke nunɔlagã-
wo kple agbalẽfialawo kple du-
megãwo ɖi be, yewoawui; 48 eye
womekpɔ alesi woawɔ o; elabena
dukɔ la katã ku ɖe eŋu hele to
ɖomii.

Yudatɔwo ƒe amegãwo ƒe nyabiabia Yesu eƒe ŋusẽdo la ta.

20. [i]Eye le ŋkekeawo dometɔ
ɖeka dzi, esi wòle nu fiam,
eye wòle nyanyuie la gblɔm na
dukɔ la le mawuƒe me la, eva ve
me bena, nunɔlagãwo kple agba-
lẽfialawo kpakple amegãwo va tsi
tre, 2 eye wogblɔ nɛ bena: Gblɔe
na mi, ŋusẽ ka nètsɔ wɔ esiawoe?
Alo amekae tsɔ ŋusẽ sia na wò
mahã? 3 Eye wòɖo eŋu gblɔ na
wo bena: Nye hã mabia nya ɖe-
ka mi, ne miagblɔe nam; 4 Yo-
hanes ƒe mawutsidedetaname la,
dziƒo wòtso loo. alo amewo gbɔ
wòtso mahã? 5 Ke woawo la wo-
ke ɖi kple wo nɔewo gblɔ bena:
Ne miegblɔ bena: Dziƒo wòtso la,
agblɔ bena: Ekema nukaŋuti mie-
xɔ edzi se oa? 6 Ke ne miegblɔ
bena: Amewo gbɔ wòtso la, eke-
ma dukɔ la katã laƒu kpe mi; ela-
bena wokpɔ kakaɖedzi bena, Yo-
hanes enye nyagblɔɖila. 7 Eye
woɖo ŋu bena, yewomenya afisi
wòtso o. 8 Eye Yesu gblɔ na
wo bena: Ekema nye hã nyema-
gblɔ ŋusẽ, si metsɔ wɔ nusiawo
la, na mi o.

[a] Mo. V. 32, 29.
[b] 8, 18: Mat. 13. 12.
[d] 21, 6.
[e] kp. 45–48 kpɔ Mat. 21, 12–16; Mar. 11, 15–18; Yoh. 2, 13–16.
[f] kp. 29–38 kpɔ Mat. 21, 1–9; Mar. 11, 1–10; Yoh. 12, 12–16.
[g] Yes. 56, 7.
[h] Yer. 7, 11.
[i] kp. 1–8 kpɔ Mat. 21, 23–27; Mar. 11, 27–33.
[k] 2, 14.
[l] Fia. II. 8, 11: Yoh. 11, 35.

Yesu do lo le weingbledela vǒdiawo ŋu.

9 [a]Eye wòde asi lo sia dodo me na dukɔ la bena: Amea ɖe de weingble, eye wòdee asi na agbleŋlɔlawo, eye wòyi nugbe etefe didi. 10 Eye le ɣeyiɣi nyui la dzi la [b]edɔ dɔla ɖo ɖe agbledelawo gbɔ, bena woatsɔ weingble la ƒe kutsetsea ɖewo anɛ; ke agbledelawo ƒoe, eye wodɔe ɖa asi ƒuƒlu. 11 Eye wògadɔ dɔla bubu ɖa; ke woƒo eya hã, eye esi wodo ŋukpee la, wodɔe ɖa asi ƒuƒlu. 12 Eye wògadɔ etɔ̃lia ɖa, ke esi wode abi eya ŋu la, wokɔe ƒu gbe. 13 Ke weingble la ƒe aƒetɔ gblɔ bena: Nuka wɔ ge mala? Madɔ vinye lɔlɔ̃tɔ ɖa; ɖewohĩ woasi eya ŋku me ɖa. 14 Ke esi agbledelawo kpɔe la, wode adaŋu kple wo nɔewo gblɔ bena: Esia nye domenyila la, mina míawui, bena domenyinyi la nazu mía tɔ. 15 Eye esi wokɔe ƒu gbe ɖe weingble la xa la, wowui. Azɔ nuka weingble la ƒe aƒetɔ awɔ wo mahã? 16 Ava, eye wòatsrɔ̃ agbledela siawo, eye wòade agble la asi na ame bubuwo. Ke esi wose esia la, wogblɔ bena: Kpao, meganɔ nenema o! 17 Eye wòkpɔ wo dũ gblɔ bena: [f]Nuka gɔ̃e nye esia, si woŋlɔ ɖi bena: „Kpe, si xɔtulawo gbe la, eya ke trɔ zu dzogoekpe“ mahã? 18 Amesiame, si adze kpe ma dzi la, aŋe gudugudu; ke amesi dzi wòadze la, atui memie. 19 Eye agbalẽfialawo kple nunɔlagãwo di bena, yewoalée le gaƒoƒo ma me;[h] ke wovɔ̃ dukɔ la, elabena wodze sii bena, edo lo sia ɖe yewo ŋu.

Nudzɔdzɔ na kaisaro.

20 [k]Eye wole eŋu dzɔm, eye wodɔ adzamenɔla, siwo da alakpa be, yewonye ame dzɔdzɔewo la ɖa, bena woalée le nya me, ne yewoadee asi na fia kple mɔ̃mefia ƒe ŋusẽ.[l] 21 Eye wobiae gblɔ bena: Nufiala, míenyae bena, nègblɔa nya, eye nèfia nu ɖe etefe, eye mèkpɔa ame ŋku me o; ke boŋ nèle Mawu ƒe mɔ la fiam le nyatefe me. 22 Woɖe mɔ bena, míadzɔ nu na kaisaro loo, alo womeɖe mɔ oa? 23 Eye esi wòdze si woƒe aɖaŋu vɔ̃a la, egblɔ na wo bena: Nuka miele teyem kpɔ mahã? 24 Mifia denario lam; ameka ƒe tata kple ŋɔŋlɔe le edzi mahã? Eye wogblɔ bena: Kaisaro tɔe. 25 Eye wògblɔ na wo bena: Eyaŋuti mitsɔ nusi nye kaisaro tɔ la, na kaisaro, eye nusi nye Mawu tɔ la, na Mawu! 26 Eye womete ŋu lée le eƒe nya me le dukɔ la ƒe ŋku me o, eye woƒe mo wɔ yaa le eƒe ŋuɖoɖo la ŋuti, eye wozi kpi.

Le ame kukuwo ƒe tsitretsitsi ŋuti.

27 [d]Tete zadukitɔwo dometɔa ɖewo, siwo sẽa nu le tsitretsitsi ŋuti bena, meli o la, va biae bena: 28 Nufiala, [e]Mose ŋlɔ ɖi na mí bena: Ne amea ɖe nɔviŋutsu, si srɔ̃ le esi la ku, eye megblẽ viwo ɖi o la, nɔvia naɖe srɔ̃a, eye wòaɖo ƒome ɖi na nɔvia. 29 Azɔ nɔviŋutsu adre li, eye esi gbãtɔ ɖe srɔ̃ la, eku megblẽ viwo ɖi o; 30 eye evelia 31 kple etɔ̃lia hã dee, eye nenema ke wo ame adre la katã megblẽ viwo ɖi o, eye woku. 32 Emegbe la nyɔnu la hã ku. 33 Azɔ le tsitretsitsi la me dee, wo dometɔ ka srɔ̃ nyɔnu la azu mahã? Elabena wo ame adre la katã ɖee kpɔ. 34 Eye Yesu gblɔ na wo bena: Xexe sia me viwo ɖea srɔ̃, eye wotsɔa wo nana, be woaɖe; 35 ke amesiwo dze be, woƒe asi nasu xexe keme kple ame kukuwo ƒe tsitretsitsi dzi la, womeɖea srɔ̃ o, eye wometsɔa wo nana, be woaɖe hã o; 36 elabena womagate ŋu aku o; elabena wodi mawudɔlawo, eye wonye [g]Mawu kple tsitretsitsi la ƒe viwo. 37 Ke bena ame kukuwo atsi tre la,[i] Mose hã gblɔe fia le ŋuve la gbɔ, esi wòyɔ Aƒetɔ la bena: „Abraham ƒe Mawu kple Isak ƒe Mawu kple Yakob ƒe Mawu.“ 38 Ke Mawu la, menye ame kukuwo ƒe Mawu wònye o, ke boŋ ame gbagbewo tɔe; elabena wo katã wole agbe nɛ. 39 Eye agbalẽfialawo dometɔa ɖewo xɔ edzi gblɔ bena: Nufiala, ègblɔe nyuie. 40 Eye womegado dzi bia nyaa ɖekee o.

Ameka vi Kristo nye?

41 [n]Eye wògblɔ na wo bena: Aleke wɔ miegblɔ bena: Kristo la nye Dawid vi mahã? 42 Elabena Dawid ŋutɔ gblɔ le [o]Psalmo ƒe agbalẽ me bena: Aƒetɔ la gblɔ na nye Aƒetɔ bena: „Bɔbɔ nɔ nye

[a] kp. 9–19 kpɔ Mat. 21, 33-46; Mar. 12, 1–12.
[b] Kron. II. 36, 15, 16.
[d] kp. 27-40 kpɔ Mat. 22, 23-33. 46; Mar. 12, 18 v. 27. 34.
[e] Mo. V. 25, 5. 6.
[f] Ps. 118, 22.
[g] Yoh. I. 3, 1. 2.
[h] 19, 48.
[i] Mo. II. 3, 2. 6.
[k] kp. 20-26 kpɔ Mat. 22, 15-22; Mar. 12, 13-17.
[l] 11, 54.
[n] kp. 41-44 kpɔ Mat. 22, 41-46; Mar. 12, 35-37.
[o] Ps. 110, 1.

nuḍuƒe me, 43 vaseḍe esime ma-
tsɔ wò ketɔwo awɔ wò afɔḍodzi-
nu." 44 Azɔ ne Dawid yɔnɛ be Afe-
tɔ la, aleke wɔ wònye via mahã?

Yesu xlɔ̃ nu nusrɔ̃lawo le agbalẽfialawo ŋuti.

45 [a]Ke esi duko la katã le to
ḍomii la, egblɔ na nusrɔ̃lawo be-
na: 46 Mikpɔ mia ḍokui dzi nyuie
le agbalẽfialawo ŋuti, amesiwo
lɔ̃a tsatsa le awu ʋlayawo me
kple gbedonamewo le ablɔwo me
kple nɔƒe gbãtɔwo nɔnɔ le ƒuƒo-
ƒewo kpakple kplɔ̃ta nɔnɔwo le
nuḍuƒewo;[e] 47 amesiwo mia aho-
siwo ƒe aƒewo, eye wodaa alakpa
nɔa gbe ḍiḍiwo dom ḍa; amesia-
wo laxɔ fɔbubu sesẽtɔ awu.

Ahosi ḍe ƒe lepta eve dzodzo.

21. [g]Eye wòfɔ kɔ te kpɔ kesi-
nɔtɔ, siwo tsɔ woƒe nunana-
wo le dadam ḍe nudzɔḍaka la me.
2 Eye wòkpɔ ahosi dahea ḍe, si
tsɔ lepta eve ḍa ḍe eme le afima.
3 Eye wògblɔ bena: Mele egblɔm
na mi nyateƒetɔe bena: Ahosi dahe
sia tsɔ geḍe ḍe eme [l]wu wo ka-
tã; 4 elabena nenem me siawo
katã ƒe nunana la nye woƒe nu-
kpɔkpɔ vivivo la ƒe ḍe; ke eya
la, tso eƒe ahedada la me wòtsɔ
nusiwo katã le esi la, heḍa ḍe eme.

Yerusalem ƒe afedozuzu kple Kristo ƒe vava zi evelia.

5 [o]Eye esi amea ḍewo le nu ƒom
le mawuxɔ la ŋuti, alesi woḍo
atsyɔ̃ nɛ kple kpe nyuiwo kpa-
kple nunana, siwo ŋuti wokɔ na
Mawu la, egblɔ bena: 6 Nusiawo,
siwo ke kpɔm miele la, ŋkekewo
gbɔna, le esiwo me womele kpe
gblẽ ge ḍe kpe dzi, si womatu
asii aƒu anyi o.[p] 7 Eye wobiae
gblɔ bena: Nufiala, ekema ɣeka-
ɣi nusiawo lava, eye nuka anye
dzesi na ɣeyiɣi, si dzi nusiawo
lava me mahã?
8 Eye wògblɔ bena: Mikpɔ
nyuie, bena woagaflu mi o! Ela-
bena ame geḍewo lava le nye ŋkɔ
la dzi agblɔ bena: Nyee nye esi,
eye azãgbe la ḍo vɔ! Migadze
wo yome o. 9 Ke ne miase aʋa-
wo kple zitɔtɔwo la, migaḍi vo o;
elabena ele be, nusiawo nava ve
me gbã; gake nuwuwu la maḍo
enumake o. 10 Tete wògblɔ na
wo bena: Dukɔ latsi tre ḍe dukɔ
ŋuti, eye fiaḍuƒe ḍe fiaḍuƒe ŋuti,

[a] kp. 45-47 kpɔ Mat. 23, 1. 5—7. 14; Mar. 12, 38 v. 40.
[b] 12, 11.
[d] Mat. 10, 19.
[e] 11, 43.
[f] Dɔ. 6, 10.
[g] kp. 1—4 kpɔ Mar. 12, 41-44.
[h] Mat. 10, 21. 22.
[i] 12, 7.
[k] Kron. II. 15, 7; Heb. 10, 36.
[l] Kor. II. 8, 12.
[n] Yer. 5, 29.
[o] kp. 5—24 kpɔ Mat. 24, 1—21; Mar. 13, 1—19.
[p] 19, 44.
[r] Ro. 11, 25; Nyaḍ. 11, 2.
[s] kp. 25-28 kpɔ Mat. 24, 29. 30; Mar. 13, 24-26.
[t] Dan. 7, 13.

11 eye anyigbaʋuʋu gã kple dɔ-
wuame kple dɔvɔ̃wo lava teƒete-
ƒewo, eye ŋɔdzidonuwo kple dzesi
gãwo latso dziƒo. 12 Ke le nu-
siawo katã ŋgɔ la woaḍo woƒe
asiwo mia dzi, eye woàti mia yo-
me, akplɔ mi ayi ḍe ƒuƒoƒewo kple
gaxɔwo me, be woade mi asi na
fiawo kple mɔ̃mefiawo le nye ŋkɔ
la ŋuti.[b] 13 Esia ava mia dzi hena
ḍaseḍiḍi. 14 Azɔ la miḍo le miaƒe
dzi me be, miagasusu gbã alesi
miaḍe mia ḍokui nu o;[d] 15 ela-
bena nye la mana nu kple nunya
mi, si ŋuti miaƒe ketɔwo katã ma-
te ŋu atsi tre alo aƒo nu ḍo o.[f] 16
Gake dzilawo kple nɔviŋutsuwo
kple ƒometɔwo kple xɔlɔ̃wo aḍe
mi asi, eye woawu mia dometɔa
ḍewo. 17 Eye amewo katã woalé
fu mi le nye ŋkɔ la ŋuti.[h] 18 Eye
miaƒe taḍa ḍeka mele tsɔtsrɔ̃ ge o.[i]

Miḍe miaƒe agbe le dzigbɔḍanyi me.

19 Le miaƒe dzigbɔḍanyi me la
miaḍe miaƒe luʋɔwo.[k] 20 Ke ne
miekpɔ aʋakɔwo ḍe to ḍe Yeru-
salem ŋu la, ekema midze sii be-
na, eƒe aƒedozuɣi ḍo vɔ. 21 Eke-
ma amesiwo le Yudea la, nasi ayi
towo dzi, eye amesiwo le etitina
la, nadzo ayi, eye amesiwo le agble-
tawo la, nagayi ḍe eme o. 22 Ela-
bena ŋkeke siawo nye [n]hlɔ̃biabia-
ŋkekewo, bena woawu nusiwo ka-
tã woŋlɔ ḍi la nu. 23 Ke baba na
amesiwo fu le wo ƒo kple ame-
siwo le notsi nam le ŋkeke mawo
me; elabena hiãkame gã lava anyi-
gba la dzi kple domedzoe na du-
kɔ sia. 24 Eye woadze yi nu, eye
woaḍe wo aboyo ayi ḍe dukɔwo
katã dome, eye trɔ̃subɔlawo latu
afɔ Yerusalem dzi,[r] halase esime
woawu trɔ̃subɔlawo ƒe ɣeyiɣi la
nu. 25 Eye [s]dzesiwo laḍo ḍe ɣe
kple ɣleti kple ɣletiviwo me, eye
le anyigba dzi la vɔvɔ̃ laḍo du-
kɔwo, eye woawɔ dzodzodzoe le
atsiaƒu ƒe gbeḍeḍe kple eƒe agbo-
dzedze la ŋuti; 26 eye amewo ƒe
gbɔgbɔ nu latsi le vɔvɔ̃ kple mɔ-
kpɔkpɔ na nusiwo le anyigba blibo
la katã dzi vam la ŋuti; elabena
woaʋuʋu dziƒowo ƒe ŋusẽwo. 27
Eye ekema [t]woakpɔ Amegbetɔvi
la wògbɔna le alilikpo me kple
ŋusẽ kple ŋutikɔkɔe geḍe. 28 Ke
ne nusiawo ḍe asi emevava me
la, ekema miwu mo dzi, eye mikɔ

miafe tawo ɖe dzi, elabena miafe
ɖeɖe la gogo.[a]
29 [b]Eye wòdo lo na wo gblɔ
bena: Mikpɔ gboti la kple atiwo
katã ɖa; 30 ne woto aŋgbawo la,
miakpɔe adze sii le mia ɖokui si
bena, dzomeŋɔli le ɖoɖom. 31 Ne-
nema ke miawo hã, ne miekpɔ
nusiawo le eme vam la, midze sii
bena, mawufiaɖufe la gogo. 32
Vavã mele egblɔm na mi bena:
Dzidzime sia nu mele yiyi ge
akpɔ o, vaseɖe esime woawu nu-
siawo katã nu. 33 Dzi kple anyi-
gba nu lava yi, ke nye nyawo nu
mele yiyi ge akpɔ o.[e]
34 Ke mikpɔ mia ɖokui dzi
nyuie, bena nutsuɖuɖu kple aha-
mumu kple dzimaɖitsitsi ɖe nu-
ɖuɖu ŋu nagate miafe dzi ɖe to
o, eye ŋkeke ma nagalili mi abe
mɔ̃ ene o;[f] 35 elabena adze ame-
siwo katã nɔ anyigba blibo la ƒe
ŋku me la dzi.[g] 36 Eyaŋuti [h]minɔ
ŋudzɔ le ɣeawo katã yi me kple
gbedodoɖa, bena miate ŋu asi le
nusiawo katã, siwo le eme va ge
la nu, eye be miatsi tre ɖe Ame-
gbetɔvi la ŋku me.
37 Ke le ŋkeke me la efiaa nu
le mawuƒe la me, eye le zã me
la edoa go yina ɖaɖɔa to, si wo-
yɔna be Amito la dzi. 38 Eye dukɔ
la katã vaa egbɔ ŋdikanya le ma-
wuƒe la me, be yewoaɖo toe.

Yuda fia Yesu yome mɔ.

22 [k]Eye abolo maʋãmaʋã ƒe
ŋkekenyuie, si woyɔna be
ŋutitoto la ɖo. 2 Eye nunɔlagãwo
kple agbalẽfialawo di alesi woa-
wɔ awui, elabena wovɔ̃ dukɔ la.[n]
3 [o]Ke [p]Satana yi ɖe Yuda, ame
wuieveawo dometɔ ɖeka, si wo-
yɔna be Iskariot la me. 4 Eye
wòdzo heyi ɖaƒo nu kple nunɔla-
gãwo kple aʋafiawo, alesi wòawɔ
ade eyama asi na wo. 5 Eye dzi
dzɔ wo, eye wodo ŋugbe nɛ be,
yewoana gae. 6 Eye wòlɔ̃ edzi
na wo, eye wòle asinu nyuia ɖe
dim be, yeadee asi na wo zima-
tɔmatɔe.

Ŋutitotolẽvi kple nuɖuɖu kɔkɔe la.

7 [s]Eye abolo maʋãmaʋã ƒe ŋke-
ke la ɖo, esi dzi wòle be, woawu
ŋutitotolẽvi la le. 8 Eye wòdɔ
Petro kple Yohanes gblɔ bena:
Miheyi ɖadzra ŋutitotolẽvi la ɖo

[a] Fil. 4, 4. 5.
[b] kp. 29-33 kpɔ Mat. 24, 32-35; Mar. 13, 28-31.
[d] 19, 32.
[e] 16, 17.
[f] Mar. 4, 19.
[g] Tes. I. 5, 3.
[h] Mar. 13, 33.
[i] 13, 29.
[k] kp. 1. 2 kpɔ Mat. 26, 1—5; Mar. 14, 1. 2.
[l] Kor. I. 11, 23 v. 25.
[n] 20, 19.
[o] kp. 3—6 kpɔ Mat. 26, 14-16; Mar. 14, 10. 11.
[p] Yoh. 13, 2. 27.
[r] Yoh. 13, 21. 22.
[s] kp. 7—23 kpɔ Mat. 26, 17-29; Mar. 14, 12-25; Mo. II. 12, 18 v. 20.
[t] 9, 46.
[u] kp. 25. 26 kpɔ Mat. 20, 25-27; Mar. 10, 42-44.

na mi, be míaɖu. 9 Ke wogblɔ nɛ
bena: Afika dim nèle bena, mía-
dzra ɖo mahã? 10 Eye wògblɔ
na wo bena: Kpɔ ɖa, ne miede
dua me la, amea ɖe, si tsɔ tsikplu
la, akpe mi; midze eyome yi afe,
si ke me wòyi ɖo la me. 11 Eye
miagblɔ na afeatɔ bena: Nufiala
gblɔ na wò bena: Afika dzefe le,
afisi mía kple nye nusrɔ̃lawo mía-
ɖu ŋutitotolẽvi la le mahã? 12 Eye
ame ma afia xɔ gãa ɖe, si me
woɖo nuwoe la mi le dzifo, mi-
dzrɛ ɖo le afima. 13 Eye esi woyi
la, [d]wokpɔe, abe alesi wògblɔ na
wo la ene; eye wodzra ŋutitoto-
lẽvi la ɖo.
14 Eye esi gaƒoƒo la ɖe la, ebɔbɔ
nɔ anyi, eye apostoloawo kpe ɖe
eŋuti. 15 Eye wògblɔ na wo bena:
Medi vevie ŋutɔ bena, maɖu ŋu-
titotolẽvi sia kpli mi, hafi ne ma-
kpe fu; 16 elabena mele egblɔm
na mi bena: Nyemegale ɖeke ɖu
ge akpɔ o, vaseɖe esime woawu
enu le mawufiaɖufe la me.[i] 17 Eye
esi wòtsɔ kplu ɖe asi la, eda akpe
ɖe edzi hegblɔ bena: Mixɔ esia,
eye mimã me le mía nɔewo do-
me; 18 elabena mele egblɔm na
mi bena: Tso esia dzi la nyeme-
gale weintsetsea ɖeke me tsi no
ge akpɔ o, vaseɖe esime mawu-
fiaɖufe la ava. 19 Eye esi wòtsɔ
abolo ɖe asi la, eda akpe ɖe edzi,
eye wòŋe eme hetsɔe na wo gblɔ
bena: Esiae nye nye ŋutilã, si
wona le mia ta; miwɔ esia hena
ŋkuɖoɖo dzinye.[l] 20 Eye nenema
ke wòtsɔ kplu la le fiẽnuɖuɖu la
megbe hegblɔ bena: Kplu sia enye
nubabla yeye le nye ʋu me, si
wokɔ ɖe anyi le mia ta. 21 Ke
kpɔ ɖa, yonyememɔfiala ƒe asi le
kplɔ̃a dzi kplim.[r] 22 Elabena ele
eme bena, Amegbetɔvi la le yi-
yim le ɖoɖo la nu; gake baba
na ame ma, si dzi woato adee asi!
23 Eye wode asi biabia me le wo
nɔewo dome bena, yewo dometɔ
ka gɔ̃e le nusia wɔ ge mahã?

Ameka ƒo ta le mawufiaɖufe la me?

24 Ke dzre hã ɖo wo dome be-
na, yewo dometɔ kae nye gãtɔ
mahã?[t] 25 [u]Eye wògblɔ na wo
bena: Dukɔwo ƒe fiawo ɖu afe-
tɔwo ɖe wo dzi, eye amesiwò kpɔ
ŋusẽ ɖe wo dzi la, woyɔ wo be-
na amenuvelawo. 26 Ke miawo

la miganɔ nenema o; hafi boŋ
amesi nye gãtɔ le mia dome la,
nazu abe suetɔ ene; eye amesi
nye amegã la, nazu abe subɔla
ene. 27 Elabena amekae nye gã
wu, amesi bɔbɔ nɔ kplɔ̃ ŋuti loo,
alo amesi le subɔsubɔm mahã?
Menye amesi bɔbɔ nɔ kplɔ̃ ŋuti
oa? Ke nye la mele mia titina
abe subɔla ene.[a] 28 Ke miawo la
miedo dzi nɔ anyi kplim le nye
tetekpɔwo me; 29 eye nye la mele
fiaɖuƒe ɖom ɖi na mi, abe alesi
Fofonye hã ɖoe ɖi nam ene, 30
bena miaɖu nu, eye miano nu le
nye kplɔ̃ ŋu le nye fiaɖuƒe la me,
eye miabɔbɔ nɔ fiazikpuiwo dzi,
be miadrɔ̃ ʋɔnu Israel-ƒome wuie-
veawo.[d]

Yesu gblɔ na Petro be, agbe nu le ye gbɔ zi etɔ̃.

31 [e]Ke Afetɔ la gblɔ bena: Si-
mon, Simon, kpɔ ɖa, Satana le
mia dim, bena yeagbɔ mi, abe
alesi wogbɔa lu ene;[f] 32 ke nye
la [g]meɖe kuku ɖe tawò, bena wò
xɔse nu nagatsi o; eye wò la,
[h]gbesigbe nètrɔ la, naɖo ŋusẽ nɔ-
viwòwo! 33 Eye wògblɔ nɛ be-
na: Afetɔ, mesu te be, mia kpli
wò míayi gaxɔ me kple ku me.
34 Eye wògblɔ bena: Petro, mele
egblɔm na wò bena: Koklo mele
atɔ ku ge egbea, hafi nasẽ nu zi
etɔ̃ bena, yemenyam o.

Ɖe nane hiã mi kpɔ mahã?

35 Eye wògblɔ na wo bena:
Esi meɖɔ mi, [i]gakotoku kple mɔ-
zɔkotoku kple atokotawo manɔ
mia sii la, ɖe nane hiã mi mahã?
Eye wogblɔ bena: Naneke mehiã
mi o. 36 Egblɔ na wo bena: Ke
azɔ la, amesi gakotoku le esi la,
netsɔe, nenema ke mɔzɔkotoku
hã; eye amesi si mele o la, ne-
dzra eƒe avɔ, eye wòaƒle yi. 37
Elabena mele egblɔm na mi be-
na: [l]Ele be, woawu nusia, si wo-
ŋlɔ ɖi la nu ɖe ŋunye bena: „Eye
wobui ɖe vodalawo dome;" ela-
bena nusi wogblɔ ɖi le ŋutinye
la, le enu wu ge. 38 Eye wogblɔ
bena: Afetɔ, kpɔ ɖa, yi evee nye
esi! Eye wògblɔ na wo bena:
Esɔ gbɔ.

[illegible]

39 [o]Eye abe alesi wònɔa wɔwɔm
ene la, edo go yi ɖe Amito la ŋu,
eye nusrɔ̃lawo hã kplɔe ɖo.[p] 40
Ke esi wòɖo teƒea la, egblɔ na

a Yoh. 13, 4-14.
b Fia. I. 19, 5.
d Mat. 19, 28.
e kp. 31-34 kpɔ Mat. 26, 31-35; Mar. 14, 27-31; Yoh. 13, 36-38.
f Kor. II. 2, 11.
g Yoh. 17, 11. 15. 20.
h Ps. 51, 15.
i 9, 3.
k Yoh. 7, 30; 8, 20.
l Yes. 53, 12.
n kp. 54-62 kpɔ Mat. 26, 57-75; Mar. 14, 53-72; Yoh. 18, 12-18. 25—27.
o kp. 39-46 kpɔ Mat. 26, 36-46; Mar. 14, 26. 32 v. 42; Yoh. 18, 2—11.
p Yoh. 18, 1.

wo bena: Mido gbe ɖa bena, mia-
gadze tetekpɔa me o. 41 Eye wò-
dzo le wo gbɔ anɔ abe kpeɖaɖa-
dzeƒe ene, eye wòdze klo do gbe
ɖa gblɔ bena: 42 Fofo, ne èlɔ̃ la,
tsɔ kplu sia yi le gbɔnye; gake
menye nye lɔlɔ̃nu o, ke boŋ tɔ-
wò woawɔ. 43 Ke mawudɔlaa ɖe
tso dziƒo ɖe eɖokui fiae hele ŋu-
sẽ domii.[b] 44 Eye le eƒe ʋiʋli me
la edo gbe ɖa vevie gawu, eye
wòva ve me bena, eƒe fifia le abe
ʋukɔwo ene hele gegem ɖe anyi-
gba toŋtoŋ. 45 Eye esi wòtsi tre
tso gbeɖoɖoɖa me la, eva nusrɔ̃-
lawo gbɔ, eye wòkpɔ wo le alɔ̃
ɖɔm le nuxaxa ta; 46 eye wògblɔ
na wo bena: Nukaŋuti miele alɔ̃
ɖɔm? Mitsi tre, ne miaɖo gbe
ɖa, bena miagadze tetekpɔ me o!
47 Esi wògale nuƒoƒo dzi la, kpɔ
ɖa, amehaa ɖe kple ame wuievea-
wo dometɔ ɖeka, si woyɔna be
Yuda la, le ŋgɔ na wo; eye wòte
ɖe Yesu ŋu, be yeagbugbɔ nu
nɛ. 48 Ke Yesu gblɔ nɛ bena:
Yuda, nugbugbɔ nètsɔ le Ame-
gbetɔvi la ɖem asi mahã? 49 Eye
esi amesiwo le eŋu la, kpɔ nusi
le dzɔdzɔ ge la, wogblɔ bena:
Afetɔ, ɖe miadza wo kple yi ma-
hã? 50 Eye wo dometɔ ɖeka ɖa
yi nunɔlagã la ƒe dɔla, eye wò-
kpa eƒe nuɖusimetɔ. 51 Ke Yesu
xɔ dzi gblɔ bena: Mina mɔ wo,
be woayi dzi nenema. Eye wòɖe
asi eƒe to ŋu, eye wòɖa gbe eŋu.
25 Eye Yesu gblɔ na nunɔlagã-
wo kple mawuxɔdzikpɔlawo kpa-
kple amegã, siwo va dze edzi la
bena: Mietso ɖe ŋunye kple yi-
wo kple kpowo, abe alesi wotso-
na ɖe adzodala ŋu ene. 53 Gba-
wotsyogbe menɔ mawuxɔ la me
kpli mi, [k]eye miedo miaƒe asiwo
ɖe gbɔnye kpɔ o; ke esia enye
miaƒe gaƒoƒo kple viviti ƒe ŋusẽ.

Petro gbe nu le Yesu gbɔ zi etɔ̃. Yesu le nunɔlagã ƒe me.

54 [n]Eye esi wolée la, wokplɔe
heyi ɖe nunɔlagã la ƒe me. Ke
Petro dze eyome ʋĩ gbɔna. 55
Eye esi wodo dzo ɖe mɔ̃ la titi-
na, eye woƒo ƒu ɖe egbɔ la, Petro
bɔbɔ nɔ wo dome. 56 Eye esi
dɔlanyɔnua ɖe kpɔe le anyinɔƒe
ɖe dzo la gbɔ la, ekpɔe dũ gblɔ
bena: Amesia hã nɔ egbɔ kpɔ.
57 Ke egbe nu le egbɔ gblɔ be-

na: Nyɔnu, nyemenya eyama o.
58 Eye emegbe ʋee la ame bubu
kpɔe, eye wògblɔ bena: Wò hã
wo dometɔ ɖeka nènye. Ke Petro
gblɔ bena: Ame, menye nyee o.
59 Eye anɔ gafofo ɖeka megbe
la ame bubua ɖe va ɖo kpe edzi
gblɔ bena: Nyatefee, amesia hã
nɔ egbɔ kpɔ; elabena Galileatɔ
hã wònye. 60 Ke Petro gblɔ be-
na: Ame, nyemenya nusi gblɔm
nèle o. Eye esi wògale nuƒoƒo
dzi la, kasia koklo ku atɔ. 61 Eye
Aƒetɔ la trɔ kpɔ Petro dũ. Eye
Petro ɖo ŋku Aƒetɔ la ƒe nya dzi,
alesi wògblɔ nɛ bena: Hafi koklo
naku atɔ egbe sia la, àgbe nu le
gbɔnye zi etɔ̃.[d] 62 Eye Petro do
go, eye wòfa avi vevie.
63 [e]Eye ŋutsu, siwo lé Yesu ɖe
asi la, woɖu fewu le eŋuti, eye
woƒoe. 64 Eye esi wotsyɔ nu mo
nɛ la, wobiae gblɔ bena: Amekae
nye amesi ƒo wò, gblɔe na mí!
65 Eye wogblɔ busunya bubu ƒo-
mevi geɖewo ɖe eŋu.
66 [f]Eye esi ŋu ke la, dumegãwo
kple nunɔlagãwo kpakple agbalẽ-
fialawo ɖi anyi, eye wokplɔe heyi
ɖe woƒe takpekpe la me gblɔ be-
na: Nenye wòe nye Kristo la,
gblɔe na mí. 67 Eye wògblɔ na
wo bena: Ne megblɔe na mi la,
miele exɔ ge ase o; 68 eye ne
mebia nyaa ɖe mi la, miele eŋu
ɖo ge nam o; eye miele asi hã
ɖe ge le ŋunye o. 69 Tso esia dzi
la Amegbetɔvi la anɔ anyi ɖe Ma-
wu ƒe ŋusẽ ƒe nuɖusi me. 70 Eye
wo katã gblɔ bena: Ekema Ma-
wuvi nènye mahã? Eye wògblɔ
na wo bena: Miawoe le egblɔm
bena: Nyee. 71 Tete woawo gblɔ
bena: Ɖaseɖiɖi ka gahiã mí? Ela-
bena mía ŋutɔwo míesee tso eya
ŋutɔ ƒe nu me.

Yesu kpe fu le Pilato kple Herodes gbɔ.

23. [g]Eye woƒe ha blibo la katã
tsi tre, eye wokplɔe yi Pi-
lato gbɔ. 2 Tete woɖe asi enu-
tsotso me gblɔ bena: Míekpɔ ame-
sia wòle míaƒe dukɔ la ƒe tame
trɔm, eye wògbe na amewo bena,
[h]woagadzɔ nu na kaisaro o hele
gbɔgblɔm bena, ye ŋutɔe nye Kri-
sto, fia la. 3 Eye Pilato biae gblɔ
bena: Wòe nye Yudatɔwo ƒe fia
la mahã ? Eye wòɖo ŋu nɛ gblɔ
bena: Wòe le egblɔm. 4 Eye Pi-
lato gblɔ na nunɔlagãwo kple
amehawo bena: Nyemekpɔ vɔ̃a
ɖeke le amesia ŋu o. 5 Ke wo-
gatsi edzi gblɔ bena: Ede zi du-
kɔ la me hele nu fiam to Yudea
katã me, eye wòdze gɔme tso Ga-
lilea vaseɖe afisia. 6 Eye esi Pi-
lato se Galilea ŋkɔ la, ebia be,
Galileatɔ enye ame la mahã? 7
Eye esi wòdze sii bena, [a]Herodes
ƒe ŋusẽ te wòtso la, eɖoe ɖe He-
rodes gbɔ, amesi ŋutɔ hã le Ye-
rusalem le ŋkeke siawo me.
8 Eye esi Herodes kpɔ Yesu
la, ekpɔ dzidzɔ ŋutɔ;[b] elabena edi
xoxoxo be, yeakpɔe, le nusi wòse
le eŋu la ta, eye wòkpɔ mɔ be,
awɔ dzesia ɖe yeakpɔ. 9 Eye wò-
bia nya geɖewoe, ke eya la me-
ɖo ɖeke ŋu nɛ o. 10 Eye nunɔ-
lagãwo kple agbalẽfialawo le tsi-
tre hele enu tsom vevie. 11 Ke
Herodes kple eƒe asrafowo do
vloe, eye woɖu fewu le eŋu, eye
esi wodo aklalabiɖibiɖiwu nɛ la,
egbugbɔe ɖo ɖe Pilato gbɔ. 12
Eye Herodes kple Pilato wozu
xɔlɔ̃wo le ŋkeke ma ke dzi; ela-
bena tsã la adikã nɔ wo dome.
13 Eye esi Pilato yɔ nunɔlagã-
wo kple amegãwo kpakple dukɔ
la ƒo ƒu la, 14 egblɔ na wo bena:
Miekplɔ amesia va gbɔnye abe
amesi le dukɔ la ƒe tame trɔm
ene; eye kpɔ ɖa, esi medrɔ̃ ʋɔ-
nui le miaƒe ŋku me la, nyeme-
kpɔ vɔ̃a ɖeke le amesia ŋu, si
ŋuti miele enu tsom ɖo o; 15 ne-
nema kee nye Herodes hã; ela-
bena egbugbɔe ɖo ɖe mí; eye
kpɔ ɖa, mewɔ naneke, si dze ku
o. 16 Eyaŋuti maƒoe, eye maɖe
asi le eŋu. 17 Ke ele nɛ be, wòa-
ɖe asi le gatɔ ɖeka ŋu na wo le
ŋkekenyuie la dzi. 18 Ke wo katã
do ɣli hoo gblɔ bena: Ɖe esia ɖa,
eye naɖe asi le Baraba ŋuti na
mí, 19 amesi wolé de gaxɔ me le
zitɔtɔ le dua me kple hlɔ̃dodo ta.
20 Tete Pilato gaƒo nu na wo hele
didim bena, yeaɖe asi le Yesu ŋu.
21 Ke woawo la wodo ɣli gblɔ
bena: Klãe ɖe ati ŋuti, klãe ɖe
ati ŋuti! 22 Eye wògblɔ na wo
zi etɔ̃lia ke bena: Nuvɔ̃ ka gɔ̃
amesia wɔ mahã? Nyemekpɔ na-
neke le eŋu, si dze ku o; azɔ ma-
ƒoe, eye maɖe asi le eŋu! 23 Ke

[a] 3, 1.
[b] 9, 9.
[d] kp. 34.
[e] kp. 63-65 kpɔ Mat. 26, 67. 68; Mar. 14, 65.
[f] kp. 66-71 kpɔ Mat. 26, 59-66; Mar. 14, 55-64; Yoh. 18, 24.
[g] kp. 1—25 kpɔ Mat. 27, 2. 11 v. 31; Mar. 15, 1—20; Yoh. 18, 28—19, 16.
[h] 20, 25.

woawo la wotee ḍe eŋu hele ebiam
kple gbe sesĩe bena, ḍeko woa-
klãe ḍe ati ŋuti. Eye woƒe gbe-
wo wu etɔ. 24 Tete Pilato tso
afia bena, woawɔ woƒe biabia dzi
na wo. 25 Nenem eye wòḍe asi
le amesı wolė de gaxɔ me le zi-
tɔtɔ kple hlɔ̃dodo ta la ŋu na wo,
amesi wobia; ke Yesu la, edee
asi na woƒe lɔlɔ̃nu.

Golgata.

26 Eye esi wokplɔe yina la, wolé
Simon, Kirenetɔa ḍe, si tso agbleta
gbɔna, eye wotsɔ atitsoga la ḍo
edzi, bena wòatsɔe adze Yesu
yome.[b] 27 Eye ameha gãa ḍe kple
nyɔnu, siwo le konyi kple avi fam
nɛ la, kplɔe ḍo. 28 Ke Yesu trɔ
ḍe wo ŋu gblɔ bena: Yerusalem
vinyɔnuviwo, migafa avi nam o;
ke boŋ miafa avi na mia ŋutɔwo
mia ḍokui kple mia viwo. 29 Ela-
bena kpɔ ḍa, ŋkekewo gbɔna, le
esiwo me woagblɔ bena: Woayra
konɔwo kple dɔ, siwo medzi vi
o, kple no, siwo mena notsi kpɔ
o la.[f] 30 Ekema woade asi gbɔ-
gblɔ me na towo bena: Midze
mía dzi! eye na togbewo bena:
Mitsyɔ mía dzi![g] 31 Elabena ne
wole nusiawo wɔm ḍe ati mumu
ŋuti la, ekema nuka wɔ ge woala
de ƒuƒua ŋuti mahã?[h] 32 Eye wo-
kplɔ vɔ̃wɔla bubu eve hã, be woa-
wu akpe ḍe eŋu.

33 [i]Eye esi wova teƒe, si wo-
yɔna be ametakoliƒe la, woklãe
ḍe ati ŋuti le afima kple vɔ̃wɔlawo,
deka le nuḍusi me, eye ḍeka le
mia me. 34 Eye Yesu gblɔ be-
na: [n]Fofo, tsɔe ke wo, elabena
womenya nusi wɔm wole o. [o]Eye
esi womã eƒe awuwo me la, wo-
dzidze nu ḍe wo dzi. 35 Eye
ameha la le tsi tre le nu kpɔm
ḍa. Eye dumegãwo hã ḍo hehe
ḍe eta gblɔ bena: Eḍe ame bubu-
wo, neḍe ye ŋutɔ ḍokui hã, ne
esia nye Kristo, Mawu ƒe ame
tiatia la. 36 Eye asrafo, siwo va
egbɔ, be woatsɔ aha tsitsi nɛ la,
hã ḍu fewu le eŋuti 37 gblɔ be-
na: Nenye wòe nye Yudatɔwo ƒe
fia la, ekema ḍe wò ŋutɔ ḍokui-
wò. 38 Eye nuŋɔŋlɔ hã le eƒe
tagbɔ, esi woŋlɔ de Helatɔwo, Ro-
matɔwo kple Hebritɔwo ƒe gbe
me bena: Esia nye Yudatɔwo ƒe
fia la! 39 Eye vɔ̃wɔla, siwo wohe

[a] Mat. 16, 28.
[b] Mat. 27, 32; Mar. 15, 21.
[d] Mo. II. 36, 35.
[e] Ps. 31, 6; Do. 7, 59.
[f] 21, 23.
[g] Hos. 10, 8; Nyad. 6, 16; 9, 6.
[h] Pet. I. 4, 17.
[i] kp. 33-49 kpɔ Mat. 27, 33-56; Mar. 15, 22-41; Yoh. 19, 17-30.
[k] 8, 2.
[l] kp. 50-56 kpɔ Mat. 27, 57-61; Mar. 15, 42-47; Yoh. 19, 38-42.
[n] Mat. 5, 44; Yes. 53, 12.
[o] Ps. 22, 19.
[p] 2, 25. 38.
kp. 49.

ḍe ati ŋuti la, dometɔ ḍeka hã
gblɔ busunya ḍe eŋu bena: Ðe
menye wòe nye Kristo la oa, ḍe
wò ŋutɔ ḍokuiwò kple miawo hã.
40 Tete ekeme xɔ edzi hewo ḍe
eta gblɔ bena: Alo wò hã, esi
nèle fɔbubu ma ke me la, ḍe mè-
vɔ̃ Mawu oa? 41 Ke miawo la
edze mí: elabena nusi dze míaƒe
nuwɔwɔwo la, eya kpɔm míele;
ke amesia la mewɔ nu tovoa ḍeke
kpɔ o. 42 Eye wògblɔ bena: Yesu,
ḍo ŋku dzinye, [a]ne èva ḍo wò
fiaḍuƒe la me. 43 Eye wògblɔ nɛ
bena: Vavã mele egblɔm na wò
bena: Egbea ke nanɔ Paradiso la
me kplim.

44 Eye anɔ gaƒoƒo adelia me
la zãdokeli do ḍe anyigba blibo
la katã dzi vaseḍe gaƒoƒo asie-
kelia dzi, 45 eye ɣe la do viviti,
[d]eye mawuxɔmetsovɔ la dze ḍe
eve kpla. 46 Eye esi Yesu do
ɣli kple gbe sesĩe la, egblɔ be-
na: [e]Fofo, asiwò me metsɔ nye
gbɔgbɔ la de; ke esi wògblɔ esia
la, etsɔ gbɔgbɔ la na. 47 Eye
esi asrafowo dzikpɔla kpɔ nusi-
wo va dzɔ la, ekafu Mawu gblɔ
bena: Vavã amesia nye ame dzɔ-
dzɔe. 48 Eye ameha, siwo katã
va ƒo ƒu ḍe nukpɔkpɔ sia ŋu la,
esi wokpɔ nusiwo va dzɔ la, wo-
gbugbɔ hele woƒe akɔtawo ƒom.
49 Eye eƒe ame nyanyɛwo katã
kple [k]nyɔnu, siwo dze eyome tso
Galilea la, le tsitre le adzɔge ke
hele nusiawo kpɔm ḍa.

Yesu ḍiḍi.

50 [l]Eye kpɔ ḍa, ŋutsua ḍe, si
ŋkɔ enye Yosef, amesi nye adа-
ŋudela kple ame nyui kple ame
dzɔdzɔe, 51 (amesia melɔ̃ woƒe
adaŋudede kple woƒe nuwɔwɔ
dzi o,) etso Arimatia, si nye Yuda-
tɔwo ƒe dua ḍe la, [p]eye wòle ma-
wufiaḍuƒe la lalam; 52 amesia yi
Pilato gbɔ ḍabia Yesu ƒe kukua.
53 Eye wòḍee ḍe anyi, eye wò-
xatsa aklala ḍe eŋu, eye wòtsɔe
mlɔ yɔdo, si woḍe ḍe kpe gba-
dza me la me, esi me amea ḍeke
memlɔ kpɔ o. 54 Eye wònye dza-
dzraḍoŋkeke, eye Sabat tu aƒe.

55 Eye nyɔnu, siwo dze eyome
tso Galilea va la, kpɔ yɔdo la ḍa,
kple alesi wotsɔ eƒe kuku la mlɔ
anyii.[r] 56 Eye wogbugbɔ yi ḍa-
dzra atike ʋeʋẽe kple ami ḍo.

Ke wodzudzɔ le Sabat dzi [a]le se
la nu.

Yesu ƒe tsitretsitsi.

24. [b]Eye le kwasiɖa ƒe ŋkeke
gbãtɔ ƒe ŋdikanya la wova
yɔdo la gbɔ, eye wotsɔ atike ʋe-
ʋẽe, si wodzra ɖo la, ɖe asi, eye
amea ɖewo hã kpe ɖe wo ŋu he-
va. 2 Ke wokpɔ be, womli kpe
la ɖa le yɔdo la nu. 3 Eye esi
woyi ɖe eme la, womekpɔ Aƒetɔ
Yesu ƒe kuku la o. 4 Eye wòva
ve me, esi wotsi dzodzodzoe le
esia ŋuti la, kpɔ ɖa, ŋutsu eve
le tsitre ɖe wo gbɔ le awu ʋlaya
dadzowo me; 5 ke esi wovɔ̃, eye
wode mo to la, wogblɔ na wo
bena: Nukaŋuti miele ame gba-
gbe dim le ame kukuwo dome
mahã? 6 Mele afisia o, ke boŋ
etsi tre; miɖo ŋku edzi, alesi wò-
gblɔ na mi, esime wògale Gali-
lea la bena: 7 Ele be, woade
Amegbetɔvi la asi na nuvɔ̃wɔla-
wo, eye woaklãe ɖe ati ŋuti, eye
ŋkeke etɔ̃agbe la wòatsi tre![g]
8 Eye woɖo ŋku eƒe nyawo dzi,
9 eye esi wogbugbɔ tso yɔdo la
gbɔ la, woka nusiawo katã ta
na ame wuiɖekɛawo kple ame
mamleawo katã. 10 Ke amesi-
wo gblɔ nusiawo na apostoloa-
wo la, [i]woawoe nye Maria, Mag-
dalatɔ, kple Yohana kple Maria,
Yakobo dada, kple nyɔnu mamle,
siwo kpe ɖe wo ŋuti. 11 Eye nya
siawo dze le woƒe ŋku me abe
bometsinya ene, eye womexɔ wo
dzi se o. 12 Ke Petro tsi tre,
eye wòƒu du yi yɔdo la gbɔ, eye
esi wòdo kɔ ɖe eme la, ekpɔ
aklala ɖeɖeko, eye wòdzo yi aƒe,
eye eƒe mo wɔ yaa le nusi va
dzɔ la ŋuti.

Yesu ɖe eɖokui fia le Emaus-mɔ dzi.

13 [l]Eye kpɔ ɖa, le ŋkeke ma
dzi la wo dome ame eve yina ɖe
kɔƒea ɖe, si ŋkɔ nye Emaus la
me, eya kple Yerusalem dome
anɔ stadio blaade. 14 Eye wole
dze ɖom kple wo nɔewo le nu-
siawo katã, siwo va dzɔ la ŋuti.
15 Eye [n]wòva ve me bena, esi
wole dze ɖom, eye wole wo nɔe-
wo biam la, Yesu ŋutɔ va tu wo
hele azɔli zɔm kpli wo. 16 Gake
woƒe ŋkuwo dzi tsyɔ, bena wo-
medze sii o. 17 Eye wògblɔ na

[a] Mo. II. 20, 10.
[b] kp. 1–12 kpɔ Mat. 28, 1–8; Mar. 16, 1–8; Yoh. 20, 1–13.
[d] Mat. 21, 11.
[e] Dɔ. 1, 6.
[f] kp. 1–11.
[g] Mat. 17, 22. 23.
[h] kp. 12; Yoh. 20, 3–10.
[i] 8, 2. 3.
[k] Mo. V. 18, 15; Ps. 22; Yes. 53.
[l] kp. 13–35 kpɔ Mar. 16, 12. 13.
[n] Mat. 18, 20.
[o] 22, 19.

wo bena: Nya ka ƒomeviwo nye
esi ŋuti miele dze ɖom le le mia
nɔewo dome le miaƒe azɔlizɔzɔ
me, eye miele nublanuinu wɔm
ale? 18 Eye wo dometɔ ɖeka,
si ŋkɔ nye Kleopa la, ɖo ŋu gblɔ
nɛ bena: Alo wò ɖeka koe dze
Yerusalem, eye mènya nusiwo va
dzɔ le eme le ŋkeke siawo me o
mahã? 19 Egblɔ na wo bena:
Kawoe? Eye woɖo ŋu nɛ bena:
Yesu, Nazaretetɔ la, ŋutinyae,
amesi nye [d]nyagblɔɖila ŋusẽtɔ le
nuwɔwɔ kple nyagbɔgblɔ me le
Mawu kple dukɔ la ƒe ŋku me;
20 alesi miaƒe nunɔlagãwo kple
dumegãwo dee asi, be woatso ku-
fia nɛ, eye woaklãe ɖe ati ŋuti.
21 Ke míawo la miekpɔ mɔ bena,
eyae nye [e]amesi le Israel ɖe ge.
Kpe ɖe esiawo katã ŋuti la egbee
nye ŋkeke etɔ̃lia, tso esime nu-
siawo va ve me. 22 Gawu la mía
dome nyɔnua ɖewo hã, siwo de
yɔdo la gbɔ ŋdikanya la, do voɖi
na mi;[f] 23 eye esi womekpɔ eƒe
kukua o la, wova gblɔ bena,
yewokpɔ mawudɔlawo, amesiwo
gblɔ bena: Ele agbe! 24 Eye mia
dometɔa ɖewo yi yɔdo la gbɔ, eye
wokpɔe, abe alesi nyɔnuawo gblɔ
ene; ke eya ŋutɔ la womekpɔe
o.[h] 25 Eye wògblɔ na wo bena:
O, ame masenugɔmewo kple ame-
siwo ƒe dzi le blewu be, woaxɔ
nusiwo katã nyagblɔɖilawo gblɔ
ɖi la, dzi ase. 26 Alo mele na
Kristo be, wòakpe nusiawo ƒe fu,
eye wòayi ɖe eƒe ŋutikɔkɔe la me
o mahã? 27 Eye esi wòdze egɔ-
me tso Mose kple nyagblɔɖilawo
katã dzi la, eɖe nusiwo le ŋɔŋlɔa-
wo katã me le eŋuti la, ƒe gɔme
fia wo.[k] 28 Eye esi wogogo kɔƒe.
si me yim wole la, ewɔ abe ɖe
wòle eme tsom ene. 29 Eye wozi
edzi gblɔ bena: Nɔ anyi kpli mí.
elabena zã le dodom, eye ŋkeke
la yi vɔ. Eye wòyi ɖe eme, be
yeanɔ anyi kpli wo. 30 Eye wò-
va ve me bena, esi eya kple wo
le nuɖuƒe la, etsɔ abolo la, eye
esi wòyra ɖe edzi, eye wòŋe eme
la, etsɔe na wo.[o] 31 Tete woƒe
ŋkuwo ʋu, eye wodze sii, eye
wòbu vĩ le wo gbɔ. 32 Eye wo-
gblɔ na wo nɔewo bena: Alo
míaƒe dzi melé dzo le mia me,
esi wòle nu ƒom na mi le mɔa

dzi, eye wòle ŋɔŋlɔawo me ḍem
na mí la o mahã? 33 Eye wotsi
tre le gafoƒo ma ke dzi, eye wo-
gbugbɔ yi Yerusalem, eye wokpɔ
ame wuiḍekɛawo kple amesiwo
kpe ḍe wo ŋuti la, ƒo ƒu ḍi, 34
eye wogblɔ bena: Afetɔ la tsi
tre vavã, eye wòḍe eḍokui fia
Simon.[d] 35 Eye woawo la woxlẽ
nusiwo va dzɔ le mɔa dzi kple
alesi wodze sii le aboloŋeŋe la
me la, fia wo.

Yesu ḍe eḍokui fia apostoloawo.

36 [e]Ke esi wole nu ƒom le nu-
siawo ŋuti la, eya ŋutɔ tsi tre ḍe
wo titina, eye wògblɔ na wo be-
na: Ŋutifafa nanɔ anyi kpli mi!
37 Eye woḍi vo, eye wovɔ̃ ŋutɔ,
eye wosusu bena, yewokpɔ [f]gbɔ-
gbɔa ḍe. 38 Eye wògblɔ na wo
bena: Nuka wɔ mieɒuɒu, eye nu-
kaŋuti ḍikeke ḍo miaƒe dzi me
mahã? 39 Mikpɔ nye asiwo kple
nye afɔwo ḍa bena, nye ŋutɔe
nye esi; miƒo asi ŋunye, eye mia-
kpɔe; elabena lã kple ƒu meli na
gbɔgbɔ, abe alesi miekpɔ le ŋu-
nye la ene o. 40 Eye esi wògblɔ
esia la, etsɔ eƒe asiwo kple eƒe
afɔwo hefia wo. 41 Ke esi wo-
mexɔe se o le dzi, si dzɔ wo
kple nuku, si wòwɔ na wo ŋuti
la, egblɔ na wo bena: Nuḍuḍua
ḍe le mia si le afisia mahã? 42
Eye wotsɔ [i]kalãmi kakɛa ḍe nɛ.

[a] 9,22; 18,31-33. [b] kp. 27. [d] Kor. I. 15, 4. 5. [e] kp. 36-49 kpɔ Mar. 16, 14-18; Yoh. 20, 19-23; Kor. I. 15, 5. [f] Mat. 14, 26. [g] Yoh. 15, 26; 16. 7; Dɔ. 1, 4. [h] kp. 50-53 kpɔ Mar. 16, 19; Dɔ. 1, 4–14. [i] Yoh. 21, 10.

43 Eye wòtsɔe heḍu le woƒe
ŋku me.
44 Eye wògblɔ na wo bena:
[a]Esiawo nye nye nya, siwo me-
gblɔ na mi, esi megali kpli mi
la bena: Ele be, woawu nusiwo
katã woŋlɔ [b]ḍe Mose ƒe se la
kple nyagblɔḍilawo kpakple Psal-
mowo me le ŋutinye la nu. 45
Tete wòɒu woƒe tame, bena woa-
se ŋɔŋlɔawo gɔme; 46 eye wò-
gblɔ na wo bena: Nenema woŋlɔ
ḍi bena: Kristo lakpe ƒu, eye
wòatsi tre tso ame kukuwo dome
le ŋkeke etɔ̃agbe; 47 eye bena,
woaḍe gbe ƒã dzimetɔtrɔ hena
nuvɔ̃wo ƒe keke le eƒe ŋkɔa dzi
na dukɔwo katã la, adze gɔme
atso Yerusalem. 48 Miawoe nye
nusiawo ƒe ḍaseḍilawo. 49 Eye
[g]nye la maḍɔ Fofonye ƒe ŋugbe-
ḍoḍo la ḍe mia dzi; ke miawo la
minɔ Yerusalem-du la me, vase-
ḍe esime woatsɔ ŋusẽ atso dziƒo
aḍo na mi.

Yesu ƒe dziƒoyiyi.

50 [h]Eye wòkplɔ wo do ḍo va-
seḍe Betania, eye wòkɔ eƒe asi-
wo dzi heyra wo. 51 Eye wòva
ve me, esime wòle wo yram la,
wotee ḍa le wo gbɔ, eye wokɔe
yi dziƒo. 52 Eye esi wodze klo
ḍe ta agu nɛ la, wogbugbɔ yi
Yerusalem kple dzidzɔ gã; 53 eye
wonɔa mawuxɔ la me ḍaa henɔa
Mawu kafum.

NYANYUIE LA, ABE ALESI YOHANES ŊLƆE ENE.

Nya mavɔ la trɔ zu ŋutilã.

1 Le gɔmedzedzea me Nya la li,
eye Nya la li kple Mawu, eye
Nya lae nye Mawu.[k] 2 Eya kple
Mawue li le gɔmedzedzea me.[n]
3 Wowɔ nuwo katã to eyama dzi,
eye eya manɔme la womewɔa
naneke, si wowɔna o.[o] 4 Eya me
agbe le, eye agbe la nye amewo
ƒe kekeli la.[r] 5 Eye kekeli la
klẽna le viviti me, eye viviti la
mexɔe o.[s] 6 Amea ḍe va dzɔ, si
Mawu dɔ, eŋkɔe nye Yohanes.[u]
7 Amesia va le ḍaseḍiḍi ta, be-
na wòaḍi ḍase le kekeli la ŋuti,

[k] Yoh. I. 1, 1. 2; ta 17, 5; Nyad. 14, 13. [l] kp. 20. [n] Lod. 8, 22. [o] Kol. 1, 16. 17; Heb. 1, 2. [p] kp. 3–5. [r] 5, 26. [s] 3, 19. [t] Gal. 3, 26. [u] Lu. 1, 13–17. 57-80; Mat. 3, 1.

bena amewo katã naxɔ ase to
eyama dzi. 8 Menye eyae nye
kekeli la o, ke boŋ bena wòaḍi
ḍase le kekeli la ŋuti.[l] 9 Kekeli
vavã, si klẽna ḍe amesiame me
la, li gbɔna ḍe xexea me. 10 Ele
xexea me, eye wowɔ xexeame to
eyama dzi, eye xexeame medze
sii o.[p] 11 Eva ye ŋutɔ tɔwo gbɔ,
eye ye ŋutɔ tɔwo mexɔe o. 12
Ke ame geḍe alesinu xɔe la, ena
ŋusẽ wo, be [t]woazu mawuviwo,
amesiwo xɔa eƒe ŋkɔ dzi sena;
13 amesiwo womedzi tso ɒu alo
tso ŋutilã ƒe lɔlɔ̃nu alo tso ŋutsu

fe lolõnu me o; ke [a]boŋ Mawu
me wodzi wo tso. 14 Eye Nya
la tro zu ŋutilã, eye wòno anyi
le mia dome, eye miekpo efe ŋu-
tikokoe abe Tenuvi, si wodzi tso
Fofoa gbo la, fe ŋutikokoe ene,
eye amenuveve kple nyatefe yoe
fũ.[c] 15 Yohanes ɖi ɖase le eŋuti,
eye wòdo ɣli gblo bena: Esia nye
amesi ŋuti megblo le bena: Amesi
le megbenye gbona la, tre vava
nam; elabena eli, hafi meli.[g] 16
Elabena tso efe [h]agbososo me la
míkatã miexo amenuveve ɖe ame-
nuveve dzi. 17 Elabena wona se
la to Mose dzi; amenuveve kple
nyatefe va to Yesu Kristo dzi.[k]
18 [l]Amea ɖeke mekpo Mawu ɣea-
ɖekeɣi kpo o; [n]Tenuvi, si le Fo-
foa kome la, eya gbloe fia mi.

Yohanes ɖi ɖase le Yesu ŋu le nunolagãwo kple Lewitowo ŋku me.

19 Eye esia nye Yohanes fe
ɖaseɖiɖi, esi Yudatowo do nuno-
lawo kple Lewitowo ɖa tso Yeru-
salem, bena woabiae bena: Ame-
ka nènyea?[o] 20 Eye wòou me,
eye mesẽ nu o, eye wòou me
bena: Menye nyee nye Kristo la
o. 21 Eye wobiae bena: Ekema
amekae? [p]Eliya nènyea? Egblo
bena: Menye nyee o. Nyagblo-
ɖila la nènyea? Eye wòɖo ŋu
bena: O. 22 Eye wogblo nɛ be-
na: Ameka gõ nènye? Bena mía-
na ŋuɖoɖo amesiwo do mi ɖa.
Nuka gblom nèle le ɖokuiwò ŋu?
23 Egblo bena: [r]Amesi le ɣli dom
le gbeadzi la fe gbe menye:
„Midzra Afeto fe mo la ɖo,“ abe
alesi nyagbloɖila Yesaya gblo
ene. 24 Eye ame dodowo tso fa-
risitowo gbo. 25 Eye wobiae
gblo nɛ bena: Nukaŋuti nèle ma-
wutsi dem ta na amewo, esi me-
nye Kristo alo Eliya alo nyagblo-
ɖila nènye o mahã? 26 Yohanes
ɖo ŋu gblo na wo bena: Nye la
mele mawutsi dem ta na amewo
kple tsi; amesi mienya o la, le
tsitre le mia titina,[t] 27 [u]amesi le
megbenye gbona, amesi fe ato-
kotawo nu ka medzem be, matu
o. 28 Nusiawo va ve me le Beta-
nia le Yordan godo, afisi Yohanes
le mawutsi dem ta na amewo le.

Yohanes fe ɖase evelia ɖiɖi le Yesu ŋu.

29 Esi ŋu ke la, ekpo Yesu
gbona ɖe egbo, eye wògblo bena:

[a] 3, 5. 6.
[b] kp. 36; Yes. 53, 7.
[d] kp. 15, 27.
[e] Yes. 7, 14; Pet. II. 1, 16. 17; Yes. 60, 1.
[f] Mat. 3, 16; Mar. 1, 10; Lu. 3, 22.
[g] kp. 27. 30.
[h] 3, 34; Kol. 1, 19.
[i] Lu. 3, 2.
[k] Ro. 10, 4.
[l] 6, 46; Yoh. I. 4, 12.
[n] Mat. 11, 27.
[o] Lu. 3, 15. 16.
[p] Mat. 17, 10; Mo. V. 18, 15.
[r] Yes. 40, 3; Mat. 3, 3; Mar. 1, 3; Lu. 3, 4.
[s] Sam. I. 2, 10; Ps. 2, 2.
[t] Mat. 3, 11; Mar. 1, 7. 8.
[u] 3, 26.
[v] Mat. 16, 18.

Kpo ɖa, Mawu fe alẽvi, si le xe-
xeame fe nuvõ la tsom yina la,
enye si![b] 30 Nenem me sia enye
amesi ŋuti megblo le be: Ŋutsua
ɖe le megbenye gbona, si tre va-
va nam; elabena eli, hafi meli.[d]
31 Eye nyemenyae o; ke boŋ be-
na woaɖee ɖe go afia Israel, le
esia ta meva le mawutsi dem ta
na amewo ɖe tsi me. 32 Eye Yo-
hanes ɖi ɖase gblo bena: [f]Mekpo
Gbogbo la le ɖiɖim tso dzifo abe
akpakpa ene, eye wòno edzi. 33
Eye nyemenyae o; ke [i]amesi dom
be, made mawutsi ta na amewo
kple tsi la, eya ke gblo nam be-
na: Amesi ke dzi nakpo Gbogbo
la le ɖiɖim ɖo, eye wòno edzi la,
eyae nye amesi le mawutsi dem
ta na amewo kple Gbogbo kokoe
la. 34 Eye nye la mekpoe, eye
meɖi ɖase bena, amesia enye Ma-
wuvi la.

Yesu fe nusrõla gbãtowo.

35 Esi ŋu gake la, Yohanes ga-
tsi tre kple efe nusrõlawo dome
ame eve; 36 eye esi wòkpo Yesu,
si le tsa ɖim, dzi dũ la, egblo
bena: Kpo ɖa, Mawu fe alẽvie
nye ekem. 37 Eye nusrõla evea-
wo se efe nufofo, eye wodze Ye-
su yome. 38 Eye Yesu tro, eye
esi wòkpo wo le eyome dzem la,
egblo na wo bena: Nuka dim
miele? Eye wogblo nɛ bena:
Rabi (si gomee nye nufiala), afika
nènona? 39 Egblo na wo bena:
Miva kpoe. Eye wova, eye wo-
kpo afisi wònona; eye wono anyi
kplii le ŋkeke ma dzi, ano ga-
fofo ewolia dzi. 40 Eye ame
eveawo dometo ɖeka, si se Yo-
hanes fe nufofo, eye wòdze Yesu
yome la, enye Andrea, Simon Pe-
tro novi. 41 Eya kpo ye ŋuto
novia Simon gbã, eye wògblo nɛ
bena: Míekpo Mesia la,[s] (si gome
enye Kristo). 42 Ekploe va Yesu
gbo. Eye esi Yesu kpoe dũ la,
egblo nɛ bena: Wòe nye Simon,
Yona vi la, [v]woayo wò be Kefas,
(si gome enye kpe gbadza).
43 Esi ŋu gake la, ele ɖiɖim
be, yeayi ɖe Galilea, eye wòkpo
Filipo; eye Yesu gblo nɛ bena:
Dze yonyeme. 44 Ke Filipo tso
Betsaida, Andrea kple Petro fe
du. 45 Filipo kpo Natanael, eye
wògblo nɛ bena: Míekpo Yesu.

Yosef vi tso Nazaret, amesi ŋuti
woŋlɔ ḍi le le Mose ƒe se la kple
nyagblɔḍilawo me.[a] 46 Natanael
gblɔ nɛ bena: [b]Ðe nu nyuia ḍe
ate ŋu atso Nazaret mahã? Fili-
po gblɔ nɛ bena: Va kpɔ. 47
Yesu kpɔ Natanael gbɔna ḍe
egbɔ, eye wògblɔ le eŋuti bena:
Kpɔ ḍa, Israelitɔ vavãe, amesi
me alakpa mele o. 48 Natanael
gblɔ nɛ bena: Afika nènyam le?
Yesu ḍo ŋu gblɔ nɛ bena: Hafi
Filipo yɔ wò, esime nèle gbotia
te la, mekpɔ wò tso. 49 Nata-
nael ḍo ŋu nɛ bena: Rabi, wòe
nye Mawu ƒe Vi, wòe nye Israel
ƒe fia.[f] 50 Yesu ḍo ŋu gblɔ nɛ
bena: Esi megblɔ na wò bena,
mekpɔ wò le gbotia te la, èxɔe
se mahã? Nu gãwo wu esiawo
kpɔ ge nala. 51 Eye wògblɔ nɛ
bena: Vavã, vavã mele egblɔm
na mi bena: Miakpɔ dziƒo nuvo,
eye [g]mawudɔlawo anɔ dzi liam,
eye woanɔ ḍiḍim ḍe Amegbetɔvi
la dzi.

Srɔ̃ḍeŋkekenyuieḍuḍu le Kana.

2. Eye le ŋkeke etɔ̃agbe la wo-
ḍu srɔ̃ḍeŋkekenyuie le Kana
le Galilea, eye Yesu dada le afi-
ma; 2 eye wokpe Yesu hã kple
eƒe nusrɔ̃lawo va srɔ̃ḍeƒe. 3 Eye
esi wein mede wo nu o la, Yesu
dada gblɔ nɛ bena: Wein mele
wo si o. 4 Yesu gblɔ nɛ bena:
Nyɔnu, nya kae le mia kple wò
dome mahã? Nye gaƒoƒo meḍo
haḍe o.[l] 5 Dadaa gblɔ na subɔ-
lawo bena: Nusi ke wòagblɔ na
mi la, miwɔe. 6 Wodi kpezɔ aḍe
ḍe afima le [o]Yudatɔwo ƒe ŋuti-
kɔklɔ ƒe kɔa nu; ḍesiaḍe xɔa tɔ-
medeze eve alo etɔ̃. 7 Yesu gblɔ
na wo bena: Miḍu tsi ḍe zɔawo
me. Eye woḍui ḍe wo me vaseḍe
keke wo to ke. 8 Eye wògblɔ
na wo bena: Azɔ mikui yi ḍana
nuḍuḍuḍzikpɔla la. Eye wokui
yi nɛ. 9 Ke esi nuḍuḍuḍzikpɔla
la ḍɔ tsi, si trɔ zu wein, kpɔ la,
– eye menya afisi wòtso o, hafi
subɔla, siwo ku tsi la vɛ la, woa-
wo nyae – tete nuḍuḍuḍzikpɔla
la yɔ ŋugbetɔsrɔ̃ la, 10 eye wò-
gblɔ nɛ bena: Amesiame tsɔa
wein nyuitɔ ḍoa anyi gbã, eye
ne wonoe mu la, ekema hafi wo-
tsɔa manyomanyotɔ la vanɛ; wò
la èdzra wein nyui la ḍo vaseḍe
fifi. 11 Esia nye Yesu ƒe dzesiwo
ƒe gɔmetoto, si wòwɔ le Kana le
Galilea, eye wòḍe eƒe [d]ŋutikɔkɔe
la ḍe go fia, eye eƒe nusrɔ̃lawo
xɔ edzi se. 12 Esia megbe la eya
kple dadaa kple [e]nɔviawo kple
eƒe nusrɔ̃lawo yi ḍe Kapernaum,
eye wonɔ afima ŋkeke geḍewo.

Gbedoxɔ me dzadzraḍo gbãlɔ.

13 Eye Yudatɔwo ƒe ŋutitoto
la ḍo, eye Yesu yi ḍe Yerusalem.
14 Eye wòkpɔ amesiwo le nyiwo
kple alẽwo kple akpakpawo dzram
kpakple amesiwo le ga ḍuḍɔm la
bɔbɔ nɔ anyi le mawuƒe la me.
15 Eye wòtsɔ kawo tro atam, eye
wònyã wo katã do go le mawuƒe
la me kpe ḍe alẽwo kple nyiwo
ŋu, eye wòtrɔ gaḍuḍɔlawo ƒe ga
kɔ ḍe anyi, eye wòtu asi woƒe
kplɔ̃wo ƒu anyi; 16 eye wògblɔ
na amesiwo le akpakpawo dzram
la bena: Mitsɔ nusiawo dzoe le
afisia, eye migatsɔ Fofonye ƒe
aƒe la wɔ nuḍzraƒee o! 17 Tete
eye nusrɔ̃lawo ḍo ŋku nya, si wo-
ŋlɔ ḍi la dzi bena: [h]„Wò aƒe ŋuti
ŋuʋaʋã la mim.“ 18 Tete Yuda-
tɔwo xɔ dzi gblɔ nɛ bena: Dzesi
kawo nèfia mí bena, èwɔ nusia-
wo mahã?[i] 19 Yesu ḍo ŋu, eye
wògblɔ na wo bena: Mimu ma-
wuxɔ sia, eye le ŋkeke etɔ̃agbe
la magagbugbɔe atu.[k] 20 Azɔ
Yudatɔwo gblɔ bena: Mawuxɔ sia
tutu xɔ ƒe blane vɔ ade sɔŋ, eye
wò la àgagbugbɔe atu le ŋkeke
etɔ̃agbe mahã? 21 Ke eya la ƒo
nu le eƒe ŋutilã ƒe mawuxɔ ŋuti.[n]
22 Eye esi wòtsi tre tso ame ku-
kuwo dome la, eƒe nusrɔ̃lawo ḍo
ŋku edzi bena, egblɔ esia ḍi, eye
woxɔ ŋɔŋlɔ la kple nya, si Yesu
gblɔ la, dzi se.

23 Eye esi wòle Yerusalem le
ŋutitotoŋkekenyuie la ḍuƒe la,
ame geḍewo xɔ eƒe ŋkɔ dzi se,
esi wokpɔ eƒe dzesi, siwo wòwɔ.
24 Ke Yesu ŋutɔ meḍo ŋu ḍe wo
ŋu o; elabena edze si wo katã;
25 eye mehiã bena, amea ḍe naḍi
ḍase le ame ŋuti o; elabena eya
ŋutɔ dze si nusi le ame me.[p]

Yesu ƒe nuƒoƒo kple Nikodemo. Yohanes ḍi ḍase le Kristo ŋu.

3. Ke amea ḍe, si tso farisitɔwo
dome la li, eŋkɔe nye Niko-

[a] Mo. V. 18, 18; Yes. 7, 14; 53, 2; Yer. 23, 5; Xez. 34, 23.
[b] 7, 41.
[d] 1, 14.
[e] 7, 3.
[f] Sam. II. 7, 14; Ps. 2, 7; ta 6, 69; Mat. 14, 33; 16, 16.
[g] Mo. I. 28, 12.
[h] Ps. 69, 10.
[i] Mat. 21, 23.
[k] Mat. 26, 61; 27, 40.
[l] 19, 26; Mat. 12, 48.
[n] Kor. I. 6, 19.
[o] Mar. 7, 3. 4.
[p] Mar. 2, 8.

demo, eye wònye Yudatɔwo ƒe
amegã.[a] 2 Amesia va egbɔ le zã
me, eye wògblɔ nɛ bena: Rabi,
mienya bena, nufiala nènye tso
Mawu gbɔ va; elabena amea ɖe-
ke mate ŋu awɔ dzesi, siwo nè-
wɔna o, ne menye Mawue li kplii
o. 3 Yesu xɔ dzi, eye wògblɔ
nɛ bena: Vavã, vavã mele egblɔm
na wò bena: Ne womedzi ame
tso dziƒo o la, mate ŋu akpɔ ma-
wufiaɖuƒe la akpɔ o.[f] 4 Nikode-
mo gblɔ nɛ bena: Aleke lawɔ
woadzi amesi ku amegã mahã?
Ɖe wòate ŋu ayi ɖe dadaa ƒe dɔ-
me zi evelia, be woagadzia? 5
Yesu ɖo ŋu bena: Vavã, vavã
mele egblɔm na wò bena: [h]Ne
womedzi ame tso tsi kple Gbɔ-
gbɔ me o la, mate ŋu ayi ɖe dzi-
ƒofiaɖuƒe la me o. 6 Nusi wodzi
tso [i]ŋutilã me la, ŋutilã wònye,
eye nusi wodzi tso Gbɔgbɔ me
la, Gbɔgbɔ wònye. 7 Megawɔ mo
yaa na wò be, megblɔ na wò be-
na: Ele be, woadzi mi atso dziƒo
o. 8 Ya la le ƒoƒom, afisi ke wò-
lɔ̃na, eye nèsea eƒe gbe, ke mè-
nya afisi wòtso alo afisi wòyina
o; nenema kee nye amesiame, si
wodzi tso Gbɔgbɔ la me. 9 Ni-
kodemo xɔ dzi gblɔ nɛ bena:
Aleke esiawo ate ŋu ava me ma-
hã? 10 Yesu ɖo ŋu gblɔ nɛ be-
na: Israel ƒe nufiala nènye, eye
mènya nusiawo o mahã? 11 Va-
vã, vavã mele egblɔm na wò
bena: Míeƒoa nu le nusi míenya
la ŋuti, eye míeɖia ɖase le nusi
míekpɔ la ŋuti, eye miexɔa míaƒe
ɖaseɖiɖi la o.[o] 12 Ne megblɔ
anyigbadzinuwo ŋutinya na mi,
eye miexɔe se o la, aleke lawɔ
miaxɔ ase, ne megblɔ dziƒonuwo
ŋutinya na mi mahã? 13 Eye
amea ɖeke melia yi dziƒo kpɔ o,
negbe amesi ɖi tso dziƒo va ko,
eyae nye Amegbetɔvi, si le dziƒo.[t]
14 Eye abe alesi [u]Mose kɔ da la
ɖe dzi le gbeadzi ene la, nenema
ke woakɔ Amegbetɔvi la ɖe dzi
tsã, 15 bena amesiame, si xɔa
edzi sena la, nakpɔ agbe mavɔ.
16 Elabena ale gbegbe Mawu lɔ̃a
xexeame bena, wòtsɔ ye ŋutɔ ƒe
Tenuvi hena, bena amesiame, si
xɔa edzi sena la, mele tsɔtsrɔ̃
ge o, ke boŋ wòakpɔ agbe mavɔ.[y]
17 Elabena Mawu medɔ via ɖe

[a] 7, 50; 19, 39.
[b] 12, 47.
[d] kp. 36; 5, 24.
[e] 1, 5. 9–11.
[f] Pet. 1. 1, 23.
[g] Ef. 5, 13.
[h] Xez. 36, 25-27; Ef. 5, 26; Ti. 3, 5.
[i] 1, 13; Mo. 1. 5, 3; Ps. 51, 7.
[k] 4, 1. 2.
[l] Mat. 14, 3.
[n] 1, 26–34.
[o] 7, 16; 8, 26. 28.
[p] Heb. 5, 4.
[r] 1, 20. 23. 27.
[s] Mat. 22, 2.
[t] Ef. 4, 9.
[u] Mo. IV. 21, 8. 9.
[v] 8, 23.
[y] Ro. 5, 8; 8, 32; Yoh. 1. 4, 9.

xexeame, be wòadrɔ̃ ʋɔnu xexea-
me o; ke boŋ be woaɖe xexeame
to eyama dzi.[b] 18 Amesi xɔa
edzi sena la, womadrɔ̃ ʋɔnui o;
ke amesi mexɔa edzi sena o la,
wodrɔ̃ ʋɔnui xoxo; elabena mexɔ
Mawu ƒe Tenuvi ƒe ŋkɔa dzi se
o.[d] 19 Ke esiae nye ʋɔnudɔdrɔ̃
la bena, kekeli va xexeame, eye
amewo lɔ̃a viviti la wu kekeli la;
elabena woƒe dɔwɔwɔwo vɔ̃ɖi.[e]
20 Elabena amesiame, si wɔa nu
vlo la, léa fu kekeli la, eye meva
kekeli la gbɔ o, bena woagahe
adãnya ɖe eƒe dɔwɔwɔwo ŋu o.[g]
21 Ke amesi wɔa nuteƒe la, eya
va kekeli la gbɔ, bena woaɖe eƒe
dɔwɔwɔwo ɖe go afia; elabena
Mawu me wòwɔ wo le.

Yohanes ƒe ɖase mlɔe, si wòɖi le Yesu ŋu.

22 Nusiawo megbe la Yesu
kple eƒe nusrɔ̃lawo va Yudea-
nyigba dzi, eye wònɔ afima kpli
wo, eye [k]wòɖe mawutsi ta na
amewo. 23 Ke Yohanes hã le
mawutsi dem ta na amewo le
Aenon, si te ɖe Salem ŋuti, ela-
bena tsi geɖe le afima, eye ame-
wo va, eye wona wòɖe mawutsi
ta na wo. 24 Elabena womede
Yohanes [l]gaxɔ me haɖe o. 25
Azɔ nyahehe ɖo Yohanes ƒe nu-
srɔ̃lawo kple Yudatɔwo dome le
ŋutikɔklɔ ŋuti. 26 Eye wova Yo-
hanes gbɔ gblɔ nɛ bena: Rabi,
amesi le Yordan godo kpli wò,
[n]amesi ŋuti nèɖi ɖase le la, kpɔ
ɖa, eya ke le mawutsi dem ta na
amewo, eye amewo katã yi egbɔ.
27 Yohanes ɖo ŋu gblɔ bena: Ame
mate ŋu axɔ naneke o, ne menye
ɖe wonae tso dziƒo o.[p] 28 Mia
ŋutɔwo mieɖi ɖase nam be, me-
gblɔ bena: [r]Menye nyee nye Krı-
sto la o, ke boŋ ame dɔdɔ me-
nye le eyama ŋgɔ. 29 Amesi si
[s]ŋugbetɔ le la, eyae nye ŋugbe-
tɔsrɔ̃, ke ŋugbetɔsrɔ̃ la ƒe xɔlɔ̃,
amesi le tsitre le to ɖomi la, kpɔa
dzidzɔ ŋutɔ le ŋugbetɔsrɔ̃ la ƒe
gbe ŋuti; azɔ nye dzidzɔ sia zu
blibo. 30 Eyama latsi ɖe edzi
tsã; ke nye la mayi to. 31 Amesi
[v]tso dziƒo gbɔna la, eya ƒo wo
katã ta; amesi tso anyigba la,
anyigba wòtso, eye anyigbanuwo
ŋu wòƒoa nu lena; amesi tso dziƒo
gbɔna la, eya ƒo wo katã ta. 32
Nusi wòkpɔ kple nusi wòse la,

eya ŋuti wòɖia ɖase lena, eye
amea ɖeke mexɔa eƒe ɖaseɖiɖi
la o.[a] 33 Amesi le eƒe ɖaseɖiɖi
xɔm la, eya ɖo kpe edzi bena,
Mawue nye nyateƒetɔ. 34 Ela-
bena amesi Mawu dɔ la, Mawu
ƒe nyawo ŋuti wòƒoa nu lena;
[d]elabena mena Gbɔgbɔ la le dzi-
dzenu nu o. 35 [e]Fofo la lɔ̃a Via,
eye wòtsɔ nuwo katã de esi me.
36 Amesi xɔa Via dzi sena la,
agbe mavɔ le esi; amesi meɖoa
to Via o la, makpɔ agbe o, ke
boŋ Mawu ƒe dɔmedzoe tsia eya-
ma dzi.[f]

Yesu ƒe nuƒoƒo kple Samaria-nyɔnu la.

4 Azɔ esi Yesu nyae bena, fa-
risitɔwo se bena, Yesu le [g]ma-
wutsi dem ta na amewo, eye wòle
nusrɔ̃lawo wɔm wu Yohanes la —
2 gake Yesu ŋutɔ mede mawutsi
ta na amewo o, ke boŋ eƒe nu-
srɔ̃lawoe, — 3 egblẽ Yudea ɖi, eye
wògadzo heyina Galilea. 4 Ke ele
nɛ be, wòato Samaria ayi. 5 Ale
wòva Samariatɔwo ƒe dua ɖe, si
woyɔna be Sixar me, si te ɖe
anyigba, si [k]Yakob na via Yosef
la ŋuti; 6 eye Yakob ƒe vudo le
afima. Eye esi mɔzɔzɔ te ɖeɖi
Yesu ŋu la, ebɔbɔ nɔ anyi nene-
ma ke ɖe vudo la to, anɔ gaƒoƒo
adelia me. 7 Eye Samaria-nyɔ-
nua ɖe va tsi du ge. Yesu gblɔ
nɛ bena: Na ɖem mano. 8 Ela-
bena eƒe nusrɔ̃lawo yi ɖe dua me,
be woaƒle nuɖuɖu. 9 Samaria-
nyɔnu la gblɔ nɛ bena: Aleke
wò, si nye Yudatɔ la, nèle tsi
biam nye, si nye Samaria-nyɔnu,
be yeano mahã? — Elabena Yuda-
tɔwo kple Samaria-tɔwo menyina
o —. 10 Yesu ɖo ŋu gblɔ nɛ bena:
Ɖe nènya Mawu ƒe nunana la kple
amesi nye amesi gblɔ na wò bena:
Na ɖem mano la, ne wò boŋ àbiae,
[p]eye wòana agbetsi wò. 11 Nyɔ-
nua gblɔ nɛ bena: Aƒetɔ, tsikunu
mele asiwò o, eye vudoa me go-
glo; afika gɔ̃ nèkpɔ agbetsi la
tsoe mahã? 12 Alo ɖe nèwu mía
fofo Yakob, amesi na vudo la mí,
eye eya ŋutɔ kple viawo kpakple
eƒe lãwo no eme tsi mahã? 13
Yesu ɖo ŋu gblɔ nɛ bena: Ame-
siame, si le tsi sia ƒe ɖe nom la,
tsikɔ agawui;[r] 14 ke amesi ke
lano tsi, si nye manae ƒe ɖe la,
tsikɔ megale eya wu ge akpɔ o
vaseɖe mavɔmavɔ me; elabena
tsi, si nye manae la, latrɔ azu
tsivudo le eme, esi anɔ dzidzim
ayi ɖe agbe mavɔ me.[b] 15 Nyɔ-
nua gblɔ nɛ bena: Aƒetɔ, na tsi
siam, bena tsikɔ nagawum alo
mava afisia tsi du ge o. 16 Egblɔ
nɛ bena: Heyi ɖayɔ srɔ̃wò, eye
nava afisia. 17 Nyɔnua xɔ dzi,
eye wògblɔ nɛ bena: Srɔ̃ mele
asinye o. Yesu gblɔ nɛ bena:
Egblɔe nyuie bena: Srɔ̃ mele asi-
nye o; 18 elabena ŋutsu atɔ̃ nɔ
asiwò kpɔ, eye amesi le asiwò
fifia la, menye srɔ̃wò wònye o;
èto nyateƒe le esia me. 19 Nyɔ-
nua gblɔ nɛ bena: Aƒetɔ, medze
sii bena, nyagblɔɖila nènye. 20
Mía fofowo doa gbe ɖa le to sia
dzi, eye miawo miegblɔ bena,
teƒe le [h]Yerusalem, afisi wòle be,
woado gbe ɖa le. 21 Yesu gblɔ
nɛ bena: Nyɔnu, xɔm se bena,
gaƒoƒo gbɔna, esi menye to sia
dzi alo Yerusalem miado gbe ɖa
na Fofo la le o. 22 [i]Miawo la
miedoa gbe ɖa na nusi mienya o;
míawo la miedoa gbe ɖa na nusi
míenya; elabena xɔxɔ la tso Yu-
datɔwo gbɔ. 23 Gake gaƒoƒo gbɔ-
na, eye wòɖe azɔ, esi nyateƒegbe-
doɖalawo ado gbe ɖa na Fofo la
le gbɔgbɔ kple nyateƒe me; ela-
bena Fofo la dia gbedoɖala sia-
wo tɔgbe. 24 Mawue nye Gbɔ-
gbɔ, eye amesiwo le gbe dom ɖa
nɛ la, ele be, woado gbe ɖa le
gbɔgbɔ kple nyateƒe me.[l] 25 Nyɔ-
nua gblɔ nɛ bena: Menyae bena,
[n]Mesia, si woyɔna be Kristo la
gbɔna; ne eyama va la, agblɔ
nuwo katã afia mí. 26 Yesu gblɔ
nɛ bena: Nye, amesi le nu ƒom
kpli wò la, nyee.[o]

27 Wole esia dzi eƒe nusrɔ̃la-
wo va, eye wòwɔ mo yaa na wo
bena, ele nu ƒom kple nyɔnua ɖe;
gake amea ɖeke megblɔ bena:
Nuka dim nèle alo nuka nu ƒom
nèle kplii mahã o. 28 Tete nyɔnu
la gblẽ eƒe tsize ɖi, eye wòdzo
yi ɖe dua me. eye wògblɔ na
ameawo bena: 29 Miva kpɔ amea
ɖe, si gblɔ nusiwo katã mewɔ kpɔ
la nam; ɖe menye esia nye Kristo
la oa? 30 Tete wodo go le dua
me, eye wova egbɔ. 31 Le esia
me la nusrɔ̃lawo ɖe kuku nɛ gblɔ

[a] kp. 11.
[b] 6, 27. 35.
[d] 1, 33. 34.
[e] 5, 20; Mat. 11, 27.
[f] kp. 18.
[g] 3, 22. 26.
[h] Mo. V. 12. 5; Ps. 122.
[i] Fia. II. 17, 29 v. 41; Yes. 2, 3.
[k] Mo. I. 48, 22; Yos. 24, 32.
[l] Kor. II. 3, 17.
[n] 1, 41.
[o] 9, 37.
[p] 7, 38. 39.
[r] 6, 58.

bena: Rabi, va ɖu nu. 32 Ke egblɔ
na wo bena: [a]Nye la nuɖuɖu le a kp. 34.
asinye, be maɖu, si miawo mie-
nya o. 33 Eyaŋuti nusrɔ̃lawo
gblɔ na wo nɔewo bena: Ɖe amea b 2, 18; Kor. I. 1, 22.
ɖe na nanee wòɖu mahã? 34 Yesu
gblɔ na wo bena: Nye nuɖuɖu
enye bena, mawɔ amesi dɔm ɖa
la ƒe lɔlɔ̃anu, eye mawu eƒe dɔ-
wɔwɔ la nu.[d] 35 Menye miawoe d 17, 4.
gblɔ bena: Ɣleti ene koe susɔ,
eye nuŋeɣi la laɖo o mahã? Kpɔ
ɖa, mele egblɔm na mi bena: Mi-
wu miaƒe ŋkuwo dzi, eye miakpɔ
agblewo dzi ɖa bena,[e]woƒu xoxo, e Mat. 9, 37; Lu. 10, 2.
eye wonyo na ŋeŋe. 36 Amesi
ŋea nu la, kpɔa fetu, eye wòƒoa
kutsetse nu ƒu ɖe agbe mavɔ me,
bena amesi ƒã nu kple amesi ŋe
nu la, siaa nakpɔ dzidzɔ. 37 Ela-
bena le eya me nya, si wogblɔ
ɖi be: Bu dona, bu ŋena la, enye
nyateƒe. 38 Nye la medɔ mi, be f 2, 11. 23.
miaŋe nusi ŋuti miedze agbagba
le o; ame bubuwo dze agbagba,
eye miawo miege ɖe woƒe dɔwɔ-
wɔ la me. 39 Eye tso du ma me
Samariatɔwo dome ame geɖe xɔ
edzi se le nyɔnu, si ɖi ɖase be-
na: Egblɔ nusiwo katã mewɔ kpɔ
la fiam la, ƒe nya ŋuti. 40 Azɔ
esi Samariatɔwo va egbɔ la, wo-
ɖe kuku nɛ bena, wòanɔ yewo
gbɔ, eye wònɔ afima ŋkeke eve.
41 Eye ame geɖe wu xɔ edzi se
le eya ŋutɔ ƒe nya ŋuti; 42 eye
wogblɔ na nyɔnua bena: Azɔ me-
nye le wò nuƒoƒo ŋuti miexɔe se
ɖo o; elabena mia ŋutɔwo miese,
eye mienya bena, ame siae nye
xexeame xɔla vavã.

Yesu ɖa gbe le Kapernaum aɔafia la ƒe viŋutsu ŋu.

43 Eye le ŋkeke eve megbe la
edzo le afima yi ɖe Galilea.[g] 44 g Mat. 4, 12.
Elabena Yesu ŋutɔ ɖi ɖase bena,
nyagblɔɖila mekpɔa bubu le eya
ŋutɔ de o.[h] 45 Azɔ esi wòva Ga- h Mat. 13, 57; Mar. 6, 4; Lu. 4, 24.
lilea la, Galileatɔwo xɔe, esime
wokpɔ nusiwo katã wòwɔ le Ye-
rusalem le ŋkekenyuie la duƒe;
elabena woawo hã de ŋkekenyuie
la duƒe.[i] i 2, 23.
46 Ale wògava Kana le Galilea, k Mat. 9, 6.
afisi wòtrɔ tsi wòzu wein le. Ke
fiaŋutimea ɖe li, amesi ƒe vi le l 9, 14.
dɔ lém le Kapernaum.[n] 47 Esi n 2, t. 9.
wòse bena, Yesu tso Yudea va
Galilea la, eyi egbɔ, eye wòɖe
kuku bena, neva, eye wòaɖa gbe
le ye vi ŋu; elabena eɖo kudo
nu. 48 Tete Yesu gblɔ nɛ bena:
Ne menye dzesiwo kple nukunu-
wo miekpɔ o la, miexɔnɛ sena o.[b]
49 Fiaŋutime la gblɔ nɛ bena:
Afetɔ, va, hafi vinye la naku! 50
Yesu gblɔ nɛ bena: Heyi, viwò
le agbe. Eye ame la xɔ nya, si
Yesu gblɔ nɛ la dzi se, eye wòyi.
51 Ke esi wòyina la, eƒe dɔlawo
va kpee, eye woka eta nɛ bena:
Viwò la tsi agbe. 52 Tete wòbia
gaƒoƒo, si dzi wòka ɖe eme nɛ
la wo tsitotsito. Eye wogblɔ nɛ
bena: Etsɔ le gaƒoƒo adrelia dzi
ŋudza la dzo le edzi. 53 Tete
fofoa dze sii bena, enye gaƒoƒo
ma, si dzi Yesu gblɔ nɛ bena:
Viwò la le agbe; eye eya ŋutɔ
xɔe se kple eƒeme blibo katã. 54
Esia nye dzesi evelia, si Yesu wɔ,
esi wòtso Yudea va Galilea.[f]

Yesu yɔ dɔ ƒe 38 dɔlélaa ɖe le Betesda-ta to.

5. Nusiawo megbe la Yudatɔwo ƒe
ŋkekenyuiea ɖe ɖo, eye Yesu yi
ɖe Yerusalem. 2 Ke taa ɖe le Ye-
rusalem le alẽgboa ŋuti, si woyɔna
le Hebri-gbe me bena Betesda, esi
ŋu akpata atɔ̃ le. 3 Akpata siawo
me dɔlélawo ƒe ha: Ŋkuagbãtɔwo,
xɔdrɔ̃wo, titilélawo mlɔna henɔa
tsi la ƒe bublu lalam. — 4 Elabena
ɣeaɖewoɣi la mawudɔlaa ɖe ɖina
ɖe ta la me, eye wòblua tsi la;
eye amesi tre tsi la me dzedze
le eƒe bublu megbe la, ƒe lãme
sẽna tso dɔ sia dɔ, si lém wòle
la me. — 5 Ke amea ɖe, si le dɔ
lém ƒe blaetɔ̃ vɔ enyi sɔŋ la, le
afima. 6 Esi Yesu kpɔ eyama le
anyimlɔƒe, eye wònyae bena, enɔ
anyi alea eteƒe didi la, egblɔ nɛ
bena: Ele didim bena, wò lãme
nasẽ mahã? 7 Dɔnɔ la ɖo eŋu nɛ
bena: Afetɔ, amea ɖeke mele asi-
nye, bena ne woblu tsia la, wòa-
kɔm ada ɖe ta la me o; ke ne
megbɔna la, kasia ame bubu trea
emedzedze nam. 8 Yesu gblɔ nɛ
bena: Tsi tre, nakɔ wò aba dzi,
eye nazɔ azɔli![k] 9 Eye ame la ƒe
lãme sẽ enumake, eye wòkɔ eƒe
aba dzi hezɔ azɔli.
[l]Ke ŋkeke ma enye Sabat. 10
Eyaŋuti Yudatɔwo gblɔ na amesi
ŋu woda gbe le la bena: Egbee
nye Sabat, eye womeɖe mɔ na

wò be, natsɔ wò aba o.[a] 11 Exɔ
dzi na wo bena: Amesi na nye
lãme sẽ la, eya kee gblɔ nam
bena: 12 Kɔ wò aba dzi, eye nazɔ
azɔli. Wobiae bena: Amekae nye
amesi gblɔ na wò bena: Kɔe dzi,
eye nazɔ azɔli mahã? 13 Ke amesi
ŋu woda gbe le la, menya amesi
wònye o; elabena Yesu ɖe eɖokui
ɖa le ameha, si le afima la ta.
14 Nusiawo megbe la Yesu kpɔe
le mawuƒe la me, eye wògblɔ nɛ
bena: Kpɔ ɖa, wò lãme sẽ,[g] me-
gawɔ nuvɔ̃ azɔ o, bena ne nu vɔ̃ɖi
wu esia nagawɔ wò o. 15 Ame
la tɔ dzi heyi ɖagblɔ na Yuda-
tɔwo bena, Yesu yenye amesi na
yeƒe lãme sẽ. 16 Eye le esia ta
Yudatɔwo ti Yesu yome, eye wodi
be, yewoawui; elabena ewɔ nusia
le Sabat dzi.[i]

Yesu ʋli eɖokui ta.

17 Ke eɖo ŋu na wo bena: Fo-
fonye le dɔ wɔm vaseɖe fifi, eye
nye hã mele dɔ wɔm.[k] 18 Le esia
ta Yudatɔwo [l]gadii ɖe edzi wu,
bena yewoawui; elabena menye
ɖe wògblẽ kɔ ɖo na Sabat la ɖe-
ɖeko o, ke boŋ eyɔ Mawu hã be
eya ŋutɔ Fofoa, eye wòtsɔ eya
ŋutɔ ɖokui ɖo Mawu ŋu. 19 Tete
Yesu ɖo ŋu, eye wògblɔ na wo
bena: Vavã, vavã mele egblɔm
na mi bena: Vi la mate ŋu awɔ
naneke le eya ŋutɔ ɖokui si o,
[r]ne menye Fofoae le ewɔm wò-
kpɔ o; elabena nusiwo ke wɔm
eyama le la, esiawo Vi la hã wɔna
nenema ke. 20 [s]Ke Fofo la lɔ̃a
Via, eye nusiwo katã wɔm eya
ŋutɔ le la, efianɛ, eye wòafia dɔ-
wɔwɔ gãwoe awu esiawo, bena
miaƒe mo nawɔ yaa. 21 Elabena
sigbe alesi Fofo la fɔa ame ku-
kuwo ɖe tsitre, eye wògbɔa agbe
wo la, nenema ke Vi la hã agbɔ
agbe amesiwo wòlɔ̃na. 22 Elabena
Fofo la medrɔ̃a ʋɔnu amea ɖeke
o, ke boŋ etsɔ ʋɔnudɔdrɔ̃ la katã
de asi na Via,[u] 23 bena amewo
katã nabu Vi la, abe alesi wobua
Fofo la ene. Amesi mele Vi la
bum o la, mebua Fofo la, amesi
dɔe ɖa la o.[y] 24 Vavã, vavã mele
egblɔm na mi bena: Amesi le nye
nya la sem, eye wòle amesi dɔm
ɖa la dzi xɔm le sesem la, agbe
mavɔ le esi, eye mava ʋɔnudɔ-
drɔ̃ me o, elabena eto ku me yi

[a] Yer. 17, 21. [b] 3, 16. 18. [d] Ef. 2, 5. 6. [e] 1, 1–4. [f] kp. 22. [g] 8, 11. [h] 6, 40; Dan. 12, 2. [i] Mat. 12, 14. [k] 9, 4. [l] 7, 30; 10, 33. [n] kp. 19; 6, 38. [o] kp. 36. 37. [p] 1, 19–34. [r] 3, 11. 32. [s] 3, 35. [t] Yoh. I. 5, 9; ta 1, 33; 3, 2. [u] Dan. 7, 13. 14; Dɔ. 17, 31. [v] Mat. 3, 17. [y] Fil. 2, 10. 11; Yoh. I. 2, 23. [z] Lu. 24, 27; Tim. II. 3, 15 v. 17.

ɖe agbe la me xoxo.[b] 25 Vavã,
vavã mele egblɔm na mi bena:
Gafoƒo gbɔna, [d]eye wòde azɔ,
esime ame kukuwo ase Mawuvi
la ƒe gbe, eye amesiwo see la,
woanɔ agbe. 26 Elabena sigbe
alesi agbe le Fofo la ŋutɔ ɖokui
me la, nenema ke wòna Vi la hã
be, agbe nanɔ esi le eya ŋutɔ ɖo-
kui me;[e] 27 eye wòna ŋusẽe, be
[f]wòadrɔ̃ ʋɔnu hã, elabena Ame-
gbetɔvi wònye. 28 Esia megawɔ
mo yaa na mi o; elabena gafoƒo
gbɔna, le esi me amesiwo katã
le yɔdowo me la, woase eƒe gbe;
29 eye amesiwo wɔ nu nyuiwo la,
woado go hena agbe ƒe tsitretsi-
tsi, ke amesiwo wɔ nu vlowo la,
hena ʋɔnudɔdrɔ̃ ƒe tsitretsitsi.[h]
30 Nyemele naneke wɔm le ɖo-
kuinye si o; abe alesi mesena la,
nenema ŋu medrɔ̃a ʋɔnu ɖo, eye
nye ʋɔnudɔdrɔ̃ la le dzɔdzɔe;
elabena nyemedia nye ŋutɔ nye
lɔlɔ̃nu o, ke boŋ amesi dɔm ɖa
la ƒe lɔlɔ̃nu ko.[n]
31 Nye la, ne meɖi ɖase le ɖo-
kuinye ŋu la, ekema nye ɖaseɖiɖi
la menye nyateƒe o. 32 Ame bu-
bue nye amesi le ɖase ɖim le ŋu-
tinye, eye menyae bena, ɖase, si
ɖim wòle le ŋutinye la, enye nya-
teƒe.[o] 33 Miawo la miedɔ ɖo ɖe
Yohanes gbɔ, eye wòɖi ɖase na
nyateƒe la.[p] 34 Ke nye la nye-
mexɔ ɖaseɖiɖi tso ame gbɔ o, ke
mele nusiawo gblɔm, bena miakpɔ
ɖeɖe. 35 Eyama enye akaɖi, si le
bibim, eye wòle keklẽm; ke mia-
wo la miedi be, yewoakpɔ dzidzɔ
gafoƒo ɖeka le eƒe keklẽ la me.
36 Ke nye la mexɔ ɖaseɖiɖi, si
lolo wu Yohanes tɔ; elabena dɔ-
wɔwɔ, siwo Fofo la nam, bena
mawu wo nu la, dɔwɔwɔ ma, siwo
ke wɔm mele la, le ɖase ɖim le
ŋutinye bena, Fofo lae dɔm ɖa.[t]
37 Eye Fofo, si dɔm ɖa la, eyama
ɖi ɖase le ŋutinye. Miese eƒe gbe
ɣeaɖekeɣi alo kpɔ eƒe nɔnɔme hã
kpɔ o.[v] 38 Eye eƒe nya menɔ mia
me o; elabena amesi eyama dɔ
ɖa la, eya dzie miexɔ se o. 39
Miele ŋɔŋlɔawo me dzrom tsito-
tsito; elabena miesusu bena, mie-
kpɔa agbe mavɔ le wo me, eye
woamawo nye nusiwo le ɖase ɖim
le ŋutinye;[z] 40 eye mielɔ̃ be, mia-
va gbɔnye, bena miakpɔ agbe o.

41 Nyemexɔa kafukafu tso amewo
gbɔ o. 42 Gake menya mi bena,
Mawu ƒe lɔlɔ̃ la mele mia ŋutɔwo
mia ɖokui me o. 43 Nye la meva
le Fofonye ƒe ŋkɔa dzi, eye miele
xɔyem o; ɖe ame bubu lava le
ye ŋutɔ ƒe ŋkɔa dzi la, ne eya
xɔ ge miala. 44 Aleke lawɔ mia-
wo miate ŋu axɔ ase, esi miele
kafukafu xɔm tso mia nɔewo gbɔ,
eye [b]kafukafu ma, si tso Mawu
ɖeka gbɔ la, miedia eya o mahã?
45 Migasusu bena, nye la matso
mia nu na Fofo la o; amea ɖe li,
si tsoa mia nu,[e] eyae nye Mose,
amesi dzi mietsɔ miaƒe mɔkpɔ-
kpɔ ɖo. 46 Elabena ɖe miexɔ
Mose dzi se la, ne miaxɔ nye hã
dzinye ase; elabena eyama ŋlɔ
nya ɖi le ŋutinye.[g] 47 Ke ne mie-
xɔ eyama ƒe ŋɔŋlɔawo dzi se o
la, aleke lawɔ miaxɔ nye nyawo
dzi ase mahã?[h]

Yesu nyi ame 5000, zɔ ƒu dzi

6. [i]Nusiawo megbe la Yesu dzo
yi ɖe Galilea-ƒu, si nye Tibe-
ria-ƒu la godo. 2 Eye ameha gãa
ɖe dze eyome, elabena wokpɔ
dzesi, siwo wòwɔ na dɔlélawo.
3 Eye Yesu yi ɖe to la dzi, eye
wòbɔbɔ nɔ afima kple eƒe nusrɔ̃-
lawo. 4 Ke Yudatɔwo ƒe ŋuti-
totoŋkekenyuie la ɖo.[k] 5 Azɔ esi
Yesu wu eƒe mo dzi, eye wòkpɔ
bena, ameha gãa ɖe gbɔna ɖe ye
gbɔ la, egblɔ na Filipo bena: Afi-
ka miaƒle abolo le, bena amesia-
wo naɖu mahã? 6 Ke egblɔ esia,
be wòadoe akpɔ; elabena eya ŋutɔ
nya nusi wɔ ge wòala. 7 Filipo
do ŋu nɛ bena: Abolo denario
alafa eve hã mele wo nu de ge,
bena wo dome ɖesiaɖe naxɔ via
de o. 8 Eƒe nusrɔ̃lawo dometɔ ɖe-
ka, Andrea, Simon Petro nɔvi la,
gblɔ nɛ bena: 9 Ɖekakpuia ɖe le
afii, eye lubolo atɔ̃ kple tɔmelã
memee eve le esi; gake nuka wò-
nye na ame geɖe siawo mahã?
10 Yesu gblɔ bena: Mina amea-
wo nabɔbɔ nɔ anyi. Ke gbe mu-
mu geɖe le afima. Eye ŋutsu,
siwo ƒe xexlẽme nu anɔ akpe atɔ̃
la, bɔbɔ nɔ anyi. 11 Eye Yesu
tsɔ aboloawo heda akpe le wo ta,
eye wòtsɔ wo na amesiwo le anyi-
nɔƒe; nenema ke hã wòna tɔmelã
memee wo geɖe alesi nu dim wole.
12 Ke esi woɖi ƒo la, egblɔ na
eƒe nusrɔ̃lawo bena: Miƒo kakɛ,
siwo susɔ la, nu ƒu, bena naneke
nagagblẽ o. 13 Tete woƒo wo nu
ƒu, eye lubolo atɔ̃, siwo ameawo
ɖu la, ƒe kakɛ, siwo susɔ la, yɔ
kevi wuieve fũ.
14 Azɔ esi ameawo kpɔ dzesi,
si wòwɔ la, wogblɔ bena: [a]Vavã
amesia nye nyagblɔɖila, si gbɔna
ɖe xexeame. 15 Eye esi Yesu dze
sii bena, wole vava ge, eye woalé
ye sesẽ aɖo fiae la, eɖe eɖokui
ɖe aga yi ɖe to la dzi.[d]
16 [f]Eye esi fiẽ ɖo la, eƒe nu-
srɔ̃lawo yi ɖe ƒu nu; 17 eye wo-
ɖo ʋu heyina ƒu la godo ɖe Ka-
pernaum. Ke zã do xoxo, eye
Yesu meva wo gbɔ haɖe o. 18 Eye
le ya gã, si le ƒoƒom ŋuti la, ƒu
la dze agbo. 19 Eye esi woku
ʋu la anɔ stadio blave vɔ atɔ̃ alo
blaetɔ̃ la, wokpɔ Yesu le ƒua dzi
zɔm gbɔna, eye wòle tetem ɖe
ʋu la ŋu, eye wovɔ̃. 20 Ke egblɔ
na wo bena: Nyee nye esi, mi-
gavɔ̃ o hee! 21 Eye esi woɖi be-
na, yewoaxɔe ɖe ʋu la me la, ka-
sia ʋu la ɖi go ɖe anyigba, si
dzi yim wole la.

Yesu enye agbebolo la.

22 Esi ŋu ke, eye ameha la le
tsitre le ƒu la ƒe go keme dzi la,
wokpɔ bena, ʋu bubua ɖeke me-
gale afima o, negbe ɖeka ko, eye
bena Yesu meɖo ʋua kple eƒe
nusrɔ̃lawo o, ke boŋ eƒe nusrɔ̃-
lawo ɖeɖekoe yi, — 23 eye ʋu
bubuwo tso Tiberia va ɖo afisi
medidi tso teƒe, si woɖu abolo,
si ta Aƒetɔ la [l]da akpe le la, gbɔ
o. — 24 Azɔ esi ameha la kpɔ
bena, Yesu alo eƒe nusrɔ̃lawo me-
le afima o la, woa ŋutɔwo ɖo ʋu-
wo me, eye wova Kapernaum hele
Yesu dim. 25 Eye esi wokpɔe le
ƒua godo la, wogblɔ nɛ bena: Ra-
bi, ɣekaɣi nèva afisia? 26 Yesu
do ŋu na wo, eye wògblɔ bena:
Vavã, vavã mele egblɔm na mi
bena: Miele diyem, menye bena,
miekpɔ dzesiwo o; ke boŋ bena,
mieɖu aboloawo ƒe ɖe, eye mieɖi
ƒo. 27 Midze agbagba, menye de
nuɖuɖu, si gblẽna ta o, [n]ke boŋ
ɖe nuɖuɖu, si anɔ anyi hena agbe
mavɔ la ta, esi Amegbetɔvi la la-
na mi; elabena nenem me la ŋu
Mawu Fofo la de [o]dzesii. 28 Tete

[a] Mo. V. 18, 15.
[b] 12, 43.
[d] 18, 36.
[e] Mo. V. 31, 26.
[f] kp. 16-21 kpɔ Mat. 14, 22-36; Mar. 6, 45—52.
[g] Mo. I. 3, 15; 49, 10; Mo. V. 18, 15.
[h] Lu. 16, 31.
[i] kp. 1—15 kpɔ Mat. 14, 13-21; Mar. 6, 32—44; Lu. 9, 10—17.
[k] 2, 13; 11, 55.
[l] kp. 11.
[n] 4, 14.
[o] 5, 36.

wogblɔ nɛ bena: Nuka míawɔ, bena
míawɔ Mawu ƒe dɔwɔwɔwo mahã?
29 Yesu ɖo ŋu gblɔ na wo bena:
Esiae nye Mawu ƒe dɔwɔwɔ la
bena, miaxɔ amesi wòɖɔ ɖa la,
dzi ase.[b] 30 Tete wogblɔ nɛ be-
na: Ekema dzesi ka nèwɔ, bena
miakpɔ, eye miaxɔ dziwò ase ma-
hã? Nuka nèwɔna?[d] 31 Mía fo-
fowo ɖu mana le gbeadzi, abe
alesi woŋlɔ ɖi ene bena: „Ena
abolo wo tso dziƒo, be woaɖu."[g]
32 Yesu gblɔ na wo bena: Vavã,
vavã mele egblɔm na mi bena:
[i]Menye Mose ye na abolo, si tso
dziƒo la mi o, ke boŋ Fofonyee
na abolo vavã mi tso dziƒo. 33
Elabena Mawu ƒe abolo la enye
esi ɖi tso dziƒo va, eye wòna agbe
xexeame. 34 Tete wogblɔ nɛ be-
na: Aƒetɔ, na abolo sia mi ɖaa.
35 Yesu gblɔ na wo bena: Nyee
nye agbebolo la, amesi vaa gbɔ-
nye la, dɔ mele ewu ge akpɔ o;
eye amesi le dzinye xɔm le se-
sem la, tsikɔ mele ewu ge akpɔ
o." 36 Gake [o]megblɔe na mi be-
na, miekpɔm, eye miexɔm se o.
37 Nusianu, si Fofo la tsɔ nam
la, ava gbɔnye; eye amesi vaa
gbɔnye la, [p]nyemele eƒu ge gbe
akpɔ o. 38 Elabena meɖi tso dziƒo
va, menye bena mawɔ nye ŋutɔ
nye lɔlɔ̃nu o, negbe amesi dɔm
ɖa la ƒe lɔlɔ̃nu ko.[r] 39 Ke esia
enye amesi dɔm ɖa la ƒe lɔlɔ̃nu,
bena nusianu, si wòtsɔ nam la, ne
magabu ɖeke o, ke boŋ bena ma-
fɔe ɖe tsitre le nuwuwuŋkeke la
dzi.[t] 40 Elabena esíae nye Fofo-
nye la ƒe lɔlɔ̃nu, bena amesiame,
si le Vía kpɔm, eye wòle edzi
xɔm le sesem la, akpɔ agbe ma-
vɔ, eye [u]nye la mafɔe ɖe tsitre
le nuwuwuŋkeke la dzi.

41 Tete Yudatɔwo li liʋiliʋi le
eŋuti; elabena egblɔ bena: Nyee
nye abolo, si ɖi tso dziƒo va. 42
Eye wogblɔ bena: Alo amesia la
menye Yesu, Yosef vi la, amesi
fofo kple dada míawo mienya lae
o ɖe? Azɔ aleke wɔ amesia le
gbɔgblɔm bena: Meɖi tso dziƒo
va mahã?[v] 43 Yesu ɖo ŋu gblɔ
na wo bena: Migali liʋiliʋi le mia
nɔewo dome o. 44 [y]Amea ɖeke
mate ŋu ava gbɔnye o, ne menye
Fofo, si dɔm ɖa lae hee vɛ o, eye
nye la mafɔe ɖe tsitre le nuwuwu-
ŋkeke la dzi. 45 Woŋlɔ ɖe [a]nya-
gblɔɖilawo me bena: „Eye wo
katã woanye amesiwo Mawu fia
nu wo." Amesiame, si see le Fo-
foa gbɔ, eye wòsrɔ̃e la, ava gbɔ-
nye. 46 Menye bena, amea ɖee
kpɔ Fofo la kpɔ o, negbe amesi
tso Mawu gbɔ la, eyae kpɔ Fofo
la.[c] 47 Vavã, vavã mele egblɔm
na mi bena: Amesi xɔe se la, agbe
mavɔ le esi.[f] 48 Nyee nye agbe-
bolo la.[h] 49 Mía fofowo ɖu mana
le gbeadzi, eye woku.[i] 50 Esiae
nye abolo, si ɖi tso dziƒo va, be-
na ame naɖu eƒe ɖe, eye maku o.

51 Nyee nye agbebolo la, si ɖi
tso dziƒo va; ne amea ɖe ɖu abolo
sia ƒe ɖe la, anɔ agbe tegbete-
gbe; eye abolo, [l]si na ge mala ɖe
xexeame ƒe agbe ta la, enye nye
ŋutilã. 52 Azɔ Yudatɔwo he nya
le wo nɔewo dome gblɔ bena:
Aleke amesia ate ŋu ana eƒe ŋu-
tilã mí, be míaɖu mahã? 53 Tete
Yesu gblɔ na wo bena: Vavã, va-
vã mele egblɔm na mi bena: Ne
menye ɖe mieɖu Amegbetɔvi la
ƒe ŋutilã, eye mieno eƒe ʋu o la,
ekema agbea ɖeke manɔ mia me
o. 54 Amesi ɖua nye ŋutilã, eye
wònoa nye ʋu la, agbe mavɔ le
esi, eye nye la mafɔe ɖe tsitre
le nuwuwuŋkeke la dzi. 55 Ela-
bena nye ŋutilã enye nuɖuɖu va-
vã, eye nye ʋu enye nunono va-
vã. 56 Amesi ɖua nye ŋutilã, eye
wònoa nye ʋu la, [s]enɔa menye,
eye nye hã menɔa eme. 57 Si-
gbe alesi Fofo gbagbe la dɔm ɖa,
eye nye la mele agbe le Fofoa
ŋuti la, nenema ke amesi ɖuam
la, eya hã anɔ agbe le ŋutinye.
58 Esiae nye abolo, si ɖi tso dziƒo
va, menye abe esi fofoawo ɖu,
eye woku la ene o; amesi ɖu
abolo sia la, anɔ agbe tegbetegbe.
59 Nusiawo wògblɔ le ƒuƒoƒe la
me, le esime wòle nu fiam le Ka-
pernaum.

60 Azɔ eƒe nusrɔ̃lawo dome
ame geɖewo, esi wose esia la, wo-
gblɔ bena: Esia nye nya sesẽ;
ameka ate ŋu asee mahã? 61 Ke
esi Yesu nya le ye ŋutɔ ɖokui
me bena, eƒe nusrɔ̃lawo le liʋi-
liʋi lim le esia ŋuti la, egblɔ na
wo bena: Alo ɖe esia le nu ɖiam
na mi mahã? 62 Azɔ, ne miakpɔ
Amegbetɔvi la le dziƒo, afisi wò-

a Yes. 54, 13; Yer. 31, 33. 34.
b Yoh. I. 3, 23.
d 2, 18.
e 1, 18.
f 3, 16.
g Mo. II. 16, 13. 14; Ps. 78, 24.
h kp. 35.
i kp. 31. 32; Kor. I. 10, 3. 5.
k kp. 49.
l Heb. 10, 5. 10.
n kp. 49; ta 4, 14; 7, 37.
o kp. 26. 29.
p 17, 6–8; Mat. 11, 28.
r 4, 34.
s 15, 4; Yoh. I. 3, 24.
t 10, 28. 29; 17, 12.
u 5, 29; 11, 24.
v Lu. 4, 22.
y kp. 65.

tso la, yim ḍe?[a] 63 Gbɔgbɔ la gbɔa agbe, ŋutilã menyo na naneke o; nya, siwo megblɔ na mi la, Gbɔgbɔ kple agbe wonye.[b] 64 Ke amea ḍewo le mia dome, siwo mexɔna sena o. Elabena Yesu nya tso gɔmedzedzea me wo amesiwo mexɔ edzi se o kple amesi [d]le eyome mɔ fia ge. 65 Eye wògblɔ bena: Le esia ta megblɔ na mi bena, amea ḍeke mate ŋu ava gbɔnye o, ne menye ḍe wonae tso Fofonye gbɔ o.[e] 66 Tso esia dzi la eƒe nusrɔ̃lawo dome ame geḍewo de megbe, eye womegazɔna kpakplii o.

Petro nu Yesu me.

67 Tete Yesu gblɔ na ame wuieveawo bena: Alo miawo hã ḍe miele didim be, miadzo mahã? 68 Simon Petro ḍo ŋu nɛ bena: Aƒetɔ, ameka gbɔ gɔ̃ miaɒu ayi mahã? Agbe [h]mavɔ nyawo le asiwò. 69 Eye miexɔe se, eye miedze sii bena, [i]wòe nye Kristo, Mawu ƒe kɔkɔetɔ la. 70 Yesu xɔ dzi na wo bena: Menye nyee tia mi ame wuieve oa? Eye mia dometɔ ḍeka nye abosam! 71 Ke egblɔ esia le Yuda, Simon Iskariot vi ŋuti, elabena eyae nye amesi le eyome mɔ fia ge, eye wònye ame wuieveawo dometɔ ḍeka.

Yesu yi agbado me-ŋkekenyuieḍuƒe.

7. Le nusiawo megbe la Yesu tsa le [l]Galilea; elabena melɔ̃ be, yeatsa le Yudea o, le esi Yudatɔwo di be, yewoawui ta. 2 Ke Yudatɔwo ƒe ŋkekenyuie, si nye [p]agbadoŋkekenyuie la ḍo. 3 Tete la [r]nɔviawo gblɔ nɛ bena: Dzo le afisia, eye nayi Yudea, bena wò nusrɔ̃lawo hã nakpɔ wò dɔwɔwɔ, siwo nèwɔna. 4 Elabena amea ḍeke mewɔa naneke le ɣaɣlaƒe, eye wòdina be, ye ŋutɔ yeadze le gaglãgbe o. Ne èwɔ esiawo la, ekema ḍe ḍokuiwò fia xexeame. 5 Elabena nɔviawo ke hã mexɔ edzi se o. 6 Yesu gblɔ na wo bena: [v]Nye azãgbe la meḍo haḍe o; ke miawo la miaƒe azãgbe la ḍona ḍaa. 7 Xexeame mate ŋu alé fu mi o; ke [y]nye la eléa fum, elabena nye la meḍi ḍase le eŋuti bena, eƒe dɔwɔwɔwo vɔ̃ḍi. 8 Miawo la, miheyi ŋkekenyuiea ḍuƒe; nye la nyemeyina

[a] 3, 13.
[b] Kor. II. 3, 6.
[d] 13, 11.
[e] kp. 44.
[f] 3, 22; 12, 42; 19, 38.
[g] Mat. 13, 54.
[h] kp. 63.
[i] 1, 49; 11, 27; Mat. 16, 16.
[k] 5, 41. 44.
[l] 6, 1.
[n] Do. 7, 53.
[o] 5, 16. 18.
[p] Mo. III. 23. 34.
[r] 2, 12; Mat. 12, 46; Do. 1, 14.
[s] 8, 48. 52; 10, 20.
[t] 5, 16.
[u] Mo. I. 17, 10 v. 12.
[v] 2, 4.
[y] 15, 18.
[z] kp. 19.

ŋkekenyuie sia ḍuƒe o; elabena nye azãgbe la mede vɔ haḍe o. 9 Esi wògblɔ esiawo na wo la, etsi Galilea. 10 Ke esi nɔviawo yi ŋkekenyuiea ḍuƒe la, eya hã yi, menye le gaglãgbe o, ke boŋ le adza me. 11 Azɔ Yudatɔwo dii le ŋkekenyuiea ḍuƒe, eye wogblɔ bena: Afika ame ma le? 12 Eye liɒiliɒilili sɔ gbɔ le amehawo dome le eŋuti; ḍewo gblɔ bena: Ame nyui wònye; bubuwo gblɔ bena: Ɖabi, ke boŋ eflu ameha la. 13 Gake la amea ḍeke megblɔe le eŋuti kple dzideƒo o; elabena wovɔ̃ Yudatɔwo.[f]

14 Ke esi ŋkekenyuie la ƒe afã nu yi la, Yesu yi ḍe mawuƒe la me, eye wòfia nu. 15 Eyaŋuti Yudatɔwo tsi yaa gblɔ bena: Aleke wɔ amesia nya agbalẽ, esi mesrɔ̃ nu kpɔ o mahã![g] 16 Tete Yesu ḍo ŋu na wo, eye wògblɔ bena: Nye nufiafia la menye tonye o, ke boŋ amesi dɔm ḍa la tɔe. 17 Ne amea ḍe le didim be, yeawɔ eƒe lɔlɔ̃nu la, eya ladze sii le nufiafia la ŋuti, nenye Mawu me wòtso, alo nye ŋutɔe le nu ƒom le ḍokuinye ŋuti. 18 Amesi le nu ƒom le ye ŋutɔ ḍokui ŋuti la, [k]dia ye ŋutɔ ƒe kafukafu; ke amesi le amesi dɔe ḍa la ƒe kafukafu dim la, eyae nye nyateƒetɔ, eye nu madzɔmadzɔ mele eyama me o. 19 Alo menye Mose ye na se la mi oa, eye [n]mia dometɔa ḍeke mewɔ se la dzi o; nukaŋuti [o]miele didim be, miawum mahã? 20 Ameha la ḍo ŋu bena: Gbɔgbɔ vɔ̃ le mewò; ameka le didim be, yeawu wò mahã?[s] 21 Yesu ḍo ŋu, eye wògblɔ na wo bena: Dɔ ḍeka ko mewɔ, eye mi katã miaƒe mo wɔ yaa.[t] 22 Mose tsɔ aɒatsotso na mi, menye bena, etso Mose gbɔ o, [u]ke boŋ fofoawo gbɔ wòtso, eye le Sabat dzi la mietsoa aɒa na ame. 23 Ne wotso aɒa na ame le Sabat dzi, bena woagada Mose ƒe sea dzi o la, nukaŋuti miele dɔmedzoe dom ḍe ŋutinye, elabena mena ame blibo la ƒe lãme sẽ le Sabat dzi mahã? 24 Migadrɔ̃ ɒɔnu le dzedze nu o; ke boŋ midrɔ̃ ɒɔnu dzɔdzɔe.

25 Tete Yerusalemtɔa ḍewo gblɔ bena: Alo menye esiae nye amesi wodi be, yewoawu o mahã?[z]

26 Eye kpɔ ɖa, ele nu ƒom faa, eye
womegblɔa nyaa ɖeke nɛ o. Ɖe
dumegãwo dze sii vavã bena, ame-
siae nye Kristo la mahã? 27 Ke
amesia la mienya afisi wòtso; gake
ne Kristo ava la, amea ɖeke ma-
nya afisi wòtso o.[b] 28 Azɔ Yesu
do ɣli le mawuƒe la me hele nu
fiam, eye wòle gbɔgblɔm bena:
È, mienyam, eye mienya afisi me-
tso, eye nyemeva le nye ŋutɔ ɖo-
kuinye si o, ke nyateƒetɔa ɖe li,
amesi dɔm ɖa, amesi miawo mie-
nya o. 29 Nye la menyae, ela-
bena egbɔ metso, eye eyamae dɔm
ɖa.[g] 30 Tete wodi bena, yewoa-
lée, eye amea ɖeke medo asi ɖe
egbɔ o; elabena eƒe gaƒoƒo mede
haɖe o.[i] 31 Ke [k]ame geɖewo xɔ
edzi se le ameha la dome, eye
wogblɔ bena: Ne Kristo ava la,
ɖe wòawɔ dzesiwo awu esiawo,
siwo amesia wɔ la mahã? 32 Fa-
risitɔwo se alesi amewo le nu-
siawo ƒe liʋiliʋi lim le eŋuti. Eye
farisitɔwo kple nunɔlagãwo dɔ
atikplɔtɔwo ɖa, bene woaɖalée.
33 Tete Yesu gblɔ bena: Manɔ
anyi kpli mi ɣeyiɣi via ɖe ko,
eye magblẽ mi ɖi ayi amesi dɔm
ɖa la gbɔ.[o] 34 Miadim, eye mia-
kpɔm o, eye afisi nye la mele la,
miawo la miate ŋu ava o.[p] 35 Tete
Yudatɔwo gblɔ na wo nɔewo be-
na: Afika amesia le yiyi ge bena,
míate ŋu akpɔe oa? Ɖe wòle
amesiwo kaka ɖe Helatɔwo dome
la gbɔ yi ge, eye wòafia nu Hela-
tɔwo mahã? 36 Nya ka ƒomevi
gɔ̃e nye esia, si wògblɔ bena:
Miadim, eye miakpɔm o, eye afisi
nye la mele la, miawo la miate
ŋu ava o mahã?
37 Ke le [s]ŋkeke mamletɔ, si
nye ŋkekenyuie gãtɔ dzi la, Yesu
le tsitre, eye wòdo ɣli gblɔ bena:
[t]Ne tsikɔ le amea ɖe wum la, ne-
va gbɔnye, eye wòano tsi. 38 Ame-
si xɔa dzinye sena, [u]abe alesi ŋɔ-
ŋlɔ la gblɔ ɖi ene bena: Agbe-
tsitɔsisisiwo le sisi ge atso eyama
ƒe dɔ me. 39 Ke egblɔ esia le
Gbɔgbɔ la ŋuti, esi amesiwo le
edzi xɔm le sesem la, laxɔ; ela-
bena Gbɔgbɔ la meli haɖe o, le
esi womekɔ Yesu ŋuti haɖe o la
ta.[y] 40 Esi ameha la dometɔa ɖe-
wo se nya siawo la, wogblɔ be-
na: [z]*Vavã amesiae nye nyagblɔ-*

[a] 1, 46.
[b] kp. 41.
[d] Sam. II. 7, 12; Mi. 5, 1; Mat. 2, 5. 6; 22, 42.
[e] 9, 16.
[f] kp. 30.
[g] Mat. 11, 27.
[h] Mat. 7, 28. 29.
[i] 8, 20; Lu. 22, 53.
[k] 8, 30.
[l] 8, 1. 2.
[n] Mo. V. 1, 16. 17.
[o] 13, 33.
[p] 8, 21.
[r] kp. 41.
[s] Mo. III. 23, 36.
[t] 4, 10.
[u] Yes. 44, 3; Yoel 3, 1.
[v] Mo. III. 20, 10.
[y] 16, 7.
[z] 6, 14; Mo. V. 18, 15.

ɖila la. 41 Bubuwo gblɔ bena:
Esiae nye Kristo la. Eye bubu-
wo hã gblɔ bena: [a]Ɖe Kristo la
atso Galilea mahã? 42 Ɖe ŋɔŋlɔ
la megblɔ bena: Kristo la ava atso
Dawid ƒe ƒome kple Betlexem-
kɔƒe, afisi Dawid nɔ la me o ma-
hã?[d] 43 Ale ameha la dome mã
le eyama ta.[e] 44 Ke wo dometɔa
ɖewo di be, yewoalée; gake amea
ɖeke medo asi ɖe egbɔ o.[f]
45 Tete atikplɔtɔwo va nunɔla-
gãwo kple farisitɔwo gbɔ; eye
woɔmawo gblɔ na wo bena: Nu-
kaŋuti miekplɔe vɛ o mahã? 46
Atikplɔtɔwo ɖo ŋu bena: Amea
ɖeke meƒo nu ale, abe alesi ame-
sia ƒo nui ene kpɔ o.[h] 47 Tete
farisitɔwo xɔ dzi na wo bena:
Alo ɖe wòflu miawo hã mahã?
48 Ɖe amegãwo alo farisitɔwo
dometɔa ɖe xɔ edzi se mahã? 49
Negbe ameha sia, si mele se la
me nyam o la, koe le wo ŋuɖinu
wɔm. 50 Nikodemo, si nye wo
dometɔ ɖeka, amesi va egbɔ tsã
la, gblɔ na wo bena:[l] 51 Alo ɖe
[n]míaƒe se la drɔ̃a ʋɔnu ame, ne
menye ɖe woase ame la ƒe nume-
gbe gbã, eye wonya nusi wòwɔ
o mahã? 52 Woɖo ŋu gblɔ nɛ be-
na: Alo wò hã Galileatɔ nènye
mahã? Dzro me, eye nakpɔ be-
na, nyagblɔɖilaa ɖeke metsi tre
tso Galilea kpɔ o.[r] 53 Eye ame-
siame yi eƒe me.

Nyɔnu ahasitɔ la.

8. Ke Yesu dzo yi Amito la dzi.
2 Eye le ŋdikanya la egava
mawuƒe la me, eye ameha la ka-
tã va egbɔ, eye esi wòbɔbɔ nɔ
anyi la, efia nu wo. 3 Eye agba-
lẽfialawo kple farisitɔwo kplɔ
nyɔnua ɖe, si wolé le ahasiwɔwɔ
me la, va egbɔ, eye wotsɔe ɖo
titina 4 hegblɔ nɛ bena: Nufiala,
wolé nyɔnu sia le ahasiwɔwɔ me
ke. 5 Eye Mose ɖe se na mi le
se la me bena, woaƒu kpe ame-
sia tɔgbe; azɔ wò la, aleke gblɔm
nèle le eŋuti mahã?[v] 6 Ke wo-
gblɔ esia hele etem kpɔ, bena
yewoakpɔ nyaa ɖe atso enu. Eye
Yesu do dɔgɔ̃e, eye wòtsɔ asibi-
ɖe ŋlɔ nu ɖe anyigba. 7 Eye esi
wogale ebiabia dzi la, efɔ kɔ te,
eye wògblɔ na wo bena: Amesi
ke nuvɔ̃ mele eŋuti le mia dome

o la, netre kpe la fɔfɔ fui. 8 Eye
wògado dɔgõe hetsɔ eƒe asibide
ŋlɔ nu de anyigba. 9 Eye esi wo-
see la, [b]woƒe dzi tsi nya na wo,
eye wodo go dekadeka hedze egɔ-
me tso xoxoawo dzi vasede de-
vitɔwo dzi, eye wogblẽ Yesu de-
ka di kple nyɔnu la le afisi wòle
la, le titina. 10 Eye esi Yesu fɔ
kɔ te, eye mekpɔ amea deke o
negbe nyɔnua ko la, egblɔ nɛ be-
na: Nyɔnu, afika amesiwo le nu-
wò tsom la le? Ɖe amea deke
mebu fɔ wò o mahã? 11 Eye wò-
gblɔ bena: Amea deke o, Aƒetɔ.
Ke Yesu gblɔ nɛ bena: Ekema
nye hã nyemebu fɔ wò o; heyi,
eye tso esia dzi la [f]megawɔ nu-
võ o.

Yesu enye xexeame ƒe kekeli.

12 Azɔ Yesu gaƒo nu na wo gblɔ
bena: [g]Nyee nye xexeame ƒe ke-
keli la; amesi ke dzea yonyeme
la, mele viviti la me zɔ ge akpɔ
o, ke boŋ agbe la ƒe kekeli anɔ
esi. 13 Tete farisitɔwo gblɔ nɛ
bena: Wò ŋutɔ dokuiwò ŋuti nèle
dase dim le, wò dasedidi la me-
nye nyateƒe o. 14 Yesu do ŋu
gblɔ na wo bena: [i]Nye la, ne me-
di dase le nye ŋutɔ dokuinye
ŋuti hã la, nye dasedidi la nye
nyateƒe; elabena menya afisi me-
tso va kple afisi meyina; mia-
wo la mienya afisi metso va alo
afisi meyina o. 15 Miawo la ŋu-
tilã nu miedrɔ̃a ʋɔnu do, nye la
nyemedrɔ̃a ʋɔnu amea deke o.
16 Gake ne nye la medrɔ̃ ʋɔnu
la, ele nyateƒe nu, [n]elabena me-
nye nye dekae li o, ke boŋ mia
kple amesi dɔm da lae. 17 Eye
woŋlɔ de miaƒe se la me hã be-
na, ame eve ƒe dasedidi le nya-
teƒe nu.[p] 18 Nyee nye amesi le
dase dim le dokuinye ŋuti, eye
Fofo, si dɔm da la, dia dase le
ŋutinye. 19 Tete wogblɔ nɛ be-
na: Afika fofowò la le? Yesu do
ŋu bena: Mienya mia kple Fofo-
nye o. Ɖe mienyam la, mianya
Fofonye hã.[t] 20 Egblɔ nya siawo
le nunyuiedzradoƒe la, esi wòle
nu fiam le mawuƒe la me; eye
amea deke melée o, elabena eƒe
gaƒoƒo mede hade o.[v]
21 Azɔ egagblɔ na wo bena: Nye
la mele dzodzo ge, eye miadim, eye
miaku de miaƒe nuvõ la me; afisi
nye la meyina la, miawo la miate
ŋu ava o.[a] 22 Tete Yudatɔwo gblɔ
bena: Ɖe wòyina edokui wu ge,
esi wògblɔ bena: Afisi nye la me-
yina la, miawo la miate ŋu ava
o mahã?[d] 23 Eye wògblɔ na wo
bena: Miawo la anyigba mietso,
ke nye la dziƒo metso; miawo la
xexe sia me mietso, nye la nye-
metso xexe sia me o.[e] 24 Eyata
megblɔ na mi bena, miaku de miaƒe
nuvõwo me; elabena ne miexɔe
se bena, nyee nye esi o la, mia-
ku de miaƒe nuvõwo me. 25 Tete
wogblɔ nɛ bena: Wò la ameka
nènye? Yesu gblɔ na wo bena:
Nusi megblɔ na mi tso gɔmedze-
dzea me ke lae. 26 Nu gedewo
le asinye, be magblɔ, eye madrɔ̃
ʋɔnu le mia ŋuti; ke amesi dɔm
da la, enye nyateƒetɔ, eye nusi-
wo nye hã mese le egbɔ la, nu
mawo ke megblɔna na xexeame.
27 Womenyae bena, eƒo nu na wo
le Fofo la ŋuti o. 28 Yesu gblɔ
na wo bena: [h]Ne miekɔ Amegbe-
tɔvi la de dzi la, ekema miadze
si bena, nyee; eye bena nyeme-
wɔa naneke le dokuinye si o, ke
boŋ abe alesi Fofonye fiam ene
la, nu mawo ke megblɔna. 29 Eye
amesi dɔm da la, li kplim, eye
[k]megblẽ nye deka di o; elabena
nye la mewɔa nusi dzea eŋu daa.
30 Esi wògblɔ esiawo la, ame ge-
dewo xɔ edzi se.[l]
31 Tete Yesu gblɔ na Yudatɔ,
siwo xɔ edzi se la bena: Ne mie-
nɔ nye nya la me la, ekema nye
nusrɔ̃la vavãwo mienye,[o] 32 eye
miadze si nyateƒe la, eye nyateƒe
la lawɔ mi ablɔdeviwoe. 33 Wo-
do ŋu nɛ bena: Abraham ƒomea-
wo mienye, eye mienye amea de-
ke ƒe kluvi kpɔ o; aleke wɔ nè-
gblɔ bena: Miazu ablɔdeviwo ma-
hã?[r] 34 Yesu do ŋu na wo bena:
Vavã, vavã mele egblɔm na mi
bena: Amesiame, si le nuvõ wɔm
la, nuvõ ƒe kluvi wònye.[s] 35 Ke
kluvi menɔa aƒe me daa o, aƒevi
la nɔa anyi daa. 36 Eyata ne Vi
la wɔ mi ablɔdeviwo la, ekema
mianye ablɔdeviwo vavã.[u] 37 Me-
nyae bena, Abraham ƒomeawo mie-
nye; gake miedi be, yewoawum,
elabena nye nya la mexɔ dzi na
mi o. 38 Nye la nusiwo ke mekpɔ
le Fofonye gbɔ la, eya megblɔna,

a 7, 34; 13, 33.
b Ro. 2, 22.
d 7, 35.
e 3, 31.
f 5, 14.
g Yes. 49, 6; ta 1, 5. 9.
h 3, 14; 12, 32.
i 5, 31.
k kp. 16.
l 7, 31.
n kp. 29.
o 15, 14.
p Mo. V. 19. 15.
r Mat. 3, 9.
s Ro. 6, 16. 20; Yoh. 1. 3, 8.
t 14, 7.
u Ro. 6, 18. 22.
v 7, 30; Lu. 22, 53.

eye miawo hã nusiwo miese tso
mia fofo gbɔ la, eya miewɔna.
39 Woxɔ dzi gblɔ nɛ bena: Mia
fofoe nye Abraham. Yesu gblɔ
na wo bena: Đe Abraham viwo
mienye la, ne miawɔ Abraham ƒe
dɔwɔwɔwo. 40 Ke azɔ la miedi
be, yewoawum, nye amesi gblɔ
nyateƒe, si mese tso Mawu gbɔ la,
na mi; Abraham mewɔ esia o.
41 Miele mia fofo la ƒe nuwɔna-
wo wɔm. Wogblɔ nɛ bena: Mia-
wo la menye ahasiviwo mienye o; [a] 7, 28.
fofo ɖekae li na mi, eyae nye Ma-
wu. 42 Yesu gblɔ na wo bena:
Đe Mawu nye mia Fofo la, ne
mialɔ̃m, elabena nye la medo go
tso Mawu me va; elabena menye
ɖokuinye si meva le o, ke boŋ
eyae dɔm ɖa. 43 Nukaŋuti miele
si dzem nye nuƒoƒo oa? Elabe-
na miate ŋu ase nye nya la o.
44 [b]Miawo la mietso fofo, si nye [b] Yoh. 1. 3, 8-10.
Abosam la me, eye mia fofo ƒe
nudzodzrowo miedina be, miawɔ.[d] [d] Mo. I. 3, 4.
Eya la amewula wònye tso gɔ-
medzedzea me, [e]eye mele tsitre [e] Pet. II. 2. 4.
ɖe nyateƒe la me o, elabena nya- [f] 10, 31.
teƒe mele eyama me o. Ne ele
aʋatso kam la, eƒoa nu tso eya
ŋutɔ ɖokui me, elabena aʋatso-
kala kple aʋatsokafofo wònye.
45 Ke nye la, le esi mele nya-
teƒe gblɔm ta la, miele dzinye
xɔm le sesem o. 46 [g]Ameka le [g] Kor. II. 5, 21; Pet. I. 2, 22.
mia dome ali nuvɔ̃ ɖe dzinye ma-
hã? Ne megblɔ nyateƒe la, nu-
kaŋuti miexɔm se o mahã? 47
Amesi [h]tso Mawu me la, sea Ma- [h] 18, 37.
wu ƒe nyawo; miawo la miele wo [i] Lu. 13, 2.
sem o, le esi mietso Mawu me o
la ta.

48 Yudatɔwo xɔ dzi gblɔ nɛ be- [k] 11, 4.
na: Đe miegblɔe ɖe eteƒe bena,
Samariatɔ nènye, eye [l]gbɔgbɔ vɔ̃ [l] 7, 20.
le mewò o mahã? 49 Yesu ɖo
ŋu bena: Nye la gbɔgbɔ vɔ̃ mele
menye o; ke mele Fofonye bum, [n] 5, 17.
eye miawo miele vlo domem. 50
Ke nye la nyemedia nye kafu- [o] 8, 12.
kafu o; amea ɖe li, si le edim,
eye wòle ʋɔnu drɔ̃m.[p] 51 Vavã, [p] 5, 41.
vavã mele egblɔm na mi bena:
Ne amea ɖe dzra nye nya ɖo la, [r] Mar. 8, 23.
mele ku kpɔ ge akpɔ o vaseɖe
mavɔmavɔ me.[s] 52 Yudatɔwo gblɔ [s] 6, 40. 47.
nɛ bena: Azɔ ko miedze sii be-
na, gbɔgbɔ vɔ̃ le mewò. Abra-
ham ku, nyagblɔɖilawo hã ku, eye
wòa nèle gbɔgblɔm bena: Ne amea
ɖe dzra nye nya ɖo la, mele ku
ɖɔ ge akpɔ o vaseɖe mavɔmavɔ
me mahã? 53 Đe wòa nèwu mia
fofo Abraham, si ku la, mahã?
Eye nyagblɔɖilawo hã ku! Ame-
ka nèle ɖokuiwò bumii mahã?
54 Yesu ɖo ŋu bena: Nenye ɖe
mekafu ɖokuinye la, ekema nye
kafukafu la menye naneke o; Fo-
fonye li, amesi miawo miele gbɔ-
gblɔm bena, enye miaƒe Mawu la,
eyae le kafuyem. 55 Eye [n]mie-
nyae o, gake nye la menyae, eye
ne megblɔ bena, nyemenyae o la,
ekema manye aʋatsokala abe
miawo ke ene; gake menyae, eye
medzra eƒe nya la ɖo. 56 Mia
fofo Abraham dzɔ dzi be, yeakpɔ
nye ŋkeke la, eye wòkpɔe, eye
wòkpɔ dzidzɔ. 57 Tete Yudatɔ-
wo gblɔ nɛ bena: Mèxɔ ƒe blaatɔ̃
haɖe o, eye nèkpɔ Abraham ma-
hã? 58 Yesu gblɔ na wo bena:
Vavã, vavã mele egblɔm na mi
bena: Hafi Abraham nava dzɔ la,
nyeama meli xoxo. 59 Tete [f]woƒɔ
kpewo, be yewoaƒui; ke Yesu ɣla
eɖokui, eye wòdo go le mawuƒe
la me.

Yesu yɔ dɔ amea ɖe, si nye ŋkuagbãtɔ tso eƒe dzidzime ke la, le Sabat dzi.

9. Eye esi wòle eme tsom yina
la, ekpɔ amea ɖe, si nye ŋkua-
gbãtɔ tso eƒe dzidzi me ke. 2 Eye
eƒe nusrɔ̃lawo biae bena: Rabi,
ameka wɔ nuvɔ̃, amesia loo, alo
eƒe dzilawo bena, wodzii ŋkugba-
gbãe mahã?[i] 3 Yesu ɖo ŋu be-
na: Menye amesia alo eƒe dzila-
woe wɔ nuvɔ̃ o, ke boŋ bena
woaɖe [k]Mawu ƒe dɔwɔwɔwo ɖe
go afia le eyama me. 4 Ele nam
bena, mawɔ amesi dɔm ɖa la ƒe
dɔwɔwɔwo, zi alesi ŋkeke li; zã
gbɔna dodo ge, le esi me amea
ɖeke mate ŋu awɔ dɔ o.[n] 5 Esi
mele xexeame la, xexeame ƒe ke-
keli menye.[o] 6 Esi wògblɔ esia-
wo la, eɖe ta ɖe anyigba, eye
wòtsɔ ta la henyã anyi, eye wò-
tsɔ anyi la hesisi ɖe eƒe ŋkuwo
dzi;[r] 7 eye wògblɔ nɛ bena: Yi,
nale tsi le Siloa-ta la me (si gɔ-
me enye wodɔe ɖa). Tete wòyi
ɖale tsi la, eye wòva le nu kpɔm.
8 Eyata eƒe aƒelikawo kple ame-
siwo kpɔe tsã bena, nubiala wò-

nye la, gblɔ bena: Đe menye ame-
sia nɔ anyi henɔa nu biam la o
mahã? 9 Bubuwo gblɔ bena: Eyae;
ɖewo hã gblɔ bena: Đabi, ke boŋ
ɖe wòɖii; eya ŋutɔ gblɔ bena:
Nyee. 10 Eyaŋuti wogblɔ nɛ be-
na: Ekema aleke wɔ wò ŋkuwo
ʋu mahã? 11 Eɖo ŋu bena: Amesi
woyɔna be Yesu la, eyae nyã
anyi, eye wòtsɔe sisi ɖe nye ŋku-
wo dzi, eye wògblɔ nam bena:
Yi Siloa me nale tsi; ale meyi
ɖale tsi, eye mekpɔ nu. 12 Wo-
gblɔ nɛ bena: Afika eyama le?
Egblɔ bena: Nyemenyae o.

Farisitɔwo dzro nukudɔwɔwɔ la me.

13 Wokplɔ amesi ƒe ŋku gbã tsã
la yi ɖe farisitɔwo gbɔ. 14 Ke
gbesigbe Yesu nyã anyi heʋu eƒe
ŋkuwo la, enye Sabat-ŋkeke.[b] 15
Tete farisitɔwo hã gabiae, alesi
wòwɔ hafi kpɔ nu. Eye wògblɔ na
wo bena: Anyi wòtsɔ heɖo nye
ŋkuwo dzi, eye mele tsi, eye mele
nu kpɔm. 16 Tete farisitɔwo do-
me ɖewo gblɔ bena: Amesia la
menye Mawu gbɔ wòtso o, ela-
bena medzra Sabat la ɖo o. Bu-
buwo gblɔ bena: [e]Aleke nuvõwɔla
ate ŋu awɔ dzesi siawo tɔgbe
mahã? [f]Eye mamã ɖo wo dome.
17 Azɔ wogagblɔ na ŋkuagbãtɔ
la bena: Wò la, esi wòʋu ŋkuwo
na wò la, aleke gblɔm nèle le
eŋuti mahã? Eye wògblɔ bena:
Nyagblɔɖila wònye. 18 Ke Yuda-
tɔwo mexɔe se le eŋuti bena, ŋkua-
gbãtɔ wònye tsã hele nu kpɔm
o, vaseɖe esime woyɔ amesi gale
nu kpɔm la, ƒe dzilawo vɛ. 19 Eye
wobia wo bena: Đe esia nye mía-
ƒe vi, si miegblɔ bena, ŋkugba-
gbã wodzii mahã? Aleke wɔ wòle
nu kpɔm azɔ mahã? 20 Eƒe dzi-
lawo ɖo ŋu gblɔ bena: Míenyae
bena, amesia mía vi wònye, eye
ŋkugbagbã wodzii; 21 ke alesi
wɔ wòle nu kpɔm azɔ la, míe-
nyae o, alo amesi ʋu ŋkuwo nɛ
la, míenyae o; mibia eya ŋutɔ,
etsi, aƒo nu le eɖokui ŋuti. 22 Esia-
wo eƒe dzilawo gblɔ, [k]elabena wo-
võ Yudatɔwo; elabena Yudatɔwo
ɖo ɖe anyi xoxoxo bena, ne amea
ɖe katse ʋu eyama me bena,
Kristo wònye la, ekema [m]yewoa-
ɖee le yewoƒe ha me. 23 Le esia
ta eƒe dzilawo gblɔ bena: Etsi,
mibia eya ŋutɔ.

24 Ale wogayɔ amesi ƒe ŋkuwo
gbã tsã la zi evelia, eye wogblɔ
nɛ bena: [a]Tsɔ kafukafu na Ma-
wu, míawo míenyae bena, ame-
sia la nuvõwɔla wònye. 25 Tete
eyama xɔ dzi bena: Nenye nu-
võwɔla wònye la, nyemenyɛ o, nu
ɖeka ko menya bena, ŋkuagbãtɔ
menye tsã, azɔ mele nu kpɔm.
26 Eye wogagblɔ nɛ bena: Nuka
wòwɔ na wòa? Aleke wòʋu ŋkui
na wò mahã? 27 Eɖo ŋu na wo
bena: Megblɔe na mi xoxo, eye
miesee o; nukaŋuti miele didim
bena, miagasee mahã? Đe mía-
wo hã miele didim bena, míazu
eƒe nusrɔ̃lawo mahã? 28 Eye wo-
dzui gblɔ bena: Wòe nye eyama
ƒe nusrɔ̃la, ke míawo la Mose ƒe
nusrɔ̃lawo míenye. 29 Míenya
bena, Mawu ƒo nu kple Mose; ke
amesia la míenya afisi wòtso o.
30 Ame la xɔ dzi gblɔ na wo be-
na: Esia mee wòwɔ nuku le be-
na, mienya afisi wòtso o, eye wò-
ʋu nye ŋkuwo. 31 Míenya bena,
[d]Mawu meɖoa to nuvõwɔlawo o,
ke boŋ ne amea ɖe vɔ̃a Mawu,
eye wòwɔa eƒe lɔlɔ̃nu la, eyae
wòɖoa toe. 32 Tso xexemedzɔ-
gbe taa la womese kpɔ bena, amea
ɖe ʋu ŋkuwo na amesi wodzi
ŋkugbagbã o. 33 Đe amesia me-
tso Mawu gbɔ o la, ne mate ŋu
awɔ naneke o.[g] 34 Woxɔ dzi gblɔ
nɛ bena: Nuvõ me pete wodzi
wò ɖo, eye wòa nèle nu fiam mí
mahã? Eye wonyãe do goe.[h]

Yesu wu gbedada na ŋkuagbãtɔ la nu.

35 Yesu se bena, wonyãe do
goe, eye esi wòkpɔe la, egblɔ be-
na: Ele Mawuvi la dzi xɔm le se-
sem mahã? 36 Eɖo ŋu nɛ gblɔ
bena: Aƒetɔ, amekae nye esi, be-
na maxɔ edzi ase mahã? 37 Yesu
gblɔ nɛ bena: Amesi nèkpɔ kple
amesi le nu ƒom kpli wò la, eyae.[i]
38 Ke egblɔ bena: Aƒetɔ, mexɔe
se; eye wòdze klo de ta agu nɛ.
39 Eye Yesu gblɔ bena: Nye la
ʋɔnudɔdrɔ̃ ta meva xexe sia me
ɖo, bena amesiwo mele nu kpɔm
o la, ne woakpɔ nu, eye amesiwo
le nu kpɔm la, ne woazu ŋkua-
gbãtɔwo.[l] 40 Eye farisitɔ, siwo
le eŋuti la see, eye wogblɔ nɛ
bena: Đe míawo hã míenye ŋkua-
gbãtɔwo mahã? 41 Yesu gblɔ na
wo bena: Đe mienye ŋkuagbãtɔ-

[a] Yos. 7, 19.
[b] 5, 9.
[d] Yes. 1, 15; Lod. 15, 29.
[e] kp. 31. 33.
[f] 7, 43.
[g] kp. 16.
[h] kp. 2.
[i] 4, 26.
[k] 7, 13.
[l] Mat. 13, 11-15.
[m] 12, 42.

wo la, ne nuvõ mele mia ŋu o;
ke azɔ la miele gbɔgblɔm bena:
Miele nu kpɔm; eyata miafe nu-
võ la tsi anyi.[a] a Lod. 26, 12.

Alẽkplɔla nyui la kple efe alẽwo.

10. Vavã, vavã mele egblɔm na
mi bena: Amesi metoa agboa
nu heyina ɖe alẽxɔa me o, ke wò- b 5. 26.
yi ɖaliaa afi bubu gena ɖe eme
la, eya nye fiafitɔ kple adzodala.
2 Ke amesi toa agboa nu heyina
ɖe eme la, alẽwo fe kplɔla wò-
nye. 3 Eya la agbonudzɔla ʋu- d 7, 43; 9, 16.
na nɛ, eye alẽawo sea eyama fe
gbe, eye wòyɔa ye ŋutɔ fe alẽwo
kple ŋkɔ, eye wòkplɔa wo doa
goe. 4 Ne eɖe ye ŋutɔ tɔwo katã e 7, 20.
do go la, edzea ŋgɔ na wo, eye
alẽawo dzea eyome, elabena wo-
dzea si efe gbe. 5 Ke womele
ame tutɔ yome dze ge o, ke boŋ
woasi le egbɔ, elabena womedzea
si ame tutɔwo fe gbe o. 6 Lo sia
Yesu do na wo; ke ame mawo
mese nusiwo wògblɔ na wo la gɔ-
me o. 7 Azɔ Yesu gblɔ na wo f Do. 3, 11.
bena: Vavã, vavã mele egblɔm na
mi bena: Nyee nye agbo na alẽa-
wo. 8 Ame geɖe alesi tre vava
nam la, wo katã fiafitɔwo kple
adzodalawo wonye; ke alẽawo
meɖoa to woamawo o.[g] 9 Nyee g Yer. 23, 1. 2.
nye agbo la; ne amea ɖe to me-
nye yi ɖe eme la, akpɔ ɖeɖe, eye h 5, 36.
wòayi ɖe eme agado go, eye
wòakpɔ nyife. 10 Fiafi la mevana
o, ne menye le fififi kple wuwu
kpakple gbegblẽ ta o. 11 Nye la
meva, bena woakpɔ agbe kple
agbɔsɔsɔ.[i] i Ps. 23, 1.
12 Nyee nye [l]alẽkplɔla nyui la, k 8, 45.
alẽkplɔla nyui la tsɔa efe [n]agbe l Yes. 40, 11; Xez. 34, 11-23; ta 37, 24.
ɖoa anyi ɖe alẽawo ta. Eye amesi n 15, 13.
nye agbatedɔwɔla, eye menye alẽ- o kp. 3. 4; 8, 47.
kplɔla o, amesi alẽawo menye eya
ŋutɔ tɔ o la, kpɔa amegãxi gbɔna,
eye wògblẽa alẽawo ɖi, eye wò-
sina, eye amegãxi la léa alẽawo,
eye wòka wo gbẽ; 13 esina, ela-
bena agbatedɔwɔla wònye, eye
meléa be na alẽawo o. 14 Nyee p 8, 59.
nye alẽkplɔla nyui la; [r]eye menya r Tim. II. 2, 19.
tɔnyewo, eye tɔnyewo hã nyam;
15 sigbe [s]alesi Fofo la nyam, eye s Mat. 11, 27.
nye hã menya Fofo la ene, eye
metsɔ nye agbe ɖo anyi ɖe alẽa-
wo ta. 16 Eye [t]alẽ bubuwo le asi- t 11, 52.
nye, siwo metso alẽxɔ sia me o,
eye ele nam be, makplɔ woawo
hã, eye woase nye gbe, eye woa-
zu alẽha ɖeka kple alẽkplɔla ɖe-
ka. 17 Le esia ta Fofo la lɔ̃am
ɖo; elabena nye la metsɔ nye
agbe ɖo anyi, bena magaxɔe. 18
Amea ɖeke mexɔe le asinye o, ke
nye ŋutɔe tsɔe ɖo anyi le ɖo-
kuinye si; [b]ŋusẽ le asinye, be ma-
tsɔe ɖo anyi, eye ŋusẽ le asinye,
be magatsɔe. Nenem se sia la
mexɔa tso Fofonye gbɔ.
19 Tete mamã gaɖo Yudatɔwo
dome le nya siawo ta.[d] 20 Eye
wo dome ame geɖewo gblɔ bena:
Gbɔgbɔ võ le eme, eye efe tame
da; nukaŋuti miele to ɖomi ma-
hã?[e] 21 Bubuwo gblɔ bena: Ne-
nem nya siawo la menye amesi
me gbɔgbɔ võ le la, fe nyawo o.
Đe gbɔgbɔ võ ate ŋu aʋu ŋku-
wo na ŋkuagbãtɔwo mahã?

Yesu fe nyagbogblɔ le gbedoxɔ ŋu kɔfe.

22 Eye mawuxɔ fe ɖoɖoɖoŋkeke-
nyuie ɖo le Yerusalem, eye wò-
nye vuvɔŋɔli; 23 eye Yesu le tsa
dim le mawufea le [f]Salomo fe
akpata la me. 24 Tete la Yuda-
tɔwo va fo xlãe, eye wogblɔ nɛ
bena: Xekayi dzi nana miafe lu-
ʋɔ natsi dzodzodzoe ase ɖo mahã?
Nenye wòe nye Kristo la, gblɔe
na mi faa. 25 Yesu ɖo ŋu na wo
bena: Megblɔe na mi, eye mie-
xɔe se o; [h]ɖɔ, siwo wɔm mele le
Fofonye fe ŋkɔa dzi la, woawo
le ɖase dim le ŋutinye. 26 Ke
miawo miele exɔm le sesem o:
elabena miawo mienye nye alẽwo
dometɔwo o, abe alesi megblɔ na
mi ene.[k] 27 Nye alẽwo sea nye
gbe, eye nye la menya wo, eye
wodzea yonyeme;[o] 28 eye nye la
mena agbe mavɔ wo, eye womele
tsɔtsrɔ̃ ge akpɔ o, eye amea ɖe-
ke mele woamawo xɔ ge sesẽ le
asinye o. 29 Fofonye, si tsɔ wo
nam la, eya fo nuwo katã ta, eye
amea ɖeke mate ŋu axɔ wo sesẽ
le Fofonye si me o. 30 Mia kple
Fofonye la ɖekae miele.
31 Tete la Yudatɔwo [p]gafɔ kpe-
wo, bena yewoafui. 32 Yesu ɖo
ŋu na wo bena: Dɔwɔwɔ nyui ge-
ɖewo mefia mi tso Fofonye gbɔ;
dɔwɔwɔwo dome ka ta miele kpe
fɔ ge afum ɖo mahã? 33 Yuda-
tɔwo ɖo ŋu nɛ bena: Menye dɔ-
wɔwɔ nyuiwo ŋuti miele kpe fu

ge wò do o, ke boŋ le busubɔbɔ
ŋuti; elabena ame nènye, eye nè-
wɔ ɖokuiwò Mawu.[a] 34 Yesu xɔ
dzi na wo bena: Alo [b]womeŋlɔ
ɖe miaƒe se la me o bena: „Me-
bena: mawuwo mienye“ mahã?
35 Ne eyɔ amesiwo ta mawunya
va ɖo la be mawuwo la, womate
ŋu ada ŋɔŋlɔ la dzi o; 36 amesi
Fofo la wɔ kɔkɔe, eye wòɖɔ ɖo
ɖe xexea me la, eyama ŋuti mia-
wo miele gbɔgblɔm le bena: Ebɔ
busu, esi mebena: Mawuvi me-
nye mahã?[g] 37 Ne nyemele Fo-
fonye ƒe dɔwɔwɔwo wɔm o la,
ekema migaxɔ dzinye se o. 38 Ke
ne mele wo wɔm la, ne miexɔ
dzinye se o hã la, mixɔ dɔwɔwɔ-
wo dzi se, bena miadze sii, eye
miase egɔme bena, Fofo la le me-
nye, eye nye hã mele Fofo la me.
39 Tete wogadi bena, yewoalée,
ke edo le wo si me heyi.[h]

40 Eye wògadzo yi ɖe Yordan
godo, [i]afisi Yohanes de mawutsi
ta na amewo le gbã, eye wònɔ
afima. 41 Eye ame geɖewo va
egbɔ, eye wogblɔ bena: Yohanes
mewɔ dzesia ɖeke o, gake nusi-
wo katã Yohanes gblɔ le amesia
ŋuti la, wonye nyateƒe. 42 Eye
ame geɖewo xɔ edzi se le afima.

Yesu fɔ Lazaro ɖe tsitre tso ame kukuwo dome.

11. Eye amea ɖe le dɔ lém, eŋkɔe
nye Lazaro tso Betania, si nye
[k]Maria kple nɔvianyɔnu Marta ƒe
kɔƒe la. 2 Eye eya enye Maria,
si tsɔ ami ʋeʋẽe si na Aƒetɔ la,
eye wòtutu eƒe afɔwo ŋuti kple
eƒe taɖa, amesia ƒe nɔviŋutsu enye
Lazaro, si le dɔ lém la.[l] 3 Eya-
ŋuti nɔvianyɔnuawo dɔ ame ɖo
ɖe egbɔ hegblɔ bena: Aƒetɔ, kpɔ
ɖa, amesi mèlɔ̃a nu egbɔ o la, le
dɔ lém. 4 Eye esi Yesu see la,
egblɔ bena: Dɔ sia menye kuɖɔe
o, ke boŋ [o]hena Mawu ƒe ŋuti-
kɔkɔe, bena woakɔ Mawuvi la
ŋuti to eyama me. 5 Eye Yesu
lɔ̃a Marta kple nɔvianyɔnua kpa-
kple Lazaro. 6 Eye esi wòse be-
na, ele dɔ lém la, etsi afisi wòle
la xɔ ŋkeke eve. 7 Esia megbe
la egblɔ na nusrɔ̃lawo bena: Mi-
na, ne míagayi ɖe Yudea. 8 Nu-
srɔ̃lawo gblɔ nɛ bena: Rabi, [s]nyi-
tsɔ laa Yudatɔwo di be, yewoaƒu
kpe wò, eye nègale afima yi gea?

[a] 5, 18; Mat. 26, 65.
[b] Ps. 82, 6.
[d] 9, 4. 5.
[e] 12, 35.
[f] Mat. 9, 24.
[g] 5, 17—20.
[h] 8, 59; Lu. 4, 30.
[i] 1, 28.
[k] Lu. 10, 38. 39.
[l] 12, 3.
[n] 5, 29; 6, 40; Lu. 14, 14.
[o] 9, 3.
[p] 8, 51.
[r] 6, 69.
[s] 8, 59; 10, 31.

9 Yesu ɖo ŋu bena: Alo menye
gaƒoƒo wuievee le ŋkeke ɖeka me
oa? Ne amea ɖe zɔ le ŋkeke me
la, meklia nu o, elabena ele xexe
sia me ƒe kekeli la kpɔm.[d] 10 Ke
ne amea ɖe zɔ zã la, eklia nu,
elabena kekeli la mele eyama me
o.[e] 11 Esiawo wògblɔ, eye le esia
megbe la egblɔ na wo bena: Mia
xɔlɔ̃ Lazaro [f]le alɔ̃ dɔm; gake la
meyina, bena maɖanyɔe atso alɔ̃
me. 12 Tete nusrɔ̃lawo gblɔ nɛ
bena: Aƒetɔ, ne ele alɔ̃ dɔm la,
ekema eƒe lãme asẽ. 13 Ke Yesu
ƒo nu le eƒe ku ŋuti; ke woa wo-
bu xa bena, eƒo nu le alɔ̃dɔdɔ
ŋutɔ ŋuti. 14 Azɔ Yesu ʋu me
na wo faa bena: Lazaro ku. 15 Eye
dzi dzɔm le mia ta bena, nye-
mele afima o, be miaxɔ ase; ke
mina, ne míayi ɖe egbɔ. 16 Tete
Toma, si woyɔna be Venɔvi la,
gblɔ na nɔvia nusrɔ̃lawo bena:
Mina, ne miawo hã míayi, bena
miaku kpakplii.

17 Azɔ esi Yesu de la, ekpɔ
bena, exɔ ŋkeke ene xoxo le yɔ-
doa me. 18 Ke Betania te ɖe
Yerusalem ŋu, eƒe didime anɔ
stadio wuiatɔ̃; 19 eye Yudatɔwo
dome ame geɖewo va Marta kple
Maria gbɔ, bena yewoafa akɔ na
wo le wo nɔvi la ŋuti. 20 Ke esi
Marta se bena, Yesu gbɔna la,
eyi ɖakpee, eye Maria tsi aƒea
me. 21 Tete la Marta gblɔ na
Yesu bena: Aƒetɔ, ɖe nèle afisia
la, ne nɔvinye meku o. 22 Gake
azɔ hã menyae bena, nusi ke na-
bia Mawu la, Mawu ana wò. 23
Yesu gblɔ nɛ bena: Nɔviwò la
atsi tre. 24 Marta gblɔ nɛ bena:
Menyae bena, [n]atsi tre le tsitre-
tsitsi la me le nuwuwuŋkeke la
dzi. 25 Yesu gblɔ nɛ bena: Nyee
nye tsitretsitsi la kple agbe la;
amesi xɔa dzinye sena la, ne eku
hã la, anɔ agbe; 26 eye amesia-
me, si le agbe, eye wòxɔa dzinye
sena la, maku akpɔ o. Ele esia
xɔm le sesema?[p] 27 Egblɔ nɛ
bena: E, Aƒetɔ, mexɔe se bena,
wòe nye Kristo, Mawuvi la, si
gbɔna xexeame.[r] 28 Eye esi wò-
gblɔ esia la, etɔ edzi yi ɖayɔ nɔ-
vianyɔnu Maria dzaa, eye wògblɔ
bena: Nufiala va, eye wòle yɔ-
wòm. 29 Esi eyama see la, etsi
tre kaba, eye wòva egbɔ. —

30 Eye Yesu mekpɔ va kɔfea me
hade o, ke boŋ egale [a]afisi Marta — a kp. 20.
yi ɖakpee le la ko. – 31 Azɔ Yu-
datɔ, siwo le afea me kplii, eye
wole akɔ fam nɛ la, esi wokpɔ
bena, Maria tsi tre kaba do go la,
wodze eyome hele susum bena,
eyina yɔdo la gbɔ, bena yeafa
avi le afima. 32 Azɔ esi Maria
va afisi Yesu le, eye wòkpɔe la,
edze klo ɖe efe afɔ nu hegblɔ
nɛ bena: Afetɔ, ɖe nèle afisia la,
ne nɔvinye meku o. 33 Eye esi
Yesu kpɔe wòle avi fam, eye Yu-
datɔ, siwo va kplii hã le avi fam
la, edo dɔmedzoe le gbɔgbɔ la — b 18, 14.
me,[d] eye efe dzi ʋuʋu, 34 eye — d 13, 21.
wòbena: Afika mietsɔe yi ɖamlɔ
mahã? Wogblɔ nɛ bena: Afetɔ, — e Mo. II. 28, 30; Mo. IV. 27, 21.
va kpɔe. 35 Yesu fa avi.[f] 36 Tete — f Lu. 19, 41.
Yudatɔwo gblɔ bena: Mikpɔ alesi
wòlɔ̃nɛ ɖa! 37 Ke wo dometɔa
ɖewo bena: Ame sia, si ʋu ŋkua-
gbãtɔ fe ŋkuwo la, ɖe mete ŋu — g 10, 16.
wɔ, bena amesia hã nagaku o ma-
hã? 38 Tete Yesu gale dɔmedzoe
dom le eɖokui me heva yɔdo la
gbɔ. Ke enye do,[h] eye kpe le — h Mat. 27, 60.
enu. 39 Yesu gblɔ bena: Mikɔ
kpe la ɖa! Amesi ku la fe nɔvi-
nyɔnu Marta gblɔ nɛ bena: Afetɔ,
efafã xoxo, elabena exɔ ŋkeke
ene sɔŋ. 40 Yesu gblɔ nɛ bena:
Ɖe nyemegblɔ na wò bena, ne
èxɔe se la,[i] àkpɔ Mawu fe ŋuti- — i kp. 4.23.25.26.
kɔkɔe la o mahã? 41 Tete wokɔ — k Kron. II. 30, 17.
kpe la ɖa. Ke Yesu wu efe mo
dzi, eye wòbena: Fofo, meda akpe
na wò bena, èɖoa tom. 42 Nye
la menyae bena, èɖoa tom ɖaasi;[l] — l 12, 30.
ke le ameha, si le tsitre fo xlãm
la ta, megblɔe ɖo, bena woaxɔ
ase bena, wòeɖɔm ɖa. 43 Eye esi
wògblɔ esia la, edo ɣli kple gbe
sesẽ bena: Lazaro lee, do go! 44
Eye ame kuku, si fe afɔwo kple
asiwo le babla la, do go kple — n kp. 1–8 kpɔ Mat. 26, 6–13; Mar. 14, 3–9.
ameɖivɔwo, eye taku bla ŋku me
nɛ. Yesu gblɔ bena: Mitui, eye
mina wòayi. — o 11, 1. 43.

Nunɔlagãwo de adaŋu le alesi woawɔ awu Yesu la ŋuti.

45 Azɔ Yudatɔwo dome amɛ
geɖe, siwo va Maria gbɔ, eye wo-
kpɔ nusiwo Yesu wɔ la, woxɔ
edzi se. 46 Ke wo dometɔa ɖe-
wo tɔ edzi yi farisitɔwo gbɔ, eye
wogblɔ nusiwo Yesu wɔ la, na
wo.

47 Tete la nunɔlagãwo kple
farisitɔwo kpe ta ɖe adaŋudefe,
eye wogblɔ bena: Nuka míawɔ?
Elabena amesia le dzesi geɖe-
wo wɔm. 48 Ne míena mɔe alea
la, ekema amewo katã le edzi xɔ
ge ase, eye Romatɔwo ava, eye
woaxɔ míafe anyigba kple míafe
dukɔ le mía si. 49 Eye wo do-
metɔ ɖeka, Kayafa, si nye nunɔ-
lagã le fe ma me la, gblɔ na wo
bena: Miawo mienya naneke kulẽ
o, 50 eye miedea ŋugble ɖe eme
hã c bena, enyo na mí bena, ame
ɖeka naku ɖe dukɔ la ta, eye be-
na dukɔ blibo la nagatsrɔ̃ o.[b] 51
Gake megblɔ esia le eya ŋutɔ ɖo-
kui si o; ke boŋ, esi wònye nu-
nɔlagã le fe ma me la ŋuti,[e] wò-
gblɔ nya ɖi bena, Yesu laku ɖe
dukɔ la ta; 52 eye menye ɖe du-
kɔ la ta ɖeɖeko o, ke boŋ, bena
wòafo mawuvi, siwo kaka la,[g] nu
fu ɖekae. 53 Azɔ tso ŋkeke ma
dzi la woɖo bena, yewoawui.

54 Eyaŋuti Yesu megatsana le
Yudatɔwo dome le gaglãgbe o,
ke boŋ edzo le afima yi anyigba,
si te ɖe gbedzi ŋu la dzi, ɖe dua
ɖe, si woyɔna be Efrayim la me,
eye eya kple efe nusrɔ̃lawo tsi
afima. 55 Eye Yudatɔwo fe ŋuti-
toto la ɖo, eye ame geɖewo dzo
le anyigba la dzi heyi Yerusalem,
[k]bena woakɔ wo ɖokui ŋuti, hafi
ŋutitoto la naɖo. 56 Eye wodi
Yesu, eye wofo nu kple wo nɔe-
wo, esi wole tsitre le mawufe
la me bena: Nuka susum miele,
ɖe megbɔna ŋkekenyuie la ɖufe
o mahã? 57 Ke nunɔlagãwo kple
farisitɔwo de se ɖi bena, ne amea
ɖe nya afisi wòle la, nefia, ne ye-
woayi aɖalée.

Amisisi na Yesu le Betania.

12. [n]Azɔ ŋkeke ade hafi ŋutito-
to la naɖo la, Yesu va Be-
tania, afisi Lazaro, si wòfɔ ɖe tsi-
tre tso ame kukuwo dome la le.[o]
2 Eye wowɔ fiẽnuɖuɖu nɛ le afi-
ma, eye Marta subɔ kplɔ̃a ŋuti,
ke Lazaro enye amesiwo nɔ kplɔ̃a
ŋuti kplii la, dometɔ ɖeka. 3 Tete
Maria tsɔ nardomi nyuitɔ pounde
ɖeka nu, si fe asi sẽ ŋutɔ la, hesi
ɖe Yesu fe afɔwo ŋuti, eye wò-
tutu efe afɔwo ŋuti kple efe ta-
ɖa; eye afea me yɔ fũ kple ami

la ƒe ʋeʋẽ lilili la.[a] 4 Tete Yuda
Iskariot, eƒe nusrɔ̃lawo dometɔ
ɖeka, amesi le eyome mɔ fia ge
la, gblɔ bena: 5 Nukaŋuti wome-
dzra ami sia xɔ denario alafa etɔ̃,
eye woatsɔe ana ame dahewo o
mahã? 6 Ke egblɔ esia, menye
ame dahewo nu vem wòle o, ke
boŋ fiafitɔ wònye, eye gakotoku
la le esi, [d]eye wòfia nusiwo wo-
tsɔna dana ɖe eme. 7 Tete Yesu
gblɔ bena: Na mɔe, edzrae ɖo ɖi
na nye ɖigbe. 8 Elabena [f]ame
dahewo li kpli mi ɖaa; ke nye la
nyemeli kpli mi ɖaa o.
9 Tete la Yudatɔwo ƒe ameha
geɖeawo se eŋkɔ bena, ele afima,
eye wova, menye ɖe Yesu ɖeɖe-
ko ta o; ke boŋ, bena woakpɔ
Lazaro hã, amesi wòfɔ ɖe tsitre
tso ame kukuwo dome. 10 Ke
nunɔlagãwo ɖo bena, yewoawu
Lazaro hã; 11 elabena le eyama
ta Yudatɔwo dome ame geɖewo
dzo yi, eye woxɔ edzi se ɖo.

Yesu ƒe Yerusalem yiyi.

12 [k]Esi ŋu ke la, ameha geɖe,
siwo va ŋkekenyuieɖuƒe la, esi
wose bena, Yesu gbɔna Yerusa-
lem la, 13 wotsɔ deʋayawo, eye
wodo go yi ekpe ge, eye wodo
ɣli bena: [l]Hosana! Woayra ame-
si gbɔna le Afetɔ ƒe ŋkɔa me,
amesi nye Israel ƒe fia la. 14 Ke
Yesu kpɔ tedzivia ɖe, eye wòɖe
edzi, [n]abe alesi woŋlɔ ɖi ene be-
na: 15 „Megavɔ̃ o, Zion vinyɔnu-
vi, kpɔ ɖa, wò fia la nɔ tedzivia
ɖe dzi gbɔna!“ 16 Eƒe nusrɔ̃la-
wo mese nusiawo gɔme gbã o;
ke esi wokɔ Yesu ŋuti la, tete
woɖo ŋku edzi bena, woŋlɔ nu
siawo ɖi le eŋuti, eye bena wo-
wɔ nusiawo nɛ. 17 Azɔ ameha,
si le eŋuti la, ɖi ɖase bena, eyɔ
Lazaro tso yɔdo me, eye wòfɔe
ɖe tsitre tso ame kukuwo dome.
18 Eyaŋuti ameha la hã yi ɖa-
kpee, elabena wose bena, ewɔ
dzesi sia. 19 Tete farisitɔwo gblɔ
le wo nɔewo dome bena: Mie-
kpɔ bena, miete ŋu le naneke
wɔm o; kpɔ ɖa,[u] xexeame katã
dze eyome.

Helatɔwo di bena, yewoakpɔ Yesu; Yesu ƒo nu le eƒe ku ƒe viɖe ŋu.

20 Ke Helatɔa ɖewo le amesi-
wo yina gbe do ge ɖa le ŋkeke-

[a] Lu. 7, 38.
[b] 1, 44.
[d] Lu. 8, 3.
[e] Ro. 14, 9.
[f] Mo. V. 15, 11.
[g] Mat. 10, 39; Lu. 17, 33.
[h] 14, 3; 17, 24.
[i] Mat. 26, 38.
[k] kp. 12-19 kpɔ Mat. 21, 1–11; Mar. 11, 1–10; Lu. 19, 29–40.
[l] Ps. 118, 25. 26.
[n] 11, 42.
[o] Zax. 9, 9.
[p] 14, 30; 16, 11;
Lu. 10, 18.
[r] 8, 28.
[s] Ps. 110, 4; Dan. 7, 14.
[t] 8, 12.
[u] 11, 48.
[v] 11, 10.
[y] Ef. 5, 9.

nyuieа ɖuƒe la dome; 21 amesia-
wo va Filipo, [b]si tso Betsaida le
Galilea la gbɔ, eye woɖe kuku
nɛ gblɔ bena: Afetɔ, míele didim
be, míakpɔ Yesu ɖa. 22 Filipo
va, eye wògblɔe na Andrea, eye
Andrea kple Filipo woyi ɖagblɔe
na Yesu. 23 Ke Yesu ɖo ŋu na
wo gblɔ bena: Gaƒoƒo la ɖo vɔ
bena, woakɔ Amegbetɔvi la ŋuti.
24 Vavã, vavã mele egblɔm na mi
bena, ne [e]bliku la mege ɖe anyi-
gba me, eye wòku o la, ekema
eya ɖeka tsia anyi; ke ne eku
la, etsea ku geɖe. 25 Amesi ke
lɔ̃a eƒe agbe la, abui; eye amesi
ke léa fu eƒe agbe le xexe sia
me la, adzrae ɖo ɖi hena agbe
mavɔ.[g] 26 Ne amea ɖe di be,
yeasubɔm la, nedze yonyeme;
[h]eye afisi nye la mele la, afima
nye subɔla hã lanɔ; ne amea ɖe
subɔam la, eya Foƒo la labu. 27
Fifi ko [i]nye luʋɔ ʋuʋu kpẽkpẽ-
kpẽ, eye aleke magblɔ? Foƒo,
ɖem tso gaƒoƒo sia me! Gake esia
ta meva gaƒoƒo sia me ɖo. 28
Foƒo, kɔ wò ŋkɔ ŋuti. Tete gbe
ɖi tso dziƒo gblɔ bena: Mekɔ
eŋuti xoxo, eye magakɔ eŋuti. 29
Azɔ ameha, siwo le tsitre, eye
wosee la, gblɔ bena: Dzie ɖe
gbe, bubuwo gblɔ bena: mawu-
dɔlaa ɖee ƒo nu kplii. 30 Yesu
xɔ dzi bena: Menye tanyee gbe
sia ɖi ɖo o; [n]ke boŋ mia tae. 31
Azɔ xexe sia me ƒe ʋɔnudɔdrɔ̃
la ɖo; fifi ko woatsɔ xexe sia me
fia la aƒu gbe.[p] 32 Eye nye la,
ne [r]woakɔm ɖe dzi tso anyigba
dzi la, mahe amewo katã ava nye
ŋutɔ gbɔnye. 33 Ke egblɔ esia
hefia ku, si ƒomevi ku ge wòala.
34 Tete ameha la xɔ edzi nɛ be-
na: Míawo la miese le se la me
bena, Kristo anɔ anyi vaseɖe
[s]mavɔmavɔ me, eye wò la, aleke
gblɔm nèle bena, ele be, woakɔ
Amegbetɔvi la ɖe dzi mahã?
Amekae nye nenem Amegbetɔvi
sia? 35 Tete Yesu gblɔ na wo
bena: [t]Kekeli la aganɔ mia dome
ɣeyiɣi viaɖe ko. Mizɔ azɔli, esi
kekeli la le mia gbɔ, bena viviti
la nagatu mi o; eye [v]amesi le
azɔli zɔm le viviti me la, menyaa
afisi wòyina o. 36 Esi [y]kekeli la
le mia gbɔ la, mixɔ kekeli la dzi
se, bena miazu kekeli ƒe viwo.

Nusiawo Yesu gblɔ, eye wòdzo
yi ɖaɣla eɖokui ɖe wo.

Yudatɔwo ƒe dzimaxɔse.

37 Ke esi wòwɔ ale dzesi geɖe
siawo le woƒe ŋku me hã la, wo-
mexɔ edzi se o, 38 bena woawu
nya, si nyagblɔɖila Yesaya gblɔ ɖi
la nu bena: [e]„Aƒetɔ, ameka xɔ
miaƒe nyagbɔgblɔ la dzi se ma-
hã? Eye ameka woɖe Aƒetɔ ƒe
abɔ la fia mahã?“ 39 Le esia ta
womete ŋu xɔe se o; elabena Ye-
saya gagblɔ bena:[f] 40 „Egbã wo-
ƒe ŋkuwo, eye wòna woƒe dzi sē,
bena woagakpɔ nu kple ŋkuwo,
eye woase nu gɔme kple dzi, eye
woatrɔ, eye mada gbe le wo ŋu
o.“ 41 Nusiawo Yesaya gblɔ,
elabena ekpɔ eƒe [g]ŋutikɔkɔe la,
eye wòƒo nu le eŋu. 42 Ke ame-
gãwo dometɔ geɖewo xɔ edzi se;
gake la le farisitɔwo ta la wome-
ʋu eme o, [h]bena woagaɖe yewo le
ha me o; 43 elabena wolɔ̃a ame-
wo ƒe bubu wu Mawu ƒe bubu.[i]
44 Ke Yesu do ɣli, eye wògblɔ
bena: Amesi xɔa dzinye sena la,
menye dzinye xɔm wòle le sesem
o, ke boŋ amesi dɔm ɖa la dzie.
45 Eye [k]amesi le kpɔyem la, ele
amesi dɔm ɖa la kpɔm. 46 Nye
la kekeli menye va xexeame, be-
na amesiame, si xɔa dzinye sena
la, manɔ viviti me o.[n] 47 Eye ne
amea ɖe sea nye nyawo, eye me-
dzra wo ɖo o la, nyemedrɔ̃a ʋɔ-
nui o; elabena nyemeva, be ma-
drɔ̃ ʋɔnu xexeame o, ke boŋ be-
na maɖe xexeame.[p] 48 Amesi le
gbeyem, eye mexɔa nye nyawo
o la, ekpɔ amesi le ʋɔnu drɔ̃mi;
nya, si megblɔ la, eya ke ladrɔ̃
ʋɔnui le nuwuwuŋkeke la dzi.
49 Elabena nye la nyemeƒo nu le
ɖokuinye si o; ke Fofo, si dɔm
ɖa la, eya ŋutɔ na nusi magblɔ
kple nusi maƒo la ƒe sem. 50 Eye
menya bena, eƒe se la enye agbe
mavɔ. Eyaŋuti nusiwo ƒe nu me-
ƒona, abe alesi Fofo la gblɔ nam
ene la, nenema meƒoa nui.

Yesu klɔ eƒe nusrɔ̃lawo ƒe afɔwo ŋuti.

13. Eye hafi ŋutitotoŋkekenyuie
la naɖo, esi Yesu nya bena,
yeƒe gaƒoƒo la ɖo vɔ, bena yea-
dzo le xexe sia me ayi ɖe Fofoa
gbɔ, esi wòlɔ̃ etɔ, siwo le xexea-
me la, elɔ̃ wo vaseɖe nuwuwu.

[a] Lu. 22, 3. [b] 3, 35. [d] 16, 28. [e] Yes. 53, 1; Ro. 10, 16. [f] Yes. 6, 9. 10; Mat. 13, 14. 15. [g] Yes. 6, 1. [h] 9, 22. [i] 5, 44. [k] 14, 9. [l] 15, 3. [n] kp. 36. [o] 6, 64. 70. 71. [p] 3, 17; Lu. 9, 56. [r] Mat. 23, 8. 10. [s] Lu. 22, 27. [t] Fil. 2, 5; Kol. 3, 13. [u] Mat. 10, 24. [v] Mat. 7, 24.

2 Eye le fiẽnuɖuƒe, [a]esi Abosam
dee Yuda Iskariot, Simon vi la,
ƒe dzi me xoxo bena, wòafia eyo-
me mɔ, 3 esi Yesu nya bena,
[b]Fofoa tsɔ nuwo katã de esi me,
[d]eye bena Mawu gbɔ wòtso va,
eye wògale Mawu gbɔ yi ge la,
4 etsi tre le nua ɖuƒe, eye wòɖe
eƒe awu ɖa ɖi, eye wòtsɔ tsiletse
sa ɖe ali. 5 Tete wòtrɔ tsi ɖe
tsileze me, eye wòde asi eƒe nu-
srɔ̃lawo ƒe afɔwo ŋuti kɔklɔ me,
eye wòle wo tutum kple tsiletse,
si wòsa ɖe ali. 6 Azɔ wòva ɖo
Simon Petro gbɔ. Eya gblɔ nɛ
bena: Aƒetɔ, wòe aklɔ afɔ ŋuti
nam mahã? 7 Yesu ɖo ŋu gblɔ
nɛ bena: Nusi ke wɔm mele la,
mènyae fifia o; ke emegbe la àse
egɔme. 8 Petro gblɔ nɛ bena:
Wò la màklɔ nye afɔwo ŋuti akpɔ
o. Yesu xɔ dzi nɛ bena: Ne nye-
meklɔe na wò o la, ekema mèle
gomea ɖeke kpɔ ge le gbɔnye o.
9 Simon Petro gblɔ nɛ bena: Eke-
ma menye nye afɔwo ŋuti ɖeɖe-
ko o, ke boŋ nye asiwo kple nye
ta hã. 10 Yesu gblɔ nɛ bena:
Amesi le tsi la, afɔ ŋuti kɔklɔ koe
hiã nɛ; elabena eŋuti blibo la
katã ɖi; [l]eye mia ŋuti ɖi, gake
menye mi katãe o. 11 Elabena
enya amesi le eyome mɔ fia ge;
eyaŋuti wògblɔ bena: Menye mi
katã ŋutie ɖi o.[o]
12 Eye esime wòklɔ woƒe afɔ-
wo ŋuti vɔ, eye wòdo eƒe awu-
wo, eye wògabɔbɔ nɔ anyi la,
egblɔ na wo bena: Mienya nusi
mewɔ na mia? 13 Mieyɔam bena:
Nufiala kple Aƒetɔ, eye miegblɔe
nyuie, elabena eyae menye.[r] 14
Azɔ la ne nye, si nye Aƒetɔ kple
nufiala la, meklɔ miaƒe afɔwo ŋu-
ti la, ele na miawo hã be, miaklɔ
mia nɔewo ƒe afɔwo ŋuti.[s] 15
Elabena mena kpɔɖeŋu mi, bena
miawo hã miawɔ, abe alesi nye
la mewɔ na mi ene.[t] 16 Vavã,
vavã mele egblɔm na mi bena:
Subɔla mewua eƒe aƒetɔ o, eye
ame dɔdɔ hã mewua amesi dɔe
ɖa la o.[u] 17 Ne mienya nusiawo,
eye miewɔ wo la, woayra mi.[v]
18 Menye mi katã ŋuti mele
egblɔm ɖo o; menya amesiwo
metia, gake bena woawu ŋɔŋlɔ
la nu bena: „Amesi le abolo ɖum
kplim la, kɔ eƒe afɔkpodzi dzi ɖe

ŋunye."[a] 19 Tso esia dzi la mele
egblɔm na mi, hafi wòava ve me
bena, ne eva ve me la, ne mia-
xɔe ase bena nyee. 20 Vavã,
vavã mele egblɔm na mi bena:
Amesi xɔa amesi ke medɔ ɖa la,
nyee wòxɔ, eye amesi xɔam la,
exɔa amesi dɔm ɖa.[d]

Yesu fia asi eyome mɔfiala.

21 [f]Esi Yesu gblɔ esiawo la,
eɖuɖu kpẽkpẽkpẽ le gbɔgbɔ me,
eye wòɖi ɖase gblɔ bena: Vavã,
vavã mele egblɔm na mi bena:
Mia dometɔ ɖeka lafia yonyeme
mɔ.[i] 22 Tete nusrɔ̃lawo kpɔ wo
nɔewo ƒe ŋku me hele dzodzo-
dzoe wɔm le amesi ŋu wògblɔ
esia ɖo la ŋuti. 23 Eye nusrɔ̃la-
wo dometɔ [k]ɖeka, si Yesu lɔ̃na
la, via ɖe ekɔme. 24 Tete Simon
Petro miã ŋku ɖee, eye wògblɔ
nɛ bena: Biae, amesi ŋuti wògblɔ
esia ɖo. 25 Azɔ ame ma bi kɔ
do ɖe Yesu ƒe akɔ nu hegblɔ nɛ
bena: Aƒetɔ, amekae? 26 Yesu
ɖo ŋu bena: Amesi ke matsɔ alɔ-
gomedede ɖeka asisi detsi nɛ la,
eyae. Azɔ esi wòtsɔ alɔgome-
dede ɖeka sisi detsi la, etsɔe na
Yuda Iskariot, Simon vi la. 27
Eye le alɔgomedede la megbe la,
tete [l]Abosam yi ɖe eyama me.
Tete Yesu gblɔ nɛ bena: Nusi
wɔ ge nala la, wɔe kaba. 28 Ke
kplɔ̃ŋutinɔlawo dometɔa ɖeke me-
nya nusi ŋuti wògblɔ esia nɛ ɖo
o. 29 Elabena ɖewo bu xa bena,
[o]esi gakotoku la le Yuda si la,
eyata Yesu gblɔ nɛ bena: Ƒle
nusiwo miehiã la, hena ŋkeke-
nyuie la ɖuɖu, alo bena netsɔ
nane na ame dahewo mahĩ. 30
Tete esi wòxɔ alɔgomededea la,
edo go enumake; eye zã do.

Yesu na se yeye eƒe nusrɔ̃lawo, eye wògblɔ Petro ƒe nugbegbe le egbɔ ɖi nɛ.

31 Azɔ esi wòdo go la, Yesu
gblɔ bena: Fifi ko wokɔ Ame-
gbetɔvi la ŋuti, eye wokɔ Mawu
ŋuti le eyama me; 32 ne [u]wokɔ
Mawu ŋuti le eya me la, ekema
Mawu hã akɔ eyama ŋuti le eya
ŋutɔ ɖokui me, eye enumake
wòakɔ eŋuti. 33 Vinyewo, ɣeyiɣi
via ɖe ko maganɔ anyi kpli mi.
Miadim,[y]eye abe alesi megblɔ na
Yudatɔwo ene bena: Afisi nye la
meyina la, miawo la miate ŋu
ava o la, nenema kee mele egblɔm

a Ps. 41, 10.
b 15, 12. 13. 17.
d Mat. 10, 40.
e kp. 36-38 kpɔ Mat 26, 33-35; Mar. 14, 29-31; Lu. 22, 31—34.
f kp. 21-30 kpɔ Mat. 26, 21-25; Mar. 14, 18-21; Lu. 22, 21—23.
g 7, 34.
h 21, 18. 19.
i 12, 27.
k 13, 23; 20, 2; 21, 20.
l kp. 2.
n 12, 26; 17, 24.
o 12, 6.
p Heb. 10, 20.
r Mat. 11, 27.
s 11, 26.
t Ro. 5, 1. 2.
u 12, 23; 17, 1—5.
v 12, 45; Heb. 1, 3.
y 8, 21.
z 12, 49.

na miawo hã azɔ. 34 Se yeye
mena mi bena, mialɔ̃ mia nɔewo,
sigbe alesi melɔ̃a mi ene, bena
miawo hã mialɔ̃ mia nɔewo ne-
nema ke.[b] 35 Esia me amewo
katã woanyae le bena, nye nusrɔ̃-
lawo mienye, ne lɔlɔ̃ le mia do-
me. 36 [e]Simon Petro gblɔ nɛ
bena: Aƒeto, afika nèyina? Yesu
ɖo ŋu nɛ bena: [g]Afisi nye la me-
yina la, méle ŋute ge adze yo-
nyeme fifia o; [h]ke emegbe la
àdze yonyeme. 37 Petro gblɔ nɛ
bena: Aƒetɔ, nukaŋuti nyemate ŋu
adze yowòme fifia o mahã? Ma-
tsɔ nye agbe aɖo anyi ɖe ta-
wò. 38 Yesu ɖo ŋu bena: Àtsɔ wò
agbe aɖo anyi ɖe tanyea? Vavã,
vavã mele egblɔm na wò bena:
Koklo maku atɔ, hafi nagbe nu
le gbɔnye zi etɔ̃ o.

Yesu ƒe kakɛ̃anyawo: Gbɔgbɔ kokoe ŋugbedodo na nusrɔ̃lawo.

14. Migana miaƒe dzi naɖuɖu
nyanyanya o; mixɔ Mawu
dzi se, eye mixɔ nye hã dzinye
se. 2 Fofonye ƒe me la nɔƒe ge-
ɖewo li; ɖe mele nenema o la,
ne megblɔe na mi; elabena me-
yina, be madzra teƒe ɖo ɖi na mi.
3 Eye ne meyi, eye medzra teƒe
ɖo ɖi na mi la, magava,[n]eye ma-
xɔ mi ɖe nye ŋutɔ gbɔnye, bena
afisi nye la mele la, miawo hã
mianɔ afima. 4 Eye afisi meyina
la, mienyae, eye mɔ la hã mienyae.
5 Toma gblɔ nɛ bena: Aƒetɔ, mie-
nya afisi nèyina o, eye aleke la-
wɔ mianya mɔ la mahã? 6 Yesu
gblɔ nɛ bena: Nyee nye [p]mɔ la
kple [r]nyateƒe la kpakple [s]agbe
la, [t]amea ɖeke mevaa Fofo la
gbɔ o, negbe to dzinye ko. 7 Ɖe
mienyam la, ne mienya Fofonye
hã, eye tso esia dzi la mienyae,
eye miekpɔe. 8 Filipo gblɔ nɛ
bena: Aƒetɔ, fia Fofo la mi, eye
aɖi kɔ na mi. 9 Yesu gblɔ nɛ
bena: Filipo, ɣeyiɣi geɖe siawo
menɔ anyi kpli mi, eye mènyam
o mahã? Amesi ke kpɔm la, ekpɔ
Fofo la, eye aleke gblɔm nèle
bena: Fia Fofo la mi mahã?[v]
10 Ɖe mèxɔe se bena, mele Fofo
la me, eye Fofo la hã le menye
o mahã? Nya, siwo gblɔm mele
na mi la, [z]nyemegblɔ wo le ɖo-
kuinye si o, ke Fofo, si nɔ me-

nye la, le eƒe dɔwo wɔm. 11 Mixɔm se bena, mele Fofo la me, eye Fofo la hã le menye; ke ne menye nenem o la, ekema mixɔe se le dɔwɔwɔawo ta.[d] 12 Vavã, vavã mele egblɔm na mi bena: Amesi xɔa dzinye sena la, dɔ, siwo wɔm mele la, eya hã awɔe; eye gãtɔwo wu esiawo wòawɔ, elabena nye la meyina Fofo la gbɔ.[g] 13 Eye nusi ke miabia le nye ŋkɔa dzi la, nu ma ke mawɔ, bena woakɔ Fofo la ŋuti le Via me.[h] 14 Ne miabia nane le [i]nye ŋkɔa dzi la, nye la mawɔe.

15 Ne miele lɔ̃yem la, milé nye seawo me ɖe asi.[l] 16 Eye nye la maɖe kuku na Fofo la, eye wòana [n]nyaxɔɖakɔla bubu mi, bena wòanɔ anyi kpli mi vaseɖe mavɔmavɔ me: 17 [p]Nyateƒegbɔgbɔ, [r]si xexeame mate ŋu axɔ o, elabena mekpɔnɛ o, eye menyanɛ hã o; ke miawo la mienya eyama, elabena ele mia gbɔ, eye wòanɔ mia me. 18 Nyemagblẽ mi ɖi tsyɔ̃eviwo o, megbɔna mia gbɔ. 19 Esusɔ ʋee ko, eye xexeame megale kpɔ ye ge o; ke miawo la miakpɔm; elabena nye la mele agbe, eye miawo hã mianɔ agbe.[s] 20 Le ŋkeke ma me la miadze sii bena, mele Fofonye me, eye miawo miele menye, eye nye hã mele mia me.[t] 21 Amesi si nye seawo le, eye wòlé wo me ɖe asi la, ame ma enye amesi le lɔ̃yem; amesi lɔ̃am la, Fofonye alɔ̃e, eye nye hã malɔ̃e, [u]eye maɖe nye ŋutɔ ɖokuinye afiae. 22 Yuda, si menye Iskariot lae o la, gblɔ nɛ bena: Aƒetɔ, aleke wɔ bena, nèle ɖokuiwò ɖe ge afia miawo, eye menye xexeame o mahã? 23 Yesu ɖo ŋu, eye wògblɔ nɛ bena: Ne amea ɖe le lɔ̃yem la, alé nye nya la me ɖe asi, eye Fofonye alɔ̃ eyama, eye miava egbɔ, eye miawɔ nɔƒe ɖe egbɔ.[y] 24 Amesi mele lɔ̃yem o la, meléa nye nyawo me ɖe asi o, eye[a] nya, si sem miele la, menye tɔnyee o, ke boŋ Fofo, si dɔm ɖa la tɔe.

25 Megblɔ esiawo na mi, esi megale mia gbɔ. 26 Ke nyaxɔɖakɔla, Gbɔgbɔ kɔkɔe, si Fofo la aɖo ɖa le nye ŋkɔa dzi la, eya afia nuwo katã mi, eye wòaɖo ŋku nusiwo katã megblɔ na mi la, dzi na mi.[a] 27 [b]Ŋutifafa gblẽm mele ɖi na mi; nye ŋutifafa tsɔm mele na mi; menye alesi xexeame nana la, nye la mele mia nam o. Miaƒe dzi nagaʋuʋu nyanyanya o, eye dzika hã nagatso mia ƒo o! 28 Miese alesi [c]megblɔ na mi bena: Mele dzodzom, eye magava mia gbɔ. Ðe mielɔ̃m la, ne miekpɔ dzidzɔ bena, [f]meyina Fofo, amesi lolo wum la gbɔ. 29 Eye azɔ megblɔe na mi, hafi ne wòava ve me bena, ne eva ve me la, ne miaxɔe ase. 30 Nyemagaƒo nu geɖe kpli mi o; elabena [k]xexeamefia gbɔna, eye mekpɔ naneke le ŋunye o; 31 gake bena xexeame nanyae bena, melɔ̃a Fofo la, [o]eye alesi Fofo la de se nam la, nenema ke mewɔna. Mitsi tre, ne miadzo le afisia!

Yesu ƒe kaklãnyawo ƒe dziyiyi: Yesu enye weinti nyui la.

15 Nyee nye weinti vavã la, eye Fofonyee nye agbledela la. 2 Alɔ sia alɔ, si le ŋutinye, eye metsena o la, elãnɛ, eye ɖesiaɖe, si tsena la, eɖea eŋu, bena wòatse geɖe awu. 3 Mia ŋuti kɔ xoxo le nya, si megblɔ na mi la ta. 4 Minɔ menye, eye nye hã manɔ mia me. Alesi alɔ la mate ŋu atse le eɖokui si, ne menɔ weinti la ŋuti o la, nenema ke miawo hã, ne mienɔ menye o la, miele eŋute ge atse o. 5 Nyee nye weinti la, miawo mienye alɔwo. Amesi nɔa menye, eye nye hã menɔa eme la, eya tsea ku geɖe; [c]elabena nye manɔmee la miele eŋute ge awɔ naneke o. 6 Ne amea ɖe menɔ menye o la, woatsɔe aƒu gbe abe weinti ƒe alɔ ene, eye wòaƒu, eye woaƒo wo nu ƒu, eye woatɔ dzo wo, eye woafiã. 7 Ne mienɔa menye, eye nye nyawo hã nɔa mia me la, ekema nusi ke mielɔ̃ bia la, woawɔe na mi.[z] 8 Esia me wokɔ Fofonye ŋuti le, bena mietsea ku geɖe, eye miazu nye nusrɔ̃lawo.

9 Sigbe alesi Fofo la lɔ̃am ene la, nenema ke nye hã melɔ̃a mi; minɔ nye lɔlɔ̃ la me! 10 Ne mielé nye seawo me ɖe asi la, mienɔ nye lɔlɔ̃ la me, abe alesi nye hã melé Fofonye ƒe seawo me ɖe asi, eye menɔ eƒe lɔlɔ̃ la

a kp. 16.
b 16, 33; Fil. 4, 7.
d kp. 20; 10, 25. 38.
e 3. 18.
f kp. 6.
g Mar. 16, 19. 20.
h 15, 7; Mar. 11, 24.
i 16, 23. 24.
k 12, 31; Ef. 2, 2
l 15, 10; Yoh. I. 5, 3.
n kp. 26; 15, 26; 16, 7.
o 10, 18.
p 16, 13.
r 7, 39.
s 16, 16.
t 17, 21–23.
u Kor. II. 3, 18.
v Kor. II. 3, 5.
y kp. 21; 13, 34; Lod. 8, 17; Ef. 3, 17.
z Mar. 11, 24.
a 7, 16.

me ene.[a] 11 Esiawo megblɔ na
mi. bena nye dzidzɔ la nanɔ mia
me. eye miaƒe dzidzɔ la nayɔ fũ.[b]
12 Esia nye nye se la bena. mia-
lɔ̃ mia nɔewo. sigbe alesi melɔ̃a
mi ene.[e] 13 [f]Lɔlɔ̃ gã wu esia me-
gale amea ɖeke si bena. wòatsɔ
eƒe agbe aɖo anyi ɖe xɔlɔ̃awo ta
o. 14 Miawoe nye xɔ̃nyewo. ne
miewɔa nusiwo ƒe se mede na
mi.[i] 15 Nyemagayɔ mi be dɔlawo
o; elabena dɔla menyaa nusi eƒe
aƒetɔ wɔna o: ke meyɔ mi be xɔ-
lɔ̃wo. elabena nusiwo katã mese
tso Fofonye gbɔ la. mena mie-
nya wo. 16 Menye miawoe tiam
o. ke boŋ nyee tia mi. eye meɖo
mi anyi, bena miayi aɖatse ku.
eye miaƒe kutsetse la nanɔ anyi.
bena nusi ke miabia Fofo la le
nye ŋkɔa dzi la. ne wòana mi.
17 Esiawo ƒe se dem mele na mi
bena. mialɔ̃ mia nɔewo.

Le xexeame ƒe fuléle ŋuti.

18 Ne xexeame lé fu mi la. mi-
nyae bena. nyee wòtre fuléle e.[l]
19 Ɖe mietso xexeame la. ne xe-
xeame alɔ̃ ye ŋutɔ tɔ: ke esi mie-
tso xexeame o. hafi boŋ nye la
metia mi tso xexeame la. eyaŋuti
xexeame le fu lém mi ɖo.[o] 20
Miɖo ŋku nya. si megblɔ na mi
la dzi bena: [r]Dɔla mewua eƒe afe-
tɔ o. Ne woti yonyeme la. woati
miawo hã yome. ne wolé nye nya
me ɖe asi la. woalé miawo hã tɔ
me ɖe asi. 21 Ke woawɔ esiawo
katã ɖe mia ŋuti le nye ŋkɔ la
ta, [u]elabena womenya amesi dɔm
ɖa la o. 22 Ɖe nyemeva ƒo nu
kpli wo o la. ne nuvɔ̃ mele wo
ŋu o: ke azɔ la taflatsedodoa ɖe-
ke mele wo si le woƒe nuvɔ̃ ŋuti
o. 23 Amesi léa fum la. eléa fu
Fofonye hã.[z] 24 Ɖe nyemewɔ dɔ.
siwo amea ɖeke mewɔ kpɔ le wo
dome o la. ne nuvɔ̃ mele wo ŋu
o; ke azɔ la wokpɔe. eye wolé
mía kple Fofonye hã ɖe fu me.[b]
25 Gake bena woawu nya. si
woŋlɔ ɖe woƒe sea me la nu be-
na: „Woléa fum dzodzro!"[e] 26
Ne [f]nyaxɔɖakɔla va, amesi [g]ma-
ɖo ɖe mi atso Fofo la gbɔ. nya-
teƒe la ƒe Gbɔgbɔ. si doa go tsoa
Fofoa gbɔ la. eyama aɖi ɖase le
ŋutinye; 27 eye miawo hã miaɖi
ɖase. elabena mieli kplim tso gɔ-
medzedzea me ke.[i]

[a] 14. 15.
[b] 17. 13.
[d] 14. 29.
[e] 13. 34.
[f] 10. 12; Yoh. I. 3. 16.
[g] Mat. 24. 9.
[h] 15. 21.
[i] 8. 31.
[k] 7. 33.
[l] 7. 7.
[n] 14. 16. 26.
[o] Yoh. I. 4. 5; ta 17. 14.
[p] Kor. I. 14. 24.
[r] 13. 16.
[s] 3. 18.
[t] Dɔ. 5. 31; Ro. 4. 25.
[u] 17. 31; 14. 30.
[x] 16. 3.
[y] Kor. I. 3. 1.
[z] 5. 23.
[a] 14. 26; Yoh. I. 2. 27.
[b] 14. 11.
[d] 17. 10.
[e] Ps. 69. 5.
[f] 14. 26.
[g] Lu. 24, 49.
[h] 14. 19.
[i] Dɔ. 1. 8; 5. 32

Yesu ƒe kaklãnyawo ƒe nuwuwu: Le Fofo la gbɔ yiyi ŋuti.

16. Esiawo megblɔ na mi. bena
woagaɖia mia nu o.[d] 2 Woa-
ɖe mi le woƒe ha me. ẽ. gaƒoƒo
li gbɔna bena. amesiame. si awu
mi la. abu xa bena. yele subɔsu-
bɔdɔ wɔm na Mawu.[g] 3 Eye woa-
wɔ esiawo. elabena womenya Fo-
fo la kple nye hã o.[h] 4 Ke esia-
wo megblɔ na mi. bena ne woƒe
gaƒoƒo ɖo la. ne miaɖo ŋku wo
dzi bena. nyee gblɔe na mi. Ke
nyemegblɔ esiawo na mi tso gɔ-
medzedzea me o: elabena meli
kpli mi.

Gbɔgbɔ la ƒe dɔwɔwɔ le nusrɔ̃lawo kple xexeame ŋu.

5 Eye [k]azɔ la meyina amesi dɔm
ɖa la gbɔ. eye mia dometɔa ɖeke
mebiam bena: Afika nèyina o. 6
Hafi boŋ. esi megblɔ esiawo na
mi la, nuxaxa yɔ miaƒe dzi me
fũ. 7 Gake la nyateƒe gblɔm
mele na mi: Enyo na mi be. me-
yina: elabena ne nyemeyi o la.
nyaxɔɖakɔla mele mia gbɔ va ge
o: ke ne meyi la. maɖoe ɖe mi.[n]
8 Eye ne eyama va la. aƒoe ɖe
xexeame nu le nuvɔ̃ kple dzɔ-
dzɔenyenye kpakple ʋɔnudɔdrɔ̃
ŋuti:[p] 9 Le nuvɔ̃ ŋuti. elabena
womexɔa dzinye sena o:[s] 10 le
dzɔdzɔenyenye ŋuti. elabena meyi-
na Fofo la gbɔ. eye miagakpɔm
o;[t] 11 le ʋɔnudɔdrɔ̃ ŋuti. elabe-
na wodrɔ̃ ʋɔnu xexe sia me fia
la xoxo.[u] 12 Nya geɖewo gale
asinye be. magblɔ na mi: gake
miele eŋute ge atsɔe fifia o.[y] 13
Ke ne eya. si nye nyateƒegbɔ-
gbɔ va la. akplɔ mi ayi ɖe nya-
teƒe blibo la katã me; elabena
maƒo nu le ye ŋutɔ ɖokui si o:
ke boŋ nusianu. si ke wòase la.
eya wòagblɔ. eye wòagblɔ nusi-
wo gbɔna la. afia mi.[a] 14 Eya
akɔ ŋutinye: elabena aɖe atso
tɔnye me. eye wòagblɔe afia mi.
15 [d]Nusianu. si le Fofo la si la,
tɔnyee: eyaŋuti megblɔ bena. aɖe
atso tɔnye me. eye wòagblɔe
afia mi.

16 Esusɔ ʋee. eye miele kpɔ ye
ge o. eye wògasusɔ ʋee. eye mia-
gakpɔm: elabena meyina Fofoa
gbɔ.[h] 17 Tete la eƒe nusrɔ̃lawo
dometɔa ɖewo gblɔ na wo nɔewo
bena: Nukae nye esia. si wògblɔ

na mi bena: Esusɔ ʋee, eye mia-
kpɔm o, eye wògasusɔ ʋee, eye
miakpɔm; eye bena meyina Fo-
foa gbɔ mahã? 18 Tete wogblɔ
bena: Nukae nye esia, si wògblɔ
bena: Esusɔ ʋee mahã? Míenya
nusi gblɔm wòle o. 19 Yesu dze
sii bena, wole didim be, yewoa-
biae, eye wògblɔ na wo bena: Alo
esi megblɔ bena: Esusɔ ʋee, eye
miele kpɔ ye ge o, eye wògasu-
sɔ ʋee, eye miakpɔm la, esia ŋu-
tie miele mia nɔewo biam ɖo ma-
hã? 20 Vavã, vavã mele egblɔm
na mi bena: Miafa avi, eye miafa
konyi; ke xexeame lakpɔ dzidzɔ;
miawo la miaxa nu, gake miafe
nuxaxa latrɔ zu dzidzɔ. 21 Nyɔnu
la, ne fu le eɖum la, exaa nu,
elabena efe gafofo la ɖo; ke ne
edzi vi la vɔ la, emegaɖoa ŋku
efe nuxaxa dzi o, le dzidzɔ ta
bena, yedzi ame ɖe xexeame.[h]
22 Azɔ miawo hã miele nu xam
fifia; ke magakpɔ mi, eye miafe
dzi lakpɔ dzidzɔ, eye miafe dzi-
dzɔ la, amea ɖeke maxɔe le mia
si o. 23 Eye [i]le ŋkeke ma me
la miabia nanekem o. Vavã, vavã
mele egblɔm na mi bena: [l]Ne
miabia nane Fofoa la, ana mi le
nye ŋkɔa dzi. 24 Vaseɖe fifi la
miebia naneke le nye ŋkɔa dzi
kpɔ o: Miɖe kuku, eye miaxɔ nu,
bena [o]miafe dzidzɔ la nayɔ fũ.
25 Esiawo megblɔ na mi le lo-
dodowo me; gafofo gbɔna, le esi
me nyemagafo nu na mi le lodo-
dowo me o, ke boŋ magblɔe afia
mi faa le Fofo la ŋuti. 26 Le ŋke-
ke ma me la miaɖe kuku le nye
ŋkɔa dzi, eye nyemele egblɔm
na mi bena. nye la mabia Fofo
la ɖe mia nu o; 27 [s]ke Fofoa ŋu-
tɔ lɔ̃a mi, elabena miawo mielɔ̃m,
eye miexɔe se bena, medo go tso
Mawu gbɔ. 28 Metso Fofo la gbɔ,
eye meva xexeame; megale xe-
xeame gblẽm ɖi, eye meyina Fo-
fo la gbɔ. 29 Efe nusrɔ̃lawo gblɔ
nɛ bena: Kpɔ ɖa, fifi ko nèfo nu
faa, eye [u]mègblɔ lodonyaa ɖeke o.
30 Azɔ mienyae bena, ènya nu-
wo katã, eye mèhiã bena, amea
ɖe nabiã wò o, le esia ta miexɔe
se bena, èdo go tso Mawu gbɔ.
31 Yesu ɖo ŋu na wo bena: Fifi
ko miele exɔm le sesem mahã?
32 Kpɔ ɖa, gafofo li gbɔna, eye

[a] Zax. 13, 7; Mat. 26, 31; Mar. 14, 27.
[b] 8, 29.
[d] 14, 27; Ro. 5, 1.
[e] Yoh. I. 5, 4.
[f] Mat. 11, 27.
[g] Yoh. I. 5, 20.
[h] Yes. 26, 17.
[i] 14, 20.
[k] kp. 24; 1, 1; Fil. 2, 6.
[l] 14, 13. 14.
[n] kp. 9.
[o] 15, 11.
[p] 16, 30.
[r] 6, 37. 44.
[s] 14, 21.
[t] 16, 15.
[u] kp. 25.
[v] 10, 30.
[y] 6, 39.
[z] Ps. 41, 10; 109, 8.

wòde vɔ, [a]bena woaka mi ahlẽ,
amesiame ayi ye ŋutɔ tɔ gbɔ, eye
miagblẽ nye ɖeka ɖi, [b]hafi me-
nye nye ɖekae li o, elabena Fofo
la li kpakplim. 33 Esiawo megblɔ
na mi, bena miakpɔ [d]ŋutifafa le
menye. Le xexea me la miekpɔ
xaxa; gake miafe dzi nedze eme:[e]
nye la meɖu xexeame dzi.

Yesu fe gbedodoɖa ɖe eɖokui, nusrɔ̃lawo kple hame la ta.

17 Nusiawo Yesu gblɔ, eye wò-
wu efe mo dzi kpɔ dzifo, eye
wògblɔ bena: Fofo, gafofo la de,
kɔ Viwò la ŋuti, bena Viwò hã
nakɔ ŋutiwò. 2 Sigbe alesi nèna
[f]ŋusẽe ɖe ŋutilãa katã dzi ene.
bena nusianu, si nènae la, wòana
agbe mavɔ wo. 3 Ke esiae nye
agbe mavɔ la bena, [g]woanya wò,
Mawu vavã ɖeka la, kple Yesu
Kristo, si nèɖɔ ɖa la. 4 Nye la
mekɔ ŋutiwò le anyigba dzi, esi
mewu dɔ, si nètsɔ nam, be mawɔ
la nu. 5 Eye azɔ wò hã, Fofo,
kɔ ŋutinye le wò ŋutɔ gbɔwò kple
ŋutikɔkɔe, si mekpɔ le gbɔwò,
hafi xexeame va dzɔ la.[k] 6 Meɖe
wò ŋkɔ la ɖe go fia [n]amesiwo
nèɖe tso xexeame nam. Tɔwò
wonye, eye nètsɔ wo nam, eye
wolè wò nya la me ɖe asi. 7 Fifi
ko wonya bena, nusiwo katã nè-
tsɔ nam la, gbɔwò wotso; 8 ela-
bena nya, siwo nètsɔ nam la, me-
tsɔ wo na wo, eye woxɔ wo,[p] eye
wonyae vavã bena, gbɔwò medo
go tso, eye woxɔe se bena, wòe
dɔm ɖa.
9 Nye la mele biabiam ɖe wo
nu, menye ɖe xexeame nu mele
biabiam ɖo o;[r] ke boŋ ɖe ame-
siwo nètsɔ nam la nu; elabena
tɔwò wonye; 10 eye nusiwo katã
nye tɔnye la, tɔwòe, eye [t]tɔwò
hã tɔnyee, eye wokɔ ŋutinye le wo
me. 11 Eye nyemegale xexeame
o, ke woawo le xexeame, eye nye
la megbɔna gbɔwò. Fofo kɔkɔe,
dzra wo ɖo ɖe wò ŋkɔ, si nètsɔ
nam la me, bena woazu ɖeka [v]abe
miawo ene! 12 Ŋkeke alesi meli
kpli wo le xexeame la, nye la
medzra wo ɖo ɖe wò ŋkɔ la me;
amesiwo nètsɔ nam la, medzɔ wo
ŋu, [y]eye wo dometɔa ɖeke mebu
o, negbe tsɔtsrɔ̃vi la koe, bena
woawu [z]ŋɔŋlɔ la nu. 13 Ke azɔ

la megbɔna gbɔwò, eye mele nu-
siawo gblɔm le xexeame, bena
nye dzidzɔ la nanɔ wo me, ayɔ
wo fũ.[b] 14 Nye la metsɔ wò nya
la na wo, eye xexeame lé fu wo,
elabena wometso xexeame o, abe
alesi nye hã nyemetso xexeame
o ene.[c] 15 Nyemele biabiam be,
nade wo tso xexeame o,[f] ke boŋ
bena, nadzra wo do tso vɔ̃ditɔ la
si me. 16 Wometso xexeame o,
abe alesi nye hã nyemetso xexea-
me o ene. 17 Wɔ wo kɔkɔe le
nyatefe la me, wò nya la enye
nyatefe.[g] 18 Sigbe alesi nèdɔm
do de xexeame ene la, nenema
ke nye hã medɔ wo do de xexea-
me.[h] 19 Mewɔ [i]dokuinye kɔkɔe
de wo ta, bena woawo hã woazu
ame kɔkɔewo le nyatefe la me.
20 Ke menye de amesiawo nu
dedeko mele biabiam do o; ke
boŋ de amesiwo le dzinye xɔ ge
ase to wofe nya me la, hã nu;
21 bena wo katã woazu deka, si-
gbe alesi wò, Fofo, nèle menye,[l]
eye nye hã mele mewò ene, bena
woawo hã woazu deka le mía me,
bena xexeame naxɔe ase be, wòe
dɔm da. 22 Eye nye la, ŋutikɔkɔe,
si nètsɔ nam la, metsɔe na wo,
bena [n]woazu deka, sigbe alesi
míawo hã míele deka ene. 23 Nye
[p]la mele woawo me, eye woawo
hã wole menye, bena woazu blibo
le nu deka me, bena xexeame
nadze sii bena, wòe dɔm da, eye
nélɔ̃ wo, abe alesi nélɔ̃m ene.
24 Fofo, amesiwo nètsɔ nam la,
mele didim bena, afisi [s]nye la
mele la, ne woamawo hã nanɔ ŋu-
tinye, bena woakpɔ nye ŋutikɔkɔe,
si nétsɔ nam; elabena èlɔ̃m, hafi
wodo xexeame gɔme anyi. 25 Fofo
dzɔdzɔe, xexeame menya wò o,
ke nye la menya wò, eye ame-
siawo hã wonya bena, wòe dɔm
da; 26 eye mena wonya wò ŋkɔ
la, eye mana woanyae, bena lɔlɔ̃,
si nètsɔ lɔ̃m la, nanɔ woawo me,
eye nye hã manɔ woawo me.

Yesu léle.

18. Esi Yesu gblɔ esiawo vɔ la,
eya kple efe nusrɔ̃lawo do
go yi datso Kidron-tɔʋu la, afisi
abɔa de le, si me eya kple efe
nusrɔ̃lawo yi do.[u] 2 Ke [v]Yuda hã,
amesi fia eyome mɔ la, nya tefe

a Lu. 21, 37.
b 15, 11.
d 19, 28.
e 15, 19.
f Tes. II. 3, 3.
g 6, 69.
h 20, 21.
i Heb. 10, 10.
k 17, 12.
l Gal. 3, 28.
n Dɔ. 4, 32.
o Mat. 26, 39.
p Kor. I. 6, 17.
r kp. 12-27 kpɔ Mat. 26, 57-75; Mar. 14, 53-72; Lu. 22, 54–71.
s 12, 26.
t 11, 49. 50.
u Mat. 26, 36; Mar. 14, 32; Lu. 22, 39; Sam. II. 15, 23.
v kp. 2–11 kpɔ Mat. 26, 47-56; Mar 14, 43-52; Lu. 22, 47–53.

la; elabena [a]enuenu la Yesu kple
efe nusrɔ̃lawo foa fu de afima.
3 Azɔ, esi Yuda xɔ asrafoha kpe
de nunɔlagãwo kple farisitɔwo fe
dɔlawo ŋu la, egbɔna afima kple
akakatiwo kple akadiwo kpakple
aʋawɔnuwo. 4 Ke esi Yesu [d]nya
nusiwo katã le edzi va ge la, edo
go, eye wògblɔ na wo bena:
Ameka dim miele? 5 Wodo ŋu nɛ
bena: Yesu, Nazaretetɔ lae! Yesu
gblɔ na wo bena: Nyee nye esi!
Ke Yuda hã, amesi fia eyome mɔ
la, le tsitre de wo gbɔ. 6 Azɔ,
esi wógblɔ na wo bena: Nyee nye
esi la, wozɔ gbugbɔdemegbee, eye
wodze anyi. 7 Tete wògabia wo
bena: Ameka dim miele? Eye
wogblɔ bena: Yesu, Nazaretetɔ
lae! 8 Yesu do ŋu bena: Megblɔe
na mi xoxo bena, nyee nye esi;
eyaŋuti nenye nye dim miele la,
ekema mina mɔ amesiawo, be
woadzo ayi, 9 [k]bena woawu nya,
si wogblɔ di la nu bena: „Ame-
siwo nètsɔ nam la, nyemebu wo
dometɔa deke o.“ 10 Tete Simon
Petro di yi, si le esi la, heda nu-
nɔlagã la fe dɔla, eye wòkpa efe
nudusimeto, eye dɔla ma fe ŋkɔe
nye Malxo. 11 Tete Yesu gblɔ na
Petro bena: Tsɔ yi la de aku;
[o]kplu, si Fofo la tsɔ nam la, de
nyemanoe o mahã?

Yesu le nunɔlagãwo ŋku me. Petro gbe nu le Yesu gbɔ.

12 [r]Azɔ asrafoha kple aʋafia gã
la kple Yudatɔwo fe dɔlawo lé
Yesu, eye woblae, 13 eye wokplɔe
yi Hana gbɔ gbã, elabena enye
Kayafa, si nye nunɔlagã le fe ma
me la, fe to. 14 Ke Kayafa ye nye
[t]amesi do adaŋu na Yudatɔwo
bena, enyo bena, ame deka naku
de dukɔ la ta. 15 Eye Simon
Petro kple nusrɔ̃la bubu la dze
Yesu yome. Ke nusrɔ̃la la enye
nunɔlagã la fe ame nyanyɛ, eye
wòkpe de Yesu ŋuti yi de mɔ̃
la me. 16 Ke Petro le tsitre
de ʋɔtru la nu le gota. Tete
nusrɔ̃la keme, si nye nunɔlagã
la fe ame nyanyɛ la, do go,
eye wòfo nu kple nyɔnu ʋɔtru-
nudzɔla la, eye wòkplɔ Petro yi
de eme. 17 Tete dɔlanyɔnu, si
nye ʋɔtrunudzɔla la, gblɔ na Pe-
tro bena: Wò hã, de menye ame-
sia fe nusrɔ̃lawo dometɔ deka nè-

nye o mahã? 18 Eye kluviawo
kple dɔlawo le tsitre, eye wodo
akadzo; elabena vuvɔ le wɔwɔm,
eye wole dzo la ƒum, eye Petro hã
tsi tre ɖe wo gbɔ le dzo la ƒum.
19 Azɔ la nunɔlagã la bia Yesu
le eƒe nusrɔ̃lawo kple eƒe nufiafia
ŋuti. 20 Yesu ɖo ŋu nɛ bena:
Nye la meƒo nu na xexeame le
gaglãgbe, mefia nu ɖaa le ƒuƒoƒe-
wo kple mawuƒe me, afisi Yuda-
tɔwo katã ƒoa ƒu ɖo, eye nyeme-
gblɔ nyaa ɖeke le ɣaɣlaƒe kpɔ o.[a]
21 Nukaŋuti nèle biayem? Bia
amesiwo se nusi megblɔ na wo; kpɔ
ɖa, woawo nya nusiwo nye la me-
gblɔ. 22 Ke esi wògblɔ nusiawo
la, dɔlawo dometɔ ɖeka, si le tsi-
tre ɖe egbɔ la, ƒo tome na Yesu
gblɔ bena: Ale nèɖo ŋu na nu-
nɔlagã la enye si mahã? 23 Yesu
ɖo ŋu nɛ bena: Ne megblɔ nya
vɔ̃ la, ekema fia kpɔɖeŋu le nusi
nye vɔ̃ la ŋu; ke ne enyo la, nu-
kaŋuti nèle ƒoyem mahã? 24 Azɔ
Hana ɖoe ɖe Kayafa, nunɔlagã la
gbɔ bablae. 25 Ke Simon Petro
le tsitre le dzo ƒum. Eye wogblɔ
nɛ bena: Alo wò hã eƒe nusrɔ̃-
lawo dometɔ ɖeka nènye mahã?
Eyama sẽ nu gblɔ bena: Menye
nyee o. 26 Nunɔlagã la ƒe klu-
viawo dometɔ ɖeka, si nye amesi
ƒe to Petro kpa la ƒe ƒometɔ la,
gblɔ bena: Alo ɖe nyemekpɔ wò
le abɔa me kplii o mahã? 27 Tete
Petro gasẽ nu, eye enumake ko-
klo ku atɔ.

Wodrɔ̃ ʋɔnu Yesu le Pilato ŋku me.

28 [d]Azɔ wokplɔ Yesu tso Kayafa
gbɔ heyi ɖe ʋɔnudrɔ̃ƒe la, eye
foŋli ti, ke woa ŋutɔwo meyi ɖe
ʋɔnudrɔ̃ƒe la, bena yewomagagblẽ
kɔ ɖo o, ke boŋ bena yewoate
ŋu aɖu ŋutitoto la. 29 Tete Pilato
do go va wo gbɔ, eye wògblɔ
bena: Nutsotso ka mietsɔ vɛ ɖe
amesia ŋu mahã? 30 Woɖo ŋu
gblɔ nɛ bena: Amesia la, ɖe me-
nye vɔ̃wɔla wònye o la, ne míele
ede ge asi na wò o. 31 Tete Pi-
lato gblɔ na wo bena: Ekema mia
ŋutɔwo mikplɔe yii, ne miadrɔ̃
ʋɔnui le miaƒe ʼse la nu. Yuda-
tɔwo gblɔ nɛ bena: Womeɖe mɔ
na mi bena, miawu ame o, 32 bena
woawu nya,[f] si Yesu gblɔ hefia
ku, si ƒomevi ku ge wòala la nu.
33 Azɔ Pilato gayi ɖe ʋɔnudrɔ̃ƒe

[a] 7, 14. 26.
[b] Tim. I. 6, 13.
[d] kp. 28—19, 16 kpɔ Mat. 27, 2. 11-30; Mar. 15, 1—19; Lu. 23 1—25.
[e] 19, 6 7.
[f] 12, 32. 33; Mat. 20, 19.

la, eye wòyɔ Yesu, eye wògblɔ
nɛ bena: Alo wòe nye Yudatɔwo
ƒe fia la mahã? 34 Yesu ɖo ŋu
nɛ bena: Wò ŋutɔ ɖokuiwò si
nèle esia gblɔm le loo, alo ame
bubuwoe gblɔ ŋutinye nya na wò
mahã? 35 Pilato ɖo ŋu bena: Nye
la Yudatɔ menye mahã? Wò ŋutɔ
wò dukɔ la kple nunɔlagãwoe tsɔ
wò de asi nam, nuka nèwɔa?
36 Yesu ɖo ŋu bena: Nye fia-
ɖuƒe metso xexe sia me o; nye
fiaɖuƒe, ɖe wòtso xexe sia me la,
ne nye dɔlawo aʋli tanye, bena
womagadem asi na Yudatɔwo o;
ke azɔ la nye fiaɖuƒe metso afi-
sia o. 37 Tete Pilato gblɔ nɛ be-
na: Ekema fia nènye ni? Yesu
ɖo ŋu bena: Wòe le egblɔm be-
na, fia menye. Nye la, esia ta
wodzim ɖo, eye esia ta meva xe-
xeame ɖo, bena maɖi ɖase na
nyateƒe la. Amesiame, si tso nya-
teƒe me la, ɖoa to nye gbe.[b]
38 Pilato gblɔ nɛ bena: Nukae
nye nyateƒe? Eye esi wògblɔ
esia la, egado go yi Yudatɔwo
gbɔ, eye wògblɔ na wo bena:
Nye la nyemekpɔ nya vɔ̃a ɖeke
le eyama ŋuti o. 39 Ke kɔnuwɔ-
wɔ le mia si bena, maɖe asi le
ame ɖeka ŋuti na mi le ŋutitoto
la dzi; mielɔ̃ azɔ bena, maɖe asi
le Yudatɔwo ƒe fia la ŋuti na mi
mahã? 40 Tete la wo katã gado
ɣli gblɔ bena: Menye amesia o,
ke boŋ Baraba. Ke Baraba la
adzodalae.

Yesu le Pilato ƒe ŋku me. eƒoƒo kple atam kp'e ŋukukuɖɔɖɔ nɛ.

19. Tete Pilato tsɔ Yesu na woƒo
kple atam. 2 Eye asrafoawo
tsɔ ŋu he tsihe, eye wotsɔe ɖɔ
nɛ, eye wodo awu dzĩ nɛ; 3 eye
wova egbɔ gblɔ bena: Miedo gbe
na wò loo, Yudatɔwo ƒe fia! Eye
woƒo tome nɛ. 4 Pilato gado go,
eye wògblɔ na wo bena: Mikpɔ
ɖa, mekplɔe do go vɛ na mi, ne
miadze sii bena, nyemekpɔ nya
vɔ̃a ɖeke le eŋuti o. 5 Ale Yesu
do go, ŋutsihe la le eta, eye awu
dzĩ la hã le eŋu enye esi. Eye
wògblɔ na wo bena: Mikpɔ amea
ɖa! 6 Eye esi nunɔlagãwo kple
dɔlawo kpɔe la, wodo ɣli bena:
Klãe ɖe ati ŋuti, klãe ɖe ati ŋuti!
Pilato gblɔ na wo bena: Ekema

mia ŋutɔwo mikplɔe yii, eye miklãe
ḍe ati ŋuti, elabena nye la nye-
mekpɔ nya võa ḍeke le eŋuti o.
7 Yudatɔwo ḍo eŋu nɛ bena: Se le
mía si, eye le se la nu la edze bena,
wòaku; elabena etsɔ eḍokui wɔ
Mawuvi.[a] 8 Eye esi Pilato se nya
a 10,33; Mo.III. 24, 16.
sia la, evõ wu tsãtɔ; 9 eye wòyi
ḍe ʋɔnudrɔ̃ƒe la, eye wògblɔ na
Yesu bena: Afika nètso? Ke Yesu
meḍo nyaa ḍeke ŋu nɛ o. 10 Pi-
lato gblɔ nɛ bena: Mèle nu ƒo ge
nam oa? Mènyae bena, mekpɔ ŋusẽ
be, maḍe asi le ŋuwò, eye mekpɔ
ŋusẽ be, maklã wò ḍe ati ŋuti
oa? 11 Yesu ḍo ŋu nɛ bena: Ŋu-
sẽa ḍeke manɔ asiwò ḍe ŋunye
o, ne menye ḍe wona wò tso dziƒo
o; le esia ta amesi dem asi na wò
la, wɔ nuvõ wu wò. 12 Tso esia
b Ps. 22, 19.
dzi la Pilato di be, yeaḍe asi le
eŋu; ke Yudatɔwo do ɣli gblɔ
bena: Ne èkatse ḍe asi le amesia
ŋu la, ekema mènye kaisaro xɔlɔ̃
o, amesi ke tsɔ eḍokui wɔ fia la,
etsi tre ḍe kaisaro ŋu. 13 Azɔ
esi Pilato se nya siawo la, ekplɔ
Yesu do goe, eye wòbɔbɔ nɔ ʋɔ-
nudrɔ̃zikpui la dzi le teƒe, si wo-
d 13, 23.
yɔna be Kpenyigba, eye le Hebri-
gbe me la enye Gabata. 14 Ke
enye ŋutitoto la ƒe dzadzraḍo-
ŋkeke, eye anɔ gaƒoƒo adelia dzi.
Eye wògblɔ na Yudatɔwo bena:
Mikpɔ miaƒe fia la ḍa! 15 Ke woa-
wo do ɣli gblɔ bena: Kplɔe yii,
e 13, 3; 18, 4.
kplɔe yii, [f]klãe ḍe ati ŋuti! Pilato
f kp. 6.
g Ps. 22, 16.
gblɔ na wo bena: Miaƒe fia lae
maklã ḍe ati ŋutia? Nunɔlagãwo
ḍo ŋu nɛ bena: Fiaa ḍeke mele
mía si o, negbe kaisaro ko.

Woklã Yesu ḍe ati ŋu. Yesu ƒe nya mamleawo.

h Ps. 69, 22.
16 [i]Tete wòḍee asi na wo, bena
i kp. 16-30 kpɔ Mat. 27, 31-50; Mar. 15, 20-37; Lu. 23, 26—46.
woaklãe ḍe ati ŋuti. 17 Eye wolé
Yesu, eye wokplɔe yii, eye wòdo
go hele eya ŋutɔ ƒe atitsoga la
tsɔm yina ḍe teƒe, si woyɔna be
ametakoliƒe, eye woyɔnɛ le He-
bri-gbe me be Golgata; 18 afisi
woklãe ḍe ati ŋu le, eye ame bubu
eve hã kpe ḍe eŋuti, le eƒe axa-
wo kple eve dzi, eye Yesu le ti-
tina. 19 Ke Pilato ŋlɔ eƒe nutso-
k Mo. V. 21, 23.
nya heḍo atitsoga la ƒe tagbɔ.
Eye wòŋlɔ bena: Yesu, Nazarete-
tɔ, Yudatɔwo ƒe fia la. 20 Azɔ
Yudatɔwo dome ame geḍewo xlẽ
nuŋɔŋlɔ sia, elabena teƒe, si wo-
klã Yesu ḍo la, te ḍe du la ŋu,

eye woŋlɔe ḍe Hebri- kple Hela-
kple Roma-gbe me. 21 Tete Yuda-
tɔwo ƒe nunɔlagãwo va gblɔ na
Pilato bena: Megaŋlɔ bena: Yu-
datɔwo ƒe fia la o; ke boŋ bena
eyama gblɔ bena: Yudatɔwo ƒe
fia menye. 22 Pilato ḍo ŋu bena:
Nusi meŋlɔ la, meŋlɔe xoxo.
23 Azɔ esi asrafoawo klã Yesu
ḍe ati ŋuti vɔ la, wotsɔ eƒe awu-
wo, eye womã wo ḍe akpa ene
me, asrafo ḍeka xɔ ḍeka, kple
awu ʋlaya la hã; ke awu ʋlaya
la le matɔmatɔ, wolɔ̃e blibo tso
tagbɔ vaseḍe egɔme. 24 Tete wo-
gblɔ na wo nɔewo bena: Migana
míadze eya o, ke boŋ míadzidze
nu ḍe edzi, amesi tɔ wòazu, bena
woawu ŋɔŋlɔ la nu, si gblɔ bena:
[b]„Womã awunyewo na wo nɔewo,
eye nye awu ʋlaya la wodzidze
nu ḍe edzi.“ Nenem nusiawo asra-
foawo wɔ.
25 Ke dadaa kple dadaa nɔvi-
nyɔnu Maria, Klopa srɔ̃, kpakple
Maria, Magdalatɔ, wole tsitre ḍe
Yesu ƒe atitsoga la gbɔ. 26 Eye esi
Yesu kpɔ dadaa kple nusrɔ̃la, si
[d]wòlɔ̃na, wole tsitre ḍe egbɔ la,
egblɔ na dadaa bena: Nyɔnu, kpɔ
ḍa, viwòŋutsu enye si! 17 Emegbe
la egblɔ na nusrɔ̃la ma bena: Kpɔ
ḍa, dawòe nye esi! Eye tso ga-
ƒoƒo ma ke dzi la nusrɔ̃la la kplɔ
eyama yi ye ŋutɔ ƒe me. 28 Esia
megbe la, esi Yesu [e]nyae bena,
wowu nuwo katã nu azɔ, [g]bena
ŋɔŋlɔ la nava ve me la, egblɔ
bena: Tsikɔ le wuyem! 29 Eye
nane le afima, si me aha tsitsi le
fũ, tete wotsɔ ƒumekutsa, si me
woḍe aha [h]tsitsii fũ la, tɔ ḍe ayeti
nu heḍo nu nɛ. 30 Eye esi Yesu
xɔ aha tsitsia la, egblɔ bena: Wo-
wu nu vɔ! Eye wòḍe ta anyi, eye
wòtsɔ gbɔgbɔ la na.
31 Azɔ esi wònye dzadzraḍo-
ŋkeke la, Yudatɔwo bia Pilato be-
na, woaŋe woƒe afɔwo, eye ne
woaḍe wo ḍa, bena ame kukuwo
nagatsi atitsoga ŋu le Sabat dzi
o; elabena Sabat gãe nye ŋkeke
ma.[k] 32 Tete asrafoawo va, eye
woŋe gbãtɔ ƒe afɔwo kple kɔtoetɔ,
si woklã ḍe ati ŋu kpe ḍe eŋuti
la, hã tɔ; 33 ke esi wova Yesu
gbɔ, eye wokpɔ bena, eku xoxo
la, womeŋe eƒe afɔwo o; 34 ke
boŋ asrafoawo dometɔ ḍeka tsɔ

akplɔ tɔ efe axada me, eye enu-
make ʋu kple tsi do go. 35 Eye
amesi kpɔe la, ɖi ɖase, eye efe
ɖaseɖiɖi la nye nyatefe, eye ame
ma nyae bena, yegblɔ nyatefe,
bena miawo hã miaxɔe ase. 36
Elabena nusiawo va ve me, bena
[a]woawu ŋɔŋlɔ la nu bena: „Wo-
mele efe fua ɖeke ŋe ge o!“ 37
Eye [d]ŋɔŋlɔ bubu gagblɔ bena:
„Woafɔ ŋku ɖe amesi wofo nu ɖo
la dzi!“

Yesu ɖiɖi.

38 [e]Eye nusiawo megbe la Yo-
sef tso Arimatia, amesi nye Yesu
fe nusrɔ̃la le adza me le vɔvɔ̃ na
Yudatɔwo ta la, bia Pilato bena,
yeaɖe Yesu fe kuku la ɖe anyi,
eye Pilato na mɔe. Tete wòva,
eye wòɖe Yesu fe kuku la ɖe
anyi. 39 Eye Nikodemo, [f]amesi
va Yesu gbɔ le zã me gbã la, hã
va, eye wòtsɔ [g]mire kple aloe,
anɔ pounde alafa ɖeka nu hetɔtɔ
ɖe asi vɛ. 40 Tete wotsɔ Yesu
fe kuku la, eye woblae ɖe aklala
me kple atike ʋeʋẽe la, abe alesi
Yudatɔwo wɔna ɖia amee ene.
41 Ke abɔa ɖe le tefe, si woklã
Yesu ɖo la, eye yɔdo yeyea ɖe,
si me amea ɖeke memlɔ kpɔ o
la, le abɔ ma me. 42 Afima wo-
tsɔ Yesu mlɔ, le Yudatɔwo fe
dzadzraɖoŋkeke la ta; elabena
yɔdo la gbɔ medidi o.

Yesu fe tsitretsitsi; eɖe eɖokui fia Maria, Magdalatɔ la.

20. [h]Ke le kwasiɖa fe ŋkeke
gbãtɔ fe ŋdikanya fute la
Maria, Magdalatɔ, va yɔdo la gbɔ,
eye wòkpɔ bena, woɖe kpe la ɖa
le yɔdo la nu. 2 Tete wòfu du
va Simon Petro kple nusrɔ̃la bu-
bu,[k] si Yesu lɔ̃na la gbɔ, eye wò-
gblɔ na wo bena: Wotsɔ Afetɔ
la le yɔdo la me yii, eye míenya
afisi wotsɔe ɖaɖa ɖo o. 3 Azɔ
Petro kple nusrɔ̃la keme la tso
hiã do go va yɔdo la gbɔ. 4 Eye
woa kple eve la wofu du, eye nu-
srɔ̃la keme la fu du gbɔ Petro
ŋu tre yɔdo la gbɔ vava; 5 eye
esi wòɖo kɔ ɖe eme la, ekpɔ akla-
lawo le afima; gake la meyi ɖe
eme o. 6 Tete Simon Petro hã
le eyome gbɔna, eye wòyi ɖe yɔdo
la me, eye wòkpɔ aklalawo mlɔ
afima; 7 [o]eye taku, si wobla ta
nɛ la, mele aklalawo gbɔ o, ke
boŋ woŋe eme ɖo afi bubu. 8 Tete
nusrɔ̃la keme la hã, si tre yɔdo
la gbɔ vava la, yi ɖe eme azɔ,
eye wòkpɔe, eye wòxɔe se. 9 Ela-
bena womenya ŋɔŋlɔ la bena, ele
nɛ be, wòatsi tre tso ame kuku-
wo dome la, haɖe o.[b] 10 Azɔ
nusrɔ̃lawo gadzo yi woa ŋutɔwo
fe me.
11 Ke Maria le tsitre ɖe yɔdo
la godo le avi fam, eye esi wòle
avi fam ale la, edo kɔ ɖe yɔdo
la me; 12 eye wòkpɔ mawuɖɔla
eve le awu ɣi me le anyinɔfe,
ɖeka le tade, eye ɖeka le afɔde
le afisi Yesu fe kuku la mlɔ. 13
Eye ame mawo gblɔ nɛ bena:
Nyɔnu, nukaŋuti nèle avi fam?
Egblɔ na wo bena: Elabena wo-
tsɔ nye Afetɔ la yii, eye nyeme-
nya afisi wodae ɖo o. 14 Esi wò-
gblɔ nusiawo la, etrɔ megbe, eye
wòkpɔ Yesu le tsitre, eye menyae
bena, Yesu ye o. 15 Yesu gblɔ
nɛ bena: Nyɔnu, nukaŋuti nèle
avi fam? Ameka dim nèle? Ke
eya bu xa bena, abɔdzikpɔlae,
egblɔ nɛ bena: Afetɔ, nenye wòe
tsɔe yii la, gblɔ afisi nètsɔe yi
ɖamlɔ la nam, eye nye la mayi
aɖatsɔe vɛ. 16 Yesu gblɔ nɛ be-
na: Maria! Ke esi wòtrɔ eɖokui
la, egblɔ nɛ le Hebri-gbe me be-
na: Rabuni! si gɔmee nye nufiala.
17 Yesu gblɔ nɛ bena: Megaka
asi ŋunye o; elabena nyemekpɔ
yi dzifo, Fofo la gbɔ, haɖe o; ke
yi [i]nɔvinyeŋutsuwo gbɔ, eye na-
gblɔ na wo bena: Meyina dzifo
ɖe Fofonye kple miawo hã mia
Fofo, nye Mawu kple miawo hã
mia Mawu la gbɔ. 18 Maria, Mag-
dalatɔ la, va gblɔe fia nusrɔ̃lawo
bena: Mekpɔ Afetɔ la, eye wò-
gblɔ nya siawo nam.

Yesu ɖe eɖokui fia nusrɔ̃la wuiɖekɛawo. eye le ŋkeke enyi megbe Toma hã.

19 [l]Azɔ esi kwasiɖa fe ŋkeke
gbãtɔ ma fe fiẽsi ɖo, eye afisi nu-
srɔ̃lawo le la fe ʋɔtru le tutu le
vɔvɔ̃ na Yudatɔwo ta la, Yesu va
tsi tre ɖe wo titina, eye wògblɔ
na wo bena: Ŋutifafa na mi! 20
Eye esi wògblɔ esiawo la, [n]etsɔ
efe asiwo kple efe axada me he-
fia wo. Ke esi nusrɔ̃lawo kpɔ
Afetɔ la la, dzi dzɔ wo. 21 Tete
Yesu gagblɔ na wo bena: Ŋuti-

[a] Mo. II. 12, 46.
[b] Kor. I. 15, 4; Dɔ. 2, 24—32
[d] Zax. 12, 10; Nyad. 1, 7.
[e] kp. 38–42 kpɔ Mat. 27, 57–6 ; Mar. 15, 42–47; Lu. 23, 50—55.
[f] 3, 2.
[g] Mat. 2, 11.
[h] kp. 1—18 kpɔ Mat. 28, 1—10; Mar. 16, 1—11; Lu. 24, 1—12.
[i] Heb. 2, 11. 12.
[k] 13, 23.
[l] kp. 19–23 kpɔ Mar. 16, 14–18; Lu. 24, 36—49.
[n] Yoh. I. 1, 1.
[o] 11, 44.

fafa na mi! [a]Sigbe alesi Fofo la
dɔm ɖa ene la, nenema ke nye
hã mele mia dɔm ɖa. 22 Eye esi
wògblɔ esia la, egbɔ ɖe wo dzi,
eye wògblɔ na wo bena: Mixɔ
Gbɔgbɔ kɔkɔe! 23 [d]Amesiwo ke
ƒe nuvɔ̃wo mietsɔ ke wo la, wo-
tsɔ wo ke wo, eye amesiwo ke
tɔ mietsɔ dzra ɖo la, wotsɔ wo
dzra ɖo.
24 Ke [f]Toma, ame wuieveawo
dometɔ ɖeka, si woyɔna be Ve-
nɔvi la, mele wo dome, esime
Yesu va o. 25 Tete nusrɔ̃la bu-
buawo gblɔ nɛ bena: Miekpɔ Aƒetɔ
la. Ke egblɔ na wo bena: Ne
nyemekpɔ gatagbadzɛawo teƒe le
eƒe asi me, eye metsɔ nye asibi-
ɖe ƒo ɖe gatagbadzɛawo teƒe, eye
metsɔ nye asi ƒo [i]ɖe eƒe axada
me o la, nyemele exɔ ge ase o.
26 Eye le ŋkeke enyi megbe la
nusrɔ̃lawo gale xɔ ma me, eye
Toma le wo dome. Yesu va, [k]eye
ʋɔtruawo le tutu, eye wòle tsitre
ɖe wo titina, eye wògblɔ bena:
Ŋutifafa na mi! 27 Esia megbe
la egblɔ na Toma bena: Do wò
asibide ɖe afii, eye nakpɔ nye
asiwo ɖa, eye do wò asi ɖa, eye
naƒo ɖe nye axada me, eye me-
gazu maxɔsetɔ o, ke boŋ xɔsetɔ.
28 Toma ɖo ŋu gblɔ nɛ bena:
Nye Aƒetɔ kple [l]nye Mawu! 29
Yesu gblɔ nɛ bena: Toma, esi nè-
kpɔm la, èxɔe se; woayra [n]amesi-
wo mekpɔa nu o, eye gake wo-
xɔnɛ sena.
30 Eye dzesi bubu geɖewo hã
Yesu wɔ le eƒe nusrɔ̃lawo ŋku
me, esiwo womeŋlɔ ɖe agbalẽ sia
me o; 31 ke woŋlɔ esiawo ɖi, be-
na miaxɔ ase bena, Yesu enye
Kristo, Mawuvi la, eye bena ne
[p]miexɔe se la, miakpɔ agbe le eƒe
ŋkɔ la me.

Yesu de edokui fia nusrɔ̃lawo le Genezaret-ƒu nu.

21. Nusiawo megbe la Yesu gaɖe
eɖokui fia nusrɔ̃lawo le Ti-
beria-ƒu la nu; eye wòɖe eɖokui
fia ale: 2 Simon Petro kple Toma,
si woyɔna be Venɔvi, kple [s]Nata-
nael tso Kana le Galilea kple Ze-
bedeo ƒe viwo kpakple eƒe nusrɔ̃-
lawo dome ame bubu eve, wole
afi ɖeka. 3 Simon Petro gblɔ na
wo bena: Meyina tɔ ƒo. Wogblɔ
nɛ bena: Míawo hã míayi kpli wò.
Wodo go, eye wodo ʋu la, eye
womeɖe naneke le zã ma me o.
4 Ke esi fɔŋli ɖo la, Yesu le tsi-
tre ɖe ƒu la nu; gake nusrɔ̃lawo
[b]menyae bena, Yesu ye o. 5 Tete
Yesu gblɔ na wo bena: Ðeviwo
lee, lã mele mia si o mahã? Wo-
ɖo ŋu nɛ bena: O![e] 6 Egblɔ na
wo bena: Miɖi ɖɔ la ɖe ʋu la
ƒe nuɖusi me, eye miadee. Tete
woɖii, eye womete ŋu le ehem
o le lã geɖe, si woɖe la ŋuti.[g]
7 Tete nusrɔ̃la ma, [h]si Yesu lɔ̃na
la, gblɔ na Petro bena: Aƒetɔ lae!
Azɔ esi Simon Petro se bena,
Aƒetɔ lae la, etsɔ eƒe dziwui sa
ɖe ali, elabena amama wòle, eye
wòdzo kpo dze ƒu la me doo. 8 Ke
nusrɔ̃la bubuawo le ʋuvi la me
va; elabena woawo kple gota do-
me medidi o, anɔ abɔ alafa eve
ko, eye wole ɖɔ, si yɔ fũ kple
lãwo la hem. 9 Eye esi woɖi go
la, wokpɔ akadzo le afima, eye
lã kple abolo le edzi. 10 Yesu gblɔ
na wo bena: Mitsɔ lã, si mieɖe
fifia la, ƒe ɖe vɛ. 11 Simon Petro
yi ɖalia ʋu la, eye wòhe ɖɔ la
va gota, eye wòyɔ fũ kple lã gã
alafa kple blaatɔ̃ vɔ etɔ̃, eye esi
wosɔ gbɔ ale hã la, ɖɔ la medze
o. 12 Yesu gblɔ na wo bena:
Miva ɖu nu. Ke nusrɔ̃lawo do-
metɔa ɖeke medo dzi biae bena:
Ameka nènye mahã o, elabena
wonyae xoxo bena, Aƒetɔ lae. 13
Yesu va, eye wòtsɔ abolo la na
wo kple lã la hã nenema ke.[o]
14 Esia enye zi etɔ̃lia, si Yesu ɖe
eɖokui fia nusrɔ̃lawo le eƒe tsi-
tretsiƫsi tso ame kukuwo dome
megbe.

Yesu bia nya Petro, eye wògblɔ nya ɖi le eya kple Yohanes ŋu.

15 Azɔ esi woɖu nu vɔ la, Yesu
gblɔ na Simon Petro bena: [r]Si-
mon, Yona vi, èle lɔ̃yem wu ne-
nem me siawo mahã? Egblɔ nɛ
bena: Ɛ, Aƒetɔ, wòe nyae bena,
nyemelɔ̃a nu gbɔwò o. Egblɔ nɛ
bena: Nyi nye alẽvíawo. 16 Ega-
gblɔ nɛ zi evelia bena: Simon,
Yona vi, èle lɔ̃yem mahã? Egblɔ
nɛ bena: Ɛ, Aƒetɔ, wòe nyae be-
na, nyemelɔ̃a nu gbɔwò o. Egblɔ
nɛ bena: [t]Kpɔ nye alẽawo dzi.
17 Egblɔ nɛ zi etɔ̃lia bena: [u]Si-
mon, Yona vi, mèlɔ̃a nu gbɔnye
oa? Eve Petro, elabena egblɔ

a 17, 18.
b 20, 14; Lu. 24, 16.
d Mat. 16, 19; Ia 18, 18.
e Lu. 24, 41.
f 11, 16; 14, 5.
g Lu. 5, 4–7.
h 13, 23.
i 19, 34.
k kp. 19.
l 1, 1.
n Pet. I. 1, 8.
o 6, 11.
p Yoh. I. 5, 12.
r 1, 42.
s 1, 45.
t Pet. I. 5, 2. 4.
u 13, 38.

nɛ zi etɔ̃lia bena: Mèlɔ̃a nu gbɔ-
nye oa? Eye wògblɔ nɛ bena:
Afetɔ, [a]wòe nya nuwo katã, wòe (a 16, 30.)
dze sii bena, nyemelɔ̃a nu gbɔwò
o. Yesu gblɔ nɛ bena: Nyi nye
alẽawo. 18 Vavã, vavã meleegblɔm
na wò bena: Esime nènye ɖeka-
kpui la, wò ŋutɔ èsaa avɔ ɖe ali
na ɖokuiwò, eye nèyia afisi ke
nèlɔ̃na; ke ne èku amegã la, àmlo
wò abɔwo me, eye ame bubu asa
avɔ ɖe ali na wò, eye wòakplɔ
wò ayi afisi mèlɔ̃na o. 19 Ke egblɔ
esia, bena wòatsɔ afia ku, si fo-
mevi ku ge wòala akafu Mawui.
Esi wògblɔ esia la, egblɔ nɛ be-
na: Dze yonyeme![b] 20 Esi Petro (b 13, 36.)
trɔ la, ekpɔ nusrɔ̃la, [d]si Yesu lɔ̃- (d 13, 23.)
na la, le eyome dzem, amesi hã (e 15, 27.)
via ɖe ekɔme le nuaɖuɖe, eye wò-
gblɔ bena: Afetɔ, amekae nye
amesi le yowòme mɔ fia gea?
21 Azɔ esi Petro kpɔ eyama la, (f 20, 30.)
egblɔ na Yesu bena: Afetɔ, ke
amesia ɖe? 22 Yesu gblɔ nɛ be-
na: Ne medi bena, nenɔ anyi, va-
seɖe esime mava la, gbɔwò nya
ka wòtsɔa? Wò la dze yonye-
me! 23 Tete ŋya sia ɖo nɔviawo
dome bena, nusrɔ̃la ma mele ku-
ku ge o; eye Yesu megblɔ nɛ
bena, mele kuku ge o, ke boŋ:
Ne medi bena, nenɔ anyi, vaseɖe
esime mava la, gbɔwò nya ka
wòtsɔa?

Agbalẽ la ƒe nuwuwuŋyawo.

24 Amesia nye nusrɔ̃la, si le
ɖase ɖim le nusiawo ŋuti, eye
wòŋlɔ nya siawo, eye míenyae
bena, eƒe ɖaseɖiɖi la nye nyateƒe.[e]
25 Ke nu bubu geɖe, siwo Yesu
wɔ la, hã gali, esiwo, ne woaŋlɔ
wo ɖekaɖeka la, mebu bena, xe-
xeame ŋutɔ mele ŋu te ge axɔ
agbalẽ, siwo ŋlɔ ge woala o.[f]

APOSTOLOWO ƑE DƆWƆWƆWO ƉUTINYA.

Kpɔkplɔyiɖeme. Kristo ƒe dziƒoyiyi.

1 O Teofil, meŋlɔ nya gbãtɔ na
wò le nusiwo katã Yesu de asi
wɔwɔ kple fiafia me,[g] 2 vaseɖe (g Lu. 1, 3.)
ŋkeke, si me wòɖe se na apostolo,
siwo wòtia to Gbɔgbɔ kɔkɔe la
me, hafi woxɔe yi dzi la ŋuti;
3 amesiwo hã wòtsɔ eɖokui fia (h Mar. 16, 19; Lu. 24, 51.)
agbagbe le eƒe fukpekpe la me-
gbe to dzesi kɔte geɖewo me, eye (i Lu. 24, 4.)
wòna wokpɔe le ŋkeke blaneawo
me, eye wòle nu ƒom le mawu-
fiaɖuƒe la ŋuti. 4 Eye esi eya
kpli wo ƒo ƒu la, eɖe se na wo
be, woagadzo le Yerusalem o, ke (k Lu. 21, 27.)
boŋ woalala Fofo la ƒe ŋugbedo-
do, [l]si miese tso nunye me; 5 ela- (l Yoh. 15, 26; Lu. 24, 49.)
bena Yohanes tsɔ tsi de mawu-
tsi ta na ame; ke miawo la woa-
tsɔ Gbɔgbɔ kɔkɔe ade mawutsi (m Lu. 24, 50. 52. 53.)
ta na mi, mele ŋkeke geɖea ɖeke
xɔ ge le esia megbe o.[n] 6 Azɔ (n Mat. 3, 11.)
amesiwo [p]kpe ta la, biae gblɔ be- (p Lu. 24, 21.)
na: Afetɔ, ɖe nègale fiaɖuƒe la
dɔ ge ɖo na Israel le ɣeyiɣi sia
mea? 7 Egblɔ na wo bena: Mia-
wo la mele na mi be, mianya ɣe- (r Lu. 6, 13—16.)
yiɣi alo azãgbe, siwo Fofo la ɖo
le ye ŋutɔ ƒe ŋusẽ nu o. 8 Hafi
boŋ miaxɔ Gbɔgbɔ kɔkɔe, si le
mia dzi va ge la, ƒe ŋusẽ, eye
mianye nye ɖaseɖilawo le Yeru-
salem kple Yudea katã kple Sa-
maria, eye vaseɖe anyigba ƒe seƒe
ke. 9 Eye esi wògblɔ nusiawo,
eye wole ekpɔm la, wokɔe yi dzi,
eye alililkpo xɔe tso woƒe ŋkuwo
me.[h] 10 Eye esime wole dziƒo
kpɔm gã le eƒe yiyi me la, kpɔ
ɖa, [i]ŋutsu eve le tsitre ɖe wo gbɔ
le awu ɣi me, 11 amesiwo hã gblɔ
bena: Galilea ŋutsuwo! Nuka wɔ
miele tsitre le dziƒo kpɔm? Yesu
sia, si woxɔ tso mia gbɔ yi dziƒo
la, [k]agava nenema ke, abe alesi
miekpɔe wòle dziƒo yim ene.
12 Tete wotrɔ yi Yerusalem tso
to, si woyɔna be Amito la dzi,
esi tsɔ ɖe Yerusalem gbɔ anɔ Sa-
bat dzi ƒe azɔlizɔzɔ.[m] 13 Eye esi
wova dua me la, woyi ɖe dziƒo-
xɔ, si me wonɔna la me: Petro
kple Yakobo, Yohanes kple An-
drea, Filipo kple Toma, Bartolo-
meo kple Mateo, Yakobo, Alfeo
vi, kple Simon Zelotes kpakple
Yuda, Yakobo vi.[r] 14 Amesiawo
katã nɔ gbedodoɖa kpakple kuku-
ɖeɖe dzi kple tame ɖeka kpe ɖe

nyɔnuawo kple Maria, Yesu dada, kple eƒe nɔviŋutsuawo ŋuti.[b]

Matia tiatia.

15 Eye le ŋkeke siawo me la Petro tsi tre ɖe nɔviawo titina (ameha, si ƒo ƒu la, nu anɔ alafa ɖeka kple blave), eye wògblɔ bena: 16 Ŋutsuwo kple nɔviwo, ele be, [f]woawu ŋɔŋlɔ, si Gbɔgbɔ kɔkɔe la gblɔ ɖi to Dawid nu la nu le Yuda, amesi zu mɔfiala na amesiwo lé Yesu la ŋuti. 17 Elabena woxlẽe ɖe mia dome, eye wòkpɔ gome le subɔsubɔɖɔ sia me. 18 Azɔ amesia tsɔ nu madzɔmadzɔ fetu ƒle abɔ, eye esi wòɖe goglomi dze anyi la, ewo ɖe titina; eye eƒe dɔmenuwo do go hlẽ.[g] 19 Eye amesiwo katã nɔ Yerusalem la, se nya sia, ale bena woyɔ abɔ ma le woa ŋutɔwo ƒe gbe me be Akeldama, egɔme enye ʋubɔ. 20 Elabena woŋlɔ ɖe [h]Psalmogbalẽ me bena: „Eƒe nɔƒe nazu aƒedo, eye amea ɖeke maganɔ me o, eye eƒe dɔ la ame bubu naxɔe.“ 21 Eyaŋuti ele be, ŋutsu, siwo zɔ kpli mi le ɣeawokatãɣi me, le esi me Aƒetɔ Yesu va me, eye wòdoa go le mia dome[i] 22 tso keke Yohanes ƒe mawutsidedetaname dzi vaseɖe ŋkeke, si dzi woxɔe yi dzi le mia gbɔ; wo dometɔ ɖeka nazu eƒe tsitretsitsi ƒe ɖaseɖila akpe ɖe mia ŋu. 23 Eye wotsɔ ame eve: Yosef, si woyɔna be Barsaba, amesi wogayɔna hã be Yusto, kple Matia la, ɖo tsitre. 24 Eye wodo gbe ɖa gblɔ bena: Aƒetɔ, wò amesi nya amewo katã ƒe dzime la, fia ame eve siawo dometɔ ɖeka, si nètia, 25 be wòaxɔ subɔsubɔɖɔ sia kple apostolonyenye, si gbɔ Yuda te ɖa le, be yeayi ɖe ye ŋutɔ teƒe la. 26 Eye [k]wodzidze nu ɖe wo dzi, eye nudzidze la dze Matia dzi, eye wotiɛ kpe ɖe apostolo wuiɖekɛawo ŋu.

Gbɔgbɔ kɔkɔe kɔkɔɖanyi; gbe bubuwo gbɔgblɔ.

2. Eye esi [n]Pentekoste-ŋkeke la ɖo la, wo katã [o]wotsɔ tame ɖeka nɔ afi ɖeka. 2 Eye kasia gbea ɖe ɖi tso dziƒo abe yaƒoƒo sesẽ ene, eye wòyɔ aƒe, si me wole la fũ. 3 Eye aɖe mamãwo do ɖe wo gbɔ le abe dzoƒaɖewo ene, eye wodze ɖe wo dome amesiame dzi ɖekaɖeka.[p] 4 Eye Gbɔgbɔ kɔkɔe la yɔ wo katã taŋtaŋ, eye wode asi gbe bubuwo gbɔgblɔ me, abe alesi Gbɔgbɔ la na wo, be woaƒo nui ene.[q] 5 Eye Yudatɔa ɖewo nɔ Yerusalem, ŋutsu,[r]siwo vɔ̃a Mawu la, wotso dukɔ, siwo katã le dziƒo te la me. 6 Ke esi gbe sia ɖi la, ameha la ƒo zi va kpe ta, eye woƒe nu ku, elabena amesiame se wole ye ŋutɔ degbe gblɔm. 7 Eye kuvia ɖo wo katã, eye wotsi yaa hegblɔ bena: Kpɔ ɖa, amesiwo katã le nu ƒom la, ɖe menye Galileatɔwoe wonye oa? 8 Aleke wɔ, eye mia dome amesiame le ye ŋutɔ degbe, si me wodzi mi ɖo la, sem mahã? 9 Partiatɔwo kple Mediatɔwo, Elamtɔwo kple amesiwo nɔa Mesopotamia, Yudea kple Kapadokia, Ponto kple Asia, 10 Frigia kple Pamfilia, Egipte kple Libianutowo me, si le Kirene gbɔ, kple amesiwo nye amedzrowo tso Roma, Yudatɔwo kple trɔ̃subɔla-zu-Yudatɔwo, 11 Kretatɔwo kple Arabiatɔwo: Miese wole Mawu ƒe nu dzɔtsuwo gblɔm le mia ŋutɔwo degbe me. 12 Eye kuvia ɖo wo katã, eye wotsi dzodzodzoe hele gbɔgblɔm na wo nɔewo bena: Esia gɔme ɖe? 13 Ke bubuwo le alɔme ɖem ɖe wo ŋu gblɔ bena: Aha yeye le wo mum.

Petro ƒe nyagbɔgblɔ le Yesu, si nye Mesia la ŋuti.

14 Tete la Petro kple ame wuiɖekɛawo tsi tre, eye wòkɔ eƒe gbe dzi gblɔ na wo bena: Yudea-ŋutsuwo kple mi amesiwo katã nɔa Yerusalem, minya esia, eye mina nye nyawo nayi ɖe miaƒe towo me; 15 elabena menye aha amesiawo mu, abe alesi miele bubum la ene o; elabena ŋkeke ƒe gaƒoƒo etɔ̃lia ko wònye: 16 Ke esia nye nya, si wogblɔ to [l]nyagblɔɖila Yoel dzi bena: 17 „Eye ava me le ŋkeke mlɔeawo me, Mawue gblɔe, bena matrɔ nye Gbɔgbɔ la akɔ ɖe ŋutilã katã dzi, eye miaƒe ŋutsuviwo kple miaƒe nyɔnuviwo agblɔ nya ɖi, eye miaƒe ɖekakpuiwo akpɔ ŋutegawo, eye miaƒe amegã ɖediwo aku drɔ̃ewo. 18 Eye le ŋkeke mawo me la matrɔ nye Gbɔgbɔ la akɔ ɖe nye dɔlaŋutsuwo kple nye dɔlanyɔ-

a Mat. 3, 11.
b 2,1; Yoh. 7, 3.
d 10, 44–48.
e 13, 26.
f Ps. 41, 10.
g Mat. 27, 3–10.
h Ps. 69, 26; 109, 8.
i Yoh. 15, 27.
k Lod. 16, 33.
l Yoel 3, 1–5.
n Mo. III. 23, 15 v. 21.
o 1, 14.

nuwo hã dzi, eye woagblɔ nya
ḍi. 19 Eye mana nukunuwo nado
ḍe dzifo ŋu, eye dzesiwo nado
ḍe anyigba dzi, ʋu kple dzo kple
dzudzɔbabla kɔtɔɔ. 20 Xe latrɔ zu
vivititi, eye ɣleti latrɔ zu ʋu, hafi
Afetɔ fe ŋkeke gã, si nye atsyɔ̃-
ŋkeke la nava ḍo. 21 Eye wòava
me bena, amesiame, si ke ayɔ
Afetɔ la fe ŋkɔa la, woaḍee."[b]
22 Israel-ŋutsuwo, miḍo to nya
siawo! Yesu, Nazaretetɔ la, ŋutsu,
si ŋuti Mawu na kpeḍoḍodzi mi
le to nu dzɔtsuwo kple nukunuwo
kple dzesiwo, siwo Mawu wɔ to
eyama dzi le mia titina la me,
abe alesi mia ŋutɔwo mienya ene;
23 amesi [f]wotsɔ de asi le Mawu
fe aḍaŋuḍoḍoḍi kple nyanyaḍi la
nu, esi mieto nu madzɔmadzɔ
wɔlawo fe asi dzi kläe ḍe ati ŋuti,
eye miewui. 24 Eya ke Mawu fɔ
ḍe tsitre, esi wòtsi ku fe vevewo
nu, le esi mete ŋu lée ḍe anyi o
la ta.[h] 25 Elabena [i]Dawid gblɔ le
eŋuti bena: „Mekpɔa Afetɔ la le
ŋkunye me ḍaa, elabena ele nye
nuḍusi me, be ke maḍe le tenye
o. 26 Esia ta nye dzi kpɔ dzidzɔ,
eye nye aḍe tso aseye; ẽ, nye
ŋutilã hã adzudzɔ le mɔkpɔkpɔ
me. 27 Elabena magblẽ nye lu-
ʋɔ ḍe tsiẽfe o, eye mana be, wò
mawumeme la nakpɔ nyunyɔ o.
28 Wòe na menya agbemɔwo,
wòe yɔm taŋ kple dzidzɔ le ŋku-
wò me." 29 Ŋutsuwo kple nɔvi-
wo! Mɔ li be, magblɔ nya na mi
kple dzidefo le tɔgbui Dawid la
ŋuti, bena eku, eye wodli, eye efe
yɔdo le mia dome vaseḍe egbe-
gbe.[o] 30 Esi wònye nyagblɔḍila,
eye wònyae bena, Mawu do ŋu-
gbe nɛ kple atamkaka bena, efe
alimevia ḍe nanɔ efe fiazikpuidzi,[p]
31 eye esi wòkpɔe ḍi la, efo nu
le Kristo fe tsitretsitsi la ŋuti
bena, womegblẽe ḍe tsiẽfe o, eye
efe ŋutilã hã mekpɔ nyunyɔ o.
32 Nenem Yesu sia la Mawu fɔe
ḍe tsitre, nusia ŋuti mi katã mie-
nye ḍaseḍilawo le. 33 Azɔ la esi
wodoe ḍe dzi ḍe Mawu fe nuḍusi
me, eye wòxɔ Gbɔgbɔ kɔkɔe fe
ŋugbedodo hã tso Fofoa gbɔ la,
etrɔ nusi kpɔm miele kple nusi
sem miele la kɔ ḍe anyi. 34 Ela-
bena Dawid meiia yi dzifo o, gake
[u]egblɔ bena: „Afetɔ la gblɔ na

[a] 5, 31.
[b] Ro. 10, 13.
[d] 16, 30.
[e] 3, 17—19; Lu. 24, 47.
[f] 4, 28.
[g] Yoel 3, 5.
[h] 3, 15.
[i] Ps. 16, 8—11.
[k] Mo. V. 32, 5; Fil. 2, 15.
[l] 20, 7.
[n] 4, 32.
[o] 13, 36; Fia. I. 2, 10.
[p] Ps. 89, 4. 5; Sam. II. 7, 12. 13.
[r] kp. 42.
[s] 4, 4; 5, 14; 11, 21; 14, 1.
[t] 14, 8.
[u] Ps. 110, 1.

nye Afetɔ bena: 35 Bɔbɔ nɔ anyi
ḍe nye nuḍusi me, vaseḍe esime
matsɔ wò ketɔwo awɔ wò afɔḍo-
dzinui." 36 Eyata Israel-feme katã
nanyae kɔte bena, Yesu sia, si
ke miawo mieklã ḍe ati ŋuti la,
Mawu wɔe Afetɔ kple Kristo.[a]
37 Ke esi wose esia la, etɔ wofe
dzi me, eye wogblɔ na Petro kple
apostolo mamleawo bena: Ŋutsu-
wo kple nɔviwo![d] Nuka wɔ ge
míaIa? 38 Eye Petro gblɔ na wo
bena: [e]Mitrɔ le miafe dzi me, eye
mia dome amesiame nana woaḍe
mawutsi ta nɛ ḍe Yesu Kristo fe
ŋkɔa dzi hena miafe nuvɔ̃wo fe
keke, eye miaxɔ Gbɔgbɔ kɔkɔe
wòanye nunana. 39 Elabena mia
kple mia viwo kple amesiwo katã
le adzɔge kple ame geḍe alesi
nu Afetɔ, [g]mía Mawu la, ayɔ vɛ
la, tɔe nye ŋugbedodo la. 40 Eḍi
ḍase kple nya bubu geḍewo hã,
eye wòxlɔ̃ nu wo gblɔ bena: Mina
woaḍe mi tso [k]dzidzime gɔglɔ̃ sia
me! 41 Azɔ amesiwo xɔ efe nyaa
la, woḍe mawutsi ta na wo; eye
le ŋkeke ma dzi wotsɔ luʋɔwo
anɔ akpe etɔ̃ kpe ḍe wo ŋu.

Yerusalem-hame la.

42 Eye wonɔ apostolowo fe nu-
fiafia kple habɔbɔ, [l]abolokaka kple
gbedododa me. 43 Eye vɔvɔ̃ gã
va amewo katã dzi, eye aposto-
lowo wɔ nukunuwo kple dzesi
geḍewo le Yerusalem. 44 Eye
amesiwo katã xɔe se la, nɔ afi
ḍeka, eye wowɔ nuwo katã hame-
nui;[n] 45 eye wotsɔ wofe anyigba-
wo kple wofe ŋutinuwo dzra, eye
womã wo me na wo katã le ame-
siame fe hiahiã nu. 46 Eye gbe-
sìagbe wonɔa gbedoxɔ me kple
tame ḍeka, eye wole abolo kam
le afe sia afe me, eye woḍua nu
kple dzidzɔ kpakple dzimekɔkɔ[r]
47 hele Mawu kafum, eye wokpɔ
amenuveve le dukɔ blibo la katã
gbɔ. Eye Afetɔ la tsɔa amesiwo
kpɔ agbexɔxɔ la [s]kpena ḍe ha
la ŋu gbesiagbe.

Petro kple Yohanes fe gbedaḍa le tekunɔa ḍe ŋu.

3 Eye Petro kple Yohanes woyi
ḍe mawuxɔ me le gbedodayi,
si nye gafofo asiekelia dzi. 2 Eye
wotsɔ ŋutsua ḍe,[t] si nye tekunɔ
tso dadaa fe dɔme ke la vɛ, amesi
wotsɔna dana ḍe mawuxɔ la fe

ʋɔtru, si woyɔna be nyui la nu gbesiagbe, be wòabia nu le amesiwo yina ɖe mawuxɔa me la si. 3 Eya la, esi wòkpɔ Petro kple Yohanes woyina ɖe mawuxɔa me la, ebia nunana wo. 4 Ke Petro kple Yohanes wokpɔe dũ gblɔ bena: Kpɔ mi ɖa! 5 Eye wòlė ŋku ɖe wo dzi gã, bu xa bena, yeaxɔ nane le wo si. 6 Ke Petro gblɔ bena: Klosalo kple sika mele asinye o; gake nusi le asinye la, eya mana wò: Le Yesu Kristo, Nazaretetɔ la ƒe ŋkɔa me tsi tre, eye nazɔ azɔli! 7 Eye esi wòlė eƒe nuɖusi la, ekɔe ɖe dzi, eye enumake ŋusẽ ɖo eƒe afɔwo kple afɔkɔewo me. 8 Eye wòti kpo hele tsitre nu, eye wòzɔ azɔli; eye wòyi ɖe mawuxɔa me kpli wo le tsatsam hele du ƒum, eye wòle Mawu kafum. 9 Eye dukɔ blibo la katã kpɔe wòle azɔli zɔm, eye wòle Mawu kafum. 10 Ke wodze sii bena, eyae nye amesi nɔ anyi ɖe mawuxɔ la ƒe ʋɔtru nyui la nu le nubiabia ta, eye wotsi yaa, eye kuvia ɖo wo ŋutɔ le nusi va ve me la ŋuti.

Petro ƒe ɖaseɖiɖi le Yesu Kristo ŋu bena dzimetɔtrɔ.

11 Eye esi wòmiã eɖokui ɖe Petro kple Yohanes ŋu la, dukɔ blibo la katã si du va ƒo ƒu ɖe wo gbɔ le [f]akpata, si woyɔna be Salomo ƒe akpata la me, eye woƒe nu ku. 12 Eye esi Petro kpɔe la, egblɔ na dukɔ la bena: Israelŋutsuwo, nukaŋuti miaƒe mo wɔ yaa le amesia ŋuti mahã? Alo nuka wɔ, eye mielė ŋku ɖe mia dzi gã, abe ɖe mieto mia ŋutɔwo ƒe ŋusẽ, alo vɔvɔ̃ na Mawu dzi wɔ be, amesia le azɔli zɔm ene? 13 [i]Abraham kple Isak kple Yakob ƒe Mawu la, [k]mía fofowo ƒe Mawu la, kɔ eƒe dɔla Yesu ŋuti, [l]amesi miawo mietsɔ de asi, eye miegbe nu le egbɔ le Pilato ƒe ŋku me, esi ame ma tso afia bena, yeaɖe asi le eŋu. 14 Ke miawo la miegbe nu le kɔkɔetɔ kple dzɔdzɔetɔ la gbɔ, eye [o]mieɖe kuku be, woatsɔ amewula ana mi, 15 eye miewu agbefia la, [p]amesi Mawu fɔ ɖe tsitre tso ame kukuwo dome, esi ƒe ɖaseɖilawo miawo mienye. 16 Eye eƒe ŋkɔ la do ŋusẽ amesia, si kpɔm miele, eye mienya la, hena eƒe ŋkɔ dzi xɔse; eye dzixɔse, si to eyama dzi la, na lãmesesẽ blibo sia le mi katã ƒe ŋku me. 17 Eye azɔ la, nɔviŋutsuwo, menya bena, miewɔe le numanyamanya me abe miaƒe dziɖulawo hã ene.[a] 18 Ke ale Mawu wu nya, siwo wògblɔ ɖi to eƒe [b]nyagblɔɖilawo katã ƒe nu me bena, eƒe Kristo akpe fu la nu.

19 Eyata mitrɔ le miaƒe dzi me, eye migbugbɔ, be woatutu miaƒe nuvɔ̃wo,[d] 20 bena ne gbɔɖemeɣi nava tso Aƒetɔ la ƒe ŋku me, eye wòadɔ Kristo Yesu, si woɖo ɖi na mi la ɖa. 21 Amesi wòle na dziƒo be, wòaxɔ tsã vaseɖe nuwo katã ƒe ɖɔɖɔɖoɣi la dzi, esiwo ŋuti Mawu ƒo nu le, to eƒe nyagblɔɖila kɔkɔewo katã ƒe nu me tso xexeme ƒe gɔmedzedzea me la. 22 Mose gblɔ na fofoawo bena: [e]„Aƒetɔ, mia Mawu la, ana be, nyagblɔɖilaa ɖe natsi tre na mi abe nye ene tso mia nɔviwo dome, eya la miaɖo toe le nusiwo katã wòagblɔ na mi la me. 23 Ke ava me bena, luʋɔ sia luʋɔ, si maɖo to nyagblɔɖila ma o la, woatsrɔ̃e keŋ tso dukɔ la dome.“ 24 Eye nyagblɔɖilawo katã tso Samuel dzi vaseɖe amesiwo katã dze eyome dzi, ame geɖe alesi nu ƒo nu la, wogblɔ nya fia le ŋkeke siawo hã ŋuti. 25 Miawoe nye nyagblɔɖilawo kple nubabla, si Mawu bla kple mia fofowo ƒe viwo, esi wògblɔ na Abraham bena: [g]„Eye le wò ƒome la me woayra anyigba dzi ƒomewo katã le.“ 26 [h]Miawo Mawu fɔ eƒe dɔla ɖe tsitre na gbã, eye wòdɔe ɖa, be wòayra mi le esi me be, mia dome amesiame natrɔ tso eƒe vɔ̃ɖinyenyewo me.

[a] 23, 34. [b] Lu. 24, 27. [d] 2, 38. [e] Mo. V. 18, 15. 19. [f] 5, 12. [g] Mo. I. 22, 18. [h] 13, 46. [i] 5, 30. [k] Yes. 53, 11. [l] 2, 23. [n] Lu. 22, 4. 52. [o] Mat. 27, 20. 21. [p] 4, 10. [r] 23, 8.

Petro kple Yohanes ɖeɖe gaxɔ me; woƒe ɖokuinuɖeɖe le amegãwo ƒe ŋku me kple asiɖeɖe le wo ŋu.

4. Ke esi wole nu ƒom na dukɔa la, nunɔlawo kple [n]mawuxɔdzikpɔla kpakple zadukitɔwo do ɖe wo dzi, 2 le esi wòve wo bena, wole nu fiam dukɔ la, eye wole tsitretsitsi tso ame kukuwo dome gblɔm fia le Yesu ŋuti la ta.[r] 3 Eye woɖo asiwo wo dzi, eye wode wo gaxɔ me, vaseɖe ŋu ke; elabena fiẽ ɖo hafi. 4 Ke amesiwo se nyaa la, dome geɖea xɔe

se; eye ŋutsuawo ƒe xexlẽme ano
akpe atɔ̃.[a]
5 Eye wòva me le ŋdi bena,
woƒe dziɖulawo kple amegãwo
kpakple agbalẽfialawo ƒo ƒu ɖe
Yerusalem, 6 kple Hana, nunɔlagã,
kpe ɖe Kayafa kple Yohanes kple
Aleksandro ŋuti kple ame geɖe
alesi nu tso nunɔlagã ƒe ƒome la
me. 7 Eye esi wotsɔ wo ɖo titina
la, wobia bena: Ŋusẽ ka nu alo
ŋkɔ ka dzie miewɔ nusia le ma-
hã?[d] 8 Tete Petro, amesi Gbɔgbɔ
kɔkɔe la yɔ fũ la, gblɔ na wo
bena: Mi dukɔ la ƒe dziɖulawo
kple Israel-amegãwo![e] 9 Ne wo-
drɔ̃ ʋɔnu mi egbe le dɔ nyui, si
wowɔ na dɔnɔ la ta be, to ameka
dzi amesia kpɔ lãmesesẽ la, 10 ekɔ-
ma mi katã kple Israel dukɔ blibo
la minyae bena, le Yesu Kristo,
Nazaretetɔ, ƒe ŋkɔ dzie, amesi
miawo mieklã ɖe ati ŋuti, amesi
Mawu fɔ ɖe tsitre tso ame kuku-
wo dome la, le eya me amesia le
tsitre ɖe miaƒe ŋku me, eye eƒe
lãme sẽ.[f] 11 Esia nye kpe, si mi
xɔtulawo miegbe la, eya trɔ zu
dzogoekpe.[h] 12 Eye menye ame
bubua ɖeke me xɔxɔ la le o; ela-
bena ŋkɔ bubua ɖeke mele dziƒoa
te, si wona amegbetɔwo, le esi
me wòle be, miakpɔ xɔxɔ la le o.[i]
13 Ke esi wokpɔ Petro kple
Yohanes ƒe dzideƒo, eye wose
bena, ame masrɔ̃nuwo kple ame
manyanuwo wonye la, woƒe mo
wɔ yaa, eye wodze si wo hã bena,
woa kple Yesu wonɔ anyi. 14 Eye
esi wokpɔ [n]amesi ŋu woda gbe
le, le tsitre ɖe wo gbɔ la, nyaa
ɖeke mele wo si woagblɔ ɖe eŋuti
o. 15 Ke esi wona wodo go tso
ʋɔnua me la, woɖe adaŋu le wo
nɔewo dome gblɔ bena: Nuka
miawɔ ame siawoa? 16 Elabena
vavã, dzesi, si wowɔ la, amewo
nyae, eye wòdze ƒã na amesiwo
katã nɔ Yerusalem; eye miate ŋu
asẽ nu le eŋu o.[p] 17 Gake bena
wòagakaka ɖe dzi le dukɔ la do-
me o la, [r]mina miado ŋɔdzi na wo
vevie, bena ne womagaƒo nu le
ŋkɔ sia ŋuti na amea ɖeke o.
18 Eye esi woyɔ wo vɛ la, woɖe
se na wo bena, woagagblɔ nyaa
ɖeke alo afia nu hã le Yesu ƒe
ŋkɔ dzi akpɔ gbeɖe o. 19 Ke Pe-
tro kple Yohanes woxɔ dzi na
wo gblɔ bena: Nenye be, edzɔ
le Mawu ƒe ŋku me bena, [b]míado
to miawo awu Mawu la, mibu eŋu
kpɔ! 20 Elabena miate ŋu agbe
nuƒoƒo le nusi miekpɔ kple nusi
míese la ŋuti o. 21 Ke esi wo-
gado ŋɔdzi na wo ɖe edzi la, woɖe
asi le wo ŋu, esi womekpɔ na-
neke woatsɔ ahe to na wo o la
ta, le dukɔ la ŋuti; elabena amea-
wo katã le Mawu kafum le nusi
ke va me la ŋuti. 22 Elabena
amesi ŋu wowɔ dɔyɔyɔdzesi sia
le la, xɔ ƒe wòwu ƒe blane.

Hametɔwo ƒe gbedodoɖa.

23 Eye esi woɖe asi le wo ŋu
la, wova wo tɔwo gbɔ, eye woxlẽ
nusiwo katã nunɔlagãwo kple
amegãwo gblɔ na wo la, fia wo. 24
Eye esi wosee la, wokɔ woƒe gbe
dzi na Mawu kple tame ɖeka gblɔ
bena: Aƒetɔ, wòe nye Mawu, si
wɔ dziƒo kple anyigba kple atsia-
ƒu kpakple woƒe nuwo katã la.
25 Wò amesi gblɔ to Gbɔgbɔ kɔ-
kɔe la me le mía fofo Dawid, wò
dɔla, ƒe nu me [g]bena: „Nukaŋuti
trɔ̃subɔlawo le nyanyrãm, eye
dukɔwo le tame bum dzodzro?
26 Anyigba dzi fiawo tso, eye ame-
gãwo ƒo takpli ɖe Aƒetɔ kple eƒe
Kristo ŋu.“ 27 Elabena vavã woƒo
ƒu le du sia me ɖe wò dɔla kɔ-
kɔe Yesu, amesi nèsi ami na la
ŋuti; [k]Herodes kple Pontio Pilato
kpe ɖe trɔ̃subɔlawo kple Israel-
dukɔwo ŋuti, 28 be woawɔ nusi
wò asi kple wò adaŋu ɖo ɖi be,
wòava me la.[l] 29 Eye azɔ, Aƒetɔ,
kpɔ woƒe ŋɔdzidodowo ɖa, eye
nana be, wò dɔlawo nagblɔ wò
nya la kple dzideƒo katã,[o] 30 le
esi me be, nado wò asi ɖa hena
dɔyɔyɔ, eye bena dzesiwo kple
nukunuwo nava me to wò dɔla
kɔkɔe Yesu ƒe ŋkɔ dzi. 31 Eye
esi wodo gbe ɖa vɔ la, teƒe, si
woƒo ƒu ɖo la ʋuʋu; eye Gbɔgbɔ
kɔkɔe la yɔ wo katã taŋ, eye wo-
gblɔ mawunya la kple dzideƒo.

Hametɔwo ƒe ɖekawɔwɔ.

32 Eye xɔsetɔwo ƒe ha ƒe dzi
kple luʋɔ le ɖeka, eye wo dome
amea ɖeke meyɔa nusiwo le esi
la be ye tɔ o; ke nuwo katã nye
hamenu na wo.[s] 33 Eye aposto-
lowo ɖi ɖase kple ŋusẽ gã le
Aƒetɔ Yesu ƒe tsitretsitsi la ŋuti,
eye [t]amenuveve gã le wo katã

[a] 2, 47.
[b] 5, 29.
[d] Mat. 21, 23.
[e] Mat. 10, 19. 20.
[f] 3, 6. 13–16.
[g] Ps. 2, 1. 2.
[h] Mat. 21, 42; Ps. 118, 22.
[i] Mat. 1, 21.
[k] Lu. 23, 12.
[l] 2, 23.
[n] 3, 8. 9.
[o] Ef. 6, 19.
[p] Yoh. 11, 47.
[r] 5, 28.
[s] 2, 44.
[t] 2, 47.

dzi. 34 Elabena hiãtɔa ɖeke mele
wo dome o; elabena ame geɖe
alesi si anyigbawo alo xɔwo le
la, tsɔ wo dzra, eye wotsɔ nusiwo
wodzra la ƒe home vɛ,[a] 35 eye [a] 2, 45.
wotsɔe da ɖe apostolowo ƒe afɔ [b] 3, 11.
nu; eye womãe na amesiame le
ɖesiaɖe ƒe hiahiã nu. 36 Ke Yo-
sef, amesi apostolowo yɔna hã be
[d]Barnaba, esi ƒe gɔme woɖe bena [d] 11, 22. 24.
akɔfafavi, si nye Lewitɔ, amesi
wodzi le Kipro la, agble le esi, [e] 2, 47; 6, 7.
37 eye esi wòtsɔe dzra la, etsɔ
ga la va da ɖe apostolowo ƒe
afɔ nu.

Anania kple Safira. [f] 19, 11. 12.

5. Ke ŋutsua ɖe, si ŋkɔ nye Ana-
nia, kple srɔ̃a Safira wotsɔ
anyigba dzra, 2 eye wotsɔ ga la ƒe
ɖe ɣla, nusi me srɔ̃a hã nya, eye
[g]wotsɔ eƒe ɖe va da ɖe aposto- [g] 4, 37.
lowo ƒe afɔ nu. 3 Ke Petro gblɔ
bena: Anania, nukaŋuti [h]Satana [h] Yoh. 13, 2.
yɔ wò dzi me fũ be, nèka aʋa- [i] 4, 1. 6.
tso na Gbɔgbɔ Kɔkɔe la, eye nè-
tsɔ anyigbaga ƒe ɖe ɣla mahã?
4 Esi wòli la, ɖe menye tɔwòe oa?
Eye esi nètsɔe dzra la, ɖe me- [k] 12, 7.
nye wò ŋusẽ nue oa? Nukaŋuti
nètsɔ nuwɔwɔ sia ɖo wò dzi me
mahã? Menye amewo nèka aʋa-
tso na o, ke na Mawu boŋ. 5 Ke
esi Anania se nya siawo la, edze
anyi, eye eƒe agbe nu tso. Eye
vɔvɔ̃ gã dze amesiwo katã se nu-
siawo la dzi. 6 Eye ɖekakpuia-
wo tsi tre, eye wodzrae ɖo, eye
wotsɔe do go yi ɖaɖi. 7 Eye wò-
va me anɔ gaƒoƒo etɔ̃ megbe, eye
srɔ̃a, si menya nusi va dzɔ o la,
va me. 8 Eye Petro xɔ dzi nɛ
bena: Gblɔe nam, nenye nene-
mae miedzra anyigba la xɔ. Ke
eya gblɔ be: E, nenemae. 9 Eye
Petro gblɔ nɛ bena: Aleke wɔ
miaƒe nu sɔ ale be, miete Aƒetɔ
la ƒe Gbɔgbɔ la kpɔ mahã? Kpɔ
ɖa, amesiwo ɖi srɔ̃wò la ƒe afɔwo
le ʋɔtrua nu, be woatsɔ wò hã
ado goe. 10 Tete wòdze anyi
enumake ɖe eƒe afɔ nu, eye eƒe
agbe nu tso. Eye esi ɖekakpuia-
wo va me la, wokpɔ bena, eku,
eye wotsɔe do go ɖaɖi ɖe srɔ̃a
gbɔ. 11 Eye vɔvɔ̃ gãa ɖe va dze
hame blibo la katã kple amesiwo
katã se nusiawo la dzi.

12 Eye dzesi kple nukunu ge-
ɖewo va me le dukɔ la dome to
apostolowo ƒe asi dzi. Eye wo
katã wonɔ anyi kple tame ɖeka
le Salomo ƒe [b]akpata la me. 13
Ke amesiwo susɔ la, wo dome-
tɔa ɖeke medoa dzi tena ɖe wo
ŋu o, hafi boŋ dukɔ la bua wo
ŋutɔ. 14 Ke ame geɖe wu va
kpe ɖe wo ŋu, amesiwo xɔ Aƒe-
tɔ la dzi se, ŋutsuwo kple nyɔ-
nuwo geɖe fũ ŋutɔ;[e] 15 nenem
bena wotsɔ dɔlélawo hã do go
va ablɔ me, eye wotsɔ wo mlɔ
abawo kple abatiwo dzi, bena ne
Petro gbɔna la, eƒe vɔvɔli ɖeɖe-
ko nadze wo dometɔa ɖe dzi.[f] 16
Eye amehawo tso du, siwo ƒo xlã
Yerusalem la hã me ƒo ƒu. Eye
wotsɔ dɔlélawo kple amesiwo
gbɔgbɔ makɔmakɔwo le fu ɖem
na la vɛ, eye woda gbe le wo
katã ŋu.

Apostoloawo lélé ɖe gaxɔ me kple wo ɖeɖe.

17 Ke [i]nunɔlagã la tsi tre kple
amesiwo le eŋu la, siwo nye za-
dukitɔwo ƒe kɔmamã, eye woyɔ
fũ kple ŋuʋaʋã. 18 Eye woɖo
asi apostoloawo dzi, eye woɖe wo
dua me gaxɔ me. 19 Ke [k]Aƒetɔ
ƒe dɔla va ʋu gaxɔa ƒe ʋɔtrua-
wo le zã me, eye wòkplɔ wo do
goe gblɔ bena: 20 Miheyi, ne
miatsi tre agblɔ agbenya siawo
katã na dukɔ la le mawuxɔ me.
21 Eye esi wosee la, wotɔ dzi yi
mawuxɔ me le ŋdikanya, eye
wofia nu. Ke nunɔlagã kple ame-
siwo le eŋu la, wova, eye woyɔ
adaŋudelawo kple Israel-viwo ƒe
ame tsitsiwo katã va ƒo ƒu, eye
wodɔ ɖo ɖe gaxɔ me, be woa-
kplɔ wo vɛ. 22 Ke esi atikplɔ-
tɔwo de, eye womekpɔ wo le ga-
xɔa me o la, wogbugbɔ va gblɔ
bena: 23 Miekpɔ gaxɔa wòle tu-
tu nyuie pɛ, eye dzɔlawo le tsi-
tre le ʋɔtrua nu; gake esi mie-
ʋui la, miekpɔ amea ɖeke le eme
o. 24 Eye esi mawuxɔdzikpɔla
kple nunɔlagãwo se nya siawo
la, wotsi dzodzodzoe le wo ŋuti
bena: Nuka gɔ̃e nye esia? 25 Ke
amea ɖe va ka eta na wo bena:
Kpɔ ɖa, ŋutsu, siwo mietsɔ de ga-
xɔ me la, wole tsitre ɖe mawuxɔ
me, eye wole nu fiam dukɔ la.
26 Tete la aʋafia kple atikplɔtɔ-
wo tɔ edzi yi ɖakplɔ wo vɛ, me-

nye sesẽtɔe o, elabena wovɔ̃ dukɔ la, bena woagaƒu kpe yewo o. 27 Eye esi wokplɔ wo vɛ la, wotsɔ wo ɖo ʋɔnudrɔ̃lawo ƒe ŋku me. Eye nunɔlagã bia wo bena: 28 Alo [b]ɖe menye se miede na mi bena: Migafia nu ɖe ŋkɔ sia dzi oa? Eye kpɔ ɖa, mieyɔ Yerusalem fũ kple miaƒe nufiafia, eye miele didim be, miatsɔ ame sia ƒe [d]ʋu aɖo mía dzi. 29 Eye Petro kple apostoloawo ɖo ŋu gblɔ bena: Ele be, woabu Mawu awu amewo.[e] 30 Mía fofowo ƒe Mawu la fɔ Yesu ɖe tsitre, amesi miawo miewu, esime miehee ɖe ati ŋuti.[f] 31 Amesia Mawu [h]do ɖe dzi le eƒe nuɖusi me abe kplɔla kple xɔla ene, bena wòana dzimetɔtrɔ kple nuvɔ̃wo ƒe keke Israel. 32 Eye [i]míawo la nya siawo ƒe ɖaseɖilawo mienye kple Gbɔgbɔ kɔkɔe la, si Mawu na amesiwo ɖoa toe. 33 Eye esi wose esia la, eku dzi na wo ŋutɔ, eye woɖo be, yewoawu wo.[l]

Gamaliel ƒe aɖaŋu.

34 Ke farisitɔa ɖe, si ŋkɔ nye [n]Gamaliel, sefiala, si dukɔ la katã buna la, tsi tre le ʋɔnudrɔ̃lawo me; eye wòɖe se be, woakplɔ amesiawo ado goe ʋee. 35 Eye wògblɔ na wo bena: Israel-ŋutsuwo, mikpɔ mia ɖokui dzi nyuie le nusi wɔ ge miala ɖe ame siawo ŋuti la ŋuti. 36 Elabena hafi ŋkeke siawo naɖo la, Teuda tsi tre gblɔ bena, ye enye amea ɖe, amesi ŋu ŋutsuwo woanɔ alafa ene ku ɖo; wowu eya, eye ame gede alesi ɖo toe la, ka hlẽ, eye meva zu naneke o. 37 Amesia megbe la Yuda, Galileatɔ la, tsi tre le ŋkɔŋɔŋlɔ ŋkekeawo me, eye wòhe ame gede ɖe eɖokui ŋu, ame ma hã tsrɔ̃, eye ame gede alesi ɖo toe la, ka hlẽ. 38 Eye azɔ la mele egblɔm na mi bena: Mite ɖa le amesiawo gbɔ, eye miɖe asi le wo ŋu; [s]elabena ne tameɖoɖo alo dɔ sia tso amewo gbɔ la, ekema ava gblẽ; 39 ke ne etso Mawu gbɔ la, miele eŋu te ge agblẽe o, bena womagakpɔ mi abe amesiwo le [t]tsitre tsim ɖe Mawu ŋuti ene o. 40 Tete woɖo toe; eye esi woyɔ apostoloawo vɛ la, [v]wofo wo, eye woɖe se na wo be, woagaƒo nu le Yesu ƒe ŋkɔa dzi o, eye woɖo mɔ wo. 41 Ke woawo la wodzo le ʋɔnudrɔ̃lawo ƒe ŋku me kple [a]dzidzɔ be, wobu wo be, wodze bena woaɖo ŋukpe wo le eƒe ŋkɔ la ta. 42 Eye gbesiagbe womedzudzɔ nufiafia kple nyanyuiegbɔgblɔ fia le Yesu Kristo ŋuti le mawuxɔ me kple aƒe me o.

Nunanadzikpɔla adreawo tiatia. Hame la ƒe tsitsi ɖe dzi.

6. Eye le ŋkeke siawo me, esime nusrɔ̃lawo le agbɔ sɔm la, liʋiliʋi ɖo Helatɔwo ɖome ɖe Hebritɔwo ŋu, elabena wosaa woawo ƒe ahosiwo ɖi le [g]gbesiagbe dzikpɔkpɔ la me. 2 Tete ame wuieveawo yɔ nusrɔ̃lawo ƒe ha ƒo ƒu, eye wogblɔ bena: Medze be, miagblẽ mawunya la ɖi asubɔ le kplɔ̃ ŋuti o. 3 Eyata, nɔviwo, miyi ɖaɖi mia dome ŋutsu adre, [k]amesiwo kpɔ ɖaseɖiɖi nyui, eye woyɔ fũ kple Gbɔgbɔ kɔkɔe kple nunya la, amesiwo miaɖo dɔ sia nu. 4 Ke miawo la mianɔ gbeɖoɖoɖa kple nya la ƒe subɔsubɔ dzi. 5 Eye nya lá dze ha blibo la katã ŋu; eye wotia Stefano, ŋutsu, si yɔ fũ kple xɔse kpakple Gbɔgbɔ kɔkɔe la, kple [o]Filipo, Prokoro kple Nikanora, Timona, Parmena kple Nikolao, si nye trɔ̃subɔla-zu-Yudatɔ tso Antioxia, 6 amesiwo wotsɔ ɖo apostoloawo ƒe ŋku me; [p]eye esi woɖo gbe ɖa vɔ la, woɖa asi ɖe wo dzi.

7 Eye [r]mawunya la keke ta, eye nusrɔ̃lawo ƒe xexlẽme le agbɔ sɔm ŋutɔ le Yerusalem; eye nunɔlawo ƒe ha gãa ɖe hã na ta xɔse la.

Stefano léle.

8 Ke Stefano, si yɔ fũ kple amenuveve kple ŋusẽ la, wɔ nukunuwo kple dzesi gãwo le dukɔ la dome. 9 Eye amea ɖewo tso ƒuƒoƒe, si woyɔna be Libertinetɔwo kple Kirenetɔwo kple Aleksandriatɔwo ƒe ƒuƒoƒe la me, kpakple amesiwo tso Kilikia kple Asia la, tsi tre hele nusesẽe wɔm kple Stefano. 10 Eye womete ŋu tsi tre ɖe nunya kple gbɔgbɔ, si wòtsɔ le nu ƒom la nu o.[u] 11 Tete wotra ŋutsua ɖewo ɖe wo me, amesiwo gblɔ bena: Miese

[a] Mat. 5, 10—12; Pet. I. 4, 13.
[b] 4, 18.
[d] Mat. 27, 25.
[e] 4, 19; Dan. 3, 18.
[f] 3, 15.
[g] 4, 35.
[h] 2, 33.
[i] Lu. 24, 48; Yoh. 15, 26. 27.
[k] Tim. I. 3, 7. 8.
[l] 7, 54.
[n] 22, 3.
[o] 8, 5.
[p] 1, 24; 13, 3; 14, [illegible]
[r] 19, 20.
[s] Mat. 15, 13.
[t] 9, 5.
[u] Lu. 21, 15.
[v] 22, 19.

wòle busunyawo gblɔm ɖe Mose
kple Mawu ŋu.[a] 12 Eye wode zi
dukɔ la kple amegãwo kpakple
agbalẽfialawo me; eye wova dze
edzi, eye wolée hekplɔe yi ɖe
ʋɔnudrɔ̃lawo ƒe ŋku me; 13 eye
woɖo aʋatsoɖaseɖilawo, amesiwo
gblɔ bena: Nenem me sia me-
dzudzɔ nuƒoƒo [d]ɖe teƒe kɔkɔe la
kple se la ŋu o; 14 elabena miese
wògblɔ bena: Yesu, Nazaretetɔ
sia lagblẽ teƒe sia, eye wòaɖuɖɔ
kɔnuwɔwɔ, siwo Mose tsɔ de asi
na mi. 15 Eye amesiwo katã bɔ-
bɔ nɔ ʋɔnua la, esi wolé ŋku ɖe
edzi gã la, wokpɔ eƒe mo abe
mawudɔlaa ɖe ƒe mo ene.

Stefano ƒe nyagbɔgblɔ kple kpeƒuƒui. eƒe ŋutegakpɔkpɔ.

7. Azɔ nunɔlagã la gblɔ bena:
Ele me nenema?
2 Eye eya gblɔ bena: Ŋutsu-
wo, nɔviwo kple fofowo, miɖo to!
Ŋutikɔkɔe ƒe Mawu la ɖe eɖokui
fia mia fofo Abraham, esime wòle
Mesopotamia, hafi wòva nɔ Xa-
ran,[l] 3 eye wògblɔ nɛ bena: „Ɖu
tso wò anyigba dzi kple ƒowò-
meawo gbɔ, eye nayi anyigba,
si mafia wò la dzi.“[n] 4 Tete la
esi wòɖo go tso Kaldea-nyigba
dzı la, eva nɔ Xaran; le fofoa ƒe
ku megbe la ena wòʋu va anyi-
gba sia, si dzi miele azɔ la dzi;[p]
5 eye mena domenyinyia ɖekee
ɖe edzi o, menye afɔ ɖeka ƒe
kekeme hã o; eye wòɖo ŋugbe
bena, yeatsɔe anae wòanye eya
kple eƒome, si gbɔna le emegbe
la tɔ, esi vi mele esi haɖe o.[t]
6 Ke ale Mawu ƒo nu enye esi
bena, eƒe dzidzimeviwo anye ame-
dzrowo le dzronyigba dzi, eye
woawɔ wo kluviwoe, eye woasẽ
ŋuta le wo ŋu ƒe alafa ene sɔŋ.[v]
7 Eye dukɔ, si woanye kluviwo
na la, nye la madrɔ̃ ʋɔnui, Ma-
wue gblɔe. Eye nusiawo megbe
la woado go, eye woasubɔm le
teƒe sia. 8 Eye [y]wòna aʋatsotso
ƒe nubablae, eye ale wòdzi Isak,
eye wòtso aʋa nɛ le ŋkeke enyia-
gbe; eye Isak dzi Yakob, eye
Yakob dzi tɔgbui wuieveawo.
9 Eye esı tɔgbuiawo le ŋu ʋãm
Yosef la, wotsɔe ƒle ɖe Egipte;
ke Mawu li kplii,[z] 10 eye wòɖee
tso eƒe xaxawo katã me; eye
wòna amenuveve kple nunyae le
Farao, Egipte-fia la ƒe ŋku me,
eye wòtsɔe ɖo dziɖula ɖe Egipte
kple eƒeme blibo la katã dzi.[b]
11 Eye dɔwuame va Egipte kple
Kanaan-nyigba blibo la katã dzi
kple xaxa gãa ɖe, eye mía fofo-
wo mekpɔ nuɖuɖu o. 12 Eye esi
Yakob se bena, bli le Egipte la,
edɔ mía fofowo ɖa zi gbãtɔ.[e]
13 Eye zi evelia Yosef na nɔvia-
wo dze sii, eye Farao hã va nya
Yosef ƒe ƒome.[f] 14 Eye Yosef
dɔ woɖayɔ fofoa Yakob kple eƒo-
me la katã, wole luʋɔ blaadre
vɔ atɔ̃ la, vɛ nɛ.[g] 15 Eye Yakob
dzo yi Egipte, eye wòku, eya
ŋutɔ kple mía fofoawo;[h] 16 eye
wotsɔ wo va Sixem, eye wotsɔ
wo mlɔ yɔdo, si Abraham tsɔ klo-
salo ƒlee le Xemor-viwo si le Si-
xem la me.[i]
17 Ke esi ŋugbedodo ƒe ɣeyi-
ɣi, si dzi Mawu kã ɖo na Abra-
ham ɖo la, dukɔ la dzi, eye wosɔ
gbɔ le Egipte,[k] 18 vaseɖe esime
fia bubu tsi tre le Egipte, amesi
menya Yosef o. 19 Amesia ɖo
aye ɖe miaƒe ƒome la ŋu, eye wòsẽ
ŋuta ɖe mia fofowo ŋu, eye wòna
bena, woɖe woƒe vidzĩewo ɖa,
bena woagbanɔ agbe o.[o] 20 Le ɣe-
maɣi me la wodzi Mose, eye wò-
dze ɖeka le Mawu ƒe ŋku me,
eye wonyii le fofoa ƒe me ɣleti
etɔ̃ sɔŋ:[r] 21 ke esime woɖee ɖa
la, Farao ƒe vinyɔnuvi la fɔe, eye
wònyii, be wòanye eya ŋutɔ via.[s]
22 Eye wofia Egiptetɔwo ƒe nu-
nyawo katã Mose, eye wòsẽ ŋu
le eƒe nyawo kple dɔwɔwɔwo me.
23 Eye esi wòxɔ ƒe blane la, eɖo
tame be, yeaɖakpɔ nɔvia Israel-
viwo ɖa.[u] 24 Eye esi wòkpɔ be,
wole nu madzɔmadzɔ wɔm ɖe wo
dometɔ ɖeka ŋu la, exɔ nɛ, eye
wòɖo hlɔ̃ ɖe akɔ na amesi wote
ɖe anyi, esi wòwu Egiptetɔ la;
25 eye wòbu xa bena, nɔviawo
ase egɔme bena, Mawu ato yeƒe
asi dzi ana ɖeɖe wo; ke womese
egɔme o. 26 Eye esi ŋu gake
la, eva do ɖe wo dzi, le esime
wole kɔ dam, eye wòlé avu wo
gblɔ bena: „Ŋutsuwo, nɔviwo
mienye! Nukaŋuti miele nu ma-
dzɔmadzɔ wɔm ɖe mia nɔewo
ŋu?“ 27 Ke amesi le nu madzɔ-
madzɔ wɔm ɖe xɔlɔ̃via ŋu la, tu

a Mat. 26. 60-66.
b Mo. I. 41, 38 v. 45.
d Yer. 26. 11.
e Mo. I. 42. 1.
f Mo. I. 45. 3. 16.
g Mo. I. 45. 9-11.
h Mo. I. 46, 1: 49. 33.
i Mo. I. 23. 16. 17: 50. 13: Yos. 24, 32.
k Mo. II. 1. 7.
l Mo. I. 11. 31: 15. 7.
n Mo. I. 12. 1.
o Mo. II. 1, 22.
p Mo. I. 11. 32: 12. 5.
r Mo. II. 2. 2: Heb. 11. 23.
s Mo. II. 2. 10.
t Mo. I. 13, 15.
u Mo. II. 2, 11.
v Mo. I. 15. 13. 14; Mo. II. 12, 40.
y Mo. I. 17. 10.
z Mo. I. 37. 28: 39. I. 2. 21.

asii ɖa gblɔ bena: „Amekae ɖo
wò dziɖula alo ʋɔnudrɔ̃la ɖe mia
dzi mahã? 28 De nèbe, yeawu
nye hã, abe alesi nèwu Egiptetɔ
la etsɔ enea?“ 29 Ke Mose si le
nya sia nu, eye wòzu amedzro le
Midian-nyigba dzi, afisi wòdzi ŋu-
tsuvi eve le.[b] 30 Eye le ƒe blane
megbe la Aƒetɔ ƒe dɔla ɖe edo-
kui fiae le Sinai-to la ƒe gbedzi
le dzo ƒe aɖe me le ŋuve me.[d]
31 Eye esi Mose kpɔe la, eƒe mo
wɔ yaa le nukpɔkpɔ la ŋuti, ke
esi wòte ɖe eŋu, be yeakpɔe
nyuie la, Aƒetɔ la ƒe gbe ɖi va
egbɔ bena: 32 „Nyee nye fofo-
wòwo ƒe Mawu la, Abraham ƒe
Mawu kple Isak ƒe Mawu kple
Yakob ƒe Mawu la.“ Ke Mose
dzo nyanyanya, eye medo dzi be,
yeakpɔe nyuie o.[f] 33 Eye Aƒetɔ
la gblɔ nɛ bena: „Ðe atokotawo
le wò afɔ; elabena afisi nèle tsi
tre ɖo la, anyigba kɔkɔe ye. 34
Ðe mekpɔ nye dukɔ, si le Egipte
la, ƒe momenuveve, eye mese wo-
ƒe ŋeŋe, eye meɖi va wo ɖe ge,
eye azɔ va, ne madɔ wò ɖe Egipte.“
35 Mose sia, [k]si gbɔ wogbe nu le
gblɔ bena: „Amekae ɖo wò dzi-
ɖula kple ʋɔnudrɔ̃la la,“ eya Ma-
wu dɔ abe dziɖula kple ɖela ene
to mawudɔla, si ɖe eɖokui fiae le
ŋuvea me la ƒe asi dzi. 36 Ame-
sia kplɔ wo do goe, eye wòwɔ
nukunuwo kple dzesiwo le Egipte-
nyigba dzi kple Ƒudzĩe la nu kpa-
kple gbedzi ƒe blane sɔŋ.[p] 37 Eya
kee nye Mose, si gblɔ na Israel-
viwo bena: „Aƒetɔ, miaƒe Mawu
la, ana nyagblɔɖilaa ɖe natsi tre
na mi tso mia nɔviawo dome abe
nye ene, eya miaɖo toe.“[r] 38
Eyae nye amesi nɔ ha la dome
le gbedzi kple mawudɔla la, esi
wòƒo nu nɛ le Sinai-to la ŋuti
kple mia fofowo, amesi xɔ agbe-
nyawo be, yeana mí;[t] 39 amesi
mía fofowo melɔ̃ be, yewoaɖo toe
o, hafi boŋ wotu asii ɖa, eye wo-
trɔ yi ɖe Egipte le woƒe dziwo
me 40 hegblɔ na Aron bena:
„Wɔ mawu, siwo azɔ mia ŋgɔ la,
na mi; elabena Mose sia, si kplɔ
mí tso Egipte-nyigba dzi la, míe-
nya nusi wɔe o.“[y] 41 Eye wowɔ
nyivi le ŋkeke mawo me, eye
womè nu na legba, eye wokpɔ
dzidzɔ le woƒe asinuɖɔwɔwɔwo

[a] Am. 5, 25–27.
[b] Mo. II. 2, 15; 18, 3. 4.
[d] Mo. II. 3, 2; Mo. V. 33, 16.
[e] Mo. II. 25, 40.
[f] Mo. II. 3, 6.
[g] Yos. 3, 14; 18, 1.
[h] Sam. II. 7, 2; Ps. 132, 5.
[i] Fia. I. 6, 1.
[k] Mo. II. 2, 14.
[l] Yes. 66, 1. 2.
[n] Mo. II. 32, 9.
[o] Mo. III. 26, 41.
[p] Mo. II. 7, 10; 14, 21.
[r] Mo. V. 18, 15.
[s] Kron. II. 36, 16; Mat. 23, 31.
[t] Mo. II. 19, 3.
[u] Mo. II. 20; Gal. 3, 19; Heb. 2, 2.
[x] 5, 33.
[y] Mo. II. 32, 1.
[z] Lu. 22, 69.

ŋu. 42 Ke Mawu trɔ ɖe wo, eye
wòtsɔ wo na dziƒoha ƒe subɔsu-
bɔ, abe alesi woŋlɔ [a]ɖe nyagblɔ-
ɖilawo ƒe agbalẽ me ene bena:
„Israel-ƒeme, alo nyee mietsɔ lã
wuwuwo kple numemewo vɛ na
le ƒe blanea me le gbedzia? 43
E, mietsɔ Molox ƒe agbadɔ kple
mawu Romfan ƒe ɣletivi, nɔnɔme,
siwo miewɔ, be miasubɔ la, ɖe
asi, eye maɖe asi le mia ŋu, be
miayi Babilonia godoo.“
44 Ðaseɖiɖi ƒe agbadɔ la nɔ
mía fofowo dome le gbeadzi, abe
alesi amesi ƒo nu kple Mose la
ɖo, bena wòawɔe le nɔnɔme, si
wòkpɔ la nu ene.[e] 45 Agbadɔ sia
hã ɖo mia fofowo si me, eye woa-
wo kple Yosua wotsɔe va dukɔ,
siwo Mawu tu asii ɖa tso mía fo-
fowo ƒe ŋku me la ƒe anyigba dzi
vaseɖe Dawid ƒe ŋkekeawo dzi;[g]
46 amesi kpɔ amenuveve le Ma-
wu ƒe ŋku me, eye wòɖe kuku
bena, yeakpɔ nɔƒea ɖe na Yakob
ƒe Mawu la.[h] 47 Ke Salomo tu
xɔ nɛ.[i] 48 Gake nuwokatãtaƒola
la menɔa nusi wowɔ kple asi la
me o, abe alesi [l]nyagblɔɖila gblɔ
ene bena: 49 „Dziƒo enye nye fia-
zikpui, eye anyigba enye nye afɔ-
ɖodzinu; xɔ ka ƒomevi tu ge mia-
la nama? Aƒetɔ la gblɔe, alo afi-
kae nye dzudzɔƒe nama? 50 Alo
menye nye asie wɔ nusiawo ka-
tã oa?“ 51 Mi [n]kɔliaIiatɔwo kple
[o]amesiwo ƒe dzi kple to sẽ, ɖaa
mietsi tre ɖe Gbɔgbɔ kɔkɔe la
ŋu; alesi mia fofowo wɔ la, ne-
nema ke wɔm miawo hã miele.
52 Alo nyagblɔɖilawo dometɔ ka
yome mía fofowo meti oa? Eye
wowu amesiwo gblɔ nya ɖi le
ame dzɔdzɔe la ƒe vava ŋuti, ame-
si ƒe yomemɔfialawo kple wula-
wo miawo miezu azɔ;[s] 53 mi
amesiwo xɔ se la le mawudɔlawo
ƒe ɖoɖo nu, eye mielė wo me ɖe
asi o.[u]

Stefano ƒe ku.

54 Tete la esi wose nya siawo
la, eɖu dzi na wo, eye woɖu aɖu-
kli ɖe eŋu.[x] 55 Ke eya la, esi
Gbɔgbɔ kɔkɔe la yɔe fũ la, ekpɔ
dziƒo gã, eye wòkpɔ Mawu ƒe
ŋutikɔkɔe la kple Yesu le tsitre
ɖe Mawu ƒe nuɖusi me, eye wò-
gblɔ bena: Kpɔ ɖa, mekpɔ dziƒo
nu ʋu, eye [z]Amegbetɔvi la le tsi-

tre ɖe Mawu ƒe nuɖusi me. 56
Ke woawo do ɣli kple gbe sesẽ,
eye woxe asi to me, eye wolũ ɖe
edzi kple tame ɖeka, eye wotu
asi ʋume nɛ do go le dua me,
eye woƒu kpee; 57 eye ɖaseɖila-
wo ɖa woƒe awuwo ɖe ɖekakpuia
ɖe, si woyɔna be Saul la ƒe afɔ
nu.[a] 58 Eye woƒu kpe Stefano,
si le gbe dom ɖa le gbɔgblɔm
bena: [b]Afetɔ Yesu, xɔ nye gbɔ-
gbɔ la! 59 Eye esi wòdze klo
la, edo ɣli kple gbe sesẽ bena:
[d]Afetɔ, megaɖo nuvɔ̃ sia teƒe na
wo o! Eye esi wògblɔ esia la,
eto me dɔ alɔ̃.

Saul ti kristotɔwo yome.

8. Ke Saul [e]kpɔ dzidzɔ le eƒe
wuwu ŋuti. Eye le ŋkeke ma
ke dzi yometiti gãa ɖe va hame,
si le Yerusalem la dzi, eye wo
katã woka hlẽ ɖe Yudea kple
Samaria-nutoawo me, negbe apo-
stolowo koe mele me o. 2 Eye
ŋutsu, siwo vɔ̃a Mawu la, ɖi Ste-
fano, eye wofa konyi nɛ ŋutɔ.[f]
3 Ke Saul gblẽ hame la hegena
ɖe aƒewo me, eye wòhea ŋutsu-
wo kple nyɔnuwo yi ɖadea gaxɔ
me.[g] 4 Ke amesiwo ka hlẽ la, le tsa-
tsam hele nyanyuie la gblɔm fia.

Filipo gblɔ mawunya le Samaria. (Ta 1, 8.)

5 Eye [h]Filipo va Samaria-dua
me, eye wòɖe gbe fã le Kristo ŋuti
na wo. 6 Eye amehawo ɖo to
nusi Filipo gblɔ la kple tame ɖe-
ka, esi wosee, eye wokpɔ dzesi,
siwo wòwɔ. 7 Elabena ame geɖe,
siwo me gbɔgbɔ makɔmakɔwo le
la, do go hele ɣli dom kple gbe
sesẽ; eye wòɖa gbe le tekunɔwo
kple dɔnɔ geɖewo ŋu.[i] 8 Eye
wòzu dzidzɔ gãa ɖe le du ma me.[k]
9 Ke ŋutsua ɖe, si ŋkɔ nye Si-
mon la, va nɔ dua me heka afa,
eye wòna Samaria-dukɔ la ƒe nu
ku, esi wògblɔ bena, ye ŋutɔe
nye gã; 10 amesia ŋuti wo katã
ku ɖo, tso ɖeviwo dzi vaseɖe tsi-
tsiawo dzi, hele gbɔgblɔm bena:
Amesiae nye Mawu ƒe ŋusẽ la,
si woyɔna be gã. 11 Ke woku
ɖe eŋu; elabena xoxoxo wòna wo-
ƒe nu ku le eƒe afakaka la ŋuti.
12 Eye esi woxɔ Filipo, amesi le
mawufiaɖuƒe la kple Yesu Kristo
ƒe ŋkɔ ŋuti nyanyuie gblɔm la
dzi se la, [l]wode mawutsi ta na

[a] 22, 20.
[b] Ps. 31, 6; Lu. 23, 46.
[d] Lu. 23, 34.
[e] 7, 57; 11, 19.
[f] Mat. 14, 12.
[g] 9, 1; 22, 4.
[h] 6, 5.
[i] Mar. 16, 17.
[k] Yoh. 4, 40-42.
[l] Mat. 28, 19.

wo, ŋutsuwo kple nyɔnuwo siaa.
13 Ke Simon ŋutɔ hã xɔe se, eye
esi wode mawutsi ta nɛ la, enɔ
Filipo ŋu kplikplikpli; eye esi
wòkpɔ dzesi kple ŋusẽdɔ gã, si-
wo wɔm wòle la, kuvia ɖoe. 14
Tete la esi apostolo, siwo le Ye-
rusalem la, se bena, Samaria xɔ
mawunya la, woɖo Petro kple Yo-
hanes ɖe wo gbɔ; 15 esi ame-
siawo va la, wodo gbe ɖa ɖe wo
ta, bena woaxɔ Gbɔgbɔ kɔkɔe la.
16 Elabena medze ɖe wo dome
amea ɖeke dzi haɖe o; negbe
Afetɔ Yesu ƒe ŋkɔ dzi ko wode
mawutsi ta na wo ɖo. 17 Tete
woɖa asi ɖe wo dzi, eye woxɔ
Gbɔgbɔ kɔkɔe la. 18 Ke esi Si-
mon kpɔ bena, to apostolowo ƒe
asiɖaɖa ɖe ame dzi me wona
Gbɔgbɔ kɔkɔe la, etsɔ ga vɛ na
wo 19 gblɔ bena: Mina ŋusẽ sia
nye hã, bena amesi ke dzi maɖa
asi ɖo la, naxɔ Gbɔgbɔ kɔkɔe la.
20 Eye Petro gblɔ nɛ bena: Mia
kple wò klosalo miatsrɔ̃, elabena
èbu xa bena, yeaƒle Mawu ƒe nu-
nana la kple ga. 21 Gome kple
domenyinyia ɖeke mele nya sia
me na wò o; elabena wò dzi me-
dzɔ le Mawu ƒe ŋku me o. 22
Eyata trɔ le wò dzi me tso wò
vɔ̃ɖinyenye sia me, eye naɖe ku-
ku na Afetɔ la, bena ɖewohĩ atsɔ
wò dzimesusu la ake wò. 23 Ela-
bena mekpɔ wò bena, èle veve
helĩhelĩ kple nu madzɔmadzɔ ƒe
babla me. 24 Eye Simon ɖo ŋu
gblɔ bena: Miawo la miɖe kuku
na Afetɔ la ɖe tanye, bena nusi-
wo katã miegblɔ la ƒe ɖeke na-
gava dzinye o. 25 Azɔ woawo
la, esi woɖi ɖase, eye wogblɔ
Afetɔ ƒe nya la vɔ la, wogagbu-
gbɔ va Yerusalem; eye wogblɔ
nyanyuie la fia le Samaria ƒe
kɔƒe geɖewo me.

Etiopia-fianyɔnu la ƒe nuwo dzikpɔla trɔ dzime.

26 Ke Afetɔ ƒe dɔlaa ɖe ƒo nu
na Filipo gblɔ bena: Tsi tre, eye
nayi dziehe gome, ɖe mɔ, si tso
Yerusalem yina Gaza, si nye gbe-
dzimɔ la dzi. 27 Eye wòtsi tre
heyi; eye kpɔ ɖa, Etiopia-ŋutsua
ɖe, afedzikpɔla, si nye Etiopia-
tɔwo ƒe fianyɔnu Kandake ƒe ŋu-
sẽtɔ, amesi kpɔa eƒe kesinɔnuwo
katã dzi la, eya va Yerusalem
gbe do ge ɖa; 28 ke esi wòga-

gbugbɔ, eye wòbɔbɔ nɔ efe ta-
siadam me la, ele nyagblɔdila
Yesaya fe agbalẽ xlẽm. 29 Eye
Gbɔgbɔ la gblɔ na Filipo bena:
Te de ŋu, eye natsɔ dokuiwò
akpe de tasiadam sia ŋu. 30 Eye
esi Filipo fu du yi egbɔ la, ese
bena, ele nyagblɔdila Yesaya fe
agbalẽ xlẽm, eye wògblɔ nɛ be-
na: Ele nya, si xlẽm nèle la gɔ-
me sema? 31 Ke eya gblɔ bena:
Aleke mate ŋui, ne amea deke
mefiam oa? Eye wòde kuku na
Filipo bena, nedo tasiadam la,
eye wòbɔbɔ nɔ egbɔ. 32 Eye
nya, si xlẽm wòle la, enye esi:
[e]„Wokplɔe abe alẽ ene yina wu-
wu gɛ, eye alesi alẽ zia kpi le
amesi le fu sẽm nɛ la fe ŋku me
la, nenema ke eya hã meke efe
nu o. 33 Le efe bɔbɔdeanyi me
wode efe ʋɔnudɔdrɔ̃ da: Ameka
axlẽ efe dzidzime afia mahã?
Elabena wode efe agbe da tso
anyigba dzi.“ 34 Eye afedzikpɔla
la do ŋu na Filipo gblɔ bena:
Mede kuku na wò, ameka ŋuti
nyagblɔdila la gblɔ esia do, ye
ŋutɔ ŋuti loo alo ame bubua de
ŋutie mahã? 35 Eye Filipo ke
nu, eye wòdze gɔme tso ŋɔŋlɔ
sia dzi hegblɔ Yesu ŋu nyanyuie
la fiae. 36 Ke esi wole mɔa dzi
heyina la, wova do tsia de gbɔ.
Eye afedzikpɔla la gblɔ bena:
Kpɔ da, tsie nye esi, nuka xe mɔ
na nye mawutsidedeta mahã? 37
Eye Filipo gblɔ nɛ bena: Ne èxɔe
se kple wò dzi blibo la katã la,
ekema wode mɔ na wò. Eye wò-
xɔ dzi nɛ gblɔ bena: Mexɔe se
bena, Yesu Kristo enye Mawuvi
la.[g] 38 Eye wòna wotɔ tasiadam
la, eye woa kple eve la katã,
Filipo kple afedzikpɔla la, wodi
de tsi la me, eye wòde mawutsi
ta nɛ. 39 Ke esi wodo go le tsia
me la, [h]Afetɔ fe Gbɔgbɔ la tsɔ
Filipo dzoe, eye afedzikpɔla la
megakpɔe o; elabena edze efe mɔ
la dzi kple dzidzɔ. 40 Eye wokpɔ
Filipo le Asdod, eye wòle tsatsam
hele nyanyuie la gblɔm fia le dua-
wo katã me vasede [i]Kaisarea.

Saul fe dzimetɔtrɔ kple nusiwo va ve me nɛ le Damasko kple Yerusalem.

9. [l]Ke Saul, si galé ŋɔdzidodo
kple hlɔ̃dodo fe gbɔgbɔtsixe
de fo [a]de Afetɔ la fe nusrɔ̃lawo
ŋuti la, yi de nunɔlagã gbɔ, 2 eye
wòbia agbalẽwoe bena, yeayi Da-
masko de fufofeawo me, ne yea-
kpɔ amesiwo le nenem mɔ sia
dzi, ŋutsuwo kple nyɔnuwo la,
ne yeabla wo akplɔ va Yerusa-
lem. 3 Ke esi wòle mɔa dzi, eye
wògogo Damasko la, kasia keklẽ
tso dzifo klẽ fo xlãe;[b] 4 eye wò-
dze anyi, eye wòse gbea de le
gbɔgblɔm nɛ bena: Saul, Saul,
nuka wɔ nèle yonyeme tima? 5
Eye wògblɔ bena: Wò amekae,
Afetɔ? Eye Afetɔ la gblɔ bena:
Nyee nye Yesu, [d]amesi yome tím
nèle; asẽ na wò be, nada afɔkpo
nutɔnu. 6 Eye esi wòle dzodzom
nyanyanya, eye dzidzi foe la,
egblɔ bena: Afetɔ, nuka dim nèle,
be mawɔ? Eye Afetɔ la gblɔ nɛ
bena: Tsi tre, eye nayi de dua
me, eye woagblɔ nusi ele be, na-
wɔ la na wò. 7 Ke ŋutsu, siwo
le mɔ zɔm kplii la, tsi tre di nu
mafomafoe; wole gbe la sem, gake
womele amea deke kpɔm o. 8
Tete la Saul tsi tre tso anyigba;
ke esi wòʋu ŋku la, mekpɔ amea
deke o, eye wolé efe alɔnu, eye
wokplɔe yi Damasko. 9 Eye ŋke-
ke etɔ̃ sɔŋ mekpɔ nu kpɔ o, medu
naneke o, eye meno naneke hã o.
10 Eye nusrɔ̃laa de le Da-
masko, eŋkɔe nye Anania, eye
Afetɔ la gblɔ nɛ le ŋutega me
bena: Anania! Eye wògblɔ be:
Kpɔ da, nyee nye esi, Afetɔ! 11
Eye Afetɔ la gblɔ nɛ bena: Tsi
tre, eye nayi ablɔ, si woyɔna be
dzɔdzɔe la me, eye nabia amea
de, si ŋkɔ nye Saul tso [f]Tarso
la ta se le Yuda-fe me; elabena
kpɔ da, ele gbe dom da, 12 eye
wòkpɔ ŋutsua de le ŋutega me,
amesi ŋkɔ nye Anania la, gbɔna
egbɔ, eye wòle asi dam de edzi,
bena wòagakpɔ nu. 13 Ke Ana-
nia xɔ edzi gblɔ bena: Afetɔ,
mese le ame gedewo nu le ŋutsu
sia ŋuti, alesi wòwɔ vɔ̃ gede de
wò ame kɔkɔe, siwo le Yerusa-
lem la ŋu; 14 eye afisia hã ekpɔ
ŋusẽ tso nunɔlagãwo gbɔ, be
wòabla amesiwo katã yɔa [k]wò
ŋkɔ dzi. 15 Gake Afetɔ la gblɔ
nɛ bena: Heyi, elabena amesia
enye dɔwɔnu tiatia nam, be wòa-
tsɔ nye ŋkɔ la ayi de [n]trɔ̃subɔ-

[a] 8, 3.
[b] Kor. I. 15, 8.
[d] 5, 30.
[e] Yes. 53, 7. 8.
[f] 21, 39.
[g] Mat. 16, 16; Mar. 16, 16.
[h] Fia. I. 18, 12.
[i] 21, 8. 9.
[k] Kor. I. 1, 2.
[l] kp. 1–22 kpɔ 22, 3–16: 26, 9–18.
[n] Ro. 1, 5.

lawo kple [a]fiawo kpakple Israel-
viwo ƒe ŋku me; 16 elabena nye
la mafiae alesi wòle nɛ be, wòa-
kpe fu gedе le nye ŋkɔ la ŋuti.[b]
17 Tete Anania tɔ dzi yi, eye
wòva afea me, eye wòda efe asi-
wo ɖe edzi gblɔ bena: Nɔvi Saul,
Aƒetɔ la, Yesu, si ɖe eɖokui fia
wò le mɔ dzi, esi nègbɔna la, dɔm
ɖa, be nagakpɔ nu, eye ne Gbɔ-
gbɔ kɔkɔe la nayɔ wò fũ. 18 Eye
enumake ewɔ abe nanee ge tso
eƒe ŋkuwo dzi abe tsrowo ene,
eye wògakpɔ nu; eye esi wòtsi
tre la, wode mawutsi ta nɛ; 19
eye wòɖu nu, eye wòkpɔ ŋusẽ.
Eye wònɔ nusrɔ̃la, siwo le Da-
masko la gbɔ ŋkekea ɖewo.

Saulo ƒe ɖo gbãtɔ le Damasko kple Yerusalem.

20 Eye enumake wòɖe gbe ƒã
le Yesu ŋuti le ƒuƒoƒeawo me be-
na, eyae nye Mawuvi. 21 Eye
amesiwo katã see la, kuvia ɖo
wo, eye wogblɔ bena: Alo me-
nye eyae nye [d]amesi gblẽ ame-
siwo yɔa ŋkɔ sia dzi le Yerusa-
lem, eye eyata wòva afisia ɖo,
be yeabla wo akplɔ ayi ɖe nunɔ-
lagãwo gbɔe oa? 22 Ke Saul sẽ
ŋu ɖe dzi gawu, eye wòna Yuda-
tɔ, siwo le Damasko la ƒe nu tsi
te, esi wòfia kɔte bena, amesiae
nye Kristo.[e] 23 Eye esi ŋkeke
gedе va yi la, Yudatɔwo de aɖa-
ŋu, bena yewoawui; 24 gake Saul
se woƒe aɖaŋu vɔ̃ ɖoɖo la. Eye
wodzɔ agboawo gɔ̃ hã ŋu ŋkeke
kple zã, bena yewoawui. 25 Ke
nusrɔ̃lawo tsɔe le zã me heto gli
dzi ɖiɖi ɖe anyigba le kusi me.[f]
26 Eye esi wòva Yerusalem la,
ete kpɔ be, wòamiã eɖokui ɖe
nusrɔ̃lawo ŋu; eye wo katã le
evɔ̃m, esi womexɔe se bena, nu-
srɔ̃la wònye o.[h] 27 Ke Barnaba
xɔe, eye wòkplɔe yi apostoloawo
gbɔ, eye wòxlẽe fia wo, alesi wò-
kpɔ Aƒetɔ la le mɔ dzi, eye be-
na eƒo nu nɛ, kple alesi wògblɔ
nya dzideƒotɔe le Yesu ƒe ŋkɔa
me le Damasko.[k] 28 Eye eya
kplii wovaa me, gadoa go le Ye-
rusalem hele nya gblɔm dzideƒo-
tɔe le Aƒetɔ la ƒe ŋkɔa me; 29
eƒo nu, eye wòsẽ nu hã kple He-
latɔwo; ke woawo di be, yewoa-
wui. 30 Tete esi nɔviawo see la,
wokplɔe yi Kaisarea, eye [n]woɖoe
ɖe Tarso. 31 Azɔ hame, si le Yu-

[a] 25, 18; 27, 24.
[b] kp. 23. 29; Kor. II. 11, 23—28.
[d] kp. 8. 14; 8, 1; 26, 10.
[e] 18, 28.
[f] Kor. II. 11, 32. 33.
[g] Mar. 5, 41.
[h] Gal. 1, 17—19.
[i] kp. 32.
[k] kp. 20.
[l] 10, 6.
[n] 11, 25; Gal. 1, 21.
[o] Mat. 8, 5.

dea kple Galilea kple Samaria ka-
tã la, kpɔ tomefafa, eye wotu wo
ɖokui, eye wole zɔzɔm le Aƒetɔ la
vɔvɔ̃ me; eye wosɔ gbɔ to Gbɔ-
gbɔ kɔkɔe la ƒe akɔfafa me.

Petro da gbe le Ainea ŋuti, eye wònyɔ Tabita tso ame kukuwo dome.

32 Eye wòva me bena, esi Petro
tsa le afiawo katã la, eva ame kɔ-
kɔe, siwo le Lida hã gbɔ. 33 Eye
afima wòkpɔ ŋutsua ɖe, si ŋkɔ nye
Ainea, amesi mlɔ eƒe aba dzi ƒe
enyi sɔŋ, elabena ele lãmetutudɔ
lém. 34 Eye Petro gblɔ nɛ bena:
Ainea, Yesu Kristo yɔ dɔ wò; tsi
tre, eye wò ŋutɔ naɖo wò aba!
Eye enumake wòtsi tre. 35 Eye
amesiwo katã nɔ Lida kple Saron
la kpɔe, eye wotrɔ va Aƒetɔ la gbɔ.
36 Eye nyɔnu-nusrɔ̃laa ɖe le
Yope, amesi ŋkɔ nye Tabita, si
gɔmee nye zi, eya la yɔ fũ kple
dɔ nyui wɔwɔ kple dɔmenyonu,
siwo wòwɔna. 37 Ke eva me le
ŋkeke mawo me bena, elé dɔ,
eye wòku; eye esi wole tsí nɛ
la, wokɔe da ɖe dziƒoxɔ me. 38
Ke esi Lida te ɖe Yope ŋu, eye
nusrɔ̃lawo se bena, Petro le afi-
ma la, wodɔ ŋutsu eve ɖo ɖe
egbɔ ɖe kuku nɛ bena, megatsi
anyi, hafi ava yewo gbɔ o. 39
Eye Petro tsi tre, eye wòyi kpli
wo. Eye esi wòva la, wokplɔe
yi ɖe dziƒoxɔa me, eye ahosiawo
katã le tsitre ɖe egbɔ le avi fam
hele awutewui kple awu ʋlaya,
siwo Zi tɔ, esime woa kpli wo
wonɔ anyi la, fiam. 40 Eye esi
Petro nyã wo katã do go la, edze
klo, eye wòdo gbe ɖa; eye wò-
trɔ ɖe ame kukua gbɔ gblɔ bena:
Tabita, [g]tsi tre! Eye eya la ʋu
eƒe ŋkuwo, eye esi wòkpɔ Petro
la, efɔ bɔbɔ nɔ anyi. 41 Eye wò-
na asii hekɔe ɖe dzi; eye esi wò-
yɔ [i]ame kɔkɔeawo kple ahosiawo
vɛ la, etsɔe ɖo woƒe ŋku me
agbagbee. 42 Eye wose nusia
le Yope katã, eye ame geɖewo
xɔ Aƒetɔ la dzi se. 43 Ke eva
me bena, enɔ Yope xɔ ŋkeke ge-
ɖe le Simon ɖe, si tea kpe agba-
lẽ la gbɔ.[l]

Kornelio kple eƒe aƒe trɔ dzime, eye wode mawutsi ta na wo.

10. Eye ŋutsua ɖe le Kaisarea,
eŋkɔe nye Kornelio, [o]amesi

nye aʋafia le asrafoha, si woyɔna
bena Italiatɔwo tɔ la nu, 2 enye
mawumeme, eye wòvɔ̃a Mawu
kple eƒe aƒe blibo la; amesi wɔ
dɔmenyonu gedewo na amewo,
eye wòdoa gbe ɖa na Mawu ɖaa.
3 Ekpɔ le ŋutega me kɔte anɔ
ŋkeke ƒe ga asieke me bena, ma-
wudɔlaa ɖe va egbɔ le eme, eye
wògblɔ nɛ bena: Kornelio! 4 Ke
esi eya kpɔe gã, eye wòvɔ̃ la,
egblɔ bena: Nukae, Aƒetɔ? Eye
wògblɔ nɛ bena: Wò gbedodo-
ɖawo kple wò dɔmenyowɔwɔwo
yi dzi le Mawu ŋku me hena ŋku-
ɖoɖodzi. 5 Azɔ dɔ ŋutsuwo ɖo
ɖe Yope, ne woaɖakpe Simon, si
woyɔna be Petro la vɛ; 6 amesia
dze Simon, [a]si tea kpe agbalẽ la a 9, 43.
gbɔ, amesi ƒe aƒe le ƒua nu; eya
agblɔ nusi le be, nawɔ la na wò.
7 Ke esi dɔla, si ƒo nu kplii la
dzo la, eyɔ eƒe dɔlawo dome ame
eve kpe ɖe asrafoa ɖe, si vɔ̃a
Mawu la ŋu, tso amesiwo dzɔa
eŋu la dome; 8 eye esi wòxlẽ
nya siawo katã na wo la, edɔ wo
ɖo ɖe Yope.
9 Ke esi ŋu ke, esime wole mɔa
dzi, eye wotu dua la, Petro yi gbe
do ge ɖa le xɔta, anɔ ga ade me; b 14, 15; Nyad. 19, 10.
10 eye esi dɔ wui la, edi nu be,
yeaɖu; ke esi wole eɖam la, ekpɔ
ŋutega, 11 eye wòkpɔ dziƒo nu
ʋu, eye nane le ɖiɖim ɖe anyi-
gba abe aklala gãa ɖe, si wosa
kɔ dzogoe ene me nɛ ene,[d] 12 nusi d 11, 5–17.
me anyigba dzi lãfɔnewo kple lã
wɔadãwo kple nu tatawo kpakple
dziƒoxevi bubu ƒomeviwo katã le.
13 Eye gbea ɖe ɖi va egbɔ bena:
Petro, tsi tre, wu wo naɖu. 14 Ke
Petro gblɔ bena: Kpao, Aƒetɔ,
elabena nyemeɖu nusianu, si nye
nu dzodzro kple nu makɔmakɔ
kpɔ o.[e] 15 Eye gbe la gagblɔ na e Xez. 4, 14; Mo. III. 11.
zi evelia bena: Nusi ŋuti Mawu
kɔ la, wò la megayɔe be nu dzo-
dzro o.[f] 16 Eye wowɔ esia zi etɔ̃, f Mat. 15, 11.
eye enumake wogakɔ nu la yi
dziƒo. 17 Ke esi Petro tsi dzo-
dzodzoe le eɖokui me, nusi ŋu-
tega, si yekpɔ la lanye la, kpɔ
ɖa, ŋutsu, siwo Kornelio dɔ ɖo ɖa
la, le Simon ƒe aƒe ta biam hele
tsitre ɖe agbo la nu; 18 eye woyɔ
ame ɖa biae bena, Simon, si woyɔ-
na be Petro la, dze afisia mahã?
19 Ke esi Petro le ŋutega la ŋuti
bum la, Gbɔgbɔ la gblɔ nɛ bena:
Kpɔ ɖa, ŋutsu etɔ̃ le diwòm. 20
Eyata tsi tre, ne naɖi, eye nayi
kpli wo, eye megake ɖia ɖeke o;
elabena nyee dɔ wo. 21 Eye esi
Petro ɖi va ŋutsu, siwo Kornelio
dɔ ɖo ɖe egbɔ la gbɔ la, egblɔ
bena: Kpɔ ɖa, nyee nye amesi
dim miele, nukaŋuti mieva afisia
ɖo? 22 Eye wogblɔ bena: aʋafia
Kornelio, ame dzɔdzɔe kple amesi
vɔ̃a Mawu, amesi ŋuti Yuda-dukɔ
blibo la katã ɖi ɖase nyuie le la,
eya mawudɔla kɔkɔea ɖe de se
na be, nedɔ, ne woayi ɖayɔ wò
va eƒe me, bena wòase nyawo
tso gbɔwò. 23 Tete wòyɔ wo va
me, eye wòwɔ amedzro na wo.
Eye esi ŋu ke la, etsi tre, eye
wòyi kpli wo, eye nɔvi, siwo le
Yope la, dometɔa ɖewo kpe ɖe
eŋu. 24 Ke esi ŋu gake la, wova
Kaisarea. Eyé Kornelio le mɔ kpɔm
na wo, eye wòyɔ eƒomeawo kple
xɔlɔ̃a veviwo va ƒo ƒu. 25 Eye
wòva me bena, esi Petro le eme
yim la, Kornelio va kpee, eye
wòdze klo ɖe eƒe afɔ nu hede ta
agu nɛ. 26 Ke Petro kɔe ɖe dzi
gblɔ bena: Tsi tre, nye ŋutɔ hã
ame menye.[b] 27 Eye esi wòle nu
ƒom kplii la, eyi ɖe eme, eye wò-
kpɔ ame geɖewo ƒo ƒu ɖi. 28 Eye
wògblɔ na wo bena: Mia ŋutɔwo
mienya, alesi mele sea nu bena,
Yuda-ŋutsua ɖe nabɔ ha kple du-
kɔ bubu me tɔa ɖe alo ava egbɔ
o, eye nye la Mawu fiam bena,
nyemagayɔ amea ɖeke be ame
dzodzro alo ame makɔmakɔ o;
29 eyaŋuti esi woyɔm la, nyeme-
gblɔ nyaa ɖeke ɖe eŋuti hafi va o.
Azɔ mele mia biam be: Nya ka
ŋuti mieyɔm ɖo mahã? 30 Eye
Kornelio gblɔ be: Egbee nye
ŋkeke eneagbe, esi metsi nu dɔ
vasede gaƒoƒo sia dzi, eye le ga-
ƒoƒo asiekelia dzi la mele gbe
dom ɖa le aƒenye me, eye kpɔ
ɖa, ŋutsua ɖe le tsitre ɖe ŋkunye
me le awu, si le dzo dam la me,
31 eye wògblɔ bena: Kornelio,
wose wò gbedodoɖa, eye woɖo
ŋku wò dɔmenyowɔwɔwo dzi le
Mawu ƒe ŋku me. 32 Eyata dɔ ame
ɖo ɖe Yope, ne woaɖayɔ Simon,
si woyɔna be Petro la vɛ; ame-
sia dze Simon ɖe, si tea kpe agbalẽ
la, ƒe me le ƒua nu; ne amesia

va la, afo nu na wò. 33 Eyata
medɔ ame ɖo ɖe gbɔwò enumake,
eye ėwɔe nyuie be, nėva. Azɔ
mi katã miele afii le Mawu ƒe ŋku
me, bena miase nusiwo katã ƒe
se Afetɔ la de na wò.

Petro ƒe mawunyagbɔgblɔ.

34 Tete Petro ke nu gblɔ bena:
Medze sii le nyateƒe me be, Ma-
wu mekpɔa ame ŋku me o,[b] 35
hafi boŋ le dukɔ sia dukɔ me,
amesi ke vɔ̃nɛ, eye wòwɔa nu
dzɔdzɔe la, eya dzea eŋu.[d] 36 Nya,
si wòdɔ ɖo ɖe Israel-viwo, eye
wògblɔ ŋutifafanyanyuie la fia to
Yesu Kristo dzi;[e] amesi nye ame-
wo katã ƒe Afetɔ. 37 Mia ŋutɔwo
mienya nya, si va ve me le Yu-
dea katã, eye wòdze gɔme tso
Galilea, le mawutsidedetaname, si
Yohanes ɖe gbe ƒãe la megbe:[g]
38 Yesu, Nazaretetɔ la, alesi Ma-
wu tsɔ Gbɔgbɔ kɔkɔe la kple ŋusẽ
[i]hesi nɛ, amesi tsa hele nu nyui
wɔm, eye wòda gbe le amesiwo
katã dzi Abosam ɖu la ŋu; ela-
bena Mawu li kplii. 39 Eye mia-
woe nye ɖaseɖilawo le nusiwo
katã wòwɔ le Yudatɔwo ƒe anyi-
gba dzi kple Yerusalem la ŋuti;
amesi hã wowu to ehehe ɖe ati
ŋuti me. 40 Eya ke Mawu fɔ ɖe
tsitre le ŋkeke etɔ̃agbe, eye wò-
na woɖee fia,[l] 41 menye dukɔ
blibo la katã o, ke boŋ eƒe ɖase-
ɖila, siwo Mawu tia ɖi xoxo, [n]mí,
amesiwo ɖu nu, eye mieno nu
kplii le eƒe tsitretsitsi tso ame
kukuwo dome megbe. 42 Eye
wòɖe se na mi be, miaɖe gbe ƒãe
afia dukɔ la, eye miaɖi ɖase be-
na, eyae nye amesi Mawu ɖo, be
wòanye [o]ʋɔnudrɔ̃la ɖe agbagbea-
wo kple kukuawo dzi. 43 Eyama
ŋuti [p]nyagblɔɖilawo katã ɖi ɖase
le, bena amesiame, si axɔ edzi
ase la, akpɔ nuvɔ̃keke to eƒe ŋkɔ
la me.

Mawunya ƒe dɔwɔwɔ.

44 Esi Petro gale nya siawo
gbɔgblɔ dzi la, Gbɔgbɔ kɔkɔe la
dze amesiwo katã le nya la sem
la dzi. 45 Eye kuvia ɖo xɔsetɔ,
siwo tso aʋatsotso la me, ame
geɖe alesi nu va kple Petro, bena
wotsɔ Gbɔgbɔ kɔkɔe ƒe nunana
kɔ ɖe trɔ̃subɔlawo hã dzi. 46 Ela-
bena wose bena, wole [r]nu ƒom
kple aɖewo. eye wole Mawu dom

[a] Yoh. 4, 40.
[b] Sam. I. 16, 7; Ro. 2. 11.
[d] Yoh. 10, 16.
[e] Mat. 28, 18.
[f] 10, 45.
[g] Mat. 4, 12–17.
[h] Gal. 2, 12.
[i] Yes. 61, 1; Mat. 3, 16.
[k] 10, 9–48.
[l] Kor. I. 15, 4-7.
[n] Yoh. 14, 22; 15, 27.
[o] 17, 31; Ro. 14, 10.
[p] Yes. 53, 5. 6; Yer. 31. 34; Xez. 34, 16; Dan. 9, 24.
[r] 2, 4; Mar. 16, 17.

ɖe dzi. 47 Tete Petro xɔ dzi
gblɔ bena: Alo amea ɖe ate ŋu
axe mɔ ɖe tsi be, woagade ma-
wutsi ta na amesiawo, siwo xɔ
Gbɔgbɔ kɔkɔe la abe miawo ke
ene la o mahã? 48 Eye wòɖe se
be, woade mawutsi ta na wo le
Yesu Kristo ƒe ŋkɔ la me.[a] Eye
woɖe kuku nɛ be, wòanɔ yewo
gbɔ ŋkekea ɖewo.

Petro ɖe eɖokui nu le haɖeɖe kple
trɔ̃subɔlawo ŋuti.

11. Eye apostolowo kple nɔvi, si-
wo le Yudea la se bena, trɔ̃-
subɔlawo hã xɔ Mawu ƒe nya la.
2 Ke esi Petro va Yerusalem la,
[f]amesiwo tso aʋatsotsoa me la,
sẽ nu kplii 3 gblɔ bena: Ŋutsu
aʋamatsomatsotɔwo gbɔ nèyi, eye
nèɖu nu kpli wo.[h] 4 Tete Petro
dze gɔme heto nya la na wo ɖe-
kaɖeka bena: 5 Mele Yope-dua
me le gbe dom ɖa, eye le ŋutega
me la mekpɔ nane le ɖiɖim ɖe
anyi abe aklala gãa ɖe, si wosa
kɔ dzogoe ene me nɛ ene heɖi
tso dziƒo va gbɔnye.[k] 6 Eye esi
melė ŋku ɖe edzi gã la, mebu
eŋu, eye mekpɔ anyigba dzi lã-
fɔnewo kple lã wɔadãwo kple nu
tatawo kpakple dziƒoxeviwo le
eme. 7 Eye mese gbea ɖe hã
gblɔ nam bena: Petro, tsi tre wu
wo naɖu. 8 Ke megblɔ bena:
Kpao, Afetɔ, elabena nu dzodzro
alo nu makɔmakɔa ɖeke mede nye
nu me kpɔ o. 9 Gake gbea gaɖo
eŋu nam zi evelia tso dziƒo bena:
Nusi ŋuti Mawu kɔ la, wò la me-
gabui nu dzodzro o. 10 Eye esia
va me zi etɔ̃, eye wogahe wo katã
yi dziƒoe. 11 Eye kpɔ ɖa, le ga-
ƒoƒo ma ke dzi la ŋutsu etɔ̃ le
tsitre ɖe aƒe, si me mele la nu;
amesiwo wodɔ ɖe gbɔnye tso Kai-
sarea. 12 Eye Gbɔgbɔ la gblɔ
nam bena, mayi kpli wo, eye nye-
megake ɖia ɖeke o. Eye nɔvi
aɖe siawo hã kpe ɖe ŋunye, eye
mieyi ɖe ŋutsu la ƒe me; 13 eye
wòka eta na mi, alesi wòkpɔ ma-
wudɔla la le tsitre le eƒe me, eye
wògblɔ bena: Dɔ ame ɖo ɖe Yo-
pe, ne woadayɔ Simon, si woyɔna
be Petro la vɛ, 14 amesi lagblɔ
nya, siwo me nato akpɔ ɖeɖe la,
na mia kple aƒewò katã. 15 Eye
esi mede asi nuƒoƒo me la, Gbɔ-

gbɔ kɔkɔe la dze wo dzi, abe
alesi wòdze miawo hã dzi le gɔme-
dzedzea me ene. 16 Tete meḍo ŋku
Aƒetɔ ƒe nya la dzi, alesi wògblɔ a 12, 25.
bena: „Yohanes de mawutsi ta
na ame kple tsi; ke miawo la
woade mawutsi ta na mi kple
Gbɔgbɔ kɔkɔe la."[b] 17 Azɔ ne b 1, 5.
Mawu tsɔ nenem nunana ma ke d 4, 3.
na wo, abe alesi wòna mi, ame-
siwo xɔ Aƒetɔ Yesu Kristo dzi se
la ene la, nye la ameka menye
be, mate ŋu axe mɔ na Mawua?
18 Eye esi wose nya siawo la,
wozi ḍoḍoe, eye wokafu Mawu
gblɔ bena: Ekema Mawu na dzi-
metɔtrɔ trɔ̃subɔlawo hã hena agbe.

Kristo-hame, si le Antioxia.

19 [e]Azɔ amesiwo ka hlẽ le xaxa, e 8, 1–4.
sı va le Stefano ŋuti me la, tso
me yi vaseḍe Foinike kple Kipro
kpakple Antioxia; ke womegblɔ
nya la na amea ḍeke o, negbe
na Yudatɔwo ḍeḍe ko. 20 Ke esime
wo dome ŋutsuawo ḍewo tso Kipro
kple Kirene va Antioxia la, woƒo
nu na Helatɔwo hã hele Aƒetɔ
Yesu ŋuti nyanyuie la gblɔm fia
wo. 21 Eye Aƒetɔ ƒe asi li kpli wo,
eye ame geḍewo xɔe se, eye wo-
trɔ va Aƒetɔ la gbɔ.[f] 22 Eye wo f 2, 47.
ŋutinya ḍi va hame, si le Yeru-
salem la, ƒe to me, eye wodɔ
[g]Barnaba ḍo ḍe Antioxia. 23 Esi g 4, 36.
amesia va, eye wòkpɔ Mawu ƒe
amenuvevea la, edzɔ dzi, eye wòde h 5, 19.
dzi ƒo na wo katã bena, woanɔ
Aƒetɔ la gbɔ kple woƒe dzime-
ḍoḍo.[i] 24 Elabena ame nyui wò- i 13, 43.
nye, [k]eye wòyɔ fũ kple Gbɔgbɔ k 6, 5.
kɔkɔe kple xɔse; [l]eye wotsɔ ameha l 5, 14.
gãa ḍe kpe ḍe Aƒetɔ la ŋu. 25 Eye
Barnaba dzo yi Tarso, [n]Saul di n 9, 30.
ge, eye esi wòkpɔe la, ekplɔe va
Antioxia. 26 Eye wòva me bena,
ƒe blibo ḍeka woƒo ƒu le hame
la me, eye wofia nu ameha gãa
ḍe, eye bena Antioxia woyɔ nu-
srɔ̃lawo le gbã be kristotɔwo.[o] o Gal. 2, 11.

Beléle na kristohame, si le Yudea le dɔgoli.

27 Eye le ŋkeke siawo me la
[p]nyagblɔḍilawo tso Yerusalem va p 13, 1; 15, 32.
Antioxia. 28 Eye wo dometɔ ḍe-
ka, si ŋkɔ nye [r]Agabo la, tsi tre, r 21, 10.
eye wòfia dzesi to Gbɔgbɔ la dzi
bena, dɔwuame gãa ḍe le xexe
blibo la katã me va ge, esia va s 15, 37.
ve me le kaisaro Klaudio ŋɔli.
29 Eye nusrɔ̃lawo ḍo bena,[t] wo t Gal. 2, 10.
dome amesiame naḍo nunanaa ḍe
ḍe nɔvi, siwo le Yudea la, alesi
woate ŋui. 30 Nusia wowɔ hã,
eye woḍoe ḍe amegãawo [a]to Bar-
naba kple Saul si me.

Yakobo ƒe ku. Mawudɔlaa ḍe ḍe Petro tso gaxɔ me. Herodes ƒe ʋuwuwu.

12. Le ɣemaɣi me fia [d]Herodes
ḍo asi hamevia ḍewo dzi.
bena yeasẽ ŋuta le wo ŋu. 2 Eye
wòwu Yakobo, Yohanes nɔvi la,
kple yi. 3 Ke esi wòkpɔ be, edze
Yudatɔwo ŋu la, eyi dzi be, yealé
Petro hã. Ke enye amɔwɔ maʋã-
maʋã ƒe ŋkekewo. 4 Eye esi wò-
su esi me la, etsɔe de gaxɔ me, eye
wòtsɔe de asi na asrafoha ene,
siwo dome ḍesiaḍe me asrafo ene
nɔna la, bena woadzɔ eŋu, eye
wòdi be, yeaḍee afia duko la le
ŋutitoto ŋkeke la megbe. 5 Eye
wodzɔ Petro ŋu le gaxɔ me; gake
hame la le gbedodoḍa dzi vevie
na Mawu ḍe eta. 6 Ke gbesigbe
Herodes le eḍe ge ḍe go afia ƒe
zã me la, Petro le alɔ̃ dɔm hele
babla kple kɔsɔkɔsɔ eve le asrafo
eve dome, eye dzɔlawo le ʋɔtrua
nu hele gaxɔ la ŋuti dzɔm. 7 Eye
kpɔ ḍa, Aƒetɔ ƒe dɔlaa ḍe le tsi-
tre ḍe egbɔ, eye kekeli klẽ ḍe
gaxɔa me. Eye wòƒo Petro ƒe
axada me henyɔe gblɔ bena: Tsi
tre kaba! Eye eƒe kɔsɔkɔsɔ ge le
eƒe asiwo ŋu.[h] 8 Eye dɔla la gblɔ
nɛ bena: Bla wò ali dzi, eye nado
wò atokotawo! Eye wòwɔ nene-
ma. Eye wògblɔ nɛ bena: Do
wò awu ʋlaya la, eye nadze yo-
nyeme. 9 Eye wòdo go dze eyo-
me, eye menyae bena, nusi va me
to mawudɔla dzi la, ele me vavã
o, ke ebu xa bena, ŋutega yekpɔ.
10 Ke esi woto dzɔla gbãtɔwo
kple eveliawo ŋu yi la, wova ga-
gbo, si dze ŋgɔ dua la nu, eye
eya ŋutɔ ʋu eḍokui na wo; eye
esi wodo go la, woto ablɔ ḍeka
me, eye kasia mawudɔla la dzo
le egbɔ. 11 Eye esi Petro ƒe mo
kɔ la, egblɔ bena: Azɔ menyae
vavã bena, Aƒetɔ la dɔ eƒe dɔla
ḍa, eye wòḍem tso Herodes si me
kpakple Yudatɔwo katã ƒe mɔkpɔ-
kpɔ me. 12 Eye esi wòle eŋuti
bum la, eva Maria, [s]Yohanes, si
woyɔna be Marko la, dada ƒe xɔ
nu, afisi ame geḍewo ƒo ƒu ḍo

hele gbe dom ɖa la. 13 Eye esi
wòƒo agboa la, nyɔnuɖolaa ɖe, si
ŋkɔ nye Roda la, va do gbee.
14 Eye esi wòdze si Petro ƒe gbe
la, meɒu agbo la o le dzidzɔ, si
wòkpɔ la ŋuti; ke eƒu du yi ɖe
eme, eye wòka ta na wo bena,
Petro le tsitre ɖe agbo la nu.
15 Woawo gblɔ nɛ bena: Aɖaɒa
dzem nèle. Ke ekã ɖe edzi bena,
ele me nenema. Gake woawo gblɔ
bena: [c]Eƒe mawuɖolae. 16 Ke Pe-
tro gale eƒoƒo dzi; eye esi woɒui,
eye wokpɔe la, kuvia ɖo wo.
17 Eye wòɖo asi wo dzi bena,
woazi ɖoɖoe, eye wòxlẽ alesi
Afetɔ la kplɔe do goe tso gaxɔa
me la, fia wo. Eye wògblɔ bena:
Mika nusiawo ta na Yakobo kple
nɔviawo. Eye wòdzo le afima yi
afi bubu. 18 Ke esi ŋu ke la, me-
nye dzidzi via ɖee ƒo asrafoawo
le nusi wɔ Petro la ŋuti o. 19 Eye
esi Herodes dii, eye mekpɔe o
la, edrɔ̃ ɒɔnu dzɔlawo, eye wòɖe
se bena, woakplɔ wo ayi ame-
wuƒe. Eye wòdzo le Yudea yi
Kaisarea, eye wònɔ afima.
20 Eye dɔme vee ɖe Tirotɔwo
kple Zidontɔwo ŋu; ke wova egbɔ
kple nu sɔsɔe, eye esi wowɔ xɔlɔ̃
kple Blasto, si nye fia ƒe nuwo
dzikpɔla la, wobia tomefafa; ela-
bena [h]woƒe anyigba kpɔa nunyia-
me tso fia la tɔ dzi. 21 Eye le
ŋkeke ɖoɖoa ɖe dzi, esi Herodes
do fiawu la, ebɔbɔ nɔ fiazikpui
la dzi, eye wòƒo nu na wo. 22
Tete takpelawo do ɣli bena: Ma-
wu ƒe gbee, eye menye ame tɔe
o.[i] 23 Eye enumake Afetɔ ƒe dɔla
foe,[k] le esi metsɔ bubu na Mawu
o la ta, eye ŋɔwo ɖui, eye eƒe
agbe nu tso.
24 Ke mawunya la tsi, eye wò-
keke ta.[l] 25 Eye Barnaba kple
Saul, [n]esi wowu subɔsubɔdɔ nu
la, wogbugbɔ tso Yerusalem, eye
wotsɔ Yohanes, si woyɔna be
[o]Marko la, kpe ɖe wo ɖokui ŋu.

Paulo ƒe mɔzɔzɔ gbãtɔ yi ɖe trɔ̃subɔlawo gbɔ.

13. Eye[r] nyagblɔɖila kple nufia-
laa ɖewo le ha me, si le An-
tioxia la me, siwo nye: Barnaba
kple Simeon, si woyɔna be Niger,
kple Lukio, Kirenetɔ kple Mana-
hem, amesi wonyi kple dziɖula
Herodes. kple Saul. 2 Eye esi
wole Afetɔ la subɔm, eye wotsia
nu dɔna la, Gbɔgbɔ kɔkɔe la gblɔ
bena: Azɔ mitia Barnaba kple
Saul nam hena dɔwɔwɔ,[a] si ŋuti
meyɔ wo ɖo. 3 [b]Tete wotsi nu dɔ,
eye wodo gbe ɖa, [d]eye wotsɔ wo-
ƒe asiwo da ɖe wo dzi, eye wodo
mɔ wo.

Paulo gblɔ mawunya le Kipro.

4 Azɔ woawo la, esi Gbɔgbɔ
kɔkɔe la dɔ wo ɖa la, wova Se-
leukia, eye tso afima woɖo ɒu yi
Kipro. 5 Eye esi woɖo Salami
la, wogblɔ mawunya la fia le
Yudatɔwo ƒe ƒuƒoƒewo me;[f] eye
Yohanes hã le wo ŋu abe woƒe
subɔla ene. 6 Ke esi woto ƒukpo
blibo la me vaseɖe Pafo la, wo-
kpɔ Yudatɔa ɖe, si nye afakala
kple aɒatsonyagblɔɖila, amesi ŋkɔ
nye Baryesu, 7 si le dua me dzi-
ɖula, Sergio Paulo, ŋutsu nyanua
ɖe gbɔ. Amesia yɔ Barnaba kple
Saul vɛ, eye wòdi bena, yease
mawunya la. 8 Ke afakala Elima
(elabena nenema woɖe eƒe ŋkɔ
la gɔme) tsi tre ɖe wo ŋu, eye
wòdi bena, yeatrɔ dua me dziɖula
atso xɔse la me.[g] 9 Tete la Saul,
si woyɔna hã be Paulo, si Gbɔgbɔ
kɔkɔe la yɔ fũ la, lé ŋku ɖe edzi
gã 10 gblɔ bena: Oo, abosamvi,
wò amesi yɔ fũ kple alakpa kpa-
kple nu vɔ̃ɖi wɔwɔ katã, dzɔdzɔe-
nyenyewo katã ƒe ketɔ, ɖe mà-
dzudzɔ Afetɔ la ƒe mɔ dzɔdzɔewo
tɔtrɔ oa? 11 Eye azɔ la kpɔ ɖa,
Afetɔ la ƒe asi ava dziwò, eye wò
ŋku agbã, eye màgakpɔ ɣe o va-
seɖe ɣeyiɣia ɖe dzi. Eye enumake
afu kple viviti dze edzi, eye wòle
asi tsam le amesi alé eƒe alɔnu
akplɔe la dim. 12 Tete esi dua
me dziɖula kpɔ nusi va ve me
la, exɔe se, eye kuvia ɖoe le
Afetɔ la ƒe nufiafia ŋuti.

Paulo gblɔ nyanyuie la le Antioxia, si le Pisidia.

13 Eye esi Paulo kple amesiwo
kpe ɖe eŋuti la, ɖo ɒu tso Pafo
la, wova Perge le Pamfilia. Eye
Yohanes dzo le wo gbɔ [p]gatrɔ yi
Yerusalem. 14 Ke woawo la wo-
tsa tso Perge, eye wova ɖo An-
tioxia le Pisidia. Eye woyi ɖe
ƒuƒoƒe me le Sabat-ŋkeke dzi, eye
wobɔbɔ nɔ anyi. 15 Eye esi wo-
xlẽ [s]se la kple nyagblɔɖilawo me-
gbe la, ƒuƒoƒemegã dɔ ɖo ɖe wo

a 9, 15.
b 14, 23.
d 6, 6.
c Lu. 24, 37.
f 12, 12. 25.
g Tim. II. 3, 8.
h Fia. I. 5, 25; Xez. 27, 17.
i Xez. 28, 2.
k Dan. 5. 20.
l 6,7; Yes. 55. 11.
n 11, 29.
o kp. 12; 15, 37.
p 15, 38.
r 11, 27.
s 15, 21.

gbɔ gblɔ bena: Ŋutsuwo, nɔviwo,
ne nuxlɔ̃menyaa ɖe le mia si na
dukɔa la, migblɔe. 16 Tete Paulo
tsi tre, eye wòɖo asi wo dzi gblɔ
bena: Israel-ŋutsuwo kple mi ame-
siwo vɔ̃a Mawu la, miɖo to! 17 Is-
rael-dukɔ sia ƒe Mawu la tia mía
fofowo, [d]eye wòdo dukɔ sia ɖe
dzi, esi wònye amedzro le Egipte-
nyigba dzi,[f] eye wòtsɔ abɔ sesẽ
kplɔ wo tso afima. 18 Eye anɔ
ƒe blane sɔŋ wòlé wo ɖe asi le
wo nyim le gbeadzi.[g] 19 Eye [h]wò-
tsrɔ̃ dukɔ adre le Kanaan-nyigba
dzi, [i]eye wòmã woƒe anyigba me
na wo hena domenyinyi. 20 Eye
esia megbe wòtsɔ [l]ʋɔnudrɔ̃lawo
na wo anɔ ƒe alafa ene kple ƒe
blaatɔ̃ sɔŋ, [n]vaseɖe nyagblɔɖila
Samuel dzi. 21 Tso ekema dzi
la wobia fia, eye Mawu tsɔ Saul,
Kis ƒe vi, ŋutsua ɖe, si tso Ben-
yamin-ƒomea me la, na wo ƒe
blane.[r] 22 Esi woɖee ɖa la, ena
Dawid tsi tre, be wòanye fia na
wo, amesi ŋuti hã wòɖi ɖase le
gblɔ bena: „Mekpɔ Dawid, Isai
vi la, ŋutsu, si dze nye dzi ŋu.
amesi lawɔ nye lɔlɔ̃nu katã.“[u]
23 Tso nenem me sia ƒe dzidzime
me Mawu tsɔ xɔla Yesu na Israel
[y]le ŋugbedodo la nu: 24 le esime
Yohanes gblɔ dzimetɔtrɔ ƒe ma-
wutsidedetaname fia Israel dukɔ
blibo la katã le eƒe vava ŋgɔ.[a]
25 Ke esi Yohanes wu eƒe mɔzɔzɔ
nu la, egblɔ bena: Ameka miebu
xa bena, menyea? Menye nyee
nye Kristo la o; ke kpɔ ɖa, egbɔna
le megbenye, amesi ƒe atokota nu
ka medzem be, matu o.[b] 26 Ŋu-
tsuwo, nɔviwo, Abraham ƒomevi-
wo kple mia dome amesiwo vɔ̃a
Mawu la, miawoe wotsɔ xɔxɔnya
sia ɖo ɖa.[d] 27 Elabena amesiwo le
Yerusalem kple woƒe dziɖulawo,[e]
esi womedze si amesia kple nya-
gblɔɖilawo ƒe gbe, siwo woxlẽna
le Sabat sia Sabat dzi o la, wowu
wo nu to woƒe ʋɔnudɔdrɔ̃ me.
28 Eye esi womekpɔ kunyaa ɖeke
hã o la,[g] wobia tso Pilato si me
bena, wòawui. 29 Eye esi wowu
nusiwo katã woŋlɔ ɖi le eŋuti la
nu la, woɖee le ati ŋu, eye wo-
tsɔe mlɔ yɔdo me.[h] 30 Gake la
Mawu fɔe ɖe tsitre tso ame ku-
kuwo dome,[i] 31 eye wòɖe eɖokui
fia amesiwo kpe ɖe eŋuti tso Ga-

lilea va Yerusalem, ŋkeke geɖe-
wo, amesiwo zu eƒe ɖaseɖilawo
azɔ na dukɔ la.“ 32 Eye míawo
míele nyanyuie, si ŋugbe wodo
na fofoawo la, gblɔm fia mi,[b]
33 bena Mawu wu eya ke nu na
mi, amesiwo nye wo viwo, le esi-
me be wòna Yesu tsi tre, abe
alesi woŋlɔ [e]ɖe Psalmo evelia me
ene bena: „Vinye nènye, egbe
sia medzi wò.“ 34 Ke esi wòfɔe
ɖe tsitre tso ame kukuwo dome,
eye megale tɔtrɔ ge ayi ɖe nyu-
nyɔ me o la, egblɔ ale bena:
[k]„Matsɔ Dawid ƒe amenuveve, si-
wo li ke la, ana mi.“ 35 Eyata
wògblɔ le teƒe bubu hã bena: „Wò
la mána wò mawumeme la nakpɔ
nyunyɔ o.“[o] 36 Elabena Dawid,
esi wòsubɔ Mawu ƒe tameɖoɖo le
ye ŋutɔ ŋɔli la, edɔ alɔ̃; eye wo-
tsɔe mlɔ fofoawo gbɔ, eye wòkpɔ
nyunyɔ;[p] 37 ke amesi ke Mawu
fɔ ɖe tsitre la, mekpɔ nyunyɔ o.
38 Minya esia azɔ, ŋutsuwo, nɔ-
viwo, bena to nenem me sia dzi
wogblɔ [s]nuvɔ̃kekenya fia mi; eye
[t]nusiwo katã me womete ŋu tso
afia na mi ɖe Mose ƒe se la nu
le o la, to eyama me la 39 wotsoa
afia na amesiame, si xɔ edzi se.[v]
40 Azɔ la mikpɔ nyuie, bena nusi
wogblɔ ɖi le [x]nyagblɔɖilawo me
la, nagava mia dzi o: 41 „Mikpɔ
ɖa, mi vlodolawo, eye miaƒe mo
nawɔ yaa, eye mitsrɔ̃; elabena
nye la mele dɔa ɖe wɔm le mia-
ƒe ŋkekeawo me, dɔ, si ne amea
ɖe axlẽe afia mi la, miele exɔ
ge ase o.“

Paulo ƒe mawunyagbɔgblɔ kpɔ dzidzedze.

42 Eye esi wole go dom la, woɖe
kuku na wo bena, woagagblɔ nya
siawo na yewo le Sabat keme dzi.
43 Eye esi ƒuƒoƒemetɔwo ka la,
Yudatɔ kple trɔ̃subɔla-zu-Yudatɔ,
siwo vɔ̃a Mawu la, dometɔ geɖe
dze Paulo kple Barnaba yome,
amesiwo ƒo nu na wo, eye woɖe
dzi ƒo na wo bena, woanɔ Mawu
ƒe amenuveve la me.[f] 44 Eye le
Sabat, si dze eyome dzi la, esusɔ
ʋee, ne du blibo la katã kloe naƒo
ƒu ase mawunya la. 45 Ke esi
Yudatɔwo kpɔ amehawo la, woyɔ
fũ kple ŋuʋaʋã eye wogblɔ bu-
sunya tsi tre ɖe nusiwo Paulo
gblɔ la ŋu.[k] 46 Ke Paulo kple
Barnaba ƒo nu kple dzideƒo bena:

a 1, 3.
b kp. 23.
d Yes. 1, 2.
e Ps. 2, 7.
f Mo. II. 12, 37. 41; 14, 8.
g Mo. II. 16, 35; Mo. IV. 14, 34; Mo. V. 1, 31.
h Mo. V. 7, 1.
i Yos. 14, 2.
k Yes. 55, 3.
l Ŋɔn. 2, 16.
n Sam. I. 3, 20.
o Ps. 16, 10
p 2, 29.
r Sam. I. 8, 5; 10, 21. 24.
s 10, 43.
t Mo. IV. 15, 30.
u Sam. I. 16, 12. 13; 13, 14.
v Ro. 10, 4.
y Sam. II. 7, 12; Yes. 11, 1.
x Xab. 1, 5.
a Lu. 3, 3.
b Yoh. 1, 20. 27; Lu. 3, 16; Mar. 1, 7.
d kp. 46.
e Yoh. 16, 3.
f 11, 23.
g Mat. 27, 22. 23.
h Mat. 27, 59. 60.
i 3, 15.
k kp. 50; 14, 2.

[c]Ele vevie bena, woagblo mawu-
nya na mi gbã; ke esi miedee ɖa
tso mia gbɔ,[d] eye miebu mia ɖo-
kui be, miedze agbe mavɔ la o
la, kpɔ ɖa, mietrɔ yi trɔ̃subɔlawo
gbɔ. 47 Elabena nenema Afetɔ
la de se na mí bena:[e] „Medo wò
nanye trɔ̃subɔlawo ƒe kekeli, be-
na nanye xɔxɔ hena anyigba ƒe
seƒe ke.“ 48 Eye esi trɔ̃subɔlawo
see la, dzi dzɔ wo, eye wokafu
Afetɔ ƒe nya la; [g]eye ame alesi nu
woɖo ɖi na agbe mavɔ la, xɔe
se. 49 Eye Afetɔ ƒe nya la kaka
ɖe anyigba blibo la katã dzi. 50
Tete Yudatɔwo de zi nyɔnu ŋku-
tatɔ, siwo vɔ̃a Mawu kple du-
megãwo me, eye wona yometiti
dzɔ ɖe Paulo kple Barnaba dzi,
eye wonyã wo tso woƒe nutoawo
me. 51 Ke woawo la, esi [h]wo-
ʋuʋu ke le woƒe afɔwo ŋuti ɖe
wo ŋu la, wova Ikonio. 52 Eye
nusrɔ̃lawo yɔ taŋ kple dzidzɔ kpa-
kple Gbɔgbɔ kɔkɔe la.

Paulo ƒe dowowo kple nusiwo va ve me na le Ikonio, Listra kple Derbe.

14. Eye wòva ve me le Ikonio
bena, woa kple eve la woyi
ɖe Yudatɔwo ƒe ƒuƒoƒe la me, eye
woƒo nu, ale bena Yudatɔwo kple
Helatɔwo dome ame geɖewo xɔe
se. 2 Eye Yudatɔ, siwo mexɔe
se o la, de zi trɔ̃subɔlawo ƒe lu-
ʋɔwo me, eye wodo adã wo ɖe
nɔviawo ŋu.[l] 3 Gake la wotsi afima
ŋkeke geɖe hele nu ƒom kple dzi-
ɖeƒo le Afetɔ la me, eya amesi
ɖi ɖase le eƒe amenuvevenya la
ŋuti, le esime wòna wowɔ [o]dze-
siwo kple nukunuwo to woƒe asi-
wo dzi. 4 Ke duametɔwo mã, ɖewo
de Yudatɔwo dzi, eye bubuwo le
apostolowo dzi. 5 Eye esi trɔ̃-
subɔlawo kple Yudatɔwo kpakple
woƒe dziɖulawo ɖo bena, woadze
wo dzi, be woaɖi gbɔ wo, eye
woaƒu kpe wo la,[r] 6 wodze sii,
eye wosi yi ɖe Likaonia ƒe duwo,
Listra kple Derbe, kple afima nu-
toawo me. 7 Eye wogblo nyanyuie
la fia le afima hã.[s]
8 Eye ŋutsua ɖe le Listra le
anyinɔƒe, si metea ŋu tsia tre ɖe
eƒe afɔwo dzi o, eye wònye te-
kunɔ tso keke dadaa ƒe dɔme ke;
amesi mezɔ azɔli kpɔ o.[t] 9 Eya
se Paulo ƒe nuƒoƒo, amesi lé ŋku
ɖe edzi gã, eye esi wòkpɔ bena,[b]
xɔse le esi be, woayɔ dɔe la,
10 egblɔ kple gbe sesẽ bena:
Tsi tre, nadzɔ ɖe wò afɔwo dzi!
Eye wòdzo kpo, eye wòzɔ azɔli.
11 Eye esi amehawo kpɔ nusi
Paulo wɔ la, wokɔ woƒe gbe dzi
le Likaonia-gbe me bena: [f]Ma-
wuwo tsɔ amewo ƒe nɔnɔme ɖi
va mía gbɔ. 12 Eye woyɔ Bar-
naba be Yupiter, ke Paulo be
Merkurio; elabena eyae gblɔa nya.
13 Tete la Yupiter, si le dua xa
la, ƒe nunɔla tsɔ nyitsu kple se-
ƒoƒotsihewo va agboa nu, eye wòle
didim bena, ye kple amehawo ye-
woasa vɔ. 14 Ke esi apostoloawo,
Barnaba kple Paulo, see la, wo-
dze woƒe awuwo, eye woƒu du
ɖo ameha la me hele ɣli dom, le
gbɔgblɔm bena: 15 Dutsuwo, nu-
kae nye esi wɔm miele?[i] Míawo
hã amegbetɔ, siwo nu vena la
mienye abe miawo ke ene, eye
miele nyanyuie la gblɔm fia mi,
bena miatrɔ atso nenem yakanu
siawo gbɔ ava Mawu gbagbe, si
wɔ dzi kple anyigba kple atsiaƒu
kpakple nusiwo katã le wo me la
gbɔ; 16 amesi le dzidzime, siwo
va yi la me la, wòna dukɔwo katã
zɔ woa ŋutɔwo ƒe mɔwo dzi.[k]
17 Gake la medzudzɔ ɖaseɖiɖi le
eɖokui ŋuti o, le esime wòwɔa
nyuie, eye wòna tsidzadza mi tso
dziƒo kple nuƒãɣiwo, eye wòtsɔ
nuɖuɖu kple dzidzɔ yɔ miaƒe dzi-
wo me fũ.[n] 18 Eye esi wogblɔ
nya siawo la, bebli hafi woxe mɔ
na amehawo, bena womesa vɔ na
wo o.

Paulo trɔ va Antioxia.

19 Ke Yudatɔwo tso Antioxia
kple Ikonio va afima, eye esi wo-
ƒoe ɖe amehawo nu la, [p]woƒu kpe
Paulo, eye wohee do go tso dua
me hebu xa bena, eku. 20 Ke esi
nusrɔ̃lawo va ƒo xlãe la, etsi tre
heyi ɖe dua me; eye esi ŋu ke
la, eya kple Barnaba wodzo yi
Derbe. 21 Eye esi wogblɔ nya-
nyuie la fia du ma, eye wowɔ
ame geɖewo zu nusrɔ̃lawo la, wo-
gbugbɔ va Listra kple Ikonio kpa-
kple Antioxia, 22 hele ŋusẽ dom
nusrɔ̃lawo ƒe luʋɔwo, eye wole
nu xlɔ̃m wo be, woanɔ xɔse la
me; eye bena xaxa geɖewo me
to ge míala tsã ayi ɖe mawufia-

c 3, 26; Mat. 10, 6.
b Mat. 9, 28.
d Lu. 7, 30.
e Yes. 49, 6.
f 28, 6.
g Ro. 8, 29.
h 18, 6; Mat. 10, 14.
i 10, 26.
k 17, 30.
l 12, 45.
n Ps. 147, 8; Yer. 5, 24.
o 19, 11; Heb. 2, 4.
p Kor. II. 11, 25; Tim. II. 3, 11.
r kp. 19; Tim. II. 3, 11.
s 11, 19. 20.
t 3, 2.

ɖuƒe la me.[c] 23 Eye esi wotia
amegãwo na wo le ha sia ha me
la, woɖo gbe ɖa kple nutsitsidɔ,
eye wotsɔ wo de Aƒetɔ, si dzi
woxɔ se la, si me.[d] 24 Eye esi
woto Plsidia la, wova Pamfilia.
25 Eye esi wogblɔ nya la le Perge
la, wotɔ edzi va Atalia. 26 Tso
afima woɖo ʋu va Antioxia, afisi
wotsɔ wo de Mawu ƒe amenuveve
me le hena dɔ, si nu wowu la.[f]
27 Ke esi wova afima, eye woƒo
hamea nu ƒu la, woka nu gã, siwo
Mawu wɔ kpli wo la ta na wo,
kple alesi [h]wòʋu dzixɔse ƒe ʋɔ-
tru na trɔ̃subɔlawo. 28 Eye wonɔ
nusrɔ̃lawo gbɔ xɔ ŋkeke geɖe.

Apostolowo ƒe takpekpe le Yerusalem kple ɖoɖo be, womatsɔ se la aɖo agbae ɖe xɔsetɔwo dzi o.

15. Eye amea ɖewo tso Yudea
va fia nu nɔviawo bena: Ne
wometso aʋa na mi le Mose ƒe
kɔa nu o la, miate ŋu akpɔ xɔxɔ
o.[n] 2 Eye esi menye nusesẽ kple
anukutsyɔtsyɔ via ɖe wònye dzɔ
ɖe woawo kple Paulo kple Bar-
naba dome o la, woɖo bena, [o]Paulo
kple Barnaba kpakple wo dome-
tɔa ɖewo nayi apostolowo kple
hamemegã, siwo le Yerusalem la
gbɔ le biabia sia ta. 3 Azɔ woa-
wo la, esi hame la dɔ wo ɖa la,
woto Foinike kple Samaria hele
trɔ̃subɔlawo ƒe tɔtroŋutinya xlẽm
fia. Eye wòzu dzidzɔ gã na nɔ-
vlawo katã. 4 Eye esi wova Ye-
rusalem la, hame la kple aposto-
loawo kpakple hamemegãwo xɔ
wo; eye woka nusiwo katã Mawu
wɔ kpli wo la ta na wo.[p] 5 Ke
amea ɖewo, siwo tso farisitɔwo
ƒe kɔmamã me, amesiwo xɔ se
la, tsi tre, eye wogblɔ bena, ele
bena, woatso aʋa na wo, eye
woaɖo na wo be, woalé Mose ƒe
se la me ɖe asi.
6 Eye apostoloawo kple hame-
megãwo va kpe ta be, yewoakpɔ
nya sia me ɖa. 7 Ke esi wole
nuseseẽ geɖe wɔm la, Petro tsi
tre, eye wògblɔ na wo bena: Ŋu-
tsuwo, nɔviwo, mienyae bena, tsã
la Mawu tiam le mia dome, bena
trɔ̃subɔlawo nase nyanyuie la tso
nunye me, eye ne woaxɔ ase.[t] 8
Eye Mawu, si nya dziwo me la,
ɖi ɖase na wo, le esime wòtsɔ
Gbɔgbɔ kɔkɔe la na wo, abe alesi
wòna miawo hã ene; 9 eye mede
[b]vovoa ɖeke mía kpli wo dome
o, le esime wòklɔ woƒe dziwo me
to xɔse me. 10 Azɔ nukaŋuti
miele Mawu tem kpɔ be, miatsɔ
kɔkuti, si mia fofowo kple mia
ŋutɔwo hã miete ŋu tsɔ o la, aku
nusrɔ̃lawo ƒe kɔa?[e] 11 Ke boŋ
to Aƒetɔ Yesu ƒe amenuveve me
la miexɔe se bena, míakpɔ xɔxɔ
abe woamawo ke ene.[g] 12 Tete
ameha blibo la katã zi ɖoɖoe, eye
woɖo to Barnaba kple Paulo ƒe
nyaxexlẽfia le dzesi kple nukunu,
siwo katã Mawu wɔ to woƒe asi-
wo dzi le trɔ̃subɔlawo dome la
ŋuti. 13 Eye esi wozi ɖoɖoe me-
gbe la, [i]Yakobo xɔ edzi gblɔ be-
na: Ŋutsuwo, nɔviwo, miɖo tom!
14 Simeon xlẽ fia, alesi Mawu
kpɔ trɔ̃subɔlawo ɖa gbã, bena
yeaxɔ dukɔ tso wo dome hena
eƒe ŋkɔ la.[k] 15 Eye esia sɔ kple
nyagblɔɖilawo ƒe nyawo, [l]abe ale-
si woŋlɔ ɖi ene bena: 16 „Nusia-
wo megbe la magatrɔ ava, eye
magatu Dawid ƒe agbadɔ, si mu
dze anyi la, magaɖɔ eƒe gbagbã-
ƒewo ɖo, eye magafɔe ɖe tsitre,
17 bena amewo ƒe susɔe kple du-
kɔ, siwo katã dzi woyɔ nye ŋkɔ
ɖo la, nadí Aƒetɔ la yome mɔ,
Aƒetɔ la gblɔe, amesi le nusiawo,
siwo 18 wònya tso keke blema ke
la wɔm." 19 Eyaŋuti nye la me-
bu bena, miagaɖe fu na amesiwo
trɔ tso trɔ̃subɔlawo dome va Ma-
wu gbɔ la o, 20 ke boŋ la mia-
ŋlɔ na wo bena, woatsri trɔ̃wo ƒe
ɖiƒoƒo kple ahasiwɔwɔ kple lã
tsiʋumewo kpakple [r]ʋu. 21 Ela-
bena tso blema ke Mose ƒe gbe-
ƒãɖelawo le du sia du me le esi-
me be, woxlẽnɛ le ƒuƒoƒewo le
Sabat sia Sabat dzi.[s]
22 Tete wòdze apostoloawo kple
hamemegãwo kpakple ha blibo la
katã ŋu bena, yewoatia ŋutsua
ɖewo atso yewo dome aɖo ɖe An-
tioxia akpe ɖe Paulo kple Barnaba
ŋu; woawo nye Yuda, si woyɔna
be Barsaba, kple Sila, ŋutsu, si-
wo nye amegãwo le nɔviawo do-
me. 23 Eye woŋlɔ agbalẽ de wo
si bena: Apostolowo kple hame-
megãwo kple nɔviwo ɖuɖɔ nɔvi,
siwo tso trɔ̃subɔlawo dome le
Antioxia kple Siria kpakple Kili-
kia la ƒã. 24 Elabena esi míese

[a] 11, 23; Tes. I. 3, 2.
[b] 10, 34.
[d] 13, 3.
[e] Gal. 3, 10; 5, 1.
[f] 13, 1. 2.
[g] Gal. 2, 16; Ef. 2, 4–10.
[h] Kor. I. 16, 9.
[i] 21, 18; Gal 2, 9.
[k] kp. 7–9.
[l] Am. 9, 11. 12.
[n] Gal. 5, 2.
[o] 11, 30; Gal. 2, 1.
[p] 14, 27.
[r] Mo. I. 9, 4; Mo. III. 3, 17.
[s] 13. 15.
[t] 10, 44; 11, 15.

be, amea ɖewo tso mia dome va
blu miaƒe tame kple nyawo, eye
wonyama miaƒe luʋɔwo gblɔ be-
na, woatso aʋa na mi, eye mialé
se la me ɖe asi, evɔ miede sea
ɖeke na wo o la;[a] 25 Enyo mía a kp. 1.
ŋu, esi miefo nu ɖekae be, miadɔ
ŋutsu tiatiawo akpe ɖe miaƒe lɔ-
lɔ̃tɔwo, Barnaba kple Paulo ŋu
aɖo ɖe mi, 26 amesiwo tsɔ woƒe
agbe na ɖe mia Afetɔ Yesu Kri- b 17, 14; 19, 22.
sto ƒe ŋkɔ la ta. 27 Azɔ miedɔ d Tim. II. 1, 5.
Yuda kple Sila ɖa, amesiwo ŋutɔ e 6, 3.
hã lagblɔe na mi nenema ke kple
woƒe nu. 28 Elabena enyo Gbɔ-
gbɔ kɔkɔe la kple miawo hã
ŋu be, míagatsɔ agba gãa ɖeke
ada ɖe mia dzi wu nu vevi sia-
wo ko o, 29 bena, miatsri trɔ̃-
wo ƒe vɔsawo kple ʋu kple lã
tsiʋumewo kple ahasiwɔwɔ; ne
miekpɔ mia ɖokui dzi nyuie le f 15, 23—29.
wo me la, ekema miewɔe nyuie.
Minɔ anyi sesĩe!
30 Azɔ woawo la, esi wodo mɔ
wo la, wova Antioxia, eye woƒo
ameha la nu ƒu, eye wotsɔ agbalẽ
la na. 31 Ke esi woxlẽe la, wo-
dzɔ dzi le akɔfafa la ŋuti. 32 Eye
Yuda kple Sila, amesiwo hã [g]nye g 11, 27; 13, 1.
nyagblɔɖilawo la, xlɔ̃ nu nɔviawo
kple nya geɖewo; eye wodo ŋusẽ h 18, 23.
wo. 33 Eye esi wonɔ afima ɖee
la, nɔviawo do mɔ wo le ŋutifafa
me ɖo ɖe amesiwo dɔ wo ɖa la
gbɔ. 34 Ke enyo Sila ŋu be, yea-
tsi afima. 35 Ke Paulo kple Bar-
naba wonɔ Antioxia hele nu fiam,
eye wole Afetɔ ƒe nyanyuie la
gblɔm fia kple ame bubu geɖe-
wo hã.

Paulo ƒe mawunyagbogblɔ mozɔzɔ evelia.

36 Ke ŋkekea ɖewo megbe la
Paulo gblɔ na Barnaba bena: Azɔ
na miagbugbɔ ayi aɖakpɔ nɔvia-
wo ɖa le du sia du, si me mie-
gblɔ Afetɔ ƒe nya la le, [i]alesi i Tes. I. 3, 5.
wole wɔwɔm. 37 Eye Barnaba di
bena, yewoatsɔ Yohanes, si wo-
yɔna be Marko la, akpe ɖe ye-
wo ɖokui ŋu.[k] 38 Ke Paulo do k 12, 12. 25.
bena, yewomatsɔ amesia, si trɔ
le wo yome le Pamfilia, eye meyi
ɖawɔ dɔ kpli yewo o la, akpe ɖe
yewo ɖokui ŋu o.[l] 39 Eye wòzu l 13, 13.
dɔmedzoe na wo, eye womã tso
wo nɔewo gbɔ. Barnaba tsɔ Mar-
ko kpe ɖe eɖokui ŋu, eye wodo
ʋu yi Kipro. 40 Ke Paulo tia Si-
la kpe ɖe eɖokui ŋu, eye esi nɔ-
viawo tsɔe de Mawu ƒe amenu-
veve me la, edzo heyi. 41 Eye
wòyi ɖato Siria kple Kilikia hele
ŋusẽ dom hameawo.

Paulo xɔ Timoteo kpe ɖe eɖokui ŋuti, eye wòɖe gbe fã nyanyuie la le Europa.

16. Eye wòɖe Derbe kple Listra;
eye kpɔ ɖa, nusrɔ̃laa ɖe le
afima, eŋkɔe nye [b]Timoteo, Yuda-
nyɔnua ɖe, [d]si xɔ se la ƒe vi; ke
fofoa nye Helatɔ. 2 Amesi [e]ŋuti
nɔvi, siwo le Listra kple Ikonio
la, di ɖase nyuie le. 3 Amesia
dim Paulo le bena, wòakpe ɖe
ye ŋuti, eye wòtsɔ aʋa nɛ le Yu-
datɔ, siwo le afima-nutoawo me
la ta; elabena wo katã wonyae
bena, fofoa nye Helatɔ.
4 Eye esi wole duawo me tom
la, wogblɔ [f]nyaɖoɖo, siwo aposto-
lowo kple hamemegã, siwo le Ye-
rusalem, bla la na wo, bena woalé
wo me ɖe asi. 5 Azɔ ŋusẽ ɖo
hameawo ŋu le xɔse me, eye wo-
ƒe xexlẽme le agbɔ sɔm ɖe edzi
gbesiagbe.
6 Eye esi woto Frigia-kple Ga-
latia-nutowo me yi la, Gbɔgbɔ
kɔkɔe la xe mɔ na wo be, woa-
gagblɔ nya la le Asia o;[h] 7 eye
esi wova Misia-nutowo me la,
wote Bitinia-yiyi kpɔ; gake Yesu
ƒe Gbɔgbɔ la meɖe mɔ na wo o;
8 eye woto Misia ŋu yi Troa. 9
Eye Paulo kpɔ ŋutega le zã me.
Makedonia-ŋutsua ɖe le tsitre le
kuku ɖem nɛ gblɔ bena: Tso ƒu
va Makedonia, eye naxɔ na mi!
10 Eye esi wòkpɔ ŋutega la la,
enumake míedi be, míayi Make-
donia, esi míedze sii pete bena,
Mawue yɔ mi ɖa, be míagblɔ nya-
nyuie la afia wo.
11 Azɔ miedo ʋu tso Troa tẽ
heva keke Samotrake ke, eye ŋu
ke mieva Neapoli; 12 eye tso afi-
ma mieva Filipi, si nye Makedo-
nia-nyigba ƒe du gbãtɔ, eye wò-
nye Romatɔwo ƒe dutsotso la; ke
míenɔ du sia me ŋkekea ɖewo.

Nusiwo va dzɔ le Filipi: Lidia kple gaxɔdzikpɔla wotrɔ dzime.

13 Eye le Sabat-ŋkeke dzi la
miedo go tso dua me yi ɖe tɔ nu,
afisi miesusu bena, enye woƒe
gbedoɖafe; eye esi miebɔbɔ nɔ
anyi la, mieƒo nu na nyɔnu, siwo

va ƒo ƒu ɖi. 14 Eye nyɔnua ɖe,
si ŋkɔ nye Lidia, aɖabɛdzrala tso
Tiatira-dua me, amesi vɔ̃a Mawu
la, ɖo to, amesi ƒe dzi Aƒetɔ la
ʋu bena, wòlé to ɖe nya, siwo
gblɔm Paulo le la ŋu.[a] 15 Eye
esi wode mawutsi ta nɛ kple eƒe-
me katã la, eɖe kuku gblɔ bena:
Ne miebum bena, mezu Aƒetɔ la
dzixɔsela la, ekema miva aƒenye
me, eye minɔ afima. Eye wòzi
mia dzi.
16 Eye wòva me bena, esime
mieyina gbedoɖaƒe la, nyɔnudɔlaa
ɖe, si me afakakagbɔgbɔ le la,
kpe mi, amesi nana eƒe aƒetɔwo
kpɔa [d]viɖe geɖe to nukaka me la.
17 Amesia dze Paulo kple mia
yome, eye wòdo ɣli gblɔ bena:
Nenem me siawo la, Mawu dziƒo-
ʋitɔ la ƒe dɔlawo wonye, amesi-
wo le agbexɔxɔmɔ gblɔm fia mi.[e]
18 Eye wòwɔ esia ŋkeke geɖe.
Ke esi wòve dɔme na Paulo la,
etrɔ gblɔ na gbɔgbɔ la bena:
Mede se na wò le Yesu Kristo ƒe
ŋkɔ la me bena, nado go le eme!
Eye wòdo go le gaƒoƒo ma ke
dzi.[f] 19 Ke esi eƒe aƒetɔwo kpɔ
bena, woƒe viɖenu, si dzi woɖoa
ŋu ɖo la, do go la, wolé Paulo
kple Sila, eye wohe wo yi asi me
ɖe amegãwo ƒe ŋku me; 20 eye
esi wokplɔ wo yi ɖe dua me dzi-
ɖulawo gbɔ la, wogblɔ bena: Ame-
siawo la, Yudatɔwo wonye, eye
wole miaƒe du la nyamam;[h] 21 eye
wole kɔ, siwo medze mi be, mia-
xɔ alo mianyi o la, gblɔm fia mi,
elabena Romatɔwo mienye. 22
Eye ameha la tsi tre ɖe wo ŋu,
eye dua me dziɖulawo dze woƒe
awuwo le wo ŋu, eye wode se
bena, woaƒo wo kple ati.[i] 23 Esi
woƒo wo kakaka la, wode wo
gaxɔ me, eye wode se na gaxɔ-
dzikpɔla be, wòadzra wo ɖo ɖe-
die. 24 Eya la, esi wòxɔ se sia
la, etsɔ wo de gaxɔ titinatɔ me
ke, eye wòbɔ pã woƒe afɔwo.
25 Eye le zãtitina la Paulo kple
Sila wole gbe dom ɖa, eye wo-
dzi kafukafuhawo na Mawu, eye
gatɔwo le to ɖom wo. 26 Kasia
anyigba ʋuʋu ŋutɔ, ale bena ga-
xɔa ƒe gliɖoanyiwo nyẽ kpo; eye
enumake ʋɔtruawo katã ʋu wo
ɖokui, eye ameawo katã ƒe gawo
tu. 27 Tete gaxɔdzikpɔla ɖi vo

a Yoh. 6, 44.
b 2, 37.
d 19, 24.
e Mar. 1, 24. 34.
f Mar. 16, 17.
g 22, 25.
h 17, 6; Fia. 1. 16, 17.
i Kor. II. 11, 25; Fil. 1, 30; Tes. I. 2, 2.
k Tes. I. 2, 2.

tso alɔ̃ me; eye esi wòkpɔ bena,
gaxɔla ƒe ʋɔtruawo le nuvo la,
eɖi yi, be yeawu ye ɖokui. 28 Ke
Paulo do ɣli kple gbe sesẽ gblɔ
bena: Megawɔ vɔ̃a ɖeke ɖokui-
wò o, elabena mi katã miele afii.
29 Tete wòbia akaɖi, eye wòƒu
du yi ɖe eme, eye wòle dzodzom
nyanyanya hedze Paulo kple Sila
ƒe afɔ nu. 30 Eye wòkplɔ wo do
goe gblɔ bena: Aƒetɔwo, nukae
le nam be mawɔ, bena makpɔ ɖe-
ɖe mahã?[b] 31 Wogblɔ bena: Xɔ
Aƒetɔ Yesu Kristo dzi se, eye mia
kple aƒewò me miakpɔ ɖeɖe. 32
Eye wogblɔ Aƒetɔ ƒe nya la nɛ
kple amesiwo katã le eƒe me. 33
Eye wòkplɔ wo le zã ƒe gaƒoƒo
ma ke dzi, eye wòklɔ abiawo na
wo, eye wode mawutsi ta nɛ kple
etɔwo katã enumake. 34 Eye wò-
kplɔ wo yi eƒe me heɖo kplɔ̃ na
wo, eye wòkpɔ dzidzɔ kple eƒeme
katã bena, yexɔ Mawu dzi se.
35 Ke esi ŋu ke la, dua me dzi-
ɖulawo dɔ atikplɔtɔwo ɖa gblɔ
bena: Miɖe asi le ame mawo ŋu.
36 Eye gaxɔdzikpɔla to nya sia-
wo na Paulo bena, du me dziɖu-
lawo dɔ ame ɖa, be woaɖe asi le
mia ŋu; eyata mido go azɔ, ne
miayi le ŋutifafa me! 37 Ke Paulo
gblɔ na wo bena: Esi woƒo mí
ʋɔnu madrɔ̃madrɔ̃e le ablɔ me,
mí amesiwo [g]nye Romatɔwo, eye
wode mí gaxɔ me, ke azɔ la woa-
ɖe mí ado goe le adzamea? Gbe-
ɖe! Negbe woawo ŋutɔwo koe ava
kplɔ mí ado goe. 38 Eye atikplɔ-
tɔwo to nya siawo na dua me dzi-
ɖulawo; ke esi wose bena, Ro-
matɔwo wonye la, wovɔ̃, 39 eye
wova fa dzi na wo. Eye esi wo-
kplɔ wo do goe la, woɖe kuku
bena, woadzo le dua me. 40 Eye
wodo go tso gaxɔ me yi ɖe Lidia
ƒe me; eye esi wokpɔ nɔviawo
la, wode dzi ƒo na wo, eye wodzo.

Paulo fia nu le Tesalonika, Beroia kple Atene.

17. Eye esi woto Amfipoli kple
Apolonia la, wova Tesalo-
nika, afisi Yudatɔwo ƒe ƒuƒoƒea
ɖe le;[k] 2 eye abe alesi Paulo nɔa
wɔwɔm ene la, eyi eme ɖe wo gbɔ;
eye Sabat etɔ̃ sɔŋ wòɖo dze na
wo tso ŋɔŋlɔawo me; 3 eye wòle
eme ʋum fia wo kɔte bena, ele
na Kristo be, wòakpe fu, eye wòa-

tsi tre tso ame kukuwo dome, eye bena amesiae nye Kristo Yesu, amesi ŋutinya gblɔm mele le mia fiam.[a] 4 Eye wo dome amea ɖewo xɔe se, eye woku ɖe Paulo kple Sila ŋu kple Helatɔ, siwo vɔ̃a Mawu la dome ame geɖe, kple nyɔnu ŋkutatɔwo, menye ame ʋeea ɖe o. 5 Ke esi Yudatɔwo ʋã ŋu la, wotsɔ ablɔmeme vlowo dome ŋutsu vɔ̃ɖia ɖewo kpe ɖe wo ɖokui ŋu, eye esi wona ameawo ƒo zi la, dua me ɖi hoo, eye wova tsi tre ɖe Yason ƒe xɔ nu, eye wodi bena, yewoakplɔ wo ayi ɖe ameha la me. 6 Eye esi womekpɔ wo o la, wohe Yason kple nɔviaa ɖewo yi ɖe dua me dziɖulawo gbɔ hele ɣli dom bena: Amesiwo de zi xexeame la, wova afisia hã,[d] 7 woawo Yason xɔ ɖe eƒe me; eye amesiawo katã woda kaisaro ƒe seawo dzi, le esime wogblɔ bena, ame bubue nye fia, eyae nye Yesu.[e] 8 Eye wonyama ameha la kple dua me dziɖulawo, esi wose nya siawo. 9 Ke esi wòxɔ asiƒuakɔnu le Yason kple ame bubuawo si la, woɖe asi le wo ŋu.

Paulo fia nu le Beroia.

10 Ke nɔviawo dɔ Paulo kple Sila ɖe Beroia enumake le zã me. Esi woawo ɖo afima la, woyi ɖe Yudatɔwo ƒe ƒuƒoƒe me. 11 Ke amesiawo ɖɔ ʋu wu amesiwo le Tesalonika, woawo la woxɔ nya la kple dzi faa, [f]eye wole ŋɔŋlɔawo me dzrom gbesiagbe be, nusiawo le eme hã. 12 Eyaŋuti wo dome ame geɖewo xɔe se, eye Hela-nyɔnu ŋkutatɔwo kple ŋutsuwo hã, menye ame ʋeea ɖe o. 13 Ke esi Yudatɔ, siwo le Tesalonika, se bena, Paulo gblɔ mawunya la fia le Beroia hã la, wova afima hã, eye wode zi amehawo me hele woƒe tame blum.[i] 14 Tete nɔviawo dɔ Paulo ɖe ƒu gome enumake, eye Sila kple [l]Timoteo tsi afima. 15 Ke amesiwo ɖo Paulo ɖa la, wokplɔe vaseɖe Atene; eye esi woxɔ se na Sila kple Timoteo bena, woava egbɔ kaba la, wotrɔ.

Paulo fia nu le Atene.

16 Ke esi Paulo le mɔ kpɔm na wo le Atene la, eƒe gbɔgbɔ bi dzi le eme, esi wòkpɔ dua me yɔ fũ kple legbawo. 17 Eye wòƒo nu na Yudatɔwo kple amesiwo vɔ̃a Mawu le ƒuƒoƒe la kpakple amesiwo doa goe le asi me gbesiagbe. 18 Eye Epikuro- kple Stoa-nunyaxɔlɔ̃a ɖewo hã sẽ nu kplii. Eye amea ɖewo gblɔ bena: [b]Nuka gɔ̃ dim nuƒola sia le be, yeagblɔ? Ke ɖewo bena: Ewɔ abe dutamawuwo fiam wòle ene; elabena egblɔ Yesu kple tsitretsitsi ƒe nyanyuie la fia wo. 19 Eye wolée hekplɔe yi ʋɔnudrɔ̃ƒe, si woyɔna be Areopago la hegblɔ bena: Ðe miate ŋu anya nusi nufiafia yeye sia, si ŋuti nèle nu ƒom na mi le la nye mahã? 20 Elabena èna miaƒe towo se nya yeye, siwo womese kpɔ o, azɔ miele didim be, mianya nusi gɔ̃ nusiawo nye. 21 Ke Atenetɔwo katã kple amedzro, siwo le afima la, womekpɔa vovo na nu bubua ɖeke wɔwɔ o, negbe na nya yeye gbɔgblɔ alo esese ko. 22 Eye esi Paulo le tsitre ɖe Areopago la titina la, egblɔ bena: Mi Atene-ŋutsuwo, mekpɔ bena, le nusianu me la mievɔ̃a mawuwo ŋutɔ. 23 Elabena esi metsa le dua me, eye mekpɔ miaƒe nu subɔsubɔwo ɖa la, mekpɔ mlekpuia ɖe hã, si dzi woŋlɔ ɖo bena: „Mawu, si womenya o la tɔe.“ Azɔ nusi mienya o, hafi miele esubɔm la, eya ke gblɔm mele le mia fiam. 24 Mawu, si wɔ xexeame kple nusiwo katã le eme la, eya, esi wònye dziƒo kple anyigba ƒe Aƒetɔ la, menɔa gbedoxɔ, siwo wowɔ kple asiwo la me o;[g] 25 eye menye amewo ƒe asiwo hã wotsɔna subɔnɛ, [h]abe ɖe nane le ehiãm ene o; esi eya ŋutɔ na agbe kple gbɔgbɔ kpakple nuwo katã amesiame, 26 eye wòwɔ bena, amewo ƒe dukɔ sia dukɔ tso ʋu ɖeka me le anyigba la ƒe ŋku me; [k]eye wòɖo azãgbewo kple woƒe nɔƒe ƒe liƒowo da ɖi; 27 bena woadi Mawu, ɖewo woatsa asi adze sii, eye woakpɔe mahĩ, wònye mele adzɔge tso mia dome amesiame gbɔ hafi o;[n] 28 elabena eya me miele agbe, eye mieʋãna le, eye miele, abe alesi miaƒe henɔa ɖewo hã gblɔ ene bena: „Elabena eƒe dzidzime miawo hã mienye.“ 29 Azɔ esi mienye Mawu ƒe [o]dzidzime la, me-

a Lu. 24, 26. 27. 45. 46.
b Kor. I. 4, 12.
d 16, 20.
e Lu. 23, 2.
f Yoh. 5, 39.
g 7, 48.
h Ps. 50, 12.
i Tes. I. 2, 14.
k Mo. V. 32, 8.
l 16, 1.
n Yes. 55, 6.
o Mo. I. 1, 27; Yes. 40, 18.

dze bena, míasusu be, mawunye-
nye la ele abe sika alo klosalo
alo kpe, si wodze le ame fe adа-
ŋuwɔwɔ kple tamesusu nu la ene
o. 30 Eye [a]ɣeyiɣi, siwo me wo-
menya nu o la, Mawu ŋe aḍaba
fu dzi; ke [b]azɔ la ede se na ame-
wo katã le afisiafi bena, woatrɔ
le wofe dziwo me; 31 elabena
edo ŋkeke, si dzi wòle ʋɔnu drɔ̃
ge xexeame godoo le dzɔdzɔenye-
nye nu [g]to ŋutsua ḍe, si wodo la
dzi; eye [h]wòle xɔse dom ḍe ame-
wo katã, le esi wòfɔe ḍe tsitre
tso ame kukuwo dome la ŋuti.
32 Ke esi wose ame kukuwo fe
tsitretsitsi ŋutinya la, amea ḍe-
wo ḍe alɔme ḍe eŋuti, eye ḍewo
gblɔ bena: Miagase ŋutinya sia
ɣebubuɣi. 33 Ale wɔ, eye Paulo
ḍzo le wo dome. 34 Gake ŋu-
tsua ḍewo ku ḍe eŋu, eye woxɔe
se, amesiwo dome hã Dionisio,
Areopago tɔ la, kple nyɔnua ḍe,
si ŋkɔ nye Damaris kpakple ame
bubu, siwo kpe ḍe wo ŋu la le.

Paulo fe dɔwɔwɔ le Korinto.

18. Nusiawo megbe la Paulo dzo
le Atene, eye wòva Korinto.
2 Eye wòkpɔ Yudatɔa ḍe, eŋkɔe
nye [k]Akwila, si wodzi le Ponto,
amesi kple srɔ̃a Priskila wotso
Italia va medidi o; elabena Klau-
dio de se bena, Yudatɔwo katã
nadzo le Roma; eye wòva wo
gbɔ, 3 eye esi wònye adaŋu ḍe-
ka fomevi wowɔna ta la, enɔ wo
gbɔ, eye wowɔ dɔ; ke le wofe
adaŋuwɔwɔ nu la avɔgbadɔwɔla-
wo wonye.[n] 4 Eye wòfo nu le fu-
fofe la le Sabat sia Sabat dzi;
eye wòfoe ḍe wo nu, ale bena
Yudatɔwo kple Helatɔwo xɔe se.
5 Eye esi [o]Sila kple Timoteo
wotso Makedonia va la, Paulo lé
nya la me ŋutɔ hele ḍase ḍim na
Yudatɔwo bena, Yesu yenye Kri-
sto. 6 Ke esi wole nya ŋem ḍe
enu, eye wole busunyawo gblɔm
la, [r]eʋuʋu efe awuwo me hegblɔ
na wo bena: Miafe ʋu nava mia
ŋutɔwo miafe ta dzi; [s]nye la ŋu-
tinye kɔ; tso esia dzi la mayi ḍe
trɔ̃subɔlawo gbɔ. 7 Eye esi wò-
dzo le afima la, eyi ḍe ŋutsua ḍe,
si ŋkɔ nye Tito Yusto la fe me;
amesi vɔ̃a Mawu, eye efe xɔ te
ḍe fufofea ŋu kekeake. 8 [u]Ke

[a] 14, 16.
[b] Lu. 24, 47.
[d] Kor. I. 2, 3.
[e] Yer. 1, 8.
[f] Hos. 2, 25; Yoh. 10, 16.
[g] 10, 42.
[h] Ro. 10, 14.
[i] 25, 18–20.
[k] Ro. 16, 3.
[l] Yoh. 18, 31.
[n] 20, 34; Kor. I. 4, 12.
[o] 17, 14. 15.
[p] 21, 24; Mo. IV. 6, 9. 18.
[r] 13, 51.
[s] 20, 26.
[t] Kor. I. 4, 19; Yak. 4, 15.
[u] Kor I. 1, 14.
[v] 21, 15.

Krispo fufofe la fe amegã kple
efeme katã woxɔ Afetɔ la dzi se;
eye Korintotɔwo dome ame geḍe,
siwo ḍo toe la, xɔe se, eye wode
mawutsi ta na wo. 9 Ke Afetɔ
la gblɔ na Paulo le ŋutega me le
zã me bena: Megavɔ̃ o, hafi boŋ
fo nu, eye megazi ḍoḍoe o;[d] 10
elabena [e]nye la meli kpli wò, eye
amea ḍeke mado ḍe dziwò be,
yeawɔ vɔ̃a ḍeke wò o; [f]elabena
ame geḍe le asinye le du sia me.
11 Eye wònɔ afima fe ḍeka kple
ɣleti ade hele mawunya fiam le
wo dome.

12 Ke esi Galio nye du me dzi-
ḍula le Axaya la, Yudatɔwo tsɔ
nu sɔsɔe tsi tre ḍe Paulo ŋuti,
eye wokplɔe va ʋɔnudrɔ̃zikpui
la ŋgɔ 13 hegblɔ bena: Amesia
le amewo fe tame trɔm, bena woa-
subɔ Mawu, alesi mele sea nu o.
14 Ke esi Paulo be, yeake nu la,
Galio gblɔ na Yudatɔwo bena:
Ɖe wònye nu madzɔmadzɔ alo nu
tovo wɔwɔ vɔ̃ḍia ḍe la, oo Yuda-
tɔwo, ne edze be, maḍo to mi;[i]
15 ke nenye anukutsyɔtsyɔ le nya-
wo kple ŋkɔwo kpakple miafe sea
ŋuti ta la, mia ŋutɔwo mikpɔ
egbɔ; elabena nyemelɔ̃ be, manye
nusiawo tɔgbe fe ʋɔnudrɔ̃la o.[l]
16 Eye wònyã wo tso ʋɔnudrɔ̃-
zikpui la ŋgɔ. 17 Tete wo katã
wolé Sostene, fufofe la fe amegã,
eye wofoe le ʋɔnudrɔ̃zikpui la
ŋgɔ. Eye Galio metsɔ ḍeke le
nusiawo me o.

Paulo trɔ tso Korinto heto Efeso va Yerusalem kple Antioxia.

18 Esi Paulo ganɔ afima ŋkeke
geḍe la, eklã nɔviawo, eye wòḍo
ʋu yina Siria, eye Priskila kple
Akwila kpe ḍe eŋuti; [p]eye wòlũ
ta le Kenxrea, elabena eḍe adzɔ-
gbe. 19 Eye wova Efeso, eye wò-
gblẽ woamawo ḍi ḍe afima; ke
eya ŋutɔ yi ḍe fufofe la, eye wò-
fo nu na Yudatɔwo. 20 Eye esi
woḍe kuku nɛ be, wòanɔ yewo
gbɔ wòadidi ʋee la, melɔ̃ o; 21
ke boŋ eklã wo gblɔ bena: Alesia-
lesi lawɔ la, ḍeko maḍu ŋkeke-
nyuie, si gbɔna la, le Yerusalem;
[t]ne Mawu lɔ̃ la, magagbugbɔ ava
mia gbɔ. Eye woḍo ʋu tso Efe-
so. 22 Eye esi wòva ḍi go ḍe
Kaisarea la, eyi Yerusalem [v]ḍado

gbe na hame la, eye wòtɔ edzi heyi ḍe Antioxia.

Paulo dze eƒe mawunyagbogblɔ mɔzɔzɔ etɔ̃lia gɔme. Apolo va Efeso.

23 Esi wònɔ afima ʋee la, edzo yi ḍato Galatia- kple Frigia-nutowo me ḍekaḍeka hele ŋusẽ dom nusrɔ̃lawo katã. 24 Ke Yudatɔa ḍe, eŋkɔe nye Apolo, Aleksandriatɔ tso dzɔdzɔ me, ŋutsu, si nya nuƒoƒo, eye wòsẽa ŋu le ŋɔŋlɔawo me la, va Efeso.[d] 25 Wofia Aƒetɔ la ƒe mɔ amesia, eye wònye dzome le gbɔgbɔ la me; eƒoa nu, eye wòfia Yesu ŋutinya pɛpɛpɛ; ke Yohanes ƒe mawutsidedetaname ko wònya;[e] 26 eye amesia de asi nuƒoƒo me kple kalẽ le ƒuƒoƒe la. Ke esi Akwila kple Priskila woḍo toe la, wokplɔe va wo ḍokui gbɔ, eye woḍe Mawu ƒe mɔ gɔme fiae kɔte wu tsãtɔ. 27 Ke esi wòle didim be, yeayi Axaya la, nɔviawo de dzi ƒo nɛ, eye woŋlɔ agbalẽ na nusrɔ̃lawo be, woaxɔe. Eye esi wòva afima la, ekpe ḍe xɔsetɔwo ŋu geḍe to amenuveve me; 28 elabena etsɔ ŋusẽ ḍu Yudatɔwo dzi, eye wòfia to ŋɔŋlɔ la me le ablɔ me bena, Yesu ye nye Kristo la.[i]

Paulo va Efeso.

19. Esime Apolo le Korinto la, eva me be, Paulo to kɔkɔƒenutowo me va Efeso, eye wòkpɔ nusrɔ̃laa ḍewo; 2 eye wògblɔ na wo bena: Esi miexɔ se la, miexɔ Gbɔgbɔ kɔkɔe la mahã? Eye woḍo ŋu nɛ bena: Miese hã kpɔ bena, Gbɔgbɔ kɔkɔea ḍe li o.[k] 3 Eye wògblɔ bena: Nuka dzi wode mawutsi ta na mi ḍo? Eye wogblɔ bena: Ɖe Yohanes ƒe mawutsidedetaname la dzi. 4 Tete Paulo gblɔ be: Yohanes de mawutsi ta na ame kple dzimetɔtrɔ ƒe mawutsidedeta hegblɔ na duko la bena, woaxɔ amesi gbɔna le eyome la dzi ase; eyae nye Yesu.[m] 5 Ke esi wose esia la, wode mawutsi ta na wo ḍe Aƒetɔ Yesu ƒe ŋkɔ dzi. 6 Eye esi Paulo da asi ḍe wo dzi la, Gbɔgbɔ kɔkɔe la va wo dzi, eye woƒo nu kple aḍe yeyewo, eye wogblɔ nya di.[p] 7 Eye wo katã woanɔ ŋutsu wuieve.

a Tim. II. 1, 15.
b 9, 2.
d Kor. I. 3, 6.
e 19, 3.
f 14, 3.
g 5, 15.
h Lu. 9, 49.
i 9, 22; 17, 3.
k 2, 38.
l 5, 5. 11.
Mat. 3, 11.
o 6, 7; 12, 24.
p 8, 17; 10, 44-46.

8 Eye esi wòyi ḍe ƒuƒoƒe la me la, egblɔ nya kple dzideƒo, eye ɣleti etɔ̃ sɔŋ wòle nu ƒom, eye wòle mawufiaḍuƒe la ŋutinya ƒom ḍe wo nu, ale bena woxɔe se. 9 Ke esi amea ḍewo ƒe[a]dzime sẽ, eye womeḍo to o hele nya [b]vlowo gblɔm ḍe mɔ la ŋu le ameha ƒe ŋku me la, edzo le wo gbɔ, eye wòḍe nusrɔ̃lawo ḍa tso wo dome, eye wòƒoa nu na wo gbesiagbe le Tirano ƒe nusrɔ̃xɔ la me. 10 Eye wòle esiawɔwɔ dzi ƒe eve sɔŋ, ale bena amesiwo katã le Asia la, Yudatɔwo kple Helatɔwo siaa, se Aƒetɔ ƒe nya la.

11 Eye Mawu wɔ ŋusẽdɔ, siwo mele sue o la, to Paulo ƒe asi dzi,[f] 12 ale bena wotsɔa takuwo kple akɔtawuiwo hã ḍoa eŋu heḍana ḍe dɔléláwo dzi, eye dɔawo vɔna, eye gbɔgbɔ vɔ̃wo hã doa go le wo me.[g] 13 Ke Yudatɔ dzegowo dometɔa ḍewo, amesiwo nye gbesalawo la, te kpɔ de asi Aƒetɔ Yesu ƒe ŋkɔyɔyɔ me ḍe amesiwo me gbɔgbɔ vɔ̃wo le la dzi gblɔ bena: Metá Yesu, amesi ŋuti Paulo le gbe ƒã ḍem le la, na mí.[h] 14 Ke amesiwo li le nusiawo wɔm la, wonye Yudatɔ, nunɔlagã Skeva ƒe ŋutsuvi adreawo. 15 Gake gbɔgbɔ vɔ̃ la ḍo ŋu gblɔ na wo bena: Yesu la medze sii, eye Paulo hã menyae; ke miawo ḍe, amekawo mienyea? 16 Eye amesi me gbɔgbɔ vɔ̃ le la, dzo kpo dze wo dzi, eye wòḍu wo ame eve la dzi, eye wòwɔ fu wo, eye wòde abi wo ŋu, ale bena wosi tso aƒe ma me amama. 17 Eye Yudatɔ kple Helatɔ, siwo katã le Efeso la, se ale nya sia, [l]eye vɔvɔ̃ dze wo katã dzi, eye wodo Aƒetɔ Yesu ƒe ŋkɔ ḍe dzi. 18 Eye amesiwo xɔe se la dometɔ geḍewo hã va, eye woʋu me hele woƒe nuwɔwɔwo fiam. 19 Eye ame geḍe, siwo ka afa la, wotsɔ woƒe agbalẽwo va ƒo ƒu, eye wotɔ dzo wo le wo katã ƒe ŋku me; eye wobu woƒe home, eye wokpɔ klosalo akpe blaatɔ̃. 20 Ale Aƒetɔ ƒe nya la tsi kple nusẽ, eye wòkpɔ dziḍuḍu enye si.[o]

21 Eye esi wowu nusiawo nu vɔ la, Paulo ḍo le Gbɔgbɔ la me be, yeaḍato Makedonia kple Axaya ayi ḍe Yerusalem hegblɔ

bena: Ne mede afima megbe la, maɖakpɔ [a]Roma hã ɖa tsã. 22 Eye esi wòɖɔ eƒe kpeɖeŋutɔwo dome ame eve, [b]Timoteo kple [d]Erasto, ɖo ɖe Makedonia la, eya ŋutɔ tsi Asia ʋee.

Klosalonutula Deme rio ƒe zitɔtɔ.

23 Ke le ɣemaɣi me la menye zitɔtɔ via ɖee dzɔ le mɔ sia ŋuti o.[e] 24 Elabena amea ɖe, eŋkɔe nye Demetrio, klosalonutula, amesi tsɔa klosalo tua gbedoxɔwo na Diana la, [f]nana aɖaŋuwɔlawo kpɔa viɖe ŋutɔ; 25 esi wòyɔ wo kple amesiwo wɔa dɔ ma ke la ƒo ƒu la, egblɔ bena: Mia tɔwo, mienyae bena, le dɔwɔwɔ sia me miekpɔa miaƒe kesinɔnuwo tsonɛ. 26 Eye miekpɔ, eye miese hã bena, menye Efeso ɖeɖeko o, ke boŋ Asia blibo la katã kloe, Paulo sia ƒoe ɖe ameha geɖewo nu, eye wòtrɔ woƒe tame le gbɔgblɔm bena, esiwo wowɔ kple asiwo la, womenye mawuwo o. 27 Ke menye dɔ sia me ɖeɖeko gblẽ ge woala na mi be, woaɖo vloe o; ke womabu mawunɔ Diana gã la ƒe gbedoxɔ la hã nanekee o, eye eƒe gãnyenye, si Asia blibo la katã kple xexeme godoo subɔna la, hã atsrɔ̃. 28 Eye esi wose esia la, woyɔ fũ kple dɔmedzoe, eye wodo ɣli gblɔ bena: Gãe nye Efesotɔwo ƒe Diana la! 29 Eye du blibo la katã yɔ fũ kple ʋunyaʋunyawɔwɔ, eye woƒu du r--- kple tame ɖeka yi ɖe dukɔ la ƒe takpeƒe, eye wohe [g]Gayo kple Aristarxo, Makedoniatɔ, siwo nye Paulo ƒe mɔzɔhawo la, yii. 30 Ke esi Paulo le didim bena, yeayi ɖe ameha la me la, nusrɔ̃lawo meɖe mɔ nɛ o. 31 Eye Asia-amegãa ɖewo hã, amesiwo nye xɔlɔ̃awo la, dɔ ɖo ɖe egbɔ, eye woɖe kuku nɛ bena, megayi ɖe dukɔ la ƒe takpeƒe la o. 32 Azɔ amea ɖewo do ɣli be ale, eye ɖewo hã be ale; elabena ameha la le ʋunyaʋunya wɔm, eye ame geɖeawo menya nusi ŋuti wova ƒo ƒu ɖo o. 33 Tete wohe Aleksandro tso ameha la me do go, elabena Yudatɔwo le asi tumi do ɖe ŋgɔgbe. Eye Aleksandro mia asi hele didim be, yeaɖe ye ɖokui nu na ameha la. 34 Ke esi wodze sii bena, Yudatɔ wònye la, wo

[a] 23, 11.
[b] 17, 14.
[d] Ro. 16, 23.
[e] kp. 9; Kor. II. 1, 8. 9.
[f] 16, 16.
[g] 20, 4.
[h] 17, 10.
[i] 19, 29.
[k] 16, 8.

katã wodo ɣli kple gbe ɖeka anɔ gaƒoƒo eve sɔŋ bena: Gãe nye Efesotɔwo ƒe Diana la! 35 Ke esi dua me gbalẽŋlɔla na ameha la zi ɖoɖoe la, egblɔ bena: Efesoŋutsuwo, ameka gɔ̃e li, si menya bena, Efeso du la enye Diana gã la kple legba, si ge tso dziƒo la ƒe subɔla oa? 36 Azɔ esi womate ŋu agblɔ nyaa ɖeke ɖe nusia ŋu o la, edze be, miazi ɖoɖoe kpoo, eye miagawɔ naneke tame mabumabutɔe o. 37 Elabena miekplɔ ŋutsu siawo va afii, amesiwo menye gbedoxɔ me dzodalawo alo busunyagblɔlawo ɖe miaƒe mawunɔ ŋu o. 38 Azɔ, ne nyaa ɖe le Demetrio kple eƒe aɖaŋuwɔlawo si ɖe amea ɖe ŋu la, ʋɔnudrɔ̃gbewo li, eye du me dziɖulawo hã li; mina, ne woatsɔ wo nɔewo nu. 39 Ke ne nyaa ɖe le mia si le nu bubua ɖe ŋuti la, ekema woadrɔ̃e le ƒuƒoƒo, si le sea nu la me. 40 Elabena miaɖo xaxa me, ne woatsɔ egbe nya atso mia nu le zitɔtɔ ŋuti, elabena nyaa ɖeke mele mia si, si ŋu miate ŋu ana akɔnta le le ziƒoƒo sia ŋuti o. 41 Eye esi wògblɔ esia vɔ la, ena ameha la ka.

Paulo gatrɔ yi Makedonia kple Hela, eye wògatrɔ va Asia-sue.

20. Eye esi wodzudzɔ hoowɔwɔ megbe la, Paulo yɔ nusrɔ̃lawo va egbɔ, eye esi wòdo gbe na wo la, eklã wo hedzo yina Makedonia. 2 Eye esi wòto afima nutowo me, eye wòxlɔ̃ nu wo kple nya geɖewo la, eva Helanyigba dzi. 3 Eye wònɔ afima ɣleti etɔ̃; ke esi wòɖi be, yeaɖo ʋu ayi Siria, eye Yudatɔwo ɖo nugbe ɖe eŋu la, eɖo tame be, yeagbugbɔ aɖato Makedonia. 4 Eye amesiwo ɖoe ɖa vaseɖe Asia la, woawo nye: Sopatre, Piro, [h]Beroiatɔ la ƒe vi, [i]Aristarxo kple Sekundo tso Tesalonika; Gayo, Derbetɔ, kple Timoteo; Tixiko kple Trofimo tso Asia. 5 Amesiawo dze ŋgɔ, eye wole mia lalam le [k]Troa. 6 Eye esi míawo mieɖo ʋu tso Filipi le amɔwɔ maʋãmaʋã ƒe ŋkekeawo megbe la, mieva ɖo wo gbɔ le Troa le ŋkeke atɔ̃agbe, eye mienɔ afima ŋkeke adre.

Paulo nyɔ Eutixo tso ku me.

7 Eye le kwasiḍa ƒe ŋkeke [a]gbã-
tɔ dzi, esi mieƒo ƒu, be miaŋe
[b]abolo la, Paulo gblɔ nya na wo;
eye wòdidi nya la ḍe edzi vaseḍe
zãtitina, elabena edi be, ne ŋu ke
la, yeadze mɔ. 8 Eye akaḍi ge-
ḍewo le bibim le dziƒoxɔ, si me
mieƒo ƒu ḍo la me. 9 Eye ḍeka-
kpuia ḍe, eŋkɔe nye Eutixo, bɔ-
bɔ nɔ fesre nu; eye wòdɔ alɔ̃ yi
me ʋi le Paulo ƒe nyagbɔgblɔ
didi la ŋuti; esi alɔ̃ mui la, ege
tso dzisasrã etɔ̃lia dzi va dze
anyi, eye woyi ḍakɔe wòku. 10
Ke esi Paulo ḍi yi anyigba la,
edze edzi helèe alɔ eve gblɔ be-
na: Migawɔ hoo o; elabena eƒe
luʋɔ la le eme.[g] 11 Eye esi wò-
gayi dziaƒo la, eŋe abolo, eye wo-
ḍu, eye wògaƒo nu geḍe na wo
vaseḍe fɔŋli me, eye ale wòdzo.
12 Ke wokplɔ ḍevi la vɛ agba-
gbe, eye menye akɔfafa ʋeea ḍe
wokpɔ o.

13 Eye miawo la miedze ŋgɔ
yi ʋua me heho yi Aso; afima
miele Paulo xɔ ge ḍe ʋua me le,
elabena nenema wòḍoe, le esi
eya ŋutɔ le afɔ to ge ta. 14 Eye
esi wòkpe mi le Aso la, miexɔe
ḍe ʋua me va Mitilene. 15 Eye
mieho tso afima, eye esi ŋu ke
la, mieva Xio kasa, eye ŋkeke,
si dze eyome la, miete ḍe Samo
ŋu. eye mietsi Tragilio dɔ; esi
ŋu gake la, mieva Mileto. 16 Ela-
bena Paulo ḍo be, yeato Efeso
ŋu ayi, bena yemagagblẽ ɣeyiɣi
le Asia o; elabena ele kplakpla-
kpla dzi, bena ne yete ŋui la, ne
yeade Yerusalem le Pentekoste-
ŋkeke la dzi.[l]

Paulo kiã Efeso-hame la.

17 Eye le Mileto la edɔ ḍo
ḍe Efeso, woḍayɔ hamemegãwo
vɛ. 18 Eye esi wova egbɔ la,
egblɔ na wo bena: Mienyae tso
ŋkeke gbãtɔ dzi, esi meḍo afɔ
Asia, alesi menɔ mia gbɔ le ɣe-
yiɣiawo katã me[o] 19 hele Afetɔ
la subɔm kple tamebɔbɔḍeanyi
katã kple aḍatsiwo kple tetekpɔ,
siwo va dzinye le Yudatɔwo ƒe
nugbeḍoḍowo me;[r] 20 alesi nye-
megbe naneke, si nyo na mi la,
takaka na mi o; eye mefia nu mi
le gaglãgbe kple tso aƒe me yi
aƒe me, 21 hele dzimetɔtrɔ yi Ma-
wu gbɔ kple mía Afetɔ Yesu Kri-
sto dzixɔxɔse ŋuti ḍase ḍim na
Yudatɔwo kple Helatɔwo siaa. 22
Eye azɔ, kpɔ ḍa, mele babla le
gbɔgbɔa me heyina Yerusalem,
eye nyemenya nusiwo le dzinye
va ge le afima o;[d] 23 negbe bena
Gbɔgbɔ kɔkɔe la ḍia ḍase nam
le du sia du me gblɔ bena, ba-
blawo kple momenuvevewo le la-
layem.[e] 24 Gake la nyemebui na-
neke o, eye nyemebu nye agbe
hã nu xɔasi na ḍokuinye o, bena
mawu nye mɔzɔzɔ kple subɔsubɔ,
si mexɔ tso Afetɔ Yesu gbɔ la
nu, be maḍi ḍase le Mawu ƒe ame-
nuveve nyanyuie la ŋuti.[f] 25 Eye
azɔ, kpɔ ḍa, menyae bena, mi
amesiwo katã dome meto hele
gbe ƒã ḍem mawufiaḍuƒea la, mie-
gale nye ŋku me kpɔ ge akpɔ o.
26 Eyaŋuti mele ḍase ḍim na mi
le egbe ŋkeke sia dzi bena, ŋu-
tinye kɔ tso amewo katã ƒe ʋu
me.[h] 27 Elabena nyemegbe Ma-
wu ƒe aḍaŋuḍoḍo blibo la katã
gbɔgblɔ fia mi o. 28 Eyaŋuti
mikpɔ mia ḍokui kple alẽha blibo
la katã, si dzikpɔlawo Gbɔgbɔ
kɔkɔe la ḍo mi la dzi, be mianyi
Afetɔ ƒe hame, si wòƒle kple ye
ŋutɔ ƒe ʋu la.[i] 29 Menya bena,
le nye dzodzo megbe la [k]ame-
gãxi nyanyrawo laḍo mia dome,
amesiwo makpɔ alẽha la ta o;
30 eye le mia ŋutɔwo dome la
ŋutsu, siwo gblɔa nya dàdawo la,
latsi tre, be woahe nusrɔ̃lawo ḍe
wo ḍokui yome. 31 Eyata minɔ
ŋudzɔ, eye miḍo ŋku edzi bena,
ƒe etɔ̃ sɔŋ, zã kple keli, nyeme-
dzudzɔ nuxɔxlɔ̃ mia dome ame-
siame kple aḍatsiwo o. 32 Eye
azɔ la nɔviwo, metsɔ mi ḍe Ma-
wu si me kple eƒe amenuvevenya
la me, amesi ate ŋu atu mi, eye
wòana domenyinyi mi ḍe amesi-
wo katã ŋuti wokɔ la dome. 33
Nyemedi amea ḍeke ƒe klosalo
alo sika alo awu o.[n] 34 Mia ŋu-
tɔwo mienyae bena, asi siawo me-
tsɔ wɔ dɔ hedi nye ŋutɔ kple
amesiwo kpe ḍe ŋutinye la ƒe
nuhiahiãwo.[p] 35 Le nuwo katã
me mefia mi bena, ale wòle be,
ame nawɔ dɔ, be wòaxɔ na ame
gbɔdzɔgbɔdzɔwo. eye be miaḍo
ŋku Afetɔ Yesu ƒe nya, siwo eya
ŋutɔ gblɔ la dzi bena: „Nana

[a] Kor. 1. 16, 2.
[b] 2, 42. 46.
[d] 19, 21.
[e] 9, 16; 21, 4. 11.
[f] 21, 13.
[g] Fia. 1. 17, 21.
[h] 18, 6.
[i] Tim. 1. 4, 16; Pet. 1. 5, 2.
[k] Mat. 7, 15.
[l] 18, 21.
[n] Mat. 10, 8; Kor. 1. 9, 12; Sam. 1. 12, 3.
[o] 18, 19; 19, 10.
[p] 18, 3; Kor. 1. 4, 12; Tes. 1. 2, 9.
[r] kp. 3.

enye yayra wu xɔxɔ.“ 36 Eye esi wògblɔ esiawo la, edze klo, eye eya kpli wo katã wodo gbe ɖa.[b] 37 Eye wo katã wode asi avifafa me vevie ŋutɔ, eye wodze Paulo ƒe kɔ dzi, eye wogbugbɔ nu nɛ 38 hele nu xam, vevietɔ le nya, si wògblɔ bena, [d]womegale yeƒe ŋku me kpɔ ge akpɔ o la ŋuti. Eye woɖoe ɖa vaseɖe ʋua me.

Paulo dzo le Mileto zɔ mɔ heva Yerusalem.

21. Eye wòva ve me bena, esi miedzo le wo gbɔ la, mieho tẽ heva Kos, eye ŋu ke mieva Rodo, eye tso afima mieva Patara; 2 eye esi miekpɔ ʋua ɖe, si tso ƒu yina Foinike la, mieɖoe heho yi. 3 Eye esi Kipro le dzedzem, eye mieɖee ɖe mia me la, mieyi Siria; eye mieɖi go ɖe Tiro; elabena afima ʋua le eƒe agbawo ku ge ɖo. 4 Ke esi miekpɔ nusrɔ̃lawo la, mietsi afima ŋkeke adre. [g]Woawoe gblɔ na Paulo to Gbɔgbɔ la me bena, megayi Yerusalem o. 5 Eye wòva me bena, esi miewu ŋkekeawo nu vɔ la, miedzo, eye mieyi miaƒe mɔzɔzɔ la dzi, eye wo katã kple nyɔnuwo kpakple ɖeviwo ɖo mí ɖa, vaseɖe esime miedo go le dua me; eye [i]miedze klo ɖe ƒuta heɖo gbe ɖa; 6 eye esi mieklã mía nɔewo la, mieɖo ʋu, eye woawo gbugbɔ yi aƒe.

7 Eye esi mietso Tiro va Ptolemai la, miewu ƒudzimɔzɔzɔ la nu, eye miedo gbe na nɔviawo, eye mienɔ wo gbɔ ŋkeke ɖeka. 8 Eye esi ŋu ke la, miedzo va Kaisarea, eye mieyi ɖe [l]nyanyuiegblɔla Filipo ƒe me, amesi nye ame adreawo dometɔ ɖeka, eye mienɔ egbɔ. 9 Ke ɖetugbivi ene, siwo gblɔa nya ɖi la, le amesia si.[o] 10 Eye esi mienɔ afima xɔ ŋkekea ɖewo la, nyagblɔɖilaa ɖe, si ŋkɔ nye [p]Agabo la, tso Yudea va. 11 Eye esi wòva mía gbɔ la, etsɔ Paulo ƒe alidziblanu hebla ye ŋutɔ ƒe afɔwo kple asiwo gblɔ bena: Ale Gbɔgbɔ kɔkɔe la gblɔ esi: Ale Yudatɔwo abla ŋutsu, alidziblanu sia tɔ, le Yerusalem enye si, eye woatsɔe ade asi na trɔ̃subɔlawo.[s] 12 Eye esi miese esia la, mia kple afimatɔwo mieɖe kuku nɛ bena, megayi Yerusalem o.[a] 13 Ke Paulo ɖo ŋu gblɔ bena: Nukae nye esi wɔm miele hele avi fam, eye miele nye dzi gbãm mahã? Elabena nye la medzra ɖokuinye ɖo, menye be woablam ɖeɖeko o; ke boŋ hã be maku le Yerusalem le Afetɔ Yesu ƒe ŋkɔ la ta.[c] 14 Eye esi melɔ̃ be, woaƒoe ɖe ye nu o la, miezi ɖoɖoe hegblɔ bena: Woawɔ Afetɔ la ƒe lɔlɔ̃nu.

15 Eye le ŋkeke siawo megbe la miedzra ɖo, eye mieyi Yerusalem. 16 Eye nusrɔ̃laa ɖewo hã tso Kaisarea yi kpli mi, eye wokplɔ mi de asi na Mnason, nusrɔ̃la xoxoa ɖe tso Kipro, amesi gbɔ miadze. 17 Eye esi mieɖo Yerusalem la, nɔviawo xɔ mi kple dzidzɔ. 18 Eye esi ŋu ke la, Paulo yi ɖe [f]Yakobo ƒe me kpli mi, eye hamemegãwo katã va afima. 19 Eye esi wòdo gbe na wo la, exlẽ nusiwo katã Mawu wɔ le trɔ̃subɔlawo dome to eƒe subɔsubɔ me la na wo ɖekaɖeka. 20 Eye esi wosee la, wokafu Mawu, eye wogblɔ nɛ bena: Nɔvi, èle kpɔma, alesi ame akpeakpewo xɔe se le Yudatɔwo dome, eye wo katã [h]wonye ŋuʋãlawo ɖe se la ŋu; 21 eye wose le ŋutiwò bena, èfia nu Yudatɔ, siwo katã le trɔ̃subɔlawo dome, bena woatrɔ le Mose yome hele gbɔgblɔm bena, womegatso aʋa na wo viwo alo woazɔ le kɔawo nu o.[k] 22 Azɔ nuka woawɔ? Alesialesi lawɔ la, ameha la afo ƒu tsã; elabena wole ese ge be, èva. 23 Eyaŋuti nawɔ nusi ke miato na wò. 24 Ŋutsu ene, [n]siwo ɖe adzɔgbe la, le mía si; amesiawo natsɔ, eye nakɔ ɖokuiwò ŋuti kpli wo, eye naxe nusi wonana la, ɖe wo ta, be woate ŋu alũ ta; ekema amewo katã adze sii bena, nusiwo yewose le ŋutiwò la, mele eme o; ke boŋ wò ŋutɔ èzɔna nyuie, eye nèlèa se la me ɖe asi. 25 Ke trɔ̃subɔla, siwo xɔ se la, ŋutie mieŋlɔ, eye mieɖo le bena, woatsri trɔ̃wo ƒe vɔsawo kple ʋu kple lã tsiʋume kpakple ahasiwɔwɔ.[r] 26 Tete esi ŋu ke la, Paulo ɖe ŋutsuawo kpe ɖe edokui ŋu, eye esi wòkɔ edokui ŋuti kpli wo la, eyi ɖe mawuxɔ la me hele ŋuti-

a Mat. 16, 22.
b 21, 5.
d kp. 25.
e 20, 24.
f 15, 13; Gal. 1, 19.
g kp. 11. 12; 20, 23.
h 15, 1.
i 20, 36.
k 16, 3; Ro. 10, 4.
l 8, 40.
m 18, 18.
o 2, 17.
p 11, 28.
r 15, 20. 29.
s 28, 22.

kɔkɔ ŋkekeawo ƒe nuwuwu gblɔm
fia wo, vasede esime [a]woamè nu
de wo dome amesiame ta.

Wolé Paulo le gbedoxɔ me hekplɔe yi Romatɔwo ƒe mɔ̃ me.

27 Ke esi wòsusɔ ʋee, ne woa-
wu ŋkeke adreawo nu la, Yuda-
tɔwo tso Asia, esi wokpɔe le ma-
wuxɔa me la, wode zi ameha bli-
bo la katã me, eye wodo asi edzi
28 hele ɣli dom bena: Israel-
ŋutsuwo, miva xɔ na mi loo! Ame-
siae nye amesi nɔa nu fiam ame-
wo katã le afisiafi hetsi tre de
dukɔ la kple se la kpakple teƒe
sia ŋuti, eye wu esia la ekplɔ
Helatɔwo hã va mawuxɔ la me,
eye wòƒo di teƒe kɔkɔe sia.[c] 29
Elabena tsã la wokpɔ eya kple
[f]Trofimo, Efesotɔ la, le dua me,
amesi wobu xa bena, Paulo kplɔ
yi mawuxɔ la me. 30 Eye du
blibo la katã tɔ zi; eye ameawo
le du ƒum va le ta kpem, eye
wolé Paulo, eye wohee do goe
tso mawuxɔ la me; eye wodo ʋɔ-
truawo enumake. 31 Eye esi wole
didim bena, yewoawui la, nya la
do asrafoha ƒe aʋafia gã la gbɔ
bena, Yerusalem-du blibo la katã
zu ʋunyaʋunya. 32 Le gaƒoƒo
ma ke dzi wòde asrafowo kple
aʋafiawo kpe de edokui ŋu, eye
wòƒu du di yi de wo dome; ke
woawo la, esi wokpɔ aʋafia gã
la kple asrafoawo la, wodzudzɔ
Paulo ƒoƒo. 33 Tete aʋafia gã la
te de wo ŋu, eye wòlée, eye wòde
se be, [l]woablae kple kɔsɔkɔsɔ
eve; eye wòbia amesi wònye kple
nusi wòwɔ. 34 Eye ameha la do-
me amea dewo le ɣli dom be ale,
eye bubuwo hã be ale; ke esi
mete ŋu se nyateƒe la le hoowɔ-
wɔ la ta o la, ede se bena, woa-
kplɔe ayi mɔ̃ la me. 35 Eye esi
wòdo atrakpuiawo dzi la, eva me
be, asrafoawo kɔe le ameha la
ƒe ŋusẽnuwɔwɔ la ŋuti; 36 ela-
bena dua me ameha la dze eyome
le ɣli dom bena: Wu eyama.[n] 37
Azɔ esi wole Paulo kplɔ ge ayi
mɔ̃a me la, egblɔ na aʋafia gã
la bena: Đe mekpɔ mɔ agblɔ nyaa
de na wòa? Eye wògblɔ bena:
Esea Hela-gbea? 38 Ekema me-
nye wòe nye Egiptetɔ ma, amesi
na zi tɔ le ŋkeke siawo me, eye
wòkplɔ hlɔ̃dola akpe ene yi gbe-
dzi la oa? 39 Eye Paulo gblɔ
bena: Nye la Yudatɔ menye [b]tso
Tarso le Kilikia, du, si menye fe-
fedu o la me tɔ menye; ke mede
kuku na wò be, nana mɔm, ne
maƒo nu na dukɔ la. 40 Eye esi
wòna mɔe la, Paulo le tsitre de
atrakpuiawo dzi, eye wòdo asi
ameha la dzi; eye esi dodoe zi
klene la, egblɔ na wo le He-
brigbe me bena:

Paulo xlɔ̃ eƒe dzimetɔtrɔ-ŋutinya fia Yudatɔwo.

22. Ŋutsuwo, [d]nɔviwo kple fo-
fowo, mido to alesi mele
dokuinye nu de ge azɔ la na mi.
2 Eye esi wose bena, ele nu ƒom
na wo le Hebri-gbe me la, wo-
gazi dodoe klene wu tsãtɔ;[f] 3 eye
[h]wògblɔ bena: Nye la Yudatɔ me-
nye, wodzim le Tarso le Kilikia;
gake la du sia me wonyim le, eye
[i]Gamaliel ƒe afɔ nu wofia num
le pɛpɛpɛ; le mía fofowo ƒe se
la nu la ŋuʋãla de Mawu ŋu me-
nye, sigbe alesi mi katã miele
egbe sia ene; 4 eye meti mɔ sia
yome vasede ku me ke, henɔa ŋu-
tsuwo kple nyɔnuwo siaa blam,
eye metsɔa wo dea gaxɔ me,[k] 5
abe alesi nunɔlagã la kple ame-
gãwo hã adi dase nam ene; ame-
siwo gbɔ hã mexɔ agbalẽ tso
hena nɔviawo, eye mezɔ mɔ yi Da-
masko, be mabla amesiwo le afi-
ma la hã ava Yerusalem, bena
woahe to na wo. 6 Eye wòva
me bena, esi mele mɔ dzi, eye
mete tu Damasko, anɔ ɣedota la,
kasia kekeli, si nu sẽ la, tso dzi-
ƒo klẽ ƒo xlãm. 7 Eye medze
anyi, eye mese gbea de le gbɔ-
gblɔm nam bena: Saul, Saul, nu-
ka wɔ nèle yonyeme tim ale? 8
Eye medo ŋu bena: Wò amekae,
Afetɔ? Eye wògblɔ nam bena:
Nye enye Yesu, Nazaretetɔ, ame-
si yome tim nèle. 9 Eye amesi-
wo le ŋutinye hã kpɔ kekeli la,
eye ŋɔdzi lé wo ŋutɔ; gake wo-
mese amesi le nu ƒom nam la ƒe
gbe o. 10 Eye megblɔ bena:
Nuka mawɔ, Afetɔ? Ke Afetɔ la
gblɔ nam bena: Tsi tre, ne nayi
Damasko: eye afima woagblɔ nu-
siwo katã wodo di na wò be na-
wɔ la, na wò. 11 Eye esi nye-
megate ŋu le nu kpɔm le kekeli
ma ƒe kɔkɔenyenye ŋuti o la,

[a] Mo. IV. 6, 9–20. [b] 9, 11.
[d] 7, 2; 13, 26. [e] 6, 13; Xez. 44, 7. [f] 21, 40. [g] 20, 4; Tim. II. 4, 20. [h] kp. 3–21 kpɔ 9, 1–29; 26, 9 v. 20. [i] 5, 34.
[k] 8, 3.
[l] kp. 11; 20, 23.
[n] 22, 22; Lu. 23, 18.

amesiwo le ŋutinye la lè nye alɔ-
nu hekplɔm va Damasko. 12 Eye
Anania, ŋutsua ɖe, si vɔ̃a Mawu
le sea nu, amesi ŋu Yudatɔ, siwo
katã le afima, ɖi ɖase nyuie le la,
13 va gbɔnye, eye wòle tsitre
gblɔ nam bena: Nɔvi Saul, kpɔ
nu! Eye le gaƒoƒo ma ke dzi la
mekpɔ eyama. 14 Eye wògblɔ
bena: Mia fofowo ƒe Mawu la ɖo
wò be, nanya eƒe lɔlɔ̃nu, nakpɔ
dzɔdzɔetɔ la, eye nase eƒe nu-
megbe; 15 bena nanye eƒe ɖase-
ɖila hena amewo katã le nusiwo
nèkpɔ kple nusiwo nèse la ŋuti.
16 Eye azɔ, nuka wɔ nèle hehem
ɖe megbea? Tsi tre, eye na woa-
de mawutsi ta na wò, eye woaklɔ
wò nuvɔ̃wo ɖa, eye nayɔ Aƒetɔ
la ƒe ŋkɔa dzi. 17 Eye wòva me
bena, esime megbugbɔ va Yeru-
salem, eye mele gbe dom ɖa le
mawuxɔ me la, mekpɔ ŋutega,
18 eye mekpɔe wòle gbɔgblɔm
nam bena: Netsɔ, nado go tso
Yerusalem kaba; elabena woma-
xɔ wò ɖaseɖiɖi, si naɖi le ŋuti- [a] 22, 1.
nye la o. 19 Eye megblɔ bena: [b] 24, 16.
Aƒetɔ, woawo ŋutɔwo nyae bena,
nyee nye amesi nɔa amesiwo xɔa
dziwò sena la dem gaxɔ me, eye
meƒoa wo le ƒuƒoƒe sia ƒuƒoƒe,[d] [d] kp. 4.
20 eye esime wokɔ wò ɖaseɖila
Stefano ƒe ʋu ɖe anyi la, nye hã [e] Mat. 23, 27.
mele tsitre ɖe afima, eye wòdze
ŋunye,[f] eye medzra amesiwo wui [f] 7, 57; 8, 1.
la ƒe avɔwo ɖo. 21 Eye wògblɔ
nam bena: Heyi, elabena mele dɔ
wò ge aɖo ɖe trɔ̃subɔlawo dome
ʋĩ.[g] [g] 9, 15; 13, 2.
22 Eye woɖo toe vaseɖe nya
sia dzi; tete wokɔ woƒe gbe dzi
gblɔ bena: Miɖe amesia tɔgbe [h] Mo. II. 22, 27.
ɖa tso anyigba la dzi, elabena
mele nɛ be, wòanɔ agbe o.[i] 23 [i] 21, 36.
Eye esi wodo ɣli, eye woɖe woƒe
avɔwo ɖi, eye wolɔ kewɔ hlẽ ɖe
ya me la, 24 aʋafia gã la de se
be, woakplɔe ayi ɖe mɔ̃ la me,
eye wòɖo bena, woaɖe atam ɖe [k] 22, 3; 26, 5.
edzi ase eƒe numenya, bena yea-
nya nusi ŋuti tututu wole ɣli dom
ɖe eta ɖo. 25 Eye esi wohee ɖe
ka me, be woaƒoe la, Paulo gblɔ
na aʋafia, si le tsitre ɖe egbɔ la
bena: [l]Ðe woɖe mɔ na mi be, [l] 16, 37; 22, 27.
miaƒo amesi nye Romatɔ kple
atam fɔ mabumabua? 26 Eye esi
aʋafia la see la, eyi ɖatoe na aʋa-
fia gã la bena: Nuka wɔ ge nala?
Elabena amesia nye Romatɔ. 27
Tete aʋafia gã la va gblɔ nɛ be-
na: Gblɔe nam, wò la Romatɔ nè-
nyea? Eye wògblɔ be: Ẽ. 28 Aʋa-
fia gã la ɖo ŋu bena: Nye la me-
tsɔ ga geɖe ƒle dumetɔnyenye
sia. Eye Paulo gblɔ bena: Gake
nye la ɖe wodzim ɖe eme. 29
Tete amesiwo be, yewoaƒoe abia
eƒe numenya ase la, dzo le egbɔ
enumake, eye aʋafia gã la hã,
esi wòse bena, Romatɔ wònye la,
evɔ̃; elabena ena woblae. 30 Eye
ŋu ke, esi wòle didim bena, yea-
nya nyateƒe la, nusi ŋuti Yuda-
tɔwo va tso enu la, etu kae, eye
wòɖe se bena, nunɔlagãwo kple
woƒe ʋɔnudrɔ̃lawo katã nava ƒo
ƒu; eye wokplɔ Paulo ɖi va anyi,
eye wotsɔe ɖo wo ŋku me.

Paulo le ʋɔnudrɔ̃lawo ŋku me. Nyaʋiʋli ɖo farisitɔwo kple zadukitɔwo dome le Paulo ta.

23. Eye Paulo kpɔ ʋɔnudrɔ̃la-
wo dzi gã gblɔ bena: Ŋu-
tsuwo, [a]nɔviwo, nye la mezɔ le
Mawu ƒe ŋku me le [b]dzitsinya
nyui blibo la katã me vaseɖe egbe
ŋkeke sia dzi. 2 Ke nunɔlagã
Anania de se na amesiwo le tsi-
tre ɖe egbɔ la bena, woaƒo nu-
gbɔ nɛ. 3 Tete Paulo gblɔ nɛ
bena: Mawu aƒo wò, [e]wò glĩ, si
wosi akalo na; eye wò la èbɔbɔ
nɔ anyi hele ʋɔnu drɔ̃mem le se
la nu, eye nèɖa se la dzi heblu
bena, woaƒoma? 4 Ke amesiwo le
tsitre ɖe egbɔ la, gblɔ bena: Ã,
Mawu ƒe nunɔlagã la dzum nèlea?
5 Eye Paulo gblɔ bena: Nɔvinye-
wo, nyemenyae bena, nunɔlagãe
o; [h]elabena woŋlɔ bena: „Mega-
gblɔ nya vɔ̃ ɖe wò dukɔ la ƒe
amegã ŋuti o.“ 6 Ke esi Paulo
nyae bena, akpa ɖeka nye zadu-
kitɔwo, eye akpa bubu nye fari-
sitɔwo la, edo ɣli le ʋɔnudrɔ̃ƒe
la gblɔ bena: Ŋutsuwo, nɔviwo!
[k]Nye la farisitɔ kple farisitɔ ƒe
vi menye, mɔkpɔkpɔ kple ame
kukuwo ƒe tsitretsitsi ta wole ʋɔ-
nu drɔ̃mem ɖo. 7 Eye esi wò-
gblɔ esia la, nyaʋiʋli ɖo farisi-
tɔwo kple zadukitɔwo dome, eye
ameha la dome mã. 8 Elabena
zadukitɔwo gblɔna bena, tsitre-
tsitsi meli o, eye mawudɔla kple
gbɔgbɔ hã meli o; gake farisitɔ-

wo ʋua woa kple eve la me.[a] 9 Eye ɣlidodo gãa ɖe dzɔ, eye agbalẽfiala, siwo nye farisitɔwo ƒe akpa la, dometɔa ɖewo tsi tre, eye wohe dzre ŋutɔ gblɔ bena: [b]Miekpɔ vɔ̃a ɖeke le amesia ŋu o; ke ne gbɔgbɔa ɖe [d]alo mawudɔlaa ɖe ƒo nu kpakplii la, nukae? 10 Eye esi nyaʋiʋli la nu sẽ ŋutɔ la, aʋafia gã la le vɔvɔ̃m bena, woava vuvu Paulo; eye wòɖe se bena, asrafoha la naɖi va, eye woahee tso wo dome, ne woakplɔe ayi mɔ̃ la me. 11 Eye le ŋkeke, si dze eyome ƒe zã me la, Aƒetɔ la le tsitre ɖe egbɔ gblɔ bena: [e]Wò dzi nedze me; elabena alesi nèɖi ɖase le ŋutinye le Yerusalem la, nenema ke wòle be, naɖi ɖase le [f]Roma hã.

12 Eye esi ŋu va ke la, Yudatɔa ɖewo ƒo wo ɖokui nu ƒu, eye woƒo fi ɖe wo ɖokui bena, yewomele nu ɖu ge alo nu no ge, vaseɖe esime yewoawu Paulo o. 13 Eye amesiwo bla nu ka atam sia la, wowu ame blane. 14 Woawoe va nunɔlagãwo kple amegãwo gbɔ gblɔ bena: Mieƒo fi ɖe mia ɖokui ŋutɔ bena, miele naneke ɖɔ ge akpɔ, vaseɖe esime miawu Paulo o. 15 Eyaŋuti azɔ la miawo kple ʋɔnudrɔ̃lawo mina aʋafia gã la nanyae, bena wòakplɔe aɖi va mia gbɔ, abe ɖe miele eƒe nya la gɔme bia ge ase tsitotsito awu tsãtɔ ene, eye miawo la miesu te bena, hafi wòate va la, miawui. 16 Ke esi Paulo ƒe srɔ̃nyi se xaɖedea la, etɔ edzi heyi mɔ̃ la me, eye wòka eta na Paulo. 17 Tete Paulo yɔ aʋafiawo dometɔ ɖeka va egbɔ gblɔ bena: Kplɔ ɖekakpui sia yi aʋafia gã la gbɔ, elabena nyaa ɖe le esi be, wòaka eta nɛ. 18 Amesia kplɔe yi ɖe aʋafia gã la gbɔ, eye wògblɔ bena: Gatɔ Paulo yɔm va egbɔ, eye wòɖe kuku nam bena, makplɔ ɖekakpui sia va gbɔwò; elabena nyaa ɖe le esi be, wòagblɔ na wò. 19 Aʋafia gã la lé eƒe alɔnu, eye wòkplɔe ɖe kpɔe hebiae bena: Nya ka le asiwò be, naka eta nama? 20 Eye wògblɔ bena: Yudatɔwo wɔ ɖeka le bia wò ge bena, etsɔ la nakplɔ Paulo aɖi va ʋɔnudrɔ̃lawo ƒe ŋku me, abe ɖe wole nane bia ge le eŋuti tsitotsito awu tsãtɔ ene. 21 Eyaŋuti wò la megalɔ̃ edzi na wo o; elabena wo dome amesiwo de xa ɖe eŋuti la, wowu ŋutsu blane, siwo ƒo fi ɖe wo ɖokui be, yewomele nu ɖu ge alo nu no ge akpɔ o, vaseɖe esime yewoawu Paulo; eye azɔ la wosu te hele mɔ kpɔm na wò ŋugbedodo la. 22 Tete aʋafia gã la ɖo mɔ ɖekakpui la, eye wòɖe se nɛ bena: Megatoe na amea ɖeke be, nèɖe gu nusiawo nam o. 23 Eye wòyɔ aʋafiawo dome ame eve va egbɔ gblɔ bena: Midzra asrafo alafa eve ɖo, ne woayi Kaisarea kple sɔtɔ blaadre kpakple akplɔtɔ alafa eve le zã gaƒoƒo etɔ̃lia dzi; 24 eye woadzra lãwo hã ɖo, bena woatsɔ Paulo aɖo wo dzi, eye woakplɔe ayi na mɔ̃mefia Felike dedie. 25 Eye wòŋlɔ agbalẽ, si me nyawo nye: 26 Klaudio Lisia tsɔ esia ɖudɔ mɔ̃mefia nyui Felike fã! 27 Ŋutsu sia la Yudatɔwoe lée, eye wode ewu ge kloe, [g]esime mia kple asrafoha la mieva ɖo wo gbɔ, [h]eye miexɔe le wo si, esi mese bena, Romatɔ wònye. 28 Eye esi medi bena, manya nusi ŋuti wole enu tsom ɖo la, mekplɔe ɖi va woƒe ʋɔnudrɔ̃lawo ŋku me;[i] 29 amesi mekpɔ bena, wole enu tsom le woƒe se la ƒe anukutsyɔtsyɔwo ŋuti; gake nutsotsoa ɖeke mele eŋu, si dze ku alo bablawo o.[k] 30 Ke esi wova fi tofi nam bena, Yudatɔwo le xa de ge ɖe ŋutsua ŋuti la, meɖoe ɖe gbɔwò le gaƒoƒo ma ke dzi, eye mede se na [l]enutsolawo hã bena, woava gblɔ nusiwo wokpɔ le eŋuti la le gbɔwò. Nɔ anyi sesĩe!

31 Tete asrafoawo kplɔ Paulo yi Antipatre le zã me, sigbe alesi wòɖe se na wo la ene. 32 Eye esi ŋu ke la, wona sɔtɔwo yi kpakplii, eye afɔtɔwo gbugbɔ va mɔ̃ la me, 33 eye esi woawo va Kaisarea la, wotsɔ agbalẽ la na mɔ̃mefia la, eye wotsɔ Paulo hã de esi; 34 eye esi wòxlẽe la, eʋia bena, dziɖuƒe ka me wòtsoa? Eye esi wòse bena, [n]etso Kilikia la, egblɔ bena: 35 Mabia wò numegbe ase nyuie, ne nuwòtsolawo hã va. Eye wòɖe se be, woakpɔ edzi le Herodes ƒe ʋɔnudrɔ̃ƒe la me.

[a] Mat. 22, 23.
[b] 26, 25.
[d] 5, 39.
[e] 18, 9.
[f] 19, 21; 28, 16. 23.
[g] 21, 23.
[h] 22, 25.
[i] 22, 30.
[k] kp. 6. 9; 18, 14. 15.
[l] 24, 8.
[n] 22, 3.

Paulo le tsitre ɖe mɔ̃mefia Felike ƒe ŋku me.

24. Eye ŋkeke atɔ̃ megbe la
nunɔlagã Anania kple ame-
gãa ɖewo kpakple nyanuɖela Ter-
tulo, va afima, eye woawo ƒo nu
na mɔ̃mefia la ɖe Paulo ŋuti. 2
Eye esi woyɔe vɛ la, Tertulo ɖe
asi enutsotso me bena: 3 Esi
miekpɔ bena, to dziwò miekpɔ to-
mefafa geɖe kple nuwo ɖɔɖɔɖo
to wò belèle na dukɔ sia me la,
miaƒe ŋkuwo le nusiawo katã dzi
le afisiafi kple akpeawo katã da-
da na wò, Felike nyui. 4 Gake
bena nyemagasika wò ɖi akpa o
la, meɖe kuku na wò, naɖo to mi
ʋee le wò dɔmefafa la nu. 5 Ela-
bena miekpɔ ŋutsu sia bena, enye
dɔvɔ̃ kple [c]amesi dea zi Yudatɔ-
wo katã dome le xexeame godoo,
eye wònye Nazaretɔwo ƒe kɔ-
mamã ƒe amegã, 6 amesi te kɔ-
gbegblẽɖo na gbedoxɔ la hã kpɔ;
amesi mielė, eye miedi bena, mia-
drɔ̃ ʋɔnui le miaƒe se la nu hafi;[f]
7 ke aʋafia gã Lisia va, eye wò-
xɔe le mia si kple sesẽ heyii. 8
Eye [h]wòɖe se na enutsolawo be-
na, woava gbɔwò. Azɔ, ne èdrɔ̃
ʋɔnui la, wò ŋutɔ àte ŋu ase nu-
siwo ŋuti miele enu tsom ɖo la
tso eya ŋutɔ gbɔ. 9 Eye Yuda-
tɔwo hã de edzi, eye woka ɖe
edzi bena, nusiawo le eme ne-
nema.

10 Eye esi mɔ̃mefia la mia asii
bena, wòaƒo nu la, Paulo ɖo ŋu
bena: Esi menyae bena, ƒe ge-
ɖee nye esi nènye ʋɔnudrɔ̃la na
dukɔ sia la, dzi le ƒonye be, ma-
ɖe ɖokuinye nu; 11 elabena wò
hã àte ŋu àse bena, mewu ŋkeke
wuieve o, [l]esime meyi ɖe Yeru-
salem subɔsubɔ ge; 12 eye wo-
mekpɔm hã mele dze ɖom kple
amea ɖe le gbedoxɔ me alo meɖe
zi ameawo me le ƒuƒoƒeawo alo
dua me hã kpɔ o. 13 Eye wo-
mate ŋu afia kpɔɖeŋu hã le nusi
wotsɔ le nunye tsom la ŋu o. 14
Ke mele esia me ʋum na wò be-
na, mele mia fofowo ƒe Mawu la
subɔm le mɔ, si woyɔna be [n]kɔ-
mamã la nu, ale bena mexɔ nu-
siwo katã woŋlɔ ɖe se la kple
nyagblɔɖilawo me la dzi se, 15
eye mɔkpɔkpɔ, si le asinye na
Mawu la, le woa ŋutɔwo hã si
bena, [o]tsitretsitsi li na ame dzɔ-

[a] 23, 1.
[b] Ro. 15, 25. 26; Gal. 2, 10.
[d] 21, 27.
[e] 17, 6.
[f] 21, 28.
[g] 23, 6.
[h] 23, 30.
[i] 23, 26.
[k] 27, 2.
[l] 21, 17.
[n] kp. 5.
[o] Dan. 12, 2; Yoh. 5, 28. 29.

dzɔewo kple ame madzɔmadzɔ-
wo siaa. 16 Le esia me nye hã
medoa vevie, bena dzitsinya, si
ŋu abia ɖeke mele o la, nanɔ asi-
nye ɖaa le Mawu kple amewo ŋku
me.[a] 17 Azɔ le ƒe geɖe megbe
la meva be, matsɔ [b]nunanawo na
nye dukɔ la, eye masa vɔ. 18 Le
eya me wokpɔm le gbedoxɔ la
me, mele ŋutinye kɔm, menye
kple ameha alo kple hoowɔwɔa
ɖeke o; woawo nye Yudatɔa ɖe-
wo tso Asia,[d] 19 amesiwo wòdze
be, woava ŋkuwò me hafi, bena
ne nyaa ɖe le wo si ɖe ŋutinye
la, ne woatso nunye. 20 Alo na
amesiawo ŋutɔ nagblɔ nu ma-
dzɔmadzɔ wɔwɔ, si ke wokpɔ le
ŋunye, esime mele tsitre ɖe ʋɔ-
nudrɔ̃lawo ƒe ŋku me; 21 negbe
nya ɖeka sia koe medo ɣli gblɔ,
esime mele tsitre le wo dome
bena: ame kukuwo ƒe tsitretsitsi
ŋuti miele ʋɔnu drɔ̃mem egbe
sia ɖoa?[g]

22 Ke Felike, esi wònya nu le
mɔ sia ŋuti kɔte la, ehe woƒe nya
ɖe megbe hegblɔ bena: Ne aʋa-
fia gã [i]Lisia va la, mabia miaƒe
nya la gɔme ase. 23 Eye wòɖe
se na aʋafia la bena, Paulo nanɔ
eƒe dzikpɔkpɔ te, eye wòana wòa-
gbɔ ɖe eme, eye megaxe mɔ na
etɔwo dometɔa ɖeke be, mega-
subɔe o.[k]

24 Ke ŋkekea ɖewo megbe la
Felike kple srɔ̃a Drusila, si nye
Yudatɔ la, wova, eye wodɔ woyi
ɖayɔ Paulo vɛ, eye wose Kristo
Yesu dzixɔse nya tso egbɔ. 25
Ke esi wòle dzɔdzɔenyenye kple
ɖokuidziɖuɖu nyui kpakple ʋɔnu-
dɔdrɔ̃, si le vava ge la, ŋutinya
gblɔm la, dzidzi ƒo Felike, eye
wòɖo ŋu bena: Azɔ la heyi egbɔ;
ne mekpɔ asinu nyui la, mana
woayɔ wò vɛ. 26 Eye wòle mɔ
hã kpɔm bena, Paulo ana ga ye;
eyaŋuti wòdɔna woɖayɔnɛ vɛ
edziedzi, eye wòɖoa dze kplii.
27 Ke le ƒe eve megbe la Porkio
Festo va nɔ Felike teƒe; eye esi
Felike le didim be, yeave Yuda-
tɔwo nu la, egblẽ Paulo ɖe ga me.

Paulo tso eƒe nya de asi na kaisaro.

25. Azɔ esi Festo va dziɖufea
la, etso Kaisarea yi Yeru-
salem le ŋkeke etɔ̃ megbe. 2 Te-

te nunɔlagãwo kple Yudatɔwo a 24, 27.
fe amegãwo va do de efe ŋku
me de Paulo ŋuti, eye wode kuku
nɛ[b] 3 hebia ameɔuveve tso egbɔ b 24, 1.
bena, wòana woakplɔe ava Yeru-
salem, elabena wole xa me be,
yewoawui le mɔ dzi.[d] 4 Ke Fe- d 23, 15.
sto do ŋu bena, woadzra Paulo
do de Kaisarea, eye bena eya
ŋutɔ gale afima yi ge kpuie. 5
Eye wògblɔ bena: Eyata mia do-
me amesiwo ate ŋui la, nayi kplim,
eye ne vodadaa de le ŋutsu la ŋu
la, ne woatso enu. 6 Eye esi wò-
nɔ wo dome mewu ŋkeke enyi
alo ewo o la, edzo yi Kaisarea,
eye esi ŋu ke la, ebɔbɔ nɔ ʋɔ-
nudrɔ̃zikpui la dzi, eye wòde se
bena, woakplɔ Paulo vɛ. 7 Eye
esi wòva la, Yudatɔ, siwo tso Ye-
rusalem va la, le tsitre fo xlãe,
eye wotsɔ nutsotso vevi gedewo e 18, 15.
vɛ de Paulo ŋuti, esiwo ŋu wo-
mete ŋu fia kpɔdeŋua deke le o,
8 elabena Paulo de edokui nu
gblɔ bena: Nyemewɔ nuvɔ̃a deke
de Yudatɔwo fe se la alo de gbe-
doxɔ la alo de kaisaro ŋu o. 9
Ke esi Festo le didim bena, yeave
Yudatɔwo nu la, exɔ dzi na Paulo
gblɔ bena: Elɔ̃ bena, nayi Yeru-
salem, ne woadrɔ̃ ʋɔnu wò le afi-
ma le nusiawo ŋuti le ŋkunye
me mahã? 10 Ke Paulo gblɔ be- f Lu. 23, 8.
na: Kaisaro fe ʋɔnudrɔ̃zikpui la
ŋgɔe nye esi mele tsitre do, afisi
wòle be, woadrɔ̃ ʋɔnum le; nye-
mewɔ vɔ̃a deke Yudatɔwo o, abe
alesi wò ŋutɔ hã nènyae nyuie
ene. 11 Ne tɔnye medzɔ o, eye
mewɔ nane, si dze ku la, nyeme-
gbe ku o; ke ne nusiwo amesia-
wo tsɔ le nunye tsom la, fe deke
mele eme o la, amea deke mate
ŋu atsɔm ade asi na wo o. Kai-
saro si me metsɔ nye nya dee!
12 Tete esi Festo kple adaŋude-
lawo de adaŋu la, edo ŋu bena: g kp. 2, 7; 22, 22.
Kaisaro si me nètsɔ wò nya dee,
kaisaro gbɔ kee nayi.

Wokplɔ Paulo va Yudatɔwo fe fia Agripa ŋku me.

13 Eye ŋkekea dewo megbe la
fia Agripa kple Bernike wova Kai-
sarea bena, yewoado gbe na Fe-
sto. 14 Eye esi wonɔ afima ŋke-
kea dewo la, Festo tsɔ Paulo fe
nyawo katã do fia la ŋku me gblɔ
bena: Ŋutsua de le afisia, si Fe-
like [a]gblẽ de ga me; 15 amesia
ŋuti, esime meva Yerusalem la,
nunɔlagãwo kple Yudatɔwo fe
amegãwo gblɔ nya do hebia afia-
tsotso le. 16 Medo ŋu na ame-
siawo bena, menye Romatɔwo fe
kɔ bena, woatsɔ amea de ade asi,
hafi amesi nu wotso kple nutso-
lawo nakpe ŋku me kple ŋku me,
eye wòakpɔ mɔ ade edokui nu
le nutsotso la ŋuti o. 17 Eyata
esi wova afisia la, nyemelala ku-
ra o; ke esi ŋu ke la, mebɔbɔ nɔ
ʋɔnudrɔ̃zikpui la dzi, eye mede
se be, woakplɔ ŋutsu la vɛ. 18
Esi nutsolawo tsi tre de eŋuti la,
wometsɔ nya vɔ̃, siwo mesusu le
eŋu la fe deke vɛ o; 19 ke wo-
tsɔ biabiaa dewo le woa ŋutɔwo
fe mawusubɔsubɔ ŋuti kple Yesua
de, si ku, amesi Paulo ka de dzi
be, ele agbe la fe nya vɛ.[e] 20
Eye nye la, esi nyemenya alesi
madzro nya siawo mee o la, me-
biae be, ne elɔ̃ bena, yeayi Ye-
rusalem, ne woadrɔ̃ ʋɔnui le nya
siawo ŋuti. 21 Ke esi Paulo bia
bena, woadzra ye do na kaisaro
fe afiatsotso la, medo bena, woa-
dzrae do, vasede esime madoe
de kaisaro gbɔ. 22 Eye Agripa
gblɔ na Festo bena: Nye ŋutɔ hã
mele didim bena, mase ame la fe
numegbe. Egblɔ bena: Etsɔ àsee.[f]
23 Eye esi ŋu ke la, Agripa
kple Bernike wova kple atsyɔ̃do-
do gede, eye woyi de ʋɔnudrɔ̃fe
la kple aʋafia gãwo kple ame
ŋkuta, siwo le dua me; eye le
Festo fe sedede nu la wokplɔ
Paulo vɛ. 24 Eye Festo gblɔ be-
na: Fia Agripa kple mi ŋutsu, si-
wo katã li kpli mi fifia, mikpɔ
amesia, si ŋuti Yudatɔwo fe ha
blibo la katã, siwo le Yerusalem
kple afisia la, va do de dzinye
hele ɣli dom bena, medze be, wòa-
ganɔ agbe didia deke o la da.[g]
25 Ke esi nye la medze sii bena,
mewɔ naneke, si dze ku o, eye
eya ŋutɔ hã tsɔ efe nya de kai-
saro si me la, medo bena, madoe
da. 26 Eye nya vavãa deke mele
asinye le eŋuti be, maŋlɔ na afe-
tɔ la o. Eyaŋuti mekplɔe va mia
ŋku me, vevietɔ wò fia Agripa
ŋku me, bena ne miese efe nu-
megbe vɔ la, ne makpɔ nane aŋlɔ.
27 Elabena mebu bena, enye nu

manyatanu be, woaḍo gatɔ ḍa,
eye womafia eŋuti nutsotso o.

Paulo ḍe eḍokui nu le Festo kple Agripa ŋku me, eye wo kpakple eve la dze si Paulo ƒe fɔmaḍimaḍi.

26. Eye Agripa gblɔ na Paulo
bena: Woḍe mɔ na wò be,
naƒo nu le ḍokuiwò ŋuti. Tete
Paulo do asi ḍa, eye wòḍe eḍo-
kui nu bena: 2 Mebui dzidzɔ, fia
Agripa, bena maḍe ḍokuinye nu
egbe sia le ŋkuwò me le nusiwo
katã Yudatɔwo tsɔ le nunye tsom
la ŋuti, 3 vevietɔ elabena ènya
kɔnuwɔwɔwo kple anukutsyɔtsyɔ,
siwo katã le Yudatɔwo dome; eya-
ta meḍe kuku na wò be, naḍo tom
le dzigbɔḍeanyi me. 4 Nye agbe-
nɔnɔ tso ḍekakpui me, alesi me-
nɔ anyi tso gɔmedzedzea me le
nye dukɔ la dome le Yerusalem
la, Yudatɔwo katã nyae; 5 wo-
nyam tsã, ne wolɔ̃ be, yewoaḍi
ḍase, alesi menɔ agbe le míaƒe
subɔsubɔ ƒe kɔmamã, si nu sẽ wu
wo katã la nu abe farisitɔ ene.[b]
6 Eye azɔ la mele tsitre be, woa-
drɔ̃ ʋɔnum le mɔkpɔkpɔ na ŋu-
gbedodo, si Mawu do na mía fo-
fowo la ŋuti;[c] 7 esi míaƒe ƒome
wuieve la le mɔ kpɔm na hele
Mawu subɔm vevie zã kple keli,
bena wòasu wo si. Le mɔkpɔ-
kpɔ sia ta, fia Agripa, Yudatɔwo
le nunye tsom ḍo esi.[f] 8 Ne Ma-
wu fɔ ame kukuwo ḍe tsitre la,[g]
aleke wɔ miebu bena, enye nusi
womate ŋu axɔ ase oa? 9 Nye
[h]la mebu le ḍokuinye me bena,
ele nam be, mawɔ nu geḍe, siwo
atsi tre ḍe Yesu, Nazaretetɔ la,
ƒe ŋkɔ la ŋuti. 10 Nusi mewɔ
hã le Yerusalem; eye meḍe ame
kɔkɔewo dometɔ geḍewo gaxɔ
me le ŋusẽ, si mexɔ tso nunɔla-
gãwo gbɔ la nu; eye ne wole wo
wu ge la, melɔ̃na ḍe edzi. 11 Eye
mesẽ ŋuta le wo ŋu enuenu le
ƒuƒoƒeawo katã, eye mezia wo dzi,
bena woagblɔ busunya, eye esi
meku tsu gɔ̃ hã ḍe wo ŋuti la,
metia wo yome yia du bubuwo ke
hã me. 12 Esia dzi mele heyi
Damasko, eye ŋusẽ kpakple mɔ-
nana le asinye tso nunɔlagãwo
gbɔ. 13 Xeḍota, esime mele mɔ
dzi la, fia, mekpɔ kekeli, si wu ɣe
ƒe keklẽ la, tso dziƒo heklẽ ƒo
xlã mía kple amesiwo le mɔ zɔm
kpakplim la. 14 Eye esi mi katã
miedze anyi la, mese gbea ḍe ƒo
nu nam le Hebri-gbe me bena:
„Saul, Saul! Nuka wɔ nèle yo-
nyeme tim? Esẽ na wò be, naḍa
afɔkpo nutɔnu.“ 15 Eye nye la
megblɔ bena: Wò amekae, Aƒetɔ?
Eye Aƒetɔ la gblɔ bena: „Nyee
nye Yesu, amesi yome tim nèle.
16 Gake la fɔ, eye natsi tre ḍe
wò afɔwo dzi, elabena esia ta
meḍe ḍokuinye fia wò ḍo, bena
maḍo wò nanye dɔla kple ḍase-
ḍila le nusiwo nèkpɔ kple nusi-
wo magaḍe afia wò la ŋuti; 17
eye maḍe wò atso dukɔ la kple
trɔ̃subɔla, siwo gbɔ mele dɔwòm
ḍo la, si me, 18 be naʋu woƒe
ŋkuwo, bena woatrɔ atso viviti
me ava kekeli me, eye tso Sata-
na ƒe ŋusẽ me ava Mawu gbɔ,
bena woakpɔ nuvɔ̃wo ƒe keke kple
“domenyinyi le amesiwo ŋu wokɔ
to dzinye xɔxɔse me la dome.“
19 Eyata, fia Agripa, nyemesẽ to
ḍe dziƒoḍeḍefia la ŋuti o;[d] 20 ke
boŋ megblɔe fia Damaskotɔwo
gbã, kple amesiwo le Yerusalem
kple Yudea nutometɔwo katã
kpakple trɔ̃subɔlawo hã, bena
woatrɔ le woƒe dzi me, eye ne
woagbugbɔ ava Mawu gbɔ, ne
woawɔ dɔ, siwo dze dzimetɔtrɔ.
21 Le esia ŋuti Yudatɔwo lém le
mawuxɔ la me, eye woḍe wu ye
ge kloe.[g] 22 Ke esi mekpɔ xɔxɔ
tso Mawu gbɔ vaseḍe egbe ŋke-
ke sia dzi la, mele tsitre hele ḍa-
se ḍim na suewo kple gãwo, eye
nyemele nu bubua ḍeke gblɔm o,
negbe nusiwo [i]nyagblɔḍilawo
kple Mose wogblɔ ḍi bena, ava ve
me la koe, 23 bena Kristo lakpe
fu, [k]eye bena wòanye gbãtɔ le
ame kukuwo ƒe tsitretsitsi la me,
eye wòaḍe gbe ƒã kekeli afia du-
kɔ la kple trɔ̃subɔlawo siaa.

24 Eye esi wòḍe eḍokui nu alea
la, Festo gblɔ kple gbe sesẽ be-
na: Ele tsu kum, Paulo, agbalẽ-
sɔsrɔ̃ geḍe wɔ wò nèzu tsukunɔ!
25 Ke Paulo gblɔ bena: Nye-
mele tsu kum o, amegã nyui Fe-
sto; hafi boŋ nyateƒe kple tame-
bubunyawo gblɔm mele. 26 Ela-
bena fia hã nya nusiawo, amesi
mele nu ƒom na kple dzideƒo;
elabena mexɔe se bena, nusiawo
dometɔa ḍeke mele ɣaɣla ḍee o,

[a] 20, 32.
[b] 23, 6; Fil. 3, 5.
[d] Gal. 1, 16.
[e] 28, 20.
[f] 24, 15.
[g] 21, 30. 31.
[h] kp. 9—20 kpɔ 9, 1—29; 22, 3 v. 21.
[i] Lu. 24, 44—47.
[k] Kor. 1. 15, 20.

[a]elabena menye ɣaɣlaƒe wowɔ
nusia le o. 27 Fia Agripa, èxɔa
nyagblɔɖilawo dzi sena? Menyae
bena, èxɔna sena. 28 Tete Agri-
pa gblɔ na Paulo bena: Esusɔ
ʋee, naƒoe ɖe nunye be, nawɔm
mazu kristotɔ. 29 Ke Paulo gblɔ
bena: Medi bena, Mawu nana be,
ne esusɔ ʋee alo geɖe la, menye
wò ɖeɖeko o, hafi boŋ amesiwo
katã le to ɖomem egbe la, natrɔ
zu esia tɔgbe abe nye ene, ne-
gbe babla siawo ko. 30 Tete fia
la kple mɔ̃mefia la kple Bernike
kpakple amesiwo bɔbɔ nɔ anyi
kpli wo la, tsi tre, 31 eye esi
wote yi megbe la, wogblɔ na wo
nɔewo bena, amesia mewɔ na-
neke, si dze ku alo bablawo o.
32 Eye Agripa gblɔ na Festo be-
na: [b]Ɖe amesia metsɔ eƒe nya
de kaisaro si me o la, ne woate
ŋu aɖe asi le eŋu.

Wokplɔ Paulo yi Roma abe gatɔ ene; ʋu gbã ɖe wo; gake wokpɔ ɖeɖe, eye woɖe Melite.

27. Eye esi woɖoe [d]bena, mia-
ɖo ʋu ayi Italia la, wotsɔ
Paulo kple gatɔ bubua ɖewo de
aʋafiaa ɖe, si ŋkɔ enye Yulio tso
kaisaro ƒe asrafoha dome la si.
2 Eye esi mieɖo Adramitio-ʋua
ɖe, si le didim be, yeadze ɖe Asia
ƒe ʋudzeƒewo la, mieho yi; eye
Makedoniatɔ [e]Aristarxo, si tso
Tesalonika la, kpe ɖe mia ŋu.
3 Esi ŋu ke la, miedze ɖe Sidon,
eye Yulio nyo dɔme na Paulo,
eye wòɖe mɔ nɛ bena, wòayi xɔ-
lɔ̃awo gbɔ, be wòagbɔ ɖe eme.[f]
4 Eye esi mieho tso afima la, mieɖo
abala to Kipro ƒe anyiehe; ela-
bena ya ƒo le mia kpem. 5 Eye
esi mieto Kilikia-kple Pamfilia-ƒu
me yi vɔ la, mieva Mira le Likia.
6 Eye afima aʋafia la kpɔ Alek-
sandria-ʋua ɖe, si yina ɖe Italia,
eye wòna mieɖoe. 7 Eye esi miezɔ
blewu ŋkeke geɖe. eye bebli hafi
mieva ɖo Knido kasa la, ya la
mena mɔ mi o; eye mieto Kreta
ƒe anyiehe va ɖo Salmone kasa,
8 eye bebli hafi mieto ƒuta la ŋu
heva afia ɖe, si woyɔna be ʋudze-
ƒenyuie, si te ɖe Lasea-du la ŋu.
9 Eye esi ŋkeke geɖe va yi,
[g]eye ƒudzizɔzɔ zu ŋɔdzi azɔ, [h]ela-
bena nutsitsidɔ-ŋkekewo va yi xo-
xo la, 10 Paulo ɖe dzi ƒo na wo gblɔ
bena: Mia tɔwo, mekpɔ bena, ƒu-
dzidzɔzɔ la le dzi yi ge kple fu-
ɖeɖe kpakple nugbegblẽ geɖe, si
menye ʋuamenuwo kple ʋua ɖe-
ɖeko dzi wòava o, ke boŋ mia
ŋutɔwo ƒe agbe hã dzie. 11 Gake
aʋafia la xɔ kuɖɔɖola kple ʋutɔ
la dzi se wu nusiwo Paulo gblɔ
la. 12 Eye esi ʋudzeƒe la menyo
bena, woanɔ le vuvɔŋɔli ta o la,
wo dome ame geɖeawo ɖo aɖaŋu
bena, woaho tso afima hã, bena
ɖewohĩ yewoate ŋu aɖe Foinike,
si nye Kreta ƒe ʋudzeƒe, si le
dzieheɣetoɖoƒe kple anyieheɣe-
toɖoƒe, be yewoanɔ afima le vu-
vɔŋɔlia me. 13 Eye esi dzieheya
ƒo bɔbɔe la, wobu xa bena, ye-
woƒe tameɖoɖo la le eme va ge,
eye woho seke heho to Kreta ŋku
me kekeake. 14 Eye mediḋia ɖeke
o, tete ahom, si woyɔna be anyie-
heɣetoɖoƒeya la, ƒo kpe mí, 15 eye
esi wòle ʋu la hem yinae, eye mete
ŋu le ya kpem o la, miena mɔe,
eye wòtsɔ mi. 16 Eye esi ʋu la
ɖi du to ƒukpo suea ɖe, si woyɔna
be Klauda, ƒe anyiehe la, miedze
agbagba ŋutɔ hafi te ŋu lé batala
la; 17 eye esi woheee ɖe dzi la,
wotsɔ ka to ʋua te heblae, be
wòalée ɖe asi. Esi wole vɔvɔ̃m
bena, ɖewohĩ yewoava ge ɖe Sir-
te, afisi libla le la, woklo abala
la, eye ale ya le mia kplɔm.
18 Eye esi ahom la nyama mi
ŋutɔ la, woƒɔ ʋuamenuwo ƒu gbe
le ŋu. si ke la dzi; 19 eye ŋkeke
etɔ̃agbe la mietsɔ miaƒe asiwo ƒɔ
ʋuameɖɔwɔnuwo ƒu gbe. 20 Ke
esi ɣe alo ɣletivia ɖeke meɖo
kpɔ le ŋkeke geɖewo me o. eye
menye ahom via ɖee tu le mia
kpem o la, mlɔeba la mɔkpɔkpɔ
katã na miaƒe agbenɔnɔ la bu ɖe
mi keŋkeŋ. 21 Eye esi wonɔ anyi
eteƒe didi naneke maɖumaɖui la.
Paulo tsi tre ɖe wo titina gblɔ
bena: O, mia tɔwo, ɖe mieɖo tom,
eye mieho tso Kreta o la, ne fu-
ɖeɖe kple gbegblẽ sia meva mia
dzi o. 22 Ke azɔ la mele nu xlɔ̃m
mi bena. miaƒe dzi nadze eme;
elabena mia dome amea ɖeke ƒe
agbe mele bubu ge o, negbe ʋua
ko. 23 Elabena zã sia me la Ma-
wu, si tɔ menye, amesi mesubɔna
hã la, ƒe dɔla va tsi tre ɖe gbɔ-
nye gblɔ bena: 24 Paulo, [i]megavɔ̃

[a] Yoh. 18, 20.
[b] 25, 11.
[d] 25, 12.
[e] 19, 29; 20, 4.
[f] 24, 23; 28, 16.
[g] Kor. II. 11, 25. 26.
[h] Mo. III. 16, 29.
[i] 23, 11.

o, ele na wò be, natsi tre ḍe kai-
saro ƒe ŋku me, eye kpɔ ḍa, Ma-
wu tsɔ amesiwo katã ḍo ʋua kpli
wò la ke wò. 25 Eyaŋuti, mía
tɔwo, miaƒe dzi nedze me, ela-
bena mexɔ Mawu dzi se bena,
ava me nenema, abe alesi wògblɔ
nam ene. 26 Gake la ele na mí
be, míadze go ḍe ƒukpoa ḍe dzi.[a] [a 28, 1.]
27 Ke esi zã wuienelia ḍo, esi
ya le mía nyamam le Adria-ƒu
me, anɔ zãtitina la, kahelawo bu
xa bena, yewote ḍe anyigbaa ḍe
ŋu, 28 eye woḍa dzidzeka, eye
wokpɔ abɔ blave, eye esi wote yi
ŋgɔ ʋee la, wogaḍae, eye wokpɔ
abɔ wuiatɔ̃. 29 Eye esi wovɔ̃ bena,
míava dze go ḍe kpe gbadzawo
dzi la, woḍa seke ene to ʋua gɔ-
mehele didim be, ŋu nake. 30 Eye
esi kahelawo le didim bena, ye-
woasi tso ʋua me, eye woḍiḍi
batala ḍe ƒua me, eye woḍa ala-
kpa, abe ḍe wole sekewo ḍa ge
ato ʋua ta hã ene la, 31 Paulo
gblɔ na aʋafia la kple asrafoawo
bena: Ne amesiawo menɔ ʋua me
o la, miate ŋu akpɔ ḍeḍe o. 32
Tete asrafoawo tso batala ŋu ta-
gbiawo, eye wona wòdze tɔa me.
33 Eye Paulo le dzi dem ƒo na
wo katã vaseḍe ŋu ƒe keke me
bena, woatsɔ nu aḍu hegblɔ bena:
Egbee nye [c]ŋkeke wuieneagbe [c kp. 27.]
miele lalam, eye miele nutsitsidɔ
dzi, eye mieḍe naneke nu me kpɔ
o.. 34 Eyata meḍe kuku na mi
bena, miatsɔ nu aḍu, elabena esia
nyo na miaƒe xɔxɔ; elabena mía
dometɔa ḍeke ƒe [g]taḍa ḍeka mabu [g Mat. 10, 30.]
atso eta o. 35 Eye esi wògblɔ
esiawo, eye wòtsɔ abolo la, [h]ḍa [h Yoh. 6, 11; Tim. 1. 4, 4.]
akpe na Mawu le wo katã ƒe ŋku
me, eye wòŋe eme heḍe asi eḍu-
ḍu me. 36 Tete wo katã ƒe dzi
dze eme, eye woa ŋutɔwo hã tsɔ
nu ḍu. 37 Eye mi amesiwo katã
le ʋua me la, mianɔ luʋɔ alafa
eve kple blaadre vɔ ade. 38 Eye
esi woḍu nu ḍi ƒo la, wotsɔ nu-
ḍuḍuawo ƒu gbe ḍe ƒu me, bena
ʋua nazu wodzoe.
39 Eye esi ŋu ke la, womedze
si anyigba la o, ke wokpɔ adɔ̃a
ḍe, si ŋu ƒuta le, eye woḍe adaŋu
bena, ne yewoate ŋui la, ne ye-
woatrɔ ʋu la ayi afima. 40 Eye
wotso sekeawo hegblẽ ḍe ƒua me,
eye wotu kuḍɔkawo hã zi ḍeka,
eye esi woḍo abala la hekpe yae
la, woḍo ta ƒuta. 41 Eye esi wo-
dze ḍe teƒe lebiia ḍe, si yi ḍe ƒu
me la, wona ʋu la si ké, eye ʋua
ta xa hetsi maʋãmaʋã, eye egɔ-
me gbã le ƒutsotsoe seseẽawo nu.
42 Ke asrafoawo ḍe adaŋu be,
woawu gatɔwo, bena amea ḍeke
nagaƒu tsi asi o. 43 Gake esi aʋa-
fia la le didim bena, yeaḍe Paulo
la, exe mɔ na woƒe tameḍoḍo la,
eye wòḍe se bena, amesiwo ate
ŋu aƒu tsi la, nadzo kpo gbã adze
ƒua me, ne woayi gota, 44 eye
ame mamleawo la ḍewo nanɔ ʋu-
ƒowo dzi, eye ḍewo nanɔ ʋua ƒe
kakεa ḍewo dzi. Eye ale wòva me
bena, [b]wo katã woḍe gota ḍeḍie. [b kp. 22–26.]

Woxɔ wo nyuie le Mel'te.

28. Eye miekpɔ ḍeḍe, hafi nyae
bena, Melite woyɔna na ƒu-
kpo la. 2 Eye menye dɔmenyo-
nyo via ḍe afimatɔwo wɔ na mí
o; elabena woḍo dzo, eye woxɔ
mi katã ḍe egbɔ le tsidzadza kple
vuvɔ ŋuti.[d] 3 Ke esi Paulo ƒɔ [d Kor. II. 11, 27.]
nake wuwluiwo ƒo ƒu heḍe dzo
me la, da ḍo tso wo me le dzo-
xɔxɔ la ŋuti, eye wòlé ḍe eƒe asi
ŋu. 4 Ke esi afimatɔwo kpɔ lã
la xatsa ḍe eƒe asi ŋu la, wogblɔ
na wo nɔewo bena: Ɖikekea ḍeke
mele eme o bena, amesia nye hlɔ̃-
dola, eye esi wòkpɔ ḍeḍe tso ƒu
me hã la, Mawu ƒe hlɔ̃biabia meḍe
mɔ nε be, wòanɔ agbe o. 5 Gake
eya ʋuʋu lã la ḍe dzo la me, eye
nu vevia ḍeke mewɔe o.[f] 6 Ke [f Mar. 16, 18.]
woawo le mɔ kpɔm nε bena, atè
alo adze anyi aku enumake; eye
esi wolala ʋuu, eye wokpɔ bena,
naneke mewɔe o la, wotrɔ woƒe
tamesusu hegblɔ be, [i]mawua ḍee. [i 14, 11.]

Paulo ƒe nukunuwɔwɔwo.

7 Eye le afima nuto me la anyi-
gbaa ḍe li, si nye ƒukpo la ƒe ame-
gã, si ŋkɔ nye Publio la tɔ; eya
xɔ mi nyuie hewɔ amedzro na mí
ŋkeke etɔ̃ sɔŋ. 8 Eye wòva me
bena, Publio ƒoƒo mlɔ anyi le ŋu-
ḍza lém, eye wòle sisi ḍem, eye
Paulo yi ḍe egbɔ, eye wòḍo gbe
ḍa hetsɔ eƒe asi ḍa ḍe edzi, eye
wòyɔ dɔe. 9 Azɔ esi esia va me
la, ame mamlε, siwo le dɔwo lém
le ƒukpoa dzi la, hã va egbɔ, eye
wòyɔ dɔ wo, 10 amesiwo hã bu
mí geḍe ŋutɔ, eye esi míele dzo-

dzo ge la, wotsɔ nusiwo le mia
hiãm la na mi.

Paulo ƒe Roma vava kpłe eƒe dɔwɔwɔ le afima.

11 Eye le ɣleti etɔ̃ megbe la
miedo Aleksandria-ʋua ɖe, si nɔ
afima le vuvɔŋɔli me, eye eƒe
dzesie nye Venɔviwo, eye mieho.
12 Eye esi miedze ɖe Sirakusa
la, mienɔ afima ŋkeke etɔ̃. 13 Eye
tso afima mieglɔ̃ mɔ heva Regio;
eye le ŋkeke ɖeka megbe la dzie-
heya ƒo, eye le ŋkeke evelia dzi
la mieva Puteoli. 14 Afisi miekpɔ
nɔviwo le, eye woɖe kuku na mi
bena, mianɔ yewo gbɔ ŋkeke
adre; eye ale mieva Roma. 15 Eye
esi nɔvi, siwo le afima la, se mia
ŋkɔ la, wova kpe mi le keke Api-
foro kple Tretaberne ke; esi Paulo
kpɔ wo la, eda akpe na Mawu,
eye wòlé dzi ɖe ƒo. 16 Eye esi
mieva Roma la, aʋafia la tsɔ ga-
tɔwo de aʋafia gã la si; ke woɖe
mɔ na Paulo bena, wòanɔ etɔwo
gbɔ kple asrafo, si dzɔa eŋu.[d]
17 Eye le ŋkeke etɔ̃ megbe la
eva me bena, Paulo yɔ amesiwo
nye amegãwo le Yudatɔwo dome
la ƒo ƒu; eye esi wova ƒo ƒu la,
egblɔ na wo bena: Nɔviŋutsuwo,
nye la nyemewɔ naneke ɖe dukɔ
la alo ɖe mia fofowo ƒe kɔnuwɔ-
wɔawo ŋuti, hafi wodo gatɔm tso
Yerusalem hede Romatɔwo si o.[f]
18 Eye woawo la, esi wodrɔ̃ ʋɔ-
num la, wodi bena, yewoaɖe asi
le ŋunye, elabena womekpɔ na-
neke, si dze ku le ŋunye o. 19 Ke
esi Yudatɔwo le nya gblɔm ɖe
eŋuti la, ele nam ko be, [h]matsɔ
nye nya la ade kaisaro si me;
menye bena, ɖe nyaa ɖee le asi-
nye be, matsɔ atso nye dukɔ la
nu o. 20 Le nya sia ta meyɔ mi
vɛ, ʋena makpɔ mi, eye ne maƒo
nu kpli mi; [k]elabena Israel ƒe mɔ-
kpɔkpɔ ta woblam kple kɔsɔkɔsɔ
sia ɖo. 21 Eye woawo gblɔ nɛ
bena: Miawo la miexɔ agbalẽwo
tso Yudea le ŋutiwò o; eye nɔ-
viwo dometɔa ɖeke hã meva gblɔ
nya vɔ̃ alo ƒo nu le ŋutiwò le afi-
sia o. 22 Ke miele didim bena,
miase nusi susum nèle la, atso
nuwò; elabena miese bena, [a]wo-
gblɔ nya ɖe [b]kɔmamã sia ŋuti le
afisiafi. 23 Eye esi woɖo ŋkeke
nɛ la, ame geɖewo va egbɔ le
eƒe dzeƒe la, amesiwo wògblɔ
nya la na hele ɖase ɖim le ma-
wufiaɖuƒe la ŋuti, eye wòle efom
ɖe wo nu le Yesu ŋuti tso Mose
ƒe se la kple nyagblɔɖilawo me
tso ŋdikanya vaseɖe fiẽ. 24 Eye
amea ɖewo xɔ nusiwo wògblɔ la
dzi se, eye amea ɖewo mexɔe se
o. 25 Eye esi woƒe gbe mesɔ o
la, wodzo le nya ɖeka, si Paulo
gblɔ la ta bena, Gbɔgbɔ kɔkɔe
la gblɔe nyuie na mia fofowo to
nyagblɔɖila Yesaya dzi bena: 26
„Yi dukɔ sia gbɔ, eye nagblɔ be-
na: To tsɔ ge miala ase nui, ke
miele egɔme se ge o, eye ŋkuwo
tsɔ ge miala akpɔ nui, ke miele
si dze gee o.[e] 27 Elabena nenem
dukɔ sia ƒe dzi ku atri, eye woƒe
towo sẽ, eye womesea nu o, eye
womiã woƒe ŋkuwo, be woagakpɔ
nu kple woƒe ŋkuwo, eye woase
nu kple woƒe towo, eye woase
nu gɔme kple woƒe dzi, ne woa-
trɔ, eye mada gbe le wo ŋu o.“
28 [g]Eyaŋuti miawo hã minyae
bena, wodɔ Mawu ƒe xɔxɔ sia ɖe
trɔ̃subɔlawo gbɔ; eye woawo la
woaɖo toe. 29 Eye esi wògblɔ
esiawo la, Yudatɔwo dzo, eye nu-
sesẽ geɖe ɖo wo dome.
30 Ke Paulo nɔ anyi ƒe blibo
eve sɔŋ le ye ŋutɔ ƒe xɔ, si wòɣe
la me; eye wòxɔa amesiwo katã
va egbɔ, 31 eye wòle [i]mawufia-
ɖuƒe la ƒe gbe ƒã ɖem; eye wòle
nu fiam le Aƒetɔ Yesu Kristo ŋuti
kple dzideƒo ŋutɔ, eye amea ɖeke
mexea mɔ nɛ o.

[a] Lu. 2, 34.
[b] 24, 14.
[d] 27, 3.
[e] Yes. 6, 9. 10.
[f] 22, 1.
[g] 13, 46.
[h] 25, 11.
[i] kp. 23.
[k] 26, 6. 7.

PAULO ƑE AGBALẼ, SI WÒŊLƆ ƉO ƉE ROMATƆWO.

Kpɔkplɔyiɖeme kple yayradinamenyawo.

1. Paulo, Yesu Kristo ƒe dɔla kple
apostolo, si woyɔ, eye wotia
bena Mawu ƒe nyanyuie,[l] 2 si
wòɖo ŋugbe di to eƒe nyagblɔɖi-
lawo dzi le ŋɔŋlɔ kɔkɔewo me[n]

[l] Dɔ. 9, 15; 13, 2; Gal. 1, 15.
[n] Ti. 1, 2; ta 16, 25. 26.

3 le Via, si wodzi le Dawid-ƒomea-
wo me le ŋutilã nu la ŋuti,[a] 4 si
wodo Mawuvi kple ŋusẽ le kɔ-
kɔenyenye ƒe Gbɔgbɔ la nu to
[b]tsitretsitsi tso ame kukuwo do-
me la me, amesi nye Yesu Kristo,
mía Aƒetɔ, 5 amesi me miekpɔ
amenuveve kple apostolonyenye
le na xɔse ƒe tododo le dukɔwo
katã dome le eƒe ŋkɔ ŋuti,[d] 6 ame-
siwo dome miawo hã mienye Yesu
Kristo ƒe ame yɔyɔwo le la, 7 ŋlɔ
ɖo ɖe mi, amesiwo katã le Roma,
siwo nye Mawu ƒe lɔlɔ̃tɔwo kple
[f]ame kɔkɔe, siwo woyɔ la: [g]Ame-
nuveve kple ŋutifafa, si tso Ma-
wu, mía Fofo, kple Aƒetɔ Yesu
Kristo gbɔ la, woana mi!

NYanyuie la' enye Mawu ƒe ŋusẽ, eye wònaa agbexɔxɔ trɔ̃subɔlawo hã.

8 Gbã la mele akpe dam na
Mawunye to Yesu Kristo dzi le
mi katã ta [k]bena, wogblɔa miaƒe
xɔsenya fiana le xexeme blibo la
katã. 9 Elabena [l]nye ɖasediɖilae
nye Mawu, si mesubɔna le [o]nye
gbɔgbɔ me le Via ƒe nyanyuie
la me, alesi nyemedzudzɔa ŋku-
ɖoɖo mía dzi o, 10 eye meɖea
kuku le nye gbedododawo me
ɖaasi, abe ɖe wòadze edzi nam
nyuie azɔ le Mawu ƒe lɔlɔ̃nu la
nu bena, mava mía gbɔ gbaɖegbe
mahĩ?[r] 11 Elabena ele dzroyem
vevie bena, makpɔ mi ɖa, bene
matsɔ gbɔgbɔ me nunanaa ɖe ana
mi, ne wòado ŋusẽ mi;[t] 12 eya
nye bene, woaƒa akɔ nam le mía
dome le xɔse, si nye mía kple
mía tɔ siaa la me.[u] 13 Nɔviwo, nye-
mele didim be, miaganyae o bena,
meɖo tame edziedzi be, mava mía
gbɔ, ke woxe mɔ nam vaseɖe fifi,
bene makpɔ kutsetse le mía do-
me hã, abe alesi mekpɔ le dukɔ
bubuwo dome ene. 14 Helatɔwo
kple Barbaratɔwo, nunyalawo kple
ame manyanuwo katã ƒe fenyila
menye. 15 Ale le gonyeme la
mɛlɔ̃ bena, magblɔ nyanyuie la
afia mi amesiwo le Roma hã. 16
Elabena [y]nyanyuie la mekpea ŋu
nam o, [z]elabena enye Mawu ƒe
ŋusẽ, si naa agbexɔxɔ amesiame,
si xɔna sena la, Yudatɔwo gbã
kple Helatɔwo hã. 17 Elabena
woɖea Mawu ƒe [a]dzɔdzɔenyenye
ɖe go le eya me tso xɔse me
yina xɔse me, [b]abe alesi woŋlɔ

[a] Sam. II. 7, 12; Mat. 22, 42; 9, 5.
[b] Dɔ. 13, 33.
[d] Dɔ. 26, 16-18; ta 15, 18; Gal. 2, 7. 9.
[e] Dɔ. 14, 15-17; 17, 24—28.
[f] Kor. I. 1, 2; Kor. II. 1, 1; Ef. 1, 1.
[g] Mo. IV. 6, 25. 26.
[h] Ps. 19, 2; Heb. 11, 3.
[i] Ef. 4, 18.
[k] 16, 19; Tes. I. 1, 8.
[l] Fil. 1, 8.
[n] Yer. 10, 14; Kor. I. 1, 20.
[o] Ef. 1, 16.
[p] Mo. V. 4, 15-19.
[r] Dɔ. 19, 21; ta 15, 23. 32.
[s] Dɔ. 14, 16.
[t] Dɔ. 28, 31.
[u] Pet. II. 1, 1.
[v] Mo. III. 18, 22; 20, 13; Kor. I. 6, 9.
[y] Ps. 119, 46.
[z] Kor. I. 1, 18. 24; Dɔ. 13, 46.
[a] 3, 21. 22.
[b] Xab. 2, 4.

ɖi ene bena: „Ame dzɔdzɔe la
anɔ agbe atso xɔse me."
18 Elabena woɖe Mawu ƒe dzi-
ku ɖe go tso dziƒo ɖe amegbe-
tɔwo ƒe mawumavɔ̃mavɔ̃ kple ma-
dzɔmadzɔnyenye katã dzi, ame-
siwo xea mɔ na nyateƒe le ma-
dzɔmadzɔnyenye me. 19 Eyata
esi woɖe nusi woate ŋu anya le
Mawu ŋuti la, fia le wo me la;
elabena Mawu ɖee fia wo.[e] 20
Elabena tso xexemewɔwɔ dzi la,
ne wobua tame le eŋuti la, wo-
kpɔa eƒe numanyakpɔ, si nyo eƒe
ŋusẽ mavɔmavɔ kple mawunye-
nye la kɔte le eƒe ɖɔwɔwɔwo me,
bena taflatsedodoa ɖeke naganɔ
wo si o.[h] 21 Eyata esi wònye wo-
nya Mawu hafi, gake womekafunɛ
abe Mawu ene o, ke boŋ woƒe
tamesusuwo zu yaka, eye [i]woƒe
dzi masenugɔmewo do viviti la.
22 Esime wole edzi bena, nunya-
lawo yewonye la, wozu bometsi-
lawo,[n] 23 eye woɖɔ li Mawu ma-
gblẽmagblẽ la ƒe ŋutikɔkɔe la,
bene wòaɖi ame gbegblẽ kple
xeviwo kple lãfɔnewo kple nuta-
tawo ƒe nɔnɔme.[p]
24 Eyata le woƒe dziwo ƒe nu-
dzodzrowo me la Mawu tsɔ wo
ɖe asi na makɔmakɔnyenye, bene
woado ŋunyɔ woƒe ŋutilãwo le
wo nɔewo dome;[s] 25 amesiwo tsɔ
Mawu ƒe nyateƒe la ɖɔ li aʋatso-
kaka, eye wovɔ̃, eye wosubɔ nu-
wɔwɔ wu wɔla, si wokafuna yi
ɖe mavɔmavɔ me! Amen.
26 Eyaŋuti Mawu tsɔ wo ɖe asi
na ahɔhlɔ̃bɔbɔ yomenɔnɔ; elabena
woƒe nyɔnuwo tsɔ dzɔdzɔme ƒe
kɔnu wɔ nusi mele dzɔdzɔme nu
o; 27 nenema ke woƒe ŋutsuwo
hã gblẽ nyɔnuwo ƒe dzɔdzɔme-
kɔnu ɖi, eye wofiã le woƒe fiẽŋu-
fiẽŋui me ɖe wo nɔewo ŋu, eye
ŋutsu kple ŋutsu wɔ ŋukpena-
nuwo, eye wokpɔ woƒe vodada
ŋuti fetu, si dze wo la, le wo ɖo-
kui ŋu.[v]
28 Eye alesi womebu eŋu bena,
woalẽ Mawu ƒe sidzedze ɖe asi
o la, nenema Mawu hã tsɔ wo de
asi na tamebubu, si medze o, bene
woawɔ nusiwo medze o; 29 ame-
siwo yɔ taŋ kple madzɔmadzɔ-
nyenye katã: Ahasiwɔwɔ, vɔ̃ɖi-
wɔwɔ, nu tovo wɔwɔ, ŋubiabiã;
eye woyɔ fũ kpakple ŋuʋaʋã,

amewuwu, dzrewɔwɔ, beble, apa-
sa; 30 sakplisalawo, ameŋuzɔla-
wo, amesiwo léa Mawu ɖe fu me,
vlodolawo, dadalawo, adegbe ƒu-
ƒlu ƒolawo, amesiwo toa nu vɔ̃ɖi
vɛ, amesiwo meɖoa to woƒe dzi-
lawo o, 31 ame masenugɔmewo,
nubabladzidalawo, amesiwo me-
lɔ̃a ame ƒe nya o, amesiwo gbea
avuléle kple ame makpɔnublanui-
wo; 32 amesiwo nya Mawu ƒe
nuɖoanyi dzɔdzɔe la kɔte bena,
amesiwo wɔa nusiawo la, wodze
ku; eye womewɔa nusiawo ɖeɖe-
ko o, hafi boŋ wokpɔa dzidzɔ le
amesiwo wɔnɛ la hã ŋuti.

Yudatɔwa hã nye nuvɔ̃wɔlawo abe trɔ̃subɔlawo ke ene.

2. Eyata taflatsedodoa ɖeke mele
asiwò o, oo ame, amesi ke ƒo-
mevi nènye le ʋɔnu drɔ̃m la! Ela-
bena [e]nusi ke nètsɔna drɔ̃a ʋɔ-
nu ame bubu la, eya ke nètsɔna
bua fɔ ɖokuiwò; elabena wò ame-
si le ʋɔnu drɔ̃m la, wò ŋutɔ èwɔa
nu mawo ke. 2 Ke mienyae bena,
Mawu ƒe ʋɔnudɔdrɔ̃ le nyateƒe
la nu va amesiwo wɔ nenem nu-
siawo la dzi. 3 Ke, oo ame, si
le ʋɔnu drɔ̃m amesiwo wɔa ne-
nem nusiawo, eye wò ŋutɔ nèwɔa
nu mawo ke la, ɖe nèsusuna be-
na, yeate ŋu asi le Mawu ƒe ʋɔ-
nudɔdrɔ̃ la nu mahã? 4 Alo ɖe
nèɖoa vlo Mawu ƒe dɔmenyonyo
kple dzidodo kple dzigbɔgbɔ ble-
wu ƒe agbɔsɔsɔ la, eye mènyae
bena, Mawu ƒe dɔmenyonyo kplɔa
wò yina ɖe dzimetɔtrɔ me o ma-
hã?[h] 5 Ke wò la, le wò dzi sesẽ,
si metrɔ o la nu, nèƒo dziku nu
ƒu ɖi na ɖokuiwò hena dziku ƒe
ŋkeke kpakple Mawu ƒe ʋɔnudɔ-
drɔ̃ dzɔdzɔe ƒe ɖeɖefia la, 6 amesi
aɖo teƒe na amesiame le eƒe dɔ-
wɔwɔwo nu:[k] 7 Amesiwo tsɔa dzi-
dodo le dɔ nyui wɔwɔ me dia
ŋutikɔkɔe kple bubu kple nu ma-
gblẽmagblẽ la, woana agbe mavɔ
wo; 8 ke amesiwo lɔ̃a dzrehehe,
eye womeɖoa to nyateƒe la o, hafi
woɖoa to madzɔmadzɔnyenye boŋ
la, wo tɔ anye dziku kple dɔme-
dzoe:[n] 9 Xaxa kple momenuveve
ava amesiame, si le vɔ̃ wɔm la
ƒe luʋɔ dzi,[o] Yudatɔwo gbã kple
Helatɔwo hã; 10 hafi ŋutikɔkɔe
kple bubu kple ŋutifafa woana
amesiame, si le nu nyui wɔm la,
Yudatɔwo gbã kple Helatɔwo hã.
11 Elabena ameŋkumekpɔkpɔa
ɖeke mele Mawu gbɔ o.[a]
12 Elabena ame alesi nu wɔ
nuvɔ̃ se manɔ wo sii la, woatsrɔ̃
se manɔ wo sii; eye ame alesi nu
wɔ nuvɔ̃, eye se le wo si la, woa-
tsɔ se la adrɔ̃ ʋɔnu wo. 13 Ela-
bena menye amesiwo sea se la,
wonye ame dzɔdzɔewo le Mawu
ƒe ŋku me o, hafi boŋ woatsoafia
na amesiwo wɔa se la dzi.[b] 14
Elabena ne trɔ̃subɔla, siwo si se
mele o la, wɔa nusi nye se la tɔ tso
dzɔdzɔ me la, ekema amesiwo si
se mele o la, wonye se na wo ɖo-
kui,[d] 15 abe amesiwo fia bene, wo-
ŋlɔ se la ƒe dɔwɔwɔ ɖe woƒe dzi-
wo me la ene, eye woƒe dzitsinya
hã ɖia ɖase hekpena ɖe eŋu, eye
woƒe tamebubuwo nɔa wo nɔewo
nu tsom, alo wonɔa wo nɔewo
nu ɖem hã,[f] 16 le ŋkeke, si dzi
Mawu adrɔ̃ ʋɔnu amewo ƒe nu
ɣaɣlawo le nye nyanyuie la nu
to Yesu Kristo dzi la dzi.
17 Ke wò la, ne woyɔ wò be
Yudatɔ, eye nèɖoa ŋu ɖe se la
ŋu, eye nèƒo adegbe le Mawu me,
18 eye nènya eƒe lɔlɔ̃nu, eye nèbu
nusi dzɔ kple esi medzɔ o me
kpɔ, esi wofia nu wò le sea me
la, 19 eye nèɖo ŋu ɖe ɖokuiwò
ŋu bena, yee nye ŋkuagbãtɔwo
ƒe mɔfiala kple amesiwo le viviti
me la ƒe kekeli[g] 20 kple ame ma-
nyanuwo ƒe hela kple ɖeviwo ƒe
nufiala, amesi si sidzedze kple
nyateƒe ƒe nɔnɔme, si le sea me
la, le la, 21 ekem wò amesi fia
nu ame bubuwo la, ɖe mèfia nu
ɖokuiwò oa? Wò amesi ɖe gbe
ƒã bena, womegafi fi o la, wòe fi
fia?[i] 22 Wò amesi gblɔ bena, wo-
megawɔ ahasi o la, wòe wɔ aha-
sia? Wò amesi nyɔ ŋu trɔ̃wo la,
wòe ha trɔ̃subɔƒenuwo mahã? 23
Wò amesi ƒo adegbe le se la ŋuti
la, wòe doa vlo Mawu to seadzi-
dada mea? 24 Elabena le miawo
ŋuti la wogblɔa busunya ɖe Ma-
wu ƒe ŋkɔ ŋuti le trɔ̃subɔlawo
dome, abe alesi woŋlɔ ɖi ene.[l]
25 Elabena ne èwɔ sea dzi la,
aʋatsotso enye viɖe; hafi nenye
seadzidala nènye la, ekema wò
aʋatsotso zu aʋamatsomatso.[p] 26
Azɔ la, ne aʋamatsomatsotɔ dzra

[a] Dɔ. 10, 34; Pet. I. 1, 17.
[b] Mat. 7, 21; Yoh. I. 3, 7.
[d] Dɔ. 10, 35.
[e] Mat. 7, 2; Yoh. 8, 7.
[f] 1, 32.
[g] Mat. 15, 14.
[h] Pet. II. 3, 15.
[i] Ps. 50, 16–21; Mat. 23, 3. 4.
[k] Mat. 16, 27; Kor. II. 5, 10; Yoh. 5, 29.
[l] Yes. 52, 5; Xez. 36, 20.
[n] Tes. II. 1, 8.
[o] 1, 16; 3, 9.
[p] Yer. 4, 4; 9, 24. 25.

se la ƒe nuḍoanyi dzɔdzɔewo ḍo
la, womabu eƒe aʋamatsomatso
la aʋatsotso nɛ o mahã?[b] 27 Eye
amesi nye aʋamatsomatsotɔ tso
dzɔdzɔ me, gake wòwu sea nu
la, adrɔ̃ ʋɔnu wò amesi wònye
agbalẽŋlɔdzesi kple aʋatsotso li
na wò hafi, gake nèḍa se la dzi.
28 Elabena menye amesi ke nye
Yudatɔ le gota la, enye Yudatɔ
o, eye menye nusi ke le gota le
ŋutilã ŋu la, enye aʋatsotso o;[c]
29 hafi amesi nye Yudatɔ le ɣa-
ɣla me la, eya boŋ enye Yudatɔ,
eye [g]dzimeʋatsotso le gbɔgbɔ
me, menye le agbalẽŋlɔdzesi nu
o la, eyae nye aʋatsotso; amesi
ƒe kafukafu metso amewo gbɔ o,
ke tso Mawu gbɔ boŋ.

Amewo katã nye nuvɔ̃wɔlawo, eye woatso afia na wo to xɔse me ko.

3. Azɔ la, nukae nye Yudatɔ ƒe
nu nyui, si ƒo ta la, alo nu-
kae nye aʋatsotso ƒe viḍea? 2
Nu geḍe le go sia go me; gbã
wotsɔ Mawu ƒe nyawo de wo si.[n]
3 Elabena ne amea ḍewo mewɔ
nuteƒe o la, nukae? Alo ḍe woƒe
nuteƒemawɔmawɔ aḍe Mawu ƒe
nuteƒetɔnyenye ḍa mahã?[r] 4 Gbe-
ḍe! Hafi nenɔ ale: Mawu nye
nyateƒetɔ, [s]ke amesiame aʋatso-
kalae, abe alesi [t]woŋlɔ ḍi ene
bena: „Bene woatso afia na wò
le wò nyawo me, eye bene naḍu
dzi, ne wodrɔ̃ ʋɔnu wò.“ 5 Ke
ne miaƒe madzɔmadzɔnyenye ḍe
Mawu ƒe dzɔdzɔenyenye ḍe go
fia la, nuka gblɔ ge míala? Ñe
Mawu fia dziku la, ḍe etɔ me-
dzɔ oa? Meƒo nu abe ame ene.
6 Gbeḍe! Elabena ekema aleke
Mawu ladrɔ̃ ʋɔnu xexeamee ma?
7 Ke ne Mawu ƒe nyateƒea zu gã
wu to nye aʋatsokaka me henɔ
eƒe ŋutikɔkɔe la, nukaŋuti woa-
drɔ̃ ʋɔnu nye hã abe nuvɔ̃wɔla
ene mahã? 8 Eye nukaŋuti mia-
wo, abe alesi wodoa vlo mi, eye
abe alesi amea ḍewo dea aḍe nu
me na mi be, miegblɔna bena:
„Mina míawɔ nuvɔ̃, bena nu nyui
nava“ ene o boŋ mahã? Ame-
siawo ƒe fɔbubu edzɔ.[b]
9 Azɔ la, aleke wòle? Ɖe mía
tɔ ƒo ame bubuwo tɔ ta mahã?
O, mele nenema kura o; [d]elabe-
na míetso Yudatɔwo kple Hela-

[a] Ps. 14, 1—3; 53, 2—4.
[b] Gal. 5, 6.
[d] Ps. 5, 10.
[e] Yoh. 8, 39.
[f] Ps. 140, 4.
[g] Mo. V. 30, 6; Kol. 2, 11.
[h] Ps. 10, 7.
[i] Yes. 59, 7. 8.
[k] Ps. 36, 2.
[l] 2,12; Gal. 3,22.
[n] 9, 3; Mo. V. 4, 7.8; Ps. 147, 19. 20.
[o] Ps. 143,2; Gal. 2, 16.
[p] 7, 7.
[r] 9, 6; 11, 29; Tim. II. 2, 13.
[s] Ps. 116, 11.
[t] Ps. 51, 6.
[u] Dɔ. 10, 43.
[v] kp. 9. 19.
[y] 5, 2.
[z] 5, 1; Ef. 2, 8.
[a] Heb. 4,16; Mo. III. 16, 12—15.
[b] 8, 1. 2.
[d] 1, 18—2, 24.
[e] Kor. I. 1, 29. 31.

tɔwo nu ḍa ḍi bena, wo katã
wole nuvɔ̃a te, 10 alesi [a]woŋlɔ
ḍi bena: „Ame dzɔdzɔea ḍeke
meli o, ḍeka hɔ̃ meli o. 11 Amea
ḍeke meli, si nya nu o, amea ḍe-
ke meli, si biaa Mawu ta sena o!
12 Wo keŋ wote ḍe aga, wo katã
tim wogblẽ. Amea ḍeke meli,
si wɔa nu nyui o, ḍeka hɔ̃ hã
meli o. 13 Yɔdo, [d]si le nuvo la,
enye woƒe ve me, woƒe aḍewo
gblɔa nya vivi ŋanɛŋanɛ; [f]ƒliwo
ƒe aḍi le woƒe nuyiwo me; 14 fi-
ƒode kple veve heliheli yɔ woƒe
nu me fũ.[h] 15 Woƒe afɔwo ḍe
abla, be woakɔ ʋu ḍe anyi;[i] 16
gbegblẽ kple dzɔgbevɔ̃e le woƒe
mɔwo dzi; 17 eye womenya ŋuti-
fafamɔ la o. 18 Mawuvɔvɔ̃a ḍeke
metso ga ḍe ŋku me na wo o.“[k]
19 Ke mienyae bena, nusianu, si
se la le gbɔgblɔm la, etonɛ na
amesiwo le se la me, [l]bene ame-
siame ƒe nu natsi te, eye xexe-
me blibo la katã nazu fɔdila na
Mawu. 20 Elabena to se la ƒe
dɔwɔwɔwo me la womatso afia
na [o]ŋutilãa ḍeke le eƒe ŋku me
o; [p]elabena se la me nuvɔ̃ ƒe si-
dzedze dzɔ tso.
21 Ke azɔ la se la manɔmee
woḍe Mawu ƒe dzɔdzɔenyenye
hefia, esi ŋuti se la kple nyagblɔ-
ḍilawo ḍi ḍase le,[u] 22 esi nye
Mawu ƒe dzɔdzɔenyenye, si toa
Yesu Kristo dzixɔxɔse me vana
na amesiwo katã xɔna sena la.
Elabena vovototoa ḍeke meli o;
23 elabena wo [v]katã wɔ nuvɔ̃,
[y]eye Mawu ƒe ŋutikɔkɔe hiã wo
tim, 24 eye wotso afia na wo faa
le eƒe amenuveve me to fexexe-
ḍeta, si nye Kristo Yesu tɔ la
me,[z] 25 amesi Mawu [a]ḍe avulẽnu
to xɔse me le eƒe ʋu la me, be-
ne yeaḍe eƒe dzɔdzɔenyenye afia,
le esi wòŋe aḍaba ƒu nuvɔ̃, siwo
wowɔ tsã la dzi, le esime Mawu
do dzi la ŋuti, 26 bena yeaḍe eƒe
dzɔdzɔenyenye afia le ɣeyiɣi sia
me, bene eya nanye dzɔdzɔetɔ
kple amesi tsoa afia na amesi si
Yesu dzixɔse le.
27 Azɔ la, afika adegbeƒoƒo le
mahã? Wodee ḍe aga. To se
ka ƒomevi mea? Ɖe dɔwɔwɔwo
tɔe loo? Gbeḍe! Hafi to xɔse ƒe
se la me boŋ.[e] 28 Eyata míebu-
na bena, wotsoa afia na ame to

xɔse me, se la ƒe dɔwɔwɔwo ma-
nɔmee.[c] 29 Alo ɖe Mawu nye Yu-
datɔwo ɖeɖeko tɔ, eye menye
trɔ̃subɔlawo tɔ hã oa? E, trɔ̃su-
bɔlawo tɔ hã wònye;[b] 30 elabena
Mawu ɖekae nye [d]amesi tso afia
na aʋatsotsotɔwo tso xɔse me
kple aʋamatsomatsotɔwo tso xɔ-
se me. 31 Ekem ɖe mietsɔ xɔse
la tu se la mahã? Gbeɖe! [f]Ke
mietsɔ se la tu tsitre boŋ.

Abraham ƒe kpɔɖeŋu kple Dawid ƒe dasediɖi le kpe dom edzi bena, woatso afia na ame to xɔse me.

4. Azɔ nuka gblɔ ge miala be,
mia tɔgbui Abraham kpɔ le
ŋutilã nua? 2 Elabena nenye wo-
tso afia na Abraham tso dɔwɔ-
wɔwo me la, nane le esi, si ŋuti
wòaƒo adegbe le, gake menye le
Mawu gbɔ o. 3 Elabena nuka
[h]ŋɔŋlɔa gblɔna? „Abraham xɔ
Mawu dzi se, eye wobui dzɔdzɔe-
nyenye nɛ.“ 4 Ke amesi le dɔ
wɔm la, womebua fetua nɛ abe
amenuvevenu ene o, ke boŋ abe
nusi dzee ene.[k] 5 Ke amesi mele
dɔ wɔm o, hafi wòxɔa amesi tso
afia na ame mavɔ̃mawu la dzi
sena la, wobua eƒe xɔse dzɔdzɔe-
nyenye nɛ; 6 abe alesi Dawid hã
gblɔ yayranya na amesi Mawu
ƀua dzɔdzɔenyenye na dɔwɔwɔ-
wo manɔsii la ene [n]bena: 7 Woa-
yra amesiwo wotsɔ woƒe dzida-
dawo ke wo la, kple amesiwo
wotsyɔ nu woƒe nuvɔ̃wo dzi la;
8 woayra ŋutsu, si Afetɔ la me-
bua eƒe nuvɔ̃ nɛ o la.“
9 Azɔ la ɖe yayranyagbɔgblɔ
sia va aʋatsotsoa dzi loo, alo aʋa-
matsomatso hã dzi mahã? Ela-
bena miegblɔna bena: Xɔse la
wotsɔ bu dzɔdzɔenyenye na A-
braham. 10 Azɔ la aleke wobui
nɛ? Ðe esime wotso aʋa nɛ loo,
alo esime wometso aʋa nɛ haɖe
o mahã? Menye esime wotso aʋa
nɛ o, ke esime wometso aʋa nɛ
haɖe o boŋ. 11 Eye wòxɔ aʋa-
tsotso ƒe dzesi, si nye xɔse, si le
esi le aʋamatsomatso me la, ƒe
[u]dzɔdzɔenyenye ƒe nutrenu, bene
wòanye fofo na amesiwo katã
xɔna sena le aʋamatsomatso me
la, bene woabui dzɔdzɔenyenye
na woawo hã, 12 bene wòanye
fofo na aʋatsotsotɔwo hã, [y]ame-
siwo metso aʋatsotso me ɖeɖeko

o, hafi amesiwo zɔna le mia fofo
Abraham ƒe xɔse, si le esi le
aʋamatsomatso me la ƒe afɔtoƒe-
wo me la boŋ.
13 Elabena menye se la me
[e]ŋugbedodo, si wodo na Abraham
alo eƒe ƒome bena, wòanye xexe-
me ƒe domenyila la, to va o, ke
boŋ eto xɔse ƒe dzɔdzɔenyenye
me va. 14 Elabena nenye ame-
siwo tso sea me la, wonye dome-
nyilawo la, ekema xɔse la zu
gbɔlo, eye woɖe ŋugbedodo la
ɖa. 15 Elabena se la hea dziku
vɛ; gake afisi se mele o la, dzi-
dada hã meli o.[g] 16 Eyata xɔse
me wòtso, bene wòanye le ame-
nuveve nu, bene ŋugbedodo nali
zã na ƒome sia ƒome, menye ame-
siwo tso sea me ɖeɖeko o, hafi
amesiwo tso Abraham ƒe xɔse me
hã, amesi nye mi katã mía fofo
la, 17 [i]abe alesi woŋlɔ ɖi ene be-
na: „Meɖo wò dukɔ geɖewo fofo“
le Mawu, si dzi nèxɔ se ƒe ŋku
me, amesi gagbɔa agbe ame ku-
kuwo, eye wòyɔa nusiwo meli o,
abe nusiwo li la ene; 18 amesi
le esime mɔkpɔkpɔa ɖeke megali
o la, wòkpɔ mɔ le xɔse me, bene
wòatrɔ zu dukɔ geɖewo fofo, abe
alesi wogblɔ nɛ ene bena: [l]„Ne-
nema lanye wò ƒome.“ 19 Eye
megbɔdzɔ le xɔse me o, mebu
ye ŋutɔ ƒe ŋutilã, si ku xoxo la,
esi wòxɔ ƒe, si anɔ ƒe alafa, kple
Sara ƒe vidzidɔ, si ku la o;[o] 20
eye meke ɖi le Mawu ƒe ŋugbe-
dodo la ŋuti le dzimaxɔse me hã
o, hafi esẽ ŋu le xɔse me boŋ, eye
wòtsɔ bubu na Mawu,[p] 21 eye wò-
kpɔ kakaɖedzi blibo bena, nusi ke
ŋugbe wòdo la, ate ŋu awɔe hã. 22
Eyata wobui dzɔdzɔenyenye nɛ.[r]
23 Gake menye eya ɖeɖeko ta
woŋlɔe ɖi ɖo bena, wobui nɛ o;[s]
24 ke miawo hã tae, mi amesiwo
woava abui na, mi amesiwo xɔa
amesi fɔ Yesu, mia Afetɔ, ɖe tsi
tre tso ame kukuwo dome la dzi
sena, 25 amesi wotsɔ hena le
míaƒe [t]vodadawo ŋuti, eye wofɔe
ɖe tsitre le [v]afiatsotso na mí ta.

Dzɔdzɔenyenye, si tso xɔse me ƒe kutsetsewo. Abe alesi nuvɔ̃ kple ku to Adam dzi va amewo katã dzi la, nenema ke dzɔdzɔenyenye kple agbe va na amewo katã to Kristo dzi.

5. Azɔ la esi [z]wotso afia na mí
tso xɔse me la, [a]ŋutifafa le

[a] Gal. 2, 16.
[b] 10, 12.
[d] 4, 11. 12.
[e] Mo. I. 18, 18; 22, 17. 18.
[f] kp. 21; 4, 3; 8, 4; Mat. 5, 17.
[g] 3, 20; 5, 13; 7, 8. 10.
[h] Mo. I. 15, 6; Gal. 3, 6.
[i] Mo. I. 17, 5.
[k] 11, 6; Mat. 20, 7. 14.
[l] Mo. I. 15, 5.
[n] Ps. 32, 1. 2.
[o] Mo. I. 17, 17.
[p] Heb. 11, 7. 11.
[r] kp. 3.
[s] 15, 4.
[t] Yes. 53, 4. 5.
[u] Mo. I. 17, 10. 11.
[v] Kor. I. 15, 17.
[y] Mat. 3, 9.
[z] 3, 24. 28; 4, 24.
[a] Yes. 53, 5.

mia kple Mawu dome to mia Aƒe-
tɔ Yesu Kristo dzi, 2 amesi me
míekpɔa [a]mɔnu hã le le xɔse me
ḍeyina ḍe amenuveve sia gbɔ, si
me mietsia tre ḍo la, eye mieƒoa
adegbe le Mawu ƒe ŋutikɔkɔe ƒe
mɔkpɔkpɔ la ŋuti. 3 Ke menye
esia ḍeḍekoe o, hafi [b]míeƒoa ade-
gbe le xaxawo me hã, esi mie-
nyae bena, xaxa dzia dzidodo; 4
ke dzidodo dzia kelili, ke kelili
dzia mɔkpɔkpɔ; 5 ke [d]mɔkpɔkpɔ
menana ŋu kpea ame o, elabena
wotrɔ Mawu ƒe lɔlɔ̃ la kɔ ḍe mia-
ƒe dziwo me to Gbɔgbɔ kɔkɔe,
si wona mí la dzi. 6 Elabena Kri-
sto gɔ̃ hã, esime mieganye gbɔ-
dzɔgbɔdzɔtɔwo la, eku ḍe ame
mavɔ̃mawuwo ta le azãgbe, si
woḍo ḍi la me. 7 Elabena bebli
hafi amea ḍe aku ḍe ame dzɔ-
dzɔea ḍe ta; ame nyui la, ḍewohĩ
amea ḍe ado dzi aku ḍe eta. 8
Ke Mawu ḍe ye ŋutɔ ƒe lɔlɔ̃, si
wòtsɔ lɔ̃ mi la fia bena, esime
mieganye nuvɔ̃wɔlawo la, Kristo
ku ḍe mía ta.[h] 9 Azɔ la, esi wo-
tso afia na mí to eƒe ʋu me ŋuti
la, woaxɔ mí geḍe awu tso [i]dzi-
ku la me to eyama me. 10 Ela-
bena ne wolé avu le mia kple
Mawu dome to Via ƒe ku me, esi-
me mienye [k]ketɔwo la, woaxɔ mí
geḍe awu to eƒe agbe me, esime
wolé avu na mí megbe la. 11 Ke
menye esia ḍeḍekoe o, hafi míele
adegbe ƒom le Mawu me hã to
mia Aƒetɔ Yesu Kristo dzi, amesi
me míekpɔ avuléle le azɔ.

12 Esiaŋuti alesi to ame ḍeka
dzi nuvɔ̃ la va xexeame, eye to
nuvɔ̃ me ku la va, eye nenema
ku la va to amewo katã dzi ɣi,
esi wo katã wɔ nuvɔ̃ ŋuti la;[o] 13
elabena vaseḍe sedeḍeŋɔli ke nu-
vɔ̃ le xexeame, [p]gake ne se meli
o la, womebua nuvɔ̃ o; 14 gake
ku la ḍu fia tso [s]Adam dzi vase-
ḍe Mose dzi ḍe amesiwo mewɔ
nuvɔ̃, si sɔ kple Adam ƒe dzida-
da o la dzi, amesi nye amesi
gbɔna la ƒe kpɔḍeŋu la. 15 Gake
menye sigbe alesi vodada li la,
nenema ke nye amenuvevenuna-
na hã o; elabena nenye ame ḍeka
ƒe vodada ŋuti ame geḍewo ku
ḍo la, ekema Mawu ƒe amenuve-
ve kple nunana, si le Yesu Kristo,
ame ḍeka ƒe amenuveve me la,
sɔ gbɔ geḍe wu hegbã go ḍe ame
geḍewo dzi. 16 Eye menye alesi
to ame ḍeka, si wɔ nuvɔ̃ la dzi,
nunana la va ḍo o; elabena ʋɔ-
nuḍɔdrɔ̃ la tso ame ḍeka me zu
fɔbubu, ke amenuvevenunana la
tso ame geḍewo ƒe vodadawo me
zu afiatsotsoname. 17 Elabena
nenye to ame ḍeka ƒe vodada me
ku la ḍu fia to ame ḍeka dzi la,
ekema amesiwo xɔ dzɔdzɔenye-
nye ƒe amenuveve kple nunana
ƒe agbɔsɔsɔ la, woaḍu fia geḍe
awu le agbe me to Yesu Kristo
ḍeka dzi. 18 Eyata azɔ alesi to
vodada ḍeka me fɔbubu va ame-
wo katã dzi la, nenema ke to nu
dzɔdzɔe wɔwɔ ḍeka me agbe ƒe
afiatsotsoname hã va amewo ka-
tã dzi.[e] 19 Elabena alesi to ame
ḍeka ƒe tomaḍomaḍo me wɔwɔ
ame geḍewo zu nuvɔ̃wɔlawo la,
nenema ke to ame ḍeka ƒe to-
ḍoḍo me hã woawɔ ame geḍewo
woazu [f]ame dzɔdzɔewo. 20 Ke
[g]se la va tra ḍe eme, bene voda-
da la nasɔ gbɔ ḍe dzi; ke afisi
nuvɔ̃ la sɔ gbɔ le la, amenuveve
la sɔ gbɔ geḍe wu, 21 bene alesi
ke nuvɔ̃ la ḍu fia ḍe ku me la,
nenema ke amenuveve la hã na-
ḍu fia to dzɔdzɔenyenye me hena
agbe mavɔ to Yesu Kristo, mia
Aƒetɔ dzi.[l]

Ŋutikɔklɔ kple tododo yeye nye dzɔdzɔenye-
nye tso xɔse me ƒe kutsetsewo.

6\. Azɔ nuka gblɔ ge miala? Alo
ḍe miaganɔ nuvɔ̃ me, bene
amenuveve la nasɔ gbɔ ḍe dzia?[n]
2 Gbeḍe! Aleke gɔ̃ mí amesiwo
ku na nuvɔ̃ la, miaganɔ agbe le
eme mahã? 3 Alo ḍe mienyə be-
na, mí amesiwo katã wode ma-
wutsi ta na ḍe Kristo Yesu me
la, ḍe eƒe ku me wode mawu-
tsi ta na mí ḍo o mahã?[r] 4 Eya-
ŋuti esi wode mawutsi ta na mí
ḍe eƒe ku me la, woḍi mí kpa-
kplii, bene abe alesi wofɔ Kristo
ḍe tsitre tso ame kukuwo dome
to Fofoa ƒe ŋutikɔkɔe me ene la,
nenema ke miawo hã miazɔ le
agbe ƒe yeyenyenye me.[t] 5 Ela-
bena ne miezu ḍeka kplii hena
sɔsɔ kplii le eƒe ku me la, eke-
ma miasɔ kplii le eƒe tsitretsitsi
hã me;[u] 6 esi míenya esia bena,
woklã miaƒe ame xoxo la ḍe ati-

[a] Ef. 2, 12.
[b] Yak. 1, 2. 3.
[d] Heb. 6, 18. 19.
[e] Kor. I. 15, 22.
[f] Yes. 53, 11.
[g] 4, 15; 7, 8; Gal. 3, 19.
[h] Yoh. 3, 16; Yoh. I. 4, 10.
[i] 1, 18; 2, 5. 8.
[k] 8, 7.
[l] 6, 23.
[n] 3, 5–8.
[o] Mo. I. 2, 17; 3, 19; ta 6, 23.
[p] 4, 15.
[r] Gal. 3, 27.
[s] Kor. I. 15, 21. 22. 45. 55.
[t] Pet. I. 3, 21; Kol. 2, 12.
[u] Fil. 2, 10. 11.

tsoga ŋu kplii, bene woaɖe nuvɔ̃-
ŋutilã ɖa, bene miagasubɔ nuvɔ̃
akpɔ o.[a] 7 Elabena amesi ke ku
la, wotso afia nɛ, ɖee tso nuvɔ̃
me. 8 Ke ne mia [d]kple Kristo
mieku la, miexɔe se bena, mia
kplii mianɔ agbe hã; 9 elabena
mienyae bena, Kristo, si wofɔ ɖe
tsitre tso ame kukuwo dome la,
megale kuku ge akpɔ o; ku me-
gale edzi ɖu ge akpɔ o. 10 Ela-
bena esi wòku la, eku na nuvɔ̃
zi ɖeka hɔ̃ ko [g]ɖe ɣeyiɣiawo ka-
tã nu; ke esi wòle agbe la, ele
agbe na Mawu. 11 Nenema ke
miawo hã mibu mia ɖokui ame
kukuwo na nuvɔ̃ la, ke ame gba-
gbewo na Mawu le Kristo Yesu,
mía Afetɔ la me.[i] 12 Eyata mi-
gana nuvɔ̃ la naɖu fia ɖe miafe
ŋutilã, si le kuku ge la dzi, bena
miaɖo to efe nudzodzrowo o.[k] 13
Eye migatsɔ mia ŋutinuwo wɔ
madzɔmadzɔnyenye fe aʋawɔnu-
wo na nuvɔ̃ la o; ke mitsɔ mia
ɖokui ɖo anyi na Mawu, abe ame-
siwo wogbɔ agbe tso ame kuku-
wo dome ene, eye mitsɔ miafe
ŋutinuwo wɔ dzɔdzɔenyenye fe
aʋawɔnuwo na Mawu boŋ.[l] 14
Elabena nuvɔ̃ maɖu fia ɖe mia
dzi o, elabena miegale se la te o,
ke boŋ amenuveve la te miele.[n]
15 Ekem aleke wòle? Esi mie-
gale se la te o, hafi [o]amenuveve
la te boŋ miele ŋuti la, miaganɔ
nuvɔ̃wɔwɔ dzi mahã? Gbeɖe! 16
Ɖe mienyae bena, amesi mietsɔ
mia ɖokui wɔ kluvi na, bene mia-
ɖo toe la, miezu amesi mieɖoa
toe la fe kluviwo, eɖanye nuvɔ̃
tɔ hena ku o alo toɖoɖo tɔ hena
dzɔdzɔenyenye o mahã?[s] 17 Ke
woaɖa akpe na Mawu bena, mie-
nye nuvɔ̃ fe kluviwo tsã, ke azɔ
la tso dzi me mieɖoa to nufiafia
fe nɔnɔme, si wotsɔ mi de asi na
la. 18 Ke esi woxɔ mi tso nuvɔ̃
si hewɔ ablɔɖeviwoe la, wotsɔ mi
wɔ dzɔdzɔenyenye fe kluviwoe.[y]
19 Mefo nu alesi ame foa nu le
miafe ŋutilã fe gbɔdzɔgbɔdzɔ ŋuti.
Elabena sigbe alesi mietsɔ miafe
ŋutinuwo wɔ makɔmakɔnyenye
kple sedzimawɔmawɔ fe kluviwoe
hena sedzidada la, nenema ke azɔ
mitsɔ miafe ŋutinuwo wɔ dzɔdzɔe-
nyenye fe kluviwo hena kɔkɔe-
nyenye. 20 Elabena esime mie-

[a] Gal. 5, 24.
[b] Xez. 16, 61.
[d] kp. 4.
[e] 8, 6. 13.
[f] Pet. I. 1, 9.
[g] Heb. 9, 26-28.
[h] 5, 12.
[i] Pet. 2, 24; Kor. II. 5, 15.
[k] Mo. 1. 4, 7.
[l] 12, 1.
[n] Yoh. I. 3, 6.
[o] 5, 17. 21.
[p] Kol. 2, 14.
[r] kp. 7—25.
[s] Yoh. 8, 34.
[t] 6, 21.
[u] 8, 1. 2.
[v] 6, 2. 4.
[y] Yoh. 8, 32.
[z] Mo. 11. 26, 17.
[a] kp. 11; 5, 13.

nye nuvɔ̃ fe kluviwo tsã la, mie-
vo tso dzɔdzɔenyenye si me. 21
Ekema kutsetse kae nɔ mia si le
ɣemaɣi mahã? Kutsetse, [b]siwo
kpea ŋu na mi azɔ; elabena nu
kemawo fe nuwuwu enye [e]ku. 22
Ke azɔ, esi woxɔ mi tso nuvɔ̃ si
hewɔ ablɔɖeviwoe, eye gake wo-
wɔ mi Mawu fe kluviwoe la, mie-
kpɔ miafe kutsetse hena kɔkɔe-
nyenye: ke [f]nuwuwu la enye agbe
mavɔ. 23 Elabena nuvɔ̃ la fe fe-
tue nye ku; ke Mawu fe amenu-
vevenunana la enye agbe mavɔ
le Kristo Yesu, mía Afetɔ me.[h]

Dzɔdzɔenyenye tso xɔse me ɖea ame tsoa se la te, eye wòɖoa ame be, wòaɖo to Kristo.

7 Alo nɔviwo, elabena mele nu
fom na amesiwo nya se la,
ɖe mienyae bena, se la ɖua fia
ɖe ame dzi le efe agbenɔɣi blibo
la katã o mahã? 2 Elabena nyɔ-
nu srɔ̃tɔ la, ŋkeke alesi srɔ̃ŋu-
tsua le agbe la, se blae ɖe eŋuti;
ke ne srɔ̃ŋutsua ku la, wotui tso
se, si blae ɖe srɔ̃ŋutsua ŋuti la
me. 3 Eyata azɔ, ne ezu ame
bubu srɔ̃, esime srɔ̃ŋutsua gale
agbe la, woayɔe be ahasiwɔla;
gake ne srɔ̃ŋutsua ku la, evo tso
se la me, eye ne ezu ame bubu
srɔ̃ la, meganye ahasiwɔla o. 4
Nɔvinyewo, nenema ke miawo hã
[p]mieku na se la to Kristo fe ŋu-
tilã me, bene miazu ame bubu,
si wofɔ ɖe tsitre tso ame kuku-
wo dome la tɔ, bene miatse ku
na Mawu. 5 Elabena esime miele
ŋutilã me la, [r]nuvɔ̃wo fe nudzo-
dzro wuamenu, siwo dzɔ tso sea
me la, sẽ ŋu ŋutɔ le miafe ŋuti-
nuwo me, bene [t]míatse ku na ku;
6 ke [u]azɔ la wotu mí tso se la
me,[v] elabena míeku na nusi lè mí
de asi, bene míasubɔ le Gbɔgbɔ fe
yeyenyenye me, menye le agba-
lẽŋlɔdzesi fe xoxonyenye me o.
7 Azɔ nuka gblɔ ge miala? Ɖe
se la nye nuvɔ̃a? Gbeɖe! Gake
nyemedze si nuvɔ̃ la o, negbe to
sea me ko; elabena nyemenya
ŋubiabiã la hã o, [z]ne menye se
la mee wogblɔ le o be: „Mega-
biã ŋu o!“ 8 Ke esi [a]nuvɔ̃ la kpɔ
mɔ to sedede me la, eho ŋubia-
biãwo katã ɖe dzi le menye; ela-
bena ne se meli o la, nuvɔ̃ ku.

9 Ke nye la menɔ agbe semanɔ-
sitɔe tsã; ke esi sedede va la,
nuvɔ̃ la gbɔ agbe, 10 ke nye la
[a]meku, eye wokpɔe bena, se, [b]si
wode hena agbe la, eya ke zu ku
nam. 11 Elabena esi nuvɔ̃ la kpɔ
mɔ to sedede me la, [f]eblem, eye
wòtsɔ eya ke hewum. 12 Evɔ la
se la le kɔkɔe, eye sedede la le
kɔkɔe, le dzɔdzɔe, eye wònyo.[k] 13
Ekem ɖe nu nyui la zu ku na-
ma? Gbeɖe! Hafi nuvɔ̃ la boŋ
ye, bene wòadze ƒã abe nuvɔ̃ ene,
tsɔ nu nyui la wɔ ku nam, bene
nuvɔ̃ la navɔ̃ɖi ɖe dzi ŋutɔ to
sedede la me."

Ame la ƒe ŋlɔli vevie le gota kple ememe siaa.

14 Elabena míenyae bena, se
la nye gbɔgbɔmenu, ke nye la
[p]ŋutilãme menye, wotsɔm ƒle ɖe
nuvɔ̃ ƒe ŋusẽ te. 15 Elabena nu-
si ke mewɔna la, nyemenyae o;
elabena menye nusi melɔ̃na la,
mewɔna o, ke nusi melẽa fu la,
eya ke mewɔna. 16 Ke ne nusi
ke nyemelɔ̃na o lae mewɔna la,
[r]ekema melɔ̃a sea dzi bena, enyo.
17 Ke azɔ meganye nyee le esia
wɔm o, negbe nuvɔ̃, si le menye
lae. 18 Elabena menyae bena, le
menye—egɔmee nye: Le nye ŋu-
tilã me la — [t]nu nyuia ɖeke me-
nɔa anyi o; elabena nu nyui lɔlɔ̃
la le asinye, ke nu nyui wɔwɔ la
nyemekpɔ wɔe kura o. 19 Ela-
bena menye nu nyui, si melɔ̃na
la, mewɔna o, ke nuvɔ̃, si nye-
melɔ̃na o la, eya ke mewɔna boŋ.
20 Ke ne mewɔ nusi nyemelɔ̃na
o la, ekema meganye nyee le esia
wɔm o, negbe nuvɔ̃, si le menye
boŋ. 21 Eyata azɔ mekpɔ se sia
bena, esime melɔ̃na bena, mawɔ
nu nyui la, nuvɔ̃ la lé ɖe ŋutinye.
22 Elabena mekpɔa dzidzɔ le Ma-
wu ƒe se la ŋuti le ememe la go-
me; 23 ke mekpɔ se bubu, si le
aʋa wɔm kple se, si le nye nya-
sã me la, le nye ŋutinuwo me,
eye wòlém aboyo le nuvɔ̃ ƒe se,
si le nye ŋutinuwo me la me."
24 O, nye nublanuitɔ! Amekae
aɖem tso kuŋutilã si me mahã?
25 Meda [y]akpe na Mawu to Yesu
Kristo, mia Afetɔ, la dzi! Eyata
azɔ nye ɖeka ma ke metsɔa nyasã
la subɔa Mawu ƒe se la, ke metsɔa
ŋutilã la subɔa nuvɔ̃ ƒe se lae.

[a] Yak. 1, 15.
[b] Mo. III. 18, 5.
[d] kp. 31—39.
[e] kp. 4.
[f] Heb. 3, 13.
[g] 3, 27.
[h] Tim. I. 1, 8.
[i] 7, 23. 24.
[k] Dɔ. 13, 38; 15, 10.
[l] Heb. 2, 17.
[n] 5, 20.
[o] Gal. 5, 16. 25.
[p] kp. 18; Yoh. 3, 6.
[r] kp. 12.
[s] Yak. 4, 4.
[t] Mo. I. 6, 5; 8, 21.
[u] Gal. 5, 17.
[v] 6, 7. 18.
[y] Kor. I. 15, 57.
[z] Gal. 6, 8; Ef. 4, 22—24.

Fɔbubu mele na xɔsetɔwo o; woƒe zɔzɔ le Gbɔgbɔ me. Le fukpekpe me hã vidudu kple mɔkpɔkpɔ nyui le wo si.

8. [d]Eyata azɔ fɔbubua ɖeke meli
na amesiwo le Kristo Yesu
me la o, [e]amesiwo mezɔna le ŋu-
tilã nu o, negbe le Gbɔgbɔ nu.
2 Elabena Gbɔgbɔ, si nye agbe,
si le Kristo Yesu me la, ƒe [g]se
la xɔm tso nuvɔ̃ kple ku ƒe [i]se
la si. 3 Elabena nusi [k]se la mete
ŋu wɔ o, esime wògbɔdzɔ to ŋu-
tilã me la, Mawu wɔe, eye wòdɔ
ye ŋutɔ Via ɖo ɖa le nuvɔ̃ŋutilã
ƒe [l]sɔsɔ me, eye le nuvɔ̃ ŋuti
wòdɔe ɖa ɖo, eye wòbu fɔ nuvɔ̃
la le ŋutilã me, 4 bene woawu
sea ƒe dzɔdzɔenyenye la nu le
mí, [o]amesiwo mezɔna le ŋutilã nu
o, negbe le Gbɔgbɔ nu ko la me.
5 Elabena amesiwo nɔa anyi le
ŋutilã nu la, ŋutilã ƒe nuwo wo-
dina; ke amesiwo nɔa anyi le
Gbɔgbɔ nu la, gbɔgbɔ me nuwo
wodina. 6 Elabena ŋutilãnudidi
la enye ku, ke gbɔgbɔnudidi la
enye agbe kple ŋutifafa; 7 eyata
esi ŋutilãnudidi enye adikã ɖe
Mawu ŋuti, elabena mebɔbɔa edo-
kui ɖe Mawu ƒe se la te o, eye
metea ŋui hã o.[s] 8 Ke amesiwo
nɔa anyi le ŋutilã me la, womate
ŋu adze Mawu ŋu o. 9 Ke mia-
wo la mienɔa anyi le ŋutilã me
o, negbe le Gbɔgbɔ me, ne ele
nenema bena, Mawu ƒe Gbɔgbɔ
nɔa mia me la. Ke ne Kristo ƒe
Gbɔgbɔ mele amea ɖe me o la,
eya menye etɔ o. 10 Ke ne Kri-
sto le mia me la, ekema ŋutilã
la ku le nuvɔ̃ ta, gake gbɔgbɔ
la enye agbe le dzɔdzɔenyenye
ŋuti. 11 Ke ne amesi fɔ Yesu
ɖe tsitre tso ame kukuwo dome
la, ƒe Gbɔgbɔ nɔ mia me la, eke-
ma amesi fɔ Kristo ɖe tsitre tso
ame kukuwo dome la, agbɔ agbe
miaƒe ŋutilã, siwo le kuku ge la,
hã le eƒe Gbɔgbɔ, si nɔ mia me
la ŋuti.
12 Eyata azɔ nɔviwo, fenyila-
wo mienye, menye ŋutilã si mie-
nyi fe le, bene mianɔ agbe le
ŋutilã nu o;[v] 13 elabena ne mianɔ
agbe le ŋutilã nu la, miele kuku
ge; ke ne mietsɔ Gbɔgbɔ wu ŋu-
tilã ƒenuwɔwɔwo la, miakpɔ agbe.[z]
14 Elabena ame alesi nu Mawu
ƒe Gbɔgbɔ kplɔna la, woawo la

mawuviwo wonye. 15 Elabena miexɔ kluvigbɔgbɔ, bene miaganɔ vɔvɔ̃m o; ke vinyenyegbɔgbɔ la boŋ miexɔ, esi me miedo ɣli le be: Aba, Fofo![b] 16 Gbɔgbɔ la ŋutɔ ɖia ɖase kpena ɖe miaƒe gbɔgbɔ la ŋu bena, mawuviwo míenye. 17 Ke ne [d]viwo míenye la, ekema [e]domenyilawo hã mienye: Mawu ƒe domenyilawo kple Kristo ƒe hadomenyilawo, ne ele ale bena, miekpe fu kplii, bene mia ŋuti nakɔ hã kplii.

18 Elabena mebuna bena, ɣeyiɣi sia me fukpekpewo medze ŋutikɔkɔe, si wole ɖeɖe ge ɖe go afia le mía ŋuti la o.[h] 19 Elabena nuwɔwɔ la ƒe mɔkpɔkpɔ vevi la le mawuviwo ƒe [i]ɖeɖefia la lalam. 20 Elabena wobɔbɔ nuwɔwɔ la ɖe gbegblẽ la te, menye eya ŋutɔ ƒe lɔlɔ̃nu o, ke le amesi bɔbɔe ɖe anyi la ŋuti hena mɔkpɔkpɔ.[n] 21 Eyata woaɖe nuwɔwɔ la ŋutɔ hã tso gbegblẽ ƒe kluvinyenye la me ayi ɖe mawuviwo ƒe ŋutikɔkɔe ƒe ablɔɖe la me. 22 Elabena mienyae bena, nuwɔwɔ blibo la katã le ŋeŋem, eye fu le eɖum vaseɖe fifi. 23 Gake menye eya ɖeɖekoe o, hafi míawo hãe, mi amesiwo xɔ Gbɔgbɔ ƒe ŋgɔgbenu la, miawo hã miele ŋeŋem le mia me hele vinyenye, si nye miaƒe ŋutilã ƒe ɖeɖe la lalam.[p] 24 Elabena woxɔ mi ɖe mɔkpɔkpɔ ŋu; ke mɔkpɔkpɔ, si kpɔa nu kple ŋku la, menye mɔkpɔkpɔ wònye o; elabena nusi ame kpɔna kple ŋku la, nukaŋuti wògale mɔ kpɔm nɛ mahã?[r] 25 Ke ne míele mɔ kpɔm na nusi miekpɔna kple ŋku o la, miele elalam le dzidodo me.

26 Ke nenema ke Gbɔgbɔ la hã dea miaƒe gbɔdzɔgbɔdzɔ dzi; elabena alesi ke miado gbe ɖa wòadze la, mienyae o, gake Gbɔgbɔ la ŋutɔ tsɔa ŋeŋe, siwo manya gblɔ o la, xɔa mia nya ɖe akɔ. 27 Ke amesi dzroa dziwo me kpɔna la, enya nusi nye Gbɔgbɔ la ƒe didi, elabena exɔa nya ɖe ame kɔkɔewo nu, alesi dzea Mawu ŋu. 28 Ke mienyae bena, amesiwo lɔ̃a Mawu la, nuawo katã tim hea nyuie vɛ na wo, amesiwo woyɔ le [t]tameɖoɖodi la nu. 29 Elabena amesiwo wonya ɖi la, eɖo wo ɖi hã, bene woanye Via ƒe nɔnɔme tɔgbe, bene wòanye [a]ŋgɔgbevi le nɔvi geɖewo dome. 30 Ke amesiwo wòɖo ɖi la, woawo ke hã wòyɔ; ke amesiwo wòyɔ la, woawo ke hã wòtso afia na; ke amesiwo wòtso afia na la, woawo ke hã ŋuti wòkɔ.

31 Azɔ, nuka gblɔ ge miala le esia ŋutii? Ne Mawu le mia dzi la, ameka atsi tre ɖe mía ŋutii?[f] 32 Amesi mehe [g]ye ŋutɔ ƒe Vi ɖe megbe o, ke wòtsɔe hena ɖe mí katã mia ta boŋ; aleke lawɔ, eye matsɔ nuwo katã hã akpe ɖe eŋuti na mi oa? 33 Amekae atso Mawu ƒe ame tiatiawo nu mahã? Mawue nye afiatsola; 34 amekae [k]abu fɔ? Kristo ye nye amesi ku, ke nusi gawu enye: Amesi wofɔ ɖe tsitre hã, amesi le Mawu ƒe nuɖusi me, [l]amesi xɔ mí ɖe akɔ hã. 35 Amekae amã mí atso Kristo ƒe lɔlɔ̃ me mahã? Fukpekpe loo alo xaxa alo yometiti alo dɔwuame alo amamanɔnɔ alo ŋɔdzidodo alo yi mahã? 36 Abe alesi [o]woŋlɔ ɖi ene bena: „Ɖutiwò la wowua mi ɖuu le ŋkeke bliboa katã me, wobua mi abe alẽ, siwo woyina wuwu ge la ene.“ 37 Gake le nusiawo katã me miedua dzi glo le amesi lɔ̃ mí la ŋuti. 38 Elabena menyae keŋ bena, eɖanye ku o, eɖanye agbe o; eɖanye mawudɔlawo o, eɖanye dziɖulawo o; eɖanye ŋusẽwo o; eɖanye nusi le fifi o, eɖanye nusi le vava ge o; 39 eɖanye kɔkɔƒe o, eɖanye goglɔƒe o, alo nuwɔwɔ bubua ɖe o, mate ŋu amã mí atso Mawu ƒe lɔlɔ̃, si le Kristo Yesu, mía Aƒetɔ me la gbɔ o.

Israel tiatia tsã kple trɔ̃subɔlawo xɔxɔ fifi enye Mawu ƒe amenuveveɖo.

9. Nyateƒe gblɔm mele le Kristo me, nyemele aʋatso kam o, esi nye dzitsinya le ɖase ɖim kpe ɖe ŋunye le Gbɔgbɔ kɔkɔe me 2 bena, mele nu xam geɖe, eye nye dzi le veve sem ɖaasi. 3 Elabena [s]medi bena, nye ŋutɔ mazu busu tso Kristo gbɔ ɖe nɔvinyewo, fonyemeawo le ŋutilã nu la ta; 4 amesiwo nye Israeltɔwo, amesiwo tɔ nye [u]vinyenye la kple ŋutikɔkɔe la kple nubablawo kple

a Kol. 1, 18; Heb. 1, 6.
b Tim. II. 1, 7; Gal. 4, 5. 6.
d Gal. 4, 7.
e Nyaɖ. 21, 7.
f Ps. 118, 6.
g Yoh. 3, 16.
h Kor. II. 4, 17.
i Kol. 3, 4.
k kp. 1.
l Yoh. I. 2, 1.
n Nyagb. 1, 2; Mo. I. 3, 17-19; 5, 29.
o Ps. 44, 23; Kor. II. 4, 11.
p Kor. II. 5, 2.
r Kor. II. 5, 7.
s Mo. II. 32, 32.
t Ef. 1, 11; 3, 11.
u Mo. II. 4, 22; Mo. V. 7, 6; 14, 1.

senana la kple mawusubɔsubɔ la
kpakple ŋugbedodoawo; 5 ame-
siwo tɔ nye fofoawo, amesiwo
me Kristo hã [a]dzɔ tso le ŋutilã
nu, [d]amesi nye Mawu, si ƒo wo
katã ta la, amesi wokafuna yi ɖe
mavɔmavɔ me! Amen.
6 Ke mele nenem bena, [e]Mawu
ƒe nya zu dzodzro o. Elabena
menye amesiwo katã tso Israel
me la, [f]wonye Israeltɔwo o; 7
eye hã la menye Abraham ƒome-
wo katãe nye viwo o, hafi „le
[h]Isak me woayɔ ƒome ana wò“
boŋ; 8 esia nye be: Menye ŋu-
tilã ƒe viwoe nye Mawu ƒe viwo
o, [k]ke ŋugbedodo ƒe viwo boŋ
woabu be ƒome. 9 Elabena ŋu-
gbedodonya [n]enye sia bena: „Ma-
gbugbɔ ava gbɔwò le wɔleawoɣi,
eye viŋutsuvi lanɔ Sara si.“ 10 Ke
menye esia ɖeɖeko o, ke Rebeka
boŋ hã, esime wòfɔ fu tso Isak,
mía fofo ɖeka gbɔ la[p] — 11 elabe-
na esime mekpɔ dzi vi haɖe o,
eye womewɔ nyuia ɖeke alo vɔ̃a
ɖeke hã o la, bene Mawu ƒe ta-
meɖoɖoɖi nanɔ anyi le tiatia la
nu, menye tso dɔwɔwɔwo me o,
ke boŋ tso amesi yɔna la gbɔ! —
12 wogblɔ [s]nɛ bene: „Xoxoetɔ
la asubɔ ɖevitɔ la;“ 13 abe alesi
woŋlɔ ɖi ene bena: „Yakob la
melɔ̃, ke Esau la melé fu.“[v]
14 Azɔ nuka gblɔ ge míala?
Alo Mawu tɔ medzɔ oa? Gbeɖe![y]
15 Elabena [z]egblɔ na Mose bena:
„Makpɔ nublanui na amesi ke ma-
kpɔ nublanui na, eye nye dɔme
atrɔ ɖe amesi ke ŋuti nye dɔme
atrɔ ɖo la ŋuti.“ 16 Eyaŋuti azɔ
metso amesi le lɔlɔ̃m alo amesi
le du sim la gbɔ o, ke etso Ma-
wu, si kpɔa nublanui la gbɔ boŋ.[b]
17 Elabena[e] ŋɔŋlɔ la gblɔ na Fa-
rao bena: „Esia ke ŋuti mefɔ wò
ɖe tsitre, bene maɖe nye ŋusẽ ɖe
go afia le ŋuwò, eye bene woaɖe
gbe ƒã nye ŋkɔ ŋutinya le anyi-
gba blibo la katã dzi.“ 18 Eyata
azɔ la ekpɔa nublanui na amesi
ke wòlɔ̃na be, yeakpɔ nublanui
na, eye [g]wòsẽa dzime na amesi
ke wòlɔ̃na be, yeasẽ dzime na.
19 Azɔ la nèle gbɔgblɔ ge nam
bena: Nukaŋuti wògahea nya?
Elabena ameka ate ŋu atsi tre
ɖe eƒe lɔlɔ̃nu ŋuti mahã? 20 Ble-
wu, oo ame! Ameka nènye, wò
amesi le nya hem kple Mawu la
mahã? Ɖe numeme la lagblɔ na
mela bena: Nukaŋuti nèmem ale
mahã?[b] 21 Alo zemela mekpɔa
ŋusẽ ɖe tsu dzi bena, wòatsɔ
anyi, si wonyã la ƒe ɖe amè ze,
si ŋu bubu le la, eye wòagatsɔ
eƒe ɖe hã amè ze, si ŋu bubu
mele o la o mahã? 22 Ke ne Mawu,
esime wòle didim be, yeaɖe eƒe
dziku ɖe go afia, eye yeana woa-
nya eƒe ŋusẽ la, [g]tsɔ dzigbɔgbɔ
blewu geɖe lé dziku ƒe ze, siwo
wodzra ɖo ɖi hena gbegblẽ la,
ɖe asi, 23 bene [i]yeana woanya
eƒe ŋutikɔkɔe ƒe agbɔsɔsɔ hã ɖe
nublanuikpɔkpɔ ƒe ze, [l]siwo wo-
dzra ɖo ɖi hena ŋutikɔkɔe la ŋu,
ekema aleke wòle? 24 Nenema
ke wòyɔ miawo hã, menye tso
Yudatɔwo dome ɖeɖe o, ke tso
trɔ̃subɔlawo dome hã, 25 abe alesi
wogblɔ le [o]Hosea me hã ene be-
na: „Mayɔ ‚Manyenyedukɔe‘ be
Nye dukɔe la, kple Amemalɔ̃e be
Amelɔlɔ̃e; 26 [r]eye wòava me be-
na, afisi ke wogblɔ na wo bena:
Menye ye dukɔ mienye o la, ga-
ma ke woayɔ wo le bena: Mawu
gbagbe viwo.“ 27 Ke Yesaya do
ɣli ɖe Israel ŋuti bena:[t] „Ne Is-
rael-viwo ƒe xexlẽme asɔ gbɔ
abe ƒutake ene la, [u]woaɖe ame-
siwo susɔ la; 28 elabena Afetɔ
la awu nya la nu kaba le dzɔ-
dzɔenyenye me, eye wòatso nya
la me kpuie le anyigba dzi.“ 29
Eye abe alesi [a]Yesaya gblɔ nya
ɖi ene bena: „Ɖe menye Afetɔ
Zebaot ye susɔ ƒome ɖi na mi o
la, anye ne mietrɔ zu abe Sodom
ene, eye miaɖi Gomora.“
30 Azɔ nuka gblɔ ge miala?
[d]Trɔ̃subɔla, siwo menɔ dzɔdzɔe-
nyenye yome o la, ƒe asi su dzɔ-
dzɔenyenye dzi; ke xɔse mee
dzɔdzɔenyenye la tso; 31 ke Is-
rael, si nɔ dzɔdzɔenyenye ƒe se
la yome la, ƒe asi mesu dzɔdzɔe-
nyenye ƒe se la dzi o.[f] 32 Nuka-
ŋuti? Elabena womedii tso xɔse
me o, ke wodii tso se la ƒe dɔ-
wɔwɔwo me; wokli nukikli ƒe
kpe la, 33 abe [h]alesi woŋlɔ ɖi
ene bena: „Kpɔ ɖa, meɖo nuki-
kli ƒe kpe kple nudiadia ƒe aga-
kpe anyi ɖe Zion, eye amesiame,
si xɔa edzi sena la, womado ŋu-
kpee o.“

[a] Mat. 1; Lu. 3, 23—34.
[b] Yes. 45, 9.
[d] Yoh. 1, 1.
[e] Mo. IV. 23, 19.
[f] 2, 28.
[g] 2, 4.
[h] Mo. I. 21, 12.
[i] Ef. 1, 3—12.
[k] Gal. 4, 23.
[l] 8, 29.
[n] Mo. I. 18, 10.
[o] Hos. 2, 25.
[p] Mo. I. 25, 21.
[r] Hos. 2, 1.
[s] Mo. I. 25, 23.
[t] Yes. 10, 22. 23.
[u] 11, 5.
[v] Mal. 1, 2. 3.
[y] Mo. V. 32, 4.
[z] Mo. II. 33, 19.
[a] Yes. 1, 9.
[b] Ef. 2, 8.
[d] 10, 20.
[e] Mo. II. 9, 16.
[f] 10, 2. 3.
[g] Mo. II. 4, 21.
[h] Yes. 8, 14; 28, 16; Mat. 21, 42. 44.

Yudatɔwo di woawo ŋutɔ ƒe dzɔdzɔenyenye; eyata womekpɔ dzɔdzɔenyenye, si tso xɔse me la o.

10. Nɔviwo, nye dzimedidi kple
nye kukuḍeḍe, si medena na
Mawu ḍe Israel ta la, enye si be-
na, woakpɔ xɔxɔ. 2 Elabena mele
ḍase ḍim na wo bena, wole ŋu
ʋãm ḍe Mawu ŋu, gake menye
kple sidzedze o. 3 Elabena esi
womenya Mawu ƒe dzɔdzɔenye-
nye o, eye wole didim bena, woa-
tsɔ woawo ŋutɔ ƒe dzɔdzɔenye-
nye atu tsitre la, womebɔbɔ wo
ɖokui ḍe Mawu ƒe dzɔdzɔenye-
nye la te o.[f] 4 Elabena [g]se la
ƒe nuwuwu enye Kristo, [h]bene
amesiame, si xɔna sena la, nakpɔ
dzɔdzɔenyenye.
5 Elabena [i]Mose ŋlɔ ḍi le dzɔ-
dzɔenyenye, si tso sea me la ŋu-
ti bena: „Amesi ke wɔ esiawo la,
anɔ agbe to esia me.“ 6 Ke dzɔ-
dzɔenyenye, si tso xɔse me la
gblɔ bena: [n]Megagblɔ le wò dzi
me bena: „Ameka alia ayi dziƒo
mahã“ o; esia nye bena, woatsɔ
Kristo ava anyigba dzi; 7 alo:
„Ameka aḍi ayi tsiẽƒe mahã“ o;
esia nye bena, woatsɔ Kristo atso
ame kukuwo dome vɛ. 8 Ke nu-
ka wògblɔ? [p]„Nya la tsɔ ḍe gbɔ-
wò kpuie, ele nuwò me kple dzi-
wò me hã;“ esiae nye xɔse, si
ƒe gbe ƒã ḍem miele la. 9 Ela-
bena ne èʋua eme kple wò nu
bena, [t]Yesu ye nye Aƒetɔ la, eye
nèxɔna sena le wò dzi me bena,
Mawu fɔ eyama ḍe tsitre tso ame
kukuwo dome la, àkpɔ xɔxɔ; 10
elabena wotsɔa dzi xɔna sena
hena dzɔdzɔenyenye, eye wotsɔa
nu ʋua eme hena agbexɔxɔ la.
11 Elabena ŋɔŋlɔ la gblɔ be:
[v]„Amesiame, si xɔa edzi sena la,
womado ŋukpee o.“ 12 Elabena
[y]vovototoa ḍeke mele Yudatɔ
kple Helatɔ dome o, elabena Aƒe-
tɔ ma kee nye wo katã tɔ, eyae
nye kesinɔtɔ na amesiwo katã yɔ-
nɛ la. 13 Elabena [a]amesiame, si
ayɔ Aƒetɔ la ƒe ŋkɔa dzi la, woa-
ḍee. 14 Azɔ aleke woayɔ amesi
dzi womexɔ se o la mahã? Ke
aleke woaxɔ amesi ŋutinya wo-
mese kpɔ o la dzi ase mahã? Ke
aleke woase nya, ne nyanyuie
gbeƒãḍelaa ḍeke mele wo si o
mahã? 15 Ke aleke woaḍe gbe
ƒã, ne womedɔ wo ḍa hafi o ma-
hã? Abe alesi [a]woŋlɔ ḍi ene be-
na: „Nyagblɔla, siwo gblɔa ŋuti-
fafanya kple nyanyuie la ƒe afɔ-
wo nyo loo!“
16 Gake la menye wo katãe
ḍoa to nyanyuie la o; elabena
Yesaya [b]gblɔ bena: „Aƒetɔ, ame-
kae xɔ míaƒe nyagbɔgblɔ dzi se
mahã?“ 17 [d]Ekema xɔse la tso
nyagbɔgblɔ me, hafi nyagbɔgblɔ
la tsoa Mawu ƒe nya me vana.
18 Ke megblɔ be: Alo ḍe wome-
see o mahã? [e]E, vavãe! Woƒe
numegbe ḍi hoo le anyigba blibo
la katã dzi, eye woƒe nyawo de
xexeme ƒe seƒewo ke. 19 Ke me-
le gbɔgblɔm bena: Alo ḍe Israel
medze sii oa? Mose ye nye gbã-
tɔ gblɔ be: [k]„Nye la mana mia-
ʋã ŋu ḍe dukɔ, si menye dukɔ
o la ŋuti, eye mado dziku na mi
le dukɔ masenugɔme ŋuti.“ 20
Ke Yesaya do dzi, [l]eye wògblɔ
bena: „Amesiwo medim o la, wo-
kpɔm, eye meḍe ɖokuinye fia
amesiwo mebia tanye se o la.“
21 Ke le Israel ŋuti la [o]egblɔ
bena: „Ŋkeke blibo la katã me
medo nye asiwo ḍe dukɔ, si me-
ḍoa to o, eye wòḍea ḍeklemi la.“

Womagatrɔ Israel tiatia la o.

11. Azɔ mele gbɔgblɔm be: [r]Alo
ḍe Mawu gbe eƒe dukɔ la
mahã? Gbeḍe! [s]Elabena nye hã
Israeltɔ menye tso Abraham ƒome
kple Benyamin-to la me. 2 Ma-
wu megbe eƒe dukɔ, si wònya ḍi
la o. Alo mienya nya, si ŋɔŋlɔ
la [u]gblɔ le Eliya ŋuti, esime wòle
tsitre le Mawu ƒe ŋku me, eye
wòtso Israel nu la o bena: 3 „Aƒe-
tɔ, wowu wò nyagblɔḍilawo, eye
wogbã wò vɔsamlekpuiwo ƒu anyi,
eye nye ḍeka hɔ̃ koe susɔ, eye
wole nye ku dim.“ 4 Ke nya ka
Mawu ḍo ŋu nɛ mahã? [z]„Mesusɔ
ŋutsu akpe adre, siwo medze klo
na Baal o la ḍi na ḍokuinye.“ 5
Azɔ nenema ke egbe ŋkeke sia-
wo me hã susɔewo susɔ ḍi [b]le
amenuveve ƒe tiatia la nu. 6 Ke
ne etso amenuveve me la, mega-
tso dɔwɔwɔwo me o, elabena ekɛ-
ma amenuveve maganye amenu-
veve o; ke ne etso dɔwɔwɔwo
me la, meganye amenuveve o,
elabena ekema dɔwɔwɔ maganye

[a] Yes. 52, 7.
[b] Yes. 53, 1.
[d] Yoh. 17, 20.
[e] Ps. 19, 5.
[f] 9, 31. 32.
[g] Mat. 5, 17; Heb. 8, 13.
[h] Yoh. 3, 18.
[i] Mo. III. 18, 5.
[k] Mo. V. 32, 21.
[l] Yes. 65, 1.
[n] Mo. V. 30, 12. 13.
[o] Yes. 65, 2.
[p] Mo. V. 30, 14.
[r] Ps. 94, 14; Yer. 31, 37.
[s] Fil. 3, 5.
[t] Kor. II. 4, 5.
[u] Fia. I. 19, 10. 14.
[v] Yes. 28, 16.
[y] Dɔ. 10, 34; 15, 9.
[z] Fia. I. 19, 18.
[a] Yoel 3, 5.
[b] 9, 27.

dɔwɔwɔ o. 7 Ekema aleke wòle?
[a]Nusi ke yome Israel le didim la,
efe asi mesu edzi o, ke ame tia-
tiawo fe asi su edzi; ke wona
ame mamleawo fe dzime sẽ, 8
[d]abe alesi woŋlɔ ɖi ene bena:
„Mawu na alɔ̃dɔdɔgbɔgbɔ wo,
ena ŋku wo, bene womagakpɔ nu
o, kple to wo, bene womagase
nu o“ vaseɖe egbegbe. 9 Eye Da-
wid [e]gblɔ be: „Na wofe kplɔ̃ na-
zu mɔ̃ kple kpa kple nuɖiaɖia
kpakple tefeɖoɖo na wo; 10 na
wofe ŋkuwo nado viviti, bene
womagakpɔ nu o, eye na wofe
mẽ nabi glebee ɖaasi.“
11 Ekema mebe: Ðe wokli nu,
bene woadze anyia? Gbeɖe! Ke
[g]le wofe anyidzedze ŋuti wotsɔ
xɔxɔ na trɔ̃subɔlawo, [h]bene woa-
na woamawo naʋã ŋu. 12 Ke ne
wofe anyidzedze la zu xexeme
fe kesinɔnu, eye wofe bubù la
zu trɔ̃subɔlawo fe kesinɔnu la,
aleke gbegbe wofe xexlẽme fe
deɖeme blibo la mahazui o ma?
13 Elabena mele gbɔgblɔm na mi
amesiwo nye trɔ̃subɔlawo la be-
na: — Esi menye trɔ̃subɔlawo fe
apostolo la, mado nye subɔsubɔ
ɖe dzi, 14 bene negbe ɖeko mana
nye ŋutilãtɔwo aʋã ŋu, eye ma-
xɔ [o]wo dome ɖewo ɖe agbe. —
15 Elabena ne wo gbegbe la nye
avulèle xexeme la, nuka anye
wofe xɔxɔ la, negbe agbe, si tso
ame kukuwo dome mahã? 16 Ke
ne abolowo fe gbãtɔ la le kɔkɔe
la, amɔwɔ blibo la hãe, eye ne
kė la le kɔkɔe la, alɔwo hãe.
17 Ke ne woŋe alɔwo dome ɖe-
wo ɖa, [p]eye wò, si nye gbemiti
la, wotsɔ wò do ɖe wo dome,
eye nèkpɔ amiti la fe kė kple
efe atimetsi fe gome kpli wo la,
18 ekema megafo adegbe ɖe alɔ-
wo ŋuti o, ke ne èfo adegbe la,
menye wòe lé kè la ɖe asi o,
hafi kė lae lé wò ɖe asi boŋ.[t]
19 Azɔ la nèxɔ dzi bena: Woŋe
alɔwo ɖa, bene woatsɔ nye la
ado ɖe eme. 20 Enyo! Woŋe wo
ɖa le dzimaxɔse ŋuti, ke wò la
xɔse ŋuti nèle tsitre ɖo; megado
ɖokuiwò ɖe dzi o, hafi nɔ vɔvɔ̃m
boŋ! 21 Elabena ne Mawu me-
kpɔ alɔ, siwo nye atia fe dzɔ-
dzɔmetɔwo fe nublanui o la, ma-
kpɔ wò hã wò nublanui o! 22
Eyaŋuti kpɔ Mawu fe dɔmenyo-
nyo kple sesẽ ɖa: efe sesẽ ɖe
amesiwo dze anyi la ŋuti, ke efe
dɔmenyonyo ɖe ŋuwò, [b]nenye ɖe
nènɔ dɔmenyonyo la me; ne me-
nye nenem o la, woalã wò hã ɖa.
23 Eye gake woamawo hã, nenye
ɖe wometsi dzimaxɔse dzi o la,
woagatsɔ wo ado ɖe eme, elabe-
na Mawu ate ŋu agado wo ɖe
eme.[f] 24 Elabena ne wotsɔ wò,
si wolã tso amiti, si nye gbemetɔ
le dzɔdzɔme nu la, dzi hedo ɖe
amiti nyui, si menye wò dzɔdzɔ-
me o la me la, aleke gbegbe wo-
matsɔ wo amesiwo nye dzɔdzɔ-
metɔwo la, ado ɖe woawo ŋutɔ
fe amiti la me o ma?
25 Elabena nɔvinyewo, nyemele
didim bena, nenem nya ɣaɣla sia
nanɔ manyamanya ɖe mi o, bene
miagabu mia ɖokui aɖaŋudzela-
wo o bena, dzimesesẽ va Israel
fe amea ɖewo dzi, [i]halase esime
trɔ̃subɔlawo fe deɖeme blibo la
nava yi ɖe eme, 26 eye [k]nenema
ke woaxɔ Israel blibo la ɖe agbe,
abe alesi woŋlɔ ɖi ene bena:
[l]„Ðela la atso Zion, eye wòava
aɖe mawumavɔ̃mavɔ̃ ɖa tso Ya-
kob gbɔ; 27 eye [n]esiae nye nu-
babla, si le mía kpli wo dome,
ne maɖe wofe nuvɔ̃wo ɖa la.“
28 Le nyanyuie la nu wonye ke-
tɔwo le mia ŋuti, ke le tiatia la
nu wonye lɔlɔ̃tɔwo le fofoawo ta;
29 elabena Mawu fe amenuveve-
nunanawo kple yɔyɔ megavene
o. 30 Elabena alesi miawo hã
mieɖo to Mawu tsã o, ke azɔ wo-
kpɔ nublanui na mi le amesia-
wo fe tosesẽ ŋutii la, 31 nenema
ke woawo hã womeɖo to fifia o
le nublanuikpɔkpɔ, si wokpɔ na
mi la ŋuti, bene woakpɔ nubla-
nui na woawo hã. 32 Elabena
[r]Mawu tu nu amewo katã nu ɖe
tomaɖomaɖo me, [s]bene wòakpɔ
nublanui na amewo katã.

Mawu fe nuku-mɔwo kafukafu.

33 Oo, [u]Mawu fe kesinɔnuwo
kple nunya kple sidzedze me go-
glo loo! Aleke efe ʋɔnudɔdrɔ̃wo
me dzodzro tsitotsito meli o, eye
efe mɔwo mele nyanya me gobi
o ale! 34 Elabena [v]ameka nya
Afetɔ la fe tamesusu, alo ameka
zu efe aɖaŋuɖela kpɔ mahã? 35
Alo ameka tre nu nanae, bene

[a] 9, 31.
[b] Yoh. 15, 2. 4; Heb. 3, 14.
[d] Yes. 29, 10; Mo. V. 29, 3.
[e] Ps. 69, 23. 24.
[f] Kor. II. 3, 16.
[g] Dɔ. 13, 46.
[h] 10, 19.
[i] Lu. 21, 24; Yoh. 10, 16.
[k] Mat. 23, 39.
[l] Yes. 59, 20; 27, 9; Ps. 14, 7.
[n] Yer. 31, 33. 34.
[o] Tim. I. 4, 16.
[p] Ef. 2, 11—14. 19.
[r] Gal. 3, 22.
[s] Tim. I. 2, 4.
[t] Yoh. 4, 22.
[u] 9, 23; 10, 12; Yes. 45, 15.
[v] Yes. 40, 13; Hi. 15, 8; Yer. 23, 18; Kor. I. 2, 1[illegible]

woagaḍo eteƒe nɛ mahã? 36 Ela-
bena nuwo katã tsoa eya me. eye
wotoa eya me. eye woḍoa ta eya
gbɔ; eyama tɔ lanye bubu yi ḍe
mavɔmavɔ me! Amen.

Ḍoḍo hena kristotɔwo ƒe agbenɔnɔ.

12. Azɔ mexlɔ̃ nu mi. nɔviwo.
to Mawu ƒe dɔmetɔtrɔ me
bena. [e]miatsɔ miaƒe ŋutilãwo awɔ
vɔsasa gbagbe. si ŋuti kɔ. si dze
Mawu ŋu. esi anye miaƒe mawu-
subɔsubɔ gbɔgbɔmetɔ. 2 Eye
migana miaƒe anyinɔnɔ naḍi xe-
xe sia me o. hafi [h]mitrɔ miaƒe
nɔnɔme to miaƒe tamesusu ƒe
yeyewɔwɔ me boŋ. bene miadzro
nusi nye Mawu ƒe lɔlŋnu. [l]si nyo.
eye wòdzea eŋu nyuie. eye wòle
blibo la me akpɔ.
3 Elabena to amenuveve.si wo-
nam la me mele egblɔm na mia
dome amesiame bena. negaḍi nu
gã wu nusi dze ame be. wòaḍi
o; ke neḍi ḍokuidziḍuḍu yome
boŋ. amesiame abe alesi [p]Mawu
dzidze xɔse ƒe dzidzenu nɛ ene
la. 4 Elabena alesi ŋutinu geḍe-
wo le ŋutilã ḍeka ŋu na mi. gake
ŋutinuawo katã mewɔa dɔ ḍeka
ƒomevi o la.[r] 5 nenema ke mí
ame geḍewo mienye ŋutilã ḍeka
le Kristo me. hafi mia dome ame
ḍeka ḍekawo la ŋutinuwo mienye:
6 eye amenuvevenunana. siwo le
vovovo la. le mía si le amenuve-
ve. si wona mi la nu: Nenye nya-
gbɔgblɔḍi la. miagblɔ nya ḍi le
xɔse la nu:[t] 7 nenye subɔsubɔ la.
mianɔ subɔsubɔ dzi: ne amea ḍe
le nu fiam la. nenɔ nufiafia dzi;[u]
8 ne amea ḍe le nu xlɔ̃m la. ne-
nɔ nuxɔxlɔ̃ dzi:[v] amesi naa nu
ame la. nena nu le dzimekɔkɔ
me: amesi nɔa ame nu la. nedo
vevie: amesi kpɔa nublanui na
ame la. [a]nekpɔe kple dzidzɔ.
9 [b]Lɔlɔ̃ la neganye alakpanu
o! [d]Mitsri nuvɔ̃. milė ḍe nu nyui
la ŋuti! 10 [e]Miaƒe lɔlɔ̃ na mia
nɔewo nayɔ fũ kple dadavilɔlɔ̃.
[f]mitre mia nɔewo bubu! 11 Ne
veviedodo hiã la. migawɔ ƒome
o; [g]mixɔ dzo le gbɔgbɔ me: mi-
wɔ nusi ɣeyiɣi la hiã! 12 Dzi ne-
dzɔ mi le mɔkpɔkpɔ me. mido
dzi le xaxa me. [h]minɔ gbeḍoḍoḍa
dzi ḍaasi! 13 Mikpe ḍe ame kɔ-
kɔewo ƒe hiãtuame ŋuti. [i]minɔ

[a] Mat. 5, 44: Kor. I. 4, 12: Dɔ. 7, 59.
[b] Ps. 35, 13.
[d] 15, 5.
[e] 6, 13; Pet. I. 2, 5.
[f] Yes. 5, 21.
[g] Tes. I. 5, 15.
[h] Ef. 4, 23.
[i] Mar. 9, 50: Heb. 12, 14.
[k] Mo. III. 19, 18: Mat. 5, 39.
[l] Ef. 5, 10. 17.
[n] Mo. V. 32, 35.
[o] Lod. 25, 21. 22: Mat. 5, 44.
[p] Kor. I. 12, 11: Ef. 4, 7.
[r] Kor. I. 12, 12.
[s] Ti. 3, 1: Yoh. 19, 11: Lod. 8, 15.
[t] Kor. I. 12, 4.
[u] Pet. I. 4, 10. 11.
[v] Mat. 6, 3.
[y] Pet. I. 2, 13. 14.
[z] Ps. 82, 6.
[a] Kor. II. 8, 2: 9, 7.
[b] Tim. I. 1, 6.
[d] Am. 5, 15.
[e] Pet. II. 1, 7
[f] Fil. 2, 3.
[g] Nyad. 3, 15.
[h] Tes. I. 5, 17.
[i] Heb. 13, 2.

amedzrowɔwɔ dzi! 14 Miyra ame-
siwo tia mia yome la. miyra. eye
migaƒo fi de o![a] 15 Midzɔ dzi.
kple amesiwo dzi le dzɔdzɔm la.
[b]mifa avi kple amesiwo le avi fam
la! 16 [d]Miḍi nu ḍeka ma ke hena
mia nɔewo; migaḍi nu kɔkɔwo
yome o. hafi mibɔbɔ mia ḍokui
na ame bɔbɔḍeanyiwo boŋ. 17
Migabu [f]mia ḍokui adaŋudzelawo
o! Migaḍo [g]vɔ̃ vɔ̃ teƒe na amea
ḍeke o. miaƒe tamesusuwo nanɔ
nu nyuiwo yome le amewo katã
ƒe ŋku me; 18 ne ate ŋu anye.
nusi ke atso mia gome la. minɔ
anyi kple amewo katã le ŋutifafa
me![i] 19 [k]Migabia hlɔ̃ na mia ḍo-
kui o. nye lɔlɔ̃tɔwo. ke miḍe mɔ
na dziku la boŋ. [n]elabena woŋlɔ
ḍi bena: „Tɔnyee nye hlɔ̃biabia.
nye la maḍo eteƒe. Aƒetɔ la gblɔe.“
20 Eyata ne dɔ le wò [o]futɔ wum
la. na nuḍuḍui. ne tsikɔ le ewum
la. na tsii: elabena ne èwɔ esia
la. àƒo dzoka xɔxɔwo nu ƒu ḍe
eƒe ta dzi. 21 Megana nu vɔ̃ḍi
la naḍu dziwò o. ke tsɔ nu nyui
la ḍu nu vɔ̃ḍi la dzi boŋ.

Kristotɔwo ƒe toḍoḍo dziḍuḍu.

13. Amesiame nabɔbɔ eḍokui na
dziḍuḍu. siwo ŋusẽ li na. Ela-
bena dziḍudua ḍeke meli o. negbe
esi tso Mawu gbɔ ko; ke dziḍu-
ḍu. siwo li la. Mawue ḍo wo anyi.[s]
2 Eyata amesi ke dzea aglã ḍe
dziḍuḍu ŋuti la. etsia tre ḍe Ma-
wu ƒe nuḍoanyi ŋuti: ke amesiwo
dzea aglã la. woakpɔ woƒe ʋɔnu-
ḍɔdrɔ̃. 3 Elabena dziḍulawo me-
nye ŋɔdzi na nuwɔna nyuiwo o.
ke na vɔ̃ḍiawo boŋ. Ke ḍe mè-
lɔ̃ be. navɔ̃ dziḍuḍu la o mahã?
Ekema wɔ nu nyui. eye àkpɔ ka-
fukafu tso egbɔ:[y] 4 elabena [z]Ma-
wu ƒe subɔla wònye le wò nyo-
nyo ŋuti. Ke ne èwɔ nu vɔ̃ḍi la.
ŋɔ nadzi wò. elabena melė yi la
ḍe asi dzodzro o. elabena Mawu
ƒe subɔla kple amesi tsɔa dziku
biaa hlɔ̃ amesi le nu vɔ̃ḍi wɔm
la wònye. 5 Eyata ehiã be. mia-
bɔbɔ mia ḍokui. menye dzikuḍo-
ḍo ta ḍeḍeko o. hafi le dzitsinya
ŋuti hã boŋ. 6 Esia ŋuti miedzɔa
nu ḍo hã. elabena Mawu ƒe dɔ-
tsɔlawo wonye. amesiwo nɔ ne-
nem nusia wɔwɔ dzi. 7 Eyata
azɔ la mitu fe na amesiame. alesi

dze: Amesi tɔ nye nudzɔdzɔ la,
midzɔ nu nɛ; amesi tɔ nye adzɔ-
.nana la, mina adzɔe; amesi dze
vɔvɔ̃ la, mivɔ̃e; amesi dze bubu
la, mibui.[a]

Nuxɔxlɔ̃ hena nɔvilɔlɔ̃.

8 Miganyi naneke ƒe fe le amea
ɖeke si o, negbe mia nɔewo lɔlɔ̃
ƒe fe ko; [b]elabena amesi ke le
ame bubu lɔ̃m la, ewu se la nu.
9 Elabena nya, si [d]woŋlɔ ɖi bena:
„Megawɔ ahasi o; megawu ame
o; megafi fi o; megabiã ŋu o;“
eye ne se bubua ɖe gali la, ƒe
ta le nya sia me be: [e]„Lɔ̃ hawòvi
abe ɖokuiwò ene!“ 10 Lɔlɔ̃ la
[g]mewɔa vɔ̃ ɖe amehavi ŋuti o;
[h]eyata lɔlɔ̃ lae nye sedziwɔwɔ.

Nuxɔxlɔ̃ hena zɔzɔ le kekeli me.

11 Eye miwɔ esia, elabena mie-
nya ɣeyiɣi la kɔte bena, gaƒoƒo
la ɖe vɔ bena, miafɔ tso alɔ̃ me;
elabena azɔ la agbexɔxɔa tu mi
wu tsã, esime miexɔ se la.[k] 12
Zã la va yi vɔ, [n]eye ŋu le kekem![o]
Azɔ la minɛ miaɖe viviti me dɔ-
wɔwɔwo ɖa, eye miado kekeli ƒe
aʋawɔnuwo! 13 Minɛ miazɔ nyuie,
abe alesi dze le ŋkeke me ene,
[p]menye le aglotutuwo kple aha-
mumuwo, menye le ahasiwɔwɔwo
kple hadzedzewo, menye le dzre-
wɔwɔ kple ŋuʋaʋã me o; 14
[s]hafi mido Afetɔ Yesu Kristo boŋ,
eye migana beléle na ŋutilã nazu
nudzodzrowo yomenɔnɔ o.

Kristotɔwo naxɔ na gbɔdzɔgbɔdzɔtɔwo,
eye womana nuɖiaɖiawo o.

14. Ke amesi gbɔdzɔ le xɔse me
la, mixɔe, gake menye bene
miahe nya le tamesusu vovovowo
ŋuti o.[u] 2 Ame ɖeka xɔna sena
bena, yeate ŋu aɖu nusianu, ke
amesi gbɔdzɔ la, ama ko wòɖuna.[y]
3 Amesi ɖua nu la, nagado vlo
amesi meɖua nu o la o; eye amesi
meɖua nu o la, nagadrɔ̃ ʋɔnu
amesi ɖunɛ la o, elabena Mawu
xɔe.[a] 4 Wò la, ameka nènye be,
nèdrɔ̃a ʋɔnu ame bubu ƒe dɔla?
Ye ŋutɔ ƒe afetɔ wòle tsitre na,
alo wòdze anyi na; gake anɔ tsi-
tre, elabena Mawu ate ŋu alée ɖe
tsitre.[d] 5 Ame ɖeka bua ŋkeke
ɖeka wua ŋkeke bubu, ke ame
bubu bua ŋkeke sia ŋkeke sɔsɔe.
Amesiame nakpɔ kakaɖedzi le ye
ŋutɔ ƒe tamesusu me.[f] 6 Amesi

a Mat. 22, 21.
b Gal. 5, 14; Tim. I. 1, 5.
d Mo. II. 20, 13 v. 17.
e Mo. III. 19, 18.
f Gal. 2, 20; Tes. I. 5, 10.
g Kor. I. 13, 4.
h Mat. 22, 40.
i Dɔ. 17, 31; Mat. 25, 31. 32; Kor. II. 5, 10.
k Ef. 5, 14; Tes. I. 5, 6. 7.
l Yes. 45, 23; Fil. 2, 10. 11.
n Yoh. I. 2, 8.
o Ef. 5, 11.
p Lu. 21, 34; Ef. 5, 18.
r Gal. 6, 5.
s Gal. 3, 27.
t Mat. 15, 11; Dɔ. 10, 15; Ti. 1, 15.
u 15, 1; Kor. I. 8, 9.
v Kor. I. 8, 11 v. 13.
y Mo. I. 29; 9, 3.
z Ti. 2, 5.
a Kol. 2, 16.
b Lu. 17, 20.
d Mat. 7, 1; Yak. 4, 11. 12.
e 12, 18; 15, 2.
f Gal. 4, 10.
g kp. 14.

bua ŋkeke la, ebunɛ na Afetɔ la;
eye amesi mebua ŋkeke o la,
Afetɔ lae mebunɛ na o. Amesi
ɖua nu la, eɖunɛ na Afetɔ la,
elabena eɖa akpe na Mawu; eye
amesi meɖua nu o la, Afetɔ lae
meɖunɛ na o, eye wòɖaa akpe
na Mawu. 7 Elabena mia dome
amea ɖeke mele agbe na eɖokui
o, eye amea ɖeke mekuna na eɖo-
kui o. 8 Elabena ne miele agbe
la, miele agbe na Afetɔ la, eye
ne mieku la, mieku na Afetɔ la.
Azɔ nenye miele agbe alo mieku
la, Afetɔ la tɔ mienye.[r] 9 Elabena
esia ŋuti Kristo ku, eye wògagbɔ
agbe ɖo, bene wòaɖu Afetɔ ɖe
ame kukuwo kple ame gbagbewo
siaa dzi. 10 Ke wò la, nukaŋuti
nèdrɔ̃a ʋɔnu nɔviwò mahã? Alo
wò hã, nukaŋuti nèdo vlo nɔviwò
mahã?[i] Elabena mi katã míava nɔ
tsitre ɖe Kristo ƒe ʋɔnudrɔ̃zikpui
la ŋgɔ. 11 Elabena [l]woŋlɔ ɖi be-
na: „Afetɔ la gblɔ be: Metá nye
agbe: Woadze klo sia klo nam,
eye aɖe sia aɖe aʋu me na Ma-
wu.“ 12 Eyata azɔ mia dome ɖe-
siaɖe abu akɔnta le ye ŋutɔ ɖo-
kui ŋuti na Mawu.[r]
13 Azɔ la migana miadrɔ̃ ʋɔnu
mia nɔewo o, hafi midrɔ̃ ʋɔnu le
nusia ŋuti boŋ bena, amea ɖeke
nagatsɔ nukikli alo nuɖiaɖia ada
ɖe nɔvia ƒe mɔ dzi o. 14 Menyae,
eye mekpɔ kakaɖedzi le Afetɔ
Yesu me [t]bena, naneke menye
kɔgblẽɖonu le eɖokui si o, negbe
amesi ke bua nane kɔgblẽɖonu
la, eyama wòzu kɔgblẽɖonu na.
15 Ke ne nɔviwò le nu xam le
wò nuɖuɖu ŋuti la, ekema mègale
zɔzɔm le lɔlɔ̃ la nu o. [v]Megatsɔ
wò nuɖuɖu tsrɔ̃ ame ma, si ta
Kristo ku ɖo la o! 16 Azɔ la mi-
gana woagblɔ busunya ɖe miaƒe
nu nyui la ŋuti o![z] 17 Elabena
mawufiaɖuƒe la menye nuɖuɖu
kple nunono o, ke dzɔdzɔenyenye
kple ŋutifafa kple dzidzɔ le Gbɔ-
gbɔ kɔkɔe me boŋ ye.[b] 18 Ela-
bena amesi ke subɔa Kristo le
nusiawo me la, eƒe nu nyoa Ma-
wu ŋu, eye wòdzea amewo ŋu.
19 Eyata azɔ minɛ mianɔ nusiwo
nye ŋutifafatɔ kple nusiwo woa-
tsɔ atu ame nɔewo la yome.[e] 20
Megagblẽ Mawu ƒe dɔwɔwɔ le
nuɖuɖu ta o![g] Nusianu ŋuti kɔ

ḥafi; gake la enye vɔ̃ na amesi
ḍui le nuḍiaḍia me. 21 Enyo be-
na, mȧḍu lã o, eye mȧno aha hã
o, alo mȧwɔ nane, si nɔviwȯ klina
alo wȯḍia enu alo wȯgbɔdzɔna
le eŋuti la o.[a] 22 Wȯ la, xɔse, si
le asiwȯ la, nanɔ asiwȯ na wȯ
ŋutɔ le Mawu ŋku me. Woayra
amesi medrɔ̃ ʋɔnu eḍokui le nusi
wȯdo kpɔ wȯdze la ŋuti o. 23 Ke
amesi le ḍi kem, ne eḍui la, wo-
bu fɔe, elabena ewɔ nusi metso
xɔse me o; ke nusianu, si metso
xɔse me o la, nuvɔ̃ wȯnye.[b]

Kristotɔwo ƒe dzigbogbɔḍanyi na gbɔdzɔgbɔdzɔ-
tɔwo kple woƒe ḍekawɔwɔ le wo nɔewo dome.

15. Ke ele na mi, amesiwo ŋu
ŋusẽ le la bena, miatsɔ ame-
siwo ŋu ŋusẽ mele o la ƒe gbɔ-
dzɔgbɔdzɔwo, eye miagadze mia
ḍokui ŋu o.[g] 2 Mía dome amesia-
me nadze ehavi ŋu bena eƒe nyo-
nyo, bene woatsɔe atu;[h] 3 ela-
bena Kristo hã medze eḍokui ŋu
o, [i]hafi abe alesi woŋlɔ ḍi ene
bena: „Amesiwo dzu wȯ la ƒe
dzudzu va dze dzinye.“ 4 Elabena
nusi ke woŋlɔ ḍi tsã la, woŋlɔe
le miaƒe nufiafia ta, bene míatsɔ
ŋɔŋlɔawo ƒe dzidodo kple akɔfafa
akpɔ mɔkpɔkpɔ.[o] 5 Ke dzidodo
kple akɔfafa ƒe Mawu la awɔ mi
bena,[p] miasusu tame ḍeka le mia
nɔewo dome le Kristo Yesu nu,
6 bene miatsɔ tame ḍeka kple nu
ḍeka akafu Mawu, mía Aƒetɔ Yesu
Kristo Fofo la. 7 Eyaŋuti mixɔ
mia nɔewo, abe alesi Kristo hã
xɔ mi ene hena Mawu ƒe kafu-
kafu. 8 Elabena mele egblɔm
bena,[r] Yesu Kristo zu subɔla na
aʋatsotso le Mawu ƒe nyateƒe
ŋuti, bene wȯali ke ŋugbedodo,
siwo wodo na fofoawo la; 9 eye
bena trɔ̃subɔlawo kafu Mawu le
eƒe [u]nublanuikpɔkpɔ ŋuti,[v] abe
alesi woŋlɔ ḍi ene bena: „Esia-
ŋuti makafu wȯ le trɔ̃subɔlawo
dome, eye wȯ ŋkɔ la madzi kafu-
kafuha na.“ 10 Eye [z]wȯgagblɔ be:
„Dzi nedzɔ mi trɔ̃subɔlawo hekpe
ḍe eƒe dukɔ ŋuti.“ 11 Eye wȯ-
gagblɔ bena: „Mikafu Aƒetɔ la,
mi trɔ̃subɔlawo katã! Mido vivi ḍe
eŋuti, mi dukɔwo katã!“[b] 12 Eye
[e]Yesaya gagblɔ bena: „Isai ƒe
[f]kè kple amesi atsi tre, bene yea-
ḍu fia ḍe xexemedukɔwo dzi la,

ava; eyama xexemedukɔwo lakpɔ
mɔ na.“ 13 Ke mɔkpɔkpɔ ƒe Ma-
wu la natsɔ dzidzɔ kple ŋutifafa
katã ayɔ mi taŋ le xɔxɔse me,
bene miakpɔ mɔkpɔkpɔ sɔ gbɔ
fũ le Gbɔgbɔ kɔkɔe ƒe ŋusẽ me.

Nyanyuie la yayra to apostolo la dzi.

14 Ke nɔvinyewo, nye ŋutɔ me-
ḍo ŋu ḍe mia ŋu keŋ bena, mie-
nye amesiwo dɔmenyonyo yɔ fũ,
eye sidzedze yɔ mi taŋtaŋ, bene
miate ŋu axlɔ̃ nu mia nɔewo hã.
15 Gake la metsɔ dzideƒo geḍe
wu ŋlɔ na mi le nya si kple nya
si ŋuti, nɔvinyewo, abe ḍe ma-
gaḍo ŋku wo dzi na mi ene [d]le
amenuveve, si Mawu nam la ŋuti,
16 bene [e]manye Yesu Kristo ƒe
dɔtsɔla na trɔ̃subɔlawo, eye ma-
wɔ Mawu ƒe nyanyuie la ƒe [f]nu-
nɔnɔdɔ, bene trɔ̃subɔlawo nazu
vɔsa, si adze eŋu, eye eŋuti kɔ
to Gbɔgbɔ kɔkɔe la me. 17 Eyata
nye adegbeƒoƒo, si le asinye la,
ele Kristo Yesu me le Mawu ƒe
dɔ ŋuti. 18 Elabena nyemado dzi
agblɔ nyaa ḍeke o,[k] negbe nusi-
wo Kristo wɔ to dzinye hena trɔ̃-
subɔlawo ƒe [l]tododo le nyagbɔ-
gblɔ kple dɔwɔwɔ me, 19 le [n]dze-
siwo kple nukunuwo ƒe ŋusẽ me,
le Gbɔgbɔ kɔkɔe ƒe ŋusẽ me, ale
bena tso keke Yerusalem kple
eƒe nutowo me godoo vaseḍe Illi-
riko ke meḍe gbe ƒã Kristo ƒe
nyanyuie la le keŋ. 20 Ke le
esiawɔwɔwɔ me mebui bubunu
be, magblɔ nyanyuie la afia, me-
nye afisi woyɔ Kristo ƒe ŋkɔ le
xoxo o, bene nyemagatu ḍe ame
bubu ƒe gɔmeḍoḍoanyi dzi o,[r]
21 hafi abe [t]alesi woŋlɔ ḍi ene
bena: „Amesiwo womeḍe gbe ƒãe
na haḍe o la, woawo akpɔe, eye
amesiwo mesee haḍe o la, woa-
wo aŋɔ ḍe eme.“
22 Esiaŋuti hã kuxi kum edzi-
edzi bena, nyemete ŋu va mia
gbɔ haḍe o.[y] 23 Ke azɔ esi teƒe
megali nam le afisia nutowo me
o, [a]eye wȯle dzroyem vevie ƒe
geḍe enye si bena, mava mia gbɔ
la, 24 gbesigbe ke madze mɔ ayi
Spania la, mava mia gbɔ; elabena
mele mɔ kpɔm bena, ne mele afi-
ma mɔ tom la, mava kpɔ mi ḍa,[d]
eye miaḍom ḍa ayi afima, ne mia
kpɔkpɔ naḍi kɔ nam ʋee hafi.
25 Ke azɔ mele mɔ dze ge ayi

[a] Kor. I. 8, 13.
[b] Ti. 1, 15.
[d] 1, 5; 12, 3.
[e] 11, 13.
[f] Fil. 2, 17.
[g] 14, 1.
[h] Kor. I. 9, 19; 10, 24, 33.
[i] Ps. 69, 10.
[k] Kor. II. 3, 5.
[l] 1, 5.
[n] Mar. 16, 17.
[o] 4, 23. 24; Kor. I. 10, 11.
[p] Fil. 3, 16.
[r] Kor. II. 10, 15. 16.
[s] Mat. 15, 24; Dɔ. 3, 25.
[t] Yes. 52, 15.
[u] 11, 30.
[v] Ps. 18, 50.
[y] 1, 13.
[z] Mo. V. 32, 43.
[a] 1, 10. 11.
[b] Ps. 117, 1.
[d] Kor. I. 16, 6.
[e] Yes. 11, 10.
[f] Nyad. 5, 5.

Yerusalem, mele ame kɔkɔewo
subɔ ge.[a] 26 Elabena edze Make-
donla kple Axaya ŋu bena, woa-
dzɔ nu na ame dahe, siwo le Ye-
rusalem ƒe ame kɔkɔewo dome
la.[b] 27 Elabena edze wo ŋu, eye
wonye woƒe fenyilawo hã; ela-
bena ne trɔ̃subɔlawo kpɔ [d]woƒe
gbɔgbɔmenuwo gome la, edze
bena, woawo hã woatsɔ woƒe xe-
xemenuwo asubɔ woamawo. 28
Azɔ la, ne mewu esia nu, eye
metre nenem kutsetse sia nu na
wo la, matso mla gbɔ ayi Spa-
nia. 29 Ke menyae bena, ne me-
va mia gbɔ la, mava kple Kristo
ƒe yayra ƒe agbɔsɔsɔ blibo la.[e]
30 Ke mele nu xlɔ̃m mi, nɔviwo,
le mia Afetɔ Yesu Kristo kple
Gbɔgbɔ ƒe lɔlɔ̃ me [g]bena, miade
dzinye ate kame le gbeḍoḍoḍawo
me na Mawu ḍe tanye, 31 bene
woaḍem atso tosẽla, siwo le Yu-
dea la si me, eye bena nye subɔ-
subɔḍɔ, si mewɔ hena Yerusalem
la, nadze ame kɔkɔewo ŋu nyuie,
32 bene mava mla gbɔ kple dzi-
dzɔ to Mawu ƒe lɔlɔ̃nu me, eye
mía kple miawo míagbɔ ḍe eme.
33 Ke ŋutifafa Mawu la nanɔ
anyi kpli mi katã! Amen.[i]

Nuxoxlɔ̃ le Foibe xɔxɔ ta.

16. Mele Foibe, mia nɔvinyɔnu,
si nye Keŋxrea-hame ƒe su-
bɔla la, kafum na mi, 2 bene mia-
xɔe le Afetɔ me, alesi dze ame kɔ-
kɔewoe la, eye miakpe ḍe eŋuti le
dɔ sia dɔ, si me wòhiã mi le la me;
elabena eya ŋutɔ hã nye kpedeŋutɔ
na ame geḍe, eye na nye ŋutɔ hã.

Apostolo la do gbe na Roma-hame la.

3 Miḍuḍɔ [p]Priskila kple Akwila,
siwo nye hanyedɔwɔlawo le Kristo
Yesu me la, nam fã; 4 woawo nye
amesiwo tsɔ woawo ŋutɔ ƒe kɔwo
ḍo anyi ḍe nye luʋɔ ta, amesiwo
menye nye ḍeḍekoe le akpe dam
na wo o, ke hame, siwo katã le
trɔ̃subɔlawo dome hãe; 5 eye mi-
ḍuḍɔ hame, si le woƒe aƒe me la,
nam fã. Miḍuḍɔ Epeneto, nye lɔ-
lɔ̃tɔ, si nye kutsetse gbãtɔ na
Kristo le Asia la, nam fã.[u] 6 Mi-
ḍuḍɔ Maria, si dze agbagba geḍe
le mia ŋuti la, nam fã. 7 Miḍuḍɔ
Andronika kple Yunla, siwo nye
fonyemeawo kple hanyegatɔwo,
amesiwo xɔ ŋkɔ le [y]apostoloawo

dome, amesiwo tre kristotɔnyenye
nam la, nam fã. 8 Miḍuḍɔ Amplia,
nye lɔlɔ̃tɔ le Afetɔ me la, nam
fã. 9 Miḍuḍɔ Urbano, si nye mía
hadɔwɔla le Kristo me la, kple
Staxis, nye lɔlɔ̃tɔ la, nam fã.
10 Miḍuḍɔ Apeles, amesi li ke le
Kristo me la, nam fã. Miḍuḍɔ
amesiwo tso Aristobulo ƒe aƒe me
la, nam fã. 11 Miḍuḍɔ Herodion,
fonyemetɔ la, nam fã. Miḍuḍɔ
amesiwo tso Narkiso ƒe me, si-
wo le Afetɔ me la, nam fã. 12
Miḍuḍɔ Trifena kple Trifosa, siwo
le agbagba dzem le Afetɔ me la,
nam fã. Miḍuḍɔ Persis lɔlɔ̃tɔ, si
dzea agbagba geḍe le Afetɔ me la,
nam fã. 13 Miḍuḍɔ [f]Rufo, ame tia-
tiá le Afetɔ me la, kple dadaa, si
nye nye hã danye la, nam fã. 14
Miḍuḍɔ Asinkrito, Flego, Herme,
Patroba, Herma kple nɔvi, siwo
li kpli wo la, nam fã. 15 Miḍuḍɔ
Filologo kple Yulla, Nerea kple
nɔvianyɔnuvi kple Olimpa kple
ame kɔkɔe, siwo katã li kpli wo
la, nam fã. 16 Mitsɔ nugbugbɔ kɔ-
kɔe ḍuḍɔ mia nɔewo nam fã. Kri-
sto ƒe hamewo katã ḍuḍɔ mi fã.[h]

Nuxoxlɔ̃ le amebletawo ŋuti.

17 Ke mele nu xlɔ̃m mi, nɔvi-
wo, bena mialé ŋku ḍe amesiwo
wɔa mamãwo kple nuḍiaḍiawo
ḍe nufiafia, si miesrɔ̃ ŋu la ŋuti,
eye mite mia ḍokui ḍa tso wo
gbɔ.[k] 18 Elabena nenem me siawo
mesubɔa mia Afetɔ Yesu Kristo
o,[l] ke woƒe ƒoḍo boŋ wosubɔna,
eye wotsɔ [n]nufofo nyui kple ya-
yranyawo blea amesiwo mesusu
vɔ̃a ḍeke o la ƒe dziwo. 19 [o]Ela-
bena miaƒe toḍoḍo de amewo katã
ƒe to me; eyata dzi le dzɔyem le mia
ŋuti,[r] ke mele didim bena, mianye
nunyalawo le nu nyui me, ke ame
dzadzɛwo ḍe nuvɔ̃ ŋuti. 20 Ke
[s]ŋutifafa Mawu la agbã Satana ḍe
miaƒe afɔwo te gudugudu kpuie.
Mia Afetɔ Yesu ƒe amenuveve
la nanɔ anyi kpli mi katã!

Apostolo la ƒe hadɔwɔlawo do gbe na Roma-hame la.

21 [t]Timoteo, hanyedɔwɔla, kple
Lukio kple Yason kple Sosipatro,
fonyemetɔwo, ḍuḍɔ mi fã. 22 Nye
Tertio, si ŋlɔ agbalẽ sia la, me-
ḍuḍɔ mi fã. 23 [v]Gayo, si nye mia
kple hame blibo la ƒe afetɔ la,
ḍuḍɔ mi fã. [x]Erasto, si nye du

a Dɔ. 18, 21; 19, 21; 20, 22.
b Kor. I. 16, 1; Kor. II. 8, 1—4; 9, 2. 12.
d 9, 4; Kor. I. 9, 11.
e 1, 11.
f Kor. II. 1, 11; Fil. 1, 27; Tes. II. 3, 1.
g Mar. 15, 21.
h Kor. I. 16, 20.
i 16, 20.
k Mat. 7, 15; Ti. 3, 10.
l Fil. 3, 19.
n Xez. 13, 18; Kol. 2, 4.
o 1, 8.
p Dɔ. 18, 2. 26.
r Kor. I. 14, 20.
s 15, 33.
t Dɔ. 16, 1. 2; 19, 22; 20, 4; Fil. 2, 19.
u Kor. I. 16, 15.
v Kor. I. 1, 14.
y Kor. II. 8, 23.
x Dɔ. 19, 22.

me gadzikpɔla. kple mía nɔvi
Kuarto ɖuɖɔ mi fã. 24 Mía Afe-
tɔ Yesu Kristo ƒe amenuveve la
nanɔ anyi kpli mi katã! Amen.

Mawu kafukafu.

25 Ke amesi ate ŋu ado ŋusẽ
mi le nye nyanyule kple Yesu
Kristo ƒe gbeƒãɖeɖe la nu [c]le nya
ɣaɣla [f] si woɣla tso ɣeyiɣi mavɔ-
mavɔwo me ke la. ƒe ɖeɖefia la
nu. 26 esi [a]woɖe ɖe go fia azɔ.
eye to nyagblɔɖilawo ƒe ŋɔŋlɔa-
wo me le Mawu mavɔtɔ ƒe sedede
la nu. wòna trɔ̃subɔlawo katã nyae
hena xɔse [b]ƒe toɖoɖo: 27 Mawu.
[d]si nye nunyatɔ ɖeka hɔ̃ to Yesu
Kristo dzi la. tɔ nanye bubu la
yi ɖe mavɔmavɔ me! Amen.

a Tim. II. 1, 10.
b Ro. 1, 5.
d Tim. I. 1, 17. Yu. 25.
e Ef. 1, 9.
f Ef. 3, 5. 9.

PAULO ƑE AGBALẼ GBÃTƆ, SI WÒŊLƆ ƉO ƉE KORINTOTƆWO.

Paulo da akpe na Mawu le nyanyuie la ƒe yayra le Korinto ŋuti.

1 Paulo. Yesu Kristo ƒe apostolo.
si woyɔ to Mawu ƒe lɔlɔ̃nu me
la. kpakple nɔvi Sostenes. 2 wo-
ŋlɔ ɖo ɖe Mawu ƒe hame. si le
Korinto la. amesiwo wowɔ kɔkɔe
le Kristo Yesu me. [k]ame kɔkɔe.
siwo woyɔ kple [l]amesiwo katã
yɔa mia Afetɔ Yesu Kristo ƒe
ŋkɔa dzi le afisiafi le wo gbɔ
kple mia gbɔ la: 3 Amenuveve
kple ŋutifafa. si tso Mawu. mia
Fofo. kple Afetɔ Yesu Kristo gbɔ
la. woana mi![p]
4 Meda akpe na nye Mawu ɖaasi
le mia ta le Mawu ƒe amenuveve.
si wona mi le Kristo Yesu me la
ŋuti. 5 bena miezu kesinɔtɔwo le
nusianu me le eyama me. le nu-
fiafia katã kple sidzedze katã me.
6 abe alesi woli ke Kristo ƒe ɖa-
seɖiɖi le mia me ene. 7 bena miele
megbe le amenuvevenunanaa ɖe-
ke me o.[s] eye miele mía Afetɔ
Yesu Kristo ƒe ɖeɖefia la lalam.
8 [t]amesi hã ali ke mi yiɖase nu-
wuwu la dzi. bene [u]mianye ame
maɖifɔwo le mia Afetɔ Yesu Kri-
sto ƒe ŋkeke la dzi. 9 [z]Nuteƒewɔ-
lae nye Mawu. amesi yɔ mi va
Via Yesu Kristo. mia Afetɔ la. ƒe
hamenɔnɔ me la.

Nuxɔxlɔ̃ le mamãwo ŋuti.

10 Ke mele nu xlɔ̃m mi. nɔviwo.
le mia Afetɔ ƒe ŋkɔa dzi bena.
mi katã miagblɔ nya ɖeka. eye
mamãa ɖeke naganɔ mia dome
o: ke miazu blibo [d]le tame ɖeka
kple susu ɖeka ma me. 11 Ela-
bena Xloeƒemetɔwo ɖee fiam le
mia ŋuti. nɔvinyewo bena. dzre
le mia dome. 12 Ke mele esia
gblɔm bena. mia dome ɖesiaɖe
gblɔna bena: [g]Nye la. Paulo tɔ
menye![h] Nye la. Apolo tɔ menye![i]
Nye la. Kefa tɔ menye! Nye la.
Kristo tɔ menye! 13 Ɖe womã
Kristo mea? Alo ɖe Paulo ye wo-
klã ɖe atitsoga ŋu ɖe mia ta. alo
ɖe Paulo ƒe ŋkɔ mee wode ma-
wutsi ta na mi ɖoa? 14 Meɖa akpe
na Mawu bena. nyemede mawu-
tsi ta na mia dome amea ɖeke o.[n]
negbe Krispo kple [o]Gayo ko. 15
bene amea ɖeke nagagblɔ be. me-
de mawutsi ta na mi ɖe nye ŋutɔ
nye ŋkɔ dzi o. 16 Ke mede ma-
wutsi ta [r]na Stefana ƒe aƒe la hã:
emegbe la megade mawutsi ta na
ame bubua ɖe mahĩ. nyemenyae
o. 17 Elabena Kristo medɔm be.
made mawutsi ta na ame o. hafi
bena magblɔ nyanyuie la afia
boŋ. menye le nya ƒe nunya me
o. bena Kristo ƒe atitsoga la na-
gazu dzodzro o.

Atitsoga la ŋunya gbléa amegbetɔwo ƒe nunya.

18 Elabena atitsoga la ŋutinya
enye bometsinya na [v]amesiwo tsrɔ̃
la. ke mi amesiwo woxɔ la.[y]Ma-
wu ƒe ŋusẽ wònye na mí. 19 Ela-
bena [a]woŋlɔ ɖi bena: „Magblẽ
nunyalawo ƒe nunya dome. eye
maɖe gɔmeselawo ƒe gɔmesese
ɖa.“ 20 Afika nunyala le? Afika
agbalẽfiala le? Afika xexe sia me
ƒe anukutsyɔla le? Alo menye
Mawu trɔ xexe sia me ƒe nunya
wòzu bometsitsi o ɖe?[b] 21 Elabena
esi xexeame metsɔ ye ŋutɔ ƒe
nunya [e]dze si Mawu le Mawu ƒe
nunya me o ŋuti la. eyata edze
Mawu ŋu be. yeato gbeƒãɖeɖe

g 3, 4.
h Dɔ. 18, 24. 27.
i Yoh. 1, 42.
k 6, 11.
l Dɔ. 9, 14.
n Dɔ. 18, 8.
o Ro. 16, 23.
p Ro. 1, 7.
r 16, 15. 17.
s Ti. 2, 12.
t Fil. 1, 6.
u Tes. I. 3, 13; 5, 23.
v Kor. II. 4, 3.
y Ro. 1, 16.
z Tes. I. 5, 24.
a Yes. 29, 14.
b Hi. 12, 17.
d Fil. 2, 2; 3, 16.
e Mat. 11, 25.

bometsinya me axɔ amesiwo axɔ
ase la. 22 Elabena [a]Yudatɔwo
biaa dzesiwo, [b]eye Helatɔwo dia
nunya yome; 23 ke miawo la mie-
ɖea gbe fã Kristo, amesi woklã
ɖe atitsoga ŋu la, esi nye nuki-
kli na [e]Yudatɔwo kple bometsinu
na [f]Helatɔwo; 24 ke hena wo ame-
siwo woyɔ la, Yudatɔwo kple He-
latɔwo siaa, mieɖea gbe fã Kristo,
si nye Mawu ƒe ŋusẽ kple Mawu
ƒe nunya la.[h] 25 Elabena Mawu
ƒe bometsitsi nyaa nu wua ame-
gbetɔwo, eye Mawu ƒe gbɔdzɔ-
gbɔdzɔ sẽa ŋu wua amegbetɔwo.
26 Elabena nɔviwo, mikpɔ mia
yɔyɔ la ɖa bena, menye nunyala
geɖewo le ŋutilã nu o, menye
ŋusẽtɔ geɖewo o, menye bubume
geɖewo o;[n] 27 hafi Mawu tia xe-
xeame bometsinuwo, bene wòaɖo
ŋukpe nunyalawo, eye Mawu tia
xexeame gbɔdzɔgbɔdzɔnuwo, be-
ne wòaɖo ŋukpe nu sesẽwo; 28
eye xexe sia me nu maɖinuwo
kple nusiwo wodoa vlo kpakple
nusiwo menye naneke o lae, Ma-
wu tia, bene wòaɖi gbɔ nusiwo
nye nane la, 29 bene ŋutilãa ɖeke
nagaƒo adegbe le Mawu ƒe ŋku
me o.[o] 30 Ke eya ŋutɔ gbɔ wò-
tso miele Kristo Yesu me, amesi
zu nunya kple [p]dzɔdzɔenyenye
kple [r]kɔkɔenyenye kpakple ƒexe-
xeɖeta, si tso Mawu gbɔ la na mí,
31 bene amesi ke ƒoa adegbe la,
naƒo adegbe le Afetɔ la me,[s] abe
alesi woŋlɔ ɖi ene.

Apostolo la mele ɖiɖim be, yeanya naneke wu Yesu, si woklã ɖe atitsoga ŋu la o.

2. Eye nye hã, esime meva mia
gbɔ la, nɔviwo, [v]nyemetsɔ nya
gã gbɔgblɔ alo nunya gã va le
Mawu ƒe ɖaseɖiɖi gblɔm le mia
fiam o. 2 Elabena nyemebu bena,
menya nane le mia dome o, ne-
gbe Yesu Kristo ko, amesi kekea-
ke woklã ɖe atitsoga ŋu la.[a] 3 Eye
menɔ mia gbɔ le gbɔdzɔgbɔdzɔ
kple vɔvɔ̃ kpakple dzodzo nya-
nyanya geɖe me;[b] 4 eye [d]nye
nyagbɔgblɔ kple nye gbeƒãɖeɖe
mele nunya ƒe nya, siwo ƒoa nya
ɖe ame nu la me o; ke boŋ le
Gbɔgbɔ kple ŋusẽ ƒe ɖeɖefia la
me, 5 bene miaƒe xɔse la naganɔ
amewo ƒe nunya me o, hafi nenɔ
Mawu ƒe ŋusẽ me boŋ.[f]

6 Ke nunya gblɔm miele le ame-
siwo zu blibo la dome, ke menye
xexe sia me nunya, alo xexe sia
me dziɖula, siwo atsrɔ̃ la tɔ o;
7 ke boŋ [d]míegblɔa Mawu ƒe nu-
nya, si le ɣaɣla la, le nya ɣaɣla
me, nunya, si Mawu ɖo anyi, hafi
woɖo xexeme gɔme anyi hena
míaƒe ŋutikɔkɔe la, 8 si xexe sia
me dziɖulawo dometɔa ɖeke me-
dze sii o,[g] elabena ɖe wodze sii
la, anye ne womeklã [i]ŋutikɔkɔe
ƒe Afetɔ la ɖe atitsoga ŋu o. 9 Ke
abe alesi [k]woŋlɔ ɖi ene bena:
„Nusiwo ŋku mekpɔ kpɔ o, eye
to mese kpɔ o, eye womeva ame
ƒe dzi me kpɔ o la, nusiawo Ma-
wu dzra ɖo na amesiwo lɔ̃nɛ la.“
10 [l]Ke miawo la Mawu ɖee fia mi
to eƒe Gbɔgbɔ la dzi; elabena
Gbɔgbɔ la dzroa nuwo katã me
kpɔna keke Mawu ƒe nu gogloa-
wo me ke. 11 Elabena amewo
dometɔ kae nya nusi le ame me,
ne menye ame ƒe gbɔgbɔ, si le
eme la koe oa? Nenema ke amea
ɖeke menya nusi le Mawu me la
o, negbe Mawu ƒe Gbɔgbɔ la ɖe-
ɖekoe. 12 Ke miawo la miexɔ
xexeme ƒe gbɔgbɔ la o, hafi Gbɔ-
gbɔ, si tso Mawu gbɔ la boŋ míe-
xɔ, bene miate ŋu anya nusi Ma-
wu na mí la. 13 Eye nusiawo
miegblɔna hã, eye mietsɔa nya,
siwo amewo ƒe nunya fia mi la o,
hafi mietsɔa nya, siwo Gbɔgbɔ la
fia mi la boŋ, eye mietsɔa gbɔ-
gbɔmenuwo heɖoa gbɔgbɔmenu-
wo ŋuti.[t] 14 Ke dzɔdzɔmeme me-
xɔa Mawu ƒe Gbɔgbɔ la ƒe nuwo
o, elabena wonye [u]bometsinuwo
nɛ, eye mate ŋu adze sii o, ela-
bena Gbɔgbɔ wotsɔna kpɔa eme.
15 [y]Ke gbɔgbɔmeme la kpɔa nu-
wo katã me, ke eya ŋutɔ la amea
ɖeke mekpɔa eme o. 16 [z]Elabena
ameka dze si Afetɔ la ƒe tame-
susu, ne wòafia nui mahã? Ke mía-
wo la Kristo ƒe tamesusu le mia si.

Paulo xlɔ̃ nu Korinto-hame la bena, mamã nagano wo dome le nuƒiala, siwo nye Kristo ƒe subɔlawo ta o. Kristo enye xɔxɔ ƒe afetɔ kple gɔmeɖoɖo.

3. Eye nye hã, nɔviwo, nyemete
ŋu ƒo nu kpli mi abe gbɔ-
gbɔmemewo ene o, hafi abe ŋu-
tilãmemewo ene, [e]abe vidzĩewo
le Kristo me ene. 2 Mena notsi
mi mieno, eye menye nuɖuɖu se-

a Mat. 12, 38.
b Yoh. 4, 48; Dɔ. 17, 18. 32.
d Ro. 16, 25.
e Ro. 9, 32.
f 2, 14.
g Lu. 23, 34.
h kp. 18; Kol. 2, [illegible]
i Yak. 2, 1.
k Yes. 64, 3.
l Mat. 13, 11.
n Mat. 11, 25; Yoh. 7, 48; Yak. 2, 1—5.
o Ro. 3, 27; Ef. 2, 9.
p Yer. 23, 5. 6.
r Kor. II. 5, 21; Yoh. 17, 19.
s Yer. 9, 22. 23.
t kp. 1. 4.
u 1, 23; Yoh. 8, 47.
v 1, 17.
y Yoh. I. 2, 20.
z Ro. 11, 34; Yes. 40, 13.
a Gal. 6, 14.
b Dɔ. 18, 9; Kor. II. 10, 1.
d kp. 1.
e Yoh. 16, 12.
f Ef. 1, 17. 19; Tes. I. 1, 5.

sẽ o, elabena miesẽ ŋu haḍe o;
eye fifi hã miesẽ ŋu haḍe o,[a] a Pet. 1. 2, 2; Heb. 5, 12. 13.
3 elabena mieganye ŋutilãmeme-
wo. Elabena ŋkeke alesi ŋuʋa-
ʋã kple dzrewɔwɔ kple mamã b Nyad. 3,17.18.
le mia dome la, menye ŋutilãme-
mewo mienye, eye miezɔna le
ŋutilã la nu o ḍe?[d] 4 Elabena ne d 1,10.11; 11,18. e Hi. 5, 12. 13.
ame ḍeka gblɔ be: Nye la Paulo
tɔ menye, eye ame bubu gblɔ be:
Nye la Apolo tɔ menye la, alo ḍe f Ps. 94, 11.
mienye ŋutilãmemewo oa?[g] g 1, 12.
5 Azɔ ḍe, amekae nye [h]Apolo? h Dɔ. 18,24.27.
Amekae nye Paulo? Subɔlawo
wonye, amesiwo dzi mieto xɔ dzi
se la, eye amesiame le abe alesi
Afetɔ la nae la ene. 6 [i]Nye la i Dɔ. 18, 4. 11.
medo nu, eye Apolo de tsii, ke
Mawue nana wotsina nyuie. 7
Eyata amesi do nu la, menye na-
neke o, eye amesi de tsii hã, me- k 11, 3.
nye naneke o, ke Mawu, si na
tsitsi lae boŋ. 8 Ke amesi le nu
dom kple amesi le tsi demi la,
wo kpakple eve le ḍeka, [l]hafi l 4, 5.
amesiame axɔ ye ŋutɔ ƒe fetu le n Ti. 1, 7.
ye ŋutɔ ƒe dɔwɔwɔ la nu. 9 Ela-
bena Mawu ƒe hadɔwɔlawo mie-
nye; Mawu ƒe [o]agble kple Mawu o Mat. 13,3–9. p Lu. 12, 42.
ƒe [r]xɔtutu miawo mienye. r Ef. 2, 20.
10 Mawu ƒe [s]amenuveve, si wo- s 15, 10.
nam la, nu meḍo gɔme anyi abe
xɔtula dzeaḍaŋu ene, ke ame bubu
tui ḍe edzi. Gake amesiame na-
kpɔ nyuie, alesi wòatui ḍe edzi
la. 11 Elabena amea ḍeke mate
ŋu aḍo gɔmeḍoḍo bubu anyi o,
negbe esi woḍo anyi, si nye Yesu
Kristo la ko.[t] 12 Ke ne amea ḍe t Pet.1.2,4–6. u Ps. 143, 2.
tsɔ sika, klosalo, kpe xɔasiwo, ati-
wo, gbe, alo ahɔliti tui ḍe gɔme-
ḍoḍoanyi sia dzi la, 13 ekema
amesiame ƒe dɔwɔwɔ adze ƒã, ela-
bena ŋkeke la aḍee ḍe go afia, v 3, 8.
elabena woaḍee ḍe go afia to dzo
me, eye alesialesi ke amesiame
ƒe dɔwɔwɔ le la, dzo la adoe
akpɔ.[y] 14 Ne amea ḍe ƒe dɔwɔ- y 4, 5.
wɔ, si wòtu ḍe edzi la, tsi anyi la,
axɔ fetu. 15 Ne amea ḍe ƒe dɔwɔ- z Ro. 12, 3.
wɔ afiã la, abui, ke woaxɔ eya ŋutɔ,
gake abe amesi to dzo me ene.

Hame la gblẽlawo.

16 Ḍe mienyae bena, mawuxɔ a Ro. 12, 6.
mienye, eye Mawu ƒe Gbɔgbɔ la
nɔa mia me oa?[b] 17 Ne amea b 6, 19; Kor. II. 6, 16.
ḍe gblẽ mawuxɔ la, Mawu agblẽ
eyama hã, elabena mawuxɔ la le d Nyad. 3, 17.
kɔkɔe, eye esiae miawo la mie-
nye. 18 Amea ḍeke nagable eḍo-
kui o: Ne mia dome amea ḍe bu
eḍokui nunyala le xexe sia me
la, nezu bometsila, bene wòazu
nunyala.[b] 19 Elabena xexe sia me
nunya enye bometsitsi le Mawu
gbɔ, elabena woŋlɔ ḍi bena:
[e]„Eléa nunyalawo le woƒe aḍa-
ŋu vɔ̃ me.“ 20 Eye wogaŋlɔ be:
„Afetɔ la dzea si nunyalawo ƒe
susuwo bena, wonye dzodzro.“[f]
21 Eyata amea ḍeke nagaƒo aḍe-
gbe le amewo ŋuti o, elabena nu-
wo katã nye mia tɔ, 22 eḍanye
Paulo o, eḍanye Apolo o, eḍanye
Kefa o, eḍanye xexeame o, eḍa-
nye agbe o, eḍanye ku o, eḍa-
nye nusi li fifi alo nusi le vava
ge o; nuwo katã nye mia tɔ, 23
ke miawo la mienye Kristo tɔ,
ke Kristo la enye Mawu tɔ.[k]

Apostolowo ƒe dɔ kple woƒe numaḍinuinyenye.

4. Ale ame nabu mi enye esi:
Abe Kristo ƒe dɔlawo kple
Mawu ƒe [n]nya ɣaɣlawo ƒe xɔnu-
viwo ene. 2 Ke nusi gakpe ḍe
eŋuti la, enye bena, wodina tsoa
xɔnuviwo gbɔ,[p] bene woakpɔ wo
nuteƒewɔlawoe. 3 Ke nye la nu
via ḍe ŋutɔ ko wònye nam, ne
woadrɔ̃ ʋɔnum le miawo alo amea
ḍe ƒe ʋɔnudrɔ̃gbe dzi; evɔ la
nyemedrɔ̃ ʋɔnu nye ŋutɔ ḍokui-
nye hã o. 4 Elabena nyemenya
naneke le ḍokuinye ŋuti o, ke
menye eyata wotso afia nam o,
ke Afetɔ lae nye amesi drɔ̃ ʋɔ-
num.[u] 5 Eyata migadrɔ̃ ʋɔnu na-
neke, hafi ɣeyiɣi la nava do o,
halase esime Afetɔ la ava, amesi
abe viviti me nya ɣaɣlawo ava ke-
keli nui, eye wòaḍe dzimeḍaŋuḍe-
dewo ḍe go afia la, [v]ekema amesia-
me akpɔ kafukafu tso Mawu gbɔ.
6 Ke nɔviwo, nusiawo megblɔ
hedo mia kple Apolo ŋuti le mia
ta, bene miasrɔ̃ nu le mia gbɔ,
bena miagasusu awu nusi woŋlɔ
ḍi la o, [z]bena mia dome amea
ḍeke nagado eḍokui ḍe dzi le ame
ḍeka ta ḍe ame bubu ŋuti o.
7 Elabena ameka na nèto vovo
ma?[a] Eye nukae le asiwò, si mè-
xɔ oa? Ke ne wò hã nèxɔe la,
nukaŋuti nèle adegbe ƒom abe
menye ḍe nèxɔe ene oa? 8 Miedi
ƒo xoxo, [d]miezu kesinɔtɔwo xoxo,
miegbléa mi ḍi ḍua fia; ḍe miaḍu

fia gɔ̃, bene miawo hã [a]míaɖu
fia kpakpli mi la, ne anyo! 9 Ela-
bena mele susum bena, Mawu tsɔ
mí apostolowo wɔ mamletɔwo,[d]
abe amesiwo woɖo anyi na ku
ene, elabena míezu [e]nukpɔkpɔ
na xexeame kple mawudɔlawo
kple amewo siaa. 10 Míenye [f]bo-
metsilawo le Kristo ŋuti, ke mia-
wo la nunyalawo mienye le Kristo
me; miawo la miegbɔdzɔna, ke
miawo la mieseẽa ŋu; wobua mi,
ke míawo la wodoa vlo mi. 11
Vaseɖe gafoƒo sia dzi la [h]dɔ kple
tsikɔ wua mi, eye miezɔa amama,
eye woƒoa mí kple kɔ, eye nɔƒe
gobia ɖeke meli na mi o. 12 Eye
[l]miedzea agbagba, eye míetsɔa
mia ŋutɔwo míaƒe asiwo wɔa dɔ;[n]
ne wodzu mí la, míeyrana;[o] ne
woti mia yome la, miedoa dzi
tsɔnɛ; 13 ne wodo busu mi la,
míeɖea kuku; miezu abe xexe sia
me ƒe aɖukpodzinuwo ene, ame-
wo katã ƒe gbeɖuɖɔ vaseɖe egbe-
gbe sia.
14 Menye ɖe meŋlɔ nusiawo,
bene mado ŋukpe mi o, ke boŋ
bene maxlɔ̃ nu mi abe nye lɔlɔ̃-
viwo ene. 15 Elabena ne vidzikpɔla
akpe ewo le mia si le Kristo me
hã la, foto geɖe meli na mi o;
elabena metsɔ nyanyuie la dzi mi
le Kristo Yesu me.[t] 16 Eyaŋuti
mele nu xlɔ̃m mi bena: Mízu srɔ̃-
nyelawo.[v] 17 Eyata medɔ [y]Timo-
teo, si nye vinye lɔlɔ̃tɔ kple nu-
teƒewɔla le Afetɔ me la, ɖo ɖe
mia gbɔ; amesia aɖo ŋku nye
mɔ, siwo le Kristo me, abe alesi
mele nu fiam le ha sia ha me le
afisiafi ene la, dzi na mi. 18 Ke
amea ɖewo do wo ɖokui ɖe dzi,
abe ɖe nyemegale mia gbɔ va ge
o ene. 19 Ke [a]ne Afetɔ la lɔ̃ la,
mava mia gbɔ kpuie, eye nye-
mebe, madze si amesiwo do wo
ɖokui ɖe dzi la ƒe nyawo o, ke
woƒe ŋusẽ boŋ. 20 Elabena me-
nye nya mee mawufiaɖuƒe la le o,
hafi ŋusẽ me boŋ wòle.[e] 21 Nuka
dim miele? Ɖe matsɔ ati ava mia
gbɔ loo, alo matsɔ lɔlɔ̃ kple dɔme-
fafa ƒe gbɔgbɔ la ava mia gbɔa?

a Nyad. 3, 21.
b Mo. III. 18, 7. 8.
d Ro. 8, 36.
e Heb. 10, 33.
f 3, 18.
g Kol. 2, 5.
h Kor. II. 11, 23 v. 27.
i Mat. 18, 19; 18, 18; Kor. II. 13, 10.
k Tim. 1, 20.
l Dɔ. 18, 3; 20, 34; Tes. I. 2, 9; Tes. II. 3, 8; ta 9, 15.
n Ro. 12, 14.
o Ps. 109, 28.
p Gal. 5, 9.
r Mo. II. 12, 7.
s Yes. 53, 7; Pet. I. 1, 19.
t Gal. 4, 19.
u Mo. II. 12, 3-20.
v 11, 1.
y Dɔ. 19, 22.
z Mat. 18, 17; Tes. II. 3, 14.
a Dɔ. 18, 21; Yak. 4, 15.
b Tes. II. 3, 6; Ti. 3, 10; Yoh. II. 10.
d Mar. 4, 11.
e 2, 4; Lu. 17, 20.
f Mo. V. 13, 6.

Tohehe na ahasiwɔlawo. Nuxɔxlɔ̃ le hababo kple nu tovo wɔlawo kpakple woƒe hamemanɔmanɔ ŋuti.

5. Wose mia ŋkɔ keŋ bena, aha-
siwɔwɔ le mia dome, eye aha-
siwɔwɔ ma tɔgbe mele trɔ̃subɔ-
lawo dome hã o bena, [b]amea ɖe
xɔ fofoa srɔ̃. 2 Eye miawo la
miedo mia ɖokui ɖe dzi, eye mieƒa
konyi boŋ, bene woaɖe amesi wɔ
nusia la ɖa le mia dome o mahã?
3 Ke nye amesi mele mia gbɔ le
ŋutilã me o, gake mele mia gbɔ
le gbɔgbɔ me la, medrɔ̃ ʋɔnu
amesi wɔ nusia la xoxo, abe ɖe
mele mia gbɔ ene[g] 4 le mía Afetɔ
Yesu Kristo ƒe ŋkɔ me, ne mia
kple nye gbɔgbɔ va kpe ta kpa-
kple mía Afetɔ Yesu Kristo [i]ƒe
ŋusẽ la, 5 bene [k]míatsɔ ame ma
aɖe asi na Satana, bene wòagblẽ
eƒe ŋutilã, ne woaxɔ eƒe gbɔgbɔ
le Afetɔ Yesu Kristo ƒe ŋkeke la
dzi. 6 Miaƒe adegbeƒoƒo menyo
o. Mienyae bena, [p]amɔwɔ ʋaʋã
via ɖe nana amɔwɔ blibo la katã
ʋãna o mahã? 7 Eyata [r]mitsɔ
amɔwɔ ʋaʋã xoxo la ƒu gbe, be-
ne mianye amɔwɔ yeye, abe ale-
si mienye amɔwɔ maʋãmaʋã
ene; [s]elabena wowu míaƒe ŋuti-
totolẽvi, si nye Kristo la hã. 8
Eyata mina miaɖu ŋutitotoŋkeke-
nyuie, menye le amɔwɔ ʋaʋã xo-
xo me o, eye menye le vɔ̃ɖiwɔ-
wɔ kple nu tovo wɔwɔ ƒe amɔwɔ
ʋaʋã me o, hafi le dzadzɛnyenye
kple nyateƒe ƒe amɔwɔ maʋãma-
ʋã la me boŋ."
9 Meŋlɔe na mi le agbalẽ la me
bena, [z]migaɖe ha kple ahasiwɔ-
lawo o. 10 Ke menye xexe sia me
ahasiwɔlawo alo ŋubiãlawo alo
adzodalawo alo trɔ̃subɔlawo me-
wɔnɛ kura o, anye ne ɖeko mia-
dzo le xexeame. 11 Eyata azɔ la
meŋlɔ na mi bena, miagaɖe ha
kple amea ɖe, si ne woyɔnɛ be
nɔvi, wònye ahasiwɔla alo ŋubiãla
alo trɔ̃subɔla alo busubɔla alo
ahamula alo adzodala la o; mi-
gaɖu nu kple nenem me sia hã
o.[b] 12 Elabena nya kae le mia
kple amesiwo le [d]egodo la dome
bena, madrɔ̃ ʋɔnu wo mahã? Alo
miawo la, ɖe miedrɔ̃ ʋɔnu ame-
siwo le eme la gɔ̃ oa? 13 Ke
amesiwo le egodo la, Mawu adrɔ̃
ʋɔnu woawo.[f] Miɖe ame vɔ̃ɖi la
ɖa le mia ŋutɔ mia dome!

Le ʋɔnudɔdrɔ̃ le dzimaxɔsetɔwo ƒe ŋku me ŋuti.

6. Alo ne mia dome amea ɖe he
nya ɖe xɔlɔ̃via ŋuti la, aɖo

dzi be, yeahee ayi ʋɔnu ɖe ame
madzɔmadzɔwo ŋku me, eye me-
nye ame kɔkɔewo ŋku me o ma-
hã? 2 Mienyae bena, [b]ame kɔkɔe-
wo le ʋɔnu drɔ̃ ge xexeame oa?
Eye nenye miawo dzi woato adrɔ̃
ʋɔnu xexeame la, ɖe miedze na
nya suewo ɖɔdrɔ̃ oa? 3 Mie-
nyae bena, miadrɔ̃ ʋɔnu ma-
wudɔlawo oa, ʋuu keke wòahayi
agbe sia me nuwo nye gea? 4
Azɔ la ne agbe sia me nyaɖɔdrɔ̃a
ɖe le mia si la, mietsɔ amesiwo
wodoa vlo le ha me la boŋ ɖo ʋɔ-
nudrɔ̃lawoe! 5 Ŋukpedodo mi ta
megblɔe ɖo! Ã, vavãe, nunyalaa
ɖeke mele mia dome oa? Ɖeka
hɔ̃ meli, si ate ŋu adrɔ̃ ʋɔnu le
nɔviawo dome oa? 6 Ke nɔvi hea
nɔvi yia ʋɔnu boŋ, eye wowɔa
esia le dzimaxɔsetɔwo ŋku me.
7 Ke azɔ esia menyo na mi kura
o bena, nyaɖɔdrɔ̃wo le mia dome
ɖe mia nɔewo ŋuti. Nukaŋuti
miena wowɔ vɔ̃ ɖe mia ŋuti boŋ
oa? Nukaŋuti miena woba mi boŋ
oa?[k] 8 Ke miawo la miewɔa vɔ̃,
eye miebaa ame, eye miewɔa esia
ɖe nɔviawo ŋuti.

Nuxoxlɔ̃ le madzɔmadzɔ kple matrewɔwɔ ŋuti.

9 Alo mienyae bena, ame ma-
dzɔmadzɔwo manyi mawufiaɖuƒe
la ƒe dome oa? Migana woable
mi o: Ahasiwɔlawo kple trɔ̃subɔ-
lawo kple matrewɔlawo kple ha-
dzelawo kple ŋutsu, siwo dɔna
kple ŋutsuwo, 10 kple fiafitɔwo
kple ŋubiãlawo kple ahamulawo
kple busubɔlawo kple adzodala-
wo la womanyi mawufiaɖuƒe la
ƒe dome o.[l] 11 Eye nenem mia
dome amea ɖewo nɔ tsã; ke wole
tsi na mi, ke wona mia ŋuti kɔ,
ke wotso afia na mi le Afetɔ Ye-
su ƒe ŋkɔ la kple mia Mawu ƒe
Gbɔgbɔ la me.[n]
12 Woɖe nuwo katã ƒe mɔ nam,
ke menye nuwo katãe nyona na
ame o. Woɖe nuwo katã ƒe mɔ
nam, ke menye nyee le nana ge
nane nakpɔ ŋusẽ ɖe dzinye o.[o]
13 Nuɖuɖu li na ƒodo, eye ƒodo
hã li na nuɖuɖu; gake Mawu aɖe
esia kple ekeme siaa ɖa.[p] Ke ŋuti-
lã meli na ahasiwɔwɔ o, hafi Afetɔ
la tɔe, eye Afetɔ la hã ŋutilã tɔe
boŋ. 14 Ke Mawu fɔ Afetɔ la ɖe
tsitre, eye wòatsɔ eƒe ŋusẽ afɔ
miawo hã ɖe tsitre.[a] 15 Alo ɖe
mienyae bena, miaƒe ŋutilãwo la
Kristo ƒe ŋutinuwo wonye o ma-
hã? Aleke lawɔ matsɔ Kristo ƒe
ŋutinuwo awɔ ahasiwɔla ƒe ŋuti-
nuwo mahã? Gbeɖe![d] 16 Alo ɖe
mienyae bena, amesi tsɔ eɖokui
lé ɖe ahasiwɔla ŋuti la, eya kplii
enye ŋutilã ɖeka oa? Elabena
wogblɔ bena: [e]„Wo kpakple eve
la woanye ŋutilã ɖeka.“ 17 Ke
amesi tsɔ eɖokui lé ɖe Afetɔ la
ŋuti la, eya kplii enye gbɔgbɔ
ɖeka.[f] 18 Misi le ahasiwɔwɔ nu!
Nuvɔ̃ sia nuvɔ̃, si ame wɔna la,
menye eƒe ŋutilã me wòle o, ke
ahasiwɔla wɔa vɔ̃ ɖe ye ŋutɔ ƒe
ŋutilã ŋuti. 19 Alo ɖe mienyae
bena, miaƒe ŋutilã la Gbɔgbɔ kɔ-
kɔe, si le mia me, si miexɔ tso
Mawu gbɔ la ƒe xɔ wònye, eye
mienye mia ɖokui tɔ oa?[g] 20 [h]Asi
sesẽ miexɔ; [i]eyata mitsɔ miaƒe
ŋutilã kple miaƒe gbɔgbɔ, siwo
nye Mawu tɔ la, kafu Mawu!

Le srɔ̃ɖeɖe kple trenɔnɔ ŋuti.

7 Nusi ŋuti mieŋlɔ nya nam le
la, mebe: Enyo na ame bena,
wòagaɖe asi nyɔnu ŋu o. 2 Ke
le ahasiwɔwɔwo ŋuti la nyɔnu na-
nɔ ŋutsu sia ŋutsu si, eye ŋutsu
nanɔ nyɔnu sia nyɔnu si. 3 Ŋutsu
nawɔ nusi dzɔ la, na srɔ̃a, eye
nyɔnu hã nawɔ na srɔ̃a nenema
ke. 4 Nyɔnu mekpɔ ŋusẽ ɖe ye
ŋutɔ ƒe ŋutilã dzi o, negbe srɔ̃-
ŋutsu la ko; ke nenema ke ŋutsu
hã mekpɔ ŋusẽ ɖe ye ŋutɔ ƒe
ŋutilã dzi o, negbe nyɔnu la ko.
5 Migagblẽ mia nɔewo ɖi o, ne-
gbe ne wo kpakple eve lɔ̃ halase
ɣeyiɣia ɖe dzi hafi, bena miakpɔ
asinu aɖo gbe ɖa, eye nusia me-
gbe la miagava awɔ ɖeka, bene
Satana nagate mi akpɔ le miaƒe
ɖokuidzimaɖumaɖu la ŋuti o. 6
Ke mele esia gblɔm le mɔnana
nu, eye menye le sedede nu o.
7 Elabena mele didim bena, ame-
wo katã nanɔ anyi, abe alesi nye
hã mele ene; gake amesiame kpɔ
ye ŋutɔ ƒe amenuvevenuna tso
Mawu gbɔ, amea ɖeka kpɔ esi,
eye ame bubu hã kpɔ bubu.[r]
8 Ke megblɔ na trewo kple
ahosiwo bena, ne woanɔ abe alesi
nye hã mele ene la, ekema anyo

[a] 15, 15.20; Kor. II. 4, 14.
[b] Nyad. 3, 21; Dan. 7, 22.
[d] 12, 27.
[e] Mo. I. 2, 24.
[f] Yoh. 17, 21.22; Ef. 5, 30.
[g] 3, 16.
[h] Pet. I. 1, 18.19.
[i] Fil. 1, 20.
[k] Mat. 5, 39; Tes. I. 5, 17; Pet. I. 3, 9.
[l] Gal. 5, 19-21.
[n] Ti. 3, 3–7.
[o] 10, 23.
[p] Tes. I. 4, 3–5.
[r] Mat. 19, 12.

na wo. 9 Ke ne womate ŋu ɖu
wo ɖokui dzi o la, woaɖe srɔ̃, ela-
bena srɔ̃ɖeɖe nyo wu fieŋufieŋu.
10 Ke mede se na srɔ̃tɔwo —
ᵉhafi menye nyee o, ᶠke Afetɔ
lae boŋ — be, nyɔnu nagagbe srɔ̃a
o. 11 Ke ne egbee la, nenɔ anyi
srɔ̃maɖemaɖee, alo negawɔ ɖeka
kpakple srɔ̃ŋutsu la; eye ŋutsu
hã nagagbe srɔ̃a o. 12 Ke ame
mamlewo la, nyee le egblɔm na
wo — menye Afetɔ lae o — bena,
ne nyɔnu, si mexɔ se o la, le nɔ-
via ɖe si, eye wòdze nyɔnua ŋu
bena, yeanɔ egbɔ la, negagbee o.
13 Eye ne ŋutsu, si mexɔ se o
la, le nyɔnua ɖe si, eye wòdze
ŋutsua ŋu be, yeanɔ egbɔ la, ne-
gagbe ŋutsu la o. 14 Elabena
ŋutsu, si mexɔ se o la, ŋuti kɔ
le srɔ̃a me, eye nyɔnu, si mexɔ
se o la, hã ŋuti kɔ le ŋutsua me;
ɖe menye nenem o la, ne mia
viwo anye ame makɔmakɔwo, ᵏke
azɔ la wole kɔkɔe. 15 Ke ne
amesi mexɔ se o la, gbe srɔ̃a la,
negbee faa! Nɔviŋutsu alo nɔvi-
nyɔnu la menye kluvi le nya
siawo ƒomevi me o. Ke Mawu
yɔ mí ˡle ŋutifafa me. 16 Elabena
wò nyɔnu, aleke nènyae bena, àte
ŋu axɔ srɔ̃wò ɖe agbe mahã?
Alo wò ŋutsu, aleke nènyae be-
na, àte ŋu axɔ srɔ̃wò ɖe agbe
mahã?[o] 17 Negbe alesi Afetɔ la
mã na amesiame la,[p] alesi Mawu
yɔ amesiamee la, nenema ke wòa-
zɔ, eye nenema ke meɖo le hawo
katã me. 18 Ne woyɔ amea ɖe,
si nye aʋatsotsotɔ la, negahe aʋa-
yi tsyɔ edzi o; ne woyɔ amea ɖe
le aʋamatsomatso me la, negatso
aʋa o. 19 Aʋatsotso la menye
naneke o, eye aʋamatsomatso hã
menye naneke o, ke Mawu ƒe se-
dziwɔwɔ enye nu la.[t] 20 Ame-
siame nanɔ yɔyɔ, si wotsɔ yɔe
la me tututu:[u] 21 Ne ènye kluvi
woyɔ la, negave wò o; ke ne àte
ŋu azu ablɔɖevi la, wɔ eŋuti dɔ
boŋ. 22 Elabena amesi woyɔ wò-
nye kluvi le Afetɔ la me la, enye
Afetɔ la ƒe ablɔɖevi, nenema ke
amesi woyɔ wònye ablɔɖevi la,
enye Kristo ƒe kluvi.[v] 23 Asi se-
sẽe miexɔ, migazu amewo ƒe klu-
viwo o.[y] 24 Nɔviwo, nusi me woyɔ
amesiame le la, nenɔ eya me le
Mawu ƒe ŋku me![z]

a kp. 10.
b kp. 40.
d Tim. I. 1, 12. 13.
e kp. 12. 25. 40.
f Mat. 5, 32.
g kp. 29; 10, 11.
h Ro. 13, 11.
i Lu. 14, 26.
k Ro. 11, 16.
l Ro. 14, 19.
n Yoh. I. 2, 15 v. 17.
o Pet. I. 3, 1.
p kp. 20. 24.
r Lu. 14, 20.
s Ef. 5, 20.
t Gal. 5, 6; 6, 15.
u kp. 17. 24.
v Ef. 6, 6; Filem. 16.
y 6, 20.
z 17, 20.

25 Ke ɖetugbiwo la, nyemexɔ
ᵃsea ɖeke tso Afetɔ la gbɔ le wo
ŋuti o, ᵇgake maɖo aɖaŋu na wo,
abe amesi kpɔ ᵈnublanuikpɔkpɔ
tso Afetɔ la gbɔ, bene manye nu-
teƒewɔla la ene. 26 Azɔ mesusu
bena, esia nyo le hiãkame, si gbɔ-
na fifi la ŋuti bena, enyo na ame
be, wòanɔ anyi nenema.[g] 27 Ne-
nye ɖe wobla wò ɖe nyɔnu ŋuti
la, megadi etutu o; ke ne wotu
wò le nyɔnu ŋuti la, megadi srɔ̃
o. 28 Ke ne èɖe srɔ̃ hã la, mèwɔ
nuvɔ̃ o; eye ne ɖetugbi ɖe srɔ̃
la, mewɔ nuvɔ̃ o; ke nenem me
siawo akpɔ xaxa le ŋutilã me.
Ke nye la ɖe mekpɔ mia nubla-
nui. 29 Ke esia gblɔm mele, nɔ-
viwo, ʰbena ɣeyiɣi la le kpuie;
eyata azɔ la amesiwo si nyɔnu
le la, ⁱnanɔ abe ɖe ɖeke mele wo
si o ene; 30 eye amesiwo le avi
fam la, nanɔ abe ɖe womele avi
fam o ene; eye amesiwo le dzi-
dzɔ kpɔm la, nanɔ abe ɖe womele
dzidzɔ kpɔm o ene; eye amesiwo
le nu ƒlem la, nanɔ abe ɖe naneke
mele wo si o ene; 31 eye ame-
siwo wɔa xexe sia me ŋuti dɔ la,
nanɔ abe ɖe womele eŋuti dɔ
wɔm o ene; ⁿelabena xexe sia me
ƒe nɔnɔme nu va yina. 32 Ke
mele didim be, miagakpɔ fuɖeɖea
ɖeke o. Amesi meɖe srɔ̃ o la,
lèa be na nusiwo nye Afetɔ la
tɔ la, alesi wòawɔ adze Afetɔ la
ŋu. 33 Ke ŋutsu, si ɖe srɔ̃ la,
léa be na ʳxexemenuwo, alesi wòa-
wɔ adze ˢnyɔnu la ŋu, eye wòle
evedomesi. 34 Nenema ke nyɔnu,
si ɖe srɔ̃ la, kple ɖetugbi hã wole;
nyɔnu, si si srɔ̃ mele o la, lèa be
na nusiwo nye Afetɔ la tɔ la, be-
na wòanɔ kɔkɔe le ŋutilã kple
gbɔgbɔ la me; ke nyɔnu, si ɖe
srɔ̃ la, lèa be na xexe sia me nu-
wo, alesi wòawɔ adze ŋutsu la
ŋu. 35 Ke megblɔ esia le mia
ŋutɔwo miaƒe viɖe ta, menye be-
ne maɖe mi kple ka o; ke boŋ
bene mianɔ kɔnuwɔwɔ nyui kple
Afetɔ ŋunɔnɔ tututu dzi, alesi dze,
eye naneke nagahe mi ɖa o. 36
Ke ne amea ɖe susu be, yemawɔ
nyuie ɖe yeƒe ɖetugbi ŋuti o, ne-
nye be, ele srɔ̃ɖeɖe me tom, eye
ne ele vevie azɔ be, wòaɖe srɔ̃
la, ekema nusi dim wòle la, ne-
wɔe; mewɔ nuvɔ̃ o, nena wòaɖe

srɔ̃. 37 Ke amesi tsi tre sesĩe
le eƒe dzi me, eye naneke mezi
edzi o, ke boŋ wòkpɔ ŋusẽ ɖe ye
ŋutɔ ƒe lɔlɔ̃nu dzi, eye wòɖo esia
le eƒe dzi me bena, yeadzra yeƒe
ɖetugbia ɖo srɔ̃maɖemaɖee la,
eya awɔe nyuie. 38 Eyata amesi
tsɔ eƒe ɖetugbi na woɖe la, wɔe
nyuie; ke amesi metsɔe na woɖe
o la, awɔe nyuie awu. 39 Se la
bla [d]nyɔnu, ŋkeke alesi srɔ̃a le
agbe la, gake nenye be, ŋutsua
ku la, ekema evo bena, wòaɖe
amesi ke wòlɔ̃; negbe ɖeko woa-
wɔe le Aƒetɔ la me. 40 Ke ne-
nye be, enɔ anyi nenema srɔ̃-
maɖemaɖee la, woayrae awu le
nye tamesusu nu. Ke mebuna
bena, Mawu ƒe Gbɔgbɔ la le nye
hã menye.

Le trɔ̃wo ƒe vɔsaiãɖuɖu kple kristotɔwo ƒe ɖokuiléle nuɖiaɖia manamanae ŋuti.

8. Ke le [f]trɔ̃wo ƒe vɔsawo ŋuti
la mienyae bena, sidzedze li
na mi katã. Sidzedze la doa ame
ɖe dzi, ke lɔlɔ̃ la tua ame. 2 Ne
[h]amea ɖe susu bena, yedze si
nane la, ekema medze si alesi
wòdze be, wòadze sii la haɖe o.
3 Ke ne amea ɖe lɔ̃ Mawu la,
[k]ekema Mawu dze si eyama. 4
Azɔ mienya le trɔ̃wo ƒe vɔsawo
ɖuɖu la ŋuti bena, trɔ̃a ɖeke mele
xexe sia me o, eye bena, mawu
bubua ɖeke hã meli o, negbe ɖeka
hɔ̃ koe li.[n] 5 Ke nenye nusiwo
woyɔna be mawuwo li hã, eɖanye
le dziƒo alo anyigba dzi o, abe
alesi mawu geɖewo kple aƒetɔ
geɖewo li ene la; 6 gake la Ma-
wu ɖeka, si nye Fofo, amesi me
nuwo katã tso, eye miawo mieli
nɛ la, kple Aƒetɔ ɖeka, si nye
Yesu Kristo,[p] amesi me nuwo ka-
tã to va, eye miawo mieto eyama
me la, li na mi. 7 Ke menye
amewo katã mee sidzedze sia le
o; ke amea ɖewo li, siwo ƒe ta-
mesusuwo gale trɔ̃ ŋuti vaseɖe
egbegbe sia, eye woɖunɛ abe
trɔ̃wo ƒe vɔsa ene, eye esi woƒe
dzitsinya gbɔdzɔ ŋuti la, eyata
woƒo ɖii.[s] 8 Ke nuɖuɖu mawɔ mi
bubu le Mawu ƒe ŋku me o, ela-
bena nenye be, mieɖua nu la,
miezua gã wu o, eye nenye be,
mieɖua nu o la, miezua sue wu
o.[t] 9 Ke mikpɔ nyuie, bena miaƒe

[a] Gal. 5, 13.
[b] Ro. 14, 15.
[d] Ro. 7, 2.
[e] Ro. 14, 21.
[f] Dɔ. 15, 29.
[g] 15, 8; Dɔ. 26, 16; 22, 17.
[h] Gal. 6, 3.
[i] Kor. II. 3, 2. 3.
[k] Gal. 4, 9.
[l] Lu. 10, 8.
[n] 10, 19.
[o] Yoh. 1, 42.
[p] 12, 5. 6; Kol. 1, 16.
[r] Mo. V. 25, 4; Tim. I. 5, 18.
[s] 10, 27.
[t] Ro. 14, 17.

ŋusẽ nagazu nukikli na ame gbɔ-
dzɔgbɔdzɔwo o.[a] 10 Ke nenye
amea ɖe kpɔ wò amesi si sidze-
dze le la, nèbɔbɔ nɔ trɔ̃xɔ me le
nu ɖum la, menye ɖee ma nèɖe
dzi ƒo na amesi gbɔdzɔ la ƒe dzi-
tsinya, bene wòaɖu trɔ̃wo ƒe vɔ-
sawo o mahã? 11 Eye nɔvi, si
gbɔdzɔ, amesi ta Kristo ku ɖo la,
atsrɔ̃ le wò sidzedze la ŋuti.[b]
12 Ke ne miewɔ nuvɔ̃ ɖe mia nɔ-
viwo ŋuti ale, eye mieɖe abi woƒe
dzitsinya, si gbɔdzɔ ŋuti la, eke-
ma miewɔ nuvɔ̃ ɖe Kristo ŋuti.
13 Eyata ne nuɖuɖu dia nɔvinye
nu la, ekema nyemele lã ɖu ge
gbeɖegbeɖe akpɔ o, bene nye-
magaɖia nɔvinye nu o.[e]

Alesi Paulo wɔ eƒe abiɔɖenyenye ŋuti ɖo le eƒe ɖɔ me.

9. Ðe nyemenye apostolo oa?
Ðe nyemenye ɖokuisime oa?
[g]Ðe nyemekpɔ Yesu Kristo, mía
Aƒetɔ la oa? Menye miawoe nye
nye dɔwɔwɔ le Aƒetɔ la me oa?
2 Ne nyemenye apostolo na ame
bubuwo o hã la, menyee na mi;
elabena miawoe nye nye apostolo-
nyenye ƒe nutrenu le Aƒetɔ la
me.[i] 3 Ðokuinye ta ʋiʋli ɖe ame-
siwo drɔ̃a ʋɔnum la ŋuti enye esi.
4 Alo ɖe miekpɔ ŋusẽ be, miaɖu
nu, eye miano nu oa?[l] 5 Alo ɖe
miekpɔ ŋusẽ bena, miakplɔ nɔ-
vinyɔnu, si anye mia srɔ̃ la, anɔ
nugbe yim, abe alesi apostolo
bubuawo kple Aƒetɔ la nɔviwo
kpakple [o]Kefa hã wɔna ene oa?
6 Alo ɖe mia kple Barnaba ɖe-
ɖekoe mekpɔ ŋusẽ bena, míagawɔ
dɔ oa? 7 Ameka gɔ̃e wɔa aʋa-
wɔvi ƒe dɔ, eye wòxea ƒe na eɖo-
kui? Alo ameka gɔ̃e dea wein-
gble, eye meɖua eƒe kutsetse oa?
Alo amekae nyia lãha, eye menoa
lãha la ƒe notsi oa? 8 Alo ame
ƒesusu nue mele nya siawo gblɔm
ɖo, alo menye se la hãe gblɔ ne-
nema oa? 9 Elabena [r]woŋlɔ ɖe
Mose ƒe segbalẽa me bena: „Me-
gabla nu na nyitsu, si le mɔli
tugum la o!“ Ã, nyitsu ƒe nue
le Mawu nu vema? 10 Alo me-
nye mia ŋuti pete wogblɔe ɖo oa?
Mia ta woŋlɔe ɖo bena, amesi
ŋlɔa nu la, naŋlɔe le mɔkpɔkpɔ
me; eye amesi tugua mɔli la, na-
tugui le mɔkpɔkpɔ me, bena wòa-

kpɔ gome le eme! 11 Ne miefã
gbɔgbɔ me nuwo na mi, eye mie-
xa miafe ŋutilãnuwo la, nu gã
wònyea?[b] 12 Ne ame bubuwo
kpɔ ŋusẽ sia fe gome de mia dzi
la, de miawo miekpɔe wu woawo
o mahã? Gake miewɔa ŋusẽ sia
ŋuti dɔ o, hafi mietsɔa wo katã
kpoo boŋ, bene miagaxe mɔ na
Kristo fe nyanyuie la o.[d] 13 Ðe
mienyae bena, amesiwo wɔa kɔ-
kɔefe fe dɔwo la, kɔkɔefe fe nu-
wo woduna, eye amesiwo subɔna
le vɔsamlekpui ŋuti la, vɔsamle-
kpui fe nuwo me wokpɔa wo tɔ
nua tsonɛ oa?[g] 14 Nenema ke
Afetɔ la do na amesiwo gblɔa
nyanyuie fiana la bena, woakpɔ
agbemenuwo tso nyanyuie la me.[i]
15 Ke [k]nye la nyemewɔ nusiawo
fe deke ŋuti dɔ kpɔ o; eye nye-
meŋlɔ nusiawo, bene woawɔ ne-
nema nam o; elabena ne meku
la, anyo nam awu esi amea de
nadi gbɔ nye kafukafu. 16 Ela-
bena ne megblɔ nyanyuie fia la,
menye kafukafu nam o, elabena
ele nam kokoko be, mawɔe; ela-
bena nenye be, nyemegblɔ nya-
nyuie la fia o la,[n] baba nam!
17 Elabena ne mewɔ esia kple
lɔlɔ̃nu la, fetu le eme nam; ke
ne nyemewɔe kple lɔlɔ̃nu o la,
wotsɔ xɔnuvidɔ de asi nam.[p] 18
Azɔ de, nukae nye nye fetua?
Eyae nye bena, nye amesi le nya-
nyuie la gblɔm la, [s]mana fetu
naganɔ nyanyuie la ŋuti o, bene
nyemagawɔ nye ŋusẽ la ŋuti dɔ
le nyanyuie la ŋuti o.

19 Elabena ne menye dokuisi-
me, si vo tso amewo katã gbɔ
hã la, metsɔ dokuinye wɔ amewo
katã fe dɔla, bene asinye nasu
ame gedeawo dzi;[v] 20 eye mezu
abe Yudatɔ ene hena Yudatɔwo,
bena asinye nasu Yudatɔwo dzi;
eye mezu abe amesi le sea te
ene hena amesiwo le sea te, wò-
nye nye ŋutɔ nyemele sea te hafi
o, bene asinye nasu amesiwo le
sea te la dzi; [a]21 mezu [b]abe se-
manɔsitɔ ene hena semanɔsitɔwo,
gake la nyemenye semanɔsitɔ na
Mawu o, ke mele Kristo fe se la
me boŋ, bene asinye nasu sema-
nɔsitɔwo dzi. 22 [e]Mezu gbɔdzɔ-
gbɔdzɔtɔ na gbɔdzɔgbɔdzɔtɔwo,
bene asinye nasu gbɔdzɔgbɔdzɔ-

a Ro. 11, 14.
b Ro. 15, 27.
d Dɔ. 20, 34. 35; Kor. II. 11, 9.
e Tim. II. 4, 7.
f Tim. II. 2, 4-5.
g Mo. IV. 18, 8. 31; Mo. V. 18, 1–3.
h Pet. I. 5, 4.
i Lu. 10, 7.
k Dɔ. 18, 9.
l Ro. 8, 13; 13, 14.
n Yer. 20, 9.
o Mo. II. 13, 21; 14, 22.
p 4, 1.
r Mo. II. 16, 4. 35; Mo. V. 8, 3.
s 8, 9.
t Mo. II. 17, 6.
u Mo. IV. 14, 23. 30.
v Mat. 20, 26. 27.
y Mo. IV. 11, 4. 34.
z Mo. II. 32, 6.
a Dɔ. 16, 3; 21, 20–26.
b Gal. 2, 3.
d Mo. IV. 25, 1. 9.
e Kor. II. 11, 29.
f Mo. IV. 21, 5. 6.

tɔwo dzi; amewo katã mezu nu-
sianu na, bene made wo [a]dome
amea dewo kokoko. 23 Ke nya-
nyuie la ta mewɔ wo katã do,
bene nye hã makpɔ gome le eme.

Nuxɔxlɔ̃ le ŋlɔli le dzidudufetu la ta ŋuti.

24 Alo mienyae bena, amesiwo
le dudime kem le dusife la, wo
katãe kenɛ hafi, gake ame deka
koe xɔa dzidudufetu la o mahã?
Mike dudime nenema, ne miafe
asi nasu edzi![e] 25 Ke [f]amesiame,
si le kame tem la, edɔa ŋu do
le nusianu me; ame mawo wɔa
nenema, bene wofe asi nasu dzi-
dudukuku, si gblẽna la dzi; ke
miawo la, [h]esi megblẽna o la dzi.
26 Eyaŋuti azɔ nye la mele du-
dime kem ale, bena nyemele di-
keke me o, eye mele kɔ dam ale,
bena nyemedaa dadagbo o; 27
hafi [l]mefoa nye ŋutilã wòdoa ŋu-
srã, eye mewɔnɛ kluvi boŋ, bene
esi menye gbefãdela na ame bu-
buwo la, nye ŋutɔ la nyemagazu
ame madzemadze o.

Nuxɔxlɔ̃ le dedienɔnɔ kple trɔ̃subɔsubɔ ŋuti.

10. Elabena nyemele didim be,
miaganyae o, nɔviwo, bena
mía fofowo katã nɔ alilikpo la te,
eye wo katã woto fu la me,[o] 2 eye
wode mawutsi ta na wo katã de
Mose me le alilikpo kple fu la
me. 3 Eye wo katã wodu gbɔ-
gbɔ me nududu ma ke.[r] 4 Eye
wo katã wono gbɔgbɔ me nuno-
no ma ke, elabena wono tso gbɔ-
gbɔ me kpe gbadza, si dze wo
yome la me; ke kpe gbadza lae
nye Kristo.[t] 5 Gake wo dome
ame gedeawo fe nu menyo Ma-
wu ŋu o, elabena woxlã wo de
anyi le gbeadzi.[u] 6 Ke nusiawo
zu kpɔdeŋu na mi, bene miaga-
nye nu vɔ̃di dzrolawo, abe alesi wò-
dzro ame mawo ene la o.[y] 7 Mi-
gazu trɔ̃subɔlawo hã abe wo do-
me amea dewo ene o, [z]abe alesi
woŋlɔ di ene bena: „Dukɔ la bɔ-
bɔ nɔ anyi, wodu nu, eye wono
nu, eye wotsi tre, eye wode asi
fefe me.“ 8 Migana miawɔ ahasi,
abe alesi wo dome amea dewo wɔ
ahasi, eye ame akpe blave vɔ etɔ̃
tsrɔ̃ le ŋkeke deka dzi ene la o.[d]
9 Migana miate Kristo akpɔ, abe
alesi wo dome amea dewo tee
kpɔ, [f]eye dawo tsrɔ̃ wo ene la o.

10 Migali liʋiliʋi, abe alesi wo
dome amea ɖewo li liʋiliʋi, eye
nugblẽla tsrɔ̃ wo ene la o.[b] 11 Ke
nusiawo katã va ame mawo dzi
abe kpɔɖeŋu ene, eye woŋlɔe ɖi,
bene wòanye nuxɔxlɔ̃ hena mi
amesiwo dzi xexe sia me ƒe nu-
wuwu va ɖo la. 12 Eyata amesi
ke susuna be, yele tsitre la, na-
kpɔ nyuie, bena wòagadze anyi
o. 13 Tetekpɔa ɖeke meva mia
dzi kpɔ o negbe ame tɔ ɖeɖeko,
gake nuteƒewɔla enye Mawu,
amesi mana mɔ bena, woate mi
akpɔ awu alesi miate ŋui la o;
ke ana gododo le eme hã akpe
ɖe tetekpɔ ŋuti, bene miate ŋu
atsɔe. 14 Eyata, nye lɔlɔ̃tɔwo,
misi le trɔ̃subɔsubɔ la nu![e]

Le nuɖuɖu kɔkɔe ŋuti.

15 Nunyalawo mele egblɔm na —
mibu nusi gblɔm mele la me kpɔ:
16 [f]Yayrakplu, si míeyrana la, me-
nye Kristo ƒe ʋu la ƒe hadedee
o ɖe? [h]Eye abolo, si miekana la,
menye Kristo ƒe ŋutilã ƒe hade-
dee o ɖe? 17 Elabena abolo ɖe-
kae, ŋutilã ɖeka mí ame geɖewo
mienye, elabena mí katã mieɖua
abolo ɖeka la ƒe ɖe.[k] 18 Mikpɔ
ŋutilãnu Israel ɖa! Menye ame-
siwo ɖua [n]vɔsawo la, nye vɔsa-
mlekpui la ƒe hadelawo oa? 19
Azɔ la, nuka gblɔm mele? Ɖe
mebena, trɔ̃ enye nu loo, alo trɔ̃
ƒe vɔsasa enye nua?[o] 20 Hafi boŋ
mele gbɔgblɔm bena, nusi trɔ̃su-
bɔlawo mèna la, [r]gbɔgbɔ vɔ̃wo
womèa wo na, eye menye Mawu
o; ke nyemele didim bena, miade
ha kple gbɔgbɔ vɔ̃wo o. 21 Miate
ŋu ano Afetɔ la ƒe kplu, agano
gbɔgbɔ vɔ̃wo ƒe kplu hã o; miate
ŋu akpɔ gome le Afetɔ la ƒe kplɔ̃
ŋuti, agakpɔ gome le gbɔgbɔ vɔ̃-
wo ƒe kplɔ̃ ŋuti hã o.[u] 22 Alo ɖe
miana Afetɔ la naʋã ŋua? Ɖe
miesesẽ wui mahã?

Le beléle na dzitsinya ŋuti.

23 Woɖe nuwo katã ƒe mɔ na
ame, ke menye nuwo katãe nyo-
na na ame o; woɖe nuwo katã
ƒe mɔ na ame, ke menye nuwo
katãe doa ame ɖe ŋgɔgbe o.[y] 24
Amea ɖeke nagadi ye ŋutɔ tɔ o,
ke nusi nye ame bubu tɔ la boŋ.[z]
25 Nusianu, si wodzrana le lãƒleƒe
la, miɖui faa, eye migabia eta se
le dzitsinya ŋuti o.[b] 26 Elabena
anyigba la kple nusiwo katã yɔ
edzi la, nye Afetɔ la tɔ.[a] 27 Ke
ne dzimaxɔsetɔwo dome amea ɖe
kpe mi, eye mielɔ̃ be, yewoayi
la, miɖu nusianu, si wotsɔ ɖo mia
kɔme la, eye migabia eta se o le
dzitsinya ŋuti. 28 Ke ne amea
ɖe gblɔ na mi bena: Trɔ̃wo ƒe
vɔsa nye esi la, ekema migaɖui
le amesi gblɔe na mi la kple dzi-
tsinya la ŋuti o.[d] 29 Ke menye
mia ŋutɔwo ƒe dzitsinyae mewɔ-
na o, ke ame keme tɔ boŋ; ela-
bena nukaŋuti ame bubu ƒe dzi-
tsinya adrɔ̃ ʋɔnu nye ablɔɖenye-
nye ma? 30 Ne metsɔ akpedada
ɖu nu la, nukaŋuti woagblɔ bu-
sunya ɖe ŋutinye le nusi ta me-
da akpe ɖo la ŋuti mahã?[e] 31
Azɔ la ne miele nu ɖum alo miele
nu nom alo miele ɖoa ɖe wɔm la,
miwɔ ye katã na Mawu ƒe kafu-
kafu.[g] 32 Migazu nukikli na Yuda-
tɔwo kple Helatɔwo kple Mawu
ƒe hame la o;[i] 33 abe alesi nye
hã mele didim bena, madze ame-
wo katã ŋu le nusianu me, eye
nyemedia nusi nyo na nye ŋutɔ
o, ke nusi nyo na ame geɖeawo
boŋ, bene woakpɔ agbexɔxɔ la
ene.[l]

Kristotɔwo ƒe ɖokuiléle le takpekpewo me kple alesi edze be, woaɖu nuɖuɖu kɔkɔe.

11 Mizu srɔ̃nyelawo, abe alesi
nye hã menye Kristo-srɔ̃la
ene.[p]
2 Ke mele mia kafum, noviwo,
bena mieɖoa ŋku dzinye le nu-
sianu me, eye mielé nyaɖoɖoawo
me ɖe asi, abe alesi meɖo na mi
la ene. 3 Ke mele didim bena,
mianyae bena, ŋutsu sia [s]ŋutsu
ƒe ta enye Kristo, ke nyɔnu ƒe
ta enye ŋutsu, [t]ke Kristo ƒe ta
enye Mawu. 4 Ke ŋutsu sia ŋu-
tsu, si doa gbe ɖa alo [v]gblɔa nya
ɖi, eye wòtsyɔ nu ta la, edoa ŋu-
kpe eƒe ta. 5 Ke nyɔnu sia nyɔ-
nu, si doa gbe ɖa alo gblɔa nya
ɖi, eye mebla ta o la, edoa ŋu-
kpe eƒe ta, elabena ele abe ɖe
wòlũ ta ene. 6 Elabena ne nyɔ-
nu mebla ta o la, na ne wòako
ta keŋ! Ke ne enye ŋukpe na
nyɔnu be, wòako ta alo wòalũi
la, ekema nebla ta. 7 Hafi ŋutsu
la negatsyɔ nu ta o; [a]elabena Ma-
wu ƒe nɔnɔme kple eƒe bubu wò-

a Ps. 24, 1.
b Mo. IV. 14, 2. 36; Heb. 3, 11. 17.
d 8, 7.
e Tim. 1. 4, 4.
f Mat. 26, 27.
g Kol. 3, 17.
h Do. 2, 42.
i Ro. 14, 13.
k Ro.12,5; ta12, 27.
l 9, 20–22.
n Mo.III.7,6.15.
o 8, 4.
p 4,16; Fil.3,17.
r Mo. III. 17, 7; Mo. V. 32, 17; Ps. 106, 37; Nyad. 9, 20.
s Ef. 5, 23.
t 3, 23.
u Kor.II.6, 15. 16.
v 12, 10; 14, 1.
y 6, 12.
z kp. 33; Ro. 15, 2.
a Mo. I. 1, 27.
b Ro. 14, 2–10. 22.

nye, ke nyɔnu enye ŋutsu ƒe bu-
bu. 8 Elabena ŋutsu metso nyɔ-
nu me o, hafi nyɔnu boŋ ye tso
ŋutsu me.[a] 9 Elabena womewɔ
ŋutsu le nyɔnu ta o, hafi wowɔ
nyɔnu le ŋutsu ta boŋ.[b] 10 Eyata
ele na nyɔnu bena, wòakpɔ ŋusẽ
ɖe eƒe ta dzi le mawudɔlawo ŋuti.
11 Gake srɔ̃nyɔnu mele Aƒetɔ la
me ŋutsu manɔmee o, eye srɔ̃-
ŋutsu hã mele Aƒetɔ la me nyɔ-
nu manɔmee o. 12 Elabena abe
alesi nyɔnu tso ŋutsu me la, ne-
nema ke ŋutsu hã to nyɔnu me
va; ke esiawo katã tso Mawu
gbɔ. 13 Midrɔ̃e le mia ŋutɔwo
mia ɖokui me kpɔ, ɖe wòdze be,
nyɔnu, si mebla ta o la, nado gbe
ɖa na Mawu mahã? 14 Alo ɖe
dzɔdzɔme ŋutɔ mefia mi bena, ne
ɖa legbe li na ŋutsu la, enye
ŋukpe nɛ oa? 15 Ke nyɔnu la,
ne ɖa legbe li nɛ la, enye bubu
nɛ; elabena wotsɔ ɖa legbe nɛ
ɖe nutsyɔnu teƒe. 16 Ke ne enyo
amea ɖe ŋu be, yeanye dzretɔ
la, gake miaƒe nuwɔnawo mele
nenem o, eye Mawu ƒe hameawo
hã nenema ke.

Le alesi edze be, woaɖu nuɖuɖu kɔkɔe la ŋuti.

17 Ke esi mede se sia na mi
la, nyemate ŋu akafu mi o bena,
mieva kpea ta, menye bena mia-
nyo awu o, ke boŋ bene miagblẽ
ɖe dzi awu.[h] 18 Elabena gbã la,
ne mieƒo ƒu ɖe hame la ƒe ta-
kpekpe me la, mesena bena, ma-
mãwo nɔa mia dome, eye mexɔa
ɖewo dzi sena.[k] 19 Elabena [l]ele
vevie bena, kɔmamãwo hã naɖo
mia dome, bene amesiwo li ke la,
[n]nadze ƒã le mia dome. 20 Azɔ
la ne mieva kpe ta ɖe afi ɖeka
la, menye Aƒetɔ la ƒe nuɖuɖue
nye ekema o. 21 Elabena ame-
siame tsɔa ye ŋutɔ ƒe nuɖuɖu he-
ɖuna gbã le nuaɖuƒe, dɔ nɔa amea
ɖe wum, ke ame bubu mua aha.
22 Alo ɖe aƒewo mele mia si, mia-
ɖu nu, eye miano nu le wo me
oa? Alo ɖe miedoa vlo Mawu ƒe
hame, eye miedoa [p]ŋukpe amesi-
wo mekpɔ nuwo o la mahã? Nu-
ka gblɔ ge mala? Ɖe makafu
mia? Esia me la nyemele mia
kafu ge akpɔ o. 23 Elabena nye
la, nusi mexɔ tso Aƒetɔ la gbɔ
la, metsɔ de asi na mi bena, [s]Aƒe-
tɔ Yesu le zã, si me wofia eyo-

[a] Mo. I. 2, 22. 23.
[b] Mo. I. 2, 18.
[d] Mat. 26, 29.
[e] Heb. 6, 6.
[f] Mat. 26, 22; Kor. II. 13, 5.
[g] 15, 20.
[h] kp. 22.
[i] Heb. 12, 5. 6.
[k] 1, 10–12; 3, 3.
[l] Yoh. I. 2, 19.
[n] Mo. V. 13, 4.
[o] Xab. 2, 18. 19.
[p] Yak. 2, 5. 6.
[r] Mar. 9, 39; Yoh. I. 4, 2. 3.
[s] Mat. 26, 26-28; Mar. 14, 22-24; Lu. 22, 19. 20.

me mɔ la, etsɔ abolo ɖe asi, 24
eye esi wòda akpe le eta la, eŋe
eme gblɔ bena: „Mixɔe ɖu, esiae
nye nye ŋutilã, si woŋe le mia
ta; miwɔ esia, ne miatsɔe aɖo ŋku
dzinye.“ 25 Nenema ke wòtsɔ kplu
le nuɖuɖu la megbe hegblɔ be-
na: „Esiae nye nubabla yeye ƒe
kplu le nye ʋu me; miwɔ esia,
zi alesi mianoe la, ne miatsɔe aɖo
ŋku dzinye.“ 26 Elabena zi alesi
mieɖua abolo sia, eye mienoa nu
le kplu sia nu la, miele gbe ƒã
ɖem Aƒetɔ la ƒe ku, [d]halase esi-
me wòava va. 27 Eyata amesi
ke ɖua abolo sia, alo noa nu le
Aƒetɔ la ƒe kplu sia nu madze-
madze la, aɖi fɔ le Aƒetɔ la ƒe
ŋutilã kple ʋu la ŋuti.[e] 28 Ke
[f]ame nado eɖokui akpɔ, eye ale
wòaɖu abolo sia ƒe ɖe, eye wòa-
no nu le kplu sia nu. 29 Elabe-
na amesi ɖunɛ alo nonɛ madze-
madze la, eɖua, eye wònoa ʋɔ-
nudɔdrɔ̃ na eɖokui, elabena me-
bu Aƒetɔ la ƒe ŋutilã me kpɔna o.
30 Esia ŋuti mia dome ame geɖe
ƒe lãme gbɔdzɔ, eye amewo le
dɔ lém, [g]eye ame geɖewo ku. 31
Elabena ɖe miebu mia ɖokui me
kpɔ la, anye ne womele ʋɔnu drɔ̃
ge mi o. 32 Ke ne wodrɔ̃ ʋɔnu
mi la, Aƒetɔ la hea to na mi, be-
ne womagabu fɔ mi kple xexea-
me zi ɖeka o.[i] 33 Eyata, nɔviwo,
ne mieva kpe ta le nu ɖu ge la,
ekema milala mia nɔewo. 34 Ke
ne dɔ le amea ɖe wum la, neɖu
nu le aƒe me, bene miagava kpe
ta hena ʋɔnudɔdrɔ̃ o. Ke ne me-
va la, maɖo nusiwo susɔ la.

Gbɔgbɔ me nunanawo kple wo ŋuti ɖoɖowo nyuitɔ.

12. Ke le gbɔgbɔ me nunanawo
ŋuti la, nɔviwo, nyemele di-
dim be, mianye ame manyanuwo
o. 2 Mienyae bena, trɔ̃subɔlawo
mienye tsã, eye miena wohe mi
yi ɖe [o]trɔ̃ mafonuwo gbɔ, abe ale-
si wokplɔ mi ene. 3 Eyata mana
mianyae bena, amesi le nu ƒom
le Mawu ƒe Gbɔgbɔ me la, ɖeke
megblɔa busunya ɖe Yesu ŋuti
o; eye amea ɖeke mate ŋu ayɔ
Yesu be Aƒetɔ o, negbe le Gbɔ-
gbɔ kɔkɔe la me ko.[r]
4 Ke amenuvevenunana bubu
ƒomeviwo li, gake Gbɔgbɔ ma

kee,[a] 5 eye subɔsubɔdɔ bubu fo-
meviwo li, gake Aƒetɔ ma kee.
6 Eye ŋusẽdɔ bubu fomeviwo li,
gake Mawu ma ke, si wɔa dɔwo
katã le amewo katã me lae.[b] 7 Ke
wotsɔ Gbɔgbɔ ƒe dedefia na ame-
siame, bene wòanyo na amewo
katã.[d] 8 Elabena woto Gbɔgbɔ la
dzi tsɔ nunya ƒe nya na amea de,
ame bubu la sidzedze ƒe nya le
Gbɔgbɔ ma ke nu, 9 ame bubu
la xɔse le Gbɔgbɔ ma ke me;
ame bubu la dɔyɔyɔ ƒe amenu-
vevenunanawo le Gbɔgbɔ deka
ma me; 10 ame bubu la nukudɔ-
wɔwɔwo, ame bubu la nyagbɔ-
gblɔdi, ame bubu la gbɔgbɔwo
dodokpɔ,[e] ame bubu la gbegbɔgblɔ
bubu fomeviwo, ame bubu la
gbe bubu fomeviwo ƒe gɔmede-
de; 11 gake Gbɔgbɔ deka mao
wɔa nusiawo katã, eye wòmã nu
na ameslame wo tɔxɛ wo tɔxɛ,
abe alesi wòlɔ̃na ene.[g]
12 Elabena alesi ŋutilã deka li,
eye ŋutinu gedewo li nɛ, ke ŋu-
tilã deka sia ŋutinuwo katã, ne
wosɔ gbɔ gede hã la, wonye
ŋutilã deka la: Nenema kee nye
Kristo hã.[h] 13 Elabena Gbɔgbɔ
deka me wode mawutsi ta na mí
katã le, bena míanye ŋutilã deka,
[k]míedanye Yudatɔwo alo Helatɔ-
wo o, míedanye kluviwo alo ablɔ-
deviwo o, eye wotsɔ Gbɔgbɔ de-
ka kpe na mí katã. 14 Elabena
ŋutilã hã menye ŋutinu deka o,
ke ŋutinu gede boŋ.[l] 15 Nenye
de afɔ lagblɔ be: Esi nyemenye
asi o la, eyata nyemenye ŋutilã
ƒe de o la; ekem de eyaŋuti me-
nye ŋutilã ƒe de oa? 16 Eye ne-
nye de to lagblɔ be: Esi nyeme-
nye ŋku o la, eyata nyemenye
ŋutilã ƒe de o la; ekem de eya-
ŋuti menye ŋutilã ƒe de oa? 17
Ne ŋutilã blibo la katã nye ŋku
la, afika nusese anɔ? Ne ŋutilã
blibo la katã nye nusese la, afika
ʋeʋẽsese anɔ mahã? 18 Ke azɔ
la Mawu tsɔ ŋutinuwo dome de-
siade do ŋutilã ŋuti, abe alesi
wòlɔ̃ ene. 19 Ke ne wo katã nye
ŋutinu deka la, afika ŋutilã la
anɔ? 20 Ke azɔ la ŋutinu gede-
wo li, gake ŋutilã deka hɔ̃ koe.[o]
21 Ŋku mate ŋu agblɔ na asi be-
na: Wò koe mele ŋunye o, alo
ta hã mate ŋu agblɔ na afɔwo
bena: Miawo koe mele ŋunye o.
22 Ke boŋ ŋutilã ŋutinu, siwo wo-
buna bena, wogbɔdzɔna wu la,
woawoe hiãna wu; 23 eye ŋutilã
ŋutinu, siwo míebuna bena, bubu
mele wo ŋu o la, míedea buòu
gã wo ŋu wu, eye mía ŋutinu, si-
wo menya kpɔna o la, woawoe
xɔa nusiwo nya kpɔna wu. 24 Ke
mía ŋutinu, siwo nya kpɔna la,
megahiã naneke o. Ke Mawu wɔ
ŋutilã hedoe teƒeteƒe, eye wòtsɔ
bubu gã wu na suetɔ la, 25 bene
mamãa deke nagano ŋutilã me o,
ke ŋutinuwo nalé be na wo nɔe-
wo sɔsɔe boŋ. 26 Eye ne ŋutinu
deka le fu kpem la, ŋutinuwo katã
kpea fu nɛ ti, eye ne wode bubu
ŋutinu deka ŋu la, ŋutinuwo katã
kpɔa dzidzɔ nɛ ti.
27 Ke miawo la Kristo ƒe ŋu-
tilã mienye, eye mia dome desia-
de nye ŋutinu.[f] 28 Eye Mawu do
amea dewo le ha me: Gbãtɔ apo-
stolowo, evelia nyagblɔdilawo, etɔ̃-
lia nufialawo, emegbe la ŋusẽdɔ-
wɔwɔwo, eya megbe la dɔyɔyɔ
ƒe amenuvevenunanawo, kpede-
ŋutɔwo, dzikpɔlanyenyewo, gbe-
gbɔgblɔ bubu fomeviwo.[i] 29 Ã,
wo katãe nye apostolowoa? Ã,
wo katãe nye nyagblɔdilawoa?
Ã, wo katãe nye nufialawoa? Ã,
wo katã si ŋusẽdɔwɔwɔ lea? 30
Ã, wo katãe kpɔ dɔyɔyɔwo ƒe
amenuvevenunanawoa? Ã, wo ka-
tãe gblɔa gbe bubu fomeviwoa?
Ã, wo katãe dea nya gɔmea?
31 Midi amenuvevenunana nyui-
tɔwo vevie, eye hekpe de esia
ŋuti la mafia mɔ nyuitɔ mi![n]

Lɔlɔ̃ kafukafu.

13. Nenye de metsɔ amewo kple
mawudɔlawo ƒe gbegbɔgblɔ-
wo ƒoa nu, ke lɔlɔ̃ mele asinye
o la, anye ne mele abe ayawagba,
si dina alo abe gaƒoƒo, si dina la
ene. 2 Eye nenye de nyagbɔ-
gblɔdi le asinye, eye menya nya
ɣaɣlawo katã kple sidzedze katã,
eye nenye de xɔse katã le asi-
nye, ale bena mate ŋu ade towo
da, ke lɔlɔ̃ mele asinye o la, anye
ne nyemenye naneke o.[p] 3 Eye
nenye de megblẽ nye nuwo katã
henyi ame dahewo, eye nenye de
metsɔ nye ŋutilã na, bene woa-

a Ro. 12, 6; Ef. 4, 4.
b kp. 28; Ef. 4, 11.
d 14, 26.
e 14, 5; Dɔ. 2, 4.
f Ro. 12, 5; Ef. 5, 30.
g Ro. 12, 3; Ef. 4, 7.
h kp. 27; 10, 17.
i Ef. 4, 11. 12.
k Gal. 3, 28.
l kp. 20.
n 14, 1.
o kp. 14.
p Mat. 7, 22; 17. 20.

fiãm, ke lɔlɔ̃ mele asinye o la,
anye ne nyemenyo na naneke o.[a]
4 Lɔlɔ̃ la gbɔa dzi blewu, efe
dɔme nyona; lɔlɔ̃ la meʋãa ŋu
o, lɔlɔ̃ la mefoa adegbe o, me-
doa edokui de dzi glodzo o, 5
mewɔa nusi medze o, [d]media ye
ŋutɔ tɔ o, mebia dzi o, mebua
naneke vɔ̃ o; 6 medzɔa dzi le nu
madzɔmadzɔ ŋuti o, ke eya kple
nyatefee dzɔa dzi.[f] 7 Etsɔa [g]nu-
wo katã kpoo, exɔa nuwo katã
sena, ekpɔa mɔ na nuwo katã,
edoa dzi le nuwo katã me.
8 Lɔlɔ̃ la nu metsina gbede o:
Nenye nyagbɔgblɔdiwo la, woade
wo da, nenye gbegbɔgblɔwo la,
woadzudzɔ, nenye sidzedze la,
woadee da. 9 Elabena mienyaa
nu afã kple afã, eye miegblɔa nya
di afã kple afã. 10 Ke ne nu bli-
bo la va va la, ekem woade nu-
siwo nye afãafãwo la da. 11 Esi-
me menye vi la, mefo nu abe vi
ene, eye mesusu abe vi ene, eye
mebu tame abe vi ene; ke esime
mezu ŋutsu la, mede devimenu-
wo da. 12 Elabena azɔ la mie-
kpɔa nu le ahũhɔ̃e me le abebubu
me, ke emegbe la ŋku me kple
ŋku me; azɔ la medze si nu afã
kple afã, ke emegbe la madze si
nu keŋ, abe alesi wodze sim keŋ
la ene.[i] 13 Ke azɔ la [k]xɔse kple
mɔkpɔkpɔ kpakple lɔlɔ̃, nu etɔ̃
siawo nɔa anyi; ke [n]lɔlɔ̃ la fo wo
katã ta.

Le nyagblɔdanyi, adenufofo kple dodo nyui le takpekpewo me ŋuti.

14. Miti lɔlɔ̃ yome; ke midi gbɔ-
gbɔ me nuwo vevie; vevietɔ
bena miagblɔ nya di.[p] 2 Elabena
amesi tsɔa gbegbɔgblɔ foa nu la,
mefoa nu na amewo o, ke na Ma-
wu boŋ; elabena amea deke me-
senɛ o, ke gbɔgbɔ me wòle nya
ɣaɣlawo gblɔm le; 3 ke amesi le
nya gblɔm di la, efoa nu na ame-
wo hegblɔa amedodeŋgɔgbenya,
nuxlɔ̃menya kple akɔfafanyawo.
4 Amesi tsɔa gbegbɔgblɔ foa nu
la, edoa edokui de ŋgɔgbe; ke
amesi le nya gblɔm di la, edoa
hame la de ŋgɔgbe. 5 Ke mele
didim bena, [r]mi katã miatsɔ gbe-
gbɔgblɔwo afo nu; ke mele di-
dim wu be, miagblɔ nya di; ela-
bena amesi gblɔa nya di la, ewu

amesi tsɔa gbegbɔgblɔwo foa nu la
sã; negbe deko [b]wòade egɔme,
bene hame la nakpɔ ŋgɔgbedede.
6 Ke azɔ la, nɔviwo, nenye de
meva mia gbɔ tsɔ gbegbɔgblɔwo
le nu fom la, vide ka wòanye na
mi, ne menye de mafo nu na [e]mi
le nyadedefia me alo sidzedze me
alo nyagbɔgblɔdi me alo nufiafia
me o mahã? 7 Nenema ke nu
agbe manɔme, siwo dina, nenye
dze alo saŋku, ne wofe didi meto
vovo o la, aleke woadze si nusi
wokuna alo nusi wofona mahã?
8 Elabena ne kpẽ fe didime me-
kɔ o la, ameka ladzra edokui do
na aʋa la mahã? 9 Nenema ke
miawo hã, ne mietsɔ ade gblɔ nya,
si me mekɔ o la, aleke woadze si
nusi miegblɔ la? Elabena mia-
nye amesiwo le nu fom de ya me.
10 Gbegbɔgblɔ bubu fomevi gede-
wo nya le xexe sia me, eye wo
dome deke meli, si menya sena
o. 11 Azɔ ne nyemese gbea de
o la, manye fiafiala na amesi le
nu fom la, eye amesi le nu fom
la hã anye fiafiala nam. 12 Ne-
nema ke miawo hã, esi mienye
veviedolawo le gbɔgbɔwo ŋuti la,
midi vevie bena, miagba go hena
hame la fe ŋgɔgbedede.[h] 13 Eyata
amesi tsɔa gbegbɔgblɔ foa nu la,
nado gbe da, bene woade gɔme
hã.[l] 14 Elabena ne metsɔa gbe-
gbɔgblɔ doa gbe da la, nye gbɔ-
gbɔ la doa gbe da, gake nye ta-
mesusu metsea ku o. 15 Azɔ la
alekee? Mado gbe da kple gbɔ-
gbɔ, ke mado gbe da kple tame-
susu hã; [o]madzi ha kple gbɔgbɔ,
ke madzi ha kple tamesusu hã.
16 Elabena ne èle akpe dam kple
gbɔgbɔ la, aleke lawɔ, amesi le
numanyamanyatɔ nɔfe la, agblɔ
amen afu wò akpedada dzi, esi
menya nusi nègblɔ la o mahã?
17 Elabena wò la èda akpe nyuie,
gake mèdo ame bubu la de ŋgɔ-
gbe o. 18 Meda akpe na Mawu
bena, metsɔa gbegbɔgblɔ gblɔa
nya wu mi katã. 19 Ke ne mele
ha me la, mele didim bena, ma-
tsɔ nye tamesusu agblɔ nya atɔ̃,
bene mafia nu ame bubuwo hã
awu esi matsɔ gbegbɔgblɔ agblɔ
nya akpe ewo.
20 Nɔvinyewo, [s]migazu viwo le
nyasã me o, ke mizu vidziewo le

a Mat. 6, 2.
b 12, 10.
d Fil. 2, 4. 21.
e 12, 8.
f Ro. 12, 9.
g Lod. 10, 12: Ro. 15, 1.
h kp 1–4.
i Kor. II. 5, 7.
k Tes. I. 1, 3.
l 12, 10.
n Yoh. I. 4, 16.
o Ef. 5, 19.
p 12, 10. 31.
r Mo. IV. 11, 29.
s Ef. 4, 14.

nu tovo wɔwɔ me boŋ, ke nyasã
me [b]la mizu ame tsitsiwo. 21 [d]Wo-
ŋlɔ de segbalẽa me bena: „Ma-
tsɔ ame bubuwo fe adewo kple
ame bubuwo fe nuylwo afo nu
kple dukɔ sia, eye nenema hã wo-
mado tom o; Afetɔ la gblɔe.“
22 Eyata gbegbɔgblɔwo nye dze-
si, menye na xɔsetɔwo o, ke na
dzimaxɔsetɔwo boŋ; gake nya-
gbɔgblɔdi mele na dzimaxɔsetɔ-
wo o, ke na xɔsetɔwo boŋ. 23 Azɔ
la nenye hame blibo la katã va
kpe ta de afi deka, eye amewo
katã tsɔ gbegbɔgblɔ fo nu, eye
numanyamanyatɔwo alo dzima-
xɔsetɔwo ava ge de eme la, wo-
magblɔ bena, tsu kum miele o
mahã? 24 Ke nenye wo katã
gblɔa nya di, eye dzimaxɔsetɔ alo
numanyamanyatɔa de va ge de
eme la, wo katã woafo nya de
enu wòagloe, eye wo katã woa-
drɔ̃ ɒɔnui, 25 eye efe dzimenya
ɣaɣlawo adze fã, eye ale wòatsɔ
mo atsyɔ anyi, eye wòado gbe da
na Mawu, eye wòade gbe fã be-
na, Mawu le mia dome vavã.[g]
26 Azɔ la alekee, nɔviwo?[h] Ne
mieva kpe ta la, hadzidzi kple
[i]nufiafia kple gbegbɔgblɔ kple
nyadedefia kple gɔmedede le mia
dome amesiame si; woawɔ nuwo
katã [l]hena ŋgɔgbedede! 27 Ne-
nye be, amea de tsɔ gbegbɔgblɔ
fo nu la, woanye ame eve alo fã
la ame etɔ̃, eye woafo nu deka-
deka, eye ame deka nade egɔme.
28 Ke nenye be, gɔmedela meli
o la, nezi dodoe le ha la me; ke
nefo nu na ye ŋutɔ dokui kple
Mawu. 29 Ke nyagblɔdilawo la
ame eve alo ame etɔ̃ nagblɔ nya
di, [r]eye ame mamleawo nabu eme
kpɔ. 30 Ke nenye be, wode nya
fia ame bubu, si bɔbɔ nɔ anyi la,
gbãtɔ la nazi dodoe. 31 Elabe-
na mi katã miate ŋu agblɔ nya
di dekadeka, bene wo katã nasrɔ̃
nu, eye woaxlɔ̃ nu wo katã. 32
Eye nyagblɔdilawo fe gbɔgbɔwo
bɔbɔa wo dokui na nyagblɔdila-
wo. 33 Elabena Mawu menye
nyamanyamawɔwɔ fe Mawu o,
ke ŋutifafa fe Mawu boŋ.
34 Abe alesi wòle le ame kɔ-
kɔewo fe hawo katã me ene la,
miafe [v]nyɔnuwo nazi dodoe le ta-
kpekpewo me, elabena womede

[a] 11, 4; Ef. 5, 22; Ti. 2, 5; Mo. I. 3, 16.
[b] Fil. 3, 12. 15.
[d] Mo. V. 28, 49; Yes. 28, 11. 12.
[e] Yoh. I. 4, 6.
[f] Kol. 2, 5.
[g] Yoh. 16, 8.
[h] 11, 18. 20.
[i] 12, 8–10.
[k] Yes. 53, 8. 9.
[l] Ef. 4, 12.
[n] Ps. 16, 10.
[o] Lu. 24, 34.
[p] Mar. 16, 14.
[r] Tes. I. 5, 21; Dɔ. 17, 11.
[s] Lu. 24, 50.
[t] 9, 1.
[u] Ef. 3, 8.
[v] Tim. I. 2, 12.
[y] Kor. II. 11. 5, 23.

mɔ na wo bena, woafo nu o; [a]ke
woado to boŋ, abe alesi se la gblɔ
ene. 35 Ke ne wole didim be,
yewoasrɔ̃ nane la, mina woabia
woawo ŋutɔ srɔ̃wo le afe me, ela-
bena medze nyɔnuwo bena, woa-
fo nu le takpekpe me o. 36 Alo
de mia mee mawunya dzɔ tsoa?
Alo miawo dede gbɔ wòva loo?
37 Ke ne amea de bua edokui
nyagblɔdila alo gbɔgbɔmeme la,
nedze si nusiwo meŋlɔ do de mi
la bena, Afetɔ la fe sededewoe.[e]
38 Ke ne amea de medze sil o la,
negadze sii o! 39 Eyata, nɔviwo,
midi nyagbɔgblɔdi vevie, eye mi-
gagbe gbebɔgblɔ o. 40 Mina
woawɔ nuwo katã, alesi dze de
etefetefe.[f]

Le ame kukuwo fe tsitretsitsi ŋuti.

15. Ke, nɔviwo, mena mienya
nyanyuie, si megblɔ fia mi,
si miexɔ hã, esi me mietsi tre do
hã, 2 si me woxɔ mi de agbe le
hã, ne mielée de asi, abe alesi
metsɔ nyanyuie la gblɔ fia mi ene
la; anye ne miexɔ edzi se dzo-
dzro. 3 Elabena nusi nye hã me-
xɔ la, metsɔ de asi na mi gbã-
gbiagbã bena, Kristo ku le mia
nuvɔ̃ ŋuti le [k]ŋɔŋlɔ la nu, 4 eye
bena wodii, eye bena wogafɔe de
tsitre tso ame kukuwo dome le
ŋkeke etɔ̃agbe [n]le ŋɔŋlɔ la nu,
5 eye bena ede edokui fia [o]Kefa,
[p]emegbe la ame wuieve la. 6 Eya
megbe la ede edokui fia nɔvi, si-
wo wu ame alafa atɔ̃ la zi deka,
amesiwo dome gedeawo le agbe
vasede fifi, ke amea dewo hã dɔ
alɔ̃. 7 Emegbe la ede edokui fia
Yakobo, emegbe [s]la apostolowo
katã. 8 Wo katã megbe la ede
edokui fia [t]nye hã abe fu gegee
ene. 9 Elabena nye [u]enye suetɔ
le apostoloawo dome, amesi me-
dze be, woayɔ be apostolo o, ela-
bena meti Mawu fe hame la yo-
me. 10 Ke Mawu fe amenuveve
la ŋuti mezu nusi menye, eye efe
amenuveve, si wòtsɔ ve nunye la,
menye dzodzro o, elabena medze
agbagba gede wu wo katã; ke
menye nyee o, hafi Mawu fe
amenuveve, si le kpakplim la
boŋ.[y] 11 Azɔ la edanye nyee o,
edanye ame kemewo o, nenema

ke mieḍe gbe fã, eye nenema ke
miexɔe se.
12 Ke ne woḍe gbe fã Kristo
bena, etsi tre tso ame kukuwo
dome la, aleke wɔ mia dome amea
ḍewo gblɔ bena, ame kukuwo ƒe
tsitretsitsia ḍeke meli o mahã?
13 Ke ne ame kukuwo ƒe tsitre-
tsitsia ḍeke meli o la, ekema Kri-
sto hã metsi tre o. 14 Ke ne Kri-
sto metsi tre o la, ekema miaƒe
gbeƒãḍeḍe enye dzodzro, eye mia-
ƒe xɔse hã enye dzodzro. 15 Ke
woakpɔ mi abe Mawu ƒe aʋatso-
ḍaseḍilawo hã ene, elabena mieḍi
ḍase ḍe Mawu ŋuti bena, efɔ Kri-
sto ḍe tsitre, amesi mefɔ ḍe tsitre
hafi o, nenye be, ele me vavã be-
na, womefɔ ame kukuwo ḍe tsi-
tre o la.[e] 16 Elabena ḍe womefɔa
ame kukuwo ḍe tsitre o la,
anye ne Kristo hã metsi tre o.[f]
17 Ke ne Kristo metsi tre o la,
miaƒe xɔse enye yaka, eye mie-
gale miaƒe nuvɔ̃wo me.[g] 18 Eke-
ma amesiwo dɔ alɔ̃ le Kristo me
la, hã tsrɔ̃. 19 Ne miekpɔ mɔ na
Kristo le agbe sia me ḍeḍeko la,
ekema mienye nublanuitɔwo wu
amewo katã.
20 Ke azɔ la Kristo tsi tre tso
ame kukuwo dome, [i]eye wòzu
amesiwo dɔ [k]alɔ̃ la dome ŋgɔ-
gbetɔ. 21 Elabena esi wònye ame
mee ku la to va ŋuti la, ame ku-
kuwo ƒe tsitretsitsi la hã to ame
ke me va.[n] 22 Elabena alesi ame-
wo katã ku le Adam me la, ne-
nema ke woagbɔ agbe wo katã
hã le Kristo me. 23 Gake ame-
siame le ye ŋutɔ ƒe ḍoḍo nu:
[p]Gbãtɔ enye Kristo; [r]emegbe la
amesiwo le Kristo me le eƒe va-
vagbe la; 24 emegbe la nuwuwu
la ava, esime woatsɔ fiaḍuƒe la
aḍe asi na Mawu Fofoa, esime
wòava aḍe amegãnyenye katã
kple ŋusẽ katã kple dziḍuḍu katã
ḍa la.[s] 25 Elabena ele nɛ be,
wòaḍu fia, halase esime woatsɔ
eƒe futɔwo katã aḍe eƒe afɔ te.[t]
26 Futɔ mamletɔ, si woaḍe ḍa la,
enye ku.[u] 27 Elabena etsɔ [v]nuwo
katã ḍe eƒe afɔ te. Ke ne egblɔ
bena, wotsɔ nuwo katã ḍe ete la,
edze fã bena, amesi tsɔ wo katã
ḍe ete la, mele eme o. 28 Ke ne
wotsɔ nuwo katã ḍe ete la, eke-
ma Vi la ŋutɔ hã atsɔ eḍokui aḍe
amesi tsɔ nuwo katã ḍe ete la te,
bene Mawu nanye wo katã le wo
katã me.
29 Elabena nuka wɔm amesiwo
na woḍe mawutsi ta na wo le ame
kukuwo ta la- le? Ne womafɔ
ame kukuwo ḍe tsitre kura o la,
nuka wona woḍe mawutsi ta na
wo le woamawo ta mahã? 30
Nukaŋuti miawo hã mieḍoa ŋɔdzi
me le gaƒoƒo sia gaƒoƒo mea?[a]
31 Metà miaƒe kafukafu, si le asi-
nye le Kristo Yesu, mia Aƒetɔ
me la bena, gbesiagbee mekuna.[b]
32 Nenye ame ƒe susu nue mewɔ
aʋa kple lã wɔadãwo le Efeso la,
ekema viḍe ka wònye nam? Ne
womefɔ ame kukuwo ḍe tsitre
o la, ekema [d]„minɛ míaḍu nu, eye
miano nu, elabena etsɔ miele ku-
ku ge!“ 33 Migana woable mi o!
Habɔbɔ vɔ̃wo gblẽa nuwɔna nyui-
wo. 34 Mizu mo xexee tɔwo va-
vã, eye migawɔ nuvɔ̃ o! Elabena
simadzemadze Mawu le amea ḍe-
wo me; ŋukpeḍoḍo mi ta me-
gblɔe ḍo.[h]
35 Ke ḍewo amea ḍe agblɔ be:
Aleke ame kukuwo le fɔfɔ ge ḍe
tsitre mahã? Eye ŋutilã ka wole
tsɔtsɔ ge aḍoe mahã? 36 Wò bo-
metsila, nusi nèƒã la, magbɔ agbe
o, [l]negbe ḍeko wòaku hafi. 37
Eye nusi nèƒãna la, menye nɔ-
nɔme blibo, si le dzɔdzɔ ge lae
nèƒã o, hafi nuku gbɔloa ḍe, eḍa-
nye bli alo nu mamlɛawo dome-
tɔa ḍe o. 38 Ke Mawu na nɔnɔ-
mee, alesi wòlɔ̃, eye nukuwo do-
me ḍesiaḍe la etsɔ nuku la ŋutɔ
ƒe nɔnɔme nɛ.[o] 39 Menye lãwo
katãe nye lã ḍeka ƒomevi o; ke
amegbetɔwo ƒe lã le vovo, lãfɔ-
newo ƒe lã le vovo, tɔmelãwo ƒe
lã le vovo, xeviwo ƒe lã le vovo.
40 Eye dziƒoŋutilãwo li, eye anyi-
gba dzi ŋutilãwo hã li; gake dzi-
ƒotɔwo ƒe ŋutikɔkɔe le vovo, eye
anyigbadzitɔwo tɔ le vovo. 41 Ɣe
ƒe ŋutikɔkɔe le vovo, eye ɣleti
ƒe ŋutikɔkɔe hã le vovo, eye ɣle-
tiviwo ƒe ŋutikɔkɔe hã le vovo;
elabena vovo le ɣletivi kple ɣle-
tivi dome le ŋutikɔkɔe gome.
42 Nenema ke ame kukuwo ƒe
tsitretsitsi hã le: Woƒãa nu le
gbegblẽ me, eye woafɔe ḍe tsitre
le magblẽmagblẽ me; 43 woƒãɛ
nu le bubu makpɔmakpɔe me, eye

[a] Ro. 8, 36.
[b] Kor. II. 4, 10. 11.
[d] Yes. 22, 13.
[e] Dɔ. 1, 22.
[f] 6, 14.
[g] kp. 14.
[h] Ef. 5, 14; Dɔ. 26, 8; ta 6, 5.
[i] Kol. 1, 18.
[k] 11, 30.
[l] Yoh. 12, 24.
[n] Mo. I. 3, 17-19; Ro. 5, 12. 18.
[o] Mo. I. 1, 11.
[p] kp. 20.
[r] Tes. I. 4, 16; Nyad. 20, 5.
[s] Dan. 2, 44.
[t] Ps. 110, 1; Mat. 22, 44.
[u] Nyad. 20, 14; 21, 4.
[v] Ps. 8, 7.

woafɔe [a]ɖe tsitre le ŋutikɔkɔe me:
woƒãa nu le gbɔdzɔgbɔdzɔ me,
eye woafɔe ɖe tsitre le ŋusẽ me.
44 Woƒãa luʋɔŋutilã, eye woafɔ
gbɔgbɔŋutilã ɖe tsitre. Luʋɔŋu-
tilã li, eye gbɔgbɔŋutilã hã li.
45 Nenema ke [d]woŋlɔ ɖi bena:
„Ame gbãtɔ, Adam la, zu luʋɔ
gbagbe;" [e]Adam mamletɔ la zu
gbɔgbɔ, si na agbe. 46 Ke me-
nye gbɔgbɔmetɔ enye gbãtɔ o,
hafi luʋɔtɔ la boŋ, emegbe la
gbɔgbɔmetɔ la. 47 Ame gbãtɔ,
si tso anyigba me la, enye anyi-
gbadzitɔ, ame evelia enye Aƒetɔ
si tso dziƒo la. 48 Alesi ke anyi-
gbadzitɔa le la, nenema ke anyi-
gbadzitɔwo hã le; alesi ke dzi-
ƒotɔa le la, nenema ke dziƒotɔwo
hã le; 49 eye alesi [h]anyigbadzitɔa
ƒe nɔnɔme le mía ŋu la, nenema ke
dziƒotɔa ƒe nɔnɔme hã nanɔ mia ŋu.
50 Ke mele esia gblɔm, nɔviwo,
bena ŋutilã kple ʋu mate ŋu anyi
mawufiaɖuƒe la ƒe dome o, eye
gbegblẽ mate ŋu anyi magblẽ-
magblẽ ƒe dome o.[l] 51 Mikpɔ ɖa,
mele nya ɣaɣla gblɔm na mi:
[o]Mí katã míele alɔ̃ dɔ ge o; gake
woatrɔ mi katã miaƒe nɔnɔme,
52 kasia le aɖabaƒoƒo ɖeka me,
le [r]kpẽkuku mamlea me; elabena
woaku kpẽ, eye woafɔ ame ku-
kuwo ɖe tsitre magblẽmagblẽ,
eye miawo la woatrɔ miaƒe nɔ-
nɔme. 53 Elabena ele be, nu gbe-
gblẽ sia nado magblẽmagblẽ, eye
nu kuku sia nado makumaku.[v]
54 Ke esime nu gbegblẽ sia lava
do magblẽmagblẽ, eye nu kuku
sia lava do makumaku la, ekema
nya, si woŋlɔ ɖi la, ava ve me
bena: „Womi ku le dziɖuɖu me."
55 Wò ku, afika wò ti la le? Wò
tsiẽƒe, afika wò dziɖuɖu la le?[z]
56 Elabena ku ƒe ti enye nuvɔ̃,
[a]ke nuvɔ̃ ƒe ŋusẽ enye se la. 57
Ke woada akpe na Mawu, si na
dziɖuɖu mí to mia Aƒetɔ Yesu
Kristo dzi la! 58 Eyata, nɔvinye
lɔlɔ̃tɔwo, minɔ te sesie, maʋã-
maʋã, eye migba go ɖaasi le Aƒe-
tɔ la ƒe dɔwɔwɔ me, esi mienyae
[f]bena, miaƒe agbagbadzedze me-
nye dzodzro le Aƒetɔ la me o ŋuti la.

Nudzɔdzɔ na Yerusalem-kristohame dahe la.

16. Ke le [h]nudzɔdzɔ na ame kɔ-
kɔeawo ŋuti, alesi meɖoe na
Galatia-hamewo la, nenema ke
miawo hã miwɔ. 2 Kwasiɖa ƒe
[b]ŋkeke gbãtɔ dzi la mia dome
amesiame natsɔ nane adzra ɖo ɖi
vovo ɖe ye ŋutɔ gbɔ, eye wòaƒo
enu ƒu le eƒe viɖekpɔkpɔ nu, be-
na menye ne meva la, hafi woa-
dze nudzɔdzɔ gɔme o. 3 Ke ne
meva va la, matsɔ agbalẽwo ade
asi na amesiwo ke miekpɔ be,
wodze la, aɖo wo ɖa, ne woatsɔ
miaƒe nunana ayi Yerusalem. 4 Ke
nenye be, edze bena, nye hã mayi
la, ekema woayi kplim. 5 Ke ne
metso Makedonia la, mava mia
gbɔ, elabena mato Makedonia.[f]
6 Ɖewo matsi mia gbɔ ʋee, alo
ɖewo manɔ anyi, halase esime
vuvɔŋɔli nu nayi mahĩ,[g] bene mia-
ɖom ɖa ayi afisiafi, si mayi ɖo la.
7 Elabena nyemele didim bena,
makpɔ mi fifi le mɔzɔzɔ me o;
elabena mele mɔ kpɔm bena, ne
Aƒetɔ la ɖe mɔ nam la, matsi
mia gbɔ ʋee.[i] 8 Ke matsi [k]Efeso
yiɖase Pentekoste dzi. 9 Elabena
woʋu [n]ʋɔtru gã, si na dɔ geɖe
la nam, eye adikãtɔ geɖewo li.

Alesi woaxɔ Timoteo.

10 Ke ne [p]Timoteo va la, mikpɔ
nyuie, bena wòagavɔ̃ le mia gbɔ
o, [s]elabena ewɔa Aƒetɔ la ƒe dɔ
la abe nye ke ene. 11 Eyata amea
ɖeke [t]nagado vloe o! [u]Ke miɖoe
ɖa le ŋutifafa me boŋ, bene wòa-
va gbɔnye, elabena mele eya kple
nɔviawo lalam. 12 Ke le nɔvi
[y]Apolo ŋuti la, meɖe kuku ne ŋutɔ
bena, eya kple nɔviawo nayi mia
gbɔ, eye menye eƒe lɔlɔ̃nu kura
be, yeava mia gbɔ fifi o, ke ne
ekpɔ asinu nyui la, ava.

Nuxoxlɔ̃wo.

13 Minɔ ŋudzɔ, minɔ tsitre le
xɔse me, miwɔ ŋutsu,[b] eye misẽ
ŋu! 14 Miwɔ nuwo katã le lɔlɔ̃ me!
15 Mele nu xlɔ̃m mi, nɔviwo —
[d]mienya Stefana ƒe aƒe la bena,
[e]eyae nye ŋgɔgbetɔ le Axaya, eye
bena, woɖo wo ɖokui ame kɔkɔe-
wo subɔlawo — 16 bena miawo hã
miatsɔ mia ɖokui ade nenem me
siawo kpakple amesiame, si wɔa
dɔ kpli mi, eye wòdzea agbagba
la te.[g] 17 Mekpɔ dzidzɔ le Ste-
fano, Fortunato kple Axaiko ƒe
vava la ŋuti; elabena esi mieli

a Fil. 3, 20. 21.
b Dɔ. 20, 7.
d Mo. I. 2, 7.
e Kor. II. 3, 17.
f Dɔ. 19, 21.
g Ro. 15, 24.
h Mo. I. 5, 3.
i Dɔ. 20, 2; 18, 21.
k Dɔ. 19, 1. 10.
l 6, 13.
n Kor. II. 2, 12; Kol. 4, 3; Nyaɖ. 3, 8.
o Tes. I. 4, 15. 17.
p 4, 17.
r Mat. 24, 31; Tes. I. 4, 16.
s Fil. 2, 20.
t Tim. I. 4, 12.
u kp. 6.
v Kor. II. 5, 4.
y 1, 12.
z Yes. 25, 8; Hos. 13, 14.
a Ro. 7, 13; 6, 14.
b Ef. 6, 10.
d 1, 16.
e Ro. 16, 5.
f Kron. II. 15, 7.
g Fil. 2, 29.
h Dɔ. 11, 29; Kor. II. 8, 9; Gal. 2, 10.

kplim o la, amesiawoe xɔ de mia
tefe. 18 Elabena wona mia kple
miafe gbɔgbɔ la gbɔ de eme;[a]
eyata midze si nenem me siawo.

Ɖudɔ kple agbalẽ la fe nuwuwunyawo.

19 Asia-hameawo dudɔ mi fã![d]
Akwila kple Priskila kpakple ha-
me, si le wofe afe me la, dudɔ
mi vevie ŋutɔ le Afetɔ la me!
20 Nɔviwo katã dudɔ mi fã![f] Mi-

[a] Tes. I. 5, 12.
[b] Kol. 4, 18; Tes. II. 3, 17.
[d] Dɔ. 18, 2. 18. 26; Ro. 16, 3. 5.
[e] Gal. 1, 8. 9.
[f] Kor. II. 13, 12; Pet. I. 5, 14; Ro. 16, 6.

tsɔ nugbugbɔ kɔkɔe gbugbɔ nu
na mia nɔewo!
21 Ɖudɔ, si nye Paulo metsɔ
nye ɖsi ŋlɔe la, enye esi.[b] 22 Ne
amea de melɔ̃ Afetɔ Yesu Kristo
o la, [e]nezu busu! Afetɔ la gbɔ-
na! 23 Mia Afetɔ Yesu Kristo fe
amenuveve nanɔ anyi kpli mi!
Nye lɔlɔ̃ nanɔ anyi kpli mi katã
le Kristo Yesu me! Amen.

PAULO FE AGBALẼ EVELIA, SI WÒŊLƆ ƉO ƉE KORINTOTOWO.

Kpɔkplɔyideme.

1. Paulo, Yesu Kristo fe apostolo
[g]to Mawu fe lɔlɔ̃nu me, kple
nɔvi Timoteo woŋlɔ do de Mawu
fe hame, si le Korinto, kple ame
kɔkɔe, siwo katã le Axaya blibo
la katã: 2 Amenuveve kple ŋuti-
fafa, si tso Mawu, mia Fofo, kple
mia Afetɔ Yesu Kristo gbɔ la,
woana mi![i]
3 Woakafu Mawu, mia Afetɔ Ye-
su Kristo Fofo, si nye dɔmetɔtrɔ
Fofo kple [k]akɔfafawo katã fe Ma-
wu la, 4 amesi fa akɔ na mi le
miafe xaxa blibo la katã me, bene
miawo hã míate ŋu atsɔ akɔfafa,
si Mawu tsɔ fa akɔ na mi la, afa
akɔ na amesiwo kpea fu sia fu
la; 5 elabena alesi Kristo fe fu-
kpekpewo sɔ gbɔ ŋutɔ va mia
dzi la, nenema ke míekpɔa akɔ-
fafa hã sɔ gbɔ ŋutɔ to Kristo
dzi.[o] 6 Ke nenye de míexaxa la,
miafe akɔfafa kple xɔxɔ, si sẽa
ŋu le fukpekpe, siwo ke miawo
hã miekpena fe dzidodo me la
tae; alo nenye de wofa akɔ na
mi la, [s]miafe akɔfafa kple xɔxɔ
tae. 7 Eye miafe mɔkpɔkpɔ li ke
le mia ŋuti, esi mienyae bena,
alesi miekpɔa gome le fukpekpe-
wo me la, nenema ke miekpɔa
gome le akɔfafa me hã la ŋuti.
8 Nɔviwo, míele didim be, [t]mia-
fe xaxa, si míekpɔ le Asia la, nanɔ
manyamanya na mi o, bena wowɔ
fu mi gede ŋutɔ, wu alesi miete
ŋu kpee, ale gbegbe be, mietsi
dzodzodzoe keŋ le miafe agbe
ŋuti. 9 Ẽ, mia ŋutɔwo miedo kpe
dzi le mia dokui me bena, miele

[g] Kor. I. 1, 1.
[h] Tim. II. 4, 18.
[i] Ro. 1, 7.
[k] Ro. 15, 5.
[l] 2, 17; Heb. 13, 18.
[n] Kor. I. 1, 17.
[o] Ps. 34, 20; 94, 19.
[p] 5, 12.
[r] Fil. 2, 16.
[s] 4, 15. 17.
[t] Dɔ. 19, 23; Kor. I. 15, 32.
[u] Kor. I. 16, 5. 6.

kuku ge, bene miagado dzi de
mia dokui ŋu o, hafi de Mawu,
amesi fɔa ame kukuwo de tsitre
la ŋu boŋ, 10 amesi de mi tso
nenem ku gã sia me, eye wògale
mia dede dzi, eye miele mɔ kpɔm
nɛ bena, agade mí hã.[h] 11 Esi
miawo hã mietsɔa miafe kukudede
kpena de mia ŋuti, bene ame
gede nada akpe le mia ta le ame-
nuvevenunana, si ame gede fe
kukudede na wòsu mia si la ŋuti.
12 Elabena miafe adegbefofo enye
esi: Miafe dzitsinya fe [l]dase, si
wòdina bena, miezɔ le xexe sia
me le Mawu fe dzimekɔkɔ kple
dzi dzadzɛ me,[n] eye menye ŋu-
tilã fe nunya me o; ke le Mawu
fe amenuveve me boŋ, vevietɔ le
mia dome. 13 Elabena mieŋlɔ nya
bubu na mi o, negbe nusi miexlẽ
alo miedze si hã; ke mele mɔ
kpɔm bena, miadze sii yidase nu-
wuwu, 14 abe alesi miedze si mi
afã kple afã bena, [p]mienye miafe
adegbefofo, [r]abe alesi miawo hã
mienye mia tɔ le mia Afetɔ Yesu
fe ŋkekea dzi la ene.

Nusi ta Paulo megayi Korinto o.

15 Eye dzidodoɖeŋu sia ŋuti
medo tame bena, mava mia gbɔ
gbã, bene miakpɔ amenuveve eve-
lia, 16 eye bena mato mia gbɔ
ayi Makedonia, eye magagbugbɔ
tso Makedonia agava mia gbɔ,
bena miadom da mayi Yudea.[u] 17
Azɔ esi medo esia de ta me la, de
mewɔe le amefuflu mea? Alo
nusi medo de ta me la, de me-
doe le ŋutilã nu bena, ẽ nanye ẽ,
eye o nanye o le gbɔnye mahã?

18 Ke Mawue nye nuteƒewɔla, be-
na miaƒe ŋya, si miegblɔ na mi la,
menye ẽ kple o o. 19 Elabena
Mawu ƒe Vi, Yesu Kristo, amesi
woḍe gbe ƒã le mia dome to mi,
amesiwo nye nye, Silvano kple
Timoteo dzi la, menye ẽ kple o
o, hafi enye ẽ le eyama me boŋ.
20 Elabena Mawu ƒe ŋugbedodo-
wo, alesi nu wole la, Yesu me ẽ
le; eyaŋuti [e]amen la to eya hã
dzi hena Mawu ƒe kafukafu to mia
dzi. 21 Ke amesi ll ke mia kple
miawo ḍe Kristo me, [g]eye wòsi ami
na mi la, enye Mawu; 22 amesi
tre mía nu hã, eye wòna Gbɔgbɔ
ƒe awɔbanu mí le míaƒe dziwo me.[i]
23 Ke nye la meyɔ Mawu, ne
[k]wòanye ḍaseḍila na nye luʋɔ
bena, esl mekpɔ mlaƒe nublanui
la ŋutie nyemeva Korinto haḍe o,
24 menye bena, [l]mieḍua aƒetɔ ḍe
mlaƒe xɔse dzl o, ke mienye ha-
dɔwɔlawo na mlaƒe dzldzɔkpɔkpɔ;
elabena miele tsitre le xɔse me.

Alesi wòle na kristotɔwo be, woaxɔ nuvɔ̃wɔla, siwo trɔ dzime la.

2. Ke nye ŋutɔ meḍo tame bena,
magatsɔ nuxaxa ava mia gbɔ
o.[r] 2 Elabena ne nye la mena
miexa nu la, amekae nye amesi
aḍo dzidzɔ nam, negbe amesl ke-
keake mena wòxa nu lae? 3 Eye
[t]meŋlɔ esia ke na mi bena, ne
meva la, magakpɔ nuxaxa tso
amesiwo ŋutl makpɔ dzidzɔ le hafi
la gbɔ o, esi meḍo dzi ḍe mi katã
mia ŋu bena, nye dzidzɔ enye mi
katã mia tɔ la ŋuti. 4 Elabena
le fukpekpe geḍe kple dzlmexaxa
me metsɔ aḍatsi geḍe ŋlɔ ḍo ḍe
mi, menye bene wòana miaxa nu
o, hafi bene miadze si lɔlɔ̃, si me-
tsɔ lɔ̃ ml vevie wu la.
5 Ke ne amea ḍe na ame xa nu
la, menye nyee wòna mexa nu o,
ke boŋ mia dome amea ḍewo —
nyemagblɔ be, mi katãe o, bene
nyemagate eyama ḍe to akpa o.[y] —
6 Nenem me sla la tohehe, sl mia
dome ame geḍeawo mienae la, sɔ
gbɔ nɛ; 7 eyata azɔ la mltsɔe kee,
eye mlfa akɔ nɛ ḍe eteƒe boŋ,
bene nuxaxa geḍe akpa la nagaml
nenem me sla o. 8 Eyata mele
nu xlɔ̃m mi bena: Mina miaƒe lɔlɔ̃
nu nasẽ ḍe eyama dzi. 9 Elabe-
na eyata meŋlɔ na mi, bene ma-

[a] 7, 15.
[b] Lu. 10, 16.
[d] Lu. 22, 31.
[e] Nyad. 3, 14.
[f] Dɔ. 14, 27; Kor. I. 16, 9.
[g] Yoh. I. 2, 27.
[h] Dɔ. 20, 1.
[i] 5, 5; Ro. 8, 16; Ef. 1, 13. 14.
[k] 11, 31; Ro. 1, 9.
[l] Pet. I. 5, 3.
[n] Kor. I. 1, 18.
[o] Lu. 2, 34.
[p] 3, 5. 6.
[r] Kor. I. 4, 21; ta 12, 21.
[s] 1, 12.
[t] Kor. I. 5.
[u] 5, 12.
[v] Kor. I. 9, 2.
[y] Kor. I. 5, 1.
[z] Mo. II. 24, 12.

dze si miaƒe kelili, [a]abe ḍe mie-
ḍoa to le nuslanu me ene. 10 Ke
amesl ke mietsɔ nane ke la, nye
hã metsɔe kee, elabena nye hã,
ne matsɔ nane ke la, metsɔe ke
le mia ta [b]le Kristo ƒe ŋku me,
11 bena [d]Satana nagaba mi o,
elabena mienya eƒe tameḍoḍowo
keŋkeŋ.
12 Ke esi meva Trɔa Kristo ƒe
nyanyuie gblɔ ge, eye [f]woʋuu
ʋɔtru nam le Aƒetɔ me la, 13
nyemekpɔ dzudzɔ le nye gbɔgbɔ
me o; elabena nyemekpɔ nɔvinye
Tito o, ke boŋ meklã wo, eye
meto dzi yi Makedonia.[h]
14 Ke woaḍa akpe na Mawu,
sl nana mieḍua ḍaasi le Kristo
me, eye wòḍe eƒe sidzedze ƒe
ʋeʋẽ lilili la ḍe go fia to mía
dzi le afisiafi. 15 Elabena mienye
Kristo ƒe ʋeʋẽ lilili na Mawu le
amesiwo woxɔna ḍe agbe la kple
[n]amesiwo tsrɔ̃na la dome, 16 [o]he-
na amesiawo la azu ku ƒe ʋe-
ʋẽse heyina ku me, ke hena ame
kemewo la azu agbe ƒe ʋeʋẽse
heyina agbe me. [p]Eye ameka ḍe
nusiawo nu mahã? 17 Elabena
miele abe ame geḍe, siwo baḍa
Mawu ƒe nya la ene o; ke boŋ
abe vavãnyenye me kple Mawu
me mietsɔnɛ tsonɛ gblɔa nya le
Mawu ƒe ŋku le le Kristo me ene.[s]

Nubabla yeye la ƒe dɔ menye se, sl me ku le la ƒe dɔ o, ke boŋ enye gbɔgbɔ kple agbe ƒe dɔ.

3. Ḍe miegaḍe asl mía ḍokui
kafukafu mea? [u]Alo ḍe ehiã
mi, abe amea ḍewo ene bena,
miatsɔ kafukafugbalẽ vɛ na mi
alo miaxɔ kafukafugbalẽ le mia
sl mahã? 2 Miawoe nye míaƒe
agbalẽ, sl woŋlɔ ḍe miaƒe dziwo
me, si amewo katã nya, eye wo-
xlẽnɛ;[v] 3 elabena edze ƒã bena,
mienye Krlsto ƒe agbalẽ, si wo-
tsɔ miaƒe subɔsubɔḍɔ wɔe, si
wometsɔ agbalẽŋlɔtsl ŋlɔe o, ke
boŋ Mawu gbagbe ƒe Gbɔgbɔ lae
wotsɔ ŋlɔe; [z]womeŋlɔe ḍe nuŋlɔ-
kpewo dzl o, ke ḍe nuŋlɔkpe, sl-
wo nye ŋutilã ƒe dziwo la dzi
boŋ. 4 Ke dziḍoḍo ḍe Mawu ŋu
sla le mia si to Yesu dzi: 5 Me-
nye bena miede enu le mía ḍo-
kui sl, be míasusu nane abe mía
ŋutɔwo mía ḍokui mee wòtso ene
o; ke mía nudede la tso Ma-

wu gbɔ boŋ,"[a] 6 amesi hã wɔ mí
míedze be, míanye [b]nubabla yeye
ƒe subɔlawo, menye [d]agbalẽŋlɔ-
dzesi tɔwo o, [f]hafi Gbɔgbɔ tɔwo
boŋ. Elabena [e]agbalẽŋlɔdzesi la
wua ame; ke Gbɔgbɔ la gbɔa
agbe ame.
7 Ke ne ku ƒe subɔsubɔdɔ, si
le agbalẽŋlɔdzesiwo me, si wo-
ŋlɔ ɖe kpewo dzi la, kpɔ ŋuti-
kɔkɔe ale gbegbe bena Israel-
viwo [h]mete ŋu lé ŋku ɖe Mose
ƒe ŋku me le eƒe ŋku me ŋuti-
kɔkɔe, si nu tsi la ŋuti o la, 8
aleke Gbɔgbɔ ƒe subɔsubɔdɔ ma-
nɔ ŋutikɔkɔe me geɖe awu o ma-
hã?[k] 9 Elabena ne ŋutikɔkɔe li
na [l]fɔbubu ƒe subɔsubɔdɔ la,
[n]ekema dzɔdzɔenyenye ƒe subɔ-
subɔdɔ gbã go geɖe wu le ŋuti-
kɔkɔe me. 10 Elabena nusi ŋuti-
kɔkɔe li na la hã ŋuti mekɔ o le
esia gome be, ekeme ƒe ŋutikɔ-
kɔe ƒo eta sã. 11 Ke ne ŋuti-
kɔkɔe li na nusi nu tsina la, eke-
ma nusi nɔa anyi la, anɔ ŋutikɔ-
kɔe me geɖe awu sã.
12 Azɔ esi mɔkpɔkpɔ sia le mía
si ŋuti la, míewɔa dzideƒo geɖe
ŋuti dɔ le nuƒoƒo me, 13 eye míe-
wɔna abe Mose, amesi tsɔ mo-
tsyɔnu tsyɔ mo, bene Israel-viwo
nagakpɔ nusi nu tsína ƒe nuwu-
wu o la ene o;[t] 14 ke wona woƒe
tamesusuwo sẽ. Elabena vaseɖe
egbegbe sia la nutsyɔnu sia gale
nubabla xoxo ƒe xexlẽ la dzi, eye
womekloe o, elabena woɖenɛ ɖa
le Kristo me.[y] 15 Ke vaseɖe
egbegbe sia la ɣesiaɣi, si ke wo-
xlẽa Mose la, nutsyɔnu tsyɔa wo-
ƒe dziwo dzi. 16 Ke [z]ɣesiɣi
woatrɔ le woƒe dzi me ava Afetɔ
la gbɔ la, woaɖe nutsyɔnu la ɖa.
17 Ke Afetɔ la enye Gbɔgbɔ la;
ke afisi Afetɔ ƒe Gbɔgbɔ le la,
afima ablɔɖe le. 18 Ke mí katã
míetsɔ ŋku, si wometsyɔ nui o
la, kpɔ Afetɔ la ƒe ŋutikɔkɔe abe
ahũhɔe me ene, eye wotrɔa míaƒe
nɔnɔme ɖe nɔnɔme ma ke me
tso ŋutikɔkɔe me yi ɖe ŋutikɔ-
kɔe me, abe alesi wòtso Gbɔgbɔ
ƒe Afetɔ la gbɔ ene.

Paulo enye nyanyuie la ƒe gbeƒãɖela vavãtɔ; edo nyanyuie la ƒe ŋusẽ kpɔ le xaxawo me.

4. Eyata esi [e]subɔsubɔdɔ sia le
mía si, abe alesi míekpɔ [f]nu-
blanuikpɔkpɔ ene la, ɖeɖi mete
mía ŋu o. 2 Ke míegbea ŋukpe-
nanu ɣaɣlawo boŋ, [e]eye míezɔna
le aɖaŋu vɔ̃ me o, eye míebaɖa
mawunya hã o, hafi boŋ míetsɔa
nyateƒe ƒe ɖeɖefia ɖea mía ɖokuı
ƒiaa amewo katã ƒe dzitsinya le
Mawu ƒe ŋku me. 3 Ke ne wo-
tsyɔ nu míaƒe nyanyuiea dzi la,
ekema amesiwo tsrɔ̃ la ƒe ŋku
me wotsyɔ nui le,[g] 4 amesiwo do-
me xexe sia me mawu gbã ŋku
na dzimaxɔsetɔwo ƒe tamesusu
le la, bene Kristo, si nye [i]Mawu
ƒe nɔnɔme la, ƒe ŋutikɔkɔe nya-
nyuie la ƒe kekeli nagaklẽ na wo
o. 5 Elabena míeɖea gbe ƒã mía
ɖokui o, ke boŋ Kristo Yesu, be-
na eyae nye Afetɔ la, ke míawo
míenye subɔlawo le Yesu ŋuti;[o]
6 elabena [p]Mawu, si gblɔ be: Ke-
keli nado tso viviti me la, [r]enye
amesi klẽ ɖe míaƒe dziwo me,
bene Mawu ƒe ŋutikɔkɔe sidze-
dze ƒe kekeli naklẽ le Yesu Kri-
sto ƒe ŋku me.
7 Ke kesinɔnu sia le mía si [s]le
anyigoewo me, bene ŋusẽ ƒe agbɔ-
sɔsɔ, si gbã go la, nanye Mawu
tɔ, eye menye mía gbɔ wòatso o;
8 womimi mí ɖo le go sia go me,
gake gbɔgbɔtsixe metsi mía ƒo o;
míetsi dzodzodzoe, gake míebu
ŋuɖoɖo keŋ o;[u] 9 woti mía yome,
gake womegblẽ mí ɖi o; woxlã
mí ɖe anyi, gake wometsrɔ̃ mí o.
10 Ɖaasi [v]míetsɔa Yesu ƒe ku de
mía ŋutilã ŋu nɔa tsatsami, bene
Yesu ƒe agbe hã nado ɖe mía
ŋutilã ŋu. 11 Elabena ɣeawoka-
tãɣi me wotsɔ mí, amesiwo le
agbe la, de asi [a]na ku le Yesu
ŋuti, bene Yesu ƒe agbe nado ɖe
mía ŋutilã, si nye nu kuku la me.
12 Eyata ku la sẽa ŋu le mía me;
ke agbe la le mia me. 13 Ke esi
xɔse ƒe gbɔgbɔ ma ke le mía si
la ŋuti, [b]abe alesi woŋlɔ ɖi ene
bena: „Mexɔe se, eyata meƒo nu
ɖo" la; míawo hã míexɔna sena,
eyata míegblɔa nya hã; 14 ela-
bena míenya bena, amesi fɔ Afetɔ
Yesu ɖe tsitre la, afɔ míawo hã
kple Yesu, eye wòatsɔ mía kpli
mi siaa atu tsitre afia.[d] 15 Elabe-
na wowɔ wo katã le mia ta, bene
amenuveve, si sɔ gbɔ ɖe dzi to ame
geɖeawo dzi la, nana akpedada la
nagba go hena Mawu ƒe kafukafu.[g]

[a] 2, 16.
[b] Yer. 31, 31.
[d] Kor. I. 11, 25; Ro. 7, 6.
[e] 2, 17; Tes. I. 2, 5.
[f] Yoh. 6, 63.
[g] Kor. I. 1, 18.
[h] Mo. II. 34, 30.
[i] Heb. 1, 3.
[k] Gal. 3, 2. 5.
[l] Mo. V. 27, 26.
[n] Ro. 1, 17; 3, 21.
[o] 1, 24.
[p] Mo. I. 1, 3.
[r] 3, 18.
[s] 5, 1.
[t] Mo. II. 34, 33. 35.
[u] 1, 8; 7, 5.
[v] Kor. I. 15, 31.
[y] Ro. 11, 25.
[z] Ro. 11, 23. 26.
[a] Ro. 8, 36.
[b] Ps. 116, 10.
[d] Kor. I. 6, 14.
[e] 3, 6.
[f] Kor. I. 7, 25.
[g] 1, 3–6.

16 Eyata ḍeḍi metea mía ŋu o;
ke ne míaƒe [a]gotame gblẽna hã
la, míaƒe [d]ememe la zua yeye
gbesiagbe. 17 Elabena míaƒe aḍa-
baƒoƒo ḍeka me xaxa, si nu me-
sẽna o la, wɔa ŋutikɔkɔe mavɔ,
si nu sẽna ŋutɔ, eye wòƒoa nu-
sianu ta sãsãsã la, na mí,[e] 18 esi
míeléa [f]ŋku ḍe nusiwo wokpɔna
la ŋu o, ke nusiwo womekpɔna
o la boŋ ŋuti míeléa ŋku ḍo. Ela-
bena nusiwo wokpɔna la, mesẽna
yina o; ke nusiwo womekpɔna
o la, nɔa anyi tegbetegbe.

Dzifo-yiyi le apostolo la dzrom. Do. si le gbe ƒã dem avuléle ƒe vevienyenye.

5. Elabena míenyae bena, ne
wogbã míaƒe agbadɔxɔ, si
nye [i]anyigbadzitɔ la, xɔtutu, si
tso Mawu gbɔ la, anɔ mía si —
xɔ, si wometsɔ asi wɔe o, si nɔa
anyi tegbetegbe le dziƒo la. 2
Elabena esia me míeŋena le hã,
eye wòle mía dzrom bena, woa-
tsɔ mía nɔƒe, si tso dziƒo la, ado
na mí;[o] 3 ne ele ale bena, ne
wotsɔ awu do na mí, womakpɔ
mí amama o la. 4 Elabena mí
amesiwo le agbadɔ me la, míeŋena,
esi agba le mía kpem la ŋuti;
elabena míele didim bena, woaḍe
awu le mía ŋu o, [r]ke boŋ bena,
woado awu na mí, bena agbe la
nami nusi kuna la. 5 Ke amesi
dzra mí ḍo na esia la, enye Ma-
wu, amesi na Gbɔgbɔ ƒe awɔba-
nu hã mí.[u] 6 Eyata dzi le mía
ƒo ḍaasi, eye míenyae bena, ne
míele aƒe le ŋutilã me la, mieḍo
aƒe le Aƒetɔ la gbɔ haḍe o.[v] —
7 Elabena míezɔna le xɔse me,
eye menye le nukpɔkpɔ me o.[a] —
8 Ke dzi le mía ƒo, eye wòdze
mía ŋu wu be, míadzo le ŋutilã
me, eye míanɔ aƒe le Aƒetɔ la
gbɔ.[d] 9 Eyata míedoa vevie be-
na, aƒee mieḍale o, alo [e]mɔtae
mieḍale o, míadze eŋu. 10 Ela-
bena ele na mí katã bena, mía-
tsɔ mía ḍokui aƒia le [g]Kristo ƒe
ɔɔnudrɔ̃zikpui la ŋgɔ, bene ame-
siame naxɔ nu ḍe alesialesi wò-
wɔ le ŋutilã me nɔnɔ me la nu,
nenye nyuie alo vɔ̃.
11 Azɔ esi míenya Aƒetɔ la vɔ-
vɔ̃ la, míeƒoa nya ḍe amewo nu,
ke míedze ƒã le Mawu ƒe ŋku
me; ke mele mɔ kpɔm bena, míe-

a kp. 10.
b 3, 1.
d Ef. 3. 16.
e Ro. 8. 17. 18.
f Heb. 11. 1.
g Tim. 1. 2. 6.
h Ro. 14. 7. 8.
i Hi. 4. 19: Pet. II. 1. 13. 14.
k Ro. 8. 1. 10.
l Gal. 6. 15.
n Nyad. 21. 5.
o Ro. 8. 23.
p Ro. 5. 10.
r Kor. I. 15. 53.
s Ro. 3, 24. 25: Kol. 1. 19. 20.
t Yes. 52. 7.
u 1. 22: Ro. 8. 16. 23: Ef. 1. 13. 14.
v Heb. 11. 13.
y Heb. 4. 15.
z Gal. 3. 13.
a Kor. I. 13. 12.
b Kor. I. 1, 30: Fil. 3. 9.
d Fil. 1. 23.
e Ps. 39. 13.
f 1. 24: 5. 20.
g Dɔ. 17. 31: Ro. 2. 16: 14. 10.
h Yes. 49, 8.
i Lu. 4. 19. 21.
k 4. 2.

dze ƒã le miaƒe dzitsinya me hã.
12 Míegale [b]mía ḍokui kafum na
mi o; ke míana asinukpɔkpɔ mi,
bena miate ŋu aƒo adegbe le mía
ŋuti, bena adegbeƒoƒo nanɔ mia
si ḍe amesiwo ƒoa adegbe le ŋku
me, eye menye le dzi me o la
ŋuti. 13 Elabena ne míaƒe tame
da la, eda na Mawu; ne tame nyui
li na mí la, mia tɔe. 14 Elabena
Kristo ƒe lɔlɔ̃ la le mía kplɔm,
15 eye míedzro eme kpɔ kpɔ esia
bena, [g]esi ame ḍeka ku ḍe amewo
katã ta, eyata amewo katã ku.
Eye wòku ḍe wo katã ta,[h] bene
amesiwo le agbe la, naganɔ agbe
na wo ḍokui o, ke ne woanɔ agbe
hena amesi ku, eye wògatsi tre
le wo ta la boŋ. 16 Eyata tso
esia dzi la míenya amea ḍeke le
ŋutilã nu o; ne míenya Kristo gɔ̃
le ŋutilã nu hã la, azɔ la míegale
enyam nenema o. 17 Eyata [k]ne
amea ḍe le Kristo me la, eya nye
[l]nuwɔwɔ yeye: Xoxotɔ la nu va
yi, [n]kpɔ ḍa, nuwo katã zu yeye!
18 Ke wo katã tso Mawu gbɔ,
[p]amesi lé avu le mía kple eḍokui
dome to Yesu Kristo dzi, eye wò-
na avuléle ƒe subɔsubɔdɔ mí.
19 Elabena Mawu enye amesi nɔ
Kristo me lé avu le xexeame kple
eḍokui dome, eye mebu woƒe vo-
dadawo na wo o, eye wòtsɔ avu-
lénya la ḍe mía me.[s] 20 Eyata
azɔ míenye [t]ame dɔdɔwo le Kri-
sto teƒe, abe alesi Mawu le nu
xlɔ̃m to mía dzi ene, eye míeḍea
kuku le Kristo teƒe bena: Mina
woalé avu le mia kple Mawu do-
me! 21 Elabena [y]amesi menya
nuvɔ̃a ḍeke o la, [z]ewɔe ne wò-
anye nuvɔ̃ ḍe mía teƒe, [b]bene mía-
wo la míazu Mawu ƒe dzɔdzɔe-
nyenye le eyama me.

Paulo xlɔ̃ nu kristotɔwo be, womaxɔ Mawu ƒe amenuveve la dzodzro o.

6. Esi míenye [f]hadɔwɔlawo ŋuti
la, míele nu xlɔ̃m mi hã be-
na, miagaxɔ Mawu ƒe amenuveve
la dzodzro o. 2 Elabena [h]egblɔ
bena: „Meḍo to wò le amenuveyi
la, eye mexɔ na wò le xɔxɔgbe
la dzi.“ [i]Kpɔ ḍa, fifi enye ame-
nuveyi, kpɔ ḍa, fifi enye xɔxɔgbe!
3 Míena nuḍiaḍiaa ḍeke le naneke
me o, bene womagaka mo na mía-
ƒe subɔsubɔ la o, 4 ke boŋ [k]le

nuwo katã me la míeḍea mía ḍo-
kui fiana abe Mawu ƒe subɔlawo
ene: Le dzidodo geḍe me, le xa-
xawo me, le hiãkamewo me, le
momenuvevewo me, 5 le ƒoƒowo
me, le gaxɔwo me, le zitɔtɔwo
me, le agbagbadzedzewo me, le
ŋudɔdɔwo me, le nutsitsidɔwo
me,[b] 6 [d]le dzadzɛnyenye me, le si-
dzedze me, le dzigbɔgbɔ blewu
me, le dɔmenyonyo me, le Gbɔgbɔ
kɔkɔe me, le lɔlɔ̃, si me alakpa
mele o la me, 7 le anukwarenya
me, le Mawu ƒe ŋusẽ me; heto
dzɔdzɔenyenye ƒe aʋawɔnu, si-
wo le nuḍusi me kple mia me la
me, 8 to bubu kple ŋukpe me,
to ḍaseḍiḍi vɔ̃ kple ḍaseḍiḍi nyui
me; abe ameblelawo ene, gake
nyateƒetɔwoe; 9 abe amesiwo wo-
menya o ene, gake amesiwo wo-
dze si kɔte la woe; [g]abe amesi-
wo le kukum ene, gake kpɔ ḍa,
míele agbe; [h]abe amesiwo woƒo
ene, gake womewu wo o; 10 abe
amesiwo le nu xam ene, gake
wokpɔa dzidzɔ ḍaasi; abe amesi-
wo nye ame dahewo ene, gake
wona ame geḍe zua kesinɔtɔwo;
abe amesiwo si naneke mele o
ene, gake nusianu le wo si.[i]

Paulo xlɔ̃ nu kristotɔwo be, womagade ha kple dzimaxɔsetɔwo o.

11 Míaƒe nu ke ḍe te na mi
Korintotɔwo! Míaƒe dzi keke! 12
Miexaxa le mía me o; ke mie-
xaxa le mia ŋutɔwo miaƒe dzi
me. 13 Teƒeḍoḍo sia nu mele
[n]egblɔm na mi — abe ḍeviwo me-
gblɔe na ene — bena miawo hã
miakeke mia ḍokui.
14 Migazu amesiwo atsɔ kɔkuti
tutɔ na dzimaxɔsetɔwo ti o![o] Ela-
bena hadede kae le dzɔdzɔenye-
nye kple sedzimawɔmawɔ dome?
Alo ƒomedodo kae le kekeli kple
viviti dome? 15 Alo aleke Kri-
sto kple Belial asɔa? Alo gome
kae li na xɔsetɔ kple dzimaxɔ-
setɔa? 16 Alo ḍekawɔwɔ kae le
mawuxɔ kple trɔ̃wo domea? [r]Ela-
bena míawoe nye Mawu gbagbe
la ƒe xɔ, abe alesi Mawu gblɔ
ene [s]bena: „Manɔ wo dome, eye
mazɔ wo dome, eye manye Ma-
wu na wo, eye woawo hã woanye
nye dukɔ. 17 [t]Eyaŋuti mido go
le wo dome, eye mide mía ḍokui
ḍa, Afetɔ la gblɔe, eye migaka
asi nu makɔmakɔ ŋuti o, eye nye
la maxɔ mi, 18 eye manye Fofo
na mi, eye miawo hã mianye vi-
nyeŋutsuviwo kple vinyenyɔnu-
viwo, Afetɔ, ŋusẽkatãtɔ la gblɔe."[a]

Nuxɔxlɔ̃ le kɔkɔenyenye ŋuti. Nuxaxa, si tso Mawu gbɔ.

7 Azɔ la esi ŋugbedodo siawo
[a]le mía si la, lɔlɔ̃tɔwo, mina
míakɔ mía ḍokui ŋuti tso ŋutilã
kple gbɔgbɔ ƒe diƒoƒo sia diƒoƒo
me, bena míawu kɔkɔenyenye nu
le mawuvɔvɔ̃ me.
2 Miɖu mia ḍokui na mí! Míe-
wɔ vɔ̃ ḍe amea ḍeke ŋuti o, míe-
gblẽ amea ḍeke o, míeba amea
ḍeke o.[e] 3 Menye fɔbubu ŋuti
mele esia gblɔm ḍo o; [f]elabena
megblɔe tsã be, miele míaƒe dzi-
wo me, bene miaku kpli mí, eye
mianɔ agbe kpli mí hã. 4 Dzi-
deƒo geḍe le asinye le mia ŋuti,
meƒo adegbe geḍe hã le mia ŋuti,
akɔfafa yɔm taŋ, megba go le
dzidzɔkpɔkpɔ me le míaƒe xaxa
katã me. 5 Elabena esi míeva
Makedonia hã, míaƒe ŋutilã me-
kpɔ dzudzɔa ḍeke o, ke míekpe
fu le nusianu me boŋ, dzrewɔwɔ
le mía gota, eye vɔvɔ̃ le mía me.
6 Ke Mawu, [k]amesi fa akɔ na ame
bɔbɔḍeanyiwo la, fa akɔ na mí
le [l]Tito ƒe vava la me. 7 Ke
menye eƒe vava me ḍeḍeko o, ke
le akɔfafa, si wotsɔ fa akɔ nɛ le
mia ŋuti la hã me boŋ; elabena
egblɔ miaƒe didi vevi kple miaƒe
avifafa kple miaƒe ŋuʋaʋã le ta-
nye la fia mí, ale bena mekpɔ
dzidzɔ wu tsãtɔ.

Nuxaxa, si tso Mawu gbɔ.

8 Elabena ne mena miexa nu
le agbalẽa me hã la, mevem o;
eye ne evem hã la — elabena me-
kpɔ bena, agbalẽ ma la, nenye
ɣeyiɣi kpuia ḍe koe wòna miexa
nu hã[p] — 9 gake azɔ dzi le dzɔ-
yem, menye esi wòna miexa nu
la ŋuti o, hafi bena wòna miexa
nu hena dzimetɔtrɔ boŋ; elabe-
na ena miexa nu ḍe Mawu ƒe didi
nu, bena bubú naganɔe na mi le
naneke me atso mía gbɔ o. 10
Elabena nuxaxa ḍe Mawu ƒe didi
nu la wɔa dzimetɔtrɔ, si mevea
ame o, hena xɔxɔ; ke [u]xexeame
ƒe nuxaxa hea ku vɛ. 11 Elabe-
na kpɔ ḍa, nenem nuxaxa sia, si

[a] Yer. 31, 9; 32, 38.
[b] 11, 23—27.
[d] Tim. I. 4, 12.
[e] 12, 17; Do. 20, 33.
[f] 6, 11—13.
[g] 4, 10. 11.
[h] Ps. 118, 16.
[i] Fil. 4, 12. 13.
[k] 1, 3. 4.
[l] 2, 13.
[n] Kor. I. 4, 14.
[o] Ef. 5, 11.
[p] 2, 4.
[r] Kor. I. 3, 16.
[s] Mo. III. 26, 12.
[t] Yes. 52, 11; Nyad. 18, 4.
[u] Mat. 27, 3—5.

miexa ḍe Mawu ƒe didi nu la,
aleke wòhewɔ veviedodo geḍe na
mi? Ẽ mia ḍokui taɒioli, ē dzi-
bibi, ē vɔvɔ̃, ē didi vevi, ē ŋu-
ɒaɒã, ē hlɔ̃biabia hã! Nusianu
me miede mia ḍokui fia be, mie-
nɔ dzadzɛ le nya sia me. 12 Eya-
ta ne meŋlɔe na mí hã la, nye-
meŋlɔe le amesi wɔ vɔ̃ sia ŋuti
alo amesi ŋuti wowɔ vɔ̃ sia ḍo
la ŋuti o; ke boŋ bene miaƒe ve-
viedodo le mía ŋuti la nadze ƒã
le mia dome le Mawu ƒe ŋku me.
13 Eyaŋuti wofa akɔ na mí; ke
hekpe ḍe míaƒe akɔfafa sia ŋuti
la míekpɔ dzidzɔ geḍe wu le Tito
ƒe dzidzɔ la ŋuti, esi eƒe gbɔgbɔ
kpɔ gbɔḍeme tso mi katã mia
gbɔ la ŋuti. 14 Elabena ne meƒo
adegbe le nane me le mia ŋuti
le eƒe ŋku me la, mezu ŋukpe
nam o, hafi alesi míegblɔ nuwo
katã na mi le nyateƒe mee la,
nenema ke míaƒe adegbe, si míe-
ƒo le Tito ƒe ŋku me la, hã zu
nyateƒe. 15 Eye miaƒe nu lé dzi
nɛ geḍe wu, esi wòḍo ŋku mi
katã miaƒe [e]toḍoḍo la dzi, alesi e 2, 9.
mietsɔ vɔvɔ̃ kple dzodzo nya-
nyanya xɔe la. 16 Dzi le dzɔ-
yem bena, dzi le ƒonye le nusia-
nu me le mia ta.

Nuxɔxlɔ̃ le nudzodzo na Yerusalem-kristohame dahe la ŋu.

8 Ke, nɔviwo, míana mianya Ma-
wu ƒe amenuveve, si wòna le
Makedonia hamewo me.[h] 2 Ela- h Ro. 15, 26.
bena xaxa me dodokpɔ geḍe me
woƒe dzidzɔ ƒe agbɔsɔsɔ fũ kple
woƒe ahedada, si nu sẽ la, gba
go le le woƒe dzimekɔkɔ ƒe ke-
sinɔnuwo me. 3 Elabena mele
ḍase ḍim bena, woa ŋutɔwo lɔ̃
na nu faa alesi wote ŋui, eye wo-
na nu wu alesi wote ŋui hã. 4
Eye wotsɔ nuxɔxlɔ̃ geḍe ḍe kuku
na mí be, yewoakpɔ gome le ame
kɔkɔewo subɔsubɔḍɔ ƒe amenu-
veve kple hadede me;[i] 5 eye me- i 9,1; Dɔ. 11, 29.
nye alesi míekpɔ mɔ la ḍeḍeko
o, ke boŋ wotsɔ wo ḍokui na Ma-
wu gbã kpakple míawo hã to Ma-
wu ƒe lɔlɔ̃nu me, 6 ale bena míexlɔ̃
nu Tito bena, alesi ke wòdze egɔ-
me xoxo la, nenema ke wòawu
amenuveve sia nu le mia dome
hã. 7 Ke alesi miegba go [l]le l Kor. I. 1, 5.
nusianu me le xɔse kple nya kple

nunyanya kple veviedodo katã
a Kor. I. 16, 1. 2. kple lɔlɔ̃, si [a]mietsɔ lɔ̃ mí la me
la, nenema ke miagba go le ame-
nuveve sia me hã.
8 Nyemele egblɔm abe sedede
ene o, ke boŋ metsɔ ame bubu-
wo ƒe veviedodo do miaƒe lɔlɔ̃
hã ƒe vavãnyenye kpɔ. 9 Ela-
bena mienya mía Aƒetɔ Yesu Kri-
sto ƒe amenuveve bena, kesinɔtɔ
b Mat. 8, 20. wònye hafi, [b]ke mia ŋuti wòva da
ahe ḍo, bene miawo la miato eƒe
ahedada la me nazu kesinɔtɔwo.
10 Eye meḍo aḍaŋu le esia me;
elabena esia nyo na mi amesiwo
meto ewɔwɔ gɔme ḍeḍeko o, ke
boŋ edidi hã, anɔ ƒe ḍeka enye
esi. 11 Ke azɔ miwu ewɔwɔ la
hã nu, bene alesi miesu te helɔ̃
edzi faa la, miawu nu hã le nusi
le mia si la nu nenema ke. 12
Elabena ne edzilɔlɔ̃ le la, edze
ame ŋu be, woaxɔ le nusi le ame-
si la nu, eye menye le nusi mele
d Lod. 3, 28; Mar. 12, 43. esi o la nu o.[d] 13 Elabena me-
nye be, ame bubuwo nakpɔ gbɔ-
ḍeme, eye miawo miakpɔ xaxa
hafi o, ke boŋ bene wòasɔ pɛ;
ɣeyiɣi sia me miaƒe agbɔsɔsɔ, si
gba go la, nanɔ woamawo ƒe hiã-
tuame teƒe, 14 bene woamawo ƒe
agbɔsɔsɔ, si gba go la, hã nava
nɔ miaƒe hiãtuame teƒe, bene
f 9, 12. wòasɔ pɛ,[f] 15 abe [g]alesi woŋlɔ
g Mo. II. 16, 18. ḍi ene bena: „Amesi ƒɔ nu fũ
la, mekpɔ ḍeke ḍe edzi o, eye
amesi ke fɔe ɒee ko la, naneke
mehiãe o.“
16 Ke woaḍa akpe na Mawu,
amesi tsɔ nenem veviedodo le mia
ŋuti sia de Tito ƒe dzi me; 17
elabena exɔ nuxɔxlɔ̃ sia; ke esi
wòḍo vevie wu ŋuti la, edzo yi
mia gbɔ le ye ŋutɔ ƒe lɔlɔ̃nu nu.
18 Ke míeḍɔ eya kple nɔvi, si
ŋu kafukafu le le nyanyuie ŋuti
le hamewo katã me la, ḍo ḍa. 19
Ke menye esia ḍeḍeko o, hafi
hamewo tiae hã, bene wòanye
mía hamozɔla le amenuveve sia,
k Gal. 2, 10. [k]si míewɔna hena Aƒetɔ la ƒe ka-
fukafu kple míaƒe lɔlɔ̃ ƒe ḍeḍe-
fia la me. 20 Nenem míele mɔ
xem na esia, bena amea ḍeke na-
gaka mo na mí le nudzɔdzɔ gã
sia, si míena wodzɔ la ŋuti o. 21
Elabena míaƒe tamesusuwo le nu
nyui yome, menye le Aƒetɔ la
ŋku me ḍeḍeko o, ke le amewo

ŋku me hã. 22 Ke míedɔ wo kpakple mía nɔvi, si míedo kpɔ le nu geḍe me enuenu, eye míekpɔ bena, edoa vevie; ke azɔ la ele vevie dom geḍe wu tsãtɔ le dziḍoḍoḍeameŋu gã, si wòḍo ḍe mia ŋu la ta. 23 Le [b]Tito gome la, nye zɔhɛ wònye, eye [d]hadɔwɔla wònye le mia gbɔ; le nɔvi, siwo tso mía gbɔ gome la, hame ƒe ame dɔdɔwo wonye kple bubu na Kristo. 24 Azɔ ne mieḍe miaƒe lɔlɔ̃ kple [g]miaƒe adegbe, si míeƒona le mia ŋuti la, ƒe dzesi fia woamawo la, ekema mieḍee fia le hameawo ŋku me.

Nuƒoƒo le nudzɔdzɔ la ŋu ƒe dziyiyi.

9. Mele vevie nam bena, maŋlɔ nya na mi le subɔsubɔdɔ, si wotsɔ subɔ ame kɔkɔewo la ŋuti hafi o.[i] 2 Elabena menya bena, [k]miele edzi lɔ̃m, eye metsɔ esia ƒo adegbe le mia ŋuti le Makedoniatɔwo gbɔ, bena Axaya dzra eḍokui ḍo xoxo anɔ ƒe ḍeka enye si, eye veviedodo, si tso mia gbɔ la, de dzo ame geḍeawo me. 3 Ke medɔ nɔviawo ḍa, bene míaƒe adegbe, si míeƒona le mia ŋuti la, nagazu dzodzro le nya sia me o, bena abe alesi megblɔe ene la, miadzra mia ḍokui ḍo ḍi,[l] 4 bena nenye ḍe Makedoniatɔwo ava kpakplim, eye woakpɔ bena, miedzra mia ḍokui ḍo ḍi o la, ŋu nagakpe mí — míele didim be, míagblɔ be miawo ke la — le dziḍoḍo ḍe mia ŋu sia ŋuti o. 5 Ke mebui nu vevi bena, mexlɔ̃ nu nɔviawo, bena woadze ŋgɔ ava mia gbɔ, bene woadzra yayra, si ŋugbe miedo xoxo la, ḍo ḍi, bene wòasɔ gbə abe yayra ene, eye menye abe ŋukeklẽ ene o.

6 Ke esia gblɔm mele bena, amesi ƒã nu le nuveve me la, axa nu hã le nuveve me, eye amesi ƒã nu le yayra me la, axa nu hã le yayra me.[r] 7 Amesiame abe alesi wòḍo ḍi le eƒe dzi me ene, menye kple veve alo dzizizi o; elabena [s]amesi na nu kple dzidzɔ la, eyae Mawu lɔ̃na. 8 Ke ŋusẽ le Mawu si bena, amenuveve katã nagba go na mi, bene miakpɔ agbɔsɔsɔ blibo la katã le nusianu me ḍaasi, eye miagba go awɔ dɔ nyui sia dɔ nyui. 9 [a]Abe alesi woŋlɔ ḍi ene bena: „Ehlẽ nu hena ame dahewo; eƒe dzɔdzɔenyenye nɔa anyi tegbetegbe.“ 10 Ke amesi tsɔa nuku kple abolo hã kea nuƒãla, bene wòakpɔ nuḍuḍu la, ana nuku mi, eye wòana miaƒe dzɔdzɔenyenye ƒe kutsetse natsi nyuie,[e] 11 bena miazu kesinɔtɔwo le nusianu me ahaḍe miaƒe ḍomenyonyo katã, si wɔ be,[f] woada akpe na Mawu to mía dzi la afia. 12 Elabena [h]nunana sia ƒe subɔsubɔdɔ la menye ḍe wòḍe ame kɔkɔeawo ƒe hiãtutu nu ḍeḍe o, ke boŋ egba go le akpedada geḍe me hena Mawu hã; 13 elabena subɔsubɔdɔ sia ƒe kpɔḍeŋu nyui la ana woakafu Mawu le miaƒe toḍoḍo Kristo ƒe nyanyuie me ʋuʋu la kple miaƒe hadede kple woawo kpakple amewo katã tso dzimekɔkɔ me la ŋuti; 14 eye woawo hã le kuku ḍem ḍe mia ta, eye miele wo dzrom le Mawu ƒe amenuveve, si sɔ gbɔ ŋutɔ na mi la ŋuti. 15 Woada akpe na Mawu le eƒe nunana manyagblɔ la ŋuti!

Apostolo la oli eḍokui ta le eƒe futɔwo kple nudadañalawo ŋuti.

10. Ke nye Paulo ŋutɔ mele nu xlɔ̃m mi to Kristo ƒe ḍomefafa kple tufafa me, nye amesi nye [n]ame bɔbɔḍokui le miaƒe ŋku me le mia dome; ke esime nyemele mia gbɔ o la, dzi le ƒonye ḍe mia ŋu. 2 Ke mele kuku ḍem na mi bena, ne mele mia gbɔ la, nyemaḍe dzi ƒo na ḍokuinye kple ŋuḍoḍoḍeŋu, si mele susum be, matsɔ awɔ kalẽ ḍe amea ḍewo, siwo bua mí abe amesiwo zɔna le ŋutilã nu ene ta ŋuti o.[o] 3 Elabena esi wònye ŋutilã me zɔm míele hã la, míewɔa aʋa le ŋutilã nu o. — 4 Elabena míaƒe [p]aʋawɔnuwo menye ŋutilãtɔ o, ke boŋ ŋusẽnu, siwo wotsɔna gbaa mɔ̃wo ƒua anyi la, wonye le Mawu ƒe ŋku me — 5 esi míegbaa tamebubuwo kple nu kɔkɔ sia nu kɔkɔ, si kɔa eḍokui ḍe dzi ḍe sidzedze Mawu ŋuti la, eye míeḍea nyasãwo katã aboyo hena toḍoḍo Kristo; 6 eye míenɔa dzadzraḍoḍi hã, bena ne miaƒe to-

a Ps. 112, 9.
b 7, 13; 12, 18.
d Ro. 16, 7.
e Yes. 55, 10; Hos. 10, 12.
f 1, 11; 4, 15.
g 7, 14.
h 8, 14.
i 8, 4. 20.
k 8, 19.
l 8, 24.
n Kor. I. 2, 2.
o kp. 11; Kor. I. 4, 21.
p Ef. 6, 13—17.
r Lod. 11, 24; 19, 17.
s Ro. 12, 8.

dodo ade blibo la, míatu fe võ le
tosesẽ sia tosesẽ ŋuti.
7 Ɖe miekpɔa nusiwo le ŋku
me la ɖa? Ne amea ɖe ɖoa ŋu
ɖe eɖokui ŋu bena, Kristo tɔ ye-
nye la, ekema eyama nagasusu
esia hã le eɖokui me bena, alesi
ke ye ŋutɔ nye Kristo tɔ la, ne-
nema ke míawo hã míenye etɔ.
8 Elabena nenye be, [b]mafo ade-
gbe via ɖe wu le míafe [d]ŋusẽ,
si Afetɔ la tsɔ na mí, bene mía-
do mi ɖe ŋgɔ, eye menye be,
míagblẽ mi o la ŋuti la, ŋu mele
kpe ye ge o, 9 bene nyemagawɔ
abe ɖe metsɔ agbalẽwo do vɔvɔ̃
na mi ene o. 10 Elabena wogblɔ
be: Agbalẽawo kpena, eye wo-
sẽna; [f]ke eya ŋutɔ nye ame beli,
eye efe nyawo mele ɖeke me o.
11 Ke nenem me sia nasusu le
esia ŋuti bena, amesi fomeviwo
míenye le nya me le agbalẽwo
me, esi míele mia gbɔ o la, ne-
nem me mawo tɔgbe ke míanye
le dɔwɔwɔ me, ne míele mia gbɔ
hã.[k] 12 Elabena [l]míedo dzi bena,
míabu mía ɖokui akpe ɖe amea
ɖewo ŋu, alo míatsɔ mía ɖokui
aɖo amea ɖewo, siwo kafua wo
ɖokui la ŋu o; ke ame mawo la,
esi wotsɔ woa ŋutɔwo ɖokui dzi-
dze wo ɖokui, eye wotsɔ wo ɖo-
kui ɖo woa ŋutɔwo ɖokui ŋu ŋuti
la, womenya nu o. 13 Ke míawo
la, [o]míafo adegbe wòagbɔ me o,
ke boŋ le dzidzeka fe dzidze-
dzidze, si Mawu mã na mí la nu,
bene míaɖe keke mia gbɔ hã. 14
Elabena míele mía ɖokui dem
akpa, abe ɖe míate ŋu aɖe mia
gbɔ o ene o; elabena míetsɔ Kri-
sto fe nyanyuie la ɖe mia gbɔ
ke hã. 15 Míefoa adegbe wògbɔa
eme le [s]ame bubuwo fe dɔwɔ-
fewo ŋu o; ke mɔkpɔkpɔ le mía
si bena, ne miafe xɔse le tsitsim
la, míatsi azu gã le mia dome le
míafe dzidzeka la nu, 16 bene
míagblɔ nyanyuie la afia le anyi-
gba, siwo le mia godo la hã dzi,
bene míagafo adegbe le ame bu-
buwo fe dɔwɔfe le nusi wowɔ
vɔ xoxo la ŋuti o.[u] 17 Ke amesi
foa adegbe la, nafo adegbe le
Afetɔ la me![v] 18 Elabena menye
amesi tsia eɖokui la, nye ame
nyui o, ke boŋ amesi Afetɔ la
kafuna lae.[z]

[a] Ef. 5, 26. 27.
[b] 12, 6.
[d] Kor. I. 5, 4. 5.
[e] Mo. I. 3, 4. 13.
[f] kp. 1.
[g] Gal. 1, 8. 9.
[h] 12, 11; Kor. I. 15, 10; Gal. 2, 6, 9.
[i] Kor. I. 2, 1. 2. 13; Ef. 3, 4.
[k] 13, 2. 10.
[l] 3, 1; 5, 12.
[n] Kor. I. 9, 12. 18.
[o] Ro. 12, 3.
[p] Fil. 4, 10. 15.
[r] 12, 13.
[s] Ro. 15, 20.
[t] Kor. I. 9, 15.
[u] Dɔ. 19, 21.
[v] Yer. 9, 22. 23; Kor. I. 1, 31.
[y] 2, 16; Fil. 3, 2.
[z] Kor. I. 4, 5.

Nuxaxa, siwo apostolo la kpɔ le hame la gɔmeɖoanyiyi.

11. Ɖe miaɖo dzi atsɔ nye bome-
tsitsi via ɖe; miaɖo dzi atsɔe
nam tso! 2 Elabena metsɔ Mawu
ŋuʋaʋã le ŋu ʋãm le mia ŋu;
elabena meɖo mia ŋugbe na ŋu-
tsu ɖeka, bena matsɔ [a]ɖetugbi
dzadzɛ atu tsitre na Kristo. 3 Ke
mele vɔvɔ̃m bena, amea ɖe me-
nya nu o, [c]alesi da la tsɔ efe
aɖaŋu võ ble Xawa la, nenema
ke woagblẽ miafe tamesusuwo
tso dzimekɔkɔ, si miekɔ na Kristo
la me mahĩ? 4 Elabena ne amesi
gbɔna la, le gbe fã ɖem Yesu
bubu, si míeɖe gbe fãe o la, alo
ne miexɔ gbɔgbɔ bubu, si miexɔ
tsã o la, alo miexɔ nyanyuie bubu,
si miexɔ tsã o la, ekema mieɖoa
dzi xɔnɛ nyuie![g] 5 Elabena mebu-
na be, nyemetsi megbe le naneke
me le apostolo, siwo kɔ akpa la ŋu
o.[h] 6 Ke [i]ne menye ame manya-
nu le nufofo me hã la, nyeme-
nyee le sidzedze me o; ke le nu-
sianu me míedze fã le amewo
katã dome le mia gome. 7 Alo
ɖe esi mebɔbɔ ɖokuinye ɖe anyi,
bene woaɖo miawo ɖe dzi la, ɖe
mewɔ nuvɔ̃ bena, megblɔ Mawu
fe nyanyuie la fia mi [n]fetu ma-
xɔmaxɔe mahã? 8 Meha hame
bubuwo, esi mexɔ fetu le wo si
hena miafe subɔsubɔɖɔ, eye esi-
me menɔ mia gbɔ, eye hiã tum
la, nyemeɖe fu na amea ɖeke o;[p]
9 elabena nɔvi, siwo tso Make-
donia va la, na nusiwo hiãm la,
wòsɔ gbɔ de nunye, eye mekpɔ
ɖokuinye dzi le nusianu me, [r]be-
ne nyemaganye agba na mi o,
eye magakpɔ ɖokuinye dzi. 10
Ne menye Kristo fe nyatefe la
le menye o fĩ, [t]woınagatsi ade-
gbefofo sia nu nam le Axaya fe
nutoawo me o. 11 Nukaŋutie?
Esi nyemelɔ̃a mi o taea? Mawue
nyae! 12 Ke nusi mewɔna la,
mawɔe hã, bene mana mɔnukpɔ-
kpɔ nu natso na amesiwo dia
mɔnu, bene woakpɔ wo le nusi
me wofo adegbe le la me abe
míawo hã ene. 13 Elabena ne-
nem me siawo nye aʋatso-apo-
stolowo, dɔwɔla, siwo blea ame,
amesiwo trɔa wo ɖokui wɔa Kri-
sto fe apostolowo.[y] 14 Eye esia
menye nukunu o; elabena Abo-

sam ŋutɔ trɔa eɖokui wɔa kekeli
ƒe dɔla. 15 Eyata ne eƒe dɔlawo
trɔa wo ɖokui abe dzɔdzɔenye-
nye ƒe dɔlawo ene la, menye nu
gã o; amesiawo ƒe nuwuwu anɔ
ɖe woƒe dɔwɔwɔwo nu.
16 Megale egblɔm bena, amea
ɖeke nagabum bometsila o; ke
ne miebum nenema la, ekema
mixɔm abe bometsila ene, bene
nye hã maƒo adegbe le ɖokuinye
ŋuti vie.[f] 17 Nusi gblɔm mele
la, nyemele egblɔm ɖe Aƒetɔ la
nu o, ke abe bometsila ene boŋ,
le adegbeƒoƒo ƒe dziɖoɖoɖeŋu sia
me. 18 Esi ame geɖe ƒoa ade-
gbe le ŋutilã nu ŋuti la, nye hã
maƒo adegbe. 19 Elabena esi
mienye aɖaŋudzelawo ŋuti la,
mielɔ̃na doa dzi tsɔa bometsilawo
ƒe nyawo. 20 Elabena ne amea
ɖe wɔ mi kluviwo, ne amea ɖe
du mi keŋ, ne amea ɖe lé mi, ne
amea ɖe do eɖokui ɖe dzi, ne
amea ɖe ƒo mo na mi la, miedoa
dzi tsɔnɛ. 21 Dukpedodo ta me-
gblɔe ɖo, abe ɖe míawo la míe-
gbɔdzɔ ene, ke nenye nusi me
amea ɖe wɔ kalẽ le wònye la, —
mele egblɔm le bometsitsi me —
anye ne nye hã mawɔ kalẽ le
eme. 22 Hebritɔwo wonyea?
Nye hãe! Israeltɔwo wonyea?
Nye hãe! Abraham-ƒomeawo wo-
nyea? Nye hãe![i] 23 Kristo ƒe su-
bɔlawo wonyea? — Mele nu ƒom
abe amesi ƒe tame da la ene —
Nyee wu: [k]Le agbagbadzedze
geɖe wu me, le ƒoƒo geɖe akpa
me, le gaxɔmeɖeɖe geɖe wu me,
le ku me agbadre. 24 Yudatɔwo
si mexɔ [l]ƒoƒo ɖeka ɖi go blane
me le zi atɔ̃, 25 zi [n]etɔ̃ woƒom
kple atiwo, [p]zi ɖeka woƒu kpem;
menɔ ʋu me wògba zi etɔ̃, zã
kple keli menɔ ƒutsotsoewo nu.
26 Mezɔ mɔ enuenu; meɖo ŋɔdzi
me le tɔsisiwo dzi, meɖo ŋɔdzi
me le adzodalawo dome, meɖo
ŋɔdzi me le nye dukɔmeviwo gbɔ,
meɖo ŋɔdzi me le trɔ̃subɔlawo
gbɔ, meɖo ŋɔdzi me le du me,
meɖo ŋɔdzi me le gbedzi, meɖo
ŋɔdzi me le atsiaƒu dzi, meɖo ŋɔ-
dzi me le aʋatsonɔviawo dome;
27 le agbagbadzedze kple kutri-
kuku me; le ŋudɔɖɔwo me agba-
dre, le dɔwuame kple tsikɔwua-
me me, le nutsitsidɔwo me agba-

[a] 6.
[b] Dɔ. 20, 18-21.
[d] Kor. I. 9, 22.
[e] 12, 5.
[f] 12, 6.
[g] 1, 23.
[h] Dɔ. 9, 24. 25.
[i] Fil. 3, 5.
[k] Kor. I. 15, 10.
[l] Mo. V. 25, 3.
[n] Dɔ. 16, 22.
[o] 11, 30.
[p] Dɔ. 14, 19.
[r] 10, 8; 11, 16.
[s] Hi. 2, 6.

dre, le ʋuvɔ kple amamanɔnɔ me.[a]
28 Nu bubu, siwo gadzɔ la, wo-
nye: Amewo ƒe ziƒoƒo ɖe ŋunye
gbesiagbe, [b]kple beléle na hame-
wo katã. 29 [d]Ameka gbɔdzɔ, eye
nyemagbɔdzɔ oa? Ameka nu wo-
ɖia, eye nyemefiã oa? 30 Ne ele
nam be, maƒo adegbe la, maƒo
adegbe le nusiwo le nye gbɔdzɔ-
gbɔdzɔ gome la ŋuti.[e] 31 Mawu,
mía Aƒetɔ Yesu Kristo Fofo, ame-
si wokafuna yi ɖe mavɔmavɔ me
la, [g]nyae bena, nyemeka aʋatso
o. 32 Le Damasko la fia Areta
ƒe du me dziɖula dzɔ Damasko-
tɔwo ƒe du la ŋuti, bena yealém,
33 eye wotsɔm ɖe golo me to ʋɔ-
truvi nu heto gli dzi ɖiɖi ɖe anyi,
eye mesi dzo tso eƒe asiwo me.[h]

Apostolo la xlẽ Aƒetɔ la ƒe ɖeɖefia, eya ŋutɔ
ƒe fukpekpe kple Mawu ƒe ŋusẽdodoe ɖa.

12. Ele be, maƒo adegbe; gake
menye viɖe nam o; elabena
mele Aƒetɔ la ƒe ŋutegawo kple
nyaɖeɖefiawo gbɔ va ge. 2 Me-
nya amea ɖe le Kristo me, anɔ
ƒe wuiene enye esi — eɖanɔ ŋu-
tilã me o, nyemenyae o, alo me-
nɔ ŋutilã me o, nyemenyae o;
Mawue nyae — wotsɔ nenem me
sia dzoe yi ɖe dziƒo etɔ̃lia me ke.
3 Eye menya nenem me sia —
eɖanɔ ŋutilã me o, meɖanɔ ŋutilã
me o, nyemenyae o; Mawue nyae,
— 4 bena wotsɔe dzoe yi ɖe Pa-
radiso la me, eye wòse nya, siwo
mele ne woagblɔ o, siwo womeɖe
mɔ na ame, bene wòagblɔ o la.
5 Nenem me sia ŋuti maƒo ade-
gbe le; ke le ɖokuinye ŋuti la
nyemaƒo adegbe o, negbe le nye
gbɔdzɔgbɔdzɔwo ŋuti ko.[o] 6 Ke
[r]nenye ɖe madi be, maƒo adegbe
la, nyemazu bometsila o; elabena
magblɔ nyateƒe; ke nyemele ewɔ
ge o, bene amea ɖeke nagabu
ŋutinye wu alesi wòkpɔam alo
alesi wòsea nya le nunye 7 he-
kpe ɖe nyaɖeɖefia, siwo ƒo wo
katã ta ŋuti la o. Eyata bena
nyemagado ɖokuinye ɖe dzi o la,
wode ŋù nye ŋutilã me, [s]si nye
Satana ƒe dɔla, bene wòaƒom
kple kɔ, bene nyemagado ɖokui-
nye ɖe dzi o. 8 Esia ŋuti meyɔ
Aƒetɔ la zi etɔ̃, bene wòadzo le
ŋunye. 9 Eye wògblɔ nam bena:
Nye amenuveve sɔ gbɔ na wò;

elabena nye ŋusẽ zu blibo le gbɔ-
dzɔgbɔdzɔ me. Eyata mele lɔ-
lɔ̃m wu bena, maƒo adegbe le nye
gbɔdzɔgbɔdzɔ ŋuti boŋ, bene Kri-
sto ƒe ŋusẽ nanɔ dzinye. 10 Eyata
mekpɔa ŋudzedze nyui le gbɔ-
dzɔgbɔdzɔwo me, le ŋutasesẽwo
me, le hiãkamewo me, le yome-
titiwo me, le xaxawo me le Kri-
sto ŋuti; elabena ne megbɔdzɔ
la, ekema meseẽa ŋu.[b]

Paulo ɖo ŋku eƒe lɔlɔ̃ dzi na hame la.

11 Mezu bometsila; gake mia-
woe zi dzinye. Elabena nye la
miawoe lakafum hafi; elabena
nyemetsi megbe le naneke me le
apostolo, siwo kɔ akpa la ŋu o,
[d]wònye nyemenye naneke hafi o.
12 Ke mewɔ apostolo ƒe dzesiwo
le mia dome le dzidodo katã me,[f]
le dzesiwo kple nukunuwo kple
ŋusẽdɔwɔwɔwo me. 13 Alo nuka
me gɔ̃ mietsi megbe le le hame
susɔeawo ŋu, negbe le esia me
ko bena, nye ŋutɔ nyemenye
[g]agba na mi oa? Mitsɔ nu ma-
dzɔmadzɔ sia kem! 14 Mikpɔ ɖa,
[h]esiae nye zi etɔ̃lia medzra ɖo-
kuinye ɖo bena, mava mia gbɔ,
eye nyemanye agba na mi o; ela-
bena nyemele miaƒe nuwo dim o,
ke mia ŋutɔwo dim mele boŋ.
Elabena medze bena, viwo natu
nuwo ɖo na wo dzilawo o, hafi
dzilawo natu nuwo ɖo na viwo
boŋ. 15 Ke nye la melɔ̃na ŋutɔ
bena, magblẽ nu, [k]eye mana woa-
gblẽ nye ŋutɔ le miaƒe luʋɔwo
ta, gedе alesi melɔ̃a mi la, ʋee
wu miawo la mielɔ̃am. 16 Ke
anɔ nenem, nyemenye agba na
mi o; ke esi menya aɖaŋu ŋutie,
melé mi le aɖaŋu me. 17 Alo ɖe
meto amesiwo medɔ ɖo ɖe mia
gbɔ la dome amea ɖe dzi ba mia?
18 Mexlɔ̃ nu [n]Tito, eye medɔ eya
kple nɔvi la ɖo ɖa. Alo ɖe Tito
ba mia ? Menye gbɔgbɔ ma ke
me míezɔ le oa? Menye afɔɖoƒe
ma ke me míezɔ le oa?
19 Fifia katã miele susum be-
na, míele mía ɖokui ta ʋlim le
mia gbɔ. Míele nu ƒom le Mawu
ƒe ŋku me le Kristo me; ke, lɔ-
lɔ̃tɔwo, míele wo katã wɔm le
miaƒe ŋgɔgbedede ta. 20 Ela-
bena mele vɔvɔ̃m bena, [o]ne me-
va mia gbɔ la, nyemakpɔ mi abe
alesi mele didim ene o, eye mia-

[a] 2, 1; 13, 2.
[b] Fil. 4, 13.
[d] 11, 5.
[e] Mo. V. 19, 15; Tim. I. 5, 19.
[f] Ro. 15, 19.
[g] 11, 9.
[h] 13, 1.
[i] Fil. 2, 7. 8.
[k] Fil. 2, 17.
[l] Kor. I. 11, 28.
[n] 8, 6. 16–18.
[o] 10, 2; Kor. I. 4, 6.

wo la miakpɔ nye hã, abe alesi
miele didim o ene; bena dzrewɔ-
wɔwo, ŋuʋaʋãwo, dɔmedzoedo-
dowo, dzrehehewo, ameŋuzɔzɔwo,
sakplisasawo, ɖokuidodoɖedziwo,
nyamanyamawɔwɔwo anɔ anyi, 21
[a]bena ne megava la, Mawu abɔ-
bɔm ɖe anyi le mia gbɔ, eye ma-
fa konyi le ame geɖe, siwo wɔ
nuvɔ̃ tsã, eye wometrɔ le woƒe
dzi me le makɔmakɔnyenye kple
ahasiwɔwɔ kple hadzedze, siwo
wowɔ ŋuti o la ta.

Nuxɔxlɔ̃ bena dzimetɔtrɔ.

13. Zi etɔ̃lia enye si megbɔna
mia gbɔ; [e]ɖasedila eve alo
etɔ̃ nu woaƒo nya sia nya ta le.
2 Megblɔe xoxo, eye megale
egblɔm ɖi, alesi menɔ mia gbɔ
zi eveliae la, nenema kee nye fi-
fia hã, esi nyemele mia gbɔ o la,
mele egblɔm na amesiwo wɔ nu-
vɔ̃ tsã kple ame susɔeawo katã
bena, ne magava la, nyemakpɔ
nublanui o. 3 Elabena miele dzesi
dim le Kristo, si le nu ƒom le me-
nye la si, amesi megbɔdzɔ le mia
gbɔ o, ke enu sẽ le mia dome la
boŋ. 4 [i]Wònye gbɔdzɔgbɔdzɔ
me wòtso wokláe ɖe atitsoga ŋu
hafi, gake la Mawu ƒe ŋusẽ me
wòtso wòle agbe. Elabena mía-
wo hã míegbɔdzɔ le eyama me;
gake mía kplii mianɔ agbe le Ma-
wu ƒe ŋusẽ me le mia gome.
5 Mite mia ɖokui kpɔ, abe ɖe
miele xɔse me ene; [l]mido mia
ɖokui kpɔ! Alo ɖe miedze si mia
ɖokui bena, Yesu Kristo le mia
me oa? Negbe ɖeko mieli ke o.
6 Ke mele mɔ kpɔm bena, mie-
dze sii bena, míawo la míenye
ame malike o. 7 Ke mele kuku
ɖem na Mawu bena, miagawɔ nu-
vɔ̃a ɖeke o, menye bena míawo
míedze ƒã abe ame likewo ene
o; ke boŋ bene miawo miawɔ nu
nyui la, ke míawo la míanɔ abe
ame malikewo ene. 8 Elabena
míate ŋu awɔ naneke ɖe nyateƒe
la ŋuti o; ke nyateƒe la boŋ ye
míate ŋu awɔ nane na. 9 Ela-
bena ne míawo míegbɔdzɔ, eye
miawo miesẽ ŋu la, míekpɔa dzi-
dzɔ, eye esia ŋuti míele kuku
ɖem ɖo le miaƒe blibodede ŋuti.
10 Eyata esi nyemele mia gbɔ o

ŋuti la, [a]meŋlɔ esiawo bena, ne
mele mia gbɔ la, nyemagahe nya
sesẽ le [d]ŋusẽ, si Afetɔ la nam
hena ame fe ŋgɔgbedede, eye
menye efe gbegblẽ o la nu o.
11 Mlɔeba la, nɔviwo, [f]dzi na-
dzɔ mi, mizu blibo, mina woafa
akɔ na mi, miafe tamesusu nanɔ
ɖeka, minɔ anyi le ŋutifafa me,

a 10, 11.
b Ro. 15, 33.
d 10, 8.
e Kor. I. 16, 20.
f Fil. 4, 4.

eye lɔlɔ̃ kple [b]ŋutifafa Mawu anɔ
anyi kpli mi! 12 Mitsɔ nugbu-
gbɔ kɔkɔe gbugbɔ nu na mia
nɔewo! Ame kɔkɔewo katã ɖuɖɔ
mi fã![e]
13 Mía Afetɔ Yesu Kristo fe
amenuveve kple Mawu fe lɔlɔ̃
kple Gbɔgbɔ kɔkɔe fe hamenɔnɔ
nanɔ anyi kpli mi katã!

PAULO ƑE AGBALẼ, SI WÒŊLƆ ƉO ƉE GALATIATOWO.

Le Galatiatɔwo fe kemalimali kple apostolo la fe dɔ ŋuti.

1 Paulo, si nye apostolo – me-
nye amewo gbɔ wòtso, [g]eye
meto amea ɖeke hã dzi o, ke boŋ
eto Yesu Kristo kple Mawu Fofo,
si fɔe ɖe tsitre tso ame kukuwo
dome la dzi la – 2 kple nɔvi, si-
wo katã li kplim la, ŋlɔe ɖo ɖe
Galatia-hamewo: 3 Amenuveve
kple ŋutifafa woana mi tso Mawu
Fofo la kple mía Afetɔ Yesu Kri-
sto gbɔ,[i] 4 amesi tsɔ [k]eɖokui he-
na le mía nuvɔ̃ ŋuti, bene yeaɖe
mí atso xexeme vɔ̃ɖi, si li fifia
me le Mawu, mía Fofo, fe lɔlɔ̃nu
la nu, 5 amesi tɔ anye kafukafu
tso mavɔ me yi ɖe mavɔ me! Amen.
6 Mewɔ yaa bena, miena wote
mi ɖa tso amesi yɔ mi le Kristo
fe amenuveve me la gbɔ kaba
ŋutɔ ale heyina nyanyuie bubua
ɖe me, 7 wònye nyanyuie bubua
ɖeke meli o, negbe bena amea
ɖewo li, [p]siwo blu miafe tame.
eye wole didim be, yewoadze ŋe
Kristo fe nyanyuie la. 8 Ke ne-
nye míawo alo mawudɔla, si tso
dzifo gɔ̃ hã, agblɔ nyanyuie la bu-
bui afia mi, ɖe esi míegblɔ na
mi tefe la, [s]nezu busu! 9 Abe
alesi míegblɔ tsã la, magagblɔe
fifi hã bena, ne amea ɖe gblɔ
nyanyuie la bubui fia mi ɖe esi
míexɔ tefe la, nezu busu! 10 Ke
azɔ la, ɖe megale nu fom, bena
wòanyo [v]amewo ŋu loo, alo Ma-
wu ŋua? Alo ɖe mele didim bena,
madze amewo ŋua? Ɖe megale
amewo ŋu dzem la, anye ne nye-
meganye Kristo fe dɔla o.
11 Ke mana mianyae, nɔviwo,

g kp. 11. 12.
h Dɔ. 26, 4–20.
i Ro. 1, 7.
k 2, 20; Tim. I. 2, 6; Ti. 2, 14; Yoh. I. 5, 19.
l Ro. 1, 1; Yer. 1, 5.
n Mat. 16, 17.
o 2, 7.
p Dɔ. 15, 1. 24.
r Dɔ. 9, 26.
s Kor. I. 16, 22.
t Mat. 13, 55.
u Dɔ. 9, 30.
v Tes. I. 2, 4.

bena nyanyuie, si megblɔ fia mi
la, menye amewo tɔ wònye o. 12
Elabena nye hã nyemexɔe tso
ame si me, eye nyemesrɔ̃e hã o,
ke boŋ mexɔe to Yesu Kristo fe
nyaɖeɖefia me. 13 Elabena miese
nye tsãnyinɔnɔ le Yudatɔnyenye
me bena, meɖikpi ti Mawu fe ha-
me la yome akpa, eye megblẽe.[h]
14 Eye meɖe ŋgɔgbe le Yuda-
tɔnyenye me wu nye hati geɖe-
wo le nye dukɔ la dome, eye me-
ɖikpi ɖã ŋu akpa le mía fofowo
fe nuɖoanyiwo ŋuti. 15 Ke esi-
me wòdze Mawu, si tiam le da-
nye fe dɔme ke, eye wòto efe
amenuveve me yɔm la ŋu,[l] 16 be-
na [n]wòɖe ye ŋutɔ Via ɖe go fia
le menye, bene magblɔ eŋuti
nyanyuie la afia le [o]trɔ̃subɔlawo
dome la, enumake mía kple ŋu-
tilã kple ʋu míetia nya me o, 17
eye nyemeyi Yerusalem ɖe ame-
siwo tre apostolonyenye nam la
gbɔ o, ke boŋ metɔ dzi heyi ɖe
Arabia, eye megagbugbɔ va Da-
masko. 18 Ƒe etɔ̃ megbe la meyi
ɖe Yerusalem, Petro nya ge, eye
menɔ egbɔ ŋkeke wuiatɔ̃.[r] 19 Ke
nyemekpɔ apostolowo dome ame
bubua ɖeke o, negbe [t]Yakobo.
Afetɔ la nɔvi ko. 20 Ke nusi me-
ŋlɔ na mi la, kpɔ ɖa, Mawu fe
ŋku mee bena, nyemeka aʋatso
o. 21 Emegbe la meva Siria kple
Kilikia nutoawo me.[u] 22 Ke Yu-
dea-hame, siwo le Kristo me la,
menyam le ŋku me o. 23 Ke ɖe-
ko wose bena, amesi ti mía yome
tsã la, gblɔa xɔse fe nyanyuie,
si wògblẽ tsã la, fiana azɔ. 24
Eye wokafu Mawu le tanye.

Paulo ƒo nu kple apostolo bubuawo le dɔwɔwɔ le trɔ̃subɔlawo dome ŋuti.

2. Emegbe la, anɔ ƒe wuiene, megayi Yerusalem, mía kple Barnaba, eye metsɔ Tito hã kpe ɖe mía ŋu.[b] 2 Ke meyi le nyaɖeɖefiaa ɖe nu, eye metsɔ nyanyuie, si meɖea gbe ƒã le trɔ̃subɔlawo dome la, ɖo wo ŋku me, ke vevietɔ [d]amesiwo wobuna be, wonye nane la ŋku me, bena nyemele du sim dzodzro alo mesi du dzodzro o. 3 Ke Tito, si li kplim gɔ̃ hã la, Helatɔ wònye hafi; gake womezi edzi bene, wòana woatso aʋa nɛ o.[e] 4 Ke [f]wowɔe le aʋatsonɔvia ɖewo, siwo be va tra ɖe eme, bene woatsa ŋku míaƒe ablɔɖenyenye, si le mía si le Kristo Yesu me la me, bene yewoawɔ mí kluviwo ƒã la ŋuti, 5 amesiwo míena mɔ ɖo to wo gaƒoƒo ɖeka hɔ̃ o, bene nyanyuie la ƒe [g]nyateƒe nanɔ te la mía gbɔ ɖaasi. 6 Ke amesiwo wobuna bena, wonye nane la — ameka ke wonye o, nyemetsɔ ɖeke le eme o; Mawu mekpɔa ame ŋku me o — elabena wonye la amesiwo wobuna be, wonye nane la, womegblɔ nyaa ɖeke fiam o; 7 ke boŋ la esi wokpɔ bena, wotsɔ nyanyuie de asi nam [i]na aʋamatsomatsotɔwo, abe alesi wotsɔe de asi na Petro hena aʋatsotsotɔwo ene la — 8 elabena amesi wɔ dɔ ŋusẽtɔe na Petro le aʋatsotso ƒe apostolonyenye me la, eya kee wɔ dɔ ŋusẽtɔe na nye hã le trɔ̃subɔlawo dome — 9 eye esi wodze si amenuveve, si wotsɔ nam la, tete Yakobo kple [n]Kefa kpakple Yohanes, amesiwo wobuna bena, wonye sɔtiwo la, wona habɔbɔ ƒe asi mía kple Barnaba, bene míawo míayi trɔ̃subɔlawo gbɔ, ke woawo woayi aʋatsotsotɔwo gbɔ; 10 negbe ɖeko bena míaƒe ŋkuwo nanɔ ame dahewo dzi; nusi kekeake nye hã medoa vevie wɔna.[p]

Paulo tsi tre ɖe Petro ŋu, eye wòli ke sesĩe ɖe afiatsotsoname to xɔse me dzi.

11 Ke esi Petro va Antioxia la, metsi tre ɖe eŋu le eya ŋutɔ ŋku me; elabena wotso enu. 12 Elabena hafi amea ɖewo tso Yakobo gbɔ va la, eya kple trɔ̃subɔlawo ɖua nu; ke esi wova la, ehe eɖokui ɖe megbe, eye wòɖe eɖokui ɖa, elabena evɔ̃ amesiwo tso aʋatsotsoa me la.[a] 13 Eye Yudatɔ susɔeawo hã da alakpa kpakplii, ale gbegbe bena, wohe Barnaba hã ɖe woƒe alakpadada la me. 14 Ke esime mekpɔ bena, womele zɔzɔm dzɔdzɔe le nyanyuie la ƒe nyateƒe la nu o la, megblɔ na Petro le wo katã ŋku me bena: Ne wò amesi nye Yudatɔ la, nènɔ agbe abe trɔ̃subɔla ene, eye menye abe Yudatɔ ene o la, aleke wɔ nèzi trɔ̃subɔlawo dzi, bena woanɔ agbe abe Yudatɔwo ene mahã? 15 Míawo la Yudatɔwo míenye tso dzɔdzɔme, eye míenye nuvɔ̃wɔlawo tso trɔ̃subɔlawo dome o; 16 ke esi míenyae bena, wometsoa afia na ame tso se la ƒe dɔwɔwɔwo me o, ke boŋ to Yesu Kristo dzixɔxɔse me ɖeɖeko ŋuti la, eyata míawo hã míexɔ Yesu Kristo dzi se, bene woatso afia na mí to Kristo dzixɔxɔse me, eye menye tso se la ƒe dɔwɔwɔwo me o; elabena wometsoa afia na ŋutilãa ɖeke tso se la ƒe dɔwɔwɔwo me o.[h] 17 Ke ne wokpɔ mí amesiwo le didim bena, woatso afia na mí le Kristo me la, bena mía ŋutɔwo hã nuvɔ̃wɔlawo míenye la, ekema Kristo le nuvɔ̃ ƒe subɔla nyem! Gbeɖe! 18 Elabena ne megatu nusiwo memu la, ekema meƒia ɖokuinye vodala. 19 Ke nye la meto se la me ku na se la, [k]bene manɔ agbe na Mawu. Mía kple Kristo woklã ɖe atitsoga ŋu. 20 Mele agbe, gake meganye nyee le agbe o, [l]ke boŋ Kristo ye le agbe le menye; ke nusi ƒe agbe mele le ŋutilã me azɔ la, mele agbe le Mawuvi, si lɔ̃m, [o]eye wòtsɔ ye ŋutɔ ɖokui na ɖe tanye la, ƒe dzixɔxɔse me. 21 Nyemeɖoa vlo Mawu ƒe amenuveve la o; elabena ne dzɔdzɔenyenye to se la me va la, ekema Kristo ku dzodzro.

[a] Dɔ. 11, 3.
[b] Dɔ. 15, 2.
[d] kp. 6, 9.
[e] Dɔ. 16, 3.
[f] Dɔ. 15, 1. 24.
[g] 3, 1.
[h] Ro. 3, 20. 28; 4, 5; 11, 6; Dɔ. 15, 10. 11; Ef. 2, 8.
[i] Dɔ. 9, 15; 15, 12; 22, 21.
[k] Ro. 7, 6.
[l] Yoh. 17, 23.
[n] Yoh. 1, 42.
[o] 1, 4.
[p] Dɔ. 11, 30; 12, 25.

Wobu dzɔdzɔenyenye na Abraham le xɔse ta.

3. O, mi Galatiatɔ manyanuwo! Amekae trɔ tame na mi bena, mieɖo to nyateƒe la o: Mi amesiwo ŋku me woŋlɔ Yesu Kristo ɖo pete, abe amesi woklã ɖe atitsoga ŋu le mia dome la enea? 2 Esia ɖeɖeko dim mele be, masrɔ̃ tso mia gbɔ: Se la ƒe dɔwɔ-

wɔwo mee miexɔ Gbɔgbɔ la tso
loo, alo xɔse ƒe nyagbɔgblɔfia la
mee miexɔe tsoe mahã? 3 Ale
ame manyanu siawo tɔgbe mie-
nye mahã? Esi mietsɔ Gbɔgbɔ
la dze gɔme la, azɔ miatsɔ ŋu-
tilã awu enua? 4 Ðe miekpe fu
geɖe siawo dzodzroa? Neganye
dzodzroe hã. 5 Azɔ la, amesi tsɔ
Gbɔgbɔ la kea mi, eye wòwɔa
ŋusẽdɔwɔwɔwo le mia me la: Se
la ƒe dɔwɔwɔwo mee wòto loo,
alo xɔse ƒe nyagbɔgblɔfia la me
wòtoa? 6 Abe alesi Abraham xɔ
Mawu dzi se, eye wobui dzɔdzɔe-
nyenye nɛ ene.[d] 7 Eyata midze
sii bena, amesiwo tso xɔse me la,
woawo koe nye Abraham-viwo.
8 Ke esi ŋɔŋlɔ la kpɔ ɖi bena,
Mawu tso afia na trɔ̃subɔlawo tso
xɔse me la, eyaŋuti wògblɔ nya-
nyuie la ɖi na Abraham bena:
[f]„Wò me woayra trɔ̃subɔlawo
katã le.“ 9 Eyaŋuti woyra ame-
siwo katã tso xɔse me la kple
xɔsetɔ Abraham.[i] 10 Elabena
ame alesi nu tso se la ƒe dɔwɔ-
wɔwo me la, wole fiƒode la te;
elabena woŋlɔ ɖi bena: [k]„Woaƒo
fi ade amesiame, si menɔ nusia-
nu, si woŋlɔ ɖe anyi le sea ƒe
agbalẽ me la dzi, bene wòawɔ
edzi o la.“ 11 Ke edze ƒã bena,
wometsɔa afia na amea ɖeke to
se la me le Mawu ŋku me o; ela-
bena [n]„ame dzɔdzɔe la anɔ agbe
tso xɔse me.“ 12 Ke se la metso
xɔse me o, [p]hafi boŋ amesi ke wɔ
nusiawo dzi la, anɔ agbe le wo
me. 13 Kristo xe fe ɖe mía ta
heɖe mí tso se la ƒe fiƒode la me,
[t]esi wòva zu fiƒode le mía ta;
elabena [v]woŋlɔ ɖi bena: „Woƒo
fi de amesiame, si wohe ɖe ati ŋu
la,“ 14 bene Abraham ƒe yayra
la nava trɔ̃subɔlawo dzi le Kristo
Yesu me, bene míaxɔ Gbɔgbɔ
kɔkɔe ƒe ŋugbedodo la to xɔse
me.

15 Nɔviwo, mele nu ƒom abe
ame ene; ame ƒe nubabla, si dzi
woɖo kpee la, amea ɖeke metunɛ
alo tsɔa nane kpena ɖe eŋuti o.
16 Ke Abraham la wogblɔ ŋugbe-
dodowo na eya kple eƒe ƒome;
[a]„womegblɔ be: „Kple ƒomeawo“
abe ame geɖe ene o, ke abe ame
ɖeka ene boŋ: „Kple wò ƒome,“
si nye Kristo. 17 Ke esia gblɔm
mele: Nubabla, si dzi Mawu ɖo
kpee ɖi hena Kristo la, se, [a]si wo-
ɖe ƒe alafa ene kple blaetɔ̃ me-
gbe la, mete ŋu tui, bene woaɖe
ŋugbedodo la ɖa o. 18 Elabena
nenye se la mee domenyinyi la
tso la, ekema metso ŋugbedodo
la me o; ke Mawu to ŋugbedodo
la me tsɔe ke Abraham.

Se la enye mía hela, si kplɔa mí yia Kristo gbɔ.

19 Azɔ la, nuka ta se la li ɖo?
[b]Vodadawo ŋuti wotsɔe kpe ɖe
eŋuti, vaseɖe ɣeyiɣi, si dzi ƒome,
si ŋugbe wodo ɖi la ava, eye wo-
to [e]mawudɔlawo dzi doe anyi to
avuléla si me. 20 Ke avuléla me-
nye ame ɖeka tɔ o, ke Mawu la
eyɑ ɖekae.

21 Azɔ la, ɖe se la tsi tre ɖe
Mawu ƒe ŋugbedodo la ŋuti ma-
hã? Gbeɖe! Elabena ɖe wona
sea ɖe, [g]si ate ŋu ana agbe la,
anye ne se la me ke dzɔdzɔenye-
nye la tso vavã. 22 Ke [h]ŋɔŋlɔ
la tu nuwo katã nu ɖe nuvɔ̃ te,
bene woatsɔ ŋugbedodo la tso
Kristo dzixɔxɔse me na amesiwo
xɔna sena la. 23 Ke hafi xɔse la
va la, wodzra mí ɖo ɖe se la te,
eye wotu ʋɔ ɖe mía nu hena xɔ-
se, si wole ɖeɖe ge ɖe go afia
emegbe la.[l] 24 Ale se la zu mía
nufiala, si kplɔa mí yia Kristo
gbɔe, bene woatsɔ afia na mí to
xɔse me. 25 Ke esi xɔse va la,
míegale nufiala te o.[o] 26 Elabe-
na mi katã mienye mawuviwo to
Kristo Yesu dzixɔxɔse me.[r] 27
Elabena mi ame alesi nu [s]wode
mawutsi ta na ɖe Kristo me la,
[u]miedo Kristo. 28 Azɔ la Yudatɔ
kple Helatɔ megali o; kluvi alo
ablɔɖevi megali o; atsu alo asi
megali o; elabena mi katã ɖeka
miele le Kristo Yesu me.[y] 29 Ke
ne mienye Kristo tɔ la, ekema
Abraham ƒe ƒome kple domenyi-
lawo mienye le ŋugbedodo la nu.[z]

To Kristo dzi míexu mawuviwo, eyata míevo tso se la me.

4 Ke mele gbɔgblɔm be: Ŋke-
ke alesi domenyila enye ɖevi
la, vovoa ɖeke mele eya kple
kluvi dome o, wònye eyae nye
nuwo katã ƒe aƒetɔ hafi; 2 ke boŋ
ele amenyilawo kple aƒedzikpɔ-
lawo te halase ɣeyiɣi, si fofoa ɖo

a Mo. 11. 12, 40.
b Ro. 5, 20.
d Mo. 1. 15, 6.
e Dɔ. 7, 53.
f Mo. I. 12, 3.
g Ro. 8, 2—4.
h Ro. 3, 3—13; 11, 32.
i Ro. 4, 16.
k Mo. V. 27, 26.
l 4, 2.
n Xab. 2, 4; Ro. 1, 17.
o Ro. 10, 4.
p Mo. III. 18, 5.
r Yoh. 1, 12; Ro. 8, 17.
s Ro. 6, 3.
t Ro. 8, 3; Kor. II. 5, 21.
u Ro. 13, 14.
v Mo. V. 21, 23.
y Ro. 10, 12; Kor. I. 12, 13.
z kp. 7; Ro. 9, 7.
a Mo. I. 22, 18.

ɖi la dzi. 3 Nenema ke nye mia-
wo hã: Esi míenye ɖeviwo la,
míenɔ xexe sia me gɔmedzenu-
wo ƒe kluvinyenye te.[a] 4 Ke [b]esi
azãgbe la ɖo vɔ la, Mawu dɔ ye
ŋutɔ Via ɖo ɖa, eye nyɔnua ɖe
dzii, eye wodzii ɖe se la te, 5
bene wòaxe fe ɖe amesiwo le sea
te la ta, bene vinyenye la nasu
mía si.[g] 6 Ke esi mienye viwo
ŋuti la, Mawu dɔ Via ƒe Gbɔgbɔ,
si le ɣli dom be: Aba, Fofo la,
ɖo ɖe míaƒe dziwo me.[h] 7 Eyata
mèganye kluvi o, ke boŋ vi nè-
nye; ke ne ènye vi la, ekema
Mawu ƒe domenyila hã nènye le
Kristo me.[k]
8 Ke ɣemaɣi, esime mienya Ma-
wu o la, mienye nusiwo menye
mawuwo tso dzɔdzɔ me o la ƒe
kluviwo. 9 Ke azɔ la, esi mie-
nya Mawu alo Mawu boŋ nya mi
la, aleke wɔ, eye miegatrɔ yi ɖe
gɔmedzenu gbɔdzɔ daheawo gbɔ,
eye miegale didim be, miagasubɔ
wo tso gɔmedzedzea me mahã?
10 Mieléa ŋku ɖe ŋkekewo kple
dzinuwo kple azãgbewo kpakple
ƒewo ŋuti.[p] 11 Mele vɔvɔ̃m [r]ɖe
mia nu bena, misela medze agba-
gba dzodzro ɖe mia ta mahĩ?
12 Mizu abe nye ene; elabena
nye hã mezu abe miawo ene!
Nɔviwo, mele kuku ɖem na mi;
miewɔ vɔ̃a ɖeke ɖe ŋunye o.[u] 13
Ke mienyae bena, le ŋutilã ƒe
[y]gbɔdzɔgbɔdzɔ ŋuti megblɔ nya-
nyuie fia mi zi gbãtɔ. 14 Eye te-
tekpɔ, si le nye ŋutilã me na mi
la, miedo vloe o, eye mienyɔ ŋui
o, hafi boŋ miexɔm abe mawu-
dɔla alo abe Kristo Yesu ene. 15
Azɔ miaƒe dzidzɔ ƒe kafukafu la,
afika wòle mahã? Elabena mele
ɖase dim le mia ŋuti bena, ɖe
miete ŋui la, ne mieho miaƒe ŋku-
wo le to me tsɔ nam. 16 Esi
megblɔ nyateƒe na mi la, eyata
mezu miaƒe futɔ mahã?[d] 17 Alesi
wole ŋu ʋãm le mia ŋuti la, me-
nyo o; ke boŋ wole didim be, ye-
woasa mi ɖe aga, bene miaʋã ŋu
le yewo ŋuti.[e] 18 Ke ŋuʋaʋã le
nu nyui ŋuti nyo ɖaasi, eye menye
ne mele mia gbɔ ɖeɖeko o. 19
Vinyewo, amesiwo ƒe fu gale du-
yem, halase esime woamè Kristo
ƒe nɔnɔme aɖe mia me![f] 20 Ke
medi bena, manɔ mia gbɔ fifi, ne

[a] 3, 23; 5, 1; Kol. 2, 20.
[b] Ef. 1, 10.
[d] kp. 9; 2, 23.
[e] Mo. 1. 16, 15.
[f] Mo. I. 21, 2.
[g] 3, 13–26.
[h] Ro. 8, 15.
[i] Ro. 9, 7–9.
[k] 3, 29; Ro. 8, 16. 17.
[l] 5, 1; Ro. 8, 15.
[n] Heb. 12, 22.
[o] Yes. 54, 1.
[p] Ro. 14, 5; Kol. 2, 16.
[r] Yoh. II. 8.
[s] kp. 23.
[t] Mo. I. 21, 9.
[u] Kor. II. 2, 5.
[v] Mo. I. 21, 10. 12.
[y] Dɔ. 16, 6; Kor. I. 2, 3.
[z] 3, 29.
[a] 4, 5. 31.
[b] Dɔ. 15, 10.
[d] Am. 5, 10.
[e] 1, 7.
[f] Kor. I. 4, 15.

matrɔ nye gbe; elabena nye tame
blu le mia ta.

Sara kple Hagar wonye kpɔɖeŋu na nubabla yeyea kple xoxoa me hame la.

21 Migblɔe nam, mi amesiwo le
didim be, yewoanɔ [d]sea te la, mie-
se se la oa? 22 Elabena woŋlɔ
ɖi bena, vi eve nɔ Abraham si:
Ame ɖeka [e]tso kosi me, [f]eye ame
ɖeka tso ablɔɖenyɔnu me. 23 Ke
amesi tso kosi me la, wodzii le
ŋutilã la nu, eye amesi tso ablɔ-
ɖenyɔnu me la, wodzii to ŋugbe-
dodo la me.[i] 24 Nusiawo nye lo-
dodo; elabena esiawo nye nuba-
bla eveawo: Ɖeka tso Sinai-to la
dzi, si dzia vi hena [l]kluvinyenye,
esia nye Hagar; 25 elabena Ha-
gar enye Sinai-to la le Arabia,
ke esɔ kple egbegbe Yerusalem;
elabena eya kple viawo le klu-
vinyenye me. 26 Ke dziƒo Yeru-
salem enye ablɔɖe, eyae nye mí
katã dada.[n] 27 Elabena [o]woŋlɔ ɖi
bena: „Dzi nadzɔ wò konɔ, si me-
dzi vi o; tso aseye, eye nado ɣli,
wò, amesi melé ku kpɔ o la; ela-
bena amesi tsi akogo la, vi geɖe
anɔ esi awu srɔ̃tɔ."[s] 28 Ke mia-
wo la, nɔviwo, le Isak nu mienye
ŋugbedodo la ƒe viwo.[z] 29 Ke
alesi amesi wodzi le ŋutilã nu la,
[t]ti amesi wodzi le Gbɔgbɔ nu la
yome tsã la, nenema ke wògale
fifia hã. 30 Ke [v]nuka ŋɔŋlɔ la
gblɔ dia? „Nyã kosi la kple via;
elabena kosi la ƒe vi la maganyi
dome kple ablɔɖenyɔnu la ƒe vi
la o." 31 Eyata, nɔviwo, mienye
kosi la ƒe viwo o, hafi boŋ ablɔ-
ɖenyɔnu la tɔ mienye.[z]

Nuxoxlɔ̃ hena titretsitsi sesie ɖe kristotɔ-blɔɖenyenye me, kple alesi míaɖee afia to ʋɔʋɔ le Gbɔgbɔ kple lɔlɔ̃ me.

5. Ablɔɖenyenye ŋuti Kristo wɔ
mí [a]ablɔɖeviwo ɖo: Eyaŋuti
minɔ tsitre sesie,[b] eye migana
woade kluvinyenye ƒe kɔkuti kɔ
na mi o! 2 Kpɔ ɖa, nye Paulo
mele egblɔm na mi bena, nenye
be, miena wotso aʋa na mi la,
Kristo maganye viɖea ɖeke na
mi o. 3 Ke megale ɖase ɖim na
amesiame, si na wotso aʋa nɛ
la be, ele ne wòawɔ se blibo la
katã dzi. 4 Mi amesiwo di be,
woatso afia na mi to sea me la,
woklã mi ɖa tso Kristo gbɔ; ame-
nuveve la sie miege le. 5 Elabe-

na míawo la Gbɔgbɔ me míele
dzɔdzɔenyenye ƒe mɔkpɔkpɔ la
lalam le tso xɔse me. 6 Elabena
le Kristo Yesu me la aʋatsotso
mate ŋu awɔ naneke o, eye aʋa-
matsomatso hã nenema ke, hafi
boŋ xɔse, si sẽa ŋu le lɔlɔ̃ me
lae.[d] 7 Mieƒu du nyuie! Ameka
xe mɔ na mi be, miagaɖo to nya-
teƒe la oa? 8 Nyaƒoɖeamenu sia
metso amesi yɔ mi la gbɔ o. 9
Amɔwɔ ʋaʋã via ɖe nana amɔ-
wɔ blibo la katã ʋãna.[g] 10 Nye
la meɖo ŋu ɖe mia ŋu le Aƒetɔ
la me bena, miele nu bubua ɖe-
ke susu ge o;[i] ke amesi ke blu
miaƒe tame la,[k] eƒe ʋɔnuɖɔdrɔ̃ anɔ
edzí, ameka ke wòɖanye o! 11
Ke nye la, nɔviwo, ne megale
gbe ƒã ɖem aʋatsotso la, nuka-
ŋuti wogale yonyeme tima? Eke-
ma woɖe atitsoga [l]ƒe nuɖiaɖia ɖa
tso. 12 Oo, ɖe woalã amesiwo de
dzi mia me la ɖa!"

13 Elabena, nɔviwo, woyɔ mi
va ablɔɖenyenye gbɔ; ɖekoe ablɔ-
ɖenyenye la naganye mɔnunana
ŋutilã o, ke boŋ misubɔ mia nɔe-
wo le lɔlɔ̃ me![p] 14 Elabena wowu
se blibo la katã nu le nya ɖeka
me, le esia me [s]be: „Lɔ̃ hawòvi
abe wò ŋutɔ ɖokuiwò ene." 15 Ke
ne mieɖu, eye miemi mia nɔewo
la, mikpɔ nyuie, be miagatsrɔ̃
mia nɔewo o! 16 Ke mele egblɔm
be: [u]Mizɔ le Gbɔgbɔ me, eye mie-
le ŋutilã ƒe nudzodzro dzi wɔ ge
o. 17 Elabena ŋutilã la dzroa nu
ɖe Gbɔgbɔ la ŋuti, eye Gbɔgbɔ
la de ŋutilã la ŋuti; elabena esia-
wo tsi tre ɖe wo nɔewo ŋuti, bene
miagawɔ nusiwo mielɔ̃na o.[y] 18 Ke
ne Gbɔgbɔ la le mia kplɔm la, mie-
gale sea te o. 19 Ke ŋutilã ƒe dɔwɔ-
wɔwo dze ƒã keŋ, esiwo nye: Ma-
trewɔwɔ, ahasiwɔwɔ, makɔmakɔ-
nyenye, hadzedze,[a] 20 trɔ̃subɔsu-
bɔ, afakaka, kewɔwɔ, dzrewɔwɔ,
ŋuʋaʋã, dɔmedzoedodowo, dzre-
hehewo, mamãwo, kɔmamãwo, 21
dɔmevevi, hlɔ̃dodowo, ahamumu-
wo, aglotutuwo kple esia tɔgbe-
wo; nusiwo gblɔm mele ɖi na mi,
abe alesi megblɔ ɖi na mi xoxo
la ene, bena amesiwo wɔ ale nu-
siawo la,[e] manyi mawufiaɖuƒe la
ƒe dome o. 22 Ke Gbɔgbɔ ƒe ku-
tsetse enye: Lɔlɔ̃, dzidzɔ, ŋuti-
fafa, dzigbɔgbɔ blewu, dɔmekɔ-

[a] Ef. 5, 9.
[b] Tim. I. 1, 9.
[d] 6, 15; Kor. I. 7, 19.
[e] Ro. 6, 6; Kol. 3, 5.
[f] kp. 16; Ro. 8, 4.
[g] Kor. I. 5, 6.
[h] Fil. 2, 3.
[i] 1, 7.
[k] Kor. II. 11, 15.
[l] Kor. I. 1, 23.
[n] Ps. 12, 4.
[o] Mat. 18, 15; Yak. 5, 19.
[p] Pet. I. 2, 16.
[r] Kor. II. 13, 5.
[s] Mo. III. 19, 18.
[t] Ro. 14, 12.
[u] kp. 25.
[v] Kor. I. 9, 14.
[y] Ro. 7, 15. 23.
[z] Ro. 8, 13.
[a] Kor. I. 6, 9. 10.
[b] Thes. II. 3, 13.
[d] Pet. II. 1, 7.
[e] Ef. 5, 5; Nyaɖ. 22, 15.

kɔ, dɔmenyonyo, anukwaretɔnye-
nye,[a] 23 dɔmefafa, ɖokuidziɖuɖu;
nenem nusiawo la se la metsi tre
ɖe wo ŋu o.[b] 24 Ke amesiwo nye
Kristo tɔ la, woklã woƒe ŋutilã
kple woƒe nudzodzro wuamenuwo
kpakple ŋubiabiãwo ɖe atitsoga
ŋu.[e] 25 Ke ne míenɔ agbe le Gbɔ-
gbɔ me la, minɛ [f]míazɔ le Gbɔ-
gbɔ me hã. 26 Miganɛ míaƒe
ŋkuwo nabiã le bubu dzodzro
ŋuti o, ne míagaɖi ge le mía nɔe-
wo ŋu, eye míaƒe nu nagave dɔ-
me na mía nɔewo o.[h]

Nuxɔxlɔ̃ hena dɔmefafa kple nu nyui wɔwɔ.

6 Nɔviwo, ne vodadaa ɖe ɖi ɖe
amea ɖe hã la, mi amesiwo
nye gbɔgbɔmemewo la, miɖo ne-
nem me sia do le dɔmefafa ƒe
gbɔgbɔ la me; eye nɔ ɖokuiwò
dzí kpɔm nyuie, bene woagate
wò hã akpɔ o.[o] 2 Mitsɔ mia nɔe-
wo ƒe agbawo, eye ale miawu
Kristo ƒe se la nu keŋ. 3 Ela-
bena ne amea ɖe bu bena, yenye
nane, evɔ menye naneke o la, ye
ŋutɔ ɖokui blem wòle. 4 Ke ame-
siame [r]nado ye ŋutɔ ƒe dɔwɔwɔ
akpɔ, ekema akpɔ nu aƒo adegbe
le ye ŋutɔ ɖokui ɖeɖeko me, eye
menye le ame bubu me o. 5 Ela-
bena amesiame atsɔ ye ŋutɔ ƒe
agba.[t]

6 Ke amesi wofia nui le nya
me la, nade ha kple amesi le nu
fiam la, le nu nyuiwo katã me.[v]
7 Migable mia ɖokui o; Mawu
menana woɖoa hehe ɖe eta o!
Elabena nusi ke ame ƒãna la, esia
ke wòaŋe. 8 Elabena amesi ƒã nu
ɖe eƒe ŋutilã me la, aŋe gbegblẽ
atso eƒe ŋutilã me; ke amesi ƒã
nu ɖe Gbɔgbɔ me la, aŋe agbe
mavɔ atso Gbɔgbɔ me.[z] 9 Migana
ɖeɖi nate mía ŋu le nu nyui wɔ-
wɔ me o; elabena ne míegbɔdzɔ
le nu nyui wɔwɔ me o la, míaŋe
nu le ye ŋutɔ ƒe azãgbe la dzi.[b]
10 Eyaŋuti esi asinukpɔkpɔ le
mía si la, mina míawɔ nu nyui
na amesiame, ke vevietɔ na ha-
xɔsetɔwo.[d]

Le aʋatsonuñalawo ŋuti. Kristo ƒe atitsoga la enye gomedzedze kple nuwuwu.

11 Mikpɔ ŋɔŋlɔdzesi gãgã, siwo
metsɔ nye ŋutɔ nye asi ŋlɔ ɖo
ɖe mi la ɖa! 12 Ame alesi nu le

didim be, yewoadze nyuie le ŋu-
tilã me la, woawoe zi mia dzi,
bena miana woatso aʋa na mi, le
esia ta ko,[b] bene woagatsɔ Kristo
ƒe atitsoga la ati wo yome o.
13 Elabena amesiwo wotso aʋa
na ŋutɔ hã, melė se la me ḍe asi
o, ke boŋ wole didim be, miana
yewoatso aʋa na mi, bene ye-
woaƒo adegbe le miaƒe ŋutilã me.
14 Ke nye la megava me nam
bena, maƒo adegbe o, negbe le
mía Aƒetɔ Yesu Kristo ƒe atitsoga
la ŋuti ko, amesi me woto klã
xexeame ḍe atitsoga ŋu nam, eye
nye hã woklãm ḍe atitsoga ŋu na
xexeame.[a] 15 Elabena le Kristo
Yesu me la aʋatsotso kple aʋa-
matsomatso siaa menye naneke o,
ke nuwɔwɔ yeye boŋ.[d] 16 Eye
ame alesinu zɔna ḍe mɔ sia nu
teƒeteƒe la: Ŋutifafa kple nubla-
nuikpɔkpɔ ava wo amesiwo nye
[e]Mawu ƒe Israel la dzi! 17 Tso
esia dzi la amea ḍeke megaḍe fu
nam o;[f] elabena nye la Yesu ƒe
abidzesiwo le nye ŋutilã ŋu.
18 Mía Aƒetɔ Yesu Kristo ƒe
amenuveve nanɔ anyi kple miaƒe
gbɔgbɔ la, nɔviwo! Amen.

a Kor I. 1. 31: 2, 2. b 5. 11: Fil. 3, 18. d 5. 6; Kor. I. 7, 19. e Ps. 125. 5. f Kor. II. 4. 10.

PAULO ƑE AGBALẼ, SI WÒŊLƆ ƉO ƉE EFESOTƆWO.

Paulo kafu Mawu le gbɔgbɔ me yayra le Kristo me ŋuti.

1 Paulo, Yesu Kristo ƒe apostolo
[g]to Mawu ƒe lɔlɔ̃nu me, ŋlɔ ḍo
ḍe [h]ame kɔkɔewo kple xɔsetɔwo
le Kristo Yesu me le Efeso: 2
Amenuveve kple ŋutifafa, si tso
Mawu, mia Fofo, kple Aƒetɔ Yesu
Kristo gbɔ la, woana mi.
3 Woakafu Mawu, si nye mía
Aƒetɔ Yesu Kristo Fofo, amesi
tsɔ gbɔgbɔ me yayrawo katã le
[k]dziƒonutɔwo me yra ḍe mia dzi
le Kristo me, 4 abe [n]alesi ke wò-
tia mí le eyama me, hafi wòḍo
xexeame gɔme anyi ene,[p] bene
míanye kɔkɔetɔwo kple mokaka
manɔŋutɔwo le eƒe ŋku me, 5 esi
wòtsɔ lɔlɔ̃ ḍo mí ḍi hena [r]vinye-
nye to Yesu Kristo dzi na eḍokui
le eƒe lɔlɔ̃nu ƒe ŋudzedze la nu,
6 bene woakafu eƒe amenuveve
ƒe ŋutikɔkɔe, esi wòtsɔ ve mía
nu le [s]lɔlɔ̃vi la me, 7 amesi me
míekpɔ [t]fexexeḍeta la le to eƒe
ʋu la me, si nye vodadawo ƒe tsɔ-
tsɔke le [v]eƒe amenuveve ƒe agbɔ-
sɔsɔ geḍe la nu, 8 esi wòna wò-
gba go na mí le nunya katã kple
aḍaŋudzedze katã me, 9 esi wòna
míenya eƒe lɔlɔ̃nu ƒe [y]nya yayla
la le eƒe ŋudzedze, si wòḍo ḍi le
eḍokui me la nu 10 [z]hena azã-
gbewo ƒe ḍoḍo ƒe nuḍoanyi, bene
woaƒo nuwo katã nu ƒu aḍe ta
ḍeka te le Kristo me, nusiwo le
dziƒo kple nusiwo le anyigba dzi
la; 11 eya, amesi me míexɔ [g]do-
menyinyi la hã le, esime woḍo
mi ḍi le amesi wɔa nuwo katã
le eƒe lɔlɔ̃nu ƒe adaŋudede nu
la,[i] ƒe tameḍoḍoḍi la nu, 12 bene
mianɔ anyi na eƒe ŋutikɔkɔe ƒe
kafukafu, mí amesiwo kpɔ mɔ na
Kristo gbã la, 13 amesi me mia-
wo hã miele, esime miese nya-
teƒe la ƒe nya, si nye miaƒe xɔxɔ
ƒe nyanyuie la, amesi me hã, esi-
me miexɔ se la,[l] wotre mia nu
kple ŋugbedodo ƒe Gbɔgbɔ kɔkɔe
la le, 14 amesi [o]nye míaƒe dome-
nyinyi ƒe awɔbanu hena ye ŋutɔ
tɔwo ƒe ḍeḍe hena eƒe ŋutikɔkɔe
ƒe kafukafu.

Paulo ḍe kuku na Mawu bena, hame la natsi ḍe dzi le amenuveve me. Kristo enye hame la ƒe ta.

15 Esiaŋuti nye hã, esime mese
xɔse, si le mia si le Aƒetɔ Yesu
me la, kple miaƒe lɔlɔ̃, si mietsɔ
lɔ̃ ame kɔkɔeawo katã ŋutinya
la, [u]16 nyemedzudzɔ akpedada le
mia ŋuti o, esime meḍoa ŋku mia
dzi le nye kukuḍeḍewo me, 17
bena mía Aƒetɔ Yesu Kristo ƒe
Mawu, si nye ŋutikɔkɔe Fofo la,
nana nunya kple nyaḍeḍefia ƒe
Gbɔgbɔ la mi le eƒe sidzedze la
me, 18 eye bene miaƒe dzi me
ŋkuwo dzi nakɔ, bene miadze si
nusi nye eƒe ameyɔyɔ la ƒe mɔ-
kpɔkpɔ, kple nusi nye domenyi-

g Kol. 1. 12. h Ro. 1. 7: Kor. I. 1. 2. i Ro. 8, 28. k 2, 6. l 4, 30. n Yoh. 15. 16: Ro. 8, 29. o Kor. II. 1. 22; 5, 5. p 5. 27. r Yoh. 1. 12. s Mat. 3, 17. t Kol. 1. 14. u Kol. 1. 4. v 2, 7: 3, 8. 16. y 3, 9: Ro. 16. 25. z Gal. 4, 4.

nyi ƒe ŋutikɔkɔe ƒe kesinɔnu la
le ame kɔkɔewo me. 19 kple nusi
nye eƒe ŋusẽ ƒe gãnyenye, si ƒo
wo katã ta la, na mí amesiwo
xɔna sena le eƒe ŋusẽ gbogbo la
ƒe dɔwɔwɔ la nu. 20 esi wòwɔ le
Kristo me, esime wòfɔe ḍe tsitre
tso ame kukuwo dome, [d]eye wò-
tsɔe ḍo ye ŋutɔ ƒe nuḍusi me le
dziƒonutowo me 21 ḍe dziḍula-
nyenye kple ŋusẽ kple ŋutete
kple aƒetɔnyenye katã kpakple
ŋkɔ sia ŋkɔ, si woyɔna la dzi,
menye le ɣeyiɣi sia me ḍeḍeko o,
hafi le ɣeyiɣi, si le vava ge la
me hã,[f] 22 eye wòtsɔ [g]nuwo katã
de eƒe afɔ te, eye wòtsɔ eya ke
ḍo nuwo katã ƒe [h]ta hena hame,
23 si nye [i]eƒe ŋutilã:[k] eya amesi
yɔ nuwo katã fũ le wo katã me
la ƒe agbɔsɔsɔ la.

Kristo manɔme la amegbetɔwo nye nublanui-tɔwo. Kristo ƒe hame la enye Mawu ƒe aƒe, si me xɔsetɔwo kpɔa dzidzɔ lena.

2. Eye wògbɔ agbe miawo hã,
amesiwo nye ame kukuwo le
dzidadawo kple nuvɔ̃wo me,[p] 2
esiwo me [s]miezɔna le tsã le xexe
sia me ƒe ŋɔli le nu, le [t]yame-
ŋusẽ ƒe fia, si nye gbɔgbɔ, si le
ŋu sẽm azɔ le vi sẽtowo me la
nu — 3 amesiwo dome mí katã hã
míezɔna le tsã le míaƒe ŋutilã ƒe
nudzodzrowo me, esime míewɔ
ŋutilã kple tame ƒe lɔlɔ̃nuwo la,
eye míenye [u]dziku ƒe viwo tso
dzɔdzɔ me abe ame mlɔeawo hã
ene. — 4 Ke Mawu, amesi nye ke-
sinɔtɔ le nublanuikpɔkpɔ me la,
le eƒe lɔlɔ̃ gede, si wòtsɔ lɔ̃ mí
la ŋuti, 5 egbɔ [z]agbe mí amesiwo
nye ame kukuwo le dzidadawo
me la, kple Kristo — amenuveve
wòtsɔ ḍe mi — 6 eye wòfɔ mí ḍe
tsitre kplii, eye wòtsɔ mía kplii
ḍo dziƒonutowo me le Kristo Yesu
me.[e] 7 bene le ɣeyiɣi, siwo gbɔna
me la, wòaḍe ye ŋutɔ ƒe [f]ame-
nuveve ƒe agbɔsɔsɔ gede, si ƒo
wo katã ta la, ḍe go afia le dɔ-
mekɔkɔ, si wòkɔ ḍe mía ŋu la
me le Kristo Yesu me. 8 (Ela-
bena amenuveve wotsɔ ḍe mi to
xɔse me, eye esia la metso mia
ŋutɔwo mia me o, Mawu ƒe nuna-
nae:[h] 9 menye dɔwɔwɔ me wò-
tso o,[i] bene amea ḍeke nagaƒo
adegbe o.) 10 Elabena eyama ƒe
nuwɔwɔ míenye, wowɔ mí le

a Tl. 2, 14.
b 5, 8.
d Ps. 110, 1.
e Ro. 3, 4.
f Kol. 2, 10.
g Ps. 8, 7; Mat. 28, 18.
h 4, 15.
i Ro. 12, 5; Kor. I. 12, 27.
k 4, 10.
l Yes. 9, 5.
n Gal. 3, 28.
o 2, 14.
p Kol. 2, 13.
r Kor. II. 5, 17.
s Tl. 3, 3.
t 6, 12; Yoh. 12, 31.
u Kol. 3, 6.
v Yes. 57, 19; Zax. 9, 10.
y 3, 12.
z Lu. 15, 24. 32.
a 3, 6; Heb. 12. 22. 23.
b Mat. 16, 18.
d Yes. 28, 16.
e Rò. 8, 10; Fil. 3, 20.
f 1, 7.
g Pet. I. 2, 5.
h Gal. 2, 16.
i Kor. I. 1, 29.
k Fil. 1, 7. 13.

Kristo Yesu me hena dɔ nyui
wɔwɔ, siwo Mawu dzra ḍo di,
bene míazɔ le wo me la.[a]
11 Eyaŋuti la miḍo ŋku edzi
bena, tsã la mi amesiwo nye trɔ̃-
subɔlawo le ŋutilã me,[b] amesiwo
woyɔna be aʋamatsomatso le ame-
siwo woyɔna be aʋatsotso, si wo-
tsɔ asi wɔ le ŋutilã me la gbɔ la,
12 bena mienɔ anyi le ɣemaɣi me
Kristo menɔ mia si o, eye mie-
nye ame tutɔwo na Israel ƒe du-
metɔnyenye la kple amedzrowo
na [e]ŋugbedodo la ƒe nubablawo,
eye mɔkpɔkpɔa ḍeke menɔ mia
si o, eye Mawu hã menɔ mia si
le xexeame o. 13 Ke azɔ la miele
Kristo Yesu me, mi amesiwo le
adzɔge ʋĩ tsã la, miete va le
Kristo ƒe ʋu la me. 14 Elabena
eya kee nye míaƒe [l]ŋutifafa, amesi
tsɔ mí kpakple [n]eve la katã wɔ
ḍeka, eye wòmu mamã ƒe gli, si
nye adikã la, 15 esi wòḍe [o]se la
ƒe sedeḍewo le nyaḍoḍowo me la
ḍa le eƒe ŋutilã me, bene wòatsɔ
wo ame eve la katã awɔ [r]ame
yeye ḍeka le ye ŋutɔ ḍokui me,
eye wòwɔ ŋutifafa. 16 eye wòlé
avu le wo ame eve la siaa kple
Mawu dome le ŋutilã ḍeka me to
atitsoga me, esi wòwu adikã la
le eḍokui me. 17 Eye wòva gblɔ
ŋutifafa ƒe nyanyuie la fia mí
amesiwo le adzɔge kple amesiwo
le kpuiƒe la.[v] 18 Elabena eyama
ke me mí kpakple eve la katã
míekpɔ mɔnu le Gbɔgbɔ ḍeka me
la heyina Fofo la gbɔ.[y] 19 Eyata
azɔ mieganye ame tutɔwo kple
amedzrowo o, ke boŋ mienye ame
kɔkɔewo ƒe hadumeviwo kple
Mawu ƒe aƒemetɔwo.[a] 20 amesiwo
wotu ḍe apostolowo kple nya-
gblɔḍilawo ƒe [b]gɔmeḍoḍo la dzi,
afisi Yesu Kristo ŋutɔ nye [d]dzo-
goedzikpe le. 21 amesi me wokpe
xɔtutu blibo la katã ḍo, eye wò-
tsi zu mawuxɔ kɔkɔe le Aƒetɔ la
me. 22 amesi me wotu miawo hã
kpe ḍe eŋuti le, bene mianye
Mawu ƒe nɔƒe le Gbɔgbɔ la me.[g]

Paulo xɔ gbeƒãḍeḍe nyanyuie na trɔ̃subɔlawo tso Mawu gbɔ: ebia ŋusẽdodo woƒe xɔse tso Mawu gbɔ.

3. Esiaŋuti la nye Paulo, Yesu
Kristo ƒe gatɔ le mi trɔ̃subɔ-
lawo ŋuti la,[k] 2 nenye ḍe miese
Mawu ƒe amenuveve, si wonam

le mía ta la ƒe nuɖoanyi, 3 bena le nyaɖeɖefia nu wòna menya [a]nya ɣaɣla la, abe alesi meŋlɔ na mi kpuie va yi la ene, 4 le eya me, ne miele exlẽm la, miate ŋu adze si nye Kristo ƒe nya ɣaɣla la gɔmesese, 5 si womena amegbetɔviwo nya le ŋɔli bubuwo me o, abe alesi woɖee fia eƒe apostolowo kple nyagblɔɖila kɔkɔewo le Gbɔgbɔ la me azɔ la ene o,[b] 6 bena trɔ̃subɔlawo zu ŋugbedodo ƒe hadomenyilawo kple hadelawo kple gomekpɔlawo le Kristo Yesu me to nyanyuie la me,[d] 7 esi ƒe subɔla mezu le Mawu ƒe amenuvevenunana, si wòtsɔ nam la nu, le eƒe ŋusẽ ƒe dɔwɔwɔ, si nu sẽ la nu; 8 nye amesi nye ame kɔkɔewo katã dome [f]suetɔ la, wotsɔ amenuveve sia na, bene magblɔ Kristo ƒe kesinɔnu,[h] si mele nyanya tsitsotsito o [i]la afia le trɔ̃subɔlawo dome, 9 eye bene mana keklẽ naklẽ na wo katã, bene woanya nusi nye nya ɣaɣla, si [l]woɣla ɖe Mawu, si wɔ [n]nuwo katã la me tso ŋɔli mavɔwo me la, ƒe nuɖoanyi la, 10 bene azɔ la woato hame dzi ana [p]dziɖulawo kple ŋusẽtɔ, siwo le dziƒonutowo me la nanye Mawu ƒe [r]nunya bubu ƒomevi geɖe la 11 le [s]tameɖoɖo, si woɖo ɖi le ŋɔli mavɔwo me, esi nu wòwu le Kristo Yesu, mía Aƒetɔ me la nu, 12 [y]amesi me míekpɔ [z]dziɖeƒo kple mɔnu le dziɖoɖo ɖe eŋu me to eyama dzixɔxɔse me. 13 Eyaŋuti la mele kuku ɖem na mi bena, ɖeɖi nagate mía ŋu le nye xaxa,[b] siwo mekpɔ le mía ta, esiwo nye bubu na mi la ŋuti o.

14 Eyata medzea nye klo na mía Aƒetɔ Yesu Kristo Fofo, 15 amesi gbɔ ƒome sia ƒome, sí le dziƒo kple anyigba dzi la, kpɔa eƒe ŋkɔ tsonɛ, 16 bene wòaɖi na mi le eƒe ŋutikɔkɔe [f]ƒe kesinɔ la nu, bena wòado [g]ŋusẽ mi to eƒe Gbɔgbɔ me le ememe la gome, 17 bene [h]Kristo nanɔ anyi le miaƒe [k]dziwo me to xɔse me, 18 eye wòali ke mi, eye wòaɖo mia gɔme anyi le lɔlɔ̃ me, bene mi kpakple ame kɔkɔewo katã miate ŋu adze si nusi nye kekeme kple didime kple goglome kple kɔkɔme, 19 eye bene miadze si Kristo ƒe lɔlɔ̃, si ƒo sidzedze la ta sã la, bene woayɔ mi taŋ, ne miade Mawu ƒe agbɔsɔsɔ blibo la katã nu.

20 Ke amesi tea ŋu wɔna wuə nusianu geɖe wua nusiwo katã míebiana alo míedzea si le ŋusẽ, si le dɔ wɔm ŋusẽtɔe le mía me nu la, 21 eya tɔ nanye ŋutikɔkɔe la le ha me le Kristo Yesu me yiɖase dzidzimewo katã dzi, tso mavɔ me yi ɖe mavɔ me! Amen.

Nuxɔxlɔ̃ hena ɖekawɔwɔ le gbɔgbɔ me.

4. Azɔ la nye amesi nye gatɔ le Aƒetɔ la me la, mele nu xlɔ̃m mi bena, miazɔ alesi [c]dze mía yɔyɔ, si wotsɔ yɔ mi la 2 le tamebɔbɔɖeanyi kple dɔmefafa katã me, le dzigbɔgbɔ blewu me, eye mìhe adodo kple mia nɔewo le lɔlɔ̃ me,[g] 3 eye mìdo vevie, bene miadzra gbɔgbɔ ƒe ɖekanyenye la ɖo le ŋutifafa ƒe nublanu la me! 4 Ŋutilã [k]ɖeka kple Gbɔgbɔ ɖeka, abe alesi ke woyɔ mi hã le mía yɔyɔ ƒe mɔkpɔkpɔ ɖeka la me ene. 5 [o]Aƒetɔ ɖeka, xɔse ɖeka, mawutsideɖeta ɖeka, 6 Mawu ɖeka, si nye wo katã Fofo, amesi le wo katã dzi, eye wòto wo katã me, eye wòle wo katã me. 7 Ke mía dome amesiamee wona amenuveve le Kristo ƒe nunana ƒe dzidzenu la nu.[t] 8 Eyata wogblɔ be: [u]„Eyi dzi me ɒí," eye wòɖe aboyo aboyomewo yi, eye wòna nunanawo amewo." 9 Ke esi wòyi dzi la, nukae,[a] negbe ɖeko bena wòyi anyi me ɖe anyigba ƒe nutowo me hã hafi? 10 Amesi va anyi la, eya ke gaɲye amesi yi dziƒowo katã ƒe dziƒo hã, bene wòayɔ nuwo katã taŋ. 11 Eye eya ke ɖo [d]amea ɖewo wonye apostolowo, eye amea ɖewo hã nye nyagblɔɖilawo, eye amea ɖewo hã nye [e]nyanyuiegblɔlawo, eye amea ɖewo hã nye kplɔlawo kple nufialawo, 12 bene woadzra ame kɔkɔewo ɖo hena subɔsubɔ ƒe dɔwɔwɔ hena Kristo ƒe ŋutilã tutu,[i] 13 halase esime mí katã míaɖe Mawuvi la dzixɔse kple sidzedze ƒe ɖekanyenye la gbɔ, azu ŋutsu blibo, eye míaɖe Kristo ƒe tsitsime blibo la ƒe dzidzenu la gbɔ, 14 bene [l]míaganye ɖevi,[m] siwo nufiafia ƒe ya sía ya ƒona yina gaƒona gbɔna, eye wò-

[a] 1, 9. 10.
[b] Kol. 1, 26.
[d] 2, 13. 18. 19.
[e] Kol. 1, 10.
[f] Kor. I. 15, 9. 10.
[g] Kol. 3, 12.
[h] Gal. 1, 16.
[i] 1, 7.
[k] Ro. 12, 5.
[l] Ro. 16, 25.
[n] Kol. 1, 16.
[o] Kor. I. 12, 6.
[p] Pet. I. 1, 12.
[r] Ro. 11, 33.
[s] 1, 11.
[t] Ro. 12, 3. 6; Kor. I. 12, 11.
[u] Ps. 68, 19.
[v] Kol. 2, 15.
[y] Yoh. 14, 6.
[z] Heb. 4, 16; Ro. 5, 2.
[a] Yoh. 3, 13.
[b] Kol. 1, 24.
[d] Kor. I. 12, 28.
[e] Dɔ. 21, 8.
[f] 1, 7.
[g] 6, 10.
[h] Yoh. 14, 23.
[i] Pet. I. 2, 5.
[k] Kol. 2, 7.
[l] Kor. I. 14, 20.
[m] Heb. 13, 9.

nyama wo to amewo ƒe beble la
me to adaŋu vɔ̃, si nu sẽ la me,
le nudadafiafla ƒe amebeblemɔ la
nu o, 15 ke boŋ la míanye anu-
kwaretɔwo le lɔlɔ̃ me, eye le nu-
sianu me míatsi ali ke ɖe Kristo,[d]
si nye ta la me, 16 amesi gbɔ
wòtso wokpe ŋutilã blibo la katã,
eye woblae ɖekae, eye woto ƒu-
nuɖeƒewo katã ƒe kpekpe ɖe wo
nɔewo ŋu me, le ŋutinu sia ŋu-
tinu ƒe dɔwɔwɔ, si womã nɛ la
nu, hewu ŋutilã ƒe tsitsi la nu
hena tutu le lɔlɔ̃ me.[g]

Nuxɔxlɔ̃ hena zɔzɔ yeye.

17 Azɔ la mele esia gblɔm, eye
mele ɖase ɖim le Aƒetɔ la me
bena, azɔ la miagazɔ abe alesi
trɔ̃subɔlawo hã zɔna le woƒe ta-
mesusu ƒe [k]yakanyenye me la ene
o, 18 amesiwo ƒe nyasã do viviti,
eye wonye [n]amedzrowo le Mawu
ƒe agbe la gome le numanya-
manya, si le wo me la ŋuti, le
woƒe dzimesesẽ la ŋuti, 19 ame-
siwo, esi woƒe dzitsinya ku atri
la, wotsɔ wo ɖokui na hadzedze,
bene woanɔ makɔmakɔnyenye
katã dzi le ŋukeklẽ me. 20 Ke
miawo la menye nenem miesrɔ̃
Kristo o, 21 nenye ɖe miese eŋkɔ,
eye wofia nu mi le eme, alesi
nyateƒe la le Yesu me; 22 bena
miaɖe ame xoxo, si nɔ anyi le
agbenɔnɔ tsãtɔ la nu, si gblẽa
eɖokui le amebeble ƒe nudzo-
dzrowo me la ɖa;[s] 23 ke boŋ mi-
na woawɔ mi yeye le miaƒe ta-
mesusu ƒe gbɔgbɔ la me,[t] 24 eye
mido ame yeye, [u]si wowɔ le Ma-
wu ƒe nɔnɔme nu la, le nyateƒe
la ƒe dzɔdzɔenyenye kple kɔkɔe-
nyenye la me.

25 Eyaŋuti miɖe aʋatsokaka
ɖi, eye amesiame [z]nagblɔ nyateƒe
na ehavi; elabena ŋutinuwo míe-
nye na mía nɔewo. 26 Mibi dzi,
eye migawɔ nuvɔ̃ o; ɣe la na-
gaɖo to ɖe miaƒe dzibibi o;[b] 27
eye migana mɔ Abosam hã o!
28 Fiafitɔ la nagafi fi o, ke boŋ
neɖze agbagba,[d] ne wòatsɔ eƒe
asiwo awɔ ɖo nyui, bene wòakpɔ
nane aɖana hiãtɔwo. 29 Migana
[f]nya vloa ɖeke nado go tso miaƒe
nu me gbeɖegbeɖe o, ke boŋ nya,
[h]si nyo na ŋgɔgbedede, ne ehiã
la, bene wòana amenuveve ame-
siwo senɛ la. 30 [a]Eye migawɔ
nusi ave Mawu ƒe Gbɔgbɔ kɔkɔe
la o, amesi me [b]wotre mia nu le
hena xɔxɔ ƒe ŋkeke la. 31 Mina
woaɖe veve heliheli kple dɔme-
dzoe kple dziku kple ɣlidodo kple
busubɔbɔ katã kpakple nu tovo
wɔwɔ katã hã ɖa le mia dome.[e]
32 Ke mikɔ dɔme ɖe mia nɔewo
ŋu, eye miaƒe dɔme natrɔ ɖe mia
nɔewo ŋu, eye mitsɔ ke mia nɔe-
wo, abe alesi Mawu tsɔ ke mi le
Kristo me la ene.[f]

Nuxɔxlɔ̃ hena zɔzɔ nyui.

5. Azɔ la mizu mawusrɔ̃lawo abe
lɔlɔ̃viwo ene,[h] 2 eye mizɔ le
lɔlɔ̃ me, [i]abe alesi Kristo hã lɔ̃
mi, eye wòtsɔ eɖokui hena ɖe
mia ta, bene wòanye nunana
kple [l]vɔsa na Mawu, bene wòa-
nye ʋeʋẽ lilili nyui la ene.

3 Ke ahasiwɔwɔ kple makɔma-
kɔnyenye katã alo ŋukeklẽ la
womagayɔ eŋkɔ gɔ̃ hã le mia
dome o, abe alesi wòdze ame kɔ-
kɔewo ene,[o] 4 kple ŋukpeanu
kple yakanyagbɔgblɔwo kple atsa-
ƒoƒo, siwo medze o, negbe akpe-
dada boŋ.[p] 5 Elabena mi amesiwo
nye sidzelawo, mienyae bena, aha-
siwɔla alo ame makɔmakɔ alo
ŋuklẽla, si sɔ kple trɔ̃subɔla la,
ɖomenyinyia ɖeke meli na wo
dometɔa ɖeke le Kristo kple Ma-
wu ƒe fiaɖuƒe la me o.[r] 6 Migana
amea ɖeke natsɔ nya ƒuƒlu able
mi o; elabena nusia ŋuti Mawu
ƒe dziku la va vi sẽtowo dzi ɖo.
7 Eyata migazu woƒe hadelawo
o; 8 elabena tsã la mienye viviti,
ke azɔ la miezu kekeli le Aƒetɔ
la me.[v] 9 Mizɔ abe [y]kekeliviwo
ene! Elabena kekeli ƒe kutsetse
la le dɔmenyonyo kple dzɔdzɔe-
nyenye kple nyateƒe katã me.
10 Mido nusi nyoa Aƒetɔ la ŋu
la kpɔ,[a] 11 eye migaɖe ha kple
viviti me dɔwɔwɔ, siwo metsea
ku o la o, ke mihe nya ɖe wo ŋu
boŋ. 12 Elabena nusiwo wowɔ
le ɣaɣlaƒe la, enye ŋukpe be
woaƒo nu le wo ŋuti gɔ̃ hã.[e]
13 Ke nusiwo katã ŋu kekeli hea
nya ɖo la, woɖe wo ɖe go keŋ;
elabena nusianu, si woɖe ɖe go
la, enye kekeli.[g] 14 Eyaŋuti la
wogblɔ be: Nyɔ, wò amesi le alɔ̃
dɔm la, ne natsi tre tso ame

[a] Yes. 63, 10.
[b] 1, 13.
[d] 1, 22; 5, 23; Kol. 1, 18.
[e] Kol. 3, 8.
[f] Mat. 6, 14; 18, 22–35; Kol. 3, 13.
[g] Kol. 2, 19.
[h] Mat. 5, 48.
[i] kp. 25; Gal. 2, 20.
[k] Ro. 1, 21.
[l] Heb. 10, 10.
[n] 2, 12.
[o] Kol. 3, 5.
[p] 4, 29.
[r] Kor. I. 6, 9. 10.
[s] Ro. 8, 13; Kol. 3, 9; Gal. 6, 8.
[t] Ro. 12, 2.
[u] Mo. I. 1, 26.
[v] 2, 11. 13; Pet. I. 2, 9.
[y] Lu. 16, 8; Yoh. 12, 36.
[z] Zax. 8, 16.
[a] kp. 17; Ro. 12, 2.
[b] Ps. 4, 5; Yak. 1, 19. 20.
[d] Tes. I. 4, 11.
[e] Ro. 1, 24.
[f] 5, 4.
[g] Yoh. 3, 20. 21.
[h] Kol. 3, 16. 17; 4, 6.

kukuwo dome, eye Kristo aklẽ
ḍe dziwò![a]
15 Eyaŋuti la mikpɔ nyuie be,
miazɔ pɛpɛpɛ; menye abe numa-
nyamanyatɔwo ene o, ke boŋ abe
nunyalawo ene,[d] 16 amesiwo wɔa
ɣeyiɣi la ŋuti dɔ blibo; elabena
ŋkekeawo nye vɔ̃. 17 Eyaŋuti la
migazu bometsilawo o, ke boŋ
midze si nusi nye Afetɔ la ƒe lɔ-
lɔ̃nu.[e] 18 Eye migamu aha, esi
me nu baḍabaḍa wɔwɔ le la o;
ke boŋ Gbɔgbɔ la nayɔ mi fũ,[f]
19 eye mitsɔ Psalmowo kple ka-
fukafuhawo kpakple gbɔgbɔ me
hawo ƒo nu kple mia nɔewo:
Midzi ha, eye miƒo ha na Afetɔ
la le miaƒe dzi me,[k] 20 eye mida
akpe na Mawu, Fofo la, ḍaahe le
nuwo katã ŋuti le mía Afetɔ Yesu
Kristo ƒe ŋkɔ la me, 21 eye mi-
bɔbɔ mia ḍokui na mia nɔewo le
Kristo vɔvɔ̃ me.[o]

Srɔ̃tɔwo ƒe dɔ.

22 Mi nyɔnuwo la, mibɔbɔ mia
ḍokui na mia ŋutɔwo mia srɔ̃wo
abe Afetɔ la ene;[r] 23 elabena
[s]ŋutsue nye ta na nyɔnu, abe
alesi Kristo hã nye ta na hame
la ene, eye eyae nye ŋutilã la ƒe
xɔla. 24 Gake la alesi hame la
bɔbɔa eḍokui na Kristo la, nene-
ma ke nyɔnuwo hã nawɔ na woawo
ŋutɔ wo srɔ̃wo le nuwo katã me.
25 Mi ŋutsuwo la, milɔ̃ mia ŋu-
tɔwo mia srɔ̃wo, abe alesi Kristo
hã lɔ̃ hame la, eye wòtsɔ ye ŋutɔ
ḍokui hena ḍe eta la ene,[v] 26 be-
ne yeakɔ eŋu, esime wòklɔ eŋuti
[y]to tsilele me le nya la me me-
gbe la, 27 bene ye ŋutɔ natsɔe
aḍo tsitre na eḍokui wòanye ŋu-
tikɔkɔehame, si ŋuti ḍiƒoƒoa ḍeke
alo ayilélea ḍeke alo nusiawo ƒe
ḍeke nagano o, ke boŋ la, bene
wòano kɔkɔe, eye mokakaa ḍeke
nagano eŋuti o:[b] 28 Nenema ke
wòle na ŋutsuwo be, woalɔ̃ woa
ŋutɔwo wo srɔ̃wo abe woa ŋutɔ-
wo ƒe ŋutilãwo ene. Amesi lɔ̃a
ye ŋutɔ srɔ̃ la, elɔ̃a eḍokui; 29 ela-
bena amea ḍeke melé fu ye ŋutɔ
ƒe ŋutilã kpɔ o, ke boŋ enyinɛ,
eye wòkpɔa edzi, abe alesi Afetɔ
la wɔna na hame la ene; 30 ela-
bena [f]eƒe ŋutilã ƒe ŋutinuwo míe-
nye, [g]eƒe ŋutilã kple eƒe ƒuawo
me míetso. 31 „Eyata ŋutsu agblẽ
fofoa kple dadaa ḍi, eye wòalé

[a] Yes. 60, 1; Ro. 13, 11.
[b] Mo. I. 2, 24.
[d] Mat. 10, 16; Kol. 4, 5.
[e] kp. 10.
[f] Lu. 21, 34.
[g] Kol. 3, 20.
[h] Mo. II. 20, 12.
[i] Mo. V. 5, 16.
[k] Kol. 3, 16; Ps. 33, 2. 3.
[l] Kol. 3, 21; Lod. 19, 18.
[n] Mo. V. 6, 7. 20 v. 25; Ps. 78, 4.
[o] Pet. I. 5. 5.
[p] Kol. 3, 22-25; Ti. 2, 9. 10; Pet. I. 2, 18.
[r] Mo. I. 3, 16; Kol. 3, 18; Pet. I. 3, 1.
[s] Kor. I. 11, 3.
[t] Kor. II. 5, 10.
[u] Kol. 4, 1.
[v] Kol. 3, 19.
[y] Ti. 3, 5.
[z] Kron. II. 19, 7; Dɔ. 10, 34.
[a] Kor. I. 16, 13; Yoh. I. 2, 14.
[b] Ps. 45, 14; Kor. II. 11, 2.
[d] Kor. II. 10, 4.
[e] Yoh. 14, 30; ta 2, 2.
[f] 1, 23; Kor. I. 6, 15.
[g] Mo. I. 2, 23.

ḍe srɔ̃a ŋuti, eye wo kpakple eve
la katã woanye ŋutilã ḍeka.[b] 32
Nya ɣaɣla sia lolo; ke nye la
mele egblɔm le Kristo kple hame
la ŋuti. 33 Ke miawo hã mia do-
me ḍesiaḍe nalɔ̃ ye ŋutɔ srɔ̃a-
nyɔnu nenema ke, abe ye ŋutɔ ḍo-
kui ene; ke nyɔnu la nasi srɔ̃a ḍa.

Ɖoḍo hena kristotɔwo.

6 Mi ḍeviwo la, miḍo to mia dzi-
lawo le Afetɔ la me, elabena
esia le eteƒe.[g] 2 „Bu fofowò kple
dawò,“ — esia nye sedede gbãtɔ,
si me ŋugbedodo le la[h] — 3 „bene
[i]wòanyo na wò, eye nanɔ agbe
didie le anyigba dzi!“
4 Eye mi fofowo la, [l]migaḍo
dziku na mia viwo o, ke minyi
wo le Afetɔ la ƒe hehe kple [n]nu-
xɔxlɔ̃ la me.
5 Mi dɔlawo la, miḍo to mia afe-
tɔwo le ŋutilã nu kple vɔvɔ̃ kpa-
kple dzodzo nyanyanya le miaƒe
dzimekɔkɔ me abe Kristo ene,[p]
6 menye le ŋku me nuwɔwɔ me
abe ameŋudzelawo ene o, ke boŋ
abe Kristo ƒe dɔla, siwo wɔa Ma-
wu ƒe lɔlɔ̃nu tso dzi me la ene;
7 mitsɔ lɔlɔ̃nu nyui hesubɔ, abe
Afetɔ lae miesubɔna ene, eye me-
nye amewo o, 8 esi mienyae be-
na, nu nyui, si ke amesiame wɔna
la, eya ke wòaxɔ tso Afetɔ la
gbɔ, nenye dɔla alo ablọḍevi.[t]
9 Eye [u]mi afetɔwo, miwɔ nu-
siawo tɔgbe ke na wo; midzu-
dzɔ ŋɔdzidodo, esi miawo hã mie-
nyae be, mia kpli wo siaa ƒe Afetɔ
la le dziƒo, [z]eye ŋkumekpɔkpɔa
ḍeke mele egbɔ o la ŋuti.

Gbɔgbɔ me ʋawɔnuwo.

10 Mlɔeba la, nɔvinyewo, misẽ
ŋu le Afetɔ kple eƒe ŋusẽ ƒe ŋu-
tete la me![a] 11 Mido Mawu ƒe
ʋaʋawɔnu blibo la katã, bene miate
ŋu anɔ te ḍe Abosam ƒe aḍaŋu
vɔ̃wo nu;[d] 12 elabena míele ka-
me tem kple ʋu kpakple ŋutilã
o, ke boŋ mía kple [e]dziḍulanye-
nye kple ŋusẽ kple xexe sia me
fia, siwo le fifi viviti sia me kpa-
kple vɔ̃ḍinyenye ƒe gbɔgbɔ, siwo
le dziƒonutɔwo me lae le kame
tem. 13 Eyata mikpla Mawu ƒe
ʋaʋawɔnu blibo la katã, bene miate
ŋu anɔ te le ŋkeke vɔ̃ la dzi, eye
ne miewu wo katã nu vɔ la, mia-
kpɔ tsitrenɔnɔ. 14 Azɔ la mitsi

tre, eye mitsɔ nyatefe bla miafe
aliwo dzi, [a]eye mido dzɔdzɔenye-
nye fe akɔtakpoxɔnu, 15 eye mi-
tsɔ dzadzradọdi na ŋutifafa nya-
nyuie la bla miafe afɔ gɔme.
16 Hekpe de nusiawo katã ŋuti
la [d]milé xɔse fe akpoxɔnu, si
miate ŋu atsɔ atsi vɔ̃ditɔ la fe
atsurɔ bibiawo la me de asi. 17
Eye mido xɔxɔ [f]fe gakuku la, eye
mihe Gbɔgbɔ fe yi, si nye mawu-
nya la, de asi. 18 Mitsɔ gbedo-
doda kple kukudedewo katã do
gbe da le ɣeawokatãɣi me le
Gbɔgbɔ me, eye eyaŋuti minɔ
ŋudzɔ, ne mianɔ kukudedewo dzi
daahe de ame kɔkɔewo katã [h]ta
19 kple [i]nye hã tanye, bena ne
meke nu la, woatsɔ nya nam, bene
[k]makpɔ dzidefo ana woanya nya-

nyuie la fe nya ɣaɣla, 20 esi ŋuti
menye [b]ame dɔdɔ le kɔsɔkɔsɔ me,
bene dzi nado fonye le eme, abe
alesi wòdzem be, mafo nu ene.

Nuwunyawo.

21 Ke bene miawo hã mianya
alesi mele kple nusi wɔm mele
la, mia nɔvi lɔlɔ̃tɔ [e]Tixiko, amesi
nye subɔla nutefewɔla le Afetɔ
me la, ana mianya nuwo katã;
22 medɔ amesia do de mia gbɔ
le esia ŋuti, [g]bene mianya alesi
miele, eye ne wòafa akɔ na mia
dziwo.
23 Ŋutifafa kple lɔlɔ̃ kple xɔse,
si tso Mawu, Fofo la kple Afetɔ
Yesu Kristo gbɔ la, woana nɔ-
viawo. 24 Amenuveve nanɔ anyi
kple amesiwo katã lɔ̃a mía Afetɔ
Yesu Kristo dikadika la.

[a] Lu. 12, 35; Pet. I. 1, 13; Tes. I. 5, 8.
[b] Kor. II. 5, 20.
[d] Pet. I. 5, 9; Yoh. I. 5, 4.
[e] Dɔ. 20, 4; Tim. II. 4, 12.
[f] Tes. I. 5, 8.
[g] Kol. 4, 7. 8.
[h] Mat. 26, 41.
[i] Kol. 4, 3; Tes. II. 3, 1.
[k] Dɔ. 4, 29.

PAULO FE AGBALẼ, SI WÒDLƆ ĐO ĐE FILIPITƆWO.

Paulo fe akpedada. gbedododa. mokpokpo kple nuxoxlɔ̃ hena xɔse fe viviì.

1. Paulo kple Timoteo, Yesu Kristo
fe dɔlawo, ŋlɔ do de [l]ame kɔ-
kɔe, siwo katã le Kristo Yesu me
le Filipi la, kple [n]dzikpɔlawo kple
subɔlawo hã: 2 Amenuveve kple
ŋutifafa, si tso Mawu, mía Fofo,
kple Afetɔ Yesu Kristo gbɔ la,
woana mi![r]
3 Meda akpe na Mawunye le
nye ŋkudodo, siwo katã medoa
mia dzi la me[t] – 4 daasi le nye
kukudede, siwo katã medena le
mi katã mia ta la me, eye metsɔ
dzidzɔ dea kuku – 5 le miafe ha-
dede, si le nyanyuie la me tso
ŋkeke gbãtɔ dzi vasede fifi la
ŋuti, 6 esia ke ŋuti medoa ŋu do
bena, amesi dze dɔ nyui wɔwɔ
gɔme le mia me la, eya ke awu
enu vasede Yesu Kristo fe ŋkeke
la dzi,[y] 7 abe alesi wòdzɔ nam
bena, masusu esia le mi katã mia
ŋuti ene; elabena miele nye dzi
me le nye kɔsɔkɔsɔwo kple nya-
nyuie la taʋiʋli kpakple kakade-
dzi la me; elabena mi katã mie-
nye nye hagomekpɔlawo le ame-
nuveve la me. 8 Elabena Mawue
nye nye dasedila, alesi mi katã

miele dzroyem vevie le Yesu Kri-
sto fe dɔmetɔtrɔ la me. 9 Eye
esia ŋuti medoa gbe da do, bena
miafe lɔlɔ̃ la nanɔ agbɔ sɔm de
dzi wu le sidzedze kple dzimenu-
sese katã me, 10 bena [o]miate ŋu
ade vovo nyui kple vɔ̃ dome, ne
mianye ame dzadzɛwo kple [p]nu-
diadia manɔŋuitɔwo de Kristo fe
ŋkeke la ŋu, 11 bene [s]dzɔdzɔenye-
nye fe ku, si wotsena to Yesu
Kristo dzi la, nayɔ mi fũ hena
Mawu fe ŋutikɔkɔe kple kafukafu.
12 Ke mele didim bena, mianyae,
nɔviwo, bena nusiwo va dzɔ de
dzinye la, trɔ zu nyanyuie la fe
dziyiyi nyui la boŋ,[u] 13 ale bena
nye bablawo dze fã le Kristo me
[v]le asrafomɔ̃ blibo la katã me
kple ame mamleawo katã gbɔ,
14 eye nɔviwo dome ame gedea-
wo do ŋu de nye bablawo ŋu le
Afetɔ la me, eye wowɔa kalẽ
gede wu tsã le mawunyagbɔgblɔ
me mavɔ̃mavɔ̃e. 15 Hafi amea
dewo dea gbe fã Kristo le ŋuʋa-
ʋã kple dzrewɔwɔ ŋuti; ke amea
dewo hã dea gbe fãe le tame-
dodo nyui ŋuti: 16 Amesiawo
gblɔnɛ tso lɔlɔ̃ me; elabena wo-
nyae be, nyanyuie la taʋiʋli ŋuti

[l] Kor. I. 1, 2.
[n] Tim. I. 3, 1. 8.
[o] Ro. 12, 2.
[p] Tes. I. 5, 23.
[r] Ro. 1, 7.
[s] Ef. 5, 9.
[t] Ro. 1, 8; Kor. I. 1. 4.
[u] Tim. II. 2, 9.
[v] 4, 22.
[y] 2, 13; Kor. I. 1, 6–8.

mele afisia ɖo. 17 Ame kemeawo
gblɔa Kristo fiana tso dzrewɔwɔ
me, menye tso dzadzɛnyenye me
o; elabena wosusuna be,[a]yewoa-
tsɔ xaxa akpe ɖe nye bablawo
ŋuti. 18 Ekema nukae ma? Ne
wowɔe le mɔ sia mɔ dzi, eɖanye
le alakpa alo nyateƒe me o, ne-
nye Kristo koe wogblɔna flana
la, dzi le dzɔyem le esia ŋuti.
E, dzi agadzɔm hã[b]; 19 elabena
menyae bena, esia atrɔ zu agbe-
xɔxɔ nam [d]to miaƒe kukuɖeɖe
kple Yesu Kristo ƒe Gbɔgbɔ la
ƒe kpekpeɖeŋu me, 20 le nye lala
vevie kple mɔkpɔkpɔ la nu be,
ŋu nagakpem le naneke me o,
hafi boŋ metsɔa dzideƒo blibo la
katã bena, alesi wònɔna ɖaa la,
nenema ke wòanɔ fifia hã, be woa-
wɔ Kristo gã ɖe nye ŋutilã ŋuti,
eɖanye agbe me alo ku me o.[g]
21 Elabena nye la Kristo enye
[i]agbe nam, eye ku enye viɖe
nam. 22 Ke ne nye agbenɔnɔ le
ŋutilã me na nye dɔwɔwɔ [k]tsea
ku la, nyemenya nusi matia le
eme o. 23 Elabena mexaxa ɖe
nusiawo kpakple eve dome:[o] Ele
dzroyem be, madzo ayi aɖanɔ
Kristo gbɔ, elabena esia nyo wu
sã; 24 gake la anyinɔnɔ le ŋutilã
me la ele vevie wu le mia ta.
25 Eye esia ke ŋuti meɖoa ŋu ɖo,
eye menyae bena, manɔ anyi, eye
mía kpli mi katã mianɔ anyi hena
miaƒe xɔse ƒe ŋgɔgbedede nyui
kple dzidzɔ, 26 bena miaƒe ade-
gbeƒoƒo la nasɔ gbɔ ɖe dzi le
Kristo Yesu me le tanye to esia
me, bena magava mia gbɔ.
27 Ðeko mizɔ, [t]abe alesi wòdze
na Kristo ƒe nyanyuie la ene, be-
na ne mava, eye makpɔ mi ɖa,
alo ne nyemele mia gbɔ o, eye
mase mia ŋkɔ la, bena mianɔ tsi-
tre le gbɔgbɔ ɖeka me, eye mia-
tsɔ luʋɔ ɖeka aʋli nyanyuie ƒe
xɔse la ta hekpe ɖe mia nɔewo
ŋuti; 28 eye migaɖi vo le naneke
me le miaƒe adikãtɔwo ŋuti o, esi
nye gbegblẽ ƒe dzesi na wo, ke
miawo la agbexɔxɔ ƒe dzesi wò-
nye na mi, eye esia tso Mawu
gbɔ; 29 elabena eɖi na mi le
Kristo ta bena, menye ɖe miexɔ
Kristo dzi se ɖeɖeko o, ke boŋ
miekpea fu le eta hã; 30 elabena
ʋiʋli ma ke, [a]si miekpɔ le ŋunye.

eye azɔ miesenɛ le ŋutinye la,
le miawo hã mia si.

Nuxɔxlɔ̃ hena ɖekawɔwɔ, ɖokuibɔbɔ le Kristo ƒe kpɔɖeŋu la nu kple moveviedodo le kristotɔgbenɔnɔ me.

2 Azɔ la ne nuxɔxlɔ̃a ɖe li le
Kristo me, ne lɔlɔ̃ ƒe dzideƒo-
nyaa ɖe li, ne gbɔgbɔ ƒe hade-
dea ɖe li, ne dɔmetɔtrɔa ɖe kple
nublanuikpɔkpɔa ɖe li la, 2 eke-
ma miyɔ nye dzidzɔ la fũ, bene
miaƒe tamesusu nanɔ ɖeka, le esi
lɔlɔ̃ ɖeka ma ke le mia si, eye
mietsɔa gbɔgbɔ ɖeka susua nu
ɖeka la ŋuti; 3 migawɔ naneke
le dzrewɔwɔ [e]alo bubu dzodzro
ta o, [f]ke boŋ mia dome amesiame
natsɔ ɖokuibɔbɔ abu nɔvla gã wu
ye ŋutɔ ɖokui; 4 ameslame naga-
kpɔ nusi nye ye ŋutɔ tɔ dzi o,
ke boŋ nekpɔ nusi nye ame bubu
tɔ la hã dzi![h] 5 Mina susu ma
ke, si nɔ Kristo Yesu hã me la,
nanɔ miawo hã mia me, 6 amesi
esi wònye Mawu ƒe [l]nɔnɔmee
wònɔ hã la, mebui nuhahae bena,
[n]eye kple Mawu sɔ o, 7 ke boŋ
eɖi gbɔlo eɖokui, esime wòtsɔ
[p]dɔla ƒe nɔnɔme ɖo eɖokui dzi,
hedzɔ ɖe amewo ƒe nɔnɔme, eye
wokpɔ nuwɔna le eŋuti abe ame
tɔ ene. 8 Ebɔbɔ eɖokui ɖe anyi,
eye wòɖo to yiɖase ku me, yi-
ɖase atitsoga ŋuti ku la me ke.[r]
9 Esia ke ŋuti hã Mawu [s]ɖo eya-
ma ɖe dzi kakaka, eye wòtsɔ
ŋkɔ, si ƒo ŋkɔ sia ŋkɔ ta la kee,
10 bene amesiwo le dziƒo kple
amesiwo le anyigba dzi kple ame-
siwo le anyigba te la, katã nadze
klo le Yesu ƒe ŋkɔ la me,[u] 11 eye
aɖe sia aɖe naʋu me bena, Ye-
su Kristo enye Aƒetɔ la hena Ma-
wu Fofoa ƒe kafukafu.
12 Eyaŋuti, nye lɔlɔ̃tɔwo, abe
alesi mieɖoa to ɖaasi ene la,[v] mi-
tsɔ vɔvɔ̃ kple dzodzo nyanyanya
wɔ mia ŋutɔwo miaƒe xɔxɔɖɔ la;
menye abe esime menɔ mia gbɔ
ene la ɖeɖeko o, ke boŋ azɔ, esi
nyemele mia gbɔ o la, miwɔe geɖe
wu! 13 Elabena Mawu enye amesi
wɔa didi kple nuwɔwɔ siaa le mia
me le eƒe ŋudzedze la ŋuti.[y] 14
Miwɔ nuwo katã [z]liʋiliʋilili kple
ɖikeke manɔmee, 15 bena miazu
mokaka manɔŋutɔwo kple ame
dzadzɛwo, [b]mawuvi, siwo nye ame

[a] kp. 7.
[b] 2, 17. 18.
[d] Kor. II. 1, 11.
[e] Gal. 5, 26.
[f] Ro. 12, 10.
[g] Pet. I. 4, 16.
[h] Kor. I. 10, 24.
[i] Gal. 2, 20.
[k] Ro. 1, 13.
[l] Yoh. 1, 1. 2; 17, 5.
[n] Mo. I. 3, 5.
[o] Fia. 1. 19, 4; Kor. II 5, 8.
[p] Yes. 53, 3; Kor. II. 8, 9; Heb. 2, 14. 17.
[r] Heb. 12, 2; 5, 8.
[s] Dɔ. 2, 33; Ef. 1, 21; Heb. 1, 3. 4.
[t] Kol. 1, 10; Tes. I. 2, 12.
[u] Yes. 45, 23; Yoh. 5, 23; Nyaɖ. 5, 13.
[v] Pet. I. 1, 17; Ps. 2, 11.
[y] Yoh. 15, 5; Kor. II. 3, 5.
[z] Pet. I. 4, 9.
[a] Dɔ. 16, 22.
[b] 1, 10; Mat. 5, 14.

maɖifɔwo le dzidzime gɔglɔ̃ totro
kpaɖikpaɖi titina,[a]amesiwo dome
mieklẽna le abe akaɖiwo ene le
xexeame, 16 esi me mieléa agbe-
nya la ɖe asi le [d]hena nye ade-
gbefofo le Kristo ƒe ŋkeke la dzi,
[e]bena nyemeƒu du dzodzro, eye
nyemedze agbagba dzodzro hã o.
17 Ke ne [g]wotsɔm mè le miaƒe
xɔse ƒe vɔsasa kple subɔsubɔdɔ
ta hã la, dzi le dzɔyem, eye mía
kpli mi katã míele dzidzɔ kpɔm.
18 Ke nenema ke miawo hã dzi
nedzɔ mi, eye mikpɔ dzidzɔ kpa-
kplim![h]

Alesi woaxɔ Timoteo kple Epafrodito.

19 Ke mele mɔ kpɔm le Afetɔ
Yesu me bena, madɔ Timoteo aɖo
ɖe mia gbɔ kpuie, bena ne menya
miaƒe anyinɔnɔme la, nye hã nye
dzi nadze eme. 20 Elabena amea
ɖeke mele asinye, si ƒe tamesusu
sɔ kple etɔ, amesi alé be na mi le
nyateƒe me la o; 21 elabena wo
katã la woa ŋutɔwo tɔ dim wole,
eye menye nusi nye Yesu Kristo
tɔ o.[n] 22 Ke mienya eƒe kelili
bena, abe vi kple tɔ ene la, ne-
nema wòsubɔ kplim le nyanyuie
la me. 23 Azɔ la mele mɔ kpɔm
bena, madɔ eya ke aɖo ɖa enu-
make, esi manya alesi nye nya
la lanɔ; 24 ke meɖo dzi ɖe Afetɔ
la ŋu bena, [p]nye ŋutɔ hã mava
kpuie. 25 Gake la mebu bena,
ele vevie be, madɔ nɔvinye [r]Epa-
frodito, si nye hanyedɔwɔla kple
hanyeʋawɔla kple miaƒe apostolo
kpakple nye nuhiahiã ƒe dɔla la,
aɖo ɖe mi; 26 elabena edzroe ve-
vie be, yeakpɔ mi katã, eye wòxa
nu ŋutɔ bena, miese eŋkɔ be, dɔ
dze edzi. 27 Eye elê dɔ vavã de
kuku ge kloe; gake la Mawu kpɔ
nublanui nɛ, ke menye na eya
ŋutɔ ɖeɖekoe o, hafi na nye hã,
bene nyemagakpɔ nuxaxa ɖe nu-
xaxa dzi o. 28 Eyaŋuti meɖoe ɖa
kaba wu bena, ne miegakpɔe la,
miakpɔ dzidzɔ, eye nye hã nye
nuxaxa dzi nagaka aɖe. 29 Eya-
ŋuti la mixɔe le Afetɔ la me
kple dzidzɔ katã, eye mibu ame-
siawo tɔgbe.[z] 30 Elabena Kristo
ƒe dɔwɔwɔ ŋuti wòde kuku ge ɖo
kloe, eye wòtsɔ eƒe agbe ke, bene
wòawɔ subɔsubɔdɔ, si susɔ de
mia ŋu la, nam ɖe mia teƒe.

[a] Ef. 5, 8.
[b] 2, 18 4, 4.
[d] Tes. I. 2, 19.
[e] Yes. 49, 4; Gal. 2, 2.
[f] Nyaɖ. 22, 16.
[g] Tim. II. 4, 6.
[h] 3, 1; 4, 4.
[i] Ro. 2, 29.
[k] Kor. II. 11, 18. 22.
[l] Dɔ. 26, 5.
[n] Tim. II. 4, 10. 16.
[o] Mat. 13, 44. 46.
[p] 1, 25.
[r] 4, 18.
[s] Ro. 3, 21. 22.
[t] Ro. 6, 3—5.
[u] Ro. 8, 17; Gal. 6, 17.
[v] Tim. I. 6, 12.
[y] Dɔ. 9, 6.
[z] Kor. I. 16, 16.

Nuxɔxlɔ̃ le amebleblawo ŋuti. Le Paulo ƒe si-
dzedze Kristo, si ƒo wo katã ta kple dzodzɔe-
nyenye to xɔse me ŋuti.

3. Mlɔeba la, nɔvinyewo, [b]dzi na-
dzɔ mi le Afetɔ la me! Nye
la metim bena, maŋlɔ nu mawo
ke aɖo ɖe mi o; ke miawo la ena
kakaɖedzi mi.
2 Mikpɔ nyuie le [f]avũawo ŋuti,
mikpɔ nyuie le dɔwɔla vɔ̃wo ŋuti,
mikpɔ nyuie le ʋatsotso vlo
ŋuti! 3 Elabena mí amesiwo su-
bɔa Mawu le gbɔgbɔ me la, mía-
woe nye ʋatsotso vavãtɔ la, eye
mieƒoa adegbe le Kristo Yesu me,
eye mieɖoa dzi ɖe ŋutilã ŋuti o.[i]
4 Wònye nye la ŋuɖoɖo ɖe ŋutilã
ŋu gɔ̃ hã anɔ asinye hafi, ne ame
bubua ɖe bu bena, yeate ŋu aɖo
dzi ɖe ŋutilã ŋuti la, nye la me-
wui:[k] 5 Ŋkeke enyiagbe wotso
ʋa nam, metso Israel dukɔ la
me, tso Benyamin ƒe to la me,
Hebritɔ tso Hebritɔwo me; le sea
nu la [l]farisitɔ menye; 6 le ŋuʋa-
ʋã nu la hame yometila menye;
le dzodzɔenyenye, si le sea me
nu la mokaka manɔŋutɔ menye.
7 Gake nusiwo nye [o]viɖe nam la.
nu mawo ke mebu nu búbu le
Kristo ŋuti. 8 E, fifi gɔ̃ mebu
wo katã nu búbu le Kristo Yesu,
nye Afetɔ nyanya, si ƒo wo katã ta
la ŋuti, amesi ta meɖe asi le nu-
siawo katã ŋuti ɖo, eye mebu wo
aɖukpo dzi nuwoe, bena nye asi
nasu Kristo dzi, 9 eye woakpɔm
le eyama me, bena nye ŋutɔ nye
dzodzɔenyenye, si tso sea me la,
naganɔ asinye o, ke boŋ esi to
Kristo dzixɔse me, dzodzɔenye-
nye, si tso Mawu gbɔ le dzixɔse
ta la nanɔ asinye,[s] 10 bene ma-
dze si eyama kple eƒe [t]tsitretsi-
tsi ƒe ŋusẽ kple eƒe [u]fukpekpewo
ƒe haɖede, eye masɔ kplii le eƒe
ku me, 11 negbe godo la maɖe
ame kukuwo ƒe tsitretsitsi la gbɔ.
12 Menye ɖe nye asi su edzi
xoxo, alo mezu blibo xoxo o; [v]ke
eyome tim mele, bena negbe ɖeko
nye [y]asi lasu nusi ke ŋuti Kristo
hã ƒe asi su dzinye ɖo la dzi.
13 Nɔvinyewo, nye ŋutɔ nyemebu
ɖokuinye bena, nye asi su edzi
haɖe o. 14 Ke nu ɖeka ko me-
nya: Nusiwo le megbenye la, me-
ŋlɔ wo be, hafi nusiwo le ŋgɔnye
la, nyãm mele, mele dzesiɖoƒe
yome tim viɖase Mawu ƒe ame-

yɔyɔ le dzifo ƒe dziɖuɖufetu la
dzi le Kristo Yesu me.[a]

Nuxoxlɔ̃ hena dziɖuɖufetu yometiti.

15 Eyaŋuti ame [b]alesi nu le
blibo le mía dome la, minɛ mía-
susu esia ke, eye ne miesusua nu
bubu le nane me la, Mawu aɖe
esia ke hã afia mi. 16 Gake [f]nusi
dzi míesu xoxo la, minɛ míazɔ
ɖe mɔ ma ke nu, eye míaƒe ta-
mesusu nanɔ ɖeka. 17 Mizu ha-
nyesrɔ̃lawo, nɔviwo, eye milé ŋku
ɖe amesiwo zɔna nenema ke la
ŋuti, abe alesi míenye kpɔɖeŋu
na mi ene.[g] 18 Elabena ame ge-
ɖewo zɔna, amesiwo ŋutinya me-
gblɔ na mi enuenu; gake azɔ la
metsɔ avifafa le egblɔm bena,[i]
Kristo ƒe atitsoga ƒe futɔwo wonye.
19 Amesiwo ƒe nuwuwu enye gbe-
gblẽ, amesiwo ƒe [k]ƒodo nye mawu
na wo, eye woƒe kafukafu le woƒe
ŋukpenanuwo me, amesiwo susua
anyigbadzinuwo ŋuti ɖeɖeko. 20
Ke [l]míaƒe dumetɔnyenye le dzifo.
afisi hã míele xɔla, si nye Aƒetɔ
Yesu Kristo la, lalam tso, 21 ame-
si aɖuɖɔ míaƒe bɔbɔɖeanyiŋutilã
ƒe nɔnɔme, bene wòaɖi eƒe ŋuti-
kɔkɔeŋutilã le eƒe ŋusesẽ, si ta
wòtea ŋu tsɔa nuwo katã dea
eɖokui te la nu.[o]

Ŋusẽdodo hena ɖekawɔwɔ, dzidzɔ le Aƒetɔ la me, gbedododa kple nu nyui wɔwɔ vovovowo.

4. Eyata, nɔvinye lɔlɔ̃tɔ, siwo le
dzroyem, [s]nye dzidzɔ kple
nye fiakuku la, minɔ tsitre sesie
nenema le Aƒetɔ la me, nye lɔ-
lɔ̃viwo!
2 Mele nu xlɔ̃m Ewodia, eye
mele nu xlɔ̃m Sintixe, bena woƒe
tamesusu nanɔ ɖeka le Aƒetɔ la
me. 3 Ẽ, mele kuku ɖem na wò
hã, hanyedɔwɔla vevi, bena naxɔ
na nyɔnu siawo; elabena wodze
agbagba le nyanyuie la ta hekpe
ɖe mía kple Klemens kpakple
hanyedɔwɔla susɔeawo, amesiwo
ŋkɔwo [u]woŋlɔ ɖe agbegbalẽa me
la ŋuti.
4 Dzi nadzɔ mi le Aƒetɔ la me
ɖaasi; megale egblɔm bena: Dzi
nadzɔ mi![z] 5 Amewo katã nanya
miaƒe tufafa! Aƒetɔ la gogo. 6 [a]Mi-
gatsi dzimaɖi le naneke ŋuti o,
[b]ke boŋ le nusianu me la mitsɔ
gbedododa kple kukuɖeɖe na Ma-
wu nanya miaƒe dzimedidiwo, eye

a Kor. I. 3, 24.
b Kor. I. 2, 6.
d Yoh. 14, 27; Kol. 3, 15.
e Ro. 12, 17.
f Gal. 6, 16.
g Kor. I. 11, 1.
h Tes. I. 5, 23.
i Kor. I. 1, 23; Gal. 6, 12.
k Ro. 16, 18.
l Ef. 2, 6; Kol. 3, 1; Heb. 12, 22.
n Tim. I. 6, 6.
o Kor. I. 15, 43. 49. 53.
p Kor. II. 6, 10.
r Kor. II. 12, 10.
s Kor. II. 1, 14; Tes. 2, 19. 20.
t Kor. II. 11, 9.
u Kor. I. 9, 11.
v Lu. 10, 20.
y 2, 25.
z 3, 1; Kor. II. 13, 11.
a Mat. 6, 25-34; Pet. I. 5, 7.
b Ps. 145, 18.

mitsɔ akpedada kpe ɖe eŋuti.
7 Eye Mawu ƒe ŋutifafa, si ƒo gɔ-
mesesewo katã ta la, adzɔ miaƒe
dziwo kple miaƒe tamesusuwo ŋu
adzra wo ɖo le Kristo Yesu me.[d]
8 Mlɔeba la, nɔviwo, nusiwo
nye nyateƒe,[e] nusiwo dzea bubu.
nusiwo le dzɔdzɔe, nusiwo le dza-
dzɛ, nusiwo dze na lɔlɔ̃, nusiwo
dze na gbɔgblɔ, ne nudzeamewɔ-
wɔa ɖe li, eye ne kafukafua ɖe
li la, misusu nusiawo ŋuti! 9 Nu-
siwo hã miesrɔ̃, eye miexɔ, eye
miese, eye miekpɔ le gbɔnye la,
nusiawo ke miwɔ,[h] eye ŋutifafa
Mawu la anɔ anyi kpli mi.

Apostolo la da akpe na Filipitɔwo le domenyonunana, si woɖo ɖee la ŋuti.

10 Ke mekpɔ dzidzɔ geɖe le
Aƒetɔ la me bena, azɔ la miega-
kpɔ ŋusẽ yeye hesusu nusi nyo
nam, nusi ŋuti miesusu hã, ke
ɣeyiɣi la sesẽ na mi. 11 Menye
ɖe megblɔ esia le hiahiã ŋuti o;
elabena nye la mesrɔ̃e bena, anyi-
nɔnɔ, si ke me mele la, [n]nadze
ŋunye. 12 Menya alesi mabɔbɔ
ɖokuinye ɖe anyi, eye meganya
alesi makpɔ nu geɖe hã; le nu-
sianu kple nuwo katã me la me-
srɔ̃ nu ɣaɣla sia bena, maɖi ƒo,
eye dɔ nawum hã; makpɔ nu ge-
ɖe, eye hiã natum hã.[p] 13 Metea
ŋu wɔa nuwo katã le Kristo, amesi
doa ŋusẽm la me.[r] 14 Gake la
miewɔe nyuie be, miexɔ nam le
nye xaxa me. 15 Ke, mi Filipi-
tɔwo hã, mienyae bena, le nya-
nyuie la ƒe gɔmedzedzea me, esi
medzo le Makedonia la, [t]hamea
ɖeke mekpe ɖe ŋunye le nunana
kple nuxɔxɔ ƒe akɔnta gome o,
negbe miawo ɖeɖekoe, 16 eye
esime menɔ Tesalonika gɔ̃ hã la,
mieɖo nusiwo hiãm la ɖem zi ɖeka
kple zi eve. 17 Menye be, mele
nane dim o, ke boŋ mele didim
bena, kutsetse nasɔ gbɔ ɖe edzi
na miaƒe akɔnta.[v] 18 Ke nuwo
katã le asinye, eye megba go;
elabena esi mexɔ nuawo tso mia
gbɔ to [y]Epafrodito si me, nusiwo
nye ʋeʋẽ lilili kple vɔsasa nyui,
si dze Mawu ŋu la, meyɔ fũ.
19 Ke nye Mawu la ana miaƒe
hiahiã katã nazu nukpɔkpɔ taŋ-
taŋ le eƒe kesinɔ la nu le ŋuti-
kɔkɔe me le Kristo Yesu me.
20 Ke Mawu, mía Fofo la tɔ na-

nye kafukafu tso mavɔ me yi de
mavɔ me! Amen.

Agbalẽ la ƒe nuwuwu-kple yayradinamenyawo.

21 Midudɔ ame kɔkɔewo katã
nam ƒã le Kristo Yesu me! Nɔvi,
siwo le gbɔnye la, dudɔ mi ƒã.
22 Ame kɔkɔewo katã dudɔ mi
ƒã, vevietɔ amesiwo tso kaisaroƒe
me la.
23 Mía Aƒetɔ Yesu Kristo ƒe
amenuveve nanɔ anyi kpli mi!
Amen.

PAULO ƑE AGBALẼ, SI WÒŊLƆ ƉO ƉE KOLOSETƆWO.

Kpɔkplɔyideme.

1 Paulo, Yesu Kristo ƒe apostolo
to Mawu ƒe lɔlɔ̃nu me, kple
nɔvi Timoteo la 2 woŋlɔ ḍo ḍe
ame kɔkɔe, siwo le Kolose kple
nɔvi, siwo nye xɔsetɔwo le Kristo
me la: Amenuveve kple ŋutifafa,
si tso Mawu, mía Fofo, kple Aƒetɔ
Yesu Kristo gbɔ la, woana mi![d]

Akpedada kple gbedododa le Kolosetɔwo ƒe xɔse ta.

3 Míeda akpe na Mawu, si nye
mía Aƒetɔ Yesu Kristo Fofo la,
ḍaasi le míaƒe gbedododa ḍe mia
ta la me, 4 esime míese miaƒe
Kristo Yesu dzixɔse kple lɔlɔ̃, si
mietsɔ lɔ̃ ame kɔkɔewo katã la,[g]
5 le mɔkpɔkpɔ, si wodzra ḍo na
mi le dziƒowo me, si miese tsã le
nyanyuie ƒe nyateƒenya la me la
ŋuti, 6 esi va mia gbɔ, abe alesi
wòle xexe blibo la katã hã me
ene, eye wòtsea ku, eye wòtsina,
abe alesi wòle le miawo hã mia
dome tso ŋkeke ma, si dzi miese,
eye miedze si Mawu ƒe amenuve-
ve le nyateƒe me la ene, 7 abe
alesi miesrɔ̃e hã le [n]Epafra, mía
hadɔwɔla lɔlɔ̃tɔ, si nye Kristo ƒe
subɔla nyateƒetɔ na mi la gbɔ
ene; 8 amesia ke gblɔ miaƒe lɔlɔ̃
le gbɔgbɔ me la fia mí.
9 Eyata míawo hã, tso ŋkeke,
si dzi míesee la, [p]míedzudzɔ gbe-
dododa kple kukuḍeḍe ḍe mia ta
o, bene eƒe lɔlɔ̃nu ƒe sidzedze
nayɔ mi fũ le gbɔgbɔ ƒe nunya
kple gɔmesese katã me, 10 bene
miazɔ alesi dze Aƒetɔ la hena eƒe
ŋudzedze katã, miatse ku le dɔ
nyui sia dɔ nyui wɔwɔ [u]me, 11
eye miatsi le [v]sidzedze Mawu me,
eye wòado ŋusẽ mi kple ŋusẽ katã
le eƒe ŋutikɔkɔe ƒe ŋutete la nu
hena dzidodo kple dzigbɔgbɔ ble-
wu katã; 12 eye mitsɔ dzidzɔ da
akpe na Fofo, si na miedze ame
kɔkɔewo ƒe domenyinyi ƒe gome-
kpɔkpɔ le kekeli la me,[a] 13 amesi
ḍe mí tso viviti ƒe ŋusẽ la me,
eye wòtsɔ mí ḍo eƒe lɔlɔ̃vi ƒe fia-
ḍuƒe la me,[b] 14 amesi me míekpɔ
fexexeḍeta, si nye nuvɔ̃keke la
le,[e] 15 amesi nye Mawu makpɔma-
kpɔ ƒe nɔnɔme kple nuwɔwɔwo
katã ƒe ŋgɔgbevi la.[f]

Kristo kple eƒe nyanyuie la ƒe ŋutikɔkɔe.

16 Elabena wowɔ nuwo katã le
eya ke me, nusiwo le dziƒowo kple
nusiwo le anyigba dzi; nusiwo wo-
kpɔna kple nusiwo womekpɔna o;
eḍanye fiazikpuiwo o alo aƒetɔ-
nyenyewo o; eḍanye dziḍulanye-
nyewo o alo ŋusẽwo o: Wowɔ nu-
wo katã to eyama me, eye wowɔ
wo hena eyama,[h] 17 eye eyama
tre dzodzɔ na nuwo katã, eye nu-
wo katã nɔa anyi le eyama me,[i]
18 eye eyamae nye ŋutilã, [k]si nye
hame la ƒe ta, amesi nye gɔme-
dzedze kple [l]ŋgɔgbevi tso ame
kukuwo dome, bene wòanye gbãtɔ
na nuwo katã; 19 elabena edze
Mawu ŋu bena, agbɔsɔsɔ blibo
la katã nanɔ eyama me,[o] 20 eye
wòto eyama dzi lé avu le nuwo
katã kple eḍokui dome, esi wòto
eƒe atitsoga ƒe ʋu la me wɔ ŋuti-
fafa kple nusiwo le anyigba dzi
kpakple nusiwo le dziƒowo la, to
eyama dzi.[r] 21 Eye mi amesiwo
nye [s]ame tutɔwo kple [t]ketɔwo le
miaƒe tamesusu me le dɔwɔwɔ
vɔ̃wo me tsã la; 22 ke azɔ la elé
avu le mia kplii dome le eƒe anyi-
gba dzi ŋutilã la me to ku me,
bene [y]wòatsɔ mi aḍo kɔkɔetɔwo
kple mokaka manɔŋutɔwo kpa-
kple fɔmabumabutɔwo le eƒe ŋku
me, 23 nenye bena, mienɔ xɔse

a Ef. 1, 11.
b 2, 15.
d Ro. 1, 7.
e Ef. 1, 7.
f Heb. 1, 3.
g Ef. 1, 15.
h Yoh. 1, 3. 10.
i Lod. 8, 25-27.
k Heb. 1, 22.
l Dɔ. 26, 23; Nyaḍ. 1, 5.
n 4, 12.
o 2, 9; Yoh. 1, 16.
p Ef. 1, 16. 17
r Ef. 1, 10; Yoh. I. 2, 2.
s Ef. 2, 12; 4, 18
t Ro. 5, 10.
u Ef. 4, 1; Fil. 1, 27.
v Kor. I. 1, 5.
y Ef. 5, 27.

me, abe amesiwo gɔme wodo
anyi, eye wole tsitre sesĩe ene,
eye miagana woate mi ɖa tso
nyanyuie ƒe mɔkpɔkpɔ, si mlese,
si woɖe gbe ƒã na nuwɔwɔwo
katã le dziƒo te, esi ƒe subɔla nye
Paulo mezu la me o.
24 Azɔ la mekpɔa dzidzɔ [d]le fu.
siwo mekpena le mia ta la me,
eye mewua nusiwo susɔ le Kristo
ƒe fukpekpewo me la nu le nye
ŋutilã me, le eƒe ŋutilã, si enye
hame la ta, 25 esi ƒe subɔla mezu
le Mawu ƒe xɔnuvinyenye, si wo-
nam le mia ta la nu, bena mawu
mawunya ƒe dɔ la nu: 26 Nya
ɣaɣla, si woɣla ɖi tso ŋɔli mavɔ-
wo kple dzidzimewo me ke; ke
azɔ la eɖee fia eƒe ame kɔkɔe-
wo,[i] 27 amesiwo Mawu di be, yea-
na woanya nusi nye nya ɣaɣla
sia ƒe ŋutikɔkɔe ƒe kesinɔnyenye
le trɔ̃subɔlawo dome, si nye Kri-
sto le mia me, [l]amesi nye ŋuti-
kɔkɔe ƒe mɔkpɔkpɔ, 28 amesi mía-
wo míele gbe ƒã ɖem hele nu
xlɔ̃m amesiame, eye míele nu
fiam amesiame le nunya sia nu-
nya me, [n]bene míaɖo amesiame
anyi blibo le Kristo me; 29 nusi
ta hã medzea agbagba ɖo, eye
meʋlina le eƒe ŋusesẽ, si sẽa ŋu
ŋusẽtɔe le menye la nu.

Nuxoxlɔ̃ bena, woalé Kristo, si nye agbe katã ƒe vudo la ɖe asi sesĩe, eye womana aʋatsonufialawo nafiu wo o.

2. Elabena mele didim be, mia-
nya alesi meʋlina ŋutɔ le mia
kple amesiwo le Laodikea kpa-
kple ame alesi nu mekpɔ ŋkunye
me le ŋutilã me o la ta, 2 bene
woafa akɔ na woƒe dziwo, eye
woabla wo ɖeka le lɔlɔ̃ me hena
gɔmesese ƒe kakaɖedzi blibo ƒe
kesinɔnyenye katã, bena woadze
si Mawu, Fofo, kple Kristo ƒe
nya ɣaɣla la, 3 amesi me woɣla
nunya kple sidzedze ƒe kesinɔ-
nuwo katã ɖo.[u]
4 Ke esia gblɔm mele bena,
[y]amea ɖeke nagable mi kple nya-
ƒoƒoɖeamenu o. 5 Elabena ne nye-
mele mia gbɔ [z]le ŋutilã me o hã
la, mele mia gbɔ le gbɔgbɔ me,
eye dzi le dzɔyem, esi mekpɔa
[a]miaƒe ɖoɖo kple miaƒe Kristo
dzixɔse ƒe kelili. 6 Azɔ abe alesi
mlexɔ Kristo Yesu, Aƒetɔ la, ne-
nema ke mizɔ le eyama me, 7 eye
[a]mianye amesiwo ɖo ke, [b]eye wo-
tu wo ɖe eyama me, eye woli ke
wo ɖe xɔse me, abe alesi wofia
mi ene, eye mlagba go le akpe-
dada me.
8 Mikpɔ nyuie, bena amea ɖeke
nagakplɔ mi ayi aboyo to xexe-
menunya kple beble dzodzro me
o, le amewo ƒe [e]nuɖoanyi kple
xexeme ƒe gɔmedzenuwo la nu,
eye menye le Kristo nu o. 9 Ela-
bena Mawu ƒe agbɔsɔsɔme blibo
la katã nɔ eyama me le ŋutilã ƒe
nɔnɔme,[f] 10 eye woyɔ mi taŋ le
eyama, [g]si nye ta na dziɖulanye-
nye kple ŋusẽwo katã la me, 11
amesi me wotso aʋa na mi le hã
kple aʋatsotso, si menye asi wo-
tsɔ tsoe o, [h]to ŋutilã ƒe ame blibo
la ƒe ɖeɖeɖa me le Kristo ƒe aʋa-
tsotso me, 12 eye woɖi mi kpa-
kplii le mawutsideɖetaname me,
amesi me woƒɔ mi ɖe [k]tsitre hã
le to Mawu, si fɔe ɖe tsitre tso
ame kukuwo dome la ƒe ŋusẽdɔ-
wɔwɔ dzixɔse la me. 13 Eye mi,
amesiwo nye ame kukuwo le dzi-
dadawo kple miaƒe ŋutilã ƒe aʋa-
matsomatso me la, egbɔ agbe mi
kpakplii hã, esi wòtsɔ dzidadawo
katã ke mi,[o] 14 esi wòtutu ŋɔŋlɔ,
si wotsɔ asi ŋlɔe ɖe mía ŋuti le
sedeɖewo me, [p]si tsi tre ɖe mía
ŋuti la, eye woɖee ɖa le mía kple
Mawu dome, esime woklãe ɖe
atitsoga ŋuti la, 15 eye wòɖe dzi-
ɖulanyenye kple ŋusẽwo ɖi, eye
wòdo ŋukpe wo le gaglãgbe, eye
wòkpɔ dziɖuɖudzidzɔ ɖe wo dzi
to me.[r]
16 Eyata migana amea ɖeke
nadrɔ̃ ʋɔnu mi le nuɖuɖu alo
nunono ŋuti alo le ŋkekenyule alo
ɣletidzeɖzi alo Sabat la gome o.[s]
17 Esiawo nye nusiwo gbɔna la
ƒe vɔvɔli; ke nu la ŋutɔ le Kristo
me va.[t] 18 Migana amea ɖeke
nate dziɖuɖufetu la mi o, alesi
wole didim [v]le ɖokuibɔbɔɖeanyi
kple mawudɔlawo ƒe subɔsubɔ me,
eye wòge ɖe nusiwo mekpɔ kpɔ
o la me, eye eƒe ŋutilãtamesusu
doe ɖe dzi glodzoo dzodzro, 19 eye
melé ɖe ta ŋuti o, amesi gbɔ ŋu-
tilã blibo la katã kpɔa kpekpe-
ɖeŋuti tsone, eye woblae ɖeka to
funuɖeƒeewo kple kawo me, eye
wòtsina le tsitsi, si tsoa Mawu
gbɔ la nu.[b] 20 Ne mia kple Kristo

a Ef. 3, 17.
b Ef. 2, 22.
d Ef. 3, 13.
e kp. 20.
f Yoh. 1, 14. 16.
g Ef. 1, 21.
h Pet. 1. 3, 21; Ro. 2, 29.
i Ro. 16, 25. 26.
k Ro. 6, 4; ta 3, 1.
l Tim. 1. 1, 1.
n kp. 22.
o Ef. 2, 1. 5.
p Ef. 2, 15.
r 1, 13.
s Ro. 14, 1—12.
t Heb. 8, 5; 10, 1.
u Kor. 1. 1, 24. 30.
v kp. 23.
y Ro. 16, 18.
z Kor. 1. 5, 3.
a Kor. 1. 14, 40.
b Ef. 4, 15. 16.

mieku na xexe sia me ƒe gɔme-
dzenuwo la, [a]ekema nukaŋuti mie-
na wogale se dem na mi abe ɖe
miegale agbe le xexeame ene be-
na: 21 „Megalée ɖe asi o! Me-
gaɖɔe kpɔ o! Megaka asi eŋu
o!" 22 nusiwo katã le gbegblẽ ge
to wo ŋutidɔwɔwɔ me le [d]amewo
ƒe sededewo kple nufiafiawo nu
la mahã? 23 Nusiawo tɔgbe xɔ
nunya ƒe ŋkɔ le subɔsubɔ, si woa
ŋutɔwo tia kple ɖokuibɔbɔɖeanyi
kpakple ŋutilã ƒe fuwɔwɔ me:
menye le bubunua ɖeke me o,
ke boŋ hena ŋutilã ƒe ƒodidi.[h]

Nuxɔxlɔ̃ hena dziƒotamesusu kple zɔzɔ abe Kristo ene.

3. Azɔ ne wofɔ [k]mia kple Kristo
ɖe tsitre la, ekema midi nu-
siwo le dziƒo, afisi Kristo bɔbɔ
nɔ anyi ɖo le Mawu ƒe nuɖusi
me. 2 Mitsɔ miaƒe tamesusuwo
ɖo dziƒonuwo ŋu, menye anyigba-
dzinuwo ŋu o.[n] 3 Elabena [o]mieku,
eye wotsɔ miaƒe agbe kple Kri-
sto ɣla ɖe Mawu me. 4 Ne Kri-
sto, si nye miaƒe agbe la, aɖo la,
ekema miawo hã miaɖo kpakplii
le [r]ŋutikɔkɔe me.
5 Eyata miwu mia ŋutinu, siwo
le anyigba dzi; ahasiwɔwɔ, ma-
kɔmakɔnyenye, fiẽŋufiẽŋui, nu-
dzodzro vɔ̃ kple ŋukeklẽ, si nye
trɔ̃subɔsubɔ;[t] 6 nusiwo ta Mawu
ƒe dziku va vi sẽtowo dzi ɖo,[u] 7
nusiwo me miawo hã miezɔ le tsã,
esime mienɔ agbe le nusiawo me.
8 Ke azɔ miawo hã miɖe nusiawo
katã, siwo nye: Dziku, dɔmedzoe,
nu tovo wɔwɔ, busunyagbɔgblɔ,
ŋukpenanyawo la ɖa tso miaƒe nu
me;[v] 9 migaka aʋatso na mia nɔe-
wo o; elabena mieɖe ame xoxoa
kple eƒe nuwɔnawo ɖa,[y] 10 eye
[z]mido ame yeye, si wowɔ yeye
hena sidzedze le amesi wɔe la ƒe
[a]nɔnɔme nu, 11 afisi Helatɔ kple
Yudatɔ, aʋatsotso kple aʋama-
tsomatso, gbegãdzitɔwo kple Ski-
tetɔ, kluvi kple ablɔɖevia ɖeke
megali o, ke Kristo enye wo katã,
eye wòle wo katã me.[d]
12 Eyata esi mienye Mawu ƒe
[e]ame tiatiawo kple ame kɔkɔewo
kpakple lɔlɔ̃viwo ŋuti la, mido
dɔmetɔtrɔ kple nublanuikpɔkpɔ,
dɔmekɔkɔ, ɖokuibɔbɔɖeanyi, dɔ-
mefafa, dzigbɔgbɔ blewu, 13 eye

[a] Gal. 4, 3. 9.
[b] Mat. 6, 14; Ef. 4, 2. 32.
[d] Yes. 29, 13; Mat. 15, 9.
[e] Ro. 13, 8. 10.
[f] Fil. 4, 7.
[g] Kor. I. 12, 13. 27.
[h] Ro. 13, 14; Tim. I. 4, 3.
[i] Ef. 5, 19.
[k] 2, 12.
[l] Kor. I. 10, 31.
[n] Mat. 6, 33.
[o] Ro. 6, 2.
[p] kp. 18-4, 1 kpɔ Ef. 5, 22—6, 9.
[r] Kor. I. 15, 43.
[s] Pet. I. 3, 7.
[t] Ro. 6, 6; 8, 13.
[u] Ef. 5, 6.
[v] Ef. 4, 31. 29.
[y] Ef. 4, 25. 22.
[z] Ef. 4, 24.
[a] Mo. I. 1, 27.
[b] Ro. 2, 11.
[d] Gal. 3, 28.
[e] Pet. I. 2, 9.
[f] Mo. III. 25, 43.

mihe adodo kple mia nɔewo, eye
mitsɔ ke mia nɔewo, ne nyaa ɖe
le amea ɖe si ɖe amea ɖe ŋuti
la, alesi Kristo hã tsɔ ke mii la,
miawo hã miwɔ nenema ke![b] 14
Ke hekpe ɖe nusiawo katã ŋuti
la mido lɔlɔ̃, si nye blibonyenye
la ƒe nublanu.[e] 15 Eye Kristo ƒe
[f]ŋutifafa naɖu dzi le miaƒe dzi-
wo me, nusi ŋuti woyɔ mi vɛ hã
[g]le ŋutilã ɖeka me, eye mizu ame
dakpewo! 16 Mina Kristo ƒe nya
la nanɔ mia me geɖe fũ, eye mi-
tsɔ nunya sia nunya fia nu mia
nɔewo, eye mixlɔ̃ nu mia nɔewo
[i]kple Psalmowo kple kafukafu-
hawo kpakple gbɔgbɔ me hawo,
eye midzi ha le amenuveve me
na Mawu le miaƒe dziwo me. 17
Eye nusianu, si miewɔna le nu-
ƒoƒo alo dɔwɔwɔ me la, miwɔ ye
katã le Kristo Yesu ƒe ŋkɔa dzi,
eye mida akpe na Mawu Fofo la
le eyama me.[l]

[p] Ðoɖo na kristotɔwo.

18 [p]Mi nyɔnuwo la, mibɔbɔ mia
ɖokui na mia srɔ̃wo, abe alesi wò-
dze le Aƒetɔ la me ene. 19 Mi
ŋutsuwo la, milɔ̃ mia srɔ̃wo, eye
migawɔ dɔmevevi le wo ŋu o.[s]
20 Mi ɖeviwo la, miɖo to mia dzi-
lawo le nusianu me; elabena esia
dze Aƒetɔ la ŋu nyuie. 21 Mi fo-
fowo la, migado dziku na mia vi-
wo, bene dzika nagatso wo ƒo o.
22 Mi dɔlawo la, miɖo to miaƒe
aƒetɔwo le ŋutilã nu le nusianu
me; menye le ame ŋku me nu-
wɔwɔ me, abe alesi wòdzea ame-
wo ŋu la ene o, ke boŋ le dzime-
kɔkɔ me le Aƒetɔ la vɔvɔ̃ me;
23 eye nusianu, si ke miewɔna la,
miwɔe tso dzi me, abe Aƒetɔ lae
miewɔe na ene, eye menye na
amewo o, 24 esi mienya bena,
miaxɔ domenyinyi ƒe teƒeɖoɖo
tso Aƒetɔ gbɔ la. Miesubɔ Aƒetɔ
Kristo! 25 Elabena amesi ke wɔa
nu madzɔmadzɔ la, axɔ nu ma-
dzɔmadzɔ, si wòwɔ la ƒe fetu,
eye ŋkumekpɔkpɔa ɖeke mele
eme o.[b]

Nuxɔxlɔ̃ le gbeɖoɖoɖa ɖe apostolo la hã ta kple Kristo ƒe nya ɣaɣlawo gbɔgblɔ ŋuti.

4. Mi aƒetɔwo la, miwɔ nusi dzɔ,
eye wòsɔ la, na miaƒe dɔla-
wo, esi mienyae bena, Aƒetɔ li na
miawo hã le dziƒo la ta.[f]

2 Minɔ [a]gbedododa dzi ɖaa, eye
minɔ ŋudzɔ le eme kple akpe-
dada, 3 eye [b]mido gbe ɖa ɖe mía-
wo hã mía ta, bene Mawu [d]naʋu
nya la ƒe ʋɔtru na mí, ne mía-
gblɔ Kristo ƒe nya ɣaɣla, si ŋuti
woblam ɖo hã, 4 bene maɖe esia
ɖe go afia, abe alesi wòdzem be,
maƒo nu la ene. 5 Mizɔ le nunya
me le amesiwo le egodo la ŋku
me, eye miwɔ ɣeyiɣi la ŋuti dɔ
blibo.[f] 6 Mina [g]amenuveve kple
[h]dze nanɔ miaƒe nya me ɖaasi,
bena mianya alesi wòdze be, mia-
ɖo nya ŋuti na amesiame.
7 Nusiwo katã va dzɔ ɖe dzi-
nye la, Tixiko, nɔvi lɔlɔ̃tɔ kple
subɔla nuteƒewɔla kpakple hadɔ-
wɔla le Aƒetɔ me la, ana mianyae,
8 amesi medɔ ɖo ɖe mia gbɔ le
esia ta, bene mianya alesi míele,
eye wòafa akɔ na miaƒe dziwo;[k]
9 eye metsɔ [l]Onesimo, nɔvi nu-
teƒewɔla lɔlɔ̃tɔ, si tso mia dome
la, hã kpe ɖe eŋuti; eye wòana
mianya nusiwo katã le afisia.

Ɖuɖɔ kple nuwunyawo.

10 [o]Aristarxo, hanyegatɔ, kple
Marko, Barnaba srɔ̃nyi, si ŋuti
miexɔ du le la — ne eva mia gbɔ
la, mixɔe — 11 kple Yesu, si wo-

a Tes. I. 5, 17. b Ro. 15, 30; Ef. 6, 19; Tes. II. 3, 1. d Kor. I. 16, 9. e 1, 7. f Ef. 5, 15. 16; Tes. I. 4, 12. g Ef. 4, 29. h Mar. 9, 50. i Tim. II. 4, 10. 11; Filem. 24. k Ef. 6, 22. l Filem. 10. n Filem. 2. o Dɔ. 19, 29; 27, 2. p Kor. I. 16, 21; Tes. II. 3, 17.

yɔna be Yusto, amesiwo tso aʋa-
tsotsoa me la, ɖuɖɔ mi ƒã; ame-
siawo ɖeɖekoe nye hanyedɔwɔ-
lawo na Mawu ƒe fiaɖuƒe la, ne-
nem me siawo zu akɔfafa nam.
12 [e]Epafra, amesi tso mia dome,
si nye Kristo ƒe dɔla la, ɖuɖɔ mi
fã; eyae nye amesi nɔa mia ta
ʋlim le gbedododa me ɖaasi, bene
mianɔ tsitre abe amesiwo le bli-
bo, eye wokpɔ kakaɖedzi blibo
le Mawu ƒe lɔlɔ̃nu katã ŋuti ene.
13 Elabena mele ɖase ɖim le eŋuti
bena, ekpɔ agbagbadzedze geɖe
le mia kple amesiwo le Laodikea
kpakple amesiwo le Hierapoli la
ta. 14 Luka, atikewɔla lɔlɔ̃tɔ la,
kple Dema woɖuɖɔ mi fã.[i] 15 Mie-
ɖuɖɔ nɔvi, siwo le Laodikea la
fã hekpe ɖe Nimfa kpakple ha-
me, si le eƒe me la ŋu. 16 Eye
ne miexlẽ agbalẽ la vɔ la, miwɔe
be, woaxlẽe le Laodikea hame hã,
eye ne miawo hã miaxlẽ Laodi-
keatɔwo tɔ. 17 Eye migblɔ na
Arxipo bena: Kpɔ subɔsubɔdɔ, si
su asiwò le Aƒetɔ me la dzi, be
nawu enu![n]
18 [p]Ɖuɖɔ, si nye Paulo metsɔ
nye asi ŋlɔe la, enye si. Miɖo
ŋu nye kɔsɔkɔsɔwo! Amenuveve
nanɔ anyi kpli mi!

PAULO ƑE AGBALẼ GBÃTƆ, SI WÒŊLƆ ƉO ƉE TESALONIKATƆWO.

Apostolo la ƒe akpedada na Mawu le nyanyuie la xɔxɔ nyuie le Tesalonika ŋuti.

1 Paulo kple [r]Silvano kple Ti-
moteo woŋlɔ ɖo ɖe Tesalonika-
tɔwo ƒe hame, si le Mawu, Fofo
la, kple Aƒetɔ Yesu Kristo me:
Amenuveve kple ŋutifafa, si tso
Mawu, mía Fofo kple Aƒetɔ Yesu
Kristo gbɔ la, woana mi!
2 Míedaa akpe na Mawu ɖaasi
le mi katã mia ta, eye míeɖoa
ŋku mia dzi le míaƒe gbedododa-
wo me, 3 eye ɖaa míeɖoa ŋku miaƒe
xɔse ƒe dɔwɔwɔ kple lɔlɔ̃ ƒe agba-
gbadzedze kpakple mɔkpɔkpɔ na
mía Aƒetɔ Yesu Kristo la ƒe dzi-
dodo le Mawu, mía Fofo ƒe ŋku
me la dzi.[y] 4 Elabena, nɔvi, siwo
Mawu lɔ̃na la, mienya miaƒe tiatia

r Dɔ. 15, 40; 16, 1; 17, 1. 10; Tes. II. 1, 1. s Kor. I. 2, 5. t Kor. I. 4, 16. u 4, 10. v Ro. 1, 8. y Kor. I. 13, 13.

la; 5 elabena míaƒe nyanyuie la
meva mia gbɔ le nya me ɖeɖeko
o, ke boŋ le [s]ŋusẽ kple Gbɔgbɔ
kɔkɔe kpakple kakaɖedzikpɔkpɔ
geɖe me hã, abe alesi mienya
amesi ƒomeviwo míenye le mia
dome le mia ta la ene. 6 Eye
miawo miezu míawo kple Aƒetɔ
la [t]srɔ̃lawo, esi miexɔ nya la le
xaxa geɖe me kple Gbɔgbɔ kɔ-
kɔe ƒe dzidzɔ, 7 ale bena mietrɔ
zu kpɔɖeŋu na amesiwo katã xɔ-
nɛ sena le [u]Makedonia kple Axa-
ya. 8 Elabena Aƒetɔ ƒe nya la
ɖi hoo tso mia gbɔ, menye le Ma-
kedonia kple Axaya ɖeɖeko o, ke
boŋ [v]miaƒe Mawu dzixɔse la ɖo
afisiafi, ale bena naneke gbɔgblɔ
megahiã mí o; 9 elabena woa ŋu-

tɔwo gblɔa nya flana le mía ŋuti,
vava, si ƒomevi me míeva mia
gbɔ le, kple [a]alesi mietrɔ tso trɔ̃-
wo gbɔ va Mawu gbɔ, bena mia-
subɔ Mawu gbagbe vavãtɔ la, 10
eye mialala Via tso dziƒo, amesi
wòfɔ ɖe tsitre tso ame kukuwo
dome, Yesu, si ɖe mí tso dziku,
si gbɔna la me.[d]

Apostolo la ɖe ŋku eƒe ɖokuilèle nyui le wo dome dzi na nɔviawo, da akpe na Mawu le woƒe kelili le xɔse me ta, eye wòdi vevie bena, yeagakpɔ wo ɖa.

2. Elabena, nɔviwo, mia ŋutɔwo
mienyae bena, [g]míaƒe mia gbɔ
vava la menye dzodzro o, 2 ke
boŋ [h]wònye míekpe fu, eye wodo
vlo mí le Filipi tsã hafi, abe alesi
mienyae ene, gake míekpɔ dzi-
deƒo le mía Mawu me hegblɔ eƒe
nyanyuie la fia mi le ʋiʋli gede
me. 3 Elabena míaƒe nuxɔxlɔ̃ me-
tso beble alo makɔmakɔnyenye
me o, eye mele alakpadada me o,
4 ke boŋ abe alesi Mawu kpɔ mí
míedze bena, [i]wòtsɔ nyanyuie la
de asi na mí ene la, nenema ke
míegblɔnɛ; [k]menye abe amesiwo
dzea amewo ŋu ene o, ke boŋ abe
amesiwo dzea Mawu, si dzroa mía-
ƒe dziwo me kpɔna la ŋu ene.
5 Elabena womekpɔ mí ɣeaɖe-
keɣi míele numevivinyawo gblɔm,
eye míele alakpa hã dam le ŋu-
keklẽ ta kpɔ o, [o]abe alesi mie-
nyae ene. Mawue nye ɖasefila!
6 Eye míedi bubu tso amewo gbɔ
hã o, eɖanye miawo alo ame bu-
buwo gbɔ o, wònye míate ŋu aɖo
ame mía ɖokui abe Kristo ƒe apo-
stolowo ene hafi,[r] 7 ke míeƒa tu
le mia dome, abe alesi vidada
kpɔa ye ŋutɔ viawo dzi ene, 8
nenema ke esi míelɔ̃a nu le mia
gbɔ o ŋuti la, edze mía ŋu nyuie
bena, menye Mawu ƒe nyanyuie
la ɖeɖeko mietsɔ na mi o, ke mía
ŋutɔwo míaƒe agbe hãe boŋ; ela-
bena mietrɔ zu míaƒe lɔlɔ̃tɔwo.
9 Elabena, nɔviwo, mieɖo ŋku
míaƒe agbagbadzedze kple kutri-
kuku dzi: Zã kple keli míewɔ dɔ,
bena míagazu agba na mia dome
amea ɖeke o, eye ale míegblɔ
Mawu ƒe nya la fia mi.[t] 10 Mia-
woe nye ɖaseɖilawo kple Mawu
hã, alesi míenɔ anyi kɔkɔe kple
dzɔdzɔe kple mokaka manɔŋui le
mi amesiwo xɔe se la gbɔ, 11 eye

mienyae hã bena, abe alesi fofo
wɔna na viawo ene la, nenema
ke míewɔ na mia dome amesia-
me: Míexlɔ̃ nu mi, eye míeƒa akɔ
na mi, 12 eye míeɖi ɖase na mi
be, [b]miazɔ bena mianye ame dze-
dzewo na Mawu, amesi yɔ mi va
ye ŋutɔ ƒe fiaɖuƒe kple ŋutikɔkɔe
gbɔ la.
13 Eye le esia ta míawo hã
[e]míedaa akpe na Mawu ɖaa bena,
esime miexɔ mawunya, si miese
le mía nu la, [f]miexɔe abe amewo
ƒe nya ene o, ke boŋ abe Mawu
ƒe nya ene, abe alesi wònye Ma-
wu ƒe nya vavã, si hã sẽa ŋu le
mi, amesiwo xɔnɛ sena la me ene.
14 Elabena miawo, nɔviwo, miezu
Mawu hame. siwo le Yudea le
Kristo Yesu me la, srɔ̃lawo; ela-
bena miawo hã miekpe fu mawo
ke tso mia ŋutɔwo mia dumeviwo
gbɔ, abe alesi woawo hã wokpee
tso Yudatɔwo gbɔ la ene; 15 ame-
siwo hã wu Aƒetɔ Yesu kple woa
ŋutɔwo ƒe nyagblɔɖilawo, eye
woti mía yome, eye womedzea
Mawu ŋu o, eye wonye amewo
katã ƒe adikãtɔwo,[l] 16 esi woxea
mɔ na mí, bena míagagblɔ nya na
trɔ̃subɔlawo, bene woaxɔ wo ɖe
agbe o, [n]bene woayɔ woƒe nuvɔ̃-
wo taŋtaŋ ɖaasi la ŋuti; ke dzi-
ku, si ava wo dzi la, yɔ taŋtaŋ.
17 Ke míawo la, nɔviwo, esi wo-
ɖe mí ɖa tso mia gbɔ ɣeyiɣi kpuia
ɖe le ŋku me – menye le dzi me
o la – geɖe wu míeɖo vevie, eye
wòdzro mí ŋutɔ bena, míakpɔ mia
ŋku me.[p] 18 Eyata míedi be, mía-
va mia gbɔ, nye Paulo la zi ɖeka
kple zi eve hã; ke Satana xe mɔ
na mí. 19 Elabena amekae nye
míaƒe mɔkpɔkpɔ kple dzidzɔ kple
adegbeƒoƒo ƒe fiakuku la, ne me-
nye miawo hãe le mía Aƒetɔ Yesu
Kristo ŋku me le eƒe vava la me
o mahã?[s] 20 Elabena miawoe nye
míaƒe kafukafu kple dzidzɔ.

Apostolo la kpɔ dzidzɔ le nya, siwo wòse tso Timoteo nu le hame la ŋuti la ta.

3. Eyaŋuti esi míegate ŋu do dzi
o la, edze mía ŋu nyuie be-
na, [u]woagblẽ míawo ɖeɖe ɖi ɖe
Atene, 2 eye míeɖɔ [v]Timoteo, mía
nɔvi kple Mawu ƒe subɔla kple
hadɔwɔla le Kristo ƒe nyanyuie
me la ɖa, bene wòado ŋusẽ mi,

a Dɔ. 14, 15; Kor. I. 12, 2.
b Ef. 4, 1; Fil. 1, 27.
d Ti. 2, 13.
e 1, 2.
f Gal. 1, 11.
g 1, 5. 9.
h Dɔ. 16, 20-24; 17, 1–5.
i Tim. I. 1, 11.
k Gal. 1, 10.
l Dɔ. 2, 23; 7, 52.
n Mat. 23, 32. 33.
o Dɔ. 20, 33.
p Ro. 1, 11. 12.
r Yoh. 5, 41. 44.
s Fil. 2, 16; 4, 1.
t Kor. I. 4, 12.
u Dɔ. 17, 14. 15.
v Dɔ. 16, 1–3.

eye wòaxlɔ̃ nu mi le miafe xɔse
ŋuti, 3 [a]bene amea ɖeke nagaʋu-
ʋu le xaxa siawo me o; elabena
mia ŋutɔwo mienyae bena,[b] esia-
wo ke ŋuti woɖo mí ɖo; 4 ela-
bena esime míenɔ mia gbɔ la, míe-
gblɔe ɖi na mi bena, miaɖo xaxa
me tsã, abe alesi wòva ve me,
eye mienyae hã la ene. 5 Eyata
nye hã, esi nyemegate ŋu do dzi
o la, medɔ ɖo ɖa, bene manya
miafe xɔse, bena misela tela te
mi kpɔ, [e]eye míafe agbagbadze-
dze zu dzodzro mahĩ! 6 Ke azɔ
la, esi [f]Timoteo tso mia gbɔ va
mía gbɔ, eye wòhe dzidzɔnya vɛ
na mí le miafe xɔse kple miafe
lɔlɔ̃ ŋuti, eye bena mietsɔa ŋku-
ɖoɖodzi nyui ɖoa ŋku mía dzi
ɖaasi, eye bena edzroa miawo hã
be, miakpɔ mí, abe alesi wòdzroa
míawo hã be, míakpɔ mi ene la
ŋuti; 7 eyata, nɔviwo, wofa akɔ
na mí le mia ŋuti le míafe hiã-
kaka kple xaxa katã me to miafe
xɔse me; 8 elabena azɔ la, ne
miawo miele tsitre sesĩe le Afe-
tɔ me la, míele agbe.

Paulo do gbe ɖa ɖe hame la ta.

9 Elabena akpedada ka míate
ŋu atsɔ aɖo tefe na Mawu le mia
ta le dzidzɔ katã, si míekpɔna le
mia ta le mía Mawu ŋku me la
ŋuti mahã? 10 Zã kple keli míe-
ɖea kuku ŋutɔŋutɔ, bena míakpɔ
mia ŋku me, eye míaɖɔ nusi susɔ
na miafe xɔse la ɖo wòazu blibo.
11 Ke Mawu, mía Fofo ŋutɔ kple
mía Afetɔ Yesu Kristo nana míafe
mɔ naɖo ta mia gbɔ. 12 Ke mia-
wo la, Afetɔ ana miatsi ɖe dzi
ahagba go le lɔlɔ̃ na mia nɔewo
kple amewo katã me, abe alesi
míawo hã míele na mi la ene,
13 bene wòaɖo ŋusẽ miafe dziwo,
[p]be woanɔ anyi mokaka manɔŋui
le kɔkɔenyenye me le Mawu, mía
Fofo la ŋku me le mía Afetɔ Yesu
Kristo kple efe ame kɔkɔewo ka-
tã fe vavagbe la! Amen.

Nuxɔxlɔ̃ hena kɔkɔenyenye.

4. Azɔ mlɔeba la, nɔviwo, míele
kuku ɖem, eye míele nu xlɔ̃m
mi le Afetɔ Yesu me, bene abe
alesi miexɔe tso mía gbɔ, alesi
dze be, miazɔ, eye miadze Mawu
ŋu, eye abe alesi miezɔna hã ene
la, miayi dzi geɖe wu; 2 elabena
mienya se, siwo míeɖe na mi to
Afetɔ Yesu dzi. 3 Elabena esiae
nye Mawu fe lɔlɔ̃nu, be mlawɔ
mia ɖokui kɔkɔe, eye miaɖe mia
ɖokui ɖa atso ahasiwɔwɔ me, 4
eye mia dome ameslame nanya,
[d]alesi wòaɖe ye ŋutɔ srɔ̃a le kɔ-
kɔenyenye kple bubu me; 5 me-
nye le nudzodzro fe fiẽŋuflẽŋui
vevie me, abe alesi trɔ̃subɔla, si-
wo menya Mawu o la wɔna la
ene o; 6 eye amea ɖeke nagaba
nɔvia, eye wòatafae le dɔwɔwɔ
me o; elabena Afetɔ lae nye nu-
siawo katã fe hlɔ̃biala, abe alesi
míegblɔ tsã, eye míeɖi ɖase na
mi la ene. 7 Elabena Mawu me-
yɔ mí na makɔmakɔnyenye o, ke
boŋ na kɔkɔewɔwɔ. 8 Eyaŋuti
amesi ke doa vlo esia la, menye
amee wòdoa vloe o, ke boŋ Ma-
wu, amesi na efe Gbɔgbɔ kɔkɔe
mí lae wòdoa vloe.[g]
9 Ke le [h]nɔvilɔlɔ̃ ŋuti la mehiã
mi bena, míaŋlɔe aɖo ɖe mi o;
[i]elabena Mawu fia mia ŋutɔwo be,
mialɔ̃ mia nɔewo; 10 elabena mie-
wɔ esia ke na nɔvi, siwo katã le
Makedonia blibo la katã. Ke míele
nu xlɔ̃m mi, nɔviwo, bena miayi
dzi geɖe wu, 11 eye miabui nu-
dzeamee be, mianɔ anyi kpoo, eye
miawɔ mia ŋutɔwo miafe dɔ, eye
miatsɔ miafe asiwo awɔ dɔ, abe
alesi míeɖe se na mi la ene,[k] 12
bene miazɔ nyuie ɖe amesiwo le
egodo la ŋuti, bene naneke na-
gahiã mi o.[l]

Miafe mɔkpɔkpɔ na amesiwo le alɔ̃ dom la.

13 Ke, nɔviwo, míele didim be-
na, mianɔ numanyamanya me le
[n]amesiwo dɔ alɔ̃ la ŋuti o, bene
miagaxa nu, abe ame bubu, [o]siwo
mɔkpɔkpɔ meli na o la ene o.
14 Elabena ne miexɔnɛ sena be-
na, Kristo ku, eye wògafɔ ɖe tsi-
tre la, nenema ke Mawu ato Yesu
Kristo dzi akplɔ amesiwo dɔ alɔ̃
la hã ayi kpakplii.[r] 15 Elabena
míele esia gblɔm na mi le Afetɔ
la fe nyaa ɖe me bena, mí ame-
siwo susɔ le agbe yiɖase ɖe Afetɔ
la fe vavagbe la, [s]míadze ŋgɔ na
amesiwo dɔ alɔ̃ la o. 16 Elabena
Afetɔ la ŋutɔ atsɔ aʋafla gã fe
gbeɖeɖe kple mawudɔla gãtɔ fe
gbe kple Mawu fe kpẽɖiɖi aɖi tso
dzifo, eye amesiwo ku le Kristo
me la, woatsi tre gbã;[t] 17 eme-

[a] Ef. 3, 13.
[b] Tim. II. 3, 12.
[d] Kor. I. 6, 13. 15.
[e] Fil. 2, 16.
[f] Dɔ. 18, 5.
[g] Lu. 10, 16.
[h] Yoh. 13, 34.
[i] Yer. 31, 33. 34.
[k] Ef. 4, 28; Tes. II. 3, 8. 12.
[l] Kol. 4, 5.
[n] Kor. I. 15, 20.
[o] Ef. 2, 12.
[p] Fil. 1, 10.
[r] Ro. 14, 9; Kor. 15, 3. 4. 12.
[s] Kor. I. 15, 51.
[t] Kor. I. 15, 23. 52.

gbe la mí amesiwo susɔ le agbe
la, woahe mí kpakpli wo siaa le
alilikpowo me aḍakpe Afetɔ la le
ya me,[b] eye ale míanɔ anyi kple
Afetɔ la ḍaasi. 18 Eyata mitsɔ
nya siawo fa akɔ na mia nɔewo.

Le Afetɔ ƒe vava evelia kple alesi amewo nanɔ ŋudzɔ ḍaa ŋuti.

5. Ke le ɣeyiɣiwo kple azãgbe-
wo ŋuti la, nɔviwo, mehiã mi
be, míaŋlɔe aḍo ḍe mi o;[d] 2 elabe-
na mia ŋutɔwo mienyae kɔte bena,
Afetɔ ƒe ŋkeke la gbɔna, abe alesi
fiafitɔ vana le zã me ene.[e] 3 Ela-
bena ne wole gbɔgblɔm be, /ŋuti-
fafa kple anyinɔnɔ dedie li la,
tete gbegblẽ ava lili wo, abe alesi
fuḍuame va lilia funɔ ene, eye
womate ŋu asi le enu kulẽ o. 4 Ke
miawo, nɔviwo, miele viviti me,
bena ŋkeke la naḍi ḍe mi abe fia-
fitɔ ene o; 5 elabena mi katã mie-
nye kekeli viwo kple ŋkeke vi-
wo; mienye zã alo viviti tɔ o.[n]
6 Eyata azɔ migana míanɔ alɔ̃
dɔm abe ame bubuwo ene o, ke
boŋ mina míanɔ ŋudzɔ, eye mía-
nɔ mo xexi. 7 Elabena amesiwo
dɔa alɔ̃ la, zãe wodɔa alɔ̃, eye
amesiwo mua aha la, zãe womua
aha; 8 ke mí amesiwo nye ŋkeke
tɔwo la, mina míanɔ mo xexi, eye
míado xɔse kple lɔlɔ̃ ƒe akɔta-
kpoxɔnu, eye míaḍɔ xɔxɔ ƒe mɔ-
kpɔkpɔ ƒe gakuku la.[r] 9 Elabena
Mawu meḍo mí na dziku o, ke
boŋ, bena xɔxɔ nasu mía si to
mía Afetɔ Yesu Kristo dzi, 10 ame-
si ku ḍe mia ta, [u]bena ne míele
ŋu alo míele alɔ̃ me la, [v]míanɔ
agbe kpakplii. 11 Eyata mifa akɔ
na mia nɔewo, [y]eye mido ŋusẽ mia
nɔewo, abe alesi miewɔna hã ene.

[a] Kor. I. 16, 18.
[b] Yoh. 12, 26; 17, [illegible]
[d] Mat. 24, 36.
[e] Mat. 24, 42-44; Pet. II. 3, 10; Nyad. 3, 3; 16, 15.
[f] Yer. 6, 14; Mat. 24, 39.
[g] Lod. 20, 22; Ro. 12, 17; Pet. I. 3, 9.
[h] Fil. 4, 4.
[i] Lu. 18, 1; Ro. 12, 12; Kol. 4, 2.
[k] Ef. 5, 20.
[l] Kor. I. 14, 30. 39.
[n] Ro. 13, 12; Ef. 5, 8.
[o] Kor. I. 14, 1.
[p] Kor. I. 14, 29; Yoh. I. 4, 1.
[r] Ef. 6, 14—17.
[s] Kor. I. 1, 9; Tes. II. 3, 3.
[t] Kor. I. 16, 20.
[u] Ro. 14, 8. 9.
[v] 4, 14.
[y] Yu. 20.

Nuxɔxlɔ̃ kple gbedoname.

12 Ke míele kuku ḍem na mi,
nɔviwo:[a] Midze si amesiwo wɔa
dɔ vevi le mia dome, eye wonɔ
mia nu le Afetɔ la me, eye wo-
xlɔ̃a nu mi la, 13 eye bena mia-
bu wo geḍe ŋutɔ le lɔlɔ̃ me le
woƒe dɔwɔwɔ la ta. Minɔ anyi
le ŋutifafa me le mia nɔewo do-
me. 14 Ke míele nu xlɔ̃m mi,
nɔviwo: Migbe nya na nu baḍa
wɔlawo, mifa akɔ na dzikatsoƒoe-
tɔwo, mixɔ na gbɔdzɔgbɔdzɔtɔ-
wo, mígbɔ dzi ḍi na amewo katã.
15 Mikpɔ nyuie bena, amea ḍeke
nagaḍo vɔ̃ vɔ̃ teƒe o, ke boŋ miti
nyuiḍiḍi na mia nɔewo kple ame-
wo katã yome ḍaasi.[g] 16 Dzi na-
dzɔ mi ḍaa![h] 17 Minɔ gbedododa
dzi madzudzɔmadzudzɔe![i] 18 Mi-
da akpe le nusianu ŋuti; elabena
esiae nye Mawu ƒe lɔlɔ̃nu le Kristo
Yesu me hena mi.[k] 19 Migatsi
Gbɔgbɔ la nu o![l] 20 Migado vlo
nyagbɔgblɔḍiwo o![o] 21 Ke mido
nuwo katã kpɔ, eye milé nu nyui
la me ḍe asi.[p] 22 Miḍe mia ḍo-
kui ḍa tso vɔ̃ sia vɔ̃ ƒomevi me!
23 Ke ŋutifafa Mawu la ŋutɔ
nakɔ mia ŋuti keŋkeŋ, eye wòa-
dzra miaƒe gbɔgbɔ kple luʋɔ kpa-
kple ŋutilã blibo la katã ḍo mo-
kaka manɔŋui halase mía Afetɔ
Yesu Kristo ƒe vavagbe la! 24 Nu-
teƒewɔla enye amesi yɔ mi vɛ,
amesi lawɔe hã.[s]
25 Nɔviwo, mido gbe ḍa ḍe mía
ta! 26 Mitsɔ nugbugbɔ kɔkɔe
ḍuḍɔ nɔviwo katã nam ƒã.[t] 27 Me-
tâ Afetɔ la na mi bena, miaxlẽ
agbalẽ sia na nɔvi kɔkɔeawo ka-
tã. 28 Mía Afetɔ Yesu Kristo ƒe
amenuveve nanɔ anyí kpli mi!
Amen.

PAULO ƑE AGBALẼ EVELIA, SI WÒŊLƆ ĐO ĐE TESALONIKATƆWO.

Kpɔkplɔyiḍeme. Apostolo la ḍa akpe na Mawu le nɔviawo ƒe xɔse ƒe tsitsiḍedzi le gbɔgbɔ me ta. Eƒia asi Kristo ƒe vava evelia, si nye akɔfafa la na kristotɔwo.

1. Paulo kple Silvano kple Timo-
teo woŋlɔ ḍo ḍe Tesalonikâ-
tɔwo ƒe hame, si le Mawu, mía
Fofo, kple Afetɔ Yesu Kristo me:[a]

[z] Ro. 1, 7.
[a] Tes. I. 1, 1.

2 Amenuveve kple ŋutifafa, si tso
Mawu, mía Fofo kple Afetɔ Yesu
Kristo gbɔ la, woana mi![z]
3 Ele na mí bena, míaḍa akpe
na Mawu ḍaasi le mia ta, nɔviwo,
abe alesi dze ene; elabena miaƒe
xɔse tsina ŋutɔ, eye mi katã mia

dome amesiame ƒe lɔlɔ̃, si mie-
tsɔna lɔ̃a mia nɔewo la, sɔa gbɔ
ɖe edzi,[a] 4 ale bena mía ŋutɔwo
[b]míeƒoa adegbe le mia ta le Ma-
wu ƒe hameawo me le miaƒe dzi-
dodo kple miaƒe xɔse, si le mia
si le miaƒe yometititiwo kple xa-
xa, siwo miekpɔna me la ŋuti;
5 nusiwo [f]nye Mawu ƒe ʋɔnudɔ-
drɔ̃ dzɔdzɔe la ƒe dzesi bena, wo-
bu mi be, [g]miedze Mawu ƒe fia-
ɖuƒe, si ŋuti miekpe fu ɖo la,
6 ne ele ale bena, edzɔ le Mawu
ƒe ŋku me bena, wòatsɔ xaxa aɖo
teƒe na amesiwo na xaxa mi;[h]
7 eye mi amesiwo kpɔ xaxa la,
ana gbɔɖeme mi kpakple mí katã
siaa le Afetɔ Yesu Kristo kple eƒe
ŋusẽ ƒe [k]dɔlawo ƒe ɖeɖefia tso
dziƒo la me 8 le dzo ƒe aɖe me,
esime wòabia hlɔ̃ amesiwo menya
Mawu o kple amesiwo meɖoa to
mía Afetɔ Yesu Kristo ƒe nya-
nyuie la o,[l] 9 amesiwo akpɔ fetu
vɔ̃, si nye gbegblẽ mavɔmavɔ la,
tso Afetɔ ƒe ŋku me kple [o]eƒe
ŋusẽ ƒe ŋutikɔkɔe la gbɔ, 10 ne
[p]ava, bena wòakpɔ ŋutikɔkɔe le
eƒe ame kɔkɔewo me, eye wòa-
wɔ nuku na amewo le dzixɔsetɔ-
wo katã ŋuti le ŋkeke ma dzi;
elabena miexɔ míaƒe ɖaseɖiɖi dzi
se. 11 Esiata hã míeɖoa gbe ɖa
ɖaa le mia ta, bena mía Mawu
nabu mi be, miedze yɔyɔ la, eye
wòawu dɔmenyonyo ƒe ŋudzedze
katã kple xɔse ƒe dɔ la nu le ŋusẽ
me, 12 bene woakɔ mía Afetɔ
Yesu Kristo ƒe ŋkɔ la ŋuti le mia
me, eye woakɔ miawo hã mía
ŋuti le eyama me le mía Mawu
kple Afetɔ Yesu Kristo ƒe amenu-
veve la nu.

Nyagblɔɖi le megbedede, si adze ŋgɔ na Kristo ƒe vava zi evelia kple Kristo ƒe futɔ la ŋuti.

2. Ke míele kuku ɖem na mi,
nɔviwo, le mía Afetɔ Yesu
Kristo ƒe vava kple mía ƒuƒoƒo ɖe
eyama gbɔ la ŋuti,[y] 2 bene mia-
gana woate mi ɖa kaba tso miaƒe
tamesusu me o, eye miagana woa-
do voɖi na mi hã o, eɖanye to
gbɔgbɔ alo to nya me o alo to
agbalẽ, si le abe mía gbɔ wòtso
ene la me o, abe ɖe Afetɔ ƒe ŋke-
ke la ɖo vɔ ene. 3 [a]Migana amea
ɖeke nable mi le mɔa ɖeke dzi
o; elabena Afetɔ la mava o, ne-
gbe ɖeko megbedede tso Mawu
gbɔ lava gbã, eye woaɖe nuvɔ̃-
me, [d]si nye gbegblẽvi la, ɖe go,
4 amesi tsia tre, [e]eye wòɖoa eɖo-
kui ɖe dzi ɖe nusianu, si woyɔna
be Mawu alo nusi wosubɔna la
dzi, nenem bena wòbɔbɔ nɔ anyi
ɖe ɪnawuƒe la me hele eɖokui
fiam be, yenye Mawu. 5 Alo ɖe
mieɖo ŋku edzi bena, esime me-
gale mia gbɔ la, megblɔ nusiawo
na mi oa? 6 Eye azɔ la mienya
nusi xea mɔ nɛ, bena woaɖee ɖe
go le ye ŋutɔ ƒe azãgbe la dzi.
7 [i]Elabena sedzimawɔmawɔ ƒe nya
ɣaɣla la le dɔ wɔm ŋusẽtɔe xo-
xo; ɖeko wòle be, woaɖe amesi
le mɔ xem vaseɖe fifi la ɖa le mɔ
la dzi hafi; 8 eye tete woaɖe se-
dzimawɔla ɖe go, amesi Afetɔ
Yesu lawu kple eƒe nu me gbɔ-
gbɔ, eye wòatsrɔ̃e to eƒe vava ƒe
ɖeɖefia la me.[n] 9 Ame ma ƒe va-
va lanye le Satana ƒe ŋusẽdɔwɔ-
wɔ nu: Le aʋatsokaka ƒe ŋusẽ
kple dzesiwo kple nukunuwo ka-
tã[r] 10 kple madzɔmadzɔnyenye
ƒe amebeble katã me le amesi-
wo le [s]tsɔtsrɔ̃m la dome; elabena
womexɔ nyateƒe ƒe lɔlɔ̃, bene
woaxɔ wo o. 11 Eye le esia ta
Mawu aɖo beble, si nu sẽ la, aɖo
ɖe wo gbɔ, bene woaxɔ aʋatso-
kaka dzi ase,[t] 12 bene woadrɔ̃ ʋɔ-
nu amesiwo katã mexɔ nyateƒe
dzi se o, ke boŋ madzɔmadzɔnye-
nye dze wo ŋu.
13 Ke ele na mí be, [u]míaɖa akpe
na Mawu ɖaasi le mia ta, nɔvi, si-
wo Afetɔ la lɔ̃na, bena Mawu [v]tia
mi tso gɔmedzedzea me hena xɔ-
xɔ le Gbɔgbɔ ƒe kɔkɔewɔwɔ kple
nyateƒe dzixɔse la me, 14 nusi
gbɔ woyɔ mi vɛ to míaƒe nya-
nyuie la me, bene mía Afetɔ Yesu
Kristo ƒe ŋutikɔkɔe la nasu mia
si. 15 Eyata azɔ, nɔviwo, minɔ
tsitre sesie, eye milé nuɖoanyi,
si wofia mi, eɖanye to nya alo
to míaƒe agbalẽ me o la, ɖe asi.[z]
16 Ke mía Afetɔ Yesu Kristo ŋutɔ
kple Mawu, mía Fofo, amesi lɔ̃
mí, eye wòtsɔ akɔfafa mavɔmavɔ
kple mɔkpɔkpɔ nyui na mí to
amenuveve me la, 17 naƒa akɔ na
miaƒe dziwo, eye wòaɖo ŋusẽ mi
le dɔwɔwɔ nyui kple nya nyui
katã me.

a 2, 13; Tes. I. 1, 2. 3. — b Kor. II. 7, 4. — d Yoh. I. 2, 18; 4, 3. — e Dan. 11, 36. — f Fil. 1, 28. — g Lu. 21, 36. — h Nyad. 18, 6. 7. — i Dɔ. 20, 29. — k Mat. 25, 31. — l Ro. 2, 8. — n Yes. 11, 4; Nyad. 19, 15. 20. — o Yes. 2, 10. 19. — p Kol. 3, 4. — r Mat. 24, 24; Nyad. 13, 11 v. 13. — s Kor. II. 2, 15; 4, 3. — t Ro. 1, 28; Tim. II. 4, 4. — u 1, 3. — v Ef. 1, 4. — y Tes. I. 4, 13-17. — z 3, 6. — a Tim. I. 4, 1.

Apostolo la di bena, woado gbe ɖa ɖe yewo ta le nyanyuie la ƒe dziyiyi ŋuti.

3. Mlɔeba la, nɔviwo, mido gbe
ɖa ɖe mía ta, bena Aƒetɔ ƒe
nya la nayi dzi kaba, eye woakɔ
eŋuti, abe alesi wòle le miawo hã
mia dome la ene,[f] 2 eye bena woa-
ɖe mí atso votolawo kple ame
vɔ̃ɖiwo si me; elabena menye
amewo katã si xɔse la le o. 3 Ke
nuteƒewɔla enye Aƒetɔ la, amesi
ado ŋusẽ mi, eye wòadzra mi ɖo
tso vɔ̃ɖitɔ la si me.[g] 4 Ke míeɖo
dzi ɖe mia ŋu le Aƒetɔ la me be-
na, miewɔa nusi míeɖe se na mi
la, eye miegale ewɔ ge hã.[i] 5 Ke
Aƒetɔ la atrɔ miaƒe dziwo aɖo ta
Mawu ƒe lɔlɔ̃ kple Kristo ƒe dzi-
dodo la gbɔ.

Tohehe le kuviawɔwɔ ta.

6 Ke míele se dem na mi, nɔ-
viwo, le mía Aƒetɔ Yesu Kristo
ƒe ŋkɔ la dzi bena, miahe mia
ɖokui ɖa tso nɔvi sia nɔvi, si zɔ-
na sakasaka, eye menye le nu-
ɖoanyi, si wòxɔ le mía si la nu
o la gbɔ.[n] 7 Elabena mia ŋutɔwo
mienya alesi wòdze [o]mi be, mia-
srɔ̃ mí; elabena míewɔ sakasaka
le mia dome o, 8 eye míeɖu abolo
dzro le amea ɖeke gbɔ o, ke boŋ
míetsɔ agbagbadzedze kple kutri-
kuku wɔ dɔ zã kple keli, bena
míagazu agba na mia dome amea
ɖeke [a]o; 9 menye [b]ɖe ŋusẽ mele
mía si o, [d]ke boŋ bene míawɔ mía
ɖokui kpɔɖeŋu na mi, bena mia-
srɔ̃ mí. 10 Elabena esime míenɔ
mia gbɔ hã la, míeɖe se na mi
bena, ne amea ɖe melɔ̃ be, [e]yea-
wɔ dɔ o la, negaɖu nu hã o. 11
Elabena míese bena, amea ɖewo
zɔna sakasaka le mia dome, eye
womewɔa dɔa ɖeke o, ke boŋ
wowɔa yakadɔwo sɔŋ ko. 12 Ke
míele se dem na nenem me sia-
wo, eye míele nu xlɔ̃m wo le mía
Aƒetɔ Yesu Kristo me, [h]bene woa-
wɔ dɔ kpoo, eye woaɖu woa ŋu-
tɔwo ƒe abolo. 13 Ke miawo la,
nɔviwo, migana ɖeɖi nate mia ŋu
le dɔ nyui wɔwɔ me o.[k] 14 Ke
ne amea ɖe meɖo to miaƒe nya,
si le agbalẽ sia me o la, miɖe
dzesi eyama, [l]eye migade ha kplii
o, bene ŋu nakpee. 15 Ke miga-
bui abe futɔ ene o, ke mixlɔ̃ nui
abe nɔvi ene boŋ. 16 Ke ŋuti-
fafa ƒe Aƒetɔ la ŋutɔ nana ŋuti-
fafa mi le ɣeawokatãɣi me le nu-
sianu me. Aƒetɔ la nanɔ anyi
kpli mi katã!

Ɖuɖɔ, si apostolo la ŋutɔ tsɔ eƒe asi ŋlɔ.

17 Ɖuɖɔ, si nye Paulo metsɔ
nye asi ŋlɔe, si nye dzesi le nye
agbalẽ sia agbalẽ me la, enye si;
nenemae meŋlɔnɛ.[p] 18 Mía Aƒetɔ
Yesu Kristo ƒe amenuveve nanɔ
anyi kpli mi katã! Amen.

a Kor. I. 4, 12.
b Mat. 10, 10.
d Kor. I. 4, 16.
e Mo. I. 3, 19.
f Kol. 4, 3.
g Tes. I. 5, 24.
h Tes. I. 4, 11.
i Kor. II. 7, 16; Gal. 5, 10.
k Gal. 6, 9.
l kp. 6; Kor. I. 5, 9. 11.
n Mat. 18, 17; Ro. 16, 17.
o Tes. I. 1, 6.
p Kor. I. 16, 21.

PAULO ƑE AGBALẼ GBÃTƆ, SI WÒŊLƆ ƉO ƉE TIMOTEO.

Nuxɔxlɔ̃ le nyanyuie, si Kristo tsɔ de asi na Paulo la gbɔ nanɔ ŋuti.

1. Paulo, Yesu Kristo ƒe apostolo
le Mawu, mía xɔla, kple Kristo
Yesu, si nye [r]míaƒe mɔkpɔkpɔ la,
ƒe sedede la nu, 2 ŋlɔ ɖo ɖe Ti-
moteo, [t]vinye vavã le xɔse me:
Amenuveve kple nublanuikpɔkpɔ
kple ŋutifafa, si tso Mawu, Fofo
la, kple Kristo Yesu, mía Aƒetɔ
gbɔ la, woana wò!
3 Alesi mexlɔ̃ nu wò be, nanɔ
Efeso, esime [y]meyina ɖe Make-
donia, bene nade se na amea ɖe-
wo be, womagafia nu bubu o, 4
eye bena womagaɖo to [z]gliwo
kple dzidzimenya, siwo seƒeɖo
meli na o; elabena nusiawo hea
anukutsyɔtsyɔ gedewo vɛ wu nusi
Mawu ƒe nuɖoanyi le xɔse me la
dina la, nenema ke megale nu
xlɔ̃m wò fifia hã. 5 Ke [s]sedede
ƒe nuwuwu enye lɔlɔ̃, si tso dzi
dzadzɛ kple dzitsinya nyui kpa-
kple xɔse, si me alakpaa ɖeke
mele o la me;[u] 6 nusiwo gbɔ amea
ɖewo tre mɔ tso, eye wogbugbɔ
yi ɖe [v]nuƒoƒo dzodzrowo gbɔ 7
hele didim be, yewoanye sefiala-
wo, eye womenya nusiwo wogblɔ-
na alo nusiwo dzi woka ɖo la gɔ-
me o. 8 Ke míenyae bena, se la

r Kol. 1, 27.
s Ro. 13, 10.
t Ti. 1, 4.
u Gal. 5, 6.
v 6, 4. 20.
y Dɔ. 20, 1.
z 4, 7.

nyo. ne amea de wɔ eŋu dɔ le
se la nu pɛpɛpɛ;[a] 9 eye míenya
esia bena. womena se ame dzɔ-
dzɔe o. ke boŋ sedzidalawo kple
tosẽlawo kple ame mavɔ̃mawuwo
kple nuvɔ̃wɔlawo kple ame makɔ-
makɔwo kple ahɔhlɔ̃bɔlawo kple
tɔwulawo kple nɔwulawo kple
amewulawo 10 kple ahasiwɔlawo
kple amesiwo dɔna kple ŋutsuvi-
wo kple amefilawo kple aʋatsoka-
lawo kple atam dzodzro kalawo.
eye ne nu bubua de li. si tsi tre de
[g]nufiafia. si le blibo la ŋuti 11 le
[h]Mawu yayratɔ fe ŋutikɔkɔe nya-
nyuie. si wotsɔ de asi nam la nu.
12 Eye meda akpe na amesi do
ŋusẽm. si nye Kristo Yesu. mía
Afetɔ la be. wòbum nyatefetɔ. eye
wòtsɔm do subɔsubɔ la nu.[k] 13 nye
amesi nye busunyagblɔla kple yo-
metila kpakple vlodola tsã; ke
wokpɔ nublanui nam. elabena me-
wɔe le numanyamanya me. le dzi-
maxɔse me. 14 Ke mía Afetɔ fe
amenuveve sɔ gbɔ gede ŋutɔ le
xɔse kple lɔlɔ̃. si le Kristo Yesu
me la me. 15 Nyatefenya wònye.
eye wòdze be. woaxɔe keŋ bena.
Kristo Yesu va xexeame. nuvɔ̃-
wɔlawo de ge. amesiwo dome
menye gãtɔ le.[n] 16 Ke esia ŋuti
wokpɔ nublanui nam. bena Yesu
Kristo nade efe dzigbɔgbɔdi ble-
wu katã afia le menye gbã. bene
wòanye kpɔdeŋu na amesiwo ka-
tã le edzi xɔ ge ase hena agbe
mavɔ la. 17 Ke fia mavɔmavɔtɔ.
si nye Mawu magblẽmagblẽ. [r]ma-
kpɔmakpɔ deka hɔ̃ la. tɔ nanye
bubu kple kafukafu tso mavɔ me
yi de mavɔ me! Amen.
18 Mele sedede sia dem asi na
wò. vinye Timoteo. le nyagbɔ-
gblɔdeanyi. siwo dze ŋgɔ na wò
la nu. bene nawɔ [y]aʋa nyui le wo
nu. 19 eye nalé [a]xɔse kple dzi-
tsinya nyui de asi. nusi amea de-
wo tsɔ fu gbe. eye wodze go le
xɔse gome abe [b]ʋu dzego ene: 20
amesiwo dome [d]Himenaio kple
Aleksandro wole. amesiwo metsɔ
de asi na [f]Satana. bene wòahe to
na wo. be woadzudzɔ busunya-
gbɔgblɔ.

Nuxɔxlɔ̃ hena gbedododa. vevietɔ de dzidudu ta.

2. Azɔ mele nu xlɔ̃m le nuwo
katã ŋgɔ be. woawɔ [g]kuku-
dedewo. gbedododawo. nyaxɔxɔ-
deametawo. akpedadawo le ame-
wo katã ta. 2 le fiawo kple ame-
siwo katã du amegãwo la ta. bene
míanɔ anyi kpoo le ŋutifafa me le
mawuvɔvɔ̃ kple nusi dzea bubu
katã la me. 3 Elabena esia nyo.
eye wòdze Mawu. [b]mía xɔla ŋu.
4 amesi le didim be. woaxɔ ame-
wo katã. bene woava nyatefe fe
sidzedze la me.[d] 5 Elabena [e]Ma-
wu deka kple [f]avulẽla deka. si le
Mawu kple amewo dome. si nye
ame Kristo Yesu la koe li. 6 amesi
tsɔ edokui na abe fexexe de ame-
wo katã ta la ene. si nye dase-
didi la le ye ŋutɔ fe ɣeyiɣi la
me;[i] 7 nusia ŋuti wodom di me-
nyegbefãdela kple apostolo — nya-
tefe gblɔm mele. nyemele aʋatso
kam o — kple trɔ̃subɔlawo fe nu-
fiala le xɔse kpakple nyatefe me.[l]

Nusi dze na ŋutsu kple nyɔnu be. woawɔ.

8 Eyata mele didim bena. ŋu-
tsuwo nado gbe da le afisiafi. eye
woado asi kɔkɔewo de dzi. dɔme-
dzoe kple dikekea deke manɔmee.
9 Nenema ke nyɔnuwo nado awu
de nɔnɔme nyui me. eye woawɔ
leke na wo dokui le ŋukpekpe
kple dokuidzidudu me; menye
kple dafofo vivivo kple sika alo
adzagbawo alo awu xɔasi dodo
o.[o] 10 ke nusi dze nyɔnu. siwo
ʋua Mawu fe subɔsubɔ me la.
enye be. woawɔ leke na wo do-
kui [p]to dɔwɔwɔ nyuiwo me. 11
Nyɔnu la nasrɔ̃ nu le dodoezizi
kple tododo katã me.[s] 12 Ke nye-
mede mɔ na [t]nyɔnu be, wòafia
nu. eye [u]wòadu ŋutsu dzi o. ke
boŋ wòalé edokui kpoo. 13 Ela-
bena womè Adam gbã. emegbe
la Xawa.[v] 14 Eye womeble Adam
o. ke nyɔnu lae woble. eye wòge
de vodada me.[z] 15 Ke woadee to
vidzidzi me. ne enɔ xɔse kple lɔlɔ̃
kple kɔkɔewɔwɔ kpakple dokui-
dzidudu me.

Le hamedzikpɔla kple subɔla fe nɔnɔme ŋuti.

3. Nyatefenya wònye: Ne [c]amea
de le dzikpɔladɔ dim la. ele
dɔwɔwɔ nyui dim. 2 Azɔ la ele
na dzikpɔla bena. mokaka naga-
nɔ eŋu o: Wòanye nyɔnu deka
srɔ̃. dokuidzidula. ame doŋudo. nu-
dzeamewɔla. amedzrowɔla. ame-
si nya nufiafia;[h] 3 menye ahatsu-

[a] Ro. 7, 12.
[b] 1, 1; 4, 10.
[d] Xez. 18, 23; Pet. II. 3, 9.
[e] Ro. 3, 29. 30.
[f] Heb. 12, 24.
[g] 6, 3.
[h] 6, 15.
[i] Gal. 1, 4; 2, 20; Ti. 2, 14.
[k] Dɔ. 9, 15; Kor. I. 15, 9. 10; Gal. 1, 13–16.
[l] Tim. II. 1, 11; Gal. 2, 7. 8.
[n] Lu. 19, 10.
[o] Pet. I. 3, 3–5.
[p] 5, 10.
[r] Ro. 16, 27.
[s] Ef. 5, 22.
[t] Kor. I. 14, 34.
[u] Mo. I. 3, 16.
[v] Mo. I. 1, 27; 2, 7. 22.
[y] 6, 12; Yu. 3.
[z] Mo. I. 3, 6; Kor. II. 11, 3.
[a] 3, 9.
[b] 6, 10.
[d] Tim. II. 2, 17.
[e] Dɔ. 20, 28.
[f] Kor. I. 5, 5.
[g] Fil. 4, 6.
[h] Ti. 1, 6. 7.

nola o, menye amefola o, ke ame
fatu; menye gedila o, menye ga-
lɔ̃la o, 4 amesi kpɔa ye ŋutɔ fe
afe dzi nyuie, [a]amesi si vi ɖoto-
wo le, eye wòlėa eɖokui nyuie; —
5 ke ne amea ɖe menya alesi wòa-
kpɔ ye ŋutɔ fe afe dzi o la, aleke
wòakpɔ Mawu fe hame la dzi ma-
hã? — 6 Menye amesi fe dzime-
tɔtrɔ tefe medidi o, bene wòaga-
do eɖokui ɖe dzi, eye wòadze
Abosam fe ʋɔnudɔdrɔ̃ la me o.
7 Ke ele nɛ be, wòakpɔ [f]ɖaseɖidi
nyui atso [g]amesiwo le egodo la
hã gbɔ, bene wòagadze dzudzu
kple Abosam fe mɔ̃tetre me o.
8 Nenema ke [h]subolawo hã nalė
wo ɖokui nyuie: Woaganye aɖe-
veetɔwo o, woaganye aha geɖe
nolawo o, woagadi viɖe foɖi o,
9 woalė xɔse fe nya ɣaɣla la ɖe
asi le dzitsinya dzadzɛ me. 10
Ke woado amesiawo hã akpɔ gbã,
eye ne mokaka mele wo ŋu o la,
ekema mina woasubɔ. 11 Nene-
ma ke nyɔnuwo hã nalė wo ɖo-
kui nyuie: [l]Woaganye ameŋuzɔ-
lawo o, woanye ame ɖoŋuɖowo,
nutefewɔlawo le nusianu me. 12
Subɔlawo nanye nyɔnu ɖeka srɔ̃,
eye woakpɔ wo viwo kple [o]woa
ŋutɔwo fe afewo dzi nyuie. 13 Ela-
bena amesiwo subɔna nyuie la,
wowɔa nofe nyui na wo ɖokui,
eye wokpɔa dzideɖo geɖe le xɔ-
se, si le Kristo Yesu me la me.

Nyanyuie la me nya gãtɔ.

14 Mele nusiawo ŋlɔm na wò
hele mɔ kpɔm be, mava gbɔwò
kpuie; 15 ke ne metsi anyi la, ne
nanya alesi dze wò be, nazɔ le
[s]Mawu fe afe, si nye Mawu gba-
gbe fe hame kple nyatefe fe sɔti
kple gɔmeɖoɖoanyi sesĩ la me.
16 Eye edze fã bena, gã enye
[t]mawusosroɖa fe nya ɣaɣla la:
Mawu ɖe eɖokui fia le ŋutilã me,
wotso [v]afia nɛ le Gbɔgbɔ me, eɖe
eɖokui fia mawudɔlawo, woɖe
gbe fãe le trɔ̃subɔlawo dome, wo-
xɔ edzi se le xexeame, [y]woxɔe yi
dzi le ŋutikɔkɔe me.

Le alakpadalawo ŋuti.

4. Ke Gbɔgbɔ la gblɔe kɔte be-
na, [a]le ŋkeke mamleawo me
la amea ɖewo ade megbe atso
xɔse la me, eye woaɖo to beble-
gbɔgbɔwo kple gbɔgbɔ vɔ̃wo fe

[a] Sam. I. 2, 12.
[b] Mo. I. 9, 3.
[d] Kor. I. 10, 30. 31.
[e] Mo. I. 1, 31: Dɔ. 10, 15.
[f] 5, 10.
[g] Kor. I. 5. 12. 13.
[h] Fil. 1. 1 Dɔ. 6. 3.
[i] 1. 4: 6. 20: Tim. II. 2. 16. 23: Ti. 1. 14; 3. 9.
[k] 6. 6.
[l] Ti. 2. 3.
[n] 1. 15.
[o] kp. 2.
[p] 2. 3. 4.
[r] Ti. 2. 15.
[s] Tim. II. 2, 20: Ef 2. 19–22.
[t] Yoh. 1, 14.
[u] 5. 22; Dɔ. 6. 6: 8. 17.
[v] Yoh. 16. 10: Ro. 1. 4.
[y] Mar. 16, 19.
[z] Ro. 11. 14.
[a] Tim. II. 3. 1: Pet. II. 3. 3: Yu. 18: Yoh. I. 2. 18.

nufiafia 2 to aʋatsonufialawo fe
alakpadada me, amesiwo wotsɔ
ga xɔdzo de dzesi wo le woa ŋu-
tɔwo fe dzitsinya me, 3 amesiwo
xea mɔ na srɔ̃ɖeɖe, eye wogblɔ-
na be, woatsri nuɖuɖu, [b]siwo Ma-
wu wɔ, bena amesiwo xɔe se, eye
wodze si nyatefe la, naɖu kple
[d]akpedada la. 4 Elabena Mawu
fe nuwɔwɔwo katã nyo, eye wo-
matsri naneke o, nenye be, wo-
xɔe kple akpedada;[e] 5 elabena
wokɔ eŋuti to Mawu fe nya kple
gbedodoɖa me.

Nuxɔxlɔ̃ le mawusubɔsubɔ ŋuti.

6 Ne ėtsɔ nusiawo ɖo nɔviawo
ŋku me la, ànye Yesu Kristo fe
subɔla nyui, si wonyi le xɔse fe
nyawo kple nufiafia nyui, si yo-
me nėdze la me. 7 [i]Ke nagbe
yakagli makɔmakɔ, siwo nyagã-
wo tona; boŋ do vevie mawuso-
sroɖa. 8 Elabena ŋutilã me ve-
viedodo nyo na nu via ɖe ko;
ke [k]mawusosroɖa nyo na nusianu,
eye agbe, si li fifi kple esi le vava
ge la, fe ŋugbedodo la li nɛ. 9
Nyatefenya wònye, eye wòdze be,
woaxɔe blibo.[n] 10 Elabena esia-
ŋuti hã míedzea agbagba, eye míe-
nana wodzua mí ɖo; elabena míe-
tsɔ míafe mɔkpɔkpɔ ɖo Mawu
gbagbe, si nye [p]amewo katã xɔla,
vevietɔ xɔsetɔwo tɔ la dzi. 11 De
nusiawo fe se, eye nafia wo.
12 [r]Megana amea ɖeke nado vio
wò ɖekakpuinyenye o, ke boŋ na-
nye kpɔɖeŋu na xɔsetɔwo le nya
me, le anyinɔnɔ me, le lɔlɔ̃ me,
le gbɔgbɔ me, le xɔse me, le dza-
dzɛnyenye me. 13 Nɔ agbalẽxe-
xlẽ kple nuxɔxlɔ̃ kple nufiafia dzi,
halase esime mava. 14 Megawɔ
fome le amenuvevenunana, si le
mewò, si wona wò to nyagblɔɖi
me, esime [u]hamemegãwo da wofe
asiwo ɖe dziwò la ŋuti o. 15 Lė
be na nusiawo, nɔ nusiawo dzi,
bene wò ŋgɔgbedede nadze fã le
nuwo katã me. 16 Kpɔ ɖokuiwò
kple wò nufiafia la dzi nyuie, nɔ
nusiawo dzi; elabena ne èwɔ esia
la, [z]àxɔ ɖokuiwò kple amesiwo
doa to wò la, ɖe agbe.

Alesi Timoteo awɔ efe dzikpɔkpɔdɔ le ame tsi-
tsiwo. ɖeviwo. ahosiwo kple hamemegãwo ŋuti.

5. Megawo ɖe ame tsitsi ta o,
ke boŋ xlɔ̃ nui abe fofo ene, ɖe-

kakpuiwo abe nɔviŋutsuwo ene,[a]
2 nyɔnu tsitsiwo abe dadawo ene,
ḍetugbiwo abe nɔvinyɔnuwo ene
le dzadzɛnyenye katã me. 3 Bu
ahosi, siwo nye ahosi vavãwo![d]
4 Ke ne viwo alo mamayɔviwo le
ahosia ḍe si la, woasrɔ̃ alesi woa-
wɔ nusi adze Mawu ŋu la le woa
ŋutɔwo ƒe aƒe me gbã, eye woa-
ḍo teƒe na wo dzilawo; elabena
esia nyo le Mawu ŋku me. 5 Ke
nyɔnu, si nye ahosi vavã, eye
amea ḍeke meli nɛ o la, tsɔa eƒe
mɔkpɔkpɔ ḍoa Mawu dzi, eye [h]wò-
nɔa kukuḍeḍewo kple gbedodo-
ḍawo dzi zã kple keli. 6 Ke ahosi,
si tsɔ eḍokui de asi na agbeḍu-
ḍu la, ele agbe henye ame kuku.
7 Eye de nusiawo ƒe se na wo,
bene woanɔ anyi mokaka manɔ-
ŋui. 8 Ke ne amea ḍe melé be
na ye ŋutɔ tɔwo o, eye vevietɔ
na ye ŋutɔ ƒe aƒemetɔwo o la,
egbe xɔse la, eye wòvɔ̃ḍi wu dzi-
maxɔsetɔ.
9 Megatia ahosi, si mexɔ ƒe
blaade haḍe o la o: Amesi nye
ŋutsu ḍeka srɔ̃, 10 amesi kpɔ ḍase-
ḍiḍi nyui le dɔwɔwɔ nyuiwo ŋuti;
ne enyia viwo, ne [k]ewɔa amedzro,
ne eklɔa ame kɔkɔewo ƒe afɔ ŋuti,
ne ekpena ḍe fukpelawo ŋuti, ne
enɔa dɔ nyui sia dɔ nyui wɔ-
wɔ yome. 11 Ke gbe ahosi, siwo
metsi haḍe o; elabena ne wodze
ha de Kristo ŋuti la, wodina be,
yewoaḍe srɔ̃, 12 eye ƒobubu sia
li na wo bena, wotrɔ gbã nya-
teƒetɔnyenye la. 13 Eye wosrɔ̃a
kuviawɔwɔ hã henɔa tsatsam tso
aƒe me yi aƒe me; eye menye
kuvia ḍeḍeko wowɔna o, ke boŋ
wonye nu kpoloe ƒolawo kple ya-
kanuwɔlawo hã henɔa nya madze-
tɔwo gblɔm. 14 Eyata mele di-
dim bena, ahosi, siwo [n]metsi haḍe
o la, naḍe srɔ̃, adzi viwo, akpɔ
woƒe aƒewo dzi, bene woagaḍe
mɔ na adikãtɔ la, ne wòadzu ha-
me la o. 15 Elabena amea ḍewo
trɔ xoxo dze Abosam yome. 16
Ke ne ahosiwo le ŋutsu xɔsetɔa
ḍe alo nyɔnu xɔsetɔa ḍe si la,
wòakpe ḍe wo ŋuti, eye woaga-
nye agba na hame la o, bene ha-
me la nate ŋu akpe ḍe amesiwo
nye ahosi vavãwo la ŋuti.
17 Hamemegã, siwo kpɔa ha la
dzi [s]nyuie la, edze be, woatsɔ

a Mo. III. 19, 32.
b Mo. V. 25, 4; Kor. I. 9, 9.
d kp. 5.
e Lu. 10, 7.
f Mo. V. 19, 15; Kor. II. 13, 1.
g Gal. 2, 14.
h Lu. 2, 37.
i 4, 14.
k Heb. 13, 2.
l Ef. 6, 5; Ti. 2, 9. 10.
n Kor. I. 7, 9.
o Filem. 16.
p Gal. 1, 6–9.
r Tim. II. 1, 13.
s Ro. 12, 8.

bubu teƒe eve abu wo, vevietɔ
amesiwo dze agbagba le nyagbɔ-
gblɔ kple nufiafia me la. 18 Ela-
bena [b]ŋɔŋlɔ la gblɔ be: „Mega-
bla nu na nyitsu, si le mɔli tugum
la o,“ eye: [e]„Dɔtsɔla dze eƒe fe-
tu.“ 19 Ne wotso hamemegãa ḍe
nu la, megaxɔe o, negbe le ḍase-
ḍila eve alo etɔ̃ nu ko.[f] 20 Ame-
siwo wɔ nuvɔ̃ la, ka mo na wo
le amewo katã ŋku me, bene ma-
mleawo hã navɔ̃.[g]
21 Mele atam kam na wò le
Mawu kple Kristo Yesu kpakple
mawuḍɔla tiatiawo ŋku me be-
na, nalé nusiawo me ḍe asi, eye
amea ḍewo ƒe nu naganyo ŋuwò
awu amea ḍewo o, eye megawɔ
naneke alé go ḍeka me awu bubu
o. 22 Megaḍo [i]asi ame dzi kaba-
kaba o, eye megakpɔ gome le ame
bubuwo ƒe nuvɔ̃wo me o. Lé ḍo-
kuiwò dzadzɛ. 23 Megano tsi ḍe-
ḍe o, ke boŋ no wein via ḍe le
wò dɔgbo kple lãmegbegblẽ enu-
enu la ŋuti. 24 Amea ḍewo ƒe
nuvɔ̃wo dze ƒã hedze wo ŋgɔ yi
ḍe ʋɔnudɔdrɔ̃ me, ke amea ḍe-
wo hã li, siwo ƒe nuvɔ̃wo dze wo
yome. 25 Nenema ke dɔwɔwɔ
nyuiwo hã li, siwo dze ƒã, eye
esiwo to vovo la, womate ŋu aɣla
wo o.

Dɔlawo ƒe ḍo.

6. [l]Ame alesi nu le dɔlanyenye
ƒe kɔkuti te la, nabu woa ŋu-
tɔwo ƒe aƒetɔwo be, wodze bubu
katã, bena woagagblɔ busunya ḍe
Mawu ƒe ŋkɔ kple nufiafia la ŋuti
o. 2 Ke amesiwo si aƒetɔ xɔse-
tɔwo le la, womagado vlo wo, le
esi wonye nɔviwo la ŋuti o, ke
boŋ woasubɔ wo vevie wu; ela-
bena amesiwo kpɔa woƒe dɔ nyui
wɔwɔ ƒe viḍe la, wonye xɔsetɔ-
wo kple lɔlɔ̃tɔwo.[o]

Le aʋatsonufialawo ŋuti.

3 Fia nusiawo, eye nanɔ nu-
xɔxlɔ̃ dzi! [p]Ne amea ḍe fia nu
bubu, eye meléna ḍe [r]Aƒetɔ Yesu
Kristo ƒe nya, siwo le blibo, kple
nufiafia, si le mawusubɔsubɔ nu
la, nu o la, 4 edoa eḍokui ḍe dzi
glodzo, eye menya naneke o, ke
boŋ eléa anukutsyɔtsyɔwo kple
nyaʋawɔwɔ ƒe dɔ, eye nusiawo
hea ŋuʋaʋã, dzrewɔwɔ, busunya-
gbɔgblɔ, nya vɔ̃ susu ḍe ame ŋu-

ti 5 kple nyahehe dzodzro vε le
ame tamegbegblẽtɔ, siwo si woha
nyatefe le amesiwo buna bena,
mawusubɔsubɔ enye videnu la
dome. Te ɖokuiwò ɖa le nenem
me siawo gbɔ.

Le mawusosroɖa kple ŋudzedzekpɔkpɔ ŋuti.

6 Ke mawusosroɖa kpakple [f]ŋu-
dzedzekpɔkpɔ enye [g]videnu gã.
7 Elabena míetsɔ naneke va xexe
sia me o, eye edze ƒã bena, míate
ŋu atsɔ naneke ayii hã o;[h] 8 ke
ne nunyiame kple avɔtata le mía
si la, mina nusiawo nasɔ gbɔ na
mí.[k] 9 Ke amesiwo dina be, ye-
woazu kesinɔtɔwo la, gena ɖe te-
tekpɔwo kple mɔ̃tetrewo kpakple
movidzɔdzɔ kple nuveviwɔame
ƒe nudzodzro geɖe, siwo tsɔa
amewo xlãna ɖe gbegblẽ kple
tsɔtsrɔ̃ me la me.[n] 10 Elabena nu-
vɔ̃wo katã ƒe ke enye galɔlɔ̃, si
yome mɔ amea ɖewo di, eye wo-
tre mɔ tso xɔse la gbɔ, eye wo-
tsɔ nuxaxa geɖe ŋɔ wo ɖokui
flofloflo.[o]

Ʋli xɔse ƒe ʋiʋli nyui la!

11 Ke wò la, oo Mawu ƒe ame,
si le nusiawo nu; [p]ke dze dzɔ-
dzɔenyenye, mawusosroɖa, dzi-
xɔse, lɔlɔ̃, dzidodo, dɔmefafa yo-
me. 12 Ʋli [s]xɔse ƒe ʋiʋli nyui
la; wò asi nasu agbe mavɔ, si ta
woyɔ wò ɖo, eye nèʋu emeʋu-
ʋu nyui le dasedila geɖewo ƒe
ŋku me la dzi. 13 Mele se dem
na wò le Mawu, si gbɔa agbe nu-
wo katã, kple Kristo Yesu, si di

emeʋuʋu nyui ƒe ɖase [a]le Pontio
Pilato gbɔ la, ƒe ŋku me 14 be,
nalé sedede sia ɖe asi kpɔtsotso
kple mokaka manɔŋui yiɖase mía
Afetɔ Yesu Kristo ƒe ɖeɖefia la
dzi, 15 esi [b]dzidula yayratɔ ɖeka,
[d]fiawo dzi fia, [e]afetɔwo dzi Afetɔ
la aɖe fia le ye ŋutɔ ƒe azãgbe
la dzi, 16 amesi ko si makuma-
kunyenye le, amesi nɔa anyi le
kekeli, si ŋu womate ŋu ate ɖo o
la me, amesi amea ɖeke mekpɔ
kpɔ o, eye [i]mate ŋu akpɔe hã o,
amesi tɔ lanye bubu kple ŋusẽ
mavɔmavɔ! Amen.

Sedede na kesinɔtɔwo.

17 De se na xexe sia me kesi-
nɔtɔwo bena, woagado wo ɖokui
ɖe dzi glodzo o, eye womagatsɔ
[l]woƒe mɔkpɔkpɔ aɖo kesinɔnuwo
ƒe ɖediemanɔmanɔ dzi o; ke boŋ
ɖe Mawu gbagbe, si tsɔ nuwo
katã na mí fũ be, míawɔ wo ŋuti
dɔ la dzi; 18 bene woawɔ dɔme-
nyo, eye woanye kesinɔtɔwo le
nu nyui wɔwɔ me, woalɔ̃ nunana
ame, woalɔ̃ hadede, 19 eye woaƒo
kesinɔnuwo nu ƒu na wo ɖokui,
si anye gɔmeɖoɖoanyi nyui hena
ɣeyiɣi si gbɔna, bene woƒe asi
nasu agbe vavã la dzi.[r]

20 Oo, Timoteo! [t]Dzra nusi wode
asi na wò la ɖo; [u]gbe dzeɖoɖo
fuflu makɔmakɔwo kple aʋatsɔ-
sidzedze ƒe nudadafiafia, 21 si me
amea ɖewo ʋu, eye [v]wogatre mɔ
tso xɔse la gbɔ.

Amenuveve nanɔ anyi kpli wò!

[a] Yoh. 18, 36. 37; 19, 11.
[b] 1, 11.
[d] Nyad. 17, 14.
[e] Mo. V. 10, 17.
[f] 4, 8.
[g] Fil. 4, 11. 12; Heb. 13, 5.
[h] Nyagh. 5, 14; Hl. 1, 21.
[i] Mo. II. 33, 20.
[k] Lod. 30, 8.
[l] Ps. 62, 11; Lu. 12, 20.
[n] Lod. 23, 4; 28, 22.
[o] Ef. 5, 5.
[p] Tim. II. 2, 22.
[r] Mat. 6, 20.
[s] Kor. I. 9, 25. 26.
[t] Tim. II. 1, 14.
[u] 4, 7.
[v] 1, 6; Tim. II. 2, 18.

PAULO ƑE AGBALẼ EVELIA, SI WÒŊLƆ ƉO ƉE TIMOTEO.

Kpɔkpɔyiɖeme.

1 Paulo, Kristo Yesu ƒe apostolo
to Mawu ƒe lɔlɔ̃nu me, le agbe
ƒe ŋugbedodo, si le Kristo Yesu
me la nu. 2 ŋlɔ ɖo ɖe Timoteo,
vinye lɔlɔ̃tɔ: Amenuveve kple
nublanuikpɔkpɔ kple ŋutifafa, si
tso Mawu, Fofo la, kple Kristo
Yesu, mía Afetɔ gbɔ la, woana
wò!

Nuxɔxlɔ̃ hena tenɔnɔ sesie.

3 Meda akpe na Mawu, amesi
mesubɔna, abe alesi menyae, tso

tɔgbuitɔgbuinyewo gbɔ ene [y]le
dzitsinya dzadzɛ me, abe alesı
ayemedzudzɔa ŋkuɖodo dziwò le
nye kukuɖeɖewo me zã kple keli
o ene — 4 ne meɖo ŋku wò aɖa-
tsiwo dzi la, edzroam be, makpɔ
wò, bene dzidzɔ nayɔm fũ — 5
esi meɖo ŋku xɔse alakpa manɔ-
mee, si le mewò, si nɔ mamawò
Loide kple dawò Eunike me gbã
la dzi, eye menyae pete be. ele
wò hã mewò.[z]

6 Eyata mele ŋku ɖom edzi na

[y] Dɔ. 23, 1; 24, 16; Fil. 3, 5.
[z] Dɔ. 16, 1.

wò be, nade dzo Mawu ƒe amenuvevenunana, si le mewòto nye asiɖoɖo dziwò la me.[a] 7 Elabena Mawu mena vɔvɔ̃gbɔgbɔ mí o, ke boŋ ŋusẽ-kple lɔlɔ̃-kpakple ɖokuidziɖuɖugbɔgbɔe wòna mí.[d] 8 Eyata ŋu [e]nagakpe wò le mía Afetɔ ƒe ɖaseɖiɖi kple nye, amesi nye eƒe gatɔ la ŋuti o; ke boŋ kpe fu kple nyanyuie la le Mawu ƒe ŋusẽ la nu, 9 amesi ɖe mí, eye wòtsɔ yɔyɔ kɔkɔe yɔ mí; menye le míaƒe dɔwɔwɔwo nu o, ke boŋ le ye ŋutɔ ƒe tameɖoɖoɖi kple amenuveve la nu, si wòtsɔ na mí le Kristo Yesu me, hafi ɣeyiɣi mavɔmavɔwo dze gɔme.[h] 10 Ke azɔ la [i]woɖee fia to mía xɔla Kristo Yesu ƒe ɖoɖo me, amesi ɖe [l]ku ɖa, eye wòhe agbe kple magblẽmagblẽ ɖe go va kekeli nu to nyanyuie la me, 11 esi nu woɖom menye gbeƒãɖela kple apostolo kpakple trɔ̃subɔlawo ƒe nufiala,[r] 12 nusi ta mekpe nusiawo ƒe fu hã ɖo, ke ŋu mekpem o; elabena menya amesi dzi mexɔ se, eye menyae pete bena, ŋusẽ le esi wòate ŋu adzra nusi wode asi nam la ɖo hena ŋkeke ma. 13 Lé nya, siwo le blibo, siwo nèse le nunye la ƒe kpɔɖeŋu me ɖe asi le xɔse kple lɔlɔ̃, si le Kristo Yesu me la me.[v] 14 Dzra nu nyui, si wode asi na wò la ɖo to Gbɔgbɔ kɔkɔe, si nɔa mía me la me.[y]

15 Enya esia bena, amesiwo katã le Asia la trɔ dzo le yonyeme, amesiwo dome Figelo kple Hermogene wole.[a] 16 Afetɔ la nakpɔ nublanui na Onesiforo ƒe aƒe la; elabena ena nye dzi gbɔ ɖe eme enuenu, eye ŋu mekpenɛ le nye kɔsɔkɔsɔwo ŋuti o; 17 ke boŋ, esime wòva Roma la, edim vevie ŋutɔ, eye wòkpɔm. 18 Afetɔ la nadi nɛ, be wòakpɔ nublanuikpɔkpɔ le Afetɔ la gbɔ le ŋkeke ma dzi; eye subɔsubɔdɔ geɖe, siwo wòwɔ le Efeso la, wò la ènyae petepete.

Nuxɔxlɔ̃ le anukwareɖiɖi kple tenɔnɔ sesẽe le nufiafiadɔ la me ŋuti.

2. Azɔ wò la, vinye, sẽ ŋu le amenuveve, si le Kristo Yesu me la me, 2 eye nusiwo nèse tso gbɔnye le ɖaseɖila geɖewo dome la, nu mawo ke natsɔ ade asi na ame wɔnuteƒewo, amesiwo ate ŋu afia nu ame bubuwo hã. 3 [b]Azɔ wò la, do dzi le fukpekpe me abe Yesu Kristo ƒe aʋawɔla nyui ene. 4 Amea ɖeke menɔa aʋa wɔm tso gatsɔa eɖokui dea nuɖuɖuɖɔwɔwɔwo me o, bene wòadze amesi tsɔ aʋae la ŋu. 5 Ke ne amea ɖe le kame tem hã la, womaɖɔ dziɖuɖukuku nɛ o, negbe ɖeko wòate kame le se la nu hafi.[f] 6 Agbledela, si dzea agbagba la, ele nɛ be, wòatre kutsetse la ƒe ɖe ɖuɖu.[g] 7 Bu nusi gblɔm mele la me kpɔ; elabena Afetɔ la ana gɔmesese wò le nuwo katã me. 8 Ðo ŋku Yesu Kristo, [k]si tsi tre tso ame kukuwo dome, amesi [n]tso Dawid ƒe ƒome me le nye nyanyuie nu la dzí, 9 nusi ŋuti [o]mekpe fu ɖo yiɖase bablawo me, abe nuvɔ̃wɔla ene; gake [p]womebla mawunya la o. 10 Eyata meɖoa dzi le nuwo katã me [s]le ame tiatiawo ta, bene woawo hã ƒe asi nasu xɔxɔ, si le Kristo Yesu me, kple ŋutikɔkɔe mavɔmavɔ la dzí. 11 Nyateƒenya wònye: Ne míeku kpakplii la, míanɔ agbe hã kpakplii;[t] 12 ne míeɖo dzi la, míaɖu fia hã kpakplii; ne [u]míegbe nu le egbɔ la, eyama hã lagbe nu le mía gbɔ; 13 ne míenye nuteƒewɔlawo o la, eyama lanɔ anyi nuteƒewɔla; elabena mate ŋu agbe nu le eɖokui gbɔ o.[z]

Nuxɔxlɔ̃ le aʋatsonufialawo ƒe nyaɖiɖli ƒuƒlu ŋuti.

14 Ðo ŋu nusiawo na wo, eye naɖi ɖase na wo le Afetɔ la ŋku me, bene [b]womagatsɔ nya awɔ dzre, si me viɖea ɖeke mele o la o, ke boŋ woblua nyaselawo ƒe tame. 15 Do vevie be, natsɔ ɖokuiwò afia Mawu [d]abe ame like kple dɔwɔla, si mehiã be, ŋu nakpee o, kpakple amesi mã nyateƒenya la me pɛpɛpɛ ene. 16 Ke si le dzeɖoɖo ƒuƒlu makɔmakɔwo nu; elabena woayi dzi geɖe wu le mawumavɔ̃mavɔ̃ me,[e] 17 eye woƒe nya la keke ɖe dzi abe abi vɔ̃ ene, [f]amesiwo dome Himenaio kple Fileto wole, 18 amesiwo trẹ mɔ tso nyateƒe la gbɔ hele gbɔgblɔm bena, tsitretsitsi va yi xɔxɔ, eye wotrɔa amea ɖewo ƒe xɔse tsyɔa anyi.

a Tes. I. 5, 19; Tim. I. 4, 14.
b 1, 8; 4, 5.
d Ro. 8, 15.
e Ro. 1, 16.
f 4, 8.
g Kor. I. 9, 7.
h Ti. 3, 5.
i Ro. 16, 26.
k Kor. I. 15, 4. 20.
l Kor. I. 15, 55. 57; Heb. 2, 14.
n Sam. II. 7, 12.
o Ef. 3, 1. 13; Fil. 2, 17.
p Fil. 1, 12–14.
r Tim. I. 2, 7.
s Kol. 1, 24.
t Kor. II. 4, 11.
u Mat. 10, 33.
v Tim. I. 6, 3; Ti. 2, 1.
y Tim. I. 6, 20.
z Ro. 3, 2. 3; Mo. IV. 23, 19.
a 4, 16.
b Tim. I. 6, 4; Ti. 3, 9.
d Tim. I. 4, 6; Ti. 2, 7. 8.
e Tim. I. 4, 7.
f Tim. I. 1, 20.

19 Gake la Mawu ƒe gɔmedo-
ɖoanyi sesẽ la lia ke, eye nutre-
nu sia li nɛ: [d]Afetɔ la nya ame-
siwo nye etɔwo, eye amesiame,
si yɔa Afetɔ ƒe ŋkɔ la, nate ɖa
le madzɔmadzɔnyenye gbɔ. 20 Ke
le aƒe gã me la menye sikanu-
wo kple klosalonuwo ɖeɖekoe
nonɛ o, ke boŋ atinuwo kple anyi-
nuwo hã nonɛ, ɖewo li bubu le
wo ŋu, ɖewo li bubu mele wo ŋu
o. 21 Eyata ne amea ɖe klɔ eɖo-
kui keŋ tso nu mawo me la, anye
goe, si ŋu bubu le, si ŋuti kɔ, si
nyo na aƒeatɔ ƒe ŋudɔwɔwɔ, si
wodzra ɖo ɖi hena dɔ nyui sia
dɔ nyui wɔwɔ.

Le zɔzɔ nyui ŋuti.

22 Si le ɖekakpuinyenye ƒe nu-
dzodzrowo nu; ke dze dzɔdzɔe-
nyenye, xɔse, lɔlɔ̃ kple ŋutifafa
yome hekpe ɖe amesiwo katã yɔ
Afetɔ la le dzi dzadzɛ me la ŋu.[f]
23 Ke gbe bometsitsi ƒe yakanu-
kutsyɔtsyɔwo; elabena ènyae be-
na, wohea dzre ko vɛ.[h] 24 Ke ele
na Afetɔ la ƒe subɔla be, wòaga-
wɔ dzre o, ke boŋ wòanye amesi
nyoa dɔme na amewo katã, amesi
tea ŋu fiaa nu, amesi doa dzi le
vɔ̃ me,[k] 25 amesi gbea nya le
dzigbɔɖeanyi me na amesiwo tsia
tre ɖe mawunya ŋu, ɖewo Mawu
ana dzimetɔtrɔ wo, bene woadze
si nyateƒe la, 26 eye woaganyɔ̃
avo atso Abosam, si lè wo aboyo,
bene woawɔ eƒe lɔlɔ̃nu la ƒe mɔ̃
me mahĩ.

Le ameblela, siwo ava le ŋkeke mamleawo me ŋuti.

3. Ke nya esia bena, le ŋkeke
mamleawo me la ɣeyiɣi vɔ̃wo
lava.[s] 2 Elabena ameawo lanye
ɖokuilɔ̃lawo, galɔ̃lawo, adegbe fu-
flu folawo, ɖadalawo, busunya-
gblɔlawo, ame maɖoto dzilawo,
ame madakpewo kple ame makɔ-
makɔwo; 3 amesiwo melɔ̃a ame
ƒe nya o, amesiwo gbea avuléle,
ameŋuzɔlawo, amesiwo mete ŋu
dua wo ɖokui dzi o, ame wɔadã-
wo, amesiwo melɔ̃a nu nyui o,
4 yomemɔfialawo, ame mabunu-
wo, amesiwo doa wo ɖokui ɖe
dzi glodzo, amesiwo [v]lɔ̃a hadze-
dze wu esi woalɔ̃ Mawu, 5 ame-
siwo si mawusosroɖa ƒe nɔnɔme
le, gake wogbe eƒe ŋusẽ la. Te

[a] Mat. 7, 15. 21; Ti. 1, 16.
[b] Mat. 23, 14; Ti. 1, 11.
[d] Yoh. 10, 14.
[c] Mo. II. 7, 11. 22.
[f] Tim. I. 6, 11.
[g] Dɔ. 13, 50; 14, 5. 19.
[h] Tim. 1. 4, 7.
[i] Ps. 34, 20.
[k] Ti. 1, 7.
[l] Mat. 16, 24; Dɔ. 14, 22.
[n] Tim. I. 4, 1.
[o] 2, 2.
[p] Yoh. 5, 39.
[r] Pet. II. 1, 19 v. 21.
[s] Tim. 1. 4, 1.
[t] Tim. 1. 6, 11.
[u] Pet. 1. 4, 5.
[v] Fil. 3, 19.

ɖokuiwò ɖa tso amesiawo gbɔ![a]
6 Elabena [b]amesiawo dome amea
ɖewo li, siwo gena ɖe aƒewo me
dzaa, eye woɖea aboyo nyɔnu
abunetɔ, siwo yɔ fũ kple nuvɔ̃-
wɔwɔ, eye nudzodzro bubu fo-
mevi geɖewo kplɔa wo yinɛ, 7
amesiwo srɔ̃a nu ɖaa, eye womate
ŋu ava nyateƒe ƒe sidzedze la
gbɔ akpɔ o. 8 Alesi Yane kple
Yambre wotsi tre ɖe [c]Mose ŋuti
la, nenema ke woawo hã wotsi
tre ɖe nyateƒe la ŋuti: Ame tame-
gbegblẽtɔwo, amesiwo meli ke le
xɔse me o. 9 Ke womayi dzi ge-
ɖe wu o; elabena woƒe aɖaʋa-
dzedze la dze fã na amewo katã,
abe ame mawo tɔ ke hã ene.

Nuxɔxlɔ̃ hena agbenɔnɔ le ŋɔŋlɔ kɔkɔe la nu.

10 Ke wò la èdze nye nufiafia,
nye agbenɔnɔ, nye tameɖoɖo, nye
xɔse, nye dzigbɔgbɔ blewu, nye
lɔlɔ̃, nye dzidodo, 11 nye yome-
titiwo kple nye fukpekpe, [g]siwo
mekpe le Antioxia kple Ikonio
kple Listra la yome; yometiti ma,
siwo medo dzi kpe la, [i]Afetɔ la
ɖem tso wo katã me. 12 Ke ame-
siwo katã dina be, yewoanɔ agbe
ɖe mawusosroɖa nu le Kristo Yesu
me la, woati woawo hã yome tsã.[l]
13 Ke ame vɔ̃ɖiwo kple ameble-
lawo la woayi dzi vɔ̃ɖitɔe wu anɔ
amewo blem, eye amewo able
wo.[n] 14 Ke wò la nɔ [o]nusiwo nè-
srɔ̃, eye nèkpɔ kakaɖedzi le wo
me la me; elabena ènya amesi-
wo gbɔ nèsrɔ̃e le, 15 eye esi tso
ɖevime ke nènya ŋɔŋlɔ kɔkɔea-
wo la, woate ŋu ana nunya wò
hena agbexɔxɔ to xɔse, si le Kri-
sto Yesu me la me.[p] 16 [r]Ŋɔŋlɔ
sia ŋɔŋlɔ, si tso Mawu ƒe Gbɔgbɔ
me la, enyo hã na nufiafia, na
mokaka, na ɖoɖo, na amehehe,
si le dzɔdzɔenyenye me, 17 bene
[t]Mawu ƒe ame la nade blibo, eye
wòanɔ dzadzraɖoɖi hena dɔ nyui
sia dɔ nyui wɔwɔ.

Dusẽdodo hena anukwareɖiɖi le dɔwɔwɔ me.

4. Mele atam kam na wò, le Ma-
wu kple Yesu Kristo, amesi
[u]le ʋɔnu drɔ̃ ge ame gbagbewo
kple ame kukuwo le eƒe ɖeɖefia
kple fiaɖuƒe me la, ƒe ŋku me:
2 Ɖe gbe fã nya la, nɔ edzi, vo-
voɣi li alo vovoɣi meli o, ka mo,
gbe nya, xlɔ̃ nu le dzigbɔɖeanyi

kple nufiafia katã me.[a] 3 Elabena
ɣeyiɣi le vava ge, esime womaxɔ
nufiafia, si le blibo la o; ke boŋ,
le alesi tome fiẽ wo nu la, woafo
nufialawo nu ƒu na wo ɖokui le
woa ŋutɔwo ƒe nudzodzrowo la
nu.[e] 4 Eye woaɖe to ɖa le nya-
teƒe la ŋuti, eye woatrɔ ayi gli-
wo gbɔ.[g] 5 Ke wò la nɔ mo xexi
le nuwo katã me, [h]do dzi le fu-
kpekpewo me, wɔ nyanyuiegblɔ-
la ƒe dɔ, eye nawu wò subɔsu-
bɔdɔ la nu blibo. 6 Elabena nye
la [i]wotsɔm le mèmem xoxo, eye
nye dzodzoɣi la gogo.

Paulo ƒe ʋiʋli kple fiakuku la.

7 Ʋiʋli nyui lae [k]meʋli; mewu
nye [o]mɔzɔzɔ la nu, melé xɔse la
me ɖe asi. 8 Tso ekema dzi la
wodzra [p]dzɔdzɔenyenye ƒe dzi-
ɖuɖukuku la ɖo ɖi nam, si Afetɔ,
ʋɔnudrɔ̃la dzɔdzɔe la, lanam le
ŋkeke ma dzi; ke menye nye ɖe-
ɖekoe o, ke boŋ amesiwo katã
lɔ̃ eƒe ɖeɖefia la hãe.

Nyadzɔdzɔwo, ɖoɖasiwo kple ɖuɖɔwo.

9 Do vevie be, nava gbɔnye
kaba.[v] 10 Elabena [y]Dema gblẽm
ɖi, le esi wògalɔ̃ fifi xexe sia me
la ŋuti, eye wòyi ɖe Tesalonika;
Kreske yi ɖe Galatia, Tito yi ɖe
Dalmatia. 11 Luka ɖeɖekoe li
kplim. Xo [z]Marko, eye nakplɔe
ɖe asi vɛ; elabena enye kpeɖe-
ŋutɔ nyui nam le subɔsubɔ gome.

12 [b]Ke Tixiko la medɔe ɖe Efeso.
13 Ne ègbɔna la, tsɔ awu ʋlaya,
si megblẽ ɖe Troa ɖe Karpo gbɔ
la, kple agbalẽawo ɖe asi vɛ, ve-
vietɔ lãgbalẽ la.
14 [d]Aleksandro, akɔblitula, wɔ
vɔ̃ geɖe ɖe ŋunye; [f]Afetɔ la aɖo
eteƒe nɛ le eƒe nuwɔnawo nu;
15 wò hã kpɔ ɖokuiwò dzi nyuie
le eyama ŋuti; elabena etsi tre
ɖe míaƒe nyawo ŋuti ŋutɔ. 16 Le
ɖokuinye nuɖeɖe gbãtɔ me la
amea ɖeke mede dzinye o, ke
boŋ [k]wo katã wogblẽm ɖi. Wo-
magabu esia na wo o. 17 Ke
Afetɔ la [l]tsi tre ɖe gbɔnye, eye
wòdo ŋusẽm, bena mawu gbeƒã-
ɖeɖe la nu, eye trɔ̃subɔlawo katã
nasee, eye wòɖem le dzata ƒe nu
me. 18 Eye Afetɔ la aɖem le nu-
wɔwɔ vɔ̃wo katã me, eye wòaxɔm
heyi ɖe eƒe dziƒofiaɖuƒe la me;
eya tɔ lanye ŋutikɔkɔe tso mavɔ
me yi ɖe mavɔ me! Amen.
19 Ɖuɖɔ Priska kple [r]Akwila
kpakple [s]Onesiforo ƒe aƒe la nam
fã. 20 [t]Erasto nɔ Korinto, [u]Tro-
fimo la, megblẽe ɖe Mileto wòle
dɔ lém. 21 Do vevie be, nava, hafi
ne vuvɔŋɔli naɖo. Eubulo kple
Pude kple Lino kple Klaudia kpa-
kple nɔviwo katã ɖuɖɔ wò fã.
22 Afetɔ Yesu Kristo nanɔ anyi
kple wò gbɔgbɔ la! Amenuveve
nanɔ anyi kpli mi!

[a] Dɔ. 20. 20. 31.
[b] Dɔ. 20. 4: Ef. 6, 21: Kol. 4, 7.
[d] Tim. I. 1. 20.
[e] 1. 13: Tim. I. 4. 1.
[f] Sam. II. 3, 39: Ps. 28. 4.
[g] Tim. I. 4. 7: Tes. II. 2. 11.
[h] 2. 3.
[i] Fil. 2. 17.
[k] 1. 15.
[l] Dɔ. 23. 11: 27. 23.
[n] Kor. I. 9, 25: Tim. I. 6, 12.
[o] Fil. 3. 14.
[p] Pet. I. 5. 4: Yak. 1. 12: Nyad. 2. 10.
[r] Dɔ. 18. 2: Ro. 16. 3.
[s] 1. 16.
[t] Dɔ. 19. 22.
[u] Dɔ. 20. 4: 21. 29.
[v] kp. 21: 1. 4.
[y] Kol. 4. 14.
[z] Dɔ. 15. 37: Kol. 4. 10.

PAULO ƑE AGBALẼ, SI WÒŊLƆ ƉO ƉE TITO.

Kpɔkplɔyiɖeme.

1 Paulo, Mawu ƒe dɔla kple Yesu
Kristo ƒe apostolo le Mawu ƒe
ame tiatiawo ƒe xɔse kple nya-
teƒe ƒe sidzedze, si le mawusɔ-
srɔɖa me la nu, 2 ɖe agbe mavɔ
ƒe mɔkpɔkpɔ ŋu, si Mawu, amesi
meka aʋatso o la, do ŋugbe, hafi
ɣeyiɣi mavɔmavɔwo dze gɔme;
3 ke eɖe eƒe nya la fia le [a]ye
ŋutɔ ƒe azãgbe la dzi le [b]gbeƒã-
ɖeɖe, si wòtsɔ de asi nam la me,
le Mawu, mía xɔla ƒe sedede la
nu, 4 ŋlɔ ɖo ɖe Tito, [d]vinye vavã
le mí ame eve ƒe xɔse la nu:
Amenuveve kple nublanuikpɔkpɔ
kple ŋutifafa, si tso Mawu, Fofo
la, kple Afetɔ Yesu Kristo, mía
xɔla gbɔ la, woana wò!

Le hamemegãwo ɖoɖo kple Kretatɔwo ƒe agbe vlo nanɔ ŋuti.

5 Eyata megblẽ wò ɖe Kreta,
bena naɖo nusiwo susɔ la teƒe-
teƒe, eye naɖo hamemegãwo le du
sia du me, abe alesi mede se na
wò la ene: 6 Amesi ke nye mo-
kaka manɔŋutɔ, nyɔnu ɖeka srɔ̃,
amesi si vi xɔsetɔ, siwo nu wo-
metso be, wowɔa nu vlo alo wo-
meɖoa to o la le.[e] 7 Elabena ele
na dzikpɔla bena, wòanye moka-
ka manɔŋutɔ, [f]abe Mawu ƒe xɔ-

[a] Ef. 1. 9. 10.
[b] Tim I. 1. 1. 11.
[d] Tim. I. 1. 2.
[e] Tim. I. 3. 2–4.
[f] Kor. I. 4, 1: Tim. II. 2. 24.

nuvi ene: Wòaganye dokuiŋudze-
la o, wòaganye dɔmedzoetɔ o,
wòaganye aha gede nola o, wòa-
ganye amefola o, wòagadi vide
fodi o; 8 ke boŋ wòanye ame-
dzrowɔla, nunyuilɔ̃la, ame dɔŋu-
do, dzɔdzɔetɔ, kɔkɔetɔ kple do-
kuidzidula, 9 amesi léa nyatefe-
nya la me de asi le nufiafia la
nu, bena wòate ŋu axlɔ̃ nu le nu-
fiafia, si le blibo la me, eye wòa-
ka mo na deklemidelawo.

10 Elabena tosẽla gedewo kple
nya dzodzro gblɔlawo kple ame-
blelawo li, vevietɔ le aʋatsotšo-
tɔwo dome, 11 amesiwo nu wòle
be, woatsi nya do, amesiwo trɔ
fome blibo gedewo fe tame hele
nu dzodzrowo fiam le vide fodi
ta.[e] 12 Wo dometɔ deka, si nye
woa ŋutɔwo fe nyagblɔdila la,
gblɔ be: „Kretatɔwo nye aʋatso-
kalawo daa, lã vɔ̃diwo, fodo wɔ-
kuviawo.“ 13 Đasedidi sia nye
nyatefe; [g]le esia ta ka mo na wo
vevie, bene woanɔ blibo le xɔse
me, 14 bene womagado to Yuda-
tɔwo fe [h]gliwo kple amesiwo trɔ
tso nyatefe gbɔ la fe sededeawo
o. 15 [k]Nuwo katã le dzadzɛ na
ame dzadzɛwo; ke ame fodiwo
kple dzimaxɔsetɔwo la, naneke
mele dzadzɛ na wo o, ke boŋ
wofe tame kple wofe dzitsinya
slaa fo di. 16 Woʋua eme bena,
yewonya Mawu, ke wotsɔ wofe
nuwɔnawo gbe nu le egbɔ; wo-
nye ame nyɔŋuwo kple tosẽlawo
kple amesiwo medze dɔ nyui wɔ-
wɔa deke kura o.[o]

Nuxɔxlɔ̃ le nɔnɔme vovovowo ŋuti.

2. Ke wò la gblɔ nusiwo dze nu-
fiafia, si le blibo,[r] 2 bena ame
tsitsiwo nanye dokuidzidulawo,
dokuilẽla nyuiwo, ame dɔŋudowo,
eye woanɔ blibo le xɔse, lɔlɔ̃
kple dzidodo me.[t]

3 Nenema ke nyɔnu tsitsiwo hã
nanɔ anyi, abe alesi wòdze nyɔ-
nu kɔkɔewo ene: Woaganye ame-
ŋuzɔlawo o, woaganye aha gede
nolawo o; ke boŋ woanye nu nyui
fialawo,[v] 4 bene woaxlɔ̃ nu detu-
gbiwo, ne woalɔ̃ wo srɔ̃wo kple
wo viwo, 5 woanye dokuidzidu-
lawo, ame dzadzɛwo, afe me dɔ-
wɔlawo, dɔmenyotɔwo, eye [x]woa-
bɔbɔ wo dokui na woa ŋutɔ wo

[a] Tim. I. 4, 12; Pet. I. 5, 3.
[b] Pet. I. 2, 15.
[d] Ef. 6, 5; Tim. I. 6, 1; Pet. I. 2, 18.
[e] Tim. II. 3, 6.
[f] 1, 3.
[g] Tim. II. 4, 2.
[h] Tim. I. 4, 7.
[i] Ef. 1, 4.
[k] Mat. 15, 11; Ro. 14, 20.
[l] Kor. I. 1, 7; Fil. 3, 20.
[n] Gal. 1, 4; Tim. I. 2, 6.
[o] Tim. II. 3, 5.
[p] Ef. 2, 10.
[r] Tim. I. 6, 3; Tim. II. 1, 13.
[s] Tim. I. 4, 12.
[t] Tim. I. 5, 1.
[u] Pet. I. 2, 13.
[v] Tim. I. 3, 11.
[y] Fil. 4, 5.
[z] Ef. 5, 22.
[a] Kor. I. 6, 11; Ef. 2, 2; 5, 8.

srɔ̃wo, bena woagagblɔ busunya
de mawunya la ŋuti o.

6 Nenema ke xlɔ̃ nu dekakpui-
wo hã be, woadu wo dokui dzi
nyuie. 7 Le nuwo katã me la
tsɔ dokuiwò do kpɔdeŋu le dɔ
nyui wɔwɔwo me, megabada nu-
fiafia la o, lé dokuiwò nyuie,[a] 8
wò nyagbɔgblɔ nanɔ blibo, si wo-
mate ŋu abu fɔ o, bena ŋu na-
kpe amesi tsi tre de eŋuti, le esi
nyaa deke mele esi be, wòagblɔ
vɔ̃ de mía ŋuti o la ta.[b]

9 Xlɔ̃ nu dɔlawo bena, woabɔ-
bɔ wo dokui na woa ŋutɔwo fe
afetɔwo, be woadze wo ŋu le nu-
sianu me: Woaganye deklemide-
lawo o,[d] 10 womagafi naneke ayla
o; ke boŋ woade nutefewɔwɔ nyui
katã afia, [f]bene woado atsyɔ̃ na
Mawu, mia xɔla fe nufiafia la le
nuwo katã me.

Mawu fe amenuveve, si xɔa ame, eye wòhea ame.

11 Elabena Mawu fe amenuveve
la de edokui fia hetsɔ xɔxɔ vɛ na
amewo katã, 12 eye wòhea mí,
bena míagbe mawumavɔ̃mavɔ̃ kple
xexeame nudzodzrowo, [i]eye mía-
nɔ anyi le dokuidzidudu kple nu
dzɔdzɔe wɔwɔ kpakple mawuso-
sroda me le xexe sia me, 13 eye
[l]mianɔ yayramɔkpɔkpɔ kple Ma-
wu gã la kple mía xɔla Yesu Kri-
sto fe ŋutikɔkɔe fe dedefia la la-
lam, 14 [n]amesi tsɔ edokui hena de
mía ta, bene yeaxe fe de mía ta
axɔ mí atso sedzimawɔmawɔ katã
me, eye bene yeaklɔ dukɔ, si
doa vevie le [p]dɔ nyui wɔwɔ me
la ŋuti hena ye ŋutɔ dokui!

15 Gblɔ nusiawo, eye naxlɔ̃ nu,
eye naka mo kple ŋusẽ katã!
[s]Megana amea deke nado vlo
wò o!

Le tododo dzidudu kple tufafa na amesiame ŋuti. Gbugbɔgadzi fe tsilele.

3. Đo ŋu nusiawo na wo bena,
woabɔbɔ wo dokui na [u]dzidu-
lowo kple ŋusẽwo, eye woado to
wo, eye woasu te hena dɔ nyui
sia dɔ nyui wɔwɔ: 2 Woagagblɔ
busunya de amea deke ŋuti o,
woaganye dzrehelawo o; woanye
ame fetuwo, woatsɔ dɔmefafa katã
afia amewo katã.[y] 3 Elabena tsã
la [a]míawo hã míenye ame manya-
nuwo, tosẽlawo, mɔtrelawo, nu

dzodzro kple dzidzɔkpɔkpɔ bubu
fomevi gedewo fe subɔlawo, vɔ̃-
diwɔwɔ kple ŋuʋaʋã me nɔlawo,
ame nyɔŋuwo kple amesiwo léa
fu wo nɔewo. 4 Ke esime Mawu,
mía xɔla fe dɔmenyonyo kple
amelɔlɔ̃ do la,[b] 5 [d]exɔ mí de agbe;
menye le dzɔdzɔenyenye fe dɔ,
si míawo míewɔ la ta o, ke boŋ
exɔ mí le efe nublanuikpɔkpɔ la
nu to gbugbɔgadzi fe [g]tsilele
kple Gbɔgbɔ kɔkɔe fe yeyewɔ-
wɔ la me, 6 si [i]wòkɔ de mía dzi
fũ ŋutɔ to Yesu Kristo, mía xɔla
la dzi, 7 bena mí amesiwo wotso
afia na to efe amenuveve me la,
míazu agbe mavɔ fe domenyila-
wo le mɔkpɔkpɔ la nu.

Nuñaña dodo kple dudɔ vovovowo.

8 Nyatefenya wònye, eye mele
didim be, wò la naka de nusiawo
dzi, bena amesiwo xɔ Mawu dzi
se la, nado vevie [o]anɔ dɔ nyui
wɔwɔwo dzi. Nusiawo nyo, eye
wonye videnu na amewo. 9 Ke

[a] Tim. I. 4, 7.
[b] 2, 11.
[d] Ef. 2, 8. 9.
[e] Yoh. II. 10; Mat. 18, 15. 16.
[f] Tim. I. 6, 4. 5.
[g] Yoh. 3, 5; Ef. 5, 26.
[h] Tim. II. 4, 12.
[i] Yoel 3, 1.
[k] Dɔ. 18, 24; Kor. I. 3, 5. 6.
[l] 2, 14; Ef. 4, 28.
[n] Mat. 7, 19.
[o] kp. 14.

si le bometsitsi fe anukutsyɔ-
tsyɔwo kple dzidzimenyawo kple
dzrehehewo kpakple avuwɔwɔwo
le sea ŋuti la nu; elabena wome-
nyo na naneke o, eye wonye ya-
kanuwo.[a] 10 Ne èxlɔ̃ nu kɔma-
mãwɔlaa de zi deka alo zi eve
la, nagbee;[e] 11 elabena ɒnyae be,
amesia tɔgbe gblẽ keŋ, eye wò-
wɔa nuvɔ̃ hebua fɔ edokui.[f]
12 Ne medɔ Artema alo [h]Tixi-
kò de gbɔwò la, do vevie be, na-
va gbɔnye le Nikopoli; elabena
medoe bena, manɔ afima le vu-
vɔŋoli. 13 Do mɔ sefiala Zena
kple [k]Apolo nyuie, bena naneke
nagahiã wo o. 14 Ke na mía tɔ-
wo hã nasrɔ̃ [l]dɔ nyui wɔwɔwo
dzinɔnɔ hena nu vevi, siwo hiã
ame la, [n]bene woagatsi ku ma-
tsematse o.
15 Amesiwo katã le gbɔnye la,
dudɔ wò fã. Ðudɔ amesiwo katã
lɔ̃a mí le xɔse me la nam fã.
Amenuveve nanɔ anyi kpli mi
katã!

PAULO FE AGBALẼ,
SI WÒÐLƆ ÐO ÐE FILEMON.

Paulo fe nyaxɔxɔ de Onesimo, amesi si le Filemon gbɔ, eye wòtrɔ dzi me azɔ la nu.

1 Paulo, Kristo Yesu fe [p]ga-
tɔ, kple nɔvi Timoteo woŋlɔ do
de Filemon, mía lɔlɔ̃tɔ kple ha-
dɔwɔla, 2 kple Apia, mía nɔvi-
nyɔnu, kple [r]Arxipo, mía hadɔ-
wɔla, kpakple hame, si le afewò
me: 3 Amenuveve kple ŋutifafa,
si tso Mawu, mía Fofo, kple Afe-
tɔ Yesu Kristo gbɔ la, woana mi![t]
4 Meda akpe na Mawunye daasi,
ne medoa ŋku dziwò le nye gbe-
dododawo me, 5 esi mesena le
wò lɔlɔ̃ kple nutefewɔwɔ, si le
asiwò hena Afetɔ Yesu kple ame
kɔkɔewo katã la ŋuti, 6 bene wò
nutefewɔwɔ fe hadede nasẽ ŋu
hena Kristo Yesu to nu nyui sia
nu nyui, si le mía me la sidze-
dze me.[v] 7 Elabena, nɔvi, [y]míe-
kpɔ dzidzɔ gede kple akɔfafa le
wò lɔlɔ̃ la ŋuti, le esi ame kɔ-
kɔewo fe dziwo kpɔ gbɔdeme to
dziwò la ta.

[p] Ef. 2, 1.
[r] Kol. 4, 17.
[s] Kol. 4, 9; Kor. I. 4, 15; Gal. 4, 19.
[t] Ro. 1, 7.
[u] Fil. 2, 30.
[v] Fil. 1, 9.
[y] Kor. II. 7, 4.
[z] Kor. II. 9, 7.

8 Eyata wònye dzidefo gede
le asinye le Kristo me be, made
se na wò le nusi dze la ŋuti hafi,
gake le lɔlɔ̃ ta la mele nu xlɔ̃m
wò boŋ. 9 Esi menye amesia
tɔgbe la, nye Paulo tsitsi, si nye
Kristo Yesu fe gatɔ hã azɔ la,
10 mele kuku dem na wò de vi-
nye Onesimo, [s]si medzi le nye
bablawo me la ta, 11 amesi me-
nye videa deke na wò tsã o; ke
azɔ la enye vide nyui na wò kple
nye hã; 12 amesi megbugbɔ le
dodom de wò la. Wò la xɔ eya-
ma, eyae nye nye ŋutɔ nye dzi,
13 amesi medi be, wòanɔ gbɔnye,[u]
bena wòasubɔm de tewòfe le nya-
nyuie fe bablawo me hafi; 14 ga-
ke esi nyemenya wò lɔlɔ̃nu o la,
nyemedi be, mawɔ naneke o, bena
wò nyuiwɔwɔ la nagato dzizizi
me o, [z]ke boŋ wòato lɔlɔ̃nu faa
me. 15 Elabena dewohĩ esia ŋuti
wòdzo le gbɔwò ɣeyiɣi kpuia de,
bena wòanɔ gbɔwò tegbetegbe;

16 megale abe kluvi ene o, ke
boŋ wu kluvi la, ele abe nɔvi lɔ-
lɔ̃ ene, vevietɔ na nye, ke aleke
geɖe wu wònyee na wò le ŋutilã
me kple Afetɔ la me siaa?[a] 17 Ke
azɔ la, ne èbum wò hadela la,
xɔe abe nye ŋutɔ ene. 18 Ke ne
ewɔ vɔ̃a ɖe ɖe ŋuwò, alo wònyi
fea ɖe le asiwò la, bui nam. 19
Nye Paulo ŋutɔe tsɔ nye asi ŋlɔe,
maxe fea; nyemelɔ̃ be, magblɔ
na wò bena, wò ŋutɔ ɖokuiwò
gɔ̃ hã ƒe fe nènyi le asinye o. 20
E, nɔvi, na nye la makpɔ viɖe
tso gbɔwò le Afetɔ la me; [f]na
nye dzi nagbɔ ɖe eme le Kristo
me! 21 Esi meɖo dzi ɖe wò to-
ɖoɖo ŋu ŋuti la, meŋlɔe na wò;
elabena menyae bena, àwɔe wòa-
gbɔ dzi wu alesi megblɔ na wò.
22 Ke dzra dzeƒe ɖo ɖi na nye
hã; elabena mele mɔ kpɔm bena,
to miaƒe gbedodoɖawo me la
woatsɔm ake [b]mi.
23 [d]Epafra, hanyegatɔ le Kristo
Yesu me, 24 kple Marko kple Ari-
starxo kple Dema kpakple Luka,
hanyedɔwɔlawo, ɖuɖɔ mi ƒã.[e]
25 Mía Afetɔ Yesu Kristo ƒe
amenuveve nanɔ anyi kple miaƒe
gbɔgbɔ la!

a Tim. I. 6, 2. b Fil. 1, 25; 2, 24. d Kol. 1, 7; 4, 12. e 4, 10. 14. f kp. 7.

AGBALẼ, SI WOŊLƆ ƉO ƉE HEBRITƆWO.

Kristo, Mawuvi la, ƒo mawudɔlawo ta.

1 Esime Mawu ƒo nu na fofoawo
le blemaŋɔli to nyagblɔɖilawo
dzi zi geɖewo le nya ƒomevi ge-
ɖewo me la, eƒo nu kple míawo
hã le ŋkeke mamletɔ siawo me
le Via me, 2 amesi wòɖo nuwo
katã ƒe [h]domenyila, amesi hã dzi
[i]wòto wɔ xexeame, 3 amesi nye
[k]eƒe ŋutikɔkɔe ƒe keklẽ kple eƒe
mawunyenye ƒe nɔnɔme, eye wò-
tsɔa eƒe ŋusẽ ƒe nya léa nuwo
katã ɖe asi; eye esi wòwu míaƒe
[n]nuvɔ̃wo ƒe kɔkloɖa nu vɔ la,
[o]ebɔbɔ nɔ anyi ɖe gãnyenye ƒe
nuɖusi me le dziƒo; 4 eye zi geɖe
alesi wòƒo mawudɔlawo ta le ŋkɔ
gã xɔxɔ me la, zi geɖe ma ke
wòzu gã wu wo.[s] 5 Elabena ma-
wudɔlawo dome ameka wògblɔ
na kpɔ bena: [t]„Vinye nènye,
egbea medzi wò“ mahã? Eye
wògagblɔ bena: [u]„Nye la manye
Fofo ne, eye eya hã lanye Vi
nam“ mahã? 6 Ke ne [v]egakplɔ
ŋgɔgbevi la va xexeame la, egblɔ
bena: [y]„Eye Mawu ƒe dɔlawo ka-
tã woade ta agu ne.“ 7 Eye wò-
gblɔ le mawudɔlawo ŋuti bena:
[a]„Etsɔ eƒe dɔlawo wɔ yawo, eye
wòtsɔ eƒe subɔlawo wɔ dzo ƒe
aɖewo;“ 8 ke egblɔ le Via ŋuti
bena: [e]„Mawu, wò fiazikpui nɔa
anyi tso mavɔ me yi ɖe mavɔ me,
fiatikplɔ dzɔdzɔe enye wò fiaɖu-
ɖu ƒe fiatikplɔ. 9 Elɔ̃a dzɔdzɔe-
nyenye, eye néléa fu madzɔma-
dzɔnyenye; eyata Mawu, wò Ma-
wu la, tsɔ dzidzɔmi si na wò wu
wò hatiwo. 10 Afetɔ,[g] wòe ɖo
anyigba gɔme anyi le gɔmedze-
dzea me, eye dziƒowo nye wò asi-
nuɖɔwɔwɔwo. 11 Woamawo nu
ayi, ke wò la ànɔ anyi ɖaa: eye
wo katã anyunyɔ abe avɔ ene, 12
eye àɖɔ li wo woaɖɔ abe awu
ene; gake wò la nenema ko nèle,
eye wò ƒewo nu metsona o.' 13
Ke mawudɔlawo dome ameka
wògblɔ na kpɔ bena: [l]„Bɔbɔ nɔ
nye nuɖusi me, vaseɖe esime
matsɔ wò futɔwo awɔ wò afɔ-
ɖodzinui“ mahã? 14 Alo wo katã
la, ɖe menye [p]subɔsubɔgbɔgbɔwo
wonye woɖo ɖa be, [r]woawɔ su-
bɔsubɔdɔ le amesiwo lanyi agbe-
xɔxɔ ƒe dome la ta o mahã?

g Ps. 102, 26-28. h Ps. 2, 8. i Yoh. 1, 3; Kol. 1, 16. k Kor. II. 4, 4; Kol. 1, 15. l Ps. 110, 1. n 9, 14. 26. o Mar. 16, 19. p Dan. 7, 10. r Ps. 34, 8; 91, 11. s Fil. 2, 9. t Ps. 2, 7. u Sam. II. 7, 14. v Ro. 8, 29. y Ps. 97, 7. z Dɔ. 7, 53; Gal. 3, 19. a Ps. 104, 4. b 10, 29. d 12, 25. e Ps. 45, 7. 8. f Mar. 16, 20; Kor. I. 12, 4. 11.

Toɖoɖo Kristo ƒe nya.

2 Eyata ele na mí bena, míalé
to ɖe nusiwo míese la ŋuti ge-
ɖe wu, bene míagato eŋuti ayi o.
2 Elabena ne nya, si wogblɔ ɖi
to [z]mawudɔlawo dzi la, li ɖi se-
sĩe, eye vodada sia vodada kple
tosesẽ sia tosesẽ kpɔ eŋuti fetu
vɔ̃, si dze la, 3 [b]aleke gɔ̃ míawo
míele sisi gee, ne mielé be na
ale xɔxɔ gã sia o mahã? [d]Esia
ŋutinya Afetɔ la gblɔ gbã, eye
amesiwo see la, ka ɖe edzi na
mí, 4 eye Mawu ŋutɔ hã tsɔ [f]dze-
siwo kple nukunuwo kple ŋusẽ-
nu bubu ƒomevi geɖewo kple

Gbɔgbɔ kɔkɔe nana le ye ŋutɔ
ƒe lɔlɔ̃nu la, ɖi ɖase hekpe ɖe wo
ŋuti.

Kristo to fukpekpe me heyi ɖe ŋutikɔkɔe me.

5 Elabena metsɔ xexeme, si le
vava ge, si ŋuti míeƒoa nu lena a 4, 15.
la, de mawudɔlawo ƒe ŋusẽ te o.
6 Ke amea ɖe ɖi ɖase kɔte le
[b]afia ɖe bena: „Nukae nye ame- b Ps. 8, 5—7.
gbetɔ bena, nèɖoa ŋku edzi, kple
amegbetɔvi be, nèléa ŋku ɖe eŋu?
7 Ebɔbɔe ɖe anyi ɣeyiɣi kpuia
ɖe wu mawudɔlawo; ŋutikɔkɔe d 4, 14.
kple bubu nètsɔ ɖɔ nɛ, eye nè-
tsɔe ɖo wò asinudɔwɔwɔwo katã e Mo. IV. 12, 7.
nu, 8 nuwo katã nètsɔ de eƒe afɔ
te.“ Elabena le nuwo katã tsɔ-
tsɔ de eƒe afɔ te me la naneke
mesusɔ ɖi, si wometsɔ de ete o;
gake azɔ la míekpɔ haɖe ke bena,
wotsɔ nuwo katã de ete o. 9 Ga-
ke míekpɔ Yesu, amesi wòbɔbɔ
ɖe anyi ɣeyiɣi kpuia ɖe wu ma-
wudɔlawo la bena, le ku ƒe fu-
kpekpe ta la [f]wòtsɔ ŋutikɔkɔe f Fil. 2, 8. 9.
kple bubu ɖɔ nɛ, bene wòaɖɔ ku
akpɔ ɖe amesiame nu to Mawu
ƒe amenuveve me. 10 Elabena
amesi ta nuwo katã li ɖo, [g]amesi g Ro. 11, 36.
me nuwo katã to va, amesi kplɔ h Ef. 2, 19.
vi geɖewo yi ɖe ŋutikɔkɔe me la,
edzee bena, woawɔ wo xɔxɔ ƒe
fia la blibo to fukpekpewo me.
11 Elabena amesi kɔa amewo ŋuti i Ps. 95, 7—11.
kple amesiwo ŋuti wokɔ la, wo
katã dzɔ tso ame ɖeka me, eyata
ŋu mekpee be, [k]wòayɔ wo be nɔ- k Mar. 3, 34. 35: Mat. 25, 40:
viwo o; 12 esime wògblɔ bena: Yoh. 20, 17.
[n]„Matsɔ wò ŋkɔ aɖe gbe ƒã na l Mo. II. 17, 7: Mo. IV. 20, 2-5.
nɔvinyewo, le hame la titina ma- n Ps. 22, 23.
dzi ha akafu wò.“ 13 Eye wò-
gagblɔ be: [o]„Matsɔ nye ŋuɖoɖo o Yes. 8, 17.
aɖo edzi.“ Eye wògagblɔ be:
[p]„Kpɔ ɖa, mía kple vi, siwo Ma- p Yes. 8, 18.
wu tsɔ nam la, enye esi.“

14 Azɔ alesi viawo kpɔ ʋu kple
ŋutilã ƒe gome la, [r]nenema ke r kp. 17.
eya hã kpɔ ekemawo ƒe gome, s Mo. IV. 14. 21 v. 23.
[t]bene wòato ku me aɖi gbɔ ame- t Tim. II. 1, 10: Yoh. 12, 31.
si si ku ƒe ŋusẽ le, si nye Abo-
sam la, 15 eye wòaɖe amesiwo u Tes. I. 5, 11.
katã nɔ kluvinyenye me to vɔvɔ̃
na ku me le woƒe agbenɔɣiwo
katã me la. 16 Elabena vavã, me-
nye mawudɔlawo wòva xɔxɔ ge
na o, ke boŋ Abraham ƒome wò-
va xɔxɔ ge na. 17 Eyata ele nɛ
be, [v]wòaɖi nɔviawo le nuwo katã v Fil. 2, 7.
me, bene wòatrɔ zu nunɔlagã nu- y 6, 11.
blanuikpɔla kple nuteƒewɔla le
Mawu ƒe dɔwo gome, bene wòalé
avu le dukɔ la ƒe nuvɔ̃wo ta. 18
Elabena esi wòkpe fu, eye wotee
kpɔ ŋuti la, ate ŋu axɔ na ame-
siwo wotena kpɔna.“

Kristo ƒo Mose ta: eyata woahe to na amesi aɖe megbe tso Kristo gbɔ awu.

3. Eyaŋuti, nɔvi kɔkɔewo, dzifo-
yɔyɔ gomekpɔlawo: Mibu mia-
ƒe xɔsemeʋuʋu ƒe ame ɖɔɖɔ kple
[d]nunɔlagã Yesu la ŋuti, 2 amesi
nye nuteƒewɔla na amesi ɖoe, abe
alesi [e]Mose hã nye nuteƒewɔla le
eƒe aƒe blibo la katã me ene. 3 Ela-
bena zi geɖe alesi amesi dzra aƒe
ɖo la kpɔa bubu gã wu aƒea la,
zi geɖe ma ke wobu eyama be,
edze ŋutikɔkɔe gã xɔxɔ wu Mose.
4 Elabena aƒe sia aƒe la amee
dzranɛ ɖo; ke amesi dzraa nuwo
katã ɖo la, eyae nye Mawu. 5 Eye
Mose la nye nuteƒewɔla le eƒe aƒe
blibo la katã me abe subɔla ene,
bene wòaɖi ɖase le nusiwo woa-
va gblɔ la ŋuti; 6 ke Kristo la
nye nuteƒewɔla abe Vi ene le eƒe
aƒe dzi; [h]amesi ƒe aƒe míawo míe-
nye, nenye be, míelé dzideƒo kple
mɔkpɔkpɔ ƒe adegbeƒoƒo ɖe asi
sesie vaseɖe nuwuwu.

7 Eyaŋuti abe alesi Gbɔgbɔ kɔ-
kɔe la gblɔ ene be: [i]„Egbegbe,
ne miese eƒe gbe la, 8 migasẽ
miaƒe dzime, abe alesi wowɔ le
dɔmedzoe me le tetekpɔ ƒe ŋke-
ke la dzi le gbeadzi ene [l]o, 9 esi-
me mia fofowo tem kpɔ, eye wo-
dom kpɔ, eye wokpɔ nye dɔwɔ-
wɔwo ƒe blane sɔŋ. 10 Eyata ne-
nem dzidzime sia ƒe nu ku dzi
nam, eye megblɔ be: Ɖaasi woƒe
dzi tra mɔ; ke womenya nye mɔ-
wo o. 11 Eyata meka atam le
nye dziku me bena: Ne woahaɖe
nye dzudzɔ la me fĩ!“[s] 12 Nɔvi-
wo, mikpɔ nyuie be, dzi vɔ̃ɖi ma-
xɔse naganɔ mia dometɔa ɖeke
me o, bene wòagatrɔ atso Mawu
gbagbe la gbɔ o, 13 ke [u]mixlɔ̃ nu
mia nɔewo gbesiagbe boŋ, ŋke-
ke alesi woyɔ egbegbe, bene nu-
vɔ̃ ƒe beble nagasẽ mia dometɔa
ɖeke ƒe dzime o. 14 Elabena míe-
zu Kristo ƒe gomekpɔlawo, nenye
be, míalé míaƒe dzideƒo ƒe gɔme-
dzedze me ɖe [y]asi sesie halase
nuwuwu la. 15 Esime wògblɔ be:

[a]„Egbegbe, ne miese eƒe gbe la,
migasẽ miaƒe dzime, abe alesi
wowɔ le dɔmedzoe me ene o!“
16 Elabena amekawoe see, eye
wòve dɔme na wo mahã? Alo me-
nye wo katãe, amesiwo Mose kplɔ
do go tso Egipte la o mahã? 17
Ke amekawo ƒe nue ku dzi nɛ ƒe
blane sɔŋ mahã? Alo menye ame-
siwo wɔ nuvɔ̃, [b]amesiwo ƒe ƒu ko-
tsoewo tsi gbedzi lae o ɖe? 18
Ke amekawo [d]wòka atam na be-
na, ne woahade yeƒe dzudzɔ la
me fĩ? Ðe menye na tosẽlawo
o mahã? 19 Eye míekpɔ bena,
womete ŋu yi ɖe eme o le dzi-
maxɔse ŋuti.

Dzudzɔ vavã ɖe gali na Mawu ƒe duko la to Kristo me.

4. Eyata esi eƒe dzudzɔ me yiyi
ŋugbedodo gali na mí ŋuti la,
minɛ míavɔ̃, bene woagakpɔ mía
dome amea ɖeke be, etsi eŋuti o.
2 Elabena wogblɔ nyanyuie la fia
míawo hã, abe woamawo ke hã
ene; gake nya, si wose la, meɖe
via ɖeke na woamawo o; elabe-
na amesiwo see la ƒe xɔse mewɔ
ɖeka kple nya la o. 3 Eyata mí
amesiwo xɔe se la, míayi ɖe dzu-
dzɔ ma me, [i]abe alesi wògblɔ
ene bena: „Abe alesi meka atam
le nye dziku me ene bena: Ne
woahade nye dzudzɔ la me fĩ;“
wònye wowu dɔwɔwɔwo nu tso
xexeme ƒe gɔmeɖoɖoanyi me hafi.
4 Elabena egblɔ le afia ɖe le ŋke-
ke adrelia ŋuti bena: [l]„Eye Ma-
wu dzudzɔ le ŋkeke adrelia dzi
tso eƒe dɔwɔwɔwo katã me.“ 5
Eye wògagblɔ le afisia bena:
„Ne woahade nye dzudzɔ la me
fĩ!“ 6 Eyata esi wòsusɔ bena,
amea ɖewo nayi ɖe eme, eye ame-
siwo wogblɔ nyanyuie la fia gbã
la, meyi ɖe eme o le dzimaxɔse
ŋuti la, 7 egaɖo ŋkekea ɖe le Da-
wid nu le ɣeyiɣi sia megbe bena:
[p]„Egbegbe,“ [r]abe alesi wogblɔ ɖi
ene bena: „Egbegbe, ne miese
eƒe gbe la, migasẽ miaƒe dzime
o.“ 8 Elabena ɖe Yosua kplɔ [s]wo
yi ɖe dzudzɔ me la, anye ne me-
gaƒo nu emegbe la le ŋkeke bu-
bua ɖe ŋuti o. 9 Eyaŋuti Sabat
ƒe dzudzɔ gasusɔ na Mawu ƒe
dukɔ la. 10 Elabena amesi yi ɖe
eƒe dzudzɔ me la, [v]eya hã dzu-

[a] kp. 7.
[b] Kor. I. 10, 10.
[d] kp. 11.
[e] Yer. 29, 29.
[f] 3, 1; 6, 20; 7, 26; 8, 1; 9, 11.
[g] 2, 17.
[h] Yoh. I. 3, 21.
[i] Ps. 95, 11; ta 3, 11.
[k] Ro. 3, 25.
[l] Mo. I. 2, 2.
[n] 4, 16.
[o] Mo. III. 9, 7; 16, 6.
[p] Ps. 95, 7. 8.
[r] 3, 7.
[s] Mo. V. 31, 7; Yos. 22, 4.
[t] Mo. II. 28, 1.
[u] Ps. 2, 7.
[v] Nyad. 14, 13.
[y] Ps. 110, 4; kp. 7.

dzɔ tso eƒe dɔwɔwɔwo me, abe
alesi Mawu dzudzɔ tso etɔwo me
la ene.
11 Azɔ minɛ míado vevie, bene
míayi ɖe dzudzɔ ma me, bene
amea ɖeke nagadze tosesẽ ma ke
tɔgbea ɖeke me o. 12 Elabena
Mawu ƒe nya la le agbe, eye wò-
sẽa ŋu, eye wòɖana wua yi nue-
vee sia yi nuevee, eye wòƒona
ɖe ame yina ɖe eme, halase esi-
me wòmãa luʋɔ kple gbɔgbɔ kple
ƒunukpeƒeewo kpakple ƒutomemi
me, eye wònye tamesusuwo kple
dzimedidiwo ƒe ʋɔnudrɔ̃la;[e] 13
eye nuwɔwɔa ɖeke mele ɣaɣla
le eƒe ŋku me o; ke boŋ woklo
nu le nuwo katã dzi, eye wotsi
ƒeƒle le amesi gbɔ míaƒe nya le
la ŋku me!
14 Azɔ [f]esi nunɔlagã, si to dzi-
ƒowo me yi la, le mía si, si nye
Yesu, Mawu Vi la, minɛ míalé
míaƒe xɔsemeʋuʋu ɖe asi sesĩe.
15 Elabena menye nunɔlagã, [g]si
mate ŋu anya míaƒe gbɔdzɔgbɔ-
dzɔwo na mí o lae le mía si o,
ke boŋ enye amesi wote kpɔ le
nuwo katã me, abe míawo ke ene,
negbe nuvɔ̃ koe mele eŋu o. 16
Eyata minɛ míatsɔ [h]dzideƒo ate
va eƒe [k]amenuvevezikpui la gbɔ,
bene míaƒe asi nasu nublanui-
kpɔkpɔ dzi, eye míakpɔ amenu-
veve hena mía xɔxɔ le hiahiãgbe.

Kristo, si nye nunɔlagã vavã la, ƒo Aron ta.

5. Elabena nunɔlagã sia nunɔla-
gã, si wotsɔ tso amewo dome
la, woɖoe anyi le amewo ta le
Mawu ƒe dɔwo gome, bene wòa-
tsɔ nunanawo kple numemewo
ana le nuvɔ̃wo ta, 2 amesi ate
ŋu [n]ave ame manyanuwo kple
mɔtrelawo nu, esi gbɔdzɔgbɔdzɔ
le eya ŋutɔ hã ŋuti la ta, 3 eye
esia ta wòle nɛ bena, abe alesi
wòsa vɔ ɖe dukɔ ta ene la, ne-
nema ke wòasa vɔ ɖe [o]ye ŋutɔ
ɖokui hã ta le nuvɔ̃wo ŋuti.
4 Eye amea ɖeke metsɔ bubu
sia na eɖokui o, ke boŋ Mawu
yɔnɛ [t]abe Aron ene. 5 Nenema
ke Kristo hã metsɔ ŋutikɔkɔe na
eɖokui, bene wòanye nunɔlagã o;
ke boŋ amesi gblɔ nɛ bena:[u] „Vi-
nye nènye, egbea medzi wò“ lae;
6 abe alesi wogblɔ le afi bubua
ɖe hã ene bena: [y]„Wòe nye nu-

nɔla yi ɖe mavɔmavɔ me le Mel-
xizedek ƒe ɖoɖo la nu.“ 7 Amesi
tsɔ gbedodoɖawo kple kukuɖe-
ɖewo le eƒe ŋutilã me nɔnɔ ƒe
ŋkekewo me hekpe ɖe ɣlidodo
sesĩ kple [a]aɖatsiwo ŋu va amesi
te ŋu xɔe tso ku me la gbɔ, eye
wòɖo toe le esi wòvɔ̃a Mawu la
ŋuti; 8 eye wònye Vi wònye hafi,
gake wòsrɔ̃ [b]toɖoɖo le fu, siwo
wòkpe la me; 9 eye esi [d]wowɔe
blibo la, ezu agbexɔxɔ mavɔ ƒe
gɔmeɖola na amesiwo katã ɖoa
toe, 10 amesi Mawu yɔ be nunɔ-
lagã le Melxizedek ƒe ɖoɖo la nu.
11 Nusiawo ŋutie nya gede le
mía si be, míagblɔ, eye wo gɔ-
meɖeɖefia nye dɔ, le esi mienye
kuviatɔwo le nyasese me la ŋuti.
12 Elabena ele na mi be, mianye
nufialawo le ɣeyiɣi la ƒe didi nu;
gake egahiã mi be, woagafia nu-
siwo nye Mawu ƒe nyawo ƒe gɔ-
medzenuwo mi, eye miezu abe
amesiwo gahiã [g]notsi ko, eye me-
nye nuɖuɖu sesẽ o la ene. 13
Elabena amesiame, si nɔa notsi
nom la, menya naneke le dzɔ-
dzɔenyenye ƒe nya ŋuti o; [h]ela-
bena vidzĩe ko wònye. 14 Ke nu-
ɖuɖu sesẽ li na amesiwo tsi zu
blibo to ŋudɔwɔwɔ me kpɔ si-
dzenu, siwo nu mã wo, [k]be woa-
bu nyui kple vɔ̃ me kpɔ la.

Nuxɔxlɔ̃ le megbedede tso xɔse la gbɔ ŋuti.

6. Eyata mina míagblẽ Kristo ƒe
nufiafia ƒe gɔmedzedze ɖi, eye
míaɖe ŋgɔgbe ate ɖe blibonye-
nye ŋuti, bene míagaɖo dzime-
tɔtrɔ tso dɔwɔwɔ kukuwo me
kple Mawu dzixɔse 2 kple mawu-
tsidedetaname ŋuti nufiafiawo kple
asidada ɖe ame dzi kple ame ku-
kuwo ƒe tsitretsitsi kpakple ʋɔ-
nudɔdrɔ̃ mavɔ ƒe gɔme anyi o.
3 Eye míawɔ esia, ne Mawu ɖe
mɔ. 4 Elabena amesiwo me wo-
klẽ ɖo kpɔ, eye woɖɔ dzifo ƒe
nunana kpɔ, eye wozu Gbɔgbɔ
kɔkɔe ƒe gomekpɔlawo,[n] 5 eye
woɖɔ Mawu ƒe nyanyuie kple xe-
xeme, si le vava ge ƒe ŋusẽwo
kpɔ, 6 eye wogaɖe megbe la, esẽ
na wo bena, woagawɔ wo yeye
hena dzimetɔtrɔ, le esi wogaklã
Mawuvi la ɖe atitsoga ŋu na wo
ɖokui, eye wona wodo ŋukpee la
ta. 7 Elabena anyigba, si noa tsi,
si dzana ɖe edzi agbadre, eye
wòmiea amagbe, si nyo na ame-
siwo ŋlɔe la, xɔa yayra tsoa Ma-
wu gbɔ; 8 ke ne emie ŋuwo kple
srẽwo la, ezu vlo, eye wòtsɔ ɖe
fiƒode gbɔ, esi ƒe nuwuwu nye
fiafiã.

Nuxɔxlɔ̃ le dziɖoɖo ɖe ŋugbedodo la ŋu ŋuti.

9 Ke, lɔlɔ̃tɔwo, míekpɔ kakaɖe-
dzi le mia ŋuti be, miaƒe nya anyo
awu, eye wòate ɖe xɔxɔ ŋu, wò-
nye míeƒo nu alea hafi. 10 Ela-
bena Mawu menye madzɔmadzɔtɔ
be, [e]wòaŋlɔ miaƒe dɔwɔwɔ kple
lɔlɔ̃, si mieɖe fia le eƒe ŋkɔ ta,
le esime miesubɔ ame kɔkɔewo,
eye miegale edzi le wo subɔm
la be o. 11 Ke míele didim ve-
vie bena, [f]mia dome amesiame
naɖe veviedodo ma ke afia le
mɔkpɔkpɔ ƒe kakaɖedzi blibo va-
seɖe nuwuwu la ŋuti, 12 bene mia-
gazu kuviatɔwo o; ke boŋ mizu
amesiwo toa xɔse kple dzigbɔgbɔ
blewu me nyia ŋugbedodowo ƒe
dome la, srɔ̃lawo. 13 Elabena
esime Mawu na ŋugbedodo Abra-
ham la, le esi amea ɖeke mega-
lolo de enu, ne wòatà o ŋuti la,[i]
età ye ŋutɔ ɖokui 14 hegblɔ be:
„Vavã matsɔ yayra ayra wò, eye
mana tawò nasɔ gbɔ fũ.“ 15 Eye
esi wòɖo dzi gbɔ dzi ɖi blewu la,
eƒe asi su ŋugbedodo la dzi. 16
Amewo tàa amesiwo lolo gawu,[l]
eye nutàta enye kpeɖoɖodzi hena
woƒe nyaʋiʋli katã ƒe nuwuwu.
17 Eyata esi Mawu lɔ̃ be, yeaɖe
yeƒe adaŋuɖeɖe ƒe limaɖɔmaɖɔ
afia ŋugbedodo ƒe domenyilawo
kɔte wu la, etsɔ nutàta heɖo kpe
edzi, 18 bena míato nu eve, siwo
meɖɔlina o, esiwo me Mawu mate
ŋu aka aʋatso le o la me akpɔ
dzideƒo sesẽ, mí amesiwo sii tso,
bene míalé mɔkpɔkpɔ, si wotsɔ
ɖo mía ŋku me la, ɖe asi sesĩe;
19 eye mɔkpɔkpɔ ma le mía si
abe luʋɔ ƒe seke, si li dedie, eye
wòsesẽ, eye wòyina ɖe xɔmetso-
vɔ ƒe emelɔƒo la ene, 20 afisi Ye-
su yi ɖo le mía ta abe ŋgɔnɔla
ene, amesi va zu [o]nunɔlagã le
Melxizedek ƒe ɖoɖo la nu yi ɖe
mavɔmavɔ me.

Kristo, si nye nunɔla abe Melxizedek ene la, ƒo Lewitɔwo ƒe nunɔlawo ta.

7. Elabena [p]Melxizedek sia enye
Salem-fia kple Mawu, dzifo-

[a] Mat. 26, 39–46.
[b] Fil. 2, 8.
[d] Yoh. 17, 1. 5.
[e] 10, 32–34.
[f] 3, 14; Fil. 1, 6.
[g] Kor. I. 3, 1–3.
[h] Ef. 4, 14.
[i] Mo. I. 22, 16. 17.
[k] Fil. 1, 10; Ro. 16, 19.
[l] Mo. II. 22, 10.
[n] 10, 26. 27; Mat. 12, 31; Yoh. I. 5, 16.
[o] 5, 6.
[p] Mo. I. 14, 18–20.

vĩtɔ, nunɔla, amesi yi ɖakpe Abra-
ham, le esime wògbugbɔ tso fia-
wo sife gbɔna, eye wòayrae; 2
amesi hã Abraham tsɔ nuawo
katã fe ewolia na la; wotsɔ ŋkɔ
nɛ gbã be dzɔdzɔenyenye fe fia;
ke emegbe la wotrɔe be Salem-
fia, si gɔme enye ŋutifafa fia:
3 Tɔ kple nɔ kple dzidzimenya
mele esi o; ŋkekewo fe gɔme-
dzedze kple agbe fe nuwuwu meli
nɛ o; ke boŋ Mawuvi la wòɖi, eye
wònɔ anyi nye nunɔla yi ɖe ma-
vɔmavɔ me. 4 Ke mibu amesia,
si Abraham, amegã xoxo la, tsɔ
aboyonuawo fe ewolia na la, fe
gãnyenye ŋuti kpɔ. 5 Lewi-vi,
siwo xɔ nunɔlanyenye la,[b] se le
woawo hã si, bena woaxɔ nuwo
fe ewolia tso dukɔ, si nye wo
nɔviwo la si me le se la nu, wò-
nye Abraham fe ali me woawo
hã wodo tso hafi; 6 ke ame ma,
si fe dzidzime metso wo gbɔ o
la, xɔ nuwo fe ewolia tso Abra-
ham si me, eye wòyra amesi si
ŋugbedodo le. 7 Ke ɖikekea ɖeke
mele eme o bena, amesi nye gãtɔ
la, yra amesi nye suetɔ. 8 Eye
le afisia la, amesiwo kuna la, xɔ
nuwo fe ewolia; ke afime la,
amesi ŋuti woɖi ɖase le be, ele
agbe la, xɔnɛ. 9 Eye woate ŋu
agblɔ be: To Abraham dzi woxɔ
nuwo fe ewolia le Lewi hã, amesi
xɔa nuwo fe ewolia la si; 10 ela-
bena egale fofoa fe ali me ko,
esime Melxizedek yi ɖakpee.
11 Azɔ la ne [g]blibonyenye vana
toa Lewitɔwo fe nunɔlanyenye
me – elabena dukɔ la xɔ se la le
eya te la – nukaŋuti wògahiã be-
na, nunɔla bubu natsi tre le Mel-
xizedek fe ɖoɖo la nu, eye wo-
mabui le Aron fe ɖoɖo la nu o
mahã? 12 Elabena ne woɖuɖɔ
nunɔlanyenye la, ele be, woaɖuɖɔ
se la hã tsã. 13 Elabena amesi
ŋuti wogblɔ esia le la, enye to
bubu me tɔ, amesiwo dome amea
ɖeke mesubɔna le vɔsamlekpui
gbɔ o. 14 Elabena edze fã bena,
mía Afetɔ la [l]do tso Yuda-to la
me, to, si Mose megblɔ nyaa
ɖeke na le nunɔlanyenye ŋuti
o. 15 Eye esia dze fã gawu, ne
nunɔla bubu, si le abe Melxize-
dek ene la, va tsi tre, 16 amesi
womeɖo le se, si nye ŋutilãtɔ la

[a] Ps. 110, 4; ta 5, 6.
[b] Mo. IV. 18, 21.
[d] Ps. 110, 4.
[e] 8, 6; 12, 24.
[f] Ro. 8, 34; Yoh. I. 2, 1.
[g] kp. 18. 13.
[h] 4, 14.
[i] Mo. III. 16, 6. 16.
[k] 5, 1. 2.
[l] Mo. I. 49, 10; Yes. 11, 1.
[n] 4, 14.

fe ɖoɖo nu o, ke boŋ le agbe
mavɔ fe ŋusẽ la nu. 17 Elabena
woɖi ɖase le eŋu bena:[a] „Wòe
nye nunɔla yi ɖe mavɔmavɔ me
le Melxizedek fe ɖoɖo la nu.“
18 Elabena woɖe se ŋgɔgbetɔ la
ɖa le efe gbɔdzɔgbɔdzɔ kple viɖe
manyemanye ŋuti, 19 – elabena
se la mewɔa naneke blibo o, –
eye wòtsɔa mɔkpɔkpɔ, si nyo wu
sã la vɛ, esi me míato ate ɖe
Mawu ŋuti.
20 Eye alesi woɖoe nunɔla, eye
atamkaka megbe eŋutinɔnɔ o la –
21 elabena ame mawo zu nunɔla-
wo atamkaka manɔŋui; ke ame
sia zui atamkaka kpe ɖe eŋu heto
Mawu dzi, amesi gblɔ nɛ bena:
[d]„Yehowa ka atam, eye mele etrɔ
ge o: Wòe nye nunɔla yi ɖe ma-
vɔmavɔ me le Melxizedek fe ɖoɖo
la nu“ – 22 nenema ke hã Yesu zu
nubabla, si nyo wu sã la fe asifua-
kɔla.[e] 23 Eye ame mawo dome
geɖeawo zu nunɔlawo, le esi ku
gbe bena, woagatsi agbe o la ta;
24 ke eya la, esi wònɔ anyi yi
ɖe mavɔmavɔ me ŋuti la, nunɔ-
lanyenye, si meɖolina o la, le esi.
25 Eyata ate ŋu axɔ amesiwo to
edzi va Mawu gbɔ la, ɖe agbe
blibo keŋkeŋ, le esi wònɔa agbe
ɖaa, bena wòaxɔ wo ɖe akɔ la ŋuti.[f]
26 Elabena nunɔlagã sia tɔgbe
hiã míawo hã: Amesi nye kɔkɔetɔ,
ame maɖifɔ, ame maƒoɖi, amesi
ɖe edokui ɖa tso nuvɔ̃wɔlawo
dome, eye wokɔe ɖe dzi wu dzi-
fowo,[h] 27 amesi mehiã gbesiagbe
vɔsasa [i]abe nunɔlagã mawo, ame-
siwo wɔ vɔsasa gbã ɖe woa ŋu-
tɔwo fe nuvɔ̃wo ta, eye emegbe la
ɖe dukɔ la fe nuvɔ̃wo ta ene o;
elabena ewɔ esia zi ɖeka hõ ko
ɖe yeyiyiawo katã nu, esime wò-
tsɔ ye ŋutɔ ɖokui hena. 28 Ela-
bena [k]se la tsɔa amesiwo gbɔdzɔ
la ɖoa nunɔlagãwo; ke atamkaka,
si dze se la yome la, fe nya ɖo
Vi, si wowɔ blibo la, nunɔlagã
yi ɖe mavɔmavɔ me.

Nubabla yeye me kɔkɔefe kple nunɔlagã fe dɔ kolo wu nubabla xoxo metɔ tɔ.

8 Ke nya, siwo míegblɔ la, fe
[n]emenya gãtɔ enye esi:[n] Nu-
nɔlagã sia tɔgbe le mía si, amesi
bɔbɔ nɔ anyi ɖe gãnyenye fiazi-

kpui la ƒe nuɖusi me le dziƒowo, 2 amesi nye kɔkɔeƒe kple agbadɔ vavã, si Mawu ŋutɔ tu, eye menye amee tui o la, ƒe subɔla. 3 Elabena [a]woɖo nunɔlagã sia nunɔlagã, bena wòatsɔ nunanawo kple numemewo ana; eyata ele vevie bena, nane nanɔ nunɔlagã sia hã si be, wòatsɔ ana. 4 Azɔ la ne enɔ anyigba dzi la, mele nunɔla nye ge kura o; elabena nunɔlawo li, amesiwo tsɔa nunanawo vanɛ le se la nu, 5 nenem me siawo subɔa [e]nusiwo nye dziƒonuwo ƒe kpɔɖeŋu kple vɔvɔli, abe alesi Mawu ɖee fia Mose, esime wòle agbadɔ la wɔ ge la ene; elabena egblɔ be:[k] „Kpɔ dzi, be nawɔ nuwo katã ɖe nɔnɔme, si wofia wò le toa dzi la nu.“

6 Ke azɔ la subɔsubɔ, si nyo wu sã la, su esi,[n] abe alesi wònye nubabla, si nyo wu, eye woɖoe anyi ɖe ŋugbedodo, siwo nyo wu la, dzi la ƒe avuléla ene. 7 Elabena ɖe vodada mele nubabla gbãtɔ ma ŋu o la, anye ne womedi nɔƒe na evelia o. 8 Elabena eka ŋku me na wo gblɔ be: [r]„Kpɔ ɖa, Yehowa gblɔ bena: Ŋkekewo li gbɔna, eye mabla nu yeye kple Israel ƒe aƒe kpakple Yuda ƒe aƒe la, 9 menye ɖe nu,[t] si mebla kple wo fofowo le gbesigbe melé woƒe alɔnu hekplɔ wo tso Egipte-nyigba dzi la nu o; elabena woawo menɔ nye nubabla me o, eye nye hã nyemelé be na wo o, Yehowa ye gblɔe. 10 Elabena esia nye nu, si mabla kple Israel ƒe aƒe la le ŋkeke siawo megbe, Yehowa ye gblɔe: Matsɔ nye seawo aɖe woƒe ta me, eye maŋlɔ wo ɖe woƒe dziwo me, eye manye Mawu na wo, eye woawo nanye nye dukɔ. 11 Eye wo dome amea ɖeke magafia nu xɔlɔ̃via kple nɔvia agblɔ be: „Dzesi Yehowa“ o; elabena wo katã woanyam tso woƒe ɖeviwo dzi vaseɖe tsitsiawo dzi. 12 Elabena mave woƒe madzɔmadzɔnyenyewo nu, eye nyemagaɖo ŋu woƒe nuvɔ̃wo kple woƒe vodadawo o.“ 13 Le esime wògblɔ be: „Nu yeye“ la, ena gbãtɔ do xoxo; ke nusi do xoxo, eye wòtsi ŋutɔ la, te ɖe gbegblẽ ŋu.[e]

Nubabla xoxo la ƒe agbadɔ kple vɔsasa wonye kpɔɖeŋu na avuléle to Yesu ƒe avuléku me.

9. Azɔ la mawusubɔsubɔ ƒe nuɖoanyiwo kple anyigba dzi kɔkɔeƒe li na nubabla gbãtɔ hã. 2 Elabena wotu agbadɔ ŋgɔgbetɔ,[b] si me akaɖiti kple kplɔ̃ kple ŋkumeɖobolo nɔna, si woyɔna be kɔkɔeƒe. 3 Ke le xɔmetsovɔ evelia megbe la agbadɔ, [d]si woyɔna be kɔkɔeƒe ƒe kɔkɔeƒe la li, 4 esi me sikadzudzɔmlekpui kple nubabladaka, si ŋu wofa sika ɖo kpe ɖo la le, eye eya me sikaze, si me [f]mana le kple Aron [g]ƒe atikplɔ, si ƒo se, [h]kple nubabla ƒe nuŋlɔkpeawo le. 5 Ke le [i]aɖaka dzi la ŋutikɔkɔe ƒe Kerubiwo li, [l]siwo xe nutsyɔnu la dzi; nusiawo ŋuti nya míate ŋu agblɔ le wo tɔxɛ wo tɔxɛ fifia o. 6 Ke esi wodzra nusiawo ɖo alea vɔ la, nunɔlawo [o]nɔa agbadɔ ŋgɔgbetɔ me yim ɖaa ɖawɔa mawusubɔsubɔɖɔ. 7 Ke agbadɔ evelia la, nunɔlagã la koe dea eme,[p] ƒe ɖeka zi ɖeka, eye medena ʋu, si wòatsɔ ana ɖe ye ŋutɔ kple dukɔ la ƒe numanyamanya ta la, matsɔmatsɔe o; 8 eye Gbɔgbɔ kɔkɔe la ɖe esia fia bena, womeʋu [s]mɔ yi ɖe kɔkɔeƒe la me haɖe o, ŋkeke alesi agbadɔ ŋgɔgbetɔ la gali ko, 9 esi nye lododo na ɣeyiɣi, si gali fifi, esi me wotsɔa nunana kple vɔsasa, [u]siwo mate ŋu awɔ amesiwo le Mawu subɔm la blibo le dzitsinya nu o la, nana lena; 10 nusiawo katã [v]hekpe ɖe nuɖuɖuwo kple nunonowo kpakple [y]tsilele bubu ƒomeviwo ŋuti la wonye ŋutilã me nuɖoanyiwo ɖeɖeko, siwo woɖo ɖi vaseɖe ɖɔɖɔɖoɣi la dzi.

11 Ke Kristo va nye nu nyui, siwo le vava ge la ƒe [z]nunɔlagã, eye wòto agbadɔ, si nye gãtɔ kple blibotɔ wu, si womewɔ asi wɔe o,[a] eye metsɔ xexe sia me o la me, 12 eye metsɔ gbɔ̃tsuwo kple nyiviwo ƒe ʋu hã o, ke boŋ ye ŋutɔ ƒe ʋu wòtsɔ yi ɖe kɔkɔeƒe la me zi ɖeka hɔ̃ ko ɖe ɣeyiɣiawo katã nu, eye wòtsɔ xɔxɔ mavɔ vɛ. 13 Elabena [b]ne gbɔ̃tsuwo kple nyitsuwo ƒe ʋu kple nyinɔ ƒe [d]afi, si wowu ɖe ame makɔmakɔwo ŋu la, kɔ wo ŋuti hena ŋutilã ƒe kɔkɔenyenye

[a] 5, 1.
[b] Mo. II. 25, 23. 30. 31.
[d] Mo. II. 26, 33.
[e] Kol. 2, 17.
[f] Mo. II. 16, 33.
[g] Mo. IV. 17, 25.
[h] Mo. II. 25, 16. 21.
[i] Mo. II. 25, 18.
[k] Mo. II. 25, 40.
[l] Mo. II. 26, 34.
[n] 7, 22; 12, 24; Kor. II. 3, 6.
[o] Mo. IV. 18, 3. 4.
[p] Mo. III. 16, 2. 14. 15.
[r] Yer. 31, 31-34; ta 10, 16. 17.
[s] 10, 19.
[t] Mo. II. 19, 5. 6.
[u] 10, 1. 2.
[v] Mo. III. 11, 2.
[y] Mo. III. 15, 18; Mo. IV. 19, 13.
[z] 6, 20.
[a] 10, 1.
[b] Mo. III. 16, 14. 15.
[d] Mo. IV. 19, 9.
[e] Ro. 10, 4.

la, 14 geḍe [a]aleke wu Kristo, amesi to Gbɔgbɔ mavɔ la me tsɔ eḍokui na Mawu abe vɔsasa mokaka manɔŋutɔ ene la, ƒe ʋu maklɔ mlaƒe dzitsinya tso dɔwɔwɔ kukuwo me, bena miasubɔ Mawu gbagbe la o mahã?

15 Eye le esia ta wònye nubabla yeye ƒe [e]avuléla, bena le esi wòku le xoxo tso vodada, siwo le nubabla gbãtɔ me ŋuti ta la, amesiwo woyɔ la, naxɔ domenyinyi mavɔ ƒe ŋugbedodo. 16 Elabena afisi megbenyagbɔgblɔḍi le la, ele vevie be, amesi gblɔe ḍi la, naku hafi. 17 Elabena amewo ƒe ku ḍoa kpe megbenyagbɔgblɔḍi dzi; elabena ŋkeke alesi amesi gblɔe ḍi la, gale agbe la, ŋuséa ḍeke menɔa eme o. 18 Eyata esi wokɔ nubabla gbãtɔ ŋu la, womegbe ʋutsɔtsɔ kpe ḍe eŋu o. 19 Elabena esime Mose gblɔ sedede sia sedede na dukɔ blibo la le sea nu la, etsɔ nyiviwo kple gbɔ̃tsuwo ƒe ʋu hekpe ḍe tsi kple alẽfu dzĩ kple isop ŋu, eye wòwui ḍe agbalẽ la ŋutɔ kple dukɔ la katã ŋu 20 hegblɔ be: [i]„Esiae nye nubabla ƒe ʋu, si ƒe se Mawu de na mi.“ 21 Eye nenema ke wòtsɔ ʋu la [l]wu ḍe agbadɔ kple mawusubɔnuawo katã ŋu. 22 Eye [n]mate ŋu agblɔ kloe bena, wotsɔ ʋu klɔ nuwo katã ŋuti le se la nu,[o] eye ne womekɔ ʋu ḍe anyi o la, nuvɔ̃kekea ḍeke manɔ anyi o.

23 Eyata ele vevie bena, woatsɔ nusiawo akɔ nusiwo nye dziƒonuwo ƒe [p]kpɔḍeŋu la ŋuti; ke dziƒonuawo ŋutɔ la wotsɔ vɔsasa, siwo nyo wu esiawo la, kɔ wo ŋuti. 24 Elabena [r]Kristo meyi ḍe kɔkɔeƒe, si wotsɔ asi wɔe wònye vavãtɔ ƒe kpɔḍeŋu la me o; ke dziƒo ŋutɔ wòyi,[t] bene wòaḍo ḍe Mawu ŋku me azɔ le mía ta; 25 eye menye bena, wòatsɔ eḍokui anɔ nanam agbadre, abe alesi nunɔlagã tsɔa lãʋu yina ḍe kɔkɔeƒe lá me ƒe sia ƒe ene o; 26 ḍe wònye nenema wòle la, ekem ele nɛ be, wòakpe fu agbadre tso xexeme ƒe gɔmedzedzea me ke; gake azɔ la eḍe eḍokui fia zi ḍeka le [x]xexeame ƒe nuwuwu, bena wòaḍe nuvɔ̃wo ḍa to eḍokuitsɔtsɔ savɔé me. 27 Eye

[a] Pet. I. 1, 18. 19; Yoh. I. 1, 7; Nyaḍ. 1, 5.
[b] Mo. I. 8, 19.
[d] 10, 10. 12. 14.
[e] 12, 24; Tim. I. 2, 5.
[f] 8, 5.
[g] 7, 19.
[h] Mo. III. 16, 21.
[i] Mo. II. 24, 6-8.
[k] Ps. 40, 7—9.
[l] Mo. III. 8, 15. 1?
[n] Mo. III. 17, 11.
[o] Ef. 1, 7.
[p] 8, 5.
[r] kp. 11. 12.
[s] 9, 12. 28.
[t] Yoh. I. 2, 1.
[u] Mo. II. 29, 38.
[v] kp. 1.
[y] kp. 10. 14.
[x] Kor. I. 10, 11; Gal. 4, 4; kp. 12.
[a] Ps. 110, 1.

[b]alesi woḍoe na ame be, wòaku zi ḍeka, eye esia megbe wòakpɔ ʋɔnuḍɔdrɔ̃ la, 28 nenema ke [d]Kristo hã, esime wòtsɔ eḍokui na zi ḍeka, bena wòaḍe ame geḍewo ƒe nuvɔ̃wo ḍa la, aḍe eḍokui afia zi evelia, manye ḍe nuvɔ̃wo ta o, ke boŋ ḍe amesiwo le elalam la ƒe xɔxɔ ta.

Dusẽ, si le Kristo ƒe avuléku me.

10 Elabena esi [f]wònye nu nyui, siwo le vava ge la, ƒe vɔvɔli koe li na se la, eye menye nuawo ƒe nɔnɔme vavã o ŋuti la, eyata ƒe sia ƒe vɔsasa, siwo wotsɔna nana ḍaasi la, [g]mate ŋu awɔ amesiwo tena va egbɔ la, blibo gbeḍegbeḍe o; 2 ḍe mele nenema o la, ne womadzudzɔ vɔsasa, le esi wokɔ amesiwo nɔa Mawu subɔm la ŋuti zi ḍeka, ale bena nuvɔ̃wo nyanyaa ḍeke maganɔ wo ŋu o la ta o mahã? 3 Ke vɔsasa mawo [h]ḍoa ŋku nuvɔ̃wo dzi na ame ƒe sia ƒe; 4 elabena nyitsuwo kple gbɔ̃tsuwo ƒe ʋu mate ŋu aḍe nuvɔ̃wo ḍa akpɔ o. 5 Eyata esime wòva xexeame la, [k]wògblɔ be: „Vɔsawo kple nunanawo mèdi o, ke boŋ ŋutilã nèdzra ḍo nam; 6 numeme blibowo kple nuvɔ̃vɔsawo medzea ŋuwò o. 7 Tete megblɔ be: Kpɔ ḍa, megbɔna, agbalẽ me woŋlɔ nya ḍo le ŋutinye be, oo Mawu, wò lɔlɔ̃nu mawɔ!“ 8 Esi wògblɔ be: „Vɔsawo kple nunanawo kple numeme blibowo kple nuvɔ̃vɔsawo“ — siwo wotsɔna vanɛ le sea nu la — „mèdi wo o, eye womenyo ŋuwò hã o,“ 9 tete wògblɔ be: „Kpɔ ḍa, megbɔna, be mawɔ wò lɔlɔ̃nu!“ Eḍe nu gbãtɔ ḍa, be yeaḍo evelia anyi; 10 lɔlɔ̃nu sia me wokɔ mía ŋu le [s]zi ḍeka ḍe yeyiɣiawo katã nu to Yesu Kristo ƒe ŋutilãtsɔtsɔna me.

11 Eye nunɔla sia nunɔla nɔa tsitre [u]gbesiagbe henɔa Mawu subɔm, eye wònɔa vɔsa mawo ke, siwo mate ŋu aḍe nuvɔ̃wo [v]ḍa akpɔ o la, tsɔm nɔa nanam agbadre; 12 ke eya la, esime wòtsɔ [y]vɔsa ḍeka na ḍe nuvɔ̃wo ta megbe la, ebɔbɔ nɔ anyi ḍe Mawu ƒe nuḍusi me tegbetegbe, 13 eye tso ekema dzi la ele lalam, [a]halase esime woatsɔ eƒe futɔwo awɔ

eƒe aƒɔḍodzinui. 14 Elabena vɔsa
ḍeka wòtsɔ wɔ amesiwo ŋuti wo-
kɔ la blibo halase tegbe.[a] 15 Ke
Gbɔgbɔ kɔkɔe hã ḍi ḍase le eŋuti
na mí; 16 elabena esime wògblɔ
be: „Esiae nye nu, si mabla kpli
wo le ŋkeke siawo megbe la, Ye-
howa ye gblɔe: Matsɔ nye seawo
ade woƒe dziwo me, eye woƒe ta-
me hã maŋlɔ wo ḍo,[e] 17 eye nye-
magaḍo ŋu woƒe nuvɔ̃wo kple
woƒe vodadawo o."[f] 18 Ke afisi
nuvɔ̃wo ƒe keke le la, vɔsa ḍe
nuvɔ̃wo ta meganɔna o.
19 Azɔ, nɔviwo, esi dzideƒo le
mía si, be miayi ḍe kɔkɔeƒe la
me to Yesu ƒe ʋu la me,[h] 20 eyae
nye mɔ, si ŋuti wokɔ na mí, be
wòanye [i]mɔ yeye gbagbe, si to
xɔmetsovɔ me, eyae nye eƒe ŋu-
tilã; 21 eye esi nunɔlagã, si le
Mawu ƒe aƒe nu la, le mía si ŋuti
la, 22 [l]mina míatsɔ dzi nyateƒetɔ
ate va le xɔse ƒe kakaḍedzi blibo
me, abe amesiwo woklɔ dzitsinya
vɔ̃ ḍa tso woƒe dziwo me,[p] eye
wotsɔ tsi zɔzrɔ̃e le na woƒe ŋu-
tilã ene; 23 mina [r]míalé mɔkpɔ-
kpɔ me ʋuʋu ḍe asi sesie, bene
magaʋã o; elabena amesi na ŋu-
gbedodo la, enye nuteƒewɔla; 24
eye míalé ŋku ḍe mía nɔewo ŋu,
bena míade dzi ƒo na mía nɔewo
le lɔlɔ̃ kple dɔ nyui wɔwɔ me,[s]
25 eye míagagblẽ mía ŋutɔwo
míaƒe fuƒoƒewo di, abe alesi amea
ḍewo wɔna ene o, ke boŋ [t]míaxlɔ̃
nu mía nɔewo, eye míawɔ esia
geḍe wu, zi [u]alesi miekpɔ bena,
ŋkeke la le ḍoḍom la.
26 Elabena ne míexɔ nyateƒe
ƒe sidzedze la, hafi bua wɔ nuvɔ̃
la, vɔsasa ḍe nuvɔ̃wo ta megali
o,[y] 27 ke boŋ vɔvɔ̃mɔkpɔkpɔ na
ʋɔnudɔdrɔ̃ kple dzo ƒe ŋuʋaʋã,
si afiã adikãtɔwo ḍa keŋ la, koe
li. 28 Ne amea ḍe do vlo Mose
ƒe sea la, ekuna nublanui makpɔ-
makpɔe le ḍaseḍila eve alo etɔ̃ ƒe
nya nu;[a] 29 [b]ƒetu vɔ̃ wu ka miele
susum be, adze amesi tu afɔ Ma-
wuvi la dzi, eye wòbu nubabla
ƒe ʋu, si wotsɔ kɔ eŋuti la, nu
makɔmakɔe, eye wòdo vlo ame-
nuvevegbɔgbɔ la mahã? 30 Ela-
bena míenyae amesi gblɔ be:
[f]„Tɔnyee nye hlɔ̃biabia, nye la
maḍo eteƒe, Yehowa ye gblɔe;"
eye wògagblɔ be: „Yehowa adrɔ̃

[a] kp. 12.
[b] 6, 4.
[d] Kor. I. 4, 9.
[e] Yer. 31, 33; ta 8, 10.
[f] Yer. 31, 34; ta 8, 12.
[g] Mat. 6, 20; 19, 21. 29.
[h] Mat. 27, 51.
[i] 9, 8.
[k] Lu. 21, 19.
[l] 4, 16.
[n] Xab. 2, 3.
[o] Xab. 2, 4; Ro. 1, 17.
[p] Ef. 5, 26.
[r] 4, 14.
[s] 13, 1.
[t] 3, 13.
[u] Kor. II. 5, 7.
[v] kp. 27.
[y] 6, 4—8.
[z] Mo. I. 1.
[a] Mo. IV. 15, 30; Mo. V. 17, 6.
[b] 2, 3.
[d] Mo. I. 4, 4; Mat. 23, 35.
[e] Mo. I. 5, 24.
[f] Mo. V. 32, 35. 36.

ʋɔnu eƒe dukɔ la." 31 Enye ŋɔ-
dzinu, ne amea ḍe ge ḍe Mawu
gbagbe la ƒe asi me.
32 Ke miḍo ŋu tsã ŋkeke, siwo
me miedo dzi le heʋli gede le
fukpekpewo me,[b] le esime woklẽ
ḍe mia me megbe la; 33 eye wotsɔ
ŋukpedodowo kple xaxawo wɔ mi
du ƒe [d]nukpɔkpɔ, eye miezu ame-
siwo wowɔ nenema ke la ƒe ha-
delawo. 34 Elabena gatɔwo hã
ƒe nu wɔ nublanui na mi, eye
miedo dzi kple dzidzɔ le mia ŋu-
tinuwo haha me,[g] esi mienya be-
na, ŋutinu, siwo nyo wu, eye wo-
nɔa anyi ḍaa la, li na mi le dziƒo.
35 Eyata migatsɔ miaƒe dzideƒo,
si teƒeḍoḍoƒetu gã li na la, ƒu
gbe o. 36 Elabena dzidodo hiã
mi, bena ne miewɔ Mawu ƒe lɔ-
lɔ̃nu la, miaxɔ ŋugbedodo la.[k]
37 „Elabena esusɔ ʋee ko, tete
amesi gbɔna la, nava, eye mahe
ḍe megbe o;"[n] 38 ke [o]ame dzɔ-
dzɔe la anɔ agbe atso xɔse me,
eye ne egbugbɔ ḍe megbe la,
luʋɔnye makpɔ ŋudzedze nyui le
eŋuti o." 39 Ke miawo míenye
amesiwo gbugbɔna ḍe megbe ḍe
gbegblẽ me la dometɔwo o, ke
boŋ amesiwo xɔnɛ sena hena lu-
ʋɔ xɔxɔ la dometɔwo míenye.

Xɔse kple eƒe ŋusẽ. Nubabla xoxo me xɔsetɔwo ƒe kpɔḍeŋu.

11. Ke xɔse enye dziḍoḍo ḍe nu-
siwo wokpɔ mɔ na ŋu kple ka-
ka ḍe nusiwo womekpɔna o la dzi.[a]
2 Elabena eya me blematɔwo kpɔ
ḍaseḍiḍi nyui le. 3 Le xɔse me
míedze sii be, wotsɔ Mawu ƒe
nya dzra xexeame ḍo, bena nu-
siwo wokpɔna la, metso nusiwo
dzena le ŋku me la me o.[z]
4 Le xɔse me Abel tsɔ nume-
me, si nyo wu Kain tɔ la, na Ma-
wu, nusi me woto ḍi ḍase nɛ be,
ame dzɔdzɔe wònye; elabena Ma-
wu ḍi ḍase le eƒe nunanawo ŋuti,
eye le eya me, esi wòku hã la,
egale nu ƒom.[d] 5 Le xɔse me
wotsɔ Henox yii, bene magakpɔ
ku o, eye womegakpɔe o; ela-
bena Mawu tsɔe yii, elabena hafi
woatsɔe ayii la, woḍi ḍase nɛ be-
na, edze Mawu ŋu nyuie.[e] 6 Ke
ne xɔse mele mía si o la, míate
ŋu adze Mawu ŋu o; elabena ele
be, amesi ke tena va Mawu gbɔ

la, naxɔ ase be, Mawu li, eye wo-
nye teƒeɖola na amesiwo dinɛ
vevie. 7 Le xɔse me Noa, esime
wòxɔ ɖeɖefia tso Mawu gbɔ le
nusiwo womekpɔ haɖe o ŋuti la,
[e]etsɔ mawuvɔvɔ̃ wɔ aɖakaʋu he-
na eƒemetɔwo ɖeɖe, nusi me wò-
to bu fɔ xexemetɔwo,[g] eye wòzu
dzɔdzɔenyenye, si tso xɔse me
la, ƒe domenyila.
8 Le xɔse me Abraham ɖo to,
esime woyɔe be, wòado go ayi
ɖe afisi wòava xɔ wòanye eƒe do-
menyinyi la, eye wòdo go; gake
menya afisi yim wòle o.[i] 9 Le
xɔse me wònye amedzro le ŋu-
gbedodonyigba dzi abe dzronyi-
gba ene, eye eya kple Isak kpa-
kple Yakob, amesiwo nye ŋugbe-
dodo kema ke ƒe [n]hadomenyilawo
la, wonɔ agbadɔwo me; 10 ela-
bena ekpɔ mɔ na du, si gɔmeɖo-
ɖoanyi li na, esi ƒe aɖaŋuwɔla
kple tula enye Mawu. 11 Le xɔse
me Sara ke hã kpɔ ŋusẽ bena,
wòfɔ fu, eye wòdzi vi le eƒe nya-
gãkuku me; elabena ebu amesi
na ŋugbedodoe la nuteƒewɔlae.[r]
12 Eyata tso ame ɖeka,[t] si ƒe vi-
dzidɔ ku la me, dzidzime va dzɔ
sɔ gbɔ[u] abe dziƒoɣletiviwo ƒe
agbɔsɔsɔ ene, eye abe ƒutake, si
womate ŋu axlẽ o la ene.
13 Le xɔse me amesiawo katã
woku, eye woƒe asi mesu ŋugbe-
dodo la dzi o, ke wokpɔe, eye
wodo ɖoaƒe nɛ le adzɔge, eye
woʋu me be, yewonye amedzrowo
kple mɔzɔlawo le anyigba la dzi.[a]
14 Ke amesiwo gblɔ esia la, ɖee
fia be, yewole denyigbaa ɖe dim
vevie. 15 Eye vavã, nenye anyi-
gba, si dzi wodo tso wowɔnɛ la,
anye ne wokpɔ vovo gbugbɔ yi.
16 Ke azɔ la denyigba, si nyo
wu la, le wo dzrom, esia nye
dziƒo tɔ. Eyata ŋu mekpe Mawu
le wo ŋuti be, woyɔe be [e]woƒe
Mawu o; elabena edzra du ɖo
na wo.
17 Le xɔse me Abraham tsɔ
Isak na, esime wotee kpɔ, eye
eya, amesi xɔ ŋugbedodo la, tsɔ
eƒe tenuvi na,[h] 18 amesi wogblɔ
na be: „Le Isak me woayɔ ƒome
atsoe na wò;"[k] 19 elabena esusu
bena, ŋusẽ le Mawu si be, wòa-
fɔe ɖe tsitre tso ame kukuwo do-
me ke hã; eyaŋuti wògaxɔe le

tsɔtsɔna sia ta.[a] 20 Le xɔse me
Isak yra Yakob kple Esau le nu-
siwo le vava ge la ŋuti.[b] 21 Le
xɔse me Yakob, esime wòle ku-
kum la, eyra Yosef ƒe [d]ŋutsuvia-
wo kple eve, [f]eye wòzio ɖe eƒe
atitɔɖeŋu dzi hedo gbe ɖa. 22 Le
xɔse me esime Yosef ƒe kuɣi ɖo
la, eɖo ŋku Israel-viwo ƒe gododo
dzi, eye wòɖe se le eƒe ƒuwo ŋuti.[h]
23 Le xɔse me, esime wodzi
Mose la, eƒe dzilawo ɣlae ɣleti
etɔ̃; elabena wokpɔ be, enye vi
dzeɖekɛ, eye womevɔ̃ fia ƒe se-
ɖede o.[k] 24 Le xɔse me, esi Mose
tsi la, egbe be, womegayɔ ye be
Farao ƒe vinyɔnuvi la vi o;[l] 25
elabena elɔ̃ be, yeakpe fu akpe
ɖe Mawu ƒe dukɔ la ŋuti wu esi
yeakpɔ nuvɔ̃ ƒe vivisese le ɣeyiɣi
via ɖe ko me, 26 eye wòbu [o]ŋu-
kpe, si wodo Kristo la, kesinɔnu
wu Egiptetɔwo ƒe kesinɔnuwo;[p]
elabena ekpɔ teƒeɖoɖofetu la ɖa.
27 Le xɔse me wògblẽ Egipte ɖi,
eye mevɔ̃ fia ƒe dɔmedzoe la o;
elabena eɖo dzi, abe ɖe wòle
amesi womekpɔna o la kpɔm ene.[s]
28 Le xɔse me wòɖo ŋutitoto kple
ʋuhehlẽ anyi, bena ŋgɔgbeviawo
wula la nagaka asi wo ŋu o.[v]
29 Le xɔse me woto Ƒudzĩe la
me abe anyigba ƒuƒui dzi ene, nu-
si wɔwɔ Egiptetɔwo hã te kpɔ,
eye woku ɖe tsi la me.[y] 30 Le
xɔse me Yerixo ŋu gliwo mu dze
anyi, esime woƒo xlãe ŋkeke adre
megbe.[z] 31 Le xɔse me Raxab,
gbolo la, metsrɔ̃ kpe ɖe tosẽlawo
ŋuti o, le esi wòxɔ ŋkutsalawo
le ŋutifafa me la ta.[b]
32 Eye nuka magagblɔ mahã?
Elabena ɣeyiɣi la made nam be,
magblɔ nya le Gideon, Barak,
Simson, Yefta, Dawid, Samuel kple
nyagblɔɖilawo ŋuti o;[d] 33 ame-
siwo du fiaduƒewo dzi to xɔse
me, wowɔ dzɔdzɔenyenyedɔwo,
woxɔ ŋugbedodowo,[f] womiã nu
na dzatawo, 34 [g]wotsi dzo ƒe ŋusẽ
nu, wosi le yi nu, wogazu sesĩe
tso gbɔdzɔgbɔdzɔ me, wosẽ ŋu
le aʋawɔwɔ me, eye wosi futɔwo
ƒe aʋakɔwo. 35 [i]Nyɔnuwo xɔ woƒe
ame kukuwo agbagbe le tsitre-
tsitsi me. Ke wowɔ fu ame bu-
buwo, eye wogbe xɔxɔ, bene woa-
kpɔ tsitretsitsi, si nyo wu; 36 ke
ame bubuwo la woto fewududu

a Ro. 4, 17.
b Mo. I. 27, 28. 29. [illegible]
d Mo. I. 48, 15. 16.
e Mo. I. 6, 8. 9. 13 v. 22; Ro. 4, 20.
f Mo. I. 47, 31.
g Ro. 3, 22. 24.
h Mo. I. 50, 24.
i Mo. I. 12, 1. 4.
k Mo. II. 2, 2.
l Mo. II. 2, 11. 12.
n Mo. I. 26, 3; 35, 12.
o 13, 13.
p 10, 34. 35.
r Mo. I. 21, 2.
s Mo. II. 2, 15; 12, 51.
t Ro. 4, 19.
u Mo. I. 22, 17.
v Mo. II. 12, 12. [illegible]
y Mo. II. 14, 22. [illegible]
z Yos. 6, 20.
a Mo. I. 23, 4; 47, 9.
b Yos. 2, 11. 12; 6, 17. 23; Yak. 2, 25.
d Wɔn. 6, 11; 4, 6; 15, 20; 12, 7.
e Mo. II. 3, 6.
f Sam. I. 17, 34. 35; Dan. 6, 23; Wɔn. 14, 6.
g Dan. 3, 23-25.
h Mo. I. 22.
i Fia. I. 17, 23; Fia. II. 4, 36.
k Mo. I. 21, 12.

kple ƒoƒo ƒe dodokpɔ me, ke ga-
wu la bablawo kple gaxɔ me
nɔnɔ me;[a] 37 [b]woƒu kpe wo, wo-
dze wo kple laxalaxa, wote wo
kpɔ, wowu wo kple yi, wonɔa
tsatsam le alẽgbalẽwo kple gbɔ̃-
gbalẽwo me, le kodoḍo, xaxa kple
fukpekpe me, 38 amesiwo xexea-
me medzena kura o la, wotra mɔ
henɔ tsatsam le gbedziwo kple
towo kple agadowo kple anyigba
ʋewo me. 39 Eye amesiawo katã
la, wònye woxɔ ɖaseɖiɖi nyui to
xɔse me hafi, gake woƒe asi mesu
ŋugbedodo la dzi o; 40 elabena
Mawu kpɔ nua ɖe, si nyo wu la,
da ɖi na mí, bena womagawɔ wo
blibo míawo míaeme manɔmanɔ o.

Migbɔ dzi ɖi, eye mìsro Mawu ɖa le Yesu ta.

12. Eyata míawo hã, esi ɖaseɖi-
lawo ƒe alilikpo gã ŋutɔ ƒo
xlã mí la, mina míaɖe nu kpekpe
sia nu kpekpe kple nuvɔ̃, [h]si ɖea
to ɖe mí la ɖa,[i] eye mina míatsɔ
dzidodo anɔ dudimekeke, si wo-
ɖo na mí la dzi, 2 eye míakpɔ Ye-
su, si nye xɔse ƒe gɔmeɖola kple
nuwula la ɖa: Amesi do dzi kpe
atitsoga ƒe fu, eye mebu ŋukpe
o le dzidzɔ, si woɖo ɖi nɛ la ta,
eye wòbɔbɔ nɔ anyi le Mawu ƒe
fiazikpui ƒe nuɖusi me. 3 Mibu
[o]amesi do dzi kpe nuvɔ̃wɔlawo ƒe
ɖeklemiɖeɖe na ye ŋutɔ la ŋu,
bena ɖeɖi nagate mia ŋu, eye
miagbɔdzɔ le mia luʋɔwo me o.
4 Le aʋawɔwɔ kple nuvɔ̃ me
la miekpɔ tsitre sesĩe yiɖase ɖe
ʋu me haɖe o; 5 eye mieŋlɔ nu-
xɔxlɔ̃, si ƒoa nu na mi abe viwo
ene la be, eyae nye be:[r] „Vinye,
megado vlo Aƒetɔ ƒe tohehe o,
eye dzi nagaɖe le ƒowò, ne eka
ŋku me na wò o; 6 elabena amesi
ke Aƒetɔ la lɔ̃na la, eya wòhea
to na, eye wòƒoa vi sia vi, si wò-
xɔna la, kple atam.“[u] 7 Ne miedo
dzi le tohehe me la, Mawu awɔ
ɖe mia ŋu abe viwo ene; elabena
vi kae li, si fofoa mehea to nɛ o
mahã? 8 Ke ne mimekpɔ tohehe,
si gomekpɔlawo wo katã wonye
o la, ekema ahasiviwo mienye, eye
menye vi vavãwo mienye o.[a] 9
Gakpe ɖe esia ŋuti la mía ŋutilã
me fofo, siwo nɔ mía si la, he mí,
eye míesi wo ɖa; ɖe míaɖo [d]to

[a] Yer. 20, 37. 38.
[b] Kron. II. 24, 21.
[d] Kor. II. 4, 17. 18.
[e] Yos. 35, 3.
[f] Lo. 4, 26.
[g] Ro. 12, 18; Tim. II. 2, 22.
[h] Ro. 7, 21.
[i] 10, 36; Kor. I. 9, 24.
[k] Mo. V. 29, 17.
[l] Mo. I. 25, 29. 34.
[n] Mo. I. 27, 30 v. 40.
[o] Lu. 2, 34.
[p] Mo. II. 19, 12. 16. 18; Mo. V. 4, 11.
[r] Lod. 3, 11. 12.
[s] Mo. II. 20, 19.
[t] Mo. II. 19, 13.
[u] Nyaɖ. 3, 19.
[v] Nyaɖ. 14, 1.
[y] Gal. 4, 26; Nyaɖ. 21, 2.
[z] Nyaɖ. 5, 11.
[a] Ps. 73, 14. 15.
[b] Lu. 10, 20.
[d] Mo. IV. 16, 22.
[e] 9, 15.

gbɔgbɔwo ƒe Fofo la boŋ geɖe
awu, eye míanɔ agbe o mahã?
10 Woamawo he to na mí ŋkeke
ʋeea ɖewo ko, le alesi wobu be,
enyo la nu, ke eya la hea to na
mí le míaƒe nyonyo ta, bene mía-
kpɔ gome le eƒe kɔkɔenyenye
me. 11 Ke le fifi ɣeyiɣi me la
míebua tohehe katã dzidzɔe o, ke
veve boŋ; gake emegbe la etsɔa
dzɔdzɔenyenye ƒe ŋutifafakutse-
tse na amesiwo wòmã la.[d]

Misro Mawu ɖa le dziƒo Yerusalem ta.

12 Eyata migado ŋusẽ asi, siwo
wɔ gblɔɖɔɔ, kple klo, siwo me tu
la,[e] 13 eye [f]miɖe mɔ dzɔdzɔewo
na miaƒe afɔwo, bena xɔdrɔ̃ la
nagatre mɔ o, ke boŋ woaɖa gbe
le eŋu. 14 Miɖi ŋutifafa na ame-
wo katã kple kɔkɔenyenye hã
yome; elabena amea ɖeke mate
ŋu akpɔ Aƒetɔ la, ne nusia mele
eŋu o.[g] 15 Mikpɔ nyuie, bena amea
ɖeke nagaɖe megbe tso Mawu ƒe
amenuveve la gbɔ o,[k] bena veve
ƒe ke nagamie aɖe fu na mi, eye
wòaƒo ɖi ame geɖe o, 16 bena
amea ɖeke naganye ahasiwɔla alo
ahɔhlɔ̃bɔla abe [l]Esau, amesi tsɔ
ye ŋutɔ ƒe ŋgɔgbedzidzi ƒle le
nuɖuɖu zi ɖeka ta la ene o. 17 Ela-
bena mienyae bena, [n]emegbe hã,
esime wòɖi be, yeanyi yayra ƒe
dome la, wotee; elabena mekpɔ
tametɔtrɔ ƒe mɔnu o, wònye etsɔ
aɖatsiwo dii vevie hafi.
18 Elabena menye [p]to, si ŋu
woate ŋu aka asi kple dzo bibi
kple alilikpo dodo kple viviti kple
ahom 19 kple kpẽ ƒe ɖiɖi kple
nyawo ƒe ɖiɖi, si eselawo gbe
bena,[s] womagagblɔ na yewo o la,
ŋu miete va o. — 20 Elabena wo-
mete ŋu nɔ te ɖe sedede la nu
o:[t] Ne lã hã ka ŋu toa la, woaƒu
kpee; 21 eye ale ɖeɖefia la nye
ŋɔdzinu gã ŋutɔ bena, Mose gblɔ
be: Mele vɔvɔ̃m, eye mele dzo-
dzom nyanyanya. — 22 Ke [v]Zion-to
la kple Mawu gbagbe ƒe du, si
[y]nye dziƒo Yerusalem kple [z]ma-
wudɔla akpeakpewo ƒe takpekpe
23 kple ŋgɔgbevi, siwo ŋkɔwo
woŋlɔ ɖe dziƒowo la ƒe hame
kple ʋɔnudrɔ̃la, si nye wo katã
ƒe Mawu kple ame dzɔdzɔe, siwo
wowɔ blibo la, ƒe gbɔgbɔwo,[b] 24
kple Yesu, [e]si nye nubabla yeye

la fe avuléla kple ʋuhehlẽ, [a]si
foa nu nyuie wu Abel tɔ la, gbɔ
míete va.
25 Mikpɔ nyuie, bena miagagbe
amesi le nu fom na mi la o;[f] ela-
bena ne ame mawo, esi wogbe
amesi gblɔ nya fia wo le anyigba
dzi la, eye womete ŋu si le enu
o la, gede wu míawo míate ŋu
asi o, ne mietrɔ tso amesi de edo-
kui fia tso dzifo la gbɔ; 26 amesi
fe gbe ʋuʋu anyigba la le ɣe-
maɣi me;[i] ke azɔ la edo ŋugbe
gblɔ be: „Esusɔ zi deka, eye me-
nye anyigba dedeko maʋuʋu o,
ke boŋ dzifo hãe.“ 27 Ke „zi
deka“ sia, si wògblɔ la, fia nu-
siwo woʋuʋu la dededa, abe nu-
siwo wowɔ, bena nusiwo wome-
ʋuʋu o la, nanɔ anyi ene. 28 Eya-
ta esi míexɔ fiadufe, si meʋuʋu-
na o la, mina míafia akpedada, si
me míato asubɔ Mawu wòadze
eŋu, hekpe de mawusosroda kple
evɔvɔ̃ ŋuti. 29 Elabena mía Ma-
wu hã nye dzo, si fiãa nu.[o]

Milɔ̃ ame, eye migbe ahasiwɔwɔ kple nuveve.

13. Nɔvilɔlɔ̃ nenɔ anyi![s] 2 Mi-
gaŋlɔ [u]amedzroxɔxɔ be o;
elabena le esiawɔwɔ me la amea
dewo xɔ [v]dzifodɔlawo dze wo gbɔ,
gake womenyae o. 3 Mido ŋku
[x]amesiwo wobla la dzi, abe de
wobla mi hekpe de wo ŋu ene,
kple amesiwo kpe fu la dzi, abe
amesiwo hã le ŋutilã me ene.
4 Bubu nanɔ srɔ̃dede me le ame-
wo katã dome, eye womagafo di
srɔ̃deba la o; elabena ahasiwɔla-
wo kple matrewɔlawo la, Mawu
adrɔ̃ ʋɔnu wo.[b] 5 Mina miafe susu
navo tso galɔlɔ̃ me, eye nusiwo
le mia si la, nadze mia ŋu; ela-
bena eya [d]ŋutɔ gblɔ be: „Nye-
mele asi de ge le mia ŋu o, eye
nyemele mia gblẽ ge di akpɔ o.“
6 Ale bena míatsɔ dzidefo agblɔ
be: [f]„Yehowa ye nye nye kpe-
deŋutɔ, nyemavɔ̃ o; nuka ame-
gbetɔ awɔm ma?“

Mido to nufiala wɔnutefewo.

7 Mido ŋku [g]mia nunɔlawo, ame-
siwo gblɔ mawunya na mi la dzi,
eye mikpɔ wofe agbenɔnɔ fe nu-
wuwu la da, [h]ne miasrɔ̃ wofe xɔse.
8 Yesu Kristo nye eyama ke etsɔ
kple egbe, yi de mavɔmavɔ me.[i]
9 Migana nufiafia bubu [b]fomeviwo
kple dzrotɔwo nahe mi ayii o;
elabena enyo be, woatsɔ amenu-
veve [d]ali ke dzi la, [e]eye menye
nududu, siwo menye videa deke
na amesiwo wɔ eŋuti dɔ o la,
woatsɔ o.
10 Vɔsamlekpui le mía si, esi
ŋuti amesiwo subɔna le agbadɔ
me la, womekpɔ mɔ be, woadu
nu le o.[g] 11 Elabena [h]lã, siwo fe
ʋu nunɔlagã tsɔ yi de kɔkɔefe
me le nuvɔ̃wo ŋuti la, wotɔ dzo
wofe lã blibo la le asada godo.
12 Eyata Yesu hã kpe fu le agbo
la godo, bene wòatsɔ ye ŋutɔ fe
ʋu akɔ efe dukɔ la ŋuti.[k] 13 Azɔ
la, mina míado go ayi de egbɔ
le asada godo atsɔ [l]efe ŋukpe
ado mía dokui dzi. 14 Elabena
du, si nɔa anyi la, mele mía si
le afisia o, ke boŋ míele du, si
gbɔna la dim.[n] 15 Eyata mina míato
eyama dzi atsɔ kafukafuvɔsa anɔ
Mawu nam; esia nye nuyi, siwo
ʋua eŋkɔ me la, fe kutsetse.[p]
16 Ke migaŋlɔ dɔmenyowɔwɔ kple
hamenunana be o; elabena [r]ne-
nem vɔsa siawo dzea Mawu ŋu.
17 [t]Mido to mia nunɔlawo, eye
midze wo yome; elabena wole
mia luʋɔwo ŋu dzɔm, abe ame-
siwo lana [y]akɔnta le wo ŋuti ene,
bene woawɔ esia kple dzidzɔ, eye
menye kple tsedudu o; elabena
esia menye videa deke na mi o.

Nuwunya kple dudɔwo.

18 Mido gbe da de mía ta;[a]
elabena míenya le mía dokui me
bena, dzitsinya nyui le mía si, le
esi míelɔ̃ be, míanɔ agbe nyuie
le nusianu me la ŋuti. 19 Ke
mele nu xlɔ̃m mi gede wu bena,
miawɔ esia, bene woagatsɔm ana
mi kaba. 20 Ke ŋutifafa Mawu,
si kplɔ mía Afetɔ Yesu, [c]amesi
nye alẽwo fe kplɔla gã la, do go
tso ame kukuwo dome le nuba-
bla mavɔ fe ʋu la me la, 21 na-
dzra mi do blibo le dɔ nyui siadɔ
nyui wɔwɔ me, bena miawɔ efe
lɔlɔ̃nu; eye wòawɔ nusi dze eŋu
la, le mía me to Yesu Kristo dzi,
amesi tɔ lanye ŋutikɔkɔe tso ma-
vɔ me yi de mavɔ me! Amen.
22 Ke mele nu xlɔ̃m mi, nɔvi-
wo, bena miaxɔ nuxlɔ̃menya la;
elabena nya via dewo koe meŋlɔ

a 11, 4; Mo. I. 4, 10.
b Ef. 4, 14.
d Kor. I. 1, 21.
e Ro. 14, 17.
f 2, 2; 10, 28. 29.
g 8, 4. 5.
h Mo. III. 16, 27.
i Xag. 2, 6.
k Mat. 21, 39; Yoh. 9, 22.
l 11, 26; 12, 2.
n 11, 10; 12, 22.
o Mo. V. 4, 24; 9, 3.
p Ps. 50, 14. 23; Hos. 14, 3.
r Fil. 4, 18.
s Yoh. 13, 34; Pet. II. 1, 7.
t Tes. I. 5, 12.
u Ro. 12, 13; Pet. I. 4, 9.
v Mo. I. 18, 3; 19, 2. 3.
y Xez. 3, 18.
x Mat. 25, 36.
a Kor. II. 1, 12.
b Gal. 5, 19. 21; Ef. 5, 5.
d Tim. I. 6, 6; Yos. 1, 5.
c Yoh. 10, 12; Pet. I. 2, 25.
f Ps. 118, 6.
g kp. 7.
h Kor. I. 4, 16.
i Kor. I. 3, 11; Nyad. 1, 17.

ɖo ɖe mi. 23 Minyae bena, woɖe
asi le mía nɔvi Timoteo ŋu; ne
eva kaba la, mía kplii míakpɔ mi.
24 Miɖuɖɔ mia nunɔlawo katã kple
ame kɔkɔewo katã nam ƒã. Ame-
siwo tso Italia la, ɖuɖɔ mi ƒã.
25 Amenuveve nanɔ anyi kpli
mi katã! Amen.

YAKOBO ƑE AGBALẼ.

Xaxaƒe yayra.

1 Yakobo, Mawu kple Aƒetɔ Ye-
su Kristo ƒe dɔla, do gbe na
ƒome wuieve,[d] siwo ka hlẽ la.
2 Nɔvinyewo, ne miege ɖe tete-
kpɔ bubu ƒomeviwo me la,[e] mi-
bui dzidzɔ sɔŋ, 3 esi mienyae
bena, miaƒe xɔse ƒe dodokpɔ wɔa
dzidodo. 4 Ke dzidodo la nakpɔ
eƒe dɔwɔwɔ blibo, bena mianye
ame blibowo keŋkeŋ, eye naneke
nagahiã mi o.
5 Ke ne mia dometɔa ɖe le nu-
nya hiãm la, [h]neɖe kuku na Ma-
wu, si na amewo katã faa, eye
medoa ŋukpe ame o la, eye wòa-
tsɔe anɛ. 6 Ke [i]neɖe kuku le
xɔse me, eye megake ɖia ɖeke o;
elabena amesi le ɖi kem la, eɖi
ƒutsotsoe, si ya ƒona yina gbɔna
la. 7 Elabena ame kema mega-
susu be, yeakpɔ nane atso Aƒetɔ
la gbɔ o; 8 ŋutsu dzimevesusula
melina sesĩe le eƒe mɔwo katã
dzi o.
9 Ke nɔvi, si nye ɖokuibɔbɔ-
ɖeanyila la, naƒo adegbe le eƒe
kɔkɔɖedzi me;[o] 10 kesinɔtɔ la
naƒo adegbe le eƒe bɔbɔɖeanyi
me; elabena enu avayi [r]abe gbe
ƒe seƒoƒo ene. 11 Elabena ɣe dze-
na kple ŋdɔbibi, eye wònana gbe
la ƒuna, eye eƒe [s]seƒoƒo la duduna,
eye eƒe nɔnɔme nyui la gblẽna:
Nenema ke kesinɔtɔ hã le yɔyrɔ
ge le eƒe zɔzɔ me.
12 Woayra ŋutsu, si doa dzi le
tetekpɔ me la; elabena ne eva
li ke la, [u]akpɔ agbeƒiakuku, si
ŋugbe Aƒetɔ la do na amesiwo
lɔ̃nɛ la.

Nuvɔ̃ ƒe ke.

13 Amesi wote kpɔ la, mega-
gblɔ bena, Mawue te ye kpɔ o;
elabena womate ŋu ate Mawu
akpɔ kple nuvɔ̃ o, ke eya ŋutɔ
la metea amea ɖeke kpɔna o. 14
Ke wotea amesiame kpɔna, ne
eya ŋutɔ ƒe nudzodzro henɛ, eye

[a] Ro. 7, 7. 8.
[b] Ro. 7, 10.
[d] Pet. I. 1, 1.
[e] Ro. 5, 3–5.
[f] Yoh. I. 1, 5.
[g] Yoh. 1, 13; Pet. I. 1, 23.
[h] Lod. 2, 3–6.
[i] Mar. 11, 24.
[k] Nyagb. 7, 9.
[l] Ef. 4, 26.
[n] Kol. 3, 8; Pet. I. 2, 1.
[o] 2, 5.
[p] Mat. 7, 26; Ro. 2, 13.
[r] Pet. I. 1, 24.
[s] Yes. 40, 6. 7.
[t] 2, 12; Ro. 8, 2.
[u] Tim. II. 4, 8.
[v] Yoh. 13, 17.
[y] Ps. 34, 14.

wòblenɛ;[a] 15 emegbe la ne nu-
dzodzro la fɔ fu la, edzia nuvɔ̃;
ke ne nuvɔ̃ la tsi vɔ la, [b]edzia ku.
16 Nɔvinye lɔlɔ̃tɔwo, migana
woable mi o: 17 Nunana nyuiwo
katã kple nunana blibowo katã la
dziƒo wotso, tso kekeliwo ƒe Fofo
la gbɔ, [f]amesi gbɔ liɖɔɖɔ alo tɔ-
trɔ ƒe vɔvɔliɖodoa ɖeke meli o.
18 Le eya ŋutɔ ƒe lɔlɔ̃nu ta wò-
tsɔ nyateƒenya la dzi mí, bena
míanye eƒe nuwɔwɔwo ƒe ŋgɔ-
gbetɔ.[g]

Mawunyasese kple edziwɔwɔ.

19 Nɔvinye lɔlɔ̃tɔwo, minya
esia: Amesiame naɖe abla le nu-
sese me, nanɔ blewu le nuƒoƒo
me, [k]nanɔ blewu hã le dziku me;
20 elabena ame ƒe dziku mewɔa
Mawu ƒe nu dzɔdzɔe o.[l] 21 Eya-
ta [n]miɖe ɖiƒoƒo katã kple vɔ̃ɖi-
nyenye gede fũ la ɖi, eye mitsɔ
dɔmefafa xɔ nya, si wodo ɖe mia
me, si ate ŋu aɖe mia luʋɔwo la.
22 Ke mizu nyadziwɔlawo, eye
menye nyasela, siwo blea wo ɖo-
kui ɖeɖeko o![p] 23 Elabena ne
amea ɖe nye nyasela, eye menye
edziwɔla o la, eyama ɖi ŋutsua
ɖe, si kpɔ eƒe dzɔdzɔmemo le
ahũhɔ̃e me. 24 Elabena ekpɔ eɖo-
kui dze sii, eye wòdzo heyi, eye
enumake la eŋlɔ alesi wòle la
be. 25 Ke amesi kpɔ [t]se blibo,
si nye abloɖese la me, eye wònɔ
edzi la, eya menye nyasela, si
ŋlɔa nu be o, ke boŋ dɔ ƒe wɔla,
[v]eye woayra eyama le eƒe nuwɔ-
wɔ me. 26 Ne amea ɖe bua eɖo-
kui bena, mawusubɔla yenye, [y]eye
medea ga eƒe aɖe o, ke wòblea
eƒe dzi la, nenem me sia ƒe sü-
bɔsubɔ enye dzodzro. 27 Mawu-
subɔsubɔ, si ŋuti kɔ, eye ɖiƒoƒoa
ɖeke mele eŋu le Mawu Fofo la
ŋku me o la, enye si bene, woa-
kpɔ tsyɔ̃eviwo kple ahosiwo ta
le woƒe xaxa me, eye woadzra

ame ɖokui ɖo ɖi mafomafoe tso
xexeame.

Xɔse vavã mekpɔa ame ŋku me o.

2 Nɔvinyewo, migatsɔ ame ŋku-
mekpɔkpɔ lé Yesu Kristo, mía
Afetɔ, [b]si nye ŋutikɔkɔe fe Afetɔ
la, fe dzixɔse me ɖe asi o. 2 Ela-
bena ne ŋutsua ɖe de sikasigɛ
asi, eye wòdo awu nyui heva yi
de miafe fufofe, eye ame dahea
ɖe hã do awu fodi va me, 3 eye
mielé ŋku ɖe amesi do awu nyui
la ŋu, eye miegblɔ bena: Wò la
bɔbɔ nɔ tefe nyui sia, eye mie-
gblɔ na ame dahe la bena: Wò
la tsi tre ɖe afima alo bɔbɔ nɔ
afii le nye afɔɖodzinu te la, 4 ɖe
miede vovo amewo dome le mia
ɖokui me, eye miezu tamesusu
vɔ̃wo ʋɔnudrɔ̃lawo o mahã? 5 Nɔ-
vinye lɔlɔ̃tɔwo, miɖo to: Ɖe me-
nye Mawue [f]tia xexeame ame
dahewo, be woanye kesinɔtɔwo
[g]le xɔse me kple fiaɖufe, si ŋu-
gbe wòdo na amesiwo lɔ̃nɛ la, fe
domenyilawo o mahã? 6 Ke mia-
wo la miedo vlo ame dahe la. Ɖe
menye kesinɔtɔwo sẽa ŋuta le mia
ŋuti, eye menye woawoe hea mi
yia ʋɔnudrɔ̃fewo o mahã? 7 Ɖe
menye woawo kee gblɔa busunya
ɖe ŋkɔ nyui, si wotsɔ yɔ mi la
ŋuti o mahã? 8 Ne miewu fiase-
ɖeɖe la nu [k]le ŋɔŋlɔ la nu be:
„Nalɔ̃ hawòvi, abe alesi nèlɔ̃a ɖo-
kuiwò ene la,“ ekema miewɔe
nyuie. 9 Ke ne miele ame ŋku
me kpɔm la, miewɔ nuvɔ̃, eye se
la foe ɖe mia nu miedze sii be,
sedzidalawo mienye.[o] 10 Elabe-
na amesi ke alé se blibo la me
ɖe asi, ke wòaɖa ɖeka dzi la, eda
vo ɖe wo katã ŋuti.[r] 11 Elabena
amesi gblɔ bena: „Megawɔ [s]ahasi
o la,“ egblɔ hã bena: „Megawu
ame o!“ Azɔ ne mèwɔ ahasi o,
ke nèwu ame la, ètrɔ zu sedzi-
dala. 12 Mifo nu ale, eye miwɔ
nu ale, [u]abe amesiwo woatsɔ ablɔ-
ɖese la adrɔ̃ ʋɔnui ene. 13 Ela-
bena nublanuikpɔkpɔ manɔ ʋɔ-
nuɖɔdrɔ̃ me na amesi mefia nu-
blanuikpɔkpɔa ɖeke o; ke nubla-
nuikpɔkpɔ foa adegbe ɖe ʋɔnu-
ɖɔdrɔ̃ ŋuti.[v]

Xɔse vavã ɖea eɖokui fiana tso dɔwɔwɔ me.

14 Nɔvinyewo, ne amea ɖe gblɔ
be, xɔse le ye si, ke dɔwɔwɔwo
mele esi o la, viɖe ka wònye ma-
hã? Ɖe xɔse ma ate ŋu axɔe ɖe
agbe mahã?[a] 15 Ne nɔviŋutsu alo
nɔvinyɔnu le amama, eye gbe-
siagbe nuɖuɖu le wo hiãm, 16 eye
mia dome amea ɖe gblɔ na wo
bena: Miheyi le ŋutifafa me, mifu
dzo, eye miɖu nu ɖi fo, gake
miena nusiwo hiã ŋutilã o la,
viɖe ka wònye mahã?[d] 17 Nene-
ma ke xɔse hã, ne dɔwɔwɔwo
mele eŋu o la, enye nu kuku le
eɖokui me. 18 Ke amea ɖe la-
gblɔ bena: Wò la xɔse le asiwò,
eye nye la dɔwɔwɔwo le asinye.
Fia wò xɔse dɔwɔwɔ manɔŋutɔ
lam, eye nye hã [e]mafia nye xɔse
wò to nye dɔwɔwɔwo me. 19 Wò
la èxɔnɛ sena bena, Mawu ɖekae
li; èwɔe nyuie; gbɔgbɔ vɔ̃wo hã
xɔnɛ sena, eye wodzona nyanya-
nya. 20 Ke, wò ame gbɔlo, ɖe
nèle didim be, yeanyae bena, xɔ-
se dɔwɔwɔ manɔŋutɔ la enye nu
kuku mahã? 21 Ɖe menye dɔwɔ-
wɔwo wotsɔ tso afia na mía fofo
Abraham, le esime wòtsɔ via Isak
ɖo vɔsamlekpui dzi o mahã?[h] 22
Ekpɔ bena, xɔse wɔ dɔ kpe ɖe
efe dɔwɔwɔwo ŋu, eye wotsɔ dɔ-
wɔwɔwo wɔ xɔse la blibo. 23 Eye
ale wowu ŋɔŋlɔ, [i]si gblɔ bena:
„Abraham xɔ Mawu dzi se, eye
wobui nɛ dzɔdzɔenyenye la“ nu
enye esi, eye woyɔe be [l]Mawu
xɔlɔ̃. 24 Miekpɔ bena, wotsɔ dɔ-
wɔwɔwo tso afia na ame, eye me-
nye xɔse ɖeɖekoe o. 25 Nenema
ke [n]Raxab, gbolo la hã, ɖe menye
dɔwɔwɔwo wotsɔ tso afia nɛ, le
esi wòxɔ [p]ame dɔdɔwo, eye wò-
na woto mɔ bubu dzo la ŋuti o
mahã? 26 Elabena abe alesi ŋu-
tilã gbɔgbɔ manɔmee nye nu ku-
ku la, nenema ke [t]xɔse dɔwɔwɔ
manɔŋui hã nye nu kuku.

Nuvɔ̃wɔwɔ kple aɖe.

3 Nɔvinyewo, migazu nufialawo
taŋtaŋ o, esi mienyae bena,
ʋɔnuɖɔdrɔ̃ sesẽ wu kpɔ ge míala
la ŋuti. 2 Elabena mí katã míe-
ɖa vo le nu geɖewo me. Ne amea
ɖe meɖa vo le nufofo me o la,
eyae nye ame blibo, eye wòkpɔ
ŋusẽ bena, wòaɖu ŋutilã blibo la
katã hã dzi. 3 Azɔ ne míeɖea
numega sɔwo fe nu me, bene
woaɖo to mí la, ekema míetrɔa

[a] Mat. 7, 21.
[b] Kor. I. 2, 8.
[d] Yoh. I. 3, 17.
[e] Gal. 5, 6.
[f] Kor. I. 1, 26.
[g] Lu. 12, 21.
[h] Mo. I. 22, 9. 10. 12.
[i] Mo. I. 15, 6.
[k] Mo. III. 19, 18.
[l] Yes. 41, 8.
[n] Heb. 11, 31.
[o] Mo. V. 1, 17.
[p] Yos. 2, 4. 15.
[r] Mat. 5, 19.
[s] Mo. II. 20, 13. 14.
[t] kp. 17.
[u] 1, 25.
[v] Mat. 5, 7; 18, 30. 34; 25, 45. 46.

lã blibo la katã hã. 4 Kpɔ ʋu-
wo hã ɖa! Wònye wololo, eye
ya sesẽ hea wo hafi; gake wotrɔ
wo kple kuɖɔ sue ŋutɔ heyia afi-
siafi, si kuɖɔɖola lɔ̃na. 5 Nene-
ma ke aɖe hã nye ŋutinu suea
ɖe ko, eye wòkana ɖe nu gãwo
ŋu. Kpɔ alesi dzo via ɖe tɔa dzo
ave gã la ɖa! 6 Eye aɖe la, dzo
wònye; madzɔmadzɔnyenye ƒe xe-
xemee nye aɖe le mía ŋutinuwo
dome, eyae [b]ƒoa ɖi ŋutilã blibo
la katã, eye wòtɔa dzo agbenɔnɔ
ƒe tododo blibo la katã, eye dzo-
mavɔʋe tɔ dzo aɖe la ŋutɔ hã.
7 Elabena womlã lã wɔadãwo kple
xeviwo kple nutatawo kpakple
ƒumelãwo ƒe dzɔdzɔme, eye ame-
gbetɔ ƒe dzɔdzɔme mlã wo; 8 ke
aɖe la amea ɖeke mate ŋu amlãe
o, nuvɔ̃ madzudzɔmadzudzɔ, [d]si
aɖi wuame yɔ fũ la wònye. 9 Eya
ke míetsɔna ƒoa fi dea ame, [e]siwo
wowɔ le Mawu ƒe nɔnɔme me.
10 Nu kema ke me yayra kple
fiƒode doa go lena! Nɔvinyewo,
medze bena, nusiawo nanɔ nene-
ma o. 11 Ðe vudo dzia tsi vivi
kple tsi veve hetsoa do ɖeka ma
ke me mahã? 12 Nɔvinyewo, ɖe
gboti ate ŋu atse amititsetsewo,
alo weinka ate ŋu atse gbotitse-
tsewo mahã? Nenema ke dzevu-
do mate ŋu adzi tsi nyui hã o.

Nunya, si tso dziƒo.

13 Amekae nye nunyala kple
nugɔmesela le mia dome mahã?
Eya netsɔ agbenɔnɔ nyui fia eƒe
[n]dɔwɔwɔwo le nunya ƒe dɔmefafa
me. 14 Ke [o]ne ŋuʋaʋã vevi kple
dzrehehe le mia dzi me la, mi-
gaƒo adegbe, eye migaka aʋatso
ɖe nyateƒe la ŋuti o. 15 Nunya
sia la [r]menye dziƒo wòtso va o;
ke anyigbadzitɔe, dzɔdzɔmetɔe,
gbɔgbɔ vɔ̃ tɔe. 16 Elabena afisi
ŋuʋaʋã kple dzrehehe le la, afi-
ma nu manyomanyo kple nu vɔ̃ɖi
wɔwɔ sɔŋ nɔna. 17 Ke nunya,
si tso dziƒo la, gbã la eŋuti kɔna,
emegbe la eƒe dɔme fana, efaa
tu, elɔ̃na wogbea nya nɛ, nubla-
nuikpɔkpɔ kple kutsetse nyuiwo
yɔe fũ, medea vovo amewo dome
o, alakpa mele eme o. 18 Ke [t]wo-
ƒãa dzɔdzɔenyenye ƒe kutsetse le
ŋutifafa me [u]na amesiwo wɔa ŋu-
tifafa.

[a] Pet. I. 2, 11.
[b] Mat. 15, 11. 18. 19; 12, 36. 37.
[d] Ps. 140, 4.
[e] Mo. I. 1, 27.
[f] Lu. 6, 26; Ro. 8, 7; Yoh. I. 2, 16.
[g] Mo. II. 20, 3. 5; Mat. 6, 24.
[h] Lod. 3, 34; Hi. 22, 29; Mat. 23, 12; Pet. I. 5, 5.
[i] Ef. 6, 12; Pet. I. 5, 8. 9.
[k] Zax. 1, 3.
[l] Yes. 1, 16.
[n] 2, 18.
[o] Ef. 4, 31.
[p] Pet. I. 5, 6.
[r] 1, 5. 17.
[s] Mat. 7, 1; Ro. 2, 1; 14, 4.
[t] Yes. 32, 17.
[u] Mat. 5, 9.

Dzrehehe ƒe ŋukpenanuwo.

4 Afika aʋawɔwɔ kple dzrewɔ-
wɔ, siwo le mia dome la tsoa?
Ðe menye afima wotso, tso miaƒe
nudzodzro, [a]siwo wɔa aʋa le mia-
ƒe ŋutinuwo me la me o mahã?
2 Miedzroa nu, eye miekpɔnɛ o;
miewua ame, eye mieʋãa ŋu, eye
miaƒe asi metea ŋu sua nu dzi
o; miewɔa dzre, eye miewɔa
aʋa; miate ŋu akpɔ naneke o;
elabena miebiana o. 3 Miebiana,
eye miexɔnɛ o; elabena miebia-
na le mɔ vɔ̃ dzi, bene miagblẽ
nu la le miaƒe dzidzɔkpɔkpɔwo
me.

Nuxɔxlɔ̃ le ɖokuibɔbɔ ŋuti.

4 Mi ahasiwɔlawo, mienya bena,
xexeame ƒe xɔlɔ̃dzedze enye ke-
tɔnyenye na Mawu oa? Eyaŋuti
amesi dina be, yeanye xexeame
ƒe xɔlɔ̃ la, etsɔ eɖokui wɔ Mawu
ƒe ketɔ.[f] 5 Alo ɖe miebuna bena,
ŋɔŋlɔ la ƒoa nu dzodzro bena:
Gbɔgbɔ, si wòna wòdzra nɔƒe ɖo
le mia me la, le edzrom kple ŋu-
ʋaʋã?[g] 6 Ke ena amenuveve
geɖe wu. Eyaŋuti wogblɔ bena:
[h]„Mawu tsia tre ɖe dadalawo ŋuti;
ke evea ɖokuibɔbɔlawo nu."
7 Eyaŋuti mibɔbɔ mia ɖokui ɖe
Mawu te; [i]ke mitsi tre ɖe Abo-
sam ŋu, eye wòasi le mia gbɔ.
8 [k]Mite ɖe Mawu ŋu, eye wòate
ɖe mia ŋu. [l]Miklɔ miaƒe asiwo,
mi nuvɔ̃wɔlawo, eye miwɔ miaƒe
dziwo kɔkɔe, mi dzimevesusula-
wo! 9 Midze si miaƒe nublanui-
tɔnyenye, eye mifa konyi, eye
mifa avi; mina miaƒe nukoko na-
trɔ zu konyifafa, eye miaƒe dzi-
dzɔ natrɔ zu modedeto. 10 Mi-
bɔbɔ mia ɖokui ɖe anyi le Aƒetɔ
la ŋku me, eye wòakɔ mi ɖe dzi.[p]
11 Nɔviwo, migadzu mia nɔewo
o! Amesi ke dzua nɔvia, eye wò-
drɔ̃ ʋɔnui la, edoa vlo se la, eye
wòdrɔ̃ ʋɔnu se la. Ke ne èdrɔ̃
ʋɔnu se la la, mènye se la dzi-
wɔla o, ke boŋ se la ƒe ʋɔnu-
drɔ̃la nènye. 12 Ame ɖeka koe
nye sedela kple ʋɔnudrɔ̃la: Eyae
nye amesi tea ŋu xɔa ame ɖe
agbe, eye wògatea ŋu tsrɔ̃a ame.
[s]Ke wò la, ameka nènye hele ʋɔ-
nu drɔ̃m hawòvi mahã?

Nuxɔxlɔ̃ le dedienɔnɔ ŋuti.

13 Azɔ la miheyi, mi amesiwo
gblɔna bena: Egbe alo etsɔ míayi

du si kple du si me, eye míanɔ
afima ƒe ɖeka, eye míatsa asi, eye
míakpɔ viɖe![a] 14 Gake mienya
nusi ava dzɔ etsɔ o; elabena nu-
kɔe nye miaƒe agbe mahã? Ela-
bena dzudzɔ, si dzena ɣeyiɣi
kpuia ɖe, eye emegbe la mega-
dzena o la, ke mienye.[d] 15 Le
esia teƒe la ele na mi be, mla-
gblɔ bena: Ne Aƒetɔ lɔ̃ la, míanɔ
agbe, eye míawɔ esi kple esi.[f]
16 Ke azɔ la miekana ɖe nu ŋu
le miaƒe adegbe ƒuƒlu ƒoƒo me.
Kakaɖenuŋu sia katã la vɔ̃ wò-
nye. 17 Eyaŋuti la, amesi ke nya
nu nyui wɔwɔ, eye mewɔnɛ o la,
enye nuvɔ̃ nɛ.[g]

Le kesinɔnuwo ƒe amebeble ŋuti.

5. Azɔ la miheyi, mi kesinɔtɔwo;
mifa avi, eye mido wuwui le
miaƒe nublanuitɔnyenye, si le mia
dzi va ge la ŋuti! 2 Miaƒe [l]kesi-
nɔnuwo nyunyɔ, eye agbagbla-
ʋuiwo ɖu miaƒe awuwo. 3 Miaƒe
sika kple klosalo lé ɣebia, eye
woƒe ɣebialéle atrɔ zu ɖaseɖiɖi
na mi, eye woaɖu miaƒe lãme keŋ
abe dzo ene. Mleƒo nu nyuiwo
nu ƒu le nuwuwu ŋkekeawo me.
4 Kpɔ ɖa, dɔwɔla, siwo ŋe miaƒe
agblemenuwo la ƒe fetu, si mie-
gbe wo nana la, le ɣli dom, eye
nuŋelawo ƒe ɣlidodoawo va Ze-
baot, Aƒetɔ la, ƒe towo me.[p] 5
Mieɖu [r]nu vivi le anyigba dzi,
eye miewɔ fewunuwo, mienyi
miaƒe dziwo [s]le wuwugbe la. 6
Mlebu fɔ ame dzɔdzɔe la, eye mie-
wui, eye metsi tre ɖe mia ŋuti o.

Le dzigbɔgbɔ blewu ɖe nɔviawo ŋu ŋuti.

7 Eyaŋuti [u]migbɔ dzi blewu,
nɔvinyewo, halase Aƒetɔ la ƒe va-
vagbe. Kpɔ ɖa, agbledela lalaa
anyigba dzi nuʋaʋã xɔasiwo, eye
wògbɔa dzi blewu, halase esime
ada kple kele dzana nɛ. 8 Mia-
wo hã migbɔ dzi blewu, mido ŋu-
sẽ miaƒe dziwo; elabena Aƒetɔ ƒe
vavaɣi ɖo vɔ. 9 Nɔviwo, migaɖu
tse ɖe mia nɔewo ŋuti o, bene
womagadrɔ̃ ʋɔnu mi o; kpɔ ɖa,

[a] Lod. 27, 1.
[b] Mat. 5, 12.
[d] Lu. 12, 20.
[e] Hl. 1, 21. 22.
[f] Dɔ. 18, 21.
[g] Lu. 12, 47.
[h] Mat. 5, 34–37.
[i] Ps. 50, 15.
[k] Kol. 3, 16.
[l] Mat. 6, 19.
[n] Mar. 6, 13.
[o] Mar. 16, 18.
[p] Mo. V. 24, 14. 15.
[r] Lu. 16, 19. 25.
[s] Yer. 12, 3.
[t] Fia. I. 17, 1; Lu. 4, 25.
[u] Lu. 21, 19; Heb. 10, 36.
[v] Fia. I. 18, 42.
[y] Gal. 6, 1.
[z] Ps. 51. 15.
[a] Lod. 10, 12; Pet. I. 4, 8.

ʋɔnudrɔ̃la la le tsitre ɖe ʋɔtru
la nu. 10 Nɔvinyewo, mitsɔ nya-
gblɔɖila, siwo ƒoa nu le Aƒetɔ la
ƒe ŋkɔa me la, ƒe fukpekpewo
kple woƒe dzigbɔgbɔ blewu wɔ
miaƒe kpɔɖeŋu.[b] 11 Kpɔ ɖa, míe-
yɔa amesiwo doa dzi keŋ la be
yayratɔwo. [c]Miese Hiob ƒe dzi-
dodo, eye miekpɔ Aƒetɔ la ƒe nu-
wuwu bena, Aƒetɔ la yɔ fũ kple
dɔmetɔtrɔ kple nublanuikpɔkpɔ.

Le nutàta le susu wodzui me ŋuti.

12 Ke wu wo katã la, nɔvinye-
wo, migatà nu o, eɖanye dziƒo
alo anyigba alo nutàta bubua ɖe-
ke o; ke miaƒe ẽ nanye ẽ, eye
miaƒe o nanye o, ne miagadze
ʋɔnudɔdrɔ̃ me o.[h]

Gbedodoɖa ƒe ŋusẽ.

13 [i]Ne mia dome amea ɖe le
fu kpem la, nedo gbe ɖa; ne amea
ɖe kpɔ dzidzɔ la, [k]nedzi kafu-
kafuhawo. 14 Ne mia dome amea
ɖe ƒe lãme gblẽ la, neyɔ hameme-
gãwo vɛ, ne woado gbe ɖa ɖe
eta, eye [n]woasi ami nɛ le Aƒetɔ
ƒe ŋkɔa me. 15 Eye xɔse ƒe [o]gbe-
dodoɖa la axɔ dɔléla ma ɖe agbe,
eye Aƒetɔ la afɔe ɖe tsitre, eye
ne ewɔ nuvɔ̃wo la, woatsɔ wo
akee. 16 Miʋu mia nuvɔ̃wo me
na mia nɔewo, eye mido gbe ɖa
ɖe mia nɔewo ta, bene miaƒe
lãme nasẽ. Ame dzɔdzɔe ƒe ku-
kuɖeɖe, si nu sẽna la, tea ŋu wɔa
nu geɖe. 17 Eliya nye ame, eye
nu venɛ abe míawo ene, eye wò-
do gbea ɖe ɖa, bena [t]tsi nagadza
o, eye tsi megadza ɖe anyigba
dzi o ƒe etɔ̃ kple ɣleti ade sɔŋ.
18 Eye wògado gbe ɖa, eye dziƒo
na tsi dza, eye anyigba gatse eƒe
kutsetse.[v]

Lɔlɔ̃ na mɔtrɛlawo.

19 Nɔvinyewo, ne mia dome
amea ɖe tre mɔ tso nyateƒe la
gbɔ, [y]eye amea ɖe gatrɔe vɛ la,
20 nena wòanyae bena, [z]amesi
trɔa nuvɔ̃wɔla tsoa eƒe mɔtatra
me la, laxɔ luʋɔ ɖe agbe tso ku
me, [a]eye wòatsyɔ nu nuvɔ̃wo ƒe
agbɔsɔsɔ dzi.

PETRO ƑE AGBALẼ GBÃTƆ.

Kpɔkplɔyiɖeme.

1 Petro, Yesu Kristo ƒe apostolo,
ŋlɔ ɖo ɖe amedzro, siwo ka
hlẽ ɖe Ponto, Galatia, Kapadokia,
Asia kple Bitinia, amesiwo nye
ame tiatiawo[b] 2 le Mawu Fofo la
ƒe [d]nunyanyaɖi la nu le Gbɔgbɔ
ƒe kɔkɔewɔwɔ me hena toɖoɖo
kple Yesu Kristo ƒe ʋuhehlẽ:
Amenuveve kple ŋutifafa nasɔ
gbɔ ɖe dzi na mi!

Apostolo la kafu Mawu le xɔsetɔwo ƒe mɔkpɔkpɔ kple yayra ŋuti.

3 Woakafu Mawu, mía Aƒetɔ
Yesu Kristo Fofo, amesi gbugbɔ
mí gadzi le eƒe nublanuikpɔkpɔ
geɖe la nu hena mɔkpɔkpɔ gba-
gbe to Yesu Kristo ƒe tsitretsitsi
tso ame kukuwo dome la me, 4
hena [g]domenyinyi magblẽmagblẽ,
maƒoɖi, maluxe, si wodzra ɖo ɖi
le dziƒo na mí, 5 amesiwo [i]ŋu wo-
dzɔ le Mawu ƒe ŋusẽ me to xɔse
me hena xɔxɔ, si su te, bene woa-
ɖee afia le ɣeyiɣi mamletɔ dzi,
6 [l]si me miatso aseye le, wònye
ele na mi be, [n]miaxa nu azɔ ɣe-
yiɣi ʋeea ɖe le tetekpɔ bubu ƒo-
meviwo me hafi, 7 bena woakpɔ
miaƒe xɔse ƒe dodokpɔ be, [p]exɔ
asi geɖe wu sika, si gblẽna, wò-
nye wodoe kpɔ kple dzo hafi hena
kafukafu kple ŋutikɔkɔe kple bu-
bu le Yesu Kristo ƒe ɖeɖefia la
me; 8 [s]amesi miele kpɔkpɔm o,
gake mielɔ̃nɛ; amesi miekpɔ haɖe
o, gake miexɔa edzi sena, eye
mietsɔa dzidzɔ, si mele gbɔgblɔ
o, si ŋutikɔkɔe li na la, tsoa aseye,
9 esime miexɔa miaƒe xɔse ƒe [v]nu-
wuwu, si nye miaƒe luʋɔwo ɖeɖe.
10 Ɖeɖe sia yome mɔ [z]nyagblɔɖi-
la, siwo gblɔ nya ɖi le amenuve-
ve, si le mia dzi va ge ŋuti la,
di vevie, eye wodzro eme kpɔ
tsitotsito; 11 wodzro azãgbe kple
azãgbe, si ƒomevi Kristo ƒe Gbɔ-
gbɔ, si le wo me la, laɖe afia la
me kpɔ, esime wòɖi ɖase tsã [a]le
fukpekpe, siwo le Kristo dzi va
ge, kple ŋutikɔkɔe, si le wo yome
dze ge la ŋuti. 12 Eye wòɖee
fia amesiawo bena, menye woa
ŋutɔwo ɖokui wosubɔ o, ke boŋ
miawo wosubɔ le nusiawo me,
nusiwo wogblɔ fia mi azɔ to ame-
siwo gblɔ nyanyuie fia mi la dzi
to Gbɔgbɔ kɔkɔe, si woɖo ɖa tso
dziƒo la me, nusiwo me kpɔkpɔ
[a]dzro mawudɔlawo hã.

Le xɔxɔ nyui ŋuti.

13 Eyata [c]mibla miaƒe tamesu-
suwo ƒe aliwo dzi, minɔ mo xexi,
eye mitsɔ miaƒe mɔkpɔkpɔ ɖo
amenuveve, si wotsɔna vaa mia
gbɔ le Yesu Kristo ƒe ɖeɖefia me
la dzi blibo, 14 eye abe vi ɖoto-
wo ene [f]migana miaƒe anyinɔnɔ
naɖi tsãtɔ, si me mienɔ le miaƒe
nudzodzrowo me, le numanyama-
nya me la o, 15 ke boŋ abe alesi
amesi yɔ mi vɛ la le kɔkɔe ene
la, nenema ke miawo hã minɔ kɔ-
kɔe le miaƒe anyinɔnɔ katã me;
16 elabena [h]woŋlɔ bena: „Minɔ kɔ-
kɔe, elabena nye la mele kɔkɔe.“
17 Eye ne mieyɔ [k]amesi mekpɔ
ame ŋku me o, eye wòdrɔ̃a ʋɔnu
ɖe amesiame ƒe dɔwɔwɔ nu la,
ƒe ŋkɔ dzi abe Fofo ene la, eke-
ma mizɔ le miaƒe amedzronyenye
ƒe ɣeyiɣi la me le vɔvɔ̃ me; 18
elabena mienyae bena, [o]menye nu
gbegblẽ, siwo nye klosalo alo sika
la, wotsɔ xe fe ɖe mia ta heɖe mi
tso miaƒe [r]yakanyinɔnɔ, si su mia
si tso mia fofowo gbɔ la me o,
19 ke boŋ kple Kristo ƒe ʋu xɔasi
la abe alẽvi, si ŋu mokaka kple
kpɔtsotso mele o la, ƒe ʋu ene,[t]
20 amesi wonya ɖi tsã, hafi woɖo
xexeame gɔme anyi; gake woɖee
ɖe gò fia le ɣeyiɣia ƒe nuwuwu
le mia ta,[u] 21 [v]mi amesiwo to eya-
ma dzi xɔ Mawu, amesi fɔe ɖe
tsitre tso ame kukuwo dome, eye
wòtsɔ ŋutikɔkɔe nɛ la dzi se, ale
bena miaƒe xɔse kple mɔkpɔkpɔ
nanɔ Mawu dzi.
22 Esi mieto Gbɔgbɔ la me wɔ
miaƒe luʋɔwo kɔkɔe le toɖoɖo
nyateƒe la me hena nɔvilɔlɔ̃, si
me alakpa mele o la, eyata milɔ̃
mia nɔewo vevie tso dzi dzadzɛ
me. 23 Elabena wogbugbɔ mi
dzi, menye tso dzidzi gbegblẽ me
o, ke boŋ tso dzidzi magblẽma-
gblẽ me heto Mawu ƒe nya gba-
gbe, si nɔa anyi tegbetegbe la
me.[b] 24 Elabena „ŋutilãwo katã

[a] Ef. 3, 10.
[b] Yak. 1, 1.
[d] Ro. 8, 29.
[c] Lu. 12, 35.
[f] Ro. 12, 2.
[g] Kol. 1, 12.
[h] Mo. III. 19, 2.
[i] Yoh. 10, 28; 17, 11.
[k] Ro. 2, 11.
[l] Ro. 5, 2; Kor. II. 4, 17.
[n] 5, 10.
[o] Kor. I. 6, 20; 7, 23.
[p] Lod. 17, 3; Mal. 3, 3.
[r] 4, 3.
[s] Yoh. 20, 29; Kor. II. 5, 7.
[t] Yes. 53, 7; Heb. 9, 14.
[u] Ro. 16, 25. 26; Ef. 1, 4.
[v] Yoh. 14, 6.
[y] Ro. 6, 22.
[z] Lu. 10, 24.
[a] Ps. 22; Yes. 53.
[b] Yoh. 1, 13; Yak. 1, 18.

le abe gbe ene, eye woƒe atsyɔ̃-
wo katã le abe gbe ƒe seƒoƒo
ene. Gbe ƒuna, eye eƒe seƒoƒo
yrɔna;[b] 25 ke [d]Aƒetɔ ƒe nya la
nɔa anyi yi ɖe mavɔmavɔ me."
Ke esiae nye nya, si wogblɔ fia mi.

Kristotɔ, siwo nye Mawu ƒe nubabla yeye me duko la, nagbe nudzodzrowo yomenɔnɔ, woaɖo to dziɖuɖu, eye woadze Kristo yome.

2. Eyata [e]miɖe vɔ̃ɖinyenye katã
kple aɖaŋu vɔ̃ katã kple ala-
kpaɖaɖa kple ŋuʋaʋã kple ame-
ŋuzɔzɔ katã ɖa, 2 eye abe vidzĩe-
wo ene la gbɔgbɔ me [h]notsi tsi-
matɔ nadzro mi vevie, bene mia-
tsi to me hena xɔxɔ la, 3 ne
mieɖoe kpɔ bena, Aƒetɔ la nye
ɖɔmenyotɔ.[i] 4 Amesi gbɔ mieva
wònye [l]kpe gbagbe, si amewo
gbe; gake le Mawu gbɔ la enye
nu tiatia kple nusi xɔ asi sesẽ,
5 eye abe kpe gbagbewo ene la
miawo hã mitu mia ɖokui wòazu
gbɔgbɔ me [p]xɔ hena [r]nunɔlanye-
nye kɔkɔe, bena [s]miasa gbɔgbɔ
me vɔ, siwo adze Mawu ŋu to
Yesu Kristo dzi. 6 Eyata wòle
[t]ŋɔŋlɔ la me bena: „Kpɔ ɖa, me-
ɖo dzogoedzikpe tiatia xɔasi anyi
ɖe Zion, eye amesi ke xɔ edzi
se la, ŋu mele ekpe ge o." 7 Azɔ
mi amesiwo xɔe se la, enye kpe
xɔasi na mi; ke dzimaxɔsetɔ-
wo la, kpe, si xɔtulawo gbe la,
eya ke zu dzogoedzikpe kple
[v]nũklikpe kple nuɖiakpe gbadzaa
na wo, 8 amesiwo klii, le esi
womeɖo to nya la o la ta, nusi
ŋuti hã woɖo wo ɖo.[z] 9 Ke mia-
woe nye dzidzime tiatia la, [a]fia
nunɔlanyenye, duko kɔkɔe, du-
kɔ, si nye Mawu ŋutɔ tɔ, bene
miaɖe gbe ƒã amesi yɔ mi tso
viviti me va ye ŋutɔ ƒe nukuke-
keli gbɔ la, ƒe nutsuwɔwɔwo afia,
10 mi amesiwo menye duko tsã
o; ke azɔ la mienye Mawu ƒe
dukɔ, mi amesiwo womekpɔ nu-
blanui na o, ke azɔ la wokpɔ nu-
blanui na mi.[f]
11 Lɔlɔ̃tɔwo, mele nu xlɔ̃m mi
abe [g]amedzrowo kple mɔzɔlawo
ene be, miaɖe mia ɖokui ɖa atso
ŋutilã nudzodzro, [i]siwo wɔa aʋa
ɖe luʋɔ ŋuti la gbɔ, 12 eye miaƒe
anyinɔnɔ le trɔ̃subɔlawo dome
nanɔ nyuie, bene nusi ta wogblɔ
nya ɖe mia ŋuti ɖo abe vɔ̃wɔlawo
ene la,[n] le miaƒe dɔ nyui wɔwɔ,
siwo wodze si azɔ ŋuti la, woakafu
Mawu le kpɔkpɔɖaŋkeke la dzi.
13 Eyaŋuti [a]mibɔbɔ mia ɖokui
ɖe amewo ƒe nuɖoanyi katã te le
Aƒetɔ la ŋuti, eɖanye ɖe fia, si
si ŋusẽ le la te o, 14 eɖanye ɖe
dziɖula, siwo wodɔ ɖe dɔgbe le
hlɔ̃biabia vɔ̃wɔlawo kple nyuiwɔ-
lawo kafukafu ta la te o. 15 Ela-
bena nenemae nye Mawu ƒe lɔ-
lɔ̃nu, bena miatsɔ nu [f]nyui wɔwɔ
atsi abunetɔwo ƒe numanyamanya
la nu, 16 abe [g]abloɖeviwo ene,
eye menye abe amesiwo wɔa ablɔ-
ɖenyenye la ŋuti dɔ be, wòanye
vɔ̃ɖinyenye ƒe nutsyɔnu la ene o,
ke boŋ abe Mawu ƒe dɔlawo ene.
17 [k]Mibu amewo katã, milɔ̃ nɔvia-
wo,[n] mivɔ̃ Mawu, mibu fia la.

Dɔlawo ƒe dɔ.

18 Mi [o]dɔlawo la, mibɔbɔ mia
ɖokui na miaƒe aƒetɔwo le vɔvɔ̃
katã me, menye na aƒetɔ nyuiwo
kple ame fatuwo ɖeɖeko o, ke
boŋ na dɔmevevitɔwo hã. 19 Ela-
bena esiae nye amenuveve, ne
amea ɖe do dzi le xaxawo me,
eye wòkpea fu madzɔmadzɔ le
dzitsinya, si vɔ̃a Mawu la ta. 20
Elabena ne woƒo mi le nuvɔ̃wɔ-
wɔ ŋuti, eye mieɖo dzi kpee la,
adegbeƒoƒo ka wònye ma? Ke ne
miekpe fu le [u]nu nyui wɔwɔ ŋuti,
eye mieɖo dzi kpee la, eya enye
amenuveve le Mawu ŋku me. 21
Elabena esia ŋuti woyɔ mi vɛ ɖo;
elabena Kristo hã kpe fu le mia
ta, [y]eye wògblẽ kpɔɖeŋu ɖi na
mi, bene miadze eƒe afɔɖoƒewo
yome, 22 amesi mewɔ nuvɔ̃a ɖeke
o, eye womekpɔ beble le eƒe nu
me hã o; [b]23 esime wodzui la,
medzu ame ɖe eteƒe o; esime wò-
kpe fu la, medo ŋɔdzi na ame o;
ke etsɔe de asi na amesi drɔ̃a
ʋɔnu dzɔdzɔe la boŋ. 24 Amesi
[d]tsɔ miaƒe nuvɔ̃wo da ɖe ye ŋutɔ
ƒe ŋutilã dzi heyi ɖe atitsoga ŋu,
[e]bene mí amesiwo ku na nuvɔ̃wo
la, míanɔ agbe hena dzɔdzɔenye-
nye; amesi ƒe kabiwo yɔ dɔ mí
la. 25 Elabena miele [h]abe alẽ
tatrawo ene; ke azɔ la mitrɔ va
miaƒe luʋɔwo ƒe [k]kplɔla kple dzi-
kpɔla la gbɔ.

Srɔ̃tɔwo ƒe dɔ.

3. Nenema ke, [l]mi nyɔnuwo la,
mibɔbɔ mia ɖokui na mia ŋu-

---

[a] Ro. 12, 1–7; Ti. 3, 1.
[b] Yes. 40, 6. 7; Yak. 1, 10. 11.
[d] Yes. 40, 8.
[e] Ef. 4, 22.
[f] 3, 16.
[g] Gal. 5, 13.
[h] Heb. 5, 12. 13; Mat. 18, 3.
[i] Ps. 34, 9.
[k] Ro. 12, 10.
[l] Ps. 118, 22.
[n] Lod. 24, 21; Mat. 22, 21.
[o] Ef. 6, 5; Ti. 2, 9.
[p] Ef. 2, 21. 22.
[r] kp. 9.
[s] Ro. 12, 1.
[t] Yes. 28, 16.
[u] 3, 14. 17; 4, 13. 14; Mat. 5, 10.
[v] Mat. 21, 42.
[y] Mat. 16, 24.
[z] Yes. 8, 14; Ro. 9, 33.
[a] Mo. II. 19, 6; Nyaɖ. 1, 6.
[b] Yes. 53. 9; Yoh. 8, 46; Kor. II. 5, 21.
[d] Yoh. I. 3, 5.
[e] Ro. 6, 11.
[f] Hos. 2, 25; Ro. 9, 25.
[g] Ps. 39, 13.
[h] Heb. 13, 20.
[i] Yak. 4, 1.
[k] Yoh. 10, 12; Ezra 34, 5. 11; Yes. 53, 6.
[l] Ef. 5, 22. 24; Ti 2, 5; Kor. I. 7, 13; Mo. I. 3, 16.
[n] Mat. 5, 16.

towo mia srõwo, bena ne amea
dewo medo to nya la o la, nyo-
nuwo ƒe agbenɔnɔ nyaa ɖeke ma-
gblɔ la naɖe wo, 2 esi wokpɔ
miaƒe agbenɔnɔ dzadzɛ le vɔvɔ̃
me ɖa la,[b] 3 amesiwo ƒe lekewɔ-
wɔ naganye gota gome lekewɔ-
wɔ to ɖaƒoƒo kple sikaɖoɖo kple
awudodo me o,[d] 4 ke boŋ wòanye
dzime ƒe ame ɣaɣla le gbɔgbɔ
fatu, si nɔa anyi kpoo la, ƒe nɔnɔ-
me magblẽmagblẽ me, si xɔ asi
sesẽ le Mawu ƒe ŋku me.[f] 5 Ela-
bena nenema ke nyɔnu kɔkɔewo
hã, amesiwo kpɔ mɔ na Mawu la,
wɔ leke na wo ɖokui tsã, eye wo-
bɔbɔ wo ɖokui na woa ŋutɔwo
srõwo,[h] 6 abe alesi Sara ɖoa to
Abraham, [i]eye wòyɔnɛ be aƒetɔ
la ene, amesi vinyɔnuviwo miezu
azɔ, ne miewɔa nu nyui, eye mie-
võa ŋɔdziɖoɖoa ɖeke o.
7 Nenema ke, [n]mi ŋutsuwo la,
minɔ anyi kple nyɔnuwo le nunya
me, esi wonye gbɔdzɔgbɔdzɔtɔ-
wo wu la ŋuti, eye mitsɔ bubu
na wo; elabena woawo hã wonye
agbe ƒe amenuveve hadomenyi-
lawo, bene miagaxe mɔ na miaƒe
gbedododaawo o.

Le lolõ kple domefafa ŋuti.

8 Mlɔeba la mi katã misusu nu
ɖeka, ame nu nawɔ nublanui na
mi; milõ mia nɔewo abe nɔviwo
ene; miaƒe dɔme natrɔ ɖe ame
ŋu; mibɔbɔ mia ɖokui.[s] 9 Miga-
ɖo võ võ teƒe alo dzudzu dzudzu
teƒe o; ke esia teƒe la miɣra boŋ;
elabena esia ta woyɔ mi vɛ ɖo,
be mianyi ɣayra ƒe dome. 10
[t]Elabena amesi le didim be, yealõ
agbe, eye yeakpɔ ŋkeke nyuiwo
la, nekpɔ eƒe aɖe dzi ɖe võ ŋu
kple eƒe nuyiwo dzi, bene woa-
gagblɔ alakpanya o; 11 nete ɖa
le võ ŋu, eye wòawɔ nu nyui;
nedi ŋutifafa, eye wòati eyome.[v]
12 Elabena Yehowa ƒe ŋkuwo le
ame dzɔdzɔewo ŋu, eye eƒe towo
le woƒe kukuɖeɖe ŋu; ke Yehowa
klẽa ŋku ɖe amesiwo wɔa võ la.
13 Eye ameka awɔ võ ɖe mia
ŋu, ne mienye veviedolawo le nu
nyui me mahã?[a] 14 Ke [b]ne mie-
kpe fu le nu dzɔdzɔe ŋuti hã la,
woayra mi. Ke migavõ woƒe vɔ-
võ o, eye ŋɔ hã nagadzi mi o;
15 ke boŋ mikɔ Aƒetɔ Kristo la
ŋu le miaƒe dziwo me, eye misu

a 1, 3; Kol. 4, 6.
b 1, 17; 2, 12. 18.
d Tim. I. 2, 9; Yes. 3, 18—24.
e 2, 12; Dɔ. 24, 16.
f Ef. 3, 16.
g 2, 20; 4, 14.
h Mo. I. 3, 16.
i Mo. I. 18, 12.
k 4, 1; Ro. 5, 6; 6, 10.
l 1, 3; 4, 6; Ef. 4, 9.
n Ef. 5, 25; Kor. I. 7, 3. 5.
o Mat. 24, 37; Pet. II. 2, 5; 3, 5; Mo. I. 7, 13.
p Ef. 5, 26; Heb. 10, 22.
r Ef. 1, 20.
s Fil. 3, 16; Kol. 3, 12.
t Ps. 34, 13. 14 v. 17; Yak. 1, 19; Lod. 21, 23.
u 2, 21. 24; 3, 18; Heb. 12, 10. 11.
v Tes. I. 5, 15; Heb. 12, 14; Tim. I. 6, 11.
y Kor. II. 5, 15.
z Ef. 4, 17; Ti. 3, 3; Ro. 1, 28.
a Ro. 8, 28.
b 2, 20; 4, 14; Yes. 8, 12. 13; 51, 7.

te ɖaasi, bene miana ŋuɖoɖo
amesiame, si abia nyaa ɖe mi le
mɔkpɔkpɔ, si le mia me la ŋuti;
gake miwɔe kple dɔmefafa kpa-
kple vɔvɔ.[a] 16 esi dzitsinya nyui
le mia si, bene nusi me wogblɔ
nya võ ɖe mia ŋuti le abe võwɔ-
lawo ene la, woaɖo ŋukpe amesi-
wo do vlo miaƒe agbenɔnɔ nyui,
si le Kristo me la.[e] 17 Elabena ne
enye Mawu ƒe lɔlõnu la, fukpe-
kpe le nu nyui wɔwɔ ŋuti enyo
wu fukpekpe le võwɔwɔ ŋuti.[g]

Le Kristo ƒe ŧsiẽƒeyiyi kple mawutsideɖeta ŋuti.

18 Elabena Kristo hã kpe fu le
nuvõwo ŋuti zi ɖeka, ame dzɔdzɔe
ɖe ame madzɔmadzɔ teƒe, bene
wòakplɔ mí ayi Mawu gbɔ; esime
wowui le ŋutilã gome, ke wogbɔ
agbee le gbɔgbɔ gome;[k] 19 esime
hã wòtɔ edzi heyi, eye wògblɔ
nya [l]fia gbɔgbɔwo le gaxɔ me,
20 amesiwo sẽ to tsã, esime Mawu
ƒe dzigbɔgbɔ blewu la lala le Noa
ƒe ŋkekeawo me, esime wòle aɖa-
kaʋu dzram ɖo, si me woɖe ame
ʋee, siwo le luʋɔ enyi la le hetso
tsi me.[o] 21 nusi nye kpɔɖeŋu [p]na
mawutsideɖetaname, si ɖe miawo
hã azɔ, si menye ŋutilãɖiƒoƒo ɖe-
ɖeɖa o, ke boŋ dzitsinya nyui ƒe
adzɔgbeɖeɖe na Mawu heto Ye-
su Kristo ƒe tsitretsitsi me. 22
[r]amesi yi ɖe dziƒo, eye wòle Ma-
wu ƒe nuɖusi me, eye mawuɖɔ-
lawo kple dziɖuɖuwo kpakple ŋu-
sẽwo bɔbɔ wo ɖokui nɛ.

Ele na kristotɔwo be, woakafu Mawu le fukpekpe me hã.

4. Azɔ esi Kristo kpe fu ɖe mia
ta le ŋutilã me ŋuti la, miawo
hã mikpla tamesusu ma ke abe
aʋawɔnuwo ene; elabena amesi
kpe fu le ŋutilã me la, edzudzɔ
nuvõwɔwɔ,[u] 2 bena miaganɔ agbe
na amewo ƒe nudzodzrowo le ɣe-
yiɣi, si susɔ be, mianɔ agbe le
ŋutilã me la me o, ke boŋ hena
Mawu ƒe lɔlõnu.[y] 3 Elabena agbe
ƒe ɣeyiɣi, si va yi la,[z] sɔ gbɔ
be, miewɔ trõsubɔlawo ƒe lɔlõnu,
eye miezɔ le hadzedzewo, nudzo-
dzrowo, ahatsunonowo, nutsuɖu-
ɖuwo, aglotutuwo kple trõsubɔ-
subɔ ŋunyɔtɔ la me; 4 esia wɔ
yaa na wo bena, miefu du kpli
wo yi ɖe nu vlo wɔwɔ ma ke ƒe
ba me o, eye wole busunyawo

gblɔm le mia ŋuti;[a] 5 amesiawo
abu akɔnta na [d]amesi su te, bena
yeadrɔ̃ ʋɔnu ame gbagbewo kple
ame kukuwo la. 6 Elabena esia
ta wogblɔ nyanyuie la fia [f]ame
kukuwo hã ɖo bena, ne woadrɔ̃
ʋɔnu wo le amewo gome le ŋu-
tilã me hã la, le Mawu gome la
woanɔ agbe le gbɔgbɔ me.
7 Ke nuwo katã ƒe nuwuwu ɖo
vɔ. Eyaŋuti miɖu mia ɖokui dzi,
eye minɔ mo xexi hena gbedo-
doɖa.[h] 8 Ke vevietɔ la mitsɔ lɔlɔ̃
lɔ̃ mia nɔewo vevie; [i]elabena lɔlɔ̃
tsyɔa nuvɔ̃wo ƒe agbɔsɔsɔ dzi.
9 Milɔ̃ amedzrowɔwɔ na mia nɔe-
wo, eye liʋiliʋilili naganɔ me o.[l]
10 Misubɔ mia nɔewo le alesi
amesiame xɔ amenuvevenunana
la nu, abe Mawu ƒe amenuveve
bubu ƒomevi geɖewo ƒe xɔnuvi
nyuiwo ene.[o] 11 Ne amea ɖe le
nya gblɔm la, negblɔe abe ma-
wunya ene; ne amea ɖe le subɔ-
subɔm la, netsɔ ŋusẽ, si Mawu
tsɔ kee la subɔ, bene woakafu
Mawu le nuwo katã me to Yesu
Kristo dzi, amesi tɔ lanye ŋutı-
kɔkɔe kple ŋusẽ tso mavɔ me yi
ɖe mavɔ me! Amen.[s]
12 Lɔlɔ̃tɔwo, migana fiafiã ƒe
tetekpɔ, si va mia dzi hena mia
dodokpɔ la, nawɔ yaa ɖe mi, abe
nyaa ɖe ƒomevie va dzɔ ɖe mia
dzi ene o; 13 ke boŋ zi geɖe
[v]alesi miekpɔ gome le Kristo ƒe
fukpekpewo me la, zi geɖe ma
ke mikpɔ dzidzɔ bena, le eƒe ŋu-
tikɔkɔe ƒe ɖeɖefia me hã la mia-
kpɔ dzidzɔ, eye miatso aseye. 14
[z]Ne wodzu mi le Kristo ƒe ŋkɔ
ta la, woayra mi; elabena ŋuti-
kɔkɔe kple Mawu ƒe Gbɔgbɔ la
va dzudzɔ ɖe mia dzi; ame mawo
gbɔ la wogblɔ busunya ɖe eŋuti,
ke mia gbɔ la wokɔ eŋuti. 15
Ke mia dome amea ɖeke nagakpe
fu abe hlɔ̃dola alo fiafitɔ alo vɔ̃-
wɔla alo abe amesi doa gaglãsu
ɖe ame bubuwo ƒe nya me la ene
o;[d] 16 ke ne amea ɖe kpe fu abe
kristotɔ ene la, megakpe ŋu ne
o, ke nekafu Mawu le nya sia me
boŋ.[f] 17 Elabena azãgbe la ɖo
vɔ, bena ʋɔnudɔdrɔ̃ la nadze gɔ-
me tso Mawu ƒe aƒe me; ke ne
wodze egɔme tso mia dzi la, eke-
ma nuka lanye nuwuwu na ame-
siwo meɖo to Mawu ƒe nyanyuie
la o mahã?[b] 18 Eye nenye bebli
hafi woaxɔ ame dzɔdzɔe la, afika
ame mavɔ̃mawu kple nuvɔ̃wɔla
lado ɖo mahã?[e] 19 Eyata amesi-
wo kpea fu le Mawu ƒe lɔlɔ̃nu nu
la, natsɔ woƒe luʋɔwo ade asi na
wɔla nuteƒewɔla la le dɔ nyui
wɔwɔ me.[g]

Hamemegãwo ƒe dɔ.

5. Hamemegã, siwo le mia dome
la, nye, amesi nye mia ha-ha-
memegã kple Kristo ƒe fukpekpe-
wo ɖaseɖila kple ŋutikɔkɔe, si
wole ɖeɖe ge ɖe go la hã gome-
kpɔla la, mele nu xlɔ̃m mi be:[k]
2 Minyi Mawu ƒe alẽha, si le mia
dome, eye mikpɔ edzi; menye le
dzizizi ta o, ke boŋ kple lɔlɔ̃nu
faa le Mawu nu; menye le viɖe
ƒoɖi ta o, ke boŋ kple dzi faa;[n]
3 menye abe amesiwo ɖu aƒetɔ
ɖe ha me, si woɖe asi na wo la,
dzi ene o, ke boŋ abe amesiwo
nye kpɔɖeŋu na hame la ene,[p]
4 ekema ne alẽkplɔla gã la lado
la, miaxɔ ŋutikɔkɔe ƒe fiakuku
magblẽmagblẽ la.[r]

Le ɖokuibɔbɔ, dziɖoɖo ɖe Mawu ŋu kple ŋudzɔnɔnɔ ŋuti.

5 Nenema ke, mi ɖekakpuiwo,
mibɔbɔ mia ɖokui ɖe ame tsitsi-
wo te; [t]ke mi katã mibɔbɔ mia
ɖokui ɖe mia nɔewo te, eye mitsɔ
ɖokuibɔbɔɖeanyi hetsyɔ;[u] elabena
Mawu tsia tre ɖe dadalawo ŋuti,
ke evea ɖokuibɔbɔlawo nu. 6 Azɔ
la mibɔbɔ mia ɖokui ɖe Mawu ƒe
asi sesẽ la te, bene wòakɔ mi ɖe
dzi le ɣeyiɣi, si woɖo ɖi la dzi.[y]
7 Mitsɔ miaƒe dzimaɖiwo katã da
ɖe eyama dzi; elabena eyama léa
be na mi.[a] 8 Minɔ mo xexi, minɔ
ŋudzɔ; elabena miaƒe adikãtɔ,
Abosam, le tsatsam abe dzata, si
le gbe ɖem hele ame dim, be
yeavuvu ami ene;[b] 9 minɔ tsitre
sesĩe ɖe eyama ŋuti le xɔse me,
esi mienyae bena, fukpekpe ma-
wo ke va mia nɔvi, siwo le xe-
xeame la dzi.[e]

Yayradiname-nyawo.

10 Ke amenuveve katã ƒe Ma-
wu, amesi yɔ mi va eƒe ŋutikɔ-
kɔe mavɔ la gbɔ le Kristo Yesu
me la, ŋutɔ awɔ mi amesiwo kpe
fu via ɖe ko la blibo, ado ŋusẽ
mi, ali ke mi, eye wòaɖo mia gɔ-
me anyi.[g] 11 Eya tɔ lanye ŋuti-

a 2. 16.
b Ezra 9. 6.
d Tim. II. 4. 1: Dɔ. 10. 42.
e Lu. 23, 31: Lod. 11, 31.
f 3, 19.
g Yak. 1. 12: 5. 13: Lu. 23, 46.
h Yak. 5, 8: Yoh. I. 2. 18: Pet. II. 3. 10.
i Kol. 3. 14: Heb. 13. 1: Yak. 5. 20.
k 4. 13: Ti. 1. 5: Tim. I. 5. 17: Yoh. 15, 27: Ro. 8. 17.
l Heb. 13. 2: Fil. 2. 14.
n Dɔ. 20. 28: Ti. 1. 7. 11.
o Ro. 12. 6.
p Kor. II. 1. 24: Lu. 22, 26: Tes. II. 3, 9.
r Yak. 1. 12: Kor. I. 9. 25.
s Kor. II. 2. 17: Kol. 3. 17.
t Ef. 5. 21: Fil. 2, 3: Yak. 4. 6: 7, 10.
u Lod. 3. 34.
v 1. 6: 5. 1: Yak. 1, 2: Kor. II. 1. 7: Ro. 8. 17.
y Yak. 22. 29.
z 3. 14: Mat. 5. 10.
a Mat. 6. 25: Heb. 13. 5: Ps. 37. 5.
b Lu. 22, 31: Hi. 1, 7.
d 2, 20.
e Yak. 4. 7: Ef. 6. 12: Fil. 1. 30.
f Dɔ. 5. 41: Yoh. 21, 19.
g 1. 6: Tes. I. 2. 12: Heb. 13. 21.

kɔkɔe kple ŋusẽ tso mavɔ me yi
ɖe mavɔ me! Amen.

Gbedoname kpe nuwunyawo.

12 Meŋlɔ nya kpui sia ɖo ɖe
mi to Silvano. amesi mebu nɔvi
nuteƒewɔla la. si me hɔle nu xlɔ̃m
mi. eye mele ɖase ɖim bena. esiae
nye Mawu ƒe amenuveve vavãtɔ.
Minɔ tsitre sesĩe ɖe eme.[a] 13 Ha-
me. si wotia kpakpli mi le Babi-
lon kple vinye [b]Marko ɖuɖɔ mi
fã. 14 Mitsɔ lɔlɔ̃nugbugbɔ ɖuɖɔ
mia nɔewo nam fã.
Ŋutifafa nanɔ anyi kpli mi ame-
siwo katã le Kristo Yesu me![d]

[a] Kor. II. 1. 19; Tes. I. 1. 1; Tes. II. 1. 1; Dɔ. 17, 4; Ro. 5. 2.
[b] Dɔ. 12. 12.
[d] Ro. 16, 16.

PETRO ƑE AGBALẼ EVELIA.

Apostolo. si le dzodzom la, ƒe nuxɔxlɔ̃ le veviedodo le kristotɔnyenye me ŋuti.

1 Simon Petro. Yesu Kristo ƒe
dɔla kple apostolo. ŋlɔ ɖo ɖe
amesiwo kpɔ xɔse xɔasi ma ke
kpli mí le mía Mawu kple mía
xɔla Yesu Kristo ƒe dzodzɔenye-
nye la me:[f] 2 Amenuveve kple
ŋutifafa nasɔ gbɔ ɖe dzi na mi
le sidzedze Mawu kple Yesu. mía
Aƒetɔ. la me.[h]
3 Esi eƒe Mawu me ŋusẽ tsɔ
nusiwo katã nyo hena agbe kple
mawusosroɖa la. ke mí to sidze-
dze [i]amesi tsɔ eya ŋutɔ ƒe ŋuti-
kɔkɔe kple ŋusẽ yɔ mí la me:
4 nusiawo me wòtо tsɔ ŋugbe-
dodo xɔasi gãtɔwo ke mí. bene
míato esiawo me azu Mawu ƒe
dzɔdzɔme gomekpɔlawo. ne míesi
tso nudzodzrowo ƒe gbegblẽ. si le
xexe sia me la gbɔ:[m] 5 Eye esia
ŋuti ke mitsɔ veviedodo katã kpe
ɖe eŋuti. eye miɖe amewɔwɔ ɖa
le miaƒe [o]xɔse me. eye le ame-
wɔwɔ me la sidzedze. 6 eye le
sidzedze me la ɖokuidziɖuɖu. eye
le ɖokuidziɖuɖu me la dzidodo.
eye le dzidodo me la mawusosro-
ɖa.[r] 7 eye le mawusosroɖa me la
nɔvilɔlɔ̃. eye le nɔvilɔlɔ̃ me la
lɔlɔ̃ na amewo katã.[t] 8 Elabena
ne nusiawo le mia me. eye wole
agbɔ sɔm ɖe dzi la. mana mianye
kuviatɔwo kple ame matsekuwo
le sidzedze mía Aƒetɔ Yesu Kri-
sto la me o.[u] 9 Elabena amesi si
nusiawo mele o la. enye [v]ŋkua-
gbãtɔ. eye mekpɔa didiƒenu o. eye
wòŋlɔ eƒe tsã nuvɔ̃wo kɔkloɖa
la be. 10 Eyata. nɔviwo. miɖo
vevie wu tsãtɔ. bena miali ke mia
yɔyɔ kple tiatia la sesĩe: elabena
ne miewɔ nusiawo la. miada vo
akpɔ o.[a] 11 Elabena le ale mɔ
sia dzi woana gege ɖe mía Aƒetɔ
kple xɔla Yesu Kristo ƒe fiaɖuƒe
mavɔ la me mi wòasɔ gbɔ fũ.[e]

Le Kristo ƒe ŋutikɔkɔe kple nyagblɔɖi. si li ke sesĩe la ŋuti.

12 Eyaŋuti nyemadzudzɔ ŋku-
ɖoɖo nusiawo dzi na mi akpɔ o.
wònye mienyae. eye wona mieli
ke ɖe nyateƒe. si li kpli mi la me
hafi.[g] 13 Ke mebui nusi dzɔ be.
ŋkeke alesi mele agbadɔ sia me
la. matsɔ ŋkuɖoɖonudzi na mi
anɔ mia nyɔmi. 14 Elabena me-
nyae bena. nye agbadɔ la ɖede-
ɖa la lilim. abe alesi mía Aƒetɔ
Yesu Kristo hã ɖee fiam la ene.[k]
15 Ke maɖo vevie. bena miate
ŋu aɖo ŋku nusiawo dzi gbesia-
gbe le nye dzodzo megbe.[l] 16
Elabena menye gli. siwo wokpa
kple aɖaŋu la. yome míedze. esi-
me míena mienya mía Aƒetɔ Yesu
Kristo ƒe ŋusẽ kple eƒe vava la
o: ke boŋ míenye eƒe gãnyenye.
si míekpɔ kple ŋku la. ƒe ɖase-
ɖilawo.[p] 17 Elabena exɔ bubu
kple ŋutikɔkɔe tso Mawu Fofo la
gbɔ. esime nenem gbe sia ɖi tso
ŋutikɔkɔe gã nyui la me va egbɔ
bena: [s]„Amesia nye Vinye. si
nyemelɔ̃a nu egbɔ o. si dzea ŋu-
nye!" 18 Eye mía ŋutɔwo míese
gbe sia tso dziƒo. esime míeli
kplii le to kɔkɔe la dzi. 19 Eye
nyagblɔɖi. si li ke sesĩe wu la.
le mía si. eye miewɔe nyuie bena.
miekpɔa edzi. abe akaɖi. si le ke-
klẽm le tsyɔtsyɔƒe ene. halase
esime ŋu lake. eye ŋukeɣletivi
ladze le miaƒe dziwo me:[y] 20 eye
minya esia gbã bena. ŋɔŋlɔ la
me nyagblɔɖiwo katã metso ame
ŋutɔ ƒe gɔmeɖiaɖia gbɔ o:[z] 21 ela-
bena nyagbɔgblɔɖia ɖeke metso
ame ƒe lɔlɔ̃nu me kpɔ o. ke boŋ

[e] Heb. 10. 19; Mat. 7. 13.
[f] Dɔ. 15. 14; Ro. 1. 1. 12.
[g] 3. 1; Pet. I. 5. 12; Ro. 16. 14; Yu. 5.
[h] kp. 8; 2. 20; Yoh. 17. 3.
[i] Pet. I. 1. 15; 2. 9.
[k] Tim. II. 4. 6; Yoh. 13. 36; 21. 19.
[l] Heb. 12. 7.
[m] Yoh. I. 3. 2. 9.
[o] Heb. 4. 11; 6. 11.
[p] 3. 4; Lu. 1. 2; Yoh. I. 1. 1.
[r] Fil. 4. 8.
[s] Mat. 17. 1—8.
[t] Pet. I. 1. 22; Tes. I. 3. 12.
[u] kp. 2; Ti. 2. 14; Yoh. 15. 16.
[v] Yoh. I. 2, 9. 11.
[y] Yoh. 5. 39; Nyad. 22. 16; Ps. 119. 105.
[z] Yes. 34. 16.
[a] Heb. 3. 14.

Gbɔgbɔ kɔkɔe lae ɒã Mawu ƒe
ame kɔkɔewo, hafi wogblɔ nya ɖi.[a]

Nuxoxlɔ̃ le aɒatsonuƒialawo ŋuti.

2. Ke aɒatsonyagblɔɖilawo va
tsi tre le dukɔ la dome, abe
alesi [b]aɒatsonuƒialawo lava mia-
wo hã mia dome ene, amesiwo
latsɔ gbegblẽ ƒe kɔmamãwo ava
tra ɖe eme dzaa, eye woagbe nu
le Aƒetɔ, si xe fe ɖe wo ta la
gbɔ, eye woahe gbegblẽ kpata-
kpata ava wo ɖokui dzi. 2 Eye
ame geɖewo adze woƒe hadzenu-
wɔwɔwo yome, amesiwo ta woa-
gblɔ busunya ɖe nyateƒemɔ la
ŋuti ɖo,[f] 3 eye le ŋukeklẽ me
woatsɔ nyakpakpawo adi viɖe le
mia ŋu, amesiwo ƒe fɔbubu mehe
ɖe megbe tso blema ke o, eye
woƒe gbegblẽ medɔa akɔlɔ̃e o. 4
Elabena ne Mawu mekpɔ mawu-
dɔla wɔnuvɔ̃wo ƒe nublanui o, ke
wòtsɔ viviti tsiɖitsiɖi ƒe kɔsɔkɔ-
sɔwo bla wo hetu asi wo xlã ɖe
dzomavɔɒe me, bena woadzra wo
ɖo hena ɒɔnudɔdrɔ̃;[i] 5 eye me-
kpɔ blema xexeme la ƒe nubla-
nui o, negbe Noa, dzɔdzɔenye-
nye ƒe gbeƒãɖela la, hekpe ɖe
ame adre bubuawo ŋu ko wòdzra
ɖo, esime wòhe tɔɖɔɖɔ va ame
mavɔ̃mawuwo ƒe xexeme dzi;[k] 6
eye wòna Sodom kple Gomora ƒe
duwo zu afi, eye wòbu fɔ wo to
wo tɔtrɔtsyɔanyi me, eye wòtsɔ
wo ɖo kpɔɖeŋu na amesiwo ava
nɔ agbe le mawumavɔ̃mavɔ̃ me;[n]
7 eye wòɖe Lot dzɔdzɔetɔ, si ŋu
ame gblẽkuwo ƒe hadzedzegbe-
nɔnɔ sẽ ŋuta le la, tso me;[p] — 8
elabena esi ame dzɔdzɔe ma nɔ
wo dome, eye wòkpɔ, eye wòse
woƒe dɔwɔwɔ, siwo mele sea nu
o la, ewɔa fu eƒe luɒɔ dzɔdzɔe
la gbesiagbe;[s] — 9 ale Aƒetɔ la
nya alesi wòaɖe mawumemewo
atso tetekpɔwo me, eye wòadzra
ame madzɔmadzɔwo ɖo hena ɒɔ-
nudrɔ̃gbe, bene woatu fe vɔ̃ na
wo;[u] 10 ke vevietɔ amesiwo zɔna
le ŋutilã nu le makɔmakɔnyenye
ƒe nudzodzro la me, eye wodoa
vlo aƒetɔnyenye la. Ame mabu-
nuwo, ɖokuiŋudzelawo kple ame-
siwo medzona nyanyanya, ne wo-
gblɔ busunya ɖe ŋutikɔkɔewo
ŋuti la o,[y] 11 wònye mawudɔla-
wo nye gãtɔwo wu le ŋutete kple
ŋusẽ me hafi; gake womehe bu-
sufɔbubu vɛ ɖe wo ŋuti le Aƒetɔ
la ŋku me o.
12 Ke amesiawo le abe lã nya-
sã manɔsitɔ, siwo wodzi hena lelé
kple tsɔtsrɔ̃ le woƒe dzɔdzɔme
nu la ene: Wogblɔa busunya le
nya, siwo womenya kura o la me,
eye woatsrɔ̃ hã le woƒe gbegblẽ
la me,[d] 13 eye woaxɔ madzɔma-
dzɔnyenye ƒe fetu: Amesiwo bua
gbesiagbe ƒe aglotutu dzidzɔnui,
ɖiƒoƒo kple ŋukpe wonye, eye
wotsɔa nusiwo wokpɔ to woƒe
amebeble me la, ɖua nu tsui, eye
wotua aglo kpli mi;[e] 14 ŋku, siwo
yɔ taŋ kple ahasiwɔwɔ, eye nu-
vɔ̃wɔwɔ metea ŋu ɖia kɔ na wo
o la, li na wo; woblea luɒɔ,
siwo meli ke o la, vaa wo ɖo-
kui gbɔ; dzi, si ŋukeklẽ mã ŋu-
tɔ la, li na wo, eye fiƒodeviwo wo-
nye.[g] 15 Esime wogblẽ mɔ dzɔ-
dzɔe la ɖi la, wotre mɔ, eye wo-
dze [h]Bileam, Beor vi, amesi lɔ̃
madzɔmadzɔnyenye ƒe fetu la yo-
me; 16 ke ekpɔ mokaka le eƒe
dzidada la ŋuti: Dɔwɔlã maƒonu
la tsɔ ame ƒe gbe ƒo nu, eye wòxe
mɔ na nyagblɔɖila la ƒe lãnuwɔ-
wɔ. 17 Amesiwo nye tsivudo,
siwo me tsi mele o, kple alilikpo,
siwo ahom ƒona yina gbɔna, ame-
siwo wodzra viviti tsiɖitsiɖi la ɖo
ɖi na yi ɖe mavɔmavɔ me.[l] 18
Elabena esi wogblɔ yakanya lolo
gãwo la, wotsɔ ŋutilã ƒe nudzo-
dzrowo kple hadzedze vɔ̃wo ble
amesiwo si fifi laa tso mɔtrelawo
gbɔ.[o] 19 Eye wodo abloɖenye-
nye ŋugbe na wo, wònye woa ŋu-
tɔwo la gbegblẽ ƒe dɔlawo wonye
hafi; elabena amesi ɖu amea ɖe
dzi la,[r] eya ke wonɛ kluvi. 20
Elabena ne wosi le xexeame ƒe
makɔmakɔnyenye nu to sidzedze
Aƒetɔ kple xɔla Yesu Kristo me,
eye wona wogalé wo le nu mawo
ke me, eye wogaɖu wo dzi la,
[t]ekema woƒe anyinɔnɔ mamletɔ
zu vɔ̃ na wo wu tsãtɔ. 21 Elabe-
na ɖe womedze si dzɔdzɔenye-
nye ƒe mɔ o la, ne enyo na wo
wu esi wodze sii, eye gake wo-
gagbugbɔ tso sedede kɔkɔe, si
wode asi na wo la gbɔ.[v] 22 Eva
me na wo le nyateƒe lododo la
nu bena:[z] „Avũ gbugbɔ yi ɖe ye
ŋutɔ ƒe xeɖeɖe la gbɔ,“ eye „ha,

a Sam. II. 23, 2.
b Mat. 24, 4; Dɔ. 20, 29. 30; ta 2. 3 kpɔ Yu. 5–23; Fia. I. 22, 6–25; Mo. V. 13; Yer. 28; Xez. 13.
d Ps. 49, 21.
e kp. 15.
f kp. 18; Mat. 24, 11; Tim. I. 6, 1; Ro. 2, 24.
g Mat. 5, 28; Tim. II. 3, 6.
h Nyad. 2, 14; Mo. IV. 22, 5. 7. 28; 31, 16.
i Nyad. 9, 1. 11; 20, 1.
k 3, 6; Pet. I. 3, 20; Heb. 11, 7.
l Lod. 25, 14.
n Mo. I. 19, 24.
o kp. 2, 10. 18; Yu. 16.
p Mo. I. 19, 29.
r kp. 12; Pet. I. 2, 16; Yoh. 8, 34.
s Ps. 119, 158.
t 1, 2; 3, 18; Mat. 12, 45.
u Kor. I. 10, 13.
v Heb. 6, 4; 10, [illegible]
y 1, 7; Ti. 3, 1. 20; Mo. II. 22, 28.
z Lod. 26, 11.

si wole tsi na la, le mimlim yina
ba me.“

Afetɔ la ƒe vava ƒe heheḍemegbe ƒe nyateƒenyenye kple xexeame ƒe nuwuwu.

3. Lɔlɔ̃tɔwo, esia nye agbalẽ evelia xoxo, si meŋlɔ ḍo ḍe mi, eye
metsɔ ŋkuḍoḍonudzi nyɔ miaƒe
tamesusu, si me kɔ la le wo me,[b]
2 bene miaḍo ŋku nya, siwo nyagblɔḍila kɔkɔeawo gblɔ ḍi tsã la,
kple Afetɔ kple xɔla ƒe se, si
wòḍe to miaƒe apostolowo dzi la
dzi. 3 Minya esia gbã bena, le
ŋkeke mamleawo dzi la fewuḍulawo lava kple fewuḍuḍu, amesiwo
zɔna le woawo ŋutɔwo ƒe nudzodzrowo nu,[f] 4 eye woagblɔ bena:
Afika eƒe vava la ƒe ŋugbedodo
la le? Elabena tso esime fofoawo dɔ alɔ̃ la, nuwo katã nɔ anyi
nenema tso nuwɔwɔ ƒe gɔmedzedze la me.[h] 5 Elabena [i]ḍe woɣlae ḍe wo, esi wole edim nenema, bena dziƒowo li tso blema ke,
eye anyigba hã li hedo tso tsi
me, eye wòto tsi me le Mawu ƒe
nya nu; 6 nusiawo na tsiḍɔḍɔ yɔ
xexe kema me, eye wòtsrɔ̃.[n] 7 Ke
wotsɔ nya ma ke dzra fifi dziƒo
kple anyigba la ḍo, eye woḍa wo
ḍi na dzo, vaseḍe ame mavɔ̃mawuwo ƒe ʋɔnudɔdrɔ̃ kple gbegblẽ
ƒe ŋkeke la dzi.[o] 8 Ke, lɔlɔ̃tɔwo,
nu ḍeka sia nagano ɣaɣla ḍe mi
o bena, le Mawu gbɔ la ŋkeke
ḍeka le abe ƒe akpe ḍeka ene,
eye ƒe akpe ḍeka hã abe ŋkeke
ḍeka ene.[p] 9 Menye ḍe [r]Afetɔ la
le wɔwɔm blewu le eƒe ŋugbedodowo dziwɔwɔ me, abe alesi
amea ḍewo buna blewuuwɔwɔ la
ene o; hafi egbɔ dzi ḍi blewu na
mi, esi melɔ̃ bena, amea ḍeke natsrɔ̃ o, ke boŋ bena amewo katã
natrɔ va dzimetɔtrɔ gbɔ la ŋuti.
10 Ke [t]Afetɔ la ƒe ŋkeke le vava ge abe fiafitɔ ene, le esime
[a]dziƒowo ava yi kple gbeḍeḍe; ke
gɔmedzenuwo labi, eye woalólo
le dzo me, eye anyigba kple eme
dɔwɔwɔwo lafiã keŋ.

Alesi kristotɔwo nadzra wo ḍokui ḍo na Kristo ƒe vava evelia.

11 Azɔ esi woalólo nusiawo katã la, ameka ƒomeviwo wòle na
mi be, mianye le anyinɔnɔ kɔkɔe
kple mawusosroḍa me,[d] 12 eye
mialala, eye miaḍi Mawu ƒe ŋkeke la ƒe vava vevie, le esime woalólo dziƒo le dzo me, eye gɔmedzenuwo hã lalólo le dzoxɔxɔ gã
me mahã?[e] 13 Ke miele dziƒo
yeye kple anyigba yeye, siwo me
dzɔdzɔenyenye anɔ la, lalam le
eƒe ŋugbedodo la nu.[g]
14 Eyata, lɔlɔ̃tɔwo, esi miele
nusiawo lalam ŋuti la, miḍo vevie,
bena woakpɔ mi le ŋutifafa me
ḍimaƒomaƒo kple mokaka manɔŋui le eƒe ŋku me,[k] 15 eye mibu
mía Afetɔ ƒe [l]dzigbɔgbɔ blewu
la bena, enye mia xɔxɔ, abe alesi
mía nɔvi lɔlɔ̃tɔ Paulo hã ŋlɔ ḍo
ḍe mi le eƒe nunya, si wonae la
nu ene, 16 abe alesi wòƒo nu le
nusiawo ŋuti le eƒe agbalẽwo katã me la ene, esiwo me nyaa ḍewo ƒe gɔmesese nye dɔ la le,
nya, siwo ame masrɔ̃nuwo kple
ame malikewo trɔna, abe alesi
wowɔa ŋɔŋlɔ bubuawo hã hena
woa ŋutɔwo ƒe gbegblẽ la ene.

Nuwunya.

17 Azɔ la, mi lɔlɔ̃tɔwo, esi mienya nusiawo ḍi ŋuti la, mikpɔ
mia ḍokui dzi nyuie, bene ame
gblẽkuwo ƒe beble nagahe mi
ayii o, eye miagadze anyi atso
mia ŋutɔwo miaƒe kelili la me o.[s]
18 Ke boŋ mitsi le mía Afetɔ
kple xɔla Yesu Kristo ƒe amenuveve kple sidzedze la me. Eya
tɔ lanye ŋutikɔkɔe la tso azɔ yiḍase mavɔmavɔ ƒe ŋkeke la dzi!
Amen.[u]

a Nyad. 29, 11; Ps. 102, 27; Yes. 34, 4.
b 1, 13; Pet. I. 5, 12.
d Lu. 21, 36.
e Fil. 3, 20.
f 2, 1; Tim. I. 4, 1.
g Nyad. 21, 1. 27; Yes. 65, 17; 66, 22.
h 1, 16; Xez. 12, 22.
i Ps. 136, 6; Mo. I. 1, 2. 6. 9.
k 1, 10; Kor. I. 1, 8; Tes. I. 3, 13.
l kp. 9; Pet. I. 3, 20; Ro. 2, 4.
n 2, 5; Mat. 24, 37 v. 39; Mo. I. 7, 21.
o 2, 9.
p Ps. 90, 4.
r kp. 15; Heb. 10, 37; Pet. I. 3, 20; Tim. I. 2, 4; Mat. 18, 14; Xab. 2, 3; Xez. 33, 11; Sam. II. 14, 14.
s 1, 12; Mat. 24, 4; 25, 13.
t Tes. I. 5, 2; Tes. II. 1, 8.
u 1, 8; Pet. I. 5, 11.

YOHANES ƑE AGBALẼ GBÃTƆ.

Le agbe la ƒe nya kple hadede kple Mawu to ŋutikɔklɔ tso nuvɔ̃ me ŋuti.

1. Nusi li [x]tso gɔmedzedzea me,
nusi míese, nusi míekpɔ kple
míaƒe ŋkuwo, nusi míekpɔ kɔte,
eye míeƒo asii kpɔ, le agbenya
la ŋuti – 2 elabena agbe la ḍo,
eye míekpɔe, eye míeḍia ḍase le
eŋuti, eye míeḍea gbe ƒã agbe
mavɔ, si le Fofoa gbɔ, eye wòḍe
eḍokui ḍe go fia mí la fia mi[y] –
3 nusi míekpɔ, eye míese la, mie-

x 2, 13; Yoh. 1, 1. 14; Lu. 24, 39.
y Yoh. 1, 4; Yoh. I. 5, 11. 20.

ɖea gbe ƒãe na miawo hã. bene
miawo hã miado ƒome kpakpli mí.
eye míaƒe ƒomedodo la li kple Fo-
fo la kpakple Via Yesu Kristo.[b]
4 Eye míeŋlɔ nusiawo ɖo ɖe mi.
bene miaƒe dzidzɔ nayɔ fũ.[d]
5 Eye gbedasi. si míese tso egbɔ.
eye míeɖea gbe ƒã na mi la. enye
esi bena. Mawu enye kekeli. eye
vivitia ɖeke mele eme o.[g] 6 Ne
míegblɔ bena. míedo ƒome kpa-
kplii. eye gake míegale viviti me
zɔm la. ekema aʋatso kam míele.
eye menye nyateƒe dzi wɔm míele
o;[i] 7 ke ne míele kekeli me zɔm.
abe alesi eya ŋutɔ le kekeli me
ene la. ekema míedo ƒome kple
mía nɔewo. [l]eye Via Yesu Kristo
ƒe ʋu la klɔa nuvɔ̃ katã ɖa le
mía ŋuti. 8 Ne míegblɔ bena.
nuvɔ̃ mele mía ŋu o la. ekema
mía ŋutɔ mía ɖokui blem míele.
eye nyateƒe mele mía me o.[o] 9 Ne
míeʋu [p]míaƒe nuvɔ̃wo me la. eke-
ma nuteƒewɔla kple dzɔdzɔetɔ
wònye. bene wòatsɔ míaƒe nuvɔ̃-
wo ake mí. eye wòaklɔ madzɔ-
madzɔnyenye katã ɖa le mía ŋuti.
10 Ne míegblɔ bena. míewɔa nu-
vɔ̃ o la. ekema míedo eyama aʋa-
tsokalae, eye eƒe nya la mele mía
me o.[s]

Hababa kple Mawuvi la. Kristotɔ vavã léa Mawu ƒe seawo me ɖe asi.

2 Vinyewo. meŋlɔ nusiawo ɖo
ɖe mi. bene miagawɔ nuvɔ̃ o.
Eye ne amea ɖe wɔ nuvɔ̃ la. [u]nya-
xɔɖakɔla le mía si le Fofoa gbɔ.
eyae nye Yesu Kristo, dzɔdzɔetɔ
la. 2 Eye eya kee nye avuléle
le míaƒe nuvɔ̃wo ŋuti: ke menye
le mía tɔ ŋuti ɖeɖeko o. ke boŋ
le xexe blibo la katã hã tɔ ŋuti.[y]
3 Ne míelé eƒe seawo me ɖe asi
la. eya míatsɔ adze sii bena, míe-
nyae.[a] 4 Amesi ke gblɔ bena. ye-
nyae. eye gake melé eƒe seawo
me ɖe asi o la. aʋatsokala wò-
nye. eye nyateƒe mele eme o.[d]
5 Amesi ke lé eƒe nya la me ɖe
asi la, eya me Mawu ƒe lɔlɔ̃ zu
blibo le vavã. Esia míatsɔ adze
sii bena. míele eyama me.[f] 6 Ame-
si ke gblɔ bena. yenɔa eme la.
ele ne be, wòazɔ abe alesi eya
ŋutɔ hã zɔe ene.[g]

Yesu ƒe se vevitɔ ɖeka nye nɔvilɔlɔ̃.

7 Lɔlɔ̃tɔwo. menye se yeye me-
ŋlɔ ɖo ɖe mi o. ke boŋ se xoxo.
si le mía si tso gɔmedzedzea me
la koe: Se xoxoa enye nya. si
miese la.[a] 8 Se yeye maganlɔ aɖo
ɖe mi. esi nye nyateƒe le eya me
kple miawo hã mia me: elabena
[e]viviti le dzodzom. eye kekeli va-
vã le keklẽm xoxo. 9 Amesi ke
gblɔ bena. yele kekelia me. eye
[f]wòléa ƒu nɔvia la. egale viviti
me kpakple egbe. 10 Amesi ke
lɔ̃a nɔvia la. eya nɔa kekeli la
me. eye nuɖianua ɖeke mele eme
o.[h] 11 Ke amesi ke léa ƒu nɔvia la.
eya le viviti me. eye wòzɔa viviti
me. eye menya afisi yim wòle o:
elabena viviti la gbã eƒe ŋkuwo.[k]

Misi le xexeame nu.

12 Viwo. mele eŋlɔm ɖo ɖe mi:
elabena wotsɔ nuvɔ̃wo ke mi le
eƒe ŋkɔ ta.[n] 13 Fofowo. mele eŋlɔm
ɖo ɖe mi: elabena mienya amesi
li tso gɔmedzedzea me. Ɖeka-
kpuiwo, mele eŋlɔm ɖo ɖe mi:
elabena mieɖu vɔ̃ɖitɔ la dzi. Ɖe-
viwo. meŋlɔ ɖo ɖe mi: elabena
mienya Fofo la.[r] 14 Fofowo. me-
ŋlɔ ɖo ɖe mi: elabena mienya
amesi li tso gɔmedzedzea me.
Ɖekakpuiwo. meŋlɔ ɖo ɖe mi; ela-
bena miesesẽ. eye Mawu ƒe nya
la nɔa mia me. eye mieɖu vɔ̃ɖitɔ
la dzi. 15 Migalɔ̃ xexeame kple
nusiwo le eme o. Ne amea ɖe lɔ̃
xexeame la. Fofoa ƒe lɔlɔ̃ mele
eme o.[t] 16 Elabena nusianu. si
le xexeame: ŋutilã ƒe nudzodzro
kple ŋkuwo ƒe ŋubiabiã kple agbe
ƒe adegbe ƒuƒlu ƒoƒo la. metso
Fofo la gbɔ o. ke boŋ xexeame
wotso.[v] 17 Eye xexeame va yina
kple eƒe nudzodzrowo: ke amesi
wɔa Mawu ƒe lɔlɔ̃nu la. nɔa anyi
yi ɖe mavɔmavɔ me.[z]

Mimã ɖa tso Kristo ƒe futɔ la gbɔ.

18 Viwo. ɣeyiɣi mamletɔe. eye
abe alesi miese be. [b]Kristo ƒe futɔ
la gbɔna ene la. nenema ke Kristo
ƒe futɔ geɖewo tsi tre azɔ: eya
me míedze sii le bena. ɣeyiɣi ma-
mletɔ lae. 19 [c]Mía dome wodo
tso: gake womenye mía dometɔ-
wo o: elabena ɖe wònye mía do-
metɔwo wonye la. anye ne woa-
nɔ mía gbɔ ɖaa: ke ɖe wodo. bene
woaɖe wo afia bena. menye wo
katãe nye mía dometɔwo o. 20
Eye kɔkɔetɔ la si ami na mi. eye
mienya nuwo katã.[h] 21 Nyeme-
ŋlɔ ɖo ɖe mi. abe ɖe mienya nya-

a kp. 24; 3, 11; Yoh. II. 5; Mat. 22, 39.
b kp. 7; 4, 14; Dɔ. 4, 20.
d Yoh. 15, 11; 16, 24; Yoh. II. 12.
e Yoh. 1, 9; 13, 34; Ro. 13, 12.
f 3, 15; 4, 20.
g Yak. 1, 17; Tim. I. 6, 16; Yoh. 8, 12; Dan. 2, 22.
h Kor. I. 13, 2.
i 2, 4. 9; Yoh. 3, 10.
k 3, 14; Yoh. 12, 35; Lod. 4, 19.
l 3, 5; Ef. 5, 8. 9; Nyad. 1, 5; Heb. 9, 14. 22.
n kp. 1; 3, 20; Dɔ. 4, 12.
o Fia. I. 8, 46; Lod. 20, 9; 28, 13.
p Ro. 3, 26; Tes. I. 5, 24; Dɔ. 15, 9; Ps. 32, 5; Sam. II. 12, 13.
r 1, 1; 5, 18.
s 5, 10; Ro. 3, 4. 10; Yoh. 5, 38.
t Pet. II. 1, 4; Tim. II. 4, 10; Yak. 4, 4; Mat. [illegible] 24.
u kp. 29; 3, 3. 7; Heb. 7, 25; Yoh. 16, 16.
v Lod. 27, 20.
y 4, 10; Yoh. 1, 29; Ro. 3, 25; Kor. II. 5, 19; Kol. 1, 20.
z Pet. I. 1, 24.
a 3, 6; Yoh. 11, 52; 15, 10. 12.
b kp. 22; Mat. 24, 4. 5; Yoh. II. 7; Pet. I. 4, 7.
d 1, 6; Yak. 3, 14; Mat. 7, 21.
e Dɔ. 20, 30.
f 4, 12. 17; 5, 3; Yoh. 13, 35; 14, 21. 23.
g 3, 3; Yoh. 13, 15; 15, 4.
h kp. 27; 3, 24; Kor. II. 1, 21.

teƒe la ene o, ke boŋ le esi mie-
nyae, eye le esi aʋatsokakaa ɖe-
ke metsoa nyateƒe me o la ŋuti.[b]
22 Amekae nye aʋatsokala, ne
menye amesi sẽ nu bena, Yesu
menye Kristo o lae oa? Amesi
ke gbe nu le Fofo la kple Vi la
gbɔ la, eyae nye Kristo ƒe futɔ
la.[e] 23 Amesiame, si sẽ nu le Vi
la ŋuti la, eya ke sie Fofo la hã
mele o: amesi ke ʋua Vi la me
la, eya ke sie Fofo la hã le.[g] 24
Miawo la mina [i]nusi miese tso gɔ-
medzedzea me la, nanɔ mia me.
Ne nusi miese tso gɔmedzedzea
me la, nɔ mia me la, ekema mia-
wo hã mianɔ Vi la kple Fofo la
me. 25 Eye ŋugbedodo, si eya ŋutɔ
do na mí la, eya nye agbe mavɔ la.[k]
26 Nya siawo meŋlɔ ɖo ɖe mi
le amesiwo le mia blem la ŋuti.[n]
27 Eye miawo la, amisisiname, si
miexɔ le egbɔ la, nɔa mia me,
eye mehiã mi be, amea ɖeke na-
fia nu mi o, ke boŋ abe alesi ami-
sisi ma ke fia nu mi le nuwo katã
ŋuti ene la, nenema ke hã wò-
nye nyateƒe, eye menye aʋatso
o: eye abe alesi wofia mi ene la,
minɔ eme nenema ke.[r]

Nuxɔxlɔ̃ bena Kristo me nɔnɔ.

28 Eye azɔ, vinyewo, minɔ eya
me, bena ne eva do la. ne dzi naɖo[t]
mía ƒo, eye ŋu nagakpe mí le eƒe
ŋku me le eƒe vava la me o. 29
Ne mienyae bena, dzɔdzɔetɔ wò-
nye la, ekema midze sii be, [y]ame-
siame, si le nu dzɔdzɔe wɔm la,
egbɔ wodzi eya hã tso.

Nusi ŋu wodzea si mawuviwo lena: womewɔa nuvɔ̃ o. ke boŋ wolɔ̃a noviawo. eye wokpɔa dzidzɔ le Mawu ŋuti.

3 Mikpɔ lɔlɔ̃ gã, si ƒomevi Fofo
la tsɔ ke mí la ɖa, bena woa-
yɔ mí be mawuviwo! Eyata xe-
xeame medze si mí o; [b]elabena
medze si eyama hã o. 2 Lɔlɔ̃-
tɔwo, azɔ la míenye mawuviwo,
eye nusi ke míava trɔ zu la, me-
ɖo haɖe o; [e]ke míenyae bena. ne
eva do la, míaɖi eyama: elabena
míakpɔe alesi wòle. 3 Eye ame-
siame, si tsɔ eƒe mɔkpɔkpɔ sia
ɖo eyama dzi la, eya kɔ eɖokui
ŋuti, abe alesi eya hã ŋuti kɔ ene.[h]
4 Amesiame, si wɔa nuvɔ̃ la,
edaa se hã dzi, eye nuvɔ̃ enye
sedzimawɔmawɔ.[i] 5 Eye mienyae
bena, eyama ɖe eɖokui fia, bene
yeatsɔ míaƒe nuvɔ̃wo ayii, eye nu-
vɔ̃a ɖeke mele eya me o.[a] 6 Ame-
siame, si nɔa eya me la, mewɔa
nuvɔ̃ o; amesiame, si wɔa nuvɔ̃
la, mekpɔ eyama o, eye medze
si eyama hã o.[d] 7 Viwo. migana
amea ɖeke nafiu mi o: Amesi ke
le nu dzɔdzɔe wɔm la, ame dzɔ-
dzɔe wònye, abe alesi eya hã nye
dzɔdzɔetɔ la ene.[f] 8 Amesi ke le
nuvɔ̃ wɔm la, eya tso Abosam me;
elabena [h]Abosam wɔa nuvɔ̃ tso
keke gɔmedzedzea me ke. Esia
ŋuti Mawuvi la ɖe eɖokui fia, be-
ne yeagblẽ Abosam ƒe dɔwɔwɔwo.
9 Amesiame, si wodzi tso Ma-
wu me la, mewɔa nuvɔ̃ o; ela-
bena Mawu ƒe agbe nɔa eme,
[l]eye metea ŋu wɔa nuvɔ̃ o; ela-
bena Mawu me wodzii tso. 10 Esia
me mawuviwo kple abosamviwo
dze ƒã le. Amesiame, si mewɔa
nu dzɔdzɔe o, kple amesi ke me-
lɔ̃a nɔvia o la, metso Mawu me
o.[o] 11 Elabena esiae nye gbedasi,
si miese tso gɔmedzedzea me la,
bene míalɔ̃ mía nɔewo;[p] 12 me-
nye abe Kain, si tso vɔ̃ɖitɔ la me,
eye wòwu nɔvia la ene o. Eye
nukaŋuti wòwui ɖo? Elabena eƒe
dɔwɔwɔwo vɔ̃ɖi, eye nɔvia tɔwo
le dzɔdzɔe.[s]
13 Nɔvinyewo, ne xexemetɔwo
léa fu mi la, miaƒe mo megawɔ
yaa o.[u] 14 Míawo la míenyae be,
[v]míeto ku me heyi ɖe agbe la me;
elabena míelɔ̃a nɔviwo.[x] Amesi
ke melɔ̃a nɔvia o la, etsia ku me.
15 Amesiame, si léa fu nɔvia la,[a]
amewula wònye, eye mienya be-
na, amewula sia amewula me-
kpɔa agbe mavɔ wònɔa eme o.
16 Esia me míedze si lɔlɔ̃a le
bena, eyama tsɔ eƒe agbe ɖo anyi
ɖe mía ta; eye ele na míawo hã
bena, míatsɔ míaƒe agbe aɖo anyi
ɖe mía nɔviwo ta.[d] 17 Amesi ke
xexemenuwo le esi, eye wòkpɔ
nɔvia hiã tui, eye wòsẽ dzime ɖee
heku ŋɔe la, ekema aleke Mawu
ƒe lɔlɔ̃ la nɔa emee mahã?[f] 18
Viwo, migana míatsɔ nya kple
aɖe alɔ̃ amee o, ke boŋ míatsɔ
nuwɔwɔ kple nyateƒe alɔ̃ amee.[g]
19 Eye esia me míadze sii le
bena, míetso nyateƒe la me, eye
míana kakaɖedzi míaƒe dziwo le
eƒe ŋku me;[k] 20 elabena ne míaƒe
dzi bu fɔ mí hã la, Mawu enye

a 1. 7: Pet. I. 2, 22. 24: Yoh. 8. 46: Kor. II. 5, 21: Heb. 4, 15.
b Pet. II. 1. 12: Ro. 15. 14.
d 2, 3: Yoh. III. 11.
e kp. 18: 4. 3.
f 2. 26. 29.
g 5. 12; Yoh. 5. 29: 15, 23: Yoh. II. 9.
h Yoh. 8. 44: Mo. I. 3. 4. 15.
i kp. 7: Tim. II. 3. 14.
k 5. 11: Tim. II. 1. 1.
l 5. 1. 18: Yoh. I. 13: Yoh. III. 11.
n kp. 18.
o Yoh. 8. 44. 47.
p 2. 7: Yoh. 13. 34.
r 3. 24: Kor. I. 2. 15: Yoh. 14. 26: 1[illegible] 13: Yer. 31. 34: Lod. 28. 5.
s Mat. 23. 35: Yu. 11: Mo. I. 4. 8.
t 3. 21; 4. 17: Ef. 2. 12.
u Yoh. 15. 18: Mat. 5. 11.
v Yoh. 5. 24.
y kp. 1: 3. 2. 5. 7. 9.
x 2, 10.
a Mat. 5. 22: Mo. III. 19. 16. 17.
b 4, 10: Mat. 5. 9: Yoh. 1. 12; 11. 52: 15. 18: 16. 2.
d Yoh. 10. 11. 18: 15. 12. 13.
e Ro. 8, 18; Kol. 3. 4: Fil. 3. 21: Mat. 5. 8.
f 2. 15. 16: 4. 20: Yak. 2. 15: Mo. V. 15. 7.
g Ro. 12. 9. 13.
h kp. 7: 2. 1. 29: Heb. 12. 14.
i 5. 17.
k Yoh. 18, 37: Yoh. II. 2. 4.

gã wu míafe dzi, eye wònya nuwo katã.[a] 21 Lɔlɔ̃tɔwo, ne míafe dzi mebu fɔ mí o la, ekema dzidefo le mía si le Mawu fe ŋku me,[d] 22 eye nusianu, si míebiae la, míaxɔe atso esi me; elabena míeléa efe seawo me ɖe asi, eye míewɔa nusiwo dzea eŋu.[g] 23 Eye esiae nye se la bena,[h] míaxɔ Via Yesu Kristo fe ŋkɔ dzi ase, eye míalɔ̃ mía nɔewo, abe alesi wòde se na mí ene. 24 Eye amesi léa efe seawo me ɖe asi la, enɔa eme, eye eya hã nɔa eme. Eye esia me míedze sii le be, enɔa mía me, [k]le Gbɔgbɔ, si wòna mí la ta.

Aʋatsonuŋlalawo dodokpɔ. Mawu kple havi lɔlɔ̃. Mawu enye lɔlɔ̃.

4. Lɔlɔ̃tɔwo, migaxɔ gbɔgbɔ sia gbɔgbɔ dzi se o,[o] ke mido gbɔgbɔawo kpɔ; nenye ɖe wotso Mawu gbɔ;[s] 3 eye gbɔgbɔ sia gbloɖila geɖewo do go yi ɖe xexeame. 2 Esia me míedze si Mawu fe Gbɔgbɔ le: Gbɔgbɔ sia gbɔgbɔ, si ʋua me bena, Yesu Kristo va le ŋutilã me la, etso Mawu gbɔ;[s] 3 eye gbɔgbɔ sia gbɔgbɔ, si meʋua Yesu me o la, metso Mawu gbɔ o; eye esia nye Kristo fe futɔ la fe gbɔgbɔ, si ŋkɔ miese bena, egbɔna, eye azɔ la ele xexeame xoxo.[t] 4 Viwo, miawo la Mawu me mietso, eye mieɖu wo dzi; elabena amesi le mia me la, etri akɔ wu amesi le xexeame.[v] 5 Woawo la xexeame wotso, eyata wofoa xexeame fe nu, eye xexeame ɖoa to wo.[y] 6 Míawo la Mawu me mietso, [z]eye amesi dze si Mawu la, ɖoa to mí; amesi metso Mawu me o la, meɖoa to mi o. Esia me míedze si nyatefegbɔgbɔ kple aʋatsogbɔgbɔ le.

7 Lɔlɔ̃tɔwo, mina míalɔ̃ mía nɔewo; elabena lɔlɔ̃ la tso Mawu me, eye amesiame, si lɔ̃a ame la, Mawu gbɔ wodzii tso, eye wòdze si Mawu.[e] 8 Amesi ke melɔ̃a ame o la, medze si Mawu o; elabena Mawu enye lɔlɔ̃.[f] 9 Esia me woɖe Mawu fe lɔlɔ̃ la ɖe go fia le le mia me bena, Mawu dɔ efe Tenuvi ɖo ɖe xexeame, bena míanɔ agbe to eyama me.[i] 10 Esia me lɔlɔ̃ la le: Menye bena míawo míelɔ̃ Mawu o, ke boŋ bena eya lɔ̃ mí, eye wòdɔ Via ɖo ɖa, bena wòanye [b]avulélе le mía nuvɔ̃wo ta. 11 Lɔlɔ̃tɔwo, esi Mawu lɔ̃ mí ale la, ele na míawo hã be, míalɔ̃ mía nɔewo.[e] 12 [f]Amea ɖeke mekpɔ Mawu ɣeaɖekeɣi kpɔ o; ne míelɔ̃ mía nɔewo la, ekema Mawu nɔa mía me, eye efe lɔlɔ̃ la zua blibo le mía me. 13 Esia me míedze sii le bena, míenɔa eyama me, eye eya hã nɔa mía me; elabena etsɔ efe Gbɔgbɔ la fe ɖe na mí.[i]

14 Eye míawo míekpɔe, eye míeɖia ɖase bena, Fofo la dɔ Via ɖo ɖa, be wòanye xexeame xɔla.[l] 15 Amesi ke ʋua me bena, Yesu ye nye Mawu Vi la, Mawu nɔa eme, eye eya hã nɔa Mawu me.[n] 16 Eye míawo míedze si lɔlɔ̃, si Mawu tsɔ lɔ̃a mí, eye míexɔ edzi se.[p] Mawue nye lɔlɔ̃, eye amesi nɔa lɔlɔ̃ la me la, eya nɔa Mawu me, eye Mawu hã nɔa eya me. 17 Esia me lɔlɔ̃ la zu blibo le mía gbɔ le,[r] bena dzidefo nanɔ mía si le ʋɔnudrɔ̃gbe; elabena alesi eyama le la, nenema ke míawo hã míele le xexe sia me. 18 Vɔvɔ̃ ɖeke mele lɔlɔ̃ me o, ke boŋ lɔlɔ̃ blibo nyãa vɔvɔ̃ doa goe; elabena fetu vɔ̃ le vɔvɔ̃ me; ke amesi le vɔvɔ̃m la, mezua blibo le lɔlɔ̃ me o.[u]

19 Minɛ míalɔ̃e, elabena etre mí lɔlɔ̃! 20 Ne amea ɖe gblɔ be, yelɔ̃a Mawu, eye wòléa fu nɔvia la, aʋatsokala wònye; elabena amesi melɔ̃ nɔvia, si kpɔm wòle o la, aleke wòate ŋu alɔ̃ Mawu, si kpɔm mele o mahã?[a] 21 Eye míexɔ se sia tso egbɔ bena, amesi ke lɔ̃a Mawu la, nelɔ̃ nɔvia hã.[b]

Xɔse. si ɖu xexeame dzi.

5. Amesiame, si xɔ se bena, Yesu ye nye Kristo la, Mawu me wodzii tso, eye amesiame, si lɔ̃a amesi dzii la, elɔ̃a amesi ke wodzi tso eyama me hã.[d] 2 Ne mielɔ̃a Mawu, eye míeléa efe seawo me ɖe asi la, esia me míedze sii le bena, mielɔ̃a mawuviwo.[g] 3 Elabena lɔlɔ̃ na Mawu enye si bena, míalé efe seawo me ɖe asi, eye efe seawo mesesẽ o.[h] 4 Elabena nusianu, si wodzi tso Mawu me la, ɖua xexeame dzi, eye dziɖuɖu, si ɖu xexeame dzi la, eyae

[a] Yoh. 21. 17: Yes. 55. 7.
[b] kp. 19: 2, 2: 3. 26: Ro. 5. 6–10: Kor. II. 5. 19.
[d] 2, 28; 4. 17; 5. 14: Heb. 10. 19.
[e] Mat. 18, 33.
[f] 2, 5: Yoh. 1. 18; Tim. I. 6. 16.
[g] Mat. 21. 22: Yoh. 9. 31.
[h] kp. 11: 4. 11: Mat. 22. 39: Yoh. 6, 29. 40.
[i] 3, 24; Yoh. 14. 17.
[k] 4. 13; Yoh. 14. 23: 15. 4: Ro. 8. 9: Kor. II. 1. 21.
[l] 1. 1: Yoh. 1. 14: 4, 42; 15. 27.
[n] kp. 2: 5. 1. 5: Mat. 16. 16.
[o] 2. 18: Tim. I. 4, 1: Mat. 7, 15: Tes. I. 5, 19–21: Yoh. II. 7: Pet. II. 2. 1.
[p] kp. 8: Yoh. 6, [illegible]
[r] 2. 28: 3. 21.
[s] kp. 15: Yoh. 1. 14: Tim. I. 3. 16: Fil. 2. 7.
[t] 2. 22; Kor. I. 12. 3: Yes. 12. 3: Tes. II. 2. 7.
[u] Ro. 8. 15.
[v] 5. 4: Yoh. 12, 31: Kron. II. 32. 7.
[y] Yoh. 15. 19.
[z] Yoh. 8. 47: 18. [illegible]
[a] 1. 6: 2, 4. 11: 3. 17.
[b] 3, 23: 5. 1: Mat. [illegible]
[d] 2. 23: 4. 15: Yoh. 1. 12: 8. 42.
[e] 5. 1.
[f] kp. 16.
[g] 3. 19. 22–24.
[h] 2. 5: Yoh. 14. 15. 23: Yoh. II. 6.
[i] Yoh. 1. 18: 3. 16: Ro. 5, 8.

nye míafe xɔse.[a] 5 Amekae nye
amesi ɖua [b]xexeame dzi, ne me-
nye amesi xɔnɛ sena bena, Yesu
ye nye Mawuvi la o mahã?

Gbɔgbɔ la fe ɖaseɖiɖi.

6 Esiae nye amesi va le tsi kple
ʋu me: Yesu Kristo, menye tsi
ɖeɖe me koe wòva le o, ke boŋ
[f]tsi kple ʋu mee wòva le. Eye
Gbɔgbɔ la enye amesi ɖia ɖase;
elabena Gbɔgbɔ la enye nyatefe
la. 7 Elabena ame etõe li, ame-
siwo le ɖase ɖim le dziƒo: Fofo
la, Nya la kple Gbɔgbɔ kɔkɔe la,
eye ame etɔ̃ siawo le ɖeka.[h] 8 Eye
ame etõe li, amesiwo le ɖase ɖım
le anyigba dzi, woawoe nye: Gbɔ-
gbɔ la kple tsi la kpakple ʋu la,
eye ame etɔ̃ siawo le ɖeka.[k] 9 Ne
míexɔa amegbetɔwo fe ɖaseɖiɖi
la, ekema Mawu fe ɖaseɖiɖi la
lolo wu; elabena Mawu fe ɖa-
seɖiɖi enye esia bena, eɖi ɖase
le Via ŋuti.[o] 10 Amesi ke xɔa Ma-
wu fe Vi la dzi sena la, eya kpɔa
ɖaseɖiɖi sia le eɖokui me; amesi
ke mexɔa Mawu dzi sena o la,
eya do Mawu aʋatsokalae; ela-
bena mexɔ ɖase, si Mawu ɖi le
Via ŋuti la, dzi se o.[r] 11 Eye
ɖaseɖiɖi la enye si bena, Mawu
na agbe mavɔ mí, eye agbe sia
le Via me.[t] 12 Amesi si Vi la le
la, agbe le esi; eye amesi si Ma-
wu fe Vi la mele o la, agbe mele
esi o.[u]
13 Nusiawo meŋlɔ na mi ame-
siwo xɔa Mawuvi la fe ŋkɔa dzı
sena la, bena miadze sii be, agbe
mavɔ le mia si.[d]

Kukuɖeɖe na Mawu fe ŋuɛ̃.

14 Eye dziɖefo, si le mía si le
egbɔ la, enye esi bena, ne míebia
nane le efe lɔlɔ̃nu la, aɖo to mí.[e]
15 Eye ne míenyae bena, eɖoa
to mí le nusianu, si ke míebia me
la, ekema míenyae bena, míexɔa
nusiwo míebia tso egbɔ la.[g]
16 Ne amea ɖe kpɔ nɔvia wɔ
nuvɔ̃, si mahe ame ayi ku me o
la, neɖe kuku, eye wòana agbe
amesiwo mewɔ nuvɔ̃, si ahe ame
ayi ku me o.[i] Nuvɔ̃a ɖe li, si ahe
ame ayi ku me; nyemegblɔ be,
woaɖe kuku ɖe eya ta o. 17 Ma-
dzɔmadzɔnyenye katã enye nuvɔ̃,
eye nuvɔ̃a ɖe li, si mahe ame ayi
ku mee o.[l]
18 [n]Míenyae bena, amesiame, si
wodzi tso Mawu me la, mewɔa
nuvɔ̃ o; ke amesi wodzi tso Ma-
wu me la, eya léa eɖokui nyuie,
eye vɔ̃ɖitɔ la mekaa asi eŋu o.
19 Míenyae bena, Mawu me míe-
tso, [p]eye xexeme blibo la katã le
vɔ̃ɖitɔ la me. 20 Ke míenyae be-
na, Mawu fe Vi la va, eye wòna
gɔmesese mí, [s]bene míanya nya-
tefetɔ la; eye míele nyatefetɔ la
me, le Via Yesu Kristo me. Esiae
nye Mawu vavã la kple agbe ma-
vɔ la. 21 Viwo, mikpɔ mia ɖo-
kui dzi nyuie le trɔ̃wo ŋuti![v]

[a] 2,14; 4,4; Yoh. 16, 33.
[b] 4, 15; Ro. 8, 37; Kor. I. 15, 57.
[d] Yoh. 3, 15; 20, 31.
[e] 3, 21; Yoh. 14, 13; 16, 26.
[f] Yoh. 1, 33; 6, 53; 15, 26; 19, 34.
[g] Yoh. 9, 31; 11, 42.
[h] Mat. 28, 19.
[i] Yak. 5, 15; Mat. 12, 31. 32.
[k] Dɔ. 10, 47.
[l] 3, 4.
[n] 3, 9; Tes. II. 3, 3.
[o] Yoh. 5, 33. 36; 8, 17. 18; Heb. 2, 4.
[p] Gal. 1, 4.
[r] 1, 10; Yoh. 3, 33; Ro. 8, 16.
[s] 1, 2; Kor. I. 2, 12. 16; Yoh. 5, 26; 17, 3; 20, 28; Nyad 3, 7; Ro. 9, 5.
[t] 2, 25; 4, 9; Yoh. 1, 4; 14, 6.
[u] Yoh. 3, 36; 5, 24.
[v] Kor. I. 10, 14. 20; Yoh. II. 9; Ef. 5, 5.

YOHANES FE AGBALẼ EVELIA.

Agbalẽ la xɔlawo.

1 [y]Hamemegã xoxo la ŋlɔ ɖo ɖe
afenɔ tiatia kple viawo, amesiwo
melɔ̃na le nyatefe me; eye me-
nye nye ɖeɖekoe lɔ̃a wo o, ke
boŋ amesiwo katã dze si nyatefe
la hãe, 2 le nyatefe, si nɔa mía
me, eye wòanɔ anyi kpli mí ɖaa
la ŋuti: 3 Amenuveve kple nu-
blanuikpɔkpɔ kpakple ŋutifafa, si
tso Mawu Fofo la kple Yesu Kri-
sto, si nye Fofo la fe Vi la gbɔ
la, anɔ anyi kpli mi le nyatefe
kple lɔlɔ̃ me![d]

Nuxɔxlɔ̃ bena, woanɔ nyatefe me.

4 Dzi dzɔm ŋutɔ bena, mekpɔ
viwòwo dometɔa ɖewo le nyatefe
la me zɔm, abe alesi miexɔ se tso
Fofo la gbɔ ene.[z] 5 Eye azɔ la
mele kuku ɖem na wò, afenɔ –
menye se yeye wònye meŋlɔ ɖo
ɖe wò o, ke boŋ esi le mía si tso
gɔmedzedzea me lae – bena míalɔ̃
mía nɔewo.[a] 6 Eye esiae nye lɔlɔ̃
la bene, míazɔ ɖe efe seawo nu.
Esia nye se la bena, míazɔ eme,
abe alesi miese tso gɔmedzedzea
me ene.[b] 7 Elabena ameblela ge-
ɖe, siwo meʋua me bena, Yesu
Kristo va le ŋutilã me o la, do
go yi ɖe xexeame. Esiae nye
ameblela kple Kristo fe futɔ la.[e]

[y] Yoh. III. 1; Pet. I. 5, 13; Tim. I. 2, 4; 4, 3.
[z] Yoh. I. 1, 6; Yoh. III. 3.
[a] Yoh. I. 2, 7; 3, 11.
[b] Yoh. I. 5, 3.
[d] Tim. I. 1, 2; Tim. II. 1, 2; Ti. 1, 4.
[e] Yoh. I. 2, 18; 4, 1; Gal. 4, 11; Tes. I. 2, 5.

8 Mikpɔ mia ɖokui dzi nyuie, be-
ne miagabu ɖo, siwo miewɔ la o,
ke boŋ fetu blibo nasu mia si.[b]
9 Amesiame, si da vo ɖe Kristo
ƒe nufiafia ŋu, eye menɔa eme o
la, Mawu mele esi o; eye amesi
nɔa Kristo ƒe nufiafia me la, Fofo
la kple Vi la le esi.[c] 10 Ne amea
ɖe va mia gbɔ, eye mehe nufia-
fia sia ɖe asi vɛ o la, migaxɔe ɖe
afea me o, eye migado ɖoaƒe hã
nɛ o; 11 elabena amesi do ɖoaƒe
nɛ la, ede ha kplii le eƒe dɔwɔ-
wɔ vɔ̃wo me.[d]
12 Nya geɖe gali be, maŋlɔ aɖo
ɖe mi; [d]gake nyemelɔ̃ be, matsɔ
agbalẽ kple agbalẽŋlɔtsi aŋlɔ wo
o, ke boŋ mele mɔ kpɔm be, ma-
va mia gbɔ, eye ne míeɖo go ŋku
me kple ŋku me la, míaƒo nu,
bene miaƒe dzidzɔ nazu blibo.
13 Nɔviwònyɔnu tiatia la ƒe viwo
dudɔ wò fã.[f]

[a] Tim. I. 5, 22. [b] Kor. I. 15, 58; Yoh. 7, 18. [c] Yoh. I. 1, 4; Yoh. III. 13. 14. [e] Yoh. I. 1, 3; 2, 23; 5, 12. [f] kp. 1.

YOHANES ƑE AGBALẼ ETɔ̃LIA.

Agbalẽ la xola. Apostolo la kafu Gayo le nɔviawo xoxɔ ŋuti.

1 Hamemegã xoxo la ŋlɔ ɖo ɖe
Gayo lɔlɔ̃tɔ, [g]si melɔ̃na le nya-
teƒe me.
2 Lɔlɔ̃tɔ, mele didim be, nuwo
katã nadze dzi na wò nyuie, eye
wò lãme nanɔ sesie, abe alesi wò
luʋɔ le nyuie la ene.[h] 3 Elabena
dzi dzɔm ŋutɔ, esime nɔviwo va
ɖi ɖase le wò nyateƒetɔnyenye
ŋuti, [k]alesi nèzɔna le nyateƒe mee.
4 Nyemekpɔ dzidzɔ gã wu esia
be, mese bena, vinyewo zɔna le
nyateƒe me o.[n]
5 Lɔlɔ̃tɔ, èwɔ nuteƒe le nusia-
nu, si nèwɔ na nɔvi, siwo nye
amedzrowo la me, 6 amesiwo va
ɖi ɖase le wò lɔlɔ̃ ŋuti le hame
la ƒe ŋku me; eye ne èɖo wo ɖa
alesi dze Mawu ŋu la, [p]ekema
èwɔe nyuie. 7 Elabena eƒe ŋkɔ
la ŋuti woɖo go yi ɖo, eye wo-
mexɔa naneke le trɔ̃subɔlawo si
o.[s] 8 Eyata ele na mí be, míaxɔ
nenem me siawo, bene míazu wo-
ƒe hadɔwɔlawo na nyateƒe la.[t]

Apostolo la xlɔ̃ nu Gayo bena, megadze kpɔɖeŋu vɔ̃ yome o.

9 Meŋlɔ agbalẽ ɖo ɖe hame la;
gake Diotrefo, si le didim be, yea-
ɖo tɔ ɖe wo nu la, mexɔ mí o.
10 Eyata ne meva la, maɖo ŋku
eƒe dɔwɔwɔ, siwo wòwɔna kple
nya vɔ̃, siwo wònɔa gbɔgblɔm ɖe
mía ŋuti la dzi; eye nusiawo mesu
me nɛ o: Eya ŋutɔ hã mexɔa nɔ-
viawo o, eye wòxea mɔ na ame-
siwo lɔ̃ be, yewoaxɔ wo, eye wò-
ɖea wo le ha me.[i] 11 Lɔlɔ̃tɔ, me-
gasrɔ̃ nu vɔ̃ɖi o, ke srɔ̃ nu nyui
boŋ. Amesi wɔa nu nyui la, Ma-
wu gbɔ wòtso, eye amesi wɔa
nuvɔ̃ la, mekpɔa Mawu o.[l] 12 De-
metrio kpɔa ɖaseɖiɖi nyui tso
amewo katã kple nyateƒe la ŋutɔ
hã gbɔ, [o]eye míawo hã míele ɖa-
se ɖim le eŋuti, eye ènyae bena,
míaƒe ɖaseɖiɖi enye nyateƒe.
13 Nya geɖe gali be, maŋlɔ aɖo
ɖe wò; gake nyemelɔ̃ be, matsɔ
agbalẽŋlɔtsi kple agbalẽŋlɔti aŋlɔ
wo aɖo ɖe wò o;[r] 14 ke mele
mɔ kpɔm bena, mava akpɔ wò ɖa
kaba, eye ne míeɖo go ŋku me
kple ŋku me la, míaƒo nu. 15 Ðu-
tifafa nanɔ anyi kpli wò! Xɔlɔ̃-
wo dudɔ wò fã. Ðudɔ xɔlɔ̃awo
dekadeka nam fã![u]

[g] Yoh. II. 1; Pet. I. 5, 1; Ro. 16, 23. [h] Ti. 1, 13. [i] kp. 5; Mat. 23, 13. [k] Yoh. II. 4. [l] Pet. I. 3, 11. 13; Yoh. I. 3, 6. 10. [n] Tes. I. 3, 9; Gal. 4, 19; Kor. I. 4, 15. [o] Yoh. 19, 35; 21, 24. [p] Ti. 3, 13; Ro. 15, 24. [r] Yoh. II. 12. [s] Mat. 10, 8. [t] Mat. 10, 14. 40; Ro. 16, 2; Heb. 10, 33; 13, 2. [u] Yoh. 15, 14; 20, 19.

YUDA ƑE AGBALẼ.

Kpɔkplɔyiɖeme.

1 Yuda, Yesu Kristo ƒe dɔla
kple Yakobo nɔvi la, ŋlɔ ɖo ɖe
amesiwo woyɔ, eye wowɔ wo kɔ-
kɔe le Mawu Fofo la me, eye wo-
dzra wo ɖo le Yesu Kristo me la;[y]
2 Nublanuikpɔkpɔ kple ŋutifafa
kple lɔlɔ̃ nasɔ gbɔ ɖe dzi na mi![v]

Le amehlela viowo ŋuti.

3 Lɔlɔ̃tɔwo, esi medo vevie ŋutɔ,
bena maŋlɔ nya le mi katã mla-
ƒe xɔxɔ la ŋuti aɖo ɖe mi la, ezu

[v] Pet. II. 1, 2. [y] Yu. 3-23 kpɔ Pet. II. ta 2, 3; Mat. 13, 55; Lu. 6, 16; Yoh. 17, 11. 15. 19; Dɔ. 12, 17; Kor. I. 1, 2; Pet. I. 1, 5; Yak. 1, 1.

dzizizi nam be, maŋlɔe atsɔ axlɔ̃ nu mi, bene miaʋli xɔse, si wode asi na ame kɔkɔewo zi ɖeka ɖe ɣeyiɣiawo katã nu la ta.[a] 4 Elabena amea ɖewo va tra ɖe eme dzaa, amesiwo woŋlɔ ɖi tso blema ke hena ʋɔnudɔdrɔ̃ sla: Ame mavɔ̃mawuwo, amesiwo trɔa mía Mawu ƒe amenuveve yina ɖe agbe baɖa nɔnɔ me, eye wogbe nu le mía dziɖula kple Aƒetɔ ɖeka, Yesu Kristo la gbɔ.[d]

5 Ke mele didim bena, maɖo ŋku dzi na mi amesiwo nya nuwo katã xoxo zi ɖeka ɖe ɣeyiɣiawo katã nu bena, esime Aƒetɔ la ɖe dukɔ la tso Egipte-nyigba dzi la, emegbe la etsrɔ̃ amesiwo mexɔ se o la.[f] 6 Eye [g]mawudɔla, siwo medzra woƒe amegãnyenye ɖo o, ke wogblẽ woa ŋutɔwo ƒe nɔƒe ɖi la, wotsɔ kɔsɔkɔsɔ mavɔwo bla wo hedzra wo ɖo ɖe viviti tsiɖitsiɖi me hena ŋkeke gã la ƒe ʋɔnudɔdrɔ̃. 7 Abe alesi wotsɔ Sodom kple Gomora kple du, siwo ƒo xlã wo, siwo wɔ ahasi akpa abe woawo ene, eye wodze ŋutilã bubu yome la, wɔ kpɔɖeŋu, esi wokpe dzo mavɔ ƒe fu la:[k] 8 Nenema ke drɔ̃ekula siawo hã ƒoa ɖi ŋutilã, eye wodoa vlo aƒetɔnyenyewo, eye wogblɔa busunya ɖe ŋutikɔewo ŋuti.[n] 9 Ke [p]Mixael, mawudɔla gã la, esime wòle anuku tsyɔm hele nu ƒom kple Abosam le Mose ƒe kukua ŋuti la, medo dzi gblɔ busufɔbubu ɖe eŋuti o, ke boŋ egblɔ bena: [r]Aƒetɔ la laka mo na wò! 10 Ke ame mawo la wogblɔa busunya ɖe nusiwo womenya o la ŋuti; ke nusiwo gɔme wose tso dzɔdzɔme abe lã nyasã manɔsitɔwo ene la, wogblẽ wo ɖokui le nuslawo me. 11 Baba na wo! Elabena wodze Kain ƒe mɔ dzi yina, eye wohe wo ɖokui ɖe Bileam ƒe beblefetu la me, eye wotsrɔ̃ le Kora ƒe aglãdzedze la me.[v] 12 Ameslawo nye diƒoƒo le miaƒe lɔlɔ̃nuɖuɖuwo me, esi woɖua nutsu nyla wo ɖokui le mia gbɔ vovɔ̃ manɔmee; alilikpo tsi manɔme, siwo ya ƒona yina gbɔna la, wonye; ati, siwo dzi kutsetse menɔa le nuŋeɣi o, siwo ku zi eve, eye woho wo,[z] 13 ƒutsotsoe dzeagbo, [a]siwo kplɔa woa ŋutɔwo ƒe ŋukpenanuwo va kɔna ɖe go, ɣletivi tramɔ, siwo wodzra ɖo hena viviti tsiɖitsiɖi yi ɖe mavɔmavɔ me la, wonye. 14 Ke [b]Henox hã, amesi nye adrelia tso Adam dzi la, gblɔ nya ɖi ɖe ame mawo ŋuti bena: „Kpɔ ɖa, Aƒetɔ la kple eƒe ame kɔkɔe akpe nanewo gbɔna, 15 bene wòadrɔ̃ ʋɔnu wo katã, eye woaka mo na wo dome amesiwo katã mevɔ̃a Mawu o la, le woƒe dɔwɔwɔ vlo, siwo katã wowɔ mawumavɔ̃mavɔ̃e kple nya sesẽ, siwo katã nuvɔ̃wɔla mavɔ̃mawuwo gblɔ ɖe eŋuti la ta."[c] 16 Amesiawo nye liʋiliʋililawo, amesiwo ŋu naneke medzena o, evɔ wozɔna le woƒe nudzodzrowo nu hafi, woƒe nu gblɔa dadanyawo, eye wokafua ame le eƒe ŋku me le viɖe ta.[h]

17 Ke, mi lɔlɔ̃tɔwo, miɖo ŋku nya, siwo mía Aƒetɔ Yesu Kristo ƒe apostolowo gblɔ tsã la dzi, 18 alesi wogblɔ na mi bena: [i]Le nuwuwu ɣeyiɣlawo me la fewuɖula, siwo zɔna le woa ŋutɔwo ƒe nudzodzro vlowo nu la le vava ge. 19 Amesiawo nye amesiwo wɔa mamãwo, dzodzɔmeme, siwo me gbɔgbɔ mele o.[l]

Nuxɔxlɔ̃ bena tenɔnɔ sesẽe le xɔse kple nuƒaƒa dzadzɛ la me.

20 Ke, mi lɔlɔ̃tɔwo la, [o]mitu mia ɖokui ɖe miaƒe xɔse kɔkɔe, si ƒo wo katã ta la dzi, eye miɖo gbe ɖa le Gbɔgbɔ kɔkɔe la me, 21 eye midzra mía ɖokui ɖo le Mawu ƒe lɔlɔ̃ la me, anɔ lalam na mía Aƒetɔ Yesu Kristo ƒe nublanuikpɔkpɔ la hena agbe mavɔ.[s] 22 Eye mikpɔ nublanui na amea ɖewo, amesiwo le ɖi kem, 23 [t]miɖe ame bubua ɖewo, eye mihe wo do go tso dzo la me, mitsɔ vovɔ̃ kpɔ nublanui na amea ɖewo, [u]eye milé fu awu, si ŋutilã ƒo ɖi la gɔ̃ hã.

Nuwunya.

24 Ke amesi ate ŋu alé mi ɖe asi, bena miagaklí nu o, eye wòate ŋu atsɔ mi atu tsitre ɖe eƒe ŋutikɔkɔe ƒe ŋku me mokaka manɔŋui le dzidzɔ gã me:[y] 25 Mawu ɖeka hɔ̃ ko kple mía xɔla, to Yesu Kristo, mía Aƒetɔ la dzi la, etɔ nanye kafukafu kple gãnyenye kple dziɖuɖu kple ŋusẽ azɔ kple daasi tso mavɔ me yi ɖe mavɔ me! Amen.[b]

---

[a] kp. 20: Ti. 1, 4: Pet. II. 1, 1: Fil. 1, 27.
[b] Mo. I. 5, 18. 24: Zax. 14, 5.
[d] kp. 14; Gal. 5, 13; Pet. I. 2, 16: Ti. 1, 16.
[e] Sam. I. 2, 3.
[f] Heb. 3, 17: Kor. I. 10, 5: Mo. IV. 14, 15.
[g] Mo. I. 6, 2; Mal. 3, 23.
[h] Kor. I. 10, 10; Yak. 2, 1. 9: Ps. 17, 10.
[i] Tim. I. 4, 1.
[k] Mat. 25, 41: Ro. 1, 26: Mo. I. 6, 2. 4: 19, 5.
[l] Yak. 3, 15.
[n] kp. 4, 28: Do. 23, 5.
[o] kp. 3: Kol. 1, 28; 2, 7: Do. 9, 31.
[p] Dan. 12, 1.
[r] Zax. 3, 2; Mo. V. 34, 6.
[s] Ti. 2, 13: Heb. 9, 28.
[t] kp. 7: Kor. I. 3, 15.
[u] Nyaɖ. 3, 4.
[v] Yoh. I. 3, 12. 15; Nyaɖ. 2, 14; Mo. IV. 16, 1. 31.
[y] Ro. 16, 25.
[z] Kor. I. 11, 21; Ef. 4, 14: Xez. 34, 2: Lod. 25, 14.
[a] Yes. 57, 20.
[b] Ro. 16, 17.

NYAƉEƉEFIA, SI WOƉE FIA YOHANES.

Kpɔkplɔyiɖeme kple gbedoname.

1. Yesu [a]Kristo ƒe nyaɖeɖefia. si
Mawu tsɔ nɛ. be wòafia nusi-
wo lava ve me kaba la. eƒe dɔ-
lawo la. enye esi: eye wòto eƒe
mawudɔla. si wòdɔ ɖa la. dzi he-
ɖe wo me fia eƒe dɔla Yohanes.
2 amesi ɖi ɖase le Mawu [d]ƒe nya
kple Yesu Kristo ƒe ɖaseɖiɖi ŋuti.
abe alesi wòkpɔ nuawo katãe ene.
3 [e]Woayra amesi le nyagblɔɖi sia
ƒe nyawo xlẽm kple amesiwo le
wo sem. eye wole nusiwo woŋlɔ
ɖe eme la. dzram ɖo: elabena
ɣeyiɣi la tu aƒe.
4 Yohanes ŋlɔ ɖo ɖe hame adre.
siwo le Asia la bena: Amenuveve
kple ŋutifafa nanɔ anyi kpli mi tso
[k]amesi li. eye wònɔ anyi. eye wòle
vava ge la gbɔ. eye tso gbɔgbɔ adre.
siwo le eƒe fiazikpui ŋgɔ la gbɔ. 5
eye tso Yesu Kristo. amesi nye [l]ɖa-
seɖila nyateƒetɔ kple ame kuku-
wo ƒe [n]ŋgɔgbetɔ kple anyigba [o]dzi
fiawo ƒe dziɖula la gbɔ! Amesi
lɔ̃a mí. eye wòtsɔ eƒe ʋu klɔ mía-
ƒe nuvɔ̃wo ɖa le mía ŋuti. 6 eye
[r]wòwɔ mí fiawo kple nunɔlawo
hena eƒe Mawu Fofo la. eya tɔ
lanye ŋutikɔkɔe kple ŋusẽ tso
mavɔ me yi ɖe mavɔ me! Amen.
7 Kpɔ ɖa. [t]egbɔna kple alili-
kpowo. [u]eye ŋku sia ŋku lakpɔe.
eye amesiwo ƒo nú ɖee hã. la-
kpɔe. eye anyigba dzi ƒomeawo
katã lawu avi hoo le eŋuti! Ẽ. amen.
8 Nyee nye Alfa kple Omega. gɔ-
medzedze kple nuwuwu: ale Aƒetɔ
Mawu. amesi li. eye wònɔ anyi.
eye wòle vava ge. amesi nye ŋu-
sẽkatãtɔ la. gblɔ esi![x]

Amegbetɔvi la ɖe edokui fia.

9 Nye Yohanes. mia nɔvi kple
miaƒe hagomekpɔla le Yesu Kri-
sto ƒe fukpekpe kple fiaduƒe kple
dzidodo me la. menɔ ƒukpo. si wo-
yɔna be Patmo la dzi le Mawu
ƒe nya kple Yesu Kristo ƒe ɖase-
ɖiɖi ta.[d] 10 Menɔ gbɔgbɔ me le
Aƒetɔ ƒe ŋkeke la dzi. eye mese
gbe gãa ɖe le ɖiɖim le megbe-
nye. abe kpẽ ƒe gbeɖiɖi ene. gblɔ
bena:[e] 11 Nusi nèkpɔ la. [f]ŋlɔe ɖe
agbalẽ me. eye natsɔe aɖo ɖe ha-
me adre. siwo le Efeso kple Smir-
na kple Pergamo kple Tiatira kple
Sardes kple Filadelfia kple Lao-
dikea. 12 Eye metrɔ be. makpɔ
gbe. si ƒo nu kplim la. Eye esi
metrɔ la. mekpɔ sikakaɖiti adre.[b]
13 eye le sikakaɖiti adreawo ti-
tina la amea ɖe li. si ɖi ame-
gbetɔvi. edo awu ʋlaya. eye wò-
tsɔ sikalidziblanu bla akɔta. 14
Eye [f]eƒe ta kple eƒe taɖa fu tititi
abe alẽfu ɣi ene. eye abe sno ene.
eye [g]eƒe ŋkuwo le abe dzo ƒe aɖe
ene. 15 eye eƒe afɔwo ɖi gadzẽ.
si wode kpodzo me wòbiã hẽ. eye
eƒe gbe le abe tsi sisi geɖewo ƒe
gbeɖiɖi ene.[h] 16 Eye ɣletivi adre
le eƒe nuɖusi me. [i]eye yi ɖadɛ
nuevee do tso eƒe nu me. eye eƒe
mo le keklẽm. abe alesi ɣe klẽna
sesie ene.

Ɣletivi kple akaɖiti adreawo.

17 Eye esi mekpɔe la. medze
anyi ɖe eƒe afɔ [p]nu abe ame ku-
ku ene. Eye wòɖa eƒe nuɖusi
ɖe dzinye gblɔ bena: Megavɔ̃ o.
nyee nye gbãtɔ kple mlɔetɔ 18
kple amesi le agbe. meku. eye
kpɔ ɖa. mele agbe tso mavɔ me
yi ɖe mavɔ me. eye ku kple tsiẽƒe
safuiwo le asinye.[s] 19 Azɔ ŋlɔ
nusiwo nèkpɔ kple nusiwo li kpa-
kple nusiwo le vava ge le nusia-
wo megbe la.[v] 20 Ɣletivi adre.
siwo nèkpɔ le nye nuɖusi me kple
sikakaɖiti adre la ƒe nya ɣaɣla
enye si: Ɣletivi adreawoe nye
hame adreawo ƒe [y]dɔlawo. eye
akaɖiti adreawoe nye hame adrea-
wo.

Agbalẽ. si woŋlɔ ɖo ɖe hamedzikpɔla kple hame. si le Efeso.

2. Ŋlɔ ɖo ɖe hame. si le Efeso
la. ƒe dɔla bena: Amesi lé
ɣletivi adre ɖe eƒe nuɖusi. [a]amesi
le sikakaɖiti adreawo titina zɔm
la. eyae gblɔ esiawo bena: 2 [b]Me-
nya wò dɔwɔwɔwo kple wò agba-
gbadzedze kple wò dzidodo. eye
bena mètea ŋu lɔ̃a ame vɔ̃ɖiwo
ƒe nya o. eye nèdo amesiwo gblɔ-
na be. yewonye apostolowo. eye
womenyee o la kpɔ. eye nèkpɔ be,

[a] 10. 7: 22. 6. 16: Mar. 13. 32: Am. 3, 7.
[b] kp. 20: 2. 1: 14. 14; 15, 6; Zax. 4. 2: Dan. 7. 13.
[d] Yoh. I. 1: 21. 24: Yoh. I. 1. 1.
[e] 3, 11: 22. 7. 10: Lu. 11. 28: Pet. I. 4. 7; Ro. 13. 11.
[f] Dan. 7. 9.
[g] 2, 18.
[h] 2, 18; 10, 1; Dan. 10. 6: Xez. 1. 24: 43. 2.
[i] kp. 20.
[k] kp. 8: 3. 1: 4. 8: Ro. 1. 7.
[l] 3. 14: 5. 9.
[n] Kol. 1. 18; Ef. 5. 2.
[o] 7. 14: 19. 16.
[p] kp. 8; 2, 8; Dan. 10. 9. 16. 19: Yes. 44. 6: 48, 12.
[r] 5. 10. 13: 7. 12: Yes. 61. 6: 66. 21.
[s] 20. 1. 13: Ro. 6. 9: 14. 9.
[t] Dan. 7. 13.
[u] Zax. 12. 10: Mat. 24. 30: Yoh. 19. 37.
[v] kp. 11.
[y] kp. 11. 12. 16: Mal. 2, 7.
[x] kp. 4: 4, 8: 19, 6: 22, 13.
[a] 1. 13. 16. 20; Dɔ. 19.
[b] 6, 9: 22. 8: Pet. I. 5, 1: Ro. 8, 17: Tes. II. 2. 5.
[d] kp. 6; Tes. I. 1. 3: Kor. II. 11. 13: Ef. 5. 11: Yoh. I. 4. 1.
[e] 4, 1.
[f] kp. 4: 2. 1. 8. 12: 3. 1. 7. 14.

aʋatsokalawo wonye, 3 eye nèdo
dzi, eye nèdze agbagba le nye
ŋkɔa ŋuti, eye ɖeɖi metea ŋuwò
o.[a] 4 Gake la mekpɔ nusia le ŋuti-
wò bena, nègblẽ wò gbã lɔlɔ̃ la
ɖi.[d] 5 Eyata ɖo ŋku afisi nège tso
la dzi, ne natrɔ le dzi me, eye
nawɔ gbã dɔwɔwɔawo; ne me-
nye nenem o la, mava gbɔwò ka-
ba, eye maɖe wò akaɖiti la ɖa tso
enɔfe, ne mètrɔ le wò dzi me o.[f]
6 Gake esia le asiwò bena, nèléa
fu [g]nikolaitɔwo ƒe nuwɔwɔ, siwo
nye hã [h]meléa fui la. 7 Amesi
ke to li nɛ la, nese nusi Gbɔgbɔ
la gblɔ na hameawo bena: [k]Amesi
ke ɖu dzi la, mana [l]agbeti, si le
Mawu ƒe Paradiso me la, ƒe ku-
tsetsee, ne wòaɖu.

Agbalẽ. si woŋlɔ ɖo ɖe hamedzikpɔla kple hame, si le Smirna.

8 Eye ŋlɔ ɖo ɖe hame, si le
Smirna la, ƒe dɔla bena: [o]Amesi
nye gbãtɔ kple mlɔetɔ, amesi ku,
eye wògbɔ agbe la, eyae gblɔ
esiawo bena: 9 Menya wò dɔwɔ-
wɔwo kple wò xaxa kpakple wò
ahedada — ke kesinɔtɔ nènye hafi
— kple amesiwo gblɔna be, Yuda-
tɔwo yewonye, eye womenyee o,
ke boŋ Satana ƒe ƒuƒoƒe wonye
la ƒe busubɔbɔ.[t] 10 Megavɔ̃ fu,
siwo nava kpe la, ƒe ɖeke o. Kpɔ
ɖa, Abosam latsɔ mia dome amea
ɖewo ade gaxɔ me, bene woate
mi akpɔ, eye miakpɔ xaxa ŋkeke
ewo. Nanye nuteƒewɔla yiɖase
ɖe ku me, [u]eye mana agbefiakuku
wò! 11 Amesi ke to li nɛ la, nese
nusi Gbɔgbɔ la gblɔ na hameawo
bena: Amesi ke ɖu dzi la, [v]ku
evelia mawɔ vɔ̃a ɖekee o.

Agbalẽ. si woŋlɔ ɖo ɖe hamedzikpɔla kple hame, si le Pergamo.

12 Ŋlɔ ɖo ɖe hame, si le Per-
gamo la ƒe dɔla bena: [a]Amesi yi
ɖaɖɛ nu evee le esi la, eyae gblɔ
esiawo bena: 13 Menya wò dɔ-
wɔwɔwo kple afisi nènɔna, [b]afisi
Abosam ƒe zikpui le, eye nèlé
nye ŋkɔ me ɖe asi sesĩe, eye mèsẽ
nu le dzinye xɔxɔse ŋuti le ŋke-
ke, siwo me ke wowu Antipa, si
nye nye ɖaseɖila nuteƒewɔla le
mia dome, afisi Abosam nɔna la
o. 14 Gake la mekpɔ nu via ɖe-
wo le ŋutiwò; [c]elabena amesiwo
lé Bileam ƒe nufiafia me ɖe asi
la, le gbɔwò le afima, amesi fia

Balak bena, wòatsɔ nuɖianu aɖo
Israel-viwo ŋku me, ne woaɖu nu-
siwo wosa vɔe na trɔ̃wo, eye woa-
wɔ ahasi. 15 Nenema ke amesi-
wo lé [b]nikolaitɔwo ƒe nufiafia me
ɖe asi la, le gbɔwò. 16 Azɔ trɔ
le wò dzi me; ne menye nenem
o la, mava gbɔwò kaba, eye ma-
tsɔ nye nu me yi awɔ [c]aʋa kpli
wò. 17 Amesi ke to li nɛ la, nese
nusi Gbɔgbɔ la gblɔ na hameawo
bena: Amesi ke ɖu dzi la, mana
mana ɣaɣla la ƒe ɖee, eye mana
kpe ɣie, [i]eye le kpea dzi la woŋlɔ
ŋkɔ yeye ɖi, si amea ɖeke menya
o, negbe amesi xɔe la koe.

Agbalẽ. si woŋlɔ ɖo ɖe hamedzikpɔla kple hame. si le Tiatira.

18 Eye ŋlɔ ɖo ɖe hame, si le
Tiatira la, ƒe dɔla bena: Mawuvi,
[n]amesi ƒe ŋkuwo le abe dzo ƒe
aɖe ene, eye eƒe afɔwo le abe
gadzẽ biabiã ene la, eyae gblɔ
esiawo bena: 19 Menya wò dɔ-
wɔwɔwo kple wò lɔlɔ̃ kple wò
xɔse kple wò subɔsubɔdɔ kpa-
kple wò dzidodo, eye bena wò
dɔwɔwɔ mlɔetɔwo wu gbãtɔwo.[p]
20 Gake [r]la mekpɔ nusia le ŋuti-
wò bena, nèɖe mɔ na nyɔnu [s]Isa-
bel, si yɔ eɖokui bena nyagblɔ-
ɖila, eye wòfia nu nye dɔlawo
heble wo, bene woawɔ ahasi, eye
woaɖu nusiwo wosa vɔ na trɔ̃wo.
21 Eye mena ɣeyiɣie, be wòatrɔ
le eƒe dzi me; gake melɔ̃ be, yea-
trɔ tso eƒe ahasiwɔwɔ me o. 22
Kpɔ ɖa, matsɔe aƒu aba dzi, eye
amesiwo wɔ ahasi kpakplii la, ne
wometrɔ tso woƒe dɔwɔwɔwo me
o la, matsɔ wo aƒu xaxa gãa ɖe
me;[y] 23 eye matsɔ dɔvɔ̃ awu via-
wo. Eye hameawo katã woanyae
bena, [z]nyee nye amesi dzroa ayi-
kuwo kple dziwo me kpɔna, eye
maɖo teƒe na mia dome amesia-
me le eƒe dɔwɔwɔwo nu. 24 Ke
mele gbɔgblɔm na mi ame ma-
mletɔwo le Tiatira, amesiwo katã
melé nufiafia sia me ɖe asi o, ame-
siwo menya Satana ƒe globoƒewo
(abe alesi woyɔnɛ ene) o la: Nye-
mele agba bubua ɖeke da ge ɖe
mia dzi o; 25 negbe [d]nusi le mia
si la, milé eme ɖe asi sesĩe, va-
sede esime mava. 26 Eye amesi
ke ɖu dzi, eye wòlé nye dɔwɔ-
wɔwo me ɖe asi yiɖase ɖe nu-
wuwu la, mana ŋusẽe ɖe trɔ̃subɔ-

[a] Tes. II. 3. 13.
[b] kp. 6.
[d] kp. 14. 20.
[e] kp. 5: 3. 3: 19. 15. 21.
[f] kp. 16. 22: 1. 20: 3. 3.
[g] kp. 15.
[h] Ps. 139. 21.
[i] 7; 3. 12: 14. 1: 19, 12: Yoh. 6, 31: Yes. 62, 2.
[k] kp. 11.
[l] 22. 2; Kor. II. 12. 4.
[n] 1. 11. 14. 15: 19. 12: Dɔ. 16. 14.
[o] 1. 17: 3. 9: 22. 13: Kor. II. 8. 9.
[p] kp. 2: Heb. 6. 10.
[r] kp. 4. 5. 14.
[s] Fia. I. 6, 31: Fia. II. 9. 22.
[t] Ko. 2. 28; Yoh. 8. 39. 44. 54; Mat. 10. 28: 23. III.
[u] 3. 11: Pet. I. 4, 12: Yak. 1. 12.
[v] 20. 6. 14: 21. 8: Mat. 24. 13.
[y] 17. 2: 18. 9.
[z] 20, 12; Dɔ. 1. 24: Ps. 7. 10: Fia. II. 10, 7. 9.
[a] 1. 16; Heb. 4, 12.
[b] 3. 8: 13, 2: 16, 10: Ps. 94, 20.
[d] 3, 11.
[e] kp. 4, 20: Mo. IV. 25. 1: 31. 16: Pet. II. 2, 15: Dɔ. 15. 29.

lawo dzi,[a] 27 eye wòakplɔ wo kple gatikplɔ, eye wòagbã wo gudugudu abe zemela ƒe zewo ene, abe alesi nye hã mekpɔ ŋusẽ tso Fofonye gbɔ ene,[e] 28 eye matsɔ ŋukeɣletivi anɛ. 29 Amesi ke to li nɛ la, nese nusi Gbɔgbɔ la gblɔ na hameawo.[f]

Agbalẽ, si woŋlɔ ɖo ɖe hamedzikpɔla kple hamẽ, si le Sardes.

3 Eye ŋlɔ ɖo ɖe hame, si le Sardes la, ƒe dɔla bena: [h]Amesi si Mawu ƒe gbɔgbɔ adreawo kple [k]ɣletivi adreawo le la, eyae gblɔ esiawo bena: Menya wò dɔwɔwɔwo bena, ŋkɔ le asiwò be, èle agbe, eye nèku. 2 Nɔ ŋudzɔ, eye nado ŋusẽ nusiwo susɔ le kuku ge la; elabena nyemekpɔ wò dɔwɔwɔwo le blibo le nye Mawu ƒe ŋku me o.[n] 3 Eyata ɖo ŋku nusi nèxɔ, eye nèse la dzi, eye nèlé eme ɖe asi, eye natrɔ le wò dzi me. Ne mènɔ ŋudzɔ azɔ o la, ekema mava ado ɖe dziwò [o]abe fiafitɔ ene, eye mànya gaƒoƒo, si dzi mava ado ɖe dziwò o. 4 Gake la èkpɔ ŋkɔ ʋeea ɖewo le Sardes, [s]esiwo meƒo ɖi woƒe awuwo o, eye woazɔ kpakplim le awu ɣiwo me; elabena wodze. 5 Amesi ke ɖu dzi la, woado awu ɣiwo na eyama, [t]eye nyemele eƒe ŋkɔ tutu ge ɖa le agbegbalẽa me o, eye maʋu eƒe ŋkɔ la me le Fofonye kple eƒe dɔlawo ŋku me. 6 Amesi ke to li nɛ la, nese nusi Gbɔgbɔ la gblɔ na hameawo.[u]

Agbalẽ, si woŋlɔ ɖo ɖe hamedzikpɔla kple hamẽ, si le Filadelfia.

7 Eye ŋlɔ ɖo ɖe hame, si le Filadelfia la, ƒe dɔla bena: Amesi enye kɔkɔetɔ kple nyateƒetɔ, [a]amesi si Dawid ƒe safui le, amesi ʋuna amea ɖeke metuna o, eye wòtuna amea ɖeke meʋuna o la, eyae gblɔ esiawo bena: 8 Menya wò dɔwɔwɔwo! Kpɔ ɖa, metsɔ ʋɔtru, si le nuvo la, ɖo ŋkuwò me, eye amea ɖeke mate ŋu atui o; elabena ŋusẽ ʋeea ɖe koe le asiwò, eye nèlé nye nya la me ɖe asi, eye mègbe nu le nye ŋkɔ gbɔ o.[g] 9 Kpɔ ɖa, maɖe Satana ƒe ƒuƒoƒemetɔa ɖewo, amesiwo gblɔna bena, Yudatɔwo yewonye, eye womenyee o, ke boŋ aʋatso wokana la; kpɔ ɖa, mawɔ wo be, [b]woava ade ta agu ɖe wò afɔ nu, eye woadze sii be, nye la melɔ̃ wò. 10 Le esi nèlé nye [d]dzidonya me ɖe asi ŋuti la, eyata nye hã malé wò ɖe asi le tetekpɔ ƒe gaƒoƒo, si le xexeame katã dzi va ge, be woate amesiwo nɔa anyigba dzi akpɔ la me. 11 Kpɔ ɖa, [g]megbɔna kaba; lé nusi le asiwò me la, ɖe asi sesĩe, bena amea ɖeke nagaxɔ wò fiakuku la o. 12 Amesi ke ɖu dzi la, mawɔe wòanye [i]sɔti le nye mawukɔa me, eye magado go akpɔ o, eye maŋlɔ nye Mawu ŋkɔ kple nye Mawu ƒe du, si nye Yerusalem yeye, si ɖi tso dziƒo tso nye Mawu gbɔ va la, ƒe ŋkɔ kple nye ŋkɔ yeye la ɖe eyama ŋu. 13 Amesi ke to li nɛ la, nese nusi Gbɔgbɔ la gblɔ na hameawo.[l]

Agbalẽ, si woŋlɔ ɖo ɖe hamedzikpɔla kple hame si le Laodikea.

14 Eye ŋlɔ ɖo ɖe hame, si le Laodikea la, ƒe dɔla bena: Amesi nye Amen, ɖaseɖila nuteƒewɔla kple nyateƒetɔ, amesi nye Mawu ƒe nuwɔwɔwo ƒe [p]gɔmedzedze la, gblɔ esiawo bena: 15 [r]Menya wò dɔwɔwɔwo bena, mèfa hã o, mèdze dzo hã o. Ɖe medi be, ɖewo nafa alo nadze dzo. 16 Ke le esi nèle yɔyrɔe, mèdze dzo o, eye mèfa hã o ŋuti la, matu wò aƒu gbe atso nye nu me. 17 Elabena, ègblɔna be, yenye kesinɔtɔ, eye kesinɔnuwo le ye si, eye naneke mehiãa ye o, eye mènyae be, hiãtɔ kple nublanuitɔ kple kotɔ kple ŋkuagbãtɔ kpakple amamanɔla nènye o.[v] 18 Mele aɖaŋu ɖom na wò be, [y]nafle [z]sika, si wolólo le dzo me la, le asinye, be nazu kesinɔtɔ, kple avɔ ɣi, be natsyɔ, ne wò ŋukpeƒe nagadze o, kpakple ŋkutike, [b]be nasi ɖe wò ŋkuwo, be nakpɔ nu. 19 Nye la, ame geɖe alesi nu melɔ̃na la, mekaa ŋku me na, eye mehea to na; eyata do vevie, be natrɔ le wò dzi me.[d] 20 Kpɔ ɖa, [e]mele tsitre le ʋɔa nu le eƒom; ne amea ɖe se nye gbe, [f]eye wòʋu ʋɔa la, mage ɖe eme le egbɔ, eye maɖu nu kplii, eye eya hã aɖu nu kplim. 21 Amesi ke ɖu dzi la, mana wòabɔbɔ nɔ anyi kplim ɖe nye fiazikpui la dzi, abe alesi nye hã meɖu dzi, eye mebɔbɔ nɔ anyi

a 20, 4.
b Yes. 49, 23; 60, 14.
d 1, 9; Tes. II. 2, 9. 10.
e 12, 5; Ps. 2, 9.
f kp. 7.
g 1, 3; 2, 5; 22, 7; 25, 10.
h 5, 6.
i Gal. 2, 9; Yes. 56, [illegible]
k 1, 4. 16; 2, 1. 2; 5, 6.
l 2, 7. 17; 14, 1; 21, 2; Gal. 4, 26; Fil. 2, 9.
n Xez. 34, 4. 16.
o 16, 15; Tes. I. 5, 2; Mat. 24, 42.
p 19, 11; Kol. 1, 15; 2, 1.
r 2, 2.
s Yu. 23; Zax. 3, 4.
t 20, 15; Mat. 10, 32.
u 2, 7.
v Kor. I. 4, 8.
y Yes. 55, 1.
z Pet. I. 1, 7.
a Yes. 22, 22.
b 16, 15.
d Lod. 3, 12; Kor. I. 11, 32; Heb. 12, 6.
e Lu. 12, 36.
f Yoh. 14, 23.
g 2, 2. 9. 13; Kor. II. 2, 12.

kple Fofonye ɖe eƒe fiazikpui dzi
la ene.[b] 22 Amesi ke to li nɛ la',
nese nusi Gbɔgbɔ la gblɔ na ha-
meawo.

Mawu ƒe gãnyenye ɖeɖefia kple klodzedze ɖe eƒe fiazikpui ŋgɔ.

4. Nusiawo megbe la mekpɔ, eye
kpɔ ɖa, ʋɔtrua ɖele ʋuʋu le
dziƒo,[d] eye gbe gbãtɔ, si mese la,
ƒo nu kplim abe kpẽ ƒe gbeɖiɖi ene,
gblɔ bena: Va dziƒo afii, eye mafıa
nusiwo lava ve me le esiawo me-
gbe la wò. 2 Eye enumake [f]menɔ
gbɔgbɔ la me, eye kpɔ ɖa, [g]woɖo
fiazikpui anyi ɖe dziƒo, eye amea
ɖe bɔbɔ nɔ fiazikpui la dzi, 3 eye
amesi bɔbɔ nɔ edzi la ŋuti le abe
yaspis-kpe kple sardis-kpe ene,
eye anyieʋɔ, si ŋuti le abe sma-
ragd-kpe ene la, ƒo xlã fiazikpui
la.[i] 4 Eye zikpui blave vɔ ene
ƒo xlã fiazikpui la, eye [k]amegã
xoxo blave vɔ ene bɔbɔ nɔ zi-
kpuiwo dzi,[l] eye wodo awu ʋlaya
ɣiwo, eye sikafiakukuwo le wo ta.
5 Eye [n]dzikedzowo kple dziɖe-
gbewo kple gbeɖiɖiwo do tso fia-
zikpui la me. Eye [o]dzokakati adre
le bibim le fiazikpui la ŋgɔ, woa-
woe nye Mawu ƒe [r]gbɔgbɔ adrea-
wo; 6 eye [t]atsiaƒu, si me kɔ abe
kristalo lãlẽ ene la, le fiazikpui
la ŋgɔ, eye nu [u]gbagbe ene, siwo
ŋgɔgbe kple megbe yɔ fũ kple
ŋkuwo la, le fiazikpui la titina,
eye woƒo xlã fiazikpui la hã. 7 Eye
nu gbagbe gbãtɔ le [y]abe dzata
ene, eye nu gbagbe evelia le abe
nyitsu ene, eye nu gbagbe etɔ̃lia
ƒe mo le abe ame ƒe mo ene, eye
nu gbagbe enelia le abe hɔ̃, si le
dzodzom ene. 8 Eye aʋala ade
li na nu gbagbe eneawo dome
ɖesiaɖe, eye ŋkuwo yɔ wo ŋutı
kple wo me fũ, eye womekpɔ
dzudzɔ zã kple keli o hele gbɔ-
gblɔm bena: [b]Kɔkɔe, kɔkɔe, kɔ-
kɔe nye Aƒetɔ, Mawu ŋusẽkatãtɔ,
amesi nɔ anyi, eye wòli, eye wòle
vava ge la! 9 Eye ne nu gba-
gbeawo le ŋutikɔkɔe kple bubu
kple akpedada tsɔm na amesi bɔ-
bɔ nɔ fiazikpui la dzi, amesi le
agbe tso mavɔ me yi ɖe mavɔ
me la, 10 ekema amegã xoxo
blave vɔ eneawo tsyɔa mo anyi
ɖe amesi bɔbɔ nɔ fiazikpui dzi
la ƒe ŋku me, eye wodea ta agu

[a] 5, 14.
[b] Mat. 19, 28.
[d] 1, 10.
[e] Xez. 2, 9. 10.
[f] 1, 10.
[g] Xez. 1, 26; 10, 1; Yes. 6, 1.
[h] 4, 2.
[i] Xez. 1, 26-28.
[k] Yes. 24, 23.
[l] 3, 4; 5, 10.
[n] 8, 5; 11, 19; 16, 18.
[o] Zax. 4, 2.
[p] Mo. 1. 49, 9. 10.
[r] Yes. 11, 1. 10; ta 22, 16.
[s] 1, 4.
[t] Xez. 1, 22.
[u] Xez. 1, 5.
[v] Yes. 53, 7; Yoh. 1, 29. 36.
[y] Xez. 1, 10; 10, 14.
[z] Zax. 4, 10.
[a] 4, 6.
[b] Yes. 6, 3.
[d] 14, 2; 15, 2.
[e] 8, 3. 4.
[f] Ps. 33, 3.

na [a]amesi le agbe tso mavɔ me
yi ɖe mavɔ me, eye wotsɔa woƒe
fiakukuawo dana ɖe fiazikpui la
ŋgɔ henɔa gbɔgblɔm bena: 11 Mía
Aƒetɔ kple mía Mawu, wòe dze
be, naxɔ ŋutikɔkɔe kple bubu
kple ŋusẽ; elabena wòe wɔ nuwo
katã, eye wò lɔlɔ̃nu ta woli, eye
wowɔ wo ɖo.

Alẽvi la xɔ agbalẽ, si nutrenu adre li na.

5. Eye mekpɔ agbalẽ, [e]si woŋlɔ
nu ɖe eme kple ekɔgo katã,
eye wotre enu kple nutrenu adre
[h]la, le amesi bɔbɔ nɔ fiazikpui
dzi la, ƒe nuɖusi me. 2 Eye
mekpɔ mawudɔla seśẽa ɖe le
gbe ƒã ɖem kple gbe gã bena:
Amekae dze be, wòaʋu agbalẽ
la, eye wòaɖe eƒe nutrenuawo
ɖa? 3 Eye amea ɖeke menɔ dzi-
ƒo alo anyigba dzi alo anyi-
gba te, si te ŋu ʋu agbalẽ la alo
te ŋu kpɔ eme hã o. 4 Eye
mefa avi ʋuu, elabena womekpɔ
amea ɖeke, si dze be, wòaʋu
agbalẽ la alo wòakpɔ eme hã o.
5 Tete amegã xoxoawo dometɔ
ɖeka gblɔ nam bena: Megafa avi
o; kpɔ ɖa, [p]dzata, si tso Yuda ƒe
to la me, si nye Dawid ƒe [s]ke la,
eɖu dzi, be wòaʋu agbalẽ la, eye
wòaɖe eƒe nutrenu adreawo ɖa.
6 Eye le fiazikpui la kple nu gba-
gbe eneawo titina kple amegã
xoxoawo titina la mekpɔ [v]alẽvia
ɖe le tsitre ɖi, abe ɖe wowui ene;
eye dzo adre kple [z]ŋku adre, siwo
nye Mawu ƒe [a]gbɔgbɔ adre, siwo
wodɔ ɖo ɖe anyigba katã dzi la,
li nɛ. 7 Eye wòva, eye wòxɔ
agbalẽ la le amesi bɔbɔ nɔ fia-
zikpui dzi la ƒe nuɖusi me.
8 Eye esime wòxɔ agbalẽa la,
nu gbagbe eneawo kple amegã
xoxo blave vɔ eneawo tsyɔ mo
anyi ɖe alẽvi la ƒe ŋku me, eye
[d]saŋkuwo kple sikagba, siwo me
yɔ taŋ kple atike ʋeʋẽe, si nye
ame kɔkɔewo ƒe [e]gbedododaawo
la, le wo dome amesiame si. 9 Eye
wodzi [f]ha yeye le gbɔgblɔm be-
na: Wòe wòdze be, naxɔ agbalẽ
la, eye naɖe eƒe nutrenuawo ɖa;
elabena wowu wò, eye nètsɔ wò
ʋu ƒle mí tso to sia to kple gbe-
gbɔgblɔ sia gbegbɔgblɔ kple du
sia du kple dukɔ sia dukɔ me
hena Mawu, 10 eye nèwɔ wo fia-

wo kple nunɔlawo na míafe Mawu,
eye woaɖu fia le anyigba la dzi.[a]
11 Eye mekpɔ, [b]eye mese mawu-
dɔla geɖe, siwo fo xlã fiazikpui
la kple nu gbagbeawo kple amegã-
xoxoawo fe gbeɖiɖi,[c] eye wofe
xexlẽme nu anɔ akpe ewo tefe
akpe ewo kple akpeakpewo, 12
wole gbɔgblɔm kple gbe gã bena:
Alẽvi, si wowu la, eyae dze be,
wòaxɔ ŋutete kple kesinɔnyenye
kple nunya kple [f]ŋusẽ kple bubu
kple ŋutikɔkɔe kpakple kafukafu!
13 Eye nuwɔwɔ sia nuwɔwɔ, siwo
le dzifo kple anyigba dzi kple
anyigba te kple atsiafu me kpa-
kple nusiwo katã le wo me la,
mese wole gbɔgblɔm bena: Amesi
bɔbɔ nɔ fiazikpui dzi kple alẽvi
la, etɔe lanye kafukafu kple bubu
kple ŋutikɔkɔe kpakple ŋusẽ tso
mavɔ me yi ɖe mavɔ me! 14 Eye
nu gbagbe eneawo gblɔ be: Amen!
Eye amegã xoxo blave vɔ eneawo
tsyɔ mo anyi hedo gbe ɖa.[l]

Nutrenu gbãto adeawo ɖuɖu.

6. Eye esime alẽvi la ɖe [o]nutre-
nuawo fe ɖeka ɖa la, mekpɔ,
eye mese [p]nu gbagbe eneawo do-
metɔ ɖeka le gbɔgblɔm abe dzi-
ɖegbe fe gbeɖiɖi ene bena: Va!
2 Eye kpɔ ɖa, [s]mekpɔ sɔ ɣia ɖe,
eye amesi doe la, lé dati ɖe asi,
eye wotsɔ fiakuku nɛ, eye wòdo
go yi dale dzi dum, bene yeakpɔ
dziɖuɖu.
3 Eye esime wòɖe [t]nutrenu
evelia ɖa la, mese nu gbagbe eve-
lia le gbɔgblɔm bena: Va! 4 Eye
sɔ bubua ɖe, si le dzĩe la, do go,
eye amesi doe la, wona ŋusẽe,
be wòaɖe ŋutifafa ɖa le anyigba
dzi, bena woawu wo nɔewo, eye
wotsɔ yi gã ɖe asi nɛ.
5 Eye esime wòɖe nutrenu etɔ̃-
lia ɖa la, mese [y]nu gbagbe etɔ̃lia
le gbɔgblɔm bena: Va! Eye kpɔ
ɖa, mekpɔ sɔ yibɔa ɖe, eye amesi
doe la, lé nudanu ɖe asi. 6 Eye
mese gbea ɖe, abe nu gbagbe
eneawo dome wòɖi le ene hele
gbɔgblɔm bena: Lu dzidzenu ɖeka
naxɔ denario ɖeka, eye fo dzi-
dzenu etɔ̃ naxɔ denario ɖeka, eye
megawɔ vɔ̃a ɖeke ami kple wein o.
7 Eye esime wòɖe nutrenu ene-
lia ɖa la, mese [b]nu gbagbe ene-
lia fe gbe wòle gbɔgblɔm bena:

Va! 8 Eye kpɔ ɖa, mekpɔ sɔ hẽa
ɖe, eye amesi doe la, fe ŋkɔe nye
Ku, eye tsiẽfe le eyome. Eye
wona ŋusẽ wo ɖe anyigba fe akpa
enelia dzi,[d] be woatsɔ yi kple dɔ-
wuame kple ku kpakple anyigba
dzi lãwo awu amewoe.
9 Eye esime wòɖe nutrenu atɔ̃-
lia ɖa la, mekpɔ amesiwo wowu
le Mawu fe nya kple ɖaseɖiɖi, si
wolé ɖe asi ŋuti la, fe luʋɔwo le
[g]vɔsamlekpui la te; 10 eye [h]wodo
ɣli kple gbe gã le gbɔgblɔm be-
na: Afetɔ kɔkɔetɔ kple nyatefetɔ,[i]
ŋkeke nenie nye si mèdrɔ̃ ʋɔnu,
eye mèbia hlɔ̃ ɖe míafe ʋu ta le
amesiwo le anyigba dzi la si o
mahã? 11 Eye wona [k]awu ʋlaya
ɣi wo dome amesiame, eye wo-
gblɔ na wo bena, woadzudzɔ ɣe-
yiɣi kpuia ɖe, yiɖase esime wo-
fe haɖolawo kple wo nɔvi, siwo
wole wuwu ge abe woawo ke
ene la, hã fe xexlẽme nu naɖe.
12 Eye esime wòɖe nutrenu
adelia ɖa la, mekpɔ, eye anyigba-
ʋuʋu gãa ɖe va dzɔ,[n] eye ɣe trɔ
zu yibɔ abe lãfukotoku ene, eye
ɣleti trɔ zu abe ʋu ene. 13 Eye
dzifoɣletiviwo ge ɖe anyigba,[r]
abe alesi gboti dudua efe tsetse
gbogbowo ɖe anyigba, ne ya se-
sẽa ɖe le ʋuʋum la ene. 14 Eye
woŋlɔ dzifo ɖa abe agbalẽ ŋɔŋlɔ
ene, eye woɖe to sia to kple fu-
kpo sia fukpo ɖa le wo tefe.
15 Eye anyigba dzi fiawo kple
amegãwo kple aʋafia gãwo kple
kesinɔtɔwo kple ŋusẽtɔwo kple
kluviwo katã kpakple ablɔɖeviwo
katã [u]ɣla wo ɖokui ɖe dowo kple
towo fe agawo me; 16 eye [v]wo-
gblɔ na towo kple agawo bena:
Mimu dze mía dzi, eye miɣla mí
tso amesi bɔbɔ nɔ fiazikpui dzi
la fe ŋku me, eye tso alẽvi la fe
dziku la nu; elabena efe dziku-
ŋkeke gã la do, eye ameka ate
ŋu anɔ tsitre ɖe enu mahã?[z]

Amesiwo nu wotre le to wuleveawo dome.

7. Nusiawo megbe la mekpɔ ma-
wudɔla ene wole tsitre ɖe
anyigba fe dzogoe eneawo dzi,
eye wolé anyigba fe yafofo enea-
wo me ɖe asi, [a]bena ya nagafo ɖe
anyigba dzi alo ɖe fu dzi alo ɖe
atia ɖeke dzi o. 2 Eye mekpɔ
mawudɔla bubu le dodom tso ɣe-

---

[a] 1,6; 20,6; 22,5.
[b] Fia. I. 22, 19.
[d] Xez. 14, 21; Yer. 15, 3.
[e] Dan. 7, 10.
[f] Kron.I.29,11; Fil. 2, 9. 10.
[g] 8,5; 14,18; 16,7.
[h] Mo. 1. 4, 10.
[i] 18, 10.
[k] 3, 4. 5; 7, 9. 13. 14.
[l] 4, 10; 19, 4.
[n] Yes. 13, 10; Yoel 3, 3. 4; Lu. 21, 25.
[o] 5, 1. 2.
[p] 4, 6; 5, 6. 8.
[r] Yes. 34, 4.
[s] Zax. 1, 8; 6, 1–3.
[t] 4, 7.
[u] Yes. 2, 10. 19.
[v] Lu. 23, 30.
[y] 4, 7.
[z] Ro. 2, 5.
[a] Dan. 7, 2; Zax. 6, 5; Mat. 24, 31.
[b] 4, 7.

dzeƒe, eye Mawu gbagbe la ƒe
nutrenu le esi, eye wòdo ɣli kple
gbe gã ɖo ɖe mawudɔla ene, siwo
wona ŋusẽe be, woawɔ vɔ̃ anyi-
gba kple atsiaƒu la, wòle gbɔ-
gblɔm bena: 3 Migawɔ vɔ̃ anyi-
gba alo atsiaƒu alo atiawo o,[a]va-
seɖe esime míatre mía Mawu ƒe
dɔtsɔlawo ƒe ŋgowo nu. 4 Eye
mese amesiwo nu wotre la ƒe xe-
xlẽme – wotre [e]ame akpe alafa
ɖeka blane vɔ ene nu le Israel-
viwo ƒe toawo katã me: 5 Le
Yuda ƒe toa me la wotre ame
akpe wuieve nu; le Ruben ƒe toa
me la wotre ame akpe wuieve
nu; le Gad ƒe toa me la wotre
ame akpe wuieve nu; 6 le Aser
ƒe toa me la wotre ame akpe
wuieve nu; le Naftali ƒe toa me
la wotre ame akpe wuieve nu;
le Manase ƒe toa me la wotre
ame akpe wuieve nu; 7 le Simeon
ƒe toa me la wotre ame akpe
wuieve nu; le Lewi ƒe toa me la
wotre ame akpe wuieve nu; le
Isaxar ƒe toa me la wotre ame
akpe wuieve nu; 8 le Zebulon ƒe
toa me la wotre ame akpe wuieve
nu; le Yosef ƒe toa me la wotre
ame akpe wuieve nu; le Benya-
min ƒe toa me la wotre ame akpe
wuieve nu.

Ameha gã, si wotsia tso dukɔwo katã dome.

9 Nusiawo megbe la mekpɔ,
eye kpɔ ɖa, ameha gã, si amea
ɖeke mete ŋu xlẽ o la, tso dukɔ
sia dukɔ kple to sia to kple du
sia du kple gbegbɔgblɔ sia gbe-
gbɔgblɔ me, le tsitre ɖe fiazikpui
la ŋgɔ kple alẽvi la ƒe ŋku me,
wodo [p]awu ʋlaya ɣiwo, eye wolé
deʋayawo ɖe asi, 10 eye wodo
ɣli kple gbe gã le gbɔgblɔm be-
na: Xɔname nanye mía Mawu,
si bɔbɔ nɔ fiazikpui la dzi, kple
alẽvi la tɔ![s] 11 Eye [t]mawudɔla-
wo katã le tsitre ƒo xlã fiazikpui
la kple amegã xoxoawo kple nu
gbagbe eneawo, eye wotsyɔ wo-
ƒe mo anyi ɖe fiazikpui la ŋgɔ,
eye wodo gbe ɖa na Mawu nɔ
gbɔgblɔm bena: 12 Amen, kafu-
kafu kple ŋutikɔkɔe kple nunya
kple akpedada kple bubu kple ŋu-
tete kple ŋusẽ woana mía Ma-
wu la tso mavɔ me yi ɖe mavɔ
me! Amen.[v]

a Xez. 9, 4. 6.
b 3, 10; Mat. 24, 21.
d Heb. 9, 14.
e 14, 1. 3.
f 11, 19; 14, 15. 17; 15, 5. 8; 16, 1; 21, 2. 22.
g 5, 6.
h Ps. 23, 2.
i 21, 4; Yes. 25, 8.
k Zax. 2, 17; Xab. 2, 20.
l Mat. 24, 31.
n 5, 8.
o Ps. 141, 2.
p 8, 11.
r Xez. 10, 2.
s 12, 10.
t 5, 11; 14, 11, 16.
u Mo. II. 9, [redacted]
v 5, 12.

13 Eye amegã xoxoawo dometɔ
ɖeka ɖo ŋu gblɔ nam bena: Ame-
kawoe nye esiawo do awu ʋlaya
ɣiwo, eye afika wotso mahã?
14 Eye megblɔ nɛ bena: Nye
aƒetɔ, wòe nyae! Eye wògblɔ nam
bena: Amesiawo nye amesiwo do
go tso [b]xaxa gã la me, eye wo-
nyã woƒe awuwo, eye wowɔ wo
ɣie le [d]alẽvi la ƒe ʋu la me.
15 Eyata wole Mawu ƒe fiazikpui
la ŋgɔ, eye wosubɔnɛ zã kple
keli le eƒe [f]xɔ la me, eye amesi
bɔbɔ nɔ fiazikpui la dzi la, anɔ
wo dome. 16 Dɔ megale wo wu
ge akpɔ o, eye tsikɔ hã megale
wo wu ge akpɔ o, eye ɣe kple
ŋdɔkutsu megale wo ɖu ge o;
17 elabena [g]alẽvi, si le fiazikpui
la titina la, anyi wo, [h]eye wòakplɔ
wo ayi agbetsi dzidziwo gbɔ, [i]eye
Mawu atutu aɖatsiwo katã ɖa le
woƒe ŋkuwo me.

Nutrenu adreliа ʋuʋu.

8\. Eye esime wòɖe nutrenu adre-
lia ɖa la, [k]ɖoɖoe zi le dziƒo
anɔ gaƒoƒo afã. 2 Eye mekpɔ
mawudɔla adre, siwo le tsitre ɖe
Mawu ƒe ŋku me la,[l] eye wotsɔ
kpẽ adre na wo. 3 Eye mawu-
dɔla bubu va, eye wòtsi tre ɖe
vɔsamlekpui la gbɔ,[n] eye sika-
dzudzɔdosonu le esi, eye wotsɔ
atike ʋeʋẽe geɖe nɛ, bene wòa-
tsɔe akpe ɖe ame kɔkɔewo katã
ƒe gbeɖoɖoɖawo ŋuti aɖa ɖe si-
kavɔsamlekpui, si le fiazikpui la
ŋgɔ la dzi. 4 Eye atike ʋeʋẽe
la ƒe dzudzɔ kple ame kɔkɔewo
ƒe gbeɖoɖoɖawo [o]tu tso mawu-
dɔla ƒe asi me yi dziƒo le Mawu
ƒe ŋku me. 5 Eye mawudɔla la
tsɔ dzudzɔdosonu la, eye wòɖe
dzo le vɔsamlekpui la me hede
eme fũ,[r] eye wòtsɔe ƒu gbe ɖe
anyigba, eye dziɖegbewo kple
gbeɖiɖiwo kple dzikedzowo kple
anyigbaʋuʋu va dzɔ.

Kpẽ ene gbãtɔwo kuku.

6 Eye mawudɔla adre, siwo lé
kpẽ adre ɖe asi la, dzra wo ɖo-
kui ɖo hena kpẽkuku. 7 Eye ma-
wudɔla gbãtɔa ku kpẽ la,[u] eye
tsikpewo dza, eye dzo kple ʋu
tɔtɔ, eye wotsɔ wo ƒu gbe ɖe
anyigba, eye anyigba ƒe akpa
etɔ̃lia fiã, eye atiwo ƒe akpa etɔ̃lia
fiã, eye gbe mumuwo katã fiã.

8 Eye mawudɔla evelia ku kpẽ la, eye wotsɔ nane, [b]si le abe to gãa ɖe ene hele bibim kple dzo la ƒu gbe ɖe atsiaƒu me, eye ƒu ƒe akpa etɔ̃lia [d]trɔ zu ʋu; 9 eye nu gbagbe, siwo le atsiaƒu me la, ƒe akpa etɔ̃lia ku, eye ʋuwo ƒe akpa etɔ̃lia gbã.

10 Eye mawudɔla etɔ̃lia ku kpẽ la, [f]eye ɣletivi gãa ɖe, si le bibim abe kakati ene la, ge tso dziƒo, eye wòdze tɔsisiwo ƒe akpa etɔ̃lia kple tsi dzidziwo dzi. 11 Eye ɣletivi ma ƒe ŋkɔe nye Apsinto (enye gbe, si vena abe atsa ene), eye tɔwo ƒe akpa etɔ̃lia trɔ zu tsi veve, eye amewo dome geɖeawo ku le tsiawo ta, le esi wole vevem akpa la ŋuti.

12 Eye mawudɔla enelia ku kpẽ la, eye wofo [g]ɣe ƒe akpa etɔ̃lia kple ɣleti ƒe akpa etɔ̃lia kpakple ɣletiviwo ƒe akpa etɔ̃lia, bena woƒe akpa etɔ̃lia [k]nado viviti, eye ŋkeke ƒe akpa etɔ̃lia nagaklẽ o, eye zã hã nenema ke.

Babadodo na anyigbadzitɔwo zi etɔ̃.

13 Eye [l]mekpɔ, eye mese hɔ̃a ɖe, si le dzodzom le dziƒo titina la, le gbɔgblɔm kple gbe gãa ɖe bena: [p]Baba, baba, baba na anyigbadzinɔlawo le mawudɔla etɔ̃, siwo susɔ le kpẽ ku ge la, ƒe kpẽkukuwo ƒe ɖiɖi la ŋuti.

Kpẽkuku atɔ̃lia kple adelia ƒe ɖiɖi kpakple vɔ̃ gbãtɔ kple evelia.

9 Eye mawudɔla atɔ̃lia ku kpẽ la, eye mekpɔ [s]ɣletivi, si ge tso dziƒo la dze anyigba, eye wotsɔ aʋli me [u]vudo ƒe safui ne. 2 Eye wòʋu aʋli me vudo la nu, eye dzudzɔ tu tso vudo la me abe kpodzo gãa ɖe ƒe dzudzɔ ene, eye ɣe kple yame [v]do viviti le vudo la ƒe dzudzɔ la ŋuti. 3 Eye ʋetsuviwo do go tso dzudzɔ la me ɖe anyigba la dzi, eye wona ŋusẽ wo, abe alesi ŋusẽ le anyigba dzi dziɖegbewo ŋu ene. 4 Eye wogblɔ na wo bena, woagawɔ vɔ̃ anyigba dzi gbe mumu alo aŋgba alo atia ɖeke o, [y]negbe amesiwo Mawu ƒe nutrenu mele ŋgonu na o la ɖeɖeko. 5 Eye wona ŋusẽ wo be, woagawu wo o, ke boŋ bene woawɔ fu wo ɣleti atɔ̃ sɔŋ; eye woƒe fuwɔwɔ la le abe dziɖegbe ƒe ametete ƒe fuwɔame ene. 6 Eye [a]le ŋkeke mawo me la amewo adi ku, eye womele ekpɔ ge o, eye woadi vevie be, yewoaku, eye ku asi le wo gbɔ. 7 Eye [c]ʋetsuviawo ƒe nɔnɔme le abe sɔ, siwo wodzra ɖo hena aʋawɔwɔ ene, eye nane le woƒe ta abe fiakuku, siwo ɖi sika ene, eye woƒe mo le abe amewo ƒe mo ene. 8 Eye taɖa li na wo abe nyɔnuwo ƒe taɖa ene, eye woƒe aɖuwo le abe dzatawo ƒe aɖuwo ene. 9 Eye akɔtakpoxɔnu le wo si abe gakɔtakpoxɔnu ene, eye woƒe aʋalawo me ƒe ɖiɖi le abe tasiaɖam kple sɔ geɖe, siwo le du sim yina aʋa la ƒe ɖiɖi ene. 10 Eye asike le wo gɔme abe dziɖegbewo ene, eye ti le wo nu, eye woƒe ŋusẽ le woƒe asikewo me, be woawɔ vɔ̃ amewo ɣleti atɔ̃ sɔŋ.[h] 11 Eye fiaa ɖe, si nye aʋli me [i]dɔla la, ɖu wo dzi, eye woyɔ eŋkɔ le Hebri-gbe me be Abadon, eye woyɔnɛ le Hela-gbe me be Apolion (gblẽla). 12 Vɔ̃ ɖeka nu va yi; kpɔ ɖa, [n]vɔ̃ eve gale megbe gbɔna.

13 Eye mawudɔla adelia ku kpẽ la, eye mese gbe ɖe ɖi tso [o]sikavɔsamlekpui, si le Mawu ŋku me la, ƒe dzo eneawo gbɔ, 14 le gbɔgblɔm na mawudɔla adelia, si lé kpẽ la ɖe asi la bena: Tu dɔla ene, siwo wobla ɖe [r]Frat-tɔsisi gã la to. 15 Eye wotu dɔla ene, siwo dzra wo ɖokui ɖo hena gaƒoƒo kple ŋkeke kple ɣleti kpakple ƒe la, bena woawu amewo ƒe [t]akpa etɔ̃lia. 16 Eye sɔdolawo ƒe aʋakɔ ƒe xexlẽme le akpe ewo teƒe akpe ewo teƒe eve; mese woƒe xexlẽme. 17 Eye ale mekpɔ sɔwo kple amesiwo do wo la, le ŋutega me: Wodo akɔtakpoxɔnu, siwo ɖi dzo, kple akɔtakpoxɔnu yibɔwo kpakple akɔtakpoxɔnu dzẽwo, eye sɔawo ƒe ta le abe dzatawo ƒe ta ene, eye dzo kple dzudzɔ kpakple dzokpe do go tso woƒe nu me. 18 Eye wowu amewo ƒe akpa etɔ̃lia le fuwɔame etɔ̃ siawo me, le dzo kple dzudzɔ kpakple dzokpe, si do go tso woƒe nu me la ŋuti. 19 Elabena sɔawo ƒe ŋusẽ le woƒe nu kple woƒe asikewo me; elabena woƒe asikewo le abe dawo ene, eye ta le wo nu wotsɔna wɔa vɔ̃e.

[a] Lu. 23, 30.
[b] Yer. 51, 25.
[d] Mo. II. 7, 20. 21.
[e] Yoel 2, 4.
[f] Yes. 14, 12; Dan. 8 10.
[g] 9, 12.
[h] kp. 19.
[i] kp. 1.
[k] Mo. II. 10, 21.
[l] 14, 6.
[m] 8, 13; 11, 14.
[o] 8, 3; Mo. II 30, 1—3.
[p] 9, 12; 11. 14; 12, 12.
[r] 16, 12.
[s] 8, 2.
[t] 8, 7—12.
[u] 20, 1.
[v] Yoel 2, 2. 10.
[y] 7, 3.

20 Eye ame susɔe, siwo fuwɔame
siawo mewu o la, [a]wometrɔ le dzi
me tso wo∫e asinudɔwɔwɔawo
me o, bena [b]woagasubɔ gbɔgbɔ
vɔ̃wo kple sika- kple klosalo- kple
gadzẽ- kple kpe- kpakple ati-le-
gba, siwo metea ŋu kpɔa nu alo
sea nu alo zɔa azɔli hã o la o.
21 Eye wometrɔ tso wo∫e hlɔ̃do-
dowo kple wo∫e afakakawo kple
wo∫e ahasiwɔwɔwo kpakple wo-
∫e fififiwo me o.

Mawudɔla la kple agbalẽ, si Yohanes mi. Dzidegbe adreawo.

10. Eye mekpɔ [c]mawudɔla sesẽ
bubua ɖe le ɖiɖim tso dzi∫o
le alilikpo me, eye [f]anyieʋɔ le
e∫e ta me, eye e∫e ŋku me le
abe ɣe ene, eye e∫e afɔwo le
abe dzosɔtiwo ene, 2 eye agba-
lẽvi, si woʋu la, [g]le esi, eye wò-
tsɔ e∫e nuɖusifɔ da ɖe atsiaƒu
dzi, eye wòtsɔ e∫e miãfɔ da ɖe
anyigba dzi, 3 eye wòdo ɣli kple
gbe gãa ɖe, [l]abe alesi dzata ɖea
gbe ene, eye esime wòdo ɣli la,
dziɖegbe adreawo ɖe wo∫e gbe
ɖe go. 4 Eye esime dziɖegbe
adreawo ɖe wo∫e gbe ɖe go la,
medi be, maŋlɔe; eye mese gbea
ɖe tso dzi∫o le gbɔgblɔm bena:
[p]Tre nusiwo dziɖegbe adreawo
gblɔ la nu, eye megaŋlɔ wo o.
5 Eye mawudɔla, si mekpɔ wòle
tsitre ɖe atsiaƒu kple anyigba dzi
la, do e∫e nuɖusi ɖe dzi∫o, 6 eye
[s]wòta amesi le agbe tso mavɔ me
yi ɖe mavɔ me, amesi wɔ dzi∫o
kple nusiwo le eme kple anyi-
gba kple nusiwo le edzi kpakple
atsiaƒu kple nusiwo le eme la,[u]
bena ɣeyiɣia ɖeke nagano anyi o,
7 ke boŋ le [y]mawudɔla adrelia ∫e
gbeɖeɖeŋkekewo me, esime woa-
ku kpẽ la,[z] woawu Mawu ∫e nya
ɣaɣla la nu le nyanyuie, si wo-
gblɔ fia e∫e dɔla, siwo nye nya-
gblɔɖilawo la nu.
8 Eye gbe, si mese tso dzi∫o
la,[b] ga∫o nu kplim, eye wògblɔ
bena: Yi [d]nadaxɔ agbalẽvi, si le
ʋuʋu le mawudɔla, si le tsitre ɖe
atsiaƒu kple anyigba dzi la si.
9 Eye meyi mawudɔla la gbɔ yi
dagblɔ nɛ be, wòatsɔ agbalẽvi la
nam. Eye wògblɔ nam bena:
[e]Xɔe, eye namii, eye wòaɖu dɔ-
me na wò, ke wòavivi le wò nu

a 16, 9. 11.
b Kor. I. 10, 20.
d Xez. 40, 3; Zax. 2, 5. 6.
e 5, 2.
f 4, 3.
g 5, 1.
h Lu. 21, 24.
i kp. 3; ta 12, 6. 14; 13, 5.
k kp. 2.
l Yer. 25, 30; Hos. 11, 10; Am. 1 2.
n Zax. 4, 3. 11 v. 14.
o Fia. II. 1, 10.
p Dan. 8, 26; 12, 4. 9.
r Fia. I. 17, 1.
s Dan. 12, 7.
t Mo. II. 7, 19. 20.
u kpo 6, 11.
v 13, 1. 7; 17, 8.
y 11, 15.
z 17, 17; Da. 3, 21.
a 16, 19; Yes. 1. 9. 10; Lu. 13, 34.
b kp. 4.
d kp. 2.
e Xez. 3, 1—3.

me abe anyitsi ene. 10 Eye mexɔ
agbalẽvi la le mawudɔla la si,
eye memii, eye wòvivi le nye nu
me abe anyitsi ene, eye enumake
esi meɖui la, eɖu dɔme nam.
11 Eye wogblɔ nam bena: Ele
na wò be, nagagblɔ nya ɖi le
dukɔwo kple trɔ̃subɔlawo kple
gbegbɔgblɔwo kple fiawo ŋuti.

Gbedoxɔ la dzidzedze. Wowu ɖaseɖila eve, eye wogagbɔ agbe wo.

11. Eye wotsɔ [d]ayeti, si le abe
atitɔɖeŋu ene la, de asi nam
hegblɔ bena: Tsi tre, eye nadzi-
dze mawuxɔ la kple mlekpui la
kpakple amesiwo doa gbe ɖa le
eme la. 2 Eye naɖe xɔxɔnu, si
le gbedoxɔa ŋu la, le eme, eye
megadzidzee o; elabena wotsɔe
na trɔ̃subɔlawo, eye woanyã avuzi
le [h]ɖu kɔkɔe la dzi [i]ɣleti blane vɔ
eve sɔŋ. 3 Eye mana ŋusẽ nye
ɖaseɖila eve, bena woagblɔ nya
ɖi ŋkeke [k]akpe ɖeka kple alafa
eve kple blaade, eye woanɔ akpa-
nya me. 4 Amesiawo nye [n]amiti
eve kple akaɖiti eve, siwo le tsi-
tre ɖe anyigba ∫e A∫etɔ la ŋku
me la. 5 Eye ne amea ɖe di be,
yeawɔ vɔ̃ ɖe wo ŋu la, [o]dzo dona
tsoa wo∫e nu me, eye wòfiãa
wo∫e ketɔwo; eye ne amea ɖe di
be, yeawɔ vɔ̃ ɖe wo ŋu la, ele be,
woawui nenema ke. 6 Ŋusẽ le ame-
siawo si be, [r]woatu dzi∫o nu, bena
tsi magadza le wo∫e nyagblɔɖiŋke-
keawo me o,[t] eye ŋusẽ le wo si ɖe
tɔwo dzi, be woatrɔ wo woazu
ʋu, eye be woatsɔ fuwɔame tsyo
∫omevi a∫o anyigba la zi geɖe,
alesi wolɔ̃. 7 Eye ne wowu wo∫e
ɖaseɖiɖi nu vɔ la, ekema [v]lã, si
do tso aʋli me la, awɔ aʋa kpli
wo, eye wòaɖu wo dzi, eye wòa-
wu wo. 8 Eye wo∫e ŋutilã ku-
kuwo anɔ [a]du gã la ∫e ablɔ me;
woyɔ du sia le lododo me bena:
Sodom kple Egipte, afisi hã wo-
klã wo∫e A∫etɔ ɖe ati ŋu le.
9 Eye dukɔwo ∫e ∫omeawo kple
gbegbɔgblɔwo kpakple trɔ̃subɔ-
lawo dometɔa ɖewo lakpɔ wo∫e
ŋutilã kukuawo ŋkeke etɔ̃ kple
afã, eye womaɖe mɔ be, woaɖi
wo∫e ŋutilã kukuawo o. 10 Eye
anyigbadzinɔlawo lakpɔ dzidzɔ le
wo ŋuti, eye woagli kple dzidzɔ,
eye woaɖo nunanawo ɖe wo nɔe-

wo; elabena nenem nyagblɔɖila
eve siawo wɔ fu amesiwo nɔ anyi-
gba la dzi. 11 Eye ŋkeke etɔ̃
kple afã megbe la agbegbɔgbɔ
tso Mawu gbɔ ge ɖe wo me, eye
wotsi tre ɖe woƒe afɔwo dzi, eye
vɔvɔ̃ gãa ɖe va dze amesiwo kpɔ
wo la dzi. 12 Eye wose gbe gãa
ɖe tso dziƒo le gbɔgblɔm na wo
bena: [d]Miva dziƒo afii! Eye woyi
dziƒo le alilikpo me, eye woƒe fu-
tɔwo kpɔ wo ɖa. 13 Eye le ga-
ƒoƒo kema ke me la anyigba ʋu-
ʋu ŋutɔ, eye du la ƒe akpa ewo-
lia mu dze anyi, eye wowu ame
akpe adre le anyigbaʋuʋu la me,
eye susɔeawo vɔ̃ ŋutɔ, eye wotsɔ
ŋutikɔkɔe na dziƒo Mawu la. 14
[i]Vɔ̃ evelia nu va yi, kpɔ ɖa, [k]vɔ̃
etɔ̃lia gbɔna kaba.

Kpẽ adrelia kuku.

15 Eye mawudɔla adrelia ku
kpẽ la, eye gbe gãwo ɖi le dziƒo
le gbɔgblɔm bena: [l]Xexemefia-
ɖuƒe la trɔ zu mía Aƒetɔ kple
eƒe Kristo la tɔ, eye wòaɖu fia
tso mavɔ me yi ɖe mavɔ me.
16 Eye amegã xoxo [o]blave vɔ ene,
siwo bɔbɔ nɔ woƒe zikpuiwo dzi
le Mawu ƒe ŋku me la, [p]tsyɔ woƒe
mo anyi, eye wodo gbe ɖa na
Mawu 17 le gbɔgblɔm bena: Míeda
akpe na wò, [s]Aƒetɔ, Mawu ŋusẽ-
katãtɔ, wò amesi li, eye nènɔ
anyi; elabena èxɔ wò ŋusẽ gã.
eye nèɖu fia. 18 Eye dzi ku du-
kɔwo, eye [u]wò dziku va, eye ame
kukuwo ƒe ɣeyiɣi la ɖo, bene
woadrɔ̃ ʋɔnu wo, eye be nana
fetu wò dɔla, siwo nye nyagblɔ-
ɖilawo, kple ame kɔkɔewo kple
amesiwo vɔ̃a wò ŋkɔ la, ɖeviwo
kple ame tsitsiwo, eye be natsrɔ̃
amesiwo gblẽa anyigba la. 19 Eye
woʋuu [z]mawuxɔ, si le dziƒo, eye
wokpɔ eƒe nubabladaka le eƒe xɔ
la me, eye [a]dzikedzowo kple gbe-
ɖiɖiwo kple dziɖegbewo kple anyi-
gbaʋuʋu kple tsikpe gãwo va dzɔ.

Nyɔnu, si do ɣe kple ʋɔ driba. Mixael ƒe aʋawɔwɔ kple ʋɔ driba la.

12. Eye wokpɔ dzesi gãa ɖe le
dziƒo: Nyɔnua ɖe do ɣe, eye
ɣleti le eƒe afɔ te, eye ɣleti
wuieve ƒe fiakuku le eta, 2 eye
fu le eƒo, eye wòle ɣli dom le
[c]fuɖuame ŋuti, eye vidzidzi nye
dɔ nɛ. 3 Eye wokpɔ dzesi bubua
ɖe le dziƒo, eye kpɔ ɖa, [a]ʋɔ dri-
ba dzĩ gãa ɖe, si ta adre kple
dzo ewo li na, eye fiakuku adre
le eƒe tawo. 4 Eye eƒe asike he
[b]dziƒoɣletiviwo ƒe akpa etɔ̃lia, eye
wòtsɔ wo ƒu gbe ɖe anyigba.
Eye ʋɔ driba la tsi tre ɖe nyɔnu,
si le vi dzi ge la, ƒe ŋku me, bena
ne edzi via ko la, ne yeatsɔe ami.
5 Eye wòdzi ŋutsuvi, [e]si latsɔ ga-
tikplɔ akplɔ dukɔwo katã; eye
wotsɔ via yi Mawu kple eƒe fia-
zikpui la gbɔ. 6 Eye nyɔnu la
[f]si yi gbedzi, afisi Mawu dzra te-
ƒea ɖe ɖo ɖi nɛ le, bena woanyii
le afima ŋkeke [g]akpe ɖeka alafa
eve kple blaade.
7 Eye aʋa dzɔ le dziƒo: [h]Mi-
xael kple eƒe dɔlawo yi aʋa wɔ
ge kple ʋɔ driba la. Eye ʋɔ
driba kple eƒe dɔlawo wɔ aʋa
la, 8 eye womeɖu dzi o, eye wo-
megakpɔ woƒe teƒe hã le dziƒo o.
9 Eye wotsɔ ʋɔ driba gã, si nye
da xoxo la, esi woyɔna be: Abo-
sam kple Satana, amesi nye xe-
xeame katã blela la, [n]ƒu gbe, eye
wotsɔe ƒu gbe ɖe anyigba, eye
wotsɔ eƒe dɔlawo hã ƒu gbe
ɖe anyi hekpe ɖe eŋuti. 10 Eye
mese gbe gãa ɖe le dziƒo le
gbɔgblɔm bena: [r]Azɔ xɔname
kple ŋusẽ kpakple fiaɖuƒe la zu
mía Mawu la tɔ, eye ŋusẽ la zu
eƒe Kristo la tɔ; elabena wotsɔ
mía nɔviwo nutsola, [t]si nɔa wo nu
tsom le Mawu ƒe ŋku me zã kple
keli la, ƒu gbe. 11 Eye [v]woɖu
edzi [y]to alẽvi la ƒe ʋu kple woƒe
ɖaseɖiɖi ƒe nya la me, eye wo-
melɔ̃ woƒe agbe o vaseɖe ku me.
12 Eyata dzi nedzɔ mi, mi dziƒo-
wo kple amesiwo nɔ wo me la!
Baba na anyigba kple atsiaƒu;
elabena Abosam ɖi va mia gbɔ,
eye dzi le ekum ŋutɔ; elabena
enyae be, vovoɣi via ɖe ko yekpɔ.
13 Eye esime ʋɔ driba la kpɔ
bena, wotsɔ ye ƒu gbe ɖe anyi-
gba la, eti nyɔnu, si dzi ŋutsuvi
la yome. 14 Eye wotsɔ hɔ̃ gãa
ɖe ƒe aʋala eve na nyɔnu la, [b]
bena wòadzo ayi gbedzi ayi ɖe
teƒe, [d]afisi woanyii le ɣeyiɣia ɖe
kple ɣeyiɣiwo kpakple ɣeyiɣi afã
tso da la ƒe ŋku me. 15 Eye da
la tu tsi tso eƒe nu me ɖe nyɔ-
nua yome abe tɔsisi ene, bene
tɔsisi la nalée ayii. 16 Ke anyi-

a kp. 9.
b Dan. 8, 10.
d Fia. II. 2, 11.
e Ps. 2, 9; ta 19, 15.
f Mat. 2, 13.
g 11, 2. 3.
h Dan. 10, 13. 21; 12, 1.
i 9, 12.
k kp. 15; 12, 12.
l Dan. 2, 44; 7, 27; Zax. 14, 9.
n Lu. 10, 18; Yoh. 31, 13; Mo. I. 3, 1. 14.
o 4, 4. 10.
p 7, 11.
r 11, 15.
s 4, 8.
t Hi. 1, 11; Zax. 3, 1; Lu. 22, 31.
u 15, 1; Ps. 2, 1. 5. 12.
v Ro. 8, 37; ta 7, 14.
y kp. 17.
z 15, 5.
a 4, 5.
b kp. 6.
d Dan. 7, 25; 12, 7.
e Mi. 4, 10.

gba xɔ na nyɔnua, eye anyigba
ke nu, eye wòno tɔsisi, si ʋɔ dri-
ba la tu tso efe nu me la. 17 Eye
dzi ku ʋɔ driba la ɖe nyɔnua
ŋuti, eye wòdzo yi aʋa wɔ ge
kple nyɔnua fe fome, siwo susɔ,
amesiwo [e]lèa Mawu fe seawo me
ɖe asi, [f]eye Yesu fe ɖaseɖiɖi le
wo si la.

Lã, si ta adre li nɛ la, do go tso fu me.

13. Eye metsi tre ɖe futake la
dzi, eye mekpɔ [h]lãa ɖe le
dodom tso atsiafu me, eye dzo
ewo kple ta adre li nɛ, eye fia-
kuku ewo le efe dzoawo dzi, eye
busuŋkɔwo le efe tawo ŋu. 2 Eye
lã, si mekpɔ la, le abe lãkle ene,
eye efe afɔwo le abe sisiblisi fe
afɔwo ene, eye efe nu le abe
dzata fe nu ene; [k]eye ʋɔ driba
la tsɔ efe ŋutete kple efe fiazi-
kpui kpakple efe ŋusẽ gã nɛ.
3 Eye efe tawo dometɔ ɖeka le
abe kubi wode eŋu ene, eye wo-
wɔ efe kubi la nɛ wòku; [n]eye xe-
xeame katã fe mo wɔ yaa le lã la
yome. 4 Eye wode ta agu na
ʋɔ driba la; elabena etsɔ efe
ŋusẽ na lã la, eye wode ta agu
na lã la le gbɔgblɔm bena: Ame-
kae le abe lã la ene, eye amekae
ate ŋu awɔ aʋa kplii mahã?
5 Eye wotsɔ [o]nu, si gblɔa nya
gãwo kple busunyawo la nɛ, [r]eye
wotsɔ ŋusẽ nɛ, be wòanɔ dɔ dzi
ɣleti blane vɔ eve. 6 Eye wòke
nu ɖe asi busunyagbɔgblɔ me ɖe
Mawu ŋuti, be yeado busu efe
ŋkɔ kple efe agbadɔ kpakple
amesiwo nɔa dzifo. 7 Eye [s]wona
ŋusẽe, be wòawɔ aʋa kple ame
kɔkɔewo, eye ne wòaɖu wo dzi,
eye wona ŋusẽe ɖe to sia to kple
dukɔ sia dukɔ kple gbegbɔgblɔ
sia gbegbɔgblɔ kpakple trɔ̃subɔ-
lawo katã dzi. 8 Eye [v]anyigba-
dzinɔla, siwo katã fe ŋkɔwo wo-
meŋlɔ ɖe alẽvi, si wowu la, fe
[z]agbegbalẽa me [a]tso xexeame fe
gɔmeɖoɖoanyi me o la, woasu-
bɔe. 9 Amesi to li na la, nesee!
10 Ne [b]amea ɖe de ame gaxɔ me
la, woade eya hã gaxɔ me; ne
amea ɖe wu ame kple yi la, ele
be, woawu eya hã kple yi.[e] Afii
ame kɔkɔewo fe dzidodo kple
wofe xɔse le.

a 16, 13.
b Mat. 7, 15.
d kp. 2. 4. 5. 7.
e 14, 12.
f 19, 10; Yoh. I. 5, 10.
g Mat. 24, 24; Tes. II. 2, 9. 10; Fia. I. 18, 24 v. 39.
h 11, 7; 17, 2. 9. 12; Dan. 7, 7.
i Mo. V. 13, 2-4.
k 12, 3.
l 19, 20.
n 17, 8.
o Dan. 7, 8.
p 17, 9; ta 15, 2.
r 11, 2; 12, 6. 14.
s 11, 7; Dan. 7, 21.
t 7, 4.
u 3, 12.
v 12, 12.
y 1, 5.
z 3, 5.
a 17, 9.
b Mat. 26, 52.
d 5, 9.
e 14, 12.

Lã, si dzo eve le ta na la, do go tso anyigba me.

11 Eye [a]mekpɔ lã bubua ɖe le
dodom tso anyigba me, eye dzo
eve li nɛ [b]abe alẽvi tɔ ene, eye
wòfo nu abe ʋɔ driba la ene.
12 Eye wòwɔ lã gbãtɔ fe [d]ŋusẽ-
dɔwo katã le efe ŋku me. Eye
wòwɔ anyigba la kple amesiwo
nɔ edzi la bena, woadze klo asu-
bɔ lã gbãtɔ, si fe kubi wowɔ wò-
ku la. 13 Eye wòwɔ [g]dzesi gãwo
bena, wòna dzo gɔ̃ hã ge tso
dzifo dze anyigba le amewo fe
ŋku me. 14 Eye wòble anyigba-
dzinɔlawo [i]le dzesi, si wotsɔ nɛ,
be wòawɔ le lã la fe ŋku me la
ŋuti hele gbɔgblɔm na anyigba-
dzinɔlawo bena, woawɔ legba ɖe
lã, si ŋu wode abii kple yi, eye
wòle agbe la fe nɔnɔme me nɛ.
15 Eye wona ŋusẽe, be wòatsɔ
gbɔgbɔ na lã la fe legba, bena
lã la fe legba nafo nu hã, eye
wòawɔ bena, woawu ame geɖe,
alesi nu medze klo subɔ lã la fe
legba o. 16 Eye wòwɔ bena,[l]
woade dzesi amewo katã, ɖeviwo
kple ame tsitsiwo kple kesinɔtɔ-
wo kple ame dahewo kple ablɔ-
ɖeviwo kple kluviwo fe nuɖusi
alo wofe ŋgonu, 17 bena amea
ɖeke magate ŋu afle nu alo adzra
nu o, negbe amesi ŋu lã la fe
ŋkɔ alo efe ŋkɔ fe xexlẽme fe
dzesi le la ko. 18 Afii [p]nunya le!
Amesi ke si gɔmesese le la, nebu
lã la fe xexlẽme kpɔ; elabena
ame fe xexlẽme wònye, eye efe
xexlẽme enye alafa ade kple
blaade vɔ ade.

Ame 144000 le Zion-to dzi.

14. Eye mekpɔ, eye kpɔ ɖa, alẽvi
la le tsitre ɖe Zion-to la dzi,[t]
eye ame akpe alafa ɖeka blane
vɔ ene,[u] siwo fe ŋgonu woŋlɔ efe
ŋkɔ kple Fofoa fe ŋkɔ ɖo la, le
eŋu. 2 Eye mese gbea ɖe tso
dzifo [y]abe tsi geɖewo fe gbeɖiɖi
ene, eye abe dziɖegbe sesẽa ɖe
fe gbeɖiɖi ene, eye gbe, si mese
la, le abe saŋkufola, siwo le wofe
saŋkuwo fom la, fe gbeɖiɖi ene.
3 Eye wodzi [d]ha yeyea ɖe le fia-
zikpui la kple nu gbagbe eneawo
kpakple amegã xoxoawo fe ŋku
me; eye amea ɖeke mete ŋu srɔ̃
hadzidzi la o, negbe ame akpe
alafa ɖeka blane vɔ ene, siwo

woƒle tso anyigba dzi la koe.
4 Nenem me siawo nye amesiwo
meƒo ɖi wo ɖokui kple nyɔnuwo
o; elabena [b]ɖetugbiwo wonye.
Amesiawo dzea Alẽvi la yome
yia afisiafi, si wòyina.[c] Amesiawo
la woƒle wo tso amewo dome, be
woanye ŋgɔgbetɔwo na Mawu
kple alẽvi la. 5 Eye womekpɔ
ʋatsokakaa ɖeke le woƒe nu me
o; elabena wonye mokaka manɔ-
ŋutɔwo.

Mawudɔla kple nyanyuie la.

6 Eye mekpɔ [g]mawudɔla bubua
ɖe le dzodzom le dziƒo titina, eye
wòlé nyanyuie mavɔ ɖe asi, be
yeagblɔ afia anyigbadzinɔlawo
kple trɔ̃subɔlawo katã kple to sia
to kple gbegbɔgblɔ sia gbegbɔ-
gblɔ kpakple dukɔ sia dukɔ, 7 eye
wòle gbɔgblɔm kple gbe gã be-
na: Mivɔ̃ Mawu, eye mitsɔ ŋuti-
kɔkɔe nɛ; elabena eƒe ʋɔnudɔ-
drɔ̃gaƒoƒo la ɖo, eye mide ta agu
na amesi wɔ dziƒo kple anyigba
kple atsiaƒu kple tsi dzidziwo.
8 Eye mawudɔla bubu, si nye
evelia la, dze eyome le gbɔgblɔm
bena: [i]Emu, Babilon gã la mu!
Du, si na dukɔwo katã no eƒe
ahasiwɔwɔ ƒe dɔmedzoe ƒe aha la.
9 Eye mawudɔla bubu, si nye
etɔ̃lia la, dze wo yome le gbɔ-
gblɔm kple gbe gã bena: Ne
amea ɖe de ta agu na lã la kple
eƒe legba, eye wòxɔ eƒe dzesi ɖo
eƒe ŋgonu alo eƒe [n]asi ŋu la,
10 eya lano Mawu ƒe dɔmedzoe
ƒe [o]aha, si wometɔtɔ kɔ ɖe eƒe
dɔmedzoekplu la me o, eye woa-
tsɔ dzo kple dzokpe [r]awɔ fui le
mawudɔla kɔkɔeawo kple alẽvi
la ŋku me. 11 Eye woƒe fuwɔwɔ
ƒe [s]dzudzɔ la tu le dziƒo yim tso
mavɔ me yi ɖe mavɔ me, eye
amesiwo de ta agu na lã la kple
amesi ke xɔ eƒe ŋkɔ ƒe dzesi la,
womakpɔ dzudzɔ zã kple keli o.
12 [y]Afii ame kɔkɔe, [z]siwo léa
Mawu ƒe seawo kple Yesu ƒe dzi-
xɔse me ɖe asi la, ƒe dzidodo le.
13 Eye mese gbea ɖe tso dziƒo
le gbɔgblɔm bena: Ŋlɔ bena:
Woayra ame kuku, siwo ku le
Aƒetɔ la me tso esia dzi heyina;
ẽ, Gbɔgbɔ la gblɔ bena, [f]woa-
dzudzɔ wo ɖokui tso woƒe agba-
gbadzedzewo me, elabena woƒe
dɔwɔwɔwo dze wo yome.

[a] Dan. 7, 13.
[b] Kor. II. 11, 2; Ef. 5, 27.
[d] Mat. 13, 39. 41.
[e] 5, 9.
[f] Yoel 4, 13.
[g] 8, 13.
[h] kp. 15.
[i] 18, 2; Yes. 21, 9; Yer. 51, 7. 8.
[k] 19, 15.
[l] Yes. 63, 3.
[n] 13, 12–17.
[o] 16, 19; Yer. 25, 15.
[p] 12, 1. 3.
[r] 19, 20.
[s] 19, 3.
[t] 11, 18.
[u] 4, 6.
[v] 13, 15. 18.
[y] 13, 10.
[z] 12, 17.
[a] 5, 8.
[b] Mo. II. 15, 1. 11.
[d] 5, 9. 12.
[e] Ps. 145, 17; Yer. 10, 6. 7.
[f] Yes. 57, 2; Heb. 4, 10.

Dzidzɔ nuŋeŋe kple keleme dziŋɔ.

14 Eye kpɔ ɖa, mekpɔ [a]alilikpo
ɣia ɖe, eye amea ɖe bɔbɔ nɔ ali-
likpo la dzi abe amegbetɔvi ene,
eye sikaƒiakuku le eta, [d]eye hɛ
gobɛ ɖadɛa ɖe le esi. 15 Eye
mawudɔla bubua ɖe do tso gbe-
doxɔ me le ɣli dom kple gbe gã
ɖo ɖe amesi bɔbɔ nɔ alilikpo la
dzi la bena: [f]Do wò hɛ gobɛ la
ɖa, ne naya nu; elabena nuŋeɣi
ɖo, eye anyigba dzi nuwo ɖi!
16 Eye amesi bɔbɔ nɔ alilikpo la
dzi la, do eƒe hɛ gobɛ ɖe anyigba
dzi, eye wòya anyigba dzi nuwo.
17 Eye mawudɔla bubua ɖe do
tso gbedoxɔ, si le dziƒo la me,
eye eya hã lé hɛ gobɛ ɖadɛa ɖe
ɖe asi. 18 Eye mawudɔla bubua
ɖe, si kpɔ ŋusẽ ɖe dzo dzi la, do
tso vɔsamlekpui la me, eye wòdo
ɣli kple gbe gãa ɖe ɖo ɖe amesi
lé hɛ gobɛ ɖadɛ ɖe asi la bena:
[h]Do wò hɛ gobɛ ɖadɛ la ɖa, ne
nalã anyigba dzi weinka ƒe kpo-
wo; elabena eƒe kutsetseawo ɖi!
19 Eye mawudɔla la do eƒe hɛ
gobɛ ɖe anyigba dzi, eye wòtsɔ
anyigba dzi weinka ƒe kutsetsea-
wo, eye wòtsɔ wo [k]da ɖe Mawu
ƒe dɔmedzoe ƒe weinfiãnu gã la
me. 20 Eye [l]woƒanya weintsetsea-
wo kple afɔ le dua godo, eye ʋu
do le weinfiãnu la me le ɖoɖɔm
vasede keke sɔwo ƒe numega
ŋuti ke, eye wòde stadio akpe
ɖeka kple alafa ade.

Hadzilawo le ahũhɔ̃eƒu ŋu.

15. Eye mekpɔ [p]dzesi bubu le
dziƒo, si lolo, eye wòwɔ nu-
ku: mawudɔla adre lé fuwɔame
mamletɔ adreawo ɖe asi; elabena
woawo me [t]wowu Mawu ƒe dɔ-
medzoe la nu le.
2 Eye mekpɔ atsiaƒu wòle [u]abe
ahũhɔ̃e, si me biã hẽ abe dzo
ene la ene; [v]eye amesiwo ɖu lã
la kple eƒe legba kpakple eƒe
ŋkɔ ƒe xexlẽme dzi la, le tsitre
ɖe atsiaƒu ɖiahũhɔ̃e la nu, [a]eye
Mawu ƒe saŋkuwo le wo si. 3
Eye [b]wole Mose, Mawu ƒe dɔla,
[d]ƒe ha kple alẽvi la ƒe ha dzim
hele gbɔgblɔm bena: [e]Aƒetɔ, Ma-
wu ŋusẽkatãtɔ, gã kple nuku nye
wò dɔwɔwɔwo; wò dukɔwo dzi
fia la, dzɔdzɔe kple nyateƒe enye
wò mɔwo! 4 Aƒetɔ, amekae mavɔ̃

wò o, eye makafu wò ŋkɔ la o
mahã? Elabena wò ɖeka hɔ̃ koe
le kɔkɔe; [b]elabena dukɔwo katã
woava ade ta agu le ŋkuwò me;
elabena woɖe wò nu dzɔdzɔewɔ-
wɔwo ɖe go fia.

Fuwɔame adre mlɔetɔwo. Dzadzraɖo bena ɖomedzoekplu adreawo kɔkɔdanyi.

5 Eye esia megbe la mekpɔ,
eye ɖaseɖiɖi ƒe agbadɔ la ƒe gbe-
doxɔ le [f]ʋuʋu le dziƒo; 6 eye
mawudɔla adre, siwo lé fuwɔame
adreawo ɖe asi la, do go tso gbe-
doxɔ la me, [h]eye wodo aklalabi-
ɖibiɖiwu dzadzɛ, si le dzo sim
kaŋkaŋ la, eye wotsɔ sikalidzi-
blanu bla woƒe akɔtawo. 7 Eye
[k]nu gbagbe eneawo dometɔ ɖeka
tsɔ sikakplu adre, siwo Mawu, si
le agbe tso mavɔ me yi ɖe mavɔ
me la, [n]ƒe ɖomedzoe yɔ taŋtaŋ la,
na mawudɔla adreawo. 8 Eye dzu-
dzɔ, [o]si tso Mawu ƒe ŋutikɔkɔe
kple eƒe ŋusẽ gbɔ la, yɔ gbedo-
xɔ la me taŋ, eye amea ɖeke me-
te ŋu ge ɖe gbedoxɔ la me o,
vaseɖe esime wowu mawudɔla
adreawo ƒe fuwɔame adreawo nu.

Mawudɔla adre kɔ Mawu ƒe ɖomedzoekpluwo ɖe anyi.

16. Eye mese gbe gãa ɖe tso
gbedoxɔa me le gbɔgblɔm
na mawudɔla adreawo bena: Mi-
heyi, ne miatrɔ Mawu ƒe [y]ɖome-
dzoekpluawo akɔ ɖe anyigba dzi.
2 Eye gbãtɔa yi, eye wòtrɔ eƒe
kplu la kɔ ɖe anyigba dzi, [a]eye
ƒoƒoe vɔ̃, si vena ŋutɔ la, ƒo ame-
siwo ŋu lã la ƒe dzesi le kple
amesiwo de ta agu na eƒe le-
gba la.
3 Eye mawudɔla evelia trɔ eƒe
kplu la kɔ ɖe atsiaƒu me, eye wò-
trɔ zu abe ame kukua ɖe ƒe ʋu
ene, eye nu gbagbe sia nu gba-
gbe, si le ƒua me la ku.[e]
4 Eye mawudɔla etɔ̃lia trɔ eƒe
kplu la kɔ ɖe tɔsisiwo kple tsi
dzidziwo me, [g]eye wotrɔ zu ʋu.
5 Eye mese tsiawo ƒe mawudɔla
le gbɔgblɔm bena: Wò amesi li,
eye nènɔ anyi, wò kɔkɔetɔ la,
wòe nye dzɔdzɔetɔ, le esi nèdrɔ̃a
ʋɔnu ale la ŋuti; 6 elabena wo-
trɔ ame kɔkɔewo kple nyagblɔ-
ɖilawo ƒe ʋu kɔ ɖe anyi, eye
nètsɔ ʋu na wo, bena woano, eye
wòɖze wo nenema. 7 Eye mese

a 8, 13.
b Ps. 86, 9.
d 19, 2.
e kp. 11. 21.
f 11, 19.
g 9, 20. 21.
h 1, 13.
i Mo. II. 10, 21; Yes. 8, 21. 22.
k 4, 6—8.
l kp. 9.
n 14, 10.
o Mo. II. 40, 34; Fia. I. 8, 10; Yes. 6, 4; Xez. 44, 4.
p Yes. 11, 15. 16.
r 12, 9.
s 13, 1.
t 13, 11; Mo. II. 6, 3; kpɔ Fia. 22, 21—23.
u 13, 13.
v 19, 19.
y 15, 7.
z Tes. I. 5, 2.
a Mo. II. 9, 10. 11.
b 3, 18.
d Wɔn. 5, 19. 21; Fia. II. 9, 27; 23, 29; Zax. 12, 11.
e Mo. II. 7, 18-21.
f 4, 5; 8, 5; 11, 19.
g Mo. II. 7, 19-24.
h 11, 8.
i 14, 10.
k 6, 14; 20, 11.

[a]vɔsamlekpui la le gbɔgblɔm be-
na: Ɛ, Aƒetɔ, Mawu ŋusẽkatãtɔ
la, [d]nyateƒe kple dzɔdzɔe nye wò
ʋɔnudɔdrɔ̃wo.
8 Eye mawudɔla enelia trɔ eƒe
kplu la kɔ ɖe ɣe dzi, eye wona
ŋusẽe be, wòatsɔ dzo afiã ame-
wo. 9 Eye dzoxɔxɔ gã ŋutɔ ɖu
amewo, [e]eye wode busu Mawu ƒe
ŋkɔ, si kpɔ ŋusẽ ɖe fuwɔame sia-
wo dzi, [g]eye wometrɔ le woƒe dzi
me, bene woatsɔ kafukafu nɛ o.
10 Eye mawudɔla atɔ̃lia trɔ eƒe
kplu la kɔ ɖe lã la ƒe zikpui dzi,
[i]eye eƒe fiaɖuƒe do viviti, eye wo-
ɖu aɖe le fukpekpe la ta, 11 eye
wodo busu dziƒo Mawu la le wo-
ƒe fukpekpe kple woƒe ƒoƒoeawo
ta, eye wometrɔ tso woƒe nuwɔ-
nawo me o.[l]
12 Eye mawudɔla adelia trɔ
eƒe kplu la kɔ ɖe Frat-tɔsisi gã
la dzi, [p]eye eme tsi la mie, bene
woadzra mɔ ɖo na ɣedzeƒefiawo.
13 Eye mekpɔ gbɔgbɔ makɔma-
kɔ etɔ̃, siwo le abe akpɔkplɔwo
ene la, do go tso [r]ʋɔ driba la
kple [s]lã la kpakple [t]aʋatsonya-
gblɔɖila ƒe nu me; 14 elabena
wonye gbɔgbɔ vɔ̃wo ƒe gbɔgbɔ,
[u]siwo nɔa dzesiwo wɔm, eye wo-
nɔa xexeame katã ƒe fiawo gbɔ
yim, bena woaƒo wo nu ƒu hena
Mawu, ŋusẽkatãtɔ la, [v]ƒe ŋkeke
gã la ƒe aʋawɔwɔ. 15 Kpɔ ɖa,
[z]megbɔna abe fiafitɔ ene; woayra
amesi nɔa ŋudzɔ, eye wòdzra eƒe
awuwo ɖo, [b]bene wòagazɔ ama-
ma, eye woakpɔ eƒe ŋukpeƒe o.
16 Eye woƒo wo nu ƒu ɖe teƒe,
si woyɔna le Hebri-gbe me bena
[d]Harmagedon.
17 Eye mawudɔla adrelia trɔ
eƒe kplu la kɔ ɖe ya me, eye
gbe gãa ɖe ɖi tso gbedoxɔa me
tso fiazikpui la gbɔ le gbɔgblɔm
bena: Wowɔe vɔ! 18 Eye [f]dzi-
kedzowo kple gbeɖiɖiwo kple dzi-
ɖegbewo kple anyigbaʋuʋu gãa
ɖe, si tɔgbe meva kpɔ, tso esi-
me amewo le anyigba dzi o la,
va dzɔ, ale anyigbaʋuʋu gã ŋutɔ
sia tɔgbe va dzɔ. 19 Eye [h]du
gã la mã ɖe akpa etɔ̃ me, eye
dukɔwo ƒe duwo mu; eye woɖo
ŋku Babilon gã la dzi le Mawu
ƒe ŋku me, [i]bene woana eƒe dɔ-
medzoedziku ƒe ahakplui, ne wòa-
no. 20 Eye [k]ƒukpowo katã si, eye

womegakpɔ towo o. 21 Eye tsi-
kpe gã, [a]siwo ƒe kpekpeme anɔ
talento ɖeka la, dza tso dziƒo hlẽ
ɖe amewo dzi, [b]eye amewo do
busu Mawu le tsikpeawo ƒe fu-
wɔame la ŋuti; elabena woƒe fu-
wɔame la nu sẽ ŋutɔ.

Babilon gã la; nyɔnu, si le lã dzi; le Alẽvi la ŋuti.

17. Eye [f]mawudɔla adre, siwo
si kplu adreawo nɔ la, do-
metɔ ɖeka ƒo nu kplim gblɔ be-
na: Va afii, ne mafia gbolo gã, si
bɔbɔ nɔ tsi geɖewo dzi la, ƒe ʋɔ-
nudɔdrɔ̃ wò; 2 amesia kple anyi-
gba dzi fiawo wɔ ahasi, [h]eye wò-
na anyigbadzinɔlawo mu eƒe aha-
siwɔwɔ ƒe aha la. 3 Eye wò-
kplɔm heyi gbedzi le gbɔgbɔ me,
eye mekpɔ nyɔnua ɖe bɔbɔ nɔ
lã dzẽa ɖe, [n]si ta adre kple dzo
ewo li na, eye busuŋkɔwo le eŋu-
ti fũ la dzi. 4 Eye [o]nyɔnu la do
aɖabɛwu kple awu dzĩ, eye wò-
wɔ leke kple sika kple kpe xɔasi
kple adzagbawo, [r]eye sikakplu,
si me yɔ fũ kple ŋunyɔnuwo kple
eƒe ahasiwɔwɔ ƒe makɔmakɔnye-
nye la, le esi. 5 Eye woŋlɔ ŋkɔ,
[t]si nye nya ɣaɣla la, ɖe eƒe ŋgo-
nu bena: [u]Babilon gã la, gbolo-
wo kple anyigba dzi ŋunyɔnuwo
ƒe dada. 6 Eye mekpɔ nyɔnu la
mu ame kɔkɔewo ƒe ʋu kple Ye-
su ƒe ɖaseɖilawo ƒe ʋu. Eye esi-
me mekpɔe la, nye mo wɔ yaa
geɖe ŋutɔ.[z]
7 Eye mawudɔla la gblɔ nam
bena: Nukaŋuti wò mo wɔ yaa ɖo
mahã? Magblɔ nyɔnu la kple lã,
si le etsɔm, eye ta adre kple dzo
ewo li nɛ la, ŋu nya ɣaɣla afia
wò. 8 Lã, si nèkpɔ la, [d]enɔ anyi,
[e]eye megali o, eye wòle dodo ge
atso aʋli me, eye wòayi ɖe gbe-
gblẽ me. Eye ne anyigbadzinɔla,
siwo ƒe ŋkɔwo womeŋlɔ ɖe [h]agbe-
gbalẽa me tso xexeame ƒe gɔme-
ɖoɖoanyi me o la, akpɔ lã la ɖa,
alesi wònɔ anyi, eye megali o,
eye wòagava la, woƒe mo awɔ
yaa. 9 Afii [k]gɔmesese, si me nu-
nya le la, hiã le: [l]Ta adreawo
nye to adre, siwo dzi nyɔnu la
bɔbɔ nɔ, 10 eye wonye fia adre:
Wo ame atɔ̃ dze anyi, eye ɖeka
li, mamletɔ la meva haɖe o, eye
ne eva la, ele nɛ be, wòanɔ anyi

[a] Mo. II. 9, 23.
[b] kp. 9.
[d] kp. 8; 19, 20.
[e] 13, 1; Dan. 7, 20. 24.
[f] 15. 1.
[g] 19. 16.
[h] 14. 8; 18, 3.
[i] 19. 14.
[k] kp. 1.
[l] Yes. 8, 7; Yer. 47. 2.
[n] 13, 1.
[o] Xez. 28. 13. 16.
[p] kp. 12. 13.
[r] Yer. 51. 7.
[s] 18. 8.
[t] Tes. II. 2. 7.
[u] 14. 8; 16, 19; Dan. 4, 27.
[v] 10. 7.
[y] 18. 10.
[z] 18. 24.
[a] 10. 1.
[b] Xez. 43, 2.
[d] 13. 1. 2.
[e] 13. 3.
[f] 14, 8.
[g] Yes. 13, 21; 34. 11. 13; Yer. 50, 39.
[h] 2, 5.
[i] Yer. 51. 7; Nax. 3. 4.
[k] 13, 18.
[l] 13. 1.
[n] Yes. 48. 20; 52, 11; Yer. 50, 8; 51 6. 45.

ʋee ko. 11 Eye lã, si nɔ anyi,
eye megali o la, eya ŋutɔ hã enye
enyilia, eye wònye adreawo do-
metɔ ɖeka, [d]eye wòyina ɖe gbe-
gblẽ me. 12 Eye [e]dzo ewo, si
nèkpɔ la, woawoe nye fia ewo,
siwo mexɔ fiaɖuƒe haɖe o; gake
woawo kple lã la woaxɔ ŋusẽ abe
fiawo ene gaƒoƒo ɖeka. 13 Ne-
nem mesiawo la tameɖoɖo ɖeka
li na wo, eye wotsɔ woƒe ŋutete
kple ŋusẽ na lã la. 14 Amesia-
wo awɔ aʋa kple Alẽvi la, eye
Alẽvi la laɖu wo dzi; [g]elabena
aƒetɔwo dzi aƒetɔ kple fiawo dzi
fia wònye, eye amesiwo li kplii
la, [i]wonye ame yɔyɔwo kple ame
tiatiawo kpakple nuteƒewɔlawo.
15 Eye wògblɔ nam bena: [k]Tsi,
siwo nèkpɔ, siwo dzi gbolo la
bɔbɔ nɔ la, [l]wonye dukɔwo kple
amehawo kple xexemedukɔwo
kpakple gbegbɔgblɔwo. 16 Eye
[p]dzo ewo, siwo nèkpɔ kple lã la,
woawo alé fu gbolo la, eye woa-
wɔe aƒedo, eye woaɖe amamae,
eye woaɖu eƒe ŋutilã, [s]eye woatɔ
dzoe wòafiã keŋkeŋ. 17 Elabena
Mawu tsɔe de woƒe dzi me, bene
woawɔ eƒe tameɖoɖo dzi, eye
woawɔ tameɖoɖo ɖeka dzi, eye
woatsɔ woƒe fiaɖuƒe ana lã la,
[v]halase esime woawu Mawu ƒe
nyawo nu. 18 Eye nyɔnu, si nè-
kpɔ la, [y]enye du gã, si le fia ɖum
ɖe anyigba dzi fiawo dzi.

Babilon mumu.

18. Eye nusiawo megbe la me-
kpɔ [a]mawudɔla bubua ɖe le
ɖiɖim tso dziƒo, eye ŋusẽ gã le
esi, eye eƒe ŋutikɔkɔe klẽ ɖe
[b]anyigba dzi. 2 Eye wòdo ɣli
kple gbe sesẽ le gbɔgblɔm bena:
[f]Emu, Babilon gã la mu! [g]Eye
wòtrɔ zu gbɔgbɔ vɔ̃wo ƒe noƒe
kple gbɔgbɔ makɔmakɔwo katã
ƒe gaxɔ kple xevi makɔmakɔ, si-
wo katã wotsri la, ƒe xadza. 3
[i]Elabena dukɔwo katã no eƒe
ahasiwɔwɔ ƒe dɔmedzoe ƒe aha
la, eye anyigba dzi fiawo wɔ aha-
si kplii, eye anyigba dzi sitsala-
wo trɔ zu kesinɔtɔwo le eƒe ha-
dzedze vivivo ƒe ŋusẽ ŋuti.
4 Eye mese gbe bubua ɖe tso
dziƒo le gbɔgblɔm bena: [n]Mi ame-
siwo nye nye dukɔ la, mido go tso
me, bene miagade ha kplii le eƒe

nuvɔ̃wo me o, eye bena miagaxɔ eƒe fuwɔame ƒe ḍeke o; 5 [a]elabena eƒe nuvɔ̃wo kɔ yi ḍatɔ dziƒo, eye Mawu ḍo ŋku eƒe nu madzɔmadzɔ wɔwɔwo dzi. 6 [b]Miḍo teƒe nɛ, abe alesi eya hã ḍo eteƒe na mi ene, miḍo teƒe nɛ teƒe eve le eƒe dɔwɔwɔwo nu, kplu, si me wòtɔtɔ nu le la, mitɔtɔ nu teƒe eve nu ḍe eme nɛ. 7 [d]Zi geḍe alesi wòḍo eḍokui ḍe dzi, [e]eye wòdze ha la, zi geḍe ma ke miwɔ fui, eye mina wòafa konyi; [f]elabena egblɔ le eƒe dzi me bena: [h]Mebɔbɔ nɔ anyi abe fianyɔnu ene, eye nyemenye ahosi o, eye nyemegale konyi fa ge akpɔ o. 8 [i]Eyata le ŋkeke ḍeka dzi la eƒe fukpekpewo ava edzi: Ku kple konyifafa kpakple dɔwuame, [l]eye woatɔ dzoe wòafiã keŋkeŋ; elabena Afetɔ Mawu, amesi drɔ̃ ʋɔnui la, enye ŋusẽtɔ.

Fiawo, asitsalawo kple ʋumenɔlawo fa konyi. Wokpɔ dzidzɔ le dziƒo le Babilon mumu ŋuti.

9 Eye ne anyigba dzi fia, [o]siwo wɔ amatre kplii, eye wonɔ hadzegbe kplii la, akpɔ eƒe bibi ƒe dzudzɔtutu la, woafa avi, eye woafa konyi nɛ. 10 Eye woanɔ tsitre le adzɔge ke le eƒe fukpekpe ƒe ŋɔdzi la ŋuti agblɔ bena: [r]Baba na wò, baba na wò, Babilon, wò, si nye du gã kple du sesẽ! Elabena gaƒoƒo ḍeka dzi wò ʋɔnudɔdrɔ̃ la va. 11 Eye anyigba dzi sitsalawo le avi fam, eye wole konyi fam le tawò; elabena amea ḍeke megale woƒe adzɔnuawo ƒle ge akpɔ o.[t] 12 Adzɔnu siawo nye: Sika kple klosalo kple kpe xɔasiwo kple adzagbawo kple aklala biḍibiḍi kple aḍabɛ kple seda kple awu dzĩ kple ati ʋeʋẽe ƒomeviwo katã kple nyiḍu ƒe aḍaŋunu bubu ƒomeviwo katã kple ati xɔasi kple gadzẽ kple ga kple kpe xɔasi ƒe aḍaŋunu bubu ƒomeviwo katã [v]13 kple botsyo kple ami ʋeʋẽe kple atike ʋeʋẽe kple ami sisi kple lifi kple aha kple ami kple wɔ nyuitɔ kple lu kple afemelãwo kple alẽwo kple sɔwo kple tasiaḍamwo kple ame ƒeflewo kpakple amewo ƒe luʋɔwo. 14 Eye atikutsetse, siwo dzroa wò luʋɔ la, dzo le gbɔwò, eye nu viviwo kple atsyɔ̃ḍonuwo katã bu ḍe wò, eye mègale wo kpɔ ge gbeḍegbeḍe akpɔ o. 15 Eye nusiawo ƒe adzɔḍola, siwo to edzi zu kesinɔtɔwo la, woanɔ tsitre le adzɔge ke le eƒe fukpekpe ƒe ŋɔdzi la ŋuti, anɔ avi fam, eye woanɔ konyi fam anɔ gbɔgblɔm bena: 16 Baba, baba na du gã la! Eya, si do aklalabiḍibiḍiwu kple aḍabɛwu kple awu dzĩ, eye wòwɔ leke kple sika kple kpe xɔasi kple adzagbawo! [x]Elabena le gaƒoƒo ḍeka me kesinɔnu geḍe siawo gblẽ petepete. 17 [f]Eye ʋumefia sia [g]ʋumefia kple ʋuḍola sia ʋuḍola kple kahela sia kahela kpakple ƒu dzi dɔwɔlawo katã wole tsitre le adzɔge ke. 18 Eye esi wokpɔ eƒe bibi ƒe [k]dzudzɔtutu la, wodo ɣli gblɔ bena: Du kae sɔ kple du gã ma mahã? 19 [n]Eye wolɔ kewɔ kɔ ḍe ta me, eye wodo ɣli le avi fam hele konyi fam le gbɔgblɔm bena: Baba na wò, baba na wò du gã, si me amesiwo katã si ʋu le le ƒu dzi la, trɔ zu kesinɔtɔwo le eƒe kesinɔtɔnyenye ŋuti! Elabena wotsrɔ̃e le gaƒoƒo ḍeka me. 20 [p]Dzi nedzɔ mi le eta, wò dziƒo kple mi ame kɔkɔewo kple mi apostolowo kple mi nyagblɔḍilawo; elabena Mawu drɔ̃ mia nya na mi hebia hlɔ̃e.

21 Eye mawudɔla seséa ḍe tsɔ [s]kpea ḍe, si le abe té gãa ḍe ene, eye wòtsɔe ƒu gbe ḍe ƒu me le gbɔgblɔm bena: Ale woatsɔ Babilon, du gã la, axlã ḍe anyi sesĩe enye si, eye womegale ekpɔ ge gbeḍegbeḍe akpɔ o; 22 [u]eye womegale saŋkuƒolawo kple hadzilawo kple dzekulawo kple kpẽkulawo ƒe gbe se ge le mewò gbeḍegbeḍe akpɔ o; eye womegale aḍaŋuwɔla bubu ƒomevia ḍeke kpɔ ge le mewò o, eye womegale tetutu se ge le mewò gbeḍegbeḍe akpɔ o; 23 eye akaḍi ƒe keklẽ megale keklẽ ge le mewò gbeḍegbeḍe akpɔ o; [y]eye womegale ŋugbetɔ kple ŋugbetɔsrɔ̃ ƒe gbe se ge le mewò gbeḍegbeḍe akpɔ o; elabena wò [z]asitsalawo nye anyigba dzi megãwo; elabena woble dukɔwo katã to wò afakaka me. 24 Eye wokpɔ nyagblɔḍilawo kple ame kɔkɔewo kpakple amesiwo katã wowu le anyigba dzi la, ƒe ʋu [a]le eme.

[a] Mo. 1. 18. 20. 21: Yer. 51, 9.
[b] Ps. 137, 8: Yer. 50. 15. 29.
[d] Yer. 50, 29.
[e] 17. 4.
[f] Yes. 23. 14.
[g] Xez. 27, 27-29.
[h] Yes. 47. 7. 8.
[i] Yes. 47, 9; Yer. 50. 31.
[k] Yes. 34. 10.
[l] 17. 16.
[n] Xez. 27. 30-34.
[o] 17. 2.
[p] Yes. 44, 23; Yer. 51. 48.
[r] 14. 8; Yes. 21. 9: Yer. 51. 8.
[s] Yer. 51, 63. 64.
[t] Xez. 27, 36.
[u] Yes. 24. 8; Xez. 26. 13.
[v] Xez. 27. 12. 13. 22.
[y] Yer. 7. 34: 16. 9; 25. 10.
[z] Yes. 23. 8.
[a] 6, 10: 17. 6; 19. 2: Mat. 23. 35. 37.

Dzidzɔhadzidzi le Babel mumu ŋuti.

19. Nusiawo [b]megbe la mese gbe
gãa ɖe le abe ameha gãa ɖe
ƒe gbeɖiɖi ene, le dziƒo le gbɔ-
gblɔm bena: Mikafu Yehowa! Xɔ-
name kple ŋutikɔkɔe kple ŋusẽ
nanye mía Mawu la tɔ; 2 elabe-
na [g]eƒe ʋɔnudɔdrɔ̃ nye nyateƒetɔ
kple dzɔdzɔetɔ; elabena edrɔ̃ ʋɔ-
nu gbolo gã, si tsɔ eƒe gbolowɔ-
wɔ gblẽ anyigba dzi la, [i]eye wò-
bia eƒe dɔlawo ƒe ʋu ƒe hlɔ̃ le
esi. 3 Eye wogagblɔ zi evelia
bena: Mikafu Yehowa! [n]Eye eƒe
dzudzɔ le tutum le dziƒo yim tso
mavɔ me yi ɖe mavɔ me. 4 Eye
amegã xoxo blave vɔ eneawo kple
nu gbagbe eneawo tsyɔ mo anyi,
eye wodo gbe ɖa na Mawu, amesi
bɔbɔ nɔ anyi ɖe fiazikpui dzi la,
gblɔ bena: [r]Amen, mikafu Yeho-
wa! 5 Eye gbe ɖi tso fiazikpui la
me le gbɔgblɔm bena: Mikafu
mía Mawu, mi eƒe dɔlawo katã
kple mi amesiwo vɔ̃na, mi ɖevi-
wo kple ame tsitsiwo!

Alẽvi la ƒe srɔ̃ɖeŋkekenyuieɖuɖu.

6 Eye mese gbea ɖe le abe
ameha gãa ɖe ƒe gbeɖiɖi ene, eye
wòle abe tsi geɖewo ƒe gbeɖiɖi
ene, eye wòle abe dziɖegbe se-
sẽwo ƒe gbeɖiɖi ene le gbɔgblɔm
bena: Mikafu Yehowa! [u]Elabena
Aƒetɔ, mía Mawu, ŋusẽkatãtɔ la,
le fia dum! 7 Mina [v]dzi nadzɔ
mí, eye míatsɔ aseye, eye mina
míatsɔ ŋutikɔkɔe nɛ; elabena Alẽ-
vi la ƒe srɔ̃ɖeŋkekenyuie la ɖo,
eye srɔ̃a dzra eɖokui ɖo xoxo. 8
Eye wona ŋusẽe be, [z]wòaɖo akla-
labiɖibiɖiwu dzadze, si le dzo sim;
elabena aklala biɖibiɖi la enye
ame kɔkɔewo ƒe nu dzɔdzɔe wɔ-
wɔwo. 9 Eye wògblɔ nam bena:
Ŋlɔ bena: [e]Woayra amesiwo wo-
kpe va Alẽvi la ƒe srɔ̃ɖenuɖuɖu
la gbɔ! Eye wògagblɔ nam bena:
Esiawo nye Mawu ƒe nya vavã-
wo. 10 Eye [f]medze klo ɖe eƒe
afɔ nu, be made ta agu nɛ. Eye
wògblɔ nam be: Kpɔ ɖa, mega-
wɔe o, wò hadɔla kple nɔviwò,
siwo lé Yesu ƒe [h]ɖaseɖiɖi ɖe asi
la, ƒe hadɔla menye; ɖe ta agu
na Mawu ko! Elabena Yesu ƒe
ɖaseɖiɖi la enye nyagblɔɖigbɔgbɔ.

Kristo ƒe dodo.

11 Eye mekpɔ dziƒo le nuvo;
eye kpɔ ɖa, [i]mekpɔ sɔ ɣia ɖe.

a 1, 5; 3, 14.
b 11, 15.
d Yes. 11, 4. 5.
e 1, 14; 2, 18.
f 3, 12.
g 16, 7.
h Yes. 63, 1. 2.
i 6, 10; Mo. V. 32, 43.
k Yoh. 1, 1.
l 17, 14.
n Yes. 34, 10.
o 12, 5; Ps. 2, 9.
p 14, 19. 20; Yes. 63, 3.
r 5, 14; Ps. 106, 48.
s 17, 14; Tim. I. 6, 15.
t Xez. 39, 4. 17 v. 20.
u 11, 15. 17.
v Ps. 118, 24; ta 21, 2. 9.
y 17, 12–14.
z Ps. 45, 14. 15; Yes. 61, 10.
a 16, 14. 16.
b 13, 1.
d 13, 11–17.
e Lu. 14, 15.
f 22, 8. 9; Dɔ. 10, 25. 26.
g 20, 10; Dan. 7, 11. 26.
h 12, 17.
i 6, 2.
k 9, 1.
l Pet. II. 2, 4; Yu. 6.

eye woyɔ amesi ɖoe la be [a]nu-
teƒewɔla kple nyateƒetɔ, [d]eye wò-
drɔ̃a ʋɔnu, eye wòwɔa aʋa le
dzɔdzɔenyenye me; 12 [e]eye eƒe
ŋkuwo le abe dzo ƒe aɖe ene,
eye fiakuku geɖewo le eta, [f]eye
ŋkɔŋɔŋlɔ, si amea ɖeke menya o,
negbe eya ŋutɔ koe la, le eŋu;
13 eye [h]wòdo awua ɖe, si ŋu wo-
hlẽ ʋu ɖo, eye woyɔ eƒe ŋkɔ be
[k]Mawu ƒe nya. 14 Eye [l]aʋakɔ,
siwo le dziƒo la, do sɔ ɣiwo dze
eyome, eye wodo aklalabiɖibiɖi-
wu ɣi dzadzɛ, siwo le dzo sim.
15 Eye yi ɖaɖɛ do tso eƒe nu me,
bena wòatsɔe adza dukɔwo, [o]eye
wòatsɔ gatikplɔ akplɔ wo, [p]eye
wòafanya weintsetsewo le Mawu,
ŋusẽkatãtɔ la, ƒe dɔmedzoedziku
ƒe weinfiãnu la me. 16 Eye ŋkɔ-
ŋɔŋlɔ le eƒe awu kple eƒe aligo
dzi bena: [s]Fiawo dzi Fia kple
aƒetɔwo dzi Aƒetɔ!

Lã la kple aʋatsonyagblɔlawo tsotso ƒu gbe ɖe dzota la me.

17 Eye mekpɔ mawudɔla ɖekaa
ɖe le tsitre le ɣe me, eye wòdo
ɣli kple gbe sesẽa ɖe le gbɔ-
gblɔm na xevi, siwo katã dzona
le dziƒo titina la bena: [t]Miva ƒo
mia ɖokui nu ƒu ɖe Mawu ƒe nu-
ɖuɖu gã la gbɔ, 18 bena miaɖu
fiawo ƒe lã kple aʋafiawo ƒe lã
kple ame sesẽwo ƒe lã kple sɔwo
kple wo dzinɔlawo ƒe lã kple
ablɔɖeviwo kple kluviwo kple ɖe-
viwo kpakple ame tsitsiwo katã
ƒe lã.
19 Eye mekpɔ [y]lã la kple anyi-
gba dzi fiawo kple [a]woƒe aʋakɔ-
wo ƒo wo ɖokui nu ƒu, be yewoa-
wɔ aʋa kple amesi le sɔ dzi la
kple eƒe aʋakɔ la. 20 Eye [b]wolé
lã la kple [d]aʋatsonyagblɔɖila, si
wɔ dzesiwo le eƒe ŋku me, esiwo
wòtsɔ ble amesiwo xɔ lã la ƒe
dzesi kple amesiwo de ta agu na
eƒe legba; wotsɔ wo ame eve la
siaa ƒu gbe ɖe [g]dzota, si le bibim
kple dzokpe la me agbagbe. 21
Eye wotsɔ yi, si do tso amesi le
sɔ dzi la ƒe nu me la, wu ame
susɔeawo.

Wobla Satana ƒe 1000. Ame kukuwo ƒe tsitretsitsi gbãtɔ.

20. Eye mekpɔ mawudɔlaa ɖe
le ɖiɖim tso dziƒo, eye aʋli
me [k]safui kple [l]kɔsɔkɔsɔ gãa ɖe

le esi. 2 Eye wòlé ʋɔ driba, da
xoxo, si nye Abosam kple Sata-
na la, eye wòblae ƒe akpe ɖeka.
3 Eye [b]wotsɔe ƒu gbe ɖe aʋli
me, eye wotu nu ɖe enu, eye wo-
tre enu, [d]bena ne wòagable du-
kɔwo o, halase esime ƒe akpe
ɖeka la nu nava yi; esia megbe
la ele be, woagatui ɣeyiɣi via ɖe.
4 Eye [g]mekpɔ fiazikpuiwo, eye
wobɔbɔ nɔ wo dzi, eye wotsɔ
ʋɔnudɔdrɔ̃ de asi na wo; eye
amesiwo nu wotso ta le le Yesu
ƒe ɖaseɖiɖi kple Mawu ƒe nya la
ta la, ƒe luʋɔwo kple amesiwo
mede ta agu na lã la alo eƒe le-
gba o, eye womexɔ dzesi ɖe woƒe
ŋgowonu alo ɖe woƒe asiwo ŋu o
la, gbɔ agbe, eye woɖu fia kple
Kristo ƒe akpe ɖeka. 5 Ame kuku
mamleawo la womegbɔ agbe o,
vaseɖe esime ƒe akpe ɖeka la nu
va yi. Esiae nye tsitretsitsi gbã-
tɔ.[o] 6 Yayratɔ kple kɔkɔetɔ enye
amesi kpɔ gome le tsitretsitsi
gbãtɔ la me; amesiawo dzi ku
evelia mekpɔ ŋusẽa ɖeke ɖo o,
ke woanye Mawu kple Kristo ƒe
[r]nunɔlawo, eye woaɖu fia kplii
ƒe akpe ɖeka.

Gog kple Magog.

7 Eye ne ƒe akpe ɖeka la nu
va yi la, woatu Satana le gaxɔa
me, 8 eye wòado go, be wòable
dukɔ, siwo le anyigba ƒe dzogoe
eneawo dzi, esiwo nye [u]Gog kple
Magog, be wòaƒo amesiwo ƒe
xexlẽme nu le [y]abe ƒutake ene
la, nu ƒu hena aʋawɔwɔ. 9 Eye
woyi anyigba la ƒe gbadzaƒe, eye
woɖe to ɖe ame kɔkɔewo ƒe asa-
ɖa kple du lɔlɔ̃ la ŋu, [b]eye dzo
hlẽ tso dziƒo va fiã wo. 10 Eye
wotsɔ Abosam, si ble wo la, ƒu
gbe ɖe dzo- kple dzokpeta la me,
[e]afisi hã lã la kple aʋatsonya-
gblɔdila la le, [f]eye woawɔ fu wo
zã kple keli tso mavɔ me yi ɖe
mavɔ me.

Nuwuwu ʋɔnudɔdrɔ̃.

11 Eye [k]mekpɔ fiazikpui ɣi gãa
ɖe kple amesi bɔbɔ nɔ edzi, [l]ame-
si ƒe ŋku me anyigba kple dziƒo
si tso, eye womegakpɔ teƒea ɖe-
ke na wo o. 12 Eye mekpɔ ame
kukuwo, ame tsitsiwo kple ɖevi-
wo, le tsitre ɖe fiazikpui la ŋgɔ,
eye woʋu [p]agbalẽwo; [r]eye woʋu
agbalẽ bubua ɖe, si nye agbe-
gbalẽ; eye wodrɔ̃ ʋɔnu ame ku-
kuawo ɖe nusiwo woŋlɔ ɖe agba-
lẽawo me [a]le woƒe dɔwɔwɔwo
ŋuti la nu. 13 Eye atsiaƒu ɖe
ame kuku, siwo le eme la, hena,
eye ku kple tsiẽƒe woɖe ame ku-
ku, siwo le wo si la, hena, eye
wodrɔ̃ ʋɔnu amesiame ɖe eƒe dɔ-
wɔwɔwo nu.[e] 14 Eye [f]wotsɔ ku
kple tsiẽƒe ƒu gbe ɖe dzota la
me. Dzota sia enye ku evelia.
15 Eye ne womekpɔ amea ɖe ƒe
ŋkɔŋɔŋlɔ le agbegbalẽa me o la,
[h]wotsɔnɛ ƒua gbe ɖe dzota la me.

Dziƒo yeye, anyigba yeye kple Yerusalem yeye.

21. Eye mekpɔ [i]dziƒo yeye kple
anyigba yeye; [k]elabena gbã
dziƒo kple gbã nyigba la nu va
yi, eye atsiaƒu megali o. 2 Eye
mekpɔ du kɔkɔe, [l]si nye Yerusa-
lem yeye la, [n]le ɖiɖim tso dziƒo
tso Mawu gbɔ, eye wodzrae ɖo
abe ŋugbetɔ, [p]si wowɔ leke na
hena srɔ̃a ene. 3 Eye mese gbe
gãa ɖe tso fiazikpui la gbɔ le
gbɔgblɔm bena: Kpɔ ɖa, Mawu
ƒe agbadɔ la le amewo gbɔ, [s]eye
wòanɔ anyi kpli wo, eye woawo
hã woanye eƒe dukɔ, eye Mawu
ŋutɔ anɔ anyi kpli wo, eye wòa-
nye woƒe Mawu. 4 Eye [t]Mawu
latutu aɖatsi sia aɖatsi ɖa le wo-
ƒe ŋku me, eye ku maganɔ anyi
akpɔ o, [v]eye konyifafa kple ɣli-
dodo kple vevea ɖeke maganɔ
anyi o; elabena nu gbãtɔwo nu
va yi. 5 Eye [z]amesi bɔbɔ nɔ fia-
zikpui dzi la, gblɔ bena: [a]Kpɔ
ɖa, mewɔ nuwo katã yeye! Eye
wògblɔ be: Ŋlɔe, elabena nya
siawo nye nya vavãwo kple nya-
teƒenyawo. 6 Eye wògblɔ nam
bena: Eva ve me! [d]Nyee nye
Alfa kple Omega, gɔmedzedze
kple nuwuwu. [g]Amesi ke tsikɔ
le ewum la, mana agbetsidzidzi
la ƒe dee faa. 7 [h]Amesi ke ɖu dzi
la, anyi nusiawo ƒe dome, [i]eye
manye eƒe Mawu, eye eya hã
anye vinye. 8 Ke [n]vɔvɔ̃nɔtɔwo
kple dzimaxɔsetɔwo kple fewɔ-
lawo kple [o]hlɔ̃dolawo kple ma-
trewɔlawo kple afakalawo kple
trɔ̃subɔlawo kple aʋatsokalawo
katã la woakpɔ wo tɔ gome le
ta, [s]si le bibim kple dzo kpakple
dzokpe la me. Esia enye ku evelia.

a Ro. 2, 6.
b 12, 9.
d Tes. II. 2, 9. 10.
e Yoh. 5, 28. 29.
f Kor. I. 15, 26. 55.
g Dan. 7, 9. 22. 27; Lu. 22, 30; Kor. I. 6, 2.
h 19, 20; Mat. 25, 41.
i Yes. 65, 17; Pet. II. 3, 13.
k 20, 11.
l Heb. 11, 10. 16.
n Heb. 12, 22; Gal. 4, 26.
o Kor. I. 15, 23; Tes. I. 4, 16.
p 19, 7. 8.
r 5, 10.
s Xez. 37, 27; 48, 35.
t 7, 17; Yes. 25, 8.
u Xez. 38, 2.
v Yes. 35, 10.
y Xez. 39, 9. 15.
z 4, 2; 5, 1.
a Kor. II. 5, 17.
b Xez. 38, 22; 39, 6; Zax. 12, 9.
d 1, 8.
e 19, 20.
f 14, 10. 11.
g 22, 17.
h 2, 7.
i Zax. 8, 8.
k Mat. 25, 31-46.
l Pet. II. 3, 7. 10. 12.
n Heb. 10, 38. 39.
o 22, 15.
p Dan. 7, 10.
r 3, 5; Fil. 4, 3.
s 20, 14.

9 Eye [a]mawudɔla adre, siwo si kplu adre, siwo yɔ fũ kple fuwɔame mamletɔ adreawo nɔ la, dometɔ ɖeka va, eye wòƒo nu kplim gblɔ bena: Va afii, ne mafia ŋugbetɔ, si nye Alẽvi la [b]srɔ̃ la wò! 10 Eye wòkplɔm [d]yi to kɔkɔ gãa ɖe dzi le gbɔgbɔ me, eye woɖe du kɔkɔe, Yerusalem, si le ɖiɖim tso dziƒo tso Mawu gbɔ la fiam, 11 [h]esi ŋu Mawu ƒe ŋutikɔkɔe le; eƒe keklẽ le abe kpe xɔasi ŋutɔa ɖe ene, hele abe yaspis-kpe, si me kɔ abe kristalo ene; 12 gli kɔkɔ gãa ɖe le eŋu; [k]agbo wuieve le eŋu, eye mawudɔla wuieve le agboawo tame, eye woŋlɔ ŋkɔ, siwo nye Israelviwo ƒe to wuieveawo ƒe ŋkɔwo la, ɖe wo ŋuti. 13 Yedzeƒe gome la agbo etɔ̃ li, eye anyiehe gome la agbo etɔ̃ li, dziehe gome la agbo etɔ̃ li, eye ɣetoɖoƒe gome la agbo etɔ̃ li. 14 Gɔmeɖoɖo wuieve li na dua ƒe gli la, eye Alẽvi la ƒe apostolo wuieveawo ƒe ŋkɔwo le wo ŋu. 15 Eye [o]amesi le nu ƒom kplim la, lé sikadzidzeti ɖe asi, be yeadzidze du lɛ kple eƒe agboawo kpakple eƒe gli la. 16 Eye du la le [s]dzogoe ene me, eye eƒe didime le abe eƒe kekeme ene; eye wòdzidze du la kple dzidzeti la, wòle stadio akpe wuieve; eƒe didime kple kekeme kple kɔkɔme wosɔ. 17 Eye wòdzidze du la wòle abɔklugui alafa ɖeka kple blane vɔ ene le amewo ƒe dzidzenu, si le mawudɔla si la nu. 18 Eye nusi wotsɔ ɖo glia la, enye yaspis-kpe, eye du la nye sika dzadzɛ hele abe ahũhɔ̃e dzadzɛ ene. 19 Eye [a]wotsɔ kpe xɔasi bubu ƒomeviwo katã wɔ leke na dua ƒe gli la ƒe gɔmeɖoɖoawo. Gɔmeɖokpe gbãtɔ nye yaspis, evelia nye safir, etɔ̃lia nye xalkedon, enelia nye smaragd, 20 atɔ̃lia nye sardonik, adelia nye sardis, adrelia nye krisolit, enyilia nye beril, asiekelia nye topas, ewolia nye krisopras, wuiɖekɛlia nye hiakint, wuievelia nye ametist. 21 Eye agbo wuieveawo nye adzagba wuieve, agboawo dome ɖesiaɖe nye adzagba ɖeka; [f]eye dua ƒe ablɔ nye sika dzadzɛ abe ahũhɔ̃e, si me wokpɔa nu tonɛ la ene. 22 Eye nyeme kpɔ gbedoxɔa ɖeke le eme o; elabena Aƒetɔ, Mawu ŋusẽkatãtɔ, kple Alẽvi la wonye eƒe gbedoxɔ. 23 Eye dua mehiã ɣe alo ɣleti, bene woaklẽ nɛ o; elabena Mawu ƒe ŋutikɔkɔe klẽna nɛ, eye Alẽvi la enye eƒe akaɖi.[e] 24 Eye dukɔwo azɔ eƒe kekeli me, eye anyigba dzi fiawo atsɔ woƒe atsyɔ̃ ava emee.[f] 25 Eye [g]womatu eƒe agbowo le ŋkeke me o; [i]elabena zã mado le afima o; 26 eye woatsɔ dukɔwo ƒe atsyɔ̃ kple bubu ava emee. 27 Eye nusianu, si nye nu makɔmakɔ kple amesiwo wɔa ŋunyɔnuwo, eye wokaa aʋatso la, womele yiyi ge ɖe eme o, negbe amesiwo woŋlɔ ɖe Alẽvi la ƒe agbegbalẽa me la koe.[l]

Agbetsi kple agbeti. Yayratɔwo ƒe ɖekawɔwɔ kple Mawu.

22. Eye [n]wòfia agbetsitɔsisia ɖe, si le dzo sim abe kristalo ene, hele dodom tso Mawu kple Alẽvi la ƒe fiazikpui me le eƒe ablɔ la titina lam. 2 Eye [p]le tɔsisi la ƒe goawo kple eve dzi la [r]agbeti li, si tsea ku wuieve, eye wòtsena le ɣleti sia ɣleti, eye atiawo ƒe aŋgbawo nye dɔyɔgbe na dukɔwo. 3 Eye [t]busunua ɖeke megale anyi nɔ ge o, eye Mawu kple Alẽvi la ƒe fiazikpui la anɔ me, eye woƒe dɔlawo asubɔe, 4 eye [u]woakpɔ eƒe ŋku me, eye eƒe [v]ŋkɔ anɔ woƒe ŋgowonu. 5 Eye [y]zã megale dodo ge o; eye womele akaɖi alo ɣe ƒe keklẽ hiã ge o; elabena Aƒetɔ Mawu ana keklẽ wo, [z]eye woaɖu fia tso mavɔ me yi ɖe mavɔ me.

Nuxɔxlɔ̃.

6 Eye wògblɔ nam bena: Nya siawo nye nya vavãwo kple nyateƒenyawo, eye nyagblɔɖilawo ƒe [b]gbɔgbɔwo ƒe Aƒetɔ, [d]Mawu la, dɔ eƒe dɔla, bene wòaɖe nusiwo le eme va ge kpuie la, afia eƒe dɔlawo. 7 Eye kpɔ ɖa, megbɔna kpuie: Woayra amesiwo lé agbalẽ sia me nyagblɔɖinyawo me ɖe asi la.[e]

8 Eye nye Yohanes ye nye amesi se nusiawo, eye mekpɔ wo. Eye esi mese wo, eye mekpɔ wo la, [g]medze klo, be made ta agu ɖe mawudɔla, si ɖe nusiawo fiam la, ƒe afɔ nu. 9 Eye wò-

[a] 15, 1. 6. 7.
[b] 19, 7.
[d] Xez. 40, 2.
[e] 22, 5; Yes. 24, 23; 60, 19. 20.
[f] Yes. 60, 3. 5.
[g] Yes. 60, 11.
[h] kp. 3, 23; Yes. 60, 1. 2.
[i] 22, 5; Zax. 14, 7.
[k] Xez. 48, 31 v. 35.
[l] 20, 15; Fil. 4, 3.
[n] Xez. 47, 1; Zax. 14, 8.
[o] Xez. 40, 3.
[p] 21, 21.
[r] Xez. 47, 12.
[s] Yez. 48, 16. 17.
[t] Zax. 14, 11.
[u] 21, 3.
[v] 3, 12.
[y] 21, 25.
[z] 5, 10; Dan. 7, 18. 27.
[a] Yes. 54, 11. 12.
[b] Mo. IV. 27, 16; Kor. I. 14, 32.
[d] 1, 1.
[e] kp. 12. 20; ta 3, 11; 1, 3.
[f] 22, 2.
[g] 19, 10.

gblɔ nam bena: Kpɔ ɖa, mega-
wɔe o, wò hadɔla kple nɔviwò,
siwo nye nyagblɔɖilawo kple
amesiwo lé agbalẽ sia me nyawo
me ɖe asi la, ƒe hadɔla menye;
de ta agu na Mawu ko!
10 Eye wògblɔ nam bena: [g]Me-
gatre agbalẽ sia me nyagblɔɖi-
nyawo nu o; [i]elabena ɣeyiɣi la
tu aƒe. 11 Amesi ke wɔa vɔ̃ la,
nenɔ vɔ̃wɔwɔ dzi ko, eye amesi
ke nye ɖime la, nenɔ ɖinuwɔwɔ
la dzi ko; eye amesi ke nye ame
dzɔdzɔe la, nenɔ nu dzɔdzɔe wɔ-
wɔ la dzi ko, eye amesi ke le
kɔkɔe la, nenɔ kɔkɔenyenye la
dzi ko. 12 [l]Kpɔ ɖa, megbɔna
kpuie, [n]eye nye fetu kpe ɖe ŋu-
tinye gbɔna, [p]bene maɖo teƒe na
amesiame ɖe alesi eƒe dɔwɔwɔ
le la nu.
13 Nyee nye Alfa kple Omega,
gbãtɔ kple mlɔetɔ, gɔmedzedze
kple nuwuwu:[s] 14 [t]Woayra ame-
siwo nyã woƒe awuwo, bene woa-
na ŋusẽ wo woava agbeti la gbɔ,
eye ne woato agboawo nu ayi ɖe
du la me. 15 Ke avũwo kple
afakalawo kple matrewɔlawo kple
hlɔ̃dolawo kple trɔ̃subɔlawo kpa-
kple amesiame, si lɔ̃a aʋatsoka-
ka, eye wòkanɛ la, woatsi agbo
la godo.[a] 16 [b]Nye Yesu ye nye
amesi dɔ nye mawudɔla la, bene
[d]wòaɖi ɖase le nusiawo ŋuti na
mi hena hameawo. [e]Nyee nye
Dawid ƒe ke kple eƒe ƒome, [f]ŋu-
keɣletivi keklẽ la.
17 Eye [h]Gbɔgbɔ la kple ŋugbe-
tɔ la le gbɔgblɔm bena: Va! Eye
amesi le esem la, negblɔ be: Va!
[k]Eye amesi tsikɔ le ewum la, ne-
va; amesi lɔ̃ la, nexɔ agbetsi la
no faa.

Nuwunyawo.

18 Mele ɖase ɖim na amesiame,
si le agbalẽ sia me nyagblɔɖi-
nyawo sem la bena, ne amea ɖe
tsɔ nane kpe ɖe [o]nya siawo ŋuti
la, ekema Mawu atsɔ fuwɔame,
siwo woŋlɔ ɖe agbalẽ sia me la,
akpe ɖe eŋuti nɛ; 19 eye ne
[r]amea ɖe aɖe nane le agbalẽ sia
me nyagblɔɖinyawo me la, eke-
ma Mawu aɖe eƒe gome atsɔ
agbeti la kple du kɔkɔe, siwo
woŋlɔ ɖe agbalẽ sia me la me.
20 Amesi le nusiawo ƒe ɖase
ɖim la, gblɔ be: Ẽ, megbɔna
kpuie! Amen, Afetɔ Yesu va!
21 Afetɔ Yesu Kristo ƒe ame-
nuveve nanɔ anyi kple ame kɔ-
kɔeawo katã! Amen.

a 21, 8. 27; Kor. I. 6, 9. 10.
b 1, 1.
d 1, 2.
e Yes. 11, 10; ta 5, 5.
f Lu. 1, 78.
g 10, 4; Dan. 8, 26; 12, 4.
h Ro. 8, 23.
i 1, 3.
k 21, 6; Yes. 55, 1; Yoh. 7, 37.
l kp. 7: ta 3, 11.
n Yes. 40, 10.
o 15, 1. 6.
p Ro. 2, 6.
r Mo. V. 4, 2.
s 1, 11; Heb. 13, 8.
t 12, 17.

